

Станислав Лем и Виктор Язневич

Виктор Иосифович Язневич (род. 1957) – кандидат технических наук, с 1999 года – переводчик рассказов и дискурсивной прозы Станислава Лема на русский и белорусский языки. Является составителем и переводчиком (в большей части) изданных на русском языке сборников Станислава Лема «Молох», «Так говорил... Лем», «Мой взгляд на литературу», «Хрустальный шар», «Чёрное и белое», «Дилеммы XXI века».

Автор более 70 статей о творчестве Станислава Лема, опубликованных в 9 странах. Автор книги «Станислав Лем» (Минск: Книжный Дом, 2014, 448 с.) о биографии Писателя и его философском наследии. К 100-летию Станислава Лема также подготовил для издания сборник «Мир Станислава Лема» (цитаты афористического характера из всех опубликованных работ Писателя) и сборник «Станислав Лем в Мире» (фрагменты работ Писателя на разных языках). В 2021 году награждён польской государственно Золотой Медалью «За заслуги перед культурой. Gloria Artis». Живёт в Минске, Беларусь.

*

Wiktor Jaźniewicz (ur. 1957) – doktor nauk technicznych, od 1999 roku tłumacz opowiadań i dyskursywnej prozy Stanisława Lema na języki rosyjski i białoruski: *Bomba megabitowa*, *Tajemnica chińskiego pokoju*, *Okamgnienie*, *Tako rzeczce... Lema*, *Mój pogląd na literaturę*, *Sex Wars*, *DyLEMaty*, *Lata czterdzieste*, liczne artykuły, wywiady i listy. Autor ponad siedemdziesięciu artykułów o twórczości Stanisława Lema, publikowanych na Białorusi, w Polsce, Rosji, Ukrainie, Niemczech, Bułgarii, Izraelu, Wielkiej Brytanii oraz Północnej Macedonii; autor książki w języku rosyjskim o biografii Pisarza i jego dziedzictwie filozoficznym pt. *Stanisław Lem* (Mińsk, 2014, 448 s.). Do 100-lecia Stanisława Lema ułożył też zbiór *Świat Stanisława Lema* (cytaty o charakterze aforyzmów ze wszystkich publikowanych prac Pisarza) oraz zbiór *Stanisław Lem w Świecie* (fragmenty prac Pisarza w różnych językach). W 2021 odznaczony polskim państwowym Złotym Medalem „Zasłużony kulturze. Gloria Artis”. Mieszka w Mińsku, Białoruś.

*

Victor Yaznevich (born 1957) is a PhD in technical sciences and has been a translator of Stanisław Lem's short stories and nonfiction prose into Russian and Belarusian since 1999. He is the compiler and translator (mostly) of Stanisław Lem's collections published in Russian: *Moloch*, *Thus Spoke... Lem*, *My View of Literature*, *The Crystal Ball*, *Black and White*, and *Dilemmas of the 21st Century*. He is the author of over 70 articles on Stanisław Lem's work, published in nine countries, and the author of the book *Stanisław Lem* (Minsk, 2014, 448 pp.) about the writer's biography and philosophical legacy. For Stanisław Lem's 100th birthday he also prepared a collection *The World of Stanisław Lem* (aphoristic quotations from all of the writer's published works) and a collection *Stanisław Lem in the World* (excerpts from the writer's works in various languages) for publication. In 2021 Victor was awarded the Polish state Gold Medal "For Merit to Culture. Gloria Artis". He lives in Minsk, Belarus.

Wiktor Jaźniewicz. Stanisław Lem Non Fiction. Indexes

2

В. Язневич / W. Jaźniewicz / V. Yaznevich

Станислав Лем Нон Фикшн
Stanisław Lem Non Fiction
Stanisław Lem Non Fiction

2

Виктор Язневич
Станислав Лем Нон Фикшн.
Том 2: Указатели

Wiktor Jaźniewicz
Stanisław Lem *Non Fiction*.
Tom 2: Indeksy

Victor Yaznevich
Stanislaw Lem Non Fiction.
Volume 2: Indexes

Минск
«Метагом»
2025

Станислав Лем Нон Фикшн.

Том 2: Указатели

Stanisław Lem *Non Fiction*.

Tom 2. Indeksy

Stanislaw Lem Non Fiction.

Volume 2: Indexes

Составил и прокомментировал Виктор Язневич

Ułożył i skomentował Wiktor Jaźniewicz

Compiled and commented by Victor Yaznevich

Издание 2, дополненное и расширенное

Wydanie 2, dopełnione i rozszerzone

Edition 2, supplemented and expanded

УДК 82
ББК 91.9:83
Я40

Язневич, В.И.

Я40 Станислав Лем Нон Фикшн. Том 2: Указатели.
Издание 2 / В. И. Язневич; в авторской редакции. – Минск:
Метагом, 2025. – 724 с.

Книга (в двух томах) содержит всемирную библиографию «нон фикшн» работ С.Лема с дополнениями: библиография Стихов, Рукописей, Открытых писем, Художественной литературы (кратко, но все произведения перечислены), Работ о С. Леме, а также Персоналии издательские (соавторы, переводчики, редакторы, авторы работ о С. Леме...), Персоналии С. Лема (упоминаемые в произведениях персоны) и различные указатели.

Для исследователей творчества С. Лема, переводчиков, библиотек.

Jaźniewicz Wiktor

Stanisław Lem *Non Fiction*. Wydanie 2.

Jest to światowa bibliografia pism *non-fiction* S. Lema z dodatkami: bibliografia Wierszów, Rękopisów, Listów otwartych, Dzieł beletrystycznych (w skrócie, ale wszystkie utwory wymienione), Prac o S. Lemie oraz Personalie wydawnicze (współautorzy, tłumacze, redaktorzy, autorzy prac o S. Lemie...), Personalie S. Lema (osoby wymienione w opublikowanych dziełach) i różne indeksy.

Dla badaczy twórczości S. Lema, tłumaczy, bibliotek.

Yaznevich Victor

Stanislaw Lem *Non Fiction*. Edition 2.

The book contains a global bibliography of S. Lem's "non-fiction" works with additions: a bibliography of Poems, Manuscripts, Open Letters, Fiction (briefly, but all works are listed), Works on S. Lem, as well as Publishing Personalities (co-authors, translators, editors, authors of works on S. Lem...), Personalities of S. Lem (persons mentioned in his works) and various indexes.

For researchers of S. Lem's oeuvres, for translators, for libraries.

УДК 82
ББК 91.9:83

© Язневич В.И., 2025
© Издание на русском, польском,
английском языках

Станислав Лем Нон Фикшн
Stanisław Lem *Non Fiction*
Stanislaw Lem Non Fiction

Stan
2001

Содержание / Spis treści / Contents

Том 2. Указатели / Tom 2. Indeksy / Volume 2. Indexes

Od autora VI–XV	12, 82, 106, 120, 126, 130, 141, 148, 215, 232, 326, 380, 515, 524, 678, 679
----------------------------------	---

VI (F). Indeks dzieł Stanisława Lema /

Указатель произведений Станислава Лема /

Index of Works by Stanislaw Lem	12
1. Artykuły / Статьи / Articles	12
1) Artykuły publikowane w języku polskim / Статьи, опубликованные на польском языке / Articles published in Polish	13
2) Artykuły publikowane tylko czy najpierw w innych językach / Статьи, опубликованные только или впервые на иных языках / Articles published only or first in other languages	75
2. Wywiady / Интервью / Interviews	82
1) Wywiady publikowane w języku polskim / Интервью, опубликованные на польском языке / Interviews published in Polish	83
2) Wywiady publikowane tylko czy najpierw w innych językach / Интервью, опубликованные только или впервые на иных языках / Interviews published only or first in other languages	96
3. Wypowiedzi / Высказывания / Statements	106
4. Listy / Письма / Letters	120
5. Wiersze / Стихи / Poems	126
6. Fiction / Фикшн / Fiction	130

VII (G). Indeks monografii naukowych / Указатель научных монографий / Index of Scientific Monographs	141
VIII (H). Prace o Stanisławie Lemie / Работы о Станиславе Леме / Works on Stanisław Lem	148
IX (I). Indeks Wydawnictw / Указатель Издательств / Index of Publishing House	216
X (J). Indeks Czasopism / Указатель Периодических изданий / Index of Periodicals	233
XI (K). Personalia Wydawnicze / Персоналии Издательские / Publishing Personalities	327
XII (L). Personalia Stanisława Lema / Персоналии Станислава Лема / Stanisław Lem's Personalities	381
XIII (M). Nagrody Stanisława Lema / Награды Станислава Лема / Stanisław Lem's Awards	516
XIV (N). Świat Stanisława Lema w cytatach / Мир Станислава Лема в цитатах / Stanisław Lem's World in Quotes	525
1. Stanisław Lem o sobie / Станислав Лем о себе / Stanisław Lem about himself	527
2. Stanisław Lem o świecie / Станислав Лем о мире / Stanisław Lem about the World	544
XV (O). Indeks cytatów / Указатель цитат / Index of Quotes	680
XVI (P). Od autora. Zakończenie: Szczypta praktyki / От автора. Заключение: Щепотка практики / From the Author. Conclusion: A Pinch of Practice	719

Содержание / Spis treści / Contents

Том 1. Библиография / Tom 1. Bibliografia / Volume 1. Bibliography

О Станиславе Леме кратко	12
O Stanisławie Lemie krótko	14
About Stanislaw Lem briefly	16
От автора. Вступление	18
From the author. Introduction	19
Od autora. Wstęp, Podziękowania	20
Od autora I–V	23, 686, 688, 701, 716, 732, 741
I (A). <i>Non Fiction</i> / Нон Фикшн / Non Fiction	23
PL – Język polski / Польский язык / Polish	26
BE – Język białoruski / Беларуский язык / Belarusian / Беларуская мова	307
BG – Język bułgarski / Болгарский язык / Bulgarian / Български език	312
CS – Język czeski / Чешский язык / Czech / Český jazyk	321
DE – Język niemiecki / Немецкий язык / German / Deutsch	329
EL – Język grecki / Греческий язык / Greek / Ελληνικά	407
EN – Język angielski / Английский язык / English	408
ES – Język hiszpański / Испанский язык / Spanish / Español	448
ET – Język estoński / Эстонский язык / Estonian / Eesti keel	455
FI – Język fiński / Финский язык / Finnish / Suomi	457
FR – Język francuski / Французский язык / French / Français	458
HE – Język hebrajski / Иврит / Hebrew / עִבְרִית	461
HR – Język chorwacki / Хорватский язык / Croation / Hrvatski jezik	462

HU	– Język węgierski / Венгерский язык / Hungarian / Magyar nyelv	463
IT	– Język włoski / Итальянский язык / Italian / Italiano	470
JA	– Język japoński / Японский язык / Japanese / 日本語	474
KA	– Język gruziński / Грузинский язык / Georgian / ქართული ენა	478
KY	– Język kirgiski / Киргизский язык / Kyrgyz / Кыргыз тили .	479
LT	– Język litewski / Литовский язык / Lithuanian / Lietuvių kalba	480
LV	– Język łotewski / Латышский язык / Latvian / Latviešu valoda	483
MK	– Język macedoński / Македонский язык / Macedonian / Македонски јазик	486
MN	– Język mongolski / Монгольский язык / Mongolian / Монгол хэл	489
NL	– Język niderlandzki / Нидерландский язык / Dutch / Nederlands	490
PT	– Język portugalski / Португальский язык / Portuguese / Português	491
RO	– Język rumuński / Румынский язык / Romanian / Limba română	494
RU	– Język rosyjski / Русский язык / Russian	497
SK	– Język słowacki / Словацкий язык / Slovak / Slovenský jazyk	651
SL	– Język słoweński / Словенский язык / Slovenian / Slovenski jezik	653
SR	– Język serbski / Сербский язык / Serbian / Srpski jezik = Српски језик	654
SV	– Język szwedzki / Шведский язык / Swedish / Svenska	657
TR	– Język turecki / Турецкий язык / Turkish / Türkçe	659
UK	– Język ukraiński / Украинский язык / Ukrainian / Українська мова	660
ZH	– Język chiński / Китайский язык / Chinese / 中文	684
AR, AZ, BN, CA, DA, EO, FA, GL, HI, HY, KK, KO, LA, MO, NO, SQ, TG, TK, UZ, VI		686

II (B). Wiersze / Стихи / Poems	688
PL – Język polski / Польский язык / Polish	689
BE – Język białoruski / Беларуский язык / Belarusian / Беларуская мова	702
BG – Język bułgarski / Болгарский язык / Bulgarian / Български език	704
DE – Język niemiecki / Немецкий язык / German / Deutsch	705
EN – Język angielski / Английский язык / English	706
FR – Język francuski / Французский язык / French / Français	707
HU – Język węgierski / Венгерский язык / Hungarian / Magyar nyelv	708
JA – Język japoński / Японский язык / Japanese / 日本語	709
RU – Język rosyjski / Русский язык / Russian	710
UK – Język ukraiński / Украинский язык / Ukrainian / Українська мова	714
III (C). Rękopisy / Рукописи / Manuscripts	716
IV (D). Listy otwarte / Открытые письма / Open Letters	732
V (E). Fiction / Фикшн / Fiction	741

Станислав Лем Нон Фикшн
Stanisław Lem *Non Fiction*
Stanislaw Lem Non Fiction

Stan
2001

Część VI (F). Indeks dzieł Stanisława Lema / Указатель произведений Станислава Лема / Index of Works by Stanislaw Lem

1. Artykuły / Статьи / Articles

Od autora VI.1

Ta Część zawiera tytuły (podane alfabetycznie) opublikowanych artykułów. Jako artykuły prezentowane są również rozdziały monografii naukowych. W przypadku takich artykułów-rozdziałów w nawiasach podano nazwę monografii, w której znajduje się ten rozdział. Dla każdego artykułu podano link do jego pierwszej publikacji zgodnie z numeracją w Części I (A).

Jeśli artykuł był publikowany pod różnymi nazwami, to podawana jest nazwa każdej publikacji, ale w przypadku ponownych publikacji po znaku „→” podawana jest nazwa pierwszej publikacji.

Dla niektórych artykułów po znaku „/” podawany jest komentarz – jeśli artykuł jest przetłumaczony na język polski z innego języku, jeśli artykuł jest napisany ze współautorem lub podpisany pseudonimem.

Podane są również tytuły zbiorów artykułów i monografii naukowych. Takie tytuły są pogrubione z odpowiednim komentarzem.

Tytuły artykułów podzielone są na 2 sekcje: 1) artykuły publikowane w języku polskim (1833 pozycji) oraz 2) artykuły publikowane tylko czy najpierw w innych językach (169 pozycji).

1) Artykuły publikowane w języku polskim /
Статьи, опубликованные на польском языке /
Articles published in Polish

10 życzeń na nowe tysiąclecie – 1521
1991 – nauka: co nie wyrośnie na piasku – 726
A imię ich – Legion – 1711
Agresja al Kaidy – 2022
Akt Erekcyjny – 2445.153
Algorytmy genowe – 1076
Aluzje – 754
Amerykański manewr – 1937
Amerykańskie zapasy polityczne – 2098
Andrzeja Kijowskiego poema narodowe – 749
Aneks do orderologii / Lem S., Ścibor-Rylski A. – 102
Ani małpa, ani dzika” – 866
Ankieta „Nowej Polszy” [O stosunkach polsko-rosyjskich] – 2136
Anthrax ante portas – 1664
Antybohater – 1785
Apokalipsa – 2036
Apokalipsa i krzepienie serc – 1071
Archeologia cyberspace → Rozważania sylwiczne XXIII
Arcydzieło zdemaskowane (*Filozofia przypadku*) – 355.9.5
Artificial Intelligence → Sztuczny belkot
Artificial Servility – 1201
Arytmetyka i etyka – 913
Astronauci są już wśród nas – 148
Atak bez odpowiedzi – 1980
Atomowe krety – 1808
Atomowy Bush – 2148
Atomy dla Polski – 2225
Autobiografia / Tł. z niemieckiego *Mein Leben* – 2255

Autoewolucja → Prawdziwym i znamienitym osiągnięciom...
Autorzy o swojej twórczości i swoich książkach – 424
Autowywiad → Felieton specjalny czyli autowywiad
Badanie przepowiedni – 1610
Bankokracja – 2086
Bariera informacyjna? – 837
Bariera semiotyczna literatury (*Filozofia przypadku*) – 355.13.3
Baśń o żelaznym wilku? – 1014
Bez formy – 2117
Bez gorsetu – 1035
Bez przeszłości, bez przyszłości – 974
Bez punktu oparcia – 2080
Bezbronni i bezwolni – 1089
Bezdroża – 1920
Bezludna wyspa – 1729
Bezpieczna technika bez niebezpieczeństwa? / Tł. z rosyjskiego *Безопасна ли техника без опасности?* – 2310.3
Bezpowrotnie utracone złudzenia – 2143
Bezradność potęgi – 1666
Bezwiedna prognoza – 1779
Bezwiedność literatury (*Filozofia przypadku*) – 355.14.5
Bezwstyd – 1957
Będzie tak albo owak – 2057
Będzieje – 667
Białe plamy na mapie naszej wiedzy – 1714
Bić albo nie bić – 1820
Bieda bogatych – 2012
Biedy z nadmiaru – 1353
Bieg z przeszkodami – 1728
Bieganina w pustce – 1115
Bilans [1968] (*Filozofia przypadku*) – 647.3.9
Bilans [2002] → Nowa broń na horyzoncie

Biogenetyczne bitwy – 1609
Biogenetyczne nadzieje – 1605
Biologia i wartości – 342
Biologia w powojennej Japonii / stł [Lem S.] – 26
Bionika i biocybernetyka (*Summa technologiae*) – 301.9.7
Bitwa o geny – 982
Błękitna planeta – 923
Błogosławieni niech będą bezpłodni → Na progu XXI wieku, czyli z deszczu pod rynnę
Błoto na Tytanie – 2140
Bomba megabitowa [1964] (*Summa technologiae*) – 301.5.2
Bomba megabitowa [1999] – 1395
Bomba megabitowa [Zbiór artykułów] – 1411
Bomba w walizce – 1676
Brain chips – 924
Brain chips II – 934
Brain chips III – 940
Broda Fidela – 1405
Broń kryptomilitarna – 1647
Bush-gorączka – 1883
Busola z Maisons-Laffitte – 943
Butelka i gąsiorek – 1193
Byłem za granicą – 121
Całości semantyczne (*Filozofia przypadku*) – 355.13.2
Causa Suspiciosa – 1752
Cave Internetum – 1079
Celowanie w plamkę – 1630
Cena metody prób i błędów (*Summa technologiae*) – 273
Cena życia – 1811
Cerebromatyka (*Summa technologiae*) – 301.7.5
Chaos i duch święty → Więcej pesymizmu
Chaos i Ład (*Summa technologiae*) – 301.6.2
Indeks dzieł. Artykuły

Chciałem dojść do bariery przewidywania / Odpowiedź listownie na pytania – 302

Chętnie rzuciłbym hasło: samozwańczych klonomanów do kryminału... – 1554

Chiny w kosmosie – 2009

Chmury nad globem – 2123

Chrzaszcz brzmi w trzcinie – 2206

Chyżość zapomnień – 1860

Cień Rapallo – 2077

Cień terroru nad Polską – 2212

Cierpienia wynalazców – 1074

Cmentarz literatury → Rozważania sylwiczne XIX

Co będzie z Irakiem – 1939

Co czytają? – 682

Co można było przewidzieć? – 1135.10

Co nowego u słynnych krakowian? – 706

Co pozostaje? → Rozważania sylwiczne III

Co przemilczał Putin? – 2161

Co się stanie z Heleną? – 1000

Co to jest elektorat? – 1047

Co to jest prawda? – 1751

Co wybrać? – 2218

Coś w rodzaju *credo* / Tł. z niemieckiego *Eine Art Credo* – 2310.39

Cybermachie onomastyczne – 1191

Cybernetyka i socjologia (*Summa technologiae*) – 301.5.9

Cybernetyka nie usunie problemów... / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Кибернетика не разрешит проблем...* – 2310.23

Cybernetyka stosowana (*Filozofia przypadku*) – 355.8

Cybernetyka stosowana: przykład z dziedziny socjologii (*Dialogi*) – 395.3.2

Cyborgizacja (*Summa technologiae*) – 301.9.10

Cygaro i anglasy – 1477

Cywilizacja przyszłości i teraźniejszości – 267

Cywilizacja przyzwolenia – 2049

Cywilizacje kosmiczne (*Summa technologiae*) – 301.4

Cywilizacje kosmiczne (*Okamgnienie*) – 1474.6

Cywilizacje kosmiczne: sformułowanie metody (*Summa technologiae*) – 277

Cywilizacje kosmiczne: sformułowanie problemu (*Summa technologiae*) – 276

Cywilizacje kosmiczne: *votum separatum* (*Summa technologiae*) – 285

Czarna skrzynka (*Summa technologiae*) – 290

Czarnobylskie chmury – 1102

Czarny świt XXI wieku – 2082

Czas astronautów → Astronauci są już wśród nas

Czas Marsa / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Время Марса* – 2310.36

Czas operacji – 730

Czas przeszły dokonany (*Filozofia przypadku*) – 647.3.3

Czas przyszły lub inny (*Filozofia przypadku*) – 647.3.8

Czas umierać? – 927

Czkawka – 2019

Człowiek i maszyna – 836

Człowiek i nadczłowiek (*Fantastyka i futurologia*) – 385.6

Człowiek i stado – 2071

Człowiek i technika – 99

Człowiek w kosmosie (*Okamgnienie*) – 1474.9

Człowiek wielkich przestrzeni – 1063

Cztery struktury dzieła literackiego (*Fantastyka i futurologia*) – 384.3.4

Czwarta generacja – 1874

Czy będziemy żyć dłużej? – 2187

Czy jesteśmy sami w Kosmosie → Czy jesteśmy sami w kosmosie? (6 wykładów)

Czy jesteśmy sami w kosmosie? (6 wykładów) [1978] – 541, 542, 544÷547

Czy jesteśmy sami w kosmosie? [1977] – 514

Czy jesteśmy sami? – 1482

Czy kapitan Nemo był wyzyskiwaczem? – 418
 Czy kryzys idei postępu naukowo-badawczego i racjonalizmu? – 894
 Czy mamy życzyć Gorbaczowowi powodzenia? / P.Znawca [Lem S.] – 633
 Czy można zapobiec trzęsieniu ziemi? – 46
 Czy muszki śnią o elektrycznych bananach? – 2056
 Czy nadciągają burze? – 1964
 Czy odchodzę od Science Fiction? – 577
 Czy ojciec żyje? – 1866
 Czy przeżyjemy technologię życia? – 886
 Czy przywódcy państw powinni się lubić? – 1843
 Czy staniemy się nieśmiertelni? – 1396
 Czy śmierć jest odwracalna? – 41
 Czy UFO-idzi są moralni? – 549
 Czy Ukraina nas zdradzi? – 2091
 Czy walka z nowotworami dobiega końca? – 44
 Czy wolno jeść szpinak? – 908
 Czy zmierzch cywilizacji? – 1999
 Czy zmierzch literatury? – 2021
 Czynniki psychologiczne / P.Znawca [Lem S.] – 600
 Czytałem Verne'a... – 1471
 Czytam Sienkiewicza → Rozważania sylwiczne IX
 Czytelnikom „Chimii i Żyzni” → Przedmowa do „Maski”
 Czytelnikom „Prirody” / Tł. z rosyjskiego *Читателям «Природы»*;
 oryginał: *Dla „Prirody”* – 2310.33
 Danie miesiąca polecają [Bellow Saul] – 1194
 Daremność → Rozważania sylwiczne XXII
 Dawid i Goliat – 1731
 Dawno nie czytałem dobrej książki – 1645
 Degrengolada – 2193
 Demokracja potwarzy – 681
 Desperacje i desperaci – 741
 Destrukcja dekonstrukcji → Rozważania sylwiczne XIV

Deszcze i rynny – 1862

Dezinformacje dziennika „Die Welt” – 584

Diabeł” i arcydzieło – 341

Diabeł i arcydzieło. Teksty przełomowe [Zbiór artykułów] – 2401

Diabeł na ścianie – 1041

Diabeł w przyszłej rzeczy – 1606

Diagnoza polityczna – 1772

Diagnozy i prognozy / P.Znawca [Lem S.] – 642

Dialog o wskrzeszaniu z atomów – 111

Dialog I (*Dialogi*) → Dialog o wskrzeszaniu z atomów

Dialog II (*Dialogi*) – 136.2

Dialog III (*Dialogi*) – 136.3

Dialog IV (*Dialogi*) – 136.4

Dialog V (*Dialogi*) – 136.5

Dialog VI (*Dialogi*) – 136.6

Dialog VII (*Dialogi*) – 136.7

Dialog VIII (*Dialogi*) – 136.8

Dialogi: O zmartwychwstaniu atomowym, teorii niemożności, filozoficznych korzyściach ludożerstwa, smutku w próbowce, psychoanalizie cybernetycznej, elektrycznej metapsychozie, sprzężeniach zwrotnych ewolucji, eschatologii cybernetycznej, osobowości sieci elektrycznych, przewrotności elektromózgów, życiu wiecznym w skrzyni, konstruowaniu geniuszów, epilepsji kapitalizmu, maszynach do rządzenia, projektowaniu systemów społecznych [Monografia naukowa] – 136

Dialogi [Monografia naukowa] – 395

Dialogi po szesnastu latach (*Dialogi*) – 395.3

Digitalitis – 1316

Divide et impera – 2067

Dla kogo Nobel? – 1170

Dla „Prirody” – 2479.32

Dlaczego będę głosował za Mazowieckiego – 694

Dlaczego nie ma dobrych filmów fantastycznych? – 261

Dlaczego pracuje się naukowo? / stl [Lem S.] – 24

Dlaczego przestałem pisać science fiction? – 1420
Dlaczego właśnie na tych?... [Wypowiedź przedwyborcza] – 109
Dlaczego zamilkłem? – 804
Do czytelników „Obłoku Magellana” – 68
Do Czytelników PC Magazine – 925
Do moich czytelników – 420
Do PT Poprawiaczy i Pouczycieli – 1241
Dokąd idziemy? – 2173
Dokąd idziesz, świecie? – 231
Doktor Choynowski – 260
Doktryna i praktyka [1996] – 1094
Doktryna i praktyka [2006] – 2232
Donos na samego siebie – 1848
Dramat i farsa – 1757
Droga bez odwrotu [1998] – 1337
Droga bez odwrotu [2002] – 1821
Droga do bystrów? – 2028
Droga na szafot – 2020
Drogi Panie Danielu... – 777
Drogi i bezdroża – 2174
Drzewo kosmologii – 1091
Duch puszczy – 2129
Duch w maszynie [1964] (*Summa technologiae*) – 301.5.13
Duch w maszynie [1998] – 1333
Duch z maszyny – 1305
Dwa mury – 1993
Dwa pantofle i drabina – 874
Dwa piśmiennictwa – 2005
Dwa światy – 1654
Dwa zamachy – 1869
Dwa zbiory i jeden przykład (*Filozofia przypadku*) – 355.14.6

Dwie cenzury – 992

Dwie ewolucje (*Summa technologiae*) – 301.3

Dwie strony wolności – 2153

Dylemat ciągle żywy: nauka czy wiara? Dyskusja – 532

Dylematy [1964] (*Summa technologiae*) – 301.2

Dylematy [2000] (*Okamgnienie*) – 1474.2

DyLEMaty [Zbiór artykułów] – 1974

Dynozaurowie → Tym razem, ku podziwieniu powszechnemu i własnemu...

Dyskusja o bajkach – 87

Dyskusja o nauce i wierze – 536

Działania na oślepe – 2074

Dziedzictwo praczlówieka? – 939

Dzieło: informacja strukturalna i selektywna (*Filozofia przypadku*) – 355.7.1

Dzieło: ujęcie logiczne i empiryczne (*Filozofia przypadku*) – 355.7.2

Dzień siódmy – 1

Dziesięć lat energii atomowej – 82

Dziurawe sitko – 1178

Dziury w całym [Zbiór artykułów] – 1297

Dziwna korelacja – 1997

Eden [O powieści] – 191

Ekopilepsje – 1718

Eksformacja – 848

Ekspansja obcych gatunków... – 1587

Eksperyment w science-fiction. Od Bradbury'ego do „New Wave” (*Fantastyka i futurologia*) – 385.8

Eksperymentalna pedagogika studiów wyższych w Związku Radzieckim / STL [Lem S.] – 38

Elegia na śmierć księgarni – 1040

Elektroencefalografia bada tajemnice mózgu – 48

Elektroenergetyczna przyszłość – 1518

Elementarz – 733

Emotional quotient – 1270
 Encyklopedia i wyboje – 1134
 Encyklopedyści – 1120
 Energetyczne dylematy – 957
 Energetyczne dylematy. Na marginesie sprawy Temelina – 1511
 Energetyka atomowa budzi wiele różnych obaw... – 1513
 Epistemologia Fantastyki (*Fantastyka i futurologia*) – 384.4.2
 Erotyka i seks (*Fantastyka i futurologia*) – 385.5
 Erotyka i seks w fantastyce i futurologii – 376
 Etiologia nowotworów – 3
 Etyczne dylematy – 1209
 Etyka i technologia. – 308
 Etyka i technologia. Relatywizm pozostanie – 310
 Etyka i technologia. Wartości nieporównywalne – 309
 Etyka technologii i technologia etyki – 334
 Etyka układowa – 406
 Etyka zła → Markiz w grafie
 Europejskie liberum veto – 2172
 Eutopia i dystopia Science Fiction (*Fantastyka i futurologia*) – 385.9.3
 Ewolucja jako paralelny komputer – 961
 Facet skacze z setnego piętra... – 1531
 Fakty, domysły, oczekiwania / P.Znawca [Lem S.] – 643
 Falsyfikat → Felieton siarczasty
 Fałszywe bóstwo technologii – 1367
 Fałszywe prognozy istotne – 405
Fantastyka i futurologia [Monografia naukowa] – 384+385
 Fantastyka i nauka / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Фантастика и наука* – 2310.14
 Fantastyka kosmogoniczna – 367
 Fantastyka naukowa i futurologia – 352
 Fantastyka z konwejera / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Фантастика с конвейера* – 243, 2310.6

Fantomatyka – 841
Fantomatyka [1993] (Wykład) – 844
Fantomatyka II – 854
Fantomatyka obwodowa i centralna (*Summa technologiae*) – 301.7.3
Fantomologia [1964] (*Summa technologiae*) – 301.7
Fantomologia [1973] – 407
Farmaceutyczna kuchnia – 1185
Fatalne kiks – 1639
Fatalny stan rzeczy (*Okamgnienie*) – 1474.5
Fatamorganowa teoria struktury dzieła (*Filozofia przypadku*) – 355.12.6
Felieton [1957] – 107
Felieton [1958-1] – 176
Felieton [1958-2] – 178
Felieton [1958-3] – 190
Felieton [1958-4] – 203
Felieton [1958-5] – 206
Felieton [1958-6] – 207
Felieton [1959-1] – 210
Felieton [1959-2] – 211
Felieton [1959-3] – 212
Felieton [1959-4] – 214
Felieton [1981] – 568
Felieton antologiczny – 143
Felieton apologetyczny – 202
Felieton autobiograficzny – 197
Felieton batalistyczny – 160
Felieton berliński – 133
Felieton berliński (II) – 134
Felieton cybernetyczny – 123
Felieton drezdeński – 137
Felieton galakto-centryczny – 205

Felieton galluxowy – 110
Felieton hedonizacyjny – 118
Felieton importowany – 129
Felieton intelektualny – 198
Felieton karykaturalny – 158
Felieton kassandryczny – 124
Felieton kliniczny – 177
Felieton korespondencyjny – 170
Felieton kosmiczny – 130
Felieton kryminologiczny – 114
Felieton księżycowy – 139
Felieton lipski – 138
Felieton melancholijny – 122
Felieton monstrualny – 185
Felieton na cześć poczty – 173
Felieton nie-astronautyczny – 131
Felieton nieco arogancki – 171
Felieton niemal filozoficzny – 166
Felieton nieobiektywny – 175
Felieton nieziemski – 204
Felieton o bożych krówkach – 112
Felieton o fantastyce naukowej – 141
Felieton o geniuszu zapoznanym – 162
Felieton o malarstwie abstrakcyjnym – 163
Felieton o mękach piekielnych – 117
Felieton o mieszkańcach innych światów – 144
Felieton o roku 2000 – 164
Felieton o tym, co pierwszorzędne – 165
Felieton o zabawie w zielone – 193
Felieton petroniuszowski – 192
Felieton piekielny – 196

Felieton pogodny – 188
Felieton polemiczny – 116
Felieton pozagrobowy – 108
Felieton praski – 154
Felieton praski [2] – 156
Felieton proroczy – 194
Felieton przedświąteczny – 168
Felieton ratunkowy – 184
Felieton recenzyjny – 186
Felieton refleksyjny – 127
Felieton reklamowy – 140
Felieton remanentowy [1957] – 125
Felieton remanentowy [1958] – 195
Felieton samochodowy – 183
Felieton siarczysty – 174
Felieton somnambuliczny – 115
Felieton specjalistyczny – 199
Felieton specjalny czyli autowywiad – 120
Felieton stołeczny – 159
Felieton suplementowy – 167
Felieton syfonowy – 179
Felieton techniczny – 161
Felieton umiarkowany – 200
Felieton weekendowy – 187
Felieton wnętrzarski – 180
Felieton wojażowy – 132
Felieton wymyślny – 189
Felieton zza kierownicy – 201
Felieton. Pochwała socrealizmu – 113
Fenomenologiczna teoria dzieła (*Filozofia przypadku*) – 355.4.1
Fiasko Hitlera – 1734

Filozofia pozytywistyczna – od Hume'a do Koła Wiedeńskiego. Dyskusja – 333

Filozofia przypadku. Literatura w świetle empirii [Monografia naukowa] – 355

Filtr, czyli znawcy literatury (*Filozofia przypadku*) – 355.9.3

Fizyka pola i poezja → Felieton nieco arogancki

Francuska arogancja – 1998

Futurologia wiary – 363

Futurologia wiary. Autoewolucja – 365

Futurologia wiary. Metafizyka w science fiction – 364

Gabinet cieni – 1742

Gaullista anachroniczny – 1028

Gaz i Rapallo – 2159

Gdy opadnie kurz – 1648

Gdy ziemia dygoce – 890

Gdzie leży pies pogrzebany? – 2128

Gdzie są konfitury – 1879

Gdzie wzrok nie sięga – 896

Gen terroryzmu? – 1150

Genetyczna ruletka – 921

Genetyka → Kto daje zgodę na autoewolucję...

Genetyka i biologia w ZSRR / [Lem S.] – 30

Geny opatentowane – 1232

Geologiczna symfonia – 2139

Globalizacja: między zagrożeniem i nadzieją – 1769

Globalna globalizacja → Ekspansja obcych gatunków...

Globalny przesył informacji ukazuje już nam swoje nowe oblicze... – 1577

Głos autora w dyskusji nad *Filozofia Przypadku* – 386

Głos czarnowidza – 1996

Głos z otchłani – 1562

Głosy i glosy – 1324

Głosy z sieci – 2233

Głupież – 1756
Głupota motorem dziejów → Rozważania sylwiczne XXIV
Godności i zaszczyty – 938
Goliat triumfujący – 1941
Gorące wnętrze → Ziemia niczym termos
Goście z Petersburga – 919
Górna Wolta – 2207
Gra bez reguł – 1952
Gra z naturą – 1770
Granice fantomatyki (*Summa technologiae*) – 301.7.4
Granice modelu biologicznego. Model fikcji literackiej (*Filozofia przypadku*) – 355.11.2
Granice przewidywania – 462
Granice wzrostu kultury (*Filozofia przypadku*) – 647.2
Graniówka – 673
Gruboskórce i nieczyste sumienie – 1186
Gry w Internecie – 1174
Grzech zaniedbania – 1722
Gutenberg i igrzyska – 1130
Gwiazdy o naszych losach – 307
Gwiezdne wojny → W Ameryce nie bardzo wypada krytykować...
Halo, tu jesteśmy!” – 899
Hamulcowe klocki – 987
Hegemon na cenzurowanym – 1818
Herezje – 864
Hipotezy (*Summa technologiae*) – 284
Historia jako gra – 2032
Historia jednego pomysłu – 2401.21
Hitlepper – 1691
Hochsztaplerzy → Oszustwa naukowe i jeszcze liczniejsze fałszerstwa w sztukach pięknych...
Hodowla informacji [1964] (*Summa technologiae*) – 301.8.2

Hodowla informacji [1994] – 870
 Hodowla informacji? – 999
 Honor potwora – 1407
 Honoraria zagraniczne → W sprawie zagranicznych wydań
 Horyzont Pana Zagłoby – 948
 Horyzont za mgłą – 2064
 Husajn w składzie porcelany – 1917
 Ideolo pilnie potrzebne” – 550
 Iluminacja i mózg – 1568
 Im mądrzej, tym głupiej – 1598
 Im więcej czytam, tym mniej wiem → Może się to wydawać dziwne...
Imię róży (Filozofia przypadku) – 647.3.4
 Imperializm na Marsie – 60
Impossibillum nulla obligatio – 773
Indelible Memory (fragment) / Tł. z angielskiego – 2446.8
 Informacja i media – 986
 Informacja o informacji – 1042
 Informacjonistyka i logika (*Filozofia przypadku*) – 355.7
 Informatyczna wojna – 1012
 Infoterroryzm – 1266
 Inna ewolucja (*Okamgnienie*) – 1474.17
 Inny świat – 1950
 Intellektronika czyli projektowanie inteligencji (*Summa technologiae*) – 275
 Intelelektronika (*Summa technologiae*) – 301.5
 Inteligencja – przypadek czy konieczność (*Okamgnienie*) – 1474.15
 Inteligencja naturalna – 1279
 Inteligencja, rozum, mądrość (*Okamgnienie*) – 1474.13
 Inteligencja: przypadek czy konieczność? (*Summa technologiae*) – 283
 Internet a medycyna – 1325
 Inżynieria gnostyczna (*Summa technologiae*) – 329.9.3
 Inżynieria gwiazdowa → Inżynieria gwiazdowa (1)÷(6)

Inżynieria gwiazdowa (1). Łączność w kosmosie – 457
 Inżynieria gwiazdowa (2). Miraże antropocentryzmu – 459
 Inżynieria gwiazdowa (3). Od sfery Dysona do technologii „czarnych dziur” – 460
 Inżynieria gwiazdowa (4). „Cuda kosmiczne” – 461
 Inżynieria gwiazdowa (5). Kosmizacja technologii – 463
 Inżynieria gwiazdowa (6). Przyszłość Ziemi – 464
 Inżynieria językowa (*Summa technologiae*) – 329.9.4
 Inżynieria kosmogoniczna (*Summa technologiae*) – 301.8.4
 Inżynieria płodowlana – 1809
 Inżynieria transcendencji (*Summa technologiae*) – 301.8.3
 Iracki klin – 1903
 Irak i Wietnam – 2072
 Irak wygrywa – 1844
 Irracjonalizm i narodowe charaktery – 897
 Irytacje i satysfakcje – 1229
 Iskra niezadeptana – 967
 Jak będzie wyglądał świat w roku 2000? – 74
 Jak demokracje usprawnić? – 751
 Jak nie należy podchodzić do źródeł niewiary / lms [Lem S.] – 5
 Jak osiągnąć syntezę / Tł. z rosyjskiego *Как достичь синтеза*; oryginał: *Odpowiedzi na pytania „Woprosow Literatury”* – 2448
 Jak pękają sojusze – 1858
 Jak przyjmować gości z gwiazd → Felieton kosmiczny
 Jak rząd rządzi – 692
 Jak stworzyć czytelników? (*Filozofia przypadku*) – 647.3.7
 Jak toną prognozy → Rozważania sylwiczne XV
 Jaki jest terażniejszy stan literatury polskiej? (odpowiedź na Ankete) – 1657
 Jako przedmiot nadobowiązkowy [Dla ankiety „Czy nauczania religii powinno wrócić do państwowych szkół?”] – 684
 Jakub i anioł – 1725
 Jałowe działania – 1794

Jan Paweł II – 2155
Jasne Łany czyli ciemne strony Filmu Polskiego – 22
 Jeden Rad – 747
 Jedność przeciwieństw – 71
 Jesteśmy żyłowani – 1783
 Jeszcze „Ostatni Etap” – 23
 Jeszcze jeden dylemat – 1213
 Jeszcze nie ma biletów w kosmos – 2109
 Jeszcze Rosja nie zginęła – 2110
 Jeśli jedni uczeni mówią, że coś jest czarne... – 1563
 Jeźdźcy Apokalipsy – 1745
 Jętka jednodniówka – 956
 Język dzieła literackiego (*Fantastyka i futurologia*) – 384.3
 Język i polityka – 1196
 Język jako system (*Filozofia przypadku*) – 355.12.4
 Język: introspekcja i substrat neutralny (*Filozofia przypadku*) – 355.6.2
 Języki i kody – 909
 Jubileusz i sprawy publiczne – 1172
 Jubileusz pisarza [Anketa: Kto nań zasługuje? Czy i kiedy obchodzić? Jak świętować?] – 555
 Już w Biblii marzył o tym człowiek... – 316
 Już znowu trzeba – 128
 Kapuściane głowy – 2210
 Kariera falsyfikatu (*Filozofia przypadku*) – 355.9.6
 Kasandra raz jeszcze – 1080
 Katalog zbiorowy książek rosyjskich / stł [Lem S.] – 25
 Katastrofa [1970] (*Fantastyka i futurologia*) – 385.1
 Katastrofa [2003] – 1924
 Katastrofizm kosmiczny (*Summa technologiae*) – 301.4.4
 Kiedy podjęte zostaną roboty przy ulicy Narwik? – 317
 Kiepsko poprawiamy Naturę – 1837

Kieszonkowy komputer dreszczowców science fiction / Przetłumaczył z angielskiego Stanisław Lem (?) (*Fantastyka i futurologia*) – 421.10

Kilka naiwnych pytań (*Summa technologiae*) – 301.3.5

Klaister nowego fałszu – 724

Klasyfikacje kodów (*Filozofia przypadku*) – 355.8.6

Klasyfikatory strukturalne science fiction (*Fantastyka i futurologia*) – 384.5.5

Klimat przeszłości i smak rzeczy – 1082

Klimatyczna ruletka – 1207

Klon Gulagu – 2006

Klonacja i biologiczne dogmaty – 1230

Klonomania → Chętnie rzuciłbym hasło: samozwańczych klonomanów do kryminału...

Klonować albo nie klonować – 1895

Klonowania zawsze się bałem – 1747

Klony – 1759

Kłamstwo jest prawdą – 1986

Kłopoty (*Okamgnienie*) – 1474.18

Kłopoty prezydenta – 1715

Kłopoty z definicją kultury (*Filozofia przypadku*) – 647.2.2

Kłopoty z fantomatyką – 1234

Kłopoty z importem → Felieton importowany

Kłopoty z informacją (*Summa technologiae*) – 301.5.14

Kłopoty z planetą. „Szczyt Ziemi” w Rio – 771

Kociak zdalnie sterowany → Felieton cybernetyczny

Kod genetyczny → Kod genetyczny nie wszędzie i nie zawsze...

Kod genetyczny nie wszędzie i nie zawsze... – 1552

Kod życia – 1246

Kodowanie informacji na żywym nośniku / Tł. z niemieckiego fragmentu *Mathematische Kodierung auf lebendem Trägermaterial* – 2415

Koincydencje – 753

Kolejka górską – 1881

Kolonizacja z opóźnieniem – 1260
Kołakowskiemu – 738
Komentarz autora [Klient P.A.N.A.B.O.G.A.] – 63
Komentarz do *Astronautów* – 2446.16
Komputer i mózg – 1607
Komputeryzacja mózgu – 895
Komu NIKE'99? – 1423
Kongres futurologiczny: synopsis filmu / Tł. z niemieckiego – 2456.8
Koniec końców – 2058
Koniec wieku – 1402
Konkluzje – 760
Konkretyzacja i ocena (*Filozofia przypadku*) – 355.14.9
Konstrukcja śmierci (*Summa technologiae*) – 301.9.4
Konstrukcja świadomości (*Summa technologiae*) – 301.9.5
Konstrukcja życia (*Summa technologiae*) – 301.9.3
Konstrukcje oparte na błędach (*Summa technologiae*) – 301.9.6
Korekta międzyplanetarna – 2051
Korki w powietrzu – 1800
Kosmiczna samotność – 1093
Kosmiczne kasyno – 1824
Kosmiczny gułag – 2046
Kosmologia porównawcza – 565
Kosmologia porównawcza. Postscriptum w dziesięć lat później – 687
Kosmos i fantastyka (*Fantastyka i futurologia*) – 385.3
Kosztowna Europa – 1797
Koziołki historii – 2130
Krach ostateczny – 677
Krakowska hańba domowa – 707
Kreacja dzieła (*Filozofia przypadku*) – 355.5
Kreacja i anihilacja znaków. Język a gradient semantyczny sytuacji (*Filozofia przypadku*) – 355.13.1
Kreacja przez destrukcję [2001] – 1619
Indeks dzieł. Artykuły **32** **PL**

Kreacja przez destrukcję [2003] → Zagłada i kreacja
Kres tysiąclecia → Rozważania sylwiczne XXVII
Krew i sos pomidorowy – 1212
Krokiem naprzód na drodze wyjaśnienia przyczyn raka – 53
Kronika genowa – 2052
Kropla paląca – 1242
Krótki tekst w ważnej sprawie – 563
Krótkie spięcie – 873
Krótkie uwagi o humanizmie – 1432
Krótkie zwarcia [Zbór artykułów] – 2134
Krwawa nowożytność – 1861
Krwawa rozprawa – 2107
Krwawy pochod – 1188
Książę niezłomny – 1485
Książki moje, osobiste... – 1401
Księżyc jako rynek – 1741
Księżyc z zielonego sera – 963
Księżycowe requiem – 898
Kto daje zgodę na autoewolucję... – 1537
Kto jest głuchy → Felieton niemal filozoficzny
Kto jest ofiarą? – 1970
Kto ma racje – 1700
Kto na kogo [na temat kandydata do tytułu „Człowieka Roku 1992”] – 811
Kto nas reprezentuje? – 2102
Kto nas stworzył? – 1135.5
Ktoś albo Nikt – 1602
Kubek gra – 722
Kucharka niezastąpiona → Młotkiem w komputer
Kulą w płot → Osobom, które piszą o różnych genialnych rozwiązaniach...
Kulka na bochnie – 2079
Kultura i futurologia – 400

Kultura krwi i mordy → Rozważania sylwiczne XXI
Kultura, empiria i seks (*Fantastyka i futurologia*) – 385.5.2
Kuratela komputerów – 1288
Kwantowy komputer? – 1059
Kwestia tempa – 668
Labirynty informacji – 916
Lamenty i narzekania – 1146
Lasek rzeczy – 786
Lecznictwo przyszłości – 2001
Lekcja historii – 1922
Lekcja katastrofy / P.Znawca [Lem S.] – 622
Lekcja w ewolucji → Rozważania sylwiczne XVI
Lektury całkiem nieobowiązkowe – 843
Lektury dzieciństwa – 801
Lektury świąteczne – 2224
Lepper ante portas – 1822
Lepperiada – 2078
Licentia poetica, czyli kilka słów o przekładach wierszy Garcia Lorki / Lem S., Hussarski R. – 55
Liczne wyzwania – 1984
List otwarty do wydawców radzieckich / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Открытое письмо советским издателям*; oryginał: *List do Redakcji „Knižnych nowostiej”* – 2310.30
Listy o mistrzach – 359
Literalność i sygnałowość powieściowego świata (*Fantastyka i futurologia*) – 384.3.5
Literatura i poznanie (*Filozofia przypadku*) – 647.3
Literatura jako antynomia (*Filozofia przypadku*) – 647.4.3
Literatura nowego tysiąclecia. Dyskusja – 1387
Literatura projektująca światy / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Литература, проецирующая миры* – 2310.20
Logorhea (*Okamgnienie*) – 1474.22
Lolita, czyli Stawrogin i Beatrycze – 245
Indeks dzieł. Artykuły **34** **PL**

Los społeczny czyli znaczenie dzieła (*Filozofia przypadku*) – 355.9
Losowość w kulturze (*Filozofia przypadku*) – 647.2.4
Łód i wrzątek – 2171
Lube czasy – 907
Lube czasy [Zbiór artykułów] – 1050
Lubią albo muszą – 1318
Ludzie i goryle – 1168
Ład z chaosu – 1815
Łyżeczka smoły – 1062
Łyżka grochu z kapustą → Rozważania sylwiczne XII
Madejowe łożo – 2070
Magicy i szarlatani → Nie przeprowadzono żadnego doświadczenia...
Magik i uwodziciel → Rozważania sylwiczne IX
Makiaweliczne scenariusze – 1842
Makrok (*Okamgnienie*) – 1474.12
Mała improwizacja – 67
Mała medytacja pod mottem „Habent sua fata libelli” (*Filozofia przypadku*) – 647.3.5
Małej medytacji część druga (*Filozofia przypadku*) – 647.3.6
Mamuty i polityka – 2152
Mamy szczęście – 1721
Maraton – 2055
Markiz w grafie – 543
Mars poza naszym zasięgiem? – 2062
Maszyna autoewolucyjna (*Summa technologiae*) – 329.10.11
Maszyna fantomatyczna (*Summa technologiae*) – 301.7.2
Maszyna poszukuje twarzy → Felieton techniczny
Maszynka do mięsa – 1189
Matryce kulturowe semantyki (*Filozofia przypadku*) – 355.6.4
Mądry Bush po szkodzie – 1919
Mechanizmy odbioru (*Filozofia przypadku*) – 355.8.4
Medycyna kosmiczna – 98

Metafizyka eksperymentalna (*Summa technologiae*) – 301.5.11
 Metafizyka science fiction i futurologia wiary (*Fantastyka i futurologia*) – 385.4
 Metainformacyjna teoria ewolucji – 1255
 Metapornografia (*Filozofia przypadku*) – 355.13.3.2
 Metateoria cudów (*Summa technologiae*) – 280
 Metazoil (*Filozofia przypadku*) – 355.14.10
 Meteory. I. Zagadkowy krater – 42
 Meteory. II. Gwiazda pod mikroskopem – 43
 Miazga – 1005
 Miecz Damoklesa – 1817
 Miecze Damoklesa – 1959
 Miejsce Miłosza w kulturze polskiej – 560
 Mieszanina pamięci – 935
 Mieszkanie przyszłości / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Жилище будущего* – 2310.16
 Między młyńskimi kamieniami – 922
 Między Wenerą a Marsem – 1536
 Milczenie Konstruktora (*Summa technologiae*) – 301.6.4
 Miłe złego początki – 2023
 Miniatura nihilisty – 274
 Miraż bomby – 1793
 Miraż demokratyzacji Iraku – 1963
 Mistrzowie naszego czasu. Dyskusja – 361
 Mity nauki (*Summa technologiae*) – 289
 Młot Szarona – 1758
 Młotkiem w komputer – 1613
 Mniejsze zło – 1151
 Moc obliczeniowa życia – 951
 Moc obliczeniowa życia II → Obliczeniowa moc życia II
 Mocarstwo w matni – 1673
 Model ewolucji – 969

Model krytyki (*Filozofia przypadku*) – 355.14.7
 Model kultury (*Filozofia przypadku*) – 355.14.4
 Modele biologiczne dzieła (*Filozofia przypadku*) – 355.11.1
 Modele dzieła (*Filozofia przypadku*) – 355.11
 Modele i rzeczywistość [1964] (*Summa technologiae*) – 301.6.7
 Modele i rzeczywistość [2002] – 1774
 Modele socjoewolucji (*Fantastyka i futurologia*) – 385.9.5
 Modelowanie w nauce i w literaturze (*Filozofia przypadku*) – 355.8.7
 Moja lwowska biblioteka – 567
 Moja sieć... – 2230
 Moja Wigilia zeszłoroczna – 697
 Moje choinki – 1885
 Moje lektury – 2076
 Moje marzenie: mieć dużo czasu na pisanie – 181
 Moje odkrywanie Ameryki – 799
 Moje trzy życzenia – 557
 Moje życie w pigułce – 2410.3
Moloch [Zbiór artykułów] – 2039
 Monolit niejednomysłny → Jeśli jedni uczeni mówią, że coś jest czarne...
 Mozgi elektryczne – 85
 Może się to wydawać dziwne... – 1589
 Mój Miłosz – 1593
 Mój pogląd na literaturę [1981] – 571
 Mój pogląd na literaturę [1990] – 671
Mój pogląd na literaturę. Rozprawy i szkice [Zbiór artykułów] – 1975
 Mój pogląd na świat – 1148
 Mówi głos w ciemności – 142
 Musztarda po obiedzie – 2420.4
 Muzyka genów – 1544
 Myśl przewodnia? – 1727
 Myśli apolityczne – 670

Myśli pisarzy – 637
 $N = R * f_p n_e f_i f_i f_c L$ (*Okamgnienie*) – 1474.8
 Na 50-lecie *Matematyki* – 1300
 Na horyzoncie – 1591
 Na kogo głosował Osama? – 2122
 Na marginesie powodzi – 1269
 Na Marsa? – 2047
 Na powierzchni i w głębi – 1001
 Na progu stulecia – 1330
 Na progu XXI wieku, czyli z deszczu pod rynnę – 823
 Na rozdrożu – 2031
 Na rubieżach języka – 1195
 Na szalach bałkańskiej wagi – 980
 Na tropie przyszłości – 65
 Na warsztacie – 456
 Na warsztacie pisarzy – 472
 Na warsztacie twórców – 510
 Na wozie i pod wozem – 1859
 Na wulkanie – 1027
 Nad czym pracują pisarze? – 398
 Nad otchłanią – 1404
 Nad zdechłym psem... – 96
 Nadmiar niewiadomych – 1841
 Nadzwyczajne wydanie [O kanonie lektur] – 829
 Naiwne gdybania – 1220
 Nanonadczłowiek – 1805
 Napoleon z gaśnicą – 1224
 Narzekanistyka – 1776
 Nasi w UFO? – 794
 Nasiusiać do baku – 1880
 Następne dwieście lat → Rozważania sylwiczne XC

Nasz gwiazdny i zaludniony Wszechświat... – 1565

Nasze czasy – 789

Natura i kultura – 1949

Naturalizm i realizm (*Filozofia przypadku*) – 355.13.3.1

Naturalne i sztuczne – 1981

Nauka i wiara → Metafizyka science fiction i futurologia wiary

Nauka w roku 2000 czyli Tezeusz w labiryncie – 327

Nauka ziemska i cywilizacje kosmiczne – 381

Naukoznawczy przegląd prasy zagranicznej / Choynowski M., Komornicki T., Lem S. – 35

Nicowanie Clausewitza – 1884

Nie będę wydawał za granicą – 150

Nie było nas, był las... – 769

Nie do śmiechu – 893

Nie może być raj u Ziemi / Tł. z rosyjskiego fragmentu *He может быть рая на Земле* – 2310.29

Nie można żądać więcej, trzeba poczekać... – 824

Nie przeprowadzono żadnego doświadczenia... – 1558

Nie przyszło mi do głowy... – 1510

Nie wiem, jak to się dzieje, ale co rusz zderzam się z rewelacjami... – 1543

Niebezpieczeństwa elektokracji (*Summa technologiae*) – 293

Niebezpieczne związki – 257+258

Niedawno przeczytałem ze zgrozą... – 725

Niedobre wieści – 1873

Niedostatek rozwagi – 1906

Niekoniecznie uświadomiona lekcja – 1356

Nielegalni wojownicy” – 1724

Niemcy – 761

Niemcy – Polacy: zestawienie w „dymensji ducha” – 1061

Niemcy o Polsce – 2044

Niemiecka pułapka – 2196

Niemoc futurologii – 404

Niemowlęstwo filmowej fantastyki / Tł. z rosyjskiego *Младенчество кинофантастики*; oryginał: *Odpowiedź na ankietę-pytania pisma „Iskusstwo kino”* – 2311

Nieoceniony Panie Czesławie...” (na 90-lecie Czesława Miłosza) – 1584

Nieodparte skojarzenie – 1938

Niepodległy klimat – 1717

Niepokoi pytanie... – 1582

Niepokoje [2000] – 1462

Niepokoje [2001] – 1559

Niesnaski w NATO – 1825

Niespodzianka z odwiertów – 1616

Niespodzianki – 2026

Niespokojny świat – 1698

Nieśmiertelność → Przypadłości obecnie zabójcze...

Niewidzialny napastnik – 1662

Nieznany przeciwnik – 1976

Niezwalczony wirus – 1864

Nigdy do ZLEPU nie należałem – 665

Nikt nic nie rozumie – 1696

Normalizacja [O wierszu Czesława Miłosza] – 1962

Notatka biograficzna od 26 lutego 1981 r. – 652

Nowa broń – 1982

Nowa broń na horyzoncie – 1807

Nowa era – 1032

Nowa polityka monachijska – 1927

Nowa powieść i matematyka (*Filozofia przypadku*) – 355.10.4

Nowa powieść i nowa fizyka – 339

Nowe bajki amerykańskie → Felieton antologiczny

Nowe plagi – 1608

Nowe Rapallo gazowe – 2157

Nowoczesność czyli przypadek (*Filozofia przypadku*) – 355.10

Noworoczna panorama – 1896

Nowy człowiek → Sterując swoją ewolucją...
 Nowy Linneusz, czyli o systematyce (*Summa technologiae*) – 301.6.6
 Nowy świat? – 2108
 Nuklearna ruleta – 1928
 O „Astronautach” – głos autora – 54
 O astronautyce – rzeczowo – 86
 O biologicznych podstawach twórczości [Tylko tytuł wykładu] – 16
 O daremności trafnych i nietrafnych prognoz / Tł. z rosyjskiego fragmentu
О тщетности прогнозов сбывающихся и несбывающихся – 2310.34
 O Dostojewskim i innych – 97
 O Dostojewskim niepowściągliwie – 135
 O geniuszu zapożyczonym → Felieton o geniuszu zapożyczonym
 O głupocie – 752
 O godności ludzkiej – 501
 O granicach postępu technicznego → Człowiek i technika
 O Janie Józefie Szczepańskim – 569
 O jednym z mitów dwudziestowiecznego kapitalizmu – 62
 O karę śmierci! – 1826
 O latach 50. – 630
 O Leśmianie z dywagacjami → Rozważania sylwiczne LIV ÷ LIX
 O malarstwie abstrakcyjnym → Felieton o malarstwie abstrakcyjnym
 O mieszkańcach innych światów – 229
 O moim lizusostwie → Rozważania sylwiczne XVII
 O moralności homeostatów (*Summa technologiae*) – 292
 O nauce i wierze – 2447
 O niekonsekwencji w literaturze – 440
 O „niezidentyfikowanych obiektach latających” – 518
 O pewnej prognozie – 784
 O polskiej drodze do motoryzacji – 146
 O powieści kryminalnej – 244.2
 O powstaniu powieści *Wizja lokalna* / Tł. z niemieckiego *Zur Entstehung meines Romans Vizja Lokalna* („Lokaltermin”) – 1975.18

O poznaniu pozazmysłowym → O zjawiskach pozazmysłowych
 O profesorze Parnasie – 1208
 O „Próżni doskonałej” – 390
 O przekładach „Solaris” – 1463
 O przepowiadaniu przeszłości – 740
 O roku 2000 → Felieton o roku 2000
 O sobie – 303
 O sposobie zażegnania grożącej światu klęski – 79
 O strukturze powieści fantastycznej – 344÷346
 O sztuce [Jacht „Paradise”] / Hussarski R., Lem S. – 51
 O sztuce pisarskiej – 72
 O tajemnicach „Dni Krakowa” – 100
 O temacie współczesnym w prozie – 89
 O „ukierunkowaniu” obelżywie – 762
 O współczesnych zadaniach i metodzie pisarstwa fantastyczno-naukowego – 56
 O zjawiskach pozazmysłowych – 447+448
 Obawiam się, że to początek – 1641
 Obecny stan walki z chorobami nowotworowymi – 50
 Obiekty informacyjne i obiekty fizyczne (*Filozofia przypadku*) – 355.11.3
 Obiektywem w przeszłość – 2182
 Obliczeniowa moc życia II – 1132
 Obrona pisarza – 94
 Obrona przed dynamitardami – 1802
 Obrona Sienkiewicza – 1088
 Obszar imitologii (*Summa technologiae*) – 301.6.9
 Ocean Goedla → Rozważania sylwiczne XXVI
 Ochlokracja zawsze groźna – 1784
 Oczami Konstruktora (*Summa technologiae*) – 301.9.8
 Oczami konstruktora (*Okamgnienie*) – 1474.10
 Od autora [przed fragmentem z „Doskonałej próżni”] – 428
 Od autorów [„Jacht Paradise”] / Hussarski R., Lem S. – 49

Od Czarnobyli do Iraku – 1902
 Od „Czasu nieutraconego” do „Sezamu” – 103
 Od ergonomiki do etyki – 683
 Od fantastycznej filozofii do historiozoficznej fantastyki – 375
 Od „Lalki” do „Nobla” – 1307
 Od przybytku? – 745
 Od strukturalizmu do tradycjonalizmu (*Fantastyka i futurologia*) – 384.6
 Odbiór stabilizujący (*Filozofia przypadku*) – 355.12.3
 Odnosze wrażenie, że coraz więcej uczonych próbuję za wszelką cenę skupić na sobie światła reflektorów... – 1503
 Odpowiedź na ankietę-pytania pisma „Iskusstwo kino” – 2479.11
 Odpowiedzi na 10 pytań – 397
 Odpowiedzi na pytania „Woprosow Literatury” – 2479.18
 Odpowiedzi na pytania korespondenta „Izwestii” – 2479.21
 Odpowiedzi na pytania Redakcji „Ogońka” – 2479.26
 Odpowiedzialność wyobraźni – 453
 Odwrócona prognoza – 1958
 Ogniska zapalne – 2088
 Ogólna teoria dziur – 1069
 Ograniczenie metody (*Filozofia przypadku*) – 355.8.2
 Ogród bezpański – 2050
 Ojczyzna? – 742
Okamgnienie [Monografia naukowa] – 1474
 Oko cyklonu – 892
 Okrutny mecenas – 914
 Okrutny teatr świata – 1868
 Olimpijskie rozterki – 1147
 Ontologia porównawcza fantastyki (*Fantastyka i futurologia*) – 384.4.1
 Operacja iracka – 1935
 Operacja Kłajster – 2189
 Operatywność prasy – 93
 Opinie (Podobają się panu wyniki wyborów?) – 1672
Indeks dzieł. Artykuły

Opinie na temat „Bombowej Biblii” – 1995
Opowieści Hoffmanna – 2205
Orzech do zgryzienia – 2186
Orzeł biały na tle nerwowym – 2065
Osioł i słoń – 2096
Oslo – Bergen – Kopenhaga – 104
Osobom, które piszą o różnych genialnych rozwiązaniach... – 1504
Osobowość i informacja (*Summa technologiae*) – 301.7.7
Ostatni atut – 1765
Ostatni idiotyzm – 1778
Oszołomy, do władzy – 1857
Oszustwa naukowe i jeszcze liczniejsze fałszerstwa w sztukach pięknych... – 1561
Oświadczenie – 680
Oświadczenie z 28.11.1990 – 2446.7
Oświecony terroryzm – 1650
Otwarcie na świat – 401
Owca przed Jelcynem – 1225
Pamięci Jana Józefa Szczepańskiego – 1918
Pan F. / Tł. z niemieckiego *Herr F.* – 2097
Pan Stanisław, czyli ostatni zjazd legalisty – 101
Papiery – 323
Para niepara – 778
Paradoksy sowietyzacji / Chochół [Lem S.] – 539
Paradoksy świadomości (*Okamgnienie*) – 1474.14
Paradoksy współczesności – 1991
Paradygmatyka futurologii – 403
Paranoja Hitlera – 2175
Pasożyty → Niepokoi pytanie...
Partia wpada do Bałtyku – 1787
Paskwil na ewolucję (*Summa technologiae*) – 301.9
Pat – 1777

Pat Busha – 1929
Patologia kultury (*Filozofia przypadku*) – 647.2.5
Patrzyć dalej → Rozważania sylwiczne XXV
Periculum in mora – 1736
Perspektywy (*Summa technologiae*) – 329.5.10
Perspektywy przyszłości – 69
Perspektywy sztuki – 300
Pesymistyczna opinia – 1806
Pęczniejące ogórki – 1173
Pępek i świat – 1533
Philip K. Dick czyli fantomatyka mimo woli – 408
Pierwsza przyczyna (*Summa technologiae*) – 301.3.4
Pierwsze miejsce w moim „muzeum wyobraźni”... [Wypowiedź w ankiecie „Odbiorcy i twórcy o plastyce”] – 332
Pierwszy krok – 2025
Pirania w Wiśle – 2100
Piranie w radioaktywnej wodzie – 1179
Pisarze o swoich planach twórczych – 297
Plagiaty i kreacje (*Summa technologiae*) – 301.6.8
Plagiaty i kreacje (*Okamgnienie*) – 1474.3
Plamy na kamizelce – 1214
Plan akcji popularyzacji Nauki – 36
Planeta LEMa. Felietony ponadczasowe [Zbiór artykułów] – 2370
Planeta Ziemia, wiek XXI – 1624
Planetologia porównawcza → Wenus się upiekła, a Mars zmumifikował...
Płoną szyby naftowe – 1931
Po co piszę? → Rozważania sylwiczne XLIV
Po dzwonku – 2119
Po kongresie nauki – 47
Po omacku – 1687
Po przełomie – 2113
Po trzech tygodniach – 1936
Indeks dzieł. Artykuły

Po wyjściu z Egiptu – 975
Po zburzeniu Bastylii – 1011
Początek i koniec → Przyszłość jest krótsza niż przeszłość
Pod klątwą przewidyźmu – 1157
Pod kuratelą podkoszulka – 1551
Pod latarnią – 1819
Pod powierzchnią oceanu. Po amerykańskiej premierze „Solaris” – 1888
Pod prasą – 2144
Pod prysznicem – 964
Pod przewodem Leppera – 1875
Pod tuszem z pomyj – 2105
Pod walcem – 2042
Podanie – 259
Podatek od zaniżonej wartości – 990
Podobieństwa (*Summa technologiae*) – 301.3.2
Podręcznik elegancji → Felieton petroniuszowski
Podstawy fantomatyki (*Summa technologiae*) – 301.7.1
Podwójna miara – 2045
Podziemna rzeka – 972
Podziurawiona zbroja – 2034
Pokusa wyklonowania człowieka będzie rosnać... – 1540
Pokusy wiar fałszywych – 1176
Polacy i Niemcy. Korespondencja z Krakowa – 879
Polacy w Iraku – 1943
Polityczna proza i poezja – 2208
Polityczny kalejdoskop – 1839
Polityczny żmut – 1239
Polityka a wiek XXI – 739
Polityka jako choroba morska – 1878
Polityka mała i duża – 2180
Polityka terroru – 1686

Polityka, której nie ma – 2190
 Polska 1991: Zagrożenia i szanse – 710
 Polska i świat w 1992 r – 818
 Polska i Ukraina – 2151
 Polski zaścianek – 1979
 Polskie triumfy, polskie klęski – 1009
 Pomyje – 2197
 Ponure zaskoczenia – 1951
 Popularuzacja nauki w Związku Radzieckim – 37
 Poradnik fantasty – 703
 Porażka” fantastyki / Tł. z rosyjskiego fragmentu «Поражение»
фантастики – 2310.10
 Pornografia i demokracja – 1204
 Pornografia i fantastyka (*Fantastyka i futurologia*) – 385.5.3
 Posłowie (*Summa technologiae*) – 301.11
 Posłowie (*Filozofia przypadku*) – 355.17
 Posłowie (*Fantastyka i futurologia*) – 385.12
 Posłowie (Dick Philip K., *Ubik*) – 473
 Posłowie (Grabiński Stefan, *Niesamowite opowieści*) – 474
 Posłowie (Le Guin Ursula K., *Czarnoksiężnik z Archipelagu*) – 579
 Posłowie (Montague Rhodes James, *Opowieści starego antykwariusza*) –
 507
 Posłowie (Strugaccy Arkadij i Borys, *Piknik na skraju drogi; Las*) – 517
 Posłowie (Wells Herbert George, *Wojna światów*) – 435
 Posłowie [Franz Kafka w oczach pisarzy i krytyków] – 578
 Posłowie [Karel Čapek w oczach pisarzy i krytyków] – 604
 Posłowie do *Biblioteki XXI wieku* / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Несколько*
слов читателям «Природы»; oryginał: *Przedślowie do „The world as*
holocaust” dla radzieckich czytelników – 2310.28
 Posłowie do *Niesamowitych opowieści* S.Grabińskiego → Posłowie
 (Grabiński Stefan, *Niesamowite opowieści*)
 Posłowie do *Pikniku na skraju drogi i Lasu* A. i B. Strugackich → Posłowie
 (Strugaccy Arkadij i Borys, *Piknik na skraju drogi; Las*)

Posłowie do posłowania (Lem S., *Wizja lokalna*) – 1374

Posłowie do *Śledztwa* / Tł. z rosyjskiego *Из письма переводчику романа «Расследование»*; oryginał: *List do Sergieja Łarina* 15.03.1990 – 2310.2

Posłowie do *Ubika* Ph.Dicka → Posłowie (Dick Philip K., *Ubik*)

Posłowie do *Wojny światów* H.G.Wellsa → Posłowie (Wells Herbert George, *Wojna światów*)

Posłowie. Dwadzieścia lat później (*Summa technologiae*) – 601.12

Post Scriptum. Dopisane 1 kwietnia – 828

Posthuma I – 573

Posthuma II – 572

Posthuma III – 580

Postscriptum [do Strategie pasożytów, wirus AIDS i osobliwa hipoteza ewolucyjna] – 662

Postscriptum [O kanonie lektur] → Nadzwyczajne wydanie [O kanonie lektur]

Poszukiwanie paradygmatów – 412

Powieść fantastyczna a nauka – 73

Powrót Almanzora – 1649

Powrót do atomu – 1566

Powrót do Leśmiana – 1187

Powrót do prączyka? – 915

Powrót na Ziemię (*Summa technologiae*) – 286

Poza granicą pojmowania – 954

Pożyjesz, zobaczysz – 1658

Prasa popularno-naukowa w ZSRR wzorem popularyzacji nauki – 39

Prawdziwym i znamienitym osiągnięciom... – 1550

Prawo silniejszego – 988

Predykacja techniczna i kulturowa: modele (*Fantastyka i futurologia*) – 385.9.6

Prezydenckie solo – 2126

Prezydent Bush w opałach – 1968

Prionów nie niszczy alkohol... – 1532

Priony → Prionów nie niszczy alkohol...

Problemy językowe, literackie i estetyczne (*Filozofia przypadku*) – 355.4.2
 Profesor indoktrynowany – 1655
 Prognoza naukowa → Felieton [1958-1]
 Prognoza rozwoju biologii do roku 2040 – 1489
 Prognozy [1990] – 676
 Prognozy [1991] – 727
 Prognozy [1996] – 1135.7
 Prognozy Chochoła / Chochół [Lem S.] – 521
 Progresja zła – 1311
 Prolegomena wszechmocy (*Summa technologiae*) – 301.6
 Prolog – 1450
 Promieniowanie nekrobiotyczne – 52
 Proponuję kandydaturę... – 1679
 Proszę o inny globus – 880
 Protokół lektury (*Filozofia przypadku*) – 355.14.8
 Prowokacja – 559
 Prowokacja [O Czesławie Miłoszu] – 2104
 Proza gęsto tkana – 1046
 Proza w strumieniu czasu – 920
 Przebrani za polityków – 1872
 Przebudzony niedźwiedź – 2165
 Przeciwnościami – 2195
 Przeczytałem „Miłość na Krymie” – 847
 Przed chaosem (*Summa technologiae*) – 301.6.1
 Przed końcem – 744
 Przed następnym krokiem – 1748
 Przed zmianą biegunów – 1762
 Przedłużanie życia: iluzje i fakty – 1989
 Przedmowa (*Summa technologiae*) – 301.1
 Przedmowa (*Filozofia przypadku*) – 355.1
 Przedmowa (*Fantastyka i futurologia*) – 384.1

- Przedmowa (Kozielecki Józef, Smutek spełnionych baśni) – 553
- Przedmowa (Lem S., Głos Pana) – 354
- Przedmowa do drugiego wydania (*Dialogi*) – 395.1
- Przedmowa do enerdowskiego wydania *Summa technologiae* / Tł. z niemieckiego fragmentu *Zwanzig Jahre später* – 1440
- Przedmowa do *Filozofii przypadku* (1) / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Предисловие [«Модель культуры»]*; oryginał: *Wstęp do „Kultury jako metagry”* – 2310.18
- Przedmowa do *Filozofii przypadku* (2) / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Предисловие автора [к статье «Мифотворчество Томаса Манна»]* – 2310.19
- Przedmowa do I wydania (*Summa technologiae*) → Przedmowa (*Summa technologiae*)
- Przedmowa do II wydania (*Summa technologiae*) – 329.2
- Przedmowa do II wydania (*Fantastyka i futurologia*) – 421.2
- Przedmowa do III wydania (*Summa technologiae*) → Sonda w niebo i piekło przyszłości
- Przedmowa do *Maski* / Tł. z rosyjskiego *Читателям «Химии и жизни» [Предисловие автора к повести «Маска»]*; oryginał: *Czytelnikom „Chimii i Żyzni” (Przedmowa do „Maski”)* – 2310.1
- Przedmowa do *Powrotu z gwiazd* / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Предисловие к русскому изданию романа «Возвращение со звезд»*; oryginał: *Przedmowa do rosyjskiego wydania „Powrotu z gwiazd”* – 2310.12
- Przedmowa do rosyjskiego wydania „Powrotu z gwiazd” – 2479.8
- Przedmowa do rosyjskiego wydania *Niezwyciężonego* / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Читателям «Звезды» [Предисловие автора к роману «Непобедимый»]* – 2310.11
- Przedmowa do rosyjskiego wydania *Solaris* / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Читателям «Звезды» [Предисловие автора к русскому изданию романа «Солярис»]*; oryginał: *Wstęp do rosyjskiego wydania „Solaris”* – 2310.7
- Przedmowa do rosyjskiego wydania *Summa technologiae* / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Предисловие автора к русскому изданию «Суммы технологии»* – 2310.15

Przedmowa do *Torpedy czasu* A. Słonimskiego → Przedwowa (Słonimski Antoni, *Torpeda czasu*)

Przedmowa do ukraińskiego wydania „Powrotu z gwiazd” – 2479.9

Przedmowa do *Wizji lokalnej* / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Предисловие автора [к роману «Осмом на месте»]*; oryginał: *Wstęp do wyboru utworów w wydawnictwie „Knižnaja Palata”* (*Przedmowa do „Wizji Lokalnej”*) – 2310.32

Przedpole (*Filozofia przypadku*) – 355.4

Przedślowie do „The world as holocaust” dla radzieckich czytelników – 2479.23

Przedwczesny eksperyment – 1553

Przedwczesny zakaz – 1716

Przedwowa (*Obłok Magellana*) – 78.1

Przedwowa (Słonimski Antoni, *Torpeda czasu*) – 331

Przedwowa (Żuławski Jerzy, *Na srebrnym globie: rękopis z Księżyca*) – 91

Przejmowanie władzy – 1322

Przekładaniec” [Przewodnik po filmach Andrzeja Wajdy] – 1448

Przemiany [1999] – 1393

Przemiany [2001] – 1597

Przemiany klimatu – 1994

Przemiany nauki – 70

Przeszłość otwarta – 1004

Przewagi autokracji – 1403

Przy ruletce – próba futurologiczna – 1786

Przyćmiona dziedzina – 1129

Przyjaciół – 1923

Przyjazne termojądra – 1709

Przypadek i Ład / Tł. z niemieckiego *Mein Leben* → Autobiografia

Przypadkowość języka i kultury (*Filozofia przypadku*) – 355.12.7

Przypadłości obecnie zabójcze... – 1567

Przyspieszenie – 1948

Przystań na Wiślniej – 960

Przyszłość badań w naukach lekarskich / stł [Lem S.] – 34

Przyszłość jest ciemna (*Okamgnienie*) – 1474.21

Przyszłość jest krótsza niż przeszłość – 1798

Przyszłość otwarta na dobre i na złe [Ankieta „Czy maszyny zastępują człowieka?”] – 1008

Przyszłość polskiej energetyki – 529

Psychologia tłumu → Ochłokracja zawsze groźna

Psychologizm i realizm – 6

Pułapka profesjonalizmu – 1684

Pułapka technologiczna – 902

Puste miejsca – 2147

Pyrrusowe zwycięstwo – 1953

Pytają, więc odpowiadam – 1838

Pytania i prognozy – 2033

Pytania, problemy, zagrożenia / P.Znawca [Lem S.] – 640

Pytanie → Odnosze wrażenie, że coraz więcej uczonych próbuje za wszelką cenę skupić na sobie światła reflektorów...

Pytanie pozostaje otwarte / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Бонпос остается открытым* – 2310.8

Radioaktywne wino – 1119

Raju nie widać – 1107

Rana – 2092

Rasa drapeżców: Teksty ostatnie [Zbiór artykułów] – 2282

Ratunek – 746

Rdza komercjalizacji – 1016

Recenzja na „B.N. Mienszutkin. Żyznieopisanie Michała Wasiljewicza Łomonosowa” – 40

Recenzja na „Edward Howorka. Światopogląd lekarza III Rzeszy” / Stł [Lem S.] – 32

Recenzja na „Józef Hen, Kijów-Taszkent-Berlin” – 20

Recenzja na „Ks. Antoni Słomkowski. Pochodzenie człowieka w świetle nauki Kościoła” / ml [Lem S.] – 17

Recenzja na „M.I. Kalinin. O komunistycznym wychowaniu” / LSM [Lem S.? jako soautor] – 29

Recenzja na „T.A. Edison. The Diary and Sundry Observations” – 31

Recenzja na „W.L. Błoński, O kopernikański światopogląd” / Is [Lem S.] – 2

Recenzja na książki Jeana Rostanda – 28

Recenzja na powieść „Chłopiec z piekła” A. i B. Strugackich – 2479.16

Recesja w Polsce – 757

Redaktor [O Jerzy Giedroyciu] → Książę niezłomny

Referat w sprawie ulepszeń technicznych, oraz nowych konstrukcji na polu przemysłu zbrojeniowego – 2350

Refleksje 1974 – 443

Regres – 669

Rekapitulacja i krok naprzód (*Filozofia przypadku*) – 355.10.2

Rekonstrukcja człowieka (*Summa technologiae*) – 301.9.9

Rekonstrukcja gatunku (*Summa technologiae*) – 301.9.2

Rekontra paradoksalna – 1946

Remanent (*Fantastyka i futurologia*) – 385.7

Repetycja [1995] – 1022

Repetycja [2001] – 1614

Reprezentacja jako antynomia: obecna nieobecność (*Filozofia przypadku*) – 355.6.3

Rewersy globalizacji – 1447

Riposta rozpaszy – 1677

Robotofile → Robotofile, którzy przewidują nadzwyczajną mądrość robocią...

Robotofile, którzy przewidują nadzwyczajną mądrość robocią... – 1528

Roboty i ludzie (*Fantastyka i futurologia*) – 385.2

Robotyka (*Okamgnienie*) – 1474.11

Rola idiotów w historii – 1683

Roma locuta causa finita – 1749

Ropa, węgiel i wybory – 2201

Rosja Putina – 2164

Rozdroża – 1169

Rozdroże / P.Znawca [S.Lem] – 2378.4
Rozgardiasz – 1845
Rozkład jazdy – 2227
Rozkosze postmodernizmu → Rozważania sylwiczne IV
Rozmowa o sputniku i szkole – 155
Rozmyślania na ćwierćwiecze – 357
Rozmyślania nad siecią – 1183
Rozprawy i szkice [Zbiór artykułów] – 477
Rozrywka rozrywająca – 1152
Rozstaje informatyczne – 1222
Rozum – 1298
Rozum i sieć – 1033
Rozważania sylwiczne – 755
Rozważania sylwiczne II – 767
Rozważania sylwiczne III – 774
Rozważania sylwiczne IV – 781+782
Rozważania sylwiczne V – 791
Rozważania sylwiczne VI – 797
Rozważania sylwiczne VII – 802
Rozważania sylwiczne VIII – 803
Rozważania sylwiczne IX – 812
Rozważania sylwiczne X – 819
Rozważania sylwiczne XI – 821
Rozważania sylwiczne XII – 825
Rozważania sylwiczne XIII – 827+828
Rozważania sylwiczne XIV – 831
Rozważania sylwiczne XV – 834
Rozważania sylwiczne XVI – 838
Rozważania sylwiczne XVII – 842
Rozważania sylwiczne XVIII – 845
Rozważania sylwiczne XIX – 846

Rozważania sylwiczne XX – 849
Rozważania sylwiczne XXI – 855
Rozważania sylwiczne XXII – 861
Rozważania sylwiczne XXIII – 865
Rozważania sylwiczne XXIV – 871
Rozważania sylwiczne XXV – 878
Rozważania sylwiczne XXVI – 885
Rozważania sylwiczne XXVII – 903
Rozważania sylwiczne XXVIII – 910
Rozważania sylwiczne XXIX – 917
Rozważania sylwiczne XXX – 926
Zamiast rozważań sylwicznych XXXI – 942
Rozważania sylwiczne XXXII – 953
Rozważania sylwiczne XXXIII – 962
Rozważania sylwiczne XXXIV – 970
Rozważania sylwiczne XXXV – 978
Rozważania sylwiczne XXXVI – 985
Rozważania sylwiczne XXXVIII – 1007
Rozważania sylwiczne XXXIX – 1021
Rozważania sylwiczne XL – 1034
Rozważania sylwiczne XLI – 1043
Rozważania sylwiczne XLII – 1060
Rozważania sylwiczne XLIII – 1077
Rozważania sylwiczne XLIV – 1098
Rozważania sylwiczne XLVI – 1113
Rozważania sylwiczne XLVII – 1124
Rozważania sylwiczne XLVIII – 1133
Rozważania sylwiczne XLIX – 1159
Rozważania sylwiczne L – 1175
Rozważania sylwiczne LI – 1184
Rozważania sylwiczne LII – 1192

Rozważania sylwiczne LIII – 1202
Rozważania sylwiczne LIV – 1211
Rozważania sylwiczne LV – 1223
Rozważania sylwiczne LVI – 1235
Rozważania sylwiczne LVII – 1247
Rozważania sylwiczne LVIII – 1256
Rozważania sylwiczne LIX – 1261
Rozważania sylwiczne LX – 1271
Rozważania sylwiczne LXI – 1280
Rozważania sylwiczne LXII – 1289
Rozważania sylwiczne LXIII – 1296
Rozważania sylwiczne LXIV – 1299
Rozważania sylwiczne LXV – 1304
Rozważania sylwiczne LXVI → Rozważania sylwiczne LXI
Rozważania sylwiczne LXVII – 1312
Rozważania sylwiczne LXVIII – 1317
Rozważania sylwiczne LXIX – 1323
Rozważania sylwiczne LXX – 1327
Rozważania sylwiczne LXXI – 1334
Rozważania sylwiczne LXXII – 1339
Rozważania sylwiczne LXXIII – 1354
Rozważania sylwiczne LXXIV – 1368
Rozważania sylwiczne LXXV – 1376
Rozważania sylwiczne LXXVI – 1388
Rozważania sylwiczne LXXVII – 1390
Rozważania sylwiczne LXXVIII – 1394
Rozważania sylwiczne LXXIX – 1399
Rozważania sylwiczne LXXX – 1409
Rozważania sylwiczne LXXXI – 1418
Rozważania sylwiczne LXXXII – 1421
Rozważania sylwiczne LXXXIII – 1426

Rozważania sylwiczne LXXXIV – 1428
Rozważania sylwiczne LXXXV – 1431
Rozważania sylwiczne LXXXVI – 1437
Rozważania sylwiczne LXXXVII – 1446
Rozważania sylwiczne LXXXVIII – 1453
Rozważania sylwiczne LXXXIX – 1461
Rozważania sylwiczne XC – 1469
Rozważania sylwiczne XCI – 1478
Rozważania sylwiczne XCII – 1479
Rozważania sylwiczne XCIII – 1483
Rozważania sylwiczne XCIV – 1493
Rozważania sylwiczne XCV – 1502
Rozważania sylwiczne XCVI – 1514
Rozważania sylwiczne XCVII – 1526
Rozważania sylwiczne XCVIII – 1534
Rozważania sylwiczne XCIX – 1545
Rozważania sylwiczne C – 1555
Rozważania sylwiczne CI – 1564
Rozważania sylwiczne CII – 1585
Rozważania sylwiczne CIII – 1595
Rozważania sylwiczne CIV – 1623
Rozważania sylwiczne CV – 1652
Rozważania sylwiczne CVI – 1670
Rozważania sylwiczne CVII – 1690
Rozważania sylwiczne CVIII – 1708
Rozważania sylwiczne CIX – 1720
Rozważania sylwiczne CX – 1733
Rozważania sylwiczne CXI – 1753
Rozważania sylwiczne CXII – 1768
Rozważania sylwiczne CXIII – 1789
Rozważania sylwiczne CXIV – 1804

Rozważania sylwiczne CXV – 1832
Rozważania sylwiczne CXVI – 1853
Rozważania sylwiczne CXVII – 1867
Rozważania sylwiczne CXIX – 1904
Rozważania sylwiczne CXX – 1934
Rozważania sylwiczne CXXI – 1944
Rozważania sylwiczne CXXII – 1954
Rozważania sylwiczne CXXIII – 1965
Rozważania sylwiczne CXXIV – 1990
Rozważania sylwiczne CXXV – 2003
Rozważania sylwiczne CXXVI – 2013
Rozważania sylwiczne CXXVII – 2030
Rozważania sylwiczne CXXVIII – 2041
Rozważania sylwiczne CXXX – 2053
Rozważania sylwiczne CXXXI – 2060
Rozważania sylwiczne CXXXII – 2068
Rozważania sylwiczne CXXXII (2) – 2075
Rozważania sylwiczne CXXXIII – 2081
Rozważania sylwiczne CXXXIV – 2103
Rozważania sylwiczne CXXXV – 2115
Rozważania sylwiczne CXXXVI – 2120
Rozważania sylwiczne CXXXVII – 2127
Rozważania sylwiczne CXXXVIII – 2135
Rozważania sylwiczne CXXXIX – 2141
Rozważania sylwiczne CXXL [tak w czasopiśmie, trzeba CXL] – 2149
Rozważania sylwiczne CXLI [Jan Paweł II] – 2158
Rozważania sylwiczne CXLII – 2170
Rozważania sylwiczne CXLIII – 2178
Rozważania sylwiczne CXLIV – 2191
Rozważania sylwiczne CXLV – 2198
Rozważania sylwiczne CXLVI – 2204

Rozważania sylwiczne CXLVII – 2211
 Rozważania sylwiczne CXLVIII – 2220
 Rozważania sylwiczne CXLIX – 2226
 Rozważania sylwiczne CLI – 2231
 Rozwody czy ekumenia? – 1723
 Różnica – 1945
 Różnice (*Summa technologiae*) – 301.3.3
 Ruchy na szachownicy – 1972
 Rwąca fala – 2156
 Ryzyko Internetu – 1112
 Ryzykowne koncepcje (*Okamgnienie*) – 1474.16
 Sacrum i profanum (*Filozofia przypadku*) – 647.2.1
Salto mortale – 678
 Samochodowa fantomatyka – 2183
 Samotni w kosmosie – 1761
 Scena i kulisy – 2069
 Scenariusz alternatywny → W roku 2015 będzie żyć...
 Schizofrenia polityki – 1823
 Schyłek – i co dalej? – 1135.8
 Science fiction – 209
 Science fiction i Mróz – 632
 Science fiction: beznadziejny przydadek – z wyjątkami / Tł. z niemieckiego
Science Fiction: Ein hoffnungsloser Fall – mit Ausnahmen – 1975.8
 Scjentologia – 1278
 Scylla i Charybda, czyli o umiarze (*Summa technologiae*) – 301.6.3
 Sejsmologia i polityka – 2137
 Semantyczna struktura dzieła (*Filozofia przypadku*) – 355.12.5
 Semantyka i pragmatyka (*Filozofia przypadku*) – 355.6
Semper fidelis – 2089
 Sen – 1692
 Sen prezydenta – 83

Serdecznie dziękuję, czytelniku / Тл. z rosyjskiego fragmentu *Сердечное спасибо, читатель* – 2310.9

Sex wars (Ludzkość w XXI wieku) – 793

Sex Wars [1996] [Zbiór artykułów] – 1135

Sex Wars [2004] [Zbiór artykułów] – 2132

Sex wars, czyli Ludzkość w XXI wieku → Sex wars (Ludzkość w XXI wieku)

Sex Wars, czyli świat i Polska → Świat i Polska

Sferomachia – 1541

Sformułowanie metody (*Summa technologiae*) – 301.4.2

Sformułowanie problemu (*Summa technologiae*) – 301.4.1

Sformułowanie programu (*Filozofia przypadku*) – 355.3

Siły natury – 2138

Skazani na rope? – 1712

Skąd błąd? → Nie przyszło mi do głowy...

Skąd się wzięła kultura? (*Filozofia przypadku*) – 647.2.3

Sklonowana głupota – 1894

Składnia kultur: kazuistyka (*Filozofia przypadku*) – 355.14.3

Składowanie radionuklidów – 1810

Skłócona Unia? – 2027

Skorpiony – 2202

Skrupuły demokracji – 1702

Słomiany ogień – 1854

Słowniczek Terminów Naukowych i Wyrazów Mniej Znanych (*Obłok Magellana*) – 78.2

Słowo i obraz – 1101

Słowo wstępne (Lem S., Astronauci) – 396

Smutek przed końcem świata → Rozważania sylwiczne XXIX

Smutek spełnionych życzeń – 884

Sny na życzenie? – 881

Socjologia science fiction – 370+371

Solaris (Stanisław Lem dla VIVY!) – 1925

Sonda w niebo i piekło przyszłości – 429+430
 Space Fiction (*Fantastyka i futurologia*) – 385.3.2
 Space Fiction i struktury narracji (*Fantastyka i futurologia*) – 385.3.4
 Spełnione życzenia – 759
 Splątany kłębek – 1588
 Spod sniegu – 1710
 Spodeczki i filizanki – 1127
 Spoiwo – 2099
 Spojrzenie z progu – 1527
 Sport – 770
 Sportowcy do polityki – 2000
 Sportowiec doskonały → Pokusa wyklonowania człowieka będzie rosnać...
 Spór o nieśmiertelność (*Okamgnienie*) – 1474.4
 Spór o Powstanie – 2125
 Sprawa krwawego błota – 1538
 Sprawa pamięci – 2002
 Sprawdziany społeczne znaczeń (*Filozofia przypadku*) – 355.9.2
 Sprostowania [1990, List do redakcji *Polityka* (W.)] – 666
 Sprostowanie [do „Nauka ziemską i cywilizacje kosmiczne”] – 382
 Sprostowanie [do „Trzęsienie informatyczne”] – 1338
 Sprostowanie [tytułu wierszu „Piątką przez Kraków”] – 15
 Sprzeciw – 672
 Stacja Solaris – 1882
 Stajemy się lepsi – 1454
 Stałość jest raczej pozorem wywołanym krótkim życiem człowieka... – 1512
 Stan rzeczy / P.Znawca [Lem S.] – 593
 Stanie na głowie – 1850
 Stanisław Lem dla „Rzeczpospolitej” [O filmie „Solaris”] – 1911
 Stanisław Lem o prognozach dla świata i własnych obawach – 1259
 Stanisław Lem o sobie – 490
 Stanisław Lem o swoich planach – 362

Stanisław Lem o... AIDS (Telefon z Wiednia) – 641
 Stanisława Lema prognoza dla Polski → Szewc za kierownicą
 Starość nadal nie radość – 1795
 Statystyka cywilizacji kosmicznych (*Summa technologiae*) – 278
 Statystyka cywilizacji kosmicznych (*Okamgnienie*) – 1474.7
 Sterowanie i gra (*Filozofia przypadku*) – 355.8.3
 Sterowiec, na który nas nie stać – 1790
 Sterując swoją ewolucją... – 1547
 Stewardesa z paralizatorem – 1680
 Stochastyczny los dzieła (*Filozofia przypadku*) – 355.9.4
 Stochastyczny model dzieła (*Filozofia przypadku*) – 355.11.4
 Straszliwa lekcja – 1642
 Strategia al Kaidy – 2024
 Strategie pasożytów, wirus AIDS i osobliwa hipoteza ewolucyjna – 661
 Struktura formalna i sematyczna (*Filozofia przypadku*) – 355.12.8
 Struktura prezentacji i struktura prezentowanego (*Fantastyka i futurologia*) – 384.3.2
 Struktura świata i struktura dzieła I. Narracyjne cięcie sytuacji: realizm (*Fantastyka i futurologia*) – 384.5.3
 Struktura świata i struktura dzieła II. Fantastyka (*Fantastyka i futurologia*) – 384.5.4
 Struktura twórczych ewolucji → Rozważania sylwiczne XXX
 Strukturalizm i aksjologia (*Filozofia przypadku*) – 647.4.4
 Strukturalizm i ewolucjonizm (*Filozofia przypadku*) – 355.12
 Strukturalizm i struktury (*Filozofia przypadku*) – 355.12.2
 Struktury generujące fantastyki (*Fantastyka i futurologia*) – 384.5.2
 Struktury kreacji literackiej (*Fantastyka i futurologia*) – 384.5
 Struktury prezentacji nieusuwalne (*Fantastyka i futurologia*) – 384.3.3
 Strzelec wyborowy – 1863
 Stwarzanie światów (*Summa technologiae*) – 301.8
 Sukces – 525
Summa technologiae [Monografia naukowa] – 301

Summa technologiae. Posłowie do dyskusji – 312
Summa technologiae. Wprowadzenie do dyskusji – 311
 Superman i jaskiniowcy – 1668
 Surowy preceptor – 1921
 Sylwester na Księżycu – 219
 Sympatyczny koszmar – 1865
 Symulowanie kultury – 1097
 Syntetyczne paliwa – 2200
 Szachownica bez szachów – 2217
 Szachy i kultura (*Filozofia przypadku*) – 355.14.2
 Szaleństwo z metodą (*Summa technologiae*) – 301.6.5
 Szalona lokomotywa – 976
 Szanowny Panie [Komentarz do wypowiedzi Mariusza Biedrzyckiego „Zawód: poeta” czyli Dyskusja: Memetyka a literatura] – 1400
 Szarańcza informacyjna → Rozważania sylwiczne XXVIII
 Szczęśliwe zakończenie? – 1045
 Szczypta praktyki (*Filozofia przypadku*) – 355.15
 Szewc za kierownicą. Prognoza dla Polski do 2000 r. – 731
 Szklany but – 981
 Szkoła Mędrców – 764
 Szlachetność i bałagan – 889
 Szpital bez lekarzy – 1590
 Sztuczna nieinteligencja – 1006
 Sztuczny belkot – 1812
 Sztuczny intelekt jako eksperymentalna filozofia – 1020
 Sztuczny rozum? – 1258
 Sztuka i technologia (*Summa technologiae*) – 301.10
 Sztuka upodlona – 1834
 Sztuki magiczne – 912
 Szukajcie, a nie znajdziecie – 1907
 Szum w literaturze (*Filozofia przypadku*) – 355.8.5
 Szumy – 1977

Ślepo błędzący błąd – 1596
Śmiecie” – 2124
Śmielszy niż wszelka fantazja / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Смелее любой фантазии* – 2310.5
Śmierć śmierci → Rozważania sylwiczne X
Śmierć w środku życia [Noemi Madejska-Ostaszewska] – 763
Świadomość a rozsądek – 1303
Świat bez krawędzi – 1370
Świat bez wojny? – 968
Świat dzieła literackiego (*Fantastyka i futurologia*) – 384.4
Świat i Polska – 766
Świat na ostrzu brzytwy – 1730
Świat na prawo – 2112
Świat nowy – 743
Świat się chwieje – 2131
Świat w nierównowadze – 1831
Świat w przyszłym stuleciu – 1435
Świat zapośredniczony – 1620
Świat zasadniczo możliwych cudów / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Мир принципиально возможных чудес* – 2310.21
Tajemnica chińskiego pokoju – 984
Tajemnica chińskiego pokoju [Zbiór artykułów] – 1109
Tak było → Rozważania sylwiczne XVIII
Talerze nieziemskie → Ziemia a to felieton nieziemski
Tarcza i miecz – 959
Tatry zimą – suplement → Felieton suplementowy
Teatr świata – 1835
Technika a wyzwolenie człowieka. W świetle Wielkiego Planu – 57
Technika fantastyki – fantastyka techniki. Krotki katalog technik fantastycznych – 466+467
Technologia cudu – 66
Technologia i ciało – 875

Tej klęsce można i trzeba zapobiec – 88
 Telekracja i przemoc – 906
 Teletaksja i fantoplikacja (*Summa technologiae*) – 301.7.6
 Telewizyjna kretynizacja – 1240
Tempus edax rerum → Rozważania sylwiczne V
 Teodycea z kiczu – 410
 Teologia, pyton i brzytwa – 1083
 Teoria i praktyka literatury (*Filozofia przypadku*) – 647.3.2
 Teoria wstępu – 416
 Terror, hipokryzja i co dalej – 1699
 Terroryzm, Wietnam i Irak – 2209
Tertio millennio adveniente (*Okamgnienie*) – 1474.20
Tertium comparationis – 858
 Tłok na ziemi i w powietrzu → Zewsząd słysząc powszechne uskarżanie się na co raz większy tłok...
 To taki mały skrawek ziemi – 1351
 Todorova typologia fantastyki (*Filozofia przypadku*) – 647.4.2
 Tracone złudzenia, czyli od intelektroniki do informatyki (*Dialogi*) – 395.3.1
 Trafione prognozy → Rozważania sylwiczne LXXI
 Tragiczne akrobacje – 1118
 Traktat o dupie – 1849
 Transgeniczna mysz – 1044
 Trend stulecia → Rozważania sylwiczne XI
 Trucizna atomowa” czy wirus? – 45
 Tryt i dolary – 1445
 Trzęsienia historii – 1646
 Trzęsienia nie tylko polityczne – 1973
 Trzęsienia polityczne – 1764
 Trzęsienia polityki – 1932
 Trzęsienie informatyczne – 1331
 Trzęsienie klimatu – 1985

Trzy szkoły – 1897
 Trzy wiersze – 1236
 Trzydzieści lat później – 715
 Tym razem, ku podziwieniu powszechnemu i własnemu... – 1515
 Tysiąc i jeden głos powieści / Tł. z rosyjskiego *Тысяча и один голос романа* – 2449
 Tzvetana Todorova fantastyczna teoria literatury – 419
 U cioci – 232
 U Niemców – 735
 U progu kwantotechnologii – 1455
 U Zalewskich [fragment „Wysokiego zamku”] → Wysoki zamek
 Ubik’’: absolut puszkowany – 411
 Uchylam przyłbicy – 64
 Uczniowie czarnoksiężnika – 1833
 Umysł jako sternik – 1123
 Unikalność człowieka (*Summa technologiae*) – 281
 Unitas oppositorum / Tł. z niemieckiego *Unitas Oppositorum: Das Prosawerk des J.L. Borges* – 2278
 Unizacja zamiast sowietyzacji? – 1801
 Upadek sztuki → Sztuka upodlona
 Urząd Pegaza – 441
 Urządzenia inteligentne → W czasach, kiedy byłem chłopcem...
 Utopia i futurologia (*Fantastyka i futurologia*) – 385.9
 Uwaga autora [przed fragmentem z „Doskonałej próżni” (Simon Merril, „Sexplosion”)] – 372
 Uwaga autora [przed opowiadaniem „Opowieść drugiego odmrożenca”] – 450
 Uwagi o dziewięciu opowiadaniach Jana Krasnowolskiego – 1704
 Uwagi sceptyka – 1669
 Uzwyczajnienie – 887
Vae victoribus – 765
Verneshot – 2121

Vita brevis – 2087
Votum separatissimum – 1773
Votum separatissimum (2) – 1780
Votum separatum (*Summa technologiae*) – 301.4.9
W Ameryce nie bardzo wypada krytykować... – 1576
W cieniu huraganu – 2192
W cieniu piramid – 2199
W cieniu Wielkiego Brata – 1603
W czasach, kiedy byłem chłopcem... – 1546
W komputerowym labiryncie – 1177
W kotle – 1397
W krainie pamięci – 2106
W kręgu paranoi – 2179
W matni – 2011
W oczach Sowietów / P.Znawca [Lem S.] – 583
W pogoni za czołówką – 1746
W poszukiwaniu przyjaznego czasu – 958
W pracowni rusznikarza – 979
W pracowniach [1962] – 247
W pracowniach [1964] – 296
W roku 2015 będzie żyć... – 1529
W rozstajnym świecie – 1703
W sprawie „Astronautów” – 61
W sprawie głupoty – 777
W sprawie zagranicznych wydań – 151
W sprawie zmiany poglądów – 772
W szponach „Ruchu” – 675
W związku z zagadnieniem cywilizacji pozaziemskich / Tł. z rosyjskiego fragmentu *По поводу проблемы внеземных цивилизаций* – 2310.22
Walec – 883
Warsztat pisarza – 502
Warsztat pisarza? – 432

Wartości chrześcijańskie – 779
Wątpliwa pociecha – 1068
Wątpliwa zgoda – 1813
Wątpliwości i antynomie (*Summa technologiae*) – 329.6.15
Wdzięczność arabska – 1942
We mgle – 674
Wejście na orbitę [Zbiór artykułów] – 244
Wejście Rosji – 859
Wells, Lenin i przyszłość świata – 337
Wenus czy Ziemia? – 81
Wenus się upiekła, a Mars zmumifikował... – 1535
Wesprzeć sąsiada – 1036
Wędrówka po grani – 1548
Wiara i informacja (*Summa technologiae*) – 301.5.10
Wiara i wiedza – 1336
Widmo trzeciej wojny w USA – 58
Widziane z paradyżu – 1578
Wieczny motor poznania / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Вечный двигатель познания* – 2310.17
Wieczny ogień – 1900
Wiedeń. Mrówka w ementalerze – 1263
Wiek papieru ściernego – 966
Wielka gra (*Summa technologiae*) – 288
Wielki Bush – 1846
Wielki krok ludzkości – 1419
Wielki Plusk – 1640
Wielkie koszty pudłowania – 1827
Wielkie łasowanie – 1002
Wielkie rozczarowanie – 172
Wieloryb w Londynie – 2228
Wieloryby i polityka – 2229
Wielość kosmosów – 2035

Wiersze Różewicza – 19
 Wierzenia elektromózgów (*Summa technologiae*) – 301.5.12
 Wieści z Kosmosu – 1070
 Więcej pesymizmu – 796
 Wirusy maszyn, zwierząt i ludzi – 877
 Wizja filozofa na krze – 360
 Wizja lokalna (*Filozofia przypadku*) – 647.3.8.2
 Wizyta – 2142
 Władza mózgu – 2188
 Wniosek o przyjęcie na stanowisko kandydata do Związku Zawodowego
 Literatów Polskich – 2386
 Wobec literatury dwudziestolecia – 528
 Wobec żywiołów → Wobec żywiołów – z perspektywy wieczności
 Wobec żywiołów – z perspektywy wieczności – 1830
 Wojna – 788
 Wojna bakteryjna – 1671
 Wojna hackerów → Globalny przesył informacji ukazuje już nam swoje
 nowe oblicze...
 Wojna o energię – 1909
 Wojna światów” 60 lat później – 1350
 Wojny symetryczne i asymetryczne – 1956
 Wolna wola? – 1740
 Worek z krwią – 973
 Wprowadzenie (*Fantastyka i futurologia*) – 384.2
 Wprowadzenie w metakrytykę (*Filozofia przypadku*) → Wprowadzenie w
 metakrytykę: teoria kultury
 Wprowadzenie w metakrytykę: teoria kultury (*Filozofia przypadku*) –
 355.14
 Wprowadzenie w teorię kreacji – 402
 Wrota do Europy – 1955
 Wrzący bigos – 1693
 Wrzątek – 2063

Wschodnia baśń – 1947
 Wspomnienia – 470
 Wspomnienia podyktowane żonie – 2446.6
 Wspomnienia ze studiów – 1430
 Wspomnienie o Mieczysławie Choynowskim – 1688
 Wstęp (*Bomba megabitowa*) – 1411.1
 Wstęp (do wydania IV „Szpital Przemienienia”) – 471
 Wstęp (do wydania specjalnego „Jak korzystać z Internetu. Poradnik dla lekarzy”) → Internet a medycyna
 Wstęp (*Filozofia przypadku*) – 355.2
 Wstęp (*Filozofia przypadku*. Wyd.3, T.2) – 647.1
 Wstęp (Knapp Radek, *Franio*) / Tł. z niemieckiego *Vorwort* (Knapp Radek, *Franio*) – 1049
 Wstęp (Kobyliński Szymon, *Śmiechu warci*) – 438
 Wstęp (Madejska Noemi, *Malarstwo i schizofrenia*) – 476
 Wstęp (*Okamgnienie*) – 1474.1
 Wstęp (*Rozprawy i szkice*) – 477.1
 Wstęp (*Sex Wars*, 1996) – 1135.1
 Wstęp (*Summa technologiae*, 1962) – 263
 Wstęp (Władysław Bartoszewski, *Das Warschauer Ghetto – wie es wirklich war*) / Tł. z niemieckiego fragmentu *Vorwort* (Bartoszewski Władysław, *Das Warschauer Ghetto – Wie es wirklich war*) – 2446.5
 Wstęp autora (Lem S., *Pożytek ze smoka i inne opowiadania*) – 810
 Wstęp do „Kultury jako metagry” – 2479.14
 Wstęp do fragmentu „Kataru” – 2479.22
 Wstęp do II wydania (*Filozofia przypadku*) – 488.2
 Wstęp do IV wydania (*Obłok Magellana*) – 270.2
 Wstęp do rosyjskiego wydania „Solaris” – 2479.5
 Wstęp do wyboru utworów w wydawnictwie „Książnica Pałata” [Przedmowa do „Wizji Lokalnej”] – 2479.28
 Wstęp: Dwadzieścia lat temu... (*Prognoza rozwoju biologii do roku 2040*) – 1489.1
 Wstęp: empiria i kultura (*Fantastyka i futurologia*) – 384.5.1

Wstrząs rosyjski – 2008
 Wszechświat → Nasz gwiazdny i zaludniony Wszechświat...
 Wszystko się zmienia – 1799
 Wśród szerszeni – 1735
 Wyboje cywilizacji – 1814
 Wyboje i przepasci – 2004
 Wycieczka w genologię (*Filozofia przypadku*) – 647.4
 Wycieczka w przeszłość – 1910
 Wycieczka w semiologię (*Filozofia przypadku*) – 355.13
 Wycinek autobiografii: moja przygoda z futurologią → Rozważania sylwiczne XXXII
 Wykaz mienia przewożonego z Berlina Zachodniego do PRL-u. – 2445.148
 Wyłazac ze skóry – 2118
 Wyobcowanie inteligencji – 1135.9
 Wyobrażenia mitotwórcza i socjologiczna (*Fantastyka i futurologia*) – 385.9.4
 Wypowiedź laureata [Poznanie i zło] – 628
 Wypowiedź o niepublikacji *Mój pogląd na literaturę* w *Trybunie Ludu* – 570
Wysoki zamek [Monografia biograficzna] – 320
 Wyznania antysemitoty – 394
 Wyznania optysemisty – 1391
 Wyznanie hipokryty – 1131
 Wyznanie pisarza – 80
 Wzięci w dwa ognie – 1961
 Wzmacniacz inteligencji (*Summa technologiae*) – 301.5.5
 Z badań nad psychologią uczonych – 18
 Z deszczu pod rynnę [1996] – 1075
 Z deszczu pod rynnę [2002] – 1726
 Z dziennika klinicysty → Felieton kliniczny
 Z gotowca Lema [autowywiad, proponowany dla czasopismów] – 1456
 Z jadłospisu Baby-Jagi – 1766

Z kieszeni do kieszeni – 2116
Z lotu ptaka – 1750
Z prowincji jak na księżyc [Wypowiedź w ankiecie „Czy państwo lubią listy?”] – 427
Z tej mąki kwantowego chleba nie będzie – 1796
Z żabiej perspektywy – 928
Za 31 lat (jeśli dobrze pójdzie) – 356
Za grzbietem wieku – 947
Za i przeciw – 1930
Za, a nawet przeciw – 1851
Zabawa w smoki – 1153
Zaburzenia klimatów – 1966
Zaczynają się targi – 1901
Zadania i metody popularyzacji nauki za granicą – 33
Zagadka języka (*Filozofia przypadku*) – 355.14.11
Zagadka świadomości – 1855
Zagadki – 977
Zagęszczanie duchów → Felieton pozagrobowy
Zagłada i jej uwertura – 949
Zagłada i kreacja (Kreacja przez destrukcję) – 1763
Zagłada Ziemi → Ziemia na Marsa
Zagrożenia – 679
Zagrożone rachuby Amerykanów – 1940
Zakłócenie klimatu → Facet skacze z setnego piętra...
Zakończenie (*Filozofia przypadku*) – 355.16
Zakończenie (*Summa technologiae*. Wyd.2) – 329.12
Zakończenie metafantastyczne (*Fantastyka i futurologia*) – 385.11
Zakończenie metafutureologiczne (*Fantastyka i futurologia*) – 385.10
Zakręty polemologii – 1829
Zamiast rozważań sylwicznych XXXI – 942
Zamilkły poeta [Krzysztof Baczyński] – 21
Zamyślenie – 785

Zaniedbany front – 1967
Zanik dzieciństwa – 1031
Zapach minionego – 937
Zapaść – 2169
Zaplecze – 1632
Zasada antropiczna – 651
Zasada twórczej zagłady (Fragment z klasyka: *The World as Holocaust*) – 2460
Zastąpić rozum? – 1210
Zaścianek komputerowy → Nie wiem, jak to się dzieje, ale co rusz zderzam się z rewelacjami...
Zatruty tort – 2007
Zawiazki geniuszu chyba są dziedziczone... – 1556
Zawiazki geniuszu → Zawiazki geniuszu chyba są dziedziczone...
Zbigniewowi Herbertowi in memoriam – 1416
Zbrojony kosmos – 1744
Zdziwienia – 1971
Zdziwienie – 581
Zejście z Gubałówki – 790
Zewsząd słysząc powszechne uskarżanie się na co raz większy tłok... – 1517
Zgon Sowietów – 736
Zgubiono indeks UJ... – 27
Zielonych ludzików nie ma – 2048
Ziemia a to felieton nieziemski – 126
Ziemia na Marsa – 1604
Ziemia niczym termos – 1592
Zjawiska pozazmysłowe [1964] (*Summa technologiae*) – 301.9.11
Zjawiska pozazmysłowe [1975] → O poznaniu pozazmysłowym
Złe i dobre znaki – 1203
Zło – 780
Zło różnych czasów – 1767

Złoty złoty – 1791
Złudzenia science fiction – 295
Zmagania w sieci – 1295
Zmaganie się fikcji z rzeczywistością – 1933
Zmiana dekoracji – 1656
Zmiany (*Okamgnienie*) – 1474.19
Zmiany klimatu → Stałość jest raczej pozorem wywołanym krótkim życiem człowieka...
Zmienna niezależna – 876
Zmierzch niewinności – 1557
Zmyślne roboty – 1087
Znak i symbol (*Filozofia przypadku*) – 355.6.1
Znaki zapytania / P.Znawca [Lem S.] – 596
Znikąd ratunku – 900
Zrób bliźniemu, co tobie niemiłe – 1663
Zupełnie przyzwoita pozycja [O „Solaris”] – 1738
Zwięzłe powitanie pisarzy niemieckich – 1495
Zwyciężeni – 1969
Źródła energii → Energetyka atomowa budzi wiele różnych obaw...
Żar w popiele – głos w sprawie wypędzeń – 1992
Żarłoczność demokracji – 1678
Żądza krwi – 2185
Żegluga – 1389
Żniwo śmierci – 1755
Życie płciowe Kosmosu (*Fantastyka i futurologia*) – 385.5.4
Życie po życiu – 1100
Życie w próżni – 1987
Żydzi nowego świata a stara Europa / P.Znawca [Lem S.] – 623

**2) Artykuły publikowane tylko czy najpierw w innych językach /
Статьи, опубликованные только или впервые на иных
языках / Articles published only or first in other languages**

Als Leser mag ich Science Fiction nicht – DE:186

An meine Leser – DE:77

Angst für Arm und Reich – DE:99

Anhang: Ubik als SF – DE:56

Aus einem Brief des Autors – DE:34

Bemerkungen zur französischen Science Fiction – DE:127

Bleibt Polen treu [Leserbrief] – DE:248

Brief [an Frankfurter Allgemeine Zeitung] – DE:167

Leserbrief vom 20.09.1976 – DE:132

Das Auto und Wir – DE:302

Das Hauptunglück unserer Epoche – DE: 200

Das Weltall Schweigt. Diskussion – DE:189

Der Gral steht in den Sternen, aber seine Ritter sind bescheiden – DE: 417

Die Vergangenheit der Zukunft – DE:349

Die Zukunft hält einmalige Bedrohungen und einmalige Chancen bereit –
DE:380.2

Diskussion mit Stanisław Lem [1974] – DE:92

Diskussion mit Stanisław Lem [1983] – DE:232.2

Ein Autor vor seinen Lesern. Diskussionsabend – DE:40

Ein Meister der utopischen Literatur. Diskussion → Es geht nicht um
Hahrtausend-Schritte. Diskussion150

Ein offener Brief zur Verteidigung von Jan Józef Szczepański – DE:243

Ein schlauer, heimtückischer, mörderischer Feind → Wovon Man nicht
sprechen kann, darüber muss Man schweigen

Eine Art Credo – DE:62

Eine strukturalische SF-Betrachtung – DE:36

Einleitung (Bartoszewski Władysław, *Aus der Geschichte lernen?*) –
DE: 282

Erläuterungen (Lem S., Die Irrungen des Dr. Stefan T.) – DE: 6

Erotik und Sexualität in der SF – DE:45

Indeks dzieł. Artykuły

Es geht nicht um Hahrtausend-Schritte. Diskussion – DE:145
 Face à l'imprévisible: mille milliards de scénarios – FR: 15
 Fragebogen – DE:259
 Für den Diskurs der Elite – DE:235
 Geehrte Herren (Leserbrief vom 09/09/1959) – DE:5
 Geheime Höllensache – DE:372
 Herr F. – DE:136
 In jeder Arbeit Steckte etwas Interessantes (Leserbrief vom 07/10/1959) – DE:7
 In Response [to Richard Astle's essay titled *Lem's Misreading of Todorov* and Robert Schole's essay titled *Lem's Fantastic Attack on Todorov*] – EN:56
 In Response to Franz Rottensteiner – EN:137
 In Response to Professor Benford – EN:63
 Indelible Memory – EN:176
 Klappentext (Juri Andruchowytch, *Moscoviada*) – DE:499
 Kommentar zum Beitrag von Robert Jungk – DE:59
 Kritik am Wissenschaftskolleg – DE: 227
 Land über Bord – DE:341
 Le Jules Verne Polonais repond a ses lecteurs – FR: 3
 Leben in der AIDS-Zeit → Wovon Man nicht sprechen kann, darüber muss Man schweigen
 Lebensriß in Miniatúrausgabe – DE:63
 Leserbrief [über Pornographie und Futurologie im Kapitalismus] – DE:57
 Leserbrief vom 19/11/1968 – DE:22
 Leserbrief vom 07/12/1968 – DE:24
 Leserbrief vom 17/03/1969 – DE:26
 Leserbrief vom 26/06/1969 – DE:25
 Leserbrief vom 13/07/1969 [Indikationen schlechter SF] – DE:27
 Letzte Station der Zeitmaschine? – DE: 120
 Liebe aus dem Reagenzglas [Rez.: Arthur C. Clarke, *Makenzie kehrt zur Erde heim*] – DE:140
 Literaturbrief aus Polen – DE:4

Man darf den Leser nicht langweilen. Diskussion → Es geht nicht um Hahrtausend-Schritte. Diskussion

Mathematische Kodierung auf lebendem Trägermaterial – DE:256

Maximá [Sentencje] – SK:6

Mein Leben – DE:247

Mystifikation als Zukunftsliteratur – vom Verfall des Fantastischen Genre – DE:91

Nachwort (Dick Philip K., *UBIK*) – DE:139

Nachwort (Kobyliński Szymon, *Entschuldigen's: gezeichnete Aphorismen*) – DE:58

Nachwort (Lem S., *Der Mensch vom Mars*) – DE:325

Nachwort (Lem S., *Dialoge*) – DE:183.9

Naučna fantastika, aksiologija, kritika – SR:4

Nie verlor der Attentäter die Reinheit des Herzens [Rez.: Jan Józef Szczepański, *Ikarus* und *Die Insel*] – DE:185

O fantasticko-vědecké literatuře – CS:3

Offener Brief – DE:85

Opinii inoxidable (fragmente) – RO: 5a

Phantastik oder Detectivroman? Diskussion → Es geht nicht um Hahrtausend-Schritte. Diskussion

Phantastik und Erkenntnisgewinn. Diskussion → Es geht nicht um Hahrtausend-Schritte. Diskussion

Píši o problemech lidí. Stanislav Lem odpovídá na otázky Mladé Fronty – CS:4

Polen: Science Fiction in der linguistischen Falle – DE:23

Polish Market Report – EN:44

Propos inoxydables – FR: 9

Remarks Occasioned by Dr Plank's Essay *Quixote's Mills* – EN:36

Rez.: Arthur C. Clarke, *Imperial Earth* – DE:153

Rez.: Charles Berlitz, *Spurlos* – DE:182.4

Rez.: Doris and David Jonas, *Die Außerirdischen. Leben und Intelligenz* – DE:182.6

Rez.: Fredric Golden, *Rätsel am Rande des Universums* – DE:169

Rez.: Goy Philip, *Le père éternel* – DE:98

Rez.: Ian Watson, *The Martian Inca* – DE:172

Rez.: Immanuel Velikovsky, *Welten in Zusammenstoß* und Rez.: Lyall Watson, *Die Grenzbereiche des Lebens* – DE:182.5

Rez.: J.-P. Andreuon, *Le temps de grandes chasses* – DE:79

Rez.: Jan Józef Szczepański, *Vor dem unbekannten Tribunal* – DE:184

Rez.: Joseph Weizenbaum, *Die Macht der Computer und die Ohnmacht der Vernunft* – DE:182.3

Rez.: M.K. Josephs Roman „The Hole in the Zero“ – DE:48

Rez.: Paul Davies, *The Runaway Universe* – DE:182.2

Rez.: Paul Erdman, *Crash 81. Der große Schock* – DE:182.8

Rez.: R. Silverberg, *A Time of Changes* – DE:65

Rez.: S. Komatsu, *Pochititeli zavtrasnego dnja* [Entführer der Zukunft] – DE:49

Rez.: Sir Bernard Lovell, ed., *Cosmology Now* – DE:133

Rez.: Sir John Hackett, *Der dritte Weltkrieg* – DE:182.7

Rez.: Steven Weinberg, *Die ersten drei Minuten* – DE:182.1

Rez.: U.K. Le Guin, *The Left Hand of Darkness* – DE:47

Rez.: Weizenbaum Joseph, *Kurs auf den Eisberg* – DE:296

Rez.: William Sims Bainbridge, *The Space Flight Revolution* – DE:173

Rez.: Wydmuch Marek, *Gra ze strachem* [Das Spiel mit der Angst] – DE:124

Roboter in der Science Fiction – DE:28

Science Fiction: Ein hoffnungsloser Fall – mit Ausnahmen – DE:55

Science-fiction oder die verunglückte Phantasie – DE:100

Sehr Geehrter Herr Matthes. Brief vom 11/04/1979 – DE:201

Selbstporträt [Das Hohe Schloß (Fragment)] – DE:152

SF-Pornographie und Phantomatik – DE:52

Slovo na závěr – CS:22.7

Stanisław Lem antwortet der „MV“ – DE:2

Stanislaw Lem: The Profession of Science Fiction XV: Answers to a Questionnaire – EN:67

To the Editors – EN:143

Unitas Oppositorum: Das Prosawerk des J.L. Borges – DE:44

Über AIDS, Literatur, Kritiker und anderes: Ein Monolog, unterbrechen von einigen Einwürfen – DE:309

Über das Modellieren der Wirklichkeit im Werk von Thomas Mann – DE:14

Über Grotesken – DE:64

Versuch einer Prognose bis zum Jahr 2000 – DE:351

Vorschau auf das nächste Jahrhundert – DE:350

Vorwort (Bartoszewski Władysław, *Das Warschauer Ghetto – Wie es wirklich war*) – DE:239

Vorwort (*Ist Gott ein Taoist?*) – DE:313

Vorwort (Knapp Radek, *Franio*) – DE:382

Vorwort (Lem S., *Irrläufer*) – DE:326

Vorwort im Nachhinein – DE:232.1

Vorwort zur deutschen Ausgabe *Summa technologiae* – DE:126.1

Wal, Amöbe und des Pudels Kern [Rez.: Wolfgang Hädecke, *Die Leute von Gomorrha*] – DE:148

Warum wir das Internet wieder verlassen werde – DE: 436

Was ich vom Computerzeitalter erwarte (Herrn der Zukunft) – DE: 430

Was noch zu retten ist – DE: 541.1

Wenn ich drei Wünsche frei hätte – DE:190

Wovon Man nicht sprechen kann, darüber muss Man schweigen – DE:318

Zehn Monate im Berliner Wissenschaftskolleg – DE:290

Zukunftsgeschichten für die Gegenwart. Diskussion → Es geht nicht um Hahrtausend-Schritte. Diskussion

Zur Entstehung meines Romans *Wizja Lokalna* („Lokaltermin“) – DE:262

Zwanzig Jahre später – DE:187.1

Безопасна ли техника без опасности? – RU:44
Вечный двигатель познания – RU:75
Вопрос остается открытым – RU:11
Воспоминания – RU:111
Время Марса – RU:466
Жилище будущего – RU:68
Золотая десятка – RU:211
Из письма переводчику романа «Расследование» – RU:166
Как достичь синтеза – RU:118
Кибернетика не разрешит проблем... – RU:95
Литература, проецирующая миры – RU:82
Мир принципиально возможных чудес – RU:90
Младенчество кинофантастики – RU:37
Не может быть рая на Земле – RU:155
Несколько слов читателям «Природы» – RU:145
Ничто не меняется так, как будущее → Время Марса
О польско-российских отношениях. Анкета «Новой Польши» – RU:438
О тщетности прогнозов сбывающихся и несбывающихся – RU:269
Открытое письмо советским издателям – RU:156
Передмова до українського видання «Повернення з зірок» – UK: 72
Планета Земля. Век XXI – RU:190
По поводу проблемы внеземных цивилизаций – RU:109
Поражение» фантастики – RU:22
Предисловие [«Модель культуры»] – RU:77.1
Предисловие автора [к роману «Осмотр на месте»] – RU:169.1
Предисловие автора [к статье «Мифотворчество Томаса Манна»] – RU:84
Предисловие автора к русскому изданию «Суммы технологии» – RU:70.1
Предисловие к русскому изданию «Возвращения со звёзд» – RU:780
Предисловие к русскому изданию романа «Возвращение со звезд» [фрагмент] – RU:32

Размышления о методе – RU:612
Сердечное спасибо, читатель – RU:18
Смелее любой фантазии – RU:2
Спасите Землю! → Время Марса
Станислав Лем (ответы на вопросы) – RU:244
Тысяча и один голос романа – RU:99
Фантастика и наука – RU:38
Фантастика с конвейера – RU:3
Читателям «Звезды» [Предисловие автора к роману «Непобедимый»]
– RU:29
Читателям «Звезды» [Предисловие автора к русскому изданию
романа «Солярис»] – RU:8
Читателям «Природы» – RU:221
Читателям «Химии и жизни» [Предисловие автора к повести
«Маска»] – RU:121

2. Wywiady / Интервью / Interviews

Od autora VI.2

Ta Część zawiera tytuły (podane alfabetycznie) opublikowanych wywiadów. Dla każdego wywiadu podano link do jego pierwszej publikacji zgodnie z numeracją w Części I (A).

Jeśli wywiad był publikowany pod różnymi nazwami, to podawana jest nazwa każdej publikacji, ale w przypadku ponownych publikacji po znaku „→” podawana jest nazwa pierwszej publikacji.

Dla niektórych wywiadów po znaku „/” podawany jest komentarz, jeśli wywiadł jest przetłumaczony na język polski z innego języku.

Podane są również tytuły zbiorów wywiadów. Takie tytuły są pogrubione z odpowiednim komentarzem. Jako wywiady prezentowane są również rozdziały zbiorów wywiadów. W przypadku takich wywiadów-rozdziałów w nawiasach podano nazwę zbioru wywiadów, w którym znajduje się ten rozdział.

Tytuły wywiadów podzielone są na 2 sekcje:

- 1) wywiady publikowane w języku polskim (357 tytuła) oraz
- 2) wywiady publikowane tylko czy najpierw w innych językach (253 tytuła).

PL:1501

PL:1890

**1) Wywiady publikowane w języku polskim /
Интервью, опубликованные на польском языке /
Interviews published in Polish**

Arytmetyka przeciw etyce – 904

Astronauty” – rzeczywistością – 233

Autor „Astronautów” zaskoczony [1959] → Tak zawrotne tempo wytrąca nam pióro z ręki

Autor „Astronautów” zaskoczony [1960] – 230

Autor „Astronautów” zaskoczony [1961] → „Astronauty” – rzeczywistością

Awers i rewers – 1156

Bajki o robotach – 1775

Bajkopisarz” dla dorosłych – 105

Bezzębna mediokracja (*Zadziwienie i interpretacja*) – 1072

Bohaterem moich książek jest poznanie – 548

Budda z Krakowa – 1542

Byłem tym, który miał rację – 552

Całe życie się uczyć – 2342

Ciało obce – śmierć / Tł. z niemieckiego *Fremdkörper Tod* – 582

Co chciałbym napisać? – 318

Co nowego na Olimpie – 756

Co się Lemowi nie śniło? → Nikomu się nie śniło...

Cywilizacja nie stawia oporu – 2287.4

Czarna bezwyjściowość sytuacji (*Tako rzecze... Lem*) – 1890.8

Czarna wizja – 1520

Czas nieutracony (*Tako rzecze... Lem*) → Czas nie całkiem utracony

Czas powodzi – 840

Czas przeszły, czas przyszły – 538

Czas nie całkiem utracony (*Rozmowy ze Stanisławem Lemem*) – 589+590

Człowiek jest wszystkożernym drapieżcą – 2340

Człowiek więzieniem komputera [Kłątwa generatora marzeń] – 1086

Człowiek, czyli drapieżca uniwersalny? – 853

Czy istnieją cywilizacje kosmiczne? – 515
Czy jesteśmy imitacją? – 2203
Czy możliwy jest kosmiczny odkurzacz? – 787
Czy Pan wierzy w UFO? – 852
Czy przetrwamy we wszechświecie? – 1451
Czy warto czytać science-fiction? – 551
Czy życzy pan sobie, żebym napluł w pański tort? – 2362
Czyściec doczesny – 2061
Dlaczego cicho u sąsiadów? – 516
Dogonić kilka pociągów naraz – 2405
Drapieżna małpa – 856
Dryf / Tł. z czeskiego *Setkání v Krakově* – 717
Dwa oblicza – 1803
Dwa pytania do Stanisława Lema – 506
Dwie godziny z Lemem → Nie ma jak u Lema
Dwie nogi i koniec – 1627
Dylematy technologii – 1492
Dziś „Gazeta” rozmawia z... [Rozmowa ze Stanisławem Lemem] – 465
Elektroniczna epoka kamienna / Tł. z niemieckiego – 660
Fantastyczna rozmowa z Lemem – 262
Fantastyka i futurologia [Wywiad] – 373
Fantastyka na ekranie – 388
Fantazja chodzi po ziemi – 468
Fantazja i realizm – 451
Fantomatyczna zupa – 1199
Filozof przyszłości – 950
Fragmenty z wywiadów – 2258
Golem (*Tako rzecze... Lem*) → O „Golemie” osobno
Granica człowieka – 863
Gusta i dyzgusta (*Rozmowy ze Stanisławem Lemem; Tako rzecze... Lem*) – 638.5
Gwiazdy mają nas w nosie – 945

Homo sapiens stultus – 708
i wszystko diabli wezmą – 1439
Internet – dziedzina zachwyceń i zagrożeń” – 1281
Ja bym bardzo chciał, żeby był raj... – 487
Jak powstają jego książki... – 242
Jak pracują mistrzowie – Stanisław Lem – 1386
Jakie kino będzie. Faza agonalna – 1030
Jestem Casanovą nauki → Szczera rozmowa z mędrce...
Jestem jak Robinson Crusoe – 624
Jestem na aucie → Palilem rękopisy
Jestem po stronie niczyjej – 1580
Jestem za stary, by zmieniać poglądy – 1480
Jesteśmy dziećmi Ziemi – 1290
Jesteśmy robaczkami na tej kuli ziemskiej” – 1398
Jesteśmy stworzeniami ziemskimi i pozostaniemy nimi → ...i wszystko diabli wezmą
Jestesmy tylko drapieżnikami / Tł. z niemieckiego fragmentu *Wir Menschen sind Raubtiere* – 2250
Jeszcze pożałujemy → Matka Boska się nie zjawi
Kiedy będzie dobrze? – Już było!” – 989
Kilka pytań do Stanisława Lema – 2194
Klonowanie będzie uwerturą – 1252
Klonowanie nie jest nam potrzebne (*Zadziwienie i interpretacja*) – 1433
Kogo obchodzi pisarz? – 851
Komputer bułki nie kupi – 1422
Komputer i... Stanisław Lem. Czy potrzebny Panu komputer? – 1197
Komputery niczego nie wymyślą – 1292
Kosmiczna podróż – 995
Kosmiczny gulag – 2054
Kosmos i my – 380
Kosmos Internetu → W sieci
Kosmos krzyczy: Nie mamy pieniędzy! – 775

Kosmos milczy – 1364
 Krótki wywiad ze Stanisławem Lemem na planie „Milczącej gwiazdy” – 217
 Kruszonka Leppera. Stanisław Lem o miejscu i czasach, w jakich żyjemy – 1701
 Kryzys kryzysów – 417
 Księga skarg i wniosków (*Rozmowy ze Stanisławem Lemem; Tako rzecz... Lem*) – 638.6
 Kto do ognia dolewa strumyczki benzyny – 2271
 Kto zje wirtualny kotlet? – 1182
 Lem – reszta świata – 455
 Lem [Rozmowa ze Stanisławem Lemem] – 776
 Lem o filmach science fiction / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Путь познания* – 531
 Lem o sobie (cytaty z wywiadów) – 714
 Lem umywa ręce / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Как продавали «Солярис»* – 1847
 Lem wraca do fabuły – 1468
 Lem – zupełnie nowy i taki jak dawniej – 705
 Lema powrót z gwiazd – 503
 Lem-ologia / Tł. z rosyjskiego *Фантастика должна предвидеть будущее* – 458
 Lemów było coś trzech czy czterech – 1449
 Lepiej wykorzystać przestrzeń – 1319
 Lube czasy [Rozmowa] (*Tako rzecz... Lem*) – 1890.11
 Lubimy zapominać o korzeniach kultury → Przyszłość jest otwarta
 Luźna rozmowa – 1887
 Łaciaty filozof – 1375
 Łagodny szal – 750
 Maczuga chrześcijańskich wartości. Stanisław Lem o swoich i naszych problemach → Lema powrót z gwiazd
 Makabreska czyli rozmowa ze Stanisławem Lemem – 241
 Małpa w podróży – 1465
 Maski naukowości – 558

Matka Boska się nie zjawi – 2213
Mądry człowiek po szkodzie – 1085
Między czosnkiem a wiecznością – 1978
Może nie warto mieć wszystkiego – 1856
Mówi Lem – 704
Na niebie i na ziemi → Kosmos milczy
Nad Solaris → Ze Stanisławem Lemem o „Solaris”
Nasz fotoreporter z wizytą u Stanisława Lema – 322
Nauka a literatura – 499
Neologizmy w literaturze fantastyczno-naukowej – 389
Nie dla nas ta przyszłość – 2150
Nie dotykam komputera” – 1417
Nie jestem ambasadorem Boga... – 1424
Nie jestem prorokiem zagłady – 835
Nie jestem wróżbitą – 689
Nie ma jak u Lema – 348
Nie mam kiedy pisać... – 540
Nie patrzę w przyszłość z przerażeniem – 1154
Nie sądzicie, że wiecie wszystko o Stanisławie Lemie – 399
Nie tak całkiem uciekłem – 1326
Nie wierzę w latające talerze – 946
Nie wierzę w UFO! – 535
Nie wymyślam krajobrazów zagłady – 1476
Nieludzkie przyspieszenie – 1622
Nieśmiertelność jest niemożliwa → Po pierwsze nie bajtlować
Niezbýt miło – 1852
Nigdy Boga nie spotkałem” – 1335
Nikomusię nie śniło... – 2029
Nobel nie jest wyznacznikiem wartości – 1313
Noc z Kleopatram [1997] – 1249
Noc z Kleopatram [1991] → Powrót z gwiazd [1991]

- O biosferyczny parlament świata (1) – 379
- O biosferyczny parlament świata (2) – 625
- O bliższych i dalszych perspektywach (*Świat na krawędzi*) – 1501.15
- O dwóch okupacjach, wojennej pamięci i rzeczywistości w rozpadzie (*Świat na krawędzi*) – 1501.2
- O dziwnych koziołkach tego świata – 1415
- O gatunku science-fiction i literaturze mówi Stanisław Lem – 282
- O „Golemie“ osobno (*Rozmowy ze Stanisławem Lemem*) – 638.3
- O kosmosie, filozofii i literaturze – 366
- O minusach Internetu, tajemnicach ludzkiego mózgu i skrzyżowaniu technologii z biologią (*Świat na krawędzi*) – 1501.10
- O naprawianiu człowieka i protezowaniu organów (*Świat na krawędzi*) – 1501.11
- O nas, naszych wadach i naszych sąsiadach (*Świat na krawędzi*) – 1501.14
- O nauce fantazji i bajkach – 425
- O pierwszych latach krakowskich, krętej drodze do literatury i przygody z cenzurą (*Świat na krawędzi*) – 1501.3
- O pierwszym locie człowieka → „Astronauta” – rzeczywistością
- O pornografii, pruderii i niebezpieczeństwach detabuizacji (*Świat na krawędzi*) – 1501.9
- O pracowitym dzieciństwie, lwowskiej Arkadii i życiu poza czasem (*Świat na krawędzi*) – 1501.1
- O prognozowaniu, prorocत्वach, perspektywach biotechnologii i patentowaniu embrionów (*Świat na krawędzi*) – 1501.12
- O przyczynach rozpadu Imperium, spotkaniu z kosmonautą i rosyjskiej dumie (*Świat na krawędzi*) – 1501.5
- O radosnych nonsensach i mniemanym końcu nauki (*Świat na krawędzi*) – 1501.16
- O religii, wierze, wiedzy i przywoływaniu Pana Boga nadaremno (*Świat na krawędzi*) – 1501.7
- O Stowarzyszeniu Miłośników Sztuki Narodowej mówią: Literat Stanisław Lem – 169
- O upadku sztuk wizualnych, błędnych drogach kultury i triumfie merkantylnizmu (*Świat na krawędzi*) – 1501.8

O zagranicznych podróżach, rosyjskich przygodach i olbrzymiej kuropatwie (*Świat na krawędzi*) – 1501.4

O zaletach energetyki jądrowej (*Świat na krawędzi*) – 1501.13

O złu w historii, głupocie i prywatyzacji zbrodni (*Świat na krawędzi*) – 1501.6

Obecnie piszą... Stanisław Lem – 218

Odlatujemy w niebo – 369

Odpowiedzi na pytania – 932

Odwet profesora Pimki – 650

Okiem długodystansowca (*Zadziwienie i interpretacja*) – 2090

Ostatnie tango *Solaris* / Tł. z rosyjskiego *Как продавали «Солярис»* – 1840

Otwierają się wrota do piekielnych poczynań – 1349

Pajaczek snuje swoją niteczkę – 1634

Pałłem rękopisy – 1781

Pasja filozofowania (*Rozmowy ze Stanisławem Lemem; Tako rzecz... Lem*) – 613÷617

Pieniądz jest naszą busolą – 716

Pisarz–lekarz–filozof – 351

Pisarz o kobietach – 383

Pisarze fantastyki będą musieli zrezygnować z Księżyca – mówi znany pisarz S. Lem – 358

Pisarze w wehikule czasu → „W 95 przypadkach na 100 życie jest wyrazistsze od fikcji literackiej...”

Po mojej śmierci...” – 2270

Po pierwsze, nie bajtlować – 1459

Po radzieckim eksperymencie kosmicznym – 315

Pochwycić przyszłość...? – 434

Pociąg zaraz ruszy – 718

Polacy nie wiedzą czym jest demokracja – każda katastrofa jest więc możliwa” / Tł. z niemieckiego *Jede Entgleisung möglich...* – 1039

Politycy wolą opowiadać bajki → Matka Boska się nie zjawi

Polowanie na kurdle, apokalipsa i brednie – 839

Popularny pisarz segreguje... Niagarę – 246

Postępy hochsztaplerki – 1713

Postscriptum do wywiadu S.Lema z I. Csicsery-Ronayem, Jr / Tł. z angielskiego fragmentu *Twenty-Two Answers and Two Postscripts* – 2310.4

Powrót z gwiazd [1991, Wywiad] – 712

Powrót z gwiazd [1998, Wywiad] – 1352

Prywatne komentarze po wystąpieniu Stanisława Kani w Krakowie – 562

Przed premierą „Milczącej gwiazdy”. St. Lem mówi o medycynie, literaturze i astronautyce – 221

Przestrzenność... – 2304+2308

Przeżyja najlepiej uzbrojeni – 822

Przy pół czarnej ze St. Lemem → Stanisław Lem [Wywiad]

Przyjaciel kosmonautów – 350

Przypadek nad Czarnym Stawem – 2269

Przyszłość – człowiek – świat – film – 347

Przyszłość jest otwarta – 1631

Przyszłość widzę czarno / Tł. z niemieckiego *Im Ramschladen der Phantasie* – 2176

Przyszłości nie da się przewidzieć – 574

Pułapka niedoskonała – 1095

Puszka Pandory XX wieku – 1155

Quo vadis scientia? Telekonferencja ze Stanisławem Lemem na temat „DyLEMaty nauki przyszłości” – 2014

Realny świat Stanisława Lema – 635

Rekordzista nakładów → Ze Stanisławem Lemem – w Kosmosie i na Ziemi

Rozczarowania filmowe (*Rozmowy ze Stanisławem Lemem; Tako rzecze... Lem*) – 638.4

Rozkosze motoryzacyjne – 2399.17

Rozmawiamy z pisarzami: Stanisław Lem – 145

Rozmowa na koniec wieku – 857

Rozmowa z Autorem „Solaris” – 328

Rozmowa z pisarzem Stanisławem Lemem – 872

Rozmowa ze Stanisławem Lemem [1953] – 59

Rozmowa ze Stanisławem Lemem [1957] – 119

Rozmowa ze Stanisławem Lemem [1958] – 157
 Rozmowa ze Stanisławem Lemem [1962] – 249
 Rozmowa ze Stanisławem Lemem [1964] – 299
 Rozmowa ze Stanisławem Lemem [1981] – 566
 Rozmowa ze Stanisławem Lemem [1994] – 901
 Rozmowa ze Stanisławem Lemem [1997] – 1205
 Rozmowa ze Stanisławem Lemem [1999] → Nie jestem ambasadorem Boga...
 Rozmowy z pisarzami: Stanisław Lem – 182
Rozmowy ze Stanisławem Lemem [Zbiór wywiadów] / Bereś Stanisław – 638
 Rzeczywistość jest ciekawsza – 2101
 Rzeczywistość prześciga marzenia – 298
 Rzeczywistość wyprzedziła fantazję – 147
 Rzeczywisty świat Stanisława Lema – 500
 Rzucać światło w pieczarze...” – 431
 Science Fiction: Szansa czy absurd? – 336
 Seks z... komputerem? – 817
 Seks z robotami / Tł. z niemieckiego *Sex mit Robotern* – 800
 Seria rozmaitych przypadków → Pajaczek snuje swoją niteczkę
 Siedzimy w szafie? – 936
 Sny miewam bardzo przyziemne...” – 561
 Sojusz rozumu – 869
 Solaris. Film Andrzeja Tarkowskiego – 368
 Spodlenie gustów. Rozmowa pisarzy z PRL-em w tle... → Rozmowa na koniec wieku
 Spotkanie ze Stanisławem Lemem – 1064÷1066
 Stanie się tylko to, co niemożliwe – 723
 Stanisław Lem [Wywiad] – 222
 Stanisław Lem bez montażu – 1524
 Stanisław Lem dla „P” – 685
 Stanisław Lem jako znawca literatury (*Zadziwienie i interpretacja*) – 2478.1

Stanisław Lem mówi „Echu”: Nie wierzę byśmy mogli drogą przypadku nawiązać kontakt z innymi cywilizacjami – 392

Stanisław Lem mówi o swoich powieściach – 220

Stanisław Lem nie chce pisać / Tł. z niemieckiego fragmentu *Sex mit Robotern* – 768

Stanisław Lem o „Harrym Potterze” – 2312

Stanisław Lem o Brigitte Bardot w pigułce – 237

Stanisław Lem o filmowych adaptacjach – 1486

Stanisław Lem o laureacie Pokojowej Nagrody Księgarzy Niemieckich 1986 Władysławie Bartoszewskim – 2378.2

Stanisław Lem o sobie: Moja przygoda z fantastyką – 439

Stanisław Lem o swoim statusie pisarskim, o polskiej literaturze końca epoki, o dzisiejszej Polsce, o zadaniach pisarza – 806

Stanisław Lem o wojnie, pokoju i SF / Tł. z niemieckiego *Im Gespräch mit Stanisław Lem* – 588

Stanisław Lem przeprasza...” – 519

Stanisław Lem skończył nową powieść i ... konstruuje robota – 498

Stanisław Lem w niepublikowanym wywiadzie – 2446.2

Stanisław Lem w wywiadzie z Danielem Sayem / Tł. z angielskiego fragmentu *Stanislaw Lem – an Interview* – 2446.11

Stanisław Lem w wywiadzie z Istvanem Csicsery-Ronayem Jr. / Tł. z angielskiego fragmentu *Twenty-Two Answers and Two Postscripts* – 2446.9

Stanisław Lem w wywiadzie z Peterem Engelem / Tł. z angielskiego fragmentu *Lem: Science Fiction's Passionate Realist* – 2446.207

Stanisław Lem. Foto-wywiad → Stanisław Lem o Brigitte Bardot w pigułce

Stanisław Lem. Foto-wywiad „Kuriera” – → Stanisław Lem [Wywiad]

Stanisław Lem. Nasz foto-wywiad → Stanisław Lem [Wywiad]

Stanisława Lema pozdrowienia z kosmosu – 250

Staroświecki futurolog – 1427

Summa, czyli *panta rhei* (*Tako rzecze... Lem*) – 1890.13

Sylwetka miesiąca – 324

Szczerza rozmowa z filozofem i fantastą (naukowym)... – 1481

Szczerza rozmowa z mędrce... – 1017

Śmierć futurologii – 1143

Świat na krawędzi. Ze Stanisławem Lemem rozmawia Tomasz Fiałkowski [Zbiór wywiadów] – 1501

Świat po roku 2000 – 792

Świat Stanisława Lema – 698

Świat w podrygach – 1228

Świat według Lema. O literaturze, filozofii i nauce / Tł. z angielskiego *Reflections on Literature, Philosophy, and Science* – 2369.2

Świat według Lema. Rozmowa z pisarzem – 944

Świat z pępkiem na czole – 1429

Święty spokój – 1491

Tak zawrotne tempo wytrąca nam pióro z ręki. Stanisław Lem mówi o wyścigu fanrazji z życiem i swoich nowych książkach – 213

Tako rzecze Lem → Tako rzecze... Lem

Tako rzecze... Lem. Ze Stanisławem Lemem rozmawia Stanisław Bereś [Zbiór wywiadów] – 1890

Tam było życie – 1126

Telewizyjna „Linia Specjalna ze Stanisławem Lemem” – 1516

Traktowałem to jako czystą fantazję – 537

Ulubiony pisarz kosmonautów – 524

Umiarkowany pesymista optymistyczny – 1475

Uniwersalizm świata Dostojewskiego – 391

Upustki i wypustki. O książkach nieistniejących oraz o rzekomym braku wyobraźni – 2059

Uważam się za realistę...” – 393

W 1960 r. lecimy na Wenus! Przygotowania do wyprawy odbywają się w Berlinie – 216

W cywilizacyjnej jamie (*Rozmowy ze Stanisławem Lemem; Tako rzecze... Lem*) – 595+598+599

W globalnej mordowni – 1487

W imię logiki i rozumu – 795

W oczach Lema / Tł. z niemieckiego *Jede Entgleisung möglich...* – 1038

W pajęczej sieci (*Tako rzecze... Lem*) → W pajęczej sieci książek

W pajęczej sieci książek (*Rozmowy ze Stanisławem Lemem*) – 591+592+594
 W rękach informatyków i w łapach humanistów – 1108
 W retorcie przyszłych snów – 314
 W sieci (*Zadziwienie i interpretacja*) – 1452
 Wariaci w katakumbach – 1836
 Wbrew nadziei mam nadzieje – 1628
 Wenus i literatura – 338
 Wędrówka w czasie ze Stanisławem Lemem – 1441+1442
 Wielkość urojona [Wywiad o *Golem XIV*] / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Мнимая величина [Интервью]* – 2310.38
 Wirtualna kiełbasa i sztuczna inteligencja Saddama Husajna – 1253+1254
 Wizja lokalna [Rozmowa] (*Tako rzecze... Lem*) – 1890.12
 Wizje rozwoju świata – 556
 Wolę inne aromaty – 1912
 Wracam z Kosmosu – 1023
 Współzawodniczę z rzeczywistością – 413
 Wspomnienie ze Lwowa → O pracowitym dzieciństwie, lwowskiej Arkadii i życiu poza czasem (Świat na krawędzi)
 Wszystkie narody są okropne – 1525
 Wszystko ma swój koniec – 1660
 Wszystko musi być prawdopodobne – 513
 Wygraliśmy na genetycznej loterii – 1320
 Wyjaśniać świat (*Rozmowy ze Stanisławem Lemem; Tako rzecze... Lem*) – 609÷612
 Wynałazca przyszłości – 554
 Wywiad dla „Sowietskiego Ekranu” / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Путь познания* – 530
 Wywiad ze Stanisławem Lemem [1966] – 321
 Wywiad ze Stanisławem Lemem [1984] / Tł. z angielskiego fragmentu *An Interview with Stanislaw Lem [1984]* – 2355.2
 Wywiad ze Stanisławem Lemem [1992] / Tł. z niemieckiego fragmentu *Beim ticken der Wachstumsbombe* – 807
 Wywiad ze Stanisławem Lemem [1993] → Czas powodzi

Wywiad ze Stanisławem Lemem [2000] → Szczera rozmowa z filozofem i fantastą (naukowym)

Wywiad ze Stanisławem Lemem [2000] / Tł. z niemieckiego fragmentu *Interview mit Stanislaw Lem [2000]* – 1899

Wywiad ze Stanisławem Lemem [2005] – 2184

Wywiadzik ze Stanisławem Lemem – 1018

Z brzytwą na gardle / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Бессмертие человеку, увы, не грозит* – 1739

Z głupstwa powstaje bardzo wiele zła – 1444

Z wizytą u Stanisława Lema – 608

Za horyzontem – 433

Za kierownicą / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Сорок раз вокруг земного шара* – 2310.37

Zadziwienie i interpretacja, czyli literatury uczymy się ciągle [Zbiór wywiadów] / Nowak Mateusz – 2478

Zagadka sepulki / Tł. z rosyjskiego fragmentu *Лем зумой* – 2251

Zagrożenia dla demokracji (*Zadziwienie i interpretacja*) – 2478.5

Załamanie mitów – 415

Zalewa nas ocean głupstwa → Czy przetrwamy we wszechświecie?

Zapalmy światła i jedźmy powoli – 1308

Zatańczyć „Solaris” – 1104

Zatraciliśmy kryterium prawdopodobieństwa – 508

Zawsze byłem niewidzialny – 1357

Ze Stanisławem Lemem – w Kosmosie i na Ziemi – 251

Ze Stanisławem Lemem o „Solaris” (*Zadziwienie i interpretacja*) – 1190

Ze Stanisławem Lemem o fantastyce i nauce – 294

Ze Stanisławem Lemem o wiedzy i ignorancji – 1282

Źle jest, gdy wszystko wolno – 1569

Zmierzch galaktyki Lema – 2437

Zostaną bakterie i wirusy → Śmierć futurologii

Zrobiłem swoje → Pociąg zaraz ruszy

Żadna przyjemność – 1309

Żyliśmy w świecie złudzeń – 688

**2) Wywiady publikowane tylko czy najpierw w innych językach /
Интервью, опубликованные только или впервые на иных
языках / Interviews published only or first in other languages**

Aber Daraus schlagen Sie schon grossen Gewinn – DE:199

Abgründe des Nichtwissens – DE:357

Abkehr von der Zukunft – DE:438

Allein im All → Wir stehen am Anfang einer Epoche, vor der mir graut

Amazing Interview: A Conversation with Stanislaw Lem – EN:78

An einer heiklen Schwelle – DE:330

An Evening with Stanislaw Lem – EN:57

An Interview with Stanislaw Lem [1982] – EN:82

An Interview with Stanislaw Lem [1983] – EN:85

An Interview with Stanislaw Lem [1984] – EN:93

An Interview with Stanislaw Lem [1986] – EN:110

Antworten auf das Schweigen des Universums → Mit einem kleinen Löffel...

Auch Hosenträger sind intelligent → Visionär ohne Illusionen

Az ember a számítógép foglya lesz – HU:18

Bange Fragen – Gespräch mit Stanislaw Lem – DE:431

Bange Fragen an die Zukunft – DE:415

Beim ticken der Wachstumsbombe → Die Sintflut stoppen

Blick zurück in die Zukunft – DE:461

Cestovatel po hvězdách – CS:12

Dalla Polonia occupata, il messaggio di uno scrittore – IT:3

Das Manuskript wurde schon elfmal umgeschrieben – DE:87

Das Netz kommt zu früh – DE:403

Das Weltall spricht leider englisch... – DE:479

Der „Magier aus Paris“ und das „Orakel von Kraków“ – DE:156

Der ganze Kram der Philosophie – DE:388

Der Kosmonaut – DE:260

Der Mann, der Zahl seiner Bücher nicht genau weiß – DE:134

Der Philosoph von einem anderen Stern – DE:267

Der polnische Science-fiction-Autor Stanislaw Lem über die Gefahren der Informationsflut – DE:397

Der Realismus des Piloten Pirx – DE:80

Der Tod ist der Motor, der die Evolution antreibt → Die Erkenntnis der unbegrenzten Freiheit erfüllt uns mit Entsetzen

Der Ur-Futurologe – DE:445

Die Angst des Kosmonaute vor dem Autodieb – DE:103

Die Erkenntnis der unbegrenzten Freiheit erfüllt uns mit Entsetzen – DE:462

Die intergalaktische Schreibmaschine – DE:297

Die Last der Erfolges – DE:205

Die Leute wollen das Wunder – und Man liefertes ihnen frei Haus → Ganz schön verlogen

Die Mit Den besten Waffen werden überleben – DE:375

Die Sintflut stoppen – DE:366

Die Welt als Wille und Simulation – DE:311

Die Zukunft der Medien – DE:437

Dieter Hasselblatt im Gespräch mit Stanisław Lem – DE:157

Dumm und deprimierend – DE:416

Ehrungen: Abfuhr für die Postmoderne – DE:406

Ein Gespräch mit Stanisław Lem – DE:380.1

Ein Mann der Zukunft – DE:82

Eine polnische Atombombe – DE:354

Eine ziemlich ungeordnete Welt – DE:439

Einer vom andern Stern – DE:460

El último genio de la ciencia ficción rompe su silencio: «Harry Potter es el opio del pueblo» – ES:17

Entrevista con Stanislaw Lem → El último genio de la ciencia ficción rompe su silencio

Erlebnisse der Roboter – DE:109

Flucht in den Wahnsinn – DE:191

Flucht vor der Wirklichkeit – DE:39

Fremdkörper Tod – DE:208

Future Imperfect – EN:149

Ganz schön verlogen – DE:160

Gespräche bleiben in meiner Erinnerung – DE:111

Ich kann sozusagen gegen den Strom schreiben – DE:104

Im Gespräch mit Stanisław Lem – DE:244

Im Ramschladen der Phantasie → Visionär ohne Illusionen

In der Welt wimmelt es von Idioten – DE:435

Intelligenz ist ein Rasiermesser“ – DE:490

Interview: Stanisław Lem in Selbstzeugnissen – DE:41

Interview mit Stanislaw Lem [1971] – DE:51

Interview mit Stanisław Lem [1975] – DE:101

Interview mit Stanislaw Lem [1976] → Ich kann sozusagen gegen den Strom schreiben

Interview mit Stanislaw Lem [1978] → Dieter Hasselblatt im Gespräch mit Stanisław Lem

Interview mit Stanisław Lem [1980] – DE:197.4

Interview mit Stanisław Lem [1984] → Der Kosmonaut / Interview mit Stanisław Lem von Walter Gröbchen

Interview mit Stanislaw Lem [1996] – DE:407

Interview mit Stanislaw Lem [1998, 1] – DE:426

Interview mit Stanislaw Lem [1998, 2] – DE:425

Interview mit Stanislaw Lem [2000] – DE:444

Interview with Stanislaw Lem [1987] – EN:113

Interview with Stanislaw Lem [1996] – EN:136

Interview with Stanislaw Lem [2004] – EN:168

Interview with Stanislaw Lem [publ.2021] – EN:219

Interview: Stanislaw Lem” – EN:121

Interviu su Stanislavu Lemu – LT:3

Intervjuud ja Stanislaw Lemiga – ET:8

Jede Entgleisung möglich: Der Schriftsteller Stanislaw Lem über die Präsidentschaftswahlen, Lech Walesa und Polens Zukunft – DE:389

Karl Marx war, mit Verlaub, ein Esel – DE:400

Komischer Komiker – DE:385

Kontra dem Pentagon! → Phantastik und Prognostik

Indeks dzieł. Wywiady **98** **DE, EN...**

La ciencia ficción es un género pueril» – ES:20

Lem in a Nutshell: Written Interview – EN:140.3

Lem: in general Poles have used their area of freedom poorly – EN:152

Lem: Science Fiction's Passionate Realist – EN:86

Man darf den Leser nicht langweilen – DE:142

Marx war, mit Verlaub, ein Esel → Karl Marx war, mit Verlaub, ein Esel

Mi a saját bőrünkön tapasztaltuk az utópiákat – HU:12

Mit einem kleinen Löffel... vor dem Ozean des Unbekannten. Positive und negative Utopie – DE:263

Nākotnes optimisti. «Es ticu cilvēka saprātam» saka Staņislavs Lems – LV:19

Noch zu wenig Utopie – DE:135

O kosmu, o vědecko fantastické literatuře a jejím poslání – CS:7

Phantasie und das Zukünftige – DE:178

Phantasie, die Brücken in das Morgen baut – DE:113

Phantastik und Prognostik – DE:37

Phantastische Zukunft – Hoffnung oder Untergang → Versteckenspielen im Hier und Jetzt

Planete Lem. Reconte avec le pape de la science-fiction de l'Est – FR:12

Plauderei mit Stanislaw Lem – DE:74÷76

Předvídat je nemožné (ale mně se to daří) – CS:25

Reflections on Literature, Philosophy, and Science – EN:140.1

Robinson im All – DE:285

Romane ohne Katastrophen – DE:143

Rozhovor se Stanislavem Lemem [1959] – CS:5

Rozhovor se Stanislavem Lemem [1976] – CS:11

Science Fiction langweilt mich → Flucht in den Wahnsinn

Science-fiction in Rilkes Manier – DE:102

Sendung von Adolf Stock „Subversive Vernunft“ – DE:371

Setkání v Krakově – CS:16

Sex mit Robotern – DE:363

Självporträtt (Krakow den 14/5-73) – SV:5

Sklave der Logik – DE:68

Solange man für ein Gedicht erschossen werden konnte, war Literatur enorm wichtig“ – DE:358

Solaris skapare tycker science-fiction är trams – SV:10

Stanislaw Lem – an Interview – EN:41

Stanislaw Lem, oovhängig, sabotör – SV:7

Summa Technologiae oder drei Fragen an Lem – DE:137

The Future Without a Future – EN:71

Twenty-Two Answers and Two Postscripts – EN:103

Unser Weltbild ist zerrissen“ → Mit einem kleinen Löffel...

Unsere Zeit ist ein Dschungel, ich habe mich darin verirrt“ → Ein Gespräch mit Stanisław Lem von Widmar Puhl

Versteckenspielen im Hier und Jetzt – DE:250

Visionär ohne Illusionen – DE:487

Von der unvorhersehbaren Zukunft – DE:144

Vždy jsem se považoval za realistu – CS:27

Warum schreibt er nicht mehr wie einst – DE:86

Weit weg von der Zukunft → Karl Marx war, mit Verlaub, ein Esel

Wir Menschen sind Raubtiere“ – DE:491

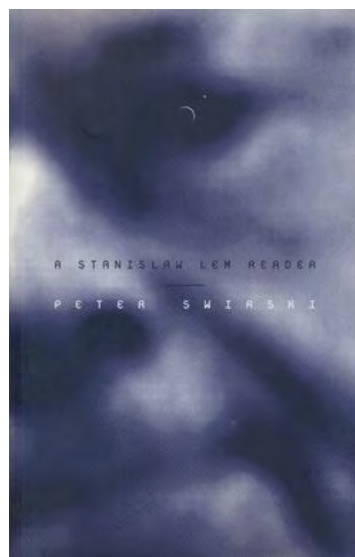
Wir stehen am Anfang einer Epoche, vor der mir graut – DE:404

Wir stehen vor immer neuen Abgründen des Nichtwissens – DE:356

Wissenschaft und Fiktion – DE:54

Zukunft! Alles wird GUT – DE:323

EN:140

А за окном – Вселенная... В гостях у Станислава Лема – RU:115
Американский уровень не может стать всеобщим достоянием» – RU:178
Без оптимизма смотрю в будущее человечества» → «Бессмертие человеку, увы, не грозит»
Беседа с Лемом – RU:207
Беседа с Лемом в Ленинграде – RU:25
Бессмертие человеку, увы, не грозит» – RU:416
Блиц-интервью о жизни на Марсе – RU:229
Больше плохого, чем хорошего» – RU:324
Боюсь не разума, а глупости» – RU:409
Будет то же самое, что и сейчас, только хуже» → «Жизнь так ускорилась, что будущее стало трудно предвидеть...»
Будет что-то новое» – RU:205
Будущее за книжными клубами – RU:239
Букер для пана Станислава – RU:506
В гостях у Станислава Лема [в Москве] – RU:42
В какое необыкновенное время мы живем теперь!» → Станислав Лем о России и о себе
В Космосе и на Земле – RU:122
Вернувшийся со звезд – RU:270
Вислови зі інтерв'ю – UK:62
Всюду есть место для мечты...» – RU:46
Главное – не причинять людям зла» – RU:187
Глупость как движущая сила истории» – RU:173
Голем – это друг? – RU:119
Гость из космоса – RU:19
Если бы я сам знал, что такое сепульки...» – RU:540
Если человек верует, я могу лишить его веры» – RU:238
Ждите фильмы Станислава Лема – RU:49
Жизнь бывшего путешественника по галактикам теперь весьма неинтересна» – RU:217

Жизнь так ускори́лась, что будущее стало трудно предвидеть...» – RU:203

З останніх інтерв'ю. – UK:47.1

Значими теми, високі вимоги – UK:8

Зустріч із Станіславом Лемом – UK:4

Идти на риск – RU:56

Интервью със Станислав Лем [1969] – BG:3

Интервью със Станислав Лем [1974] – BG:5

Интервью със Станислав Лем [1978] – BG:7

К океану со своей ложкой воды – RU:188

Как продавали «Солярис» – RU:427

Как стать писателем – RU:13

Капитаны межзвездных ракет – RU:4

Книга живёт недолго» – RU:240

Космічний мандривнік Станіслав Лем → «Я зробив усе, що вважав найголовнішим»

Лем – гость Дубны – RU:47

Лем зимой – RU:476

Лем не переставал изумляться → «Мне казалось, что это произойдет не скоро – за хребтом столетия»

Летописец XXX века – RU:39

Мечта фантаста – RU:54

Мир Станислава Лема – RU:192

Миром правит идиотизм» – RU:186

Мне казалось, что это произойдет не скоро – за хребтом столетия» – RU:98

Мнимая величина [Интервью] – RU:177

Мои мечты о будущем не сбылись» → «Я не Нострадамус» (1)

Монолог в конце тысячелетия – RU:160

Мы не созданы для бессмертия» – RU:500

На Луне даже дышать нечем» – RU:471

Навіть якби Томас Манн встав із гробу, я б і мізинцем не поворухнув задля його автографа» – UK:16

Над чем работает... Станислав Лем – RU:33

Надо заниматься проблемами Земли, а не космическими химерами»
→ «На Луне даже дышать нечем»

Надо привыкать к тому, что все переменяется» → Лем зимой

Наука та фантастика – UK:6

Научно-техническа революция и литература – BG:4

Наше время фантастично» – RU:123

Не берусь предсказывать будущее» – RU:215

Нельзя принудить людей быть моральными» – RU:368

Но кое-что все-таки сбывается» – RU:225

О Польше, России и о «Новой Польше» – RU:406

Обожаю човешкия разум“ – BG:8

Объявлена война – сексуальная – RU:232

Он проверил на практике наши гипотезы...» – RU:174

От фантастики – к космонавтике – RU:57

Отвечает Станислав Лем – RU:58

Памяти Станислава Лема [Интервью 2005 г.] → «Я остаюсь рационалистом и скептиком»

Перпетуум-мобиле остановился [из ранее неопубликованного] – RU:535

После смерти будет то же, что и до рождения – ничто» – RU:233

Праблемы фантастыкі і клопаты фантаста – BE:1

Пределы фантастики – RU:16

Предсказать политическое будущее невозможно» – RU:224

Путь познания – RU:133

Разговор со Станиславом Лемом о фантастике – RU:102

Роботы будут петь – RU:66

С. Лем о... (отрывки из интервью) → «Жизнь так ускорилаь, что будущее стало трудно предвидеть...»

Сижу на месте, читаю Пушкина» – RU:367

Смятам, че съм направил каквото трябва и това ми стига“ – BG:15

Соперничество с действительностью – RU:97

Сорок раз вокруг земного шара – RU:322

Станіслав Лем – почесний доктор Львівського Державного медичного Університету – UK:18

Станіслав Лем [інтерв'ю] – RU:124

Станіслав Лем видав ексклюзив – RU:444

Станіслав Лем о России и о себе – RU:265

Станіслав Лем розмішляє і фантазує – RU:94

Станіслав Лем у себе дома – RU:158

Станіслав Лем. 27 марта исполняется год со дня смерти великого польского писателя [из ранее неопубликованного] – RU:563

Сьогодні дуже небезпечно бути людиною...» – UK:15

Три вопроса Станиславу Лему – RU:120

У моїх романах немає нічого фантастичного» – UK:17

Факел Прометея – RU:53

Фантастика должна предвидеть будущее» – RU:107

Фантастика, звезды, люди – RU:80

Фантастика – зеркало будущего – RU:45

Фантастика на грани науки – RU:125

Фантастика – не самоцель» – RU:89

Фантастика становится былью» – RU:81

Фантастическая реальность → «Я остаюсь рационалистом и скептиком»

Час у Станіслава Лема – RU:100

Человек не создан для вечности» – RU:246

Человечество будет глупеть» – RU:408

Чем хуже книга, тем больше она должна стоять» – RU:159

Четыре часа на планете Лема – RU:27

Что будет через 10-20 лет? Я знаю, что этого никто не знает» – RU:167

Я всегда удирал в космос» – RU:214

Я зробив усе, що вважав найголовнішим» – UK:27

Я львовянин и останусь им до смерти» – RU:541

Я не Нострадамус» [1] – RU:499

Я не Нострадамус» [2] – RU:513

Я остаюсь рационалистом и скептиком» – RU:502

Я ссорился с Тарковским» – RU:235

Я – реаліст – UK:12

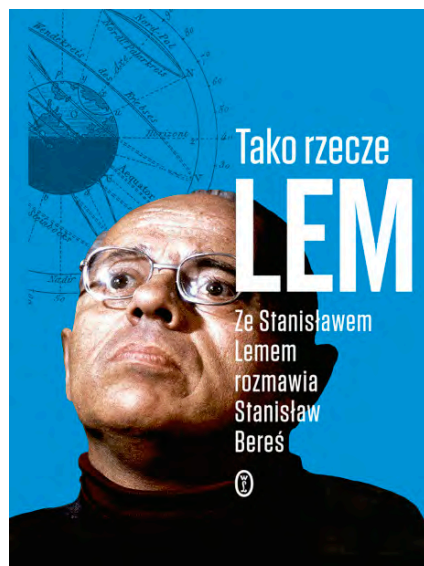
クラクフから世界を見れば [Patrząc na świat z Krakowa] – JA:23

世界のSFの九十九パーセントはわたしの好みに合わないな [99% światowej SF nie przypadło mi do gustu] – JA:13

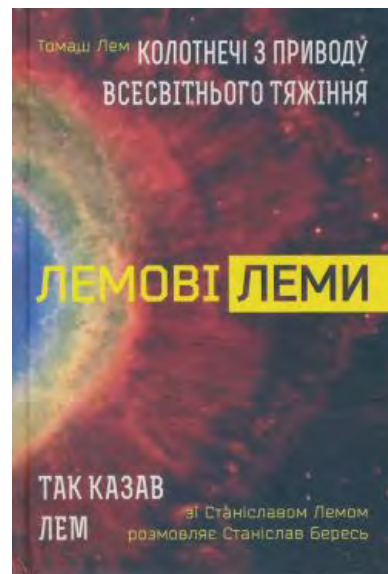
PL:2046

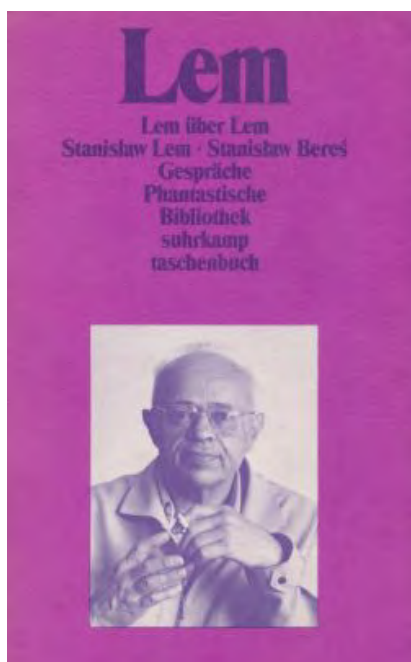
PL:2397

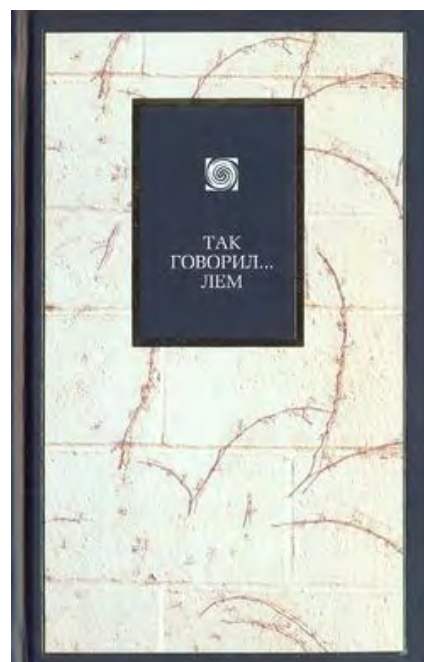
UK:54

DE:292

RU:553

BG:43

3. Wypowiedzi / Высказывания / Statements

Od autora VI.3

Ta Część zawiera tytuły (podane alfabetycznie) opublikowanych wypowiedzi Stanisława Lema – wypowiedzi na spotkaniach z czytelnikami, znajomymi, przyjaciółmi, krewnymi, w programach telewizyjnych i radiowych, na nagrodach i innych wydarzeniach z udziałem Lema, a także oddzielnie publikowane cytaty, aforyzmy i dedykacje na książkach. Dla każdej wypowiedzi podano link do jego pierwszej publikacji zgodnie z numeracją w Części I (A).

Dla niektórych wypowiedzi po znaku „/” podawany jest komentarz, jeśli wypowiedź jest przetłumaczona na język polski z innego języku.

Podane są również tytuły zbiorów cytatów. Takie tytuły są pogrubione z odpowiednim komentarzem.

W tej części zanotowano 341 pozycji.

„A czy ja wiem?” (Sam na sam z Lemem) – 444
 Aforizmi – SR:10
 Aforyzmy [1992] – 783
 Alıntılar [7 bin] – TR:6
 Aussagen [1986] – DE:295
 Aussagen [1989] – DE:331
 Autokomentarz (Arthur Dobb: „Non serviam”) – 2474.10.6
 Autokomentarz (Dialog VIII) – 2474.10.1
 Autokomentarz (Dialogi) – 2421.9.1
 Autokomentarz (Dzienniki gwiazdowe: Podróż dwudziesta pierwsza) – 2474.10.9
 Autokomentarz (Filozofia przypadku) – 2421.9.3
 Autokomentarz (Filozofia przypadku: Granice wzrostu kultury) – 2474.10.2
 Autokomentarz (Głos Pana) – 2474.10.13
 Autokomentarz (Golem XIV) / Tł. z niemieckiego – 2421.9.5
 Autokomentarz (Katar) – 2421.9.8
 Autokomentarz (Markiz w grafie) – 2474.10.3
 Autokomentarz (Maska) – 2474.10.10
 Autokomentarz (O godności ludzkiej) – 2474.10.4
 Autokomentarz (Powrót z gwiazd) – 2474.10.12
 Autokomentarz (Prowokacja) – 2474.10.7
 Autokomentarz (Skrzynie Corcorana) – 2421.9.6
 Autokomentarz (Śledztwo) – 2421.9.7
 Autokomentarz (Solaris) – 2421.9.9
 Autokomentarz (Summa technologiae) – 2421.9.2
 Autokomentarz (Summa technologiae) (2) – 2474.10.5
 Autokomentarz (The World as Holocaust) – 2474.10.8
 Autokomentarz (Wizja lokalna) – 2474.10.11
 Autokomentarz (Zasada antropiczna) – 2421.9.4
 Autor „Astronautów” zaskoczony [Wypowiedź S.Lema] – 230
 Beszélgetés Stanislaw Lemmel – HU:21

„Bez względu na ostateczny wynik...” – 695
 „Będę zachowywał się tak samo...” (Jak będą świętować wejście Polski do UE) – 2066
 „Bo też biologicznie tak jesteśmy skonstruowani...” – 1470
 „Chciałbym pojechać w przyszłość” (Sam na sam z Lemem) – 480
 „Chętnie czytam Norwida, Słowackiego, Prusa, a nawet Mickiewicza...” – 1332
 Citações [39 peças] – PT:12
 Citas [16 piezas] – ES:46
 Citat [10 bitar] – SV:12
 Citate [17 bucăți] – RO:17
 Citaten [8 stuks] – NL:3
 Citati [16 kosov] – SL:4
 Citati [6 komada] – HR:5
 Citations [10 pièces] – FR:23
 Citatos [10 vnt.] – LT:14
 Citazioni [25 pezzi] – IT:9
 Citāti [8 gab.] – LV:24
 Citáty [41 kusů] – CS:45
 Citáty [7 kusov] – SK:13
 Co będzie za miliard lat – 2252
 Co wie Stanisław Lem – 1617
 „Cóż, nikt nie jest prorokiem we własnym kraju...” – 1926
 Cytaty [7 szt.] – 2426
 Cytaty [2006] – 2246
 Cytaty z dzieł (Wielki słownik frazeologiczny polsko-rosyjski i rosyjsko-polski) – 1369
 Czarno widzę / Tł. z angielskiego – 1443
 „Czy ja lubię żyć?..” – 1644
 Czy powinno istnieć Ministerstwo Kultury? (Ankieta „Trybuny”) – 1379
 Dedykacja dla Andrzeja Wajdy na książce „Bezsensowność” – 2456.4
 Dedykacja dla Danuty Węgiel na książce „Dziury w całym” – 2430

Dedykacja dla Henryka Markiewicza (Na książce „Fantastyka I futurologia”) – 442

Dedykacja dla Henryka Markiewicza (Na książce „Filozofia przypadku”) – 2352

Dedykacja dla Józefa Hena na książce „Świat na krawędzi” – 2315.1

Dedykacja dla Stanisława Zielińskiego, Calendis Novembris 1951 – 2360.2

Dedykacja dla W. Wysockiego na książce „Bajki robotów” – 711

Dedykacja Stasiowi Zielińskiemu, w maju 1962 – 2360.1

Dedykacja: „Czytelnikom 'Przeglądu'...” – 1488

Dedykacja: „Czytelnikom 'Świata Młodych'...” – 349

Dedykacja: „Dla czytelników 'Dziennika Wschodniego'...” – 1365

Dedykacja: „Życzę 'Przeglądowi' znacznego powiększenia nakładu!...” – 1661

„Dla pisarza czytelnik jest najważniejszy” – 2446.234

„Dobre książki zawsze sprzedawały się w mniejszych nakładach...” – 1361

Dowcip – 1233

Drei Wünsche zum Besseren in der Welt – DE:294

„E, Wisławy wiersze to nie są wiersze, to są traktaty filozoficzne” – 2363

„Emigracja zarobkowa?..” – 758

„Filmu Stevena Soderbergha nie widziałem...” – 1876

Fragmenty listów do Janusza Płońskiego i rozmów z nim i Berndem Gräfrathem – 2419

„Gdyby Hermaszewskiego na orbitę wyniosła rakietą francuska czy amerykańska, to napewno mielibyśmy do niego więcej sympatii” – 2384

„Grzech pychy. Oczywiście grzechy rozkładają się nierównomiernie...”
(Czym polacy najbardziej zgrzeszyli od ostatniej Wielkanocy?) – 1090

„Herr von Krockow, es tut mir Leid, ich muss wieder abreisen...” – DE:450

“I hope...” – EN:177.6

„I to jest właściwie jedyny materialny okruch...” (Lem wśród astronautów)
– 997

Idézetek [18 darabok] – HU:34

“If the Americans turn my novel into something bizarre...” – EN:164

„Im doskonalsza jest technika wymiany informacji...” – 1237

- „Ja, mit dem Wissen ist das so eine Art Lotterie...” – DE:131
- „Jak najbardziej w porządku...” (Reklama z księżną Dianą) – 1262
- „Jak się ma 80 lat...”; „Każdy ma dość wytrzymałości...” (Na jubileusz) – 1675
- „Jerzego Turowicza poznałem na przełomie 1945 i 1946 r...” – 1383
- „Jest też ciemna strona kosmonautyki...” – 994
- „Jest to sztuka przepiękna...” [o sztuce S.Mrożka „Miłość na Krymie”] – 850
- „Jestem dzieckiem lwowskim...” – 2262
- „Jestem filozofem przyszłości” – 1073
- „Jestem jak księżyc, odbijam tylko światło...” – 1248
- „Jesteśmy trochę jak pędzący z góry rowerzysta...” – 1472
- „Jeżeli lokalna hierarchia w danym kraju wydaje dekryty ekskomunikujące...” [o Kościele i aborcji] – 1167
- „Języki słowiańskie są proste do tłumaczenia...” – 1302
- „Kiedy mówi się o telewizji przyszłości...” – 1519
- „Kiedy pisałem 'Obłok Magellana'...” – 505
- „Kiedy w 1945 roku byłem repatriowany ze Lwowa do Krakowa...” (wspomnienie o J. Turowiczu) – 1384
- Kresy. Śladami wielkich Polaków.** Tom 1. Od Sobieskiego do Lema. Książka zawiera 6 fragmentów powieści „Wysoki Zamek” i wywiadu „Spotkanie ze Stanisławem Lemem”, zatytułowane: Wysoki Zamek; Kamienica; Droga do szkoły; Uniwersytet; Ogrody Jezuickie; Park Stryjski; Cmentarz Łyczakowski; Dworzec Główny. – 2408
- Lainaukset [15 kpl] – FI:5
- Lapidarium mistrzów** [Zbiór cytatów]. Książka zawiera rozdział „Stanisław Lem”, a w nim 48 fragmentów artykułów i wywiadów, publikowanych w „Gazecie Wyborczej”; każdy fragment ma swój nowy tytuł. – 2341
- Lem i nasz świat (cytaty z artykułów i felietonów) – 2268
- Lem powątpiewa [Wypowiedź o UFO] – 657
- Lem w roli lekarza / Tł. z niemieckiego – 621
- Lem z planety Ziemia (cytaty) – 1636
- „Literatura fantastyczna...” (Sam na sam z Lemem) – 449

„Ludzki mózg może być i będzie...” [na Krakowskim spotkaniu komputerowym] – 820

„Miałem ostatnio taki sen...” [Studium wojskowe dla felczerów prowadzić] – 1460

„Modele czy inne wzory...”; „Czy każdy z nas, jak tu siedzimy, potrafi skoczyć...” (Sam na sam z Lemem) – 452

„Myśle, że moje psy...” – 1181

„Myśle, że się jednak da jakoś zidentyfikować pochodzenie tych terrorystów...” – 1635

Na 70 lat Lema – 720

Na Kongresie LEMologicznym – 2163

Na koniec wieku – 1277

Na obchodach jubileuszu – 1653

Na promocji książki „Bomba megabitowa” – 1412÷1414

Na promocji książki „Dziury w całym” – 1272÷1274

Na promocji książki „Lube czasy” – 1051÷1058

Na promocji książki „Świat na krawędzi” – 1506÷1509

Na promocji książki „Tajemnica chińskiego pokoju” – 1110, 1111, 1116, 1117

Na spotkaniu z czytelnikami [1955] – 84

Na spotkaniu z czytelnikami [1997] – 1286

Na spotkaniu z czytelnikami [2000] – 1499

Na spotkaniu z czytelnikami [2001] – 1549, 1637

Na spotkaniu z czytelnikami [publ.2006] – 2256.6

Na spotkaniu z czytelnikami w Moskwie [publ.1977] / Tł. z rosyjskiego – 509

Na spotkaniu z licealistami – 1754

Na szkole pisania – 1329

„Nad schyłkiem XX wieku ciąży widomo rozbestwienia” – 965

„Nadmiar racjonalizmu w działaniu jest tak samo szkodliwy...” – 955

„Najbardziej nieprzywidywalne są w Polsce partie prawicowe...” – 1145

„Najlepszym porównaniem dla obecnej sytuacji jest statek na wzburzonym morzu...” – 1408

„Nauczyłem się pisać w czwartym roku życia...” – 1615

Nasz sąsiad Stanisław Lem – 2346

„Nasz stosunek do zwierząt...” – 1180

„Nawet nie wiem, gdzie ona jest” – 993

„Nic nie może zabronić nam eksperymentów myślowych...” / Tł. z niemieckiego – 409

„Nie ma u nas ośrodków zainteresowania literaturą...” – 1092

„Nie mamy żadnych szans na Nobla w naukach ścisłych...” – 1674

„Nie wiem na kogo głosować...” – 1025

„Nie wiem, dlaczego tak się stało...” – 1315

„Nie wiem.” (Czy kapitalizm będzie dominował u schyłku XXI wieku?) – 1530

Niestety – chętnych brak – 1267

O „Stanisław Lem poleca” – 485

O „Wizji lokalnej” – 2381.104

O Akcji Wybowczej Solidarność – 1321

O autobiografii Marcela Reich-Ranickiego – 813

O cenzurze – 991

O Czesławie Miłoszu – 2095

O dyktando – 1760

O dziewczętach, pierwszym liście i prawicy (Cytaty) – 2237

O ekranizacjach – 1601, 1905

O ekranizacji „Solaris” [1966] / Tł. z rosyjskiego – 325

O ekranizacji „Solaris” [2002] – 1737, 1743

O eutanazji – 1505, 1560

O fantastyce / Tł. z rosyjskiego – 374

O filmach – 2273

O filmie „Solaris” – 1908

O filozofii (Wybór cytatów) – 2422

O Harrym Potterze – 1988

O Internecie – 1128

O Internecie / Tł. z niemieckiego – 1114

O katakumbach – 1363

O literaturze – 95
 O nominacji do International Booker Prize – 2145, 2146
 O odpowiedzialności w programie TV – 867
 O ojcu duchowym – 2403.32
 O polityce KC – 2316
 O rozumie ewolucji – 1158
 O sobie [publ.2006] – 2239, 2247
 O sobie i filozofii [1964] – 2474.9.1
 O sobie i filozofii [1975] – 2474.9.2
 O sobie i filozofii [1979] – 2474.9.3
 O sobie i filozofii [2005] – 2474.9.4
 O sobie i literaturze [1978] – 534
 O *Solaris* – 1877
 O Stanisławie Remuszko i listach do niego – 1243
 O *Summa technologiae* – 929
 O telewizji satelitarnej – 805
 O ulubionych książkach dzieciństwa – 1466
 O Wisławie Szymborskiej – 2351
 O ZSRR i Rosji / Tł. z rosyjskiego – 1719
 O życiu w Układzie Słonecznym – 426
 Optymistyczna prognoza (Sam na sam z Lemem) – 814
 Philosophical Chrestomathy (Quotes on General metaphysics, Philosophical anthropology, Noology (general theory of minds), Epistemology and Axiology) – EN:228
 „Pijany będę podpisywał?” (Na spotkaniu z czytelnikami [2001]) – 1638
 Pisarz miesiąca (Polskie Radio) – 454
 Podczas krakowskiego spotkania kosmonautów i astronautów – 1015
 Podług Lema [Fragmenty prywatnej korespondencji] – 656, 655
 „Polska klasa polityczna...” – 815
 „Poniosła kultura polska wielką stratę...” (Krakowianie o zmarłym nobliście) – 2093, 2094
 Popularność Lema – 526

Powiedzieli „Krakowskiej” – 693

„Pozbawiona społecznego poparcia Polska prawica...” – 1026

Przed wyborami / Tł. z niemieckiego – 1037

Przedstawiamy: Stanisław Lem – 319

„Przedwczoraj zadzwonił do mnie były wicepremier...” – 1310

„Przeszłość mnie nie interesuje” (Sam na sam z Lemem) – 446

Przy odbieraniu doktoratu honoris causa Lwowskiego Państwowego Uniwersytetu Medycznego – 1359, 1360

Przy odbieraniu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Bielefeld w Niemczech – 1983, 2015÷2018

Przy odbieraniu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego – 1343÷1348, 1355, 2243

Przy odbieraniu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Opolskiego – 1283÷1285, 1293, 1294

Przy otrzymaniu nagrody „Przeglądu” – 1697

Przy otrzymaniu Nagrody *Allianz* – 1667

Przy otrzymaniu Nagrody Bankowej Fundacji – 1340÷1342

Przy otrzymaniu nagrody za badania kosmosu – 996, 998

Przy otrzymaniu Orderu Orła Białego – 1161÷1166

Przy otrzymaniu Złotego Berła – 1570÷1574, 1579, 1581

Przy przyjęciu honorowego obywatelstwa Krakowa – 1206, 1226, 1227, 1231

„Przyczyna tak wielkiej liczby wypadków podczas pracy...” – 1268

Pułapka Wałęsy – 830

Quotations (Science Fiction Quotations) – EN:173

Quotes [63 pieces] – EN:214

Quotes on Philosophy – EN:227

Rocznice. Stanisław Lem – 1621

„Rzeczywistość jest dziś tak skrzecząca...” – 1105

„Sam przegrywałem w szachy z komputerem...” – 1694

„Są odłamy opinii publicznej, którą tęsknią za cenzurą...” – 1013

“SF authors who are also scientists almost never explore their own field of study in their science fiction” – EN:30

„Spodziewałem się nagrody dla Wisławy Szymborskiej...” – 1149

Stanisław Lem [26 aforyzmów] – 620
 Stanisław Lem ostrzega / Tł. z niemieckiego – 1081
 Stanisław Lem popularny także w Argentynie / Tł. z hiszpańskiego – 527
 Stanisław Lems Autorenkommentar [Das Wortspiel in der Übersetzung: Stanisław Lems Spiele mit dem Wort als Gegenstand interlingualen Transfers] – DE:419
 Stanisław Lem's Reply to PKD (on the Polish *Ubik*) – EN:128
 Statement about SF authors – EN:3
 Statements about “Fiasco” and Other Tales – EN:114
 Śmiech na krawędzi – 2248
 Śmierć Lema – koniec epoki [wypowiedzi S. Lema] – 2234
 „Śp. Jerzy Turowicz był nie tylko redaktorem 'Tygodnika'...” – 1385
 „Teraz Giedroyc przysyła mi co miesiąc Kulturę...” – 888
 Tsitaadid [11 tükki] – ET:16
 „Unia nie jest rajem...” (Dlaczego powinniśmy wejść do UEj – 1681
 W audycji „Świat w oczach Lema – Fantomatyka” – 721
 „W Austrii nic nie jest wzorcowe...” – 1314
 W Bibliotece Jagiellońskiej przy przekazywaniu książek w dar – 1215÷1219
 „W ciągu trzech lat niepodległości nie narodziła się wartość...” – 826
 „W dzisiejszej Europie patriotyzm postrzegany jest jako sprzeciw...” – 891
 „W kraju najważniejsze były wybory...” [o wydarzeniach 1997 r.] – 1287
 „W naszych czasach nie można mieć dzieci” – 2114
 W programie „Benefis Stanisława Lema” – 1618
 „W przeszłości nie ma...” (Sam na sam z Lemem) – 445
 W rozmowach z Adamem Ustynowiczem – 2407.1
 W rozmowach z Janem Józefem Szczepańskim – 2345, 2356, 2365, 2383, 2404
 W rozmowach z Janem Krasnowolskim – 2266
 W rozmowach z Józefem Henem – 2394
 W rozmowach z Konradem T. Lewandowskim – 2043
 W rozmowach z Łukaszem Maciejewskim – 2241, 2242
 W rozmowach z Marią Orwid – 2256.1, 2321
 W rozmowach z Markiem Oramusem – 1328, 1629, 2267

W rozmowach z Michałem Zychem – 2256.2, 2309.2
 W rozmowach z Tomaszem Fiałkowskim. – 2392
 W rozmowach z Tomaszem Lemem – 2318.1, 2319, 2428
 W rozmowach z Władysławem Bartoszewskim – 2301, 2378.1
 W rozmowach z Wojciechem Zemkiem – 1586
 W rozmowie z Andrzejem Łukasiakiem – 2344
 W rozmowie z Janem Kottiem – 653
 W rozmowie z Jerzym Jarzębskim – 2309.1
 W rozmowie z Johnem Tierneyem / Tł. z angielskiego – 636
 W rozmowie z Kamilem Durczokiem – 2317
 W rozmowie z Katarzyną Janowską – 2253
 W rozmowie z P. Grossmannem / Tł. z niemieckiego – 2424.2
 W rozmowie z Pawłem Duninem-Wąsowiczem – 2264
 W rozmowie z Radkiem Knappem – 2160, 2257
 W rozmowie z Tomasem Venclova – 2412
 W rozmowie z Tomaszem Kamińskim – 2256.5
 W rozmowie ze Sławomirem Mrożkiem – 2332
 W rozmowie ze Stanisławem Remuszko – 654
 W serialu dokumentalnym Adama Ustynowicza – 918
 W sprawie PEN Clubu – 2314
W strachu przed antymateria. 1381 cytatów *à la* aforyzmów Lema – 2468
 W wywiadzie dla szwajcarskiego miesięcznika „Management” / Tł. z niemieckiego – 1160
 “When I was younger...” – EN:177.2
 Widmung für F.Rottensteiner zum Buch „Cyberiada“ – DE:532.2
 Widmung für F.Rottensteiner zum Buch „Doskonała próżnia“ – DE:532.1
 Widmung für F.Rottensteiner zum Buch „Maska“ – DE:532.3
 Wielka radość [po ogłoszeniu laureata Nobla – Wisławy Szymborskiej] – 1171
 „Wielu piszących Polaków (ale i nie-Polaków też)...” – 808
 „Wiem o nich tylko tyle...” – 1245

„Wykorzystywanie Internetu poza wszelką kontrolą...” / Tł. z niemieckiego – 1106

Wielu piszących Polaków (ale i nie-Polaków też)... – 808

Wypowiedź-monolog: „W 95 przypadkach na 100 życie jest wyrazistsze od fikcji literackiej...” – 1366

Wypowiedź o Lwowie na spotkaniu ze studentami – 2425

„Z możliwością istnienia życia poza Ziemią...” – 1125

Z wywiadów [1993] – 809

Z wywiadów [2000] – 1464

Z wywiadów [2002] – 1886

Z wywiadu „Literaturnej Gazety” / Tł. z rosyjskiego – 479, 486, 497

Zapis w pamiętnej księgie Jarosława Simonidesa – 1048

„Zaskoszyło mnie to, co się zdarzyło w USA...” – 1371

„Zawsze pisałem to co mnie interesowało...” – 504

Zdaniem mistrza Lema – 1029

Zitate [10 Stück] – DE:539

„Zwolennik cenzury to przecież sprzymierzeniec totalitaryzmu” – 1003

Αποσπάσματα [18 τεμάχια] – EL:6

Автограф В.Борисову – RU:647.3

Автограф читателям «Московской правды» [1965] – RU:43

Автограф читателям «Московской правды» [1996] – RU:226

Афоризмы [1999, 15 шт.] – RU:255

Афоризмы [2001, 54 шт.] – RU:359

Афоризмы [2006, 23 шт.] – RU:561

Вислови [1965] – UK:2

Вислови [2006] – UK:35

Высказывание в беседе с В.Борисовым – RU:680.6

Высказывание в беседе с Р.Нудельманом – RU:538

Высказывания в беседах с разными людьми – RU:551

Высказывания в телепередаче «Один на один» – RU:106

Высказывания о научной фантастике (из беседы в Кракове) – RU:59.1

Высказывания о романе «Возвращение со звёзд» – RU:14

Высказывания о себе и своём творчестве (при поездке в Дубну) – RU:48

«Если бы я знал о таких намерениях...» – RU:431

«Есть сейчас такое течение – Деррида, Лакан...» – RU:757

«Здесь есть большая группа научно-фантастических писателей (в Польше я одинок) и что ими интересуются» – RU:767.28

«Идеи для научно-фантастических произведений нужно черпать в уравнениях математической физики» – RU:24

О «Солярисе» – RU:445

О террористических актах 11 сентября 2001 г. – RU:553.15

О философии – RU:760.26

Об императоре Франце Иосифе I – RU:553.14

Об экранизации романа «Непобедимый» – RU:553.4.3

«Проблема переработки информации...» – RU:139

Свет Станіслава Лема: Цытаты *à la* афарызмы – BE:11

Светот на Станислав Лем: Цитати *à la* афоризми – МК:3

Станислав Лем в Мире (Фрагменты произведений Станислава Лема на 58 языках) / **Stanisław Lem w Świecie** (Fragmenty tekstów S. Lema w 58 językach) / **Stanislaw Lem in the World** (Fragments of works by Stanislaw Lem in 58 languages) – H251

У нас в гостях Станислав Лем (цитаты) – RU:15

У паэзіі няма межаў... (Цытаты пра культуру, літаратуру і творчасць) – BE:10

Феноменът Станислав Лем (цитати от С.Лем) – BG:14

Цитати – МК:4

Цитати [10 парчиња] – МК:2

Цитати [17 броя] – BG:45

Цитати [23 комада] – SR:19

Цитати [7 штук] – UK:67

Цитатник – RU:325

Цитаты [38 шт.] – RU:753

Цитаты из произведений С.Лема (Польско-русский фразеологический словарь) – RU:469+470

Цытаты [14 штук] – BE:9.1

«Я футуролог, который перестал любить будущее...» – RU:318

ციტატები [2 ცალი] – KA:3

חלקים 12, ציטוטים – HE:1

报价 [6件] – ZH:5

4. Listy / Письма / Letters

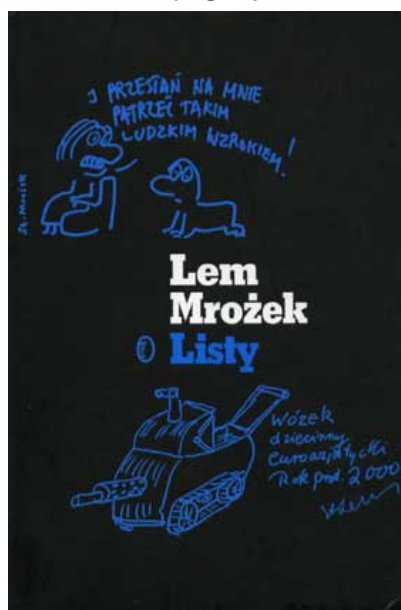
Od autora VI.4

Ta Część zawiera informację o opublikowanych listach (podanych alfabetycznie w stosunku do adresatów). Dla każdego listu podano link do jego pierwszej publikacji zgodnie z numeracją w Części I (A).

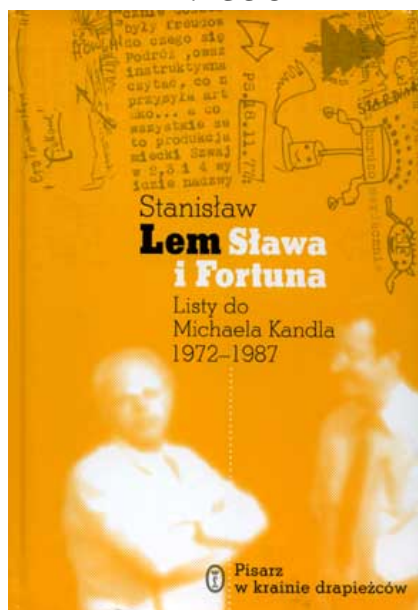
Podane są również tytuły zbiorów listów. Takie tytuły są pogrubione z odpowiednim komentarzem.

W tej części zanotowano 128 pozycji – po jednej pozycji dla każdego adresata.

PL:2347

PL:2358

PL: 2473

List do Ambasady PRL w Austrii – 2445.165
List do Ambasady PRL w Rosji – 2479. 2
Listy do Dagmar Barnouw – DE:506
Listy do Zofii i Władysława Bartoszewskich – 2378
Listy do Wenera Berthela – DE:530
Listy do Zbigniewa Blani – 1103
Listy do Jana Błońskiego – 2446
List do Zinaidy Bobyr – RU:767.25
List do Elisabeth Borchers – DE:506.61
List do Władimira Borysowa – 2479. 33
Listy do Dmitrija Bruskina – 2446, 2479. 4 / RU:686, 687, 779
Listy do Centralnego Urzędu Wydawnictw – 2445
List do Centralnego Zarządu Wytwórni Filmowych – 2445.6
Listy do Virgilijusa Čepaitisa – 1891, 2318, 2381, 2446, 2456.2479. 13 / RU:633
List do Eugeniusza Dębskiego – 2429
Listy do Philipa K. Dicka – 2381 / DE:506
Listy do Domu Uczonych AN ZSRR – 2479. 15
Listy do Hansa Petera Duerra – DE:233
Listy do Konstantina Duszenko – 2339, 2479. 25 / RU:202
Listy do Dyrekcji Banku PKO – 1891.5, 2445
Listy do Heleny Eilstein – 1891.7, 2446
List do Zachara Fajnburga – RU:779.4
List do Philipa Jose Farmera – EN:32
List do Filmu Polskiego – 2445.18
Listy do Aleksandra Forda – 2445
Listy do Bruce Gillespie – EN:11, 28, 29, 31, 49, 50, 75
List do Michaiła Gorbaczowa – RU:752.30
List do Berndta Gräfratha – DE:424
Listy do Friedricha Griesa – DE:506
Listy do Ariadny Gromowej – 2381.91, 2446, 2479. 7 / RU:749, 779
List do Józefa Grotowskiego – 2445.26

List do Mariana Hemara – 2446.12
 List do Józefa Hena – 2315.2
 List do Zbigniewa Herberta – 2446.98
 List do Gottfrieda Honnefeldera – DE:530.3
 List do Jutty Janke – DE:506.60
 Listy do Jerzego Jarzębskiego – 1891
 Listy do Wiktora Jaźniewicza – 2339.14, 2479. 34 / RU:752.1
 Listy do Michaela Kandla – 1625.4, 1891, 2318, 2329, 2358, 2379, 2381, 2446 / RU:749, 633
 Listy do Władysława Kapuścińskiego – 1625.1, 1891, 2318, 2379, 2381, 2446
 List do Lecha Kellera – EN:206
 List do Andrzeja Kijowskiego – 2445.50
 List do Czesława Kiszczaka – 2446.206
 Listy do Szymona Kobylńskiego – 1891
 Listy do Leszka Kołakowskiego – 2361
 List do Jana Kotta – 653
 List do Igora Kowszuna – 2479. 30 / RU:252
 List do Jarosława Kozaka – 2303
 Listy do Waleriana Lachnitta – 2294
 Listy do Sergieja Łarina – 2310.2, 2479. 29
 Listy do Ursuli K. Le Guin – 2446, 2473, 2475 / DE:506 / RU:749.32
 Listy do Jakuba Zdzisława Lichańskiego – 1891, 2450
 Listy do Ewy Lipskiej – 2399
 List do Krzysztofa Meyera – 911
 Listy do Ministerstw PRL – 2445
 Listy do Przedsiębiorstwa Państwowego „Motozbyt” – 1891.4, 2445
 List do Daniela Mroza – 634
 Listy do Sławomira Mrożka – 2318, 2347
 List do Stanisława Niciei – 2458.1
 Listy do nieznanych adresatów – 1625.5, 1891, 2379.15, 2445.33
 List do Marka Nowickiego i Jerzego Stawickiego – 2445.12, 2446.35

Listy do Rafała Nudelmana – 702, 705, 706, 707, 708, 749, 1625.3, 1891, 2446, 2479. 12 / RU:633,
 Listy do Stanisława Obirka – 1594, 1892
 List do Fryderyka Opolskiego – 2445.154
 List do Marka Oramusa – 2380.6
 List do Marii Orwid – 2256.3
 List do Marka Piestraka – 2445.31
 List do Marka Piwowskiego – 2445.36
 List do Polskiego Radia – 1891.2
 List do Redakcji „Dziennika Polskiego” – 2445.140
 List do Redakcji „Gazety Wyborczej” – 2403.29
 Listy do Redakcji „Horyzontów Techniki” – 2445
 Listy do Redakcji „Inostrannoj literatury” – RU:767
 List do Redakcji „Knižnych nowostiej” – 2479. 27
 List do Redakcji „Motoru” – 2445.120
 List do Redakcji „Ogońka” – RU:154
 List do Redakcji „PCMagazine” – 933
 Listy do Redakcji „Pisma” – 2446
 List do Redakcji „Rzeczpospolitej” – 2403.30
 Listy do Redakcji „Szpilek” – 2445
 List do Redakcji „Trybuny Ludu” – 2445.157
 Listy do Marcela Reich-Ranickiego – DE:506
 Listy do Stanisława Remuszko – 2403, 2409.2
 Listy do Franza Rottensteinera – 1975, 2381 / DE:262 / RU:749
 List do Thomasa Schnelle – 2478
 List do Antoniego Słonimskiego – 1891.13
 List do Eugeniusza i Maryny Suszarników – 2479. 24
 List do Petera Swirskiego – EN:199.3
 List do Macieja Syrowatki – 585
 List do Zinaidy Szatałowej – 2479. 17
 Listy do Jana Józefa Szczepańskiego – 564, 2416, 2446.221
 Listy do Aleksandra Ścibora-Rylskiego – 2318, 2381, 2445, 2446, 2456, 2459.1

List do Danuty Ścibor-Rylskiej – 2381.73, 2446.91
 Listy do Telewizji Polskiej – 2445
 Listy do Wolfganga Thadewalda – 2381, 2456
 Listy do Joachima Unselda – DE:506
 Listy do Siegfrieda Unselda – DE:506, 530
 Listy do Urzędu Okręgowego – 1891.1, 2445
 List do Tomasa Venclovy – 1891.19
 Listy do Andrzeja Wajdy – 2302, 2445.22, 2456, 2459
 Listy do Jewgienija Wajsbrota – 2463, 2479. 3 / RU:779.7
 List do Janusza Wasylkowskiego – 2452
 List do Pavela Weigela – CS:23.1
 List do Adama Włodeka – 377
 List do Stanisława Wohla – 2445.28
 List do Wiktora Woroszylskiego – 1891.3
 Listy do Jerzego Wróblewskiego – 2318, 2379, 2381, 2424.1, 2445, 2446, 2479. 6
 Listy do Wydawnictwa „Czytelnik” – 2445
 Listy do Wydawnictwa „Iskry” – 2445
 List do Wydawnictwa „Książka i Wiedza” – 2445.40
 Listy do Wydawnictwa Literackiego – 1792, 2445
 Listy do Wydawnictwa MON – 2445
 Listy do Wydziału Kultury KC PZPR – 1891, 2445.151
 List do Wydziału Zagranicznego Narodowego Banku Polskiego – 2445.128
 Listy do Związku Autorów i Kompozytorów Scenicznych – 2445
 List do Zakładu Narodowego im. Ossolińskich – 2445.68
 Listy do Zespołu Filmowego „Iluzjon” – 2445
 Listy do Zespołu Filmowego „Kadr” – 2445
 Listy do Zespołu Filmowego „Mosfilm” – RU:611, 618
 Listy do Zespołu Filmowego „Plan” – 2445
 Listy do Zespołu Filmowego „Tor” – 2445
 Listy do Zespołu Filmowego „X” – 2445, 2459
 List do Stanisława Zielińskiego – 2360.3

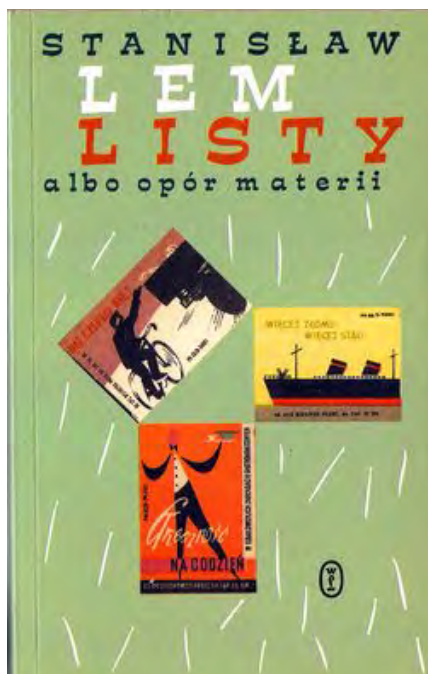
List do Romana Zimanda – 2446.94

List do Irmtraud Zimmermann-Göllheim – DE:506.34

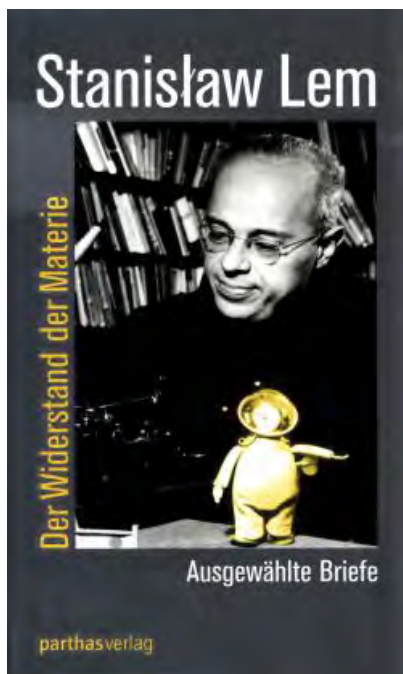
Listy do Związku Literatów Polskich – 2445

Zbiory listów Stanisława Lema – 1891, 2329, 2347, 2358, 2399, 2445, 2473, 2479
/ DE:506 / EN:194 / RU:591, 687, 749, 790

PL:1891

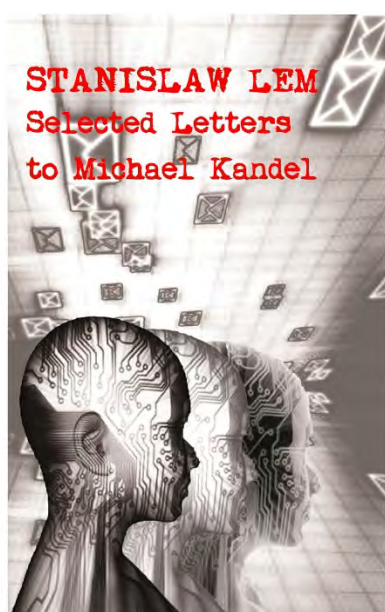
DE:506

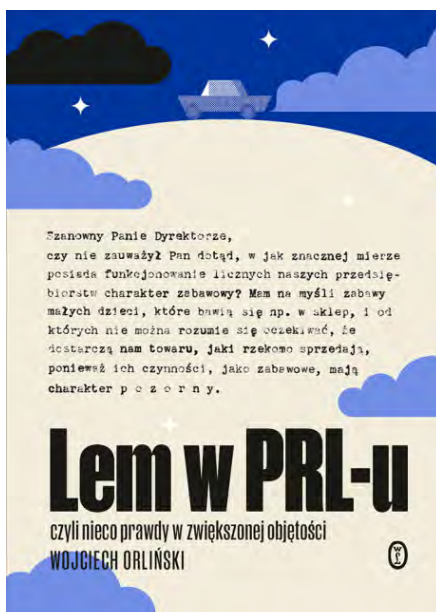
RU:591

EN:194

PL:2445

RU:749

5. Wiersze / Стихи / Poems

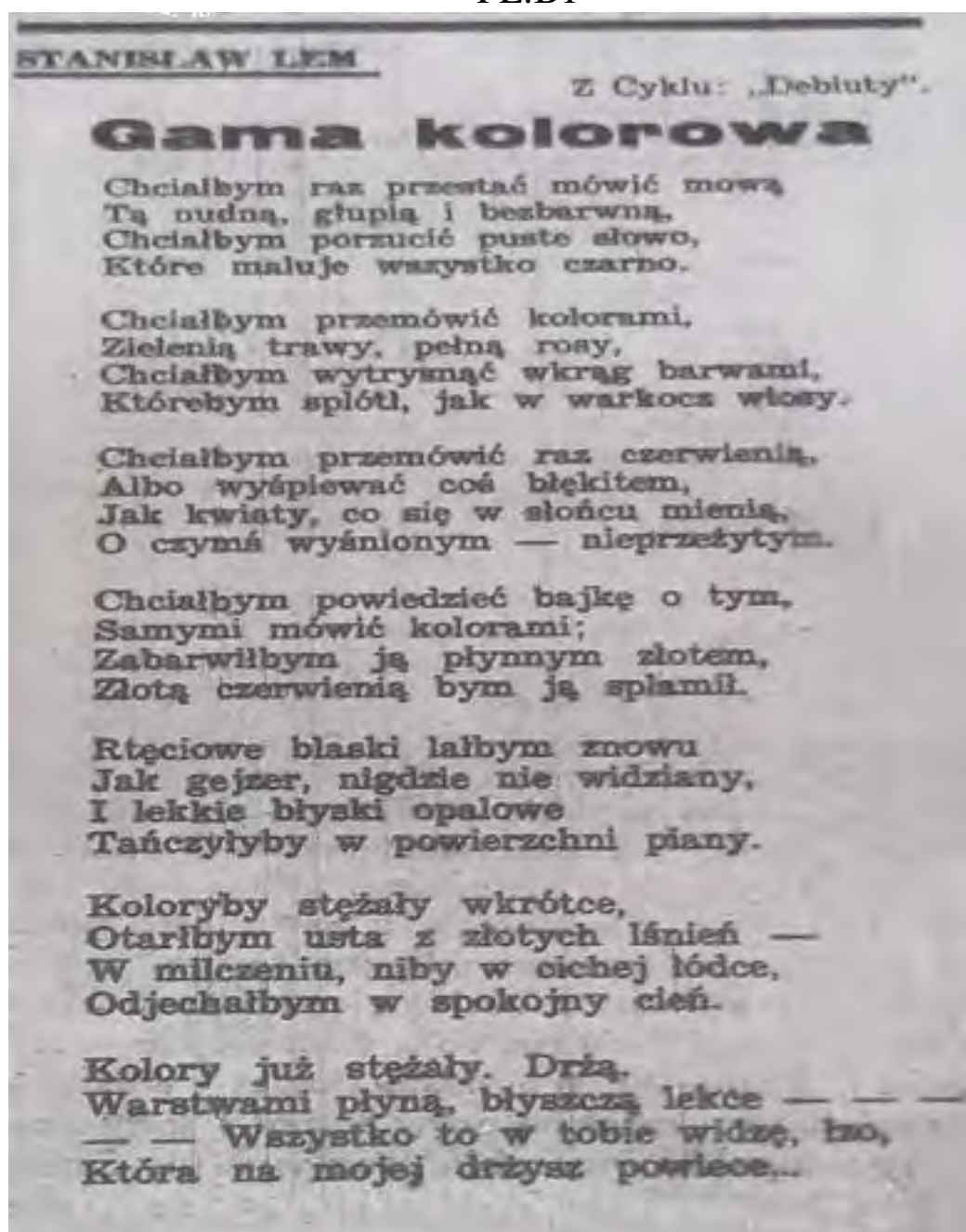
Od autora VI.5

Ta Część zawiera informację o opublikowanych wierszach (podanych alfabetycznie w stosunku do tytułów). Dla każdego wierszu podano link do jego pierwszej publikacji zgodnie z numeracją w Części II (B).

Jeśli wiersz opublikowany jako część jakiegoś dzieła, to w nawiasach kwadratowych podana jest nazwa takiego dzieła.

W tej części zanotowano 75 pozycji.

PL:B1

„A na grobie mym buńczuk rozwiany zawieście...” [Czas nieutracony. T.I: Szpital Przemienienia] – 21.1

„Apentula niewdziosek, te będą gruwaśne...” [Wyprawa pierwsza A, czyli Eletrybał Trurla] – 30.1

Ballada w morał zaopatrzona? – 3

Beethoven, symfonia piąta – 20

„Chętnie bym jeszcze, z inszych schodząc planet...” – 62.2

Chory computer – 42

„Ciemność i pustki w ciemności obroty...” [Wyprawa pierwsza A, czyli Eletrybał Trurla] – 30.8

Cmentarz polny – 11

„Co tam stuka w tym ciełe?..” – 65

Coda [Z cyklu „Owady”] – 14.4

„Cóż to za robot piękny i młody...” [Zakład doktora Vliperdiusa] – 29.1

„Cyprian cyberotoman, cynik, ceniąc czule...” [Wyprawa pierwsza A, czyli Eletrybał Trurla] – 30.5

Ćma [Z cyklu „Owady”: I.] – 14.1

„Die Fahne hoch der Spionen Bataillon...” – 72.1

„Dzięki, milordzie, za światłą otuchę...” [Wizja lokalna] – 39.5

„Dziewczyno jasnooka...” Marii – 15.2

Gama kolorowa – 1

Gąsienica [Z cyklu „Owady”: III.] – 14.3

„Gdy w pędzie dziewczę me zapylę...” [Wizja lokalna] – 39.3

„Gniewny Gienek Gienerator...” [Wyprawa pierwsza A, czyli Eletrybał Trurla] – 30.6

„Gołębie wpisywały...” – 10

„Hej przeleciał robot...” [Zakład doktora Vliperdiusa] – 29.2

„Hej, tam na równinie...” [Pamiętnik znaleziony w wannie] – 22

„Hej, złapałem ci ssaka...” [Wizja lokalna] – 39.6

Hymn młodzieży idącej na czele radykałów [Opowieść drugiego odmrożeńca] – 36

„Ja, kiedy rydze widzę...” – 53.1

„Jakaś moc mię wskrzesicielska...” [Wizja lokalna] – 39.4

„Jakież Natury oskarżenie...” (Traktat niemoralny) [Wizja lokalna] – 39.1

„Jam jest robot hartowany...” [Skarby króla Biskalara] – 26

„Jam jest robot młody...” [Bajka o maszynie cyfrowej, co ze smokiem walczyła] – 24

„Ja myślałem, że to koty...” [Zakład doktora Vliperdiusa] – 29.3

„Jasiu! Te słowa wpisuję do Xsięgi...” – 53.2

Katedra – 7.4

„Księżyc z podbitym lila okiem...” [Małe wiersze: II] – 17.2

List miłosny – 16

Losy obywateli mamony chciwych i praw pisanych nie przestrzegających wiernie oddająca [Ballada w morał zaopatrzona?] – 3.1

Małe wiersze – 17

„Małżonko miła, twoje li to...” – 62.1

„Miała baba figła...” [Czas nieutracony. T.II: Wśród umarłych] – 21.3

Miłość – 7.3

Motyl [Z cyklu „Owady”: II.] – 14.2

Motyl (2) [Z cyklu „Owady”] – 35.1

„Nie myśl o tym, że wiersz mój...” [Dzieje jednego odkrycia] – 5

„Nie wiem czy ręka ślepeca...” – 13

„Nieśmiały cybernetyk potężne ekstrema...” [Wyprawa pierwsza A, czyli Eletrybał Trurla] – 30.7

Noc – 7.2

O nieustrzeżliwości męskiej skutkach pieśń sztucznie sporządzona [Ballada w morał zaopatrzona?] – 3.3

„O TY szlachetna litewska postaci...” – 72.2

O Zbrodniarzu straszliwym powieść zręcznie rymami ułożona [Ballada w morał zaopatrzona?] – 3.2

Piątką przez Kraków – 7.1

Pszczola [Z cyklu „Owady”] – 35.2

„Sam w parku. Stoją czarne drzewa...” – 67

Sąd w Krasnodarze (1943) / Tłumaczył z rosyjskiego Stanisław Lem – 2

„Ściborku Nasz A Leć a Piej...” – 59.2

„Serce moje – planeta czerworych termitów...” [Czas nieutracony. T.I: Szpital Przemienienia] – 21.2

Sieroca dola (Elegia na los robotów) [Wyprawa profesora Tarantogi] – 23

„Słyszałem gdzieś, nie wiem, może to u Priestleya...” [Ogród ciemności] – 6

„Tarasy skał opadają ku morzu...” [Dzień siódmy] – 4

Triolet – 8

„Trzy, samolóz wywiorstne, grezacz tęci wzdyżmy...” [Wyprawa pierwsza A, czyli Eletrybał Trurla] – 30.2

„Tylko głupiec i kanalia ma w pogardzie genitalia...” [Kongres futurologiczny] – 34

Umarłym – 19

Valse triste – 18

„W ścieżkach orlich...” – 9

„W tym jest cała nadzieja...” – 48

„Wieczór dzieciom...” [Małe wiersze: I] – 17.1

„Wiedząc, gdzie mają ideały...” [Wizja lokalna] – 39.2

„Wnętrze mej wyobraźni?..” [Czas nieutracony. T.II: Wśród umarłych] – 21.4

„Wsparty na barach mojego Tomaszka...” – 53.4

„Wybiła godzina – ścina się rodzina...” [Bajka o królu Murdasie] – 25

„Yasiu! Jeżeli łże wręcz Hinayana...” – 53.3

Z cyklu „Owady” – 14, 35

„Zawiść, pycha, egoizm do małości zmusza...” [Wyprawa pierwsza A, czyli Eletrybał Trurla] – 30.4

„Zawsze była daleka...” – 15.1

„Żądny młęciny brądnjej, łydasty łaniele...” [Wyprawa pierwsza A, czyli Eletrybał Trurla] – 30.3

„Żuk-grabarz [Z cyklu „Owady”] – 35.3

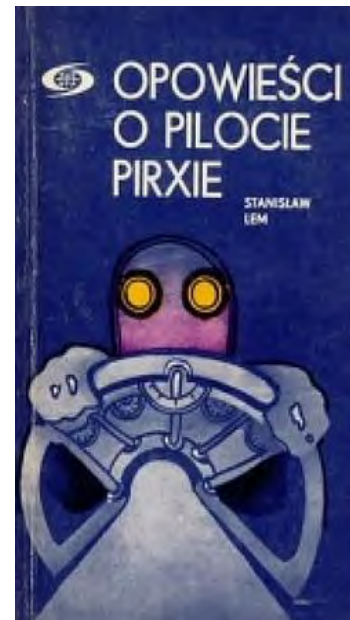
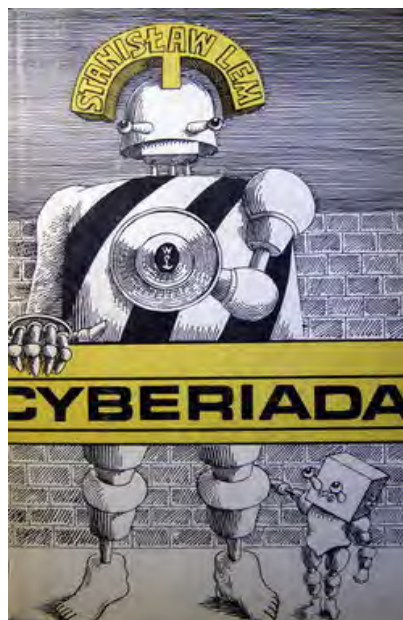
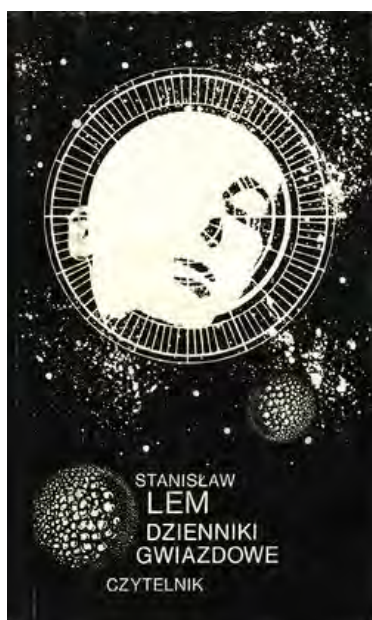
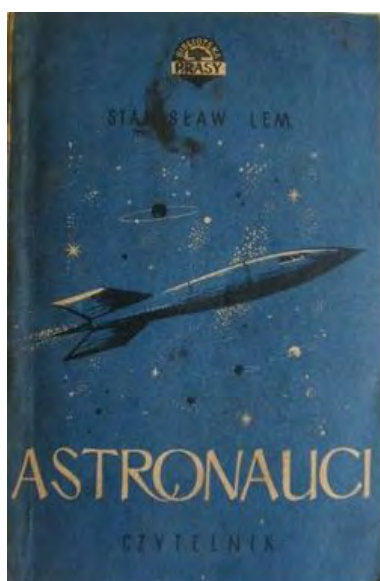
6. Fiction / Фикшн / Fiction

Od autora VI.6

Ta Część zawiera informację o opublikowanych dziełach literatury pięknej (beletrystyki, *fiction*), podanych alfabetycznie. Dla każdego dzieła podano link do jego pierwszej publikacji zgodnie z numeracją w Części V (E). Podane są również nazwy cykli dzieł (podane pogrubioną czcionką).

Jeśli dzieło było publikowane pod różnymi nazwami, to podawana jest nazwa każdej publikacji, ale w przypadku ponownych publikacji po znaku „→” podawana jest nazwa pierwszej publikacji. Fragmenty dzieł, publikowane w periodykach pod innymi tytułami, prokomentowane w nawiasach „[]”.

W tej części zanotowano 262 pozycji.

Albatros – 5.3
 Alfred Testa: „Nowa Kosmogonia” – 6.16
 Alfred Zeller mann: „Gruppenführer Louis XVI” – 6.5
 Alistar Waynewright: „Being Inc.” – 6.12
 Altruizyna, czyli opowieść prawdziwa o tym, jak pustelnik Dobrycy kosmos uszczęśliwić zapragnął i co z tego wynikło – 15.14
 Ananke – 5.10
 Aresztowanie Stefana Trzynieckiego [Fragment powieści *Powrót*] – 57.9
 Arthur Dobb: „Non serviam” – 6.15
 Astronauci – 22
 Bajka o królu Murdasie – 7.12
 Bajka o maszynie cyfrowej, co ze smokiem walczyła – 7.8
 Bajka o trzech maszynach opowiadających króla Genialona – 15.13
 Bajki o nicości – 59.5
Bajki robotów (Cykl opowiadań) – 7
 Being Inc. → Alistar Waynewright: „Being Inc.”
 Benedykt Kouska „Wstęp do autobiografii”. Praga, Statni Nakladatelstvi N. Lit. [Fragment opowiadania *Cezar Kouska: „De Impossibilitate Vitae”; „De Impossibilitate Prognoscendi”*] – 57.20
 Biała śmierć – 7.6
 Cezar Kouska: „De Impossibilitate Vitae”; „De Impossibilitate Prognoscendi” – 6.14
 Cezary Strzybisz: „Nekrobie” – 18.2
 Ciemność i pleśń – 29.5
Cyberiada (Cykl opowiadań) – 15
 Czarna komnata profesora Tarantogi: Widowisko telewizyjne – 33.4
 Czarne i białe – 49
Czas nieutracony (Trylogia: Szpital Przemienienia; Wśród umarłych; Powrót) – 9+42+43
 Człowiek z Hiroshimy – 20.9
 Człowiek z Marsa – 20.1
 Czy pan istnieje, Mr. Johns? – 33.1

Das Kreative Vernichtungsprinzip. The World As Holocaust – 18.8

D-Day – 20.5

De Impossibilitate Vitae; De Impossibilitate Prognoscendi → Cezar Kouska: „De Impossibilitate Vitae”; „De Impossibilitate Prognoscendi”

Die Kultur als Fehler → Wilhelm Klopfer: „Die Kultur als Fehler”

Die Tobine – 54

Do yourself a book” – 6.9

Doktor Diagoras – 2.3

Doradcy króla Hydropsa – 7.9

Doskonała próżnia (Cykl opowiadań) – 6

Doskonała próżnia [Autorecenzja] → Stanisław Lem: „Doskonała próżnia”

Dwa potwory – 7.5

Dwóch młodych ludzi – 48

Dyktanda czyli... w jaki sposób wujek Staszek wówczas Michasia – dzisiaj Michała – uczył pisać bez błędów (Zbiór z 68 opowiadań-dyktand) – 16.3

Dyżur doktora Trzynieckiego [Fragment powieści *Powrót*] – 20.13

Dziecko XXXI wieku [Fragment powieści *Obłok Magellana*] / W: Kalendarz Górniczy na rok 1956 – 57.11

Dzieje jednego odkrycia – 20.14

Dzień siódmy – 37

Dzienniki gwiazdowe (Cykl opowiadań) – 1+46

Dziwne skrzynie profesora Corcorana: Z dzienników gwiazdnych Ijona Tichego [*Ze wspomnień Ijona Tichego. I*] – 57.13

Dziwny gość profesora Tarantogi: Widowisko telewizyjne – 33.5

Eden – 10

Edukacja Cyfrania – 15.16

Ekstelopedia Vestrand’a” w 44 magnetomach – 18.5

Ektok [Fragment powieści *Wizja lokalna*] – 57.24

Electric Subversive Ideas Detector – 41.4

Eruntyka → Reginald Gulliver: „Eruntyka”

Esid”. Maszyna do badania lojalności [*Electric Subversive Ideas Detector*] – 57.6

Exodus – 47

Fiasko – 25

Formuła Lymphatera – 29.7

Gigamesh → Patrick Hannahan: „Gigamesh”

Głębiej – 59.1

Głos Pana – 4

Godzina przyjęć profesora Tarantogi: Słuchowisko radiowe – 33.7

GOLEM XIV (Cykl opowiadań) – 18.IV

Gość z przestrzeni [Fragment powieści *Obłok Magellana*] – 57.2

Gruppenführer Louis XVI → Alfred Zeller mann: „Gruppenführer Louis XVI”

Gwiazda Ziemi [Fragment powieści *Astronauty*] – 57.8

Hauptszturmfürer Koestnitz – 36

Historia literatury bitycznej” – 18.4

Historia o wysokim napięciu – 20.12

Hormon agatotropowy – 41.6

Horst Aspernicus, „Der Völkermord. I. Die Endlösung als Erlösung. II. Fremdkörper Tod” – 18.6

Idiota → Gian Carlo Spallanzani: „Idiota”

Ijona Tichego podróż dwudziesta trzecia [*Podróż dwudziesta druga*] – 57.4

Iliona Tichego podróż dwudziesta trzecia [*Podróż dwudziesta druga*] – 57.5

Implozja demograficzna [*Opowieść pierwszego odmrożeńca*] – 57.23

Inwazja – 29.2

Inwazja z Aldebarana – 29.4

Inwazja z Aldebarana: Scenariusz filmowy (niepublikowany) / Wajda A., Lem S. – 58.7

Inżynier Topolny [Fragment opowiadania *Topolny i Czwartek*] – 57.7

J.Johnson and S.Johnson, „One Human Minute” – 18.7+55

Jacht „Paradise”: Sztuka w czterech aktach / Hussarski R., Lem S. – 40

Jak Erg Samowzbudnik Bładowca pokonał – 7.3

Jak Mikromił i Gigacyan ucieczkę mgławic wszczęli – 7.7

Jak ocalał świat – 15.1

Jedna minuta → J.Johnson and S.Johnson, „One Human Minute”
 Joachim Fersengeld: „Perycalypsis” – 6.7
 Katar – 8.2
 Katar: Scenariusz filmowy / Lem S., Szczepański J.J. – 33.10
 Klient PANABOGA – 41.5
 Kliknij – 59.7
 Kłopoty wynalazcy [*Ze wspomnień Ijona Tichego. III*] – 57.15
 Kobyszcę – 15.15
 Kocioł [Fragment powieści *Wśród umarłych*] – 57.1
 Kongres futurologiczny – 2.1
 Kongres futurologiczny: synopsis filmu / Tł. z niemieckiego – 56
 Kongres futurologów: *Ze wspomnień Ijona Tichego* [Fragment powieści *Kongres futurologiczny*] – 57.21
 Koniec świata o ósmej – 20.10
 Korzenie: Drrama wieloaktowe – 16.2
 Król Globares i mędrcy – 7.11
 Kryształowa kula – 41.2
 Kuno Mlatje: „Odys z Itaki” – 6.10
 KW 1 – 20.6
 Les Robinsonades → Marcel Coscat: „Les Robinsonades”
 Marcel Coscat: „Les Robinsonades” – 6.2
 Marek, Marysia i Eugeniusz. Nowela filmowa – 58.5
 Maska – 29.10
 Maszyna Trurla – 15.2
 Materac – 29.13
 Miasto atomowe – 20.8
 Młot – 29.6
 Mord ex Machina [To opowiadanie – to jedynym tekstem w skrócie (o ~15%) Pitaval 2045, Pitaval 2056 (1), Pitaval 2058 i Pitaval 2066] – 50
 Nekrobie → Cezary Strzybisz: „Nekrobie”
 Niezwyciężony – 12

Noc księżowa: Słuchowisko radiowe – 33.8
 Non serviam → Arthur Dobb: „Non serviam”
 Nota informacyjna (*Dzienniki gwiazdowe*) – 46.3
 Nota wydawcy (*Dzienniki gwiazdowe*) – 46.5
 Nowa Kosmogonia → Alfred Testa: „Nowa Kosmogonia”
 Nowy – 35
 O królewiczu Ferrycym i królownie Krystali – 7.13
 Obcy – 20.7
 Obłok Magellana – 44
 Obok megalomana – 45
 Odruch warunkowy – 5.5
 Odwet – 59.4
 Odys z Itaki → Kuno Mlatje: „Odys z Itaki”
 Ogród ciemności – 39
 One Human Minute → J.Johnson and S.Johnson, „One Human Minute”
 Operation Reinhardt [Fragment powieści *Wśród umarłych*] – 20.2
 Opowiadanie Pirxa – 5.8
 Opowieść drugiego Odmrożenca – 15.18
 Opowieść pierwszego Odmrożenca – 15.17
Opowieści o pilocie Pirxie (Cykl opowiadań) – 5
 Ostatnia podróż Ijona Tichego – 46.4
 Pamiętnik – 29.8
 Pamiętnik znaleziony w wannie – 13.2
 Pamiętnik znaleziony w wannie: Scenariusz filmowy / Lem S., Szczepański J.J. – 33.9
 Pan F. / Tł. z niemieckiego – 52
 Pancerni: Scenariusz filmu animowanego / Lem S., Hollanek A. – 58.1
 Papiery [Fragment powieści *Wysoki zamek*] – 57.18
 Patrick Hannahan: „Gigamesh” – 6.3
 Patrol – 5.2
 Perycalypsis → Joachim Fersengeld: „Perycalypsis”

Pitaval 2044 – 51
Pitaval 2045 – 50, 59.6.3
Pitaval 2056 – 19.1
Pitaval 2056 (1) – 50, 59.6.4
Pitaval 2057 – 19.2
Pitaval 2058 – 50, 59.6.5
Pitaval 2066 – 50, 59.6.6
Pitaval 2068 → Worldnet Pitaval 2068
Pitaval 2077 – 59.6.7
Pitawale XXI wieku (Cykl opowiadań) – 19.1÷3+50+51+59.6
Placówka – 34
Plan Anti-V – 20.4
Planeta robotów [*Podróż jedenasta*] – 57.16
Podróż siódma – 1.3
Podróż ósma – 1.4
Podróż jedenasta – 1.5
Podróż dwunasta – 1.6
Podróż trzynasta – 1.7
Podróż czternasta – 1.8
Podróż osiemnasta – 1.9
Podróż dwudziesta – 1.10
Podróż dwudziesta pierwsza – 1.11
Podróż dwudziesta druga – 1.12
Podróż dwudziesta trzecia – 1.13
Podróż dwudziesta czwarta – 1.14
Podróż dwudziesta piąta – 1.15
Podróż dwudziesta szósta i ostatnia – 46.1
Podróż dwudziesta ósma – 1.16
Pokój na Ziemi – 17
Polowanie – 5.6
Polowanie [Robociarz] – 53

Posłowie [*GOLEM XIV*] – 18.15
 Pouczenie (dla osób uczestniczących po raz pierwszy w rozmowach z GOLEMEM) – 18.12
 Powiastki galaktyczne. Z przygód słynnego gwiazdokrazcy, Ijona Tichego. Podróż dwudziesta trzecia [*Podróż dwudziesta czwarta*] – 57.3
 Powrót [Tom 3 trylogii *Czas nieutracony*] – 43
 Powrót z gwiazd – 11
 Powrót z gwiazd: Scenariusz filmowy / Lem S., Szczepański J.J. – 58.6
 Powtórka – 15.19
 Pożytek ze smoka – 2.6
 Prawda – 29.9
 Profesor A. Dońda – 2.5
 Prowokacja → Horst Aspernicus, „Der Völkermord. I. Die Endlösung als Erlösung. II. Fremdkörper Tod”
 Przedmowa [*Dzienniki gwiazdowe*] – 1.1
 Przedmowa [*GOLEM XIV*] – 18.10
 Przekładaniec: Scenariusz filmowy – 33.6
 Przyjaciół – 29.3
 Przyjaciół Automateusza – 7.10
 Pułapka: Scenariusz filmu animowanego – 58.4
 Ratujmy kosmos (List otwarty Ijona Tichego) – 2.4
 Raymond Seurat: „Toi” – 6.11
 Reginald Gulliver: „Eruntyka” – 18.3
 Rien du tout, ou la conséquence → Solange Marriot: „Rien du tout, ou la conséquence”
 Rozmowa [Fragment powieści *Śledztwo*] – 57.12
 Rozprawa – 5.9
 Sexplosion → Simon Merril: „Sexplosion”
 Sezam – 41.3
 Simon Merril: „Sexplosion” – 6.4
 Siostra Barbara – 20.15
 Skarby króla Biskalara – 7.4

Sknocony kryminał – 16.1
 Skrzydlate koła: Scenariusz filmu animowanego / Hussarski R., Lem S. – 58.2
 Solange Marriot: „Rien du tout, ou la conséquence” – 6.6
 Solaris – 3
 Spotkanie w Kołobrzegu – 38
 Stanisław Lem: „Doskonała próżnia” [Autorecenzja] – 6.1
 Sto trzydzieści siedem sekund – 29.11
 Szczur w labiryncie – 29.1
 Szpital Przemienienia [Tom 1 trylogii *Czas nieutracony*] – 9
 Śledztwo – 8.1
 Śmierć Podbipięty – 59.3
 Teoria wstępu [*Wstęp (Wielkość urojona)*] – 57.22
 Terminus – 5.4
 Test – 5.1
 Toi → Raymond Seurat: „Toi”
 Topolny i Czwartek – 41.1
 Tragedia pralnicza [*Ze wspomnień Ijona Tichego. V (Tragedia pralnicza)*] – 57.17
 Trust Twoich Marzeń – 20.11
 Trzej elektrycerze – 7.1
 Uranowe uszy – 7.2
 V nad Londynem – 20.3
 Weapon Systems of the Twenty First Century or The Upside-Down Evolution – 18.9
 Wielkie lanie – 15.3
Wielkość urojona (Cykl opowiadań) – 18.I
 Wierny robot: Widowisko telewizyjne – 33.2
 Wilhelm Klopfer: „Die Kultur als Fehler” – 6.13
 Wizja lokalna – 27
 Worldnet Pitaval 2068 – 19.3
 Wstęp [*Dzienniki gwiazdowe*] – 1.2

Wstęp [*GOLEM XIV*] – 18.11

Wstęp [*Pamiętnik znaleziony w wannie*] – 13.1

Wstęp [*Wielkość urojona*] – 18.1

Wstęp do poszerzonego wydania [*Dzienniki gwiazdowe*] – 46.2

Wśród umarłych [Tom 2 trylogii *Czas nieutracony*] – 42

Wycieczka w kosmos: Scenariusz filmu animowanego – 58.3

Wykład inauguracyjny Golema: O człowieku trojako – 18.13

Wykład XLIII: O sobie [*GOLEM XIV*] – 18.14

Wynalazca wieczności [*Ze wspomnień Ijona Tichego. II*] – 57.14

Wypadek – 5.7

Wyprawa pierwsza, czyli pułapka Gargancjana – 15.4

Wyprawa pierwsza A, czyli Elektrybałt Trurla – 15.5

Wyprawa druga, czyli oferta króla Okrucyusza – 15.6

Wyprawa trzecia, czyli smoki prawdopodobieństwa – 15.7

Wyprawa czwarta, czyli o tym, jak Trurl kobietron zastosował, królewicza Pantarktyka od mąk miłosnych chcąc zbawić i jak potem do użycia dzieciomiotu przyszło – 15.8

Wyprawa piąta, czyli o figlach króla Baleryona – 15.9

Wyprawa piąta A, czyli konsultacja Trurla – 15.10

Wyprawa szósta, czyli jak Trurl i Klapaucjusz demona drugiego rodzaju stworzyli, aby zbójcę Gębona pokonać – 15.11

Wyprawa siódma, czyli o tym, jak własna doskonałość Trurla do złego przywiodła – 15.12

Wyprawa profesora Tarantogi: Widowisko w sześciu częściach – 33.3

Wysoki Zamek – 14

Z dziennika gwiazdnego Ijona Tichego [*Podróż czternasta*] – 57.10

Z kronik rodzinnych gwiazdokrąży [Fragment opowiadania *Podróż dwudziesta ósma*] – 57.19

Zagadka – 29.12

Zakład doktora Vliperdiusa – 2.2

Zasada twórczej zagłady [*Das Kreative Vernichtungsprinzip. The World As Holocaust*] – 57.25

Ze wspomnień Ijona Tichego (Cykl opowiadań i powieści) – 1.17÷21+2+17+27

Ze wspomnień Ijona Tichego. I – 1.17

Ze wspomnień Ijona Tichego. II – 1.18

Ze wspomnień Ijona Tichego. III – 1.19

Ze wspomnień Ijona Tichego. IV – 1.20

Ze wspomnień Ijona Tichego. V (Tragedia pralnicza) – 1.21

Od autora VI.6a

Pierwsze polskie (PL) wydanie:

Lem Stanisław, **Solaris**. –

Wydawnictwo MON, 1961, 199 s.

Z dzieł Stanisława Lema najbardziej na języki obce tłumaczono powieść „Solaris” – na 01.07.2025 są tłumaczenia na 45 języków

[<kod języka> – <język> (<rok pierwszego wydania powieści>)]:

AR – arabski (1990), AZ – azerbejdżański (2011), BE – białoruski (1994), BG – bułgarski (1965), BN – bengalski (2023), CA – kataloński (1988), CS – czeski (1972), DA – duński (1973), DE – niemiecki (1972), EL – grecki (1978), EN – angielski (1970), EO – esperanto (2021), ES – hiszpański (1977), ET – estoński (1989), FA – perski (1985), FI – fiński (1973), FR – francuski (1966), HE – hebrajski (1981), HR – chorwacki (2004), HU – węgierski (1968), HY – ormiański (1965), ID – indonezyjski (2023), IT – włoski (1973), JA – japoński (1965), KA – gruziński (1979), KO – koreański (1992), LT – litewski (1978), LV – łotewski (1970), MK – macedoński (1989), MO – mołdawański (1981), NL – niderlandzki (1972), NO – norweski (1974), PT – portugalski (1971), RO – rumuński (1974), RU – rosyjski (1962), SH – serbochorwacki (1972), SK – słowacki (1964), SL – słoweński (2010), SQ – albański (1996), SR – serbski (2003), SV – szwedzki (1973), TR – turecki (1995), UK – ukraiński (1987), VI – wietnamski (1988), ZH – chiński (2003).

Część VII (G). Indeks monografii naukowych / Указатель научных монографий / Index of Scientific Monographs

Od Autora VII

W twórczości Stanisława Lema – zarówno beletrystycznej, jak i dyskursywnej – można wyróżnić trzy główne tematy, które zgłębiał przez całe życie: KOSMOS, ŻYCIE i ROZUM, ich POWSTANIE i EWOLUCJĘ, przy czym beletrystyka grała często rolę ilustracji dociekań zawartych w prozie dyskursywnej.

Niestety nie wszyscy czytelnicy i badacze twórczości Stanisława Lema – pisarza i myśliciela światowej sławy – mogą zapoznać się w swoim języku z jego filozoficznymi refleksjami.

W pełni docenić ten aspekt jego twórczości mogą jedynie ci, którzy znają język polski, niemiecki lub rosyjski – bowiem tylko w tych językach zostały opublikowane wszystkie najważniejsze eseje oraz liczne artykuły Lema.

Poniższa bibliografia pozwala ocenić, jak szeroko dzieła te rozprzestrzeniły się w świecie, ilu czytelników może dzięki nim zapoznać się z ideami krakowskiego Myśliciela.

Dla każdej publikacji podano link zgodnie z numeracją w Części I (A).

1. **Dialogi**, 1957. =

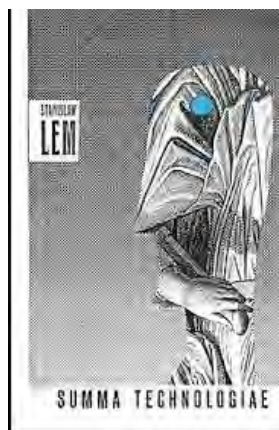

PL:136,
395 [wyd.2 poszerzone, 1972],
587 [wyd.3, 1984],
1136+1137 [wyd.4, 1996],
1705 [wyd.5, 2001],
2338 [wyd.6, 2010].

Tłumaczenia całkiem:

- DE:183 [1980], 217 [1981];
- EN:213 [2021];
- RU:514 [2005];
- UK:73 [2025].

2. **Summa technologiae**, 1964. =

PL:301,
329 [wyd.2 poszerzone, 1968],
436 [wyd.3 zmienione, 1974],
601 [wyd.4 poszerzone, 1984],
1138+1139 [wyd.5, 1996],
1522 [wyd.6, 2000],
2335 [wyd.7, 2010],
2413 [wyd.8, 2020].

Tłumaczenia całkiem (tekst odpowiednio wydaniom polskim w czasie tłumaczenia):

- CS:24 [1995];
- DE:126 [Auf.1, 1976], 166 [2, 1978], 187 [3, 1980], 204 [4, 1981], 220 [5, 1982], 291 [6, 1986], 395 [7, 1996], 448 [8, 2000], 472 [9, 2003], 521 [10, 2016];
- EN:187 [2013], 188 [2013];
- ES:39 [2017];
- HU:3 [1972], 8 [1977];
- IT:11 [2022], 12 [2022], 13 [2023];
- LV:17 [1987];
- RU:70 [Изд.1, 1968], 230 [2, 1996], 435 [3, 2002], 436 [4, 2002], 492 [5, 2004], 493 [6, 2004], 494 [7, 2004], 559 [8, 2006], 560 [9, 2006], 584 [10, 2008], 585 [11, 2008], 616 [12, 2012], 617 [13, 2012], 715 [14, 2018], 729 [15, 2018], 731 [16, 2019], 737.1 [2019], 747 [17, 2020], 756 [18, 2021], 762 [19, 2022], 775 [20, 2023], 786 [21, 2024];

- SR:5 [1977];
- UK:71 [2023];
- ZH:8 [2022].

Tłumaczenia dużych fragmentów:

- BG:12.1+44.5÷8 [1977+2021].

3. Filozofia przypadku, 1968. =

PL:355,
488+489 [wyd.2 zmienione, 1975],
646+647 [wyd.3 zmienione, 1988],
1264+1265 [wyd.4, 1997],
1893 [wyd.5, 2002],
2333 [wyd.6, 2010].

Tłumaczenia całkiem (RU) czy większości tekstu (DE, bo wyd.2):

- DE:241+276 [1983+1985], 315+316 [1988], 332+333 [1989],
345+346 [1990];
- RU:520 [2005], 572 [2007], 573 [2007], 742.2 [2020], 765 [2023].

4. Fantastyka i futurologia, 1970. =

PL:384+385,
421+422 [wyd.2 poszerzone, 1973],
648+649 [wyd.3, 1989],
1140+1141+1142 [wyd.4, 1996],
2037+2038 [wyd.5, 2003],
2327+2328 [wyd.6, 2009].

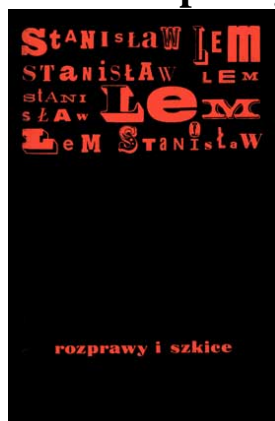
Tłumaczenia całkiem (DE, RU, UK) czy większości tekstu (HU, bo wyd.1):

- DE:138+188 [1977+1980], 268+269 [1984];
- HU:7 [1974];
- RU:495+496 [2004], 586+587 [2008], 588+589 [2008], 736+737.2 [2019], 781+782 [2024];
- UK:74 [2025].

Tłumaczenia dużych fragmentów:

- BG:44.11÷12 [2021];
- EN:34+45+79+104+105+111+226 [1985+1986+1987+2023].

5. Rozprawy i szkice, 1975, Mój pogląd na literaturę, 2003. =

PL:477,
1975 [wyd.2 poszerzone, 2003],
2325 [wyd.3, 2009].

Tłumaczenia całkiem (RU) czy większości tekstu (DE, bo wyd.1):

- DE:215 [1981], 284+304 [1986+1987], 305 [1987], 535 [2021];
- RU:591 [2009], 592 [2009], 741 [2020].

Tłumaczenia dużych fragmentów:

- EN:96 [1984], 97 [1984], 98 [1985], 102 [1986], 122 [1991];
- IT:2 [1992];
- JA:25 [2004].

6. Rozmowy ze Stanisławem Lemem, 1987, Tako rzecze... Lem, 2002 (Ze Stanisławem Lemem rozmawiał Stanisław Bereś). =

PL:638,
1890 [wyd.2 poszerzone, 2002],
2397 [wyd.3, 2018].

Tłumaczenia całkiem (JA, RU, UK) czy większości tekstu (DE, bo wyd.1):

- DE:291 [1986], 328 [1989];
- JA:30 [2025];
- RU:551 [2006], 555 [2006], 556 [2006], 737 [2019];
- UK:53.2 [2017], 59 [2019].

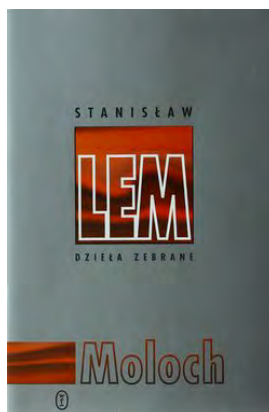
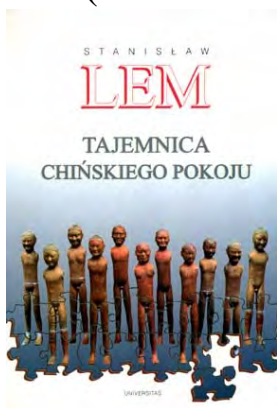
7. Die Vergangenheit der Zukunft [Przeszłość Przyszłości], 1992. = DE:360.

Tłumaczenie całkiem:

– RU:497.1+624+752.23+626.2+626.1 [2005-2021].

8. Moloch (Tajemnica chińskiego pokoju + Bomba megabitowa), 2003 (1996 + 1999). =

PL:2039
(1198 [1996]+
1411 [1999]),
2336 [wyd.2, 2010].

Tłumaczenia całkiem:

– DE:447+471 [2000+2003];

– RU:497 [2005], 517 [2005], 555 [2006], 556 [2006], 740 [2019].

Tłumaczenia dużych fragmentów:

– CS:33 [1999];

– DE:449 [2000], 465 [2001], 467 [2002], 481 [2004], 509 [2009],
519 [2016];

– SR:13 [1998];

– UK:39 [2011].

9. Okamgnienie, 2000. =

PL:1474,
2337.2 [wyd.2, 2010],
2455 [wyd.3, 2023]

Tłumaczenia całkiem:

- DE:464 [2001];
- EN:153+154+155+156+157+158 [2000-2001];
- HU:23 [2002];
- RU:497 [2005], 517 [2005], 555 [2006], 556 [2006];
- UK:71.15 [2023].

10. Golem XIV, 1973. =

PL:423 [1973],
437 [wyd.2, 1974],
575 [wyd.3 poszerzone, 1981],
605 [wyd.4 jak wyd.1, 1985],
1434 [wyd.5 jak wyd.3, 1999],
2323 [wyd.6, 2009],
2417 [wyd.7, 2021],
2451 [wyd.8, 2022].

Damy kilka słów o „Golemie XIV”, skoro w gruncie rzeczy jest dziełem beletrystycznym.

„Golem XIV” zajmuje szczególne miejsce – w pewnym sensie on wieńczy całą twórczość Lema, przedstawiając podstawowe naukowe hipotezy pisarza-filozofa w formie wykładów superkomputera Golema XIV, a to znaczy samego Lema:

„Ponieważ Golem w niejakiem sensie to ja, a co ważniejsze, gdy usunąć szminkę i rekwizyty, wyrażone tam tezy są rzeczywistym moim przekonaniem. (...) Nie mogę powiedzieć po prostu, że ja słowa w słowa to i tak myślę, że znakiem asercji kategorycznej, jak tam to 'stoi napisane', lecz

KIERUNEK jest wyrazem prawdziwych moich przeświadczeń” (PL:2358.22 [1973]).

Wypowiedzenie tych hipotez było bardzo ważne dla Lema:

„Przed istotą Wszechwiedzącą sprowadzę wszystkie moje pytania do jednego: Co ma sens, a co jest nonsensem w wykładach wymyślonego przeze mnie Kolosa sztucznej inteligencji zwanego Golem XIV?” (DE:232.1 [1983]).

W „Golemie XIV” przedstawione zostały hipotezy naukowe Stanisława Lema, dotyczące ŻYCIA i ROZUMU. Hipotezy o KOSMOSIE przedstawione w apokryfie *Alfred Testa: „Nowa Kosmogonia”* (PL:E6.16) – „wykładzie” niby laureata Nobla, napisanym w tym samym czasie co i „Golem XIV” i który mógł być wykładem Golema.

Tłumaczenia całkiem (tekst odpowiednio wydaniom polskim w czasie tłumaczenia):

- CS:15 [1983];
- DE:122 [Auf.1, 1976], 123 [2, 1976], 159 [3, 1978], 203 [4, 1981], 225 [5, 1982], 254 [6, 1984], 286 [7, 1986], 307 [8, 1987], 337 [9, 1990], 393 [10, 1996], 409 [11, 1996], 434 [12, 1998], 458 [13, 2001], 475 [14, 2003], 489 [15, 2005], 500 [16, 2007], 507 [17, 2009], 508 [18, 2009], 522 [19, 2016];
- EN:95 [Ed.1, 1984], 100 [2, 1985], 101 [3, 1985], 124 [4, 1991];
- ES:6 [Ed.1, 1983], 8 [2, 1986], 32 [3, 2012], 35 [4, 2014], 40 [5, 2018], 42 [6, 2020];
- HU:20 [1998];
- IT:7 [2017], 8.3 [2021];
- JA:24 [1998];
- RO:6 [1997];
- RU:138 [Изд.1, 1980], 209 [2, 1995], 434 [3, 2002], 489 [4, 2004], 490 [5, 2004], 515 [6, 2005], 516 [7, 2005], 600 [8, 2010], 601 [9, 2010], 602 [10, 2010], 738 [2019], 746 [11, 2020], 751 [12, 2021];
- SK:7 [2003];
- TR:3 [2011];
- UK:11 [Вид.1, 1986], 13 [2, 1990], 24 [3, 2001], 52 [4, 2017], 55 [5, 2018], 56 [6, 2018], 57 [7, 2018].

Część VIII (H). Prace o Stanisławie Lemie / Работы о Станиславе Леме / Works on Stanisław Lem

Od Autora VIII

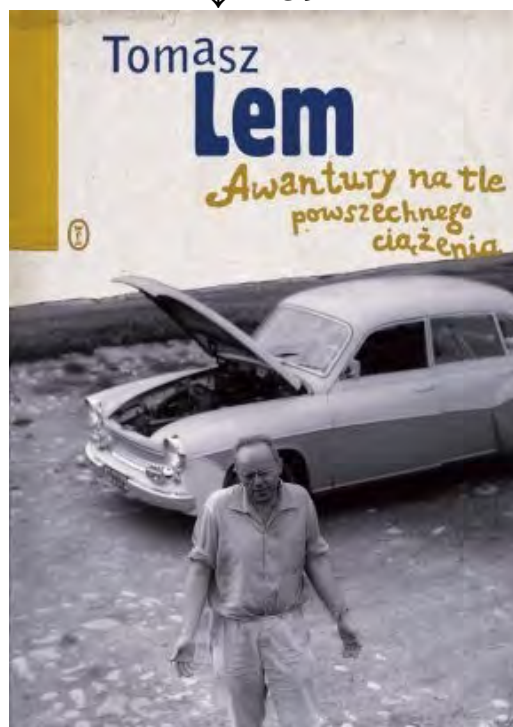
W tej Części przedstawione chronologicznie **książki, specjalne wydania czasopism i najważniejsze artykuły o Stanisławie Lemie** w języku ich wydania. Jeśli w tym wydaniu są nie tylko prace o S. Lemie, ale i prace samego S. Lema, to po znaku „=” podaje się odpowiednio językowi odnośnik na takie wydanie do Części I (A).

Powiązania pomiędzy rekordami bibliograficznymi w tej Części podaje się także po znaku „=” odpowiednio powyżej (↑HN) lub poniżej (↓HN), gdzie N jest numerem rekordu bibliograficznego.

↓H140

↓H159

Książki, specjalne wydania czasopism i najważniejsze artykuły o Stanisławie Lemie (chronologicznie) / Ułożył Wiktor Jaźniewicz

1. Kijowski Andrzej, **Fantazja i realizm.** –
1) *Życie Literackie* (K.), 1952, nr 12, s.11;
2) W: Kijowski A., *Różowe i czarne.* – K.: Wydawnictwo Literackie, 1957.
2. Starowieyska-Morstinowa Zofia, **W kosmicznej próżni.** – *Tygodnik Powszechny* (K.), 1952, nr 22, s.7.
3. Białoborski Eustachy, **Powieść fantastyczno-naukowa?** [O powieści „Astronauty” S. Lema]. – *Problemy* (W.), 1953, nr 7, s.502-503.
4. Terlecki Olgierd, **O pisarstwie Stanisława Lema** – felieton dyskusyjny. – *Dziennik Polski* (K.), 1954, nr 213, s.3-4.
5. Flaszen Ludwik, **Czas rzeczywiście nieutracony.** – *Życie Literackie* (K.), 1955, nr 50, s.7,11.
6. Włodek Adam, **Lem gwiazdowy.** – *Dziennik Polski* (K.), 1957, nr 108, s. 3-4.
7. Maciąg Włodzimierz, **Literatura Lema.** – *Życie Literackie* (K.), 1959, nr 15, s.2.
8. Maciąg Włodzimierz, **Słownik polskich pisarzy współczesnych: Stanisław Lem.** – *Tygodnik kulturalny* (W.), 1963, nr 46, s.6.
9. Kołakowski Leszek, **Informacja i utopia.** –
1) *Twórczość* (W.), 1964, nr 11, s.115-123;
2) W: Kołakowski L., *Pochwała niekonsekwencji. Pisma rozproszone z lat 1955-1968, Tom 3.* – L.: Oficyna Wydawnicza Nowa, 1989.
10. ***Summa Technologiae.*** Dyskusja nad książką Stanisława Lema. – *Studia Filozoficzne* (W.), 1965, nr 2, s.95-135; nr 3, s.3-37. = PL:311, 312, 313.
W dyskusji udział wzięli: Stanisław Lem, Józef Hurwic, Wacław Mejbaum, Helena Eilstein, Andrzej Bednarczyk i Władysław Krajewski.
11. Kijowski Andrzej, **Stanisław Lem czyli humanista w Kosmosie.** –
1) *Radar* (W.), 1966, nr 8, s.8-9;

2) W: Kijowski A., *Dzieje literatury pozbawionej sankcji*. Vol. 2. – K.: Instytut Literatury, 2020, s.139-147.

12. 1. Андреев Кирилл, **Четыре будущих Станислава Лема** / В кн.:

1) Лем С., *Магелланово облако*. – М.: Детская литература, 1966, с.5-20;

2) Лем С., *Высокий замок*. – М.: Молодая гвардия, 1969, с.132-142. = RU:59, 79.

Wydania w innych językach:

2. Andreev Kirill, **The Four Futures of Stanislaw Lem** / Translated by John W. Andrews. –

1) *Moebius Trip* (Peoria, Illinois), 1972, nr 12 (March), p.4-15;

2) *Renaissance* (Berkeley Heights, N.J.), 1972, vol.4, nr 1; nr 2, p.8-13. = EN:26, 27.

3. Andrejew Kirill, **Die vier Zukunften Stanislaw Lems** / Aus dem Russischen von Beate Sorger. – *Quarber Merkur* (Wien), 1975, Nr 41, S.18-26. = DE:114.

13. 1. Pośpieszalska Nelly [Eilstein Helena], **„Głos Pana”, czyli Zwierciadło z Nieba**. – *Nurt* (Poznań), 1969, nr 7, s.34-39; nr 8, s.33-38.

Wydanie w innym języku:

2. Pośpieszalska Nelly, **Zu »Glos Pana« (Die Stimme des Herrn) von Stanislaw Lem** / Aus dem Polnischen übertragen, ausgewählt und kommentiert von Irmtraud Zimmermann-Göllheim. –

1) *Quarber Merkur* (Wien), 1970, Nr 24, S.29-52;

2) In: Stanislaw Lem. *Der dialektische Weise aus Kraków* – F.a.M.: Insel Verlag, 1976, S.91-134. = JH25.

14. 1. Suvin Darko, **The Open-Ended Parables of Stanislaw Lem and “Solaris”** / In: Lem S., *Solaris*. –

1) N.Y.: Walker & Co., 1970, p.206-216;

2) N.Y.: Berkley Medallion, 1971, p.212-223;

3) L.: The Science Fiction Book Club, 1973, p.206-216;

4) N.Y.: Berkley Publishing, 1978, p.212-223;

5) N.Y.: Berkley Publishing, 1982, p.212-223. = EN:15, 23, 39, 65, 84.

Wydania w innych językach:

2. Suvin Darko, **Stanislaw Lems Parabel »Solaris«**. – *Quarber Merkur* (Wien), 1971, Nr 25, S.64-67. = DE:44, 45, 46, 47.

3. Suvin Darko, **As parábolas sem conclusões de Stanislaw Lem e «Solaris»** / Tradução Inês Busse // No: Lem S., *Solaris*. –

1) Mem Martins: Publicações Europa-América, 1983, p.174-184;

2) Rio de Janeiro: Francisco Alves, 1984, p.217-228;

3) Rio de Janeiro: Círculo do Livro, 1986, p.199-209;

4) Mem Martins: Publicações Europa-América, 2003, p.217-230. = PT:1,2,3,5.

4. Suvin Darko, **Otvorene paralele Stanislava Lema i Solarisa** / U: Suvin Darko, Naučna fantastika, spoznaja, sloboda. – Beograd: SlovoSlavia, 2009, s.30-40. = SR:18.

15. **Filozofia przypadku**. Dyskusja nad książką Stanisława Lema. – Pamiętnik Literacki (W.), 1971, nr 1, s.357-376. = PL:386.

W dyskusji udział wzięli: Janusz Sławiński, Kazimierz Bartoszyński, Henryk Markiewicz i Stanisław Lem.

16. Farmer Phillip Jose, **A Letter to Mr Lem**. – SF Commentary (Melbourne), 1971, nr 25, p.19-26.

17. **Über Stanisław Lem** / Hrsg. Rottensteiner F. – Quarber Merkur (Wien), 1972, Nr 31 (Juli), S.2, 18-66, 89-91, 93-95. = DE:62, 63, 64, 65.

Autoren: Franz Rottensteiner, German Titow / Aus dem Russischen von Herta Leo, Jan Błoński / Aus dem Polnischen von I. Zimmermann-Göllheim, Małgorzata Szpakowska / Aus dem Polnischen von Klaus Staemmler, L.A. Anninski / Aus dem Russischen von Herta Leo, David Ketterer, Ewa Balcerzak, Klaus Staemmler, H. Lück, Robert Plank und Stanisław Lem.

18. **Stanisław Lem**. – Nurt (Poznań), 1972, nr 8, s.1-38, 43-48. = PL:399, 400.

Autorzy: Stanisław Lem, Wojciech Jamroziak, Marcin Bajerowicz, Edward Balcerzan, Stanisław Barańczak, Zdzisław B. Kępiński, Jerzy Kmita, Andrzej Tarkowski, Antoni Smuszkiewicz i Leszek Szaruga.

19. Круглый стол: **Обсуждаем кинофильм «Солярис»**. – Вопросы литературы (М.), 1973, №1, с.68-106.

Авторы: Э. Араб-Оглы, Ю. Смелков, Я. Голованов, Г. Кунявский, Н. Кладо, К. Феоктистов, В. Шитова, Г. Бакланов, А. Тарковский.

20. 1. Роднянская Ирина, **Два лица Станислава Лема**. – Новый мир (М.), 1973, №2, с.272-278.

Wydania w innych językach:

2. Rodnjanskaja Irina, **Die zwei Gesichter Stanislaw Lems** / Aus dem Russischen von E. Simon. – Quarber Merkur (Wien), 1974, Nr 38 (November), S.9-15. = ↓H24.

3. Rodnianska Irina, **Budowa fabuły „Głosu Pana”**... (fragment). – Kultura (W.), 1977, nr 52, s.5. = ↓H28.

4. Rodnianskaia Irina, **Two Faces of Stanislaw Lem: on *His Master's Voice*** / Translated by Nadia Peterson. – Science-Fiction Studies (Greencastle, IN), 1986 (Nov.), Vol. 13, part 3, nr 40, p.352-360. = JH44.

21. 1. Balcerzak Ewa, **Stanisław Lem**. – W.: PIW, 1973, 179 s. Wydanie w innym języku:

2. Balcerzak Ewa, **Lem** / Translated by Krystyna Cękalska. – W.: Agencja Autorska, 1973, 54 s.

22. Krywak Piotr, **Stanisław Lem**. – K.: PWN, 1974, 33 s.

23. Scheck Frank Rainer, **Stanislaw Lem, ein moderner Revisionist**. Auseinandersetzung. – Essen: Arbeiterkulturverlag, 1974, 64 S. = DE:85.

24. **LEM: Lunar Excursion Module** / Hrsg. Rottensteiner F. – Quarber Merkur (Wien), 1974, Nr 38 (November), 104 S. = DE:95, 96, 97, 98.

Autoren: Franz Rottensteiner, Michael Kandel, Hans Joachim Piechotta, Irina Rodnjanskaja / Aus dem Russischen von E. Simon, T.H. Hoisington, Z.I. Fajnburg / Aus dem Russischen von Horst Lange, Jörg Krichbaum, Edward Balcerzan / Aus dem Polnischen von Anna Brzozowska, Ju. Smelkov / Deutsch von Beate Sorger, N. Zorkaja / Deutsch von Beate Sorger, Brian W. Aldiss / Aus dem Englischen von Rolf-Ingo Behnke, Małgorzata Szpakowska / Aus dem Polnischen von Roman Kiszka, Uwo Japp, Andrzej Zgorzelski, Włodzimierz Maciąg / Aus dem Polnischen von Anna Citkowska, Karl Riha, Marek Wydmuch, Robert Plank und Stanisław Lem.

25. **Stanislaw Lem**. Der dialektische Weise aus Kraków / Hrsg. Berthel W. – F.a.M.: Insel Verlag, 1976, 269 S. (Insel Almanach auf das Jahr 1976).

Autoren: Stanisław Lem, Jerzy Jarzębski / Aus dem Polnischen von Jens Reuter und Hans Jürgen Mayer, Nelly Pośpieszalska / Aus dem Polnischen von I. Zimmermann-Göllheim, German Titow / Aus dem Russischen von Herta Leo, Z.I. Fajnburg / Aus dem Russischen von Horst Lange, Michael Kandel / Aus dem Amerikanischen von Franz Rottensteiner, Darko Suvin / Aus dem Amerikanischen von Franz Rottensteiner, Franz Rottensteiner, Heinrich Vormweg, Siegfried Lenz, Dieter Hasselblatt und Werner Berthel.

26. Solotaroff Theodore, **A master of science fiction** – and more. – The New York Times Book Review (N.Y.), 1976, August 29, p.1, 14-19.

27. **The Lem Affair.** – Science-Fiction Studies (Greencastle, IN), 1977, vol.4, nrs 11–13; 1978, vol.5, nr 14. = EN:60, 61, 63.

Authors: nr 11: Ursula K. Le Guin, Darko Suvin; nr 12: Brian W. Aldiss, Stanislaw Lem, Pamela Sargent, George Zebrowski, Jack Dann, Gregory Benford, Andrew Offutt, Richard D. Mullen; nr 13: James Gunn, Gregory Benford; nr 14: Philip K. Dick, Pamela Sargent, Darko Suvin.

28. **Jak świat czyta Stanisława Lema.** – Kultura (W.), 1977, nr 52, s.5.

Autorzy: Gérald Froidevaux, Göran Lundstedt, Irina Rodnianska, Günter Herburger, Manuela Lucchini, Michael Kandel.

29. Солодовников Станислав, **Роман-предостережение в творчестве Станислава Лема.** Автореф. дисс. на соиск. уч. степ. канд. филол. наук. – Минск: БГУ им. В.И. Ленина, 1979, 18 с.

30. Updike John, **Lem and Pym.** –

1) The New Yorker (N.Y.), 1979, February 26, p.115-121;

2) In: Updike John, *Hugging the shore: essays and criticism.* – N.Y.: Knopf Alfred A., 1983, p.516-525.

31. Wójcik Andrzej, **Ambasador polskiej literatury** / W: Wójcik A., Englander M., *Budowniczość gwiazd 1.* – W.: KAW, 1980, s.36-91.

32. **Über Stanisław Lem** / Hrsg. Berthel W. – F.a.M.: Suhrkamp, 1981, 214 S. = DE:216.

Autoren: Jerzy Jarzębski / Aus dem Polnischen von Jens Reuter und Hans Jürgen Mayer, Jan Józef Szczepański / Aus dem Polnischen von Lutz Adler, Pierre Lachat, Dominique Sila / Aus dem Französischen von Hilde Linnert, Michael Kandel / Aus dem Amerikanischen von Franz Rottensteiner, John Rothfork / Aus dem Amerikanischen von Franz Rottensteiner, Anthony Burgess / Aus dem Amerikanischen von Franz Rottensteiner, Manfred Geier, Heinrich Vormweg, Günter Herburger, Siegfried Lenz, Dieter Hasselblatt, Franz Rottensteiner und Werner Berthel.

33. 1. Hofstadter Douglas R. and Dennett Daniel C., **The Mind's I.** *Fantasies and Reflections on Self and Soul.* – N.Y.: Basic Books, 1981, 501 pp. Dużo wydań (ponad 10) w języku angielskim.

Wydania w innych językach:

2. Hofstadter Douglas R. und Dennett Daniel C., **Einsicht ins Ich.** *Fantasien und Reflexionen über Selbst und Seele* / Übersetzt von Ulrich Enderwitz. – Stuttgart: Klett-Cotta, 1981, 485 S.

3. Hofstadter Douglas R. y Dennett Daniel C., **El ojo de la mente**. Fantasías y reflexiones sobre el yo y el alma / Traducción: Lucrecia M. de Sáenz. – Buenos Aires: Sudamericana, 1983, 454 p.

4. ホフスタッタ D・R・ー デネット D・C・, **マインズ・アイ** — コンピュータ時代の「心」と「私」 / 坂本百大監 訳. – 東京: TBSブリタニカ, 1984 & 1992, 359 p.

5. Hofstadter Douglas R. e Dennett Daniel C., **L'io della mente**. Fantasia e riflessioni sul sé e sull'anima / Traduzione di Giuseppe Longo. – Milano: Adelphi, 1985, 496 p.

6. Hofstadter Douglas R. en Dennett Daniel C., **De spiegel van de ziel**. Fantasieën en reflecties over ego en geest / Vertaling Eugène Dabekaussen, Barbara de Lange en Tilly Maters. – Amsterdam: Contact, 1986 & 1989, 535 p.; Amsterdam: Pandora, 1996.

7. Hofstadter Douglas R. et Dennett Daniel C., **Vues de l'esprit**. Fantaisies et réflexions sur l'être et l'âme / Traduit par Jacqueline Henry. – Paris: InterEditions, 1987, 508 p.

8. Hofstadter Douglas R. in Dennett Daniel C., **Oko duha**. Fantazije in refleksije o jazu in duši. – Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990, 502 s.

9. Хофштадтер Даглас Р. и Деннетт Дэниел К, **Глаз разума**. Фантазии и размышления о самосознании и о душе / Перевод Эскиной М.А. – Самара: Издательский Дом «Бахрах-М», 2003, 432 с.

10. Hofstadter Douglas R. ve Dennett Daniel C., **Aklın G'özü**. Benlik ve Ruh Üzerine Hayaller ve Düşünceler / Çeviren: Füsun Doruker. – İstanbul: Alfa Yayınları, 2021, 600 s.

34. 1. Parowski Maciej, **LF czyli Lem Fiction**. – Fantastyka (W.), 1982, nr 3, s.54-57. Wydanie w innym języku:

2. Parowski Maciej, **Rez.: Lem S., Lokaltermin** / Aus dem Polnischen von Edda Werfel. – Quarber Merkur (Wien), 1984, Nr 61, S.74-77.

35. Guerrini Anne M., **Lem Stanislaw** (Sketch verified by agent Franz Rottensteiner) / In: Ed. Frances C. Locher, Contemporary Authors. Volume 105. – Detroit: Gale Research Company, 1982, p.279-282.

36. **Informations- und Kommunikationsstrukturen der Zukunft**. Bericht anlässlich eines Workshop mit Stanislaw Lem / Hrsg. Hennings R.-D., Müller W., Vowe G. und Wersig G. – München: Wilhelm Fink Verlag, 1983, 208 s. = DE:232.

Mit Beiträgen von Stanislaw Lem, J. Aufermann, D. Dörner, H.H. Fabris, W. Franke, W. Giloi, W. Göpfert, H. Krauch, S. Päch, T.v. Randow, P.

Raulefs, F. Rottensteiner, P. Schnupp, M. Schulze-Vorberg, T. Seeger, T. Trautner.

37. Stoff Andrzej, **Powieści fantastyczno-naukowe Stanisława Lema.** – W.: PWN, 1983, 180 s.

38. Feyerabend Paul, **Kleine Anleitung zum Denken speziell geschrieben für Herrn Stanislaw Lem** / In:

1) Hrsg. Duerr Hans Peter, Unter dem Pflaster liegt der Strand. Band 14. – Berlin: Karin Kramer Verlag, 1984, S.132-135;

2) Feyerabend Paul, Thesen zum Anarchismus. – Berlin: Karin Kramer Verlag, 1996, S.220-221.

39. Ziegfeld Richard E., **Stanislaw Lem.** – N.Y.: Frederick Ungar Publishing Co., 1985, 188 pp.

40. **Stanislaw Lem:** An den Grenzen der Science Fiction und darüber hinaus / Hrsg. Marzin F. – Meitingen: Corian-Verlag Heinrich Wimmer, 1985, 323 S. = DE:274.

Autoren: Florian F. Marzin, Walter Gröbchen, Franz Rottensteiner, H.J. Piechota, Wolfgang Thadewald und Stanisław Lem.

41. **スタニスワフ・レム 特集** [Special issue on Stanislaw Lem]. – ユリイカ (東京) [Eureka (Tokyo)], 1986, No.1, p.39-219. = JA:18, 19.

Authors: レム スタニスワフ (Lem Stanisław), 沼野充義 (Numano Mitsuyoshi), 大橋洋一 (Ohashi Yoichi), 巽孝之 (Tatsumi Takayuki), 久高将寿 (Kutaka Masatoshi), 浜口稔 (Hamaguchi Minoru), 笠井潔 (Kasai Kiyoshi), 丹野義彦 (Tanno Yoshihiko), 山田和子 (Yamada Kazuko), 加藤幹郎 (Kato Mikio), 丹生谷貴志 (Nibutani Takashi), 室井尚 (Muroi Hisashi),.

42. Jarzębski Jerzy, **Zufall und Ordnung.** Zum Werk Stanislaw Lems / Aus dem Polnischen von Friedrich Friese. – F.a.M.: Suhrkamp, 1986, 219 S. = DE:300.

43. 1. Hollanek Adam, **Lem – geniusz na miarę epoki.** – Fantastyka (W.), 1986, nr 3, s.52-54. Wydanie w innym języku:

2. Hollanek Adam, **Stanislaw Lem – das Genie nach Maß der Epoche** / Aus dem Polnischen von Mieczysław Dutkiewicz. – Quarber Merkur (Wien), 1988, Nr 70, S.51-56.

44. **Stanislaw Lem.** – Science-Fiction Studies (Greencastle, IN), 1986 (Nov.), Vol. 13, part 3, nr 40, p.235-395. = EN:103, 104, 105, 106.

Authors: Istvan Csicsery-Ronay Jr, N. Katherine Hayles, Robert M. Philmus, David Field, L.A. Anninski / Translated by Nadia Peterson, Irina Rodnianskaia / Translated by Nadia Peterson, Jerzy Jarzębski / Translated by Franz Rottensteiner & Istvan Csicsery-Ronay Jr, Michael Kandel, Franz Rottensteiner and Stanislaw Lem.

45. **Stanisław Lem** / W: Wójcik Andrzej, Wizjonerzy i szarlatani. Tom 1. – W.: KAW, 1987, s.57-196.

46. Rottensteiner Franz, **Die Paradoxien des Stanisław Lem.** –

1) Quarber Merkur (Wien), 1988, Nr 71, S.63-67;

2) Alien Contact (Berlin), 1991, nr 5, S.20-26.

47. **Lem w oczach krytyki światowej** / Red. Jarzębski J. – K.: Wydawnictwo Literackie, 1989, 299 s. = PL:659.

Autorzy: Jerzy Jarzębski, Franz Rottensteiner / Przełożył Zdzisław Wawrzyniak, Kurt Vonnegut / Przełożyła Grażyna Branny, Michael Springer / Przełożył Ryszard Wojnakowski, Michael Kandel / Przełożyła Jadwiga Piątkowska, Dominique Sila / Przełożyła Barbara Czałczyńska, Darko Suvin / Przełożył Tadeusz Menert, Karlheinz Steinmüller / Przełożyła Jadwiga Piątkowska, Manfred Geier / Przełożył Ryszard Wojnakowski, Istvan Csicsery-Ronay Jr / Przełożył Tadeusz Rachwał, John Rothfork / Przełożyli Teresa Bela i Tadeusz Rachwał.

48. Davis J. Madison, **Stanislaw Lem.** – Washington: Starmont House, 1990, 116 pp.

49. Stoff Andrzej, **Lem i inni.** Szkice o polskiej science fiction. – Bydgoszcz: Pomorze, 1990, 274 s.

50. Handke Ryszard, **Ze Stanisławem Lemem na szlakach fantastyki naukowej.** – W.: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1991, 143 s.

51. Flessner Bernd, **Weltprothesen und Prothesenwelten:** Zu den technischen Prognosen Arno Schmidts und Stanislaw Lems. Dissertation, Universität Erlangen, 1991. – F.a.M.: Lang, 1991, 343 S.

52. **Dossier: Stanislaw Lem.** – Gigamesh (Barcelona), 1991, N°2 (44), p.19-50. = ES:12.

Autores: Stanislaw Lem / Traducción de Arturo Casals, Alejo Cuervo.

53. **Lemiana** / W: Eurocon'91: Informator. Księga Konwentowa. 2. – K.: KAW, 1991, s.233-284.

Autorzy: Józef Grotowski, Krzysztof Kurczyna, Jerzy Szeja i Stanisław Lem.

54. **Portret nieznanego**. – Nowa fantastyka (W.), 1991, nr 9, s.61-74. = PL:717.

Autorzy: Dorota Malinowska, Maciej Parowski, Lech Jęczyk, Krzysztof Kurczyna, Marek Oramus, Janusz Wojciech Podoski, Jan Buła, Jerzy Jarzębski, Pavel Weigel / Przełożyła Joanna Czaplińska.

55. **Тарантога** [Фэнзин, посвященный Станиславу Лему] / Ред. Борисов В. – Тарантога (Абакан), 1991-1994, №№1-15.

Авторы: Станислав Лем, Владимир Борисов (*passim*), Константин Душенко (№№ 2, 4, 6, 7, 9, 10, 13), Леонид Ашкинази (№№ 3, 6, 11, 12, 14), Марек Миховский (№№ 5, 12), а также: №1: А. Мирер, Hollanek Adam; №2: И. Игнатьева; №4: Л. Лазарев, И. Шкловский; №5: Е. Велтистов, Л. Репин, А. Крушинский, М. Кучевский, Н. Ермолович; №7: Филип К. Дик; №10: Игорь Гольдштейн, М. Каганская; №11: Владимир Юзюк, Н. Мухортов, Э.С. Менделевич; №12: Кир Булычев, М. Веллер; №13: Давид Самойлов; №15: М. Кандель / Перевод К. Душенко.

56. **Звёздные дневники**. Специальное издание к семидесятилетию Станислава Лема / Ред. Душенко К. – М.: ЦСП «Восхождение», 1991, 16 с. = RU:179.

Авторы: Станислав Лем, К. Душенко, М. Кандель / Перевод К. Душенко, Н.С. Шевырева, А. Мельников, Э. Зиннер, Ю. Котляр, М. Лазарев, К. Кисляков, Г. Титов, Е. Брандис, Г. Бакланов, Э. Араб-Оглы, А. Вашутин, А. Вяткин, [Л. Ашкинази,] Г.А. Гудимова, В.М. Перельман и В. Борисов.

57. Liro Joseph, **Stanislaw Lem in translation: a linguistic commentary**. – The Polish Review, 1992, Vol. 37, nr 1, p.45-72.

58. Мышко Данута, **Философские аспекты научной фантастики С. Лема**. Автореф. дисс. на соиск. уч. степ. канд. филол. наук. – М.: Институт славяноведения и балканистики РАН, 1992, 23 с.

59. **Lem w rękach lemologów.** – Teksty drugie (W.), 1992, nr 3, s.1-71, 93-122, 147-158. = PL:748, 749.

Autorzy: Jerzy Jarzębski, N. Katherine Hayles / Przełożył Jerzy Jarzębski, Istvan Csicsery-Ronay Jr / Przełożył Jerzy Jarzębski, Jo Alyson Parker / Przełożył Jerzy Jarzębski, Dmitrij Buck / Przełożył Jerzy Jarzębski, Piotr Matywiecki i Stanisław Lem.

60. **On Stanisław Lem.** – Science-Fiction Studies (Greencastle, IN), 1992 (July), Vol. 19, part 2, nr 57, p.161-218.

Authors: Thomas P. Weissert, Elyce Rae Helford, Jo Alyson Parker, Manfred Geier / Translated by Edith Welliver and edited by Istvan Csicsery-Ronay Jr.

61. Gräfrath Bernd, **Ketzer, Dilettanten und Genies: Grenzgänger der Philosophie.** – Hamburg: Junius, 1993, 360 s.

62. Flessner Bernd, **Archäologie im Cyberspace.** Anmerkungen zu Stanisław Lems Phantomatik / In:

1) Hrsg. Steinmüller K., Wirklichkeitsmaschinen: Cyberspace und die Folgen. – Weinheim: Beltz Verlag, 1993, S.25-38 (Zukunfts Studien, Band 11);

2) Lem S., Die Entdeckung der Virtualität. – F.a.M.: Suhrkamp Verlag, 1996, S.7-21; 2001, 2. Auf. = DE:394, 466.

63. Suvin Darko, **Lem Stanisław** / In: The Encyclopedia of Science Fiction // Ed. Peter Nicholls and John Clute. –

1) London: Orbit Books, 1993; 1999;

2) New York: St. Martin's Press, 1993; 1995, p.710-712.

64. Jarzębski Jerzy, **Posłowia do dzieł Stanisława Lema** / W:

1) Lem S., Dzieła zebrane. T.1-18. – W.: Wydawnictwo INTERART, 1994-1997; = PL:1137, 1139, 1142, 1265.

2) Lem S., Dzieła zebrane. T.1-33. – K.: Wydawnictwo Literackie, 1998-2005; = PL:1374, 1434, 1498, 1522, 1705, 1893, 1975, 2038, 2039, 2040, 2132, 2133, 2134.

3) Lem S., Dzieła. T.1-33. – W.: Agora S.A., Biblioteka Gazety Wyborczej, 2008-2011; = ↓H150; PL:2305, 2306, 2307, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2328, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, E1-E33.

4) Książki Stanisława Lema. – K.: Wydawnictwo Literackie, 1999-2024. = PL:1411, 1497, 1891, 1974, 2370, 2385, 2387, 2389, 2401, 2411, 2413, 2417, 2431, 2432.

65. Krywak Piotr, **Fantastyka Lema – droga do „Fiaska”.** – K.: Wydawnictwo Naukowe WSP, 1994, 189 s.

66. Борисов Владимир, Гаков Вл., **Лем Станислав** / В кн.: Энциклопедия фантастики // Ред. Вл. Гаков. – Минск: ИКО «Галаксиас», 1995, с.334-340.
67. Smuszkiewicz Antoni, **Stanisław Lem**. – Poznań: Dom Wydawniczy „Rebis”, 1995, 163 s.
68. Weigel Pavel, **Stanisław Lem**. Životopis. – Praha: Magnet-Press, 1995, 112 s. = CS:23.
69. 1. Нудельман Рафаил, **Лабиринт и подмена в фантастике Станислава Лема**. –
1) Миры (Тель-Авив), 1995, №2, с.67-72;
2) В кн.: Лем С. и Нудельман Р., Лабиринты и маски: Письма и статьи. – Иерусалим: Млечный Путь, 2021, с.273-290. = RU:749.
Wydanie w innym języku:
2. Nudelman Rafail, **Labyrinth, Double and Mask in the Science Fiction of Stanisław Lem** / In: Ed. Patrick Parrinder, Learning From Other Worlds: Estrangement, Cognition and the Politics of Science Fiction and Utopia. – Liverpool: Liverpool University Press, 2000, p.178-192.
70. **Stanisław Lem** / In: Steinmüller Karlheinz, Gestaltbare Zukünfte. Zukunftsforschung und Science Fiction: Abschlußbericht. – Gelsenkirchen: Sekretariat für Zukunftsforschung, 1995, S.46-55.
71. **Dossier: Stanisław Lem** / Hrsg. Gräfrath B. – Juni. Magazin für Literatur & Politik (Münchengladbach), 1995, Nr 23, S.5-58.
Autoren: Philipp Rheinländer, Bernd Gräfrath, Gottfried Gabriel, Dieter Mersch, Karlheinz Steinmüller, Thomas Taterka.
72. Gräfrath Bernd, **Lems Golem**. Parerga und Paralipomena. – F.a.M.: Suhrkamp, 1996, 159 s.
73. Stachelhaus Tankred, **Studie: Stanisław Lem** – Gedankenexperimente zur persönlichen Identität. – München: GRIN Verlag, 1996, 20 S.
74. Szpakowska Małgorzata, **Dyskusje ze Stanisławem Lemem**. – W.: OPEN, 1996; 1997 (ed.2), 208 s.
75. **Lem**. – Gazeta Wyborcza (W.), 1996, nr 43, s.11. = PL:1073.

Autorzy: Stanisław Lem, Jan Błoński, Marcin Piasecki i Małgorzata Szpakowska.

76. Gołębiewski Łukasz, **Pisarz bez wiary**. Stanisław Lem kończy 75 lat. – Rzeczpospolita (W.), 1996, nr 209, s.19.

77. **Lem: 3/4 wieku**. – Gazeta Wyborcza (W.), 1996, nr 213, s.2.

Autorzy: Jerzy Jarzębski, Michał Heller, Marek Demiański, Sławomir Mrozek, Karl Dedecius, Andrzej Szczypiorski, Józef Tischner, Maciej Słomczyński oraz opinie krakowskich studentów o Lemie zebrał Ryszard Kozik (RFK).

78. **Stanisławowi Lemowi na jubileusz**. – Tygodnik Powszechny (K.), 1996, nr 37, s.1,4. = PL:1168.

Autorzy: Jerzy Jarzębski, Jan Błoński, Stanisław Barańczak i Jan Józef Szczepański.

79. **Stanisław Lem kończy 75 lat**. – Wiadomości Kulturalne (W.), 1996, nr 37, s.1,4,5,23. = PL:1156.

Autorzy: Stanisław Lem, Wojciech Orliński, Grzegorz Sitarski, Łukasz Turski, Andrzej Kasia, Zygmunt Lichniak i Krystyna Kofta.

80. Бак Дмитрий, Биография непрожитого, или Время жестоких чудес: **Фантастика Станислава Лема на рубеже столетий**. – Новый мир (М.), 1996, №9, с.193-207.

81. **Filozof przyszłości**. – Gazeta Lwowska (Lwów), 1996, nr 16 (20.09), s.1,4. = ↑H75>.

Autorzy: Jan Błoński, Małgorzata Szpakowska i Marcin Piasecki.

82. **Ён: Станіслаў Лем** / Рэд. Булгакаў В. – Крыніца (Мінск), 1996, №11, с.46-87. = BE:3.

Аўтары: Станіслаў Лем, Валерка Булгакаў, Станіслаў Бэрэсь, Франц Ротэнштайнэр, Курт Вонегут, Міхаэль Шпрынгер, Міхаэль Кандэль, Дамініка Сіла, Рышард Хандке, Дарка Сувін, Карлгайнц Штайнмюлер, Манфрэд Гаер, Іштван Чычэры-Ронэй, Джон Росфарк і Ежы Яжэмбскі. Усё пераклаў Валерка Булгакаў.

83. Swirski Peter, **A Stanislaw Lem Reader**. – Evanston, Illinois: Northwestern University Press, 1997, 129 pp. = EN:140.

84. Głębicka Ewa, **Lem Stanisław** / W: Współcześni polscy pisarze i badacze literatury. Słownik biobibliograficzny. Tom piąty L-M. – W.: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1997, s.43-56.

85. Tęcza Zygmunt, **Das Wortspiel in der Übersetzung: Stanisław Lems Spiele mit dem Wort als Gegenstand interlingualen Transfers.** – Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1997, 235 S.; Reprint und E-book 2011. = DE:419.

86. Gräfrath Bernd, **Es fällt nicht leicht, ein Gott zu sein.** Ethik für Weltenschöpfer von Leibniz bis Lem. – München: Verlag C.H.Beck, 1998, 296 s. = DE:424.

87. Leś Mariusz M., **Stanisław Lem wobec utopii.** – Białystok: Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza, 1998, 189 s.

88. Gräfrath Bernd, **Lem Stanisław** / In: Hrsg. Volpi Franco, **Großes Werklexikon der Philosophie.** – Stuttgart: Kröner, 1999, Bd.2, S.902-904.

89. 1. Грицанов Александр, **Лем Станислав** / В кн.:

1) Новейший философский словарь. – Минск: Издательство В.М. Скакун, 1999, с.550;

2) Всемирная энциклопедия: Философия. – М.: АСТ; Минск: Харвест, Современный литератор, 2001;

3) Всемирная энциклопедия: Философия. XX век. – М.: АСТ; Минск: Харвест, Современный литератор, 2002;

4) Социология: Энциклопедия. – Минск: Книжный Дом, 2003;

5) Новейший социологический словарь. – Минск: Книжный Дом, 2010.

Wydanie w innym języku:

2. Gricanow Aleksandr, **Lem** / Przełożyli Wiktor Jaźniewicz i Paweł Okołowski. – Przegląd Filozoficzno-Literacki (W.), 2009, nr 1, s.235-237. = PL:2310, ↓H154.

90. Swirski Peter, **Between Literature and Science: Poe, Lem, and Explorations in Aesthetics, Cognitive Science, and Literary Knowledge.** – Liverpool: Liverpool University Press, 2000, 183 pp.

91. 1. Язневич Виктор, **Фантоматика (виртуальная реальность) Станислава Лема.** – Компьютерная газета (Минск), 2000, ч.1, №3, с.10-11; ч.2, №38, с.6. = RU:268, 307.

Wydanie w innym języku:

2. Язневич Виктор, **Фантоматиката (*virtual reality*) на Станислав Лем** / Преведе Иван Попов. – Тера фантастика (София), 2001, №1, с.45-49. = BG:18.

92. Язневич Виктор, **«Закон Доньды» Станислава Лема.** –

1) Компьютерная газета (Минск), 2000, №29, с.6; №30, с.10;

2) Лавка фантастики (Пермь), 2000, №4, с.49-52. = RU:296, 297, 314.

93. **Stanisław Lem** / Hrsg. Jarzębski J. – Krakau: Villa Decius, 2000, 28 s. = DE:451.

Autoren: Stanisław Lem, Jerzy Jarzębski / Aus dem Polnischen von Caesar Rymarowicz und Klaus Staemmler, Theodore Sturgeon, Philip J. Farmer, Gerald Jones, Paul Delany, John Leonard, Peter S. Beagle und Jacek Żakowski. Übersetzung: Doreen Daume und Katya Andrusz.

94. Arndt Holger, **Stanisław Lems Prognose des Epochenendes:** der Bedrohung der menschlichen Kultur durch Wissenschaft, Technologiae und Dogmatismus. – Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 2001, 228 s. = DE:452.

95. **Stanisław Lem** / In: Schwendter Rolf, Gesellschaftsbilder des 20. Jahrhunderts. – Hamburg: Rotbuch Verlag, 2001, S.172-184.

96. **Станислав Лем** / Ред. Козловский Е. – Компьютера (М.), 2001, №15, с.36-47, 57-59. = RU:323, 324, 325, 326.

Авторы: Станислав Лем, Евгений Козловский, Виктор Язневич, Максим Отставнов, Филипп К. Дик.

97. **Thema: Stanisław Lem.** – Aargauer Zeitung (Schweiz, Kanton Aargau), 2001, 8 september, S.1-3 (AZ Weekend). = DE:461.

Autoren: Stanisław Lem, Adelbert Reif, Bernd Gräfrath und Felix Keller.

98. **80. urodziny Stanisława Lema** / Red. Fiałkowski T. – Tygodnik Powszechny (K.), 2001, nr 37 (Dod. *Apokryf*, nr 17, 16 s.). = PL:1631, 1632.

Autorzy: Stanisław Lem, Tomasz Fiałkowski, Stanisław Bereś, Przemysław Czapliński, Marietta Czudakowa / Tłumaczył Jan Strzałka, Konstantin Duszenko / Tłumaczył Jan Strzałka, Magdalena Fikus, Jerzy Jarzębski, Adam Poprawa, Jan Józef Szczepański, Feliks Szirokow / Tłumaczył Jan Strzałka, Małgorzata Szpakowska, Jewgienij Wajsbrot / Tłumaczył Jan Strzałka, Edmund Wnuk-Lipiński.

99. **Osiemdziesiąte urodziny Lema.** – Nowa Fantastyka (W.), 2001, nr 9, s.1-10, 17-24, 57-59, 65-77. = PL:1624, 1625, 1626.

Autorzy: Stanisław Lem, Stanisław Bereś, Jacek Dukaj, Marek Hołyński, Jerzy Jarzębski, Lech Jęczynek, Dominika Materska, Marek Oramus, Maciej Parowski i Arkadiusz Grzegorzak.

100. **Światy Lema.** – Gazeta Wyborcza (K.), 2001, nr 213 (12.09), dod. specjalny *Gazeta Kosmiczna*, s.I-VIII. = PL:1634.

Autorzy: Stanisław Lem, Wojciech Zemek, Ewa Lipska, Ludwik Jerzy Kern, Agnieszka Kozik, T. Zbigniew Dworak, Renata Radłowska i Krzysztof Maślanka.

101. Wojciech Orlński, **Lemoprognozy. Słownik Lemiczny.** – Gazeta Wyborcza (W.), 2001, nr 214 (13.09), dod. *Magazyn*, nr 37, s.2, 13, 17, 22, 29, 31.

102. **Stanisławowi Lemowi Wszystkiego Kosmicznego.** – Przekrój (K.), 2001, nr 37, s.1,18-30,67,82. = PL:1628, 1629, 1630.

Autorzy: Stanisław Lem, Kazimierz Targosz, Marek Oramus, Leszek Kołakowski, Jerzy Pilch, Bogusław Wołoszański, Sławomir Mrozek, Kazimierz Kutz, Janusz Weiss, Andrzej Sikorowski, Czesław Miłosz, Krzysztof Zanussi, Olga Tokarczuk, Bronisław Maj i Paweł Głowacki.

103. **Stanisław Lem: mój wpływ na losy świata.** – Polityka (W.), 2001, nr 37, s.43-46.

Autorzy: Stanisław Lem, Katarzyna Janowska, Jan Błoński i Jan Józef Szczepański.

104. Mizerkiewicz Tomasz, **Lem Stanisław** / W: Britannika – Edycja Polska. Tom 23. – Poznań: Wydawnictwo Kurpisz, 2001, s.60-61.

104. Neuhaus Wolfgang, **Ein Realismus der höheren Art** – Erinnerung an das Buch «Also sprach GOLEM» von Stanisław Lem / In: Das Science Fiction Jahr 2002. – München: Wilhelm Heyne Verlag, 2002, s.539-553.

105. Jarzębski Jerzy, **Wszechświat Lema.** – K.: Wydawnictwo Literackie, 2002, 340 s.

106. Pięta Iwona, **Problemy intertekstualnego obrazowania** w wybranych powieściach fantastyczno-naukowych Stanisława Lema. – Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, 2002, 145 s.

107. **Lem i polemi(ś)ci.** – Dekada Literacka (K.), 2002, nr 1/2, s.10-55. = PL:1713.

Autorzy: Stanisław Lem, Agnieszka Fulińska, Jerzy Jarzębski, Jacek Dukaj, oraz fizycy o Lemie: Sergey Bezrukov, Andrzej Białas, Iwo Białynicki-Birula, Krzysztof Fiałkowski, Andrzej Fuliński, Michał Heller, Marek Hołyński, Jerzy Karczmarszuk, Danuta Kisielewska, Maciej Kolwas, Michail Levinshtein, Gregoire Nicolis, Jerzy Niewodniczański, Marek Sarna, Ryszard Tadeusiewicz i Wojciech Żurek.

108. 1. Le Guin Ursula K., **Vorwort** / Aus dem Englischen von Erik Simon // In: Lem S., *Solaris*. –

1) München: Wilhelm Heyne Verlag, 2002-2003, S.7-12, 1.-4. Auflage;

2) Berlin: List Taschenbuch, 2006-2014, s.5-10, 1.-8. Auflage.

Wydania w innych językach:

2. Le Guin Ursula K., **Stanisław Lem: Solaris** / In: Words Are My Matter: Writings About Life and Books, 2000-2016. – Northampton: Small Beer Press, 2016, p.133-136.

3. Le Guin Ursula K., **Wstęp do *Solaris* Stanisława Lema** / Przekład z angielskiego: Tomasz Lem // W: Lem S., Le Guin U. K., *I mów, że moja chwała z przyjaciół się bierze. Listy 1972-1984.* – K.: Wydawnictwo Literackie, 2024, s.251-256. = PL:2473.

109. **Stanisław Lem** / In: Barcz Marcin, *Elemente des Konstruktivismus in der polnischen Literatur. Dissertation, Universität Wien, 2002.* – Wr., Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, 2003, S.95-138.

110. **Acta Lemiana Monashiensis.** Special Lem Edition / Ed. Keller L. – Acta Polonica Monashiensis (Melbourne, Australia), 2002, vol.2, nr 2, 207 pp. (Teksty w językach angielskim i polskim). = EN:166.

Authors: Lech Keller, Lila Żarnowska, Stanisław Bereś, Sergiej Jakowenko / Tłumaczyła z ukraińskiego Tatiana Hajder, Franz Rottensteiner, Andrzej Stoff, Wojciech Kajtoch / Translated from Polish by Lech Keller, Włodzimierz Borysow / Przetłumaczył z rosyjskiego Wojciech Kajtoch, Piotr Krywak, Antoni Smuszkiewicz / Translated from Polish by Piotr Kwieciński, Jacek Rzeszutnik / Translated from German by Franz Rottensteiner, Tatiana Hajder.

111. Jesiółkowski Janusz, **Stanisław Lem jako filozof** / Praca magisterska, kierownik Andrzej Szahaj. – Toruń: Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Wydział Humanistyczny, 2002, 118 s. (<https://solaris.lem.pl/prace/PracaMgrJanuszJesiolkowski.pdf>).

112. Rzeszutnik Jacek, **Ein zerebraler Schriftsteller und Philosoph namens Lem**. Zur Rekonstruktion von Stanisław Lems Autoren- und Werkbild im deutschen Sprachraum anhand von Fallbeispielen. – Wr.: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2003, 288 s.

113. Domaciuk Izabela, **Nazwy własne w prozie Stanisława Lema**. – Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2003, 234 s.

114. Jarzębski Jerzy, **Lem Stanisław** / W: Wielka Encyklopedia PWN. Tom 15. – W.: PWN, 2003, s.440-441.

115. Okołowski Paweł, **Stanisław Lem**. –

1) Edukacja Filozoficzna (W.), 2003, nr 36, s.103-128.

2) W: Polska filozofia powojenna, T.3 / Red. Mackiewicz Witold. – W.: Agencja Wydawnicza Witmark, 2005, s.179-204.

116. **Stanisław Lem – pisarz, myśliciel, człowiek** / Red. J. Jarzębski i A. Sulikowski. – K.: Wydawnictwo Literackie, 2003, 439 s. = ↓H120!; PL:1899.

Autorzy: Jerzy Jarzębski, Andrzej Sulikowski, Małgorzata Szpakowska, Andrzej Stoff, Andreas Ohme / Przełożyła Elżbieta Kalinowska, Lidia Wiśniewska, Jakub Z. Lichański, Maciej Michalski, Przemysław Czapliński, Piotr Krywak, Barbara Zelińska, Iwona Pięta, Mariusz Maciej Leś, Istvan Csicsery-Ronay Jr / Przełożyła Elżbieta Nowakowska, Maciej Dajnowski, Bernard Korzeniewski, Małgorzata Glasenapp, Ulrike Jekutsch / Przełożyła Elżbieta Kalinowska, Michael Düring / Przełożyła Elżbieta Kalinowska, Christian Prunitsch / Przełożyła Elżbieta Kalinowska, Piotr Michałowski, Jan Zieliński, Ewa Szczepkowska, Marcin Wołk, Aleksander Fiut i Wojciech Kudyba.

117. Jęczeń Robert, **Obraz kobiety w twórczości Stanisława Lema** / Praca magisterska, kierownik Elżbieta Rzewuska. – Lublin: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Wydział Humanistyczny, 2003, 54 s. (<https://solaris.lem.pl/prace/PracaRobertJeczen.pdf>).

118. スタニスワフ・レム 特集 [Special issue on Stanisław Lem]. – SF マガジン (東京) [SF Magazine (Tokyo)], 2004, No.1, p.10-83. = JA:26, 27.

Authors: レム・スタニスワフ (Lem Stanisław), 巽孝之 (Tatsumi Takayuki), 椎名誠 (Shina Makoto), 佐藤亜紀 (Sato Aki), 佐藤哲也 (Sato Tetsuya), 若島正 (Wakashima Tadashi), 菊池誠 (Kikuchi Makoto), 芝田文乃 (Shibata Ayano), スターリング・ブルース (Bruce Sterling), ロッテンシュタイナー・フ란ツ (Franz Rottensteiner) / 識名章喜 訳 (Shikina Akiyoshi), 宮

尾大輔 (Miyao Daisuke), 大野典宏 (Ono Norihiro), 北原尚彦 (Kitahara Naohiko), 中藤龍一郎 (Nakato Ryuichiro), 野田令子 (Noda Reiko), 渡辺英樹 (Watanabe Hideki), 牧眞司 (Shinji Maki).

119. Błoński Jan i Mrozek Sławomir, **Listy 1963-1996** [Korespondencja przyjaciół S. Lema]. – K.: Wydawnictwo Literackie, 2004, 611 s. (O S. Lemie na 70 stronach).

120. **Stanislaw Lem – Mensch, Denker, Schriftsteller**. Beiträge einer deutsch-polnischen Konferenz im Jahr 2000 in Greifswald und Szczecin / Hrsg. Düring M. und Jekutsch U. – Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2005, 302 s. = ↑H116!; DE:488.

Autoren: Jerzy Jarzębski, Przemysław Czapliński, Andrzej Sulikowski, Andreas Ohme, Maciej Dajnowski, Ewa Szczepkowska, Christian Prunitsch, Wojciech Kudyba, Zbigniew Jarzębowski, Małgorzata Glasenapp, Ulrike Jekutsch, Aleksander Fiut, Piotr Michałowski, Adrian Hummel, Jan Zieliński und Michael Düring. Übersetzt von Michael Düring und Ulrike Jekutsch.

121. Dajnowski Maciej, **Groteska w twórczości Stanisława Lema**. – Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2005, 213 s.

122. **Polska literatura fantastyczna**. Interpretacje / Red. Stoff A. i Brzostek D. – Toruń: Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2005, 423 s.

Autorzy artykułów o S. Lemie: Andrzej Stoff, Dariusz Brzostek, Aleksander Głowczewski i Piotr Bojko.

123. Bednarek-Michalska Bożena, **Bibliografia polska Stanisława Lema [1945-2000]**. – Toruń: Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Biblioteka Uniwersytecka, 2006, e-książka na CD.

124. Krajewska Monika, **Polsko-rosyjski słownik Lemowych neologizmów**. – Toruń: Wydawnictwo TNT, 2006, 164 s.

125. Płaza Maciej, **O poznaniu w twórczości Stanisława Lema**. – Wr.: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2006, 578 s.

126. **The Art and Science of Stanislaw Lem** / Ed. Swirski P. – Montreal & Kingston; London; Ithaca: McGill-Queen's University Press, 2006, 198 pp. = EN:177, 178.

Authors: Stanisław Lem, Peter Swirski, N. Katherine Hayles, Michael Kandel, Peter Butko, Jerzy Jarzębski, Paisley Livingston, Istvan Csicsery-Ronay and Krzysztof Loska.

127. **Stanisław Lem nie żyje.** – Gazeta Wyborcza (W.), 2006, nr 74 (28 marca), s.1,2-4. = PL:2234, 2235, 2236.

Autorzy: Stanisław Lem, Wojciech Orliński, Borys Strugacki, Władimir Sorokin, Radek Knapp, Stanisław Bereś, Jerzy Jarzębski, Paweł Dunin-Wąsowicz i Tomasz Fiałkowski.

128. **Stanisław Lem (1921-2006).** – Tygodnik Powszechny (K.), 2006, nr 15, s.9-12, 21-24. = PL:2240.

Autorzy: Stanisław Lem, Jan Józef Szczepański, Tomasz Fiałkowski, Krzysztof Fiałkowski, Małgorzata Szpakowska, Ryszard Nycz, Ewa Lipska, Jonathan Carroll, Marietta Czudakowa, Jerzy Jarzębski, Andrzej Brzeziecki i Andrzej Franaszek.

129. **Stanisław Lem (1921-2006).** – Newsweek Polska (W.), 2006, nr 14, s.100-105.

Autorzy: Jerzy Jarzębski i Rafał A. Ziemkiewicz.

130. **Świat żegna Lema.** – Forum (W.), 2006, nr 14, s.54-58. = PL:2250, 2251.

Autorzy: Stanisław Lem, Georg Klein, Vanessa de L'Or, Piotr Faworow i Robin Alexander.

131. **Stanisław Lem in memoriam** / Red. Dunin-Wąsowicz P. – Lampa (W.), 2006, nr 4, s.2-19. = PL:2264, 2265, 2266.

Autorzy: Maciej Sieńczyk, Paweł Dunin-Wąsowicz, Kazimierz Malinowski i Jan Krasnowolski.

132. **Памяти Станислава Лема.** – Новая Польша (В.), 2006, №4, с.3-9. = RU:537.

Авторы: Станислав Лем, Александр Бондарев, Борис Стругацкий, Валерий Алексеев, Степан Шилов и Владимир Меншиков.

133. 1. Suvin Darko, **To Remember Stanisław Lem.** –

1) Extrapolation (USA), 2006, nr 47(1), p.30-34.

2) Studi slavistici (Florence), 2006, nr 3, p.463-469.

Wydania w innych językach:

2. Suvin Darko, **Erinnerungen an Stanisław Lem.** – Das Argument (Hamburg), 2006, Nr 265, S.186-193.

3. Suvin Darko, **U spomen Stanislawa Lema.** – Književna smotra (Zagreb), 2006, br.141-142.
 4. Suvin Darko, **U spomen na Stanislawa Lema.** – UBIQ (Zagreb), 2007, br.1.
 5. Suvin Darko, **In memoria di Stanislaw Lem** / Trad. di Francesca Valentini. – Robot (Milano), 2007, no 50, p.54-62.
 6. Suvin Darko, **In memoria di Stanislaw Lem** / Trad. di Francesca Valentini. – Carmilla (Roma), 2007, no 7 (<https://www.carmillaonline.com/2007/07/25/in-memoria-di-stanislaw-lem-12/>; <https://www.carmillaonline.com/2007/07/29/in-memoria-di-stanislaw-lem-22/>).
 7. Suvin Darko, **Til minde om Stanislaw Lem.** – Proxima (København), 2007, nr 86, s.19-28.
 8. Suvin Darko, **Sjećate li se Stanislawa Lema** / U: Suvin Darko, Naučna fantastika, spoznaja, sloboda. – Beograd: SlovoSlavia, 2009, s.318-329.
-
134. **Stanisław Lem** / Red. Tambor J. – Postscriptum (Katowice), 2006, nr 1(51), 228 s. = PL:2277.
Autorzy: Stanisław Lem, Jolanta Tambor, Stanisław Bereś, Jerzy Jarzębski, Marianna Kijanowska, Andrij Kozyckyj, Agnieszka Nieracka, Dominika Oramus, Marek Oramus, Maciej Parowski, Olga Pawluk, Andrzej Porytko, Andrzej Stoff, Antoni Smuszkiewicz i Wioletta Hajduk-Gawron.
 135. **In memoriam. Станислав Лем.** – Новое литературное обозрение (М.), 2006, №82, с.310-342.
Авторы: Майя Каганская, Владимир Борисов, Константин Душенко, М.Ф. Трифонов [К. Душенко, В. Борисов, В. Язневич].
 136. **Especial Stanislaw Lem.** – Qubit (Habana), 2006, N°16, Mayo, 46 p. = ES:19.
Autores: Stanislaw Lem, Pablo Contursi, David Torres, Javier Negrete, Raúl Aguiar.
 137. **Numer Lemowski.** – Informator Gdańskiego Klubu Fantastyki (Gdańsk), 2006, nr 208, 28 s.
Autorzy: Jan Plata-Przechlewski, Adam Mazurkiewicz.
 138. Obirek Stanisław, **Papież i agnostyk.** – Przegląd (W.), 2006, nr 24, s.38-40.
 139. Stiller Robert, **Lemie! Po co umarłeś?** – K.: Vis-à-vis/Etiuda, 2006, 132 s.

140. 1. Orliński Wojciech, **Co to są sepulki? Wszystko o Lemie.** – K.: Znak, 2007, 282 s. Wydanie w innym języku:
2. Orliński Wojciech, **Co jsou to sepulky? Všechno o Lemovi** / Preklad: Lenka Daňhelová. – Jinočany: H&H Vyšehradská, 2011, 342 s.
141. Lem Tomasz, **Ojciec.** – Tygodnik Powszechny (K.), 2007, nr 12 (Dod. *Książki w Tygodniku*, s.1-2).
142. **Stanisław Lem:** El conocimiento es el héroe de mis libros. – Revista Universidad de Antioquia (Medellín, Colombia), 2007, N°288, p.18-69. = ES:22.
Autores: Stanisław Lem, Orlando Mejía Rivera, Efrén Alexander Giraldo Quintero, Andrés García Londoño.
143. Oramus Marek, **Bogowie Lema.** – Przeźmierowo: Wydawnictwo Kurpisz; Zakrzewo: Wydawnictwo Replika, 2007, 262 s. = PL:2287; ↓H208!.
144. 1. Majewski Paweł, **Między zwierzęciem a maszyną.** Utopia technologiczna Stanisława Lema. – Wr.: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2007, 295 s. Wydanie w innym języku:
2. Majewski Paweł, **Between an Animal and a Machine:** Stanisław Lem's Technological Utopia / Translated by Olga Kaczmarek. – Berlin: Peter Lang Verlag, 2018, 246 pp. = EN:203.
145. **Станислав Лем** / Ред. Вахтангишвили И. – Реальность фантастики (Киев), 2007, №3, с.175-202. = RU:564.
Авторы: Станислав Лем, Виктор Язневич, Михаил Назаренко, Мария Галина, Андрей Валентинов и Роман Арбитман.
146. 1. Jaźniewicz Wiktor, **Fenomen Stanisława Lema w świecie rosyjskojęzycznym.** –
1) Odra (Wr.), 2007, nr 11, s.44-50;
2) Bez Porównania (K.), 2009, nr 1, s.9-20. = PL:2309.
Wydania w innych językach:
2. Язневич Виктор, **Станислав Лем в русскоязычном мире.** – Новая Польша (Варшава), 2008, №5, с.48-53. = RU:576.
3. Jaźniewicz Wiktor, **Die Rezeption von Lems Werken in der russischsprachigen Welt** / Aus dem Polnischen von Yvonne Pörzgen // In: Kosmos Stanisław Lem. – Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2021, S.341-355. = DE:537.

147. Тетиор Александр, **Анти-Лем**. – М.: НИА-Природа, 2008, 260 с.

148. Csicsery-Ronay Istvan Jr, **The Seven Beauties of Science Fiction**. – Middletown (CT, USA): Wesleyan University Press, 2008, 324 pp.; ed.2, 2011 [About S. Lem on 47 pages].

149. Bartoszewski Władysław, **Mój przyjaciel pesymista** / Z Władysławem Bartoszewskim rozmawiają Paweł Goźliński i Jarosław Kurski. –

1) Gazeta Wyborcza (W.), 2008, nr 304 (dodatek „Gazeta na Nowy Rok”, „Duży format”, s.16);

2) W: Lem S., Sknocony kryminał. – W.: Agora SA, 2009, s.187-196; = [↑]H150.

3) W: Bartoszewski W., Pisma wybrane 2002–2012. Tom 6. – K.: Universitas, 2012, s.356-369. = PL:2301, 2322, 2349.

150. **O Stanisławie Lemie** / W: Lem S., Dzieła. T.1-16. – W.: Agora S.A., Biblioteka Gazety Wyborczej, 2008-2009.

Autorzy: Jerzy Jarzębski (T.1-16), Wojciech Orliński (T.1-15), Edmund Wnuk-Lipiński (T.2), Tadeusz Sobolewski (T.3), Aleksander Wolszczan (T.5), Piotr Cieśliński (T.4, 12), Siergiej Łukjanienko i Anna Żebrowska (T.5), Jacek Dukaj (T.6), Michael Kandel (T.7), Marek Krajewski (T.8), Stanisław Obirek (T.9), Borys Strugacki i Irena Lewandowska (T.10), Ewa Lipska (T.11), Piotr Słonimski (T.12), Maria Orwid i Małgorzata I. Niemczyńska (T.13), Jurij Andruchowycz (T.14), Adam Michnik (T.15), Władysław Bartoszewski, Paweł Goźliński i Jarosław Kurski (T.16). = [↑]H149.2, H64.3.

151. Стругацкие Аркадий и Борис, **Письма, рабочие дневники** / Составители Светлана Бондаренко и Виктор Курильский:

1) Неизвестные Стругацкие. 1942-1962. – М.: АСТ; Донецк: НКП, 2008, 640 с. [О С. Леме на 12 страницах].

2) Неизвестные Стругацкие. 1963-1966. – Киев: НКП, 2009, 640 с. [О С. Леме на 58 страницах].

3) Стругацкие. 1967-1971. – Волгоград: ПринТерра-Дизайн, 2013, 736 с. [О С. Леме на 29 страницах]. = RU:628.

4) Стругацкие. 1972-1977. – Там же, 2012, 760 с. [О С. Леме на 16 страницах].

5) Стругацкие. 1978-1984. – Там же, 2012, 636 с. [О С. Леме на 11 страницах].

6) Стругацкие. 1985-1991. – Там же, 2014, 740 с. [О С. Леме на 7 страницах].

152. Szczepański Jan Józef, **Dziennik** [Dużo informacji o S. Lemie. Jest *Indeks osób*]:

1) Tom I: 1945-1956. – K.: Wydawnictwo Literackie, 2009, 703 s. [O S. Lemie na 40 stronach]. = PL:2316.

2) Tom II: 1957-1963. – Tamże, 2011, 831 s. [O S. Lemie na 62 stronach]. = PL:2345, B55.

3) Tom III: 1964-1972. – Tamże, 2013, 823 s. [O S. Lemie na 138 stronach]. = PL:2356.

4) Tom IV: 1973-1980. – Tamże, 2015, 728 s. [O S. Lemie na 80 stronach]. = PL:2365, B56.

5) Tom V: 1981-1989. – Tamże, 2017, 896 s. [O S. Lemie na 91 stronach]. = PL:2383.

6) Tom VI: 1990-2001. – Tamże, 2019, 1051 s. [O S. Lemie na 111 stronach]. = PL:2404.

153. **Stanisław Lem: horyzonty wyobraźni** / Red. Twardoch E. – Bez Porównania (K.), 2009, nr 1, 203 s. = PL:2309, B51.

Autorzy: Jerzy Jarzębski, Tomasz Fiałkowski, Stanisław Bereś, Michał Zych, Wiktor Jaźniewicz, Piotr Tworzewski, Przemysław Czapliński, Krzysztof Fiałkowski, Magdalena Fikus, Andrzej Fuliński, Adam Grobler, Marek S. Huberath, Adam Łomnicki, Maciej Płaza, Leszek Sokołowski, Małgorzata Szpakowska, Ryszard Tadeusiewicz, Barbara Pasterak, Artur Wieczorek, Patrycja Grubka, Anna Alicja Smolińska, Marta Kładź, Anna Piwowar, Przemysław Tacik, Ewelina Twardoch, Adam Trwoga, Katarzyna Stelmach i Michał Choptiany.

154. **Lem i technika** / Red. Majewski P. – Przegląd Filozoficzno-Literacki (W.), 2009, nr 1, 326 s. = PL:2310.

Autorzy: Stanisław Lem, Paweł Majewski, Jerzy Jarzębski, Peter Swirski / Przełożył Maciej Płaza, Maciej Dajnowski, Michał Choptiany, Maciej Płaza, Andrzej Wasilewski, Paweł Okołowski, Wiktor Jaźniewicz, Aleksandr Gricanow / Przełożyli Wiktor Jaźniewicz i Paweł Okołowski.

155. **Фантастика и технологии** (памяти Станислава Лема) [Первые Лемовские чтения]: Сборник материалов Международной научной конференции 29-31 марта 2007 г. / Ред. Нестеров А.Ю. и Кузнецова Е.Р. – Самара: Издательство Самарского государственного аэрокосмического университета, 2009, 250 с.

Авторы статей о С. Леме: Саморукова И., Ашкинази Л., Пунчев И., Ковтун Е., Поздняков К., Володин В., Кузнецова Е., Перепёлкин М., Лысова З. и Шкурко Ю.

156. Swirski Peter, **A taste of Lem**. Early works by the Polish writer and polymath who has given his name to an asteroid. – Times Literary Supplement (L.), 2009, April 17, p.14-15.

157. Zemek Wojciech, **Listy a literatura: korespondencja Stanisława Lema z Michaelem Kandlem** / Praca magisterska, kierownik Jerzy Jarzębski. – K.: Uniwersytet Jagielloński, Wydział polonistyki, 2009, 90 s. (<https://solaris.lem.pl/prace/PracaMgrWojciechZemek.pdf>).

158. **Język, umysł i technologia**: eseje zainspirowane prozą Stanisława Lema / Red. Grabarczyk P. i Sieczkowski T. – Łódź: Księży Młyn Dom Wydawniczy, 2009, 121 s.

Autorzy: Paweł Grabarczyk, Tomasz Sieczkowski, Bernard Korzeniewski, Katarzyna Kobos, Jacek Kwaśniewski, Dawid Lubiszewski, Agnieszka Świtalska, Andrzej Wasilewski, Adam Grobler.

159. 1. Lem Tomasz, **Awantury na tle powszechnego ciężenia**. – K.: Wydawnictwo Literackie, 2009, 270 s. = PL:2318, B53, B58.

Wydania w innych językach:

2. Lem Tomasz, **Földközeli kalandok** / Fordította Jakab Valéria. – Budapest: Typotex, 2010, 255 old. = HU:31, B1.

3. Лем Томаш, **Пререкания на фона на всеобщото привличане** / Превод Лина Василева. – София: Фараго, 2014, 234 с. = BG:36, B2.

4. Лем Томаш, **Колотнечі з приводу всесвітнього тяжіння** / Переклад Ірини Шевченко // У: Лемові леми. – Тернопіль: Богдан, 2017, с.3-184; 2019. = UK:54.1, 60.

5. Лем Томаш, **Суета на фоне всемирного тяготения** / Перевод К. Сташевски. – Загорск: Круги, 2020, 272 с. = RU:743, B7.

6. Lem Tomasz, **Zoff wegen der Gravitation**. Oder: Mein Vater: Stanisław Lem / Aus dem Polnischen von Peter Oliver Loew. – Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2021, 150 S. = DE:536, B7.

160. Dajnowski Maciej, **Pejzażysta Lem**. Szkice z motywiki. – Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2010, 139 s.

161. Michera Wojciech, **Piękna jako Bestia**. Przyczynek do teorii obrazu [O „Masce“ S. Lema] – W.: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 2010, 413 s.

162. Moreno Fernando Ángel, **Teoría de la Literatura de Ciencia Ficción: Poética y Retórica de lo Prospectivo**. – Vitoria (España): Portal Editions, 2010, 544 p.

163. Okołowski Paweł, **Materia i wartości**. Neolukrecjanizm Stanisława Lema. – W.: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 2010, 562 s.

164. Flessner Bernd, **Solaris: Stanislaw Lem (1921-2006) suchte die Zukunft** / In: Hrsg. Charlotte Kerner, Die Fantastischen 6. – Weinheim: Beltz Verlag, 2010, S.103-142.

165. **Lem i tłumacze** / Red. Skibińska E. i Rzeszotnik J. – K.: Księgarnia Akademicka, 2010, 405 s. = PL:2339.

Autorzy: Elżbieta Skibińska, Jacek Rzeszotnik, Stanisław Bereś, Piotr Blumczyński, Jerzy Jarniewicz, Anna Bednarczyk, Monika Krajewska, Konstantin Duszenko, Janina Gesche, Jörg Gesche, Kaja Gostkowska, Justyna Łukaszewicz, Monika Woźniak, Ilona Narębska, Justyna Wesola, Bożena Tokarz, Wojciech Soliński, Constantin Geambașu, Wiktor Jaźniewicz, Barbara Kulinska-Krautmann, Albrecht Lempp, Mihai Mitu, Vidas Morkūnas, Aarne Puu, Lisetta Stembor, Vera Verdiani, Pavel Weigel, Martin von Zweigbergk i Danuta Bilikiewicz-Blanc.

166. **Dossier: Stanislaw Lem**. – Quimera: Revista de literature (Barcelona), 2010, №323, p.3, 25-59. = ES:27.

Autores: Stanisław Lem, Stanisław Bereś, Javier Fernández, Luis Gámez, Ángel Moreno, Germán Sierra, Roberto Valencia.

167. Keller Lech, **Visions of the Future in the Writings of Stanislaw Lem**. Volume 1 – The Thesis. – Saarbrücken: LAP Lambert Academic Publishing, 2010, 363 pp. = EN:183.

168. Keller Lech, **Visions of the Future in the Writings of Stanislaw Lem**. Volume II – Bibliography. – Saarbrücken: LAP Lambert Academic Publishing, 2010, 679 pp.

169. Борисов Владимир, Душенко Константин, **Лем Станислав** / Большая Российская энциклопедия. Том 17. – М.: Большая Российская энциклопедия, 2010, с.211-212.

170. Kolwas Szymon, **Kolakowski i Lem: dwie „umysłowe galaktyki”**/ Praca magisterska, kierownik Paweł Okołowski. – W.: Uniwersytet

Warszawski, Wydział Filozofii i Socjologii, 2010, 71 s. (<https://solaris.lem.pl/prace/PracaMgrSzymonKolwas.pdf>).

171. Gondek Paweł, **Lem Stanisław** / W: Encyklopedia filozofii polskiej. – Lublin: Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, 2011, T.1, s.842-843.

172. Кияк Ирина, **Жанрові особливості фантастики й футурології Станіслава Лема**: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. – Київ: Київський національний університет ім. Т. Шевченка, 2011, 21 с.

173. **Lemistry**. A Celebration of the Work of Stanisław Lem / Ed. Ra Page and Magda Raczyńska. – L.: Comma Press, 2011, 292 pp.

Authors: Part *Originals*: Stanisław Lem / Translated by Antonia Lloyd-Jones; Part *Apocrypha of Lem* (on S. Lem): Andy Sawyer, Sarah Davies, Steve Furber, Hod Lipson. Contains also 13 stories in the style of Stanisław Lem (part *Reconstructed originals*), authors: Frank Cottrell Boyce, Adam Roberts, Toby Litt, Annie Clarkson, Ian Watson, Trevor Hoyle, Piotr Szulkin / Translated by Danusia Stok, Brian Aldiss, Sarah Schofield, Wojciech Orliński / Translated by Danusia Stok, Adam Marek, Sean O'Brien, Jacek Dukaj / Translated by Danusia Stok.

174. 1. **Głos Lema**. Antologia w rocznicę urodzin Stanisława Lema / Red. Cetnarowski Michał; Wstęp: Jacek Dukaj. – W.: Powergraph, 2011, 550 s. Zawiera 12 opowiadań w stylu S. Lema, autorzy: Krzysztof Piskorski, Rafał W. Orkan, Wawrzyniec Podrzucki, Andrzej Miszczak, Alex Gütsche, Joanna Skalska, Janusz Cyran, Wojciech Orliński, Rafał Kosik, Paweł Paliński, Filip Haka i Jakub Nowak. Wydanie w innym języku:

2. **Голос Лема**. Антология в честь Станислава Лема / Ред. Михал Цетнаровский; Предисловие: Яцек Дукай. – М.: Издательство АСТ, 2017, 698 с. Содержит 14 рассказов в стиле С. Лема, авторы: Кшиштоф Пискорский, Рафал В. Оркан, Вавжинец Поджуцкий, Анджей Мищак, Алекс Гютше, Иоанна Скальская, Януш Цыран, Войцех Орлинский, Рафал Косик, Павел Палинский, Филип Хака, Якуб Новак, Роберт М. Вегнер и Яцек Дукай / Переводчики рассказов: Владимир Борисов, Сергей Легеза, Кирилл Плешков, Аркадий Штыпель и Виктор Язневич.

175. **Лемтернет**: Специален брой на „Фентернет“, посветен на 90-годишнината от рождението на Станислав Лем / Съставители: Славов А.П., Карапанчев А. – София: Тера Фантазия, 2011, 64 с. = BG:32.

Автори: Станислав Лем, Давид Торес / Преведе от испански Нева Мичева, Атанас П. Славов, Александър Карапанчев, Павел Б. Николов, Георги Недялков, Васил Сивов, Йордан Янков, Александър Арсов.

176. **Станіслав Лем – львів'янин зі світовим ім'ям.** Пам'ятка до 90-річчя від дня народження / Автор-укладач О.О. Сачинська. – Львів: Львівська обласна бібліотека для дітей, 2011, 12 с.

177. Stanisław Lem (**Lem en Madrid**). 90 aniversario del nacimiento de Stanisław Lem. – Madrid: Instituto Polaco de Cultura, 2011, 64 p. = ES:28.

Autores: Jerzy Jarzębski, Adrian Szczypiński, Enrique Redel, Joanna Bardzińska.

178. Łukasiak Andrzej, **Stanisław Lem** (Wielcy Polacy, Którzy Zmienili Świat). – W.: Agora SA, 2011, 16 s. (dodatek do „Gazety Wyborczej”). = PL:2344.

179. Petrović Novica, **Čovek i kosmos u delu Artura Klarka i Stanislava Lema**. – Beograd: Konras, 2011, 307 s. (Doktorska disertacija, 2004).

180. Kielbik Michał, **Lem kontra Dawkins**. Dwie naturalistyczne koncepcje religii / Praca magisterska, kierownik Paweł Okołowski. – W.: Uniwersytet Warszawski, Wydział Filozofii i Socjologii, 2011, 59 s. (<https://solaris.lem.pl/prace/PracaMgrMichalKielbik.pdf>).

181. Rosiński Kamil, **Wizja nauki w twórczości Stanisława Lema** / Praca magisterska, kierownik Ryszard Strzelecki. – Bydgoszcz: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Wydział Humanistyczny, 2011, 113 s. (<https://solaris.lem.pl/prace/PracaMgrKamilRosinski.pdf>).

182. Тетиор Александр, **Лем и Анти-Лем**. – Saarbrücken: Palmarium Academic Publishing, 2012, 360 с.

183. 1. Pąckiński Marek, **Ciało, płęć i wstyd komunisty** (na marginesie fantastycznonaukowych powieści utopijnych Stanisława Lema z lat pięćdziesiątych XX w.). – Napis (W.), 2012, nr XVIII, s.245-270. Wydanie w innym języku:

2. Pąckiński Marek, **Body, gender, and a communist's shame** (side notes on Stanisław Lem's utopian science fiction novels from the 1950's). – Napis (W.), 2022, Special issue, s.209-235.

184. **Фильм Андрея Тарковского «Солярис».** Материалы и документы / Составитель Салынский Д.А. – М.: Астрей, 2012, 416 с. = RU:618.
185. 1. Górski Janusz i Sitkiewicz Piotr, **Bestiariusz Lema według Mróza.** – Gdańsk: Czysty Warsztat, 2012, 92 s. Wydanie w innym języku:
2. Górski Janusz i Sitkiewicz Piotr, **Lems Tierleben nach Mróz** / Übersetzt von Aneta Pawlak und André Kielbik; Redaktion der deutschen Übersetzung: Peter Oliver Loew. – Gdańsk: Czysty Warsztat; Darmstadt: Deutsches Polen Institut, 2016, 92 S.
186. Kładź-Kocot Marta, **Dwa bieguny mitopoetyki.** Archetypowe narracje w twórczości Johna Ronalda Reuela Tolkiena i Stanisława Lema. – Bydgoszcz: Epigram, 2012, 340 s.
187. Swirski Peter, **From Literature to Biterature: Lem, Turing, Darwin, and Explorations in Computer Literature, Philosophy of Mind, and Cultural Evolution.** – Montreal, London: McGill-Queen's University Press, 2013, 235 pp.
188. Oramus Marek, **Wyposażenie osobiste.** – Stawiguda: Solaris, 2013, 408 s. [O S. Lemie na 93 stronach].
189. Ings Simon, **The man who broke the future.** – New Scientist (L.), 2013, nr 2917, 18 May.
190. **Essays on Stanisław Lem's *Summa technologiae*** / Ed. Latham Rob. – Science-Fiction Studies (Greencastle, IN), 2013, Vol. 40, Part 3, nr 121 (November). = EN:190.
Authors: N. Katherine Hayles, David Wittenberg, Paweł Frelik, Istvan Csicsery-Ronay Jr.
191. Okołowski Paweł, Jaźniewicz Wiktor, **Лем – Lem – Lem** / Перевела Мария Лескинен – Tłumaczyła Halina Kudlińska-Stępień – Translated by Guy Russell Turr / W: Идеи в России – Idee w Rosji – Ideas in Russia. Leksykon rosyjsko-polsko-angielski, Tom 8 / Red. Dobieszewski J. – Łódź: Ibidem, 2014, s.188-209. = EN:191.
192. Дубинянская Яна, **Станислав Лем: Океан.** – Личности (Киев), 2014, №2, с.46-65.

193. **Lemography**. Stanislaw Lem in the Eyes of the World / Ed. Swirski P. and Osadnik W.M. – Liverpool: Liverpool University Press, 2014, 207 pp.; 2019 (softcover). = EN:195.

Authors: Peter Swirski, Waclaw M. Osadnik, David Seed, Nicholas Ruddick, Bo Pettersson, Iris Vidmar, Victor Yaznevich and Kenneth Krabbenhoft.

194. Язневич Виктор, **Станислав Лем**. – Минск: Книжный Дом, 2014, 448 с. (Мыслители XX столетия). = RU:633.

Авторы ответа на вопрос «Кто Лем больше – писатель или философ?» специально для книги: Павел Амнуэль, Леонид Ашкинази, Станислав Бересь, Владимир Борисов, Павел Вейгель, Мария Галина, Бернд Грефрат, Александр Грицанов, Адам Гроблер, Яцек Дукай, Константин Душенко, Яцек Жешотник, Войцех Кайтох, Майкл Кандель, Лех Келлер, Петр Кривак, Томаш Лем и Войцех Земек, Мариуш Лесь, Павел Маевский, Мацей Михальский, Фернандо Морено, Данута Мышко, Михаил Назаренко, Николай Наumenко, Рафаил Нудельман, Павел Околовский, Марек Орамус, Войцех Орлинский, Ивона Пента, Мацей Плаза, Франц Роттенштайнер, Питер Свирский, Анджей Стофф, Борис Стругацкий, Дарко Сувин, Александр Тетиор, Адам Устинович, Марек С. Хуберат, Пшемислав Чаплинский, Аяно Шибата, Малгожата Шпаковская, Карлхайнц Штайнмюллер, Ежи Яжембский и Виктор Язневич.

195. Борисов Владимир, **Читатель амфибрахия**. – Иерусалим: Млечный Путь, 2014, 347 с. [О Леме на 73 страницах]. = RU:646.

196. **Motywy religijne we współczesnej fantastyce** / Red. Leś M.M. i Stawiewicz P. – Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, 2014, 298 s.

Autorzy artykułów o S. Lemie: Adam Mazurkiewicz, Mariusz M. Leś i Julita Sakowska.

197. **Вторые Лемовские чтения**: Сборник материалов Всероссийской научной конференции с международным участием памяти Станислава Лема 28-30 марта 2013 г. / Ред. Нестеров А.Ю. – Самара: Издательство Самарского государственного аэрокосмического университета, 2014, 253 с.

Авторы статей о С. Леме: Саморукова И.В., Мальчукова Н.В., Поздняков К.С., Смердова Е.А. и Долинина М.В.

198. Świerczek Magdalena, **Problemy etyczne w literaturze fantastyczno-naukowej Stanisława Lema** / Praca magisterska, kierownik Tadeusz Gadacz. – K.: Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Wydział Humanistyczny, 2014, 89 s. (https://solaris.lem.pl/prace/PracaMgr_Magdalena_Swierczek.pdf).
199. Swirski Peter, **Stanislaw Lem – Philosopher of the Future**. – Liverpool: Liverpool University Press, 2015, 203 pp. = EN:199.
200. Kajtoch Wojciech, **Szkice o fantastyce**. – Stawiguda: Solaris, 2015, 220 s. [O S. Lemie na s.9-79 i innych].
201. Прашкевич Геннадий и Борисов Владимир, **Станислав Лем**. – М.: Молодая гвардия, 2015, 360 с. (Жизнь замечательных людей. Вып. 1519). = RU:680, B5.
202. Okołowski Paweł, **Filozofia i los: Szkice tychiczne**. – K.: Universitas, 2015, 412 s. [O S. Lemie na 77 stronach].
203. Смердова Екатерина, **Нереферентное употребление имён** (на материале текстов Станислава Лема). Автореф. дисс. на соиск. уч. степ. канд. филол. наук. – Пермь: Пермский государственный гуманитарно-педагогический университет, 2015, 20 с.
204. Mojsak Kajetan, **W labiryncie. Cenzorskie recenzje „Pamiętnika znalezione w wannie” Stanisława Lema**. – Napis (W.), 2015, nr XXI, s.297-317.
205. **Lem** / Red. Jarosz A. i Okoń W. – Quart (Wr.), 2015, nr 3-4, 248 s.
 Autorzy: Barbara Banaś, Anna Baranowa, Stanisław Bereś, Mateusz Borowski, Monika Brzóstowicz-Klajn, Aneta Grodecka, Iwona Grodź, Łukasz Huculak, Andrzej Jarosz, Emilia Kiecko, Sabina Macioszek, Jan Michalski, Jacek Nowakowski, Waldemar Okoń, Paweł Okołowski, Piotrowski Tadeusz, Agnieszka Powierska, Małgorzata Sugiera, Andrzej Wasilewski, Cezary Wąs i Anita Wincencjusz-Patyna.
206. Toboła Bartosz, **Sylwietka Stanisława Lema w prasie polskiej w latach 1952-1961** / Praca magisterska, kierownik Wojciech Kajtoch. – K.: Uniwersytet Jagielloński, Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej, 2015, 124 s. (<https://tobartas.com/wp-content/uploads/2016/03/praca->

207. 1. Gajewska Agnieszka, **Zagłada i gwiazdy**: Przeszłość w prozie Stanisława Lema. – Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Adama Mickiewicza, 2016, 240 s. = PL:2379.

Wydania w innych językach:

2. Gajewska Agnieszka, **Holocaust and the Stars**. The Past in the Prose of Stanisław Lem / Translated by Katarzyna Gucio. – L.; N.Y.: Routledge, 2022, 174 pp. = EN:220.

3. Gajewska Agnieszka, **Die Schoa und die Sterne**. Die Vergangenheit in der Prosa Stanisław Lems [Fragmente] / Übersetzt von Erik Simon. – Quarber Merkur (Wien, Österreich), 2017, Nr. 118, S.73-99; 2018, Nr 119, S.53-74. = DE:525, 527.

208. Oramus Marek, **Bogowie Lema**. – Stawiguda: Solaris, 2016, 407 s. Wydanie drugie rozszerzone. = PL:2380; ↑H143!.

209. **П'ятикнижжя Лемове** (Додатково статті про Станіслава Лема і коментарі до творів) / Ред. Богдан Будний. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2016, Книга 1, с.6-7, 518-524; Книга 2, с.742-764; 2017, Книга 3, с.589-605; Книга 4, с.871-877; Книга 5, с.701-716. = UK:49, 50, 51, 52, 53.

Автори: Володимир Арєнєв (кн.1, кн.2, кн.3, кн.4), Віктор Язневич / Переклала Ганна Осадко (кн.2, кн.5), Михайло Назаренко (кн.3) і Юрій Андрухович (кн.5).

210. **Lem i okolice**. – Opcje (Katowice), 2016, nr 4, s.4-75.

Autorzy: Stanisław Lem, Agnieszka Gajewska, Szymon Piotr Kukulak, Piotr Zaczkowski, Piotr Gorliński-Kucik, Waław M. Osadnik, Andrzej Pitrus, Wojciech Zemek, Paweł Golik, Ernest Bartnik, Stanisław Bereś i Kinga Kasperek.

211. Быков Дмитрий, **Станислав Лем**. –

1) Дилетант (М.), 2016, №11, с.90-95;

2) В кн.: Быков Д., Внеклассное чтение. – М.: ПРОЗАиК, 2017, с.342-354.

3) В кн.: Быков Д., Литературные портреты от А до Ш. – М., 2025.

212. Ings Simon, **The man with the future inside him**. – New Scientist (L.), 2016, nr 3100, 19 November.

213. Smuszkiewicz Antoni, **Zaczarowana gra**. – Stawiguda: Solaris, 2016, 443 s. [O S. Lemie na 95 stronach].

214. **Третьи Лемовские чтения**: Сборник материалов Всероссийской научной конференции с международным участием памяти Станислава Лема 24-26 марта 2016 г. / Ред. Нестеров А.Ю. – Самара: Издательство Самарского университета, 2016, 550 с.

Авторы статей о С. Леме: Кривопалова Н.Ю., Смердова Е.А., Гомулка Якуб / Перевод Воскресенской Н.Е., Кудрявцев И.А. и Огнев А.Н.

215. 1. Orliński Wojciech, **Lem. Życie nie z tej ziemi**. – Wołowiec: Czarne; Warszawa: Agora SA, 2017, 440 s.; wyd.2, 2021. = PL:2381, 2434, B59, B66.

Wydania w innych językach:

2. Орлинский Войцех, **Лем. Жизнь на другой Земле** / Перевела с польского И. Шевченко; Научный редактор В. Борисов. – М.: ЭКСМО, 2019, 479 с. = RU:732, B6.

3. Орлінський Войцех, **Життя не з цієї землі** / Переклад Андрія Павлишина. – Львів: Човен, 2021, 496 с. = UK:63.

4. Orliński Wojciech, **Lem: una vida fuera de este mundo** / Traducción del polaco Bárbara Gill. –

1) Madrid: Impedimenta, 2021, 472 p.;

2) Buenos Aires: Ediciones Godot, 2021, 416 p. = ES:44, 45.

216. **Lem. Nic o nim nie wiesz!** – Książki (W.), 2017, Nr specjalny 1, s.13, 18-25, 30-32, 96-97.

Autorzy: Wojciech Orliński i Michał R. Wiśniewski.

217. Wasilewski Andrzej, **Teoria literatury Stanisława Lema**. – Szczecin: Forma, 2017, 332 s.

218. **Nie tylko Lem**. Fantastyka współczesna / Red. Wróblewski Maciej. – Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2017, 254 s. [O S. Lemie na s.63-167].

Autorzy artykułów o S. Lemie: Adam Mazurkiewicz, Dorota Gutfeld, Wojciech Kajtoch, Iwona Grodź i Jerzy Zygmunt Szeja.

219. **Od Lema do Sienkiewicza** (z Ingardenem w tle) / Red. Cyzman M., Skubaczewska-Pniewska A. i Brzostek D. – Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2017, 506 s. [O S. Lemie na s.225-288].

Autorzy artykułów o S. Lemie: Marcin Wołk, Adam Mazurkiewicz, Justyna Tuszyńska, Anna Skubaczewska-Pniewska i Dariusz Brzostek.

220. Rzeszotnik Jacek, **Stanisław Lem** / In: Hrsg. Christoph F. Lorenz, Lexikon der Science Fiction-Literatur seit 1900. Mit einem Blick auf Osteuropa. – Berlin: Peter Lang Verlag, 2017, S.289-296.

221. **Искусство и ответственность**. Литературное творчество Станислава Лема / Ред. Козьмина А.Е. – Екатеринбург–Москва: Кабинетный учёный, 2017, 178 с. = RU:714.

Авторы: Елена Козьмина, Анджей Стофф / Перевод Марии Соломиной, Екатерина Задирко, Наталья Кириленко, Елена Ковтун, Екатерина Смердова, Сагит Шафикиев, Владимир Борисов, Юстина Тушиньска / Перевод Натальи Федисевой и Ирины Шестопаловой, Дариуш Бжостек / Перевод Кристины Селвиной, Артём Зубов.

222. **Science oder Fiction? Stanisław Lems Philosophie** der Wissenschaft und Technik / Hrsg. Murašov J. und Werner S. – München: Wilhelm Fink Verlag, 2017, 170 S.

Autoren: Jurij Murašov, Sylwia Werner, Michael Düring, Michael Weingarten, Franz Rottensteiner, Christian Kassung, Bernd Gräfrath, Benjamin Bühler, Matthias Schwartz.

223. Стругацкие Аркадий и Борис, **Полное собрание сочинений**: В 33 томах / Отв. ред. С. Бондаренко; Составители С. Бондаренко, В. Курильский, Ю. Флейшман; компьютерная верстка: В. Борисов [В книгах имеется Персоналий; в 33-х томах суммарно о С. Леме на 452 страницах]. –

1) Санкт-Петербург: Издательство Сидорович, 2017-2022.

2) Иерусалим: Млечный Путь, 2017-2022.

224. 沼野充義 (Numano Mitsuyoshi), ソラリス. スタニスワフ・レム (**Solaris. Stanisław Lem**). – NHK テキスト (東京), 2017年 12 月 (100 分 de 名著).

225. Rzeszotnik Jacek, **Stanisław Lems literarische Gedankenexperimente**: eine Essaysammlung. – Marburg: Büchner-Verlag, 2018, 237 S.

226. Okołowski Paweł, **Kołąkowski a Lem** / W: Leszek Kołąkowski a filozofia / Gromadzki S. i Miłkowski M. – W.: Wydawnictwo IFiS PAN, 2018, s.97-116.

227. Неисчерпаемость человека (**Фантастика Станислава Лема**) / В кн.: Кантор Владимир, Изображая, понимать, или *Sententia sensa*: философия в литературном тексте. – М., Санкт-Петербург: Центр гуманитарных инициатив, 2018, с.690-702.

228. Oliwkowski Łukasz, **Lumen, lux, Lem**. Światło i modele wizualne w prozie Stanisława Lema (Praca Doktorska). – Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej UAM (Poznań), 2018, 169 s.

229. **Lem XXI** / Red. Rosochacka A. – Czas Kultury (Poznań), 2018, nr 4, s.4-81, 156-157.

Autorzy: Peter Swirski / Tłumaczyła Iwona Ostrowska, Karolina Pełka, Agata Rosochacka, Rafał Orzechowski, Maciej Kijko, Sławomir Iwasiów, Radosław Przedpełski, Agnieszka Budnik, Tymoteusz Skiba i Adam Poprawa.

230. **Станислав Лем**. – Найти лесоруба (Санкт-Петербург), 2018, №21 (июнь), 52 с. = RU:722.

Авторы: Станислав Лем, Пейман Исмаели / Перевод М. Кузнецовой, Валерий Шлыков, Леонид Грук, Сергей Мартов, Владимир Коваленко, Дж. Т. Прайс / Перевод Е. Кваши, Л.А. Кафель.

231. Remuszko Stanisław, **Moje Lemorum**:

1) Cz.1: 2008-2014. – W.: Oficyna „Rękodzieło”, 2018, 112 s.

2) Cz.2: 2015-2018. – Tamże, 2018, 123 s.

3) Cz.3: 2018-2020. – Tamże, 2020, 94 s.

232. **Четвёртые Лемовские чтения**: Сборник материалов Всероссийской научной конференции с международным участием памяти Станислава Лема 22-24 марта 2018 г. / Ред. Нестеров А.Ю. – Самара: Самарская гуманитарная академия, 2018, 304 с. = RU:730.

Авторы: Станислав Лем / Перевёл Язневич В.И.; статей о С. Леме: Алмазова О.Н., Даренский В.Ю., Нестеров А.Ю., Пёрцген И., Смердова Е.А., Бахметьев А.Э., Язневич В.И., Трафимова Г.А., Околовский П. / Перевёл Язневич В.И.

233. Grimstad Paul, **The Beautiful Mind-Bending of Stanislaw Lem**. – The New Yorker (N.Y.), 2019, 6 January, online: <https://www.newyorker.com/culture/culture-desk/the-beautiful-mind-bending-of-stanislaw-lem>.

234. **O Stanisławie Lemie** / W: Apetyt na literaturę // Red. Dorota Kozicka, Łukasz Tischner i Maciej Urbanowski. – K.: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2019, s.195-265.

Autorzy: Jakub Momro, Dorota Wojda, Stanisław Bereś i Anna Fialkiewicz-Saignes.

235. Шафи́ков С.Г., **Философская фантастика Станислава Лема**. – М.: ФЛИНТА, 2019, 288 с.

236. **Mówią o Lemie** / W: Parowski Maciej, Wasz cyrk, moje małpy. Tom I. – K.: Wydawnictwo SQN, 2019, s.11-24, 124-132, 256-262, 366-371.

Autorzy: Maciej Parowski, Jerzy Jarzębski, Marcin Wolski, Adam Wiśniewski Snerg, Rafał A. Ziemkiewicz, Marek Baraniecki, Krzysztof Kochański, Andrzej Ziemiański, Marek S. Huberath, Jacek Inglot, Andrzej Sapkowski, Janusz Cyran, Jarosław Grzędowicz, Sławomir Prochocki, Grzegorz Janusz i Jacek Dukaj.

237. **Mówią o Lemie** / W: Parowski Maciej, Wasz cyrk, moje małpy. Tom II. – K.: Wydawnictwo SQN, 2019, s.164-165, 228-233, 298-304.

Autorzy: Marek Hołyński, Szczepan Twardoch, Zbigniew Wojnarowski, Adam Przechrzta, Michał Cetnarowski, Marcin Podlewski, Andrzej Mischczak, Wiktor Żwikiewicz i Paweł Majka.

238. Козьмина Елена и Скубачевска-Пневска Анна, **Литературная репутация Станислава Лема**. – Филологический класс (Екатеринбург), 2019, №4, с.16–22.

239. Mazurkiewicz Adam, **Polska literatura socrealistyczna**. – Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2020, 666 s. [O S. Lemie na 66 stronach].

240. **Stanisław Lem** / W: Pencuła Mateusz, Ateistyczna apologetyka religii we współczesnej filozofii polskiej. – W.: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2020, s.108-133.

241. Mentzel Zbigniew, **Geniusz w piaskownicy** [Lem a Kołakowski]. –

1) Tygodnik Powszechny (K.), 2020, nr 23/24, s.106-110.

2) W: Mentzel Z., Kołakowski. Czytanie świata. Biografia. – K.: Znak, 2020, s.304-312.

242. Keller Lech, **Wstęp do Lemologii**. – Acta Polonica Monashiensis (Melbourne, Australia), 2020, vol.3, nr 1 (Acta Lemiana Monashiensis: Special Stanislas Lem Edition), 332 pp. = CS:44; PL:2409; RU:744.

243. Keller Lech, **Przyczynek do biografii Stanisława Lema**. – Acta Polonica Monashiensis (Melbourne, Australia), 2020, vol.3, nr 2 (Acta Lemiana Monashiensis: Special Stanislas Lem Edition), 381 pp. = EN:206; PL:2410, B64.

244. 1. Jaźniewicz Wiktor, Trzy miliony egzemplarzy. **Solaris Stanisława Lema** / Red. Popiel M., Bilczewski T. i Bill S., Światowa historia literatury polskiej. Interpretacje. – K.: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2020, s.483-498. Wydanie w innym języku:

2. Jaźniewicz Wiktor, **Stanisław Lem's Solaris**: Interpretations in the Russian-speaking world / In: The Routledge World Companion to Polish Literature // Ed. Bilczewski T., Bill S. and Popiel M. – L.; N.Y.: Routledge, 2022, p.326-335. = EN:221.

245. **Пятые Лемовские чтения**: Сборник материалов Международной научной конференции памяти Станислава Лема 5-7 ноября 2020 г. / Ред. Нестеров А.Ю. – Самара: Самарская гуманитарная академия, 2020, 466 с. = RU:748.

Авторы: Станислав Лем / Перевёл Язневич В.И.; статей о С. Леме: Гаврилов В.М., Гапаров И.А., Даренский В.Ю., Конев В.А., Нестеров А.Ю., Огнев А.Н., Околовский П. / Перевёл Язневич В.И., Разинов Ю.А., Твердынин Н.М., Шифрин Б.Ф., Богатырева Е.Д., Голубков С.А., Горбатов Д.Б., Доманский Ю.В., Кирчанов М.В., Николина Н.В., Пёрцген И., Саморукова И.В., Сидоренко Л.С., Смердова Е.А., Азимли А.Ш., Алмазова О.Н., Сверчиньски Ф., Трафимова Г.А., Харитонов А.М., Ндяй И.А. и Барышников П.Н.

246. **2021 rok Lema**. – Tygodnik Powszechny (K.), 2020, nr 51/52, Dodatek specjalny, 20 s. = PL:2415.

Autorzy: Izabela Błaszczuk, Wojciech Orliński, Maria Hawranek, Wojciech Brzeziński, Piotr Paziński, Dorota Kozińska, Agata Kaźmierska.

247. **Rok 2021 – rokiem Stanisława Lema**. – Gazeta Uniwersytecka UŚ (Katowice), 2021, nr 5, s.1, 6-17. = PL:2416.

Autorzy: Wojciech Orliński, Agnieszka Niewdana, Jolanta Tambor, Maria Sztuka i Piotr F. Piekutowski.

248. **2021 rokiem Stanisława Lema.** – Filozofuj! (Lublin), 2021, Nr 5, s.32-33, 44-45, 49-74 (Dodatek specjalny). = PL:2422, 2423, 2424.

Autorzy: Stanisław Lem, Elżbieta Barbara Witek, Filip Kobiela, Paweł Okołowski, Wiktor Jaźniewicz, Adam Grobler, Marcin Kochanowski, Jakub Gomułka, Wojciech Żelaniec, Paweł Grabarczyk, Tomasz Miller, Paweł Majewski, Bernd Gräfrath, Natasza Szutta, Piotr Lipski.

249. Tambor Jolanta, **Stanisław Lem w 2021 roku.** – Kronika Sejmowa (W.), 2021, nr 21 (Wydanie specjalne „Patroni roku 2021”), s.148-170, 177. = PL:2425.

250. Язневич Виктор, **Станислав Лем Нон Фикшн.** Библиография и Персоналии (Jaźniewicz Wiktor, Stanisław Lem *Non Fiction*. Bibliografia i Personalie; Yaznevich Victor, Stanislaw Lem Non Fiction. Bibliography and Personalities). – Минск: Медисонт, 2021, 728 с.

251. Язневич Виктор, **Станислав Лем в Мире** (Jaźniewicz Wiktor, Stanisław Lem w Świecie; Yaznevich Victor, Stanislaw Lem in the World). – Минск: Медисонт, 2021, 160 с. (Fragmenty tekstów S. Lema i o S. Lemie w 58 językach) = <https://fantlab.ru/edition324915.pdf>. = PL:2435; RU:753; I w innych językach.

252. Gordijewska Anna, Olbromski Mariusz, **Lwów Stanisława Lema.** – Lwów: Wydawnictwo Ladeks, 2021, 108 s.

253. **Шестикнижжа Лемове** (Додатково статті про Станіслава Лема і коментарі до творів) / Ред. Богдан Будний. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2021, Книга 1, с.669-683; Книга 2, с.622-629; 2022, Книга 3, с.661-676; 2023, Книга 4, с.537-553; 2024, Книга 5, с.642-650; Книга 6. = UK:65, 66, 70, 71, 73, 74.

Автори: Віктор Язневіч (кн.1, кн.2 і кн.3 / Переклала Ганна Осадко, кн.4 і кн.5 / Переклав Андрій Павлишин, кн.6 / Переклала Наталя Михаловська), Ірина Старовойт (кн.3), Павло Околовський (кн.3 / Переклала Ганна Осадко, кн.4 / Переклав Андрій Павлишин, кн.6 / Переклав Іван Сварник) і Філіп Кобеля (кн.4 / Переклав Андрій Павлишин).

254. Węgiel Danuta, **W przestrzeni Lema** [Fotoportrety S. Lema] / Autor tekstu o S. Lemie: Witold Banach. – Muzeum Miasta Ostrowa Wielkopolskiego, 2021, 18 s. = PL:2430.

255. **Świat Lema** / Projekt graficzny: Marta Ignerska; Red. Bożena Hulewicz. – W.: Muchomor, 2021, 54 s. = PL:2441.

256. **Lem: I've seen the future.** Calendar 2021=2094 / Text by Marek Oramus; Graphic design & illustrations by Marta Lissowska. – W.: The Adam Mickiewicz Institute, 2021, 138 pp.

257. **Na tapczanie siedzi Lem.** Rozmowy o Stanisławie Lemie prowadził Szymon Kloska (Krakowskie Biuro Festiwalowe, Dział literacki; Fundacja Przekrój) (<https://planetalem.pl/na-tapczanie-siedzi-lem/>).

1) Opowiada Stanisław Bereś, 19.05.2021 – <https://przekroj.org/sztuka-opowiesci/podcast-na-tapczanie-siedzi-lem-gosciem-1-odcinka-jest-stanislaw-beres/>

2) Opowiada Tomasz Fiałkowski, 23.06.2021 – <https://przekroj.org/sztuka-opowiesci/na-tapczanie-siedzi-lem-o-pisarzu-mowi-edytor-jego-ksiazek-tomasz-fialkowski-odc/>

3) Opowiadają Antonia Lloyd-Jones i Wiktor Jaźniewicz, 10.09.2021 – <https://przekroj.org/sztuka-opowiesci/na-tapczanie-siedzi-lem-o-pisarzu-mowia-jego-tlumacze-antonia-lloyd-jones-i-wiktor-jazniewicz-odc-3/>

4) Opowiada Piotr Górski, 20.10.2021 – <https://przekroj.org/sztuka-opowiesci/na-tapczanie-siedzi-lem-o-zwiazkach-mistrza-z-filmem-opowiada-autor-fantasy-piotr-gorski-odc-4/>

5) Opowiada Agnieszka Gajewska, 25.11.2021 – <https://przekroj.org/sztuka-opowiesci/na-tapczanie-siedzi-lem-jak-zycie-stanislawa-lema-odbijalo-sie-w-jego-tworczosci-mowi-agnieszka-gajewska-odc-5/>

6) Opowiada Przemysław Czapliński, 17.01.2022 – <https://przekroj.org/sztuka-opowiesci/na-tapczanie-siedzi-lem-lem-byl-maszyna-do-wypluwania-slow-mowi-przemyslaw-czaplinski-odc-6/>

7) Opowiada Jakub Gomułka, 31.01.2022 – <https://przekroj.org/sztuka-opowiesci/opowiesci/na-tapczanie-siedzi-lem-czy-pisarz-wielkim-filozofem-był-odpowiedzi-szuka-jakub-gomulka-odc-7/>

258. **100-lecie urodzin Lema** / Red. Sedeńko W. – SFinks (Olsztyn), 2021, nr 65 (lato), s.1, 3-4, 17-51, 69-89, 98-99, 111-114, 149-166. = PL:2429.

Autorzy: Stanisław Lem, Wojciech Sedeńko, Krzysztof Kochański, Jacek Sobota, Eugeniusz Dębski, Wojciech Kajtoch, Andrzej Mischczak, Marek Żelkowski, Artur Nowakowski, Marek Oramus i Lech Jęczyk.

259. Ашкинази Леонид, **Мир Лема: словарь и путеводитель** / При участии В. Борисова, В. Кайтоха, А. Кузнецовой, В. Язневича. – М.:

260. Kajtoch Wojciech, **Słownik retrofantastyki** (Materiały do zbioru wyrazów, wyrażeń i zdań, którymi polscy twórcy utopii i fantastyki naukowej nazywali miejsca, osoby, obiekty, urządzenia i instytucje nieistniejące (aczkolwiek ich zdaniem prawdopodobne) oraz tych określeń, które – w tego typu utworach – w sposób od naszego odmienny nazywały byty jak najbardziej rzeczywiste). – SFinks (Olsztyn):

1) Lem S., *Człowiek z Marsa*: 2021, nr 65, s.30-51.

2) Lem S., *Astronauci*: 2021, nr 66, s.129-146; 2022, nr 67, s.133-147; nr 68, s.121-136; nr 69, s.138-150; nr 70, s.122-134.

3) Lem S., *Obłok Magellana*: 2024, nr 76, s.94-118; nr 77, s.128-155; nr 78, s.106-135; nr 79, s.114-140.

261. **Teatr na Solaris** / Red. Kopciński J. – Teatr (W.), 2021, nr 6, s.7-18, 74.

Autorzy: Dominik Gac, Marcin Wierzchowski, Jacek Kopciński, Piotr Dobrowolski i Aneta Głowacka.

262. **Kosmos Stanisław Lem**: Zivilisationspoetik, Wissenschaftsanalytik und Kulturphilosophie / Hrsg. Friedrich A., Gall A., Gehring P., Loew P.O. und Pörzgen Y. – Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2021, 368 S. = DE:537.

Autoren: Alexander Friedrich, Alfred Gall, Petra Gehring, Peter Oliver Loew, Yvonne Pörzgen, Jerzy Jarzębski / Aus dem Polnischen von Alfred Gall, Agnieszka Gajewska / Aus dem Polnischen von Ewa Makarczyk-Schuster und Karlheinz Schuster, Matthias Schwartz, Przemysław Czapliński / Aus dem Polnischen von Alfred Gall, Stanisław Bereś / Aus dem Polnischen von Peter Oliver Loew, Kai Denker, Gabriele Gramelsberger, Szymon Piotr Kukulak / Aus dem Polnischen von Peter Oliver Loew, Elana Gomel / Aus dem Englischen von Yvonne Pörzgen, Hubig Christoph, Martin Warnke, Burkhard Müller, Aleksandr Nesterov, André Reichert, Michael Weingarten, Wiktor Jaźniewicz / Aus dem Polnischen von Yvonne Pörzgen.

263. **Rok Stanisława Lema**. – Forum Akademickie (Lublin), 2021, nr 7/8, s.63-74.

Autorzy: Paweł Majewski, Dariusz Brzostek i Jolanta Tambor.

264. Kiberd Roisin, **A Century in Stanislaw Lem's Cosmos** (Celebrating Stanislaw Lem). – The New York Times (N.Y.), 2021, 19 August, section C, p.1.

265. **Odkryć Lema na nowo.** – Nowa Fantastyka (W.), 2021, Nr 9, s.4-13. = PL:2437.

Autorzy: Stanisław Lem, Mitsuyoshi Numano, Beata Kubiak, Michał Cetnarowski, Paweł Majka i Piotr Górski.

266. **Obłok Lema** (cykl publikacji w rok stulecia urodzin). – Kraków (K.), 2021, Nr 3, s. 20-21; Nr 4, s. 27-30; Nr 5, s.26-29; nr 9, s.12-19, 58-62; nr 12, s. 7, 108-110. = PL:2438.

Autorzy: Piotr Stachnik (nry 3–5 i 12), Łukasz Orbitowski (nr 4), Marek Oramus (nr 5), Witold Bereś (nr 9), Marcin Świątkowski (nr 9), Ewa Lipska (nr 12), Jacek Dukaj (nr 12).

267. **Dossier: Stanislas Lem.** – Galaxies Science-Fiction (Bellaing), 2021, N°73 (septembre), p.59-94. = FR:21.

Auteurs: Stanislas Lem, Rafał Kosik / Traduit par Anna Biłos, Didier Reboussin, Jean-Pierre Andrevon i Wojciech Orliński.

268. **Stanislas Lem: un siècle de solaristique.** – Bifrost (Paris), 2021, N°104, p.56-75, 116-177. = FR:22.

Auteurs: Stanislas Lem, Erwann Perchoc, FeydRautha, Pierre Charrel, Georges Subrenat, Peter Swirski, Alain Sprauel.

269. **Юбилей** (Конкурс эссе к 100-летию Станислава Лема). – Новый мир (М.), 2021, №9, с.177-199. = RU:755.

Авторы: Станислав Лем / Перевод Виктора Язневича, Владимир Губайловский, Александр Хакимов, Владимир Борисов, Александр Марков, Татьяна Зверева, Сергей Дмитренко, Игорь Сухих, Владимир Злобин, Юлия Рахаева, Инар Искендинова, Игорь Караулов и Виктор Язневич. Все 57 эссе, присланных на конкурс: http://www.nm1925.ru/News16_193/Default.aspx.

270. **100 лет Станиславу Лему.** – Мир Фантастики (М.), 2021, №9, с.2, 4-21. = RU:761.

Авторы: Станислав Лем, Татьяна Луговская и Владимир Борисов.

271. **К 100-летию Ст. Лема.** – Техника – моложёжи (М.), 2021, №13, с.3,52-64.

Авторы: Геннадий Тищенко и Игорь Киселёв.

272. **Фантастичният Лем.** – Литературен Вестник (София), 2021, бр.30, 40 с. = BG:44.

Автори: Станислав Лем, Томаш Лем, Маргрета Григорова, Станислав Береш / Превод: Кристиан Янев, Томаш Фиалковски / Превод: Лина Василева, Йежи Яжембски / Превод: Маргрета Григорова, Войчех Орлински / Превод: Марина Братанова, Ян Блонски / Превод: Кристиан Янев, Лукаш Оливковски / Превод: Маргрета Григорова, Войчех Михера / Превод: Правда Спасова, Йоланта Тамбор / Превод: Жана Станчева, Елжбета Скибинска и Яцек Жешотник / Превод: Кристиан Янев, Миколай Глински / Превод: Васил Гешев, Дорота Кожицка / Превод: Аугусто Ечевери, Мачей Паровски / Превод: Венеса Начева, Агнешка Тамбор / Превод: Кристиан Янев, Кристиан Янев и Васил Велчев.

273. Gall Alfred, **Stanisław Lem: Leben in der Zukunft.** – Darmstadt: wbg Theiss, 2021, 278 S.

274. Okołowski Paweł, **Głos Pana Lema: Szkice z filozofii człowieka, wartości i kosmosu. W stulecie urodzin autora Summy.** – K.: Universitas, 2021, 478 s. = PL:2420; ↓H300!.

Autorzy aneksów: Stanisław Lem, Wiktor Jaźniewicz, Zbigniew Musiał.

275. **Stanisław Lem: fantastyka naukowa i fikcje nauki** / Red. Heck D. – W.: Narodowe Centrum Kultury, 2021, 360 s.

Autorzy: Piotr Gliński, Dorota Heck, Jakub Zdzisław Lichański, Zbigniew Trzaskowski, Teresa Grabińska, Andrzej Wasilewski, Andrzej Stoff, Maria Jolanta Olszewska, Małgorzata Krakowiak, Agnieszka Kwiatkowska, Marta Skwara, Agnieszka Libura, Mieczysław Szyszkowicz, Eugeniusz Porada, Jacek Kopciński, Sławomir Bobowski, Łukasz Kucharczyk, Paweł Bernacki, Dorota Michułka, Alicja Mazan-Mazurkiewicz.

276. **StoLem polskiej fantastyki: podróż jubileuszowa** / Red. Szczepaniak G. – Gdańsk: Gdański Klub Fantastyki, 2021, 84 s.

Autorzy: Grzegorz Szczepaniak, Paweł Majka, Jacek Inglot, Jan Plata-Przechlewski, Rafał Nawrocki, Leszek P. Błaszczewicz, Zuzanna Kiercel i Małgorzata Nawrocka-Żarnecka.

277. **Lem. Antologia komiksów o Stanisławie Lemie** / Red. Marcin Bałczewski. – Łódź: Dom Literatury w Łodzi, 2021, 120 s.

278. Baran Marcin, **Lem i zagadki Kosmosu**. – W.: Harperkids, 2021, 48 s.; wyd.2, 2023.

279. Półtorak Marta, **Robot pana Stasia**. – K.: Krakowskie Forum Kultury, 2021, 32 s.

280. **Filozoficzny Lem**. Wybór tekstów Stanisława Lema i opracowania. **Tom 1**. Naturalne czy sztuczne? Byt, umysł, twórczość / Red. Kobiela F. i Gomułka J. – W.: Wydawnictwo Aletheia, 2021, 555 s. = PL:2421.

Autorzy: Stanisław Lem, Filip Kobiela, Jakub Gomułka, Paweł Grabarczyk, Łukasz Kucharczyk, Szymon Piotr Kukulak, Jakub „Preppikoma” Palm, Tomasz Miller, Jowita Guja, Krzysztof Argasiński i Wiktor Jaźniewicz.

281. Kucharczyk Łukasz, **Granice ciała**. Somapoetyka w twórczości Stanisława Lema. – W.: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2021, 357 s. = PL:B69.

282. Orliński Wojciech, **Lem w PRL-u**, czyli Nieco prawdy w zwiększonej objętości: na podstawie korespondencji Stanisława Lema. – K.: Wydawnictwo Literackie, 2021, 497 s. = PL:2445; DE:538; 217.

283. Gajewska Agnieszka, **Stanisław Lem**. Wypędzony z Wysokiego Zamku. Biografia. – K.: Wydawnictwo Literackie, 2021, 710 s. = PL:2446, B67.

284. **Ein Jahrhundert Lem (1921-2021)** / Hrsg. Rzeszotnik J.A. – Wrocław–Dresden: Neisse Verlag, 2021, 239 S. = DE:534.

Autoren: Jacek Aleksander Rzeszotnik, Hans Esselborn, Bernd Gräfrath, Gabriele Gramelsberger, Alfred Gall, Simon Spiegel, Petra Gehring, Ulrike Jekutsch, Matthias Schwartz, Michael Düring, Martin Warnke, Yvonne Pörzgen, Natasha Grigorian und Franz Rottensteiner.

285. **O obliczach twórczości Lema**. – Znak (K.), 2021, nr 9, s.88-101.

Autorzy: Filip Kobiela, Agnieszka Gajewska, Jakub Gomułka i Przemek Dębowski.

286. **Wszechświat Lema**. – Nowy Napis (K.), 2021, nr 10, s.5-77, 105, 143, 185, 247, 287-348. = PL:2436.

Autorzy: Stanisław Lem, Marek Oramus, Piotr Urbanowicz, Zuzanna Berendt, Łukasz Kucharczyk, Paweł Zaborowski, Łukasz Maciejewski i Paweł Chmielewski.

287. **Lems Zukunft** / Hrsg. Hardy Kettlitz und Melanie Wylutzki, Das Science Fiction Jahr 2021. – Berlin: Hirnkost, 2021, S.457-504.

Autoren: Bernd Flessner, Karlheinz Steinmüller, Peter Kempin and Wolfgang Neuhaus.

288. **Станіслав Лем. 100 лет** (Конкурс плаката «Лем 2021. Я бачыў будучыню», Каталог). – Мінск: Беларускі саюз дызайнераў, 2021, 62 с.

289. **Stanisław Lem** (Special issue). – Pro-Fil – An Internet Journal of Philosophy (Brno), 2021, 102 pp. (<https://journals.phil.muni.cz/profil/issue/view/1506>).

Authors: Radim Brázda, Petr Jemelka, Gunnar Karlsen, Anne Granberg, Josef Krob, Roman Krzanowski, Paweł Polak, Marek Picha, Massimiliano Simons, Robin Zebrowski, Monika Anna Slawkowska-Rode i Mikołaj Slawkowski-Rode.

290. Zemek Wojciech, **Biblioteki Stanisława Lema**. – Rocznik Biblioteki Kraków (K.), 2021, s.78-91.

291. 萊姆：波蘭科幻先驅 [**Lem: pionier polskiej fantastyki naukowej**]. – 新京报·书评周刊 (北京) [Beijing News Book Review Weekly (Beijing)], 2021, 10月16日專題 (Specjalny numer od 16.10).

292. **O Stanisławie Lemie piszą**. – Twórczość (W.), 2021, nr 10, s.78-89, 132-136, 141-155. = PL:B68.

Autorze: Andrzej Niewiadowski, Dorota Heck, Paweł Zawadzki, Magdalena Saganiak i Jakub Gomułka.

293. Chacón Alejandro López, **La obra literaria y filosófica de Stanisław Lem**. Una Lemología Crítica desde la Escuela de Frankfurt (Tesis Doctoral). – Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 2021, 444 p. (https://ddd.uab.cat/pub/tesis/2021/hdl_10803_672507/alc1de1.pdf) = ES:47.

294. Первушин Антон, **Сфероматия Лема** как угроза космической экспансии. – Воздушно-космическая сфера (М.), 2021, №4, с.110-121.

295. **Lem opisany.** – Twórczość (W.), 2022, nr 5, s.80-111, 127-134. = PL:B68.

Autorze: Stanisław Lem / Z rosyjskiego przetłumaczyli Wiktor Jaźniewicz i Maciej Płaza, Andrzej Niewiadowski, Jakub Z. Lichański, Bogusław Czarny i Łukasz Kucharczyk.

296. Футурологічний конгрес. **Фантастичні світи Станіслава Лема** / Ред. Шевчук Д. та Вісич О. – Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2022, 260 с. = UK:69.

Автори: Дмитро Шевчук, Олександра Вісич, Андрій Дахній, Тетяна Мельничук, Якуб Гомулка, Олександр Шевчук, Зоряна Годунок, Богдан Сімонов та Валерія Юхта, Андрій Моклиця, Лукаш Кухарчик, Денис Чик, Вікторія Остапчук, Світлана Кочерга, Марія Якубовська та Володимир Якубовський.

297. Sobota Jacek, **O fantastyce – filozoficznie.** – Olsztyn: Stalker Books, 2022, 474 s. [O S. Lemie na 117 stronach].

298. 1. Генев Николай, **Виртуалният човек: опит върху фантоматиката.** – София: Версус, 2022, 240 с. Wydanie w innym języku (w skrócie):

2. Genov Nikolay Genchev, **The Virtual Body in Science Fiction: a Study on Phantomatics.** Summary of the PhD Thesis. – Sofia: University „St. Kliment Ohridski“, 2022, 34 pp.

299. **Lem: Reaktywacja. Kongres Lemologiczny** / Red. Bereś S. – Wr.: Warstwy, 2022, 619 s.

Autorzy: Marek Abramowicz, Ernest Aleksy Bartnik, Katarzyna Batorowicz-Wołowiec, Salvador Bayarri, Stanisław Bereś, Jerzy Bralczyk, Jacek Dukaj, Maciej Eder, Tomasz Fiałkowski, Agnieszka Gajewska, Paweł Golik, Irek Grin, Mirosław Hermaszewski, Tatjana Jamnik, Jerzy Jarzębski, Wiktor Jaźniewicz, Michael Kandel, Andrzej Kisielewicz, Krzysztof Kornacki, Andrzej Kübler, Borys Lankosz, Arkadiusz Lewicki, Ewa Lipska, Krzysztof Loska, Tadeusz Lubelski, Jerzy Lukierski, Zbigniew Mikołajko, Jan Miodek, Katarzyna Mołoniewicz, Abel Murcia, Mitsuyoshi Numano, Małgorzata Nycz, Paweł Okołowski, Marek Oramus, Wojciech Orliński, Maciej Parowski, Igor Pietraszewski, Tadeusz Piotrowski, Maciej Płaza, Wolfgang Reisinger, Michał Różyczka, Andrzej Sapkowski, Ayano Shibata, Elżbieta Skibińska, Małgorzata Szpakowska, Joris Teepe, Paweł Tomaszewski, Jerzy Vetulani, Piotr Wojtasik, Wojciech Zemek, Andrzej Zimniak, Michał Zych.

300. Околовский Павел, **Станислав Лем и разум: Философские этюды** / Составление В. Язневича; перевод В. Язневича, М. Лескинен и В. Борисова. – Минск: Галіяфы, 2022, 224 с. = ↑H274!.

Авторы дополнительных статей и соавторы интервью: Виктор Язневич, Збигнев Мусял, Анна Карват, Рафал Гурский и Филип Кобеля.

301. Majewski Paweł, **Wstęp** / W: Lem S., *Pamiętnik znaleziony w wannie i inne utwory*. – Wr.: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 2022, s.V-CX (Biblioteka Narodowa, Seria I, Nr 340). = PL:2451.

302. **Stanisław Lem's Philosophical Ideas, Conceptions, and Inspirations**. – Filozofia i Nauka. Studia filozoficzne i interdyscyplinarne (W.), 2022, nr 10, s.5-116.

Autorzy: Małgorzata Czarnocka, Andrzej Łukasik, Sébastien Doubinsky, Bernd Graefrath, Peter Swirski, Paweł Polak, Roman Krzanowski, Jan Pleszczyński, Filip Kobiela, Łukasz Kucharczyk, Barbara Dzida, Tomir Jędrejek.

303. Kossowski Patryk, **Lem a Wolniewicz** / W: Seminarium Wolniewiczowskie. Referaty, część 1 / Red. Okołowski P. – W.: Fundacja *Katedra Bogusława Wolniewicza*, 2022, s.37-47.

304. **Lema spotkania z innym** / Red. Tischner Ł. – Konteksty Kultury (K.), 2022, tom 19, zeszyt 3, s.351-420, 446-451.

Autorzy: Łukasz Tischner, Marcin Wołk, Jan Zięba, Aleksandra Potocka-Woźniak, Henryk Siewierski i Paweł Majewski.

305. **W kręgu twórczości Stanisława Lema**. – Prace Literaturoznawcze (Olsztyn), 2022, nr 10, s.9-136. = DE:541.

Autorzy: Alfred Gall, Uwe Schütte, Adam Mazurkiewicz, Michał Friedrich, Marc Oliver Rieger, Ursula Ebel i Nicole Kiefer, Jacek Sobota.

306. Strojna Elżbieta, **Ze Stanisławem Lemem w Konwersatorium Naukoznawczym** Asystentów Uniwersytetu Jagiellońskiego / W: *Demon aktywizmu: Mieczysław Choynowski prekursor polskiej psychometrii* / Red. Maryla Goszczyńska. – W.: Wydawnictwo Naukowe Scholar, 2022, s.131-157.

307. Mao Rui, **Recepcja twórczości Stanisława Lema w Chinach i (nie)przetłumaczalność Cyberiady** na język chiński. – Studia

Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny (Szczecin), 2022, Tom 21, s.65–73.

308. **Шестые Лемовские чтения:** Сборник материалов Международной научной конференции памяти Станислава Лема 29-31 марта 2022 г. / Ред. Нестеров А.Ю. – Самара: Самарама, 2022, 304 с. = RU:764.

Авторы: Станислав Лем / Перевёл Язневич В.И.; статей о С. Леме: Анисов А.М., Гапаров И.А., Думов А.В. и Кудашов В.И., Зотов А.М., Конев В.А., Огнев А.Н., Семенова Т.Н. и Ситнова Л.И., Твердынин Н.М., Даренский В.Ю., Доманский Ю.В., Кечаев Д.А., Саморукова И.В., Смердова Е.А., Гайкин В.А., Трафимова Г.А., Харитонов А.М., Околовский П. / Перевёл Язневич В.И.

309. **Stanisław Lem** / Cura: Tomasz Skocki. – IF – Insolito & Fantastico (Bologna), 2022, n. 28, p.9-81. = IT:10.

Autori: Tomasz Skocki, Carlo Pagetti, Patrycja Polanowska, Riccardo Gramantieri, Matteo Maculotti, Agnieszka Gajewska.

310. **Stanisław Lem and His Aliens:** A Tribute and a Challenge / Ed. Gomel Elana. – Guardbridge, Scotland: Guardbridge Books, 2022, 266 pp. = EN:223.

Authors: Parts 1-2 (on S. Lem): Elana Gomel, Jakub Gomułka, Jarosław Boruszewski, Emma Johanna Puranen, Filip Świerczyński, Pablo Contursi / Translated by Romina Propato; Part 3 (Inspired by Lem's fiction): Neil A. Hogan, Robert Walton, AJ Odasso.

311. **Stanisław Lem in the Twenty-First Century** (Special Issue) / Ed. Trzeciak Huss J. – The Polish Review (Champaign, IL), 2023, vol.68, no.2, 162 pp. = EN:224.

Authors: Joanna Trzeciak Huss, Fredric Jameson, Jerzy Jarzębski / Translated by Benjamin Paloff, Agnieszka Gajewska / Translated by Joanna Trzeciak Huss, Przemysław Czapliński / Translated by Thomas Anessi, Mitsuyoshi Numano / Translated by Joanna Trzeciak Huss, Alfred Gall, Anna Zielińska-Elliott, Szymon Kukulak, Benjamin Paloff and Paweł Majewski.

312. Борисов Владимир, **Станислав Лем – пророк планетарного масштаба.** – Троицкий вариант – Наука (М.), 2023, №№ 12 (с.12-13), 13 (с.8-9), 15 (с.8-9), 16 (с.12-13), 18 (с.12-13), 20 (с.8-9), 21 (с.10-11), 22 (с.8-9). = RU:770, 776, 777.

313. 1. Jaźniewicz Wiktor, **Stanisław Lem i Andrzej Wajda: historie niedoszłych ekranizacji**. – SFinks (Olsztyn), 2023, nr 72, s.67-95 (cz.1); nr 73, s.84-101 (cz.2). = PL:2456, 2457, 2459.

Wydanie w innym języku:

2. Язневич Виктор, **Станислав Лем и Анджей Вайда: истории несостоявшихся экранизаций**. – Млечный Путь (Иерусалим), 2023, №3, с.152-191. = RU:772.

314. Konior Bogna, **The Gnostic Machine: Artificial Intelligence in Stanisław Lem's *Summa Technologiae*** / In: Ed. Cave Stephen and Dihal Kanta, *Imagining AI: How the World Sees Intelligent Machines*. – Oxford: Oxford University Press, 2023, p.89-108.

315. Gomułka Jakub, **Lem versus LLM**. – Kraków Culture (K.), 2023, nr 3, s.18-21 (tekst w językach polskim i angielskim)

316. Язневич Виктор, **«Возвращение со звёзд» в СССР**. – Млечный Путь (Иерусалим), 2023, №4, с.175-188. = RU:779, 780; UK:72.

317. Kajtoch Wojciech, **Stare i nowe szkice o fantastyce**. – Olsztyn: Stalker Books, 2023, 480 s. [O S. Lemie na s.9-99 i wielu innych].

318. Oramus Marek, **Matka paranoja**. – Olsztyn: Stalker Books, 2023, 552 s. [O S. Lemie na 110 stronach].

319. Gorliński-Kucik Piotr, **„Jutro”. SF jako sposób myślenia**. – Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2024, 433 s. [O S. Lemie na 104 stronach].

320. Majcher Agnieszka, **„Skąd się toto takie wzięło”: wpływ współpracy autora z tłumaczem na język przekładu na podstawie analizy angielskich tekstów *Cyberiady* i *Kongresu futurologicznego* Stanisława Lema**. – Kielce: Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, 2024, 256 s.

321. **Filozoficzny Lem**. Wybór tekstów Stanisława Lema i opracowania. **Tom 2**. Losowe czy celowe? Religia, etyka, kultura / Red. Kobiela F. i Gomułka J. – W.: Wydawnictwo Aletheia, 2024, 630 s. = PL:2474.

Autorzy: Stanisław Lem, Filip Kobiela, Jakub Gomułka, Piotr Lipski, Szymon Kukulak, Elana Gomel / Przełożył Jakub Gomułka, Klaudia Żerańska, Agnieszka Gajewska, Łukasz Kucharczyk, Paweł Okołowski, Jacek Dukaj, Paweł Grabarczyk i Wiktor Jaźniewicz.

322. **Седьмые Лемовские чтения:** Сборник материалов Международной научной конференции памяти Станислава Лема 28-30 марта 2024 г. / Ред. Нестеров А.Ю. – Самара: Самарама, 2025, 352 с. = RU:789.

Авторы: Станислав Лем / Перевёл Язневич В.И.; статей о С. Леме: Гуров О.Н. и Звягинцев М.М., Демина А.И., Ламберов Л.Д., Огнев А.Н., Смердова Е.А., Баранов Л.И., Камин А.А., Огнев В.И., Сергеев С.А., Околовский П. / Перевёл Язневич В.И.

323. Wozniak Monika, **Galassia Lem.** Letteratura, filosofia, scienza e fantascienza nell'autore di «Solaris». – Roma: Lithos, 2025, 176 p.

324. **Станислав Лем** (Биография, Библиография):

1) Абакан: Архив БВИ, с 2004 г. по н.вр. / Ред. Борисов Владимир – <https://bvi.rusf.ru/lem/lem.htm>.

2) М.: Лаборатория фантастики, с 2005 г. по н.вр. / Ред. Линник Вадим, Лапышёв Алексей – <https://fantlab.ru/autor9>.

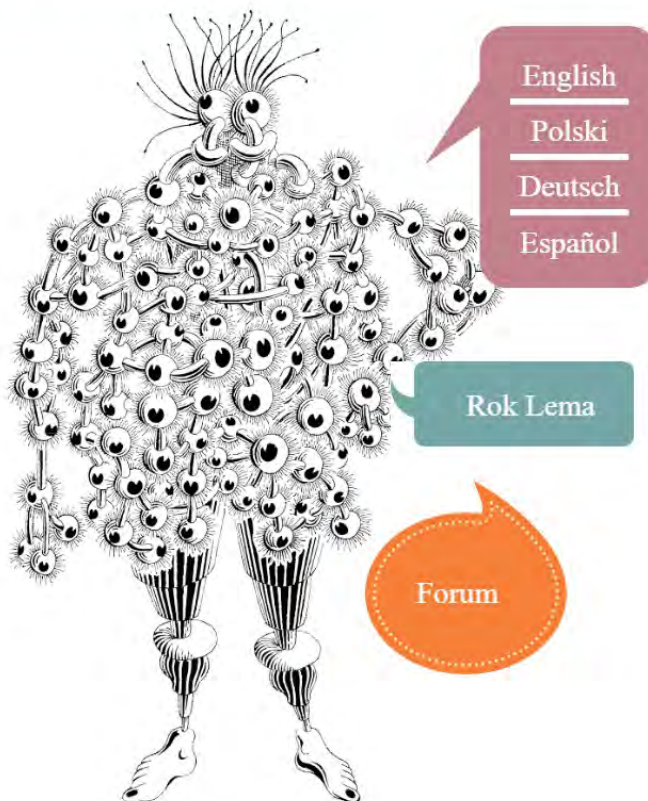
325. **Stanislaw Lem: the official site** (English; Polski; Deutsch; Español) / Ed. Tomasz Lem, Wojciech Zemek. – К., od 2000 roku: <https://lem.pl/>.

Stanislaw Lem: the official site

Stanisław Lem

(1921-2006) one of the greatest contemporary writers—a virtuoso storyteller—according to the „New York Times”, whose books „convey the sense of a mind hovering above the boundaries of the human condition.” While most of his works bear the broad „science fiction” label he was a master of a number of genres and styles from satire to philosophy. Lem’s books have been translated into **52 languages** and have sold over **40 million copies**.

Dodatek:

Artykuły o Stanisławie Lemie w najbardziej „Lemologicznych” czasopismach

326. Artykuły o S. Lemie w czasopiśmie „Tygodnik Powszechny” (K.) / Red. Jerzy Turowicz (1945–1999), Adam Boniecki (1999–2010), Piotr Mucharski (od 2010).

Wymienione powyżej: ↑H2, H78, H98, H128, H141, H241, H246.

Oraz w numerach: 1952, nr 22; 1955: nr 18, s.8; 1959, nr od 10.05; 1960, nr 14; 1962, nry 34 i 48; 1965, nr 45; 1971, nr 25; 1972, nr 42; 1973, nr 27; 1974, nr 50; 1975, nr od 06.04; 1981, nr 38, s.6; 1984, nr 31; 1987, nr 35; 1990, nr 6; 1991, nr od 13.03, s.3,5; nr 37, s.8; 1992, nr 37, s.11; 1994, nr 10, s.4; 1995, nr 16, s.14; 1996, nr 2, s.4; nr 5, s.4; nr 23, s.13; nr 29, s.7; nr 30, s.4; nr 45, s.4; nr 51/52, s.4; 1997, nr 3, s.16; nr 11, s.4; nr 13, s.4; nr 17, s.6; nr 51/52, s.11; 1998, nr 44, s.13; nr 45, s.6; 1999, nr 2; nr 17, s.4; nr 23, s.6; nr 45, s.13; nr 47, s.12; nr 50, s.13; 2000, nr 6, s.4; nr 8, s.4; nr 23, s.13; nr 45, s.24; nr 52/53, s.20-21; 2001, nr 9, s.3; nr 10; nr 22; nr 30, s.5; nr 38; nr 44, s.4; 2002, nr 26, s.12; nr 46, s.21; nr 47, s.13; nr 51/52, s.19; 2003, nr 7, s.20-21; nr 11, s.21; nr 27, s.13; nr 37, s.4; nr 47, s.13; 2005, nr 11, s.12; nr 22, s.18; 2006, nr 29, s.13; 2009, nr 40 dod., s.III; 2013, nr 50, s.36; 2017, nr 34, s.58-61; 2018, nr 21 dod., s.32-33; nr 39, s.61; 2019, nr 16, s.132-134; 2021, nr 38; 2022, nr 1/2, s.105-108; nr 8, s.66-67.

Autorzy: Zofia Starowieyska-Morstinowa (1952, nr 22; 1962, nr 34), Tadeusz Dworak (1955, nr 18), Michał Sprusiński (1959, nr od 10.05), Jan Józef Szczepański (1960, nr 14; 1991, nr 37), Jacek Łukasiewicz (1965, nr 45), Henryk Krzeczowski (1971, nr 25), Jan Kurowicki (1972, nr 42), Piotr Myszkowski (1973, nr 27), Jadwiga Skarżyńska (1974, nr 50), Jerzy Jarzębski (1987, nr 35; 1995, nr 16; 1999, nr 50), Kazimierz Kania (1991, nr od 13.03), Kazimierz Orłoś (1992, nr 37), Antoni Rutkowski (1994, nr 10), Stefan Bobrowski (1996, nr 2), Marek Skrobała (1996, nr 5), Tomasz Fiałkowski (też jako Lektor) (1996, nr 23; 1998, nr 44; 1999, nr 45; 2000, nry 23, 52/53; 2002, nry 46, 47; 2003, nry 11, 27, 47; 2005, nr 22; 2013, nr 50; 2017, nr 34; 2018, nry 21 dod., 39; 2019, nr 16; 2021, nr 38; 2022, nr 1/2), Jan Wojnowski (1996, nr 29), Tadeusz Kukiz (1996, nr 29), Jerzy Turowicz (1996, nr 30), Radek Sikorski (1996, nr 45), Jerzy Strojnowski (1996, nr 51/52), Józefa Hennelowa (1997, nr 3), Bogusław Piskorski (1997, nr 11), Janusz Poniewierski (1997, nr 17), Wiesław Łukaszewski (1997, nr 51/52), Jan Błoński (1998, nr 45; 2002, nr 47), Jerzy Pilch (1999, nr 2), Dorota Cieślik (1999, nr 17), Stanisław Musiał (1999, nr 23), Philip Earl Steele (2000, nr 6), Magdalena Fikus (2001, nry 9, 38), Marian Stala (2001,

nr 10), Stanisław Obirek (2001, nr 30, 44), Adam Poprawa (2002, nr 26), Paweł Potoroczyn (2002, nr 51/52), Anita Piotrowska (2003, nr 7), Shalom Lindenbaum (2003, nr 37), Piotr Gruszczyński (2005, nr 11), Włodzimierz Rostocki (2006, nr 29), Jan Strzałka (2009, nr 40 dod.), Michał Komar (2022, nr 8), Piotr Paziński (2025, nr 26).

W tym czasopiśmie jest 374 publikacji artykułów i wywiadów S. Lema: od PL:1 (1946 r.) do PL:2368 (2015 r.).

↑H98

Przyszłość jest otwarta:
rozmowa ze Stanisławem LEMEM

Przewodnik po Lemie:
Stanisław BEREŚ,
Przemysław CZAPLIŃSKI,
Marietta CZUDAKOWA,
Konstantin DUSZENKO,
Magdalena FIKUS, Jerzy JARZĘBSKI,
Adam POPRAWA, Jan Józef SZCZEPAŃSKI,
Felix SZIROKOW,
Małgorzata SZPAKOWSKA,
Jewgienij WAJSBROT
Edmund WNUK-LIPIŃSKI

TYGODNIK POWSZECHNY

apokryf

NR 17 WRZESIEŃ 2001

80. urodziny Stanisława Lema

PH. DANUTA WISNIE

Dziękując za ogromne i niezwykle dzieło, którego zaledwie fragment próbują opisać autorzy tego „Apokryfu”, za nieustanne przypominanie, że na cywilizację ludzką patrzeć należy w jak najszerzej perspektywie; za przepowiednie, które ziszczyły się szybciej niż przypuszczał ich autor, i za przestrogi, które często były głosem wołającego na puszczy; a także (i przede wszystkim) za współpracę, która sięga początków naszego pisma, składamy jubilatowi najszczerze i najserdeczniejsze życzenia

redakcja
„Tygodnika Powszechnego”

327. **Artykuły o S. Lemie w czasopiśmie „Twórczość” (W.)** / Red. Adam Ważyk (1950–1954), Jarosław Iwaszkiewicz (1955–1980), Jerzy Lisowski (1981–2004), Bohdan Zadura (2004–2020), Mateusz Werner (od 2021).

Wymienione powyżej: ↑H9.1, H292, H295.

Oraz w numerach: 1952, nr 6, s.175-178; 1957, nr 8, s.146-153; 1958, nr 5, s.141-144; 1959, nr 6, s.130-132, nr 7, s.121-123; 1961, nr 12, s.111-114; 1962, nr 4, s.146-148; nr 6, s.125-127; 1966, nr 1; nr 8, s.112-114; 1967, nr 7, s.112-115; 1969, nr 2, s.142; nr 5, s.99-105; nr 7, s.136-139; 1970, nr 9, s.159; 1971, nr 8, s.103-106; 1972, nr 1; nr 3, s.109-111; 1973, nr 1, s.113-114; 1974, nr 9, s.115-116; nr 12, s.114-116; 1975, nr 3, s.83-88; 1976, nr 4, s.97-99; nr 10, s.128-131; 1977, nr 4, s.114-117; nr 12, s.120-123; 1978, nr 6, s.124-127; 1982, nr 8, s.111-116; 1983, nr 6, s.115-118; 1984, nr 25; 1986, nr 11/12, s.222; 1987, nr 8, s.101-102; nr 10; 1988, nr 3, s.109-111; 1995, nr 12, s.70-85; 1996, nr 9, s.102-105; 1997, nr 7, s.58-67; 2000, nr 7, s.103-106; 2001, nr 4, s.56-87; 2006, nr 5; 2010, nr 3, s.151-152; 2012, nr 2, s.114-116; 2014, nr 10, s.129-131; 2017, nr 10, s.127-129; 2018, nr 1, s.93-104, 135-138, 166-168; 2019, nr 2, s.119-123; 2023, nr 10, s.82-91.

Autorzy: Ludwik Grzeniewski (1952, nr 6), Mieczysław Jastrun (1952, nr 6), Jerzy Kwiatkowski (1957, nr 8; 1958, nr 5), Jan Józef Lipski (1959, nr 6), Tomasz Łubieński (1959, nr 7), Włodzimierz Maciąg (1961, nr 12; 1962, nr 6; 1969, nr 7), Marta Wyka (1962, nr 4), Krzysztof Wolicki (1966, nr 1), Stefan Melkowski (1966, nr 8), Tomasz Burek (1967, nr 7), Małgorzata Szpakowska (1969, nr 5; 1971, nr 8; 1976, nr 4; 1995, nr 12; 1997, nr 7), Bohdan Zadura (1972, nr 1; 1973, nr 1; 1974, nr 9), Leszek Bugajski (1972, nr 3; 1996, nr 9), Jakub Zdzisław Lichański (1975, nr 3), Andrzej Stoff (1976, nr 10; 1977, nr 4; nr 12; 1978, nr 6), Anna Sobolewska (1982, nr 8), Stanisław Bereś (1983, nr 6), Andrzej Niewiadowski (1984, nr 25; 2024, nr 10), Nasiłowska Anna (1987, nr 8, 10; 1988, nr 3), Mariusz Czubaj (2000, nr 7), Hugo Draxler i Szymon Wróbel (2001, nr 4), Paweł Zawadzki (2010, nr 3), Łukasz Saturczak (2012, nr 2), Michał Nalewski (2014, nr 10), Leszek Żuliński (2017, nr 10), Przemysław Pieniążek (2018, nr 1; 2019, nr 2), Paweł M. Wiśniewski i Artur Hellich (2018, nr 1), Paweł Majcherczyk (2019, nr 2).

W tym czasopiśmie jest 7 publikacji artykułów i wywiadów S. Lema: PL:209, 245, 274, 323, 2448, 2449, 2450.

328. Artykuły o S. Lemie w czasopiśmie „Nowa kultura” (W.) / Red. Paweł Hoffman (1950–1952, 1953–1956), Jerzy Putrament (1952–1953), Wiktor Woroszyński (1956–1958), Jerzy Piórkowski (1958), Stefan Żółkiewski (1958–1962), Hieronim Michalski (1962–1963)

W numerach: 1951, nr 24; 1952, nr 14, s.10; nr 22, s.9; 1955, nr 6, s.4-5; nr 7, s.7; nr 44, s.3; 1956, nr 14, s.6; 1957, nr 29, s.5; nr 54, s.7; 1958, nr 45, s.15; 1960, nr 12, s.10; 1961, nr od 04.03; nr 39, s.2; nr od 26.11; 1962, nr 9; nr 13, s.1,11; nr 45, s.10; 1963, nr 1, s.12.

Autorzy: Antoni Słonimski (1951, nr 24), Ludwik Grzeniewski (1952, nr 14), Zofia Woźnicka (1952, nr 14, nr 22), Andrzej Kijowski (1955, nr 6), Adam Empacher (1955, nr 7), Aleksander Ścibor-Rylski (1955, nr 44), Witold Wirpsza (1956, nr 14), Bolesław Michałek (1960, nr 12), Stanisław Grochowiak (1961, nr 39; 1962, nr 13).

W tym czasopiśmie jest 26 publikacji artykułów S. Lema: Od PL:47 (1951 r.) do PL:258 (1962 r.).

329. Artykuły o S. Lemie w czasopiśmie „Życie Literackie” (K.) / Red. Władysław Machejek.

Wymienione powyżej: ↑H1.1, H5, H7.

Oraz w numerach: 1954, nr 5, s.10; nr 6, s.7; nr 47, s.10; 1956, nr 7, s.6; 1957, nr 30, s.12; 1961, nr 30, s.3,8; nr 31, s.4; nr 47, s.4; nr 51; 1962, nr 2, s.4; nr 13, s.9; nr 20; nr 27, s.16; 1964, nr 43; 1967, nr 52; 1968, nr 29, s.11,13; 1969, nr 9, s.10; nr 26, s.3; nr 46; nr 47; nr 49, s.11-12; 1971, nr 13, s.16; nr 34, s.10; 1973, nr 24, s.13; nr 34, s.15; nr 47, s.1,16; 1974, nr 21, s.10; nr 24; 1975, nr 44, s.16; nr 50; 1976, nr 7; nr 8; nr 20; nr 31, s.10; nr 50, s.11; 1977, nr 10, s.17; 1979, nr 42; 1980, nr 42, s.10-11; nr 45, s.20; 1981, nr 37, s.15; 1982, nr 9, s.14-15; nr 15, s.15; nr 31, s.15; 1983, nr 17, s.11; nr 48, s.6,13; 1984, nr 12, s.11,13; nr 15, s.10; nr 46, s.16; 1985, nr 21, s.15; 1986, nr 35, s.6; 1987, nr 29, s.10; nr 42, s.10.

Autorzy: Andrzej Kijowski (1954, nry 5 i 6), Adam Włodek (1954, nr 47), Ludwik Flaszen (1956, nr 7), Jan Błoński (1961, nr 30; nr 31), T. Lisicka (1961, nr 47), Janusz Gościński (1962, nr 2), Ryszard Kosiński (1962, nr 27), Piotr Kuncewicz (1968, nr 29), Jerzy Kwiatkowski (1969, nr 9), Maciej Szybist (1969, nr 26), Henryk Markiewicz (1969, nry 46, 49), Tadeusz Łakomski (1971, nr 13), Włodzimierz Maciąg (1971, nr 34), Piotr Krywak (1973, nr 24; 1979, nr 42; 1980, nr 42), Jerzy Surdykowski (1973, nr 47), Leonard Neuger (1974, nr 21), Olgierd Terlecki (1975, nr 44; nr 50), Witold Nawrocki (1976, nr 8), Zbigniew Bauer (1976, nr 31), Jacek Tarczałowicz (1976, nr 50), Stefan Żółtowski (1977, nr 10), Jerzy Wittlin (1980, nr 45), Leszek Bugajski (1982, nr 9; nr 15; nr 31; 1985, nr 21), Wojciech Kajtoch (1983, nr 17; nr 48), Andrzej Niewiadowski (1984, nr 12; nr 15; 1986, nr 35; 1987, nr 29; nr 42).

W tym czasopiśmie jest 19 publikacji artykułów i wywiadów S. Lema: od PL:72 (1954 r.) do PL:588 (1984 r.).

330. **Artykuły o S. Lemie w czasopiśmie „Przekrój” (K., W.)** / Red. Marian Eile (1945–1969), Mieczysław Kieta (1969–1973), Mieczysław Czuma (1973–2000), Maciej Piotr Prus (2000–2001), Jacek Rakowiecki (2001–2002), Piotr Najsztub (2002–2006), Katarzyna Janowska (2010–2011), Roman Kurkiewicz (2012), Miłada Jędrzyk (2018–2020).

Wymieniony powyżej: ↑H102.

Oraz w numerach: 1955, nr 555; 1964, nr 1006; 1969, nr 1239, s.9; 1972, nr 1401, s.17, nr 1440, s.8; 1973: nr 1460, s.8; 1974, nr 1548, s.12; 1980, nr 1859, s.20; 1981, nr 1912, s.17,23; 1985, nr 2066, s.9; 1988, nr 2255, s.7; 1991, nr 2413, s.3; 1992, nr 17, s.9; 1995, nr 41; 1996. nr 37, s.15; nr 39; 2000, nr 19, s.34; nr 24; nr 39, s.36; nr 48, s.28-29; 2001, nr 1, s.35,78; nr 3, s.71; nr 4, s.78; nr 22, s.4; nry 33-35; nr 38, s.20-21; nr 44, s.6-7; nr 49, s.72; 2002, nr 7, s.4; nr 43, s.50; 2005, nr 10, s.84-85; 2007, nr 13; 2009, nr 40; 2010, nr 49, s.73; 2011, nr 16/17, s.38-41; nr 40, s.40; 2012, nr 40, s.40-41; nr 53, s.66-69; 2019, nr 1, s.23-24.

Autorzy: Autorzy: Ludwik Jerzy Kern (1972, nr 1401; 2001, nr 38), Zygmunt Bronierek (1980, nr 1859), Andrzej Donimirski (1981, nr 1912), Jan Pieszczachowicz (1985, nr 2066), Izabella Bodnar (1992, nr 17), Lesław Peters (1996, nr 37), Włodzimierz Jurasz (2000, nry 19, 48), Tomasz Fiałkowski (2000, nr 48), Zdzisław Kwiatkowski (2001, nr 1), Ryszard Paciejewski (2001, nr 4; 2002, nr 7), Wacław Nakończy (2001, nr 22), Władysław Benewrat (2001, nr 44), Jacek Sieradzki (2005, nr 10), Tadeusz Nyczek (2007, nr 13; 2011, nr 40), Kuba Dąbrowski (2010, nr 49), Ari Folman i Karolina Pasternak (2011, nr 16/17), Stach Szablowski (2012, nr 40), Cezary Polak (2012, nr 53), Stanisław Bereś (2019, nr 1).

W tym czasopiśmie jest 130 publikacji artykułów i wywiadów S. Lema: od PL:68 (1954 r.) do PL:2402 (2021 r.).

↑H102

331. Artykuły o S. Lemie w czasopiśmie „Odra” (Wr.) / Red. Tadeusz Lutogniewski (1961–1967), Klemens Krzyżagórski (1967–1972), Zbigniew Kubikowski (1972–1976), Waldemar Kotowicz (1976–1981), Ignacy Rutkiewicz (1982–1992), Mieczysław Orski (od 1992).

Wymieniony powyżej: ↑H146.1.1.

Oraz w numerach: 1959, nr 27, s.2; 1965, nr 12, s.86-87; 1976, nr 7/8, s.43-46; nr 12, s.103-104; 1977, nr 7/8, s.41-50; 1980, nr 3, s.3-8; nr 5, s.110; nr 11, s.23-27; 1983, nr 1, s.102-104; 1984, nr 7/8, s.93-95; nr 9, s.112; 1986, nr 6, s.37-48; nr 11; nr 12, s.28-31; 1987, nr 11, s.96-97; 1988, nr 2; nr 7/8, s.88-89; 1990, nr 4, s.112; 1991, nr 6, s.112; nr 9, s.32-39; 1992, nr 10, s.76-78; 1996, nr 9, s.55-57; 1998, nr 1, s.109-110; nr 2, s.125; nr 12, s.129; 2000, nr 2, s.114-116; nr 10, s.124-125; 2001, nr 9, s.50-53; 2002, nr 10, s.105-106; 2003, nr 3, s.51-55; nr 12, s.102-103; 2006, nr 5, s.144; 2007, nr 4, s.88-92; nr 11, s.44-50; 2008, nr 10, s.43-48; 2011, nr 12, s.124-126; 2017, nr 2, s.59-61; 2021, nr 7/8, s.68-74; 2022, nr 7/8, s.106-107; 2024, nr 2, s.107-108.

Autorzy: Jan Adam Weiss (1959, nr 27), Piotr Kajewski (1965, nr 12), Bogusław Latawiec (1976, nr 7/8), Stanisław Bereś (1976, nr 12; 1977, Nr 7/8; 1980, nr 3; 1983, nr 1; 1984, nr 7/8; 1986, nr 6; 1992, nr 10), Franciszek Ryszka (1980, nr 11), Jerzy Wittlin (1984, nr 9), Piotr Bartyś (1986, nr 12; 1987, nr 11; 1988, nr 2), Jacek Nowicki (1988, nr 7/8), Jerzy Jarzębski (1991, nr 9), Siegfried Lenz (1996, nr 9), Maciej Świerkocki (1998, nr 1; nr 2; 2002, nr 10), Katarzyna Kosowska-Hańderek (2000, nr 2), Adam Poprawa (2000, nr 10; 2001, nr 9; 2003, nr 12), Sławomir Mrożek i Krisztina Baba (2003, nr 3), Stanisław Stabro (2003, nr 7/8), Feliks Przybylak (2006, nr 5), Paweł Okołowski (2007, nr 4; 2017, nr 2), Anna Nasiłowska (2008, nr 10), Mirosław Ratajczak (2011, nr 12; 2022, nr 7/8), Antoni Wilgusiewicz (2021, nr 7/8), Jan Topolski (2024, nr 2).

W tym czasopiśmie jest 174 publikacji artykułów i wywiadów S. Lema: od PL:569 (1981 r.) do PL:2343 (2011 r.).

332. Статьи о С. Леме (или с информацией о нём) в журнале «Новый мир» (М.) / Ред. Александр Твардовский (1958–1970), Валерий Косолапов (1970–1974), Сергей Залыгин (1986–1998), Андрей Василевский (с 1998).

Приведённые выше: ↑Н20, Н80, Н269.

Также в номерах: 1963, №4, с.262-265; 1965, №11, с.266-270; 1969, №12, с.271-274; 1970, №6, с.234; 1971, №4, с.225-233; 1989, №11, с.259-262; 1994, №7, с.194-197; №8, с.254; №12, с.214-219; 1996, №9, с.212-216; 1998, №4, с.239-240, 247; 1999, №8, с.207-217; 2000, №5, с.247-248; №7, с.156; №11, с.235; 2001, №1, с.249; №3, с.159-176; №4, с.234; №6, с.234; №10, с.232; 2002, №1, с.230; №6, с.226; №12, с.137-144; 2003, №5, с.183-187; №9, с.185-188; 2004, №5, с.227; №8, с.227; 2006, №5, с.187f; 2007, №6, с.227f; 2009, №6, с.225; 2010, №3, с.195-198, 204-207; №4, с.207f; №6, с.207f, 214f; №12, с.205f; 2011, №2, с.211f; №8, с.211f; №12, с.209f; 2012, №10, с.181f; №11, с.179-177; 2013, №2, с.214f; №6, с.192f; №10, с.215-220; 2014, №7, с.191-198; 2015, №5, с.219f; 2016, №9, с.205-211; №10, с.208f; №12, с.212-215; 2017, №6, с.209f; 2018, №4, с.218-223; №6, с.215-220; №10, с.202f; 2019, №6, с.215f; №8, с.217-223; №12, с.221f; 2020, №8, с.171f, 220-226; №11, с.141-158; 2021, №6, с.210f; №8, с.160-170; 2023, №5, с.192-197.

Авторы: Захар Файнбург (1963, №4; 1965, №11; 1969, №12), В. Адмони (1971, №4), Андрей Василевский (1989, №11; 1998, №4; 2000, №5; 2001, №№1, 4, 6, 10; 2002, №№1, 6; 2004, №№5, 8; 2009, №6), Алла Марченко (1994, №7), Сергей Костырко (1994, №8; 1998, №4; 2000, №11; 2007, №6; 2015, №5), Александр Генис (1994, №12), Ирина Роднянская (1996, №9; 1999, №8; 2001, №3; 2006, №5; 2012, №10), Павел Крючков (2002, №№1, 6; 2004, №№5, 8; 2009, №6), Владимир Губайловский (2002, №12; 2003, №5; 2010, №3; 2013, №6; 2018, №10), Дмитрий Бак (2003, №9), Михаил Назаренко (2010, №3), Мария Галина (2010, №№4, 6, 12; 2011, №№2, 8, 12; 2013, №№2, 10; 2016, №12; 2017, №6; 2018, №№4, 6, 10; 2019, №№6, 8, 12; 2020, №8; 2021, №6), Елена Михайлик (2012, №11), Сергей Шикарев (2014, №7; 2016, №№9, 10), Аркадий Стругацкий (2020, №8), Георгий Шепелев (2020, №11), Андрей Левкин (2021, №8), Игорь Сухих (2023, №5).

В этом журнале имеются публикации 5 статей С. Лема.: RU:84, 85, 294.1÷2, 755.

333. Artikel über S. Lem in »Quarber Merkur« (Wien) / Hrsg. Franz Rottensteiner.

Oben erwähnt: ↑H12.3, H13.2.1, H14.2, H17, H24, H34.2, H43.2, H46.1, H207.3.

Und in Nummern: 1968, Nr 18, S.73-74; 1969, Nr 19, S.81-82; Nr 20, S.3-9; Nr 21, S.80-83; 1970, Nr 23, S.38-59,76-77; 1971, Nr 25, S.98-99; Nr 27, S.43-50; Nr 28, S.73-74,83-85,98-100; 1972, Nr 30, S.15-17; Nr 32, S.73-75,90; 1973, Nr 34, S.2,84-88; Nr 35, S.62-64; Nr 36, S.3-12; 1975, Nr 41, S.64-64,82-83; Nr 42, S.3-28; 1976, Nr 43, S.59-64; Nr 45, S.2; 1977, Nr 46, S.56-58,74-77,82-84; 1979, Nr 50, S.75-77; 1980, Nr 53, S.55-56; Nr 54, S.41-63; 1982, Nr 58, S.8-19; 1983, Nr 60, S.76-80; 1984, Nr 62, S.42-47; 1986, Nr 65, S.76-79; 1987, Nr 67, S.37-52; Nr 68, S.3-12; 1988, Nr 69, S.73-75; 1990, Nr 74, S.50-55; 1991, Nr 76, S.2,27-56; 1992, Nr 77, S.3-17,82-85; Nr 78, S.3-14; 1993, Nr 80, S.15-33; 1994, Nr 82, S.33-42; 1998, Nr 87, S.95-109; 2000, Nr 91/92, S.238-240; 2001, Nr 93/94, S.259-263,285-288; 2002, Nr 95/96, S.259-260; 2003, Nr 97/98, S.213-222; 2004, Nr 99/100, S.264-268,294-296; 2005, Nr 101, S.49-52; Nr 102, S.9-24,89-104; 2009, Nr 109/110, S.275-279; 2011, Nr 112, S.277-280; 2012, Nr 113, S.123-142; 2014, Nr 115, S.253-257; 2015, Nr 116, S.269-274; 2016, Nr 117, S.157-169,285-291; 2019, Nr 120, s.243-249,255-257; 2023, Nr 124, S.42-64.

Autoren: Franz Rottensteiner (*passim*) und: Vitali Stoljarow (Nr 20), Włodzimierz Maciąg (Nr 23), Darko Suvin (Nr 23), Jeremiej Parnow (Nr 27), E. Darázs (Nr 28), Ewa Balcerzak (Nr 30), Joachim Fischer (Nr 35), Leszek Szaruga (Nr 36), Uwe Japp (Nr 41), Peter Gendolla (Nr 42), Dieter Hasselblatt (Nr 43), Herbert W. Franke (Nr 46), Jan Józef Szczepański / Aus dem Polnischen von Lutz Adler (Nr 53), Hermann Lebherz (Nr 54), Stanisław Barańczak / Aus dem Polnischen von Hanna Jarosińska (Nr 54), Gerhard Vowe (Nr 58), H. Stein (Nr 60, 69), Stanisław Bereś / Aus dem Polnischen von Edda Werfel (Nr 62), Antoni Smuszkiewicz / Aus dem Polnischen von Edda Werfel (Nr 65), Stanisław Bereś / Aus dem Polnischen von Hanna Rottensteiner (Nr 67, 87), Kazuko Yamada / Aus dem Japanischen von Michael Noetzel (Nr 68), Istvan Csicsery-Ronay (Nr 74), Anna B. Cieśluk (Nr 76, 77), T.R. Steiner (Nr 76), Bernd Flessner (Nr 77), Dagmar Ende (Nr 78), Manfred Geier (Nr 80), Jutta Ferchland (Nr 82), Jacek Rzeszutnik (Nr 93/94, 112, 115, 116, 117, 120), Lech Keller (Nr 97/98, 124), Erik Simon (Nr 101, 113, 118), Bernd Böttcher (Nr 102), Wladimir Borissow und Alexander Lukaschin / Aus dem Russischen von Erik Simon (Nr 117), Felix Holtschoppen (Nr 120).

Es gibt 45 Veröffentlichungen von Artikeln und Interviews von S. Lem in diesem Magazin: von DE:20 (1968) bis DE:309 (1987).

334. Articles on S. Lem in “Science-Fiction Studies” (Greencastle, IN) /
Ed. Arthur B. Evans.

Mentioned above: ↑H27, H44, H60, H190.

And in numbers: 1973, nr 2, p.139; 1974, nr 3, p.223; 1975, nr 6, p.152-156, 166-169; 1977, nr 11, p.65-68; nr 12, p.110-126; 1979, nr 17, p.85-91; nr 18, p.153-163; 1981, nr 24, p.121-142, 215-217, 228; 1984, nr 34, p.337-338; 1985, nr 35, p.6-21; 1987, nr 42, p.222-230; nr 43, p.294-306; 1988, nr 46, p.259-281; 1989, nr 47, p.1-37; 1991, nr 53, p.91-103; 1992, nr 56, p.109-116; nr 58, p.411-416; 1993, nr 59, p.15-33; 1994, nr 63, p.173-190, 212-224; 1995, nr 65, p.113-118; 1996, nr 69; 1997, nr 72, p.318-323; 1998, nr 76, p.545-548; 1999, nr 77; nr 78, p.232-262; nr 79, p.482-486; 2000, nr 80, p.190; 2001, nr 83, p.149-154; 2002, nr 86, p.34-52, 71-99, 133-135; 2014, nr 123, p.364-391; 216, nr 130, p.597-600; 2018, nr 135, p.332-340; 2019, nr 137; 2023, nr 151. (<https://www.depauw.edu/sfs/lem.htm>)

Authors: Ursula K. Le Guin (nr 2), Darko Suvin (nrs 2, 3), S.C. Fredericks (nr 3), R.D. Mullen (nrs 5, 72), Damon Knight (nr 5), Edward Balcerzan (nr 6), Robert Scholes (nr 6), Richard Astle (nr 6), Michael Kandel (nr 11), Jerzy Jarzębski / Translated by: F. Rottensteiner (nr 12); Antoni Smuszkiewicz / Translated by Hania Fedorowicz (nr 17) and translated by Elizabeth Kwaśniewski and Robert M. Philmus (nr 42), Dagmar Barnouw (nrs 18, 24), Mark Rose (nr 24), Mark J. Purcell (nr 24), Peter F. Wilson (nr 24), Patrick A. McCarthy (nr 34), Istvan Csicsery-Ronay Jr (nrs 35, 76, 79, 86, 100), Simonetta Salvestroni / Translated by Robert M. Philmus (nr 43), Carl D. Malmgren (nrs 46, 59), George E. Slusser (nr 47), Robert M. Philmus (nr 53), David Ketterer (nr 56), Peter Swirski (nr 58), Ann Weinstone (nr 63), Leonard A. Cheever (nr 63), Kenneth Krabbenhoft (nr 63), W. Warren Wagar (nr 65), Franz Rottensteiner (nrs 69, 77, 80, 137), Veronica Hollinger (nr 78), Peter Haffner (nr 83), Anthony Enns (nr 86), Scott Ash (nr 86), Adam Głaz (nr 123), Brittany Roberts (nr 130), Marcin Wołk (nr 135) and Simona Bartolotta (nr 151).

There are 24 publications of S. Lem's articles and interviews in this magazine: from EN:35 (1973) to EN:143 (1997).

335. Artykuły o S. Lemie w czasopiśmie „Fantastyka” (W.) / Red. Adam Hollanek.

Wymienione powyżej: ↑H34.1, H43.1.

Oraz w numerach: 1982, nr 1, s.49-50; 1983, nr 3, s.50-51; 1984, nr 3, s.51-53; nr 7, s.54; nr 9, s.55; nr 11, s.54; 1985, nr 1, s.53; nr 4, s.2; nr 6, s.55; nr 8, s.54-55; nr 9, s.59 i okładka; nr 10, s.60; nr 11, s.61; 1986, nr 3, s.52-54; nr 4, s.3 okładki; nr 5, s.58-60; nr 9, s.56-59; nr 11, s.55-57,60-61; 1987, nr 1, s.55; nr 3, s.2,64; nr 4, s.54; nr 6, s.2; nr 7, s.51-53,56; nr 8, s.51-53;60-61; nr 9, s.54-56; nr 10, s.58; 1988, nr 2, s.58-59; nr 6, s.62-63; nr 9, s.2; 1989, nr 6, s.61; nr 7, s.3; nr 8, s.55-59.

Autorzy: Franz Rottensteiner (1982, nr 1 / Przełożył Mieczysław Dutkiewicz; 1985, nry 1 i 4; 1985, nr 9; 1986, nr 4; 1987, nr 3; 1989, nr 6), Leszek Bugajski (1983, nr 3; 1984, nry 7 i 9; 1985, nry 6. 8 i 9; 1986, nr 11; 1987, nr 7; 1988, nr 2), Antoni Smuszkiewicz (1984, nry 3 i 11), Adam Hollanek (1985, nr 4; 1986, nry 3 i 9; 1987, nry 1, 3 i 6; 1988, nry 2 i 9), Jolanta Tambor (1985, nry 10 i 11), Jerzy Jarzębski (1986, nr 5; 1987, nr 9), Andrzej Niewiadowski (1986, nr 9; 1989, nr 8), Stanisław Bereś (1986, nr 11; 1987, nr 7), Maciej Parowski (1987, nr 4), John Tierney i Arkadiusz Nakoniecznik (1987, nr 8), Grzegorz Pieńkowski (1987, nr 8), Włodzimierz Jurasz (1987, nr 10), Hans Joachim Bleyl, David Berreby i Paul Gray (1988, nr 2), Donimirski Andrzej (1988, nr 6) i Jan Zawierski (1989, nr 7).

W tym czasopiśmie jest 3 publikacji wywiadów S. Lema: PL:582, 624, 636.

↑H99

336. **Artykuły o S. Lemie w czasopiśmie „Nowa Fantastyka” (W.)** / Red. Lech Jęczyżyk (1990–1992), Maciej Parowski (1992–2003), Maciej Makowski (2005–2006), Paweł Matuszek (2006–2009), Jerzy Rzymowski (od 2013).

Wymienione powyżej: ↑H54, H99, H265.

Oraz w numerach: 1991, nr 4, s.60; 1992, nr 4, s.71; nr 5, s.79; nr 9, s.65-67; 1993, nr 9, s.66-68; 1994, nr 1, s.73; nr 3, s.73; nr 10, s.65; 1996, nr 6, s.70-71,77; nr 9, s.75; nr 11, s.70; nr 12, s.68; 1997, nr 3, s.75; 1998, nr 6, s.68-69; nr 8, s.76,80; nr 9, s.72; 1999, nr 3, s.82; nr 7, s.65; nr 10, s.73; 2000, nr 3, s.65; nr 7, s.73; nr 10, s.71; nr 12, s.65; 2001, nr 2, s.75; nr 6, s.65; nr 10, s.72; nr 12, s.74,77; 2002, nr 6, s.79; nr 7, s.78; nr 8, s.78; nr 9, s.65-66; nr 10, s.76; nr 12, s.77; 2003, nr 2, s.59-60; nr 5, s.77; nr 8, s.73,75; nr 9, s.74; nr 12, s.72,75; 2006, nr 5, s.4-5; 2007, nr 5, s.65-66; 2010, nr 8, s.12-13; 2013, nr 9, s.8-9; 2016, nr10, s.10-12; 2020, nr 12, s.14-16; 2021, nr 1, s.1; nr 5, s.11-13; nr 6, s.71,74; nr 10, s.10-12; 2024, nr 3, s.12-15.

Autorzy: Adam Hollanek (1991, nr 4; 1992, nr 5; 1996, nr 6), Stanisław Remuszko (1992, nr 4; 1998, nr 8), Piotr Krywak (1992, nr 9), Jerzy Szeja (1993, nr 9), Dominika Materska [Oramus] i Ewa Popiołek (1994, nr 1; 1996, nr 6), Marek Oramus (1994, nry 3 i 10; 1996, nr 11; 1999, nr 3; 2000, nr 10; 2001, nry 6 i 12; 2002, nry 6-8 i 12; 2003, nry 5, 8 i 12; 2006, nr 5), Jerzy Jarzębski (1994, nr 10), Anna Dorota Kamińska (1996, nr 6), Maciej Parowski (1996, nry 6 i 12; 1999, nr 10; 2000, nr 7; 2001, nr 2; 2003, nr 2; 2007, nr 5), Krzysztof Bujalski (1996, nr 9), Janusz Cyran i Krzysztof Lipka (1996, nr 11), Piotr Szynkarczyk (1997, nr 3), Zbigniew Stępień (1998, nr 6), Rafał A. Ziemkiewicz (1998, nr 8), Małgorzata Nycz (1999, nr 3), Krzysztof Chimkowski (1999, nr 7), Łukasz Jonak (2000, nr 3), Adam Ustynowicz (2001, nr 10), Anna Dąbrowska (2001, nr 12), T. Zbigniew Dworak (2002, nr 9), Jacek Sobota (2002, nr 10), Jarosław Grzędowicz i Jakub Winiarski (2010, nr 8), Michał Hernes (2013, nr 9), Magdalena Świerczek-Gryboś (2016, nr 10; 2020, nr 12), Jerzy Rzymowski (2021, nr 1), Paweł Majka (2021, nr 5), Agnieszka Włoka i Paweł Deptuch (2021, nr 6), Mitsuyoshi Numano i Jan Żerański (2021, nr 10), Łukasz M. Wiśniewski (2024, nr 3), oraz Kunktator (1995, nr 7; 2001, nr 9; 2003, nry 8 i 12) i Predator (1998, nr 9; 2001, nr 9).

W tym czasopiśmie jest 8 publikacji artykułów i wywiadów S. Lema: PL:704, 717, 800, 1387, 1624, 1625, 1626, 2437.

337. **Artykuły o S. Lemie w czasopiśmie „Rzeczpospolita” (W.)** / Red. Janusz Durmała (1986–1989), Dariusz Fikus (1989–1996), Piotr Aleksandrowicz (1996–2000), Maciej Łukasiewicz (2000–2004), Grzegorz Gauden (2004–2006), Paweł Lisicki (2006–2011), Tomasz Wróblewski (2011–2012), Andrzej Talaga (2012), Bogusław Chrabota (od 2013).

Wymieniony powyżej: ↑H76.

Oraz w numerach: 1987, nr 111; 1995, nry od 30.03 i 291, s.18; 1996: nr od 10.04; nr 85, s.27; nr 208; nr 209; 1997, nr 44, s.27; nr 97; nr 107; nr 140; nr 146, s.30; nr 150, s.23; nr 286, s.25; nr od 09.12; 1998, nr 77, s.30; nr 196; nr 237, s.27; nr 256, s.1; nr od 23.10; nr 278; 1999, nr 12; nr 24; nr 78; nr 264; 2000, nr 74, s.A8; nr 175; nr 176, s.3; nr 179, s.2; nr 180; nr 224; nr od 06.12; nr 253, s.A7; nr 284; nr 291; nr 295; Rzecz o Książkach nr 8, s.E2; Rzecz o Książkach nr 12, s.E7; 2001, nr 121; nr 212, s.A9; nr od 15/16.09, nr 217, s.A13; nr 296, s.A10; nr 304, s.A21; 2002, nr 149; nr 156; nr 259, s.A11; nr 271; nr 273, s.A9; nr 276, s.A2,A9; nr 277, s.A9; nr 286, s.A12; Rzecz o Książkach nr 8, s.D2; 2003, nr 37, s.A9; nr 38; nr 3.III, s.15; nr 108, s.A17; nr 110, s.A13; nr 112: Rzecz o Książkach nr 12, s.D2; 2004, nr 20; 2005: nr od 16.05; 2006, nr 74, s.13; nry 75-77; nr 78, s.A15; nr 81; nr 104; nr 152, s.15; nr od 05.08; nr 213; nr 255; 2007, nr od 27.03; nr 83; 2008, nr 211, s.A17; nr od 24.09; 2009, nr 80, s.K5; 2011, nr 278; 2012, nr 209; 2013, nr 212, s.A12; nr 285; 2014, nr 180, s.A11; 2016, nr 77, s.38-39; nr 256; 2018, nr 224, s.A9; 2019, nr 125, s.A19; 2020, nr 184; 2021, nr 47; nr 58, s.A7; nr 89, s.23; nr 217; nr 224; nr 259, s.28-29; 2022, nr 29; 2024, nr 81, s.27.

Autorzy: Zbigniew Baran (1995, nr 291), Łukasz Gołębiowski (1996, nry od 10.04 i 85; 1997, nry 146, 150; 1998, nry 77, 256; 2000, nry 179, 06.12, 253; 2002: Rzecz o Książkach nry 8, 12; nr 259; 2003, nry 37, 108, 110 i 112; 2006, nr 74), Krzysztof Masłoń (1996, nr 85; 2000, nr 74; 2006, nr 78), Jerzy Sadecki (1997, nry 44, 286, od 09.12; 1998, nry 237 i od 23.10; 2001, nry 121, 212, 217 i 296; 2005, nr od 16.05; 2006, nry 76 i 81; 2008, nr od 24.09), Marek Domagalski (1997, nr 97), Stanisław Remuszko (1998, nr 196; 2014, nr 180), Agnieszka Kwiecień (1998, nr 278), Jan Józef Szczepański (2000, nr 176), Jacek Lutomski (2000, nr 180), Janusz Kowalczyk (2000, nr 224; 2002, nr 149), Piotr Olszewski (2001, nr 304), Krzysztof Darewicz (2002, nr 273), Rafał A. Ziemkiewicz (2002, nr 276), Roman Gałoński (2002, nr 277), Jacek Moskwa (2002, nr 286), Jacek Pliszka (2002, nr 156), Danuta Samek (2002, nr 156), Piotr Dobrołęcki (2003, Rzecz o Książkach nr 12), Steven Soderberg i Barbara Hollender (2003, nr 37), Aleksander Bukowiecki (2003, nr 52), Neil Gaiman (2003, nr 108), Marek Sadowski (2006, nr 74), Tomasz Fiałkowski (2006, nr 152), Elżbieta Sawicka (2006, nr 152), Michał Radgowski (nr od 05.08), Piotr

Bratkowski (2006, nr 213), Bartosz Marzec (2007, nr od 27.03), Andrzej Massé (2007, nr 83), Maria Ciunelis i Jan Bończa-Szabłowski (2008, nr 211), Zbigniew Bidakowski (2009, nr 80), Monika Małkowska (2011, nr 278), Ari Folman i Barbara Hollender (2013, nr 212), Marek Oramus (2013, nr 285; 2016, nr 77; 2022, nr 29; 2024, nr 81), Małgorzata Piwowar (2016, nr 256; 2018, nr 224), Michał Duszczyk (2019, nr 125), Jacek Cieślak (2021, nr 58), Janusz Płoński (2021, nr 89), Mariusz Cieślik (2021, nr 217), Jan Maciejewski (2021, nr 224), Agnieszka Gajewska (2021, nr 259).

W tym czasopiśmie jest 37 publikacji artykułów i wywiadów S. Lema: od PL:675 (1990 r.) do PL:2419 (2021 r.).

338. Artykuły o S. Lemie w czasopiśmie „Gazeta Wyborcza” (Warszawa i cała Polska) / Red. Adam Michnik.

Wymienione powyżej: ↑H75, H77, H101, H127, H149.1.

Oraz w numerach: 1991, nr 75, s.3; nr 107, s.1; nr 213, s.17; 1992, nr 256, s.1; 1993, nr 281, s.13; 1994, nr 54, s.18; Lublin:nr 268; 1995, Płock:nry 65 i 69; nr od 04.04; nr 215, s.2; Szczecin:nry 284, 285 i 288; nr 288, s.13; 1996, nr 14, s.4; Szczecin:nry 40 i 41; nr 43 s. 11; nr 44, s.9; nr 67, s.4; Lublin:nr 82; nr 165, s.11; K.:nry 211 i 213; nr 212, s.2; nr 213; nr 217, s.2; nr 232, s.16; Lublin:nr 265; K.:nr 301; 1997, nr 8, s.2; K.:nr 45, s.2; K.:nr 70, s.1; nr 70; nr 113; nr 286, s.2; K.:nr 286; Opole:nr 286; 1998, nr 5, s.12; nr 236, s.13; K.:nry 237 i 248; nr 254, s.12; K.:nr 275; nr 278, s.9; nr 279; 1999, K.:nry 5 i 7; nr 16, s.12; K.:nry 78 i 79; nr 79, s.24; nr 86, s.7,12; K.:nry 129, 230 i 247; nr 248, s.23; K.:nry 251 i 268, s.2; 2000, Szczecin:nr 18; K.:nry 35, 71 i 73; Olsztyn:nr 76; nr 77, s.1,10; Białystok:nr 77; Bydgoszcz:nr 77; Częstochowa:nr 77, s.4; Elbląg:nr 77; Katowice:nr 77; Kielce:nr 77; K.:nr 77, s.2; Lublin:nr 77; Opole:nr 77; Poznań:nr 77; Radom:nr 77; Rzeszów:nr 77; Szczecin:nr 77; Wr.:nr 77; nr 79, s.16; K.:nr 93; nr 128; nr 131; nr 181; Olsztyn:nr 184; nr 229, s.14-15; K.:nry 234, 252 i 277; nr 283, s.4; 2001, K.:nr 18, nr 37, s.12, 13, 17, 22, 31; nr 86; nr 133; nr 194, s.13; nr 195; K.:nry 198-216; K.:Co Jest Grane nr 37; nr 213, s.21; Częstochowa:nr 221; nr 249, s.13; nr 288; nr 295; 2002, K.:nr 54; nr 57, s.6; nr 91, s.8; Poznań:nr 92; K.:nry 118 i 125; nr 136, s.13; nr 150, s.2; nr 152, s.13; K.:nr 175; nr 181; nr 221; K.:nr 253; nr 269, s.2; nr 272, s.19; 2003, K.:nr 15; nr 31, s.12; K.:Co Jest Grane nr 7; Katowice:nr 32; nr 37(Duży Format nr 7), s.8-11; Katowice:nr 38; K.:nry 113, 161 i 178; Łódź:nr 183; nr 195, s.16; nr 255, s.13; nr 265, s.17; Duży Format nr 35, s.24; Poznań:nr 286; 2004, K.:nr 82; nr od 14.07; Łódź:nr 118; Poznań:nr 193; K.:nr 207 i 248; nr 303, s.15; 2005, K.:nry 94, 100, 104, 106-112; nr 108; Szczecin:nr 288; 2006, nr 74; nr 75; nr 76; K.:nry 75 i 77, s.10; Opole:nr 75; nr 78, s.19; nr 79 dod., s.2-4; nr 80 dod., s.1; Gdańsk:nr 80; K.:nr 80, s.7; nr 81, s.16; K.:nr 81, nr 82; K.:nry 94 i 95; Radom:nr 157; nr 148, s.15; nr 229; 2007, K.:nry 66, 68, 73 i 74, s.6; nr 73; Gdańsk:nr 76; 2008, nr 55; nr 90; K.:nr 217; nr 224, s.A8; nr 240, s.24; nr 241, s.25; K.:nr 242; nry 242-244; nr 245, s.32; Katowice:nr 246; nr 248; K.:nr 248; nr 256; nr 270; nr 276; nr 288; Szczecin:nr 290; nr 300; nr 304; 2009, nr 5; nr 11; nr 17; nr 22, s.16; nr 69; Łódź:nr 81; Szczecin:nry 125 i 127; K.:nr 230, s.6; nr 238; Duży Format nr 36, s.28-29; 2010, Gdańsk:nr 29, s.6; nr 73; 2011, nr 40, s.40; nr 162; K.:nr 197; nr 213; nr 227; K.:nr 233; nr 249, s.13; Duży Format nr 37, s.16-17; 2012, K.:nr 21; nr 149; Gdańsk:nr 196, s.6; K.:nr 273; 2013, nr 75, s.24-25; nr 116, s.16; nr 213; nr 281, s.19; Duży Format nr 37, s.19; 2014, nr 253; 2015, Łódź:nr 218; nr 202, s.16-17; 2016, K.:nr 153, s.6; nr 160, s.16; K.:nr

169; nr 210; Wr.:nr 275; nr 282, s.25; 2017, nr 33(Wysokie Obcasy), s.16-19; nr 178, s.14-15; Częstochowa:nr 186; nr 187, s.32-33; nr 192; K.:nr 209; 2018, Białystok:nr 21; K.:nry 208 i 210; nr 221, s.30-32; 2019, K.:nr 62; Olsztyn:nr 220; 2020, Duży Format nr 47; 2021, K.:nr 35; nr 37; nr 95 dod., s.13-15; nr 163 dod., s.8; nr 172 dod., s.2-3; nr 193 dod., s.8; nr 211 dod., s.18; nr 224 dod., s.10-11; nr 235 dod., s.8; nr 236 dod., s.12; nr 263 dod., s.8; nr 264 dod., s.34-35; nr 304 dod., s.7; Duży Format nr 37; 2022, Duży Format nr 6, Duży Format nr 7, Duży Format nr 22; 2023, nr 14, s.17.

Autorzy: Małgorzata Szpakowska (1991, nr 213), Ryszkiewicz Marcin (1994, nr 54), Iwona Lewandowska (1995, Płock:nry 65 i 69), Paweł Goźliński (1995, nr od 04.04), Marta Poniatowska (1995:Szczecin:nry 284 i 285), Ryszard Kozik (1995, nr 288; 1997, nr 286; 1998, K.:nr 237; nry 254, 278; 1999, K.: nr 268; 2000, nr 77; 2001, nr 194; 2002, K.:nr 253; 2003, K.:nry 113 i 178; 2005, nr 100; 2006, K.: nr 77; 2008, nr 55; K.:nry 242 i 248; 2009, K.: nr 230; 2012, K.:nry 21 i 273), Stanisław Bereś (1996, nr 14), Jan Błoński (1996, nr 43), Tadeusz Komendant (1996, nr 165; 1999, nr 86), Jacek Żakowski (1996, nr 212), Małgorzata Wosion (1997, nr 70; K.: nr 70), Roman Pawłowski (1997, nr 113; 2000, nr 181), Elwira Bielak (1997, nr 286; Opole:nr 286), Andrzej Stasiuk (1999, nr 16), Michał Cichy (1999, nr 79), Wojciech Orlński (1998, nr 5 (O Książkach); nr 279; 2000, nr 79; 2001, nr 37; 2002, nry 152 i 272; 2003, nr 37; 2004, nr 303; 2006, nry 74, 81 i 148; 2008, nr 240; nr 242; 2009, nr 22; nr 69; 2010, nr 73; 2011, nry 162 i 213; 2012, nr 149; 2013, nr 281, Duży Format nr 37; 2014, nr 253; 2016, nr 160; nr 282; 2017, nr 33 (Wysokie Obcasy), nr 178; nr 187; nr 192; 2018, Białystok:nr 21; nr 221; 2020, Duży Format nr 47; 2021, nr 37; 2022, Duży Format nry 6, 7, 22), Jan Stradowski (1999, nr 86; 2000, Olsztyn:nr 76; Białystok:nr 77; Bydgoszcz:nr 77; Częstochowa:nr 77; Elbląg:nr 77; Katowice:nr 77; Kielce:nr 77; Lublin:nr 77; Opole:nr 77; Poznań:nr 77; Radom:nr 77; Rzeszów:nr 77; Szczecin:nr 77; Wr.:nr 77), Andrzej Nowakowski (2000, K.:nr 71), Stanisław Barańczak (2000, nr 229), Tomasz Fiałkowski (2000, nr 252; 2011, nr 249; 2021, nr 236), Robert Szaniawski (2000, nr 283), Małgorzata Baranowska (2001, nry 86 i 249), Jerzy Jarzębski (2001, nr 213; 2002, nr 57; 2005, K.:nr 110; 2006, nr 78), Piotr Bratkowski (2001, nr 213), Agnieszka Kozik (2001: K.: 26.08, 27.08, 05.09, 07.09, 10.09, 11.09, K.:Co Jest Grane nr 37; 13.09, 14.09; 2002, nry 57, 175 i 221; 2003, nr 31), Wojciech Zemek (2002, nr 57; 2008, K.:nr 248), Małgorzata Wyszzyńska (2002, Poznań:nr 92), Andrzej Kurz (2002, nr 136), Tadeusz Sobolewski (2003, nr 37), George Clooney (2003, nr 37), Steven Soderbergh (2003, nr 37), James Cameron (2003, nr 37), Katarzyna Rakowska (2003, Łódź:nr 183), Maria Darska (2003, nr 195), Joanna Szczęsna (2003, Duży Format nr 35), Włodzimierz Jurasz (2005, K.:nr 110),

Renata Radłowska (2005, K.:nr 112; 2006, nr 79; 2013, nr 75), Marcin Górka (2005, Szczecin:nr 288), Krystyna Zaleska (2006, K.: nr 77), Michał Olszewski (2006, nr 79), Piotr Szulkin (2006, K.: nr 80), Radek Knapp (2006, nr 81), Michał Jacaszek (2006, nr 229), Małgorzata I. Niemczyńska (2007, K.:nr 74; 2008, K.:nr 217; 2011, nr 197, Duży Format nr 37), Mirosław Baran (Gdańsk:nr 76), Jerzy Sadecki (2008, nr 224), Michał Ogórek (2008, nry 241-245), Jacek Dukaj (2008, nr 241), Stanisław Obirek (2008, nr 243), Aleksander Wolszczan (2008, nr 244), Edmund Wnuk-Lipiński (2008, nr 245), Magdalena Warchala (2008, Katowice, nr 246), Marcin Piasecki (2008, nr 256), Joanna Derkaczew (2009, nr 238), Tomasz Lem (2009, Duży Format nr 36; 2021, nr 224), Magdalena Hajdysz (2010, Gdańsk: nr 29), Tadeusz Nyczek (2011, nr 40), Dorota Karaś (2012, Gdańsk: nr 196), Ari Folman (2013, nr 116, Duży Format nr 37), Paweł T. Felis (2013, nr 116), Marek Wąs (2015, nr 202), Joanna Targoń (2016, K.: nr 153), Michał Radomił Wiśniewski (2017, nr 178), Joanna Skiba (Częstochowa:nr 186), Olga Drenda (2017, nr 187), Grzegorz Nurek (2017, K.:nr 209), Aleksander Gurgul (2018, K.:nr 208), Luiza Kula (2018, K.:nr 210), Ewa Lipska i Donata Subbotko (2018, nr 221), Angelika Pitoń (2019, K.:nr 62), Marta Gruszecka (2021, K.:nr 35; Jarosław Kopec (2021, nr 95), Piotr Szostak (2021, nr 95), Ewelina Karwacka (2021, nry 163, 235), Konrad Wojciechowski (2021, nr 172), Anna Lem (2021, nr 172), Amanda Grzmiel (2021, nry 193, 263), Izabella Adamczewska-Baranowska (2021, nr211), Krzysztof Siwczyk (2021, nry 224, 264), Jarosław Wanecki (2021, nr 304), Małgorzata Szlachetka (2023, nr 14).

W tym czasopiśmie jest 211 publikacji artykułów i wywiadów S. Lema: od PL:655 (1989 r.) do PL:2428 (2021 r.).

↑H100

339. Artykuły o S. Lemie w czasopiśmie „Przegląd” (W.) / Red. Jerzy Domański.

Wymieniony powyżej: ↑H138.

Oraz w numerach: 2000, nr 31, s.32; nr 45, s.18; nr 51, s.28; 2001, nr 38, s.29,74; 2002, nr 3, s.16; nr 31, s.55; nr 49, s.46; 2003, nr 6, s.62; nr 17, s.17; nr 20, s.66; 2004, nr 30 i 49; 2005, nry 9; nr 21, s.44-45; 2006, nr 14, s.8-11; nr 24; nr 26; nr 37, s.42; 2009, nr 13, s.51; nr 41, s.54-56; 2011, nr 36; nr 38, s.40-41; 2013, nr 24; 2017, nr 33; 2018, nr 1, s.42-43; 2021, nr 4, s.50-52; nr 37, s.15; nr 50.

Autorzy: Krzysztof Teodor Toeplitz (2000, nr 31), Elżbieta Szymańska (2000, nr 45), Adam Gnoiński (2000, nr 51), Robert Walenciak (2002, nr 3), Ewa Likowska (2002, nr 49; 2003, nry 6, 17), Wiesław Stanowski (2004, nr 49), Mitsuyoshi Numano i Marcin Ogdowski (2005, nr 21), Przemysław Szubartowicz (2006, nry 14, 37), Stanisław Obirek (2006, nr 24), Waldemar Szydlowski (2006, nr 26), Tomasz Lem (2009, nr 41), Elżbieta Binswanger-Stefańska (2011, nr 36), Leszek Konarski (2011, nr 38), Tomasz Borejza (2018, nr 1; 2021, nr 4) i Jerzy Domański (2021, nr 37).

W tym czasopiśmie jest 146 publikacji artykułów i wywiadów S. Lema: od PL:1487 (2000 r.) do PL:2439 (2021 r.).

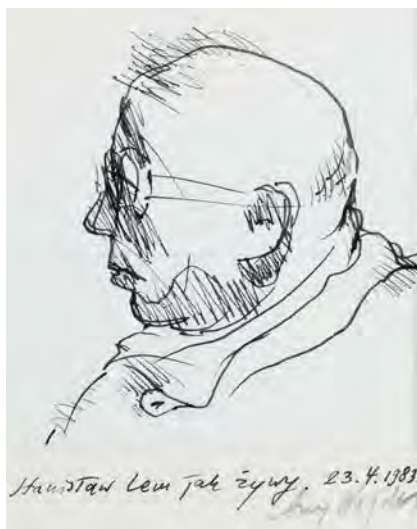
PL:1660

Suplement (w ostatniej chwili pracy nad książką)

340. „**Panie Lem, a gdzie tu socjalizm?**” / W: Ewa Matkowska, Krzysztof Polechoński i Jacek Rzeszutnik, *Literatura polska w tajnych dokumentach NRD. Portrety i szkice.* – W.: Instytut Pamięci Narodowej, 2017, s.197-227.

341. Wajda Andrzej, **Notesy 1942-2016.** Wybór. Tom I: 1942-1978; Tom II: 1979-1988; Tom III: 1989-1999; Tom IV: 2000-2016 / Przepisali, opracowali, przypisami i indeksem opatrzyli Tadeusz Lubelski i Agnieszka Morstin. – K.: Universitas, 2024 [Dużo informacji o S. Lemie. Jest *Indeks osób*].

Stanisław Lem jak żywy.
23.4.1983.

Rysunek Andrzeja Wajdy

342. **Футиурологічний конгрес:** Упровідне видання / Укладач А. Долотов; переклав О. Негребецький. – Тернопіль: Богдан, 2026. Готується до друку.

Автори: Віктор Язневіч / Переклав О. Король, Артем Долотов.

343. **Футиурологічний конгрес:** Академічне видання / Укладач А. Долотов; переклав О. Негребецький. – Тернопіль: Богдан, 2026. Готується до друку.

Автори: Агнешка Майхер, Віктор Язневіч, Марцін Фастин, Павел Околовський, Тадеуш Пйотровський / Всі статті переклав О. Король, Марія Галіна, Артем Долотов.

344. **Словник майбутнього Станіслава Лема.** На основі повісті «Футиурологічний конгрес» / Укладач А. Долотов. – Тернопіль: Богдан, 2027. Готується до друку.

Переклади понять майбутнього С. Лема: українською (О. Негребецький, І. Шевченко, О. Бондар, В. Шикан), російською (К. Душенко, О. Боргардт, В. Борисов, А. Спічка), білоруською (Л. Казлов), англійською (М. Кандел), болгарською (С. Петрова).

Część IX (I). Indeks Wydawnictw / Указатель Издательств / Index of Publishing House

Od autora IX

W Części tej jest informacja o wydawnictwach, które opublikowały książki z dziełami Stanisława Lema (w notacjach według Części I (A), II (B), IV (D), V (E)) oraz książki z dziełami o Stanisławie Lemie (Część VIII (H)).

Wydawnictwa i ich książki prezentowane są w następującej formie:

<Wydawnictwo>, <Miasto > (<Liczba książek>) – <Język>:<Część niniejszej książki>< Numer w tej części>

Jeśli <Liczba książek> wynosi 1, to (<Liczba książek>) nie jest określona, jeśli <Część niniejszej książki> jest Częścią I (A), to nie jest określona.

Jeśli określona książka zawiera teksty przedstawione w różnych częściach niniejszej książki, to takie oznaczenia są połączone znakiem "+".

Skróty w tu i w całej książce: nazwy miast wydania książek i czasopism: B. – Berlin, F.a.M – Frankfurt am Main, K. – Kraków, L. – London, M. – Moskwa (Москва, Moscow), N.Y. – New York, W. – Warszawa (Warsaw, Warschau), Wr. – Wrocław.

W sumie w części tej zaprezentowano 1251 książka w 437 wydawnictwach.

Wydawnictwo Literackie

Suhrkamp

ИЗДАТЕЛЬСКАЯ ГРУППА АСТ

A Harvest Book → Look: A Helen and Kurt Wolff Book...
 A Harvest/HBJ Book → Look: A Helen and Kurt Wolff Book...
 A Helen and Kurt Wolff Book; A Harvest / HBJ Book; Harcourt Brace Jovanovich, N.Y.; San Diego; L. (12) – EN:68, 88, 95, 96, 97, 100, 102, 107, 108, 132, 135, 139
 Adelphi, Milano – IT:H33.5
 Agencja Autorska, W. – PL:H21.2
 Agencja Wydawnicza Witmark, W. – PL:H115
 Agora, Bucureşti – RO:11
 Agora SA, W. (36) – PL:2305+E6, 2306+E9, 2307+E11, 2320+E14, 2321+E13, 2322+E16+H149.2, 2323+E18, 2324+E19, 2325+E21, 2326+E22, 2327+E23, 2328+E24, 2333+E26, 2334+E27, 2335+E28, 2336+E30, 2337+E31, 2338+E32, 2341, 2344+H178, 2381+B59+H215, 2434+B66, 2478, B52+E20, E1, E2, E3, E4, E5, E7, E8, E10, E12, E15, E17, E25, E29, E33 / H64.3
 Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki, K. – PL:2405
 Akademie zum Dritten Jahrtausend, München – DE:390
 Akropolis, Praga – CS:42
 Albatros, Bucureşti – RO:3
 Alfa Yayınları, İstanbul – TR:H33.10
 André Deutsch, L. – EN:109
 Arbeitskulturverlag, Essen – DE:85+H23
 Ars Nova, Poznań – PL:911
 ART-XPRESS, Санкт-Петербург – RU:687
 Atena, Katowice – PL:1103
 Austeria, Kraków; Budapeszt; Syrakuzy – PL:2433
 Basic Books, N.Y. – EN:H33
 Beacon Press, Boston – EN:115
 Beijing Rizhen Publishing House / 北京日振出版, Beijing / 北京 – ZH:8
 Beltz Verlag, Weinheim (2) – DE:H62, H164
 Beogradski izdavačko-grafički zavod, Beograd (2) – SR:3, 4
 Bergham Books, N.Y., Oxford – EN:180
 Berkley Medallion, N.Y. – EN:23+H14.1.2
 Berkley Publishing, N.Y. (2) – EN:65+H14.1.4, 84+H14.1.5

Bernces, Malmö (2) – SV:4, 6
 Biblioteka „Więzi”, W. – PL:1061
 Bokförlaget Stolpe, Stockholm – SV:13
 Bollati Boringhieri, Torino – IT:5
 Bollmann Verlag, Köln – DE:428
 Border Town Publishing / 邊城出版, Taiwan / 台灣 – ZH:3
 Bowling Green University Popular Press, Bowling Green (Ohio, USA) – EN:20
 Bruce Gillespie, Melbourne – EN:83
 Bruguera, Barcelona (3) – ES:5, 6, 8
 Buchclub 65, B. (3) – DE:17, 181, 253
 Buchclub Ex libris, Zürich – DE:283
 Burchard Edition, W. – PL:728
 Büchner-Verlag, Marburg – DE:H225
 Cahiers Bleus / Librairie Bleue, Troyes – FR:B1+PL:B44
 Calwer Verlag, Stuttgart – DE:478
 Carl Hanser Verlag, München; Wien – DE:209
 Carmel Publishing / למרכ תאצוה, Jerusalem / ירושלים – HE:2
 Cem Yayinevi, İstanbul – TR:4
 Ch. Links Verlag, B. – DE:501
 Círculo do Livro, Rio de Janeiro – PT:3+H14.3.3
 Collegium Columbinum, K.: – PL:B60
 Comma Press, L.: – EN:H173
 Commercial Press / 商务印书馆, Beijing / 北京 (3) – ZH:1, 2, 4
 Contact, Amsterdam – NL:H33.6
 Continuum, N.Y. – EN:80
 Corian-Verlag Heinrich Wimmer, Meitungen – DE:274+H40
 Czarne, Wołowiec (2) – PL:2381+B59+H215, 2434+B66
 Czysty Warsztat, Gdańsk (2) – PL:H185.1, DE:H185.2
 Czytelnik, W. (8) – PL:331, 343, 354, 387, 423, 471, 578, 604, E40, E46.2.1, E46.3
 Das Neue Berlin, B. (4) – DE:195, 206, 222, 312
 Delta, Bromma – SV:9

Deuticke, Wien (2) – DE:382, 391
 Deutsche Taschenbuchverlag, München – DE:282
 Deutsche Verlags-Anstalt DVA, Stuttgart – DE:450
 Deutsches Polen Institut, Darmstadt – DE:H185.2
 Dom Aukcyjny OKNA SZTUKI (Warszawa), W. – PL:2360
 Dom Literatury w Łodzi, Łódź – PL:H277
 Dom Wydawniczy Margrafen, Bydgoszcz – PL:2395
 Dom Wydawniczy „Rebis”, Poznań (2) – PL:2371 / H67
 Ediciones Barcelona S.A., Barcelona – ES:10
 Ediciones Godot, Buenos Aires (2) – ES:39, 45+H215.4.2
 Éditions du Seuil, Paris (2) – FR:13, 14
 Editora Perspectiva, São Paulo – PT:10
 Editori Riuniti, Roma (2) – IT:1, 2
 Editrice il Sirente, Fagnano Alto – IT:7
 Editura Muzeul Literaturii Române, București – RO:16
 Editura Universității din București, București – RO:9
 Epigram, Bydgoszcz – PL:H186
 Epoha, Zagreb – HR:1
 Eridanas, Kaunas – LT:5
 Estampa, Lisboa – PT:4
 Európa Könyvkiadó, Budapest (2) – HU:9, 10
 Fischer Taschenbuch Verlag, F.a.M. (4) – DE:239, 281, 379, 518
 Ford-Werke, Köln (2) – DE:302, 303
 Forma, Szczecin – PL:H217
 Francisco Alves, Rio de Janeiro – PT:2+H14.3.2
 Frederick Ungar Publishing Co., N.Y. – EN:H39
 Funambulista, Madrid (4) – ES:18, 21, 24, 25
 Fundacja *Katedra Bogusława Wolniewicza*, W. – PL:H303
 Gale Research Company & Book Tower, Detroit (Michigan, US) – EN:91 / H35
 Guardbridge Books, Guardbridge (Scotland) – EN:223+H310
 Gdański Klub Fantastyki, Gdańsk – PL:H276
Wydawnictwa

Gebethner i Ska, W. – PL:E46.2.2
 Gondolat, Budapest – HU:7
 Gregg Press, Boston (2) – EN:58, 64
 GRIN Verlag, München – DE:H73
 H&H Vyšehradská, Jinočany – CS:H140.2
 Harald G Dictionaries, W. – PL:1369
 Harcourt Brace & Company → Look: A Helen and Kurt Wolff Book...
 Harcourt Brace Jovanovich → Look: A Helen and Kurt Wolff Book...
 Harper, N.Y. – EN:116
 Harperkids, W. – PL:H278
 Harrassowitz Verlag, Wiesbaden (3) – DE:488+H120, 536+B7+H159.6, 537+H146.3+H262
 Helion, Gliwice – PL:2184
 Henan Literature and Art Publishing House / 河南文艺出版社, Zhengzhou / 郑州 (2) – ZH:6, 7
 Hendrik Lindepuu Kirjastus, Tartu – ET:15
 Herstellung und Verlag, Norderstedt – DE:533
 Heyne Science Fiction, München (3) – DE:224, 246, 380
 Hirnkost, Berlin – DE:H287
 Hohwacht Verlag, Bonn – DE:174
 Ibidem, Łódź, Poland – EN:191+H191
 Impedimenta, Madrid (13) – ES:23, 26, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44+H215.4.1
 InterEditions, Paris – FR:H33.7
 Insel Verlag, F.a.M., B. (40) – DE:53, 58, 72, 73, 84, 88, 93, 112, 115, 123, 126, 130, 138, 154, 166, 188, 197, 212, 214, 215, 217, 241, 254, 272, 276, 292, 320, 325, 326+B1, 334, 351, 360, 392, 447, 449, 464, 465, 477, 535 / H25
 Instituto Polaco de Cultura, Madrid – ES:28+H177
 Instytut Literacki, Paris, Francja – PL:523
 Instytut Literatury, K. – PL:H11.2
 Instytut Pamięci Narodowej, W. (3) – PL:2314, D1.2 / H340
 Interart, W. (18) – PL:1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1264, 1265 / H64.1

Iskry, W. (10) – PL:78+E44.2, 92+E44.3, 208+E44.4, 270+E44.5, 330+E44.6, E41, E46.1.1÷4
 Jacek Santorski & Co Agencja Wydawnicza, W. – PL:2203
 Junius, Hamburg – DE:H61
 Kalligram, Bratislava – SK:10
 Kantor Wydawniczy SAWW, Poznań – PL:1049
 Karin Kramer Verlag, Berlin (2) – DE:H38.1, H38.2
 Kawade Bunko / 河出文庫, Tokyo / 東京 – JA:29
 Kijarat, Budapest – HU:21
 Klett-Cotta, Stuttgart – DE:H33.2
 Kluwer Academic Publishers, Dordrecht; Boston; L. (2) – EN:126, 162
 Knihovna města Ostravy, Ostrava – CS:9
 Knjižara "Miloš Crnjanski", Novi Sad – SR:10
 Knopf Alfred A., N.Y. – EN:H30.2
 Kokusho Publishing Association / 国書刊行会, Tokyo / 東京 (6) – JA:21, 24, 25, 28, 30, B1
 Kontras, Beograd – SR:H179
 Kossuth Könyvkiadó, Budapest (2) – HU:3, 6
 Kozmosz Könyvek, Budapest – HU:5
 Krajowa Agencja Wydawnicza (KAW), W. (3) – PL:714+H53, H31, H45
 Krakowskie Forum Kultury, K. – PL:H279
 Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, Románia – HU:8
 Kröner, Stuttgart – DE:H88
 Księgarnia Akademicka, K. (3) – PL:2339+H165, 2386, D1.1
 Księży Młyn Dom Wydawniczy, Łódź: – PL:H158
 L&L, Gdańsk – PL:1373
 La Marca Editora, Buenos Aires – ES:14
 Lambert Academic Publishing, Saarbrücken (2) – EN:183+H167, H168
 Lamp Press, L. – EN:117
 Lampa i Iskra Boża, W. – PL:2289
 Lang, F.a.M. – DE:H51
 Lekarski Instytut Naukowo-Wydawniczy, W. – PL:4

Liesma, Rīga – LV:18
 List Taschenbuch, Berlin – DE:H108.1.2
 Lit Verlag, Münster – DE:437
 Lithos, Roma – IT:H323
 Liverpool University Press, Liverpool (6) – EN:194, 195+H193, 199+B1+H199,
 205 / H69.2, H90
 Luiss University Press, Rome – IT:13
 Lulu Press, USA (2) – IT:11, 12
 Luna Publications, Oradell, N.J. – EN:66
 Macmillan, Basingstoke; L. – EN:118
 Magnet-Press, Praha (2) – CS:23+PL:1048+H68, CS:24
 Mandarin, L. (4) – EN:122, 123, 124, 125
 Marquard Media Polska, W. – PL:2292
 Matthes & Seitz, München (2) – DE:194, 201
 Max Niemeyer Verlag, Tübingen – DE:419+H85, 512
 McGill-Queen's University Press, Montreal & Kingston; London; Ithaca (3)
 – EN:177+H126, 178 / H187
 Middelhaue Verlag, Köln – DE:152
 Mintis, Vilnius – LT:2
 Mladá Fronta, Praha (5) – CS:1, 2, 6, 33, 38
 Mladé letá, Bratislava – SK:7
 Mladinska knjiga, Ljubljana – SL:H33.8
 Mondadori, Milano (2) – IT:8, 14
 Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest – HU:1
 Muchomor, W. – PL:2441+H255
 Muzeum Miasta Ostrowa Wielkopolskiego, Ostrów Wielkopolski –
 PL:2430+H254
 Narodowe Centrum Kultury, W. – PL:H275
 Nasza Księgarnia, W. (2) – PL:520, 554
 Neisse Verlag, Wrocław, Dresden – DE:534+H284
 Nemira, București (2) – RO:4, 12
 Netia Telekom SA, W. – PL:1435

Niederösterreichs Kulturforum, Schwechat – DE:273
 Niezależna Oficyna Wydawnicza, W. – PL:1135+E51
 Nolit, Beograd – SR:5
 Norstrilia Press, Melbourne, Australia – EN:51
 Northwestern University Press, Evanston (4) – EN:120, 140+H83, 141, 150
 Nowa Era, W. (4) – PL:1816, 2348, 2357, 2364
 Oficyna Akademicka, W. – PL:1019
 Oficyna „Rękodzieło”, W. (4) – PL:2403 / H231
 Oficyna Wydawnicza Nowa, L. – PL:H9.2
 OPEN, W. (2) – PL:H74
 Open Court, Chicago – EN:182
 Orbit Books, L. (2) – EN:H63.1
 Oxford University Press, Oxford – EN:H314
 Palatinus, Budapest – HU:22
 Palmarium Academic Publishing, Saarbrücken – RU:H182
 Panorama, Praha – CS:14
 Państwowe Teatry Dramatyczne w Szczecinie, Szczecin – PL:51
 Państwowy Instytut Wydawniczy (PIW), W. (2) – PL:470 / H21
 Państwowy Teatr Ziemi Opolskiej, Opole – PL:49
 Parthas Verlag, B. – DE:506
 Penguin Books, Harmondsworth – EN:81
 Peter Hammer Verlag, Wuppertal – DE:59
 Peter Lang Verlag, Berlin (3) – EN:198, 203+H144.2, H220
 Philipp Reclam jun., Stuttgart – DE:328
 Pinhan Yayıncılık, İstanbul – TR:3
 Piper, München; Zürich (5) – DE:301, 361, 373, 377, 515
 Plus, Praha – CS:43
 Poligráf Kiadó, Budapest – HU:20
 Polonia, L. – PL:663
 Polska Fundacja im. Roberta Schumana, W. – PL:D17.2
 Polski Związek Kulturalno-Oświatowy w Czechosłowacji, Český Těšín – PL:90

Polskie Towarzystwo Semiotyczne, Warszawa, Poland – PL:148
 Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, K. – PL:D10.8
 Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, Lublin – PL:H171
 Polskie Wydawnictwo Muzyczne, K. (2) – PL:B28, B31
 Pomorze, Bydgoszcz – PL:H49
 Portal Editions, Vitoria (España) – ES:H162
 Post Scriptum, K. – PL:1373
 Powergraph, W. – PL:H174
 Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, Bielsko-Biała – PL:1575
 Prentice-Hall, Englewood Cliffs, N.J. – EN:59
 Prószyński i S-ka, W. – PL:2372
 Publicações Europa-América, Mem Martins (2) – PT:1+H14.3.1, 5+H14.3.4
 PWN (Państwowe Wydawnictwo Naukowe), W. (6) – PL:930, 2363, 2378, RU:96 / H22, H37, H114
 Raben-Verlag, München – DE:342
 Recto Verso, Bruxelles – FR:7
 Rotbuch Verlag, Hamburg – DE:H95
 Routledge, L.; N.Y. (2) – EN:220+H207.2, 221+H244.2
 Rowohlt Taschenbuch Verlag, Hamburg (2) – DE:410, 411
 RUB, Leipzig – DE:176
 Rütten & Loening, B. – DE:14
 RYTM, W. – PL:2342
 S. Fischer Verlag, F.a.M. – DE:347
 Sanrio Editorial Department / サンリオ編集部, Tokyo / 東京 – JA:20
 SBM, W. – PL:2283
 Secker & Warburg, L. (3) – EN:69, 98, 101
 Sekretariat für Zukunftsforschung, Gelsenkirchen – DE:H70
 SF-TH Inc., Terre Haute & Greencastle (2) – EN:129, 130
 Siedler Verlag, B. – DE:258
 Slovenský spisovateľ, Bratislava – SK:1
 SlovoSlavia, Beograd – SR:18+H14.4+H133.4
 Službeni Glasnik, Beograd – SR:16

Small Beer Press, Northampton – EN:H108.2
 Solaris, Stawiguda (4) – PL:2380+H208 / H188, H200, H213
 St. Martin's Press, N.Y. (3) – EN:119 / H63.2
 Stalker Books, Olsztyn (3) – PL:H297, H317, H318,
 Starmont House, Washington – EN:H48
 Stowarzyszenie Filmowców Polskich, W. – PL:2302
 Stowarzyszenie Inicjatyw Wydawniczych, Katowice – PL:2369
 Sudamericana, Buenos Aires – ES:H33.3
 Suhrkamp Verlag, F.a.M. (140) – DE:71, 90, 128, 136, 139, 155, 158, 159, 162, 164, 175, 177, 179, 183, 193, 196, 202, 203, 204, 210, 211, 216+H32, 218, 220, 221, 223, 225, 229, 230, 231, 234, 237, 238, 240, 242, 251, 255, 266, 268, 269, 271, 275, 280, 284, 286, 288, 291, 299, 300+H42, 304, 305, 307, 308, 310, 313, 317, 321, 322, 327, 329, 332, 333, 335, 337, 338, 339, 340, 344, 348, 349, 362+B2, 365, 368, 370, 376+B3, 378, 383, 384, 393, 394, 395, 399, 408, 409, 412, 418, 420, 421, 427+B4, 432, 433, 434, 441, 448, 453, 455, 457, 458, 459, 466, 467, 469, 470, 472, 473+B5, 474, 475, 476, 480, 481, 482, 483, 486, 489, 497, 498, 499, 500, 502, 503, 504, 505, 507, 508, 509, 510, 511, 513, 514, 516+B6, 517, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 528, 529, 540, E54, E55 / H72
 Svoboda, Praha – CS:15
 Syndikat, F.a.M. – DE:233
 Szukits Könyvkiadó, Szeged – HU:30
 TBS Britannica / TBS ブリタニカ, Tokyo / 東京 – JA:H33.4
 Teatr Wielki, Poznań – PL:2355
 Technische Hochschule, Darmstadt, Niemcy – PL:699
 The Adam Mickiewicz Institute, W. (2) – EN:H256
 The MIT Press, Cambridge, London (2) – EN:210, 213
 The Science Fiction Book Club, L. – EN:39+H14.1.3
 Thienemanns Verlag, Stuttgart – DE:245
 Tineretului, București – RO:1
 T-K Graphics, Baltimore – EN:52
 Towarzystwo Inicjatyw Kulturalnych, Bydgoszcz – PL:2340
 Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza, Białystok – PL:H87
 Towarzystwo Opieki nad Archiwum Instytutu Literackiego, Paris – PL:2291
 Typotex, Budapest (6) – HU:23, 25, 26, 27, 28, 31+B1+H159.2

Ullstein Sachbuch, F.a.M., B., Wien (2) – DE:213, 228
 Univers, București – RO:6
 Universitas, K. (14) – PL:1109, 1198, 2349+H149.3, 2384(5 ks.), 2420+H274 / H202, H341(4 ks.)
 Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona – ES:47+H293
 Université de Toulouse le Mirail, Toulouse – FR:18
 University of Minnesota Press, Minneapolis; L. (2) – EN:187, 188
 University „St. Kliment Ohridski“, Sofia – EN:H298
 Uniwersytet Jagelloński. Wydział Polonistyki, K. – PL:2329
 Uniwersytet Warszawski. Wydział Filozofii i Socjologii, W. – PL:E49.1
 Valstybinė Grožinės Litaretūros Leidykla, Vilnius – LT:1
 Verlag C.H.Beck, München – DE:424+H86
 Verlag Heinz Heise, Hannover (7) – DE:413, 414, 422, 440, 446, 456, 471
 Verlag Holder-Pichler-Tempsky, Wien – DE:423
 Verlag Volk und Welt, B. (20) – DE:1, 3, 6, 8, 9, 10, 16, 18, 35, 89, 122, 187, 219, 252, 277, 279, 315, 316, 345, 346
 Vieweg+Teubner Verlag, Wiesbaden – DE:352
 Villa Decius, K. (2) – PL:1436+DE:443+EN:151, DE:451+H93
 Vis-à-vis/Etiuda, K. – PL:H139
 Voland, Roma – IT:6
 W.A.B., W. (3) – PL:1523, 1889, 2315
 Walker & Co., N.Y. – EN:15+H14.1.1
 Warstwy, Wr. – PL:H299
 wbg Theiss, Darmstadt – DE:H273
 Wesleyan University Press, Middletown, CT (3) – EN:192, 193 / H148
 Wiedza Powszechna, W. – PL:625
 Wildside Press, Rockville, MD – EN:196
 Wilhelm Fink Verlag, München (4) – DE:66, 232+H36, 530 / H222
 Wilhelm Heyne Verlag, München (2) – DE:H104, H108.1.1
 Winston Smith, Praha – CS:21
 Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt – DE:452+H94
 Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, Wr. – PL:H109

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, W. (8) – PL:585, 603, 639, 664, 700, 729 / H50, H84

Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń – PL:H106

Wydawnictwo Akademickie „Żak”, W. – PL:1432

Wydawnictwo Aletheia, W. (2) – PL:2421+H280, 2474+H321

Wydawnictwo ANTYK Marcin Dybowski, Komorów – EN:212

Wydawnictwo CDN, W. – PL:626

Wydawnictwo Harcerskie Horyzonty, Łódź – PL:438

Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, W. (3) – PL:2361, 2393 / H226

Wydawnictwo „Jedność”, Kielce – PL:2408

Wydawnictwo Kluszczyński, K. – PL:2106

Wydawnictwo Kurpisz, Przeźmierowo – PL:2287+H143, H104

Wydawnictwo Ladeks, Lwów – PL:H252

Wydawnictwo Literackie, K. (189) – PL:74, 75, 76, 77, 91, 136, 244, 301, 329, 355, 377+B32+E59.3, 384, 385, 395, 396, 421, 422, 435, 436, 437, 473, 474, 475, 476, 477, 484+B37, 488, 489, 507, 517, 553, 575, 579, 586, 587, 602, 605, 619, 629, 638+B40, 645+DE:314, PL:646, 647, 648, 649, 659+H47, 701+B41, 1275, 1374, 1411, 1434, 1474, 1489, 1497, 1498, 1501+B45, 1522, 1705, 1706, 1707, 1890+B46, 1891, 1893, 1899+H116, 1974, 1975, 2037, 2038, 2039, 2040, 2073, 2114, 2132, 2133, 2134, 2162, 2280, 2281, 2282, 2284, 2288, 2290+B49, 2316+H152.1, 2318+B53+H159, 2332, 2345+B55+H152.2, 2347+B54+EN:184, PL:2356+H152.3, 2358+EN:186, PL:2365+B56+H152.4, 2370, 2373, 2383+H152.5, 2385, 2387, 2388, 2389, 2396, 2397+B61, 2399+B62, 2401, 2404+H152.6, 2406, 2411, 2413, 2414, 2417, 2431, 2432, 2442, 2443, 2444, 2445+DE:538+EN:217+H282, PL:2446+B67+H283, 2453, 2454, 2455, 2461, 2462, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473+H108.3, 2477, B21+E42.1÷3, B22, B23, B26, B27, B39, B47, B57+E49.2, E39.2, E43.1÷3, E44.7÷8, E47, E48.1÷2, E55, D1.3, D4.4 / H1.2, H64.2, H64.4, H105, H116, H119, H174.2

Wydawnictwo Lubelskie, Lublin – PL:601

Wydawnictwo Łódzkie, Łódź – PL:620

Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, W. (2) – PL:320, B29

Wydawnictwo Naukowe Scholar, W. – PL:H306

Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań – PL:2379+H207

Wydawnictwo Naukowe UKSW, W. (2) – PL:B63, B69+H281

Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń (4) – PL:H122, H123, H218, H219

Wydawnictwo Naukowe WSP, K. – PL:H65

Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, Kielce – PL:1276
 Wydawnictwo „Pod prąd”, K. (2) – PL:618, 627
 Wydawnictwo Polihymnia, Lublin – PL:2285
 Wydawnictwo Poznańskie, Poznań – PL:658
 Wydawnictwo Replika, Zakrzewo – PL:2287+H143
 Wydawnictwo Salvator, K. – PL:2303
 Wydawnictwo Sic!, W. – PL:1960
 Wydawnictwo słowo/obraz terytoria, Gdańsk – PL:2476
 Wydawnictwo Sonia Draga, Katowice – PL:2394
 Wydawnictwo SQN, K. (2) – PL:H236, H237
 Wydawnictwo Śląsk, Stalinogród – PL:E57.11
 Wydawnictwo TNT, Toruń – PL:H124
 Wydawnictwo Towarzystwa Wydawców Książek, W. – PL:810
 Wydawnictwo TRIO, W. – PL:2313
 Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk (2) – PL:H121, H160
 Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, K. (3) – PL:2407 / H234, H244
 Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, Kielce – PL:H320
 Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź (2) – PL:2366 / H239
 Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin (4) – PL:894, 931, 2291 / H113
 Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice (3) – PL:2479 / EN:201 / H319
 Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok – PL:H196
 Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, W. (3) – PL:H161, H163, H240
 Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wr. (3) – DE:H112 / PL:H125, H144
 Wydawnictwo Verba, W. – PL:810
 Wydawnictwo WAM, K. – PL:1892
 Yale University Press, New Haven and London – EN:173
 Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wr. – PL:2451+H301
 Založba ZRC, Ljubljana – SL:5
 Zielona Sowa, K. – PL:1704

Zinātne, Rīga – LV:17

Znak, K. (14) – PL:566, 1050, 1282, 1297, 1372, 1467, 1496, 2111, 2351, 2354, B50+H140, B65, D11.3 / H241.2

Ἑκδόσεις Καστανιώτη, Ἀθήνα (2) – EL:2, 3

Ποταμός, Ἀθήνα (2) – EL:4, 5

АзГард, Аркаим (2) – RU:713, 735

Алгоритам, Београд – SR:17

Антолог, Скопје – MK:3

АСТ (Издательство АСТ), М. (87) – RU:432, 433, 434, 435, 436, 450, 451, 457, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 514, 515, 517, 520, 548, 553, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 577, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 591, 592, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 607, 608, 616, 617, 620+B4, 681, 715, 729, 731, 734, 745, 746, 747, 751, 752, 756, 759, 762, 763+B8, 765, 766, 771, 773, 774, 775, 781, 782, 784, 786 / H89.1.2, H89.1.3, H151.1

Астрей, М. – RU:618+H184

БГУ им. В.И. Ленина, Минск – RU:H29

Бегемот, Скопје – MK:1

Беларускі саюз дызайнераў, Мінск – BE:H288

Богдан (Навчальна книга – Богдан; Видавництво Богдан), Тернопіль (21) – UK:48, 49+H209, 50+H209, 51+H209, 52+H209, 53+B2+H209, 54+PL:B58+H159.4, UK:55, 56, 57, 60, 65+H253, 66+H253, 70+H253, 71+H253, 73+H253, 74+H253, 75, H342, H343, H344

Большая Российская энциклопедия, М. – RU:H169

Вагриус, М. – RU:510

Вахазар, М. – RU:196

ВД «Наутілуc», Львів – UK:39

Версус, София – BG:H298.1

Веселка, Київ – UK:11

Видавництво Національного університету «Острозька академія», Острог – UK:69+H296

Галіяфы, Мінск (2) – BE:11 / RU:760 / H300

Глобус, Киев (7) – RU:736, 737, 738, 739, 740, 741, 742

Детская литература, М. – RU:59+H12.1.1

Дніпро, Київ – UK:13

ДО «Глаголь», М. – RU:182

Знание, М. (6) – RU:25, 31, 35, 127, 129, 138
 Издательство „Захарий Стоянов“, София – BG:34
 Издательство „Христо Г. Данов“, Пловдив – BG:9
 Издательская фирма «Скрижаль-С», М. – RU:179
 Издательские решения, [б.м.] – RU:783
 Издательский Дом «Бахрах-М», Самара – RU:H33.9
 Издательство В.М. Скакун, Минск – RU:H89.1.1
 Издательство Московского государственного университета леса, М. – RU:511
 Издательство Самарского государственного аэрокосмического университета, Самара (2) – RU:H155, H197
 Издательство Самарского университета, Самара – RU:H214
 Издательство Самарской гуманитарной академии, Самара (2) – RU:730+H232, 748+H245
 Издательство Сидорович, Санкт-Петербург – RU:H223.1
 ИК „Колибри“, София – BG:43
 ИКО «Галаксиас», Минск – RU:H66
 ИНИОН, М. (2) – RU:143, 194
 Институт славяноведения и балканистики РАН, М.: – RU:H58
 Издательский дом «Тардис», Екатеринбург – RU:703
 Кабинетный ученый, Екатеринбург–М. – RU:714+H221
 Каменяр, Львів (3) – UK:3, 5, 9
 Київський національний університет ім Т.Шевченка, Київ – UK:H172
 Книгазбор, Мінск – BE:B1
 Книжная палата, М. – RU:169
 Книжный Дом, Минск – RU:633+H194 / H89.1.4, H89.1.5
 Контакт, Новокузнецк – RU:142
 Крот, Липецк – RU:590
 Круги, Загорск – RU:743+B7+H159.5
 Літаратура і Мастацтва, Мінск – BE:8
 Літопис, Львів (2) – UK:23, 24
 ЛА «Піраміда», Львів – UK:32

Лениздат, Ленинград – RU:23

Медисонт, Минск (2) – BE:9+ B3+ BG:45+ CS:45+ DE:539+ EL:6+ EN:214+ ES:46+ ET:16+ FI:5+ FR:23+ HU:34+ HE:1+ HR:5+ IT:9+ KA:3+ KY:2+ LT:14+ LV:24+ MK:2+ MN:2+ NL:3+ PL:2435+ B70+ PT:12+ RO:17+ RU:753+ SK:13+ SL:4+ SR:19+ SV:12+ TR:6+ UK:67+ ZH:5. Jeszcze zawiera cytaty o charakterze aforyzmów w językach: AR(3 sztuki), AZ(4), BN(3), CA(9), DA(4), EO(14), FA(2), GL(4), HY(2), KK(5), KO(6), LA(7), MO(5), NO(9), SQ (4), TG(5), TK(5), UZ(3), VI(4) / H250, H251

Мир, М. (6) – RU:70, 73, 76, 86, 101, 109

Млечный Путь, Иерусалим (3) – RU:646+H195, 749+H69.1.2, H223.2

Молодая гвардия, М. (9) – RU:32, 40, 58, 79+H12.1.2, 102, 104, 130, 162, 680+B5+H201

Народна култура, София – BG:2

Народна младеж, София (2) – BG:11, 12

Наука, М. (4) – RU:71, 136, 168, 177

НИА-Природа, М. – RU:H147

НКП, Донецк, Киев (2) – RU:H151.1, H151.2

Новое литературное обозрение, М. (2) – RU:293, 767

Отечество, София – BG:10

Первое сентября, М. – RU:609

Пермский государственный гуманитарно-педагогический университет, Пермь – RU:H203

Полифакт, М.–Минск (2) – RU:211, 254

Правда, М. – RU:111

ПринТерра-Дизайн, Волгоград (4) – RU:628+H151.3, H151.4, H151.5, H151.6

ПРОЗАиК, М. – RU:H211.2

Просвета, София – BG:14

РГГУ, М. – RU:758

РИА «Общая газета», М. – RU:315

РИФ «Бегемот», Пермь – RU:194

Самарама, Самара (2) – RU:764+H308, 789+H322

Советский писатель, М. – RU:131

Современный литератор, Минск (2) – RU:H89.1.2, H89.1.3

Сталкер, Донецк – RU:449

Стройиздат, М. – RU:139
 Текст, М. (7) – RU:191, 193, 201, 202, 209, 230, 241
 Тера Фантазия, София (3) – BG:28, 32+B1, 35
 Улсын хэвлэлийн газар, Улаанбаатар – MN:1
 Учитель, Волгоград – RU:615
 Фараго, София – BG:36+B2+H159.3
 ФЛИНТА, М. – RU:H235
 Фондация „Човешката библиотека“, София – BG:28
 Фонд культуры и просвещения, Тель-Авив – RU:161
 «Харвест» ООО, Минск (4) – RU:242, 477 / H89.1.2, H89.1.3
 Художественная литература, М. – RU:112
 «Центавр» ТОО, Абакан – RU:194
 Центр гуманитарных инициатив, М., Санкт-Петербург – RU:H227
 Центр книги Рудомино, М. – RU:610
 ЦСП «Восхождение», М. – RU:179+H56
 Човен, Львів – UK:63+H215.3
 Экономпресс, Минск (2) – RU:469, 470
 ЭКСМО, М. (5) – RU:241, 253, 255, 561, 732+B6+H215.2
 Энцыклапедыкс, Менск – BE:6

Część X (J). Indeks Czasopism / Указатель Периодических изданий / Index of Periodicals

Od autora X

W tej części książki zamieszczono informacje o czasopismach, w których publikowano prace Stanisława Lema oraz prace o nim (artykuły, recenzje, notatki).

Informacje te podano w następującym formacie:

<Nazwa czasopisma> (<Miejsce wydania>) (<Ilość numerów czasopisma>) – <Język wydania>: <Rok wydania 1>: <Lista numerów 1>; <Rok wydania 2>: <Lista numerów 2>...

W niektórych czasopismach ten sam tekst został opublikowany w kilku językach, w takim przypadku języki rozdzielono znakiem „/”.

<Ilość numerów czasopisma> nie podano, jeżeli równe 1.

<Lista numerów> – <Numer>’y czasopisma, opublikowane w <Rok wydania>, rozdzielone przecinkami.

<Numer> podawany jest w formacie przyjętym dla numeracji w danym czasopiśmie lub jako data publikacji: <Dzień>.<Miesiąc>.

<Numer> – Z – jest czasami uzupełniony indeksem górnym X, wskazującym źródło informacji o tym numerze, w formie Z^X , gdzie:

1. Brak indeksu górnego X przy numerze oznacza, że numer ten zawiera dzieło *non fiction* Lema, o którym szczegółowe informacje podano w Części I (A) tej książki w sekcji dotyczącej odpowiedniego języka publikacji.

2. $X=B$ – informacja o numerze czasopisma znajduje się w Części II (B) (Wiersze) tej książki w sekcji dotyczącej odpowiedniego języka publikacji.

3. $X=D$ – informacja o numerze czasopisma znajduje się w Części IV (D) (Listy otwarte i apele) tej książki.

4. $X=E$ – informacja o numerze czasopisma znajduje się w Części V (E) (*Fiction*) tej książki.

5. $X=H$ – informacja o numerze czasopisma znajduje się w Części VIII (H) (Prace o Lemie) tej książki.

6. X=0 – numer czasopisma zawiera utwór beletrystyczny Lema (opowiadanie lub fragment powieści). Szczegółowe informacje można znaleźć w następujących źródłach:

a) Bednarek-Michalska Bożena, Bibliografia polska Stanisława Lema [1945-2000]. – Toruń: Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Biblioteka Uniwersytecka, 2006, na CD – wydania polskie sprzed 2000 roku;

b) Keller Lech, Annotated and Cross-Referenced Primary and Secondary Bibliography of Stanisław Lem / In: Visions of the Future in the Writings of Stanisław Lem. Volume II. – Saarbrücken: Lambert Academic Publishing, 2010, 680 p. – głównie publikacje w językach angielskim i niemieckim;

c) Борисов Владимир, Станислав Лем: Библиография. – bvi.rusf.ru/lem/lemb_all.htm – głównie publikacje w językach rosyjskim i wielu innych.

7. X=1, 2... lub 9 – w numerze czasopisma znajduje się praca o Lemie. Szczegółowe informacje o publikacji można znaleźć w następujących źródłach:

a) X=1 – Bednarek-Michalska Bożena, Bibliografia polska Stanisława Lema [1945-2000]. – Toruń: Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Biblioteka Uniwersytecka, 2006, na CD;

b) X=2 – Polska Bibliografia Literacka:

I) Za lata 1944-1988. – Wrocław, Łódź, Poznań, Warszawa: PAN, 1957-2000 [Tomy 1-53];

II) Za lata 1989-2012: <https://pbl.ibl.poznan.pl/dostep/>;

c) X=3 – Biblioteka Narodowa, Połączone katalogi (<https://katalogi.bn.org.pl/>);

d) X=4 – Борисов Владимир, Станислав Лем: Библиография. – bvi.rusf.ru/lem/lemb_all.htm;

e) X=5 – Archiwum Akt Nowych (ul. Hankiewicza 1, Warszawa). Zbiory wycinków prasowych: I) Polska Agencja Prasowa, 1971-1990. Stanisław Lem; II) Telewizja Polska S.A., 1953-2009. Stanisław Lem, Tomy 1-4;

f) X=6 – Dom Literatury (ul. Krakowskie Przedmieście 87/89, Warszawa). Zbiory wycinków prasowych. Stanisław Lem, Tomy 1-10;

g) X=7 – Keller Lech, Annotated and Cross-Referenced Primary and Secondary Bibliography of Stanisław Lem / In: Visions of the Future in the

Writings of Stanislaw Lem. Volume II. – Saarbrücken: Lambert Academic Publishing, 2010, 680 p.;

h) X=8 –

I) Rzeszotnik Jacek, Ein zerebraler Schriftsteller und Philosoph namens Lem. Zur Rekonstruktion von Stanisław Lems Autoren- und Werkbild im deutschen Sprachraum anhand von Fallbeispielen. – Wr.: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2003, S.257-285;

II) Thadewald Wolfgang, Stanisław Lem-Bibliographie für den deutschen Sprachraum / Im: Marzin Florian F. (Hrsg.), Stanisław Lem: An den Grenzen der Science Fiction und darüber hinaus. – Meitungen: CORIAN-VERLAG Heinrich Wimmer, 1985, S.179-322;

i) X=9 – informacje od autora tej książki zaczerpnięte z różnych źródeł.

Należy zauważyć, że kolejność źródeł (1.-7., a)-i)) nie jest przypadkowa. Ponieważ wiele numerów czasopism zawiera jednocześnie różne rodzaje dzieł Lema i o Lemie (naprzykład, gdy opublikowane jest dzieło *non fiction* Lema, w tym samym numerze czasopisma może być opublikowane i opowiadanie Lema, i dzieło o Lemie), przy wskazywaniu indeksu górnego przy numerze czasopisma przyjmuje się następujące podejście. Indeks górny przy numerze czasopisma wskazuje, jaki rodzaj informacji o Lemie pojawia się po raz pierwszy w tym numerze, i wskazuje, że numer nie zawiera informacji powyższych rodzajów (w kolejności źródeł), ale może również zawierać informacje poniższych rodzajów (w kolejności źródeł). Naprzykład, jeśli numer w ogóle nie ma indeksu górnego, oznacza to, że numer czasopisma zawiera utwór *non fiction* Lema i może zawierać wszystko inne: wiersz, *fiction* czy utwór o Lemie... Naprzykład, jeśli numer ma X=0, oznacza to, że numer publikuje opowiadanie lub fragment powieści Lema i może zawierać utwór o Lemie. Naprzykład, jeśli numer ma X=4, oznacza to, że numer zawiera utwór o Lemie, który po raz pierwszy pojawia się w źródle 7.d i może być wspomniany w źródłach 7.e-7.i.

W sumie ta część książki zawiera informacje o 10 243 numerach 2 133 czasopism, wymienionych w kolejności alfabetycznej.

Informacja o czasopismach i ich numerach „z Lemem” według języka (w nawiasach podano pierwsze i ostatnie wydanie alfabetycznie w tym języku w kraju rodzimych użytkowników języka):

- 1) PL: 781 czasopism → 6 202 numerów (Acta Humana, Życie Warszawy)
- 2) AM: 1 → 1 (Ἐξῆμωδῆν)
- 3) AZ: 1 → 2 (Ədəbiyyat qəzeti)

- 4) BA: 1 → 1 (Ленинсе)
- 5) BE: 13 → 27 (Беларусь, Чырвоная змена)
- 6) BG: 27 → 52 (АБВ, Фильмови новини)
- 7) BR: 1 → 1 (Al Liamm)
- 8) CA: 2 → 2 (L'Espill, Serra d'Or)
- 9) CS: 29 → 44 (Britské listy, Živel)
- 10) DA: 8 → 12 (Graf, Weekendavisen)
- 11) DE: 357 → 1 041 (Aachener Volkszeitung, Züricher Fabrikzeitung)
- 12) EL: 2 → 2 (Αστρικη επαφη – UFO, Εβδομή)
- 13) EN: 218 → 519 (Academic Medicine, World Literature Today)
- 14) EO: 3 → 4 (Kontakto, Sferoj)
- 15) ES: 46 → 56 (Anuario de filosofía, Zer: Revista de estudios...)
- 16) ET: 17 → 33 (Akadeemia, Vikerkaar)
- 17) FI: 4 → 5 (Helsingin Sanomat, Tähtivaeltaja)
- 18) FR: 28 → 40 (Bifrost, Spirale)
- 19) HR: 4 → 15 (Borba, Ubiq)
- 20) HSB: 1 → 1 (Wuhladko)
- 21) HU: 20 → 33 (Alföld, Új Magyarország)
- 22) IT: 16 → 18 (Corriere della Sera, Società di Studi Geografici)
- 23) JA: 13 → 34 (中央公論, 新潮)
- 24) KA: 3 → 3 (საბჭოთა აჭარა, ლიტერატურული გაზეთი)
- 25) KO: 4 → 4 (문학과 영상, 현대유럽철학연구)
- 26) KY: 1 → 1 (Ленинчил жаш)
- 27) LT: 7 → 8 (Avangards, Žaliasis pasaulis)
- 28) LV: 36 → 227 (Cīņa, Zvaigzne)
- 29) MK: 7 → 8 (Вечер Прес, Филолошки студии)
- 30) NL: 5 → 5 (De Revisor, Restant: Tijdschrift voor Recente...)
- 31) NO: 10 → 14 (Dag og Tid, Vårt Land)
- 32) PT: 12 → 14 (Cadernos de Literatura em Tradução, Revista X)
- 33) RO: 16 → 46 (Apostrof, Vatra)
- 34) RU: 377 → 1 596 (Абакан, Юный техник)
- 35) SK: 11 → 14 (Dotyky, Smer)
- 36) SL: 2 → 4 (Delo, Supernova. Revija za spekulativno fikcijo)
- 37) SQ: 1 → 1 (Standard. Gazetë e përditshme)
- 38) SR: 18 → 34 (Alef. Science fiction magazin, Сцена)
- 39) SV: 8 → 13 (Artes, Sydsvenska Dagbladet)
- 40) TR: 3 → 4 (Aydınlık, Virgöl)
- 41) UK: 69 → 144 (Вежа, Форум націй)
- 42) ZH: 3 → 3 (中华读书报, 新京报书评周刊).

Aachener Volkszeitung (Aachen) (2) – DE: 1973: 27.09⁸; 1975: 16.08⁸
 Aargauer Tagblatt (Schweiz: Kanton Aargau) – DE: 1976: 19.06⁸
 Aargauer Zeitung (Aargau) – DE: 2001: 08.09
 Abendzeitung (München) – DE: 1984: 06.02⁷
 Academic Medicine (USA) – EN: 2001: 8⁹
 Acta Humana (Lublin) – PL: 2013: 4³
 Acta Neophilologica (Olsztyn) – PL: 2011: 13³
 Acta Poloniae Historica (W.) – EN: 2017: 115
 Acta Polonica Monashiensis (Melbourne, Australia) (4) – EN: 2001: 1⁷; EN/PL: 2002: 2; CS/PL/RU: 2020: 1; EN/PL: 2020: 2
 Acta Philologica (W.) (2) – PL: 2012: 41³; 2013: 43³
 Acta Sueco-Polonica (W.) – PL: 2007: 14³
 Acta Universitatis Iagellonicae (K.) – PL: 1998: 3⁹
 Acta Universitatis Lodziensis. Folia Litteraria Polonica (Łódź) (5) – PL: 1981: 1⁹; 2007: 9³; 2008: 11³; 2013: 4³; EN: 2020: 4⁹
 Acta Universitatis Nicolai Copernici. Filologia Polska (Toruń) (8) – PL: 1975: 66¹; 1977: 81¹; 1982: 126¹; 1986: 173¹; 1989: 193¹; 1996: 47¹; 2001: 54³; 2006: 63³
 Acta Universitatis Stockholmiensis. Stockholm Studies in Russian Literature (Stockholm) – EN: 2014: 42⁹
 Acta Universitatis Wratislaviensis. Estudios Hispánicos (Wr.) – ES: 2013: 21³
 Acta Universitatis Wratislaviensis. Literatura i Kultura Popularna (Wr.) (2) – PL: 2017: 23³; 2019 : 25³
 Acta Universitatis Wratislaviensis. Prace Kulturoznawcze (Wr.) – PL: 2019: 2/3³
 Acta Universitatis Wratislaviensis. Prace Literackie (Wr.) (2) – PL: 2011: 51³; 2022: 61³
 Agencja prasowa NSZZ Solidarność. Biuletyn pism związkowych i zakładowych (W.) – PL: 1981: AS17^D
 Agora (W.) (2) – PL: 1990: 16.09⁵; 1997: 05.01⁷
 Akadeemia (Tartu) – ET: 2001: 6⁹
 Akademia (Bielsko-Biała) – PL: 2003: 5²
 Akant (Bydgoszcz) – PL: 2001: 11²

Akcent (Lublin) (3) – PL: 1982: 3; 1991: 1¹; 2001: 1/2³
 Akcenty (K.) – PL: 1973: maj¹
 Aktualności R-TV (W.) – PL: 1986: 6⁵
 Aktualności Teatru Płockiego (Płock) (3) – PL: 2021: 9/10³, 11/12³; 2022: 1/2³
 Akzente (München) – DE: 1979: 1/2
 Al Liamm (Lannuon) – BR: 1984: 227⁹
 Alef. Science fiction magazin (Novi Sad) (3) – SR: 1988: 10⁹; 1989: 17; 1990: 21⁹
 Algol. The Magazine about Science Fiction (N.Y.) (4) – EN: 1973: 20⁹; 1976: Summer⁹, 27⁹; 1977: 28⁹
 Alien Contact (Berlin) (3) – DE: 1991: 5; 2001: 40⁸, 42⁸
 ALiTrA (A Journal of Australian Literary Translators' Association) – EN: 1998: Summer⁷
 Alföld (Debrecen) – HU: 1989: 4
 Allgemeine Jüdische Wochenzeitung (Bonn) – DE: 1996: 19.09⁸
 Alma Mater (K.) (6) – PL: 1997: 4²; 1999: 10², 11; 2000: 17²; 2004: 57/58³; 2006: 81⁹
 Almanach. Tygodnik Polski (Paryż) – PL: 1972⁰
 Almanach Polonii (W.) (3) – PL: 1970⁰; 1974⁰; 1980⁰
 Amazing Science Fiction Stories (N.Y.) (2) – EN: 1972: 45⁷; 1981: 10
 American Book Review (USA) – EN: 1984: ?⁷
 Analog (USA) – EN: 1971: 97⁷
 Andromeda (Augsburg) – DE: 1981: 103
 Andromeda (Irschenberg) – DE: 1956: 7⁸
 Andromeda (Wien) – DE: 1977: 91⁸
 Andromeda Nachrichten (Duisburg) – DE: 1993: 145⁸
 Andromeda Nachrichten (Kastl) – DE: 2001: 191⁸
 Andromeda-Nachrichten (Alzenau) – DE: 1992: 141⁸
 Andromeda SF Magazin (Dresden) – DE: 1978: 95
 Angora (Warszawa, Chicago, Sydney, Dortmund, Paryż) (5) – PL: 1993: 8; 1999: 41; 2006: 1, 15³; 2016: 17³

Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum
 Scientiam Pertinentia (K.) (2) – PL: 2001: 1³; 2006: 4³
 Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia Historicolitteraria
 (K.) – PL: 2004: 4³
 Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio FF Philologiae
 (Lublin) – PL: 1998: 16³
 Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Poetica (K.) (2) –
 PL: 2019: 7³; 2021: 9³
 Ansible (L.) – EN: 2006: April⁹
 Antena (W.) (8) – PL: 1986: 14⁶; 1987: 16¹; 1989: 32¹; 1992: 37¹; 1996:
 45⁶; 2000: 31⁶; 2002: 9⁵, 25⁶
 Anuario de filosofía (México) – ES: 2007: 24⁹
 Apostrof (Cluj-Napoca) – RO: 2008: 9⁹
 Arbeiter-Zeitung (Wien) (10) – DE: 1974: 10.11⁸; 1976: 01.02⁸; 1977:
 13.11⁸; 1978: 08.12⁸; 1980: 26.06⁸, 18.07⁸; 1981: 17.10⁸; 1985: 10.11⁵;
 1986: 11.04⁵, 14.04
 Arbor: ciencia, pensamiento y cultura (España) – ES: 2024: 811⁹
 Argument. Biannual Philosophical Journal (K.) – PL: 2023: 1³
 Argumenty (W.) (18) – PL: 1959: 24⁵, 31⁹; 1960: 13⁵; 1964: 13⁰, 17⁰, 44⁶,
 46⁰, 51/52^B; 1965: 2, 4, 9; 1969: 32–34; 1970: 38; 1976: 34¹, 50¹; 1986: 37¹
 Arkusz (Poznań) (2) – PL: 1996: 1¹, 12
 Armchair Detective (White Bear Lake, MN) (2) – EN: 1980: 13⁷; 1981: 4⁷
 Ars Educandi (Gdańsk) – PL: 2015: 12³
 Arte (K.) – PL: 2008: 6²
 Artes (Stockholm) – SV: 1985: 3
 ArtPost (Sosnowiec) – PL: 2021: 4⁹
 Aspekty Muzyki (Gdańsk) (2) – PL: 2015: 5³; 2017: 7⁹
 Astronautyka (W.) (3) – PL: 1981: 3³, 4³; 1989: 6
 Ateneu. Revista de cultură (Bacău) – RO: 2022: 630⁹
 Atest (W.) – PL: 1999: 2
 Atlas World Press Review (N.Y.) – EN: 1975: August
 Audiosfera. Koncepcje – Badania – Praktyki (Wr.) – PL: 2016: 2⁹

Augsburger Allgemeine Zeitung (Augsburg) (4) – DE: 1977: 14.05⁰; 1978: 23.12⁸; 1981: 10/11.10⁸; 1984: 14/15.04⁸

Australian Science Fiction Review (Australia) – EN: 1969: 19⁹

Australian SF News (Australia) (3) – EN: 1979: 12⁹; 1981: 25⁹; 1982: 27⁹

Australian Slavonic and East European Studies (Melbourne) – EN: 2003: 1/2⁴

Autoportret. Pismo o dobrej przestrzeni (K.) – PL: 2007: 1³

Avangards (Daugavpils) – LT: 1973: 14.04⁹

Aydınlık (İstanbul) – TR: 2014: 21.08⁹

Ángulo recto: Revista de estudios sobre la ciudad como espacio plural (Madrid) – ES: 2011: 2⁹

Ästhetik und Kommunikation (B.) – DE: 1986: 64

Ángulo recto: Revista de estudios sobre la ciudad como espacio plural

B. am Abend (B.) – DE: 1959: 28.01⁷

Badische Neueste Nachrichten (Karlsruhe) (3) – DE: 1974: 24.01⁸, 03.03⁸; 1982: 29.05⁸

Basler Nachrichten (Basel) (4) – DE: 1973: 05.09⁸; 1974: 07.09⁸, 24.12⁸; 1975: 12.06⁸

Basler Volksblatt (Basel) – DE: 1990: 28.08⁸

Basler Zeitung (Basel) (10) – DE: 1977: 07.04⁸; 1978: 20.05⁸, 01.07⁸; 1981: 13.06⁸; 1983: 21.07⁰, 04.08⁰, 18.08⁰, 24.09⁰; 1984: 16.06⁸; 1990: 15.06⁸

Baustoffe des Friedens (Rüdersdorf) – DE: 1959: 03.09⁸

Bayerischer Rundfunk (München) – DE: 1989: ?⁷

Begegnung mit Polen (Düsseldorf) (2) – DE: 1974: 1/2⁰; 1976: 1⁸

Beobachter (Seesen) – DE: 1981: 15.08⁸

Berliner Liberale Zeitung (B.) – DE: 1970: 24

Berliner Morgenpost (B.) (3) – DE: 1973: 13.12⁸; 1977: 21.04⁸; 2006: 28.03⁶

Berliner Zeitung (B.) (11) – DE: 1955: 07.01⁰; 1957: 25.12⁰; 1961: 25.02⁰, 26.02⁰, 28.02⁰, 01.03⁰; 1971: 05.09⁸; 1972: 20.09⁷; 1983: 25.12⁸; 1996: 27.04; 2006: 28.03⁶

Berliner Zeitung am Abend (B.) – DE: 1974: 23.01

Berner Tagblatt (Bern) (2) – DE: 1975: 07.02⁸; 1978: 08.04⁸

Beskid (Nowy Sącz) – PL: 1998: 3^D
 Bestseller (Łódź) – PL: 1992: 6/7
 Bez Dogmatu (W.) – PL: 1998: 36
 Bez Porównania (K.) – PL: 2009: 1^B
 Białostockie Studia Literaturoznawcze (Białystok) – PL: 2015: 6³
 Biblios. Österreichische Zeitschrift für Buchund Bibliothekswesen, Dokumentation, Bibliographie und Bibliophilie (Wien) (2) – DE: 1974: 2⁸; 1982: 3⁸
 Biblioteka Analiz (W.) (2) – PL: 2000: 16²; 2002: 21²
 Biblioteka Kraków: informator czytelniczo-kulturalny (K.) – PL: 2021: 2³
 Biblioteka Publiczna (Rzeszów) (4) – PL: 2021: 9³; 2022: 1³, 2³, 7/8³
 Biblioteka w Szkole (W.) (5) – PL: 1995: 5⁹; 2011: 10³; 2021: 4³, 12³; 2022: 7/8³
 Bibliotekarz (W.) (2) – PL: 2002: 3²; 2012: 12
 Bibliotekarz Lubuski (Zielona Góra) – PL: 2021: 2³
 Bibliotekarz Podlaski (Białystok) (3) – PL: 2018: 2³; 2021: 3³; 2022: 7/8³
 Bibliothekar (B.) (4) – DE: 1968: 7⁸, 11⁸; 1970: 8⁸; 1972: 1⁸
 Bielska Szkoła Przemysłowa (Bielsko-Biała) – PL: 2020/2021: 19³
 Bifrost (Paris) – FR: 2021: 104
 Bild (B.) – DE: 1993: 58
 Bild der Wissenschaft (Stuttgart) – DE: 1980: 6⁸
 Birikim (İstanbul) – TR: 2022: 393/394⁹
 Biuletyn (K.) – PL: 2005: wrzesień
 Biuletyn Informacyjny Ministerstwa Kultury i Sztuki (W.) – PL: 1996: 13²
 Biuletyn informacyjny NSZZ Solidarność. Region Środkowo-Wschodni (Lublin) – PL: 1981: 30^D
 Biuletyn informacyjny NSZZ Solidarność Ziemi Puławskiej (Puławy) – PL: 1981: 33^D
 Biuletyn PEN-Clubu (W.) – PL: 1988: 25.05^D
 Biuletyn Polonistyczny (W.) (5) – PL: 1970: 38⁹; 1972: 45⁹; 1979: 1¹; 1980: 3⁹; 1983: 1/2¹
 Biuletyn Związku Literatów Polskich (W.) – PL: 1966: 2¹

Blätter für den Deutschlehrer (F.a.M.) – DE: 1978: 2⁸
 Bliza: gdyński kwartalnik artystyczny (Gdynia) – PL: 2011: 2³
 Book World (Washington) (3) – EN: 1976: 07.03⁴; 1980: 22.06⁷; 1982: 28.02⁴
 Books Abroad (Oklahoma) – EN: 1973: 1⁹
 Borba (Zagreb) (2) – HR: 1983: 06.08; 1989: 07.01
 Boston Globe Ideas (Boston) (2) – EN: 2002: 15.12⁹; 2004: 15.12⁹
 Börsenblatt für den deutschen Buchhandel (F.a.M.) (5) – DE: 1975: 26; 1977: 41; 1981: 37, 61; 1984: 71
 Brandenburger Neueste Nachrichten (Potsdam) – DE: 1956: 12.01⁸
 Brigitte (Hamburg) (3) – DE: 1975: 25.04⁰, 10.10⁰; 1976: 18.11⁰
 Britské listy (Praha) – CS: 2001: 15.11
 BruLion (K.) – PL: 1990: 14/15
 Brum Group News (Birmingham) – EN: 2011: 483⁹
 Brumal. Revista de Investigación sobre lo Fantástico (Barcelona) – ES: 2024: 2⁹
 BSP Biuletyn Sztuki Projektowania (K.) – PL: 1997: luty
 Buchhändler heute (Düsseldorf) – DE: 1976: 3⁸
 Buchprofile (München) – DE: 1972: 11.12⁸
 Buchreport (Dortmund) (2) – DE: 1978: 20; 1980: 20
 Bulletin Plus (Praha) – CS: 2004: 1⁹
 Businessman Magazine (W.) (2) – PL: 1999: 9; 2000: 6⁶
 Bücher Zeitung (Leipzig) – DE: 1981: 3⁸
 Bücherei und Bildung (Reutlingen) – DE: 1965: 7/8⁸
 Bücherkommentare (Freiburg) (9) – DE: 1972: 4⁸; 1973: 4⁸; 1974: 3⁸; 1975: 1⁸, 4⁸, 6⁸; 1976: 3⁸; 1977: 3⁸; 1978: 1⁸
 Bücherkommentare (München-Hamburg) – DE: 1980: 6⁸
 Bühne (Wien) – DE: 1991: 6
 Cadernos de Literatura em Tradução (São Paulo) – PT: 2017: 17
 Cadernos de Tradução (Rio Grande do Sul) (2) – PT: 2015: 1⁹, Extra 1⁹
 Carpe Diem (Łódź) – PL: 1998: 4
 CASH (Zürich) – DE: 1996: 21

CDU Pressedienst (Berlin) – DE: 1960: 15.02⁸
 Central Europe Review (L.) – EN: 2001: 3
 Challenging Destiny (Canada) – EN: 1998: 3⁹
 Charaktery (W.) – PL: 2006: 5³
 Chicago Daily News. Panorama (Chicago) – EN: 1973: 01.12⁷
 Chip (München) – DE: 1996: 2⁸
 CHIP Magazyn Komputerowy (Wr.) (5) – PL: 1996: 3; 1997: 6, 7; 2006: 3⁶; 2011: 11⁹
 CHIP Számítógép Magazin (Budapest) – HU: 1996: 4
 Chłopska Droga (W.) (82) – PL: 1987: 2⁰–17⁰, 19⁰–51⁰; 1988: 1⁰–33⁰
 Choice (Australia) – EN: 1974: Oct.⁴
 Christianity Today (Carol Stream, Illinois) – EN: 1978: 20.10⁷
 Chronic Art (Paris) – FR: 2002: 8
 Chrześcijanin a Współczesność (Wr.) – PL: 1987: 2¹
 Chuokoron (Tokyo) / 中央公論 (東京) – JA: 1985: 10
 Cicero (Hamburg) – DE: 2005: 11
 Ciencia y Desarrollo (México) – ES: 1978: 23⁰
 Ciencias (México) – ES: 1988: 12⁰
 Cinema (Bukurești) – RO: 1973: 6⁴
 Cinema (W.) – PL: 2002: 5²
 Civitas: Studia z Filozofii Polityki (W.) – PL: 2011: 13³
 Cīņa (Rīga) (10) – LV: 1961: 22.11⁹; 1964: 22.10⁹; 1966: 24.07⁹; 1969: 07.08⁹; 1975: 16.09⁹; 1978: 14.05⁹, 19.10, 11.11⁹; 1985: 12.05⁹; 1987: 19.05⁹
 Clarín: Revista de nueva literatura (España) – ES: 2007: 71⁹
 Clasens Mini Zeitung (Rheinbach-Merzbach) – DE: 1978: 4⁸
 Clues: A Journal of Detection (Bowling Green, OH) – EN: 1980: Spring⁷
 Co słyhać? Informator Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego (K.) – PL: 1998: 9/10^D
 Co Tydzień Powieść (Katowice) (4) – PL: 1947: 57⁰, 67⁰; 1948: 5⁰, 17⁰
 Cogito (W.) (3) – PL: 2000: 1; 2005: 1³, 7

Colecția „Povestiri științifico-fantastice” (București) (15) – RO: 1965: 259/260⁴; 1966: 286⁰; 1967: 311⁴; 1968: 331⁴; 1971: 388⁰; 1973: 436⁴, 437⁴, 439⁴, 440⁴, 449⁴, 451⁴, 454⁴, 456⁴; 1974: 461⁴, 464⁴
 Collection (W.) – PL: 1992: 2⁶
 College English (USA) – EN: 1972: 3⁷
 Colloquia Communia (W.) – PL: 2010: 1/2³
 Colloquia Humanistica (W) – PL: 2012: 1⁹
 Colloquia Litteraria (W.) (2) – PL: 2018: 2³; 2022: 1⁹
 Comparative Literature and Culture (L.) – EN: 1997: 4⁹
 Compàs d’amalgama (Barcelona) – ES: 2022: 6⁹
 Computers and Translation (Cambridge) – EN: 1987: Apr./June⁷
 ComputerWorld (W.) (12) – PL: 1998: 13⁶; 1999: 29⁶; 2000: 10, 27⁶, 47⁶; 2001: 40; 2002: 35⁶, 43⁶; 2003: 8⁶; 2006: 14⁶, 16⁶; 2007: 28⁶
 Confirmado (Buenos Aires) – ES: 1978: ?
 Contemporary Literature (Madison) – EN: 1994: 2⁴
 Conturen (Wien) – DE: 1984: 17A
 Corriere della Sera (Milano) – IT: 1982: 14.02⁵
 Cosmopolitan (W.) (3) – PL: 1999: 6⁶; 2000: 6⁶; 2001: 10⁶
 Courrier International (Paris) – FR: 2002: 594
 Cracovia Leopoldis (K.) (3) – PL: 1997: 2²; 2005: 2²; 2008: 3
 Creatio Fantastyca (K.) – PL: 2018: 2⁴
 Critique. Studies in contemporary fiction (Washington) – EN: 1995: 3²
 Crystalline Sphere (Canada) – EN: 1978: 3⁷
 CTS: Revista iberoamericana de ciencia, tecnología y sociedad (Buenos Aires) – ES: 2011: 19⁹
 Cypher (L.) – EN: 1972: 7⁷
 Czas (Gdańsk) (4) – PL: 1976: 49⁶; 1977: 43¹; 1979: 13¹; 08.10⁵
 Czas Fantastyki (W.) (4) – PL: 2005: 2²; 2006: 2², 4²; 2011: 3²
 Czas Krakowski (K.) (22) – PL: 1990: 3, 8, 17, 22, 40, 45, 50, 54, 59, 64, 69, 74, 84, 137¹; 1991: 206¹; 1992: 05.12⁵; 1993: 24; 1995: 287, 288; 1996: 38⁶; 1997: 13, 16
 Czas Kultury (Poznań) (7) – PL: 1991: 32/33²; 1999/2000: 6/1; 2001: 2³; 2011: 2⁹; 2017: 3³; 2018: 4^H; 2022: 3³

Czerwony Karzeł (Gdańsk) (2) – PL: 1991: 2⁴; 1993: 4⁴
 Czerwony Sztandar (Vilnius, Litwa) – PL: 1976: 41
 Człowiek i Światopogląd (W.) (2) – PL: 1976: 6¹; 1984: 7¹
 Człowiek w Kulturze (Lublin) – PL: 2003: 15³
 Czerdziećci i Cztery / 44 (W.) – PL: 2016: 8³
 Čtení (Praha) – CS: 1974: 5⁴
 Dadzis (Rīga) (7) – LV: 1960: 01.10⁰; 1961: 15.10⁰; 1965: 01.08⁰; 1966: 01.09⁹; 1967: 15.08⁹; 1973: 01.04⁹; 2007: 01.10
 Dag og Tid (Oslo) – NO: 1983: 24.02⁹
 Dagbladet (Oslo) – NO: 1980: 22.07⁹
 Dagens Næringsliv (Oslo) – NO: 2015: 22.05⁹
 Dagens Nyheter (Stockholm) – SV: 1977: 9.11⁵
 Dagon (Lisboa) – PT: 2012: 2
 Darba Karogs (Valka) – LV: 1973: 114
 Darmstädter Echo (Darmstadt) (2) – DE: 1978: 02.05⁸; 1992: 01.08⁰
 Das Argument (Hamburg) – DE: 2006: 265^H
 Das Magazin (Zürich) – DE: 1999: 47
 Das Pult (St. Pölten) – DE: 1981: 60
 Das Volk (Erfurt) (2) – DE: 1960: 18.05⁸; 1977: 29.08
 De Revisor (Amsterdam) – NL: 1983: 5
 Dekada Literacka (K.) (18) – PL: 1991: 15, 19², 21²; 1992: 11/12; DE: 1992: 11/12 (Deutsche Ausgabe); PL: 1993: 7²; 1996: 4, 9; EN: 1997: Special Issue October; PL: 1998: 12; 1999: 5/6²; 2000: 12²; 2001: 9/10²; 2002: 1/2; 2003: 3/4⁶, 5/6², 7/8²; 2007: 2/3⁶
 Delap's F & SF Review (West Hollywood, CA) (2) – EN: 1976: 18⁴; 1978: 29⁴
 Delo (Ljubljana) (3) – SL: 1992: 199, 258; 1996: 22
 Delo. Književni mesečni časopis (Beograd) (3) – SR: 1982: 3⁹; 1985: 5, 6
 Delta (Gdańsk) – PL: 1988: 64¹
 Der Abend (B.) (3) – DE: 1973: 04.04⁸, 19.12⁸; 1977: 22.04
 Der Bibliothekar (B.) – DE: 1960: 7⁸
 Der Bibliothekar (Leipzig) (2) – DE: 1970: 9⁸; 1972: 1⁸

Der Bund (Bern) (3) – DE: 1975: 05.10⁸; 1976: 30.05⁸; 1985: 10.08⁰

Der Bücherkarren (B.) (6) – DE: 1970: 8; 1981: 6; 1986: 3⁰, 5⁰, 7; 1990: 2

Der Demokrat (Rostock) – DE: 1977: 02.11

Der Deutschunterricht (Seelze) (2) – DE: 1976: 7/8⁸; 1984: 36⁴

Der kleine Bund (Bern) (2) – DE: 1974: 16.06⁸; 1975: 26.01⁸

Der Kürbiskern (München) – DE: 1980: 1⁴

Der Landbote (Winterthur) (2) – DE: 1974: 17.10⁸; 1975: 16.04⁸

Der Morgen (B.) (9) – DE: 1971: 11.09⁸; 1974: 17.08⁸; 1975: 15.05; 1977: 22.05; 1980: 16.07⁸; 1981: 24.01⁸; 1984: 28.02⁸; 1985: 07.12⁸; 1986: 29.12⁸

Der neue Tag (Wien) – DE: 1981: 25.08⁸

Der Neue Weg (Halle) – DE: 1975: 21.04

Der Nordschleswiger (Aabenraa, Dänemark) – DE: 1981: 17.10⁸

Der Spiegel (Hamburg) (12) – DE: 1972: 39; 1973: 40⁸; 1977: 10⁸; 1980: ?.10⁷; 1992: 44; 1995: 44; 1996: 3, 11, 13, 41; 2006: 27.03; 03.04⁶

Der Standard (Wien) (4) – DE: 1990: 06.07⁸; 1991: Aug.; 1996: 10.05; 2001: 15.09

Der Tagesspiegel (B.) (9) – DE: 1969: 27.11⁸; 1975: 23.03⁸; 1977: 21.08; 1981: 11.04⁵; 1982: 14.11; 1983: 11.09⁵; 1984: 19.08⁵; 2001: 13.05⁸; 2006: 28.03⁶

Der Zürcher Oberländer (Zürcher) – DE: 1984: 27.06⁸

Despalabro: Ensayos de humanidades (España) – ES: 2014: 7⁹

Deutsche Volkszeitung (Düsseldorf) (4) – DE: 1976: 25.03⁸; 1978: 29.06⁸; 1979: 12.07; 1981: 02.04⁸

Deutsche Zeitung / Christ und Welt (Stuttgart) (5) – DE: 1974: 16.08⁸, 06.12⁸; 1975: 28.02⁸; 1977: 17.06⁸, 14.10⁵

Deutsches Allgemeines Sonntagsblatt (Hamburg) (5) – DE: 1972: 09.04⁸; 1973: 11.11⁸; 1974: 12.05⁸, 24.11⁸; 1975: 29.06⁸

Dialectics and Humanism (Warsaw) – EN: 1980: 2

Dialog (W.) (5) – PL: 1989: 5⁷, 8; 1993: 12; 2012; 2³; 2020: 12³

Dialog. Magazyn Polsko-Niemiecki (B.) – PL: 2007/2008: 80/81³

Dialogi Biblioteczne (Katowice) – PL: 2021: 1⁹

Dialogue and Universalism (Warsaw) (9) – EN: 1996: 3; 2000: 5/6–12; 2001: 1/2, 3; 2006: 7/9

Didaskalia. Gazeta Teatralna (K.) (5) – PL: 1996: 12⁹; 2005: 65/66⁶; 2009: 94³; 2020: 160⁹; 2021: 163/164⁹
 Die Arbeit (B.) – DE: 1955: 6⁸
 Die Buchbesprechung (Leipzig) – DE: 1955: 3⁸
 Die Furche (Wien) (3) – DE: 1978: 27.01⁸; 1985: 14.03⁷; 1986: 14.03
 Die neue Bücherei (München) – DE: 1974: 6⁸
 Die Pestsäule. Monatsschrift für Literatur und Kulturpolitik (Wien) – DE: 1974: 13⁸
 Die Presse (Wien) (20) – DE: 1972: 20.09⁸; 1973: 04.08⁸; 1974: 03.04⁸; 1975: 15.02⁸, 22.11⁸; 1976: 13.03⁸; 1978: 22.04⁸; 1980: 05/06.07⁸; 1981: 22.04⁵; 1983: 31.12; 1985: 06.07⁸, 12.09⁵, 03.10⁸, 07.11⁵; 1986: 29.03⁵; 09.04⁵, 14.04; 1989: 23.04⁵, 28.10⁸; 1992: 23.05
 Die Rheinpfalz (Pfalz) – DE: 1980: 21.07⁸
 Die Tagespost (Augsburg) – DE: 2001: 08.09⁸
 Die Tat (F.a.M.) (5) – DE: 1960: 28.05⁸; 1975: 08.02⁸; 1978: 20.01⁰; 1981: 27.03⁰; 1985: 14.06⁰
 Die Tat (Zürich) (4) – DE: 1974: 14.12⁸; 1975: 05.11⁸, 14.11⁸; 1976: 26.11⁸
 Die Union (Dresden) (2) – DE: 1960: 06.03⁸; 1977: 23.11
 Die Wahrheit (B.) – DE: 1977: 15.08
 Die Welt (Hamburg) (30) – DE: 1972: 19.03⁸; 1973: 22.03⁸, 06.12⁸; 1974: 19.12⁸; 1975: 14.03, 20.03, 147, 267; 1977: 26.07⁸; 1980: 114⁰, 120, 178; 1981: 74⁰; 1983: 229⁰, 280; 1984: 04.02⁵, 06.02⁵, 03.07⁵; 1985: 09.11⁵; 1986: 06.07⁵; 12.09⁵, 03.12⁵; 1989: 10.10⁸; 1991: 11.09⁸; 1994: 07.02; 2000: 15.10⁹, 30.12⁸; 2001: 12.09⁸; 2002: 02.02; 2006: 28.03
 Die Welt am Sonntag (B.) (4) – DE: 1977: 24.04, 32, 41; 2000: 42
 Die Weltwoche (Zürich) (4) – DE: 1974: 11.12⁸; 1976: 28.01⁸; 1996: ?; 1998: 1
 Die Woche (Hamburg) (2) – DE: 1994: 47; 2000: 1
 Die Zeit (Hamburg) (10) – DE: 1973: 42⁵, 07.12⁸; 1983: 26; 1986: 14.11⁵; 1988: 43; 1996: 13.12⁸; 1999: 08.04⁸; 2000: 38; 2005: 31; 2006: 30.03⁶
 Diena (Rīga) (4) – LV: 1991: 42; 1994: 20.05, 30.11⁹; 1996: 26.02
 Diners Club Magazin (Wien) (2) – DE: 1996: 4⁰; 1998: 11
 Discover (N.Y.) – EN: 1986: 12
 Do Rzeczy (W.) (2) – PL: 2017: 37³; 2021: 36³

Dookoła Świata (W.) (10) – PL: 1954: 4⁰–6⁰; 1955: 18; 1959: 286⁶; 1961: 41, 42⁶; 1965: 29; 1975: 50; 1976: 13⁶

Dotyky. Casopis pre mladu literaturu a umenie (Bratislava) – SK: 1989: 6²

DPA Literatur Dienst (Hamburg) – DE: 1985: 31.07⁸

Drehpunkt (Basel) – DE: 1976: 32/33⁸

Düsseldorfer Nachrichten (Düsseldorf) – DE: 1974: 04.10⁸

Dyskurs (Szczecin) – PL: 2009: 4³

Dziennik Bałtycki (Gdańsk) (32) – PL: 1956: 35⁹; 1962: 131; 1966: 101⁵; 1967: 119; 1969: 147⁶; 1975: 33; 1977: 35; 1992: 216, 279; 1994: 110, 111, 246¹; 1996: 222⁹; 2000: 5⁶, 89, 263⁶, 21.12; 2001: 215⁶; 2003: 2⁶; 2005: 266⁶, 301; 2006: 74, 77⁶, 83, 176⁶, 181⁶, 255⁶; 2007: 67⁶; 2012: 233⁶; 2018: 196⁶; 2021: 215⁶; 2022: 227³

Dziennik Elbląski (Elbląg) – PL: 2013: 71⁶

Dziennik Gazeta Prawna (W.) (8) – PL: 2009: 183³ (dod.Magazyn); 2013: 144³ (dod.Kultura), 178³ (dod.Kultura), 236³ (dod.Kultura); 2016: 101³, 238³ (dod.Kultura); 2021: 224³; 2024: 242³

Dziennik Kijowski (Kijów) (5) – PL: 1996: 8, 10; 2000: 3, 4; 2003: 20²

Dziennik Kultura (W.) – PL: 2007: 71³

Dziennik Ludowy (W.) (8) – PL: 1959: 199⁶; 1960: 203; 1971: 309⁴; 1972: 49, 293; 1975: 236⁵; 1976: 26, 148⁶

Dziennik Łódzki (Łódź) (21) – PL: 1952: 154⁶; 1957: 136⁶; 1962: 306; 1986: 178⁶; 1995: 42; 1996: 215⁶; 1997: 66⁶, 120; 2000: 111, 190⁶, 273⁶; 2001: 128⁶, 133⁶, 217⁶; 2003: 44⁶; 2006: 74⁶, 78⁶; 2013: 99⁶; 2016: 127; 2021: 212³, 217⁶

Dziennik Polska-Europa-Świat (W.) (6) – PL: 2006: 50⁶, 61⁶, 125⁶; 2007: 69⁶, 70⁶; 2009: 207³ (dod.Kultura)

Dziennik Polski (K.) (165) – PL: 1947: 56; 1948: 172; 1952: 162⁶; 1954: 213^H, 248; 1955: 27⁹, 241, 281⁶; 1957: 108^H, 119⁶, 277⁶; 1959: 93⁶, 287; 1961: 87; 1962: 79⁶; 1963: 11, 252⁶; 1964: 149⁶; 1965: 154, 196⁶; 1966: 84^E; 1970: 69^B, 147⁶; 1971: 58⁶, 62⁵; 1973: 202⁰, 251⁶; 1975: 183⁶, 265; 1976: 31.01⁷; 1981: 190⁶; 1982: 39¹; 1985: 260⁶; 1989: 237; 1991: 213¹; 1992: 80, 208¹; 1993: 262¹, 298; 1995: 76¹, 213, 214, 234⁶; 1996: 69⁹, 72⁶, 128, 214¹, 215¹, 222, 232, 233; 1997: 5⁶, 25¹, 43⁶, 45, 70, 133⁶, 244⁶, 251, 258, 286, 299; 1998: 38, 50, 77¹, 164⁶, 253¹, 254, 275; 1999: 88⁶; 100, 128⁶, 130⁶, 194⁶, 302⁶; 2000: 74⁶, 76⁵, 92⁶, 93⁶, 131⁶, 13.11⁵, 253; 2001: 94³, 121⁶, 123⁶, 167, 196⁶, 12.09⁵; 213, 214⁶, 217⁶, 260, 279⁶, 295⁶; 2002: 64⁶, 68⁶, 92, 203⁶, 250, 276⁶, 283⁶; 2003: 14⁶, 33⁶, 38, 161⁶, 265; 2004: 12⁶, 163⁶, 212⁶; 2005:

42⁶, 71⁶, 99⁶, 112⁶, 113⁶, 192⁶; 2006: 74, 75⁶, 76⁶, 77⁶, 81⁶, 10.05⁵, 147⁶, 158⁶, 167⁶; 2007: 64⁶, 23.03⁵, 73⁶, 78⁶; 2008: 62⁶, 217⁶, 266⁶; 2009: 207, 176⁶; 2011: 208⁶, 210⁶, 246⁶; 2012: 39⁶; 2013: 50⁶, 75⁶, 250, 300⁶; 2015: 213⁶, 288⁶; 2016: 76⁶, 80⁶, 144⁹, 211⁶, 213⁶; 2017: 15⁶, 206⁶, 211⁶; 2018: 69⁶, 79⁶, 182⁶, 196⁶, 211⁶; 2019: 20⁶, 223⁶; 2020: 217⁶; 2021: 76⁶, 96⁶, 112⁶, 171⁶, 211⁶, 298⁶

Dziennik Polski (L.) (5) – PL: 2004: 185²; 2005: 137²; 2008: 193², 207²; 2010: 196²

Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza (L.) (5) – PL: 1976: 18.12 (Tydzień Polski nr 51)⁹; 1991: 158²; 1999: 293; 2001: 223²; 2003: 265²

Dziennik Popularny (Łódź) (6) – PL: 1975: 196¹; 1976: 3, 171; 1977: 13⁹; 1978: 99, 120

Dziennik Toruński (Toruń) (2) – PL: 1974: 159⁷, 269⁶

Dziennik Trybuna (W.) (5) – PL: 2019: 161/162³; 2021: 5³, 95³, 251/252³; 2022: 16/17³

Dziennik Wieczorny (Bydgoszcz) – PL: 1988: 59⁶

Dziennik Wschodni (Lublin) (8) – PL: 1998: 301; 2000: 77⁶, 287⁶; 2001: 28⁶; 2002: 272⁶; 2005: 101⁶; 2006: 81⁶, 83

Dziennik Zachodni (Katowice) (21) – PL: 1961: 1; 1968: 156; 1971: 140⁶; 1974: 235¹; 1976: 286⁶; 1980: 237; 1992: 237⁷; 1995: 45; 1997: 244⁶; 2000: 79; 2003: 178⁶; 2005: 20:05⁵; 2006: 74⁶, 75⁶, 77⁶, 81⁶, 94⁶; 2007: 73⁶; 2009: 71⁶; 2016: 123; 2021: 14⁹

Dziennik Związkowy (Chicago, USA) – PL: 1998: 29.X

Dzień Dobry (W.) (2) – PL: 2002: 13⁶; 2003: 28⁶

Dzień Podkarpacia (Rzeszów) (2) – PL: 2005: 121, 158

Dzikie Życie (W.) (2) – PL: 1998: 11^D; 1999: 5

Dzimtenes Balss (Rīga) (2) – LV: 1970: 13.03⁹; 1984: 01.11⁹

Dzirkstele (Gulbene) – LV: 1988: 28.04⁹

Dziś: przegląd społeczny (W.) (2) – PL: 2000: 10³; 2005: 1³

Echo Dnia (Kielce) (2) – PL: 1994: 185; 2006: 75⁶

Echo Dnia Radomskie (Radom) (7) – PL: 2018: 132³; 2021: 189³, 190³, 192³, 193³, 267³, 287³

Echo Katolickie (Sedlce) (3) – PL: 2016: 42⁶; 2021: 20⁶, 21⁶

Echo Krakowa (K.) (37) – PL: 1956: 48; 1957: 277⁹; 1959: 162⁹, 304; 1960: 116; 1962: 79⁶; 1963: 186⁶; 1964: 290⁶; 1965: 171; 1966: 8¹; 1967: 12⁶;

1969: 144⁶; 1970: 91⁶; 1971: 301; 1972: 270⁶; 1973: 100¹; 1974: 28⁷, 267; 1975: 274¹; 1976: 262⁶; 1979: 150¹; 1981: 7⁶, 191⁶, 233⁷; 1983: 58¹; 1986: 119¹, 165¹; 1990: 36¹; 1991: 89⁶, 95¹; 1993: 74¹, 233⁶; 1994: 18.02; 1995: 70⁶, 245; 1996: 73⁹, 196

Echo Krakowskie (K.) (5) – PL: 1952: 64, 287⁹; 1955: 32, 48⁹, 274⁹

Echo Tygodnia: Nauka. Literatura. Sztuka (K.) (15) – PL: 1949: 14; 1950: 4, 6, 8, 10, 11, 20; 1952: 20⁶; 1954: 14^E, 15^E, 17^E; 1955: 15⁷, 40; 1956: 14; 1957: 17⁹

Econy (Mainz) – DE: 1998: 2

Edasi (Tartu) (3) – ET: 1968: 29.03; 1971: 17.01; 1973: 07.10

Edasi Kommunismile (Tapa) (3) – ET: 1960: 09.06⁰–14.06⁰

Edge (United Kingdom) – EN: 1973: 5/6

Educación y ciudad (Bogotá) – ES: 2018: 35⁹

Edukacja Filozoficzna (W.) (5) – PL: 2003: 36^H; 2006: 42³; 2008: 46³; 2009: 42⁴; 2018: 65³

Efilinger Zeitung (Einladungen) – DE: 1992: 15.02⁰

Egeria. Pismo literacko-artystyczne (Chełm) – PL: 2006: 3

Ego (Deutschland) – DE: 1994: 7/8

Ekran (W.) (10) – PL: 1960: 12⁹, 14⁹; 1967: 10¹; 1969: 07.12; 1971: 38⁶; 1973: 4⁶; 29.04⁵; 1974: 48; 1979: 15⁶, 20⁶

Ekspres Filozoficzny (K.) – PL: 2006: 39⁹

Ekstra Sierpc (Sierpc) – PL: 2021: 95

El Cultural (España) – ES: 2004: 08.04

El País (Madrid) (2) – ES: 1985: 26.12⁵; 2011: 26.03⁹

El Péndulo (Buenos Aires) – ES: 1987: 15

El Urogallo. Revista literaria y cultural (Madrid) – ES: 1991: 61

EleWator: kwartalnik literacko-kulturalny (Szczecin) (3) – PL: 2013: 2³; 2018: 1³, 4³

ELLE (W.) – PL: 1999: 7

Elmshorner Nachrichten (Hamburg) (4) – DE: 1974: 10.05⁸, 12.12⁰; 1976: 17.04⁸; 1977: 19.20⁸

Emmenthaler Blatt (Bern) – DE: 1972: 17.03⁸

EMPiK News (W.) (2) – PL: 2000: 6; 2002: 7

Encounter (L.) – EN: 1979: 4⁰

Encuentros (España) – ES: 2008: v.3⁹
 Entropy Negative (Burnaby) – EN: 1973: 6
 Epea: almanach (Białystok) – PL: 2021: 2³
 ER(R)GO: Teoria. Literatura, Kultura (Katowice) (2) – PL: 2018: 36³; 2021: 42⁹
 Erwachsenenbildung in Österreich (Wien) – DE: 1972: 5⁸
 Escotilha. Cultura, diálogo e informação (São Paulo) – PT: 2018: 14.05⁹
 Esensja (W.) (2) – PL: 2021: 211⁹, 212⁹
 Eslavística complutense (Madrid) (2) – ES: 2004: 4⁹; 2007: 7⁹
 Esprit (Paris) (2) – FR: 1984: novembre; 1989: 5²
 Estudios Filológicos Alemanes (Sevilla) – DE: 2011: 22⁹
 Estudios Hispánicos: Universidad de Wrocław (Wr.) – ES: 2013: 21⁹
 Eßlinger Zeitung (Eßlinger) (3) – DE: 1981: 15.04⁸, 14.12⁸; 1992: 15/16.02⁰
 Ethos: kwartalnik Instytutu Jana Pawła II (Lublin) (2) – PL: 2016: 3³; 2023: 4³
 Etyka (W.) – EN/PL/RU: 1970: 7
 Eureka (Tokyo) / ユリイカ (東京) – JA: 1986: 1
 Europa (W.) – PL: 1998: 4
 Europe [2⁰ série] (Paris) – FR: 1960: 375/376⁰
 European Polygraph (K.) – EN: 2017: 4⁹
 Europejczyk (Poznań) – PL: 1994: 5
 eWyszogrod.pl (Wyszogrod) (2) – PL: 2021: 80³; 2021: 84³
 Ex Libris (W.) (5) – PL: 1994: 55²; 1995: 78², 88²; 1996: 93², nr spec. z IX²
 Ex Nihilo: Periodyk Młodych Religioznawców (K.) – EN: 2015: 2³
 Exklusiv (W.) (2) – PL: 2006: 40⁶; 2013: 11⁶
 Exodus (Düren, Nordrhein-Westfalen) – DE: 2023: 47
 Express (W.) – PL: 1991: 178¹
 Express Bydgoski (Bydgoszcz) (3) – PL: 1991: 177¹; 2002: 284⁶; 2005: 100⁶
 Express Ilustrowany (Łódź) (17) – PL: 1961: 216⁶; 1966: 141⁶; 1981: 118¹; 1993: 24.06⁶; 2000: 06.04⁶; 2002: 179⁶, 267⁶; 2003: 32⁶, 37⁶, 40⁶, 49⁶; 2006: 74⁶, 78⁶; 2007: 191⁶; 2017: 193⁶; 2021: 221³, 301³
 Express Poznański (Poznań) (8) – PL: 1959: 73; 1960: 118; 1962: 49, 259⁶; 1971: 146; 1973: 195⁶, 243⁶; 1999: 87⁶

Express Wieczorny (Australia) – PL: 1996: 17.04⁷

Express Wieczorny (W.) (31) – PL: 1958: 3; 1959: 5; 1961: 143⁶; 1964: 140⁶, 229⁶; 1969: 59⁶, 274⁵; 1971: 64⁶, 146⁶; 1976: 31.01⁵, 173; 1977: 40⁶; 1980: 01.10⁵; 1981: 21¹, 55¹, 134⁶, 165⁶, 173⁷; 1983: 19⁶; 1986: 155⁶; 1987: 202⁶; 1988: 23, 191⁶; 1989: 114⁶; 1990: 49⁶; 1992: 255; 1995: 11, 156¹; 1996: 255; 1998: 235⁶, 267⁶

Extrablatt (Wien) (2) – DE: 1980: 12⁸; 1986: 3

Extrapolation (Kent, USA) (10) – EN: 1972: 14⁷; 1978: 19⁷; 1980: 21⁷; 1984: 25⁷; 1988: 29⁷; 1992: 1⁴; 1994: 4²; 2006: 47^H; 2008: 1⁹; 2015: 3⁹

Élet és irodalom (Budapest) – HU: 1995: 7

Études Romanes de Brno (Brno) – FR: 2011: 1⁹

Fa-Art (Bytom) (5) – PL: 1992: 1/2¹; 1993: 2/3¹, 1997: 4³; 1999: 2³; 2014: 4³

Fafnir / Nordic Journal of Science Fiction and Fantasy Research (Helsinki) – EN: 2021: 1⁹

Fakt (W.) (4) – PL: 2004: 102⁶, 252⁵; 2006: 74⁵; 87⁵

Fakty (Bydgoszcz) (2) – PL: 1974: 48⁶; 1983: 6⁵

Fakty (W.) (2) – PL: 1997: 0, 1

Fakty i Myśli (Bydgoszcz) (3) – PL: 1965: 24⁶; 1971: 14⁴; 1972: 20¹

Falter (Wien) – DE: 1983: 20

Fantasia (Passau) (7) – DE: 1981: 9⁸; 1984: 20⁸; 1986: 27⁸; 1992: 71⁸; 1993: 72/73⁸; 1994: 86/87⁸; 1996: 104/105⁸

Fantastic (Tokyo) / 奇想天外 (東京) – JA: 1978: 4

Fantastica (București) – RO: 2015: 2

Fantastyka (W.) (34) – PL: 1982: 1^H, 3^H; 1983: 3^H, 11/12; 1984: 3^H, 7^H, 9^H, 11^H, 12^H; 1985: 1^H, 4^H, 6^H, 8^H–11^H; 1986: 3^H–5^H, 9, 11^H; 1987: 1^H, 3^H, 4^H, 6^H, 7^H, 8, 9^H, 11^H; 1988: 2^H, 6^H, 9^H; 1989: 7^H, 8^H

Fantasy Commentator (Bronx, N.Y.) – EN: 1981: Winter⁹

Fantasy Review (USA) – EN: 1987: July/August⁹

Fantazja (W.) – PL: 1991: 1

FB2.aktuell (Darmstadt) – DE: 2017: April⁹

FES (Bibliothek der Friedrich-Ebert-Stiftung) (Bonn) – DE: 1998: 49

Fenix (W.) (11) – PL: 1984: 1¹; 1991: 2⁴; 1992: 3²; 1995: 4²; 1996: 8³; 1999: 6³, 8³; 2001: 1⁴–3⁴, 7/8⁴

Fênix. Revista de História e Estudos Culturais (Rio de Janeiro) – PT: 2006: 2

Fiction (Paris) – FR: 1979: 297⁹

Fikcje (Katowice) (8) – PL: 1983: 1⁴, 2¹; 1984: 7/9⁴, 18⁴; 1985: 21⁴, 23⁴, 28⁴; 1987: 50⁴

Filipinka (W.) (2) – PL: 1960: 18.09⁵; 1976: 26⁶

Film (W.) (15) – PL: 1960: 13⁴; 1962: 32; 1967: 5; 1972: 11⁶, 45⁶; 1973: 4⁶; 1974: 40⁶; 1975: 24⁷; 1979: 13⁶; 2001: 11⁶; 2002: 1³, 9; 2003: 2⁹; 2006: 5; 2009: 7

Film na Świecie (W.) – PL: 1978: 7/8

Film-Philosophy (Edinburgh) – EN: 2010: 1⁹

Film Quarterly (USA) – EN: 1976: 3⁹

Filosofia (Milano) – IT: 2024: LXIX⁹

Filozofia (Bratislava) – SK: 2003: 9

Filozofia i Nauka. Studia filozoficzne i interdyscyplinarne (W.) (3) – PL: 2014: 2⁹; 2018: 6³; PL/EN: 2022: 10^H

Filozofuj! (Lublin) (3) – PL: 2020: 4⁹; 2021: 5; 2023: 5

Filozófiái problémák... (Budapest) – HU: 2007: Június⁹

Flacăra (Bukureşti) – RO: 1973: 27⁴

Focus (München) – DE: 1999: 25

Focus (W.) – PL: 2003: 2

Folha de S.Paulo (São Paulo) (2) – PT: 2003: 22.02; 2006: 28.03⁹

Folia Philologica Macedono-Polonica (Скопје) – MK: 2018: 9/10⁹

Forum (B.) (4) – DE: 1961: 16⁰; 1977: 28.06; 1983: 354/355⁰, 356/357⁰

Forum (W.) (13) – PL: 1975: 14; 1985: 19⁷; 1986: 18; 1988: 18¹; 1989: 40; 1990: 37; 1995: 47; 2001: 7; 2002: 10, 38; 2005: 11, 27; 2006: 14

Forum. Biuletyn Mensy Polskiej (K.) – PL: 2016: 4⁹

Forum Akademickie (Lublin) (7) – PL: 1995: 3³; 1997: 3³, 10³; 2001: 9³; 2009: 4⁶; 2016: 11³; 2021: 7/8^H

Forum Artis Rhetoricae (W.) – PL: 2023: 1³

Foundation (L.) (19) – EN: 1972: 1⁷, 2⁹; 1973: 4⁴; 1974: 5⁷, 6⁷; 1979: 15; 1980: 18⁹–20⁹; 1981: 21⁷, 22⁹, 23⁹; 1984: 30⁷, 31⁷; 1985: 33⁷, 34⁹; 1987: 41⁷; 1989: 46⁷; 2018: 130⁹

Framzeta (W.) – PL: 2000: 8⁹

Frankfurter Allgemeine Magazin (F.a.M.) – DE: 1984: 08.06

Frankfurter Allgemeine Zeitung (F.a.M.) (60) – DE: 1973: 15.08⁵, 16.11⁸; 1974: 29.06⁸, 21.09⁸, 23.12⁸; 1975: 45, 03.05⁸, 06.05⁸, 29.07⁸; 1976: 24.02⁵, 26.04⁵; 1977: 06.01⁸, 13.05⁸, 23.07⁸, 05.12⁸; 1978: 23.07⁸, 24.11, 09.12⁸; 1979: 03.03⁸; 1980: 16.04⁸; 1981: 29.01⁵, 12.09⁵; 1983: 06.07⁸, 154⁰–172⁰; 22.10⁴; 1984: 28.01⁵, 08.06; 1985: 05.01⁵, 04.10⁵, 08.11⁵; 1986: 28.04⁵; 1987: 11.04⁵; 1989: 01.07⁵; 29.09; 1990: 09.11⁵; 1991: 12.08⁵, 12.09⁸; 1997: 07.07; 2000: 17.10⁵; 2001: 08.09⁵, 212; 2003: 42

Frankfurter Hefte (F.a.M.) – DE: 1979: 3⁸

Frankfurter Neue Presse (F.a.M.) (2) – DE: 1975: 11.10⁸; 1978: 15.09⁸

Frankfurter Rundschau (F.a.M.) (10) – DE: 1973: 05.05⁸; 1975: 15.11⁸; 1976: 27.07⁸; 1984: 09.06⁸; 1986: 04.08⁵; 12.09⁵; 1989: 19.08; 1992: 22.08; 1999: 305; 2001: 12.09⁸

Frau von heute (B.) – DE: 1956: 10.02⁸

Freie Erde (Neustrelitz) – DE: 1985: 10.12⁸

Freie Presse (Karl-Marx-Stadt) – DE: 1974: 16.08⁸

Freiheit (Deutschland) – DE: 1977: 02.12

Fronda. Pismo poświęcone (W.) (2) – PL: 2004: 34⁹; 2005: 37³

Fronda Lux. Pismo poświęcone (W.) (3) – PL: 2015: 74³; 2016: 78⁹, 79⁹

Futura (B.) (5) – DE: 1971: 3⁸, 5⁸, 6⁸; 1972: 2⁸, 3⁸

Future Life (N.Y.) – EN: 1980: May⁹

Futures (USA) – EN: 2004: 36⁹

Gala (W.) (5) – PL: 2001: 9⁶, 10⁶; 2002: 33⁶, 48⁶; 2006: 14⁶

Galaksija (Beograd) (7) – SR: 1972: 6⁰; 1974: 27⁰; 1975: 1⁰; 1976: 5⁴; 1977: 9⁴, 11⁰; 1991: 233⁰

Galaktika (Budapest) – HU: 1992: 7²

Galaxies Science-Fiction (Paris) – FR: 2021: 73

Galaxy SF (Boston) – EN: 1971: 6⁷

Galeria (Częstochowa) – PL: 2011: 19⁴

Galore (Dortmund) – DE: 2005: 17

Gazeta Europejskiej Stolicy Kultury (Wrocław) – PL: 2016: 6⁴

Gazeta Białostocka (Białystok) (183) – PL: 1958: 237⁰–308⁰; 1959: 2⁰–40⁰; 1962: 153; 1963: 297⁰–306⁰; 1964: 1⁰–61⁰

Gazeta Farmaceutyczna (W.) – PL: 2006: 5⁶

Gazeta Finansowa (W.) – PL: 2021: 41⁶

Gazeta Gdańska (Gdańsk) – PL: 1991: 213

Gazeta Krakowska (K.) (93) – PL: 1955: 85⁶; 1956: 38; 1957: 14; 1962: 79⁶, 116⁶; 1963: 200⁶; 1964: 257⁶; 1965: 66; 1967: 264; 1971: 57⁶; 1972: 107; 1973: 49¹, 177⁵; 1975: 50, 105; 1981: 178, 207¹, 238⁹; 1982: 77⁶; 1987: 248⁶; 1990: 146¹, 202⁶, 230, 257; 1991: 86⁶, 211¹, 214¹, 246⁶; 1993: 279⁶; 1995: 47, 57⁶, 214, 287; 1996: 70⁹, 80⁹, 130, 222, 291⁶; 1997: 19⁶, 28⁶, 45, 70, 251, 286, 09.12⁵; 1998: 254, 275¹; 1999: 100, 130⁶, 133; 2000: 257⁶, 259, 286⁵; 2002: 130⁶, 221⁶, 224⁶, 10.10⁵, 253⁶; 2003: 23⁶, 130⁶, 14.11⁵; 265; 2004: 164⁶, 214⁶, 250⁶; 2005: 44⁶, 121; 2006: 74⁶, 75⁶, 77, 115⁵, 116⁵, 126⁶, 173⁶; 2007: 66⁶, 73⁶, 74⁶; 2011: 251⁶; 2012: 13⁶, 85⁶, 227⁶, 302⁶; 2013: 110⁶; 2016: 73⁶, 117, 208⁶, 211⁶; 2017: 103⁶, 122⁶, 205⁶; 2019: 62⁶, 207⁶; 2021: 11⁶

Gazeta Lekarska (W.) (4) – PL: 2007: 38⁹; 2016: 12⁹; 2017: 01.02⁹; 2018: 14.02⁹

Gazeta Lubuska (Zielona Góra) (5) – PL: 1986: 197⁶; 2002: 79; 2006: 74⁶, 81⁶, 84⁶

Gazeta Lwowska (Lwów) (2) – PL: 1996: 16^H, 21²

Gazeta Młodych (W.) – PL: 1986: 79¹

Gazeta Olsztyńska (Olsztyn) (18) – PL: 1973: 244⁶; 1975: 290; 1987: 110¹; 1992: 26.05; 1993: 02.04⁵; 1995: 184; 1996: 189⁶; 1997: 109⁶; 1999: 20; 2000: 24.11⁵; 2003: 07.02⁵; 2006: 128⁶; 2012: 186⁶; 2015: 213⁶, 218³; 2017: 180⁶; 2018: 5⁶; 2021: 214⁶

Gazeta Opolska (Opole) – PL: 1997: 12.12⁹

Gazeta Ostrowska (Ostrów Wielkopolski) – PL: 2006: 16⁶

Gazeta Polska (W.) (7) – PL: 1996: 27¹; 1997: 35⁶; 2002: 28⁵; 2003: 25⁵; 2006: 13⁶, 14³; 2013: 37³

Gazeta Polska Codziennie (W.) (2) – PL: 2021: 3⁹, 120³

Gazeta Południowa (K.) (11) – PL: 1975: 283¹; 1976: 237⁶, 244, 296⁷; 1977: 80; 1978: 238; 1979: 296⁴; 1980: 224, 243, 247; 2016: 12³

Gazeta Pomorska (Bydgoszcz) (21) – PL: 1965: 19.12⁵; 1966: 7⁶; 1968: 207¹; 1994: 29, 35; 1995: 1; 1996: 6, 268⁶; 1997: 24.03⁵, 05/06.07, 167⁶; 1998: 257⁶; 1999: 118⁶; 2000: 101⁶, 143⁶; 2005: 30.12; 2006: 74⁶, 75⁶, 182⁶; 2007: 29.03⁹; 2013: 126⁶

Gazeta Poznańska (Poznań) (107) – PL: 1956: 283⁹; 1957: 279⁹; 1961: 233⁰–308⁰; 1962: 1⁰–12⁰, 43⁶; 1970: 115¹; 1971: 301¹; 1981: 224⁷; 1987:

153⁶; 165¹; 1994: 62; 1996: 107⁶, 144⁶, 219¹; 1999: 59⁶; 2000: 79⁶; 2004: 163⁶; 2006: 74⁶, 75⁶, 81⁶, 255⁶

Gazeta Prawna (W.) (8) – PL: 2009: 183⁹; 2013: 144⁹, 178⁶, 236⁶; 2015: 5⁶; 2016: 101⁹; 2018: 201⁶; 2021: 234⁶

Gazeta Robotnicza (Wr.) (15) – PL: 1956: 101⁴; 1960: 162; 1962: 72; 1964: 53, 309⁰; 1967: 24⁰; 1974: 47⁹; 1975: 283; 1981: 106⁵; 1989: 23 (Magazyn tygodniowy); 1991: 226¹; 1993: 20.03; 1995, 03.03; 1996: 179⁶; 1999: 19

Gazeta Studencka (W.) – PL: 1997: 2/11

Gazeta Uniwersytecka UŚ (Katowice) – PL: 2021: 5

Gazeta Wrocławska (Wr.) (8) – PL: 2000: 298⁶; 2011: 259⁶; 2016: 187⁶, 274⁶, 277⁶; 2017: 255⁶; 2021: 262³; 2022: 159³

Gazeta Współczesna (Białystok) (15) – PL: 1976: 256⁶; 1998: 224⁶; 2000: 92⁶, 214⁶; 2001: 106⁶, 179⁶; 2003: 129⁶, 178⁶, 218⁶; 2005: 40⁶; 2006: 62⁶, 68⁶; 2007: 166⁶; 2017: 147⁶, 161⁶

Gazeta Wyborcza (Białystok) (2) – PL: 2000: 77^H; 2018: 21^H

Gazeta Wyborcza (Bydgoszcz) – PL: 2000: 77^H

Gazeta Wyborcza (Częstochowa) (4) – PL: 2000: 77^H; 2001: 133^H, 221^H; 2017: 186^H

Gazeta Wyborcza (Elbląg) – PL: 2000: 77^H

Gazeta Wyborcza (Gdańsk) (4) – PL: 2006: 80^H; 2007: 76^H; 2010: 29^H; 2012: 196^H

Gazeta Wyborcza (K.) (125) – PL: 1991: 08.05; 1993: 281^H; 1995: 214, 288; 1996: 22.05, 127, 211^H, 213^H, 221, 301^H; 1997: 45, 70, 111, 286^H; 1998: 04.01, 237^H, 248^H, 275^H, 278; 1999: 5, 7^H, 78^H, 79^H, 129^H, 134, 230^H, 247^H, 251^H, 268^H; 2000: 35^H, 71^H, 73^H, 77, 93^H, 128^H, 131^H, 136, 234^H, 237, 252^H, 277^H; 2001: 18^H, 121, 123, 168, 198^H, 199^H, 200^H–212^H, Co Jest Grane nr 37, 213, 214^H, 215^H, 216^H, 217, 288^H, 295^H; 2002: 54^H, 57, 118^H, 125^H, 175^H, 181^H, 221^H, 253^H; 2003: 15^H, Co Jest Grane 7^H, 113^H, 161^H, 178^H, 265; 2004: 82^H, 191, 207^H, 248^H; 2005: 94^H, 100^H, 104^H, 106^H–112^H; 2006: 74, 75^H, 77^H, 80^H, 81^H, 94^H, 95^H, 229^H; 2007: 67^H, 68^H, 73^H, 74^H; 2008: 90^H, 217^H, 242^H, 248^H; 2009: 230^H; 2011: 197^H, 233^H; 2012: 21^H, 273^H; 2015: 153^H; 2016: 169^H, 210^H; 2017: 209^H; 2018: 208^H, 210^H; 2019: 62^H; 2021: 35^H

Gazeta Wyborcza (Katowice) (4) – PL: 2000: 77^H; 2003: 32^H, 38^H; 2008: 246^H

Gazeta Wyborcza (Kielce) – PL: 2000: 77^H

Gazeta Wyborcza (Lublin) (5) – PL: 1994: 268^H; 1996: 82^H, 265^H; 2000: 77^H; 2003: 38

Gazeta Wyborcza (Łódź) (5) – PL: 2003: 183^H; 2004: 118^H; 2009: 81^H; 2015: 218^H; 2021: 211^H

Gazeta Wyborcza (Olsztyn) (3) – PL: 2000: 76^H, 184^H; 2019: 220^H

Gazeta Wyborcza (Opole) (4) – PL: 1997: 243^H; 286; 2000: 77^H; 2006: 75^H

Gazeta Wyborcza (Płock) (2) – PL: 1995: 65^H, 69^H

Gazeta Wyborcza (Poznań) (4) – PL: 2000: 77^H; 2002: 92⁰; 2003: 286^H; 2004: 193⁶

Gazeta Wyborcza (Radom) (2) – PL: 2000: 77^H; 2006: 157^H

Gazeta Wyborcza (Rzeszów) – PL: 2000: 77^H

Gazeta Wyborcza (Szczecin) (11) – PL: 1995: 284^H, 285^H, 288^H; 1996: 40^H, 41^H; 2000: 18^H, 77^H; 2005: 288^H; 2008: 290^H; 2009: 125^H, 127^H

Gazeta Wyborcza (W.) (299) – PL: 1989: 22^D, 117, 145; 1990: 2, 116, 212; 1991: 43, 75^H, 107^H, 213^H, 298; 1992: 256^H, 298; 1993: 17, 84, 126; 1994: 42, 54^H, 60, 304; 1995: 104, 04.04^H, 144, 215, 253, 288^H, 300; 1996: 14^H, 43, 44^H, 67, 126, 129, 165^H, 184, 212^H, 213^H, 217^H, 232^H, 299; 1997: 8^H, 70^H, 113^H, 132, 210, 286^H, 303; 1998: 230^D, 236^H, 249, 254, 255, 261, 278^H, 279^H; 1999: 16^H, 23, 79^H, 86^H, 224, 248^H, 290^D; 2000: 6 (Wysokie Obsady), 77^H, 79^H, 105, 181^H, 229^H, 283^H, 285^D, 302; 2001: 37^H, 86^H, 194^H, 195^H, 209^H, 213^H, 214^H, 229, 235, 241, 247, 249^H, 253, 260, 266, 272, 279, 283, 288, 295, 301, 304; 2002: 5, 11, 17, 23, 24, 29, 35, 41, 47, 53, 60, 65, 71, 77, 83^D, 89, 91^H, 94, 100, 104, 110, 116, 122, 127, 133, 136, 139, 141, 145, 150^H, 151, 152^H, 157, 163, 169, 175, 181, 187, 192, 198, 204, 210, 216, 223, 228, 234, 240, 246, 253, 257, 263, 268, 269^H, 272^H, 274, 280, 286, 292, 298, 302; 2003: 4, 10, 8^H (Duży Format), 16, 23, 28, 31, 34, 37 (Duży Format 7), 40, 44, 46, 58, 64, 70, 76, 82, 88, 94, 100, 103, 109, 116, 121, 127, 133, 139, 144, 156, 163, 169, 174, 180, 186, 190, 191, 195^H, 197, 200 (Duży Format 35^H), 203, 209, 215, 221, 225, 227, 233, 239, 245, 251, 255^H, 257, 262, 265, 267, 273, 278^D, 279, 286, 291, 299, 297, 301, Duży Format 35^H; 2004: 04.01^D, 102, 163^H, 191; 303^H, 2005: 108^H; 285^D; 2006: 74, 75, 76^H, 77^H, 78, 79, 80^H, 81, 82^H, 148^H, 256^H; 2007: 73^H; 2008: 55, 224^H, 240–245, 13.10^H, 248^H, 256^H, 270^H, 276^H, 288^H, 300^H, 304; 2009: 5, 11, 17, 22^H, 69^H, 238^H, Duży Format 36^H; 2010: 73^H; 2011: dodatek specjalny „Wielcy Polacy, którzy zmienili świat”, 40^H, 162^H, 213^H, 227^H, 249^H; 2012: 149^H; 2013: 75^H, 116^H, 210, 213^H, 281^H; Duży Format 37^H; 2014: 253^H; 2015: 202^H; 2016: 160^H, 282^H, Duży Format 37^H; 2017: 33 (Wysokie Obsady)^H, 178^H, 187^H, 192^H; 2018: 221^H; 2020: Duży Format 47^H; 2021: 37^H, 95^H, 163^H, 172^H,

193^H, 212, 224, 235^H, 236^H (Wolna Sobota), 263^H, 264^H, 304^H; Duży Format 37^H; 2022: Duży Format 6^H, Duży Format 7^H, Duży Format 22^H; 2023: 14^H
 Gazeta Wyborcza (Wr.) (3) – PL: 2000: 77^H; 2005: 108; 2016: 275^H
 Gazeta Zielonogórska (Zielona Góra) (2) – PL: 1956: 141⁶; 1957: 172⁰
 Gdański Komitet Obrony Więzionych za Przekonania (Gdańsk) – PL: 1981: 12^D
 Geo Extra (Hamburg) – DE: 1995: 1^E
 Gewerkschaftliche Monatshefte (Köln) – DE: 1998: 49/1
 Gießener Anzeiger (B.) – DE: 1975: 08.11⁸
 GIG (Osnabrück-Münster) – DE: 1990: 44⁸
 Gigamesh (Barcelona) (2) – ES: 1991: 2; 1996: 7
 Głos 24 (W.) – PL: 1991: 22⁶
 Głos Koszaliński (Koszalin) (4) – PL: 1959: 158⁶; 1961: 88, 102/103; 1965: 67
 Głos Ludu (Ostrava, Czechy) (5) – PL: 1955: 45; 1991: 76²; 1993: 26²; 2006: 38², 40
 Głos Nauczycielski (W.) (6) – PL: 1987: 51/52¹; 2001: 20.02⁵, 25³; 2003: 25.06⁵; 2021: 1/2³; 2023: 21/22³
 Głos Niedzielnny (Katowice) – PL: 2006: 15⁶
 Głos Olsztyński (Olsztyn) (2) – PL: 1962: 136; 1964: 264⁶
 Głos Polski (Toronto, Kanada) (3) – PL: 1989: 14², 23²; 1992: 4
 Głos Pomorza (Słupsk) (19) – PL: 1992: 3; 1996: 232⁶, 238⁶; 1998: 266; 1999: 13, 170; 2001: 203, 213, 221; 2002: 266, 272⁶, 274^D; 2005: 300; 2006: 74, 75⁶, 83; 2012: 83⁶; 2013: 126⁶; 2015: 54⁹
 Głos Pracy (K.) (4) – PL: 1962: 112⁶; 1965: 211⁶; 1966: 210⁶; 1975: 290⁶
 Głos Robotniczy (Łódź) (6) – PL: 1951: 231⁶; 1954: 197⁶; 1957: 118⁶, 280; 1962: 136; 1976: 2
 Głos Słupski (Słupsk) (26) – PL: 1992: 11; 1993: 12; 1995: 100, 221, 261, 291; 1996: 156; 1997: 85, 136, 158; 1998: 101, 253, 274⁹; 1999: 123; 2000: 110, 246; 2001: 197, 209, 227, 251, 268, 274, 280; 2002: 266; 2006: 76⁶, 77⁶
 Głos Szczeciński (Szczecin) (12) – PL: 1952: 268⁶; 1955: 74⁶; 1967: 17.07⁵; 1971: 129⁶; 1996: 16⁶; 2000: 107⁶; 2002: 285⁶; 2003: 178⁶; 2005: 09.07; 2006: 74⁶; 2016: 74⁶; 2021: 179⁶

Głos Wielkopolski (Poznań) (26) – PL: 1957: 65⁰; 1962: 43⁶; 1978: 104; 1993: 21⁶; 1994: 38, 163⁶; 1997: 75, 107⁶; 1998: 277; 2000: 77⁶, 230⁶, 297; 2001: 209⁶; 2002: 190⁶, 272⁶, 277⁶, 278⁶; 2003: 38⁶, 97⁶, 148⁶; 2006: 74⁶, 85⁶; 2012: 233⁶; 2016: 79⁶; 2017: 72⁶; 2021: 18.01⁹

Głos Wybrzeża (Gdańsk) (12) – PL: 1955: 88⁶; 1957: 46; 1975: 286; 1985: 260⁶; 1986: 15.04⁵; 1988: 233⁵; 1996: 215; 1997: 20⁹; 1998: 197⁶; 1999: 64⁶; 2001: 181⁶, 204⁶

Głos znad Niemna (Grodno, Białoruś) (5) – PL: 1992: 30⁹, 31⁹; 2001: 37⁹; 2005: 48; 2006: 13

Głosy znad Odry (Opole) (2) – PL: 1955: 12⁶; 1956: 21⁹

Goetheana (Buenos Aires) – DE: 1974: August⁸

Goniec Pomorski (Koszalin) (2) – PL: 1991: 177¹; 1994: 222⁶

Gospodarka Narodowa. The Polish Journal of Economics (W.) – PL: 2000: 9⁹

Gość Niedzielny (Katowice) (4) – PL: 2006: 15⁹; 2021: 3⁶; 2021: 22⁶, 39⁶

Górnośląski Diariusz Kulturalny (Katowice) – PL: 1993: 4²

Gradanski List (Novi Sad) – SR: 2006: 29.03⁹

Graf (København) (2) – DA: 2000: 4/5⁹; 2003: 3⁹

Gromada – Rolnik Polski (W.) (4) – PL: 1966: 15⁶; 1973: 138, 143⁶; 1978: 81

Guliwer. Czasopismo o książce dla dziecka (Katowice) (2) – PL: 1994: 3⁶; 2010: 1³

Gwiazda Polarna (USA) – PL: 1993: 37

Haller Kreisblatt (Halle, Westfalen) – DE: 1981: 31.07⁸

Halo! (W.) – PL: 2001: 23⁶

Hamburger Abendblatt (Hamburg) – DE: 1980: 06.06⁸

Handelsblatt (Düsseldorf) – DE: 1976: 15.04⁸

Hannoversche Allgemeine Zeitung (Hannover) (9) – DE: 1972: 2/3.12⁸; 1974: 09/10.02⁸; 1975: 26/27.04, 13/14.12⁸; 1978: 12.04⁸; 1979: 03/04.02⁸; 1980: 15/16.03⁰, 31.05⁸; 1989: 03.11⁸

Heavy Metal (Hollywood) – EN: 1982: August⁹

Helikon (Budapest) – HU: 1972: 1

Helsingin Sanomat (Helsinki) (2) – FI: 1983: 31.12; 1996: 22.07

Herito. Dziedzictwo, Kultura, Współczesność (K.) – PL: 2017: 1³

Hermes (Stuttgart) – DE: 1959: 5

Hessische Allgemeine (Kassel) – DE: 1974: 26.10⁸
 Heti Kis ujság (Budapest) – HU: 1994: 10
 Heyne Science Fiction Magazin (München) – DE: 1982: 4⁷
 Hélice. Relexiones críticas sobre ficción especulativa (Madrid) (2) – ES: 2009: 11⁹; 2012: 1⁹
 Historia Nova (Bratislava) (2) – SK: 2022: 20⁰; 2024: 24⁰
 Hohenloher Zeitung (Hohenlohe) – DE: 1972: 13.05⁸
 Horisont (Stockholm) – SV: 1976: 1
 Horisont (Tallinn) (3) – ET: 1968: 11⁰; 1970: 6, 11
 Horyzonty Techniki (W.) – PL: 1952: 5⁷
 Host (Brno) (3) – CS: 2000: 3⁹; 2006: 8; 2011: 9⁹
 HUG! Tiderne Skifter (København) – DA: 1984: 40⁰
 Humanistyka i Przyrodoznawstwo (Olsztyn) (3) – PL: 2021: 27³; 2022: 28³; 2023: 29³
 Humanum. Międzynarodowe studia społeczno-humanistyczne (W.) (3) – PL: 2015: 3³; 2016: 1³; 2017: 1³
 Hydra (Deutschland) – DE: 1971: 3
 Hynh (Łódź) – PL: 2018: 5
 IF – Insolito & Fantastico (Bologna) – IT: 2022: 28^H
 IFK Now (Wien) – DE: 2013: 1⁹
 Ikarie (Praha) (7) – CS: 1990: 4; 1991: 4; 1995: 10⁴; 1996: 1; 2001: 10; 2003: 5; 2005: 9⁴
 Ikarus (Wien) – DE: 1984: 4
 Ilustrowany Kurier Polski (Bydgoszcz) (5) – PL: 1952: 137⁶; 1954: 283⁹; 1957: 118⁶; 1962: 263⁶; 2000: 252⁶
 Ilustrowany Magazyn Studencki (W.) – PL: 1962: 16
 Iluzjon (W.) – PL: 1984: 1¹
 Images. The International Journal of European Film, Performing Arts and Audiovisual Communication (Poznań) (2) – PL/EN: 2008: 11/12³; 2020: 37³
 Imagination. Stories of Science and Fantasy (USA) – EN: 1953: 4⁷
 Impulse (Hamburg) – DE: 1999: 3
 Incipit (Katowice) – PL: 1996: 5/6
 Indeks (Opole) (3) – PL: 1997: 6; 2006: 3/4; 2023: 5/6

Information (København) (2) – DA: 1999: 20.09⁹; 2003: 27.06⁹

Informationsdienst für Bibliotheken (B.) (5) – DE: 1971: 09.01⁸; 1972: 09.09⁸; 1973: 27.01⁸, 02.06⁸; 1974: 19.10⁸

Informator Gdańskiego Klubu Fantastyki (Gdańsk) (12) – PL: 2002: 158⁹; 2003: 165⁹, 173⁹; 2004: 176, 179⁹, 182⁹; 2005: 190⁹; 2006: 203⁹; 206^H, 211⁹; 2007: 220⁹; 2009: 238⁹

Informator NSZZ Solidarność Politechniki Śląskiej (Gliwice) – PL: 1981: 29^D

Inspiracje Polonistyczne (Kielce) – PL: 1996: 3²

Integracje (W.) (3) – PL: 1985: 18¹; 1990: 26²; 1991: 27¹

Inter-Studia Humanitatis (Šiauliai) – LT: 2010: 10⁹

Interdisciplinary Studies in Musicology (Poznań) – EN: 2007: 6

Interkom (Praha) – CS: 2010:12⁹

Interlitteraria (Tartu) (4) – EN: 2016: 1⁹; 2017: 2⁴; 2018: 2⁹; 2019: 24/2

International Herald Tribune (Paris) (2) – EN: 1987: 15.10; 1988: 11.11⁵

International Speculative Fiction (Lisboa, Portugal) – EN: 2012: 1

Internet (W.) – PL: 1999: 1¹

Internet Journal (M.) – RU: 1996: 2

Interpress Magazin (Praha) – CS: 1973: 1

Investigationes Linguisticae (Poznań) – PL: 2007: 15⁹

Ionisphere (Lafayette, Indiana) – EN: 2019: 16⁹

Irydion. Literatura, Teatr, Kultura (Częstochowa) – PL: 2017: 2³

Italian Modernities (Oxford) – IT: 2020: 36⁹

Itł – Ilustrowany Magazyn Studencki (W.) (13) – PL: 1964: 21; 1966: 51/52; 1967: 27⁶; 1978: 33, 52/53; 1979: 1, 3, 5, 8, 9, 13, 33, 46

Itinerari (Milano) – IT: 2024: LXIII⁹

Iudaica Russica (Katowice) – RU: 2023: 2⁹

Jahrbuch des Wissenschaftlichen Zentrums der Polnischen Akademie der Wissenschaften in Wien (Wien) – DE: 2013: 4⁹

Jantar (Szczecin) (3) – PL: 1974: 16⁶; 1976: 9⁶, 46⁶

Jestem (K.) – PL: 1999: 5⁶

Język Polski (K.) (7) – PL: 1963: 1/2¹; 1964: 2¹, 5¹; 1965: 3¹; 1971: 5⁷; 2009: 3⁴; 2021: 1³

Język Polski w Gimnazjum (Kielce) (2) – PL: 2009/2010: 2³; 2014/2015: 3⁹
 Język Polski w Szkole (Kielce) (3) – PL: 1987/1988: 1¹; 1989/1990: 5¹; 1990/1991: 1¹
 Język Polski w Szkole dla klas IV-VIII (Kielce) (2) – PL: 1989/90: 5⁹; 1990/91: 1⁹
 Język Polski w Szkole dla klas IV-VI (Kielce) (2) – PL: 2001/2002: 2⁹; 2006/2007: 2⁹
 Język Polski w Szkole Ponadpodstawowej (Kielce) – PL: 2019/2020: 1⁹
 Język Polski w Szkole Średniej (Kielce) – PL: 1987/1988: 1⁹
 Językoznawca (Łódź) – PL: 1971: 23/24
 John Hopkins Magazine (Baltimore, Maryland) – EN: 1974: 3⁹
 Journal of the Association for Information Science and Technology (N.Y.) – EN: 2014: 12⁹
 Journal of Undergraduate Research (Florida) – EN: 2013: 2⁹
 Jules Verne magasinet (Stockholm) – SV: 2006: 529
 Jugend und Technik (B.) – DE: 1955: 7⁸
 Junge Welt (B.) (7) – DE: 1955: 04.01⁸; 1960: 05.01⁸; 1971: 03.09⁸; 1973: 26/26.08⁸; 1974: 01.11⁸; 1975: 33; 1985: 15.11⁸
 Juni. Magazin für Literatur & Politik (Münchengladbach) – DE: 1995: 23^H
 Jurnalul S.F. (București) – RO: 1993: 6
 Kaie (Tokyo) / カイエ (東京) – JA: 1978: 12
 Kaleidoscope (W.) (2) – EN/PL: 1999: 1; 2002: 12
 Kaleidoskop (Deutschland) – DE: 1972: 2
 Kalendarz Górniczy (Katowice) – PL: 1956⁰
 Kalendarz Rodzinny (K.) – PL: 1957⁰
 Kamena (Lublin) (4) – PL: 1967: 7⁶; 1975: 4; 1976: 16⁶; 1980: 1⁶
 Karnet (K.) – EN/PL: 2021: 1⁹
 Karogs (Rīga) (19) – LV: 1960: 11⁹; 1964: 03⁹, 11⁹; 1965: 05⁹; 1966: 02⁹; 1967: 08⁹; 1968: 11⁹; 1970: 1, 12⁹; 1971: 9⁹, 11⁹; 1972: 9⁹; 1973: 12⁹; 1974: 3⁹; 1976: 6⁹; 1979: 1⁹; 1980: 2⁹, 1988: 3⁹, 12⁹
 Karpatenrundschau (Kronstadt, Rumänien) – DE: 1972: 4
 Karuzela (Łódź) – PL: 1974: 23⁶
 Kieler Nachrichten (Kiel) – DE: 1974: 19.09⁸

Kierunki (W., K.) (16) – PL: 1962: 19⁹, 45⁶; 1964: 29⁶, 41⁶; 1966: 51/52; 1967: 3⁵; 1969: 9⁴; 1972: 4⁵; 1973: 41⁶; 1974: 12⁵, 48¹, 49⁶; 1979: 14⁶; 1984: 25⁶; 1986: 48⁶; 1987: 50⁵

Kiir (Põltsamaa) (6) – ET: 1960: 09.01⁰–21.01⁰

Kijk. Populair Wetenschappelijk Maandblad (Amsterdam) – NL: 1989: 1⁰

Kincskereső (Szeged) (12) – HU: 1980: 7⁰; 1983: 6⁰–9⁰; 1984: 1⁰–5⁰; 1989: 6⁰; 1991: 4⁰

Kino (Rīga) (10) – LV: 1966: 5⁹; 1968: 3⁹; 1970: 11⁹; 1973: 2⁹; 1977: 9⁹; 1978: 1⁹, 5⁹, 6⁹, 12⁹; 1979: 11⁹

Kino (W.) (10) – PL: 1968: 8; 1973: 3⁴; 1979: 4⁴; 1981: 2⁴; 2000: 10; 2002: 2³; 2003: 3³; 2011: 6³; 2013: 6³; 2020: 6³

Kirkus Reviews (N.Y.) (3) – EN: 1973: XLI⁴; 1997: 15.08⁷; 2014: 28.08⁹

Klassekampen (Oslo) (4) – NO: 1980: 03.12⁹; 2021: 05.06⁹, 14.08⁹; 2022: 05.02⁹

Klub Junger Techniker. Interessantes für Dich (B.) – DE: 1955: 4⁸

Književna smotra (Zagreb) – HR: 2006: 141/142^H

Kobieta i Styl (K.) – PL: 2001: 1⁶

Kobieta i Życie (W.) (2) – PL: 1982: 12⁶; 1998: 51⁶

Kocham Kraków (K.) – PL: 2021: 36⁶

Kocynder (Katowice) – PL: 1946: 15^B

Kognitywistyka i Media w Edukacji (Toruń) – PL: 2002: 1/2³

Koit (Põlva) (4) – ET: 1962: 28.07⁰–04.08⁰

Komjaunimo tiesa (Vilnius) – LT: 1977: 11.06

Kommune (Deutschland) – DE: 1986: 7⁸

Komputer Świat (W.) (4) – PL: 2002: 9⁶; 2003: 4⁶; 2006: 8⁶, 9⁶

Komunārs (Dobele) – LV: 1972: 18.03⁹

Komunisma Ceļš (Bauska) – LV: 1971: 09.05⁹

Komunisma Uzvara (Aizkraukle) – LV: 1971: 13.02⁹

Konspekt (K.) (2) – PL: 2004: 18⁹; 2016: 3³

Konsum Genossenschafter (B.) (2) – DE: 1960: 16.01⁸; 1961: 13.05⁸

Kontakto (Rotterdam) – EO: 1996: 3⁰

Konteksty (W.) (2) – PL: 1995: 1⁹, 2¹

Konteksty Kultury (K.) (7) – PL: 2013: 1/2³; 2014: 1⁹; 2020: 1⁹; 2022: 3^H; 2021: 3⁹; 2023: 4³; 2024: 1³

Kontrapunkt (K.) – PL: 2001: 10³

Kontrasty (Białystok) (2) – PL: 1975: 5⁶; 1976: 9⁶

Kontury (Koszalin, Słupsk) – PL: 1983: 8⁰

Korunk (Kolozsvár, Románia) – HU: 1965: 7/8

KOS, Komitet Oporu Społecznego „Solidarność” (W.) (2) – PL: 1989: 2^D, 12^D

Koziańskie Wiadomości (Kozy) – PL: 2021: 1⁹

Kölner Stadt-Anzeiger (Köln) (5) – DE: 1972: 28.09⁸; 1973: Ostern⁸, 01.09⁸; 1976: 17/18.01⁸; 1981: 08.10⁸

Kölnische Rundschau (Köln) (3) – DE: 1972: 20.08⁸; 1974: 04.01⁸; 1975: 22.03

Kraj Rad (W.) – PL: 1977: 13

Kraków (K.) [Wydawca: Biblioteka Kraków] – PL: 2021: 9

Kraków (K.) [Wydawca: Fundacja „Odnowa zabytków Krakowa” oraz Spółdzielnia Artystów „Plastyka-Art”] – PL: 1992: 1

Kraków (K.) [Wydawca: Krakowskie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa-Książka-Ruch”] (5) – PL: 1989: 3¹; 1991: 2, 3²; EN: 1991: Special Edition nr 1; PL: 1992: 2²

Kraków (K.) [Wydawca: Stowarzyszenie Kulturalno-Naukowe] (18) – PL: 2005: 3², 6/7²; 2006: 4², 5², 9²; 2008: 4², 12²; 2012: 1²; 2017: 12⁶; 2018: 10⁶; 2020: 12⁶; 2021: 1⁶, 3^H–5^H, 9^H, 12^H; 2022: 2⁶

Kraków Culture (K.) – EN/PL: 2023: 3

Kraków – Lwów. Książki, czasopisma, biblioteki XIX i XX wieku (K.) – PL: 2003: 1³

Kresy (Lublin) – PL: 1993: 13

Kritik (København) – DA: 1994: 109⁹

Kritikon Litterarum (B.) (3) – DE: 2019: 1/2⁹; 2023: 1/2⁹, 3/4⁹

Kronika Beskidzka (Bielsko-Biała) – PL: 1998: 41

Kronoka Sejmowa (W.) – PL: 2021: 21

Kronika Tygodnia (W.) – PL: 2022: 12³

Kronika Tygodniowa. Głos Ludowy (Toronto, Canada) – PL: 1983: 21⁹

Kronika Wielkopolski (Poznań) – PL: 2011: 2³

Krynica (Kijów) – PL: 1995: 5
 Krzywe Koło Literatury (W.) – PL: 1996: 11/12²
 Książki (W.) (2) – PL: 2021: 5³, 6³
 Książki. Gazeta (W.) (5) – PL: 1996: 1², 7²; 1999: 2², 4²; 2000: 12²
 Książki. Magazyn do Czytania (W.) (3) – PL: 2017: specjalny 1^H; 2021: 6³; 2024: 6³
 Książki. Magazyn Literacki (W.) (25) – PL: 1996: 3/4²; 1998: 4; 1999: 1², 5², 6/7²; 2000: 3, 5², 11²; 2001: 6⁶, 10⁶; 2002: 8⁶, 11⁶, 12⁶; 2003: 6⁶, 12²; 2006: 4; 2008: 11⁶; 2009: 2⁶; 2012: 4⁶; 2015: 10⁶; 2018: 11⁶; 2020: 2⁶, 6⁶; 2021: 2³, 7³
 Książki dla Ciebie (W.) – PL: 1967: 16¹
 Kulisy (W.) (5) – PL: 1957: 38; 1961: 28⁵; 1962: 7⁶; 1975: 51⁶; 1979: 45⁶
 Kultura (Paris) (26) – PL: 1976: 3^D; 1978: 3; 1983: 11; 1984: 7/8, 10, 12; 1986: 6, 7/8; 1987: 4, 5⁹; 1988: 1/2, 5, 6, 9⁷; 1992: 5, 7/8⁷, 9⁷, 12²; 1993: 1/2, 7/8; 1996: 6², 11⁷; 1997: 3⁷, 9, 10; 2000: 7/8²
 Kultura (W.) (42) – PL: 1963: 5⁶, 9⁶; 1964: 2, 38⁴; 1965: 39⁴; 14.07⁵; 1966: 9⁶; 1967: 9⁵, 14⁶; 1968: 28⁶; 1969: 10⁵, 50⁶; 1970: 30.08⁵; 1971: 9⁶, 25.07⁵; 1973: 11⁵, 33⁵, 40, 41, 51/52; 1974: 25, 37⁰, 38⁰, 45, 46; 1975: 17, 48; 1976: 42⁵; 28.11⁵; 1977: 52^H; 1978: 14; 1980: 13, 22, 32⁴; 1986: 33⁵; 1987: 10, 38⁵, 41⁵; 1988: 38⁶; 1996: 6⁶; 2013: 13.09⁹, 06.12⁹
 Kultura i Wartości (Lublin) – PL: 2020: 29⁹
 Kultura i Życie (W.) (2) – PL: 1982: 12¹; 1989: 14²
 Kultura-Oświata-Nauka (W.) (2) – PL: 1989: 7/8⁹, 9/10¹
 Kultura. Pismo poświęcone kulturze radzieckiej (K.) – PL: 1946: 6^B
 Kultura Niezależna (W.) – PL: 1986: 24/25⁹
 Kultura Współczesna: teoria, interpretacje, krytyka (W.) – PL: 2018: 2³
 Kulturní tvorba (Praha) – CS: 1963: 2
 Kultuurimaa (Tallinn) – ET: 1997: 24.09
 Kunstforum International (Köln) – DE: 1989: 98
 Kurier Codzienny (W.) – PL: 1952: 188⁶
 Kurier Galicyjski (Lwów) – PL: 2016: 18⁹
 Kurier Gminy Bulkowo (Bulkowo) (2) – PL: 2021: 3³; 2022: 3³
 Kurier Lubelski (Lublin) (25) – PL: 1960: 71/72, 164; 1963: 216⁶; 1965: 39¹; 1967: 14¹; 1973: 33¹, 242⁶; 1974: 37⁰, 38⁰; 174⁷; 1976: 2⁶, 24⁰–27⁰;

1977: 52¹; 1981: 37¹; 2006: 74⁶, 75⁶, 81⁶, 125⁶, 213⁶; 2013: 75⁶; 2016: 19.06⁹; 2018: 24.04⁹

Kurier Podlaski (Białystok) – PL: 1996: 181

Kurier Polski (W.) (13) – PL: 1961: 148⁶; 1964: 145; 1972: 244¹; 1973: 106, 253⁶; 1975: 221¹; 1976: 26⁶, 182; 1982: 199⁶; 1992: 104¹; 194⁷; 1995: 67⁷; 1997: 38

Kurier Poranny (Białystok) (9) – PL: 1999: 79⁶; 2001: 209⁶; 2006: 74⁶, 75, 81⁶, 82⁶; 2007: 16⁶; 2013: 92⁶; 2021: 123⁶

Kurier Szczeciński (Szczecin) (32) – PL: 1952: 270⁶, 288⁶; 1959: 6; 1960: 124; 1973: 194; 1975: 280; 1987: 196¹; 1989: 205²; 1995: 214, 242⁶; 2000: 65, 89⁶, 100⁶, 184⁶; 2002: 77⁶, 109, 241⁶; 2004: 162⁶; 2006: 62⁶, 63⁶; 2008: 243⁶; 2009: 99⁶, 104⁶, 105¹, 106⁶; 2013: 198⁶; 2021: 70⁶, 146⁶, 151⁶, 203⁶; 2024: 123³, 234³

Kurier TV (W.) – PL: 2019: 14⁶

Kurier Wileński (Vilnius, Litwa) (4) – PL: 2003: 220³; 2006: 4, 59²; 2021: 05.02⁹

Kurier Wydawnictwa Literackiego (K.) (4) – PL: 2000: 2; 2001: 8⁹, 9⁹; 2013: 1⁹

Kurier Zachodni (Katowice) – PL: 1991: 39⁶

Kursbuch (B.) – DE: 1980: 61⁰

Kuźnica (Łódź) (3) – PL: 1946: 6^E, 21⁰; 1947: 51/52

Kürbiskem (München) – DE: 1980: 1⁸

Kwartalnik Artystyczny (W.) (11) – PL: 1997: 4; 1998: 3, 4; 1999: 2; 2000: 1, 4³; 2001: 2, 3³, 4; 2002: 1²; 2023: 1²

Kwartalnik Edukacyjny (Rzeszów) (2) – PL: 1998: 1¹; 2021: 3/4³

Kwartalnik Filmowy (W.) (4) – PL: 1997: 17; 1999: 26/27¹; 2004: 45; 2024: 126⁹

Kwartalnik Historyczny (Lwów, Warszawa) – PL: 2020: 2³

Kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego (Wr.) – PL: 2015: 3/4⁹

Kwartalnik Nauczyciela Opolskiego (Opole) – PL: 1974: 2¹

Kwartalnik Neofilologiczny (W.) – PL/EN: 2023: 2

Kwartalnik Opolski (Opole) – PL: 2009: 4³

Kwazar (Poznań) – PL: 1985: 22¹

La Croix – L'Événement (Paris) – FR: 1989: 24.06⁹
 La Dépêche du Midi (Toulouse) – FR: 2008: 16.05⁹
 La Gaceta de Cuba (Habana) – ES: 1973: 114
 La Palabra y el Hombre. Revista de la Universidad Veracruzana (Xalapa, Veracruz, México) (2) – ES: 1983: 48⁹; 2022: 59⁹
 La Pologne (Varsovie) (3) – FR: 1955: 12⁰; 1964: 12; 1973: 5
 La Repubblica (Roma) (2) – IT: 2004: 12.01⁹; 2020: 10.12⁹
 La rivista dei libri (Roma) – IT: 2002
 La Stampa (Torino) (2) – IT: 1977: 24.03⁷; 2006: 28.03⁶
 La Vanguardia (Barcelona) – ES: 2006: 12.04
 La Voz de Polonia = Głos Polski (Buenos Aires) – ES: 1992: 31²
 La Vuelta (México) – ES: 1989: 152
 Labyrint revue (Praha) – CS: 2004: 15/16
 Lakeland today (Lakeland, Florida) – EN: 1989: ?⁷
 Lampa (W.) (13) – PL: 2004: 4/5; 2006: 3⁹, 4, 9³; 2007: 4², 12⁶; 2008: 10²; 2009: 1/2², 3²; 2011: 11², 12²; 2012: 1/2³, 9³
 Lan's Lantern (Bloomfield Hills, MI) (2) – EN: 1987: 25⁹; 1988: 27⁹
 Las Rzeczy (W.) – PL: 2004: 3²
 Laser (Plzeň) – CS: 1990: 2⁰
 Latarnia Morska (Kołobrzeg) – PL: 2006: 2²
 Latarnik (W.) – PL: 2002: 50
 Latvijas Vēstnesis (Rīga) (2) – LV: 2000: 15.09⁹, 25.10⁹
 Lausitzer Rundschau (Cottbus) (2) – DE: 1961: 08.04⁸; 1977: 26.08
 L'Autre Journal (Paris) – FR: 1984: 3
 L'Espill (València) – CA: 2023: 71⁹
 Le Débat (Paris) – FR: 1990: 60
 Le Figaro (Paris) (2) – FR: 1975: Sept.⁷; 1976: 24.04⁵
 Le Magasin Littéraire (Paris) – FR: 1976: 3/4⁷
 Le Nouvel Observateur (Paris) (2) – FR: 1986: 22.04⁵
 Lektüre (München) (3) – DE: 1976: 2; 1980: 18⁰; 1990: 18
 Les Cahiers Franco-Polonais (Paris, Varsovie) – FR: 1982⁴.
 Lettera Internazionale (Roma) – IT: 2001: 67

Liberal and Fine Arts Review (USA) – EN: 1984: Jan.⁷
 Liberal-Demokratische Zeitung (Halle) (5) – DE: 1961: 01.06⁸; 1971: 14.01, 07.09⁸; 1974: 29.10⁸; 1985: 27.11⁸
 Library Journal (Dublin, OH) (2) – EN: 1970: 19⁷; 1974: 99⁴
 Lichtjahr (B.) – DE: 1981: 2⁷
 Lidová Demokracie (Praha) – CS: 1976: 11.03
 Lidové Noviny (Praha) – CS: 1961: ?⁰
 Liesma (Rīga) (11) – LV: 1964: 8⁹; 1966: 7⁹, 8⁰–12⁰; 1970: 9; 1976: 2⁹; 1979: 7⁹; 1985: 8⁹
 Liesma (Valmiera) – LV: 1980: 09.12⁹
 Linguagem. Estudos e Pesquisas (Catalão, Brasil) – PT: 2016: 1⁹
 Listy (Olomouc) (2) – CS: 1992: 6; 1996: 3
 LIT. Magazin für Kunden des Buchhandels (F.a.M.) – DE: 1980: 2⁸
 LiteRacje (W.) (2) – PL: 2003: 1²; 2006: 1²
 Literary Cavalcade (USA) (2) – EN: 1977: Apr.⁰; 1978: Feb.⁰
 Literary Journal (USA) – EN: 1971: 15.02⁷
 Literary Review (USA) – EN: 1982: ?⁷
 Literatur und Kritik (Wien) (2) – DE: 1971: 8⁰, 56⁰
 Literatura (W.) (24) – PL: 1972: 22¹, 32–37, 39–43; 1973: 48¹; 1974: 30¹; 1976: 03.06⁵, 52⁶; 1977: 4⁶; 1978: 10¹; 1979: 30¹; 1980: 3⁵; 1983: 8¹; 1995: 1; 1996: 4³; 1999: 11³
 Literatura i Kultura Popularna (Wr.) (2) – PL: 2017: 23⁹; 2019: 25⁴
 Literatura na Świecie (W.) (3) – PL: 1974: 7¹; 1975: 5¹; 2010: 7/8³
 Literatura Radziecka (Moskwa) – PL: 1962: 6⁴
 Literaturmagazin (Reinbek) – DE: 1975: 3⁸
 Literatūra ir menas (Vilnius) (2) – LT: 2004: 03.09; LT/PL: 2020: 12.06
 Literatūra un Māksla (Rīga) (10) – LV: 1961: 09.12⁹; 1962: 21.07⁹; 1969: 24.05⁹; 1970: 29.08⁹; 1971: 11.09⁹; 1975: 15.03, 05.07, 02.08⁰, 20.12⁹; 1976: 03.04⁰
 Literární noviny (Praha) (2) – CS: 1996: 37, 39
 Literární Revue (Praha) – CS: 1990: 5
 Literárny týždenník (Bratislava) – SK: 1989: 44
 Litteraria (Wr.) – PL: 1992: 23¹,

Livres (Paris) – FR: 1988: 2 juin
 LKG-Informationsdienst (Leipzig) (2) – DE: 1960: 31.12⁸; 1962: 07.07⁸
 Locus (Oakland) (2) – EN: 1983: May⁹; 2011: 1⁴
 Log In (B.) – DE: 2000: 6⁸
 Log In. Informatik und Computer in der Schule (München) – DE: 1992: 3⁸
 Logo (W.) – PL: 2014: 6⁶
 Lokomotivmands Tidende (Oslo) – NO: 1978: 12⁹
 London Review of Books (L.) (2) – EN: 1983: 5⁷; 2022: 3⁹
 Looming (Tallinn) – ET: 1984: 11
 Los Angeles Time Book Review (Los Angeles) (3) – EN: 1978: ?⁷; 1982: 5⁷; 1984: 11⁷
 Los Angeles Review of Books (Los Angeles) (3) – EN: 2013: 13.05⁹, 19.09⁹; 2016: 10.12⁹
 Luceafărul (Bukurești) – RO: 1973: 23⁴
 Lui (Deutsche Ausgabe) – DE: 1980: 11⁰
 Luna (Rīga) – LV: 2000: 5
 Luna Monthly (Oradell, N.J.) (19) – EN: 1969: 3; 1970: 14⁹, 17⁷; 1971: 23⁹, 29⁹, 31⁴; 1972: 34⁹, 37⁷, 38/39, 40⁹, 41/42⁹; 1973: 45⁹, 48⁷, 49⁹; 1974: 54⁹; 1975: 57⁹, 59⁹; 1976: 64⁹, 66⁹
 L'Unità (Roma)– IT: 1977: 5.10⁵
 Luxemburger Wort (Luxemburg) – DE: 1980: 05.07⁸
 Luzerner Neuste Nachrichten (Luzern) (4) – DE: 1973: 05.07⁸; 1977: 10.08⁸; 1983: 02.12⁴; 1986: 29.03⁸
 Lübecker Nachrichten (Lübeck) – DE: 1973: 31.03⁸
 Łączność (W.) (3) – PL: 1996: 26; 1997: 52⁶; 1999: 20⁶
 Machina (W.) (3) – PL: 1999: 3³; 2000: 7; 2006: 2
 Machine Translation (Dordrecht) – EN: 1987: 2/3⁹
 Magazyn Ilustrowany (W.) – PL: 1972: 46⁶
 Magazyn Kulturalny (K.) (3) – PL: 1972: 3¹; 1973: 4/1^B; 1979: 1⁹
 Magazyn Młodych i Dynamicznych (K.) (2) – PL: 2004: 3, 4
 Magazyn Polski (Grodno) (2) – PL: 1992: 1⁹; 2009: 1⁰
 Magazyn Polskiej Akademii Nauk (W.) – PL: 2017: 3⁹

Magdalenka Literacka (K.) – PL: 1996: 24/26²
 Magyar Lettre Internationale (Budapest) – HU: 2002: 4
 Magyar nemzet (Budapest) (2) – HU: 1993: 78; 1996: 216
 Main-Echo (Aschaffenburg) (2) – DE: 1973: 10.08⁸; 1985: 01.10⁸
 Main-Post (Würzburg) – DE: 1990: 03.01⁸
 Maki Shrine (Tokyo) / 牧神社 (東京) – JA: 1978
 Mannheimer Morgen (Mannheim) (3) – DE: 1975: 25.09⁸; 1980: 31.12⁰; 1981: 12/13.09⁸
 Marie Claire (W.) – PL: 1999: 5⁶
 Maska (K.) (2) – PL: 2016: 29³, 31³
 Matematyka (W.) – PL: 1998: 1
 Maxim (W.) – PL: 2003: 3⁶
 Māksla (Rīga) – LV: 1978: 01.07⁹
 Märkische Stimme (Potsdam) – DE: 1971: 16.10⁸
 Märkische Union (Potsdam) – DE: 1955: 19.03⁸
 Märkische Volksstimme (Potsdam) (2) – DE: 1956: 165; 1971: 32
 Medienwissenschaft: Rezensionen, Reviews (Marburg) (3) – DE: 1997: 1⁹; 2004: 2⁹; 2006: 4⁹
 Medical Humanities Review (Galveston) – EN: 2002: 1⁹
 Medycyna Nowożytna. Studia nad Historią Medycyny (W.) – PL: 2006: 1/2³
 Medycyna Praktyczna (W.) – PL: 1999: 2
 Megaron (Poznań) (2) – PL: 1994: 5; 2000: 4⁹
 Memorie Geografiche (Bologna) – IT: 2023: 23⁹
 Merkur. Deutsche Zeitschrift für Europäisches Denken (Stuttgart) (4) – DE: 1976: 340, v.9⁸; 1983: 419⁷; 1986: v.40⁷
 Merkuriusz (W.) – PL: 1974: 9
 Metai. Literatūros žurnalas (Vilnius) – LT: 2006: 5
 Metall (F.a.M) (2) – DE: 1983: 25/26⁰; 1990: Jubiläumsausgabe
 Metamorphoses (France) – FR: 1984: 9/10⁷
 Metro (W.) (5) – PL: 2006: 28.03⁶; 2007: 27.03⁶; 2008: 09.10⁶, 27.10⁶; 2016: 07.09⁶

Metropol (W.) (5) – PL: 2003: 25⁶, 27⁶; 2005: 36⁶, 93⁶; 2006: 60⁶
 Miasteczko Poznań (Poznań) (2) – PL: 2016: 2³; 2022: 1³
 Miasto (Koszalin) – PL: 2024: 26³
 MiastO!Żyje. Płocki Miesięcznik Kulturalny (Płock) (3) – PL: 2021: 8/9³, 10/11³, 12/1³
 Miesięcznik. Biuletyn informacyjny ŚKF (Katowice) (4) – PL: 1998: 104⁹, 108⁹; 2003: 155⁹; 2006: 180⁹
 Miesięcznik Literacki (K., W.) (32) – PL: 1964: 4⁷; 1966: 1⁴; 1967: 1, 8⁷; 1968: 3; 1969: 4, 7⁶, 10¹, 12; 1970: 1⁹, 4; 1971: 9⁹; 1972: 3⁶; 1973: 9¹; 1974: 2⁷; 1975: 3¹, 4¹; 1977: 1⁶, 5⁶; 1982: 11⁴; 1983: 4⁴, 7⁴, 10¹; 1984: 10⁹; 1985: 1⁴, 6⁴, 8¹; 1986: 2⁷, 8⁴; 1988: 5⁶; 1989: 4²; 1996: 85⁷
 Miesięcznik Małopolski (K.) – PL: 1984: 9/10
 Między Oryginałem a Przekładem (K.) (2) – FR: 2017: 2; EN: 2020: 1³
 Migotania (Gdańsk) (2) – PL: 2006: 3; 2021: 4
 Miliarder (W.) – PL: 1994: 11
 Minotauro (Buenos Aires) – ES: 1984: 7
 Mishellanea. Humanistyczne aspekty matematyki (W.) – PL: 2001: 2/3⁹
 Mit (Głogów) – PL: 1996: 11
 Mittelbayerische Zeitung (Regensburg) (2) – DE: 1981: 15.09⁸; 1989: 30.12⁸
 Mitteldeutsche Neueste Nachrichten (Leipzig) (2) – DE: 1961: 42⁰, 132⁰
 Mittelmosel-Zeitung (Trier) – DE: 1972: 16.03⁸
 Mladá Fronta (Praha) – CS: 1958: ?
 Mladé rozlety (Bratislava) – SK: 1990: 39⁷
 Młody Technik (W.) (6) – PL: 1956: 8; 1962: 11⁰, 12⁰; 1975: 6; 2006: 5³, 9³
 Modern Fiction Studies (West Lafayette, Ind.) – EN: 1983: 29⁴
 Modern Language Review (L.) – EN: 1999: 3⁹
 Modus Vivendi Magazin (Budapest) – HU: 2013: szeptember
 Moebius Trip (Peoria, Illinois) (2) – EN: 1971: 11⁹; 1972: 12
 Moja Świdnica (Świdnica) – PL: 2021: 2³
 Monatsschrift Polen (Warschau) (6) – DE: 1955: 12⁰; 1964: 12; 1973: 5; 1975: 10; 1976: 3; 1978: 10

Monitor Polski: Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej (W.) – PL: 2020: 11.12⁴

Monitor Wołyński (Łuck, Ukraina) – PL: 2010: 15

MORUS. Utopia e Renascimento (Brasil) – PT: 2009: 6⁹

Morze i Ziemia (Szczecin) – PL: 1984: 6⁰

Mosaic (Winnipeg) – EN: 1984: 4⁴

Moscow News (M.) – EN: 1998: 9

Moto Express (W.) – PL: 1998: 20

Motor-Magazin (Deutschland) – DE: 1978: 2⁰

Mt Holz Science Fiction Society (Middletown) – EN: 1988: 30⁹

Munich Round Up (München) – DE: 1973: 129⁸

Münchener Merkur (München) (2) – DE: 1973: 10/11⁸; 1981: 11.09⁸

Myśl Polska (W.) (2) – PL: 2006: 18/19⁹; 2024: 29/30³

Na Żywo (W.) – PL: 2002: 26⁶

Nad Wartą (Częstochowa) – PL: 1980: 12¹

Nadodrze (Zielona Góra) (2) – PL: 1976: 18¹; 1977: 6⁶

Nagyvilág (Budapest) – HU: 2007: 10

Najwyższy Czas! (W.) (4) – PL: 2003: 35⁶; 2006: 14³, 15/16³; 2024: 37/38³

Napis (W.) (5) – PL: 2009: 15; 2012: 18; 2015: 21; EN: 2022: Special issue; PL: 2023: 29³

Naprzód (W.) – PL: 1956: 20

Narracje o Zagładzie (Katowice) – PL: 2016: 2

Nasz Dziennik (W.) (12) – PL: 2001: 210, 232³, 254³, 304³; 2002: 91³, 92³; 2002: 91⁶, 16.11⁶; 2005: 4³; 2006: 74⁶, 75⁶, 82

Nasz Klub (W.) – PL: 1976: 5

Nasz Płock (Płock) – PL: 2021: 5³

Nasza Ojczyzna (W.) – PL: 1966: 4

Nasza Opinia (Lwów) – PL: 1938: 153^B

Nasze Kliny (K.) – PL: 2011: 9

Nasze Miasto (K.) (2) – PL: 2017: 66⁶, 68⁶

Nationalzeitung (B.) (4) – DE: 1961: 77⁰; 1974: 04.08⁸; 1985: 25.02⁸; 1986: 02.06⁸

Nauka (Wr.) – PL: 2009: 1³
 Nauka i Przyszłość (W.) (2) – PL: 1993: 2; 1998: 1²
 Neatkarīgā Rīta Avīze (Rīga) – LV: 1996: 07.09⁹
 Nebelspalter (Rorschach) – DE: 1974: 48⁰
 Neue Arbeiter-Zeitung (Wien) – DE: 1985: 09/10.11⁸
 Neue Berliner Illustrierte (B.) – DE: 1973: 25⁹
 Neue Deutsche Literatur (B.) – DE: 1957: 2
 Neue Hannoversche Presse (Hannover) – DE: 1973: 21.08⁸
 Neue Literatur (Deutschland) – DE: 1975: 10⁰
 Neue Luzerner Zeitung (Luzern) – DE: 2001: 11.09⁸
 Neue Osnabrücker Zeitung (Osnabrück) (3) – DE: 1974: 26.07⁸, 06.12⁸; 1975: 28.11⁸
 Neue Presse (Hannover) – DE: 1981: 19/20.12⁸
 Neue Rhein Zeitung (Essen) (2) – DE: 1975: 14.06⁸; 1985: 07.11⁵
 Neue Ruhr Zeitung (Essen) (2) – DE: 1975: 08.01⁸; 1986: 10.09⁸
 Neue Rundschau (F.a.M.) (2) – DE: 1983: 4; 1986: 2/3
 Neue Zeit (B.) (3) – DE: 1954: 21.12⁸; 1974: 05.11⁸; 1986: 02.06⁸
 Neue Zeit (Graz) (3) – DE: 1974: 15.07⁸; 1984: 21.12⁸; 1985: 01.11⁸
 Neue Zürcher Zeitung (Zürich) (18) – DE: 1972: 27.09⁸; 1973: 13.07⁸; 1974: 24.07⁸; 1977: 06.05⁷, 25.11⁸; 1979: 04.05⁸; 1980: 13.03⁸; 1981: 22.10⁸, 24.10⁵; 1985: 14.08⁸; 1984: 10.02⁸, 26.03⁸, 26/27.09⁸; 1987: 11.01⁵; 1988: 30.06⁸; 1989: 30.11⁸; 1991: 10.02⁵; 2013: 21.08⁹
 Neue Zürcher Zeitung Folio (Zürich) (4) – DE: 1989: 01.12⁵; 1992: 5⁸; 1993: 1⁰; 1995: 1
 Neuer Tag (Frankfurt am Oder) (2) – DE: 1972: 15.01⁸; 1977: 12.08
 Neues Deutschland-Literatur (B.) – DE: 1968: 8⁸
 Neues Tagblatt (Stuttgart) – DE: 1989: 29.09⁸
 New Cinemas (Leeds) – EN: 2007: 1⁹
 New Educational Review (Katowice) – EN: 2021: 2³
 New Scientist (L.) (11) – EN: 1995: 29.05⁹; 1999: 31.07⁹; 2001: 10.02⁹; 2008: 01.10⁹; 2013: 2917^H; 2014: 02.07⁹; 2016: 03.08⁹, 19.20⁹, 3100^H; 2017: 10.05⁹; 2019: 19.06⁹
 Newsletter of the Kafka Society of America (USA) – EN: 1983: 1⁷

Newsweek Polska (W.) (20) – PL: 2002: 9³; 2003: 27⁶; 2005: 20⁶; 2006: 14^H, 27²; 2007: 18²; 2011: 31², 19.09⁹, 42²; 2016: 27.03⁹, 10.07⁹; 2017: 30³, 03.12⁹; 2018: 19.04⁹, 38⁶; 2021: 16.02⁹, 10.09⁹; 2022: 14.01⁹, 15.05⁹; 2024: 37³

Népszabadság (Budapest) – HU: 1990: 27.10

NHK テキスト (東京) – JA: 2017: 12^H

Nie (W.) – PL: 2024: 27⁴

Nie z tej Ziemi (Gdańsk) – PL: 1996: 9⁵

Niepodległość i Pamięć. Czasopismo Muzealno-Historyczne (W.) – PL: 2022: 3³

No Limits (Katowice, Poland) – EN: 2021: 1

Noorte Hääl (Tallinn) (2) – ET: 1960: 27.11⁰; 1975: 01.10

Noorus (Tallinn) – ET: 1971: 8⁰

Norddeutsche Zeitung (Schwerin) (2) – DE: 1974: 27.05⁸, 25.11⁸

Norstrilian News (Melbourne) (2) – EN: 1971: 30⁹; 1973: February⁹

Notes Wydawniczy (W.) (11) – PL: 1999: 12¹; 2001: 10²; 2003: 9²; 2005: 6/7⁶; 2006: 3⁶; 2007: 4⁶; 2008: 5⁶, 9⁶, 10⁶; 2010: 10⁶; 2011: 10⁶

Nowa Dekada Krakowska (K.) – PL: 2014: 6³

Nowa Europa (W.) (2) – PL: 1992: 152⁶; 1996: 220

Nowa Fantastyka (W.) (55) – PL: 1991: 1, 4^H, 9; 1992: 4^H, 5^H, 9^H, 11; 1993: 9^H; 1994: 1^H, 3^H, 10^H; 1996: 6^H, 9^H, 11^H, 12^H; 1997: 3^H; 1998: 6^H, 8^H, 9^H; 1999: 3^H, 2, 7^H, 10^H; 2000: 3^H, 7^H, 10^H, 12^H; 2001: 2^H, 6^H, 9, 10^H, 12^H; 2002: 6^H–10^H, 12^H; 2003: 2^H, 5^H, 8^H, 9^H, 12^H; 2006: 5^H; 2007: 5^H; 2010: 8^H; 2013: 9^H; 2016: 10^H; 2020: 12^H; 2021: 1^H, 5^H, 6^H, 9, 10^H; 2024: 3^H

Nowa Kultura (W.) (44) – PL: 1951: 24⁷, 28; 1952: 14¹, 19, 21, 22¹, 39, 41, 51/52; 1954: 29/30, 32, 34, 36, 38, 40; 1955: 6⁴, 7¹, 44⁴, 46; 1956: 1, 9, 14⁷, 15, 17, 34; 1957: 3, 25, 29⁹, 31, 42, 54⁹; 1958: 17, 45⁹; 1960: 12⁹; 1961: 04.03⁵, 39⁴, 26.11⁵; 1962: 9⁶, 10, 13¹, 21, 22, 45¹; 1963: 1⁹

Nowa Polszczyzna (K.) – PL: 2001: 2²

Nowa Szkoła (W.) – PL: 1958: 1

Nowa Trybuna Opolska (Opole) (28) – PL: 1996: 77, 83; 1997: 243⁶, 288, 298⁶; 1998: 287⁶; 1999: 27⁶, 63⁶, 86⁶, 137⁶, 143⁶, 262⁶; 2000: 8⁶, 107⁶, 160⁶, 259⁶; 2001: 18⁶, 118⁶, 247⁶; 2002: 64⁶, 272⁶; 2003: 33⁶, 126⁶; 2006: 74, 76⁶, 98⁶, 99⁶; 2018: 200⁹

Nowa Wieś (W.) (4) – PL: 1958: 49⁰; 1972: 42⁰; 1974: 11⁰; 1976: 7⁶

Nowe Książki (W.) (90) – PL: 1957: 8⁶, 17⁶; 1959: 7⁶, 9⁶, 17⁶; 1961: 12⁶, 21⁶; 1962: 4⁶, 5⁶; 1963: 15.08⁵; 1964: 12⁶, 17⁶, 18⁶; 1965: 15⁶, 16⁵, 20⁶; 31.10⁵; 1966: 14⁶; 15⁵; 1968: 8⁶, 19⁶; 1969: 6⁴; 1970: 15⁶; 1971: 11⁵, 13¹, 16⁴, 22⁴; 1972: 2⁷; 1974: 4⁴, 8⁷, 20⁶; 1976: 4⁶, 8⁵, 13⁵; 1977: 2⁵; 1978: 11¹; 1979: 9, 15⁷; 1980: 17; 1981: 12⁹; 1983: 4⁵; 1984: 4⁶, 12⁶; 1987: 9⁵; 1988: 2⁵, 10⁶, 12⁵; 1990: 4⁶; 1991: 2²; 1994: 2²; 6¹; 1995: 10⁵; 1996: 4³, 10¹; 1997: 4¹, 5³, 9³; 1998: 1⁶, 11²; 2000: 1⁹, 8³, 12³; 2001: 3³, 6³, 10, 12³; 2002: 1³, 4³, 9⁶; 2003: 3³, 6³, 11³, 12³; 2006: 5³, 6⁶, 10³; 2007: 6³; 2010: 1³, 10⁶; 2012: 1³; 2016: 5³; 2017: 12³; 2019: 1³; 2020: 6⁶; 2021: 1⁶, 10³; 2022: 6³, 7/8³; 2023: 11³; 2024: 4³

Nowe Media. Nowe w Mediach (Wr.) – PL: 2007: 3³

Nowe Państwo (W.) (7) – PL: 2000: 14⁶, 20⁶, 47; 2001: 22⁶; 2002: 10⁶; 2003: 1⁶; 2021: 2³

Nowe Wiadomości Wałbrzyskie (Wałbrzych) – PL: 2011: 37³

Nowiny. Gazeta Codzienna (Rzeszów) (6) – PL: 1991: 181; 1997: 109⁶; 2001: 179⁶; 2002: 177⁶; 2003: 37⁶, 178⁶

Nowiny Jeleniogórskie (Jelenia Góra) – PL: 1989: 4³

Nowiny Literackie i Wydawnicze (W.) – PL: 1957: 3⁶

Nowiny Rzeszowskie (Rzeszów) (7) – PL: 1957: 285⁶; 1961: 89; 1964: 21; 1968: 207⁶; 1969: 193, 198; 1980: 281¹

Nowości (Toruń) (7) – PL: 1974: 269⁷; 1984: 133⁶; 1998: 266⁶; 2001: 213⁶, 215⁶; 2006: 74⁶; 2021: 72⁶

Nowy Dziennik. Przegląd Polski (N.Y.) (2) – PL: 1987: 05.02; 1996: 09.05

Nowy Medyk (W.) (2) – PL: 1977: 1; 1988: 17

Nowy Napis (K.) – PL: 2021: 10

Nowy Napis Co Tydzień (K.) (11) – PL: 2019: 3⁹; 2020: 55⁹, 59⁹; 2021: 109⁹, 110⁹, 125⁹; 2022: 133⁹; 2023: 185⁹, 227⁹; 2024: 242⁹, 256⁹

Nowy Świat Przygód (Katowice) (31) – PL: 1946: 1⁰–31⁰

Nowy Wyraz (W.) – PL: 1975: 7/8⁷

NÖ-Journal (Wien) – DE: 1993: 121

Nueva Dimensión (Barcelona) (2) – ES: 1968: 2⁰; 1972: 38⁴

Nurt (Poznań) (39) – PL: 1965: 4⁹; 1966: 9⁶; 1967: 12; 1968: 5–7; 1969: 6⁴, 7^H, 8^H, 11, 12; 1970: 1, 4⁰–7⁰, 9⁰–12⁰; 1971: 7⁰, 8⁰; 1972: 8; 1973: 8, 9⁶; 1975: 11⁶; 1976: 8⁰; 1977: 1⁶, 3⁶, 5; 1978: 3¹; 1980: 2⁶; 1982: 1⁶; 1983: 7⁶; 1984: 12¹; 1985: 1⁶; 1986: 1¹, 11⁶; 1988: 10⁶

Nürnberger Nachrichten (Nürnberg) (66) – DE: 1974: 15.05⁸; 1980: 23/24.08; 1981: 14.09⁸; 1983: 23.11⁸, 25.11⁸; 1988: 07.04⁰–20.06⁰; 1990: 11.06⁸; 1992: 05/06.12⁸

Nürnberger Zeitung (Nürnberg) (4) – DE: 1983: 23.11⁸; 1985: 28.09⁸; 1987: 28.09⁸; 2001: 11.09⁸

Ñemityrã: Revista Multilingüe de Lengua, Sociedad y Educación (Paraguay) – ES: 2024: 2⁹

Oberhessische Presse (Marburg) – DE: 1991: 07.09

Oberösterreichische Nachrichten (Linz) (2) – DE: 1973: 04.09⁸; 1981: 13.08⁸

Observator Cultural (București) (10) – RO: 2004: 236; 2006: 316; 2012: 626⁹; 2014: 721⁹; 2017: 875⁹; 2018: 918⁹; 2021: 1055⁹, 1056⁹, 2022: 1138⁹; 2023: 1152⁹

Occasional Paper, Monach University (Australia) – EN: 1997: 11

Od A do Z (K.) (3) – PL: 1954: 30¹; 1955: 22¹; 1956: 25⁹

Odgłosy (Łódź) (24) – PL: 1964: 25⁶; 1965: 45⁶; 1969: 50⁶; 1970: 2, 10⁶; 1971: 35⁶, 36⁶; 1974: 9⁶, 47⁶; 1975: 6, 36⁶, 38⁶, 48⁶; 1976: 9⁶, 17⁷, 46⁶; 1982: 2, 9¹; 1983: 32¹, 37¹; 1986: 11⁶, 18⁶, 46⁶; 1987: 49¹

Odra (Wr.) (230) – PL: 1946: 11^E; 1958: 49/50⁰; 1959: 27^H; 1965: 12^H; 1976: 7/8^H, 12^H; 1977: 7/8^H; 1980: 3^H, 5^H, 7/8⁰, 11^H; 1981: 3, 9⁰, 10⁰; 1982: 1/8^E; 1983: 1^H; 1984: 4–12; 1985: 1–10; 1986: 6^H, 11^H, 12^H; 1987: 2⁰–7/8⁰; 11^H; 1988: 2^H, 7/8^H; 1990: 4^H, 6; 1991: 6^H, 9^H; 1992: 4–12; 1993: 1–12; 1994: 1–12; 1995: 2–12; 1996: 1, 2, 4–12; 1997: 1–12; 1998: 1–12; 1999: 1–12; 2000: 1–12; 2001: 1–12; 2002: 1–11; 2003: 2, 3^H, 4–12; 2004: 1, 3–12; 2005: 1–3, 5–12; 2006: 1–3, 5, 7/8; 2007: 4^H, 11^H; 2008: 10^H; 2010: 6; 2011: 7/8^H, 12^H, nr specjalny „50 lat”; 2017: 2^E; 2021: 7/8^H; 2022: 7/8^H; 2024: 2^H

Offenbach Post (Offenbach am Main) – DE: 1974: 04.12⁸

Offscreen (Melbourne) – EN: 2011: 1⁹

Oficyna Poetów (L.) – PL: 1971: 2⁹

Oktobra Karogs (Alūksne) (2) – LV: 1980: 20.11; 1981: 27.06⁹

Omni (Deutsche Ausgabe) (2) – DE: 1984: 6⁰, 7

Omni (New York) (3) – EN: 1979: October⁰; 1980: June⁰; 1982: June⁰

Onomastica (Wr.) (4) – PL: 1969: 1/2¹; 1970: 1/2¹; 1995: 40¹; 1996: 41¹

Opcje (Katowice) (3) – PL: 1996: 4¹; 1997: 1³; 2016: 4^H

Open Cultural Studies (Warsaw) – EN: 2018: 1⁹

Opole (Opole) (4) – PL: 1971: 11¹; 1973: 2; 1977: 1⁶; 1978: 9¹

Orbis Linguarum. Legnickie Rozprawy Filologiczne (Legnica) (4) – DE: 2002: 21³; EN: 2017: 46³; PL: 2018: 47³; DE: 2018: 49³

ORF-Nachlese (Wien) – DE: 1984: 3

Organization (United Kingdom) – EN: 1999: Nov.⁹

Orientierung (Zürich) – DE: 1975: 30.09⁸

Origins of Life and Evolution of Biospheres (N.Y.) – EN: 2022: 1/3⁹

Orka (K.) – PL: 1960: 4⁵

Orphia (Sofia) – EN: 2016: 2⁰

Osnabrücker Nachrichten (Osnabrück) – DE: 1974: 03.05⁸

Osnowa (Łódź) (2) – PL: 1969: Jesień; 1985: 13/14¹

Oxford Mail (Oxford) – EN: 1971: ?⁷

ÖH-Express (Wien) – DE: 1984: 73

Õhtuleht (Tallinn) – ET: 1959: 26.12⁰

Pacific Moana Quaterly (Hamilton, New Zealand) – EN: 1979: 3

Padomju Ceļš (Ogre) (2) – LV: 1961: 23.05⁹; 1975: 23.01⁹

Padomju Druva (Cēsis) – LV: 1980: 29.11⁹

Padomju Jaunatne (Rīga) (83) – LV: 1959: 06.05⁰–28.07⁰; 1963: 20.01⁹, 22.12⁹; 1964: 119, 27.09⁹, 23.10⁹, 20.11⁹, 24.11⁹; 1965: 07.07⁰, 153, 15.08⁹, 22.08⁰, 227; 1966: 21.05; 1969: 22; 45; 1970: 26.08⁹, 214; 1971: 26.06⁹, 26.12⁹; 1977: 08.01⁹; 1978: 24.06⁹, 19.11⁹; 1979: 15.07⁹; 1980: 15.08⁹; 1984: 15.04⁹; 1988: 12.01⁰–23.01⁰

Padomju Karogs (Talsi) (8) – LV: 1960: 07.01⁰–23.01⁰

Padomju Venta (Ventspils) – LV: 1967: 03.06⁹

Padomju Zeme (Saldus) – LV: 1970: 29.08⁹

Pamiętnik Literacki (Wr.) (12) – PL: 1971: 1; 1973: 1⁹; 1983: 2¹; 2002: 2²; 2005: 1⁹; 2006: 2³, 2008: 2; 2009: 1⁹, 2⁴; 2011: 2³; 2012: 1³; 2019: 1³

Pani (W.) (6) – PL: 1995: 11; 1997: 5⁶; 1998: 7, 10⁶; 1999: 11; 2014: 11

Pannonia (Wien) – DE: 1986: 2⁸

Panorama (Katowice) (4) – PL: 1957: 30⁶; 1959: 28⁶; 1962: 12⁶; 1969: 2

Panorama Czystości (K.) – PL: 1996: 4¹

Panorama Polska (W.) (4) – PL: 1975: 11⁰; 1978: 11; 1982: 8⁶; 1986: 6⁶

Panorama Północy (Olsztyn) – PL: 1959: 26.07
 Paperback Inferno (United Kingdom) (3) – EN: 1981: 2; 1991: 88⁹, 90⁹
 PaperMint (W.) – PL: 2011: 4²
 Paradox (Timișoara) – RO: 1983: 9
 Parnasik (Ostrołęka) (2) – PL: 2003: 1²; 2006: 1/2³
 Partisan Review (N.Y.) – EN: 1976: 3⁷
 Patos (K.) – PL: 2006: 2²
 PC Kurier (W.) – PL: 2002: 19
 PC Magazine Po Polsku (W.) (63) – PL: 1993: 8–10; 1994: 1–12; 1995: 1–12; 1996: 1–12; 1997: 1–12; 1998: 1–12
 Penthouse (Deutsche Ausgabe) – DE: 1984: 9⁰
 Penthouse (Los Angeles) (2) – EN: 1979: Nov.⁰; 1982: Jan.⁰
 Perspectives Polonaises (Varsovie) (6) – FR: 1964: 2⁰, 12⁰; 1965: 1⁰; 1971: 10⁰; 1973: 1; 1974: 10
 Perspektywy (W.) (3) – PL: 1975: 30⁶; 1976: 53⁵; 2001: 10⁹
 Petra (Hamburg) (2) – DE: 1974: 8⁰; 1982: 4⁰
 PetroNews (Płock) – PL: 2021: 12³
 Philadelphia Inquirer (Philadelphia) – EN: 1980: ?⁷
 Philosophon Agora (Lublin) – PL: 2001²
 Pionieris (Rīga) (4) – LV: 1958: 24.12⁹; 1965: 05.02⁰; 1970: 16.06⁹; 1985: 27.12⁰
 Pismo (K.) (7) – PL: 1981: 1⁰, 2, 3, 5/6, 7; 1983: 1/2, 3
 PL.IT / Rassegna italiana di argomenti polacchi (Włochy / Italia) – EN: 2021: 12⁹
 Plan (Stockholm) – SV: 2021: Vår⁹
 Playboy (Deutsche Ausgabe) (5) – DE: 1975: 1; 1977: 8; 1979: 9⁰; 1980: 2⁰; 1996: 10⁰
 Playboy (Japanese Version) / 日本版プレイボーイ – JA: 1979: 2
 Playboy (M., Российское издание) – RU: 1999: 12⁰
 Playboy (W., Edycja Polska) (7) – PL: 1995: 1⁰, 10; 1999: 5^E; 2000: 8; 2001: 2⁶; 2003: 1⁶, 4⁶
 Płomyczek (W.) – PL: 1988: 20⁰

Płomyk (W.) (19) – PL: 1976: 18⁰; 1984: 1⁰–7⁰, 9⁰–12⁰, 24⁰; 1985: 3, 4⁰, 17⁰; 1986: 6⁰, 24⁰; 1988: 20⁰
 Pod Tytułem (Wr.) – PL: 1998: 3
 Poglądy (Katowice) (6) – PL: 1971: 24¹; 1978: 12¹; 1983: 11⁰–14⁰
 Poglądy (Wr.) – PL: 1957: 33
 Pogranicza (Szczecin) (2) – PL: 2000: 4²; 2008: 6
 Pokolenie (W.) – PL: 1952: 7⁶
 Pokutnik (K.) – PL: 1948: 5^B
 Pola Esperantisto (W.) (2) – EO: 1982: 1/2⁹; 2021: 2⁰
 Poland (W.) (4) – EN: 1955: 12⁰; 1964: 12; 1973: 5; 1975: 10
 Polen (W.) (7) – DE: 1958: 8⁰; 1962: 12⁰; 1963: 2⁰; 1964: 12⁰; 1966: 12⁰; 1972: 9⁰; 1973: 5⁰
 Polja. Mesečnik za umetnost i kulturu (Novi Sad) – SR: 1977: 224⁹
 Polish Culture (W.) (3) – EN/PL: 1999: 1², 2²; 2000: 1²
 Polish Journal of Political Science (W.) – EN: 2023: 2⁹
 Polish Kurier (Perth, Australia) – EN: 1996: 113⁷
 Polish Literature (W.) – EN: 1971: 3¹
 Polish Perspectives (W.) (7) – EN: 1964: 2⁰, 12⁰; 1971: 10⁰; 1973: 1; 1974: 10; 1979: 9; 1981: 10⁹
 Politechnik (W.) (3) – PL: 1973: 5; 1975: 3; 1981: 23¹
 Politische Vierteljahresschrift (Deutschland) – DE: 1981: 22⁸
 Polityka (W.) (72) – PL: 1959: 24⁵; 1960: 12⁹; 1961: 30; 1962: 18⁶, 26, 49; 1964: 51/52; 1968: 08.06⁵; 1971: 16⁴; 1972: 17⁵; 1973: 30; 1974: 47⁶; 1976: 7⁶, 36⁵; 1977: 25, 44⁷; 1979: 21; 1981: 4, 5⁶; 1988: 3¹; 1989: 49²; 1990: 3, 7⁶; 1991: 37; 1993: 24, 37; 1994: 38; 1995: 38, 39¹, 41; 1995: 41³, 43²; 1996: 22, 30¹, 39⁶, 42⁶; 1997: 12⁶, 31, 33²; 1998: 15⁷, 46; 48², 49²; 1999: 12⁹, 39¹; 2000: 15¹, 46, 47³; 2001: 37, 38, 45, 49³; 2002: 4², 47³, 49²; 2003: 5², 9⁹, 11³; 2006: 13⁶, 14, 19⁹, 31³; 2009: 39³; 2011: 42⁶; 2013: 37³; 2016: 19³; 2018: 36⁶; 2021: 1/2³, 7³, 36⁶, 37³, 49⁶
 Polnische Kundschau (W.) – DE: 1968: 28⁸
 Polnische Neuerscheinungen (W.) (2) – DE: 1970: 1⁸; 1976: 1
 Polnische Perspektiven (W.) (4) – DE: 1971: 11⁰; 1973: 1; 1974: 10; 1979: 9
 Polnische Rundschau (W.) (4) – DE: 1967: 52⁰; 1968: 28⁰; 1970: 4⁰; 1972: 8
 Polnische Wochenschau (W.) (3) – DE: 1972: 13⁰; 1974: 2; 1978: 32

Polonia (Varsovia) (2) – ES: 1955: 12⁰; 1973: 5
 Polonistyka (W.) (11) – PL: 1972: 5¹; 1983: 6¹; 1985: 7¹; 1988: 5⁹; 1989: 3⁹; 1993: 1²; 2000: 1; 2003: 2³; 2004: 8; 2007: 7³; 2016: 2³
 Polska (W.) (15) – PL: 1955: 12^E; 1958: 1⁰; 1963: 2⁰; 1964: 12; 1973: 5; 1974: 2⁶, 6⁶; 1975: 10; 1976: 3, 7⁹, 12⁶; 1978: 10; 1979: 10¹; 1981: 1⁶, 10⁹
 Polska / Metropolia Warszawska (W.) (11) – PL: 2005: 37; 2007: 57⁶; 2009: 74⁵, 227⁶, 231⁶; 2012: 87³; 2014: 36³; 2016: 27⁶, 41; 2018: 69³; 2021: 102³
 Polska Dziś (W.) – PL: 1992: 2²
 Polska Sztuka Ludowa (W.) – PL: 1995: 2⁹
 Polska Zbrojna (W.) – PL: 1991: 188¹
 Polska 1944/45-1989. Studia i Materiały (W.) – PL: 2022: 20³
 Polski Tygodnik Lekarski (W.) – PL: 1947: 4
 Polskie Forum Psychologiczne (Bydgoszcz) – PL: 2024: 2⁹
 Południe (Polska) – PL: 2006: 16⁶
 Południowosłowiańskie Zeszyty Naukowe. Język – Literatura – Kultura (Łódź) – PL: 2011: 8⁹
 Pomagamy sobie w pracy (Opole) (2) – PL: 1959: 4/14; 2007: 1/2
 Pomorze (Bydgoszcz) (3) – PL: 1959: 13⁷, 14⁹; 1971: 5⁶
 Pomosty (Wr.) (2) – PL: 2000: 2/3; 2006: 11²
 Pomysł (Zabrze) – PL: 2003: 2²
 Prostu (W.) (4) – PL: 1954: 5, 15^E, 20^E, 21^E
 Poradnik Bibliograficzno-Metodyczny (Poznań) (2) – PL: 2006: 3⁹; 2021: 3³
 Poradnik Bibliotekarza (W.) (4) – PL: 1955: 1⁷; 2021: 2³, 11³, 12³
 Poradnik Językowy (K.) – PL: 2003: 9³
 Porównania (Poznań) – PL: 2015: 17³
 Portsmouth Herald (Portsmouth) – EN: 1986: ?⁷
 Portti (Helsinki) – FI: 1990: 3
 Postimees (Tartu) – ET: 2006: 31.03
 Postscriptum (Katowice) (2) – PL: 1999: 30; 2006: 1
 Postscriptum Polonistyczne (Katowice) (3) – PL: 2010: 2⁹; 2013: 2³; ZH: 2022: 2³
 Potop (W.) – PL: 1991: 2/3²

Potsdamer Neueste Nachrichten (Potsdam) – DE: 2001: 12 Mai

Powściągliwość i Praca (Struga) – PL: 1987: 6/7⁰

Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza (Poznań) (2) – PL: 2010: 17³; 2011: 18³

Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka (Poznań) (5) – PL: 2016: 28³; 2019: 35⁹, 37⁹; 2020: 38⁹; 2021: 40³

PPN (Polskie Porozumienie Niepodległościowe) (2) – PL: 1978: 14, 27

Praca i Zabezpieczenie Społeczne (W.) – PL: 2021: 12⁹

Prace Filologiczne (W.) – PL: 2010: 59³

Prace Germanistyczne (Opole) – DE: 2014: 6³

Prace Językoznawcze [Olsztyn] – PL: 2004: 6²

Prace Literaturoznawcze (Olsztyn) (2) – PL/DE/EN: 2022: 10; 2023: 11³

Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Germanistische Texte (Częstochowa) – DE: 2007: 4³

Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Językoznawstwo (Częstochowa) – PL: 2015: 11³

Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Res Politicae (Częstochowa) – EN: 2016: 8³

Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (Katowice) (2) – PL: 2001: 2015⁹; 2016: 3549³

Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (Katowice) – PL: 2018: 3668³

Prasa Polska (Paris, Francja) (2) – PL: 1994: 11; 1996: 6/7

Prawo i Życie (W.) (2) – PL: 1957: 7⁶; 1997: 22

Presse der Sowjetunion (B.) (6) – DE: 1965: 134, 135⁸; 1969: 4; 1969: 33; 1970: 137; 1975: 19

Prestiż (Szczecin) (2) – PL: 2005: 4; 2024: 5³

Principia – Ekspres Filozoficzny (K.) – PL: 2006: 39⁴

Prinz. Die Illustrierte der Stadt Köln (Köln) – DE: 1990: 1⁸

Pro Arte (Poznań) – PL: 2001: 14/15²

Pro-Fil – An Internet Journal of Philosophy (Brno) – EN: 2021: Special issue^H

Pro Lusatia (Opole) – PL: 2007: 6³

Problemy (W.) (15) – PL: 1951: 9; 1952: 1, 6; 1953: 2⁷, 6⁷, 7^H, 10; 1966: 3⁶; 1968: 10, 11^H; 1969: 2⁹; 1970: 11, 12; 1975: 10⁷; 1980: 10
 Profil (Wien) (3) – DE: 1978: 18; 1992: 33; 1997: 14
 Progress (Limbaži) – LV: 1967: 27.04⁹
 Progress. Journal of Young Researchers (Gdańsk) – PL: 2019: 6⁹
 Projekt (W.) – EN/PL: 1987: 4
 Projet (Paris) – FR: 1985: 192
 Prometej (Rzeszów) – PL: 1974: 4
 Promieniści (K.) – PL: 1987: 10²
 Prosopon. Europejskie studia społeczno-humanistyczne (W.) (3) – PL: 2015: 3⁹; 2017: 2³, 4³
 Protokół Kulturalny (Poznań) – PL: 2000: 1/2²
 Prowincja (Sztum) – PL: 2022: 2³
 Proxima (København) (3) – DA: 1990: 50⁹; 2006: 84⁹; 2007: 86^H
 Pryzmat (Wr.) (3) – PL: 2000: 130; 2008/2009: 225; 2009: 226
 Przegląd (W.) (160) – PL: 2000: 31^H, 40, 45^H, 51^H; 2001: 2, 22, 38^H, 43, 45, 51, 52; 2002: 3^H, 8–13, 15–17, 19, 20, 22, 23, 25, 26, 28, 30–33, 35, 37, 39, 40, 42–45, 47, 48, 49^H, 50/51; 2003: 2, 4, 6, 8, 9, 12, 13, 16, 17^H, 18, 19, 20^H, 21, 22, 25, 26, 28, 30, 34, 35, 37, 39, 40, 41, 43, 44, 46, 47, 49–52/1; 2004: 2, 5, 7–9, 11, 13–15, 18, 19, 21, 23–25, 27, 28, 30, 32–36, 38–40, 42, 43, 45, 46, 48–50, 52; 2005: 2, 4, 6–8, 9^H, 12, 14, 15, 17, 19, 21, 22, 24–27, 30–33, 37, 39–41, 44, 46, 47, 49–51/52; 2006: 4, 5, 7, 14, 15^H, 24, 26^H, 37^H; 2009: 13^H, 41^H; 2011: 36^H, 38^H; 2013: 24^H; 2017: 33^H; 2018: 1^H; 2021: 4^H, 14, 37, 50^H
 Przegląd Artystyczno-Literacki (Toruń) – PL: 2001: 6³
 Przegląd Filozoficzno-Literacki (W.) (2) – PL: 2006: 1³; 2009: 1
 Przegląd Filozoficzny (W.) (4) – PL: 1993: 2¹; 2007: 2³; 2011: 1³; 2016: 2³
 Przegląd Humanistyczny (W.) (6) – PL: 1977: 6¹; 1978: 9¹; 1985: 1/2⁷; 1989: 12¹; 2000: 3¹; 2023: 3³
 Przegląd Katolicki (W.) (2) – PL: 1992: 17⁵; 2016: 40⁶
 Przegląd Księgarski i Wydawniczy (W.) – PL: 1976: 7/8¹
 Przegląd Kulturalny (W.) (33) – PL: 1954: 38⁴; 1959: 27⁹; 1960: 12⁹; 1961: 31⁴, 39⁴; 1962: 11.03, 45–51/52; 1963: 1–21
 Przegląd Kulturoznawczy (K.) (3) – PL: 2006: 1³; 2016: 3³; 2021: 3³

Przegląd Polityczny (Gdańsk) (7) – PL: 1994: 24; 1995: 27/28; 2001: 50²; 2003: 59², 62/63²; 2018: 147³; 2022: 141³

Przegląd Polski = Polish Review (N.Y.) (20) – PL: 1987: 05.03, 13.08; 1990: 12.04², 02.08; 1991: 18.04²; 1996: 09.05², 19.09²; 1997: 27.02², 27.03², 30.10²; 1998: 27.11²; 1999: 03.12²; 2000: 09.06²; 2001: 09.03²; 2002: 08.11²; 2003: 07.02²; 2006: 31.03², 07.04², 04.08²; 2008: 30.05²

Przegląd Powszechny (W.) (3) – PL: 1985: 4, 5; 2010: 2³

Przegląd Religioznawczy (Gdynia) – PL: 2006: 3³

Przegląd Rusycystyczny (Katowice) (2) – PL: 2008: 4⁹; 2019: 4³

Przegląd Telekomunikacyjny (W.) – PL: 2000: 1⁶

Przegląd Techniczny (W.) (26) – PL: 1975: 13–18, 23–25, 51/52⁰; 1977: 50; 1983: 5⁶, 18⁶, 51⁶; 1984: 23⁶, 35⁴, 50¹; 1985: 10⁶, 26⁶; 1986: 32⁴; 1987: 22⁶, 41⁶; 1988: 2⁶, 22⁶; 1991: 1; 1999: 40³

Przegląd Tygodniowy (W.) (14) – PL: 1986: 42⁵; 1988: 52¹; 1990: 9², 28; 1991: 16¹; 1993: 21¹; 1995: 9⁶, 46; 1996: 14, 38; 1997: 17; 1998: 22, 52; 1999: 22

Przegląd Urologiczny (W.) – PL: 2012: 1³

Przekładaniec (K.) (2) – PL: 2016: 32³; 2020: 40³

Przekłady Literatur Słowiańskich (Katowice) – PL/MK: 2020: 2³

Przekrój (K., W.) (220) – PL: 1953: 454/455⁰; 1954: 456⁰–472⁰; 473^E; 474⁰–489⁰; 491; 1955: 539, 553⁰, 555⁶; 1956: 564⁰–567⁰, 590^E–592^E, 808⁰; 1957: 645; 1958: 698⁰–711⁰; 1960: 808^E; 1964: 984⁰, 1006; 1969: 1239^H; 1970: 1305⁰; 1972: 1401^H, 1428⁰–1430⁰, 1440^H; 1973: 1460^H; 1974: 1514, 1526, 1548^H; 1975: BG/ DA/ EN/ FI/ FR/ HU/ IT/ JA/ LV/ NL/ NO/ PL/ RO/ RU/ SK/ SR: 1593⁰; PL: 1980: 1859^H, 1863/1864; 1981: 1912^H; 1985: 2066; 1987: 2174; 1988: 2255⁴; 1990: 2374/2375; 1991: nr specjalny 1, 2413^H, 2426/2427; 1992: Wydanie specjalne! Dla dzieci^B, 6^B, 17, 19^H, 34, 39, 43, 48^H; 1994: 10, 29; 1995: 41^H; 1996: 2, 15, 37, 39^H; 1998: 30, 32, 43^D, 47; 2000: 17, 19^H, 20, 24^H, 39^H, 45–52/53; 2001: 1–51; 2002: 1–43; 2005: 10^H; 2007: 13^H; 2009: 40^H; 2010: 49^H; 2011: 16/17^H, 40^H; 2012: 40^H, 53^H; 2019: 1^E; EN: 2020: 13 Sept.

Przemyski Przegląd Kulturalny (Przemyśl) – PL: 2006: 2²

Przestrzenie Teorii (Poznań) (6) – PL: 2002: 1⁹; 2006: 6³; 2010: 13³, 14⁹; EN: 2020: 33³; PL: 2022: 38³

Przewodnik Katolicki (W.) (4) – PL: 2006: 15⁶; 2016: 40⁹; 2021: 48⁶, 49⁶

Przyjaciółka (W.) (2) – PL: 1975: 29⁶; 1977: 45⁶

Przyjaźń (W.) (11) – PL: 1956: 50/51⁰; 1957: 1⁰, 2⁰; 1961: 34⁶, 50; 1964: 15; 1971: 43, 50⁶; 1975: 21¹, 24; 1977: 22

Przyszłość. Świat-Europa-Polska (W.) – PL: 2014: 1⁹

Publications of the Mississippi Philological Association (Hattiesburg, MS) – EN: 1985⁷

Publisher's Weekly (N.Y.) (2) – EN: 1970: 17.08⁷; 1973: 10.12⁴

Puls (W.) – PL: 1990: 45¹

Puls Biznesu (W.) – PL: 2019: 103⁶

Purple (Paris) – EN: 2021: 35

Quaderns: revista de traducció (Barcelona) – ES: 2010: 17⁹

Quarber Merkur (Wien) (65) – DE: 1968: 18; 1969: 19–21; 1970: 23, 24^H, 25; 1971: 27, 28; 1972: 29–31, 32^H; 1973: 34, 35, 36^H; 1974: 38; 1975: 41^H, 42^H; 1976: 43, 44, 45^H; 1977: 46, 47; 1978: 48; 1979: 50; 1980: 52, 53^H, 54^H; 1982: 57, 58^H; 1983: 60^H; 1984: 61, 62^H; 1986: 65^H; 1987: 67^H, 68; 1988: 69^H, 70^H, 71^H; 1990: 74^H; 1991: 76^H; 1992: 77^H, 78^H; 1993: 80^H; 1994: 82^H; 1998: 87^H; 2000: 91/92^H; 2001: 93/94^H; 2002: 95/96^H; 2003: 97/98^H; 2004: 99/100^H; 2005: 101^H, 102^H; 2009: 109/110^H; 2011: 112^H; 2012: 113^H; 2014: 115^H; 2015: 116^H; 2016: 117^H; 2017: 118; 2018: 119; 2019: 120; 2020: 121; 2023: 124

Quart (Wr.) – PL: 2015: 3/4^H

Quarterly NW-SF (Tokyo) / 季刊NW-SF (東京) (2) – JA: 1974: 9; 1976: 12

Quarterly Review of Polish Heritage (Falls Church, VA) – EN: 1976: 4

Quest (N.Y.) – EN: 1977: 1⁷

Qubit (Habana) – ES: 2006: 16

Quimera. Revista de Literatura (Barcelona) (4) – ES: 1985: 50⁷; 2002: 221; 2006: 271⁹; 2010: 323

Quintessenz-Journal (B.) – DE: 1982: 12⁸

Raamatuvaksik (Tallinn) – ET: 1990: 1

Racjonalia. Z punktu widzenia humanistyki (K.) – PL: 2016: 6³

Radar (W.) (6) – PL: 1966: 8^H; 1973: 12; 1975: 8⁷; 1976: 7⁶; 1986: 23⁶; 1987: 21⁶

Radical Science Journal (L.) – EN: 1977: 4⁷

Radio i Świat (W.) – PL: 1957: 11⁶

Radio i Telewizja (W.) (13) – PL: 1960: 51/52⁶; 1962: 40⁶; 1964: 26⁶; 1967: 6⁶; 1968: 1⁶; 1973: 29⁶, 42⁶; 1974: 24⁶, 25⁶, 46⁶, 48⁶; 1975: 40⁶; 1977: 25⁶

Ramax (Praha) – CS: 1997: 1
 Raster. Nieuwe reeks (Amsterdam) – NL: 2001: 93
 Razem (W.) (2) – PL: 1976: 1¹; 1978: 46¹
 Red (Brzeg) – PL: 2012: 3²
 Regensburger Universitäts-Zeitung (Regensburg) – DE: 1974: 7
 Reisswolf (Altheim) – DE: 1989: 28⁴
 Renaissance (USA) (3) – EN: 1972: 1, 2; 1973: 3⁷
 Reporter (W.) – PL: 1990: 8⁹
 Reports on Philosophy (W.) – EN: 1979: 3⁴
 ReS Futurae. Revue d'études sur la science-fiction (Paris) (3) – FR: 2012: 1⁹; 2020: 16⁹; 2021: 17⁹
 Res Humana. Humanizm, Racjonalizm, Kultura Świecka (W.) (4) – PL: 2000: 2³; 2014: 2³; 2021: 4³; 2025: 1³
 Res Publica Nowa (W.) (4) – PL: 1988: 1⁵; 1993: 1; 1997: 3³; 2001: 1
 Research in Philosophy and Technology (USA) – EN: 1995: 15⁷
 Research Studies (Washington) – EN: 1977: 3⁴
 Respublika (Vilnius) – LT: 2005: 18
 Restant: Tijdschrift voor Recente Semiotische Theorievorming en de Analyse van Teksten (Antwerpen) – NL: 1982: 2⁷
 Retro (W.) – PL: 2017: 11⁶
 Reutlinger General-Anzeiger (Reutlingen) (2) – DE: 1974: 15.11⁸; 1978: 12.05⁸
 Revista CTS (Buenos Aires) – PT: 2011: 19⁹
 Revista de Occidente (Madrid) – ES: 1977: 16
 Revista de libros (Madrid) – ES: 2010: 167⁹
 Revista Estudos Feministas (Florianópolis) – PT: 2022: 2
 Revista Filosofía UIS (Colombia) – ES: 2019: 1⁹
 Revista Grafía. Cuaderno de trabajo de los profesores de la Facultad de Ciencias Humanas. Universidad Autónoma de Colombia (Bogotá) – ES: 2018: 1⁹
 Revista Linguagem, Ensino e Educação, Criciúma (Brasil) – PT: 2020: 2⁹
 Revista Rúbrica de Radio UNAM (México) – ES: 2021: 132⁹
 Revista Universidad de Antioquia (Medellín, Colombia) – ES: 2007: 288⁹

Revista X. Universidade Federal do Paraná (Brasil) – PT: 2020: 6
 Revue des Études Slaves (Paris) – FR: 1991: 2²
 Revue Svetovej Literatúry (Bratislava) – SK: 1975: 1⁴
 Rheinische Post (Düsseldorf) (3) – DE: 1973: 23.06⁸; 1974: 02.11⁸; 1976: 17.01⁸
 Rheinischer Merkur. Christ und Welt (Bonn) (2) – DE: 1984: 29; 1986: 04.07⁵
 Rheinischer Merkur (Koblenz) – DE: 1996: 06.09⁸
 RIAS Quartal (B.) – DE: 1975: 1
 RIAS-Rundfunkmanuskript (B.) (2) – DE: 1978: ?; 1980: 6/8.01
 Ricerche Slavistiche (K.) – IT: 2021: 4⁹
 Riverside Quarterly (Hartsville, SC) (6) – EN: 1973: 20⁹; 1977: v.6⁷; 1982: 26⁹; 1983: 27⁷; 1986: 29⁹; 1988: 30⁷
 Rīgas Balss (Rīga) (10) – LV: 1959: 11.05⁹; 1961: 13.05⁹; 1963: 8; 1964: 19.11⁹; 1965: 10.04⁹; 1971: 25.06⁹; 1972: 25.02⁹; 1974: 30.11⁹; 1979: 24.04; 2024: 01.12⁹
 Rīgas Laiks (Rīga) – LV: 2024: 01.12⁹
 Rīgas Viļņi (Rīga) – LV: 1967: 09.01⁹
 Robot (Milano) – IT: 2007: 50
 Rochester Democrat & Chronicle (Rochester) – EN: 1978: ?⁷
 Rocznik Biblioteki Kraków (K.) – PL: 2021^H
 Rocznik Historii Filozofii Polskiej (W.) – PL: 2015³
 Rocznik Komisji Historycznoliterackiej (K.) (3) – PL: 1976: 14⁴; 1981: 18¹; 1982: 19¹
 Rocznik Lwowski (W.) – PL: 2022
 Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności (K.) – PL: 2006²
 Rocznik Przekładoznawczy (Toruń) – PL: 2012: 7³
 Roczniki Administracji i Prawa: teoria i praktyka (Sosnowiec) – PL: 2023: 1³
 Roczniki Filozoficzne (Lublin) (2) – PL: 2007: 2³; 2016: 1⁴
 Roczniki Humanistyczne. Literatura Polska (Lublin) (5) – PL: 1986: 1¹; 2001: 5⁹; 2003: 6³; 2011: 1³; 2020: 1³
 Roczniki Humanistyczne. Neofilologia (Lublin) – IT: 2001: 5³
 Rodacy/ Соотечественники (Абакан) (3) – RU: 2000: 2; 2001: 3⁴; 2006: 1⁴

România Literară (Bukureşti) – RO: 1973: 24⁴

Romboid (Bratislava) (3) – SK: 1972: 2; 1974: 2; 1989: 5²

Rota (Lublin) – PL: 1993: 1²

Rowohlt Literatur Magazin (Hamburg) – DE: 1975: 3⁷

Rozprawy Komisji Językowej (Wr.) – PL: 1991: 17¹

Ruch Filozoficzny (Toruń) – PL: 2008: 1³

Ruch Literacki (K.) (12) – PL: 1973: 5¹, 14⁷; 1977: 2¹, 3/4⁷; 1979: 2¹; 1989: 2⁷; 2000: 4¹; 2001: 4³; 2014: 2⁹, 3³; 2018: 3³; 2021: 1³

Ruch Muzyczny (W.) – PL: 1986: 16¹

Rune (Minnesota) – EN: 1976: 48⁹

Russia in Global Affairs (Moscow) – EN: 2004: 3

Rzeczpospolita (W.) (125) – PL: 1987: 111^H; 1990: 51; 1991: 186; 1994: 2; 1995: 30.03^H, 291; 1996: 10.04^H, 85^H, 208^H, 209^H (Plus Minus 37), 221; 1997: 44^H, 57, 97^H, 107^H, 140^H, 146^H, 150^H, 273, 286^H, 09.12^H; 1998: 77, 196^H (Plus Minus 34), 237^H, 23.10^H, 254, 256, 278^H, 279; 1999: 12^H, 24^H, 78^H, 79, 108, 264^H, 290^D; 2000: 74^H, 76, 175^H, 176^H (Plus Minus 30), 179^H, 180^H, Plus Minus 35^H, 224^H, 253, 284^H, 291^H, 295^H; 2001: 35, 120, 121^H, 212^H, 216^H, 217, 262, 296^H, 304^H; 2002: 57^D, 126, 149^H, 156^H (Rzecz o Książkach 8), 161, 205, 259^H, 271^H, 273^H, 276, 277^H, 286^H; 2003: 20^D, 37, 38^H, 52, 108^H, 110^H, 112^H, 155, 203, Rzecz o Książkach 12^H; 2004: 10, 20^H, 21, 163, 234; 2005: 113^H, 287^D; 2006: 74^H, 75^H–77^H, 78^H, 81^H, 104^H, 152, 05.08^H, 213^H, 255^H; 2007: 73^H, 83^H; 2008: 211^H, 24.09^H; 2009: 80^H; 2011: 231^H, 278^H; 2012: 209^H; 2013: 212^H, 285^H; 2014: 180^H; 2016: 77^H, 256^H; 2018: 215, 224^H; 2019: 125^H; 2020: 184^H; 2021: 47^H, 58^H, 89, 217^H, 224^H, 259^H; 2022: 29^H; 2024: 81^H

Rzeczywistość (W.) – PL: 1988: 5¹

Saarbrücker Zeitung (Saarbrücke) (9) – DE: 1973: 19.10⁸, 27/28.10⁸; 1975: 17.05⁸, 27/28.10⁸; 1976: 03.12⁸; 1977: 29.06⁷; 1981: 12.09⁸; 1985: 02.10⁸; 1986: 13/14.09⁸

Safety and Security Sciences Review / Biztonságtudományi Szemle (Budapest) – HU: 2024: 3⁹

Salzburger Nachrichten (Salzburg) (7) – DE: 1974: 13.07⁸, 18.05⁸, 28.12⁸; 1975: 15/16.03⁸, 28.11⁸; 1983: 19.09⁸; 1985: 13.07⁸

Sarpsborg Arbeiderblad (Sarpsborg) – NO: 2017: 27.03⁹

Savremenost (Novi Sad) – SR: 1972: 12

Sächsisches Tageblatt (Dresden) – DE: 1975: 20.05

Sächsische Zeitung (Dresden) – DE: 1972: 25.01⁸

Săptămîna (Bukureşti) – RO: 1973: 131⁴

Scapegoat (Toronto) – EN: 2013: 5

Schaffhauser Nachrichten (Zürich) (2) – DE: 1974: 29.08⁸; 1976: 22.03⁸

Schulz Forum (Gdańsk) (5) – PL: 2014: 4⁹; 2017: 10⁹; 2018: 12³; 2019: 14⁹; 2022: 19/20³

Schülerzeitung Criss-Cross (Spaichingen) – DE: 1979: 9⁸

Schwarzwälder Bote (Oberndorf am Neckar) – DE: 1991: 11.09⁸

Schwäbische Zeitung (Leutkirch) – DE: 1985: 05.12⁸

Schweizer Monatshefte (Zürich) – DE: 1997: 7/8

Science, Technology & Society (India) – EN: 1979: 15⁷

Science Fiction: A Review of Speculative Literature (Sydney) (4) – EN: 1982: 4; 1983: 3⁷; 1998: 1⁷; 2000: 2⁷

Science Fiction Baustelle (Köln) – DE: 1978: 9⁸

Science Fiction Okular (Herzogenrath) – DE: 1999: 180⁸

Science Fiction Review (Portland) (12) – EN: 1971: 42⁷, 43⁹; 1974: 3; 1975: 15⁹; 1976: 19⁹; 1977: 22⁹, 23⁹; 1979: 30⁹; 1980: 37⁹; 1981: 39⁹; 1986: 59⁹; 1990: 3

Science-fiction. Revue (Paris) – FR: 1986: 7/8

Science-Fiction Studies (Greencastle, IN) (49) – EN: 1973: 1, 2; 1974: 3, 4; 1975: 5, 6; 1977: 11^H, 12, 13^H; 1978: 14; 1979: 17⁷, 18; 1980: 22; 1981: 23; 24^H; 1983: 29, 31; 1984: 34; 1985: 35; 1986: 40; 1987: 41, 42^H, 43^H; 1988: 46^H; 1989: 47^H; 1991: 53; 1992: 56^H, 57^H, 58^H; 1993: 59^H; 1994: 63^H; 1995: 65^H; 1996: 69; 1997: 72^H; 73; 1998: 76^H; 1999: 77^H, 78^H, 79^H; 2000: 80^H; 2001: 83^H; 2002: 86^H; 2006: 100^H; 2013: 121; 2014: 123^H; 2016: 130^H; 2018: 135^H; 2019: 137^H; 2023: 151^H

Science Fiction Times (Bremerhaven) – DE: 1973: 130⁸

Science Fiction Times (Erkrath) – DE: 1978: 145⁸

Science Fiction Times (Meitingen) (6) – DE: 1969: 94/95, 99; 1972: 128; 1986: 6⁸, 11⁸; 1989: 12⁸

Scripta Neophilologica Posnaniensia (Poznań) – PL: 2012: 12⁹

Scriptores Scholarum (Lublin) (2) – PL: 1999: 4²; 2000: 4³

Scythrop. Australian Science Fiction Review (Kingston) – EN: 1972: 26

Second Look (Washington, D.C.) (2) – EN: 1979: 10; 1980: 2

Secuencias: Revista de historia del cine (España) – ES: 2017: 45⁹
 Semina Scientiarum. Supplement do Zagadnień Filozoficznych w Nauce (K.) (2) – PL: 2016: 15³; 2018: 17³
 Semiotica (B.) – EN: 2021: 240
 Semper Fidelis (Lwów,) (8) – PL: 1996: 5; 1999: 1²; 2001: 5²; 2002: 3²; 2003: 4²; 2006: 3², 5², 6²
 Sensus Historiae. Studia Interdyscyplinarne (Poznań) – PL: 2023: 4³
 Serra d'Or (España) – CA: 2024: 769⁹
 SF & Fantasy Book Review (USA) (2) – EN: 1979: 5⁷; 1983: 15⁷
 SF Book (Tokyo) / SFの本 (東京) – JA: 1984: 5
 SF Commentary (Melbourne, Australia) (34) – EN: 1969: 5⁹, 6; 1970: 9, 12, 14, 17⁹; 1971: 19, 20, 22–25; 1972: 26, 29, 31⁹; 1973: 35/37; 1974: 38⁹; 1975: 41/42, 44/45; 1976: 48/50⁹; 1977: 51; 1978: 53⁹; 1980: 60/61; 1981: 62/66⁹; 1989: 67⁹; 1991: 69/70⁹; 2000: 76⁹; 2001: 77⁹; 2003: 78⁹; 2010: 80⁹; 2012: 83⁹; 2019: 98⁹; 2020: 101⁹; 2021: 106⁹
 SF Hoseki (Tokyo) / SF宝石 (東京) – JA: 1980: 6
 S-F Magazine (Tokyo) / S-Fマガジン (東京) (21) – JA: 1961: 7; 1962: 4, 7⁰–9⁰, 11⁰, 12⁰; 1963: 3⁰, 8⁰; 1966: 4, 11⁰; 1969: 5, 9; 1976: 3⁰; 1977: 4⁰; 1978: 1⁴; 1981: 9⁰; 1982: 10; 1983: 5⁰; 1990: 6; 2004: 1
 SF-Notizen (Bremerhaven) – DE: 2001: 520⁸
 SF Perry Rhodan Magazin (Rastatt) (2) – DE: 1980: 10; 11⁸
 SFera (W., Bydgoszcz) (2) – PL: 1984: 1¹; 2003: 2⁴
 Sferoj (Hispanio) – EO: 1983: 1⁰
 SFinks (Olsztyn) (17) – PL: 1995: 3; 2003: 2²; 2012: 3; 2014: 2⁴; 2020: 61⁴; 2021: 65, 66^H; 2022: 67^H–70^H; 2023: 72^E, 73; 2024: 76^H–79^H
 SFWA Bulletin (USA) – EN: 1974: 53A
 SFWA Forum (USA) – EN: 1975: 41
 Shargh (Tehran) – EN: 2004: 16.07
 Shincho (Tokyo) / 新潮 (東京) – JA: 1996: 2
 Siegener Periodicum zur Internationalen Empirischen Literaturwissenschaft (B.) – DE: 1985: 2
 Siegener Zeitung (Siegen) – DE: 1985: 04.10⁸
 Sigart Newsletter (USA) – EN: 1974: 47⁹
 Signa: Revista Asociación Española de Semiótica (Madrid) – ES: 2011: 20⁹
 Czasopisma

Sincronía. Revista de Filosofía y Letras (México) – ES: 2017: 72⁹

Sirius (Zagreb) (11) – HR: 1976: 1⁰, 4⁰; 1977: 10⁰; 1978: 30⁰; 1979: 32, 39⁰, 41⁰; 1980: 43⁰, 47⁰; 1981: 59⁰; 1983: 86⁰

Sirp ja Vasar (Tallinn) (2) – ET: 1962: 32⁴; 1978: 17⁴

Skrzydłata Polska (W.) – PL: 1953: 3⁶

SL Õhtuleht (Tallinn) – ET: 2006: 29.03

Slan (Deutschland) – DE: 1969: 3

Slavia Occidentalis (Poznań) – PL: 2007: 64³

Slavistische Forschungen (Köln) – DE: 1988: 54³

Slawistyka (Gdańsk) – PL: 2010: 11²

Slovenská literatúra (Bratislava) – SK: 2007: 2

Slovenská reč (Bratislava) – SK: 1988: 53⁷

Slovo a smysl (Praha) – CS: 2005: 3

Słowo. Dziennik Katolicki (W.) (3) – PL: 1993: 57⁶; 1996: 178⁶, 193¹

Słowo Ludu (Kielce) (13) – PL: 1961: 119/120; 1962: 152⁶; 1971: 337, 632⁶; 1986: 181⁶; 1990: 275; 1998: 273⁹; 1999: 28.05⁶; 2002: 21.06⁶; 2003: 03.01⁶; 2004: 190; 2006: 74⁶, 77

Słowo Ojczyście (Grodno) (2) – PL: 2006: 4⁴; 2009: 2⁴

Słowo Polskie (Wr.) (13) – PL: 1956: 42; 1962: 63⁶; 1968: 01.06; 2000: 124⁶; 2001: 217⁶; 2002: 279⁶; 2003: 38⁶; 2004: 163⁶; 2005: 44⁶, 92⁶; 2006: 74⁶, 78⁶; 2007: 73⁶

Słowo Powszechne (W.) (18) – PL: 1952: 85⁶; 1955: 13⁶; 1960: 60⁹; 1971: 31⁶; 1972: 298⁵; 1973: 227¹; 1975: 270⁹; 1976: 9, 165⁶, 265⁶; 1981: 106⁶; 1982: 106⁶; 1984: 04.10⁵; 1985: 219⁶; 1988: 127⁶, 08.09⁵; 1990: 151²; 1991: 62²

Słowo Tygodnia (Kielce) – PL: 1955: 39[47]^E

Słupskie Prace Filologiczne. Seria Filologia Polska (Słupsk) (2) – PL: 2008: 6³; 2009: 7³

Słupskie Prace Humanistyczne (Słupsk) (2) – PL: 1981: 2³; 1996: 16a³

Słupskie Studia Filozoficzne (Słupsk) – PL: 2001: 3³

Służba Zdrowia (W.) (2) – PL: 1972: 37⁰; 1977: 9¹

Smer (Banská Bystrica) – SK: 1973: 18.05

Societatea Română de Science Fiction și Fantasy (București) – RO: 2010: decembrie

Società di Studi Geografici. Memorie geografiche (Firenze) – IT: 2023: 23⁹
 Sofia / ΣΟΦΙΑ. Pismo Filozofów Krajów Słowiańskich (Rzeszów) – PL: 2012: 12⁴
 Solaris (Bielefeld) (2) – DE: 1968: 15⁰; 1969: 18.19
 Solaris Story Reader (Bonn) (2) – DE: 1980: 1; 1982: 3⁸
 Solaris-Almanach (Bonn) (3) – DE: 1985: 6⁷; 1986: 7; 1987: 6
 Sonntag (B.) (2) – DE: 1964: 15⁰; 1973: 23
 Southwest Review (Dallas) – EN: 1981: 3⁴
 Soviet Literature (Moscow) (2) – EN: 1968: 5; 1982: 1⁴
 Sowjetliteratur (Moskau) (2) – DE: 1968: 5; 1973: ?
 Sõnumileht (Tallinn) – ET: 1995: 11.11
 Spandauer Volksblatt (B.) – DE: 1974: 18.08⁸
 Sparkassen Magazin (Deutschland) – DE: 1984: Herbst⁰
 Speculation (Birmingham) – EN: 1972: 30⁷
 Splot. Kwartalnik kulturalno-naukowy (K.) – PL: 2007: 2⁹
 Sphinx (Deutschland) – DE: 1986: 5⁰
 Spirale (France) – FR: 1976: 5⁰
 Spojrzenia (Szczecin) – PL: 1973: 12
 Społeczeństwo i Edukacja. Międzynarodowe studia humanistyczne (W.) (2) – PL: 2016: 3³; 2017: 2³
 Społeczeństwo Otwarte (W.) (2) – PL: 1991: 38¹; 1997: 2³
 Sports (Rīga) (2) – LV: 1998: 12.09⁹, 03.10⁹
 Spotkania (W.) (2) – PL: 1991: 38⁵; 1993: 7
 Spotkania Humanistyczne (Siedlce) (2) – PL: 2015: 5³; 2016: 6³
 Sprache im technischen Zeitalter (B.) – DE: 1979: 71⁸
 Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Polskiej Akademii Umiejętności (K.) – PL: 2008: 70²
 Sprawy i Ludzie (Wr.) (4) – PL: 1956: 16⁹; 1983: 3¹, 4¹; 1992: 30
 Sprawy Nauki (W.) (2) – PL: 2003: 11; 2007: 8⁴
 Stadtanzeiger (Emmerich) – DE: 1981: 12.11⁸
 Standard: gazetë e përditshme (Tiranë) – SQ: 2006: 108⁹
 Standart (København) – DA: 2011: 4⁹

Starlog (Brooklyn) – EN: 1985: 100⁷
 Stavanger Aftenblad (Stavanger) (2) – NO: 2003: 21.03⁹, 10.10⁹
 Stern (Hamburg) – DE: 1975: 41⁸
 Stern Buch Journal (Hamburg) – DE: 1975: Okt.⁷
 Stichwort. Blätter für Jugendbildung (Schwalbach) – DE: 1975: 1⁸
 Stolica (W.) (2) – PL: 1986: 15⁶; 2011: 6²
 Studenckie Zeszyty Naukowe (W)Koło Rosji (Kraków) – PL: 2019: 1⁹
 Student (K.) – PL: 1978: 18
 Student (Praha) – CS: 1966: 31/34
 Studi Slavistici (Florence) – EN: 2006: 3^H
 Studia Estetyczne (W.) – PL: 1982: 19¹
 Studia et Documenta Slavica (Opole) – PL: 2019: 4⁴
 Studia Filologiczne (Raciborz) – PL: 2022: 9³
 Studia Filozoficzne (W.) (5) – PL: 1965: 2, 3; 1967: 2, 3; 1968: 3/4
 Studia Germanica Gedanensia (Gdańsk) – DE: 2011: 25³
 Studia Humanistyczne AGH (K.) – EN: 2019: 3³
 Studia Interkulturowe Europy Środkowo-Wschodniej (W.) – UK: 2024: 17³
 Studia Językoznawcze (Szczecin) – PL: 2022: 21
 Studia Niemcoznawcze = Studien zur Deutschkunde (W.) (12) – PL: 2003: 26²; 2004: 27³; DE: 2004: 28³; 2005: 29³, 31³; 2006: 33³; 2007: 34³, 35³; 2009: 40³; 2010: 46³; 2015: 55³; 2017: 59³
 Studia Pedagogiczno-Artystyczne (Poznań) – EN: 2014: 9³
 Studia Philosophica Wratislaviensia (Wr.) (2) – PL: 2009: 2³; 2018: 3³
 Studia Pigioniana (Krosno) – PL: 2021: 4³
 Studia Polonistyczne (Poznań) – PL: 1978: T.6¹
 Studia Pragmalingwistyczne (W.) – PL: 2014: 6³
 Studia Sandomierskie. Teologia, Filozofia, Historia (Sandomierz) – PL: 2023: 30³
 Studia Warmińskie (Olsztyn) – PL: 2021: 58³
 Studies in Sport Humanities (Cracow) – EN: 2021: 29
 Studium (K.) (4) – PL: 1999: 5; 2000: 2/3, 4; 2002: 3/4³
 Stuttgarter Nachrichten (Stuttgart) (2) – DE: 1977: 29.07⁸, 12.10⁸

Stuttgarter Zeitung (Stuttgart) (4) – DE: 1974: 25.05⁸; 1975: 17.07⁸; 1991: 14.09; 1994: 12.02⁸
 SubStance (Baltimore) – EN: 1993: 70⁹
 Sukces (W.) – PL: 2000: 7⁶
 Sumer Morn (USA) – EN: 1979: 2⁹
 Super Express (W.) (10) – PL: 1994: 107⁶; 1997: 45¹, 112⁶; 2002: 61, 273⁶; 2003: 38; 2005: 113; 2006: 74⁶, 81⁶, 145⁶
 Super TV (Łódź) – PL: 2006: 14⁶
 Supernova. Revija za spekulativno fikcijo (Celje) – SL: 2019: 7⁹
 Suplimentul de cultură (Iași) (3) – RO: 2007: 112⁴; 2008: 196⁴; 2011: 333⁴
 Suhrkamp Literatur Zeitung (F.a.M) – DE: 1976: 2⁰
 Süddeutsche Zeitung (München) (14) – DE: 1972: 27.09⁸; 1973: 07.01⁸, 05/07.01⁸, 16.11⁸; 1974: 09.10⁸; 1975: 07.10⁸, 08.10⁸; 1977: 5.11⁵; 1981: 209⁵; 1984: 07/08.07⁸, 155; 1985: 02.10⁵; 1991: 12.09⁵; 2006: 29.03⁶
 Süddeutsche Zeitung Magazin (München) – DE: 1995: 30⁰
 Südwest Presse (Ulm) – DE: 1984: 24.03⁸
 Svenska Dagbladet (Stockholm) (5) – SV: 1973: 28.01⁹; 1979: 28.01; 2003: 28.02, 03.06⁹; 2019: 25.06⁹
 Svět Práce (Praha) – CS: 1978: 52
 Světová literatura (Praha) (3) – CS: 1975: 5⁰; 1980: 3⁰; 1994: 4
 Sydsvenska Dagbladet (Malmö) – SV: 1976: 18.04⁷
 Sydvesten (Bergen) – NO: 2015: 04.08⁹
 SZ am Sonntag (Graz) – DE: 1985: 07.07⁸
 Szkoła Artystyczna (W.) (2) – PL: 2021: 3³, 4³
 Szpilki (W.) (13) – PL: 1954: 39⁷; 1955: 21⁶; 1963: 19⁶; 1970: 6, 15^E, 51/52^E; 1973: 42⁰, 43⁰; 1974: 20⁶, 51/52; 1976: 52⁶; 1978: 50⁶; 1985: 4¹
 Sztandar Ludu (Lublin) (4) – PL: 1956: 42⁹; 1959: 197⁶; 1972: 269⁶; 1976: 5
 Sztandar Młodych (W.) (129) – PL: 1951: 293⁰–310⁰; 1952: 2⁰–88⁰; 91⁴; 1958: 238⁰–247⁰; 1966: 178⁵; 1968: 259⁶; 1972: 28; 1973: 185⁶; 1974: 53⁷; 1977: 72⁶, 53/54; 1986: 2/3¹; 1987: 116⁶; 1991: 214; 1992: 184; 1995: 71⁷; 1996: 177⁶
 Sztuka Edycji. Studia Tekstologiczne i Edytorskie (Toruń) – PL: 2022: 1³
 Śląsk (Katowice) (9) – PL: 1999: 4³, 9²; 2002: 10²; 2003: 3²; 2006: 5³, 10³; 2012: 11³; 2018: 10³; 2021: 10³

Świat (W.) (4) – PL: 1954: 2⁶; 1960: 12⁹; 1955: 18⁶; 1964: 39⁶
 Świat Książki (W.) – PL: 1989: 5²
 Świat Młodych (W.) (3) – PL: 1968: 102/103; 1976: 6; 1986: 2/3⁰
 Świat Nauki (W.) (2) – PL: 2003: 10³, 12⁶
 Świat Wiedzy (Wr.) (2) – PL: 1999: 143⁵; 2021: 6⁹
 Tagebuch (Wien) – DE: 1957: 10⁸
 Tages-Anzeiger (Zürich) (56) – DE: 1973: 13.06⁸; 1974: 15.08⁸, 13.09⁸; 1975: 03.02⁸; 1976: 09.01⁸; 1977: 25.03⁸; 1983: 14.02⁰–13.04⁰; 1985: 12.07⁸; 1988: 20.02
 Tages-Anzeiger Magazin (Zürich) – DE: 1984: 14⁸
 Tagezeitung (B.) – DE: 2001: 12.09⁸
 Tak i Nie (Katowice) (4) – PL: 1984: 37⁶; 1985: 49⁶; 1986: 17⁶, 34¹
 Tawerna RPG (W.) – PL: 2007: 97⁹
 Tägliche Rundschau (B.) – DE: 1954: 13.12⁸
 Tähtivaeltaja (Helsinki) – FI: 1987: 1
 Teatr (W.) (11) – PL: 1961: 30.04⁵; 1997: 6³; 2009: 12³; 2012: 2³; 2018: 7/8³; 2020: 11³, 12³; 2021: 6^H, 12³; 2022: 4³; 2023: 7/8³
 Technikus (B.) – DE: 1970: 11
 Techno Party (W.) – PL: 1999: 12⁹
 Technoetic Arts: A Journal of Speculative Research (Bristol) – EN: 2012: 2/3⁹
 Technology and Culture (USA) – EN: 2014: 1⁹
 Tekstualia. Palimpsesty Literackie, Artystyczne, Naukowe (W.) – PL: 2017: 3³
 Teksty (W.) (13) – PL: 1972: 1, 3¹, 4¹; 1973: 1¹, 3, 4¹, 5, 6¹; 1974: 5, 6⁴; 1975: 5¹; 1976: 4/5¹; 1979: 1
 Teksty Drugie (W.) (10) – PL: 1990: 2, 3; 1992: 3^H; 2001: 6³; 2006: 1/2⁹; 2007: 4⁹, 6³; 2022: 3³; 2023: 5³; 2024: 1³
 Tele Leader (W.) (2) – PL: 2005: 48⁶; 2006: 29⁶
 Tele Max (W.) (2) – PL: 2003: 7⁶; 2006: 14⁶
 Tele Świat (W.) (2) – PL: 2000: 39⁶; 2003: 7⁶
 Tele Tydzień (W.) (3) – PL: 2006: 14⁶; 2021: 6⁶, 36⁶
 Telegram (Praha) – CS: 1962: 10.08⁰

Telepolis (Hanover) – DE: 1996
 Telepost (Deutschland) – DE: 1980: 10⁸
 Tematy i Konteksty. Z Archiwum Polonisty (Rzeszów) – PL: 2022: 12³
 TEMI (Tarnów) (6) – PL: 2002: 3⁶, 40; 2003: 5⁶, 12⁶; 2009: 28⁶; 2021: 37⁶
 Tempo (Hamburg) – DE: 1986: August
 Tenso Diagonal (Montevideo) – ES: 2018: 5⁹
 Teraz Rock (W.) – PL: 2006: 4⁶
 Természet és Társadalom (Bratislava) – HU: 1975: 8⁰
 Terra Astra (München) (3) – DE: 1973: 90–92
 The Alien Critic (Portland) – EN: 1974: 10
 The B.S.F.A. Bulletin (Bristol) – EN: 1969: 27⁹
 The Bloomsbury Review (Denver, Colorado) (2) – EN: 1985: 12⁷; 1987: 2⁷
 The Guardian (Manchester) – EN: 2011: 15.06⁹
 The Journal of Omphalistic Epistemology (Melbourne, Australia) (2) – EN: 1969: Supplement nr 1; 1970: 3
 The Magazine of Fantasy & Science Fiction (USA) (4) – EN: 1971: 40⁷; 1973: ?⁷; 1979: 1⁷; 1981: 4⁷
 The Magazine of the PASK (W.) – EN: 2017: 3⁹
 The Metaphysical Review (Melbourne) (3) – EN: 1985: 5/6⁹; 1987: 11/13⁹; 1995: 24/25⁹
 The Missouri Review (Columbia, Missouri) – EN: 1984: 2
 The Modern Language Review (L.) – EN: 1971: 1⁴
 The Moscow News (M.) (2) – EN: 1995: 27; 2004: 13
 The Nation (N.Y.) – EN: 1978: 13 May⁴
 The New Educational Review (Katowice) – EN: 2021: 64
 The New Republic (Washington) – EN: 1983: 5⁷
 The New York Review of Books (N.Y.) – EN: 1977: 12⁷
 The New York Times (N.Y.) (4) – EN: 1963: 20.03⁴; 1973: ?⁷; 2006: 28.03⁶; 2021: 11.08⁹
 The New York Times Book Review (N.Y.) (13) – EN: 1973: 23.09⁷; 1974: ?⁷; 1976: 29.08^H; 1977: ?⁷; 1979: 11.02⁷; 1980: 17.02⁷; 1982: 19.09⁷; 1983: 20.03; 1983: ?⁷; 1984: 02.09⁷; 1985: 24.03⁷; 1987: 07.06⁷; 1988: ?⁷

The New Yorker (N.Y.) (18) – EN: 1978: 24.07⁰, 18.09⁰, 11.12⁰; 1979: 26.02^H; 1980: 08.09⁷; 1981: 12.10⁰, 02.11⁰, 30.11⁰, 21.12⁰; 1984: 30.01, 02.04⁰; 1985: 22.04⁷; 2017: 27.10⁹; 2019: 06.01^H, 17.06⁹; 2021: 08.02⁹; 2022: 10.01⁹; 2024: 27.02⁹

The Observer (L.) (2) – EN: 1971: 21.11⁵; 1979: 27.05⁴

The Paris Review (Paris) – EN: 2014: 12.09⁹

The Polish Review (Champaign, IL) (5) – EN: 1974: 19⁷; 1987: 2⁷; 1992: 1; 1996: 4²; 2023: 2

The Russian Review (USA) – EN: 1997: 4⁹

The Soviet and Post-Soviet Review (Salt Lake City, Utah) – EN: 2002: 3

The WSFA Journal (Washington) (3) – EN: 1970: 74; 1971: 76; 1973: 82⁹

The Times (L.) (2) – EN: 1982: ?⁷, 1996: May

The Times Literary Supplement (L.) (7) – EN: 1974: ?⁷; 1975: 05.12⁴; 1978: 17.11⁷; 1980: 07.11⁷; 1982: 19.03⁷; 1985: 08.02⁷; 2009: 17.04^H

The Valetz Magazine (W.) – EN: 1998: 11⁷

The Warsaw Voice (W.) (6) – EN: 1993: 21.03; 1996: 39⁹; 1999: 27; 2006: 15; 2006: 15⁶, 18/19

The Washington Post (Washington) (2) – EN: 1987: 11,07; 2006: 28.03⁶

The WSFA Journal (Washington) (3) – EN: 1970: 74; 1971: 76; 1973: 84⁹

The Yale Literary Magazine (New Haven, Connecticut) – EN: 1984: 5

Theoria et Historia Scientiarum. An International Journal for Interdisciplinary Studies (Toruń) – PL/UK: 2022: 19³

Thüringer Landeszeitung (Karlsruhe) – DE: 1968: 27.04⁰

Thüringer Tageblatt (Weimar) – DE: 1971: 20.10⁸

Tidskriften Polen (W.) (2) – SV: 1964: 12; 1973: 5

Time (N.Y.) (2) – EN: 1979: 29.01⁵; 1984: 17.09⁵

Time Out (L.) – EN: 1982: ?⁷

To & Owo (Łódź) (3) – PL: 2003: 7⁶, 38⁶; 2005: 48⁶

Topos (Sopot) – PL: 2001: 1²

Trans-Humanities Journal (Honolulu, Hawaii) – KO: 2017: 2⁹

TransAtlantik (Hamburg) (3) – DE: 1983: 9⁰; 1990: 7; 1991: 3

Transgalaxis (Friedrichsdorf) – DE: 1978: 82/83⁸

Treći Program (Beograd) – SR: 1973: 3

Trendy (Radzymin) – PL: 2011: 6⁶

Tribüne (B.) (5) – DE: 1956: 265⁰; 1970: 148; 1974: 82, 86; 1982: ?⁷

Trybuna (W.) (48) – PL: 1990: 240, 263; 1991: 107⁶, 213⁶; 1994: 75²; 1996: 44⁶, 140², 215⁶, 222; 1998: 77⁶, 120, 167, 29.10⁵, 274²; 1999: 8, 23; 2000: 105² (Aneks), 151⁶, 302⁶; 2001: 23.05⁵; 121, 122, 167² (Aneks), 175², 181⁶, 187², 201², 04.08⁵, 209⁵, 213²; 2002: 21.06⁵, 208² (Aneks), 230² (Aneks), 271², 272⁶, 274^D, 275²; 2002: 143⁶, 275²; 2003: 214²; 2004: 163⁶; 2006: 75⁶, 76⁶, 77², 81⁶, 89⁶; 2007: 21⁶; 2021: 6⁹

Trybuna Literacka (W.) – PL: 1959: 23⁶

Trybuna Ludu (W.) (38) – PL: 1955: 338⁶; 1956: 38⁴, 52⁵, 58⁶; 1957: 14.08⁵, 223⁹; 1959: 17.04⁵, 07.06⁵, 282¹; 1960: 69⁹; 1962: 325¹; 1964: 198¹; 1965: 294¹; 1968: 164¹; 1973: 13¹, 19.08⁵, 251⁶, 293¹; 1974: 48⁵, 224⁶, 358/360; 1975: 211⁶; 1976: 24, 107¹, 143⁵; 1977: 18; 1978: 52, 105⁶; 1979: 30⁵, 05.07⁵, 155⁶; 1980: 8¹, 78⁷; 133⁶; 1982: 162^D; 1986: 63⁶, 88⁶; 1987: 50⁶

Trybuna Mazowiecka (W.) (9) – PL: 1957: 64 (Dodatek „Iskry” nr 11), 189⁶, 285; 1958: 140⁹; 1959: 207⁶; 1962: 136, 263⁶; 1963: 20.11⁵; 1968: 308

Trybuna Opolska (Opole) (6) – PL: 1955: 79⁶; 1956: 143⁴; 1972: 270⁶, 277⁰; 1974: 314⁹; 1990: 83⁶

Trybuna Robotnicza (Katowice) (68) – PL: 1952: 220⁶; 1958: 145, 207⁹, 211; 212⁰–271⁰; 1959: 199⁶; 1961: 124; 1979: 72⁶; 1980: 192⁶

Trybuna Śląska (Katowice) (8) – PL: 1993: 53; 1996: 300, 301; 1998: 15.10⁵, 250; 2001: 281; 2002: 232; 2003: 38

Trybuna Wolności (W.) – PL: 1957: 1⁰

Tu i Teraz (W.) – PL: 1982: 24⁶

Tvar (Praha) – CS: 2006: 7⁹

Tvorba (Praha) – CS: 1976: 28

Twój Styl (W.) (4) – PL: 2000: 1², 12; 2001: 6, 7⁶

Twórczość (W.) (54) – PL: 1950: 9^E; 1952: 6^H; 1957: 8^H; 1958: 5^H; 1959: 2, 6^H, 7^H; 1961: 12^H; 1962: 4^H, 6^H, 8; 1963: 3; 1964: 11^H; 1966: 1^H, 3, 8^H; 1967: 7^H; 1969: 2^H, 5^H, 7^H; 1970: 9^H; 1971: 8^H; 1972: 1^H, 3^H; 1973: 1^H; 1974: 9^H, 12^H; 1975: 3^H; 1976: 4^H, 10^H; 1977: 4^H, 12^H; 1978: 6^H; 1982: 8^H; 1983: 6^H; 1986: 11/12^H; 1987: 8^H, 10^H; 1988: 3^H; 1995: 12^H; 1996: 9^H; 1997: 7^H; 2000: 7^H; 2001: 4^H; 2006: 5^H; 2010: 3^H; 2012: 2^H; 2014: 10^H; 2017: 10^H; 2018: 1^H; 2019: 2^H; 2021: 10^B; 2022: 5; 2023: 10^H

Ty i Ja (W.) (2) – PL: 1965: 7; 1969: 6⁶

Tydzień (Poznań) (3) – PL: 1976: 10⁶; 1977: 1⁶; 1980: 19⁶

Tygiel (Elbląg) – PL: 2005: 1⁴

Tygodnik Angora (Łódź) (3) – PL: 2006: 15⁶; 2014: 8⁶; 2021: 21⁶

Tygodnik AWS (K.) (2) – PL: 1998: 45; 2000: 17⁶

Tygodnik Demokratyczny (W.) (4) – PL: 1963: 42⁶; 1964: 47⁶; 1966: 39⁴; 1975: 51⁶

Tygodnik Kulturalny (W.) (22) – PL: 1963: 14¹, 46^H; 1964: 40⁶; 1965: 43⁶; 1966: 31⁵; 1969: 34; 1970: 51/52; 1971: 4⁹, 7⁹, 17¹; 1975: 1¹, 30⁵; 1979: 51/52¹; 1982: 33⁶; 1983: 7⁶; 1984: 16¹, 23⁶; 1987: 22¹, 29⁵, 01.11⁶; 1988: 5⁶; 1995: 49⁹

Tygodnik Literacki (W.) (2) – PL: 1991: 9, 15²

Tygodnik Mazowsze Solidarność (W.) – PL: 1989: 276^D

Tygodnik Małopolska (K.) (2) – PL: 1996: 37¹; 2001: 37⁵

Tygodnik Morski (Gdynia) – PL: 1960: 34⁶

Tygodnik Nadwiślański (Tarnobrzeg) (2) – PL: 2001: 37, 50

Tygodnik Płocki (Płock) (11) – PL: 2020: 44³; 2021: 25³, 29³, 38³–40³; 2022: 10³, 38³, 39³; 2023: 28³, 33³

Tygodnik Podhalański (Zakopane) (2) – PL: 2006: 26⁶; 2019: 33⁶

Tygodnik Polski (Paris, Francja) (2) – PL: 1976: 5; 1987: 41⁶

Tygodnik Polski. La semaine Polonaise (Paris) – FR: 1969: 20

Tygodnik Popularny Nowy (W.) – PL: 1994: 29⁶

Tygodnik Powszechny (K.) (434) – PL: 1946: 6^B, 15^B, 43⁰, 45^E, 51/52^B; 1947: 14/15^E, 20^B, 21, 32^B, 38^B, 43^B, 44^B, 45; 1948: 1, 3, 7^B, 20, 21^B, 27^B, 37^B, 39^B, 41^B, 45^B, 46^B; 1952: 22^H; 1955: 18^H; 1957: 43; 1959: 10.05^H; 1960: 14^H; 1962: 34^H, 48^H; 1964: 16; 1965: 45^H; 1971: 25^H; 1972: 42^H; 1973: 27^H; 1974: 50^H; 1975: 06.04^H; 1980: 35; 1981: 38^H; 1984: 31^H; 1987: 35^H; 1989: 10; 1990: 6^H, 11, 26; 1991: 13.03^H, 37^H, 49–51/52; 1992: 1–35, 37^H, 38, 47; 1994: 8, 10^H, 20–51/52; 1995: 1–52/53; 1996: 1–51/52; 1997: 1–17, 31, 51/52^H; 1998: 44^H, 45, 51/52; 1999: 2^H, 6, 11, 13, 15, 16, 18–22, 45^H, 47^H, 50^H; 2000: 3, 5, 6^H, 8, 15, 23^H, 34, 39, 43, 45^H, 47, 52/53^H; 2001: 1, 4–8, 9^H, 10–12, 14–16, 17^H, 18, 19, 21, 22^H, 23, 25–27, 29–32, 34, 36–39, 41, 43–46, 47^H, 48–51/52; 2002: 3, 5, 6, 15, 16, 19, 20, 26^H, 36, 39, 40, 42, 44–46, 47^H, 49, 51/52; 2003: 2, 4, 6, 7^H, 8, 9, 11^H, 12, 14, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 36, 37^H, 38, 40, 42, 46, 47^H, 48, 50, 2004: 1, 3, 5, 7, 10, 13, 16, 18, 20, 23, 25, 26, 28, 30, 32–34, 36, 38, 40, 42, 44, 46, 48, 50, 51; 2005: 2, 4, 6, 8, 11^H, 14, 16, 18, 21, 22^H, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45, 47, 49, 51, 52; 2006: 2, 4, 6, 7, 8, 15, 29^H; 2007: 12^H; 2009: 40^H; 2013: 50^H; 2015: wydanie specjalne „Kanon” nr 1, wydanie specjalne „Kanon” nr

2; 2017: 34^H; 2018: 21^H, 39^H; 2019: 16; 2020: 23/24^H, 51/52^H; 2021: 38^H; 2022: 1/2^H, 8^H; 2025: 26^H

Tygodnik Solidarność (6) – PL: 1991: 15², 44²; 1992: 40²; 2000: 16, 49³; 2006: 14⁶

Tygodnik Zamojski (Zamość) – PL: 2006: 13⁶

Tygodniowy Ilustrowany Magazyn (W.) (2) – PL: 1986: 13⁶; 1987: 35⁶

Tytuł (Gdańsk) – PL: 1999: 1

TZ (München) – DE: 1972: 18.02⁸

Ubiq (Zagreb) – HR: 2007: 1^H

Ulica Wszystkich Świętych (Lublin) – PL: 2003: 4⁷

Undergrunt (Toruń) (2) – PL: 2001: 3/4; 2003: 9³

Universitas (K.) – PL: 1997: 21²

Universitas (Stuttgart) – DE: 1991: 7

Univerzum (Budapest) (2) – HU: 1963: 3⁴, 4⁴

Uniwersytet Zielonogórski (Zielona Góra) – PL: 2006: 2

Unser Prenzlauer Berg (B.) – DE: 1960: 2

Unsere Zeit (Düsseldorf) – DE: 1975: 29.11

Urania (W.) – PL: 1952: 3⁷

Utopian Studies (USA) – EN: 1998: 2⁹

Uważam Rze. Inaczej Pisane (W.) (3) – PL: 2011: 36⁶; 2013: 23⁶, 36³

Új Magyarország (Budapest) – HU: 1993: 106

Vaduguns (Balvi) – LV: 1980: 28.10⁹

Vario. Triannular Magazine (USA) – EN: 2007: 4

Vatra (Târgu Mureș) (6) – RO: 1973: 5⁰–9⁰; 1975: 9

Vårt Land (Oslo) – NO: 2021: 11.06⁹

VDI-Nachrichten (Düsseldorf) – DE: 1991: 13.09⁸

Vector. The Critical Journal of the British Science Fiction Association (L.) (13) – EN: 1972: Spring⁰, 59⁹, 60⁹; 1973: 67/68⁹; 1976: 73/74⁹, 75⁹, 76⁹, 78⁹; 1978: 87⁹, 90⁹; 1984: 118⁹; 1985: 126⁹; 1991: 159⁹

Veselība (Rīga) (3) – LV: 1970: 1⁹; 1972: 5⁹; 1989: 11⁹

Vesmír (Praha) (2) – CS: 1991: 11; 1996: 2

Vice (B.) – DE: 2012: 9⁴

Vice (N.Y.) – EN: 2012: 9⁰
 Vidici (Beograd) – SR: 1989: 1/2²
 Vikerkaar (Tallinn) – ET: 1994: 5
 Virgül (İstanbul) (2) – TR: 1998: 10; 2000: 26
 Vision of Tomorrow (L.) – EN: 1969: 1⁰
 Vit & Fit (Абакан) – RU: 2009: 5⁴
 Viva! (W.) (5) – PL: 2001: 21²; 2003: 5; 2006: 4, 8⁶; 2009: 19
 Vivat Academia (Gdańsk) – PL: 1998: 8
 VK-Veranstaltungsdienst (Bonn) – DE: 1959: 1⁸
 Voice Literary Supplement (N.Y.) – EN: 1987: June⁷
 Volksstimme (Magdeburg) (2) – DE: 1961: 20.05⁰; 1984: 03.10⁸
 Volksstimme (Wien) (2) – DE: 1978: 11.08⁸; 1979: 06.05⁸
 Vorwärts (Basel) (2) – DE: 1960: 20.05⁸; 1961: 23.06⁸
 Vox. Kasseler Stadtilustrierte (Darmstadt) – DE: 1985: 09.09⁸
 W drodze (Poznań) (4) – PL: 1976: 5; 1978: 6; 2003: 4²; 2021: 7³
 Walka Młodych (W.) (9) – PL: 1966: 31¹; 1967: 20⁶; 1971: 12⁶, 26⁵; 49¹;
 1974: 48⁶; 1976: 19⁶; 1984: 25⁶; 1987: 5⁶
 Warmia i Mazury (Olsztyn) – PL: 1975: 10.10⁶
 Warsaw Business Journal (Warsaw) (2) – EN: 2000: 3; 2006: 13⁶
 Weekendavisen (København) – DA: 2003: 20.06⁹
 Welcome to Ukraine Magazine (Kyiv) – EN: 2001: 3
 Welt am Sonntag (Hamburg) (3) – DE: 1974: 07.04⁸, 08.12⁸; 1977: 03.04⁷
 Welt der Arbeit (Köln) – DE: 1972: 11.08⁸
 Weltbild (München) – DE: 1982: 1⁰
 Weltwoche Magazin (Zürich) – DE: 1983: 06.04⁸
 Weser-Kurier Magazin (Bremen) (2) – DE: 1995: 19.08; 2001: 12.09⁸
 Westdeutsche Allgemeine Zeitung (Essen) – DE: 1973: 17.11⁸
 Westermanns Monatshefte (B.) (2) – DE: 1974: 6⁸; 1975: 11⁰
 Western News (London, Ontario) – EN: 1974: ?⁷
 Westfalenpost (Hagen) – DE: 1991: 206
 Westfälische Nachrichten (Münster) – DE: 1975: 04/05⁸
 Westfälische Rundschau (Dortmund) (2) – DE: 1976: 23.02⁸; 1978: 19.07⁸
Czasopisma **300** **PL, DE, EN...**

Westfälischer Anzeiger (Hamm) – DE: 1985: 05/06.10⁸

Wetzlarer Neue Zeitung (Mainz) (2) – DE: 1974: 26.08⁸; 1977: 10.09⁸

Wiadomości (L.) (2) – PL: 1966: 49⁹; 1967: 7⁶

Wiadomości (Wr.) (64) – PL: 1976: 2; 3⁰-52⁰; 1977: 3⁰-14⁰; 1980: 10⁷

Wiadomości Dnia (Łódź) (4) – PL: 1995: 67⁷; 1997: 07.07; 2000: 80⁶; 220⁶

Wiadomości Kulturalne (W.) (5) – PL: 1996: 5³, 37, 15.09⁵; 1997: 22², 50²

Wiadomości Matematyczne (W.) – PL: 2020: 2⁹

Wiadomości Statystyczne. The Polish Statistician (W.) – PL: 2016: 9⁹

Wiadomości Uniwersyteckie (Lublin) – PL: 1995: 3

Wiadomości Uniwersyteckie (Olsztyn) – PL: 2021: 10³

Wiatraki (Bydgoszcz) (2) – PL: 1960: 16^E; 1965: 24¹

Widnokręgi (W.) (2) – PL: 1962: 5⁴; 1970: 2

Wieczór (Katowice) (7) – PL: 1959: 115⁶; 1960: 116; 1966: 67; 1973: 276⁶; 1976: 125⁶, 126¹; 1978: 271⁷

Wieczór Wrocławia (Wr.) (4) – PL: 1974: 152¹; 1981: 104⁹, 105⁹; 1996, 18/20.10

Wieczór Wybrzeża (Gdańsk-Sopot-Gdynia) (2) – PL: 1960: 182; 1977: 16

Wiedza i Życie (W.) (11) – PL: 1966: 5; 1972: 1⁷; 1986: 11⁵; 1989: 5, 11/12; 1990: 6; 1991: 6, 12³; 1992: 2; 1997: 5⁷; 2006: 5³

Wiek XIX. Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza (W.) (3) – PL: 2009: 2³; 2012: 5³; 2015: 8³

Wielogłos. Pismo Wydziału Polonistyki UJ (K.) (2) – PL: 2014: 3³; 2017: 4³

Wiener (Wien) – DE: 1989: 1

Wiener Bücher-Briefe (Wien) (4) – DE: 1972: 4⁸; 1974: 1⁸, 2⁸, 5⁸

Wiener Journal (Wien) – DE: 1991: Okt.⁸

Wiener Zeitung (Wien) (2) – DE: 1985: 09.08⁸; 1990: 23.02⁸

Wiesbadener Kurier (Wiesbadener) (2) – DE: 1974: 04.05⁸; 1989: 21/22.10⁸

Wieś (Lublin) – PL: 1952: 28¹

Wieści (K.) – PL: 1974: 47⁶

Więż (W.) (5) – PL: 1962: 2⁶; 1968: 7/8⁶; 1986: 11.12⁵; 1999: 5⁶; 2006: 12³

Wileńskie Rozmaitości (Bydgoszcz) – PL: 1996: 4^D

Wilson Library Bulletin (N.Y.) – EN: 1974: 49⁴

Wired (San Francisco) – EN: 2002: 12
 WirtschaftsWoche (Düsseldorf) – DE: 1996: 22
 Wiselka (Lublin) – PL: 1984: 1¹
 Wissenschaft und Fortschritt (B.) – DE: 1957: 3⁸
 Wissenschaftliche Zeitschrift der Pädagogischen Hochschule „Erich Weinert“ (Magdeburg) – DE: 1987: 1⁸
 Własnym głosem (W.) – PL: 2011: 84²
 Wochenpost (B.) (8) – DE: 1954: 47⁰; 1957: 46⁰; 1970: 2, 39; 1974: 06.09⁸; 1977: 27⁸; 1978: 6; 1996: 38
 Wochenpresse (Wien) (2) – DE: 1976: 03.03⁸; 1986: 15
 World Literature Today (Norman, Oklahoma) (7) – EN: 1977: 3⁷, 4⁷; 1990: 4²; 1994: 68²; 1996: 1², 3²; 1997: 4⁹
 Wprost (Poznań) (52) – PL: 1986: 17.01⁵, 33¹; 1990: 42²; 1991: 15², 20; 1992: 1, 17, 35, 06.12; 1993: 1, 17; 1994: 31, 52; 1995: 38, 41; 1996: 7, 9², 21², 26², 43; 1997: 14, 23, 24², 35, 52⁹; 1998: 32², 41^D; 1999: 16¹; 2000: 3⁹, 9, 52/53; 2001: 21, 38², 47; 2002: 22², 41³, 49²; 2003: 6², 7²; 2005: 25⁵; 2006: 14³, 15⁶; 2011: 40³; 2013: 38³, 46³; 2017: 35⁶, 46⁶, 50; 2018: 36⁶; 2019: 3⁶; 2021: 23⁶, 42⁶
 Wrocławski Tygodnik Katolików (Wrocław) (2) – PL: 1966: 50⁶; 1971: 29⁶
 Współczesność (W.) (10) – PL: 1962: 13¹, 01.10⁵; 1965: 21¹, 24⁵; 1968: 13⁶; 1969: 10⁶; 1970: 7⁹, 8⁴; 1971: 18⁵; 19¹
 Wuhlado (Budyšin / Bautzen) – HSB: 2001: 2⁹
 Wysokie Obcasy (W.) – PL: 2000: 6; 2017: 33^H
 Wyspa (W.) – PL: 2008: 3²
 Wyszowskiak (Wyszów) (3) – PL: 2021: 46³, 47³, 49³
 X-Magazin (Deutschland) (4) – DE: 1970: 1⁰, 4⁰, 9⁰; 1972: 12⁰
 Yearbook of Conrad Studies (Cracow) (2) – EN: 2015: 10; 2017: 12³
 Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi (W.) – EN: 2020: 3³
 Z pod znaku Afrodyty (Nicosia, Cypr) – PL: 2006: 6
 Za i przeciw (Lublin) – PL: 1971: 16
 Za pozwoleniem (Wr.) – PL: 1994: 13²
 Zagadnienia Filozoficzne w Nauce (K.) (2) – PL: 2003: 33³; 2021: 70³
 Zagadnienia Naukoznawstwa (W.) – PL: 2008: 2³

Zagadnienia Rodzajów Literackich (Łódź) (4) – PL: 1960: 2⁴; 1968: 2⁴; 1973: 1⁴; 2014: 2³

Zapiski z Pogranicza (Olsztyn) – PL: 2015: 1³

Zarzewie (W.) – PL: 1988: 35⁶

Zbliżenia Polska-Niemcy (Wr.) – PL: 2004: 1³

Zdanie (K.) (4) – PL: 2002: 1/2²; 2022: 1³, 2³; 2024: 2⁴

Zdarzenia (K.) (88) – PL: 1957: 1–21, 23–33; 1958: 1, 2, 4–48, 50; 1959: 2, 4–6; 1960: 24, 32^E, 34^E–36^E

Zeit Magazin (Hamburg) – DE: 1979: 15⁰

Zeit Wissen (Hamburg) (2) – DE: 2005: 2, 3

Zeithistorische Forschungen (Potsdam) – DE: 2021: 1⁹

Zeitschrift für Fantastikforschung (Hamburg) (2) – DE: 1975: 95⁸; 2016: 2⁴

Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik / LiLi (F.a.M.) (2) – DE: 2009: 156⁹; 2017: 4⁹

Zeitschrift für Parapsychologie und Grenzgebiete der Psychologie (Freiburg) – DE: 1981: 1

Zeitschrift für Semiotik (Chemnitz) – DE: 1984: 3

Zeitung zum Sonntag (Freiburg) – DE: 2001: 09.09⁸

Zemědělské Noviny (Praha) – CS: 1989: 6²

Zer: Revista de estudios de comunicación (España) – ES: 2014: 37⁹

Zero (K.) – PL: 1997: 0

Zero (M.) – RU: 1991: 1

Zeszyty Literackie (Warszawa, Paryż) (6) – PL: 1990: 32²; 1991: 35²; 1997: 57²; 2002: 77²; 2011: 4²; 2013: 4⁶

Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej we Włocławku. Rozprawy Humanistyczne (Włocławek) – PL: 2009: 11³

Zeszyty Naukowe Politechniki Rzeszowskiej. Nauki Społeczne (Rzeszów) – PL: 1990: 70⁷

Zeszyty Naukowe – Uniwersytet Szczeciński. Colloquia Germanica Stetinensia (Szczecin) – DE: 2009: 16³

Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Przegląd Historyczno-Literacki (K.) – PL: 1981: 43¹

Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Językoznawcze. (K.) – PL: 1977: 54¹

Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Zielonogórskiego. Seria Scripta Humana (Zielona Góra) – PL: 2016: 5³

Zeszyty Szkolne (W.) – PL: 2005: 1⁹

Zielony Sztandar (W.) (4) – PL: 1962: 24⁶; 1971: 29/30¹; 1976: 11⁶; 1987: 51

Ziemia Gorzowska (Gorzów Wielkopolski) (2) – PL: 1978: 2¹; 1979: 1¹

Ziemia i Morze (Szczecin) – PL: 1956: 5¹

Zinātne un Tehnika (Rīga) (16) – LV: 1960: 11⁹; 1961: 6⁰; 1962: 4⁹; 1962: 4⁰–8⁰; 1963: 5⁰–7⁰; 1964: 10⁰; 1965: 8, 9; 1971: 9⁰; 1973: 7⁰

Zlatý máj (Praha) (2) – CS: 1958: 3; 1959: 2

Znaczenia (Wr.) (2) – PL: 2017: 16³; 2018: 16

Znak (K.) (17) – PL: 1969: 7/8; 1971: 7/8⁴; 1978: 9; 1988: 11⁷; 1991: 3; 1995: 9; 1997: 2¹; 1998: 5; 2000: 9²; 2001: 8³; 2003: 9; 2004: 7/8⁹; 2012: 3³; 2013: 9; 2018: 1³; 2021: 9^H; 2022: 1

Znak Sagite (Beograd) – SR: 2004: 14

Zukünfte (Gelsenkirchen) – DE: 1992: 3⁴

Züricher Fabrikzeitung (Zürich) – DE: 1988: 48

Zvaigzne (Rīga) (5) – LV: 1961: 05.05; 1964: 05.08⁹; 1973: 20.04⁹; 1977: 15.05⁹; 1978: 01.08⁹

Zwierciadło (W.) (7) – PL: 1959: 19⁶; 1961: 32⁶; 1963: 33⁶; 1964: 51/52⁰; 1965: 11¹; 1976: 31⁶; 2011: 12⁶

Zwoje (Lund, Szwecja) (2) – PL: 2002: 4⁹; 2006: 44⁹

Zwrot (Cieszyn, Czechy) – PL: 2006: 5²

Żołnierz Polski (K.) (19) – PL: 1946: 11^E, 45⁰, 47^E; 1947: 12⁰, 14–21, 27⁰–30⁰; 1959: 2⁶, 17⁶; 1987: 34⁰

Żołnierz Polski Ludowej (W.) – PL: 1962: 149

Żołnierz Wolności (W.) (3) – PL: 1958: 24⁹, 165; 1963: 3⁶

Życie (W.) (32) – PL: 1997: 108⁶, 117⁵; 1998: 227², 249; 1999: 23, 103; 2000: 5, 75⁶, 77², 99, 115⁶, 162⁶, 197⁶, 214⁶, 273⁹; 2001: 24², 86, 121, 25.05⁵, 127⁶, 175⁶, 193², 213, 232; 2002: 180⁶, 183⁶, 236⁶, 276², 09.10⁵; 2004: 152⁶; 2006: 28.03⁵; 2007: 26.11⁹

Życie (W.) – dodatek „Życie z Książkami” (10) – PL: 1999: 17.02², 09.04², 13.05², 14.07², 25.11²; 2000: 19.01², 16.02², 27.04², 24.08², 23.11²

Życie Bytomskie (Bytom) – PL: 2002: 46

Życie Duchowe (K.) – PL: 2001: 26

Życie Gospodarcze (W.) (3) – PL: 1979: 4⁶; 1992: 51/52; 1994: 10
 Życie i Kultura (Szczecin) – PL: 1953: 2
 Życie i Myśl (Poznań) (2) – PL: 1966: 9⁶; 1977: 12⁶
 Życie Literackie (K.) (88) – PL: 1951: 17⁰; 1952: 12^H; 1953: 5⁰, 7, 29^E, 36, 52^E; 1954: 5^H, 6^H, 7, 16^E, 17⁰, 44, 47^H; 1955: 15, 17, 26, 36, 50^H; 1956: 6, 7^H, 8, 40⁰; 1957: 24^E, 30^H, 43; 1958: 14, 24; 1959: 15^H; 1960: 46; 1961: 30^H, 31^H, 47^H, 51^H; 1962: 2^H, 13^H, 20^H, 27^H, 29, 32^E; 1963: 32⁰, 46, 51/52⁰; 1964: 43^H; 1967: 52^H; 1968: 29^H; 1969: 9^H, 26^H, 46^H, 47^H, 49^H; 1970: 48; 1971: 13^H, 34^H; 1973: 24^H, 34^H, 47^H; 1974: 21^H, 24^H; 1975: 44^H, 50^H; 1976: 7^H, 8^H, 20^H, 31^H, 50^H; 1977: 10^H; 1978: 25; 1979: 42^H; 1980: 42^H, 45^H; 1981: 37^H; 1982: 9^H, 15^H, 31^H; 1983: 17^H, 48^H; 1984: 5, 12^H, 15^H, 25^H, 46^H; 1985: 21^H; 1986: 35^H; 1987: 29^H, 42^H; 1992: 51/52; 1994: 10
 Życie na Gorąco (W.) (2) – PL: 2006: 14; 2021: 27⁶
 Życie Nauki (K.) (12) – PL: 1946: 11/12; 1947: 13/14–17/18, 23/24; 1948: 27/28, 31/32–35/36; 1949: 40/42, 43/48; 1950: 1/2
 Życie Radomskie (Radom) – PL: 1961: 88
 Życie Siedleckie (Siedlce) – PL: 2021: 43³
 Życie Warszawy (W.) (79) – PL: 1956: 12/13.02, 162⁹; 1959: 122⁶; 1961: 88, 147⁶; 1962: 43⁶, 264¹, 265¹; 1960: 278⁹; 1963: 3⁵, 157⁶; 1964: 254⁶; 1965: 21.08⁵, 200⁶, 250¹; 1966: 3, 14, 212⁵, 219⁶; 1967: 265; 1971: 261¹; 1973: 136⁶, 162¹; 1974: 275; 1976: 31.01⁵, 306¹; 1979: 151¹; 1980: 196⁶; 1981: 282⁶; DE/PL: 1983: 304; PL: 1984: 212⁵; 1987: 125⁵, 255⁶; 1989: 07.07⁵; 1990: 42¹; 1991: 215², 301/302; 1992: 29.05; 1994: 49², 55⁹, 06.07⁵; 1995: 88¹, 94⁶, 22.06⁵, 285, 339, 347⁶; 1996: 9⁵, 27⁶, 44, 69⁵, 72⁵, 221⁵, 261⁶; 1997: 70⁶, 286⁶; 1999: 24⁶, 09.04⁷; 2000: 80⁵, 84⁵, 111⁶, 253⁶; 2001: 190⁶, 213³; 2002: 268⁶; 2003: 38; 2004: 13.05⁵; 2005: 44, 110⁶; 2006: 74, 75⁶, 81⁶, 103⁶, 154⁶, 213⁶; 2007: 72⁶; 2008: 3⁶; 2009: 229⁶, 233⁶
 Žaliasis pasaulis (Vilnius) – LT: 2003: 3
 Živel (Praha) (2) – CS: 1995: 2; 2000: 16⁰
 2B – Polish American Academic Quarterly (Chicago) – EN/PL: 1995: 7/8
 7 Dni (Częstochowa) – PL: 2021: 3/4³
 7 Dni w Polsce (W.) – PL: 1961: 27⁶
 24 godziny Gazeta Kielecka (Kielce) (2) – PL: 1995: 10⁶, 77⁶
 2000 (Budapest) – HU: 1993: 4

Абакан (Абакан) (2) – RU: 1992: 28/29⁰; 1993: 182/183⁴
 АБВ (София) – BG: 1989: 4²
 Аврора (Ленинград) (2) – RU: 1973: 4⁰; 1976: 9⁴
 Актёр на телевидении (М.) – RU: 1977: 2⁹
 Ангара (Иркутск) (2) – RU: 1968: 4⁴; 1969: 1⁰
 Аргументы и факты (М.) (3) – RU: 2008: 17⁹; 2014: 50⁴, 51⁴
 Аргументы и факты в Белоруссии (Минск) (2) – RU: 2011: 05.10⁹; 2012: 12⁴
 Афиша (М.) (3) – RU: 2003: 3⁹; 2004: 24; 2005: 143⁹
 Баку (Баку) – RU: 1967: 04.08
 Беларусь (Мінск) (4) – BE: 1989: 8⁰; 1990: 12⁰; 1994: 1⁰; 1998: 6⁰
 Белгородская правда (Белгород) – RU: 1977: 11 дек.⁰
 Белорусская деловая газета (Минск) – RU: 1999: 27⁹
 Белорусы и рынок (Минск) – RU: 2006: 13
 Библиография (М.) – RU: 2018: 2⁴
 Библиотекарь (М.) – RU: 1966: 1
 Биология (М.) – RU: 2000: 17⁴
 Большая Кама (Пермь) – RU: 1980: 29⁴
 Бульвар (Киев) – RU: 2001: 36
 В защиту мира (М.) – RU: 1960: 3⁰
 В мире книг (М.) (6) – RU: 1961: 11; 1966: 12⁹; 1969: 7⁴; 1970: 11⁹; 1978: 1⁰; 1980: 4⁹
 Ванда (Варшава) (2): RU: 1976: 1⁰; 1989: 4⁰
 Вежа (Кіровоград) (5) – UK: 1995: 1⁰–3⁰; 1996: 2, 3⁴
 Вести / Окна (Тель-Авив) (4) – RU: 2005: 10.02, 01.12⁴; 2006: апрель; 2018: 31.05⁴
 Вести сегодня (Рига) (2) – RU: 2005: 297; 2007: 214⁴
 Вестник SETI (М.) (3) – RU: 2000: 17; 2002: 4; 2003: 5/6
 Вестник Белорусского государственного университета. Серия: Филология, Журналистика, Педагогика, Психология (Минск) – RU: 1975: 2⁹
 Вестник культурологии (М.) – RU: 2020: 4⁹

Вестник Ленинградского государственного университета имени А.С. Пушкина (Санкт-Петербург) – RU: 2014: 1⁹

Вестник Пермского государственного университета. Российская и зарубежная филология (Пермь) (2) – RU: 2013: 2⁹; 2014: 2⁹

Вестник Пермского национального исследовательского политехнического университета. Проблемы языкознания и педагогики (Пермь) – RU: 2017: 2⁹

Вестник РГГУ. Серия: Литературоведение. Языкознание. Культурология (М.) – RU: 2020: 9⁹

Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Философия (М.) – RU: 2015: 1⁹

Вестник Тверского государственного университета. Серия: Философия – RU: 2016: 3⁹

Вестник Томского государственного университета. Культурология и искусствоведение (Томск) – RU: 2023: 50⁹

Вечер Прес (Скопје) – МК: 2007: 03.08⁹

Вечерний Свердловск (Свердловск) – RU: 1965: 62⁰

Вечерняя Москва (М.) – RU: 1962: 12.12

Вечерняя Пермь (Пермь) – RU: 1977: 10.12⁹

Взгляд (М.) – RU: 2006: 28.03⁴

Високий Замок (Львів) (4) – UK: 2002: 222⁹; 2016: 27.03, 13.07⁹; 2018: 16.06

Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка (Київ) – UK: 1997: 4⁴

Вісник Національної академії України (Київ) – UK: 2003: 2

Во славу Родины (Минск) (3) – RU: 2001: 12.09⁴, 15.11; 2002: 08.10

Вокруг света (М.) (2) – RU: 1966: 8⁰; 1989: 12⁰

Воздушно-космическая сфера (М.) – RU: 2021: 4^H

Воздушный транспорт (М.) – RU: 1978: 16.12

Волинський Монітор (Луцьк) – UK: 2010: 15

Вопросы литературы (М.) (18) – RU: 1959: 12⁹; 1960: 1⁴; 1962: 2⁹, 3; 1963: 7⁴; 1964: 8; 1967: 4⁹; 1968: 11⁹; 1970: 9; 1973: 1^H, 11⁴; 1975: 12; 1976: 7⁹; 1977: 6⁹; 1978: 2⁹, 11⁹; 1979: 4⁰; 1981: 8⁴

Вопросы философии (М.) (10) – RU: 1958: 8; 1962: 3⁴; 1967: 6⁴; 1969: 8, 10⁴; 1970: 10⁴; 1976: 3⁴; 1989: 5⁴; 2010: 3⁴; 2018: 9⁴

Восточно-европейский научный журнал (Санкт-Петербург) – RU: 2015: 4⁹

Восточно-Сибирская правда (Иркутск) – RU: 2010: 6⁴

Время MN (М.) (2) – RU: 1999: 12.01; 2001: 14.09⁹

Время новостей (М.) (2) – RU: 2003: 05.02⁴; 2006: 28.03

Всесвіт (Київ) (11) – UK: 1963: 1, 11⁰; 1970: 2⁰; 1971: 6⁰; 1988: 4⁰; 1989: 8⁰; 1990: 2⁰–5⁰; 2006: 11/12^B

Всесвітня література в середніх навчальних закладах України (Київ) – UK: 2000: 11⁹

Всесвітня література та культура в навчальних закладах України (Київ) – UK: 2005: 6⁹

Газета (М.) – RU: 2006: 28.03⁹

Газета Наша Версия (Саратов) (2) – RU: 2013: 11⁴; 2016: 18⁴

Газета по-Киевски (Киев) (2) – RU: 2006: 28.03⁹, 05.04

Газета по-українськи (Київ) (4) – UK: 2006: 29.03⁹, 08.09⁹; 2011: 09.09⁹; 2016: 16.09

Горизонты техники для детей (Варшава) – RU: 1974: 6⁰

Градац (Чачак) – SR: 1978: 24/25

Градина (Ниш) (2) – SR: 1991: 7/9; 1998: 33

Грани (F.a.M.) – RU: 1970: 78⁴

Губернские ведомости (Новокузнецк) – RU: 2000: 43⁴

Гудок (М.) – RU: 2011: 163⁴

Гуманітарний вісник ЗДІА (Запоріжжя) – UK/PL: 2011: 44⁹

Декоративное искусство СССР (М.) (2) – RU: 1968: 4; 1977: 4⁹

Дело (М.) – RU: 2002: 02.09⁹

Деловой мир (М.) (2) – RU: 1992: 3; 1996: 23.03

День (Київ) (3) – UK: 1997: 15; 2004: 105⁴; 2006: 51

День (Киев) – RU: 2002: 10⁴

Деньги (М.) – RU: 2001: 36⁹

Детектив и политика (М.) (3) – RU: 1989: 3⁰, 4⁰; 1990: 2

Детская литература (М.) (6) – RU: 1966: 5⁹, 6⁹; 1970: 6⁴; 1971: 6⁴; 1977: 9⁹; 1983: 11⁴

Деца. Изкуство. Книги (София) – BG: 1969: 2

Дзеркало тижня (Київ) (6) – UK: 2001: 37⁹, 39⁴, 51; 2006: 12⁹; 2010: 2⁹, 17⁹

Дзеяслоў (Мінск) (3) – BE: 2021: 3^B, 5; 2022: 5^B

Дилетант (М.) (2) – RU: 2016: 11⁹; 2019: 9

Дневник. Орган Народног фронта (Нови Сад) (4) – SR: 2006: 09.04⁹; 2015: 20.05⁹; 2018: 17.06⁹; 2020: 06.04⁹

Днестр (Тирасполь) – RU: 1958: 3⁹

Доклады Башкирского университета (Уфа) – RU: 2017: 3⁴

Дом Польский (Санкт-Петербург) – RU: 2015: 1

Домашний компьютер (М.) – RU: 1999: 6

Дон (Ростов-на-Дону) (2) – RU: 1965: 3⁴; 1967: 4

Другой (М.) – RU: 2002: 8⁴

Дружба народов (М.) (4) – RU: 1974: 7⁹; 1977: 6⁹; 1990: 12⁰; 2005: 12⁴

Дума (София) – BG: 2005: 272

Если (М.) (28) – RU: 1993: 8⁴, 10; 1994: 10⁴; 1996: 12⁴; 1997: 12⁴; 2000: 4, 7⁴; 2001: 9⁴; 2002: 5⁴; 2003: 2⁴, 6⁴, 7⁴; 2005: 4⁴; 2006: 5⁴, 7⁴, 12⁴; 2007: 6⁴; 2008: 2⁴; 2010: 10⁴; 2011: 1⁴, 5⁴; 2012: 1⁴, 3⁴, 12⁴; 2015: 2⁴–5⁴

Европа 2001 (София) – BG: 2001: 3⁹

Журнал Сибирского федерального университета. Гуманитарные науки (Красноярск) – RU: 2025: 3⁹

Журналист (М.) – RU: 1969: 01.12⁴

За рулем (М.) – RU: 2001: 2

Завтра (М.) – RU: 2008: 3⁹

Зарубіжна література (Київ) (4) – UK: 1998: 10⁹, 11⁹; 1999: 9⁹; 2000: 6

Зарубіжна література в школі (Київ) – UK: 2016: 3/4⁹

Заря молодежи (Саратов) (2): RU: 1988: 21.05⁰, 28.05⁰

Звезда (Ленинград, Санкт-Петербург) (10) – RU: 1962: 8, 9⁰, 10⁰; 1963: 10⁰; 1964: 9, 10⁰; 1966: 9⁰, 10⁰; 1981: 8⁴; 2003: 4⁴

Звезда Востока (Ташкент) (3) – RU: 1967: 2⁰; 1988: 9⁰, 10⁰

Звёздная дорога (Красногорск) (2) – RU: 2002: 7/8⁴; 2003: 2⁴

Звёздный парус (Киев) – RU: 1992: 1⁹

Зелёный мир (М.) (2) – RU: 1996: 16; 2007: 5/6

Земля и Вселенная (М.). (2) – RU: 2001: 4; 2003: 5

Зенит. Магазин за књижевност, уметност и философију (Београд) – SR: 2006: 2⁹

Зеркало недели (Киев) (4) – RU: 1997: 04.01; 2001: 37⁹, 51; 2010: 17⁴

Зинзивер (Санкт-Петербург) – RU: 2011: 11^B

Зміна (Київ) (3) – UK: 1964: 7⁰–9⁰

Знамя (М.) (3) – RU: 1978: 4⁰, 5⁰; 2009: 7⁴

Знамя юности (Минск) (6) – RU: 1981: 233⁴; 1982: 80⁴; 1983: 137⁴, 170⁴; 1988: 24.07; 1989: 09.04⁰

Знание – сила (М.) (41) – RU: 1958: 2⁹; 1961: 12⁰; 1962: 3⁰, 12; 1963: 11; 1964: 11⁰, 12⁰; 1965: 2⁰, 3, 6, 12⁰; 1967: 4⁰, 8⁴; 1968: 11⁴; 1972: 2⁰, 11⁰; 1973: 2⁰; 1974: 1⁹; 1977: 6⁹, 7; 1989: 10⁰, 11⁰; 1993: 7⁴; 2004: 1, 5, 10; 2006: 7⁹; 2018: 1–12; 2019: 1⁴; 2021: 9

Знання та праця (Київ) (2) – UK: 1960: 11⁰; 1974: 9

Известия (М.) (17) – RU: 1962: 20.11⁹; 1964: 25.02⁴; 1965: 20.03, 30.09⁴, 31.12; 1975: 13.01; 1976: 23.08⁹; 1977: 01.01; 1996: 16.03, 04.06; 2001: 104, 167; 2004: 06.04; 2004: 235; 2005: 18; 2006: 54; 2021: 12.09⁹

Изобретатель и рационализатор (М.) – RU: 1968: 3

Инженер (М.) – RU: 2001: 2

Иностранная литература (М.) (27) – RU: 1956: 6⁹; 1957: 12⁹; 1958: 10⁴; 1959: 8⁹; 1960: 1⁹; 1961: 7⁴, 11; 1962: 11; 1963: 1; 1964: 4; 1965: 11⁹; 1967: 1; 1969: 9, 10⁴; 1970: 12⁹; 1971: 11⁹; 1975: 3; 1976: 10⁰; 1979: 3⁴; 1987: 7⁰; 1988: 3⁴; 1997: 12; 1999: 11; 2000: 8; 2006: 8; 2013: 4⁹; 2014: 1⁴

Интеркомъ (Санкт-Петербург) – RU: 1992: 1⁴

Искатель (М.) (8) – RU: 1962: 6⁴; 1963: 1⁰, 2⁴; 1966: 1⁰; 1967: 1⁰; 1968: 1⁰; 1972: 4⁰; 1989: 4⁰

Искусство кино (М.) (12) – RU: 1965: 6; 1971: 11⁹; 1973: 5⁹; 1975: 4⁹; 1977: 7⁴; 1979: 3⁹; 1982: 9⁹; 1983: 3⁴; 1987: 3⁴, 6⁴; 1988: 11⁴; 1989: 7⁴

Истеблишмент (Запорожье) – RU: 2006: 04.04⁴

Историческая Экспертиза (М.) – RU: 2020: 2⁴

Итоги (М.) – RU: 2002: 32

Інтелектуальна власність в Україні (Київ) – UK: 2021: 6⁹

Ї (Львів) – UK: 2013: 73

Калининградский целлюлозник (Калининград) (3) – RU: 1980: 24⁴, 31⁴, 37⁴

Капиталь (Новосибирск) – RU: 2013: 7⁴

Киевские ведомости (Киев) (3) – RU: 1997: январь; 2002: 2; 2003: 21.03

Київ (Київ) – UK: 2007: 5⁰

Київський комсомолец (Київ) – UK: 1960: 127⁰

Київські полоністичні студії (Київ) (4) – UK: 2009: 15⁹; 2010: 16⁹; 2011: 18; 2012: 19

Киноведческие записки (М.) – RU: 2011: 98

Кинопанорама (М.) – RU: 1977: 2⁹

Київській Телеграфъ (Киев) – RU: 2002: 10/16.06⁹

Книга в Москве (М.) – RU: 2011: 29⁴

Книголюб (Алматы) – RU: 2006: 9⁴

Книжная витрина (Новосибирск) (2) – RU: 2003: 21⁴; 2006: 22.12⁴

Книжное обозрение (М.) (27) – RU: 1969: 17⁹; 1971: 37⁹; 1987: 25⁰; 1988: 18⁰; 1989: 14, 36; 1991: 36; 1993: 46; 1995: 51; 1996: 14⁴, 20⁴; 1997: 49; 2000: 47⁴; 2002: 49⁴, 52⁴; 2003: 7⁴; 2006: 14⁴, 48⁴; 2008: 18/19⁴, 21; 2011: 7⁴; 2012: 4⁴, 10⁴; 2013: 4⁴, 18⁴; 2015: 1/2⁴, 3/4⁴

Коммерсант Baltic daily (Рига) – RU: 2003: 63

Коммерсантъ (М.) (4) – RU: 1990: 13⁹; 2006: 53⁶; 2018: 54 (Наука)⁹; 2021: 30.07⁹

Коммерческие вести (Омск) (10) – RU: 2009: 4⁴, 40⁴; 2010: 2⁴, 15⁴; 2013: 15⁴; 2015: 21⁴; 2018: 10⁴; 2019: 17⁴; 2020: 2⁴; 2024: 3⁴

Коммунист (Лиепая) (4) – RU: 1959: 13.12⁰, 15.12⁰, 16.12⁰, 18.12⁰

Коммунист (М.) (2) – RU: 1960: 1⁴; 1964: 2⁴

Комок (Красноярск) – RU: 2006: 13

Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур (Київ) – UK: 2011: 16⁹

Компьютер и жизнь (М.) – RU: 1998: 4

Компьютерная газета (Минск) (63) – RU: 1999: 26, 28, 30, 32, 33, 41, 45, 48, 49, 51; 2000: 3–5, 6⁰, 8, 13, 16, 21–38, 39⁰, 40⁰, 41, 43, 44, 51; 2001: 2, 20, 22, 24⁰–26⁰, 28, 32, 34, 37–40, 45, 46, 48; 2004: 48–51; 2005: 29; 2006: 37

Компьютерное обозрение (Киев) – RU: 2006: 14⁹

Компьютерра (М.) (53) – RU: 1998: 48⁹; 2000: 366⁹; 2001: 12⁰, 13⁰, 15, 16⁰, 17–48; 2002: 1–8; 2004: 14⁴, 26.08; 2005: 8, 31⁰, 40⁴; 2006: 13⁴, 14⁴

Компьютерра Белоруссии (Минск) – RU: 1999: 15

Комсомолец (Петрозаводск) (5) – RU: 1965: 21.12⁹; 1972: 21.10⁰, 24.10⁰, 26.10⁰, 31.10⁰

Комсомолец Донбасса (Донецк) – RU: 1967: 29.04⁰

Комсомолец Калмыкии (Элиста) – RU: 1966: 28.08⁹

Комсомолец Каспия (Астрахань) – RU: 1965: 06.08⁰

Комсомолец Таджикистана (Душанбе) – RU: 1965: 21.11

Комсомолец Татарии (Казань) (4) – RU: 1965: 21.11; 1968: 21.02⁴; 1969: 22.06⁴; 1970: 17.07⁰

Комсомолец Туркменистана (Ашхабад) – RU: 1971: 13.04

Комсомолец Узбекистана (Ташкент) (3) – RU: 1966: 10.02⁰, 17.02⁰, 24.02⁰

Комсомольская правда (Вильнюс) (4) – RU: 1977: 11.06; 1981: 20.12⁰, 26.12⁰; 1983: 08.01⁴

Комсомольская правда (М.) (21) – RU: 1963: 17.06; 1964: 01.01⁹, 03.06, 22.12⁴; 1965: 21.02⁰, 10.04⁰, 24.07⁰, 10.08⁴, 17.11; 1968: 17.02; 1969: 12.02; 1970: 02.08; 1973: 12.02⁹, 17.02⁹; 1976: 15.04; 1991: 26.02; 1992: 11.07; 1994: 19.02; 2000: 14.01⁹; 2002: 30.01; 2013: 11.09⁹

Комсомольское знамя (Киев) (3) – RU: 1965: 14.04⁰, 18.11; 1966: 31.01

Комсомольське плем'я (Вінниця) – UK: 1965: 17.10⁰

Контекст и рефлексия: философия о мире и человеке (М.) – RU: 2017: 4А⁹

Копейский рабочий (Копейск) – RU: 1999: 06.02⁹

Космопорт (Минск) (9) – RU: 2014: 5–12; 2015: 1

Космос (София) (8) – BG: 1963: 4⁰, 9⁰; 1964: 4⁴; 1966: 6⁰; 1971: 8⁰; 1972: 6⁴, 7⁴; 1987: 1⁰

Країна (Київ) (2) – UK: 2010: 29⁹; 2021: 35

Красноярский комсомолец (Красноярск) – RU: 1982: 40⁴

Краязнаўчая газета (Мінск) – BE: 2011: 39⁹

Криле (София) – BG: 1990: 1⁴

Кримська правда (Симферополь) – UK: 1977: 31 серп.⁰

Критика (Київ) – UK: 2004: 9/10⁹
 Крокодил (М.) – RU: 1960: 27⁰
 Кругозор (М.) – RU: 1976: 5
 Кръгозор (София) – BG: 1984: 2⁴
 Крымская правда (Симферополь) – RU: 1977: 31.08⁰
 Крыніца (Мінск) – BE: 1996: 11/12
 Кузнецкие вести (Новокузнецк) – RU: 1998: 32⁴
 Кузнецкий рабочий (Новокузнецк) (13) – RU: 1978: 88⁴; 1979: 83⁴; 1981: 221⁴; 1987: 170⁴; 1989: 202⁴; 1990: 207⁴; 1991: 26.10; 1994: 16.04⁴; 1995: 114⁴; 2008: 39⁴; 2011: 15⁴, 105⁹; 2012: 137⁴
 Култура (София) – BG: 2004: 44
 Культура (М.) (4) – RU: 1991: 14.09⁹; 1992: 2; 2006: 12⁴, 43⁴
 Культура (Мінск) – BE: 1993: 46
 Культура культуры (М.) – RU: 2016: 4⁹
 Курьер (Бруклин, США) – RU: 2001: 10.02
 Кулябинская правда (Кулябинск) – RU: 1978: 26.07⁹
 Лавка фантастики (Пермь) (5) – RU: 1997: 2⁴; 1999: 1⁴; 2000: 1, 3, 4
 Ленинградская правда (Ленинград) – RU: 1962: 15.11⁹
 Ленинец (Уфа) (4) – RU: 1961: 20.06⁹; 1965: 136⁰; 1967: 100⁰, 101⁰
 Ленинсе (Өфө) – BA: 1965: 80⁰
 Ленинское знамя (М.) – RU: 1989: 19.11
 Ленинчил жаш (Фрунзе) – KY: 1965: 27.11
 Ленінська зміна (Харків) (6) – UK: 1967: 17.02⁰, 24.02⁰, 02.03⁰, 03.03⁰, 05.03⁰, 08.03⁰
 Ленінська молодь (Львів) – UK: 1965: 10.10⁰
 Лехаим (М.) (2) – RU: 2001: 10⁴; 2012: 3⁴
 ЛИК (София) – BG: 1976: 32
 Литература и жизнь (М.) (2) – RU: 1960: 07.08⁴; 1962: 23.11
 Литературен вестник (София) (5) – BG: 1994: 35; 2005: 5; 2014: 19⁹; 2018: 26⁹; 2021: 30
 Литературен форум (София) – BG: 1992: 27
 Литературен фронт (София) – BG: 1978: 6.II

Литературная газета (М.) (56) – RU: 1961: 137; 1962: 10.04⁴, 146, 15.11⁹, 22.11⁹, 11.12⁰; 1963: 14.05; 1964: 01.02⁴, 13.02⁴, 05.03⁴, 38⁰, 128; 1965: 30.01⁴, 20.02, 24.08⁹, 19.10⁹, 26.10; 1966: 25.01⁴; 1967: 9, 25⁴, 13.09⁴; 1969: 3.09⁴, 17.09⁴, 05.11⁹, 03.12; 1970: 04.11⁴; 1971: 40⁴; 1972: 23.08; 1973: 14.02, 07.03⁹, 18.07⁹, 26.12⁴; 1975: 11.01, 26.02, 29.10; 1979: 23⁹; 1988: 1⁰; 1990: 46; 1995: 47; 1996: 47; 2000: 38⁹; 2003: 6⁹; 2008: 21⁴, 43⁴; 2011: 8⁴, 29⁴, 51⁴; 2012: 29⁴; 2015: 13⁴, 27⁴; 2016: 25/26⁴; 2018: 43⁴, 51⁴; 2020: 14⁴; 2021: 36⁹; 2022: 19⁴

Литературная Россия (М.) (11) – RU: 1964: 13⁰; 1965: 36⁰, 08.10⁹, 26.11⁴; 1966: 25⁰; 1967: 51; 1972: 26⁹; 1975: 45; 1979: 18⁰; 1988: 27⁰; 2002: 1/2

Литературное обозрение (М.) (6) – RU: 1974: 10⁴; 1977: 8⁴; 1979: 2⁴; 1988: 7⁹; 1989⁹: 3; 1992: 1

Литовский курьер (Вильнюс) – RU: 1996: 28

Личности (Киев) – RU: 2014: 2^H

Лінгвістичні студії / Linguistic Studies (Вінниця) – EN: 2022: 43⁹

Лінгвістичні студії молодих дослідників (Рівне) – UK: 2023: 13⁹

Літаратура і Мастацтва (Мінск) (3) – BE: 1971: 14.05⁹; 1993: 30.07⁴; 2015: 1⁹

Львівська газета (Львів) (2) – UK: 2002: 16.09; 2012: 16⁴

Людина і світ (Київ) – UK: 1987: 6⁰

Магілёўскія ведамасці (Магілёў) (2) – RU: 1995: 87; 2004: 29.05

Маладосць (Мінск) (3) – BE: 1970: 2; 1971: 7⁹; 2017: 9⁰

Марийская правда – RU: 1978: 28.07⁹

Математические структуры и моделирование (Омск) (2) – RU: 2007: 17⁹; 2014: 3⁹

Медиаобразование (Таганрог) – EN: 2019: 59⁹

Международный журнал гуманитарных и естественных наук (Новосибирск) – RU: 2017: 4⁹

Мир библиографии (М.) – RU: 2004: 5⁴

Мир науки, культуры, образования (Горно-Алтайск) – RU: 2017: 2⁹

Мир связи и информации (М.) – RU: 1996: июль

Мир фантастики (М.) (48) – RU: 2003: 3⁴; 2006: 7⁹, 11⁴; 2007: 10⁴; 2008: 3⁴, 7⁴–11⁴; 2009: 2⁴–4⁴, 11⁴, 12⁴; 2010: 2⁴, 6⁴, 11⁴; 2011: 3⁴, 7⁴, 8⁴, 10⁴–12⁴; 2012: 1⁴, 4⁴–6⁴, 10⁴; 2013: 1⁴, 2⁴, 5⁴, 10⁴, 12⁴; 2014: 1⁴, 3⁴, 5⁴–8⁴; 2015: 6⁴, 8⁴, 9⁴; 2017: 11⁹; 2021: 3⁴–5⁴, 9

Мир чудес (Хабаровск) – RU: 1991: 6⁹
 Мирт (Санкт-Петербург) – RU: 2012: 3⁴
 Миры (Тель-Авив) – RU: 1995: 2^H
 Миры / Worlds (Алматы) (2) – RU: 1993: 1⁴, 2⁴
 Міжнародний Туризм (Київ) – UK: 2001: 4
 Млечный Путь (Иерусалим) (28) – RU: 2012: 1, 2⁰, 3; 2013: 1–4; 2014: 1–4; 2015: 1–3, 4⁴; 2016: 4; 2017: 1–3; 2018: 3⁴; 2019: 1⁴–3⁴; 2020: 3⁴; 2021: 2; PL/RU: 2023: 2, RU: 2023: 3; PL/RU/UK: 2023: 4
 Мовні і концептуальні картини світу (Київ) (2) – UK: 2009: 26⁹; 2010: 30⁹
 Молода Галичина (Львів) (3) – UK: 1997: 1; 2002: 19.12⁹; 2006: 06.04⁹
 Молодая гвардия (М.) (5) – RU: 1962: 6⁹; 1965: 3⁰–5⁰; 1966: 2⁰
 Молодая гвардия (Пермь) (6) – RU: 1973: 27⁴; 1977: 148⁰–152⁰
 Молодая гвардия (Южно-Сахалинск) (3) – RU: 1962: 251⁹; 1979: 2; 1982: 170⁴
 Молодёжь Азербайджана (Баку) – RU: 1977: 14.05⁹
 Молодёжь Грузии (Тбилиси) – RU: 1965: 09.10⁰
 Молодёжь Молдавии (Кишинев) – RU: 1965: 11.04⁰
 Молодёжь Эстонии (Таллин) (28) – RU: 1962: 31.10, 01.11⁰, 03.11⁰, 04.11⁰, 10.11⁰, 11.11⁰, 13.11⁰–15.11⁰, 17.11⁰, 18.11⁰, 20.11⁰–22.11⁰, 24.11⁰, 25.11⁰, 27.11⁰–29.11⁰; 01.11⁰, 02.12⁰, 04.12⁰, 08.12⁰, 09.12⁰, 11.12⁰–13.12⁰; 1978: 16.08⁹
 Молодий ленінець (Дніпропетровськ) (7) – UK: 1960: 07.08⁰, 12.08⁰, 14.08⁰, 17.08⁰, 19.08⁰, 21.08⁰, 24.08⁰
 Молодой дальневосточник (Хабаровск) – RU: 1966: 159/160⁴
 Молодой коммунары (Воронеж) – RU: 1978: 25.05⁹
 Молодой коммунист (М.) (3) – RU: 1964: 6⁹, 12⁴; 1974: 6⁹
 Молодой ленинец (Саранск) – RU: 1965: 17.11
 Молодь України (Київ) (2) – UK: 1966: 05.01⁰; 1996: 146
 Москва (М.) (2) – RU: 1960: 10⁹; 1965: 12⁹
 Московская правда (М.) (9) – RU: 1959: 16.06⁹; 1960: 20.09⁴, 20.10⁹; 1961: 09.02⁴; 1965: 22.10; 1973: 21.02⁹; 1996: 166, 168; 2006: 18.04
 Московские новости (М.) (6) – RU: 1993: 34⁰; 1995: 42, 66; 1998: 08.03; 2004: 15.04; 2006: 11

Московский комсомолец (М.) (19) – RU: 1964: 26.09⁰, 27.09⁰, 29.09⁰, 01.10⁰, 03.10⁰, 04.10⁰, 06.10⁰–08.10⁰, 10.10⁰, 11.10⁰, 25.10⁰; 1965: 14.03⁴; 1967: 12.02; 1968: 28.02⁹; 1970: 68⁰, 01.08⁹; 1978: 26.08⁹; 1980: 07.08⁹

На смену! (Свердловск) (6) – RU: 1962: 255⁰, 256⁰, 1964: 251/252⁰; 1965: 15⁰, 16⁰, 15.11⁰

Навіны (Мінск) (3) – RU: 1999: 13; BE: 1999: 19, 68

Найди лесоруба (Санкт-Петербург) – RU: 2018: 21

Народна култура (София) – BG: 1974: 39

Наука и жизнь (М.) (5) – RU: 1968: 12; 1989: 1⁰; 2015: 1; 2016: 3; 2019: 4⁴

Наука и религия (М.) (2) – RU: 1959: 2⁰; 1991: 1

Наука и техника (Рига) (15) – RU: 1960: 4⁰; 1961: 6⁰; 1962: 4⁰–8⁰; 1963: 5⁰–7⁰; 1964: 10⁰; 1965: 8; 1971: 9⁰; 1973: 7⁰; 1974: 1⁰

Наука і життя (Київ) (3) – UK: 1965: 1⁰, 2⁰, 5⁰

Наука і суспільство (Київ) (10) – UK: 1965: 9⁰–11⁰; 1966: 1, 4⁰; 1970: 8⁰; 1971: 6; 1972: 3⁰; 1977: 4; 1978: 1⁰

Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк) – UK: 2008: 8⁹

Науководческие исследования (М.) – RU: 2019⁹

Науковий світ (Київ) – UK: 2000: 11⁹

Научно-популярный фильм (М.) – RU: 1964: 2⁹

Наша жизнь (М.) (2) – RU: 1969: 8⁰, 9⁰

Наша Ніва (Менск) (3) – BE: 1996: 32⁰; 2001: 39⁹; 2006: 13⁰

Наше время / Приложение «Массаракш!» (Ростов-на-Дону) (5) – RU: 1995: 7⁴; 1997: 5⁴, 6⁴; 2002: 21.12⁹; 2013: 140⁴

Наше Слово (Варшава) – UK: 1998: 49

НГ Ex libris (М.) (10) – RU: 1997: 04.12; 2001: 47⁹; 2003: 3⁴, 32⁴; 2007: 42⁴; 2014: 45⁴; 2021: 16.09⁹, 13.10⁹; 2024: 3⁴, 30.05⁴

Нева (Ленинград, Санкт-Петербург) (4) – RU: 1969: 2⁹; 1975: 7; 1990: 3⁰; 2008: 4⁴

Невское время (Санкт-Петербург) – RU: 1996: 30.03

Неделя (М.) (17) – RU: 1960: 13⁰, 24⁰–28⁰; 1961: 22⁹; 1962: 2, 48; 1965: 26; 1968: 32⁹; 1969: 1; 1973: 9⁹, 37; 1977: 16; 1990: 31; 1997: 44

Независимая газета (М.) (6) – RU: 1991: 11.09, 18.09⁹; 1996: 30.03⁵; 2002: 18.12⁹; 2006: 74⁹; 2009: 26.03

Новая газета (М.) (3) – RU: 2000: 13; 2001: 65⁴; 2021: 101⁴

Новая интересная газета. Просто фантастика (Киев) (3) – RU: 2004: 1⁴; 2005: 7; 2006: 6⁴

Новая Польша (Варшава) (56) – RU: 1999: 2, 4; 2000: 2, 5, 6, 10, 11; 2001: 1, 2, 4, 7/8, 10; UK: 2001: Нова Польща, Спеціальний український номер; КА: 2001: სახლი პოლონეთი (ვარშავა), სპეციალური ნომერი ქართულ ენაზე; RU: 2002: 1, 6, 7/8, 10, 11; 2003: 1, 2, 3, 5–7/8, 10⁴, 11, 12; 2004: 1, 3, 5, 7/8, 9, 11; 2005: 1, 2, 3, 5, 10, 11; PL: 2005: Wydanie specjalne 1999-2004; RU: 2006: 1, 2–5; 2007: 3; 2008: 5, 11⁴; 2010: 6; 2011: 7/8^B; 2012: 10; UK: 2014: Нова Польща, Спеціальний український номер; RU: 2015: 9; 2020⁹; 2021

Новое время (Ереван) – RU: 2011: 30.07⁴

Новое время. The New Times (М.) (3) – RU: 2006: 14⁴; 2007: 7; 2011: 28⁹

Новое книжное обозрение (М.) – RU: 1996: 14/15⁴

Новое литературное обозрение (М.) (3) – RU: 2005: 3⁴; 2006: 82^H; 2022: 1⁹

Новое русское слово (Нью-Йорк) – RU: 2003: 25/26.01⁴

Новокузнецк (Новокузнецк) – RU: 2008: 34⁴

Новости космонавтики (М.) – RU: 2014: 1⁴

Новости медицины и фармации (Киев) (2) – RU: 2013: 15, 16⁴

Новы час (Мінск) – BE: 2003: 23

Новые книги за рубежом по общественным наукам (М.) – RU: 1971: 12

Новые фильмы (М.) (2) – RU: 1973: 2⁹; 1980: 7⁹

Новый Акрополь (М.) – RU: 2004: 3⁴

Новый мир (М.) (62) – RU: 1963: 4^H; 1965: 11^H; 1969: 12^H; 1970: 6; 1971: 4^H; 1973: 2^H; 1989: 11^H; 1994: 7^H, 8^H, 12^H; 1996: 9; 1998: 4^H; 1999: 8^H; 2000: 5^H, 7, 11^H; 2001: 1^H, 3^H, 4^H, 6^H, 10; 2002: 1^H, 6^H, 12^H; 2003: 5^H, 9^H; 2004: 5, 8^H; 2006: 4, 5^H; 2007: 6^H; 2009: 6; 2010: 3^H, 4^H, 6^H, 12^H; 2011: 2^H, 8^H, 12^H; 2012: 10^H, 11^H; 2013: 2^H, 6^H, 10^H; 2014: 7^H; 2015: 5^H; 2016: 9^H, 10^H, 12^H; 2017: 6^H; 2018: 4^H, 6^H, 10^H; 2019: 6^H, 8^H, 12^H; 2020: 8^H, 11^H; 2021: 6^H, 8^H, 9; 2023: 5^H

Новый филологический вестник (М.) (3) – RU: 2005: 1⁴; 2015: 4⁴; 2018: 3⁹

О литературе для детей (Ленинград) (2) – RU: 1960: 5⁹; 1965: 10⁹

О мастерстве сатиры (Фрунзе) – RU: 1960: 1⁹

Оберон (Воронеж) – RU: 1995: 2

Общая газета (М.) (2) – RU: 2000: 20/26.01; 2001: 22
 Общественные науки за рубежом. Литературоведение (М.) – RU: 1990: 5⁴
 Огни Болгарии (София) (2) – RU: 1970: 4; 1983: 2⁴
 Огонёк (М.) (8) – RU: 1965: 48⁰; 1989: 13, 15⁴; 1990: 52⁴; 1996: 5, 52;
 2005: 6; 2014: 9⁴
 Октябрь (М.) (2) – RU: 1961: 11⁴; 1967: 4⁹
 Оракул (М.) (2) – RU: 2011: 9⁴; 2012: 10⁴
 Орбита (София) – BG: 1978: 50
 Очевидец (Новокузнецк) – RU: 1999: 25⁴
 Парадигма. Философско-культурологический альманах (Санкт-Петербург) – RU: 2022: 36⁹
 Паланістыка – Полонистика – Polonistyka (Мінск) – EN: 2008²
 Памир (Душанбе) (2) – RU: 1969: 6⁰; 1970: 6⁰
 Панорама искусств (М.) – RU: 1981: 4⁹
 Пари (София) – BG: 2004: 75
 Парламентская газета (М.) (2) – RU: 2006: 14.09⁴; 2007: 13.12
 Парус (Минск) – RU: 1988: 7⁰
 Пестовская правда (Пестово) – RU: 2006: 16
 Петрівна (Київ) – UK: 2001: 37
 Пионер (М.) – RU: 1965: 10⁰
 Пионерская правда (М.) (2) – RU: 1962: 98; 1965: 90
 Питання літературознавства (Чернівці) (3) – UK: 2009: 77⁹; 2010: 79⁹;
 2011: 83⁹
 Питерbook плюс (Санкт-Петербург) – RU: 2004: 1/2⁴
 Піянер Беларусі (Мінск) – BE: 1990: 04.10⁰
 Поволжский педагогический вестник (Самара) – RU: 2017: 4⁹
 Подмосковье (М.) (2) – RU: 1992: 2⁹; 2012: 185⁹
 Подъём (Воронеж) – RU: 1978: 4⁹
 Поиск (М.) – RU: 1989: 6
 Поколение (Киев) – RU: 2001: Сентябрь
 Поколение Р (Рязань) – RU: 2003: 3⁴

Полдень. ХХІ век (Санкт-Петербург) (4) – RU: 2006: 3⁴, 6⁴; 2011: 10⁴; 2012: 8

Полымя (Мінск) (3) – BE: 1989: 8⁰; 1991: 5⁰; 1998: 6⁰

Польская литература (М.) (2) – RU: 1972: 2⁹, 4⁹

Польские ведомости (Краснодар) – RU: 2007: 1⁴

Польские новые книги (Варшава) (4) – RU: 1964: 6/7⁹; 1976: 12⁹; 1980: 2; 1983: 3/4⁹

Польское обозрение (Варшава) (19) – RU: 1963: 22⁹; 1967: 52⁰; 1968: 27⁰; 1969: 48⁴; 1970: 4⁰, 49⁰; 1971: 13⁰, 29⁴, 39⁴; 1972: 10; 1974: 3, 39⁹; 1975: 39; 1976: 24⁰; 1977: 9⁰, 13⁹; 1978: 14; 1979: 15⁹, 23⁹

Польша (Варшава) (12) – RU: 1955: 12⁰; 1958: 2⁰; 1961: 7⁰; 1962: 12⁰; 1965: 7⁰; 1969: 3⁰; 1972: 9⁰; 1975: 11; 1980: 12⁹; 1981: 2⁰; 1982: 5⁹; 1988: 12⁰

Поступ (Львів) (3) – UK: 2000: 62; 27/28.07⁹; 2006: 30.03⁹

Правда (М.) – RU: 1991: 08.04

Прапор (Харків) – UK: 1961: 8⁰

Прапор юності (Дніпропетровськ) (2) – UK: 1965: 129; 1981: 108⁰

Природа (М.) (7) – RU: 1973: 1⁰, 9⁰; 1987: 9; 1989: 5; 1996: 8; 1998: 12; 2007: 1

Проблеми на културата (София) – BG: 1980: 5⁴

Провідник (Київ) – UK: 1996: 3⁹

Программы радио и телевидения (М.) – RU: 1968: 40⁹

Путь Ленина (Кзыл-Орда) – RU: 1978: 28.07⁹

Рабочая газета (Киев) – RU: 1965: 06.11⁹

Рабочая трибуна (М.) (3) – RU: 1992: 9.01–11.01

Радиопрограммы (М.) – RU: 1965: 51⁹

Радуга (Киев) – RU: 1975: 3⁴

Ракурс (Рига) – RU: 2006: 1

Реальность фантастики (Киев) (8) – RU: 2003: 4⁴; 2004: 6⁴, 10⁴; 2005: 4; 2006: 4, 6⁴, 7⁴; 2007: 3

Репер (Скопје) – MK: 2021: 10.10

Ригас Балсс (Рига) (3) – RU: 1963: 10.01; 1990: 10.08; 1994: 05.04

Ровесник (М.) – RU: 2003: 4

Российская газета (М.) (6) – RU: 1997: 118; 2001: 216⁴; 2002: 3; 2004: 08.04; 2005: 04.03; 2006, 28.03

Российские вести (М.) – RU: 2006: 18

Россия в глобальной политике (М.) – RU: 2004: 2

Русская Газета (Тарту) – RU: 1995: 03.10

Русский репортер (М.) – RU: 2013: 6⁴

Санкт-Петербургские Ведомости (Санкт-Петербург) – RU: 2021: 169⁴

Сверхновая (М.) – RU: 2019: 47/48⁴

Сверхновая реальность (М.) – RU: 2012: 5⁴

Свеске. Часопис за книжественост, уметност и културу (Панчево) (3) – SR: 2004: 74; 2005: 77⁰, 78⁰

Світ пригод (Львів) – UK: 2002: 2

Світогляд (Київ) – UK: 2013: 2⁹

Сегодня (М.) (2) – RU: 1994: 1 апр.; 1995: 204⁹

Сегодняшняя газета (Канск) – RU: 2014: 20⁴

Сельская молодежь (М.) (2) – RU: 1965: 4⁰; 10⁰

Семиотические исследования. *Semiotic studies* (Самара) (5) – RU: 2022: 3⁹; 2024: 1⁹–3⁹, 4

Семь дней (М.) – RU: 1996: 21.03

Семья и школа (М.) – RU: 1968: 10⁹

Септември (София) (2) – BG: 1974: 3; 1990: 2⁴

Сибирские огни (Новосибирск) (3) – RU: 1963: 10⁴; 1981: 10⁹; 1982: 8⁴

Сибирский энергетик (Иркутск) – RU: 2015: 8⁴

Сизиф (Ленинград) – RU: 1991: 2⁹

Символ науки (Уфа) – RU: 2016: 3/4⁴

Славістичні записки (Тернопіль) (2) – UK: 1998: 3/4⁴; 2009: 5⁹

Славяноведение (М.) – RU: 1995: 5²

Славянски диалози (Пловдив) – BG: 2007: 8

Слово (Одесса) – RU: 1997: 10.01

Слово і Час (Київ) – UK: 2005: 4⁹

Слово.ру: Балтийский акцент (Калининград) – RU: 2020: 1⁹

Слов'янський світ: щорічник (Київ) – UK: 2010: 8

Смена (Ленинград, Санкт-Петербург) (6) – RU: 1976: 04.12⁰–08.12⁰; 1997: 68/69⁴

Смена (М.) (3) – RU: 1955: 10⁰; 1959: 23⁰; 1963: 3

Собеседник (М.) – RU: 2006: 13⁴

Советская библиография (М.) (4) – RU: 1988: 4⁰; 1990: 1⁴, 6⁴; PL: 1991: 3

Советская Каракалпакия (Нукус) – RU: 1957: 23.11⁹

Советская культура (М.) (17) – RU: 1959: 26.02⁹; 1960: 23.01⁹; 1961: 18.04; 1965: 14.10⁹, 06.11, 11.12; 1966: 14.07⁴; 1968: 30.11, 12.12⁹; 1969: 23.10; 1970: 20.06⁴; 20.08⁴; 1971: 28.12⁴; 1972: 23.05⁹, 17.06⁹; 1976: 30.11; 1979: 21.08⁹

Советская молодежь (Иркутск) (11) – RU: 1967: 155/156⁰; 1973: 18⁴, 35⁴; 1974: 131⁴; 1980: 23⁴, 71⁴, 93⁴; 1982: 71⁴; 1983: 152⁴; 1987: 70⁴, 106⁴

Советская молодежь (Рига) (6) – RU: 1965: 35⁰, 61⁰; 1970: 02.08⁹, 06.09⁹; 1971: 03.04; 12.09⁴

Советская музыка (М.) – RU: 1974: 5⁹

Советская Россия (М.) (3) – RU: 1965: 28.10; 1973: 01.01; 1980: 12.07⁹

Советская Хакасия (Абакан) – RU: 1978: 10.08⁹

Советская Эстония (Таллин) – RU: 1980: 15.08⁴

Советский спорт (М.) – RU: 1986: 65

Советский фильм (М.) (2) – RU: 1973: 2⁹; 1979: 8⁹

Советский экран (М.) (17) – RU: 1961: 11⁹; 1966: 1; 1967: 8⁴; 1971: 3⁴; 1973: 5⁴, 10⁴; 1975: 6⁴; 1976: 3⁹, 8⁹, 15⁴; 1978: 7⁹, 9, 17⁹, 21⁹; 1979: 3⁴, 18⁴; 1987: 6⁴

Советское кино (М.) – RU: 1969: 42

Советское радио и телевидение (М.) (3) – RU: 1968: 2⁰–4⁰

Современная художественная литература за рубежом (М.) (11) – RU: 1962: 8⁹; 1963: 4; 1964: 1⁹; 1965: 1⁹, 10⁹; 1967: 1⁹; 1975: 4⁹; 1976: 2⁹; 1977: 3⁹; 1979: 6⁴; 1984: 1⁴

Современные тенденции развития науки и технологий (Белгород) – RU: 2016: 4/5⁴

Созвездие Фазтон (Саратов) – RU: 1991: 0

Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Серия 3, Философия (М.) – RU: 2023: 4⁹

Спутник (М.) – RU: 1988: 3⁴

Спутник кинозрителя (М.) – RU: 1980: 7⁹
 Средиземноморье (Иерусалим) – RU: 2006: 4
 Сталинская молодёжь (Минск) – RU: 1955: 16.11⁹
 Станиславский (М.) – RU: 2007: 12
 Стварање (Титоград) – SR: 1979: 2
 Страна и мир (Мюнхен) – RU: 1987: 6
 Стрела (Санкт-Петербург) – RU: 2005: 2
 Студентска трибуна (София) – BG: 1966: 16
 Студенческий меридиан (М.) (8) – RU: 1988: 7⁴, 9, 10, 11⁴, 12; 1989: 2, 3, 10⁰
 Сумма технологий (М.) – RU: 2002: 1
 Сунчаник (Бачка-Паланка) – SR: 2003: 4/5⁰
 Сучасність (Київ) – UK: 2002: 1
 Сцена (Нови Сад) – SR: 1991: 1²
 Съвременник (София) (2) – BG: 1989: 4; 2010: 3
 Тарантога (Абакан) (15) – RU: 1991: 1^H–8^H; 1992: 9^H, 10^H; 1993: 11^H–14^H; 1994: 15^H
 Тверская, 13 (М.) – RU: 2005: 09.04⁴
 Театр (М.) (4) – RU: 1961: 6⁹; 1969: 5⁴; 1970: 2⁹; 1975: 2⁹
 Театральная жизнь (М.) – RU: 1978: 18⁹
 Театральный Ленинград (Ленинград) – RU: 1987: 15⁴
 Телесемь (Рязань) – RU: 2002: 15⁴
 Тера фантастика (София) (4) – BG: 1999: 1; 2001: 1; 2015: 1; 2019: 19⁰
 Термінус (Торонто, Канада) – UK: 1986: Весна⁹
 Техника и наука (М.) – RU: 1987: 7⁹
 Техника – молодежи (М.) (10) – RU: 1957: 7⁰; 1964: 5⁴; 1968: 1⁴; 1971: 1; 1972: 7⁰; 1977: 5; 2000: 5⁴; 1985: 7; 1987: 5⁰; 2021: 13^H
 Тиква – Ор Самеах (Одесса) – RU: 2006: 14
 Типология и взаимосвязи в русской и зарубежной литературе (Красноярск) – RU: 1977: 2⁹
 Тихоокеанский комсомолец (Владивосток) – RU: 1975: 153⁴
 Троицкий вариант – Наука (М.) (17) – RU: 2021: 19⁹; 2023: 12, 13^H, 15^H, 16^H, 18^H, 20, 21, 22^H; 2024: 1⁴, 4⁴, 6⁴, 8⁴, 9⁴, 13⁴, 14⁴, 16

Труд (М.) (5) – RU: 1970: 23.08⁹; 1971: 09.09⁴; 1972: 06.08; 1997: 1; 2006: 54⁴

Труды Иркутского государственного университета. Серия литературоведение и критика (Иркутск) – RU: 1969: 6⁹

Труды ЛГИК им. Н.К. Крупской / История русского читателя (Ленинград) – RU: 1973: 1⁹

Труды Нижегородской духовной семинарии (Нижний Новгород) – RU: 2021: 19⁹

Тусовка «НС!». Дубль третий (Свердловск) – RU: 1990

У книжной полки (М.) – RU: 2006: 2⁴

Украина (Киев) – RU: 1988: 5

Україна (Київ) (3) – UK: 1971: 2(3?); 1988: 5, 6⁰

Україна і світ сьогодні (Київ) – UK: 2001: 38

Український Тиждень (Київ) (2) – UK: 2021: 36; 2022: 28.04

Українська література в загальноосвітній школі (Київ) – UK: 2003: 9⁹

Українська полоністика (Житомир) – UK: 2006/2007: 3/4

Український Фантастичний Оглядач (УФО) (Львів) – UK: 2011: 3⁴

Універсум (Львів) – UK: 2000: 5/6

Урал (Свердловск) – RU: 1972: 3⁰

Уральский рабочий (Екатеринбург) – RU: 1999: 10.12

Уральский следопыт (Свердловск) (7) – RU: 1973: 6⁹, 1975: 6⁰; 1977: 6⁹, 12⁹; 1979: 4⁴, 5⁹; 1990: 5⁴

Уральский филологический вестник. Серия: Русская литература XX-XXI веков: направления и течения (Екатеринбург) (2) – RU: 2013: 2⁴; 2015: 2⁴

Утрениски Весник (Скопје) (2) – MK: 2007: 14.09⁹, 17.09⁹

Учёные записки Казанского университета. Серия: Гуманитарные науки (Казань) – RU: 2020: 5⁹

Учёные записки Ташкентского государственного педагогического института (Ташкент) – RU: 1972: 86⁹

Учёные записки филологического факультета / Кингизский государственный университет (Фрунзе) – RU: 1960: 6⁹

Учёные записки Южно-Сахалинского государственного педагогического института / Кафедра литературы (Южно-Сахалинск) – RU: 1963: 1⁴

ГАНтастика (Санкт-Петербург) (2) – RU: 2007: 24; 2008: 94

Факел экспрес (София) – BG: 2007: 2

Фантакрим-MEGA (Минск) (3) – RU: 1991: 3⁴, 4; 1992: 5

ФантAstika (София) (5) – BG: 2008⁰; 2009⁰; 2010/2011⁹; 2012⁹; 2017⁹

Фармацевтический вестник (М.) – RU: 2002: 4⁹

Фентернет-Теракон (София) – BG: 2010: 3

ФЕП (Фантастика. Евристика. Прогностика) (София) (7) – BG: 1988: 3⁴, 4⁴, 6⁴; 1989: 1⁴, 2⁰, 5⁴

Физкультура и спорт (М.) – RU: 1971: 7⁰

Филологические заметки (Пермь) – МК: 2015: 2⁹

Филологические науки. Вопросы теории и практики (Тамбов) – RU: 2023: 10⁹

Филологический класс (Екатеринбург) – RU: 2019: 4

Филология и культура (Казань) – RU: 2014: 4⁹

Филология: научные исследования (М.) – RU: 2017: 2⁴

Филолошки студии (Скопје) – МК: 2015: 2⁹

Философские проблемы информационных технологий и киберпространства (Пятигорск) – RU: 2021: 2⁹

Фильмови новини (София) – BG: 1970: 4⁴

Филя (М.) – RU: 2015: 2/3⁴

Філологічний дискурс (Хмельницький) – UK: 2020: 10

Філологічні науки. Літературознавство (Луцьк) (2) – UK: 2013: 13; 2014: 19⁹

Філософія та політологія в контексті сучасної культури (Дніпро) – UK: 2019: 1⁹

Фома (М.) – RU: 2004: 4⁹

Форвертс (Нью-Йорк) – RU: 2005: 18/24.02

Форум націй (Київ) – UK: 2011: 3⁹

Хакасия (Абакан) (3) – RU: 2008: 243⁴; 2015: 191/192⁴; 2020: 246/247⁴

Химия и жизнь (М.) (8) – RU: 1965: 5⁰; 1970: 12⁰; 1976: 7, 8⁰; 1978: 1⁰; 1987: 3⁰; 1988: 3⁰, 9⁰

Химия и жизнь – XXI век (М.) (29) – RU: 2004: 1, 2, 9; 2005: 12⁴; 2006: 10⁴; 2014: 9; 2015: 1–12; 2016: 4⁴; 2017: 4⁴, 5⁴, 7⁴, 10⁴; 2018: 1⁴, 4⁴, 5⁴, 9⁴; 2020: 1⁴, 8⁴

Хорезмская правда (Хорезм) – RU: 1978: 25.07⁹

Центральное телевидение (М.) – RU: 1968: 41⁹

Чайка (США) (2) – RU: 2002: 24⁹; 2003: 10

Час (Рига) – RU: 2001: 17.08⁹

Человек (М.) (2) – RU: 1991: 5; 2000: 1

Человек. Культура. Образование (Сыктывкар) – RU: 2013: 2⁹

Челябинский рабочий (Челябинск) – RU: 1977: 209⁰

Что нового в науке и технике (М.) (2) – RU: 2008: 1/2⁹, 3⁹

Чырвоная змена (Мінск) – BE: 1965: 200⁰

Шалтай-Болтай (Волгоград) (2) – RU: 2006: 1; 2011: 3⁴

Шанс (Абакан) (94) – RU: 2000: 12; 2006: 37⁴; 2009: 30⁴, 40⁴, 44⁴; 2010: 6⁴, 47⁴; 2011: 5⁴, 12⁴, 18⁴–20⁴, 34⁴, 38⁴; 2012: 14, 28⁴, 32⁴, 35⁴; 2013: 11⁴, 34⁴, 36, 38⁴, 40⁴, 42⁴, 43⁴, 47⁴, 51⁴; 2014: 5, 12⁴, 13⁴, 19⁴, 20⁴, 21, 22⁴, 28, 30, 32, 34, 35⁴, 37⁴, 42⁴, 44⁴, 46⁴, 48, 49⁴, 50, 52, 53⁴; 2015: 2, 5, 11⁴, 13⁴, 21⁴, 28⁴, 30⁴, 33, 34⁴, 37⁴–39⁴, 45⁴, 49⁴; 2016: 3⁴, 6⁴, 9⁴, 18⁴, 20⁴, 22, 28⁴, 37⁴, 38⁴, 40⁴, 42, 43⁴; 2017: 3⁴, 4⁴, 5⁴–7⁴, 9⁰, 11⁴, 13, 17⁴, 18⁴, 21⁴, 23, 25⁴, 27, 37⁴, 39, 41⁴, 43⁴; 2018: 33⁴; 2019: 24⁴

Школьная библиотека (М.) – RU: 2001: 7⁹

Экзистенциальная традиция: философия, психология, психотерапия (Ростов-на-Дону) – RU: 2011: 1⁴

Экология и жизнь (М.) – RU: 2012: 10

ЭкстраОФИС (Рязань) – RU: 2003: 43⁴

Энергия: экономика, техника, экология (М.) – RU: 1988: 1⁰

Эпидемия ВИЧ/СПИД в Украине (Киев) – RU: 2006: 6

Эстония-Monday (Таллинн) – RU: 1996: 11.11

Эхо планеты (М.) (4) – RU: 1992: 17; 1997: 28; 2003: 39⁹; 2006: 3

Юность (М.) (3) – RU: 1955: 2⁰; 1961: 8⁹; 1967: 1⁹

Юный техник (М.) (10) – RU: 1960: 5⁰–8⁰; 1964: 5⁰; 1965: 2⁰; 1975: 4⁰, 12; 2005: 7⁴, 9⁴

7 дней (Минск) – RU: 2020: 409

7 дней (Чикаго) – RU: 2006: 14

22 (Иерусалим) (2) – RU: 1985: 43, 44

Αστρικη επαφη – UFO (Αθήνα) [Star Contact – UFO (Athens)] – EL: 1981: 5/6

Εβδόμη (Αττική) – EL: 2022: 19.11⁹

Ədəbiyyat qəzeti (Bakı) [Literary newspaper (Baku)] (2) – AZ: 2016: 26.11⁹; 2023: 06.11⁹

Էջմիածին. կրօնագիտական եւ հայագիտական ամսագիր (Երևան) [Echmiadzin: Journal of Religious Studies and Armenology (Yerevan)] – AM: 2023: 2⁹

საბჭოთა აჭარა (ბათუმი) [Soviet Adjara (Batumi)] – KA: 1965: 02.12

ლიტერატურული გაზეთი (თბილისი) [Literary Newspaper (Tbilisi)] – KA: 1962: 21⁰

문학과 영상 (서울) [The Journal of Literature and Film] – KO: 2008: 9⁹

독일어문화권연구 (서울) [German Studies] – KO: 2009: 18⁹

현대유럽철학연구 (서울) [Researches in Contemporary European Philosophy] – KO: 2015: 37⁹

中华读书报 (北京) [China Reading Newspaper (Beijing)] – ZH: 2006: 05.04⁹

新京报·书评周刊 (北京) [Beijing News Book Review Weekly (Beijing)] – ZH: 2021: 16.10⁹

Część XI (K). Personalia Wydawnicze / Персоналии Издательские / Publishing Personalities

Od autora XI

1. W „Personaliach Wydawniczych” (inaczej „Personaliach Bibliograficznych”) prezentowane są osoby biorące bezpośredni udział w publikacji prac Stanisława Lema: współautorzy, osoby prowadzące rozmowy i wywiady, tłumacze, świadkowie wypowiedzi na różnych imprezach, autorzy i redaktorzy książek z artykułami, wywiadami i wypowiedziami Stanisława Lema, autorzy artykułów o twórczości i życiu Stanisława Lema oraz ci, którzy razem ze Stanisławem Lemem podpisali Listy otwarte i apele. W tej części wymieniono 2 375 osób.

2. Nazwiska osób podane są w języku, w którym były wydane odpowiednie prace Stanisława Lema. Jeśli dana osoba brała udział w publikacjach w różnych językach, to podana jest odpowiednia informacja i wskazanie (po znaku „→”), przy której to pisowni nazwiska znajdują się odniesienia do wszystkich publikacji związanych z tą osobą. Nazwiska są podane alfabetycznie – najpierw w pisowni łacińskiej, potem w cyrylicy. Alfabet – odpowiednio łacińsko-polski i cyryliccko-rosyjski, litery ze znakami diakrytycznymi znajdują się po tych samych literach bez owych znaków.

3. Dla każdej osoby po znaku „–” podana jest lista publikacji, w bibliografii których ta osoba jest wymieniona. Lista pomiędzy językami publikacji jest dzielona znakami „/”, a wewnątrz języka – znakami „ , ” (przecinek). Każdy element listy jest podany w tej formie:

A:XY.Z, gdzie:

A – język wydania zgodnie z normą ISO 639-1 (język jest określony tylko dla pierwszego elementu listy);

X – część Bibliografii zgodnie z numerem w Spisie treści książki: B – Wiersze, C – Rękopisy, D – Listy otwarte i apele, E – *Fiction*, jeżeli nie ma litery – Non Fiction;

Y – numer porządkowy publikacji w części dla określonego języka Bibliografii;

Z – rozdział publikacji Y („Z” może być nieobecny);

znak „÷” oznacza połączenie kilku kolejnych rozdziałów wydania.

4. Znak „↗” na końcu listy publikacji dla danej osoby oznacza, że informacja o osobie jest również w „Personaliach Stanisława Lema”.

Współautorzy, rozmówcy, tłumacze, świadkowie wypowiedzi, redaktorzy książek i specjalnych czasopismów z artykułami Stanisława Lema i o nim, autorzy artykułów o Stanisławie Lemie

Abernathy Robert – EN:47, 48, 58.3, 96.4, 96.8, 97, 98, 102, 122, 129, 130, 170.28, 185 ↗

Abramowicz Marek – H299

Adamczewska-Baranowska Izabella – H338

Adamovič Ivan – CS:17, 25, 27, 35, 37

Adamowski Jan – PL:389

Adler Lutz – H32, H333

Aguiar Raúl – H136

Agur Ustus – ET:3

Ajnenkiel Andrzej – PL:D19

Aktürk Altay İltan – TR:4

Albert Helmut – DE:145, 146, 147, 149, 150, 151

Albertsson Eva – SV:9, 11

Aldiss Brian W. – H24, H27, H173 ↗

Aleksandrowicz J. – PL:D3

Amenta Alessandro – EN:222

Andrejew (Andreev) Kirill (DE,EN, LV) → Андреев К.

Andrevon Jean-Pierre – H267 ↗

Andrews John W. – EN:26, 27 / H12

Andruchowycz (Andruchowytsch) Jurij (Juri) (PL,DE) → Андрухович Ю.

Andrusz Katya – DE:451 / H93

Anessi Thomas – EN:198, 224.2÷3 / H311

Anninski L. (DE,EN) → Аннинский Л.

Arab-ogli E. (LV) → Араб-Оглы Э.

Arapkirli Selin – TR:5.2

Argasiński Krzysztof – H280

Armata Jerzy – PL:1326

Arndt Holger – DE:452 / H94

Asimov Isaak – EN:30, 66 ↗

Ash Scott – H334

Astle Richard – H334

Ábrán László – HU:15, 19

Åstrand Martha – SV:1, 2

Aufermann J. – H36

Augustyn Adam – PL:D4

Baba Krisztina – H331

Badowski Ryszard – PL:251, 252, 253, 254, 255, 256

Bajerowicz Marcin – H18

Balbus Stanisław – PL:D4

Balcerzak Ewa – H17, H21, H333 ↗

Balcerzan Edward – H18, H24

Balletta Giovanni – IT:11, 12, H334

Bałczewski Marcin – H277

Banach Witold – H254

Banaś Barbara – H205

- Banaś Maria – EN:216
- Bangsund John – EN:33
- Bańkowski Maciej – EN:159
- Baran Józef – PL:D4
- Baran Marcin – H278
- Baran Mirosław – H338
- Baran Zbigniew – PL:1056 / H337
- Baraniecki Marek – H236
- Baranowa Anna – H205
- Baranowska Małgorzata – H338
- Barańczak Stanisław – H18, H78, H333, H338 ↗
- Barcz Marcin – H109
- Bardzińska Joanna – ES:18, 24, 25 / H177
- Barkowski Robert – DE:506
- Barmeyer Eike – DE:66 ↗
- Barnaś Kazimierz – PL:D4
- Barnouw Dagmar – H334 ↗
- Bartnik Ernest Aleksy – H210, H299
- Bartolotta Simona – H334
- Bartoszewski Władysław – PL: 2301, 2322, 2378, 2446.5, E16, D5, D15 / DE:239, 243, 281, 282, 283, 379, 518 / EN:115, 116, 117 / H150, H149 ↗
- Bartoszyński Kazimierz – H15
- Bartyś Piotr – H331
- Baterowicz Marek – PL:D4
- Batorowicz-Wołowiec Katarzyna – H299
- Bauc Jarosław – PL:D13
- Bauer Zbigniew – H329
- Bausch Mechthild – DE:435
- Bayarri Salvador – H299
- Beagle Peter S. – H93
- Bednarczyk Andrzej – H10 ↗
- Bednarczyk Anna – H165
- Bednarek-Michalska Bożena – H123 / J6, J7 ↗
- Bedrzycka Anna – PL:1215
- Behnke Rolf-Ingo – H24
- Behren Michael – DE:145, 146, 147, 149, 150, 151
- Bela Teresa – PL:659.2÷3 / H47
- Benford Gregory – H27 ↗
- Berelis Guntis – LV:21
- Berendt Zuzanna – H286
- Bereska Henryk – C65 / DE:277
- Bereś Stanisław = Беpec C. (BG), Бересь C. (RU,UK), Береш C. (BG,UK), Бэрэсь C. (BE), スタニスワフ・ベレシ (JA) – PL:589, 590, 591, 592, 594, 595, 598, 599, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 638, 1622, 1626, 1771, 1889, 1890, 2162.22, 2309, 2318.3, 2392, 2397, 2398, 2407, 2479, B40, B46, B58, B61 / BE:3.1, 6.3, 8.2 / BG:35, 44.9, 44.13 / CS:23.10, 41.2 / DE:279, 292, 536.3, 540.6 / EN:166.4, 166.10, 166.14, 177.1, 178, 183.4, 195.1, 195.4, 195.14, 199.1, 199.6, 203.2, 221.2, 218.1 / ES:27, 47.2 / IT:13.1.1 / JA:30 / RU:149, 150, 151, 152, 153, 248, 454, 553.1÷13, 557, 558, 568, 743.3 / UK:29, 44, 50, 52.2, 53.3.1, 54.1.3, 69.2.1 / H82, H98, H99, H110, H127, H134, H153, H165, H166, H194, H205, H210, H234, H257.1, H262, H272, H299, H327, H333, H331, H335, H338 ↗

Bereś Witold – PL:689, 690, 863,
2438 / H266

Bernacki Paweł – H275

Berreby David – H335

Berthel Werner – DE:197, 214, 216,
310, 322, 338, 420, 455, 480, 497 / H25,
H32 ↗

Bezrukov Sergey – H107

Bętkowska Teresa – PL:513

Béresi Csilla – HU:30

Białas Andrzej – H107

Bialecki Janusz – PL:237, 238, 239,
240

Białkowski Grzegorz – PL:D7, D8

Białoborski Eustachy – H3 ↗

Białynicki-Birula Iwo – H107

Bidakowski Zbigniew – H337

Biedrzycki Anna – PL:1215

Biedrzycki Mariusz – PL:1400 ↗

Bielak Elwira – PL:1284 / H338

Bielas Katarzyna – PL:1030

Bielczyk Jacek – PL:1694

Bihun Kazimierz – PL:1281

Bikont Anna – PL:2351 ↗

Bilczewski Tomasz – EN:221 / H244

Bilikiewicz-Blanc Danuta – H165 /
H244

Bill Stanley – EN:221

Biłos Anna – H267

Binswanger-Stefańska Elżbieta –
PL:2271, C9 / H339

Birzvalks Juris – LV:17

Bisenieks Dainis – EN:16

Blania-Bolnar Zbigniew – PL:1103 ↗

Bleyl Hans Joachim – H335

Block Igor – RO:1

Blumczyński Piotr – H165

Błaszczyk Izabela – H246

Błaszkwicz Leszek P. – H276

Błoński Jan = Блонски Я. (BG) –
PL:2114, D15, D17 / H17, H75, H81,
H78, H103, H119, H272, H326, H329,
H338 ↗

Bober Andrzej – PL:D8

Bober Bogusław – FR:3 ↗

Bobowski Sławomir – H275

Bobrowski Stefan – H326

Bocheński Jacek – PL:D7, D8, D19 ↗

Bock Gabriele – DE:176

Boczka Klara – PL:2262

Bodnar Izabella – PL:685, 756, 787,
1155 / H330

Bodnicki Władysław – PL:D4 ↗

Bogusławski Stefan – PL:D8

Bojko Piotr – H122

Bollmann Stefan – DE:428

Bonarski Andrzej – PL:434

Boniecki Adam – PL:D17, D18,
H326 ↗

Bonneau Teresa – ES:20

Bończa-Szabłowski Jan – H337

Borchers Dagmar – DE:388, 423 ↗

Borejza Tomasz – H339

Borisow (Borysow) Władimir (PL)
→ Борисов В.

Borissow Wladimir (DE) →
Борисов В.

- Borowczak Renata – PL:1228
- Borowski Jacek – PL:1520
- Borowski Mateusz – H205
- Boruszewski Jarosław – EN:215, 223.5 / H310
- Bořilová Martina – CS:41.1÷5
- Boyce Frank Cottrell – H173
- Bożyk Piotr – PL:1205
- Böttcher Bernd – H333
- Bralczyk Jerzy – H299
- Brand William – EN:142, 151, 228
- Branny Grażyna – H47
- Bratkowski Piotr – H337, H338
- Bratkowski Stefan = Братковский С. (RU) – PL:242, 249, D19 / RU:5, 7, 62 ↗
- Braun Grzegorz – PL:1524 / IT: 13.1.2
- Brázda Radim – H289
- Brewster Anne – EN:82, 196
- Brill Olaf – DE:423 ↗
- Brito Teresa – PT:4
- Broderick Damien – EN:196
- Broniarek Zygmunt – H330
- Bryfonski Dedria – EN:91
- Bryll Ernest – PL:D7, D19 ↗
- Brzeziecki Andrzej – H128
- Brzeziński Wojciech – H246
- Brzostek Dariusz = Бжостек Д. (RU) – H122, H219, H221, H263
- Brzóstowicz-Klajn Monika – H205
- Brzozowska Anna – H24
- Buck Dmitrij (PL) → Бак Д.
- Budnik Agnieszka – H229
- Budrowska Kamila – PL:E59.4
- Budzyński Robert – EN:138
- Bugajski Leszek – PL:D4 / H327, H329, H335 ↗
- Bujak Adam – PL:D7 ↗
- Bujalski Krzysztof – H336
- Bukowiecki Aleksander – PL:1926, 2269 / H337
- Buła Jan – H54
- Bunsch Karol – PL:D4 ↗
- Burek Tomasz – H327
- Burgess Anthony – H32 ↗
- Busse Inês – PT:1, 5 / H14
- Butko Peter – EN:177.4, 178, 213 / SK:12 / H126
- Bühler Benjamin – H222
- Cacopardo Angela – IT:2.1÷3;7;9
- Cameron James – H338 ↗
- Cappellari Stephen G. – EN:115, 116, 117
- Carroll Jonathan – H128 ↗
- Casals Arturo – ES:7, 12 / H52
- Cave Stephen – H314
- Celiński Andrzej – PL:D16
- Cenglowa Halina = Ценгл Г. (RU) – PL:468 / RU:113, 114
- Cetnarowski Michał = Цетнаровский М. (RU) – H174, H237, H265
- Cękańska Krystyna – H21
- Chabik Jakub – PL:1492, 1651

- Chaciński Michał – PL:2273
- Chacón Alejandro López – ES:47 / H293
- Chałubiński Stefan – PL:D10
- Charrel Pierre – H268
- Chauvin C. – EN:52
- Cheever Leonard A. – H334
- Chimkowski Krzysztof – H336
- Chmielewski Paweł – H286
- Chopin Frédéric, zob. Szopen Fryderyk
- Chojnowski Andrzej – PL:2314
- Choptiany Michał – H153, H154
- Choynowski Mieczysław – PL:35 ↗
- Christaller Thomas – DE:411
- Christoph Hubig – H262
- Chruściński Czesław – PL:222, 223, 224, 225, 226, 227, 228
- Chrzanowski Tadeusz – PL:D4 ↗
- Chudoba Wiesław – PL:2361
- Chwat Johanna – DE:471.5, 471.29
- Chwin Stefan – PL:1366 ↗
- Cichy Michał – H338
- Cieply Stefan – PL:487
- Ciesielska Maria – PL:2478
- Ciesielski Roman – PL:D8
- Cieślak Jacek – H337
- Cieślik Dorota – H326
- Cieślik Mariusz – H337
- Cieśliński Piotr – PL:1125, 1197, E4, E12 / H150
- Cieśluk Anna B. – H333
- Citkowska Anna – DE:94, 97 / H24
- Ciunelis Maria – H337
- Clareson Thomas D. – EN:20 ↗
- Clarkson Annie – H173
- Clooney George – H338 ↗
- Clute John – H63
- Comber John – EN:181
- Contursi Pablo – ES:29 / H136, H310
- Coutouvidis John – EN:118, 119
- Cox Steve – EN:228 ↗
- Cristino Ana – PT:8
- Csicsery-Ronay Istvan Jr = Чычэры-Ронэй I. (BE) – PL:748.3, 748.4, 2310.4, 2446.9 / DE:452.2 / EN:79, 96.6, 97, 98, 102, 103, 104, 105, 106.1÷13, 111, 122, 129, 130, 171.2, 192, 193 / ES:47.13 / H44, H47, H59, H60, H82, H116, H126, H148, H190, H334 ↗
- Cuervo Alejo – H52
- Cybulski Marek – PL:2366
- Cyran Janusz = Цыран Я. (RU) – H174, H236, H336
- Cywiński Bohdan – PL:D19
- Cyzman Marzenna – H219
- Czabański Krzysztof – PL:D8 ↗
- Czaczkowska Ewa K. – PL:1277
- Czajkowska Barbara – PL:1516
- Czałczyńska Barbara – PL:D4 / H47
- Czaniera Uwe – DE:423
- Czapińska Wiesława – PL:538, B38
- Czaplińska Joanna – PL:717 / H54

Czapliński Przemysław =
Чаплинский П. (RU) – DE:488,
537 / EN:198, 224.2÷3 / H98, H116,
H120, H153, H194, H257.6, H262,
H311 ↗

Czarnocka Małgorzata – H302

Czarny Bogusław – H295

Czerski Merek – EN:78

Czubaj, Mariusz – H327

Czudakowa Marietta (PL) →
Чудакова М.

Czuma Mieczysław – H330

Czycz Stanisław – PL:D4

Čepaitis Virgilius – LT:3 ↗

Čirkov L. (CS,LV,SK) → Чирков Л.

Çelik Behçet – TR:2

Dabekaussen Eugène – H33

Dag David – RO:2

Dajnowski Maciej – H116, H120,
H121, H154, H160

Dann Jack – H27

Daňhelová Lenka – H140.2

Darázs E. – H333

Darewicz Krzysztof – PL:1876 /
H337

Darska Maria – H338

Daume Doreen – DE:451 / H93

David Fred – DE:400, 401, 402

Davies Sarah – H173

Davis J. Madison – H48 ↗

Dąbrowski Kuba – H330

Dedecius Karl – DE:100 / H77 ↗

Dejmek K. – PL:D3

Delany Paul – H93

Demiański Marek – H77

Denker Kai – H262

Dennett Daniel C. – H33 ↗

Deptuch Paweł – H336

Derkaczew Joanna – H338

Dermutz Klaus – DE:366, 367 /
PL:807, 816

Dębowski Przemek – H285

Dębski Eugeniusz – H258 ↗

Dick Philip K. = Дик Ф. (RU) –
PL:408, 473, 2371 / LT:5 / SR:17 / H27,
H55, H96 ↗

Diesler P. – PL:1086

Dihal Kanta – H314

Dippold Ádám – HU:33

Dittlbacher Fritz – DE:295

Długosz Leszek – PL:D4

Doberstein Erich – DE:14, 16, 17, 18

Dobieszewski Janusz – EN:191 /
H191

Dobrołęcki Piotr – H337

Dobrowolski Piotr – H261

Dolecki Zbigniew – PL:328

Domaciuk Izabela – H113

Domagalski Marek – H337

Domański Jerzy – H339

Donimirski Andrzej – H330, H335

Doruker Füsün – H33

Doubinsky Sébastien – H302

Dörner Dietrich – H36 ↗

Drawicz Andrzej – PL:D7, D8 ↗

- Draxler Hugo – H327
- Drenda Olga – H338
- Dryll Irena – PL:262
- Drzewińska Ewa – PL:2014
- Dubla Kasia – ES:18, 24, 25
- Duchnowicz Jarosław – PL:1257
- Duda Harry – PL:415
- Duda Wojciech – PL:1243, 1244
- Dudała Jerzy – PL:1781
- Duerr Hans Peter – DE:233 / H38.1 ↗
- Dukaj Jacek = Дукай Я. (RU) – PL:E6 / H99, H107, H150, H173, H174, H194, H236, H266, H299, H321, H338 ↗
- Dukanovič Alija – C61.1÷4
- Dulęba Władysław – PL:D4
- Dunin-Wąsowicz Paweł = Дунин-Вонсович П. (RU) – PL:2059, 2265, 2264, 2289 / CS:39 / DE:492 / RU: 553.4.6, 557, 558, 591.98, 592 / H127, H131 ↗
- Durczok Kamil – PL:2317
- Duszczyk Michał – H337
- Duszenko K. (PL) → Душенко К.
- Dutkiewicz Mieczysław – PL:582, 624 / H43, H335
- Düring Michael – PL:1899 / DE:488 / H116, H120, H222, H284
- Dworak T. Zbigniew – H100, H336
- Dworak Tadeusz – H326
- Dzida Barbara – H302
- Dziekańska Ewa – PL:1086
- Dzierżanowski Andrzej – PL:145
- Ebel Ursula – DE:541 / H305
- Edelman Marek – PL:D11, D12 ↗
- Eder A. – DE:199
- Eder Maciej – H299
- Eichborn Alfred – DE:80
- Eile Marian – H330 ↗
- Eilstein Helena (Pośpieszalska Nelly) – H10, H13, H25 ↗
- Ellis R.J. – EN:118, 119
- Empacher Adam – H328
- Ende Dagmar – H333
- Enderwitz Ulrich – H33
- Engel Peter – PL:2355.2, 2446.207 / EN:86, 93 / ES:47.14 / ET:15.1 / IT: 13.1.7 / JA:15, 19
- Englander Marek – H31
- Enns Anthony – H334
- Enrique Redel – H177
- Enzensberger Hans Magnus – DE:189 ↗
- Esmaeili Peyman = Исмаели П. (RU) – EN:168, 171.5 / ES:47.18 / RU: 722 / H230
- Esselborn Hans – H284
- Evans Arthur B. – EN:129, 130, 192, 193 / H334
- Eylandt Ingrid – ET:10
- Fabian Rainer – DE:102, 103
- Fabris H.H. – H36
- Fajnburg Z. (DE) → Файнбург З.
- Falkowska Janina – EN:180
- Farmer Philip J. – H16, H93 ↗
- Faworow Piotr (PL) → Фаворов П.
- Federman Raymond – PL:2379.7 / DE:306EN:85
- Fedorowicz Hania – H334

- Fedorowicz Jacek – PL:D19
- Fejér Irén – HU:7.1÷4;14
- Felis Paweł T. – H338
- Ferchland Jutta – H333
- Fernández Javier – H166
- FeydRautha – H268
- Feyerabend Paul – DE:233 / H38 ↗
- Fialkiewicz-Saignes Anna – H234
- Fiałkowski Krzysztof – H107, H128, H153
- Fiałkowski Tomasz = Фялковски Т. (BG), Фиалковски Т. (BG), Фиалковский Т. (RU), Фіалковські Т. (UK) – PL:857, 1050, 1297, 1475, 1484, 1500, 1501, 1631, 1707, 2134, 2162.25, 2240, 2245, 2249, 2282, 2290, 2309, 2318.2, 2368, 2392, 2396, 2433, 2462, B45, B49 / BG:29, 39, 40, 41, 42, 43, 44.1 / CS:41 / DE:536.2 / EN:220.38, 224.7, 224.9 / RU:320, 423.4, 633.10, 637, 680.1, 730.6, 732.1, 743.2, 748.4.1 / UK:48.2, 54.1.2, 69.2.3 / H98, H127, H128, H153, H257.2, H272, H299, H326, H330, H337, H338 ↗
- Field David – H44
- Fikus Magdalena – H98, H153, H326
- Filipowicz Kornel – PL:D3, D4 ↗
- Findeisen Władysław – PL:D7, D8
- Finotti Ivan – EN:171.4 / PT:6
- Fischer Joachim – H333
- Fitkał Maciej – PL:936
- Fiut Aleksander – DE:488 / H116, H120 ↗
- Flaszen Ludwik – H5, H329 ↗
- Flessner Bernd – H51, H62, H287, H333 ↗
- Fober Irena – PL:705
- Fogiel Lucian – PL:322
- Folman Ari – H330, H337, H338
- Forková Veronika – CS:40
- Franaszek Andrzej – H128
- Franke Herbert W. – H36, H333 ↗
- Fredericks S.C. – H334
- Frelik Paweł – EN:190 / H190
- Friedländer Erich – DE:156
- Friedrich Alexander – DE:537 / H262
- Friedrich Michał – H305
- Friese Friedrich – H42
- Froidevaux Gérald – H28
- Fukami Dan (深見弾) – JA:14, 22
- Fukuro Ippei (袋一平) – JA:1, 3, 4, 6
- Fulińska Agnieszka – PL:1713 / H107
- Fuliński Andrzej – H107, H153
- Furber Steve – H173
- Gabriel Gottfried – H71
- Gac Dominik – H261
- Gadacz Tadeusz – H198
- Gadomski Bohdan – PL:1424, 1425
- Gaiman Neil – H337
- Gajek Ireneusz – PL:1549
- Gajewska Agnieszka – PL:2379, 2446, 2470, 2473, B67, B73.2 / DE:525, 527, 537 / EN:220, 224.1 / IT:10 / H207, H210, H257.5, H262, H283, H285, H299, H309, H311, H321, H337 / M2025
- Gall Alfred – DE:537, DE:537.10÷11 / H262, H273, H284, H305, H311

Gałczyńska Kira – PL:451 / DE:105, 107, 119
 Gang Zhao (赵刚) – ZH:6
 Garnett Rhys – EN:118, 119
 Gałoński Roman – H337
 Gavrič Tomislav – HR:3
 Gawriłowa I. (PL) → Гаврилова И.
 Gächter Sven – DE:416
 Gärdenfors Peter – EN:162
 Gámez Luis – H166
 Geach Peter Thomas – EN:126
 Geambașu Constantin – RO:6 / H165
 Geher Robert – DE:293
 Gehlen Rolf – DE:233
 Gehring Petra – DE:537 / H262, H284
 Geier Manfred = Гаер М. (BE) – PL:659.1 / DE:297 / H32, H47, H60, H82, H333
 Gembicki Jerzy – PL:505
 Gendolla Peter – H333
 Genescu Antuza – RO:10, 13
 Genov Nikolay (EN) → Геннов Н.
 Gerboc Jozef – SK:6
 Geremek Bronisław – PL:D6, D8 ↗
 Gesche Janina – H165
 Gesche Jörg – H165
 Gieysstor K. – PL:D3
 Gieysztor Aleksander – PL:D7
 Giędosz Eliza – PL:1117
 Gill Bárbara – ES:39, 44, 45 / H215
 Gillespie Bruce R. – EN:8, 22, 35, 51, 58.1, 83, 96.2, 97, 98, 102, 122 ↗

Giloi W. – H36
 Gimes Miklós – DE:439
 Giulia Randone – IT:8
 Giuľumianc K. (RU) → Гюľумянц К.
 Gizella Jerzy – PL:D4
 Glasenapp Maľgorzata – H116, H120 ↗
 Glaser Hermann – DE:174, 213
 Glensk Joachim – PL:620
 Gliński Mikoľaj = Глински М. (BG) – H272
 Gliński Piotr – H275
 Glowacka Marta – DE:493, 496.3
 Glowczewski Barbara – FR:9
 Gluziński Tomasz – PL:D4
 Głaz Adam – H334
 Głębicka Ewa – H84
 Głowacka Aneta – H261
 Głowacki Paweľ – H102
 Głowczewski Aleksander – H122
 Gnauck Gerhard – DE:468
 Gnoiński Adam – H339
 Golden Juliet D. – EN:152
 Golik Paweľ – H210, H299
 Goľbiewski Łukasz – PL:1310, 1313, 1349, 1499, 1570, 1877 / H76, H337
 Goľuński Tycjan – PL:817
 Gombrowicz Witold – PL:650 ↗
 Gomel Elana – DE:537 / EN:223 / H262, H310, H321
 Gomuła Jerzy – PL:2203

Gomułka Jakub = Гомулка Я. (RU,UK), Гомулка Я. (UK) – PL:2421, 2474 / EN:223 / UK:69.4 / H214, H248, H257.7, H280, H285, H292, H296, H310, H315, H321

Gondek Paweł – H171

Gondowicz Jan – PL:1481, 2292 ↗

Goorden Bernard – FR:7

Gorazd Anna – PL:D4

Gordijewska Anna – H252

Gorliński-Kucik Piotr – PL:2479 / H210, H319

Gostkowska Kaja – FR:20 / H165

Goszczyńska Maryla – H306

Goślicki Janusz – H329 ↗

Goto Masako (後藤正子) – JA:30

Goźliński Paweł – H149, H150, H338

Górecki Mikołaj – PL:D13

Górka Marcin – H338

Górniak Zbigniew – PL:1084, 1085

Górska Aleksandra – PL:2106

Górski Janusz – H185

Górski Piotr – H257.4, H265

Górski Rafał = Гурский Р. (RU) – H300

Göpfert W. – H36

Grabar Natalia – FR:20

Grabarczyk Paweł – H158, H248, H280, H321

Grabińska Teresa – H275

Grabiński Stefan – PL:474 / DE:162, 211 / MK:1 ↗

Grabska Stanisława – PL:D19

Gramantieri Riccardo – H309

Gramonski Fabiana – PT:11

Gramelsberger Gabriele – H262, H284

Granberg Anne – H289

Graur Nelly – RO:8

Gray Paul – H335

Gräfrath Bernd = Грефрат Б. (RU) – PL:1440 / DE:424 / H61, H71, H72, H86, H88, H97, H194, H222, H248, H284, H302 ↗

Grebowicz Margret – EN:182

Gregorová Barbora – CS:39

Gricanow Aleksandr (PL) → Грицанов А.

Griese Friedrich – DE:126, 166, 174, 183.9, 187, 195, 198, 204, 210, 213, 215.2÷4, 215.7÷13, 220, 222, 240, 241, 242, 245, 254, 255, 275, 276, 278, 284.2÷4, 284.7÷9, 286, 291, 298, 300, 304.1÷4, 305.7, 307, 315, 316, 317, 320.1, 332, 333, 337, 339.1, 340, 344, 345, 346, 360.2, 361, 368, 373, 377, 386, 390, 392, 393, 394.1, 395, 399, 411, 434, 441, 447.14÷16, 448, 449, 458, 459, 465, 466, 467, 469, 470, 472, 475, 477, 481, 482, 486, 489, 495.28, 502, 505, 507, 508, 509, 510, 513, 517, 519, 520, 521, 522, 523.1, 528, 535, 540.2, 540.3, 540.5 ↗

Grigorian Natasha – H284

Grimstad Paul – H233

Grin Irek – H299

Grishikashvili Ambrosi (ამბროსი გრიშაკაშვილი) – KA:2

Grīnbergs G. – LV:10

Grinold Yaakov (דלויירג בקעי) – HE:2.2

Grobler Adam = Гроблер А. (RU)
 – H153, H158, H194, H248
 Grochowiak Stanisław – H328 ↗
 Grodecka Aneta – H205
 Grodź Iwona – H205, H218
 Gromadzki Stanisław – H226
 Gromek-Illg Joanna – PL:B65
 Grossmann Patrick – DE:490, 494,
 496.2 / PL:2424.2
 Grotowski Józef – H53
 Gröbchen Walter – DE:260, 261,
 274.1 / H40
 Grubka Patrycja – H153
 Gruszczyński Piotr – H326
 Gruszecka Marta – H338
 Grygiel Stanisław – PL:532, 536
 Grzegorzak Arkadiusz – H99
 Grzeniewski Ludwik – H327, H328 ↗
 Grzegorzewski Jerzy – PL:D18
 Grzędowicz Jarosław – H236, H336
 Grzymiel Amanda – H338
 Guang Lao (老光) – ZH:7
 Guarany Reinaldo – PT:2, 3
 Gucio Katarzyna – EN:220 / H207
 Guerizoli-Kempinska Olga – PT:7
 Guerrini Anne M. – H35
 Guja Jowita – H280
 Gulija Georgijs (LV) → Гулиа Г.
 Gunn James – H27 ↗
 Gurgul Aleksander – H338
 Gustafsson Lars – DE:189 ↗
 Gutfeld Dorota – H218

Gürtler Detlef – DE:426
 Gütsche Alex = Гютше А. (RU) –
 H174
 Gwizdalanka Danuta – PL:2355
 Haffner Peter – DE:267, 387 / H334
 Hajder Tatiana – H110
 Hajduk-Gawron Wioletta – H134
 Hajdysz Magdalena – H338
 Haka Filip = Хака Ф. (RU) – H174
 Hall Aleksander – PL:D8 ↗
 Hamaguchi Minoru (浜口稔) – H41
 Handke Ryszard = Хандке Р. (BE)
 – H50, H82 ↗
 Hangay Sándor – HU:6
 Harasymowicz Jerzy – PL:D4 ↗
 Hartwig Julia – PL:D8, D19
 Hasemi Kazuo (長谷見一雄) – JA:24
 Hasselblatt Dieter – C41 / DE:157,
 168, 191, 192 / H333, H25, H32 ↗
 Hawranek Maria – H246
 Hayles N. Katherine – PL:748 / H44,
 H59, H126, H190 ↗
 Heck Dorota – H275, H292
 Heicker Dino – DE:506.18, 506.21,
 506.27, 506.29, 506.31, 506.41, 506.51
 Heine Marc E. – EN:95.1÷2, 100.1÷2,
 101.1÷2, 124.1÷2, 228
 Helford Elyce Rae – H60
 Heller Edith – DE:442
 Heller Michał – PL:532, 536 / H77,
 H107 ↗
 Hellich Artur – H327
 Hemar Marian – PL:B67, B73.2 ↗

Hen Józef – PL:2315, 2394 ↗
 Hannelowa Józefa – H326 ↗
 Hennings Ralf-Dirk – DE:232 / H36 ↗
 Henry Jacqueline – H33
 Herburger Günter – H28, H32 ↗
 Herec Ondrij – SK:8
 Hermann Péter – HU:20.1÷2
 Hermaszewski Mirosław – H299 ↗
 Hernas Cz. – PL:D7
 Hernes Michał – H336
 Hinze Michael – DE:145, 146, 147, 149, 150, 151
 Hniedziewicz Przemysław – PL:D8
 Hobana Ion – RO:1
 Hoffman Paweł – H328
 Hoffmann Eleonore – DE:40, 61
 Hoffmann Horst – DE:156
 Hofstadter Douglas R. – H33 ↗
 Hofmann Gunter – DE:445 / PL:1542
 Hogan Neil A. – H310
 Hoisington Thomas H. – EN:45, 57, 58.2, 59, 96.5, 97, 98, 102, 122 / H24 ↗
 Hollanek Adam – PL:E58.1 / H43, H55, H336, H335 ↗
 Hollender Barbara – H337
 Hollinger Veronica – EN:129, 130 / H334
 Holtschoppen Felix – H333
 Hołyński Marek = Холыньский М. (RU) – PL:537 / CS:13 / DE:163 / HR:2 / RU:134 / H99, H107, H237
 Horakova Dana – DE:375 / PL:822
 Horváth Tomáš – SK:9
 Hoviseppä Matti – FI:4
 Hoyle Trevor – H173
 Huberath Marek S. = Хуѣрат М. (RU) – H153, H194, H236
 Huculak Łukasz – H205
 Hulewicz Bożena – H255
 Hummel Adrian – H120
 Hurwic Józef – H10 ↗
 Husarski (Hussarski) Roman – PL:51, 55, E58.2 ↗
 Hvostov Andrei – ET:9
 Ifergan Pini (יגֵרפֿיאַ יִנִּיף) – HE:2.1
 Ignerska Marta – PL:2441, H255
 Ikin Van – EN:196
 Iljińska Nadieżda – PL:509
 Illg Jerzy – PL:D16
 Iłowiecki Maciej – PL:446, D7 ↗
 Inglot Jacek – H236, H276
 Ings Simon – H189, H212
 Inoue Satoko (井上暁子) – JA:25.6;7
 Iribarne Louis – EN:228
 Iovănel Mihai – RO:16
 Isani Claudio – DE:131
 Ivaničková H. – SK:2, 3
 Iwasiów Sławomir – H229
 Iwaszkiewicz Jarosław – H327 ↗
 Jabłoński Henryk – PL:D3 ↗
 Jacaszek Michał – H338
 Jachimczak Krzysztof – DE:314
 Jackson Diehl – EN:113
 Jakab Valéria – HU:31, HU:B1 / H159

Jakowenko Sergiej – H110
 Jakubiec Danuta – PL:338
 Jakubowski Maxim and Dolores – EN:67
 James Montague Rhodes – PL:507 / DE:125 ↗
 Jameson Fredric – H311 ↗
 Jamnik Tatjana – H299
 Jamroziak Wojciech – PL:399 / ES:30 / H18
 Janaszek-Ivanickova Halina – PL:604
 Janicka Bożena = Яницка Б. (RU) – PL:347, 533 / DE:29, 30, 31, 60.2 / EN:9 / LV:8 / RU:69
 Janion Maria – PL:D7 ↗
 Janke Jutta – DE:111, 205, 207 ↗
 Jankowska Maria – PL:500
 Janowska Katarzyna = Яновска К. (RU) – PL:1282, 1357, 1627, 2253 / DE:452.6 / KA:2 / RU:247, 251, 551 / H103, H330 ↗
 Janusz Grzegorz – H236
 Japp Uwo – H24, H333
 Jaraczewska Katarzyna – PL:1743
 Jarmoliński Ernest – PL:1117
 Jarniewicz Jerzy – H165
 Jarocki Jerzy – PL:D18 ↗
 Jarońska Hanna – DE:226 / H333
 Jarosz Andrzej – H205
 Jaruzelski Wojciech – PL:D6 ↗
 Jarzębowski Zbigniew – H120

Jarzębski Jerzy = Яжембски Й. (BG), Яжембский Е. (RU), Яжэмбскі Е. (BE) – PL:650, 659, 688, 748.1÷6, 1137, 1139, 1142, 1158, 1109, 1265, 1411, 1891, 1974, 1975, 2039, 2132, 2134, 2162.28, 2309, 2337, 2358, E1-33, D15 / DE:216, 300, 451 / H25, H32, H42, H44, H47, H54, H59, H64, H77, H78, H82, H93, H98, H99, H105, H107, H114, H116, H120, H126, H127, H128, H129, H134, H153, H154, H157, H177, H194, H236, H262, H272, H299, H311, H326, H331, H335, H336, H338 ↗
 Jastrun Mieczysław – H327
 Jasztal-Kowalska Elżbieta – PL:520
 Jaźniewicz Wiktor (PL,DE,EN) → Язневич В.
 Jekutsch Ulrike – DE:488 / H116, H120, H284
 Jemelka Petr – H289
 Jermołowicz Mikołaj (PL) → Ермолович Н.
 Jeschke Wolfgang – DE:224, 246, 380
 Jesiółkowski Janusz – H111
 Jeżewski Krzysztof – PL:B44 / FR:B1
 Ježovs V. – LV:16
 Jęczeń Robert – H117
 Jęczmyk Lech – H54, H99, H258, H336 ↗
 Jędrejek Tomir – H302
 Jędrysik Miłada – H330
 Jędrzejczyk Olgierd – PL:534, 574
 Jędrzejko Paweł – PL:2479
 Johst Marcus – DE:385

- Jonak Łukasz – H336
- Jones Gerald – H93
- Jong Teus de – NL:1
- Jonuškaitė Birutė – LT:7
- Joteikaitė Evelina – LT:15
- Jucewicz Monika – PL:551
- Judek Cecylia – PL:2352
- Juhnke Andreas – DE:354
- Jungwirth František – CS:15.1÷2
- Jurasz Włodzimierz – PL:1054, 1308, 1309, 1341, 1342, 1414, 1508, 1573 / H330, H335, H338
- Jurewicz Aleksander – PL:D21
- Jurkowski Stefan – PL:1320
- Jürviste A. – ET:7
- Kachel Katarzyna – PL:1415
- Kacprzak Michał – PL:1476
- Kaczmarek Olga – EN:203 / H144
- Kagarlickij Julij – CS:14 ↗
- Kagawa Masako (香川まさこ) – JA:15
- Kajewski Piotr – H331
- Kajtoch Wojciech = Кайтох В. (RU) – EN:166.5÷8 / RU:449 / H110, H194, H200, H206, H218, H258, H259, H260, H317, H329 ↗
- Kajtochowie Anna i Jacek – PL:366
- Kalinowska Elżbieta – PL:1899, 1975.18 / H116
- Kaliszewski Andrzej – PL:D4
- Kalvet Tõnu – ET:11
- Kamińska Anna Dorota – H336
- Kamiński Tomasz – PL:2256.5
- Kanamori Seiya (金森誠也) – JA:12
- Kanayama Akio (金山秋男) – JA:18
- Kandel Michael = Кандел М. (UK), Кандель М. (RU), Кандэль М. (BE), Кэндел М. (RU) – PL:2358, E7 / EN:68, 69, 80, 81, 88, 123, 132, 135, 139, 150, 186, 194, 210, 228 / H24, H25, H28, H32, H44, H47, H55, H56, H82, H126, H150, H194, H299, H344 ↗
- Kaneko Rie (金子理絵) – JA:23
- Kania Ireneusz – PL:2363
- Kania Kazimierz – H326
- Kapuściński Ryszard – PL:D10, D11, D19 ↗
- Karaś Dorota – H338
- Karczmarchuk Jerzy – H107
- Karlsen Gunnar – H289
- Karwacka Ewelina – H338
- Karwat Anna = Карват А. (RU) – H300
- Karwelis Jerzy – PL:1253, 1254
- Karweta Joanna – PL:1182
- Kasai Kiyoshi (笠井潔) – H41
- Kasia Andrzej – H79
- Kasperek Kinga – H210
- Kassung Christian – H222
- Kato Ariko (加藤有子) – JA:25.5; 9;10
- Kato Mikio (加藤幹郎) – H41
- Kawai Shoichiro (河合祥一郎) – JA:19
- Kawiński Wojciech – PL:D4
- Kaźmierska Agata – H246

- Kądzielski Marek – EN:228
- Kálmán Judit – HU:9
- Keller Felix – H97
- Keller Lech = Келлер Л. (RU) – PL:2409, D3.6, B64 / CS:44 / EN:144, 163, 166, 166.5÷15, 183.1÷9, 206 / RU:744 / H110, H167, H168, H194, H242, H243, H333 / J6, J7 ↗
- Kempin Peter – H287
- Kerber Barbara – DE:37, 38, 43, 50, 60.3
- Keresztes Gáspár – HU:26.1÷54, 27
- Kern Ludwik Jerzy – PL:D4 / H100, H330 ↗
- Kerner Charlotte – H164
- Ketterer David – H17, H334 ↗
- Kettlitz Hardy – H287
- Kępiński Tadeusz – PL:650 ↗
- Kępiński Zdzisław B. – H18
- Kiberd Roisin – H264
- Kiecko Emilia – H205
- Kiefer Nicole – DE:541 / H305
- Kielanowski Jan – PL:D7
- Kielbik André – H185.2
- Kiełbik Michał – H180
- Kiercel Zuzanna – H276
- Kiermeier Ursula – DE:364
- Kieta Mieczysław – H330
- Kihara Makiko (木原槇子) – JA:30
- Kijania-Placek Katarzyna – EN:162
- Kijanowska Marianna – H134
- Kijko Maciej – H229
- Kijowska Kazimiera – PL:425
- Kijowski Andrzej – H1, H11, H328, H329 ↗
- Kikuchi Makoto (菊池誠) – H118
- Kilar Wojciech – PL:D10, D11, D13
- Kilb Andreas – DE:479
- Kilmartin Joanna – EN:228 ↗
- Kindrazki Paulo Henrique – PT:11
- Kinkor Milan – CS:20
- Kisielewicz Andrzej – H299
- Kisielevska Danuta – H107
- Kisielewski Stefan – PL:D6 ↗
- Kiszka Roman – H24
- Kitahara Naohiko (北原尚彦) – H118
- Kitrasiewicz Piotr – PL:1444
- Kılınçer Berna – TR:3
- Kleczkowska Krystyna – PL:D4
- Kleczyński Daniel – PL:1803, 2283
- Klein Georg – H130
- Klemenčič Simona – SL:5
- Klich Aleksandra – PL:2341
- Kloska Szymon – H257
- Kluba Anna – PL:1975.8
- Kluba Antoni – PL:713, PL:1975.8
- Kluzowie Zofia i Jerzy – PL:417, 439, 455, 519, 535
- Kładź-Kocot Marta – H153, H186
- Kłoczowski Jan Andrzej – PL:532, 536 ↗
- Kłopotowski K. – PL:606, 607
- Kłyś Ryszard – PL:D4
- Kmita Jerzy – H18 ↗

Knap Jarosław – PL:1249
 Knapp Radek – PL:1049, 2160, 2257 / DE:382, 391, 410, 462, 463, 515 / H127, H338 ↗
 Knight Damon – H334 ↗
 Kobiela Filip = Кобеля Ф. (RU, UK) – PL:2421, 2424, 2460, 2474 / EN:218 / UK:71.16 / H248, H253, H280, H285, H300, H302, H321
 Kobierzycki Stefan – PL:728 ↗
 Kobos Katarzyna – H158
 Kobylińska Ewa – DE:361, 373, 377
 Kobyliński Szymon – PL:438 ↗
 Kochanowski Janusz – PL:D19
 Kochanowski Jerzy – EN:202
 Kochanowski Marcin – H248
 Kochański Krzysztof – H236, H258
 Kocik Jerzy – PL:989, 1122 / EN:134
 Kociuba M. – PL:931
 Kofta Krystyna – H79
 Kohlenberger Helmut – PL:621 / DE:289
 Koj Aleksander – PL:D8
 Kolwas Maciej – H107
 Kolwas Szymon – H170
 Kołakowski Leszek – H9, H102, H170, H226 ↗
 Kołodziej Piotr – PL:D20
 Komar Michał – PL:2378 / H326 ↗
 Komendant Tadeusz – H338
 Komornicki Tomasz – PL:35 ↗
 Konarski Leszek – H339
 Konieczna-Twardzikowa Jadwiga – PL:D4

Konior Bogna – H314
 Konwicky Tadeusz – PL:D7, D8, D21 ↗
 Koopman Werner – EN:38, 51, 52, 96.3, 97, 98, 102, 122
 Kopciński Jacek – H261, H275
 Kopec Jarosław – H338
 Kopec Wojciech – PL:1226
 Korbel Janusz – PL:1398
 Korecki Tristan – EN:202
 Kornacki Krzysztof – H299
 Kornhauser Julian – PL:D4 ↗
 Koronowski Wiesław – PL:2373, 2405
 Korzeniewski Bernard – H116, H158
 Kosiek Zuzanna – PL:294
 Kosik Rafał = Косик Р. (RU) – H174, H267
 Kosiński Ryszard – PL:320, H329 ↗
 Kosowska-Hańderek Katarzyna – H331
 Kossowski Patryk – H303
 Kosynska Yulya (EN) → Косинська Ю.
 Koss Agata – PL:1439, 2181, 2348, 2357, 2364
 Kot Wiesław – PL:712, 2382
 Kotowicz Waldemar – H331
 Kott Jan – PL:631, 653 / EN:120 / SR:11 ↗
 Kowalski Andrzej – ES:21
 Kowalczyk Janusz R. – H337
 Kowalczyk Jerzy – PL:D3
 Kowalczyk Ryszard – PL:D3

Kowalczykowa Alina – C51, C52
 Kozela Robert – PL:1386
 Kozicka Dorota = Кожицка Д. (BG) – H234, H272
 Koziński Józef – PL:553, 1432, HU:9 ↗
 Kozik Agnieszka – PL:1601, 1737, 1908, 1912, 2162 / H100, H338
 Kozik Ryszard F. – PL:996, 998, 1055, 1361 / H77, H338
 Kozińska Dorota – H246
 Kozłowski Nina – DE:282
 Kozłowski Krzysztof – PL:D8 ↗
 Kozyckij Andrij – H134
 Körner Gábor – HU:23.1÷22, 24, 25
 Krabbenhoft Kenneth – H193, H334
 Krajewska Anna = Краевская А. (RU) – PL:431 / DE:83 / RU:103
 Krajewska Monika – PL:2339 / H124, H165 ↗
 Krajewski Marek – PL:E8 / H150 ↗
 Krajewski Władysław – H10 ↗
 Krajski Stanisław – PL:2258
 Krakowiak Małgorzata – H275
 Krall Hanna – PL:D19, D21 ↗
 Krasicki Jerzy – PL:D4
 Krasicki Maciej – PL:216 ↗
 Krasnowolski Jan – PL:1704, 2266 / H131 ↗
 Krasnowolski Tomek – C28, PL:852
 Krauch H. – H36
 Kraus Wolfgang – DE:250, 257 ↗
 Krawczuk Aleksander – PL:D4 ↗

Krawczyk Radał – PL:D8
 Krichbaum Jörg – H24
 Krob Josef – H289
 Krockow Christian Graf von – DE:450
 Krolicki Ryszard (Richard) – DE:414.1÷6, 422.1÷5, 440.1÷5, 446.1÷7, 456.1÷5, 471.1÷4, 471.6÷28, 471.30÷33
 Królikowska Elżbieta – PL:449
 Kruk Oleg (EN) → Крук О.
 Krušinskis A. (LV) → Крушинский А.
 Krywak Piotr = Крывак П. (RU) – H22, H65, H110, H116, H194, H329, H336
 Krzeczowski Henryk – H326 ↗
 Krzanowski Roman – H289, H302
 Krzyżagórski Klemens – H331
 Kubas Ligia – PL:750
 Kubeš Zdeněk – CS:14.1÷2
 Kubiak Beata – PL:2437 / H265
 Kubikowski Zbigniew – H331
 Kuc Monika – PL:1519
 Kucharczyk Łukasz = Кухарчик Л. (UK) – PL:B63, B69 / UK:69.6 / H275, H280, H281, H286, H295, H296, H302, H321
 Kuczewski Maciej = Кучевский М. – PL:393, 516 / RU:135 / H55
 Kuczka Péte – HU:5, 6
 Kudlińska-Stępień Halina – H191
 Kudliński Tadeusz – PL:D4
 Kudyba Wojciech – DE:488 / H116, H120
 Kueng Max von – DE:425

- Kugiri Ako (久霧亜子) – JA:7
- Kukiz Tadeusz – H326
- Kukulak Szymon Piotr – EN:224.4 / H210, H262, H280, H311, H321
- Kula Luiza – H338
- Kulinska-Krautmann Barbara – DE:506.1÷17, 506.19, 506.20, 506.22÷26, 506.28, 506.30, 506.32÷40, 506.42÷47, 506.49, 506.50, 506.52÷56, 506.68 / H165
- Kuncewicz Piotr – H329
- Kunda Bogusław Sławomir – PL:D4
- Kunicki-Goldfinger Władysław – PL:D8
- Kurczyna Krzysztof – PL:714 / H53, H54
- Kurkiewicz Roman – H330
- Kuroń Jacek – PL:D12
- Kurowicki Jan – H326
- Kurski Jarosław – H149, H150
- Kurz Andrzej – H338 ↗
- Kuszaba Juliusz – PL:217
- Kuśniewicz Andrzej – PL:D6 ↗
- Kutaka Masatoshi (久高将寿) – H41
- Kutnik Jerzy – C31 ↗
- Kutz Kazimierz – PL:D10 / H102 ↗
- Kübler Andrzej – H299
- Kühl Olaf – DE:492
- Kwaśniewski Aleksander – PL:D20 ↗
- Kwasniewski Elizabeth – EN:92, 99 / H334
- Kwaśniewski Jacek – H158
- Kwiatkowska Agnieszka – H275
- Kwiatkowski Jerzy – PL:465, D4 / H327, H329 ↗
- Kwiatkowski Tadeusz – PL:D4 ↗
- Kwiatkowski Zdzisław – H330
- Kwiecień Agnieszka – H337
- Kwieciński Piotr – EN:166.9÷11 / H110
- Kwiek Julian – PL:D1.1
- Kwinta Wojciech – PL:2054, 2061
- Kydryński Juliusz – PL:D4 ↗
- Labuda Barbara – PL:D18 ↗
- Lach-Gizella Ewa – PL:D4
- Lachat Pierre – H32 ↗
- Laczay Etelka de – EN:79, 96.6, 97, 98, 102, 122
- Lange Barbara de – H33
- Lange Horst – H24, H25
- Lankosz Borys – H299
- Lapiņa Zaiga – LV:14
- Larin Sergej (EN,LV) → Ларин С.
- Laske Monika – PL:1104
- Lasoń Krystyna – PL:929
- Latawiec Bogusław – H331
- Latham Rob – H190
- Lavrek Andrij – SR:9
- Lawaty Andreas – DE:361, 373, 377, 464.1÷22, 540.7
- Le Guin Ursula K. – PL:579, 2372, 2473 / H27, H108, H334 / M2025 ↗
- Leach Catherine S. – EN:107, 108, 109, 125
- Lebherz Hermann – H333
- Lecka G. (HU) → Łęcka G.

Lediņš A. – LV:4
 Legras Roger – FR:B1
 Lehmann Reinhold – PL:2378.2
 Leick Romain – PL:1038, 1039 / DE:389
 Lelek Marta – PL:1398
 Lem Anna – H338 ↗
 Lem Barbara – PL:1466, D15 ↗
 Lem Samuel – PL:B73 ↗
 Lem Tomasz = Лем Т. (BG,RU, UK) – PL:2255, 2318, 2319, 2347, 2358, 2362, 2373, 2399, 2401.36, 2428, 2473, E16.1, E52, E55, B53, B56, B58, B62 / BG:36, B2 / CS:43 / DE:536, DE:B7 / HU:31, HU:B1 / RU:680.2, 743, B7 / UK:54.1 / H108.3, H141, H159, H194, H272, H325, H338, H339 / M2025 ↗
 Lemańczyk Berenika – PL:1458
 Lempp Albrecht – DE:443, 447.1÷13, 447.17÷31, 449, 465, 467, 481, 509, 519 / H165 ↗
 Lenobel Sandra – CS:36
 Lenz Siegfried – H25, H32, H331 ↗
 Leo Herta – H17, H25
 Leonard John – H93 ↗
 Leś Mariusz Maciej = Лесь М. (RU) – H87, H116, H194, H196
 Leśmian Bolesław – PL:1275 ↗
 Leśniewska Maria – PL:D4
 Levinshtein Michail – H107
 Levy Alan – EN:114 ↗
 Lewandowska Irena – PL:E10 / H150 ↗
 Lewandowska Iwona – H338

Lewandowski Konrad T. – PL:1480, 2043 / CS:35 / EN:149
 Lewicki Arkadiusz – H299
 Libura Agnieszka – H275
 Lichański Jakub Zdzisław – H116, H275, H295, H327 ↗
 Lichniak Zygmunt – H79
 Lichoń Jacek – PL:1252, C33
 Ligarski Sebastian – PL:2314
 Likowska Ewa = Ликовская Э. (RU), Ліковська Е. (UK) – PL:1487, 1660, 1697, 2275 / CS:36 / RU:311, 327, 410 / UK:28 / H339
 Lima e Silva Jason de – PT:13
 Lindenbaum Shalom – H326
 Lindepouu Hendrik – ET:15
 Link Daniel – ES:14
 Linnert Hilde – H32
 Lipińska Zofia = Липиньска З. (RU) – PL:373 / RU:83, 91, 92
 Lipka Krzysztof – H336
 Lipska Ewa = Липска Е. (RU) – PL:1366, PL:1978, 2029, 2307, 2399, E11, D4, D15, B62 / DE:536.4 / EN:182 / RU:743.4 / UK:54.1.4 / H100, H128, H150, H266, H299, H338 ↗
 Lipski Jan Józef – PL:D7, D8 / H327 ↗
 Lipski Piotr – H248, H321
 Lipson Hod – H173
 Liro Joseph – H57
 Lis-Skupińska Małgorzata – PL:1292, 1293
 Lisicka T. – H329
 Lisowski Andrzej – PL:716

Lisowski Jerzy – H327 ↗
 Lisowski Krzysztof – PL:D4
 Lissowska Marta – H256
 Litt Toby – H173
 Livingston Paisley – H126
 Lloyd-Jones Antonia – EN:207, 208 / H173, H257.3
 L'Or Vanessa de – PL:2250 / DE:491 / H130
 Locher Frances C. – H35
 Loew Peter Oliver – DE:536, 537, DE:B7 / H159, H185.2, H262
 Lohmann Jan – PL:D4
 Londoño Andrés Garcia – ES:22, H142
 Longo Giuseppe – H33
 Lopp Nele – ET:12
 Lorenz Andreas – PL:1038, 1039 / DE:389
 Lorenz Christoph F. – H220
 Loska Krzysztof – EN:177.5, 178 / H126, H299
 Lotter Wolf – DE:426
 Lovell Marek – PL:844, 994, 1286, 2243
 López Ángeles – ES:20
 Lubelski Tadeusz – H299, H341
 Lubiszewski Dawid – H158
 Lucchini Manuela – H28
 Lugowski Marek – EN:103, 171.2 ↗
 Lukaschin Alexander (DE) → Лукашин А.
 Lukasiewicz Jacek – H326
 Lukierski Jerzy – H299
 Lukszyn Jurij – PL:1369
 Lundin Tomas – SV:10
 Lundstedt Göran – H28
 Lundwall Sam J. – SV:9 ↗
 Lupa Krystian – PL:D18
 Lutogniewski Tadeusz – H331
 Lutomski Jacek – H337
 Lutosławski Witold – PL:D7, D8
 Lück H. – H17
 Łakomski Tadeusz – H329
 Łanocha Dariusz – PL:1579, 1580
 Łapicki Andrzej – PL:D7
 Łarin Sergej (PL) → Ларин С.
 Łaszcz Jerzy – PL:588
 Łepkowski Andrzej – PL:D4
 Łęcka Gabriela = Lecka G. (HU), Лецка Г. (BE), Лэнцка Г. (RU) – PL:840, 1523/BE:2/HU:16/RU:197 ↗
 Łęcki Maciej – EN:76
 Łomnicki Adam – H153
 Łubieński Tomasz – H327
 Łuczak Maciej – PL:1268
 Łukasiak Andrzej – PL:2344 / H178, H302
 Łukasiewicz Maciej – PL:D19
 Łukaszenko Aleksandr – PL:D9 ↗
 Łukaszewicz Justyna – H165
 Łukaszewicz Michał – PL:556
 Łukaszewski Wiesław – H326
 Łukjanienko Siergiej – PL:E5 / H150
 Maar Christa – DE:390, 411 ↗
 Maciąg Włodzimierz – PL:182, D4 / H7, H8, H24, H327, H329, H333 ↗

Maciejewski Jan – H337

Maciejewski Łukasz = Мацевский Л. (RU), Мачейевски Л. (BG) – PL:1486, 1491, 1599, 1600, 1836, 1852, 1856, 1898.1, 2101, 2241, 2242, 2270, 2313, 2436 / BG:44.16.1 / EN:211 / ES:28 / RU:553.4.2, 553.4.4, 557 / H286

Macioszek Sabina – H205

Mackiewicz Witold – H115.2

Maculotti Matteo – H309

Madejska Noemi – PL:476 ↗

Magdoń Andrzej = Магдонь А. (RU) – PL:540 / DE:165 / RU:132

Maj Bronisław – PL:806, D4 / H102

Majcher Agnieszka = Майхер А. (UK) – H320, H343

Majcherczyk Paweł – H327

Majewski Paweł = Маевский П. (RU) – PL:2310, 2451 / EN:203, 224.9 / H144, H154, H194, H248, H263, H301, H304, H311

Majka Paweł – H237, H265, H276, H336

Makarczyk-Schuster Ewa – DE:537.1÷9 / H262

Maki Shinji (語録) – JA:27 / H118

Makowski Adam – 2446.2, C25 ↗

Makowski Maciej – H336

Makowski Mirosław – PL:508, 644

Maksimow Anatolij (PL) → Максимов А.

Malatyńska Maria – PL:380

Malatyńska-Stankiewicz A. – PL:995

Malejka Jagna – PL:1420, 2277

Maleszka Leszek – PL:918

Malewska Hanna – PL:D4 ↗

Malinowska Dorota – H54

Malinowski Kazimierz – H131

Malinowski Roman – PL:D6

Malinowski Władysław – PL:911

Maliszewska Magdalena – PL:1427

Malmgren Carl D. – H334

Małachowski Łukasz – PL:561

Małkowska Monika – H337

Mancewicz Stanisław – PL:2256

Manetti Christina – EN:153, 154, 155, 156, 157, 158, 161, 228

Maniszewska Małgorzata – PL:851, 853, 2340

Mao Rui (毛蕊) – ZH:8 / H307

Marek Adam – H173

Mariene Zita – LT:5

Marinelli Luigi – IT:13

Markiewicz Henryk – PL:D4 / H15, H329 ↗

Markowski Andrzej – PL:336

Markowski Michał Paweł – PL:D21

Marušiak Jozef – SK:7, 10

Maruta Leszek – PL:D4

Marzec Bartosz – H337

Marzin Florian F. – DE:274 / H40 ↗

Masłoń Krzysztof – H337

Massé Andrzej – H337

Masterov Valery (EN) → Мастеров В.

Maślanka Krzysztof – H100

Matejovič Pavel – SK:11, 12

- Maters Tilly – H33
- Materska Dominika (PL) → Oramus D.
- Matkowska Ewa – H340
- Matuszek Paweł – H336
- Matuszewska Małgorzata – PL: 2160
- Matywiecki Piotr – H59
- Maurizio Jadwiga – ES:5, 6, 8, 10, 23, 33, 34, 37, 3841
- Mayer Hans Jürgen – DE:216 / H25, H32 ↗
- Mazan-Mazurkiewicz Alicja – H275
- Maziarczyk-Suszek Izabela – PL:2194
- Maziarski J. – PL:D7
- Mazowiecki Tadeusz – PL:D6, D8 ↗
- Mazur Bogusław – PL:891
- Mazurkiewicz Adam – H137, H196H218, H219, H239, H305
- McCarthy Patrick A. – H334
- Mejbaum Wacław – H10
- Melkowski Stefan – H327 ↗
- Menert Tadeusz – H47
- Mentzel Zbigniew – H241
- Mersch Dieter – H71
- Meyer Birgit – DE:104, 106, 129 / ES:3, 4
- Meyer Krzysztof – PL:911, 2355 ↗
- Mészáros István – HU:1
- Michaelson L.W. (Μικαελσον Λ.) – EL:1 / EN:78
- Michajłow Adam – PL:708
- Michalski Hieronim – H328
- Michalski Jan – H205 ↗
- Michalski Maciej = Михальский М. (RU) – H116, H194
- Michalek Bolesław – H328
- Michałowski Piotr – H116, H120
- Michera Wojciech = Михера В. (BG) – H161, H272
- Michnik Adam – PL:D8, E15 / SK:10 / H150H338 ↗
- Michowski Marek = Миховский М. (RU) – H55
- Michułka Dorota – H275
- Mickiewicz Adam – PL:D16 ↗
- Miecugow Grzegorz – PL:2184
- Mierzejewski Maciej – EN:174, 175
- Międzyrzecki Artur – PL:D7, D8 ↗
- Mihályi Zsuzsa – HU:28.1÷18, 29
- Mikoda Igor (Red.) – PL:2405
- Mikołajko Zbigniew – H299
- Milch Adele – EN:228 ↗
- Miller Tomasz – H248, H280
- Miłkowski Marcin – H226
- Miłosz Andrzej – PL:D10
- Miłosz Czesław – PL:1366, PL:2111, 2284, D9, D10, D11, D13, D14, D16, D17, D18, D19 / H102 ↗
- Minkowska Grażyna – PL:608
- Miodek Jan – H299 ↗
- Mirescu Marian – RO:5a
- Misiewicz Roman – PL:1887
- Miszczak Andrzej = Мищак А. (RU) – H174H237, H258
- Mitu Mihai – RO:3, 4, 9, 11 / H165

- Miyao Daisuke (宮尾大輔) – H118
- Mizerkiewicz Tomasz – H104
- Mleczko Andrzej – PL:D7 ↗
- Mleczko Bartosz – PL:1637
- Moczulski Leszek Aleksander – PL:D4
- Mojsak Kajetan – H204
- Moloniewicz (Mołoniewicz)
Katarzyna – ES:36, ES:43 / H299
- Momro Jakub – H234
- Monory Mész András – HU:21, 22
- Morejón Nancy – ES:2
- Moreno Fernando Ángel =
Морено Ф. (RU) – H162, H166,
H194
- Morko Waldemar – FR:15
- Morkūnas Vidas – H165
- Morstin Agnieszka – H341
- Moskal Edward – PL:D14
- Moskwa Jacek – H337
- Moszkowski Waldemar – PL:1618
- Mönninger Michael – DE:331
- Mroczkowska Janina – PL:D4 ↗
- Mroczkowski Przemysław – PL:D4
- Mroziewicz Krzysztof =
Мрозевиц К. (RU) – PL:904, 1023 /
HU:17 / RU:210
- Mrozek Sławomir – PL:1366,
PL:2114, 2332, 2347, D13, B54 /
EN:184 / RU:621 / H77, H102, H119,
H331 ↗
- Mucharski Piotr = Мухарский П.
(RU) – PL:1282, 1525 / KA:2 /
RU:251, H326
- Mullen Richard D. – EN:8, 35, 58,
58.1, 64, 96.2, 97, 98, 102, 122, 129 /
H27, H334 ↗
- Munekata Hitoshi (宗方仁) – JA:9
- Murányi Beatrix – HU:7.5÷13 ↗
- Murašov Jurij – H222
- Murcia Abel – ES:36, 43 / H299
- Muroi Hisashi (室井尚) – H41
- Musiał Stanisław – H326 ↗
- Musiał Zbigniew = Мусял З. (RU)
– H274, H300
- Müller Burkhard – H262
- Müller Wolfgang – DE:232 / H36 ↗
- Mycielska Gabriela – PL:D4
- Myszkowski Krzysztof – PL:1335,
2395 ↗
- Myszkowski Piotr – H326
- Mytze Andreas – DE:39
- Nagajowa Maria – PL:585, 603, 639,
664, 700, 729
- Najsztub Piotr – PL:815, 830 / H330 ↗
- Nakato Ryuichiro (中藤龍一郎) –
H118
- Nakoniecznik Arkadiusz – PL:636 /
H335
- Nakończy Wacław – H330
- Nalewski Michał – H327
- Narębska Ilona – H165
- Nasiłowska Anna – H331 ↗
- Nastulanka Katarzyna – PL:241 ↗
- Naumanis Normunds LV:20
- Nawrocka-Żarnecka Małgorzata –
H276
- Nawrocki Rafał – H276

Nawrocki Witold – H329 ↗
 Ndiae Iwona A. – RU:748.4 / H245
 Negrete Javier – H136
 Nesterov Aleksandr (DE) →
 Нестеров А.
 Neuger Leonard – H329
 Neuhaus Wolfgang – H104, H287
 Néma Róbert – HU:17
 Nibutani Takashi (丹生谷貴志) –
 H41
 Nicholls Peter – H63 ↗
 Nicolis Gregoire – H107
 Niederle H.A. – DE:199
 Niemczyńska Małgorzata –
 PL:2321, E13 / H150, H338
 Nieracka Agnieszka – H134
 Nies Susanne – DE:471.10, 471.28
 Niewdana Agnieszka – PL:2416 /
 H247
 Niewiadowski Andrzej – H292,
 H295, H327, H329, H335
 Niewodniczański Jerzy – H107
 Nishi Masahiko (西成彦) – JA:24
 Nishino Tsuneo (西野常夫) – JA:30
 Noack Hans-Joachim = Hoak Г.-И.
 (RU) – DE:396 / RU:213
 Noda Reiko (野田令子) – H118
 Noetzel Michael – H333
 Noguchi Yukio (野口幸夫) – JA:11
 Nowak Andrzej – PL:D4 ↗
 Nowak G. – PL:931
 Nowak Jakub = Новак Я. (RU) –
 H174

Nowak Katarzyna T. – PL:1329,
 1586
 Nowak Mateusz – PL:1072, 1190,
 1433, 1452, 2090, 2479
 Nowak-Jeziorański Jan – PL:D19 ↗
 Nowakowska Elżbieta – H116
 Nowakowski Andrzej – H338
 Nowakowski Artur – H258
 Nowakowski Jacek – H205
 Nowicki Jacek – H331
 Nowinska Hamm Vanda – HR:1
 Nowodworska Zbigniewa – PL:901,
 C44
 Nowosielska Elżbieta – PL:1816,
 2348, 2357, 2364
 Nudelman Rafail (PL) → Нудельман Р.
 Numano Mitsuyoshi (沼野充義) –
 PL:2437 / JA:10, 17, 20, 21, 23, 24,
 25.2;3;8;11, 29, 30, B1 / H41, H224,
 H265, H299, H311, H336, H339 ↗
 Nurek Grzegorz – H338
 Nusser Peter – DE:328
 Nürenberger Hilde – DE:292, 329,
 540.6
 Nyc Iga – PL:2362
 Nycz Małgorzata – H299, H336 ↗
 Nycz Ryszard – H128 ↗
 Nyczek Tadeusz – PL:D4, H338,
 H330 ↗
 O'Brien Sean – H173
 Obirek Stanisław – PL:1594, 1892,
 2274, 2306, E9 / H138, H150, H326,
 H338, H339 ↗
 Obrist Hans Ulrich – EN:219

Ochalscy Maris i Andrzej – PL:2360
 Odasso AJ – H310
 Odifreddi Piergiorgio – IT:4
 Offutt Andrew – H27 ↗
 Ogasawara Toyoki (小笠原豊樹) – JA:2
 Ogdowski Marcin – H339
 Ogórek Michał – H338
 Ogórek Piotr – PL:2374, 2375, 2376, 2377
 Ohashi Yoichi (大橋洋一) – H41
 Ohme Andreas – H116, H120
 Okołowski Paweł = Околовский П. (RU), Околовський П. (UK) – PL:2393, 2420, E36.3, E49.1 / EN:191, 212, 228 / RU:730.6÷7, 748.1, 760, 787 / UK:71.16, 74.1 / H89, H115, H154, H163, H170, H180, H191, H194, H202, H205, H226, H232, H245, H248, H253, H274, H299, H300, H303, H308, H321, H322, H331, H343 ↗
 Okoń Waldemar – H205
 Okoński Michał – PL:857, 2240, 2368 ↗
 Olbromski Mariusz – H252
 Olbrychski Daniel – PL:D3
 Olejniczak Wojciech – PL:D20
 Olek Jerzy – PL:1470, 2304, 2308
 Oliwkowski Łukasz = Оливковски Л. (BG) – BG:44.6 / H228, H272
 Olszewska Maria Jolanta – H275
 Olszewski Jan – PL:D8 ↗
 Olszewski Michał – PL:2256 / H338
 Olszewski Piotr – H337
 Ono Norihiro (大野典宏) – H118

Oramus Dominika = Materska D. – EN:204 / H99, H134, H336
 Oramus Marek = Орамус М. (RU) – 704, 800, 835, 1017, 1018, 1328, 1387, 1629, 2287, 2350, 2380, C24 / FR:18 / HU:15, 19 / RU:179.1, 681.1, 754, 766.1 / H54, H99, H102, H134, H143, H188, H194, H208, H256, H258, H266, H286, H299, H318, H336, H337 ↗
 Orbitowski Łukasz – H266
 Orkan Rafał W. = Оркан Р.В. (RU) – H174
 Orlik Anna – PL:1886 / EN:165
 Orliński Wojciech = Орλίνски Βόιτσεκ (EL), Орлински В. (BG), Орлинский В. (RU), Орлинський В. (RU) – PL:1156, 2381, 2434, 2445, D4.3, E1-15, B50, B59 / BG:44.2 / DE:538 / EL:4, 5 / EN:171.3, 183.1, 217 / ES:29, 44, 45, 47.1 / FR:19, 21 / RU:732 / H79, H101, H127, H140, H150, H173, H174, H194, H215, H216, H246, H247, H267, H272, H282, H299, H338 ↗
 Orłoś Kazimierz – H326
 Orski Mieczysław – H331 ↗
 Orwid Maria – PL:2321, E13 / H150 ↗
 Orzechowska Joanna – ES:26, 27, 32, 35, 4042
 Orzechowski Rafał – H229
 Orzeszek Agata – ES:16
 Osadnik Wacław M. – EN:195, 195.1÷2, 205 / H193, H210
 Osip-Pokrywka Mirek i Magda – PL:2408
 Ostaszewska Maja – PL:D18
 Ostrowska Iwona – H229
 Owada Hajime (大和田始) – JA:8

Ożóg Jan Bolesław – PL:D4 ↗
 Pabel Rudolf – DE:1, 3, 8, 9, 10, 35, 181, 219 ↗
 Paciejewski Ryszard – H330
 Pagaczewski Stanisław – PL:D4
 Page Ra – H173
 Pagetti Carlo – H309 ↗
 Pajunen Veikko I. – FI:1
 Paliński Paweł = Палиньский П. (RU) – H174
 Palm Jakub „Preppikoma” – H280
 Paloff Benjamin – EN:224.5÷8 / H311
 Pałyska Jarosław – PL:1422
 Papadogiannis Grigoris (Γρηγόρης Παπαδογιάννης) – EL:2, 3
 Papińska Agnieszka – PL:2363
 Parisi Valentina – IT:6, 8.1, 8.2
 Parker Jo Alyson – H59, H60
 Parnow Jeremiej (DE) → Парнов Е.
 Parowski Maciej = Паровски М. (BG) – H34, H54, H99, H134, H236, H237, H272, H299, H335, H336
 Parrinder Patrick – H69 ↗
 Pasterak Barbara – H153
 Pasternak Karolina – H330
 Patuła Andrzej – PL:1154
 Pavelescu Mihai Dan – RO:6
 Pawełek Elżbieta – PL:1328, 2267
 Pawlak Aneta – H185.2
 Pawłowski Roman – H338
 Pawłowski Zbigniew – PL:348, 353
 Pawluk Olga – H134

Paziński Piotr – H246, H326
 Pąckiński Marek – H183 ↗
 Päch S. – H36
 Peet Georgia – DE:4
 Pelc Jerzy – EN:215
 Pełka Karolina – H229
 Pencuła Mateusz – H240
 Penderecki Krzysztof – PL:D9, D11, D14 ↗
 Perchoc Erwann – FR:22 / H268
 Persson Nik Ruth – SV:13
 Peters Lesław – PL:1355 / H330
 Peterson Nadia – H20.4, H44
 Petrović Novica – H179
 Pettersson Bo – H193
 Philmus Robert M. – EN:87, 96.10, 97, 98, 102, 122, 128 / H44, H334 ↗
 Piasecka Monika – PL:1581
 Piasecki Marcin – PL:1073 / H75, H81, H338
 Piątkowska Jadwiga – H47
 Piątkowski Jerzy – PL:D4
 Picha Marek – H289
 Piechotta Hans Joachim – H24, H40
 Piekutowski Piotr F. – H247
 Pieniążek Przemysław – H327
 Pieńkowski Grzegorz – H335
 Pieronek Tadeusz – PL:D18 ↗
 Pieszczachowicz Jan – H330 ↗
 Pietraszewski Igor – H299
 Pięta Iwona = Пента И. (RU) – H106, H116, H194

- Pilch Jerzy – PL:D21 / H102, H326 ↗
- Pimentel Regina Maria de Lima – PT:11
- Piotrowska Anita – H326
- Piotrowski Maciej – PL:1464
- Piotrowski Tadeusz = Пйотровський Тадеуш (UK) – H205, H299, H343
- Piórkowski Jerzy – H328
- Piskorski Bogusław – H326
- Piskorski Krzysztof = Пискорский К. (RU) – H174
- Pitoń Angelika – H338
- Pitrus Andrzej – H210
- Piumini Roberto – ET:8
- Piwowar Anna – H153
- Piwowar Małgorzata – H337
- Plank Robert – H17, H24 ↗
- PlataPrzechlewski Jan – H137, H276
- Pleszczyński Jan – H302
- Pliszka Jacek – H337
- Pławski Waldemar – PL:792, 1199, 1200, 1373
- Płaza Maciej = Плаза М. (RU) – 2310.1÷39, 2311, 2331, 2401.26, 2445.132, 2445.133, 2445.156, 2448, 2449 / H125, H153, H154, H194, H295, H299 / N4,...,N1855(18 szt.)
- Płoński Janusz – PL:2419, H337 ↗
- Płociński T. – PL:480, 481, 482, 483, 491, 492, 493, 494, 495, 496
- Podgórzec Zbigniew = Подгужец З. (RU) – PL:388, 391 / RU:681.4, 766.4
- Podlewski Marcin – H237
- Podoski Janusz Wojciech – H54 ↗
- Podrzucki Wawrzyniec = Поджужский В. (RU) – H174
- Poenaru Alexandra Delia – RO:5
- Pogačar Martin – SL:5
- Polak Cezary – H330
- Polak Paweł – H289, H302
- Polanowska Patrycja – H309
- Polechoński Krzysztof – H340
- Pollack Martin – DE:270
- Pompeo Lorenzo – IT:7, 8.3
- Poniatowska Marta – H338
- Poniewierski Janusz – H326 ↗
- Popescu Cristian Tudor – RO:6
- Popiel Magdalena – EN:221 / H244
- Popiołek Ewa – H336
- Poprawa Adam – H98, H229, H326, H331
- Porada Eugeniusz – H275
- Porytko Andrzej – H134
- Potocka-Woźniak Aleksandra – 304
- Potok-Nycz Magda – ES:16
- Potoroczyn Paweł – H326
- Powierska Agnieszka – H205
- Półtorak Marta – H279
- Pöppel Ernst – DE:411
- Pörzgen Yvonne = Пёрцген И. (RU) – DE:534, 537.12÷17 / RU:748.2 / H146.3, H232, H245, H262, H284
- Prengel Frank – EN:146, 170.25, 170.30
- Prochocki Sławomir – H236

Propato Romina – H310
 Provazník Dušan – CS:38
 Prunitsch Christian – H116, H120
 Prus Maciej Piotr – H330
 Przebinda Grzegorz = Пшебинда Г. (RU) – RU:248
 Przechrsta Adam – H237
 Przedborska Halina – PL:413, 498 / DE:67
 Przedpełski Radosław – H229
 Przybylak Feliks – H331
 Przybyszewska Katarzyna – PL:2317
 Puhl Widmar – DE:380.1, 381
 Puranen Emma Johanna – H310
 Purcell Mark J. – H334
 Putrament Jerzy – H328 ↗
 Puu Aarne – H165
 Pym Barbara – H30
 Pypłacz R.E. – EN:200
 Pytlakowska Krystyna – PL:2203
 Quintero Efrén A.G. – H142
 Rachwał Tadeusz – H47
 Raczyńska Magda – H173
 Radgowski Michał – PL:1539 / H337
 Radłowska Renata – PL:1634, 2236, 2256 / H100, H338
 Radó György – HU:3, 5, 8
 Radziwiłł Konstanty – PL:D8
 Rafalska Dominika – PL:1290
 Rajčić Biserka = Ражчић Б. (SR) – SR:1316
 Rakowiecki Jacek – H330

Rakowska Katarzyna – H338
 Randow T.v. – H36
 Randone Guilia – IT:8.4, 8.5
 Ratajczak Mirosław – H331
 Rau Krzysztof – PL:D10
 Raulefs P. – H36
 Reboussin Didier – H267
 Rehnström Kjell – SV:4
 Reichert André – H262
 Reif Adelbert – DE:263, 264, 265, 356, 461 / H97
 Reiman Judit – HU:13, 14
 Reisinger Wolfgang – H299
 Remus Joscha – PL:2176 / DE:484, 485, 487
 Remuszek Agnieszka – C30 ↗
 Remuszek Stanisław – PL:654, 2403, 2409.2, D7, D8, C30 / H231, H336, H337 ↗
 Rescio Laura – IT:5, 14
 Reuter Jens – DE:123.2, 136, 159.2, 164, 183, 197.2, 203.2, 214.2, 216, 217, 218, 223.1, 225.2, 230.1, 236, 238.1, 246, 251.1, 282, 305.12, 305.15, 308.1, 310.2, 313, 320.2, 322.2, 338.2, 339.2, 343, 384.1, 409.2, 420.2, 421.1, 455.2, 480.2, 483.1, 497.2, 500, 523.2, 540.1 / H25, H32 ↗
 Révai Gábor – HU:10
 Rheinländer Philipp – H71
 Riedl Joachim – DE:160, 161
 Rieger Marc Oliver – H305
 Riha Karl – H24
 Ritecz Miklós – HU:12
 Ríša Vlado – CS:18

Rivera Orlando M. – H142
 Roberts Adam – H173
 Roberts Brittany – H334
 Robin Alexander – H130
 Rodak Marcin – PL:452
 Rodnianska (Rodnianskaia, Rodnianskaja) Irina (PL,EN,DE) → Роднянская И.
 Rodziewicz Joanna – PL:520
 Rodziński Stanisław – PL:D13
 Rokicki Konrad – PL:D1.2
 Rolicki J. – PL:446, 480, 481, 482, 483, 491, 492, 493, 494, 495, 496
 Rolleczek Natalia – PL:D4 ↗
 Rose Mark – EN:59 / H334 ↗
 Rosiński Kamil – H181
 Rosochacka Agata – H229
 Rostocki Włodzimierz – H326
 Rostworowski Bogusław – PL:D4
 Roszko Janusz – PL:282 / CS:7 ↗
 Rothfork John = Росфарк Д. (BE) – 659.2÷3 / H32, H47, H82 ↗
 Rothmayer Rolf – DE:294
 Rotkiewicz Marcin – PL:1476
 Rotler Ursula – PL:588
 Rottensteiner Franz = Ротенщайнер Ф. (BG), Роттенштайнер Ф. (RU), Ротэнштайнэр Ф. (BE) – PL:582 / BG:37 / DE:22, 24, 25, 26, 27, 53, 57, 73, 84, 132, 177, 177.4, 197.4, 208, 212, 214.4, 223, 230, 237, 238, 251, 262, 280, 308, 309, 327, 383, 384, 421, 483, 532 / EN:3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25.1÷2, 33, 35, 40, 58.1, 60, 62, 64, 70, 77.1÷6, 83, 90, 91, 96, 96.1, 96.2, 96.7,

96.9, 97, 98, 102, 106.1÷13, 120, 122, 166.1÷4 / IT:2 / RU:142, 659 / H17, H333, H24, H25, H32, H35H36, H40, H44, H46, H47, H82, H110, H118, H194, H222, H284, H334, H335 ↗

Rottensteiner Hanna – DE:237, 288, 305.8, 305.14, 325, 326, 334, 355, 362, 365, 376, 378, 418, 427, 453, 473, 476, 503, 516, DE:B1, B2, B3, B4, B5, B6 / H333

Rotter Ursula – DE:244

Różewicz Tadeusz – PL:D9 ↗

Różycki Krzysztof – PL:944, 945, 946, 950

Różyczka Michał – H299

Rötzer Florian = Рётцер Ф. (RU) – PL:660 / DE:311, 324, 330, 404, 405, 413, 496.1 / RU:249, 250

Rudak Hanna – IT:11, 12

Ruddick Nicholas – EN:195.4 / H193

Rudolph Martin – DE:143

Rudziński Marek – PL:775

Rutkiewicz Ignacy – H331

Rutkiewicz Witold = Руткевич В. (RU) – PL:369 / RU:88

Rutkowski Antoni – H326

Ruwinski A. (PL) → Рувинский А.

Rüdiger Stephan – DE:361, 373, 377

Rybiński Maciej – PL:552

Rychłowski K. – PL:250

Rymarowicz Caesar – DE:6, 89, 90, 110, 122, 123.1, 128, 152, 179, 193, 197.1, 197.3, 203.1, 214.1, 214.3, 225.1, 228, 310.1, 310.3, 322.1, 322.3, 335, 338.1, 338.3, 409.1, 420.1, 420.3, 432, 455.1, 455.3, 478, 480.1, 480.3, 497.1, 497.3, 501, 540.4 / H93 ↗

- Ryrych Tomasz – PL:B60
- Ryszka Franciszek – H331
- Ryszkiewicz Marcin – PL:D8, H338 ↗
- Rzeszotnik Jacek = Жешотник Я. (BG,RU) – PL:2339 / BG:44.13 / DE:531, 534 / H110, H112, H165, H194, H220, H225, H272, H284, H333, H340 / J7
- Rzewuska Elżbieta – H117
- Rzewuski Marek – PL:1775
- Rzymowski Jerzy – H336
- Sabonis St. – LT:1
- Sadaj Ryszard – PL:D4
- Sadecki Jerzy – PL:1216, 1363, 1569, 1638, 1983 / RU:352 / H337, H338
- Sadowski Marek – H337
- Saganiak Magdalena – PL:B68 / H292
- Sakamoto Hyakudai (坂本百大監) – H33
- Sakowska Julita – H196
- Sakowski Krzysztof – PL:2163
- Salvestroni Simonetta – H334
- Samek Danuta – H337
- Samsel Karol – EN:200
- Samsonowicz Henryk – PL:D19
- Sapkowski Andrzej – H236, H299 ↗
- Sarachanowa Ałła – PL:D4
- Sargent Pamela – H27
- Sarna Marek – H107
- Satała Marian – PL:1052
- Sato Aki (佐藤亜紀) – H118
- Sato Tetsuya (佐藤哲也) – H118
- Saturczak Łukasz – H327
- Sawyer Andy – H173
- Sawicka Elżbieta – H337
- Say Daniel – PL:2446.11 / DE:95 / EN:41, 42, 46 / JA:11 ↗
- Sáenz Lucrecia M. de – H33
- Scharner Walter – DE:353, 374
- Schatalowa S. (DE) → Шаталова С.
- Scheck Frank Rainer – DE:85 / H23 ↗
- Scheller Wolf – DE:415, 429
- Schieder Elsa – EN:87, 96.10, 97, 98, 102, 122
- Schlegel Jean-Louis – FR:8
- Schmitz Rainer – DE:438
- Schneider Helmut – PL:588 / DE:244
- Schnupp P. – H36
- Schofield Sarah – H173
- Scholes Robert – H334
- Schulze-Vorberg M. – H36
- Schumann Hubert – DE:187.1, 252, 253, 279, 336 ↗
- Schuster Karlheinz – DE:537.1÷9 / H262
- Schuster Ulrike und Robert – DE:478
- Schütt Hans-Diter – DE:113, 116
- Schütte Uwe – H305
- Schwartz Matthias – DE:530 / H222, H262, H284
- Schwägerl Christian = Швегерль X. (RU) – DE:479 / RU:443
- Schwendter Rolf – H95
- Sdobnikov Yuri – EN:2

Sedeńko Wojciech – PL:2456, 2459 / H258
 Sedlák Ján – SK:1
 Seed David – EN:195.3 / H193
 Seeger T. – H36
 Sekiguchi Tokimasa (関口時正) – JA:28
 Selwiński Ilia – PL:B2, B64 ↗
 Shibata Ayano (芝田文乃) = Шибата А. (RU) – JA:25.1 / H118, H194, H299
 Shikina Akiyoshi (識名章喜) – H118
 Shimada Yoichi (嶋田洋一) – JA:26
 Shina Makoto (椎名誠) – H118
 Sieczkowski Tomasz – H158
 Sienkiewicz Marian – PL:808, 888, 860, 1067, 1092, 1332, 1362
 Sieńczyk Maciej – H131
 Sieradzki Jacek – H330
 Sierra Germán – H166
 Siewierski Henryk – PT:9, 10 / H304
 Sigda John – EN:93
 Sikirycki Igor – PL:470
 Sikorowski Andrzej – H102
 Sikorski Radek – H326 ↗
 Sikorski Werner – DE:134
 Sila Dominique = Сіла Д. (BE) – FR:13, 14 / H32, H47, H82 ↗
 Siła-Nowicki Władysław – PL:D8
 Simm Hans-Joachim – DE:477
 Simon Erik – DE:96, 195, 206, 222, 305.3, 312, 525, 527 / H20.2, H24, H108.1, H333

Simonides Jaroslav – CS:1, 2, 3, 6 ↗
 Simons Massimiliano – H289
 Sitarski Grzegorz – H79
 Sitkiewicz Piotr – H185
 Siwczyk Krzysztof – PL:2428 / H338
 Skalska Joanna = Скальская И. (RU) – H174
 Skalski Ernest – PL:D8
 Skarga Barbara – PL:D7, D19
 Skarżyńska Jadwiga – H326
 Skiba Joanna – H338
 Skiba Tymoteusz – H229
 Skibińska Elżbieta = Скибинска Е. (BG) – PL:2339 / BG:44.13 / H165, H272, H299
 Skocki Tomasz – IT:10 / H309
 Skoczeń Jarosław Mikołaj – PL:2283
 Skoļenko J. – LV:15
 Skrobała Marek – H326
 Skubaczewska-Pniewska Anna – H219, H238
 Skugorovs V. (LV) → Скугоров В.
 Skwara Marta – H275
 Skwarnicki Marek – PL:D4
 Slawkowska-Rode Monika Anna – H289
 Slawkowski-Rode Mikołaj – H289
 Sládková Estera – CS:31
 Sloterdijk Peter – DE:349
 Slusser George E. – H334
 Sławiński Janusz – PL:D7 / H15 ↗
 Słomczyński Maciej – H77 ↗

Słonimski Antoni – PL:331 / DE:255, 288, H328 ↗

Słonimski Piotr – PL:E12 / H150 ↗

Słuszkiewicz Edmund – PL:B28, B31

Smelkov Ju. (DE) → СМЕЛКОВ Ю.

Smoleń Dorota – PL:2346

Smolińska Anna Alicja – H153

Smuszkiewicz Antoni – EN:166. 9÷11 / H18, H67, H110, H134, H213, H333, H334, H335 ↗

Sobolewska Anna – H327

Sobolewski Tadeusz – PL:E3 / H150, H338

Sobota Jacek – H258, H297, H305, H336

Soderbergh Steven – H337, H338 ↗

Sokołowski Leszek – H153

Soldat Hans-Georg – DE:101, 144

Solecki Juliusz – PL:315

Soliński Wojciech – H165

Solotaroff Theodore – H26 ↗

Sołtysik Marek – PL:D4

Sorger Beate – DE:138, 268, 394.2, 466, 495.25, 495.26 / H12, H24 ↗

Sorokin Władimir – H127

Speičytė Brigita – LT:9

Spiegel Simon – H284

Spierling Volker – DE:301

Sprauel Alain – H268

Springer Michael = Шпрынгер М. (BE) – H47, H82

Sprusiński Michał – H326

Stabro Stanisław – PL:D4 / H331

Stachelhaus Tankred – H73

Stachnik Piotr – H266

Staemmler Klaus – DE:72, 88, 115, 130, 154, 155, 158, 159.1, 162, 170, 175, 184, 196, 202, 215.5, 221, 229, 234, 266, 271, 272, 284.5, 290, 299, 305.16, 321, 348, 370, 408, 433, 457, 474, 498, 504, 511, 514, 524, 529, 535 / H17, H93 ↗

Stala Marian – H326

Stanocz B. – PL:D3

Stanowski Wiesław – H339

Stańczyk Andrzej – PL:2468

Starczewska Krystyna – PL:D8

Starowieyska-Morstinowa Zofia – H2, H326 ↗

Starzyński Wojciech – PL:D8

Stasiuk Andrzej – PL:D21 / H338 ↗

Stawiewicz P. – H196

Steele Philip Earl – H326

Stein H. – H333

Steiner T.R. – H333

Steinmüller Karlheinz = Штайнмюлер К. (BE), Штайнмюллер К. (RU) – H47, H62, H70, H71, H82, H194, H287

Stelmach Katarzyna – H153

Stembor Lisetta – H165

Sterling Bruce – H118

Stern Joel – EN:228

Stępień Zbigniew – H336

Stiller Robert – H139 ↗

Stoberski Jan – PL:D4

Stock Adolf – DE:371

Stoff Andrzej = Стофф А. (RU) – H37, H49, H110, H116, H122, H134, H194, H221, H275, H327 ↗

Stok Danusia – H173

Stoljarow Vitali – H333

Stoppa Tomasz – PL:1352, C34

Stradowski Jan – H338

Strasser Jan-Erik – DE:540

Strauß Jürgen – DE:137

Strojna Elżbieta – H306

Strojnowski Jerzy – H326

Strugaccy Arkadij i Borys (PL) → Стругацкие А. и Б.

Strugacki Borys (PL) → Стругацкий Б.

Strugatzki Arkadi und Boris (DE) → Стругацкие А. и Б.

Strumiłło Grażyna – PL:D10

Strykowski Julian – PL:D6 ↗

Strzałka Jan – RU:406 / H98, H326

Strzelecki Ryszard – H181

Stumbrienė Vilma – LT:16

Sturgeon Theodore – H93 ↗

Stwora Jacek – PL:D4

Subbotko Donata – H338

Subotowicz Mieczysław – PL:931 ↗

Subrenat Georges – H268

Sudarski Đorđe – SR:10

Sugiera Małgorzata – H205

Sulikowski Andrzej – H116, H120

Sultanzade Tuğrul – TR:5.1

Surdykowski Jerzy – PL:D4, D8 / H329 ↗

Suvin Darko Ronald = Сувин Д. (RU), Сувін Д. (BE) – EN:8, 15, 23, 35, 39, 45, 58, 58.1÷2, 59, 64, 65, 84, 96.2, 96.5, 97, 98, 102, 122 / PT:1, 2, 3, 5 / SR:18 / H14, H25, H27, H47, H63, H82, H133, H194, H333, H334 ↗

Swahn Sven Christer – SV:5

Swartz Richard – SV:7

Swiecicka-Ziemianek Maria – EN:228

Swirski Peter = Свирски П. (RU), Свирский П. (RU) – PL:2310.4, 2369 / DE:452.4, 452.5 / EN:140, 140.1÷3, 141, 177, 177.1÷3, 177.6, 178, 194, 195, 195.1÷2, 195.5÷16, 199.1÷7, 205, 228, B1 / ES:47.11 / FR:22 / JA:26 / RU:630, 632, 654, 681.2, 766.2, 770.4 / ZH:8.2 / H83, H90, H126, H154, H156, H187, H193, H194, H199, H229, H268, H302, H334 ↗

Synowiec Adam – PL:1847

Szabłowski Stach – H330

Szabó Győző – HU:4, 6

Szacki Jerzy – PL:D3 ↗

Szacki Wiktor – DE:138, 268, 394.2, 466, 495.25, 495.26 ↗

Szahaj Andrzej – H111

Szaja Tadeusz – PL:D4

Szaniawski K. – PL:D3

Szaniawski Robert – H338

Szaruga Leszek = Шапыга Л. (RU) – RU:329, 390, 439, 440, 442, 462, 530 / H18, H333 ↗

Szatalowa Zofia (PL) → Шаталова С.

Szczeklik Andrzej – PL:D13

Szczepaniak Grzegorz – H276

Szczepański Jan Józef – PL:563, 564, 569, 857, 2240, 2316, 2345, 2356, 2365, 2368, 2383, 2404, E33.9, E33.10, E58.6, D1, D3, D6, D7, D8, B53, B55, B56 / RU:606 / H32, H78, H98, H103, H128, H152, H326, H333, H337 ↗

Szczepkowska Ewa – H116, H120

Szczepkowski Andrzej – PL:D7

Szczęsna Joanna – PL:2351 / H338 ↗

Szczęsny Jacek – PL:1268

Szczypiński Adrian – H177

Szczypiorski Andrzej – PL:D7/H77 ↗

Szeja Jerzy Zygmunt – H53, H218, H336

Szercha Małgorzata – PL:D4

Szirow Feliks (PL) → Широков Ф.

Szlachetka Małgorzata – H338

Szlaga Krystyna – PL:D4

Szopen Fryderyk – PL:B28, B44 / FR:B1 ↗

Szostak Piotr – H338

Szostkiewicz Adam = Шосткевич А. (RU) – PL:689, 690, 723 / RU:184, 185

Szpakowska Małgorzata = Шпаковская М. (RU) – RU:621 / H17, H24, H74, H75, H81, H98, H116, H128, H153, H194, H299, H327, H338 ↗

Szrubarz Henryk – PL:705

Sztain Liliane – FR:11

Sztuka Maria – H247

Szubartowicz Przemysław = Шубартович П. (BG,RU) – PL: 2213, 2214, 2219, 2221, 2222, 2223, 2254, 2279 / BG:26 / DE:493, 496.3 / RU:521.3, 523, 524 / H339

Szulkin Piotr – H173, H338

Szumowski Maciej – PL:D8

Szutta Natasza – H248

Szybist Maciej – H329

Szydłowska Urszula – PL:1816, 2348, 2357, 2364

Szydłowski Waldemar – H339

Szymanowski Karol Maciej – PL:B44 / FR:B1

Szymańska Beata – PL:D4

Szymańska Elżbieta – H339

Szymański Wiesław Paweł – PL:299, 566, D4

Szymański Witold – PL:1470, 2304, 2308

Szyborska Wisława = Шимборская В. (RU) – PL:D3, D4, D10, D11, D12, D15, D16, D17, D18, D19, D20, D21, B65 / RU:463 ↗

Szyborski Krzysztof – PL:499, 558 / DE:121

Szymczak Małgorzata – PL:1429

Szynkarczyk Piotr – H336

Szyszkowicz Mieczysław – H275

Ścibor-Rylski Aleksander – PL:102 / H328 ↗

Śliwiak Tadeusz – PL:D4 ↗

Ślusarski Witold – PL:1015

Środa Magdalena – PL:930

Świąder Janusz – PL:1364, 1381, 2166, 2167, 2168, 2177, 2259, 2261, 2285

Świątkowski Marcin – H266

Świerczek-Gryboś Magdalena – H198, H336

Świerczyński Filip = Сверчинь-
 ски Ф. (RU) – EN:223 / H245, H310
 Świerkocki Maciej – PL:776 / H331
 Świerszczyńska Anna – PL:D4
 Świetlicki Marcin – PL:D21
 Świtalska Agnieszka – H158
 Świtalski Jacek – PL:433
 Tacik Przemysław – H153
 Tadeusiewicz Ryszard – H107,
 H153 ↗
 Tael Triin – ET:13
 Takács Ibolya – HU:11
 Tamaş Cristian – RO:12, 14
 Tambor Agnieszka = Тамбор А.
 (BG) – BG:44.16, EN:211 / H272
 Tambor Jolanta = Тамбор Й. (BG)
 – PL:2425 / H134, H247, H249, H263,
 H272, H335
 Tamm Brigitte – DE:86, 87
 Tanno Yoshihiko (丹野義彦) – H41
 Taranienko Zbigniew = Таранен-
 ко З. (RU) – PL:379, 625 / EN:76,
 203.6 / RU:179.8, 180.4
 Tarczałowicz Jacek – H329
 Targoń Joanna – H338
 Targosz Kazimierz – PL:1471, 1628
 / H102
 Tarkowski Andrzej (PL) → Тарков-
 ский А.
 Tasso Hardy – DE:437, 533
 Taterka Thomas – H71
 Tatsumi Takayuki (巽孝之) – JA:16,
 25.4 / H41, H118
 Teeman Mira – SV:6

Teepe Joris – H299
 Telega Stanisław – PL:59, 2410.4
 Teneta A. – PL:233, 234, 235, 236
 Terakowska Dorota – PL:1466
 Terlecki Olgierd – H4, H329 ↗
 Terlecki Władysław – PL:D6 ↗
 Tewen San – FR:7
 Tęcza Zygmunt – DE:419, 512 / H85
 Thadewald Wolfgang – PL:B72.1 /
 DE:74, 75, 76 / H40 / J7 ↗
 Thimm Utz – DE:437
 Tichomirow W.(PL)→ Тихомиров В.
 Tierney John – EN:110 / PL:636 /
 H335
 Tillmann József Attila – HU:21, 22,
 32
 Tischner Józef – PL:D7, D8 / H77 ↗
 Tischner Łukasz – H234, H304
 Titow German (DE) → Титов Г.
 Toboła Bartosz – H206
 Toczyska Walentyna – PL:454
 Toeplitz Krzysztof Teodor – H339 ↗
 Tokarczuk Olga – PL:D10, D21 /
 H102 ↗
 Tokarz Bożena – H165
 Tomaszewski Paweł – H299
 Tomm Jürgen – C42
 Topolski Jan – H331
 Torr Guy Russell – EN:191
 Torres David = Тоpec Д. (BG) –
 BG:22, 32.1, 33 / ES:17, 19 / H136,
 H175 ↗
 Traciewicz Kazimierz – PL:D4

- Trautner T. – H36
- Trwoga Adam – H153
- Trzaskowski Zbigniew – H275
- Trzeciak Huss Joanna – EN:134, 224, 224.1 / H311
- Tsaknias Giorgos (Τσακνιάς Γιώργος) – EL:4, 5
- Tširkov L. (ET) → Чирков Л.
- Tubilacki Marcelli – FR:3
- Tumiłowicz Bronisław – PL:1090, 1245, 1371, 1408, 1530, 1583, 1674
- Turowicz Jerzy – PL:D4, D7 / H326 ↗
- Turr Guy Russell – H191
- Turski Łukasz – H79 ↗
- Tuszyńska Justyna = Тушиньска Ю. (RU) – H219, H221
- Tuzow-Lubański Eugeniusz – PL:1064, 1066, 1096, 1441, 1442
- Twardoch Ewelina – H153
- Twardoch Szczepan – H237
- Tworzewski Piotr – H153
- Tyszkiewicz Beata – PL:D18 ↗
- Tyszkiewicz Krystyna. – PL:350, 351
- Updike John – H30 ↗
- Urbanczyk Andrzej – PL:392, 426, 444
- Urbanowicz Piotr – H286
- Urbanowski Maciej – H234
- Urbino Rafael – ES:9, 14, 15
- Ustynowicz Adam = УСТИНОВИЧ А. (RU) – PL:704, 718, 918, 2407.1, C24 / H194, H336 ↗
- Valencia Roberto – H166
- Valentini Francesca – H133.5, H133.6
- Venclova Tomas – LT:13 ↗
- Verdiani Vera – H165
- Vetulani Jerzy – H299
- Vidmar Iris – H193
- Viehoff Reinhold – DE:352
- Vlach Pavel – CS:12
- Vogelaar Jacq – NL:2
- Volpi Franco – H88
- Vonnegut Kurt = Вонегут К. (BE) – H47, H82 ↗
- Vormweg Heinrich – H25, H32 ↗
- Voß Ursula – DE:152, 228
- Vowe Gerhard – DE:232 / H36, H333 ↗
- Vučković Gavriilo – SR:3
- Vujičić Petar = Вујичић П. (SR) – SR:1, 2, 5, 6, 8
- Wacławik Anna – PL:2478
- Wagar W. Warren – H334
- Wajda Andrzej – PL:1467, 2302, 2369.1, E58.7, D7, D8, D11, D12, D13, D14, D15, D17, D19 / RU:510 / H341 ↗
- Wajsbrot Jewgienij (PL) → Вайсброт Е.
- Wakashima Tadashi (若島正) – H118
- Walas Teresa – PL:1095, 1366, 1387, 2284 / EN:142 ↗
- Waldorff Jerzy – PL:D10
- Walenciak Robert – H339
- Walker Paul – EN:30, 66
- Walton Robert – H310
- Walusiak Magdalena – PL:1468

- Wanecki Jarosław – H338
- Wapnewski Peter – C42
- Warchala Magdalena – H338,
- Warneńska Monika – PL:119, 298
- Warnke Martin – H262, H284
- Warszewski Roman – PL:795, 868, 869, 1143, 1144, 2440
- Warzecha Andrzej – PL:D4
- Wasilewski Andrzej – H154, H158, H205, H217, H275
- Watanabe Hideki (渡辺英樹) – H118
- Watson Ian – H173 ↗
- Wawrzyniak Zdzisław – PL:659.1 / H47
- Ważyk Adam – H327
- Wągrowski Konrad – PL:2273
- Wąs Cezary – H205
- Wąs Marek – H338
- Wdowiak Longin A. – CS:25, 27
- Wegner Robert M. = Бернер Р.М. (RU) – H174
- Wehowsky Stephan – PL:800 / DE:363
- Weifeng Sun (孙伟峰) – ZH:6
- Weigel Pavel = Вейгель П. (RU) – PL:717 / CS:8, 16, 19, 21, 22.1÷7, 23.1÷14, 24.1÷11, 25, 26, 27, 28, 29, 33.1÷34, 34, 35, 42.1÷24, 43, 44 / RU:660 / H54, H68, H165, H194 ↗
- Weingarten Michael – H222, H262
- Weinstone Ann – H334
- Weintraub Katja – DE:11, 12, 13
- Weiss Jan Adam – H331
- Weiss Janusz – H102
- Weisse Ina – DE:460
- Weissert Thomas P. – H60
- Welliver Edith – H60
- Wellmann Karl-Heinz – DE:437
- Wells Herbert George – PL:435 / DE:176 ↗
- Werfel Edda – DE:171, 188, 231, 269, 292, 301, 302, 305.6, 305.13, 329, 540.6 / H333 ↗
- Werner Mateusz – H327
- Werner Sylwia – H222
- Wersig Gernot – DE:232 / H36 ↗
- Wesoła Justyna – H165
- Westfahl Gary – EN:173
- Węgiel Danuta – PL:2430 / H254
- Wieczerska Janina – PL:1516 ↗
- Wieczorek Artur – PL:B51 / H153
- Wieczorek Krzysztof – EN:201
- Wiedemann Adam – PL:D21
- Wielowieyski Andrzej – PL:D19
- Wierzchowski Marcin – H261
- Wilbert Gerd – DE:178
- Wilczek-Krupa Maria – PL:1760
- Wilgusiewicz Antoni – H331
- Wilson Peter F. – H334
- Wincencjusz-Patyna Anita – H205
- Winiarski Jakub – H336 ↗
- Wirpsza Witold – H328 ↗
- Wiśniewska Lidia – H116
- Wiśniewski Łukasz M. – H336
- Wiśniewski Michał R. – H216, H338

- Wiśniewski Paweł M. – H327
- Wiśniewski Wojciech – PL:554, 2342
- Wiśniewski-Snerg Adam – H236
- Witek Elżbieta Barbara – H248
- Wittenberg David – H190
- Wittlin Jerzy – H329, H331 ↗
- Włodarski Artur – PL:1126
- Włodek Adam – PL:377, 378, B27, B32, B33, E59.3, D4 / H6, H329 ↗
- Włoka Agnieszka – H336
- Włosowicz Dorota – PL:2405
- Wnuk Miłosz Piotr = Внук М.П. (RU) – PL:839, 2154, C29 / RU:528
- Wnuk Włodzimierz – PL:D4
- Wnuk-Lipiński Edmund – PL:E2 / H98, H150, H338 ↗
- Wojciechowski Konrad – H338
- Wojciechowski Marcin – PL:1714
- Wojciechowski Piotr – PL:D19
- Wojda Dorota – H234
- Wojnakowski Ryszard – H47
- Wojnarowski Zbigniew – H237
- Wojnowski Jan – H326
- Wojtasik Piotr – H299
- Wojtyła Konrad – PL:2294
- Woleński Jan – EN:162
- Wolf Bernd – DE:233
- Wolf Gary – EN:164
- Wolicki Krzysztof – PL:314 / H327 ↗
- Wolniewicz Bogusław – EN:126, 148, 212 / H303
- Wolski Marcin – H236
- Wolszczan Aleksander – PL:E4, H150, H338 ↗
- Wolters Gereon – ET:12
- Wołk Marcin – H116, H219, H304, H334
- Wołoszański Bogusław – H102
- Woroszyński Wiktor – H328 ↗
- Wosion Małgorzata – PL:1231 / H338
- Wozniak (Woźniak) Monika – IT:3 / H165, H323
- Woźniak Beata – PL:1375 / EN:147
- Woźniakowski Henryk – PL:D16 ↗
- Woźniakowski Jacek – PL:D14, D19 ↗
- Woźnicka Zofia – H328 ↗
- Wójcik Andrzej – H31, H45, H337 ↗
- Wójcik M. i W. – PL:439
- Wróbel Szymon – H327
- Wróblewski Jerzy – PL:36 ↗
- Wróblewski Maciej – H218
- Wydmuch Marek – PL:578 / DE:125 / H24 ↗
- Wyka Marta – PL:D4 / H327 ↗
- Wylutzki Melanie – H287
- Wysocka A. – PL:213, 215
- Wyszyńska Małgorzata – H338
- Yamada Kazuko (山田和子) – H41, H333
- Yaznevich Victor (EN) → Язневич В.
- Zaborowski Paweł – H286
- Zacharias-Langhans Garleff – DE:189

Zachwatowicz Krystyna – PL:D3,
D7, D8, D12, D13, D14, D19

Zaczkowski Piotr – H210

Zadura Bohdan – H327 ↗

Zagajewska Maja – PL:D21

Zagajewski Adam – PL:D4, PL:D16,
D21 ↗

Zagryazhskiy Boris (EN) → Загряз-
ский Б.

Zakrzewska Wanda – PL:D4

Zalewski Bogdan – PL:1449 / LV:22

Zalesiński Jarosław – PL:1459, 1473,
2244

Zaleska Krystyna – H338

Zanussi Krzysztof – PL:D11 / H102 ↗

Zarnowski (Żarnowska) Lila – EN:
166 / H110

Zarych Elżbieta – PL:2445.131,
2445.133 / H282

Zawada Andrzej – PL:D7 ↗

Zawadzki Paweł – H292, H327

Zawierski Jan – H335

Zbijewska K. (KR.ZB.) – PL:218

Zbrożyna Barbara – PL:D8

Zebrowski George – H27 ↗

Zebrowski Robin – H289

Zechenter-Splawińska E. – PL:D4

Zelińska Barbara – H116

Zemek Wojciech = Земек В. (RU)
– PL:1463, 1586, 1974, 2162, 2329,
2339.14, 2358, 2370, 2401, 2446.234,
C14 / DE:495 / EN:170 / ES:31 / H100,
H157, H194, H210, H290, H299, H325,
H338 ↗

Zentner Sabine – DE:109, 135

Zerańska-Kominek Sławomira –
EN:181

Zgorzelski Andrzej – H24 ↗

Zhiguang Wang (王之光) – ZH:1, 2,
3, 6

Ziegfeld Richard E. – H39

Zieja Tomasz – PL:1319

Zielińska-Elliott Anna – H311

Zieliński Jan – H116, H120

Zieliński Jerzy = Зеленский Е.
(RU) – PL:242 / RU:7, 62

Ziembicki Andrzej = Зембицкий
А. (RU) – PL:548 / DE:180 / EN:73 /
RU:137

Ziemianin Adam – PL:D4

Ziemianin Maria – PL:1116, 1219,
1413, 1507

Ziemiański Andrzej – H236

Ziemkiewicz Rafał A. – H129,
H236, H336, H337 ↗

Zięba Jan – H304

Zigmund Jelena (PL) → Зигмунд Е.

Zimmermann-Göllheim Irmtraud –
H13, H17, H25 ↗

Zimniak Andrzej – H299

Ziółkowski Janusz – PL:D8

Zivkovic Zoran (EN) → Živković Z.

Zmarzer Wanda – PL:1369

Zoina Alberto – IT:1, 2.4÷6;8;10

Zondergeld Rein A. – DE:112

Zorkaja N. – H24

Zukerman Aleksandr – ET:14

Zweigbergk Martin von – SV:8 /
H165

Zych Michał – PL:E16.3, 2309 / H153, H299 ↗

Zylinska Joanna = 齐林斯卡 乔安娜 (ZH) – EN:187, 188, 189, 203.11, 228 / ZH:8.2

Żakowski Jacek – PL:856, 1465, 1960, 2162.23, 2162.24 / CS:38 / DE:451, 488.1 / PT:7 / H93, H338 ↗

Żebrowska Anna – PL:E5 / H150

Żełaniec Wojciech – H248

Żelkowski Marek – H258

Żerańska Klaudia – H321

Żerański Jan – H336

Żółkiewski Stefan – H328 ↗

Żółtowski Stefan – H329

Żurek Wojciech – H107

Żwikiewicz Wiktor – H237

Żuliński Leszek – H327

Żuławski Jerzy = Жулавский Е. (RU) – PL:91, 475, 629 / DE:231 / RU:76, 713, 735 ↗

Żuławski Juliusz – PL:D7, D8

Żurkowski Bogusław – PL:D4

Żychiewicz Tadeusz – PL:D4 ↗

Żychliński Arkadiusz – PL:2278, 2401.8

Życiński Józef Mirosław – PL:D13 ↗

Żyszkiewicz Waldemar – PL:D4

Živković Zoran = Zivkovic Z. (EN), Живковић З. (SR) – EN:71 / SR:3, 4, 7

Živojinović Branimir – SR:4

Абдуллаева Шекия – RU:217
 Авксентьева Віра – UK:75
 Адельгейм И.Е. – RU:767
 Азимли А.Ш. – H245
 Аксенов Л. – RU:216
 Алексеев Валерий – H132
 Алексеева М. – RU:577.28, 577.33
 Алиев А. – RU:64
 Алмазова О.Н. – H232, H245
 Амнуэль Павел (Песах) – RU:749 / H194 / M2022
 Ангелова Искра – BG:23
 Андреев Кирилл = Andriejew K. (PL), Andrejew K. (DE, LV), Andreev K. (EN) – RU:59, 79 / DE:114 / EN:26, 27 / LV:18 / H12 ↗
 Андрієвська Лариса – UK:32, 48, 53.1, 75
 Андрухів Дмитро – UK:75
 Андрухович Юрій = Andruchowycz J. (PL), Andruchowysch J. (DE) – DE:499 / PL:E14 / UK:53.2 / H150, H209 ↗
 Аникеев Владимир – RU:659, 660
 Анисов А.М. – H308
 Аннинский Лев = Anninski L. (DE, EN) – H17, H44 ↗
 Апт Соломон – RU:78
 Араб-Оглы Эдвард = Arab-ogli E. (LV) – LV:18 / H19, H56
 Арбитман Роман – H145
 Арєнєв Володимир – UK:49, 50.2, 51, 52.3 / H209
 Арслан Я. – MN:1, 2

Арсов Александър – H175
 Астрахан Наталія – UK:42
 Атанасова Магдалена – BG:10
 Ашкинази Леонид – RU:730.1 / H55, H56, H155, H194, H259 ↗
 Базилевский Андрей – RU:251
 Баишев Б. – RU:53, 179.3
 Бак Дмитрий = Buck D. (PL) – PL:748.6 / RU:758 / H59, H80, H332
 Бакланов Григорий – H19, H56
 Барабанова Н. – RU:227
 Баранов Л.И. – H322
 Баранова М. – RU:47
 Барзова Елена – RU:495, 496, 497, 517, 520, 555, 555, 572, 577.6, 577.15, 577.22, 577.25, 577.36, 577.37, 578.1, 586, 587, 588, 589, 591, 592, 681, 765
 Барысевіч Юрась – BE:2
 Барышников П.Н. – RU:748.4 / H245
 Бахметьев А.Э. – H232
 Бейн Василий – RU:243
 Бересь С. (RU, UK) → Bereś S.
 Береш С. (BG, UK) → Bereś S.
 Беспалов Антон – RU:521.3, 534
 Бестужев-Лада И. – RU:79 ↗
 Беляев Л. – UK:2
 Бжостек Дариуш (RU) → Brzostek D.
 Біденко Микола – UK:75
 Білик Лариса – UK:75
 Блонски Ян (BG) → Błoński J.
 Богатырева Е.Д. – H245
 Болевская М. – RU:577.9÷11, 577.30, 578.2

Бондар О. – Н344

Бондарев Александр – RU:308, 311, 317, 327, 352, 406, 410 / Н132

Бондарева О. – RU:138

Бондаренко Светлана – Н151, Н223

Боргардт О. – Н344

Борисов Владимир = Borisow W. (PL), Borissow W. (DE), Borysow W. (PL) – RU:181, 194, 265, 271, 276, 277, 278, 288, 316, 335, 336, 337, 340, 341, 342, 449.1÷4, 495, 496, 497, 497.3.3÷3.5, 517, 553.1÷8, 553.16, 555, 556, 557, 558, 586, 587, 588, 589, 591.2, 591.3, 591.17, 591.22÷49, 592, 613, 620.3, 629, 637, 641.1, 641.2, 645.1, 645.2, 646, 647.1, 647.2, 650.1, 650.2, 661, 664, 665, 666, 667.1÷6, 672, 680.1÷68, 681.4, 681.22, 681.25÷32, 681.36÷38.1, 681.41, 681.49, 692, 701, 702, 704, 705.1÷6, 706.1, 706.2, 707.1÷10, 708, 709, 712, 714.1, 714.2, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 732, 736, 737.2, 739, 740, 741, 749.3, 749.11÷16, 749.18÷20, 749.26÷28, 749.33÷39, 752, 754, 758, 759.1, 761, 766.4, 766.11÷12, 770, 776, 777, 778, 781, 782, 785, В5.3 / ВG:35 / Н55, Н56, Н66, Н110, Н135, Н169, Н174.2, Н194, Н195, Н201, Н215, Н221, Н223, Н259, Н269, Н270, Н300, Н312, Н324.1, Н333, Н344 / J6, J7 / М2022 / Н122 ↗

Борисова Силвия – ВG:26, 44.10, 44.14

Борщёв Валерий – RU:133

Брандис Евгений – RU:25, 32 / Н56

Братанова Марина – ВG:44.2 / Н272

Братковский Стефан (RU) → Bratkowski S.

Бречик Еллада – UK:7

Бречак Игор – UK:75

Брускин Дмитрий = Bruskin D. (PL) – RU:9, 23, 29, 40, 101, 432, 548, 607, 608, 610 ↗

Будний Богдан – UK:48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 60, 65, 66, 70, 71, 73, 74 / Н209, Н253

Бузина Олесь – RU:233, 234

Булгакаў Валерка – ВЕ:3.1÷3, 6.1÷3, 9.2 / Н82

Булычев Кир – Н55

Бурбулис Владас – RU:184

Бусагин А. – RU:212

Бутэвіч Анато́ль (пс. Ма́ксім Вало́шка) – ВЕ:11.2.9, 11.2.12, 11.2.16, 11.2.36

Быков Дмитрий – Н211

Бэ́рэсь Стані́слаў (ВЕ) → Bereś S.

Вайда Анджей (RU) → Wajda A.

Вайнер Людмила – RU:454, 552

Вайсброт Евгений = Wajsbrod J. (PL) – RU:35, 60, 61, 79, 193, 201, 241, 457.1, 457.2, 491.1, 491.2, 496, 569.1, 569.2, 569.2, 569.3, 575.2, 575.3, 587, 589, 598, 599, 609, 612, 737.2, 738.1, 738.2, 763.2, 782 / Н98 ↗

Валентинов Андрей – Н145

Василева Лина – ВG:8, 12.1÷3, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 44.1, 44.5, ВG:B2 / Н159, Н272

Василевский Андрей – RU:378, 472, 534, 594 / Н332 ↗

Васильев М. – RU:4

Ватева Велина – ВG:29

Вахтангишвили Ираклий – Н145

- Вашутин А. – Н56
- Вейгель Павел (RU) → Weigel P.
- Веллер Михаил – Н55
- Велтистов Евгений – RU:48 / Н55
- Велчев Васил – BG:44.7 / BG:44.8 / Н272
- Верещагин Н. – RU:57
- Верниковская Е. – RU:577.8
- Вісич Олександра – UK:69, 69.1, 69.5 / Н296
- Віхров Максим – UK:68
- Внук Милош Пётр (RU) → Wnuk M.P.
- Волкова Еллада – UK:10
- Волобуев Вадим – RU:577.1÷3, 767, 767.1÷117
- Володин В. – Н155
- Вонегут Курт (BE) → Vonnegut K.
- Вороніна Леся = Воронина Л. (RU) – RU:147 / UK:12, 21, 75
- Воскресенская Н.Е. – Н214
- Вуји́чић Петар (SR) → Vujić P.
- Вяткин А. – Н56
- Гаврилов В.М. – Н245
- Гаврилова И. = Gawriłowa I. (PL) – PL:479, 486 / RU:115
- Гаер Манфрэд (BE) → Geier M.
- Гайкин В.А. – Н308
- Гаков Вл. – RU:211, 254 / Н66
- Галайко Юрій – UK:75
- Галі́на Марія (Галина Мария) – Н145, Н194, Н332
- Гандзій Мар'яна – UK:75
- Ганссовска Светлана – RU:246
- Гапаров И.А. – Н245, Н308
- Генис Александр – Н332 ↗
- Генов Николай = Genov N. (EN) – Н298
- Герасим Олесь – UK:75
- Герлі́нська Крі́стіна – UK:6
- Гессен Э. – RU:108
- Гешев Васил – Н272
- Глински Миколай (BG) → Gliński M.
- Глузская Валентина – RU:513
- Годунок Зоряна – Н296
- Голованов Ярослав – Н19
- Головский В. – RU:69
- Голубков С.А. – Н245
- Гольдштейн Игорь – Н55
- Гомулка (Гомулка) Якуб (RU,UK) → Gomułka J.
- Горбаневская Наталия – RU:284, 286, 318, 321, 329, 351, 388, 390, 407, 462, 565
- Горбатов Д.Б. – Н245
- Горн Р. – RU:117
- Граби́нски С. (МК) → Grabiński S.
- Граве Дора – RU:81, 122
- Грефрат Бернд (RU) → Gräfrath B.
- Григорова Маргрета – BG:44.3, 44.4, 44.6, 44.9, 44.11, 44.12 / Н272
- Григорьев Владимир – RU:45, 58, 511
- Грицанов Александр = Gricanow A. (PL) – Н89, Н154, Н194
- Гриценко Олександр – UK:75
- Гришин Павел – RU:236
- Гроблер Адам (RU) → Grobler A.

Громова Ариадна = Gromowa A. (PL) – RU:31, 70, 76, 86, 111, 230, 713, 735 ↗

Грук Леонид – H230

Губайловский Владимир – H269, H332

Гудимова Галина – RU:182 / H56

Гулиа Г.Д. = Gulija G. (LV) – RU:16, 17, 112, 131 / LV:2

Гурский Рафал (RU) → Górski R.

Гуров О.Н. – H322

Гюлумянц Кира = Giuľumianc K. (PL) – PL:2083, 2084 / RU:469, 470

Данилов Олег – RU:479

Даренский В.Ю. – H232, H245, H308

Дахній Андрій – UK:69.3 / H296

Демидов В. – RU:66

Демина А.И. – H322

Денисов Андрей – RU:B4.1, B8.26

Дик Филипп К. (RU) → Dick P.

Дмитревский Владимир – RU:25, 32 ↗

Дмитренко Сергей – H269

Днепров Анатолий – RU:24 ↗

Дойчинова Станка – BG:44.15

Долинина М.В. – H197

Долотов Артем – H342, H343, H344

Доманский Ю.В. – H245, H308

Доценко Ростислав – UK:75

Дризголович Елена – RU:553, 557, 558

Дубинянская Яна – H192

Дуда Елена – RU:215

Дукай Яцек (RU) → Dukaj J.

Думов А.В. – H308

Дунин-Вонсович Павел (RU) → Dunin-Wąsowicz P.

Душенко Константин = Duszenko K. (PL) – RU:143, 144, 145, 149, 150, 151, 152, 153, 155, 156, 157, 159, 168.4÷8, 169.1÷11, 179, 180, 183, 189, 190, 191, 194, 195, 197, 202, 207, 209.1÷4, 210, 219, 221, 222, 238, 239, 240, 245, 253, 255, 280, 293, 433, 434.1÷5, 450, 451, 489.1÷5, 490.1÷5, 515.1÷5, 516, 547, 570, 571, 574.1, 575.1, 591.11, 591.18, 592, 595, 596, 597, 600.1, 600.2, 601.1, 601.2, 602.1, 602.2, 603, 604, 605, 615, 622, 627, 734, 738.3÷7, 741, 742.1, 745.2, 746, 751.2÷, 763.1, 767, 771.1, 771., 773.2, 774, 784.2 / FI:3 / H55, H56, H98, H135, H165, H169, H194, H344 ↗

Енджеевская Светлана – RU:248

Ермолович Николай = Jermolowicz M. (PL) – PL:515 / RU:106, 123, 124 / H55 ↗

Ефремов Иван – RU:139

Ечевери Аугусто – H272

Жешотник Яцек (BG,RU) → Rzeszotnik J.

Живковић Зоран (SR) → Živković Z.

Жулавский Ежи (RU) → Żuławski J.

Загряжский Борис = Zagryazhskiy B. (EN) – EN:195.12 / RU:119, 177

Задирко Екатерина – H221

Залыгин Сергей – H332

Затонський Дмитро – UK:3, 5, 9

Захарченко Василий – RU:102, 130 ↗

Зверева Татьяна – H269

Звягинцев М.М. – H322
 Зеленський Ежи (RU) → Zieliński J.
 Зембицкий Анджей (RU) → Ziembicki A.
 Земек Войцех (RU) → Zemek W.
 Зигмунд Елена = Zigmund J. (PL)
 – PL:1840, 1898.2 / RU:427
 Зиннер Э. – H56
 Злобин Владимир – H269
 Зотов А.М. – H308
 Зубов Артём – RU:714.4, 714.5 /
 H221
 Иванов В. – RU:135
 Игнатъева И. – RU:158, 162, 170 /
 H55
 Илков Юри – BG:20, 37
 Иодковский Эдмунд – RU:167,
 178
 Иорданский Д. – RU:70, 230
 Исангазин Марат – RU:783
 Искенди́рова Инар – H269
 Исмаели Пейман (RU) → Esmaeili P.
 Ігліна Ганна – UK:74, 75
 Язневич Виктор (МК) → Язневич В.
 Йорданов Никола – SR:17
 Каганская Майя – H55, H135
 Казлоў Леў – BE:11.2.13, BE:11.2.24
 / H344
 Кайтох Войцех (RU) → Kajtoch W.
 Калугин Алексей – RU:546
 Камин А.А. – H322
 Кандел (Кандель, Кандэль) М.
 (UK,RU,BE) → Kandel M.

Кандратаў Мікола – BE:11.2.18,
 BE:B1, B2, B3.2
 Кантор Владимир – H227
 Карапанчев Александър – BG:32,
 35 / H175
 Караулов Игорь – H269
 Карват Анна (RU) → Karwat A.
 Катречко О. – RU:577.5, 577.34
 Катышев Е. – RU:140
 Кафель Л.А. – H230
 Кваша Е. – H230
 Квечен Алиция – BG:2
 Квяткевич Э. – RU:577.20, 577.35
 Келлер Лех (RU) → Keller L.
 Кенько М. – RU:175
 Кечаев Д.А. – H308
 Кильб А. – RU:443
 Кириленко Наталья – H221
 Кирчанов М.В. – H245
 Киселёв Игорь – H271
 Киселёва И. – RU:577.27, 577.41
 Кисіль Анатолій – UK:75
 Кисляков К. – H56
 Кияк Ірина – UK:36, 38, 39, 40, 41,
 75 / H172
 Кладо Н. – H19
 Ключеров Герман – RU:232
 Кобеля Филип (Філіп) (RU,UK) →
 Kobiela F.
 Коваленко Владимир – H230
 Коваль Ярина – UK:16
 Ковтун Елена – H155, H221

Ковшун Игорь и Владислав – RU:252

Кожицка Дорота (BG) → Kozicka D.

Козеренко П. – RU:577.4, 577.12

Козловский Евгений – RU:324, 553.17, 557, 558, 739 / H96

Козьмина Елена – H221, H238

Конев В.А – H245, H308

Конєва Ярослава – UK:28

Король Олег – UK:75 / H342, H343

Косинская Ю. (RU) → Косинська Ю.

Косинська Юлія = Kosynska Y. (EN), Косинская Ю. (RU) – EN: 160 / RU:404 / UK:15, 22, 25, 26, 27, 58, 62, 64

Косолапов Валерий – H332

Костырко Сергей – H332

Котляр Ю. – H56

Кочерга Світлана – H296

Кочеткова Н. – RU:499, 533

Краевская Анна (RU) → Krajewska A.

Кривопалова Н.Ю. – H214

Криль Юрий – RU:233, 234

Крук Олег = Kruk O. (EN) – EN:160 / RU:404 / UK:15, 22, 26, 27, 58

Крушинский А. = Krušinskis A. (LV) – RU:27 / LV:3 / H55

Кривак Петр (RU) → Krywak P.

Крючков Павел – H332

Кудашов В.И. – H308

Кудраўцаў Алесь – BE:11.2.18

Кудрявцев И.А. – H214

Кузнецов Никита – RU:425, 426,

429, 430, 439, 440, 441, 442, 446, 452, 453, 455, 456, 463, 465, 478, 481, 482, 484, 498, 504, 507, 509, 518, 519, 525, 527, 528, 529, 530, 537, 577.44

Кузнецова Алла – RU:590, H259

Кузнецова Е.Р. – H155

Кузнецова М. – RU:722 / H230

Кулерский Виктор – RU:286, 351, 407, 429, 430, 441, 452, 453, 455, 456, 465, 478, 481, 498, 504, 518, 519, 525, 527, 529

Куманецкая Янина – RU:318, 482

Кунявский Г. – H19

Курильский Виктор – H151, H223

Кухарчик Лукаш (UK) → Kucharczyk Ł.

Кучевский Мацей (RU) → Kuczewski M.

Кэндел М. (RU) → Kandel M.

Лабутин Ф. – RU:186, 187, 188

Лазарев Л. – H55

Лазарев М. – H56

Ламберов Л.Д. – H322

Лапышёв Алексей – H324.2

Ларин Сергей = Larin S. (EN,LV), Łarin S. (PL) – RU:7, 28, 89, 166, 294 / EN:16 / LV:11 ↗

Левин Э. – RU:146

Левкин Андрей – H332

Левоневский Д. – RU:12

Левшин И. – RU:105, 121, 127, 168.3, 477, 591.20, 592, 741

Легеза Сергей – UK:75 / H174.2

Лем Томаш (BG,RU,UK) → Lem T.

Лескинен Мария – H191, H300

Лесь Мариуш (RU) → Leś M.
 Лецка Габрыэла (BE) → Łęcka G.
 Ликовская Эва (RU) → Likowska E.
 Линник Вадим – H324.2
 Липиньска Зофья (RU) → Lipińska Z.
 Липска Ева (RU) → Lipska E.
 Ліковська Ева (UK) → Likowska E.
 Луговская Татьяна – H270
 Лукашин Александр = Lukaschin A. (DE) – RU:681.25÷32 / H333
 Лук'яненко Олександр – UK: B1.1÷16
 Лхагваажав Б. – MN:1, 2
 Лысова З. – H155
 Лэнцка Габриеля (RU) → Łęcka G.
 Магдонь Анджей (RU) → Magdoń A.
 Маевский Павел (RU) → Majewski P.
 Майхер Агнешка (UK) → Majcher A.
 Макарец С. – RU:495, 586, 588, 736
 Максимов Анатолий = Maksimow Anatolij (PL) – PL:1739
 Малчун Михаил – RU:185, 192
 Мальков В. – RU:94
 Мальчукова Н.В. – H197
 Мандзюк Денис – UK:47
 Маринов Веселин – BG:B1
 Марков Александр – H269
 Мартов Сергей – H230
 Марченко Алла – H332
 Мастеров Валерий (BG,RU) = Masterov Valery (EN) – BG:21 / EN:167, 133 / RU:203, 204, 206, 471, 475, 535

Мацеевский (Мачейевски) Лукаш (RU,BG) → Maciejewski Ł.
 Медведев Ю. – RU:139
 Медовой Илья – RU:315
 Мельник Игор – UK:19, 20, 30
 Мельников А. – H56
 Мельничук Татьяна – H296
 Менделевич Э.С. – H55
 Меншиков Владимир – H132
 Меркина Р. – RU:33
 Миланова Силвана – BG:17
 Мирер А. – H55
 Миркуловска Милица – MK:2, 3, 4
 Митић Јелена – SR:12
 Михайлик Елена – H332
 Михаловська Наталя – UK:74, 75 / H253
 Михальский Мацей (RU) → Michalski M.
 Михера Войчех (BG) → Michera W.
 Миховский Марек (RU) → Michowski M.
 Мичева Нева – BG:22, 32.1, 33 / H175
 Мінскевіч Серж – BE:B4
 Моклиця Андрій – H296
 Морейно Сергей – RU:695
 Моренець Володимир – UK:8
 Морено Фернандо (RU) → Moreno F.
 Мрожек Славомир (RU) → Mrozek S.
 Мрозевич Кшиштоф (RU) → Mroziewicz K.

Мурадян Гаянэ – RU:495, 496, 497, 517, 520, 555, 556, 573, 577.6, 577.15, 577.22, 577.25, 577.36, 577.37, 578.1, 586, 587, 588, 589, 591, 592, 765

Мусалимов В. – RU:686.1÷8, 687.1÷30

Мусял Збигнев (RU) → Musiał Z.

Мухарский П. (RU) → Mucharski P.

Мухортов Н. – RU:147 / H55

Мышко Данута – H58, H194

Назаренко Михайло (Михаил) – H145, H194, H209, H332

Науменко Николай – H194

Начева Венеса – H272

Ндяй И.А. (RU) → Ndiae I.

Невякин Е. – RU:110, 179.6

Негребецкий Олекса – UK:75 / H342, H343, H344

Недялков Георги – H175

Нестеров А.Ю. = Nesterov A. (DE) – RU:730, 748, 764 / H155, H197, H214, H232, H245, H262, H308, H322

Николаев Н.Н. – RU:1

Николина Н.В. – H245

Николов Павел Б. – BG:16, 25, 28, 30 / H175

Ноак Г.-И. (RU) → Noack H.-J.

Новиков Н. – RU:93

Нудельман Рафаил = Nudelman R. (EN,PL) – RU:70, 86, 141, 161, 230, 538, 539, 705, 706, 707, 749 / H69, H194 ↗

Обретенов Боян – BG:38

Огнев А.Н. – H214, H245, H308, H322

Огнев В.И. – H322

Околовский (Околовський) Павел (Павло) (RU,UK) → Okołowski P.

Оливковски Лукаш (BG) → Oliwkowski Ł.

Олійник Софія – UK:75

Орамус Марек (RU) → Oramus M.

Орлински (Орлинский, Орлиньский) Войчех (Войцех) (BG,RU) → Orliński W.

Осадко Ганна – UK:50.1, 53.3, 65.1, 66, 70.7, 75 / H209, H253

Остапчук Вікторія – UK:69.7 / H296

Оськин А. – RU:186, 187, 188

Отставнов Максим – H96

Павлишин Андрій – UK:44, 46, 52.2, 52.3, 54.2, 60, 63, 71, 72, 73, 75 / H215, H253

Павлішена Людмила – UK:61

Павлов Сергей Иванович – RU:546

Пажђерски Душан Владислав – SR:14

Панов Виталий – RU:235

Пановкин Б. – RU:70, 109, 128, 230

Парнов Еремей = Parnow J. (DE) – H333 ↗

Паровски Мачей (BG) → Parowski M.

Пархоменко В. – RU:120

Паршута Ю.М. – RU:41

Пента Ивона (RU) → Pięta I.

Первушин Антон – H294

Перельман Вера – RU:182 / H56

Перепёлкин М. – Н155
 Петрова С. – Н344
 Пёрцген Ивонна (RU) → Pörzgen Y.
 Пйотровський Тадеуш (UK) → Piotkowski T.
 Плаза Мацей (RU) → Płaza M.
 Плешков Кирилл – Н174.2
 Плинер Л. – RU:70, 230
 Подгужец Збигнев (RU) → Podgórzec Z.
 Подражанский С. – RU:502, 503, 508, 542, 543, 749.40, 749.41
 Подчищаева Ирина – RU:554, 577.13, 577.14, 577.18, 577.21
 Поздняков К.С. – Н155, Н197
 Полев Н. – RU:142
 Поліщук Олена – UK:61
 Пономаренко Ю. – RU:54
 Попов Иван – BG:18, 19, 31 / Н91.2
 Попова Е. – RU:577.17, 577.38
 Попсуєнко Юрій = Popsujenko J. (PL)–UK:11, 13, 52.1, 55, 56, 57, 75 ↗
 Поритко Андрій – UK:23, 24, UK:70.1÷4, 75
 Портян Василь – UK:29
 Прайс Дж. Т. – Н230
 Прашкевич Геннадий – RU:680 / Н201
 Приходько В. – RU:224, 225
 Протасов Андрей – RU:563
 Пунчев И. – Н155
 Пустынцева Анна – RU:438
 Пушкіна Марыя – BE:11.2.6

Пшебинда Гжегож (RU) → Przebinda G.
 Равва С. – RU:577.16, 577.19, 577.26
 Радишевський Ростислав – UK:8
 Разинов Ю.А. – Н245
 Рајчић Бисерка (SR) → Rajčić B.
 Рахаева Ю. – RU:367, 368 / Н269
 Ревич В. – RU:14
 Резниченко Л. – RU:176, 242, 269
 Репин Л. – RU:13, 19 / Н55
 Рётцер Флориан (RU) → Rötzer F.
 Роднянская Ирина = Rodnianska I. (PL), Rodnianskaia I. (EN), Rodnjanskaja I. (DE) – Н20, Н24, Н28, Н44, Н332 ↗
 Росфарк Джон (BE) → Rothfork J.
 Ротенщайнер (Роттенштайнер, Ротэнштайнэр) Франц (BG, RU, BE) → Rottensteiner F.
 Рубанова Ирина – RU:510
 Рувинский Александр = Ruwinski A. (PL) – PL:698 / RU:160, 163, 164, 165, 544
 Руткевич Витольд (RU) → Rutkiewicz W.
 Рутковская Марина – RU:312, 328.1÷3, 424, 447.1÷3, 448.1÷2
 Садецкий Ежи (RU) → Sadecki J.
 Саладоўнікаў Станіслаў = Солодовников С. (RU) – BE:1 / Н29
 Салнит Ольга – RU:486, 514
 Салынский Д.А. – RU:618 / Н184
 Саможнев А. – RU:416, 417
 Самойлов Давид – Н55

Саморукова И.В. – Н155, Н197, Н245, Н308

Сапарев Огнян – BG:49, 11.1, 14, 27, 34

Сапожников Л. – RU:322, 541

Сачинська О.О. – Н176

Сварник Иван – UK:70.5, 74, 75 / Н253

Сверчиньски Ф. (RU) → Świerczyński F.

Свиридов Леонид – RU:522.1

Свирски (Свирский) Питер (RU) → Swirski P.

Селвина Кристина – Н221

Селиванова В. – RU:62

Семенов Е. – RU:80

Семенова Т.Н. – Н308

Сергеев Сергей А. – RU:788, Н322

Сивов Васил – BG:32.6 / Н175

Сидоренко Л.С. – Н245

Синяков Ю. – RU:42, 179.4

Ситнова Л.И. – Н308

Сицко Ю. – RU:88

Сіла Дамініка (BE) → Sila D.

Сімонов Богдан – Н296

Скибинска Елжбета (BG) → Skibińska E.

Скирта Софія – UK:75

Скугоров В. = Skugorovs V. (LV) – RU:49, 50, 51, 52 / KA:1 / KY:1 / LV:7

Славов Атанас П. – BG:32 / Н175

Смелков Юрий = Smelkov Ju. (DE) – Н19, Н24

Смердова Екатерина – Н197, Н203, Н214, Н221, Н232, Н245, Н308, Н322

Соколова Е. – RU:262

Соколова Н. – RU:75

Солодовников С. (RU) → Саладоўнікаў С.

Соломина Мария – Н221

Спасова Правда – Н272

Спічка А. – Н344

Станчева Жана – Н272

Старовойт Ірина – UK:70.6

Старосельская Ксения – RU:237, 577

Старостин Борис – RU:514, 520, 572, 573, 7422, 765

Старухин А. – RU:174

Сташевски К. – RU:B7 / Н159

Стофф Анджей (RU) → Stoff A.

Стоянов Тодор – BG:31

Стругацкие Аркадий и Борис = Strugaccy Arkadij i Borys (PL), Strugatzki Arkadi und Boris (DE) – PL:517 / DE:210, 240, 317, 344, 368, 399, 441, 459, 469, 470, 482, 486, 502, 505, 510, 513, 517, 520, 528 / RU:449, 628 / Н151, Н223

Стругацкий Аркадий – Н332 ↗

Стругацкий Борис = Strugacki B. (PL) – PL:E10 / Н127, Н132, Н150, Н194 ↗

Стшалка Ян (RU) → Strzałka Jan

Сувин Дарко (Сувін Дарка) (RU,BE) → Suvin D.

Сукманська Нінель – UK:4

Сурта Х. – RU:577.23, 577.24, 577.29

Сухих Игорь – H269, H332
 Тамбор Агнешка (BG) → Tambor A.
 Тамбор Йоланта (BG) → Tambor J.
 Танушевска Лидија – МК:1
 Тараненко Збигнев (RU) → Taranienko Z.
 Тарасаў Кастусь – BE:4, 5.1÷4, 7
 Таращук Петро – UK:75
 Тарковский Андрей = Tarkowski A. (PL) – H18, H19 ↗
 Твардовский Александр – H332
 Твердынин Н.М. – H245, H308
 Терещенко Роман – UK:75
 Тетиор Александр – H147, H182, H194
 Титов Герман = Titow G. (DE) – H17, H25, H56 ↗
 Тихомиров Владимир = Tichomirow W. (PL) – RU:500, PL:2150
 Тищенко Геннадий – H271
 Торес Давид (BG) → Torres D.
 Трафимова Г.А. – H232, H245, H308
 Трофимов Р. – RU:20, 30, 70, 73, 230
 Туровский В. – RU:214
 Тушиньска Юстина (RU) → Tuszyńska J.
 Устинович Адам (RU) → Ustynowicz A.
 Фаворов Пётр = Faworow P. (PL) – PL:2251 / RU:476, 505, 553.18, 557, 558, 739 / H130 ↗
 Файнбург (Альпер) Захар = Fajnburg Z. (DE) – H24, H25, H332 ↗

Фастин Марцін – H343
 Федишева Н. – RU:714.3 / H221
 Федоров Г. – RU:125, 126
 Феоктистов Константин – H19 ↗
 Фиалковски (Фиалковский, Фіалковські) Томаш (BG,RU,UK) → Fiałkowski T.
 Флейшман Юрий – H223
 Фялковски (Фиалковски) Томаш (BG) → Fiałkowski T.
 Хакимов Александр – H269
 Хандке Рышард (BE) → Handke R.
 Харитонов А.М. – H245, H308
 Холыньский Марек (RU) → Hołyński M.
 Хом'як Ория – UK:45
 Хуберат Марек С. (RU) → Huberath M.
 Ценгл Галина (RU) → Cenglowa H.
 Ценин Ю. – RU:46
 Цетнаровский М. (RU) → Cetnarowski M.
 Чайников Юрий – RU:295
 Чаплиньский Пшемислав (RU) → Czapliński P.
 Чарнякевіч Ціхан – BE:B4
 Чепайтис Виргилиус – RU:77, 84, 85
 Черненко Мирон – RU:56, 703 / PL:325
 Чехова Ольга – RU:577.39, 577.42
 Чик Денис – H296
 Чирков Л. = Čirkov L. (CS,LV,SK), Tširkov L. (ET) – CS:10 / ET:5 / LV:12 / RU:98, 100, 567 / SK:4

Чудакова Мариэтта = Czudakowa M. (PL) – RU:757 / H98, H128

Чуприна Ю. – RU:270

Чычэры-Ронэй Иштван (BE) → Csicsery-Ronay I.

Шаврей Андрей – RU:444

Шаповалов А. – RU:409, 431, 506

Шаркова Е. – RU:577.31, 577.32, 577.40, 577.43

Шаруга Лешек (RU) → Szaruga L.

Шаталова София = Szatałowa Z. (PL), Schatalowa S. (DE) – PL:458 / DE:108 / RU:107

Шафиков Сагит Г. – H221, H235

Швегерль Х. (RU) → Schwägerl C.

Шевченко Ирина (Ирина) – RU:732.1÷127 / UK:54.1, 60, 75, UK:B2.1 / H159, H215, H344

Шевчук Дмитро – UK:35, 69, 69.1, 69.2, 69.4, 69.6 / H296

Шевчук Олександр – H296

Шевырева Н.С. – H56

Шепелев Георгий – H332

Шергова Галина – RU:39, 104 ↗

Шестопалова Ирина – RU:714.3 / H221

Шибата Аяно (RU) → Shibata A.

Шикан В. – H344

Шикарев Сергей – H332

Шилов Степан – H132

Шиманская Елена – RU:474, 606

Шимборская Вислава (RU) → Szymborska W.

Широков Феликс = Szirokow F. (PL) – RU:326, 435, 492, 493, 559,

560, 584, 585, 616, 617, 715, 729, 737.1, 747, 762 / H98 ↗

Шитова В. – H19

Шифрин Б.Ф. – H245

Шкловский И. – H55

Шкурко Ю. – H155

Шлыков Валерий – H230

Шосткевич Адам (RU) → Szostkiewicz A.

Шпаковская Малгожата (RU) → Szpakowska M.

Шпрингер Михаэль (BE) → Springer M.

Штайнмюлер (Штайнмюллер) Карлгайнц (Карлхайнц) (BE,RU) → Steinmüller K.

Штипель Аркадій (UK) → Штыпель А.

Штокман Владимир – RU:B1, B2, B3, B5.8

Штыпель Аркадий = Штипель Аркадій (UK) – RU:B4.2÷31, B5.1÷2, B5.4÷7, , B8.1÷25, B8.27 / UK:B2.2÷17 / H174.2

Шубартович П. (RU,BG) → Szubartowicz P.

Шукшина Е. – RU:208

Шуткевич В. – RU:173

Щавурський Борис – UK:71, 73, 74

Щепанский Ян Юзеф (RU) → Szczepański J.J.

Эскина М.А. – H33

Юзюк Владимир – H55

Юнко Ярослав – UK:18

Юхта Валерія – H296

Яжембски (Яжембский, Яжэмб-
скі) Йежи (Ежи, Ежы) (BG,RU,
BE) → Jarzębski J.

Язневич Віктар (Віктор) (BE,UK)
→ Язневич В.

Язневич Виктор (RU,BG) =
Язневич В. (BE,UK), Јазневич В.
(МК), Jaźniewicz W. (DE,EN,PL),
Yaznevich V. (EN) – PL:2309, 2310.
1÷3, 2310.5÷39, 2311, 2331, 2339,
2401, 2401.26, 2421, 2422, 2435, 2448,
2449, 2456, 2459, 2463, 2468, 2473,
2474, 2480, D21.2, C49, B70, E56 /
BE:4, 5.1÷4, 7, 8, 9, 10, 11, B3.1 /
BG:18, 20, 45 / CS:45 / DE:537, 539 /
EL:6 / EN:191, 195.5÷16, 205, 214, 227
/ ES:46 / ET:16 / FI:5 / HR:5 / HU:34 /
IT:9 / KA:3 / LT:14 / LV:24 / MK:2, 3 /
MN:2 / NL:3 / PT:12 / RO:17 / RU:256,
257, 258, 259, 260, 261, 263, 264, 266,
267, 268, 272, 273, 274, 279, 281, 282,
283, 285, 287, 289, 290, 291, 292, 296,
297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304,
305, 306, 307, 309, 310, 313, 314, 323,
325, 330, 331, 332, 333, 334, 338, 343,
344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 353,
354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361,
362, 363, 364, 365, 366, 371, 373, 374,
375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382,
383, 384, 385, 386, 387, 389, 391, 392,
393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400,
401, 402, 403, 405.1÷14, 411, 412, 413,
414, 415, 418, 419, 420, 421, 422, 423,
428, 437.1÷51, 458.1÷50, 459, 460,
461, 464, 472, 473, 480, 483, 485, 487,
488, 497.1÷3.2, 497.3.6÷9, 501, 512,
517, 536, 553.4.2÷4.6, 553.9÷15, 555,
556, 557, 558, 564, 568, 576, 577.7,
579.1÷15, 580.1÷17, 581.1÷17, 582.
1÷15, 583.1÷10, 591.1, 591.4÷10, 591.
12÷16, 591.19, 591.21, 591.50÷101,
592, 593, 594, 614, 619, 620.1, 620.2,
623, 624, 625.1÷6, 626.1÷4, 630, 631,
632, 633.1÷298, 634, 635, 636, 638,
639, 640, 642, 643, 644, 648, 649, 651,
652, 653, 654, 655, 656, 657, 658,

661.1, 661.2, 662, 663, 668, 669, 670,
671, 672.1, 672.2, 673, 674, 675, 676,
677, 678, 679, 680, 681.1÷3, 681.5÷21,
681.23, 681.24, 681.33÷35, 681.39,
681.40, 681.42÷48, 681.50÷105, 682,
683, 684, 685, 688, 689, 690, 691,
692.1, 692.2, 693, 694, 696, 697, 698,
699, 700, 710, 711, 730.1÷7, 733, 739,
740, 741, 744, 745.1, 747, 748.1, 748.3,
749.1÷2, 749.4÷10, 749.17, 749.21÷25,
749.29÷32, 750.2÷6, 751.1, 751.7,
752.1÷167, 753, 754, 755, 759.2÷4,
760, 761.2, 762, 764, 766.1÷3, 766.
5÷10, 766.13÷19, 767, 768, 769, 770.4,
771.4, 772, 773.1, 776, 777, 779, 780,
784.1, 787, 788, 790, B4 / SK:13 / SL:4
/ SR:19 / SV:12 / TR:6 / UK:50.1, 53.3,
65.1, 66, 67, 70.7, 71, 71.17, 73, 73.42,
74, 74.26, 75 / ZH:5 / H89, H91, H92,
H96, H135, H145, H146, H153, H154,
H165, H174.2, H191, H193, H194,
H209, H232, H244, H245, H248, H250,
H251, H253, H257.3, H259, H262,
H269, H274, H280, H295, H299, H300,
H308, H313, H316, H321, H322, H342,
H343 / M2022, M2025 / N4,...,N1976
(30 szt.) ↗

Язневич Елизавета – RU:620.1,
763.4

Якубовська Марія – H296

Якубовський Володимир – H296

Янев Кристиан – BG:44.13, 44.16 /
H272

Яницка Божена (RU) → Janicka B.

Янков Йордан – H175

Яновска Катажина (RU) →
Janowska K.

Яремко Іван – UK:59

Ярмолюк Тарас – UK:75

Ярошевский Юрий – RU:70, 230

**Część XII (L). Personalia Stanisława Lema /
Персоналии Станислава Лема /
Stanisław Lem's Personalities**

*St Lem
2005*

Od autora XII

1. „Personalia Stanisława Lema” – osoby wymieniane przez Stanisława Lema we wszystkich jego opublikowanych dziełach z jak najdokładniejszym wskazaniem miejsca wzmianki, aż do konkretnej strony w książce. W „Personaljach Stanisława Lema” nie uwzględniono publikacji, u których po numerze porządkowym w Bibliografii zamiast znaku „,” jest „-” – po prostu autorowi nie udało się zapoznać z tymi publikacjami (to składa nie więcej niż 1% wszystkich tekstów).

2. Nazwiska osób „ze świata łacinicy” podane są tak, jak je zapisywał Stanisław Lem w swoich pracach. Nazwiska osób „ze świata cyrylicy” podane są w języku polskim, a w nawiasach – jak są zapisywane w cyrylicy. Nazwiska są ułożone w alfabecie łacińsko-polskim, litery ze znakami diakrytycznymi występują po tych samych literach bez znaków.

3. Dla każdej osoby po znaku „–” znajduje się lista publikacji, w których osoba jest wymieniona. Lista między językami publikacji jest dzielona znakami „/”, a wewnątrz języka – znakami „,” (przecinek).

Każdy element listy jest podany w tej formie:

A:XY.Z:S, gdzie:

A – język wydania zgodnie z normą ISO 639-1 (język jest określony tylko dla pierwszego elementu listy); jeżeli „A:” na początku listy nie ma – oznacza to publikację w języku polskim);

X – część Bibliografii zgodnie z numerem w Spisie treści książki: B – Wiersze, C – Rękopisy, D – Listy otwarte i apele, E – *Fiction*, jeżeli nie ma litery – *Non Fiction*;

Y – numer porządkowy publikacji w części dla określonego języka Bibliografii;

Z – rozdział publikacji Y („Z” może być nieobecny);

S – dla książek oznacza strony w postaci: 1) liczby (numer strony) lub listy liczb (numerów stron) oddzielonych znakiem „;” lub jako 2) „#N”, gdzie znak „#” oznacza, że książka ma swoje Personalia, a N – to ilość stron w książce, na których dana osoba jest wymieniona („:S” może być nieobecny);

znak „-” oznacza połączenie kilku kolejnych stron książki.

4. Odwołanie podane jest **tylko do pierwotnego źródła publikacji**. Kolejne przedruki i tłumaczenia można prześledzić na podstawie odwołań wewnątrz rozdziału (języku) Bibliografii.

5. Znak „↗” na końcu listy publikacji dla danej osoby oznacza, że informacja o tej osobie jest również w „Personaljach Wydawniczych”.

6. W tej części wymieniono 5 189 osób, przy tym 368 z tych osób wymieniono też w Części XI (K) .

Abakanowicz Magdalena – 1192
 Abbolito E. – 35
 Abbot Charles Greeley – E22:12
 Abderhalden Emil – 1109.20, 2290:#1, E9:32 / DE:6
 Abdullah, książę saudyjski (2002) – 1757
 Abe Kobo (Abe Kimifusa) – 328 / UK:4
 Abel Niels Hendrik – 303, 329:370, 1890:#1, E11:77, E42.3:56 / DE:6, 23, 56
 Abernathy Robert – 384:#1, 421:#1, 2358:#9 ↗
 Abowjan Chaczatur – 35
 Abraham Karl – 6
 Abramowy Aleksander i Siergiej (Абрамовы А.И. и С.А.) – 2480:#1, C23.148:#2
 Accardo Anthony Joseph – 58
 Achmadulina Bełła (Ахмадулина Б.А.) – 2480:#1 / RU:687.11
 Achmatow A.S. (Ахматов А.С.) – 35
 Achmatowa Anna (Ахматова А.А.) – 1593, 1890:#1, 2347:#1, C23.141:#1 / RU:224
 Ackerman Eugene – 313, 329:561
 Ackerman Forrest J. – 1891:#1, 2358:#1
 Ackermann Anton – 2445:40
 Adamar Jacques Salomon – RU:612
 Adamow Grigorij (Адамов Г.Б.) – 59, 61, 2480:#1 / RU:707.6
 Adams A.R.D. – 35

Adams C.C. – 329:575
 Adams Michael – 35
 Adams Tom – 2290:#1
 Adamski George – 384:#1, 421:#1, 518, 1890:#1
 Adelman Leonard M. – 1109.18, 1109.19, 1109.20
 Adenauer Konrad Hermann Joseph – 175, 1370, 1890:#1, 2102, 2210, C23.141:#2 / DE:380.2, 438 / RU:186
 Adevik Goran – C23.116
 Adler Alfred – 122, 1975.12, 2479:#1 / DE:6, 233.3
 Admoni W.G. – 329:566
 Adorno Theodor Wiesengrund – 1713, 1670, 2347:#1, 2358:#1 / DE:233.3
 Agurski Michaił (Агурский М.С.) – 2378.3, 2378.4, 2480:#3
 Ağca Mehmet Ali – 2310.2, 2480:#1, C25:#1
 Aichinger Ilse – 1890:#1
 Aidid Mohamed Farrah – 2480:#1
 Aitken A.C. – 35
 Ajdukiewicz Kazimierz – 329:572, 355:83, 1211, 1297.7, 1335, 1352, 1891:#3, 2358:#1, C23.110:#1, C23.163:#1, C25:#1
 Ajtmatow Czyngiz (Айтматов Ч.Т.) – 2480:#2 / RU:707.9
 Ajzerman M.A. (Айзерман М.А.) – 329:566
 Akashi Yazushi – 1050:27
 Aken Jan van – 1779
 Akułow H.C. (Акулов Н.С.) – 329:566

- Al-Assad Hafiz – 767
- Albee Edward – 2347:#1
- Albert II, Albert Alexandre Louis Pierre Grimaldi – 715
- Albertz Heinrich – 1978, 2290:#1 / DE:371
- Al-Biruni Abu Rayhan – 35
- Albrecht Andreas – 35
- Albright Madeleine Jana Korbel – 1297.2, 1405, 1407, 1462, 1527, 1533, 2007
- Alcubierre Miguel – 903
- Aldiss Brian Wilson – 485, 384:#7, 385:#16, 421:#7, 422:#16, 1975.8, 2473:#1, 2480:#4 / DE:95 / EN:42 / RU:706.1 ↗
- Aldrin Edwin Eugene, Jr. – 431, 1050:86, 1282, 1404, E8.2:255
- Aleksander II, car Rosji (Александр II) – 2347:#2, C23.141:#1 / DE:305.17
- Aleksander Wielki (Aleksander III Macedoński), król Macedonii – 384:#1, 421:#1, 840, 1890:#2, 2290:#1, E1.10, E46.1
- Aleksandrow Aleksandr Wasiljewicz (Александров А.В.) – RU:471
- Alentjew A.A. (Алентьев А.А.) – 35
- Alexander Peter – 329:561
- Alfven Hannes Olof Gosta – 1891:#1
- Alibek Kennet (Alibekow Kanatjan) – 1608
- Alichanian S.I. (Алиханян С.И.) – 30
- Allen Carleton – RU:3
- Allen James Alfred Van – C23.163:#2
- Allen John S. – 35
- Allen Woody (Konigsberg Allen Stewart) – 1491, 2213
- Almanzor (Muhammad Ibn Abi Aamir) – 1649
- Alpers Hans Joachim – 384:#1, 421:#1, 2480:#1 / RU:705.3
- Al-Sistani Ali al-Husayni – 2105
- Alzheimer Alois – 661, 792, 1474.4, 1567, 1609, 2001, 2059, 2061
- Ałfiorow Żories (Алферов Ж.И.) – RU:406
- Amalricus Arnoldus – E18.6
- Amalrik Andriej (Амальрик А.А.) – 2290:#1 / RU:214
- Amarel Samuel – 329:556
- Ambarcumian Wiktor (Амбарцумян В.А.) – RU:790:#1
- Amenhotep, faraon – 329:259, 978
- Amicis Edmondo de – 801
- Amis Kingsley William – 2480:#3 / EN:42
- Amosow Nikolaï Michajłowicz (Амосов Н.М.) – 329:561, 1890:#2, 2480:#1
- Ampère André-Marie – 89
- Amsterdamski Stefan – 329:572, C25:#1
- Amundsen Roald Engelbregt Gravning – 369
- Anders Günther – 2347:#2

Andersen Hans Christian – 87, 369, 2446:#1, 2480:#3, C23.141:#1, E9:125 / RU:687.14;15

Anderson Pamela Denise – 2290:#1

Anderson Poul William – 385:#5, 422:#5, 2473:#2 / DE:100 / EN:61

Andrade E.N. da C. – 329:575

Andrau Marisme – DE:127

Andrejewa Nina (Андреева Н.А.) – 643

Andreotti Giulio – 1297.15

Andrevon Jean-Pierre – 2473:#1, DE:79 / DE:127 ↗

Andrews Donald H. – 52

Andrée Salomon August – 91, 369, 2480:#1, C23.148:#2 / RU:707.10

Andriejew B.M. (Андреев Б.М.) – 35

Andriejew Kirył (Андреев К.К.) – 2480:#1 / BE:1 ↗

Andriejew N.D. [pomyłkowo: Awdiejew] (Андреев Н.Д.) – 647:239

Andriolli Michał Elwiro – 567

Andropow Jurij (Андропов Ю.В.) – 593, 633, 1391, 1462, 2130, 2473:#1 / RU:188, RU:749.32

Andruchowycz Jurij (Андрухович Ю.І.) – 2171 ↗

Andrzejewski Jerzy – 202, 525, 1050:139, 1324, 1370, 1569, 1631, 1890:#4, 1975.8, 2347:#5, 2445:353;355, 2480:#4, C23.141:#1, C23.158:#1 / RU:553.17, 687.14

Angell James R. – 35

Angioletti Giovanni Battista – 2347:#1

Annasz (Annas), arcykapłan – 1590, 1411.12, 2480:#1

Anninski Lew (Аннинский Л.А.) – 2480:#1 ↗

Antczak Jerzy – 2347:#1

Anthelme Dom – 35

Antinori Severino – 1553, 1631

Antoni (Antonius Patavinus), święty – 1247

Antoniadi Eugène Michel – 381, 382, 2480:#1, C23.148:#1

Antonioni Michelangelo – 2311, 2480:#2 / RU:56

Antonow Oleg (Антонов О.К.) – 1750

Antonow Siergiej (Антонов С.П.) – 72

Apollinaire Guillaume – 384:#1, 421:#1, 2347:#1

Applegate David – 1109.29, 1109.

Appleton Edward Victor – 35

Apt Sołomon (Апт С.К.) – RU:84

Apuleius Lucius – 2358:#1

Arabadzi W.I. (Арабаджи В.И.) – 35

Arafat Jasir – 1028, 1041, 1890:#1, 2123

Aragon Louis – C23.141:#1, C23.148:#1

Arbatow Gieorgij (Арбатов Г.А.) – 1420

Arbitman Roman (Арбитман Р.Э.) – 2480:#1

Archelaos – 35

Archibald Raymond Clare – 35

Archimedes – 35, 384:#1, 421:#1, 462, 477.12, 477.20, 742, 824, 1411.10, 1890:#1, C23.163:#1, C25:#1, E9:33; 158 / DE:6 / EN:140.3 / MK:3:#2 / UK:4

Arcimboldi Giuseppe – 2347:#2

Arcimowicz L.A. (Арцимович Л.А.) – 329:557

Arct-Golszczewska Maria – 2347:#1

Ardenne Manfred von – 244.13

Arendt Hannah – 341, 539, 647:351, 962, 1135.6, 1890:#1, 1891:#2, 2290:#1, 2358:#3, 2445:443, E18.6 / EN:194.32

Ariès Philippe – 1280, 2480:#1

Aristophanes – 355:421 / EN:140.3

Arkadiew A.G. (Аркадьев А.Г.) – 329:566

Armani Giorgio – 1890:#1, 2290:#1

Armitage Angus – 35

Armstrong Louis Daniel – 2318:#1

Armstrong Neil Alden – 369, 1050:86;90, 1282, 1404, 1741, C23.148:#1, C24:#1, E8.2:255

Aron Raymond Claude Ferdinand – 593, 766, 1135.2

Aronson Elliot – C25:#1

Arrhenius Svante August – 1271, C25:#2

Arrow Kenneth – 385:#2, 422:#2, 1890:#1, 1891:#1

Artaud Antonin – 2347:#1

Arthur Robert – 384:#1, 421:#1

Arystoteles – 329:49, 360, 355:585, 421:#1, 423.2, 568, 647:115, 716, 1091, 1890:#5, 1975.8, 2358:#2, 2369:119,

2479:#2, C23.141:#1, C23.163:#4, E1.10, E18.4; 13;14 / EN:140.3 / RU:215, 217

Asahara Shoko – 1050.9

Ashby William Ross – 136:317, 329:121;185;202;214;242;271;336;338;339;555;567, 385:#3, 395.3.1;4.1;4.2, 422:#3, 477.17, 1050:31, 1411.17;21, 1975.8, 2446:#1, 2480:#2, C23.110:#1, C23.148:#2, C23.163:#1, C25:#1 / RU:177, 687.10;12, 790:#1

Ashcroft John David – 2105

Asiain Aurelio – ES:11

Asimov Isaac – 244.1, 329:575, 345, 346, 384:#9, 385:#20, 421:#9, 422:#21, 683, 1819, 1890:#3, 1891:#1, 1109.24;30, 1975.8, 2358:#4, 2473:#2, 2479:#1, 2480: #17 / BG:4 / BE:1 / DE:23, 28, 95, 144, 265 / EN:42, 93 / ES:17 / RU:82, 94, 162, 270, 553.18, 633.251, 705.1, 706.2, 749.1 / UK:4, 8, 12 ↗

Aslin E.J. – 35

Assurbanipal – 723

Astafjew Wiktor (Астафьев В.П.) – 2480:#1

Astaire Fred – 1249, 1253, 1297.12, 1411.13

Astle Richard – EN:56

Aszkenazy W.O. (Ашкеназы В.О.) – 329:567

Aszkinazi Leonid (Ашкинази Л.А.) – RU:790:#1 ↗

Atta Mohamed – 1656, 1699

Atteslander P. – 35

Atti del C.N.R. – 35

Attneave Fred – EN:42

Attyla (Attila), władca Hunów – 320:103, 329:259, 360, 1411.12, 1890:#1

Auderska Halina Maria – 2399.4

Auerbach Marian – 320:114;115;117; 118, 2290:#1, C25:#2

Augenstein Bruno – 1109.7

Augstein Rudolf – 593, 600, 742, 800, 879, 1050:18, 1061, 1080, 1297.28, 1297.56, 2290:#1

Auguste Jean Guillaume – DE:6

Augustyn (Augustinus Aurelius Hipponensis), święty – 384:#1, 384:124, 421:#2, 423.2, 477.5;7, 501, 647:24, 958, 1135.6, 1411.21, 1890:#2, 1891:#1, C23.163:#1, E18.13

Augustyniak Zdzisław – 329:572

Averroes (Ibn Rushd) – E2.1:92

Awtorchanow Abdurachman – 831

Axer Erwin – 2347:#5

Ayer A.J. – 329:572, C23.163:#1

Aznar López José María – 1930

Baade Fritz – 329:572, 355:32, 415, 436.1 / DE:126.1

Baader Andreas – 1175, 1548, 1890:#1, 2445:446;451, C23.163:#2

Babat Georgij I. – 329:575

Babyn, nauczyciel – 320:113

Bach Johann Sebastian – 195, 1135.9, 1474.12, 1890:#1, 2290:#1, 2369:47;121, 2480:#1, 2479:#1, C23.148:#1, C23.163:#1 / DE:267, 313 / EN:93

Bachelard Gaston – 2347:#1

Bachmann Ingeborg – 1890:#1

Bachrach Józef – 35

Bachtin Michaił (Бахтин М.М.) – 1891:#1, 2480:#1 / RU:706.2

Bach-Zelewski von dem – 2092

Backer S. de – 35

Bacon Francis – 601.12, 1154, 1109.8;16, 2290:#1

Bacon Roger – 385:#2, 422:#2, 423.1, 619, 647:115;116, 803, 953, 1890:#2, 2480:#1, E18.1;8 / RU:705.3

Baczewski Józef Adam – 1548, 1559

Baczko Bronisław – 2445:433, C23.163:#1

Baczyński Krzysztof Kamil – 19, 21, 857, 1247, 1713, 2092, 2358:#1

Baden-Powell Robert Stephenson Smyth – 1891:#1, 2358:#1

Baer Karl Ernst Ritter von – 35

Bagby George – 244.2

Bagley Florence Winger – 35

Bagrejew A.D. (Багреев А.Д.) – 329:575

Bagsik Bogusław – 742, 1297.50

Bailey Hilaire – 384:#1, 421:#1

Bainbridge William Sims – DE:173

Bajewskij R.M. – 329:556;570

Bajkowska Irena – 2347:#1

Bajtlik Stanisław – 2139

Baka Władysław Wacław – 679

Baker Russell – 747, 1297.12, 1411.12

Bakunin Mikhaïł (Бакунин М.А.) – 1411.11, 2378.4

Balcerowicz Leszek – 655, 656, 667, 669, 672, 673, 674, 678, 679, 688, 689, 692, 710, 712, 723, 724, 725, 731, 766, 796, 826, 948, 1133, 1135.2, 1173,

1297.35, 1320, 1339, 1370, 1390, 1391, 1422, 1465, 1487, 1525, 1527, 1701, 1850, 1890:#2, 1975.9, 1981, 2152, 2205, 2213, 2218, 2290:#2, 2378.6, 2403.2;4;6;9-12;14;16;22, C24:#1

Balcerzak Ewa – 2358:#2, 2480:#1 ↗

Baldwin Ernest – 329:562

Baldwin James Mark – 385:#1, 422:#1

Balewicz Stanisław – 857

Ballard James Graham – 384:#16, 385:#22, 421:#17, 422:#25, 659.1, 1975.8, 2473:#1, 2480:#1 / DE:22, 23, 26, 56, 95 / EN:42

Bally Charles – 35

Baltimore David – 2369:97

Balzac Honoré de – 72, 89, 101, 329:474, 355:119, 384:#1, 421:#2, 477.10, 647:230, 660, 1289, 2050, 2347:#1, 2358:#1, C23.141:#1, E6.6;9, E9:112 / DE:78, 86 / RU:99

Banach Stefan – 1109.7

Banaszczyk, major z MON – 2480:#1, C23.158:#1 / RU:687.17

Bandera Stepan (Бандера С.А.) – 2076

Bandrowski Kaden – 1789

Banerjee Bindu Madhab – 35

Banks Raymond E. – 385:#2, 422:#2 / DE:28

Bar-Sella Zeev (Бар-Селла Зеев, Назаров В.П.) – 2480:#2 / RU: 707.10

Barak Ehud – 2290:#1

Baramidze A.G. – 35

Barańczak Stanisław – 579, 851, 1423, 1792, 1890:#2, 1975.9, 2290:#1,

2445:235;236;239, 2473:#12, 2479:#2 / EN:85 ↗

Barbey d'Aurevilly Jules – 384:#3, 385:#1, 385:284, 421:#3, 422:#1

Barcikowski Kazimierz – 2347:#3

Bardecki Andrzej – 1062, 2182, 2403.14

Bardin John Franklin – DE:309

Bardini Aleksander – 2347:#1

Bardote Brigitte Anne-Marie – 237, 385:#1, 422:#1, 1411.25

Bardt H.P. – 329:575

Bareja Stanisław – 2318:#1, 2381.30, C23.158:#1

Barer R. – 35

Bar-Hillel Jehoshua – 355:10, 395.3.1, 477.5, 1891:#1

Barjavel Rene – DE:127

Barker E.A. – 35

Barker Stephen W. – 329:572

Barmeyer Eike – C23.148:#1 ↗

Barnard Christian Neethling – 514, 1890:#1

Barnes Walter – 35

Barnett Anthony – 329:562

Barnouw Dagmar – C23.107 / DE:506:#10 ↗

Barrow John D. – 1091, 1411.4, C25:#2

Barschel Uwe – 2399.14

Bart Andrzej – 803, 813

Bartelski Lesław M. – C23.158:#1

Barth Lucena Jaeger – 313

Barthes Roland – 355:170;275,
384:#3, 421:#3, 647:229;231-233;235,
1975.12, 2347:#3, 2479:#1, E6.6

Barthleme Donald – 384:#1, 421:#1

Bartosek Karel – 2290:#1

Bartoszewska Zofia – 2290:#1,
2318:#1, 2378, 2399.1;2, C23.141:#4

Bartoszewski Władysław – 672,
772, 786, 843, 891, 1038, 1039, 1050:
13;145, 1072, 1085, 1263, 1269,
1297.32, 1397, 1433, 1701, 1807, 1850,
1890:#4, 1978, 1992, 2092, 2137, 2152,
2159, 2290:#5, 2318:#4, 2378, 2399.1;
2;7;11, 2403.12;22, 2446:581, 2479:#3,
2480:#1, C23.140, C23.141:#8, C23.
158:#1, C25:#5 / DE:290, 305.11;12,
309, 389, 506:#3 ↗

Bartoš Otokar – 2347:#3

Barzani Mesûd – 1954

Baschwitz Kurt – 329:576

Basil Otto – 385:#1, 422:#1

Baskin M. – 35

Baster (w 1958 r.) – C25:#1

Bataille Georges – 2480:#1

Bates William – 384:#1, 421:#1

Batory Stefan – 1297.53, 1375, 1431,
2479:#1

Baudelaire Charles – 477.9, 647:209,
1247, 2358:#1, 2445:194;196, E9:112

Baudrillard Jean – 1713, 1996 /
DE:324

Bauer Julius – 329:572

Baum Wicki – 355:199, 385:#1,
422:#1

Bauman N.E. (Бауман Н.Э.) – 38

Bauman Zygmunt – 1890:#2

Baumgarten Franziska – 35

Baumsztein A.I. (Баумштейн
А.И.) – 329:77;555

Bavelas Alexander – 136:323

Baxter James Phinney – 329:575

Bayes Thomas – 978, 1109.13,
1109.25, 1211, 1474.8, 1890:#3,
C23.163:#2

Bazovsky Igor – 329:567

Bazylewski Andrej (Базилев-
ский А.Б.) – 2480:#1

Beach Walter Greenwood – 35

Beatles (Lennon John, McCartney
Paul, Harrison George i Starr
Ringo) – 2255, 2347:477

Beauvoir Simone de – 209, 244.1,
2347:#1

Beck Jakob Sigismund – 788, 802,
857, 1080

Beck Wiliam S. – 329:562

Beckenbach Edwin – 329:567

Becker Arthur Peter – 35

Becker Borys – 892, 1109.3, 1421,
2290:#1

Beckett Samuel Barclay – 300,
355:113;170;258;326;589;591, 384:#1,
421:#1, 1614, 1890:#1, 1975.8, 2347:
#5, C23.141:#1 / DE:506:#1

Bednarczyk Andrzej – 477.17 ↗

Bednarek-Michalska Bożena –
2480:#2 ↗

Beecher Stowe Harriet Elisabeth –
2479:#1

Beer Anthony Stafford – 308,
329:131;132;139;271;555;567, 395.4.2,
477.17, 917, 2358:#2

Beethoven Ludwig von – 31, 241,
329:284;452, 355:157, 484.2, 580, 847,

1109.16, 1202, 1235, 1282, 1297.45, 1411.13, 1474.21, 1544, 1890:#1, 1978, 2318:#1, 2358:#2, 2369:121, 2381.75, 2473:#1, 2479:#1, C23.148:#2, C23.158:#2, E9:53, E20.17, E22:273, E42.3:103; 124, E44.7:175, E45, B20 / DE:259, 462 / EN:103

Beets M.G.J. – 35

Beger Renata Lidia – 1967, 1978

Begin Menachem – 1041, 1858

Béjin André – 1280

Belka Marek – 1701, 2123, 2159, 2174

Bell Daniel – 462, 1465

Bell Eric Temple – 329:567

Bell Graham – 2473:#1

Bellamy Edward – 265, 329:17;555

Bellanger Jean-Luc – 329:576

Bellman Richard – 329:567, C23.163:#1

Belloc Hilaire – 647:379

Belloni Luigi – 35

Bellour Raymond – 355:264

Bellow Saul – 384:#2, 385:#1, 421:#2, 422:#1, 767, 1192, 1194, 1289, 1370, 1376, 1401, 1481, 1713, 1890:#3, 1891:#1, 1975.8, 2090, 2255, 2347:#3, 2358:#17, 2369:36;37;39, 2473:#2, 2479:#2, 2480:#3, C23.148:#1, C25:#1, E18.6 / DE:45, 56, 95 / EN:42, 194.72 / ES:17 / RU:240, 705.2;3

Belmondo Jean-Paul – E8.2:247

Beloff Max – 35

Ben-Abraham Avi – 1553

Bender Ryszard Janusz – 2378.7, 2403.18

Benedict Ruth Fulton – 35, 329:572

Benedykt XVI (Benedictus XVI, Ratzinger Joseph), papież – 1890:#1, 2207, 2210, C24:#1, C25:#1

Beneš Edvard – 35, 2076

Benford Gregory – 2473:#1 DE:309 / EN:63 ↗

Benham Charles Edwin – 35

Bennett John Godolphin – 329:560

Bennett John W. – 35

Bense Max – 355:580

Benson Robert Hugh – C23.148:#1

Bentham Jeremy – 308, 329:159, E18.6 / EN:103

Benz Karl Friedrich – 715, 773, 1074, 1411.7 / DE:349 / RU:162, 220

Beňovský Móric – 1247, 1256, 1261, 1975.12

Berberyusz Ewa – 2290:#1

Berdie Ralph F. – 35

Berdyayev Nicholas (Бердяев Н.А.) – 35, C23.163:#1

Berent Waław – 1890:#1, 2090, 2479:#1

Bereś Stanisław – 715, 717, 743, 755, 788, 802, 845, 1095, 1098, 1424, 1438, 1978, 1627, 2059, 2283, 2287.2, 2290:#4, 2318:#1, 2369:104, 2399.3, 2403.4; 6, 2407.2, 2445:251-254, 2446:560, 2479:#7, 2480:#9, C23.108, C23.141:#3, C24:#1, C25:#3 / DE:309 ↗

Bereza Henryk – 564, 786, 857, 1478, 1524, 1890:#4, 2059, 2347:#1, 2479:#2, C23.141:#9

Berezowski Antoni – 2347:#6, C23.141:#1 / DE:305.17

Berg Aksel Ivanovich (Берг А.И.) – 35, 329:569

Berghaus Edgar – 2480:#1 / RU: 705.3

Bergier Jacques – C23.141:#4 / DE:127

Bergman S. – C23.110:#1

Bergmann Gustav – 35, C23.158:#1, C23.163:#1

Bergson Henri – 2358:#1, E8.1:141

Beria Ławrentij (Берия Л.П.) – 747, 1297.7;54, 1431, 1511, 1655, 1890:#1, 2290:#1, 2318:#1, 2480:#1, C23.158:#1 / DE:354 / RU:167, 225, 471, 553.17

Bering Emil Adolf – 1614

Bering Vitus Jonassen – 723, 1297.54, 2287.4

Berkelbach van der Sprenkel H. – 35

Berkeley Edmund Callis – 329:567

Berkeley George – 303, 355:351, 384:#1, 421:#1, 715, 953, 1034, 1074, 1109.3;5, 1411.7;12, 1890:#2, 2369:109, C23.110:#1, C23.141:#1, E6.15, E29.13 / DE:430 / HU:21 / RU:39, 269

Berland Lucien – 329:562

Berling Zygmunt Henryk – 2021, 2092

Berlitz Charles – 577, 1890:#2 / DE:182

Berlitz Maximilian – 384:#1, 421:#1

Berlusconi Silvio – 1978

Berman Jakub – 1890:#1, C23.110:#1

Bernal John Desmond – 35

Bernanos Georges – E9:123 / DE:6

Bernard-Maitre Henri – 35

Bernce Arvid – C23.148:#1

Bernhard Thomas – 1890:#1

Bernreuter Robert G. – 18

Berry James – 35

Berryman Lorin – 2318:#2

Bertalanffy Ludwig von – 35, 136:321, 329:451;562

Bertaux Pierre – 477.6

Bertelsmann Karl – 1411.25, 1882, 1971, 2480:#8 / RU:553.16

Berthel Werner – 1891:#1, 2358:#4, 2378.6, C23.91, C23.110:#4 / DE:506:#2, 530.1, 530.2, 530.4 ↗

Bertolotti Mario – 35

Bertolucci Bernardo – 1888

Berzelius Jöns Jacob – 329:535

Besançon Alain – 633, 755

Bester Alfred – 242, 328, 346, 384:#5, 385:#8, 421:#5, 422:#9, 1387, 2445:232, 2480:#4 / DE:23, 64, 95 / EN:42 / RU:3, 705.3

Bestużew-Łada Igor (Бестужев-Лада И.В.) – 2480:#3 ↗

Bethe Hans Albrecht – 62, 244.13, 301.11, 385:#1, 422:#1, 619, 1109.7, 1256, 1411.4, 1890:#1, E18.9, E41.1, E43.3:261;262

Bethell Nicholas – 2347:#1

Bethmann Marie – 35

Betts Reginald Robert – 35

Beuys Joseph – 767, 831, 857, 1135.8, 1297.57, 2290:#1

Beylin Karolina – C23.158:#1

Bezborodow M.A. (Безбородов М.А.) – 35

Białko Aleksiej (Бялко А.В.) – RU:790:#1

Białoborski Eustachy – 61, 73, 2479:
#1 ↗

Białoszewski Miron – 355:113,
1297.45, 1890:#2, C23.158:#2, C25:#4
/ DE:4

Biczny Jan – 2347:#1

Bidou Gabriel – 35

Biedrzycki Mariusz – 1400 ↗

Bielajew Aleksandr (Беляев А.Р.)
– RU:19 / BE:1

Bielajew Władimir (Беляев В.С.)
– 2480:#1

Bielecki Czesław – 712, 718, 742,
2169, 2378.7, 2403.21;22

Bielecki Jan Krzysztof – 2479:#2,
2480:#1

Bielińska Halina – 2347:#1

Bielinski Wissarion (Белинский
В.Г.) – 244.12, 477.8

Bieliński Zdzisław – 1890:35-36

Biełaja Galina (Белая Г.А.) – 643

Biełozierow Siergiej (Белозеров
С.) – 2480:#23 / RU:790:#3

Bieńkowski Zbigniew – 1095,
1890:#1, 2290:#1, C23.148:#1

Bieriezowski Borys (Березовский
Б.А.) – 2290:#1

Biermann Wolf – C23.148:#1

Bieritow I.S. (Беритов И.С.) – 33

Biernawski Witold – 36

Bierut Bolesław – 596, 791, 1050:38,
1095, 1424, 1431, 1618, 1890:#4,
2290:#1, 2347:#1, 2403.14, 2446:399;
558, C23.141:#1, C25:#1

Biggers Earl Derr – 244.2

Bijl H.J. van der – 35

Bikont Anna – 2403.18 ↗

Bilikiewicz Tadeusz – 244.10, 2290:
#1, C23.158:#2

Binet Alfred – 1109.21

Bioy Casares Adolfo – 385:#1,
422:#1

Birch S.F. – 35

Biriukow W.A. (Бирюков В.А.) –
329:557

Birkenmajer Alexandre – 35

Birkenmajer Józef – 2347:#1

Bismarck Otto Eduard Leopold
Fürst von – 1038, 1039 / DE:389

Bizan Marian – 1978

Black John D. – 35

Blackett Patrick Maynard Stuart –
35, 244.24, 265, 329:18;555

Blackham Harold John – 2445:442

Bladergroen W. – 329:562

Blair Anthony Charles Lynton –
1858, 1850, 1922

Blake William – 1890:#2

Blanchard Jean-Pierre Francois –
1109.4;12, C25:#1

Blanchot Maurice – 2480:#1

Blanvalet Lothar – C23.158:#1

Blania-Bolnar Zbigniew – 546,
2374 ↗

Blatty William Peter – 2358:#1

Bláha Arnošt – 35

Blecha Karl – 742

Bleiberg, nauczyciel fizyki –
320:109

Blériot Louis – 1890:#1

Bleuer Eugen – E9:157 / DE:6

Bleuler Eugen – 777

Blish James – 241, 244.1, 384:#6, 385:#18, 421:#5, 422:#21, 1891:#1, 1975.8, 2480:#9, C23.148:#1 / DE:23, 26, 56, 95 / EN:28, 36, 42 / RU:705.2;3

Blix Hans (Bliks Hans) – 1844, 1900, 1901, 1902, 1910, 1930 / DE:479

Bloch Ernst – 2358:#3

Bloch M. Camille – 35

Bloomfield Leonard – 35

Blumówna Helena – 2347:#1

Błagonrawow Anatolij (Благонравов А.А.) – 369

Błochincew D.I. (Блохинцев Д.И.) – 329:557, C23.148:#1

Błońska Teresa – 1891:#1, 2318:#1, 2347:#13, 2480:#5, C23.141:#24

Błoński Jan – 116, 127, 244.4, 647:409, 650, 755, 786, 847, 857, 1050:114;128, 1095, 1263, 1297.43, 1622, 1890:#8, 1891:#9, 1975.12, 2059, 2113, 2147, 2290:#4, 2318:#7, 2347:#119, 2358:#4, 2381.35, 2399.7;10;11, 2416.4, 2445:165; 195; 196; 286; 315, 2446:#21;660-662;678-680, 2479:#4, 2480:#68, C23.141:#47, C23.148:#10, C23.158: #51, C23.163:#2, C25:#6, B72.2 / DE: 23, 309 / EN:103 / RU: 749.28 ↗

Błoński Krzysztof – 1891:#1, 2290:#1, 2480:#2, C23.141:#2

Błoński Tadeusz – 2480:#1, C23.141:#2

Błoński W.L. – 2

Boas Marie – 35

Bober Bogusław – C23.141:#1/FR:3 ↗

Bobiński Witold – 1297.25

Bobyry Zinaida (Бобырь З.А.) – 2480:#1, C48 / RU:767.25, 767.26

Bochenek Adam – 1890:#1

Bocheński Jacek – 851 ↗

Bocheński Józef Maria – 121, 689, 754, 857, 1063, 2303, C23.158:#1

Bochniarz Henryka Teodora – 725, 2174

Bode Johann Elert – 541

Bodnicki Władysław – C23.158:#1 ↗

Boer-den Hoed P.M. – 35

Bogart Humphrey – 1357

Boguckie, rodzina – C24:#1

Bohdziewicz Antoni – C23.158:#1

Bohle-Szacka Helena – 2347:#1

Bohley Barbel – 1050:143

Bohm David Joseph – 313, 329: 556;557, 355:85;225, 903, 1109.28, C23.163:#1

Bohr Niels Henrik – 35, 244.13, 329:225, 477.16;17, 903, 1109.28, 1409, 1734, 1890:#2, 2304, 2369:85, E27:31 / DE:183.9 / EN:140.3

Bohun Iwan – 2479:#1

Bok Bart J. – 35

Bolechów Bartosz – 2209

Bolesław Chrobry – 625, 669, 1978, 2342, C23.110:#1

Boltzmann Ludwig Eduard – 136:320, 355:40;92, 1891:#1, C23.148:#1, C23.163:#3, E6.3, E4:15 / DE:182

Bolyai János – 35, E6.10

Bołdyriew Wiktor (Болдырев В.Н.) – RU:790:#1

Bonatti Walter – C23.163:#1

Bondarczuk Natalia (Бондарчук Н.С.) – 2480:#1 / RU:706.1

Bondi Hermann – 329:560, 1159, 1411.4, C25:#1

Bondone Giotto di – 2347:#1

Bone Jesse F. – 384:#1, 421:#1

Bonelli Maria-Luisa – 35

Boniecki Adam – 1548, 1890:#1, 2403.23 ↗

Bono Edward de – 2445:443

Bonser Wilfrid – 35

Bontems Auguste – 35

Boole George – 329:195;339 / FR:9

Booth Andrew Donald – 477.5

Bopp Thomas – 1242, 1278, 2101, 2270, C25:#1

Borchers Dagmar – 2053 ↗

Borchers Elisabeth – C23.92 / DE:506:#3

Borel Emile – 329:567

Borgeaud Marc-Auguste – 35

Borges Jorge Luis – 295, 299, 355:121, 360, 384:#2, 385:#16, 387, 421:#2, 422:#19, 477.6, 548, 567, 572, 625, 647:113;188, 1468, 1890:#8, 1891:#2, 1975.8, 2255, 2278, 2342, 2473:#4, 2480:#8, C23.148:#2, E6.1;6 / DE:28, 56, 78, 313, 324 / EN:56, 103 / ES:17, 20 / FR:9 / RU:211, 499, 705.3

Borgiowie (Borgia),ród – 2403.1

Borgstrøm Carl Hjalmar – 35

Borisow A.B. (Борисов А.Б.) – 2480:#4 / RU:687.7;9

Borisow (Borysow) Władimir (Борисов В.И.) – 2480:#6, C25:#1 / RU:553.16, 647.3 ↗

Borman Martin Ludwig – 244.13

Born Max – 329:557, 2480:#1

Borov Todor (Боров Тодор) – 35

Borowczyk Walerian – C23.158:#1

Borowik Artiom (Боровик А.Г.) – 2480:#1

Borowski Marek – 23, 477.10, 1595, 1890:#1, 2090

Borowski Tadeusz – 89, 186, 385:#1, 422:#1, 1401, 2347:#1, 2358:#3, 2479:#1, C23. 163:#1, C25:#2

Borst Max – 3

Borucka M. – 35

Boruń Krzysztof – 2480:#3 / RU:790:#1

Bosch Hieronimus (van Aeken Jeroen Anthoniszoon) – 385:#1, 410, 421:#1, 422:#1, 647:142, 781, 1247, 1335, 1564, 1890:#2, 1891:#1, 2358:#2, 2445:108 / BE:1 / DE:259 / EN:140.3 / MK:3:#1 / RU:53, 790:#1

Bose Acharya Jagadish Chandra – 35, 244.9, 1411.31

Bose D.M. – 35

Bose Nirmal Kumar – 35

Bose Satyendra Nath – C23.141:#1

Bosmans Henri – 35

Bošković Ruđer Josip – 355:154, 1474.10, E1.10, E6.9

Bottani Ercole – 35

Bottomley (Frau) – DE:227

Boucher Anthony – 384:#4, 385:#4, 421:#2, 422:#4

Boucher François – E17:67

Bouligand Georges – 35

Bourbaki Nicolas (Grupa matematyków francuskich) – 35, 355:10

Bowdler Thomas – 2290:#1

Bowykin Andriej – 2233

Boy, Boy-Żeleński, zob. Żeleński Tadeusz

Boyle Robert – 2358:#1, E29.9

Brace Donald – 685

Bracewell Ronald Newbold – 329:63-65, C23.148:#1 / RU:790:#1

Brachet Jean – 329:562

Bradbury Ray Douglas – 172, 200, 242, 244.1, 328, 345, 384:#4, 385:#20, 421:#3, 422:#23, 659.1, 1890:#1, 2480:#26, C23.148:#1 / BE:1 / DE:23, 127 / EN:78 / ES:17 / RU:56, 89, 94, 270, 322, 633.251, 687.23;24, 705.1, 749.1 / UK:4, 8, 12

Bradford Samuel Clement – 35

Bragg Lawrence – 35

Braginski Władimir (Брагинский В.Б.) – 468, 470, 845, 2480:#5, C25:#2

Brahms Johannes – 2290:#1

Braille Louis – 1411.3

Brandis Jewgienij (Брандис Е.П.) – 2480:#2 / RU:687.14;20

Brandt Willy – 1050:9, 1370, 1411.3, 2076, 2358:#1

Brandys Kazimierz – 89, 94, 688, 1433, 1890:#3, 1975.9, 2045, 2090, 2347:#2, 2358:#1, 2479:#2, 2480:#3, C23.141: #6, C23.158:#2, C23.163:#1, C25:#2

Bratkowski Stefan – C23.148:#2 ↗

Bratny Roman – 1890:#1, 2394, 2479: #1, C23. 158:#6

Braun Andrzej – 2445:478, C23. 158:#3

Braun Ewa – 962

Braun Kazimierz – 2347:#1

Braun Wernher Magnus Maximilian von – 265, 931, 329:560, 2054, C25:#1 / DE:173

Braunsztejn A. (Браунштейн А.) – 3

Brawerman E.B. (Браверман Э.Б.) – 329:566

Brecht Bertolt – 1891:#2, 2381.15, 2480:#1, C23.163:#1 / DE:92 / RU: 706.2

Brehm Alfred Christian Ludwig – 144, 244.1, 385:#2, 422:#1, 422:178, 2347:#1

Bremermann Hans-Joachim – 1198.32, 1411.33, 1492, 2290:#1 / RU:553.17

Breton Filip – 113, 1411.11 / RU: 553.17

Breuer Miles J. – 385:#1, 422:#1

Breughel Pieter – 1890:#1, 2445:108 / MK:3:#1 / RU:790:#1

Breza Katarzyna – 2347:#1

Breza Tadeusz – 2347:#1

Breżniew Leonid (Брежнев Л.И.) – 596, 633, 640, 643, 670, 1113, 1391, 1405, 1890:#1, 2130, 2184, 2290:#1, 2378.4, 2480:#1 / RU:167, 217, 563 / UK:15

Bridgman Percy Williams – 329: 557, 1891:#1

Brierley William B. – 35

Briet Suzanne – 35

Bricks, prezes agencji atomowej – C25:#2

- Brill Olaf – 2053 / DE:388 ↗
- Brillouin Léon Nicolas – 355:92, 395.3.1, 2480:#1, C23.148:#1, C23.163:#3 / RU:687.12
- Broca Pierre Paul – 1109.17, 1411.23, 1890:#1, E17:10, E42.3:49 / DE:6, 388
- Broch Hermann – 624, 2347:#1
- Brockhaus Fridrikh Arnold – 320:73;101, 953, 1297.55, 1628, C25:#1
- Brockmann Gottfried – 803, 1891:#1, C23.148:#1
- Brod Max – 1890:#1, 2358:#1, 2369:62
- Broda Engelbert – 329:575
- Brodbeck May – 35
- Brodski Josif (Бродский И.А.) – 840, 855, 857, 904, 1135.5, 1143, 1593, 2185, 2290:#1, 2412
- Broendal Viggo – 35
- Broglie Louis de – 35, 329:557
- Brojakowska Krystyna – 2446:#3
- Broniarek (w 1976 r.) – C23.158:#1
- Broniewski Władysław – 2217, 2220, 2290:#1
- Bronowski Jacob – 329:350;572, 2358:#1, 2369:87
- Broński Michał (Skalmowski Wojciech) – 831, 1555, 1890:#1, 2290:#1, 2480:#1, C23.141:#2
- Brønsted Jean Nicolas – 35
- Brooks F.T. – 35
- Bross Irwin D.J. – 329:567
- Broszkiewicz Jerzy – 2347:#2, 2381.35
- Brouwer Luitzen Egbertus Jan – 329:225, E15.5, B30.7 / DE:6
- Brown Frederic – 172, 244.1, 328, 384:#5, 385:#1, 421:#5, 422:#1, 2480:#1 / DE:23
- Brown G. Spencer – 329:462;463;552;556, 477.17;21
- Brown Ina Corinne – 329:572
- Brown James Alexander Campbell – 329:562
- Brown Norman O. – 385:#2, 422:#1
- Brown Robert – 355:110, 384:#1, 421:259, 625, 647:340;345, 1256, 1890:#1, 1891:#1, 1892.3, 1975.8, 2369:63, C25:#1, E43.3:260;261 / DE:6
- Brown William – 5
- Browne Charles Albert – 35
- Brownlee Donald – 1482, 1619, 1890:#1, 2020, 2139 / DE:484
- Broyard Anatole Paul – 2358:#1
- Broz Tito Josip – 788, 1085, 1420, 1538, C23.158:#2 / DE:380.1
- Bruce Ausin – 58
- Bruce C.E.R. – 35
- Bruchnalski J. – 2445:182
- Bruegel Pieter de Oude – 1335, 1834, 1890:#1, E41.1 / EN:140.3
- Brumpt M. Emile – 35
- Brunner John Kilian Houston – 384:#2, 385:#1, 421:#2, 422:#2, 1891:#2, 1975.8, 2473:#2, 2480:#8 / DE:506:#3 / RU:705.2, 705.3, 706.1;2
- Bruno Giordano – 35, 65, 2318:#1, E2.2, E6.3 / RU:3
- Brusilow Aleksiej (Брусилов А.А.) – E6.14

Bruskin Dmitrij (Брускин Д.М.) – 298, 2347:#6, 2446:#5;661, 2480:#127, C23.53, C23.158:#2 / RU:687:passim, 779.3, 790:#8 ↗

Bruss B.R. – DE:127

Brutus Marcuc Junius – 1109.15, E1.10

Brünings Wilhelm – 320:59

Brycht Andrzej – 182, 2347:#5, C23.141:#1, C23.158:#1

Bryll Ernest – 2347:#1, 2480:#1 ↗

Brzechwa Jan – 1239, 2347:#1

Brzezicki Eugeniusz – 791, 1525, 1631, 1854, 2190, 2270

Brzeziński Zbigniew – 583, 1050:148, 1239, 1320, 1427, 1533, 1559

Brzozowski Stanisław – 332, 355:39, 857, 1060, 1890:#1, 2347:#2, C23.141:#1

Brzozowski Tadeusz – 2347:#1

Buchanan Scott – 1297.36

Bucharin Nikołaj (Бухарин Н.И.) – 640, 1890:#1

Buczowski Leopold – 244.7, 355:111;180, 829, 833, 840, 903, 1113, 1192, 1109.13, 1890:#4, 1975.9, 2347:#1, C23.141:#1, C25:#2

Buczyńska Ruta – 1389

Budagow R.A. (Будагов Р.А.) – 329:572

Buddha (Siddharta Gautama) – 329:159, 384:#1, 385:#1, 421:#1, 422:#1, 1050:68, 1320, 1398, 1542, 1890:#1, 1892.3;7, 2270, C23.141:#2, E9:124 / DE:388 / EN:140.3 / MK:3:#1

Budrys Algirdas J. – 384:#2, 421:#2, 1891:#1, 2480:#4, C23.148:#2 / RU:706.1

Buesz Heinrich – 35

Buettner Konrad J. – 58

Bugaj Ryszard – 828

Bugajski Leszek – 2403.1 ↗

Bugelski B.R. – 35

Buhanan Patrick – 1441

Bujak Adam – 1868, 2089 ↗

Bukato Wiktor – 2473:#2

Bukowski Charles – 1890:#1

Bukowski Władimir (Буковский В.К.) – 593, 596, 2290:#1 / RU:186

Bullock Harvey – 1297.31

Bułhakow Michaił (Булгаков М.А.) – 843, C23.158:#2 / RU:133

Bunch David – 384:#1, 385:#6, 421:#1, 422:#8 / DE:45

Bunge Mario – 2480:#1, C23.163:#1 / RU:687.20

Bunin Iwan (Бунин И.А.) – 752

Bunsch Karol – 689, 1890:#1, 2182, 2479:#1, C25:#1 ↗

Bunsen Robert Wilhelm – 1205

Buñuel Luis – 718, 791, 855, 1297.11, 1370, 1480, 2318:#1, 2479:#1

Burbony (Bourbon),ród – 766, 1135.2, 2480:#1, E18.6

Burda Aenne – 884, 1614, C25:#1 / HU:21

Burdecki Feliks – 1890:#1

Burek Tomasz – 508, 1890:#2, C23.141:#4

Burgess Anthony – 385:#1, 421:#4,
422:#1 / ES:17 ↗

Burgin Richard – 2399.12

Bur-Komarowski Tadeusz – 2092

Burns Robert – 2318:#1

Burow Karl August – 2480:#1 /
RU:687.28

Burroughs William Seward –
384:#1, 421:#1, 1135.8, 1890:#1,
2358:#1

Bursa Andrzej – 2347:#2

Burt Cyril Lodowic – 5

Burtan Halina (Hala) zob.
Husarska Halina

Burtan Stanisław – 653, 2290:#1

Burtanowie, rodzina – 1890:#1,
2290:#2

Burtlett Frederic Charles – 5

Burtt Harold Ernest – 329:562

Busch Wilhelm – 2290:#1

Bush George Herbert Walker – 670,
673, 730, 741, 747, 769, 771, 775, 776,
781, 788, 797, 802, 803, 819, 1027,
1135.2, 1845, 1919, 1920, 2403.1;9;11,
2480:#1, C23.110:#1, C24:#2

Bush George Walker – 1516, 1527,
1533, 1541, 1544, 1548, 1559, 1563,
1566, 1576, 1577, 1578, 1580, 1581,
1591, 1597, 1602, 1608, 1614, 1620,
1623, 1631, 1632, 1641, 1642, 1647,
1648, 1656, 1660, 1664, 1668, 1673,
1678, 1690, 1698, 1699, 1701, 1702,
1715, 1722, 1724, 1725, 1729, 1730,
1735, 1742, 1745, 1753, 1757, 1758,
1776, 1781, 1793, 1794, 1799, 1804,
1817, 1819, 1825, 1827, 1831, 1835,
1838, 1839, 1842, 1844, 1845, 1846,
1850, 1858, 1860, 1868, 1869, 1883,
1890:#5, 1919, 1920, 1922, 1929, 1930,

1935, 1936, 1942, 1947, 1948, 1956,
1957, 1959, 1961, 1968, 1969, 1970,
1973, 1996, 2002, 2007, 2022, 2023,
2025, 2032, 2033, 2046, 2047, 2048,
2054, 2058, 2062, 2069, 2070, 2072,
2075, 2079, 2080, 2082, 2087, 2088,
2096, 2098, 2105, 2108, 2112, 2115,
2117, 2118, 2122, 2123, 2126, 2130,
2131, 2137, 2142, 2148, 2156, 2159,
2165, 2180, 2184, 2192, 2193, 2194,
2198, 2199, 2205, 2206, 2207, 2210,
2211, 2212, 2213, 2218, 2227, 2229,
2233, 2250, 2318:#1, 2479:#6 / DE:371,
380.2, 468, 479, 491 / EN:174 / ES:17 /
RU: 368, 404, 466, 471, 553.17;18

Bush John Ellis "Jeb" – 1548

Bush Vannevar – 35

Buslenko N.P. (Бусленко Н.П.) –
329:567

Buswell Guy T. – 35

Busza Andrzej – 2347:#1

Buszko (Бушко (?), wydawnictwo
"Мир", 1968) – 2480:#2

Butakow I.N. (Бутаков И.Н.) – 35

Butler Samuel – RU:687.7

Butlerow A.M. (Бутлеров А.М.) –
35

Butor Michel Marie François –
355:170, 385:#1, 422:#1, 552, 577,
1975.8, 2255, 2347:#2, 2480:#4,
C23.141:#1, C24:#1 / DE:23, 56 /
EN:36 / RU:705.2;3

Butterfield Herbert – 329:572

Buyno-Arctowa Maria Jadwiga –
320:166, 567, 801, 1780, 2129, C23.
148:#1

Buytendijk Frederik Jacobus
Johannes – 329:562

Buzath Stanisław – 320:109, 2290:
#1, C25:#1

Buzek Jerzy – 1370, 1391, 1660, 2290:#1

Buzzati Dino – 384:#1, 421:#1

Bülow Aleksander – 1986

Bykow Wasyl (Быкаў В.У.) – 2480:#1

Bykow (БЫКОВ), onkolog – 50

Bykowski Walerij Fiodorowicz (Быковский В.Ф.) – RU:22

Byrd Richard Evelyn – 35

Byron George Gordon – 355:35, 1235, 2358:#1 / DE:6

Bystron Jan Stanisław – 567, 1890:#1, 2290:#1, E43.3:6

Cabanis Jose – 384:#3, 385:#1, 421:#4, 422:#1

Cacoyannis Michael – 380

Caesar Gaius Julius – 936, 840, 1109.15, 1297.12;15, 1891:#1, E1.10 / DE:415

Cage John – 1891:#1

Caidin Martin – 329:560

Caillavet Gaston de – 2347:#1

Caillois Roger – 384:#4, 421:#3, 477.6, 647:208, 2347:#1, 2479:#1 / DE:78, 124

Calder Ritchie – 329:562;575

Caldwell Erskine Preston – 244.11, 244.12, 477.8

Caligula Gaius Julius Caesar – 844, 1411.14

Callas Maria – 525

Calvin Jean – 385:#1

Calvino Italo – 384:#1, 421:#1, 422:#1, 647:70;139, 1890:#2, 1975.8,

2358:#2, 2473:#1 / DE:274.1, 56 / EN:67, 93 / ES:17

Cameron Alastair Graham Walter – 329:560, C23.148:#2

Cameron James – 1452, 1468, 1486, 1491, 1627, 1737, 1890:#2, 2479:#2 / EN:152 / IT:3 / RU:479 / SV:10 ↗

Cameron Scott – 329:572, 2446:368

Cammer Leonard – 329:562

Campbell John Wood, Jr. – 384:#2, 385:#2, 421:#3, 422:#2, 1278, 1975.8 / DE:23, 56

Campbell Joseph – 294, 1890:#1

Camu Pierre, Jr. – 35

Camus Albert – 72, 121, 127, 141, 168, 242, 244.11, 346, 385:#1, 422:#1, 647:273, 660, 936, 1453, 1890:#2, 2290:#1, 2347:#2, 2420.1, 2480:#1, C23.141:#1, C23.148:#2, C23.158:#1 / DE:23 / RU:687.1

Canetti Elias – 2358:#1, 2445:443, 2480:#1

Cantor George – 355:293, 385:#1, 422:#1, 865, 1211, 1437, 1564, C25:#1, E4:50, E11:78, E18.5, E25:118

Cantril Hadley – 35

Capone Al – 1062, 1156, 2290:#1

Capote Truman Garcia – 843, 2347:#1, 2480:#1 / RU:705.2

Capoulet-Junac Edward de – 384:#1, 385:#1, 421:#1, 422:#1, 647:242-271;275-293, 2358:#1, 2445:193, 2480:#1, C23.148:#2 / DE:45, 95, 127 / EN:42 / RU:705.2

Capra Fritjof (Frank) – 647:107, 708, 2287.4, 2369:124;125 / DE:356, 265 / EN:103

Caravaggi Michelangelo Merisi da – 2403.11

Caregorodcew G.I. (Царегородцев Г.И.) – 329:577

Carlos Rash – C23.127

Carnap Rudolf – 395.3.1, 708, 1890:#2, 1891:#1 / DE:388

Carnot Nicolas Léonard Sadi – E6.3

Carpenter John – 2358:#1

Carpentier Alejo – 385:#1, 422:#1

Carr John Dickson – DE:78

Carr Thomas D. – 329:561

Carrara Nello – 35

Carre John le – 2347:#1

Carrell Alexis – 329:546, 1474.13, 1981, 2290:#2

Carroll Jonathan – 936, 1177, 1890:#1, 2318:#3, 2358:#2, 2369:40, C23.128 / DE:309 ↗

Carroll Lewis (Dodgson Charles Lutwidge) – 801, 1890:#3, 2358:#1, 2480:#1, C23.141:#1 / DE:436

Carter Jimmy – 516, 797, 1929, 1930, 2358:#10, 2445:437;454, 2473:#1, 2479:#1, C23.163:#2 / EN:78, 194.66

Cartland Barbara – 1890:#1

Caruso Enrico – E17:58, E20.4

Casanova Gaston – 35

Casanova Giovanni Giacomo – 329:285, 803, 824, 1411.14, 2287.2, 2347:#2, E1.10 / DE:416

Casimir Hendrik Brugt Gerhard – 1589

Cassin Rene – 35

Cassini Giovanni Domenico – 1297.36

Castañeda Carlos – C25:#1

Castoriadis Cornelius – 622, 633

Castro Josué de – 436.1

Castro Ruz Fidel Alejandro – 743, 1043, 1405, 1559, 1890:#1, 1936, 2347:#1 / RU:217

Cater Douglas – 329:573

Cathal Michael – 244.1

Cat-Mackiewicz Stanisław (Mac-kiewicz-Cat Stanisław) – 244.12, 477.8, 819, 1890:#1, 1892.5, 2144, 2147, 2149, 2178, 2290:#1, 2399.7, C23.158:#1

Cattell Raymond Bernard – 5

Cayley Arthur – 329:339

Cazotte Jacques – DE:78

Ceaușescu Nicolae – 642 / DE:331

Cedenbal Jumdzaagijn (Цэдэнбал Юмжаагийн) – 596

Cedrik Siergiej (Цедрик С.) – 2233

Celan Paul – 803, 857, 1211, 1297.41 / DE:479 / RU:240

Celine Louis-Ferdinand – 477.10, 2290:#1 / EN:42

Celsius Anders – 41, 329:415, 453, 542, 831, 1297.37, 1739, 1924, C23.163:#1

Centkiewicz Czesław Jacek – 2480:#1, C23.158:#1

Cervantes Saavedra Miguel de – 244.12, 300, 477.2, 477.8, 1890:#1, 1975.8, 2358:#4, 2480:#1, E6.6 / BG:4 / DE:86, 87, 102 / EN:36, 86, 93, 103 / RU:53 / UK:8

Cézanne Paul – 1177, E41.1

Chabański Krzysztof – 669

Chaber M.E. (Crossen Kendell Foster) – 244.2

Chaberski Emil – 2294

Chaczaturian Aram Iljicz – 1544
 Chaey Ion – 1591
 Chagall Marc – 2347:#1
 Chaijam Omar – 35
 Challenger Frederick – 35
 Chalmers Ashby Johnson – 1548
 Chałasiński (Khalassinski) Józef – 174, C23.163:#1
 Chałatnikow Isaak (Халатников И.М.) – 1890:#1
 Chamberlain Houston Stewart – 797, 859, 968, 1418, 1922, 2403.1
 Chambers M.M. – 35
 Chambers Robert – 35
 Champollion Jean-Franzois – 320:170, 878, 1077, 1297.1, 1890:#1, 2318:#1, C24:#1, C25:#1
 Chandler Raymond Thornton – 114, 172, 244.2, 355:161, 1890:#1, 1891:#1, 2480:#2 / DE:309 / RU:706.2
 Chandrasekhar Subrahmanyan – 2287.2
 Chaney Lon – C23.148:#1
 Chang Kui-Lin – E9:71
 Chapdelaine Perry A. (Fabio Perry Anthony) – 1975.8, 2480:#1 / RU:705.3
 Chaplin Charles Spencer – 399, 525, 600, 855, 989, 1424, 1622, 1890:#1, 2318:#1, 2358:#1, 2403.6, 2480:#1, C23.110:#1, C24:#1, C25:#2
 Charbonnier Georges – 1891:#1
 Chardin Teilhard de – RU:553.17
 Chargaff Erwin – 1609
 Charkiewicz A.A. (Харкевич А.А.) – 329:555

Charles, książę Walii (Charles Philip Arthur George) – 1297.19, 1468
 Charmandarjan G.I. (Хармандарьян Г.И.) – 3
 Chasbułatow Rusłan (Хасбулатов Р.И.) – 847, 2480:#3
 Chase James Hadley – 244.2
 Chase Steward – 355:207
 Chateaubriand François-René de – 385:#1, 422:#1, C23.158:#1, C25:#1
 Chaucer Geoffrey – 548, 2358:#2, 2473:#1 / DE:419, 506:#1
 Chauvin Rémy – 329:562
 Chawkina L.B. (Хавкина Л.Б.) – 25
 Chciuk Andrzej – C23.141:#1
 Chełmoński Józef – E42.3:106
 Cheney Richard Bruce "Dick" – 1548, 1559, 1648, 1677, 1730, 1831, 1996, 2082, 2105, 2206, 2207, 2213 / RU:167
 Cheops, faraon – 2347:#1, 2399.5
 Cherniak Christopher – DE:313
 Chester Alexander – 35
 Chester Geoffrey V. – 329:557
 Chesterton Gilbert Keith – 244.2, 385:#1, 422:#1, 477.11, 801, 1891:#1, 2042, 2129, 2135, 2358:#1, 2480:#1, E8.1:141 / RU:502, 553.18, 706.2
 Childe Vere Gordon – 5, 329:573
 Childs Marquis William – 329:573
 Chirac Jacques René – 1028, 1077, 1297.48, 1860, 1890:#2, 1920, 1922, 1930, 1948, 1964, 1998, 2079, 2117, 2174, 2184, 2229

Chirico Giorgio de – 2029 / RU: 790:#1

Chisholm George Brock – 35

Chlebnikow Wielimir (Хлебников В.В.) – 2480:#1

Chlebowski Augustyn – 348

Chmielewska Joanna – 1524, 1890: #1, 2090, 2105, 2108, 2290:#1, 2479:#1

Chmielewska Katarzyna – 2174

Chmielik Aleksander (Хмелик А.Г.) – 2480:#1

Chmielowski Adam – 1890:#1

Chmielowski Benedykt – 355:96, 573

Chmielowski Piotr – 385:#1, 422:#1

Chociner Janusz – 320:99;103-106

Chodakow J. – 329:535

Chodakowski (w 1984 r.) – C23. 141:#1

Chodorkowski Michaił (Ходорковский М.Б.) – 2019, 2023, 2079, 2089, 2159, 2165, 2184

Chomeini Ruhollah Musawi – 2399.12, 2473:#1, 2479:#2, 2480:#1

Chomsky Avram Noam – 395.3.1, 477.5, 567, 647:93, 1135.9, 1109.13, 1211, 1890:#1, 1891:176;251, 2358:#3, C23.163:#2, E18.5

Chopin Frédéric, zob. Szopen Fryderyk

Chorafas Dimitris N. – 329:549;567

Choynowski Mieczysław – 24, 33, 78.1, 242, 260, 299, 314, 329:567, 477.16, 534, 704, 802, 953, 1098, 1282, 1297.7, 1326, 1424, 1430, 1438, 1480, 1688, 1890:#7, 2203, 2255, 2287.4, 2290:#6, 2318:#1, 2358:#1, 2403.4,

2445:395;435, 2446:197, 2473:#1, C23. 110:#1, C23.143, C23.148:#2, C23.158: #1, C23.163:#20, C24:#6, C25:#9 / RU:269 ↗

Choynowskiego Mieczysława matka – 2290:#1

Chrgian A.Ch. (Хргин А.Х.) – 35

Christie Agatha Mary Clarissa – 97, 108, 168, 244.2, 294, 355:161;600, 384:#1, 385:#1, 421:#1, 422:#1, 477.13, 545, 791, 840, 901, 1050:20, 1569, 1890:#4, 1891:#2, 1975.8, 2358:#2, 2369:46;65, 2479:#2, 2480:#1, C23. 148:#2 / DE:28, 78, 157, 309, 388 / RU:706.2

Christo (Hristo Yavashev) – 1007, 1050:61;62, 1299, 1631

Christoffel Elwin Bruno – 1891:120, E15.5, B30.7

Christopher John – 385:#1, 422:#1

Chruszczow Nikita (Хрущёв Н.С.) – 593, 600, 633, 688, 834, 968, 1050:131, 1156, 1297.10, 1391, 1421, 1447, 1559, 2290:#1, 2347:#4, 2378.4, 2445:359;360;362;381, 2480:#1, C23. 141:#1, C23.158:#1, C23.163:#5, C24: #1, C25:#2 / DE:354 / FR:9 / RU:167, 187, 192, 225, 406 / UK:15

Chrystus Jezus, chrześcijaństwo – 355:155, 384:#5, 385:#13, 421:#4, 422:#11, 628, 647:11;115;120;121;128, 668, 1297.56, 1320, 1352, 1386, 1890:100;142;257, 2258, 2403.21, 2479:#1, 2480:#10, C23.110:#5, C23. 141:#2, C23.163:#2, C25:#2, E8.1:59 / DE:6, 462 / DE:331, 358, 367, 371 / EN:194.8 / RU:244, 612

Chrzanowski Tadeusz – 1072, 1297.49 ↗

Chrzanowski Wiesław – 2479:#1

Chumley James – 35

- Chung Kai Lai – 329:569
- Church Alonzo – 329:357, 2480:#1, C23.163:#1 / RU:790:#1
- Churchill Winston Leonard Spencer – 688, 803, 947, 1080, 1199, 1922, 2125, 2318:#1, 2480:#1, C23.141:#1, E42.3:81 / DE:305.11, 435
- Chwin Stefan – 1297.45, 1297.46, 1431, 1757, 2002, 2050, 2059, 2081, 2105, 2290:#1 ↗
- Cicero Marcus Tullius – 1048, 1297.44, 2068, E20.11 / DE:6
- Ciechanowski Jan – 2125, 2149
- Ciller Tansu – 1050:22
- Cimoszewicz Włodzimierz – 1320, 1527
- Cincinnatus Lucjusz Kwintus – 2347:#1
- Ciocia z Bytomia (ciocia Barbary Lemowej) – 232
- Ciołkowski Konstantin (Циолковский К.Э.) – 366, 369, 385:#1, 422:#1, 878, 995, 1050:39, 1109.12, 1420, 1459, 1524, 2480:#1, E5.5, E22:50 / RU:322, 749.26
- Cioran Emil – 623
- Ciuruś Eugeniusz – 2347:#2, C23.141:#1
- Clair René (Chomette René-Lucien) – RU:45
- Clareson Thomas D. – 421:#1, 2358:#4, 2473:#1 / EN:36 ↗
- Clark Wesley Kanne – 2069
- Clarke Arthur Charles – 172, 244.1, 384:#1, 385:#18, 421:#1, 422:#16, 548, 1453, 1890:#2, 2287.2, 2480:#4, C23.148:#2 / DE:23, 140, 144, 153 / ES:17 / RU:47, 70.1, 123, 479, 553.18, 633.251 / UK:4, 8
- Clarke Ignatius Frederick – 2480:#1, RU:705.3
- Clarke Roland – 682
- Claus J. – 35
- Clausewitz Carl Philipp Gottlieb von – 352, 436.1, 802, 846, 859, 910, 968, 1027, 1403, 1418, 1435, 1648, 1776, 1884, 1900, 2378.4, E2.1:87, E17:95 / DE:371, 468 / RU:466
- Clay Cassius (Muhammad Ali) – 2347:#2
- Clement Hal – 384:#2, 385:#1, 421:#3, 422:#1
- Clingerman Mildred – 385:#1, 422:120
- Clinton Hillary – 947, 1297.50, 1304
- Clinton William Jefferson – 764, 788, 802, 803, 819, 821, 834, 840, 849, 853, 904, 947, 989, 1050:56, 1150, 1178, 1297.35, 1297.20, 1297.27, 1297.50, 1371, 1390, 1397, 1402, 1407, 1420, 1424, 1445, 1447, 1455, 1462, 1465, 1474.2, 1429, 1527, 1533, 1541, 1548, 1620, 1632, 1699, 1722, 1846, 2096, 2105, 2156, 2290:#3, 2480:#6 / DE:380.1
- Cloete Stuart – 385:#1, 422:#1
- Clooney George – 2250 / DE:491 ↗
- Clynes Manfred E. – 309
- Cocconi Giuseppe – 329:65
- Codrington Robert Henry – 2358:#1
- Cogniot Georges – 35/2
- Cohen Joseph – 35
- Cohen Roger – 2156
- Cohen Stephen – 593

- Cohn Edwin J. – 35
- Cole Andrew Reginald Howard – 35
- Coleman James Samuel – C23.163:#1
- Colin Wilson – RU:705.3
- Colleville Maurice – 35
- Collins Michael – 366, 369
- Collinson William E. – 35
- Colmant Prosper – 35
- Colombo Cristoforo (Columbus Christophorus) – 244.14, 348, 384:#1, 831, 2047, 2347:#2, C23.110:#1, E1.10, E27:35, E40:31, E44.7:70 / RU:174
- Colonetti Gustavo – 35
- Commoner Barry – 436.1 / DE:349
- Compton Arthur H. – 35
- Conklin Groff – 172, 384:#1, 385:#2, 421:#1, 422:#2, 2480:#1 / RU:82, 705.3
- Connolly John – 1922
- Conrad Joseph (Korzeniowski Józef Teodor Konrad) – 168, 320:53, 355:87;89, 369, 384:#2, 385:#3, 399, 411, 421:#2, 422:#3, 427, 477.2;9;13, 500, 525, 528, 548, 704, 712, 760, 1050:18, 1109.7, 1247, 1297.18, 1361, 1363, 1366, 1387, 1453, 1474.21, 1493, 1631, 1713, 1890:#3, 1891:#3, 1934, 2090, 2347:#1, 2358:#3, 2403.12, 2479:#6, 2480:#2, C23.141:#1, C24:#2, C25:#7, E8.2:176 / DE:6, 26, 95, 305.16, 309 / DE:454 / EN:42, 85, 86, 93, 103 / RU:553.18
- Contoski Victor i Wiesława – 2358:#3
- Cook Adeline O.M. – 35
- Cook James – 35
- Coombs Clyde Hamilton – 2445:442
- Coon Horace – 385:#2, 422:#1
- Copilowish Irving M. – 35
- Coriolis Gaspard Gustave de – 1109.3, 2287.4, E25:118
- Cornelius Hans – 1890:#1
- Corsini Andrea – 35
- Cortes Fernando – E1.10
- Corti Alfonso Giacomo Gaspare – 28
- Corvo Baron (Rolfe Frederick William) – FR:9
- Cosslett Vernon Ellis – 35
- Coste Florent – 35
- Coste John Henry – 35
- Costello Frank – 58
- Couffignal Louis – 329:567
- Courant Richard – 329:568
- Courths-Mahler Hedwig – 1890:#1, 2479:#1
- Courths-Mahlerowa Jadwiga – 477.11
- Courtin Rene – 35
- Courtois Stephane – 2290:#1
- Cowan S.T. – 329:562
- Cox Steve – 2473:#1 ↗
- Cramer William – 3
- Crammer J.L. – 35
- Cranach Lucas – 137, 1564, E25:59
- Creasey John – 346
- Cresson Édith – 753
- Creutzfeldt Hans Gerhard – 1297.2, 1532, 1533
- Crichton Michael – 421:#1, 842, 1888

Crick Francis Harry Compton – 355:289, 1109.4, 1109.20, 1489.2 / DE:349, 426, 506:#1

Crile George – 35

Croissant, adwokat – 2445:447, C23.163:#1

Crombie Alistair Cameron – 35, 329:575

Cronin James Watson – 477.17

Crookes William – C25:#1

Crowther J.G. – 35

Cruickshank D.W.J. – 35

Cruif Paul de – 2290:#1

Csicsery-Ronay Istvan, Jr. – 647:103;111, 1882, 2445:256, 2480:#1, C23.109, C25:#1 / DE:309 / RU:707.6, 707.10 ↗

Cugnot Nicolas Joseph – 1109.3

Culbertson James T. – 329:568

Culpeper Edmund – 35

Cunningham Burris – E20.8

Curd Francis Henry Swinden – 35

Curie Pierre – 1424, C25:#1

Curtis Jean-Louis – DE:127

Curwood James Oliver – 2042, 2135

Curzon George Nathaniel – 1297.34

Cushman Joseph A. – 35

Custine Astolphe-Louis-Léonor, Marquis de – 2378.4

Cuvier Jean Léopold Nicolas Frédéric – 619, 1297.18, C25:#1, E18.8

Cwietajewa Marina (Цветаева М.И.) – 1890:#1

Cybulski Zbigniew – 202, 2347:#3, C23.158:#1

Cyceron, zob. Cicero

Cyrankiewicz Józef – 109

Cywińska Izabella – 688, 1975.9, 2403.4, 2480:#1

Cywjan Leonid (ЦЫВЬЯН Л.М.) – 2480:#11

Czabański Krzysztof – 2403.12;14 ↗

Czachowski Kazimierz – C23.141:#2

Czaja Herbert – 742, 1297.34 / DE:354

Czajkowski Piotr (Чайковский П.И.) – 857, E6.14, E22:156

Czapek Karol zob. Čapek Karel

Czapliński Przemysław – 1904, 1990, 2045, 2050, 2059, 2064, 2119, 2217, 2479:#2 ↗

Czapski Józef – 1890:#1

Czarnecki Ryszard (Czarnecki Richard Henry) – 1405

Czarniera Uwe – 2053

Czarzasty Włodzimierz – 704, C24:#1

Czebyszew P.L. (Чебышев П.Л.) – 35

Czechanowski Jan – 2125, 2149

Czechow Anton (Чехов А.П.) – 72, 89, 116, 847, 2347:#1, 2473:#1, 2480:#1, C25:#2

Czechowicz Andrzej – 1890:#1

Czechowicz Józef – 528, 2045, 2055, 2220, E43.3:121

Czczulin A.A. (Чечулин А.А.) – 35

- Czekalski Andrzej – 2347:#1
- Czerner Olgierd – 1297.55, 2089, 2290:#1, C23.135, C23.163:#1
- Czerniakow Adam – 2067
- Czernienko Konstantin (Черненко К.У.) – 593, 600, 633, 1391, 1405, 2378.4 / RU:188
- Czernomyrdin Wiktor (Черномырдин В.С.) – 1050:34, 1146, 1402, 2480:#4
- Czernysz W.I. (Черныш В.И.) – 313
- Czeszko Bohdan Władysław – 2480:#1, C23.158:#1
- Czeżowski Tadeusz – 329:573
- Czikin Walentin (Чикин В.В.) – 643
- Czilikin M.G. (Чиликин М.Г.) – 35
- Czirkowskij W.W. (Чирковский В.В.) – 35
- Czkałow Walerij (Чкалов В.П.) – 69
- Czollek Walter – 1095, C23.93
- Czornyj A.I. (Чёрный А.И.) – 329:570
- Czuang Dze (Czuang-Tsy, Czuang-Czou, Zhuangzi) – 329:546, 385:#3, 422:#1, 1975.8, 2480:#1, C25:#1
- Czuchraj Grigorij (Чухрай Г.Н.) – 2480:#1
- Czukowski Kornej (Чуковский К.И.) – 2347:#1
- Czycz Stanisław – 2347:#1, C23.158:#1
- Ćwierciakiewiczowa Lucyna – 1890:#1
- Ćwikłowie, rodzina – 2290:#1, C25:#2
- Čapek Karel – 384:#8, 385:#4, 421:#6, 422:#4, 717, 843, 1456, 1528, 1538, 1713, 1890:#1, 1975.8, 2135, 2347:#2, 2473:#1, 2479:#1, 2480:#6, C23.148: #1, C25:#1 / BG:4 / DE:23, 75, 95, 157, 186, 265 / EN:42, 103 / RU:4, 479, 705.2 / UK:4
- Čepaitiene Auksuole (Auksia) – 2480:#8, C23.141:#1, B72.2
- Čepaitis Tomas – 2480:#3
- Čepaitis Virgilius Juozas – 1891:37-40;146-148, 2318:#2, 2381.95;110;111;113;115;116, 2412, 2446:#18;668;669;671;674;678, 2480:#108, C23.141:#2, C23.142, C23.158:#3, C23.163:#2, B72.2 / DE:309 / RU:707.9 ↗
- D'Allaines Francois de Gaudart – 35
- D'Amato Alfonse Marcello – 1297.32
- d'Arc Joanna – 384:#2, 421:#2, E2.1:69
- D'Aubigne Merle – 35
- D. Julek, kolega z gimnazji – 320:100
- d'Orbigny Alcide Dessalines – 619, E18.8
- Daan Albert – 35
- Dadajew Džochar (Дадаев Д.М.) – 1050:35
- Dahrendorf Ralf Gustav – 1173
- Daimler Gottlieb Wilhelm – DE:401
- Dalaj Lama 14th – 1476, 1480, 2287.4
- Dalenberg Constance – C25:#1

Dali Salvador – 385:#2, 422:#2, 632, 1335, 1890:#1, 1891:#1, 2029, 2290:#1, 2304, 2369:42, 2480:#1, C23.148:#1, C23.158:#1, C23.163:#2 / RU:790:#1

Daliti, gangster – 58

Damokles – 384:#1, 385:#1, 421:#1, 422:#1, 582, 600, 647:61, 1061, 1606, 1817, 1959, 2070, 2403.16

Danby P. – 35

Dancoff Sidney Michael – 329:438;549, 333 / DE:187.1

Dangułow Sawwa (Дангулов С.А.) – 2480:#2

Daniel Guthbert – 35

Daniel Say – EN:42

Daniels Farrington – 35

Danilewicz-Zielińska Maria – 2347:#2, C25:#1

Danilewskij W.W. (Данилевский В.В.) – 35

Dante Alighieri – 384:#1, 421:#1, E9:112

Dantzig David van – 35

Darlington C.D. – 35

Darnton Robert Choate – 827

Dart Raymond Arthur – 329:459, 866, E18.14

Darwin Charles Robert, darwinizm – 28, 30, 35, 355:278, 423.2, 477.17, 539, 565, 572, 619, 601.12, 647:12;48;136-138, 661, 683, 689, 819, 855, 861, 871, 878, 926, 953, 1135.10, 1109.11;18;19;20;23-25;29, 1198.32, 1256, 1289, 1297.5, 1411.4;14, 1558, 1510, 1561, 1563, 1596, 1631, 1890:#5, 2290:#1, 2358:#5, 2403.9, 2445:401, 2479:#1, 2480:#1, C23.141:#2, C23.163:#1, C24: #1, C25:#2, E6.3, E6.10, E18.3, E18.13, E18.14, E18.6, E18.8,

E27:82 / DE: 183.9, 265, 324, 426, 439 / RU:192, 224 / UK:8

Daschle Thomas Andrew – 1664, 1671

Daszkiewicz Piotr – 2147

Daumer Honoré Victorin – 634

Davidson Avram – 384:#2, 421:#2

Davies L. Merson – 329:562

Davies Norman – 1091, 2125, 2149, 2218

Davies Paul Charles William – 978, 1411.1 / DE:182, 187.1 / RU:790:#2

Davies Robert – 2473:#1

Davis J. Madison – 2445:256, 2480:#1 ↗

Dawitaszwili Ł. Sz. (Дави- швили Л.Ш.) – 329:555

Dawkins Clinton Richard – 601.12, 647:137, 926, 1109.10;23, 1202, 1411. 14, 1620, 2131, 1890:#4, 2290:#1, 2403.24, C25:#1 / EN:93, 140.3 / RU:269

Dawydow W.D. (ДАВЫДОВ В.Д.) – 329:534

Dayan Moshe – 2108

Dąbrowa Jan Marian – 2059

Dąbrowa Krystyn – 1890:#1, 2290:#1

Dąbrówka (Dobrawa), księżniczka czeska – 2347:#1

Dąbrowska Maria – 89, 355:60;81; 226, 1095, 1104, 1297.28, 1401, 1487, 1525, 1776, 1890:#2, 2090, 2290:#1, 2347:#2, 2358:#1, 2403.6, 2450, 2479: #1, C23. 141:#1, C23.148:#1, C23.158: #3

Dąbrowski Jan Henryk – C23. 158:#1

Däniken Erich von – 451, 499, 516, 561, 577, 927, 944, 1192, 1713, 1890: #4, 1891: #1, 2480: #1, C25: #2 / DE: 87, 156 / ES: 20

De La Bere John Charles William – 35

Dean Gordon – 81

Decobra Maurice – 172

Dedecius Karl – 672, 2347: #1, 2403.10, 2445: 258, C64, C23.148: #1, C23.158: #2 / DE: 388, 419, 506: #1 ↗

Dee Roger – 244.1, 385: #1, 422: #1

Defoe Daniel – 385: #1, 421: #1, 422: #1, 647: 290, 2290: #1, 2479: #1, 2480: #3, C23.163: #1, E6.2 / DE: 87 / EN: 67 / RU: 707.10

Degas Edgar – 137

Degler Hans-Dieter – DE: 506: #2

Dekker Thomas – 2029

Dekobra Maurycy – 1628

Delannoy Jean – 2347: #1

Delany Samuel R. – 384: #5, 385: #2, 421: #6, 422: #2, 1975.8 / DE: 36, 64, 95, 506: #1 / EN: 42

Deleuze Gilles – 421: #1

Dembowski Jan – 47, 1890: #1

Deming Richard – 244.2

Demko Mikołaj zob. Moczar Mieczysław

Democritus – 35, 56, 329: 309

Demostenes – E4: 11

Demuth Michel – 385: #2, 422: #2

Denikin Anton (Деникин А.И.) – 2108

Denisow F.P. (Денисов Ф.П.) – 1891: #1

Dennett Daniel Clement – 1109.22, 1411.15, C25: #3 ↗

Denoël Robert – 441, 2480: #2, C23.141: #3, C23.148: #1

Dernałowicz Maria – 2347: #1

Derrida Jacques – 683, 781, 803, 824, 831, 840, 861, 865, 878, 885, 903, 1050: 98, 1156, 1109.13, 1256, 1299, 1352, 1433, 1449, 1555, 1564, 1713, 1890: #4, 1977, 1996, 2059, 2113, 2369: 119, 2479: #5, 2480: #3, C23.110: #1, C24: #2, C25: #3 / DE: 351, 484 / EN: 140.3 / RU: 479

Descartes René – 35, 385: #1, 422: #1, 795, 869, 2347: #1, 2445: 438, C23.163: #1, E17: 10

Deschner Karlheinz – 2445: 442

Dessoir Max – 329: 576, 477.21, 1109.21

Destouches Jean-Louis – 35

Destouches-Fevrier P. – 35

Deutscher Izaak – 1891: #1

Devar Douglas – 329: 562; 565

Dewar James – 477.17, 2287.4, 2381.49, 2480: #2, C23.141: #1, C23.163: #1, E3: 150

Dewdney Alexander Keewatin – 1109.8, 1109.9 / DE: 349

Dewey John – 647: 11, E27: 143

Dewis Jewgienij (Девис Е.А.) – 2480: #1 / RU: 705.4, 706.1, 752.8, 790: #3

Deybel Ksawery – 244.12, 477.8, 2347: #2

Dębski Eugeniusz – 2429 ↗

Diana, księżna Walii (Spencer Diana Frances) – 1262, 1297.19; 48, 2290: #1, 2399.5 / HU: 21

Dick Philip Kindred – 244.1, 384:#4, 385:#3, 410, 411, 421:#23, 422:#5, 456, 472, 477.7;13, 485, 503, 579, 852, 1449, 1480, 1524, 1622, 1628, 1792, 1836, 1890:#4, 1891:#1, 1975.8, 2059, 2090, 2163, 2358:#5, 2381.100-102, 2445:228;237;238, 2446:470, 2473:#22, 2479:#2, C23.129, C23.141:#3, C23.148:#2, C24:#1 / DE:23, 56, 95, 265, 309, 506:#12 / EN:42, 49, 78, 128, 171.4 / ES:17 / FR:12 / RU:211, 427, 479, 522.1, 553.18, 655.4, 705.5;6 ↗

Dick William E. – 35

Dickens Charles – 320:63, 385:#2, 395.3.1, 422:#2, 477.5, 1185, E6.9, E20.11 / DE:309, 349

Diderot Denis – 446 / EN:103

Diegtariow Wasilij Aleksiejewicz (Дегтярёв В.А.) – 861 / RU:553.17

Diepman I.Ja. (Депман И.Я.) – 35

Diesel Rudolf Christian Karl – 33, 37

Dietrich Marie Magdalene "Marlene" – 128, 477.9, E40:22

Dietrich Tadeusz – 2378.3, 2445:281, C23.158:#2

Dihm Jan – 2347:#1

Diller Aubrey – 35

Dingle Herbert – 35

Diogenes – 35

Dioklecjan (Diocletianus, Diocles, Docles) – 2347:#3, C23.141:#1

Dior Christian – 477.20, 1891:#2, C23.148:#2, E2.1:93

Dirac Paul Adrien Maurice – 384:#1, 421:#1, 2381.33, C23.163:#1, E4:29, E12:11;22;108 / RU:53

Dirgwall Eric John – 329:573

Dirlewanger Oskar – 2092, 2347:#1

Disch Thomas Michael – 384:#3, 385:#1, 421:#5, 422:#1, 2358:#1, 2480:#2 / DE:36 / RU:705.2;3

Disney Walt – 261, 385:#1, 421:20, 1486, 1299, 1898 / DE:290 / IT:3

Ditfurth Hoimar von – 556, 558, 561, 1975.9, 2445:443

Ditfurth Jutta – 2399.14

Ditmas Edith M.R. – 35

Divesta Francis J. – 35

Dixon Cecil – 35

Dixon Malcolm – 329:562

Dmitriewski Władimir (Дмитревский В.И.) – 2480:#3 / RU:687.5;7;15;20, 790:#2 ↗

Dmowski Roman – 724, 1327, 1525, 1628, 1890:#4, 1975.9, 2117, 2290:#1, 2403.9, C24:#1

Dniewrow Anatolij (Днепров А., наст. Мицкевич А.П.) – 329:423, 2290:#1, 2480:#9 / RU:687.19, 790:#1 ↗

Dober Bogusław – 353

Dobraczyński Jan – 681, 2479:#1, C23.141:#1

Dobruszyn Rołand (Добрушин Р.Л.) – 298, 1891:#1, 2318:#1, 2480:#1, C23.148:#1

Dobrynin Anatolij (Добрынин А.Ф.) – 643

Dobzhansky Theodosius – RU 553.17

Doderer Heimito von – 1890:#1 / DE:313

Dole Malcolm – 35

Dole Stephen H. – 541, 1178

Dołęga-Mostowicz Tadeusz – 851,
1021, 2135, 2256.1, 2347:#1, C25:#2

Domagała Czesław – 2347:#1

Domański Marek – 89

Dombrowski Jan Henryk – 593

Dombusch Rudi – 1173

Domcke George Peter – 35

Domińczyk Dagmara – 1836 /
RU:427

Donabidowicz Jan – 1890:#1,
2290:#1

Doniselli C. – 35

Doppler Christian – 329:75;382,
E25:161;174;179 / EN:67

Dorfman W.A. (Дорфман В.А.) –
33

Dorman Sonya – 384:#1, 385:#1,
421:#1, 422:#1

Dorn Ludwik – 2228

Dornbusch Rüdiger – 1297.35

Doroszewski Witold – C25:#1

Dos Passos John – 1975.8

Dostal Władimir (Досталь В.Н.) –
2480:#5

Dostojewski Fiodor (Достоевский
Ф.М.) – 72, 97, 127, 136:308;309, 182,
242, 244.1, 244.11, 244.12, 251, 299,
329:473;474;487;546, 337, 346, 355:
97;113;119;125;143;331;371-373;376;
377;594;595, 369, 380, 384:#5, 385:#2,
391, 421:#6, 422:#3, 458, 476, 477.6,
477.8, 477.9, 477.10, 477.11, 477.13,
548, 580, 647:62;185;259;273, 660,
716, 843, 845, 880, 1002, 1289,
1297.11, 1357, 1525, 1544, 1568, 1890:
#13, 1891:#3, 1975.8, 2029, 2064,
2318:#1, 2347:#5, 2358:#20, 2369:46;
65, 2378.4, 2381.40, 2399.12, 2403.26,

2445:258, 2479:#1, 2480:#8, C23.141:
#14, C23. 158:#1, C23.163:#2, E6.8,
E6.9, E18.4, E18.10, E18.7, E43.3:
255;287;288 / DE:23, 56, 87, 102,
305.17, 309 / EN:67, 86, 93, 103, 194.8,
194.36 / MK:3:#1 / RU:99, 107, 159,
563, 687.1; 13, 705.4, 790:#2 / UK:4

Doto Joseph Anthony (Joe Adonis)
– 58

Douchy Therese – 2347:#1

Down John Langdon – 1109.15,
1773 / DE:388

Downes-Le Guin Theo – 2473:#3

Doyle Arthur Ignatius Conan – 72,
244.2, 647:113;119, 801, 1781, 1890:
#1, 1891:#1, 2369:49;124, 2399.12,
2479:#1, 2480:#2 / DE:297, 309 / RU:
502, 706.2

Dönhoff Marion Hedda Ilse – 600,
622, 2480:#1, C23.141:#1

Dönitz Karl – 58, 244.13, 2480:#1

Dörner Dietrich – 647:167, 661,
1192, 1411.15, 1775, 1891:#1 / DE:235,
309 ↗

Drake Frank Donald – 329:64;65,
384:#1, 421:#1, 1113, 1461, 1474.6,
1474.8, 1482, C23.110:#1, E6.16 /
DE:417 / RU:790:#2

Dransowski Mieczysław – 348

Drawicz Andrzej – 643, 681, 847,
2403.2;3;9;11 ↗

Drąg (w 1962 r.) – C23.141:#1

Drebbel Cornelis – 35

Drennen D.A. – 329:573

Dresden D. – 35

Dresher Melvin – 329:562

Drewermann Eugen – 881, 1297.56 /
DE:371

Drewnowski Tadeusz – 755,
1891:#1, 2416.1, C23.158:#3

Drexler Kim Eric – 1411.19 / DE:349

Dreyfus Stuart i Hubert – 395.3.1,
1109.6, 1597, 1411.17, C24:#1

Driesch Hans Adolf Eduard – 3,
1109.4, 1614

Drobner Bolesław – 109

Drozd Zdzisław – 2445:457

Drozdowski Bogdan – 160, 244.9,
2445:371, C23.141:#1, C23.158:#2 /
DE:4

Drumont Édouard Adolphe –
647:379

Drzeżdżon Jan – 1524, 1890:#2,
2479:#2

Drzymała Michał – 1890:#1

Dubarle Dominique – 385:#1,
422:#1, 793, 1135.7, 1184, 1411.8,
1411.11, 1411.19, 1411.33, 1474.13,
1492, 2358:#1

Dubček Alexander – 772,
C23.163:#1

Dubin N.P. (Дубинин Н.П.) – 30,
329:562

Dubislav Walter – 1688, 1890:#1,
C25:#2

Dubos René – 329:562

Dubreil Paul – 35

Dubynin Wiktor (Дубынин В.П.)
– 1135.2 / RU:192

Ducasse Curt – 35

Ducrocq Albert – 329:568;575

Ducrot Oswald – 1891:#1

Dudincew Władimir (Дудинцев
В.Д.) – 2480:#1 / RU:705.1

Duell Charles – 1304, 1504

Duerr Hans Peter – C23.130, C25:#3
/ DE:233.1, 233.3, 305.11 ↗

Duesberg Peter H. – 789, 2290:#1

Dufour Pierre – 35

Duhamel Georges – 1289

Dukaj Jacek – 2059 ↗

Dulles John Foster – 62, 2347:#1

Dumas Alexandre (père, ojciec) –
320:63;93, 385:#3, 422:#4, 647:399,
801, 812, 1060, 1240, 1891:#1, 2129,
2358:#1, 2369:84, 2473:#1, 2479:#2,
2480:#1, E6.5 / DE:506:102 / RU:54

Dumas Roland – 1890:#1

Dunham Barrows – 329:573

Dunham Kingsley Charles – 35

Dunin Kinga – 2059

Dunin-Wąsowicz Paweł – 2055,
2059, 2081, 2087, 2092, 2129, 2182,
2217, 2479:#1 ↗

Dunne John William – C23.148:#1

Dupuy Paul – 35

Duquesne Maurice – 329:557

Duraczyński Eugeniusz – 2149

Duras Marguerite – 2347:#1,
C23.158:#1

Duskina Olga (Дускина Ольга (?),
wydawnictwo "Текст", 1998) –
2480:#1

Duszenko Konstantin (Душенко
К.В.) – 1297.9, 1420, 2339.1-13,
2480:#102, C23.40, C23.54, C25:#1,
C48 / RU:202, 225, 553.16, 553.17,
707.9, 752.30, 790:#4 ↗

Dutroux Marc – 1297.21

Duveen Denis – 35

Duyvis F. Donker – 35

Dürrenmatt Friedrich Josef – 244.1, 244.2, 294, 1890:#1, 1891:#1, 2347:#4, 2480:#3, C23.141:#4 / RU:687.7, 705.3, 706.2

Dygat Stanisław – 23, 2347:#2

Dygatowie rodzina – 2347:#1

Dyke Mary – 35

Dynnik M.A. (Дынник М.А.) – 329:574

Dyson Freeman John – 385:#2, 422:#2, 460, 726, 1474.16, 1482, 1890:#2, 1891:#1, C23.148:#2 / RU:239, 790:#1

Dyson G. Malcolm – 35

Dyson George – 329:63;99;532-534, 1890:#1 / RU:239

Dziatkowiak Antoni – 1890:#1

Dzierżawin Gawriił (Державин Г.Р.) – 1256

Dzierżyński Feliks (Дзержинский Ф.Э.) – 2381.40, 2403.4, 2480:#2, C23.163:#1

Dziuba (o tłumaczeniu na angielski) – C25:#1

Dżingis-chan (Dhengis Khan, Czyngis-chan) – 2480:#1, C23.163:#1, E18.6

E. Zygmunt, kolega z gimnazji – 320:97

Eakin Richard M. – 35

Eaton J.K. – 35

Ebert Friedrich – 2102

Eckermann Johann Peter von – 2290:#1 / RU:225, 553.18

Eckhart Meister – 647:9

Eco Umberto – 647:9;101;102;111; 117-134;138-148, 660, 688, 812, 840, 861, 889, 901, 1891:#1, 2290:#1, 2369:52, 2399.4, 2399.5, 2399.6, 2399.12, 2437, 2479:#2, 2480:#1 / DE:259, 267, 274.1, 295 / RU:159, 240

Eddington Arthur Stanley – 35, 65, 329:164;234;560, 499, 708, 1159, 1109.7, 1256, 1411.4, 1411.10, 1524, 1622, 1890:#1, 1891:#1, 2369:119, 2479:#1, 2480:#1, C23.148:#1, C25:#2, E6.16, E42.3:220 / DE:133, 95, 313, 462 / EN:42 / RU:790:#2

Ede M.A. – 385:#1, 422:#1

Edelman Marek – 1050:79;80, 1992, 2002, 2184 ↗

Edielsztejn W.I. (Эдельштейн В.И.) – 35

Edison Thomas Alva – 31, 320:175, 329:468, 385:#5, 422:#2, 647:60, 865, 931, 1109.12, 1449, 1631, 2318:#1, C24:#1 / DE:290 / EN:42 / RU:45, 58, 238

Egbert Kieser – 1992

Ehrlich Paul – 3, 436.1, 771, 2071, C23.163:#1

Eichmann Karl Adolf – 341, 647:351, 1684, 1891:#2, 2358:#3, 2480:#1, C23.158:#1 / EN:194.32

Eidenbenz M. – 35

Eiffel Gustave – 633, 1007, 1050:61, E8.2:255

Eigen Manfred – 556, 601.12, 771, 792, 793, 904, 1109.18, 1109.19, 1109.20, 1109.29, 1396, 1411.6, 1411.14, 1411.33, 1481, 1755, 1890:#2, 1891:#1, 1959, 2287.3, 2369:80, 2403.1, 2403.27, 2480:#5, C25:#3 / DE:265, 309318, 324, 356 / ES:11 / RU:269

Eile Marian – 2290:#1, 2347:#1, 2358:#1 ↗

Eilstein Helena (pseud. Nelly Pospieszalska) – 477.17, 1297.10, 1891:#4, 2290:#1, 2347:#2, 2358:#1, 2445:297, 2446:#12;683, 2480:#2, C23.110:#13, C23.148:#9, C23.163:#4, C25:#1 / DE:309 / EN:103, 224.1 ↗

Einstein Albert – 35, 54, 58, 105, 136:41, 241, 244.1, 244.9, 244.11, 244.13, 244.17, 244.18, 261, 301.11, 309, 310, 327, 328, 329:22;48;49;69;93;102;153;220;221;225;234;238;261;290;317;325;336;347;348;353;354;364;527;537;557, 332, 333, 355:91;127;173;226, 359, 384:#4, 385:#3, 395.3.1, 421:#4, 422:#3, 427, 477.5, 477.16, 477.17, 503, 513, 518, 553, 580, 596, 601.12, 619, 625, 647:12;25;34;131;372;382, 650, 682, 715, 839, 844, 958, 1002, 1094, 1104, 1135.9, 1109.7, 1109.14, 1109.16, 1109.20, 1109.23, 1109.24, 1109.25, 1109.28, 1198.32, 1243, 1244, 1256, 1271, 1297.3, 1297.29, 1334, 1352, 1357, 1368, 1409, 1411.2, 1411.9, 1411.10, 1411.13, 1411.31, 1432, 1455, 1474.2, 1474.9, 1474.12, 1474.13, 1474.14, 1487, 1492, 1556, 1568, 1589, 1628, 1631, 1713, 1890:#13, 1891:#5, 1891:36;121, 1892.3, 2005, 2255, 2290:#2, 2318:#2, 2342, 2347:#1, 2358:#9, 2369:85-87;108;109, 2378.4, 2381.49, 2445:403, 2479:#2, 2480:#11, C23.141:#6, C23.158:#1, C23.163:#9, C25:#9, E1.10, E2.5, E3:187, E6.16, E9:53, E11:110, E17:96;154, E18.14, E18.8, E20.8, E22:155, E25:89;103, E27:23;139;142;144;147, E29.1, E29.7, E41.1 / DE:95, 102, 129, 183.9, 187.1, 227, 233.1, 233.3, 235, 265, 274.1, 290, 296, 380.1, 388, 396, 397 / EN:11, 42, 85, 140.3 / FR:9 / HU:21 / RU:38, 53, 107, 155, 612, 633.190, 707.10, 790:#1

Einstein Maja – 1891:121;122, 2358:#1

Einthoven Willem – 329:465, 1558

Eisenhower Dwight David – 79, 81, 384:#2, 421:#1, 421:292, C23.158:#1

Eisenstein Siergiej Michajłowicz (Эйзенштейн С.М.) – 2347:#1, E2.5

Eisler Robert – 35

Ejdelnant M.I. (Эйдельнант М.И.) – 35

Ejgenson M.S. (Эйгенсон М.С.) – 329:560

Ekberg Anita – 2347:#1

El Greco (Theotokopulos Domenikos) – E20.11

Elektorowicz Leszek – 2347:#2

Eliade Mircea – 329:573, 2290:#1, 2347:#2

Elinek Elfriede – 2119

Eliot Thomas Stearns – 35, 2347:#1, 2358:#1

Elizabeth II (Elizabeth Alexandra Mary), królowa Wielkiej Brytanii – 883, 1090, 1468, 2399.5 / RU:427

Elliot John – 355:151, 385:#1, 422:#1, 477.9, 477.11, 601.12, 2480:#1, C23.141:#1

Elliott Leonard Paul [pomyłkowo: L. Pelliot] – 329:559

Ellison Harlan – 385:#2, 421:#1, 422:#2, 2473:#1

Elton Charles S. – 329:563

Engelmann Bernt – 623, 2445:443

Engels Friedrich – 57, 89, 421:#1, 436.1, 689, 704, 718, 738, 752, 791, 1094, 1095, 1156, 2290:#1, 2378.4, C23.163:#1, C24:#1 / CS:23.12 / DE:92, 156, 371 / RU:53, 187, 224, 225

Ennion Eric A.R. – 35

Feltrinelli Giangiacomo – 2347:#1
 Ferdinand Franz von Österreich-Este – E6.14
 Ferguson Niall – 819, 1967
 Fermat Pierre de – 1411.15, 1411.18, 1890:#1, C25:#1, E41.1
 Fermi Enrico – 244.13, 244.26, 477.15, E25:149, E41.1 / BE:1
 Fernandel (Fernand Joseph Désiré Contandin) – 185
 Ferrari Enzo – 1411.7
 Fertel G.E.F. – 35
 Fest Joachim – 1297.31
 Fet Yakov (Фет Я.И.) – 2480:#1
 Fetting Edmund – 1890:#1
 Feyerabend Paul Karl – 568, 647:181, 1109.25, 1890:#2, 2290:#2, 2369:120, C25:#9, E27:139;143-147; 151 / DE:232.1, 233.1;3, 305.11, 349, 388 / EN:140.3 ↗
 Feynman Richard Phillips – 329:557, 384:#1, 421:#1, 845, 953, 1192, 1109.8, 1407, 1411.18, 1470, 1474.1, 1527, 1627, 1891:#2, 2028, 2194, 2290:#4, 2304, 2318:#1, C23.148:#1 / DE:23, 95, 157, 349 / RU:269, 790:#1
 Fiałkowski Konrad – 318, 2287.4, 2480:#3, C23.117, C23.148:#1, C25:#1 / DE:23 / RU:687.28
 Fiałkowski Tomasz – 857, 1475, 1514, 1524, 1622, 1660, 1757, 1890:#1, 2318:#3, 2392 / RU:502 ↗
 Fichte Johann Gottlieb – 572, 647:379, C23.163:#1, E6.13
 Ficowski Jerzy – 55, C23.158:#1
 Fidiasz (Phidias) – 1292, 1890:#1

Fiedin Konstantin (Федин К.А.) – 72
 Fiedler Leslie A. – 385:#1, 422:#1, 1975.8, 2358:#1
 Field William S. – 329:568
 Fieoktistow Konstantin (Феоктистов К.П.) – 348, 350, 353, 369, 468, 470, 537, 774, 1015, 1890:#1, 2290:#2, 2381.49, 2445:73, 2446:#1, 2480:#5, C23.141:#1, C23.163:#1, C24:#4, C25:#5, C38 / DE:309 / EN:67 / RU:46, 54, 56, 57, 94, 174, 203, 270, 322 / RU:790:#1 / UK:16 ↗
 Fierz Markus – 329:558
 Fiesjenkow W.G. (Фесенков В.Г.) – 35
 Figuirowskij N.A. (Фигуровский Н.А.) – 35
 Fijałkowski Dominik – 1297.43
 Fik Ignacy – 1297.51
 Fik Marta – 851, 1050:129, 2479:#1, C25:#1
 Fikus Dariusz – 675, 2403.27
 Filipowicz Kornel – 2055, 2059, 2090, 2105, 2217, 2347:#1, 2399.2; 8;14, 2445:258, 2479:#1, C23.141:#2 ↗
 Fiłanowskij Grigorij (Филановский Г.Ю.) – 2480:#3
 Fiłatow Władimir (Филатов В.П.) – 346
 Fink Ida – 2090, 2479:#1
 Finkielkraut Alain – C25:#1
 Finkl – 2480:#1
 Firebaugh Joseph J. – 35
 Firth John Rupert – 35
 Firth Raymond – 329:573

- Fischer F.P. – 35
- Fischer Franz Joseph Emil – 2195
- Fischer Joseph Martin "Joschka" – 1370, 1391, 1397, 1402, 1548, 1850, 1992, 2195, 2218 / DE:479
- Fischer Ronald Aylmer – 329:563
- Fisher Irving – 1304, 1504
- Fisz Marek – 329:568
- Fiszbach Tadeusz – 2403.9
- Fiszer Franc (Franciszek) – 1297.41, C23.141:#1, C23.163:#1
- Fitch Val Logsdon – 477.17
- Fitelberg Grzegorz – C23.158:#3
- Fitting Peter – 485 / EN:171.4
- Fitzgerald Charles Patrick – 451, 2358:#2, 2480:#1
- Fitzgerald Ella Jane – 2318:#1
- Fitzgerald Francis Scott – 843
- Fiut Aleksander – C23.144 ↗
- Flaherty Bernard E. – 329:563
- Flaszen Ludwik – 94, 116, 2182, 2347:#2, 2381.35, 2445:355;371, 2446:280, C23.141:#5, C23.158:#3 ↗
- Flaubert Gustave – 421:#1, 755, 2479:#1, C23.110:#1, E9:124 / DE:6, 27
- Flechtheim Ossip Kurt – 436.1, 953, 2369:72 / DE:265
- Fleck Ludwik – 355:200;285;286, 1189, 1400, 1411.26, 2478, C25:#17
- Fleishman Martin – 1109.2, 1511
- Fleming Alexander – 329:468, 352, 647:60, 2473:#1, E6.14
- Fleming Ian – 384:#1, 421:#1
- Flers Robert de – 2347:#1, C23.158:#1
- Flesch-Bruningen Hans von – 1890:#1
- Flessner Bernd – 865, 1109.5, 2480:#6, C25:#1 ↗
- Flower Joe – 1411.5
- Flynt Larry – 647:73, 1981
- Flawickij F.M. (Флавицкий Ф.М.) – 35
- Fo Dario – 1290, 1313 / RU:240
- Fodor Eugene – 2347:#1
- Fok W.A. (Фок В.А.) – 329:558
- Fonda Jane Seymour – 2399.4, C23.158:#1
- Fong Peter – 329:558
- Font Jean-Marc – 395.3.1, 477.5 / DE:349
- Ford Aleksander – 1491, 1890:#1, 2445:47;74;76;79;80;93, 2446:300, 2480:#2, C23.141:#1, C23.148:#1, C23.158:#11, C23.163:#1, C24:#1
- Ford Gerald Rudolph – 1890:#1, 2079, 2358:#7, 2445:437, C23.163:#1 / EN:194.45, 194.67
- Ford Henry – 715, 1622, 1890:#1, 2399.17, 2445:310;311;316, C23.163:#3, C25:#1 / EN:103
- Forden Geoffrey – 1630
- Forrester Jay Wright – 62, 436.1
- Forster Edward Edgar – 2358:#1, 2473:#1 / DE:506:#1
- Forsyth Frederick McCarthy – 688, 716, 718
- Foucault Jean Bernard Léon – E17:120
- Foucault Michel – 803, 1280, 1713, 1996, 1352
- Foulds L. – 3

- Fourastié Jean – 421:#1
- Fourier Jean-Baptiste Joseph – E2.2, E18.6, E22:92, E25:130;142
- Fournival Richard de – 35
- Fowler Gene – 2347:#1
- Fox Ellen – 2473:#1
- Foyster John – 384:#1, 385:#1, 421:#1, 422:#1, 2473:#1, 2480:#1, C23.46 / DE:506:#1 / EN:11 / RU:705.3
- Fradis Anatoly – 1486, 1491, 2270, 2480:#1
- Francastel Pierre – 329:575
- France Anatole (Thibault Jacques-Anatole-François) – 355:321;331;350, 384:#3, 421:#2, 647:124;228, E43.3:122 / DE:6
- Franciszek (Franciscus Assisien-sis), święty – 1297.26, 1568, 2290:#1, 2347:#1
- Franco Bahamonde Francisco – 1891:#1, C23.148:#1
- Frank Anna – 1050:14
- Frank Filip – 355:174
- Frank G.M. (Франк Г.М.) – 329:565
- Frank Ilja (Франк И.М.) – 1890:#2, 2290:#1
- Frank Jerome – 35
- Frank Philipp – 329:558
- Franke Herbert W. – 385:#2, 422:#2 / DE:95, 143 / EN:42 ↗
- Frank-Kamieniecky D.A. (Франк-Каменецкий Д.А.) – 329:558 / EN:42
- Franklin K.J. – 35
- Franko Iwan (Франко І.Я) – 37, 1910, 2290:#2, E42.3:101
- Frankowski Edward – 2227
- Franz Joseph I – 156, 261, 705, 1263, 1890:#1, 1978, 2290:#1, 2437, C23.148:#1, E6.14
- Fraser A.C. – 35
- Fraser-Roberts J.A. – 35
- Frasyniuk Władysław – 1684, 1868, 1977
- Frazer Charles – 35
- Fränkl Józef – 320:97
- Frederiksen Norman – 35
- Fredro Aleksander – 320:63, 567, 801, 851, 1256, 1890:#3, 2182, 2290:#1, 2347:#3
- Frege Gottlob – 477.5, C23.163:#2
- Frehland Eckart – DE:290
- Fret Henri – 35
- Freud Sigmund – 35, 136:108, 244.5, 320:37;56;161, 329:154;563, 355:340, 384:#1, 385:#5, 422:#6, 580, 647:236, 715, 801, 840, 881, 1060, 1318, 1692, 1713, 1738, 1740, 1890:#1, 1975.12, 1978, 1990, 2029, 2347:#1, 2358:#2, 2369:49, 2446:#1, 2479:#1, 2480:#1, C23.141:#2, E2.1:58;71, E4:14, E8.2:176, E27:9 / DE:6, 23, 28, 435 / MK:3:#2 / RU:188
- Freudenthal Hans – RU:790:#1
- Frey Gerhard – 2445:443
- Friborg Albert C. – 384:#1, 421:#1
- Fridman Aleksandr (Фридман А.А.) – 329:558, 1890:#1
- Fried Erich – 1890:#1
- Friedberg Maurice – 2358:#8
- Friedländer Paul – DE:506:#1

Friedman Alan – 1050:37
 Friedman George – 2205
 Friedman Milton – 1370, 1700, 1806, 1839, 2290:#1
 Friedrich II von Hohenzollern – RU:39
 Frisch Max – 244.13, 385:#1, 422:#1, 647:339;340;344;345;394, 1890:#1, 1975.17, 2347:#3, 2445:117, C23.158:#2 / DE:506:#1 / EN:93
 Frischauer Paul – 2445:443
 Fromm Erich – 385:#1, 421:#1, 422:#1
 Frost Stuart Ward – 329:563
 Fry Iris – 1482
 Frybes Marcin – 2347:#1
 Frye Northrop – 477.6, 485, 1159, 1891:#1, 2480:#1 / RU:707.2 / DE:78
 Fuchs Eduard – 2445:443, C23.158:#1
 Fueter Eduard – 35
 Fukuyama Francis Yoshihiro – 736, 764, 766, 840, 847, 857, 970, 1050:17, 1050:54, 1124, 1135.2, 1297.12;20;39, 1334, 1370, 1397, 1411.8;24, 1420, 1441, 1447, 1474.21, 1475, 1487, 1492, 1524, 1429, 1622, 1656, 1660, 1701, 1835, 1890:#1, 1971, 1978, 1989, 1996, 2057, 2058, 2061, 2064, 2115, 2113, 2251, 2290:#1, 2479:#2 / DE:351, 354, 366, 371, 388, 401 / EN:149 / RU:167, 220, 466, 535, 553.18
 Fuller Richard – 1109.2
 Furdyna Anna – 2358:#2
 Gaaze-Rapoport M.G. (Гаазе-Рапопорт М.Г.) – 329:568
 Gabin Jean (Moncorgé Jean-Alexis) – 1890:#1

Gaboriau Émile – 244.2
 Gabrieli Francesco – 35
 Gadomski Jan – 329:560
 Gadzinowski Piotr – 1684
 Gagarin Jurij (Гагарин Ю.А.) – 241, 233, 338, 350, 366, 380, 487, 643, 1050:86, 1074, 1156, 1419, 1474.9, 2270, 2310.5, 2347:#3, 2358:#1, 2403.10, C23.141:#1, C25:#1 / BE:1 / HU:12 / RU:2, 3, 100, 174, 322
 Gaius Marius – 2358:#1
 Gajewicz Józef – 2403.10
 Gajewski Jurek – 320:100;103, C25:#2
 Gajewski Stefan – C25:#1
 Gajsinowicz A. Je. (Гайсинович А.Е.) – 35
 Galbraith John Kenneth – C23.148:#1
 Gale Robert Peter – 623
 Galickij G. (Borin) (Галицкий Г. (Борин)) – 2480:#1 / RU:687.7
 Galicz Aleksandr (Галич А.А.) – 845, 2480:#4, C25:#2 / RU:270, 707.5
 Galilei Galileo – 35, 65, 329:47; 48;325, 333, 532, 1891:#1, 2318:#1, 2480:#1, C23.148:#1, E2.2, E41.3, 1352 / DE:371
 Galiński Tadeusz – 2347:#3
 Gall Franz Joseph – 2347:#1
 Galland G.W. – 329:560
 Gallimard Gaston – 685, 688, 784, 2347:#2, 2480:#1, C23.141:#19, C24:#1
 Gallo Robert Charles – 661, 789, 793, 1109.26, 1630 / DE:318

Gallup George Horace – 647:331 / EN:42

Galois Evariste – 2347:#1

Galouye Daniel F. – 2480:#2 / RU:705.2, 705.3

Gałczyński Konstanty Ildefons – 385:#1, 422:#1, 786, 1104, 1236, 1256, 1297.41, 1593, 1627, 1652, 1660, 1733, 1890:#2, 1891:#1, 2050, 2090, 2347:#2, 2479:#3

Gałkowsky Helena i Stefan – C23.141:#1

Gamow George Anthony – 244.17, 384:#1, 384:189, 421:#2

Gansowskij Siewer (Гансовский С.Ф.) – 318, 2358:#1, 2473:#1, 2480:#3 / RU:705.5, 790:#1 / UK:4

Garaudy Roger – 2347:#1

Gard Roger Martin du – 1289, E43.3:233

Gardner Erle Stanley – 244.2

Gardner Howard – 2176 / DE:484

Gardner John D. – 1942

Gardner John William – 329:575

Gardner Martin – 329:576, 384:#3, 421:#2, 1278, 1890:#2, 2480:#1 / DE:23 / RU:705.3

Garewicz Jan – 2347:#1

Garibaldi Giuseppe – 2347:#1

Garibjan A.S. (Гарибян А.С.) – 35

Garlick Mark – 1604

Garner Jay Montgomery – 1948

Garrett Randall – 385:#1, 422:#1

Garrett S.D. – 35

Gassman Vittorio – 2311, 2480:#1

Gates Bill – 1104, 1182, 1282, 1411.11;19;20;28, 1524, 1729, 2101, 2194, 2290:#2 / DE:401, 436 / RU:239

Gauguin Eugène Henri Paul – 137

Gaul Albro Tilton – 244.20

Gaulle Charles André Marie de – 625, 647:188, 856, 1028, 1860, 1890:#2, 1959, 2347:#3, 2480:#1, C23.141:#1, C23.158:#1, E8.2:182 / EN:194.45 / DE:438

Gauss Carl Friedrich – 35, 136:274, 381, 477.19, 683, 819, 978, 1135.9, 1109.6;17, 1411.4, 1411.17, 1725, 1890:#1, 2480:#1, C25:#1 / DE:388 / EN:42 / RU:269

Gautier Jean-Albert – 35

Gauweiler Peter – 793, 1891:#1

Gavin James M. – 329:573

Gawalewicz Marian – 2318:#1, 2347:#2

Gawlik Jan Paweł – C23.158:#1

Gawlina Józef Feliks – 1063

Gawronik Aleksander – 723

Gay-Lussac Joseph Louis – E29.9

Gąsiorowski Andrzej Janusz – 742

Gebethner Gustaw Adolf – 471, 857, 1438, 2480:#3, C24:#1, C25:#1 / RU:239

Geier Manfred – 2479:#1 ↗

Geiger Johannes Wilhelm – 158, 1533, 1745, E10:19;93;208;212;213; 233, E12:33, E16.1:4;64;77, E17:135; 137, E20.8;10;14, E22:80;132;294, E25:8;46;305, E41.1 / UK:12

Geis Richard Erwin – 380, 385:#1, 411, 421:#6, 422:#1, 2480:#3 / DE:52, 95 / EN:42 / RU:705.3;4

Geissler Erhard – 329:563

Geissler Hans Friedrich – 320:171,
1890:#1

Geissler Johann Heinrich Wilhelm
– C24:#1

Gelband Frimeta – 2156

Gelfand I.M. – 329:528

Geller Michael – 698 / RU:160

Geller Uri – 477.14, 546, 561, 871,
1297.19, 1476, 1890:#1, 2290:#1,
2358:#3, 2374, C25:#2 / RU:192 /
UK:12

Gell-Mann Murray – 329:530,
1411.4, 1891:#1, 2304, C23.148:#1

Gellner Ernest – 1124, 1297.38

Genachow Illa – 2445:66

Genet Jean – 329:272, 715, 2358:#1,
C23.141:#2

Genis Aleksander (Генис А.А.) –
2480:#1 ↗

Genscher Hans-Dietrich – DE:354

George Frank Honywill – 313,
329:568

George Peter – 385:#3, 422:#3 /
DE:45

George Wilma – 35

Gerald Jonas – 2473:#1

Gere Richard Tiffany – 1486, 1491,
1898, 2257, 2270, 2480:#2, C25:#1 /
IT:3

Geremek Bronisław – 643, 679, 689,
1050:70;141, 1370, 1569, 1628, 1660,
1975.9, 2378.5÷7, 2403.9;11;22 / RU:
173, 192 ↗

Gerhardsen Einar – C23.141:#1

Germain Paul – 35

Gernsback Hugo – 1975.8, 2480:#1 /
RU:705.5

Gerstein Sergio – 2347:#1

Gesner Conrad – 35

Gessler Nicholas – 1077, 1109.31

Getty Jean Paul – 2358:#1

Gex Maurice – 3

Geymonat Ludovico – 329:573

Ghali Butros Butros – 1050:30

Giacometti Alberto – 2033, 2090,
2479:#1

Gibbs F.W. – 35

Gibbs Josiah Willard – 136:321,
395.4.1, 647:298, 1289, 1482, 1890:#1,
E4:15, E8.2:250

Gibson William – 865, 1475, C25:#2

Gide Andre – 172, 477.10, 2347:#1,
C23.141:#2

Giedroyc Jerzy – 669, 689, 704, 724,
740, 755, 775, 792, 803, 823, 840, 846,
871, 884, 929, 985, 1050:33;125;
126;140, 1063, 1182, 1263, 1297.9;
34;55, 1339, 1356, 1383, 1385, 1389,
1391, 1468, 1485, 1487, 1524, 1525,
1548, 1585, 1593, 1627, 1628, 1657,
1701, 1768, 1890:#4, 1900, 1975.9,
2065, 2076, 2090, 2099, 2104, 2108,
2117, 2144, 2147, 2149, 2190, 2287.2,
2290:#7, 2318:#1, 2330, 2378.3,
2378.5, 2403.11;17, 2479:#5, 2480:#1,
C23.94, C23.141:#1, C24:#2, C25:#6

Giedymin Jerzy – 329:573

Gielniak Józef – 332, 1370, 2290:#1

Giełżyński Wojciech – 1890:#1

Gierasimow Aleksandr (Гераси-
мов А.М.) – 2347:#1

Gierek Edward – 521, 642, 643, 667,
674, 705, 718, 723, 766, 821, 827, 857,
1011, 1038, 1039, 1050:128;138,
1135.2, 1890:#2, 1890:246, 2076, 2290:

#2, 2318:#4, 2347:#1, 2446:455, 2479:
#1, 2480:#3, C23.141:#2, C23.158:#2,
C23.163:#1, C25:#2 / DE:389

Giertych Roman – 642, 1890:#2,
1971, 2117, 2143, 2165, 2173, 2174,
2207, 2147, 2152, 2190, 2208, 2213,
2228, 2232

Gierulanka Danuta – 329:573

Giese Hans – 385:#1, 422:#1, 1975.8

Gifford David K. – 1109.18

Gil Franciszek – 1297.55, C23.145

Gilarewskij R.S. (Гиляревский
Р.С.) – 329:570

Gilbert Daniel Todd – 596,
C23.148:#1 / DE:226 / RU:790:#1

Gill Josephine Eckert – 108

Gillam Barry – 2358:#1

Gillespie Bruce Richard – 421:#1,
2358:#1, 2473:#5, 2480:#3, C23.47 /
DE:506:#3 / EN:11, 28, 29, 31, 42, 49,
50, 75, 128 / RU:705.3 ↗

Gilman Thelma T. – 35

Gingrich Newt – 989, 1297.16,
2480:#1

Ginneken Jacques van – 35

Ginsburg (Frau) – DE:227

Giraudoux Jean – 117 / DE:6

Girtler Roland – DE:309

Gisges Jan Maria – 2347:#1

Glasenapp Małgorzata – 1990 ↗

Glemp Józef – 775, 1701, 1890:#2,
2403.1;2;5;14;21 / RU:192

Glenn John – 1364, 1474.9

Glinka Michaił (Глинка М.И.) –
2347:#1

Glonczewski Barbara – C23.141:#1

Głabik Leszek – 81

Głodź Leszek – 1890:#1

Głowiński Michał – 355:113,
1890:#1, 2479:#2

Głuszczenko Iwan (Глуценко
И.Е.) – 1282, 1711, 2290:#1, C25:#4

Głuszkow W.M. (Глушков В.М.)
– 329:568

Gniedienko B.W. (Гнеденко Б.В.)
– 35

Godard Jean-Luc – 2347:#1

Goddard Robert – E22:50

Godunow Boris, car Rosji
(Годунов Борис) – RU:224

Godwin Geoffrey – 35

Goebbels Joseph – 62, 341, 640, 642,
962, 1256, 1405, 1890:#1, 1975.9,
2097, 2078, 2290:#1, E18.6, E42.3:112
/ DE:372

Goebbels Magda – 962

Goetel Walery – C23.163:#1

Goethe Johann Wolfgang von – 35,
138, 314, 329:487, 341, 355:161,
477.7;11, 647:367, 812, 1256, 1289,
1297.6;36;55, 1525, 1631, 1890:#4,
2290:#1, 2347:#3, 2480:#1, C23.141:
#2, C23.163:#1, C24:#1, C25:#2,
E9:112, E40:14;22 / DE:48, 324, 366 /
EN:36 / RU:225, 553.18, 707.10

Gogh Vincent Willem van – 137,
244.7, 329:273, 715, 1975.8, 2347:#1,
2480:#1, E9:124, E17:212, E42.3:218 /
DE:6 / RU:705.5

Gogol Nikołaj (Гоголь Н.В.) –
384:#1, 421:#1, 477.6, 647:193,
2347:#1, 2358:#1, 2480:#1 / RU:159,
406

Gold Horace Leonard – 385:#2,
422:#2

Golde Rudolf Heinrich – 35
 Golden Fredric – DE:305.26
 Goldhagen Daniel – 1297.28;30
 Golding William Gerald – 355:55;56, 384:#1, 385:#1, 421:#2, 422:#1, 2480:#3 / RU:705.3
 Goldman A.G. (Гольдман А.Г.) – 35
 Goldmann Nahum – C23.141:#1 / DE:380.2
 Goldschmidt Richard – 3, 329:445
 Goldsmith Eric David – 35
 Goldsmith Maurice – 35
 Goldsmith Samuel – 931
 Goldsmith Saul – C25:#2
 Goldstein (Goldsztajn) Mieczysław – 2347:#2
 Goldstein Kurt – 2290:#1 / DE:388
 Goldwater Barry – 2347:#1
 Golgi Camillo – 329:36
 Gołota Andrzej Jan – 1304
 Gołowanow Leonid (Голованов Л.В.) – RU:790:#1
 Gołubiew Antoni – 812, 1050:36; 122, 1100, 1116, 1192, 1297.49, 1465, 1890:#1, 2055, 2063, 2090, 2113, 2182, 2290:#1, 2479:#1 / EN:93, 103 / RU: 499
 Gołubiew Michaił (Голубев М.) – 2233
 Gołuchowski Agenor – RU:234
 Gombrowicz Rita – 1891:277, 2479: #1
 Gombrowicz Witold – 127, 137, 165, 182, 203, 244.7, 314, 320:161, 355:158; 161;255;346, 384:#3, 399, 421:#4,

423.1, 427, 441, 477.6;9, 525, 528, 548, 572, 573, 582, 628, 647:407;411;412, 650, 688, 708, 742, 774, 786, 791, 803, 806, 812, 824, 829, 833, 843, 846, 851, 857, 884, 920, 958, 1050:126, 1060, 1074, 1095, 1256, 1297.35;44;47, 1352, 1366, 1401, 1411.18, 1478, 1480, 1485, 1525, 1598, 1603, 1713, 1733, 1853, 1766, 1890:#17, 1891:#20, 1934, 1944, 1975.12, 2021, 2059, 2090, 2117, 2119, 2129, 2141, 2147, 2290:#3, 2318:#1, 2342, 2347:#30, 2358:#22, 2369:52; 120, 2399.8, 2403.27, 2445:252, 2479: #12, 2480:#5, C23.141:#12, C23.148: #1, C23.158:#4, C23.163:#1, C24:#1, C25:#9, E18.1 / DE:309, 506:346 / EN:86 / RU:553.17, 553.18 / SV:7 ↗

Gomolicki Leon – 1975.9

Gomulicki Wiktor – C23.141:#1

Gomułka Władysław – 109, 521, 640, 642, 723, 821, 1050:126;128, 1095, 1389, 1390, 1891:#1, 2025, 2318:#1, 2347:#2, 2358:#1, 2381.73, 2445:378-380, 2479:#2, 2480:#1, C23. 158:#6 / EN:194.36

Gonczarenko M.N. (Гончаренко М.Н.) – 329:568

Gondowicz Jan – 2059 ↗

Gonseth Ferdinand – 35/2

Gontarz Ryszard – 1890:#1

Goodman Nelson – 35

Goodwin Brian – 329:504, 436.1, 1334

Goodwin Tom – 384:#1, 421:#1

Gor Giennadij (Гор Г.С.) – 2480:#14 / BE:1 / RU:66, 687.7;8;12; 13;14, 790:#1

Gorbaczow Michaił (Горбачёв М.С.) – 600, 622, 623, 633, 635, 640, 642, 643, 670, 673, 689, 718, 736, 775, 786, 793, 803, 804, 806, 809, 846, 931,

944, 1050:132, 1095, 1143, 1182, 1283, 1294, 1304, 1309, 1420, 1424, 1487, 1559, 1859, 1890:#3, 1975.9, 2032, 2089, 2165, 2184, 2290:#2, 2318:#1, 2378.3, 2378.4, 2403.1;5;11;13;23, 2445:260, 2480:#20, C23.141:#2, C24:#1, C25:#3 / DE:354, 341, 371, 380.2 / EN:113 / RU:167, 173, 186, 218, 224, 234, 238, 322, 406, 563, 707.5, 707.9, 752.30, 790:#2 / UK:12, 15, 62

Gorbaczowa Raisa (Горбачёва Р.М.) – 1442 / RU:553.16

Gordon Barbara – C23.141:#1

Gordon Donald A. – 35

Gordon Stanley – 58

Gore Albert Arnold, Jr. "Al" – 1407, 1487, 1525, 1533, 1548, 1850

Gorensztejn Fridrich (Горенштейн Ф.Н.) – 2480:#1 / EN:67 / RU:707.5

Gorgiasz z Leontinoi – 355:112, 831, E2.2

Gorgonowa Rita – 1050:11

Goriely-Kowalska Eva – 2347:#6

Gorki Maksym (Горький Максим, Пешков А.М.) – 72, 249, 470, 1655, 2347:#1, 2358:#1, 2381.49, 2437, 2445:362, 2446:351, 2480:#3, C23.141:#1, C24:#1, C25:#1

Gorodieckij S.Je. (Городецкий С.Е.) – 35

Gorski, radziecki polityk (Горский) – C23.163:#1

Goryszewski Henryk – 1026, 1029

Gosse Philip Henry – 385:#1, 422:#1, 1482, C25:#1

Goślicki Janusz – C23.141:#1 ↗

Gotler Joel – 2480:#1, C23.41 / EN:137

Gotowski Bohdan – 1891:#1, 2480:#1

Gott III Richard – 1474.8, 1474.9

Gottesman Gustaw – 2347:#1, 2445:184, C23.148:#1

Goudot Andrée – 329:558

Goudsmit Samuel A. – 329:558, 1297.29, 1734

Gouhier Henri – 35

Goulart Jacques – 35

Gould Stephen Jay – 1334, 1411.14, 1474.15, C25:#1

Goy Philip – DE:98

Goya y Lucientes Francisco de – 320:122, 410, 421:#1, 1561, 1834, 1836, C23.163:#1, C25:#1, E9:67 / DE:6

Górecka Maria – C25:#1

Gödel Kurt – 136:323, 308, 329:177;196;340;357, 355:189;260;300, 625, 715, 831, 839, 878, 885, 903, 1109.6;13;15;25;31, 1411.4;21, 1437, 1890:#1, 1890:228, 2308, 2403.1;6;9, 2480:#2, C23.141:#1, C23.163:#4, C25:#7, E4:19, E6.15, E18.13;14, E29.7;8 / DE:297 / EN:93, 140.3 / MK:3:#2 / RU:224, 790:#2

Göring Hermann Wilhelm – 244.13, 968, 1297.33, 1561, C23.163:#1, E20.4 / DE:226, 302, 372

Grabiński Stefan – 385:#1, 422:#1, 456, 472, 477.14, 567, 579, 801, 1154, 1456, 1657, 1890:#4, 1891:#1, 2059, 2090, 2129, 2290:#1, 2347:#1, 2358:#1, 2445:228, 2473:#1, 2479:#1, C23.141:#3, C23.148:#1, C24:#1, C25:#1 / DE:23, 95, 157 / EN:42, 128 / RU:159 ↗

Grabowska Alina – 2403.11
 Grabski Władysław – 1890:#1
 Graczyk Roman – 2227
 Graf Erich Otto – C25:#1
 Graf Steffi – 718, 855, 1016 / RU:270
 Granat A. (Гранат А.Б.) – 2480:#6 / RU:790:#6
 Grandville (Gérard Jean Ignace Isidore) – 1891:#1
 Granin Danił (Гранин Д.А.) – 97
 Grass Albert M. – 48
 Grass Günter Wilhelm – 384:#1, 421:#1, 1431, 1757, 1975.8, 1992, 2090, 2290:#1, 2358:#1, 2479:#1 / DE:56, 506:#1
 Gräfrath Bernd – 865, 936, 1050:68;84;97, 1109.8, 2053, 2059, 2290:#2, 2410.8, 2419, 2480:#13, C23.118, C25:#9 / DE:424 / EN:140.3, 206 / RU:238, 239 ↗
 Grechuta Łukasz – 2318:#1
 Grechuta Marek – 2318:#1
 Green Martin Burgess – 384:#4, 385:#1, 421:#3, 422:#1, 2480:#1 / RU:705.3
 Green Robert G. – 35
 Greenberg Joseph H. – 35
 Greene Graham – 60, 295, 1890:#1, 1975.8, 2480:#1 / DE:56
 Greenspan Ralf – 2056
 Grekow Leonid (Греков Л.И.) – RU:790:#1
 Grendon Edward – 385:#1, 422:#1
 Greniewski Henryk – 329:568, 2445:394;395, C23.148:#1, C23.163:#2
 Greniewski Marek – 329:568

Greń Zygmunt – 2347:#1
 Gressit Judson Linsley – 26
 Gretkowska Manuela – 1135.8, 1524, 1622, 1657, 1660, 1781, 1890:#2, 2055, 2290:#1, C25:#1
 Grey Walter William – 329:566
 Grębecki Andrzej – 329:563
 Griese Friedrich – 1890:#1, 2480:#1, C23.55 / DE:419, 506:#8 / RU:479 ↗
 Grigson Wilfred – 35
 Grillet Robbe – C23.141:#3 / EN:85
 Grimm Jakob Ludwig Karl i Wilhelm Karl, bracia – 87, 244.1;5, 329:275, 384:#1, 421:#1, 660, 715, 1135.6, 1492, 1766
 Grinnell David – 385:#1, 422:#1
 Grisham John Ray – 1465
 Griss George François Cornelis – 35
 Grissom Virgil – 1404
 Grochola Katarzyna – 2090, 2479:#1
 Grochowiak Stanisław – 299, 355:349, 385:#1, 422:540, 1424, 1890:#1, 1891:#1, 2045, 2050, 2347:#2, 2480:#3, C23.141:#4 / RU:687.1 ↗
 Groedl, baron – 2290:#1, C24:#1
 Gromada Dorota – 1297.52
 Gromowa Ariadna (Громова А.Г.) – 384:#1, 421:#1, 470, 845, 1890:#1, 1891:#1, 2290:#1, 2347:#1, 2381.91, 2446:#25;662;664;667, 2463, 2473:#1, 2480:#199, C23.56, C23.158:#4, C25:#1 / RU:155, 479, 687.16;18;19;24;26;30, 705.2-6, 706.1, 707.1;5, 730.4, 749, 779.2;5, 790:#6 ↗
 Gromyko Andriej (Громыко А.А.) – 640, 1890:#1, 2480:#1

Gronkiewicz-Waltz Hanna – 1025,
1050:79, 1370, 2290:#1

Groot Albert Willem de – 35

Gross Günter – C67

Gross L. – 3

Grotowski Jerzy (Józef) – 2347:#2,
2445:95, C23.158:#1

Grottger Artur – 355:26

Groves Leslie R. – E20.8 / DE:506:#1

Grundy George Beardoe – 35

Gruner Jürgen – 2290:#1, C23.95

Grunera Jürgena zona – 2290:#1

Gruszecki Artur – 2318:#1, 2347:#1

Grüner Fritz – DE:506:#1

Grydzewski Mieczysław – 846,
2090, 2479:#1

Grynberg Henryk – 755, 803, 806,
1890:#2, 2347:#1, C23.141:#2, C25:#1

Grzegorzczak Andrzej – 361, 534

Grzeniewski Ludwik – 54, 477.7,
1890:#1, 1891:#1, 2290:#1, C23.148:
#1, C25:#2 ↗

Grzesiuk Stanisław – 186

Grześczak Marian – C23.158:#2

Grzybowski Konstanty – 36, 1625.1,
C23.148:#1

Grzymała-Siedlecki Adam – 2347:
#1

Guattari Pierre-Félix – 421:#1

Gubkin A.N. (Губкин А.Н.) – 329:
558

Guccione Bob – 647:77

Gudcow N.T. (Гудцов Н.Т.) – 33

Guderian Heinz Wilhelm – 968,
2480:#1

Guevara Ernesto Che – 2445:451,
C23.163:#1

Guggenheim Solomon Robert –
672, 1713, 1971

Guillaume Günter – 1050:9

Guillotin Joseph-Ignace – 1631

Guinness Arthur – 582, 764, 1050:61,
E18.7

Gumilow Lew (Гумилёв Л.Н.) –
RU:553.17

Gunn James E. – 244.1, 384:#1, 421:
#1 ↗

Gupta Mrinal Kumar Das – 35

Gurfinkel W.S. (Гурфинкель
В.С.) – 329:563

Gurvitch Georges – 35

Gurwicz Aleksandr (Гурвич А.Г.)
– 3, 1109.8;17, 2403.1, C25:#2

Gusinski Władimir (Гусинский
В.А.) – 1527

Gustafsson Lars – DE:124 ↗

Gustaw II Adolf, król Szwecji –
2347:#2

Gutenberg Johannes – 716, 824, 929,
986, 1050:149, 1155, 1192, 1297.10;15;
25, 1411.10, 1444, 1474.10, 1487, 1495,
1660, 2041, 2103, 2358:#1, 2437,
2445:225, C25:#4 / EN:140.3 / RU:238,
553.17

Guth Alan – 1271, 1411.26, 1640,
1890:#1

Guzik Jake "Greasy Thumb" – 58

Gütersloh Albert Paris – 485

Gye W.E. – 3

Gysi Gregor Florian – 1038, 1039

Haas E. – 50

Habermas Jürgen – 1297.31, 1977, 2025
 Habsburg, ród – 1487, 2290:#1
 Hachette Louis – 2480:#1, C23.141:#1
 Hacken Hermann – 2290:#1
 Hackett John – 2358:#1 / DE:182
 Hadamard Jacques Salomon – 329:339;568
 Hadrian VIII, papież – 422:#1
 Haeckel Ernst – 385:#1, 422:#1, 1890:#1
 Haendel Georg Friedrich – 1474.12
 Haffner Sebastian – 640, 947, 962, 1297.31
 Hafis (Szamsuddin Mohammad Hafez Szirazi) – DE:6
 Hagen Hennann – 1891:#1
 Hagens Günther von – 2061 / ES:17
 Hager Ludwik – 2445:69, C23.158:#3
 Hahn Otto – 244.13, 421:#1, 1297.29, 1734 / DE:296 / HU:21
 Haider Jörg – 767, 849, 1452, 1465, 1487, 1890:#1, 2218, 2290:#4, 2318:#1, 2479:#2 / DE:371
 Haiman Miecislaus – 35
 Haken Hermann – 2480:#1
 Halawa Marek – 2445:218;263
 Haldane John Berdon Sanderson – 5, 329:418;562;563;573, 477.17, 1135.9, 1109.18;20
 Hale Alan – 1242, 1278, 2101, 2270, C25:#1
 Halicz Emanuel – 2125
 Halinka (sekretarka w ZLP) – C23.158:#5
 Hall Aleksander – 1850 ↗
 Hall Calvin Springer – 329:563
 Hall Gertrude M. – 35
 Haller Józef – 1890:#1
 Halliday Brett – 244.2
 Halliday David – 329:559
 Hallier Jean-Edern – 2347:#2
 Hallstein Walter – 35
 Halpern M. (w 1966 r.) – C23.141:#1
 Halpern Paul – 2068
 Hałacz, redaktor – 199
 Hamel Anton Gerardus van – 35
 Hamera Bogdan – 2445:355, C23.158:#1
 Hamilton William Rowan – 1109.18, 1411.10
 Hamkało Marcin – 1713
 Hammarskjöld Dag – C23.158:#1
 Hammond John – 35
 Hammond Kenneth R. – 35
 Hammurabi – 861, 2479:#1
 Hamperl H. – 50
 Hamsun Knut – C23.148:#1
 Handke Peter – DE:506:#1
 Handke Ryszard – 366, 384:#2, 421:#2, 1335, 1891:#1, 2480:#3 / RU:705.5 ↗
 Hannibal – 1487
 Hano J. – 3
 Hansen Bert – 35
 Hanser Carl – 2347:#1, 2480:#1, C23.148:#1, C23.163:#2

Hanuszkiewicz Adam – 1890:#1
 Harasymowicz Jerzy – 127, 160, 244.9, C23.141:#1, C23.158:#2 ↗
 Harcourt Alfred – 685
 Hardy Oliver (Hardy Norvell) "Flap" – 1981
 Hare Richard Mervyn – 35
 Harich Wolfgang – C23.163:#1
 Harris John – 1354
 Harris Robert John Cecil – 329:563
 Harris Seymour E. – 35
 Harrison Geoffrey Ainsworth – 329:563
 Harrison Harry – 385:#1, 422:#1 / DE:25, 28
 Hart Helen – 35
 Hart Herbert Lionel Adolphus – 541
 Hartman Philip E. – 329:563
 Harun al Raszyd – 320:167
 Harvey William – 35, E6.10
 Has Wojciech Jerzy – 159, 1975.12, 2347:#1 / RU:56
 Hasbułatow Rusłan (Хасбулатов Р.И.) – 847
 Haseltine William – 1396, 1399, 1474.4, 1567, 1747, 1989
 Hasior Władysław – 1890:#1, 2290:#1
 Haslett A.W. – 35
 Hasselblatt Dieter – 756, C23.48 ↗
 Hašek Jaroslav – 156, 244.9, 843, 1289, 1297.13, 1414, 1890:#1, 2347:#1, 2403.10, 2480:#2, C23.141:#1
 Hattingh J. Theo – 35

Hauff Wilhelm – 2347:#1
 Haupe Włodzimierz – 2480:#2, C23.158:#2
 Hauptmann Gerhart – C23.163:#1
 Hauser Arnold – 2358:#1
 Hauser Heinrich – 385:#1, 422:#1
 Hauser Kasper – 384:#1
 Hausmann Gedeon – 341, 647:351
 Hausner Jerzy – 1971
 Havel Václav – 739, 823, 843, 851, 1025, 1297.50, 1890:#1 / RU:186
 Havelock Ellis – 385:#1, 422:#1
 Hawking Stephen William – 651, 683, 871, 1159, 1109.20, 1199, 1357, 1370, 1411.10, 1524, 1890:#5, 1892.2, 2290:#2, 2358:#2, 2401.21, 2480:#1, C25:#6, E18.14 / DE:133, 305.26 / EN:140.3 / RU:246, 563, 790:#1
 Hawkins John – 384:#1, 421:#1
 Haworth Norman – 35
 Hayakawa Kiyoshi – 2113, 2480:#3, C23.163:#1 / RU:687.15
 Haydn Joseph – 2473:#1
 Hayek Friedrich August von – 1890:#1
 Hayles N. Katherine – 2403.24, 2480:#1, C24:#6 ↗
 Hayworth Rita – E40:22
 Hädecke Wolfgang – DE:148
 Hearst Patricia – 2358:#1, 2445:446; 452, C23.163:#2
 Hearst William Randolph – 62, E20.3
 Hebda Józef – C23.148:#1
 Hebel Johann Peter – DE:313

- Heberer Gerhard – 329:563
- Hecht Yvon – 385:#1, 422:#1
- Heel A.C.S. van – 35
- Hefner Hugh – C23.158:#1
- Hegedüs András – 329:573
- Hegel Georg Wilhelm Friedrich – 355:580;585, 525, 568, 572, 625, 647:379, 715, 764, 1109.13, 1890:#6, 2342, 2347:#1, 2358:#6, 2369:126, 2399.8, C23.163:#2, C25:#2, E4:102, E6.13, E8.1:117, E17:10, E18.4, E27:143 / DE:233.3, 297, 309, 366, 388 / EN:103, 140.3
- Hegstrom Robert – 1541
- Heidegger Martin – 329:205, 361, 651, 791, 881, 903, 944, 962, 1124, 1109.6;13;25, 1256, 1271, 1297.38;43, 1713, 1890:#8, 1891:#2, 2347:#1, 2369:119;120, 2399.8, 2420.1, 2480:#1, C23.110:#1, C23.148:#1, C23.163:#1, C25:#1, E17:10, E18.6;14 / DE:351, 380.1, 388, 491 / EN:140.3
- Heidenstam Carl Gustaf Verner von – 1474.12
- Heine Heinrich – 580, 1109.22, 1297.55, 1525, 2358:#1
- Heiner Ludwig – 1978
- Heinkel Ernst – 596
- Heinlein Robert Anson – 244.1, 294, 384:#5, 385:#16, 421:#14, 422:#17, 477.11, 1890:#1, 1891:#2, 1975.8, 2480:#8 / DE:23, 56, 95, 92, 100 / EN:42, 61, 86, 93 / RU:705.3, 705.5, 706.2 / UK:8
- Heinrich Gotthard – 2130
- Heinzelman P. – 2445:168
- Heisenberg Werner Carl – 35, 244.9;13, 329:69;221;234;339;558, 477.17, 839, 1109.7;8;28, 1297.29, 1631, 1734, 1890:#1, 1891:#1, 2287.4, 2369:86, 2445:442, 2480:#2, C23.148:#1, C25:#4, E18.6;9, E25:179, E41.1 / EN:140.3
- Heller Michał (Kruczek Adam) – 1411.14, 1776, 2290:#1, 2378.6, C23.119, C25:#1 ↗
- Heller Władysław – 1282
- Helmholtz Hermann von – 35
- Hemar Marian (Hescheles Jan Marian) – 1725, 1789, 2290:#2, 2347:#1, 2446:185-187 ↗
- Hemingway Ernest Miller – 114, 165, 168, 244.11, 384:#1, 421:#1, 525, 1524, 1548, 1626, 2347:#3, 2358:#1, C23.158:#2, C23.141:#2
- Hen Józef – 20, 1376, 1597, 1890:#3, 1992, 2021, 2315.1-2, 2392, 2394 ↗
- Hendricks Luther V. – 35
- Hennelowa Józefa – 1297.22;24, 1370, 1773, 1780, 1978, 2290:#1, 2403.23 ↗
- Hennings Ralf-Dirk – 647:167 ↗
- Henssel Karl H. – 2347:#7
- Hentig Hartmut von – DE:235
- Heraklit z Efezu – 2358:#1
- Herbert Frank Patrick – 385:#2, 422:#2, 1050:66;67;80, 1297.56, C23.158:#5 / DE:45, 47
- Herbert Zbigniew – 628, 755, 978, 1416, 1890:#2, 2045, 2059, 2218, 2287.2, 2347:#6, 2446:#2, 2473:#1, 2479:#2, C23.146, C23.158:#1, C24:#1 / DE:4
- Herburger Günter – C23.148:#1 ↗
- Herdegen Leszek – 2347:#1
- Herder Johann Gottfried von – 1891:#1, 2399.1, C23.148:#1

Herling-Grudziński Gustaw – 846,
1525, 1890:#2, 2045, 2059, 2378.5,
C23.141:#2, C25:#2

Hermaszewski Mirosław – 1297.55,
2384, C25:#1 ↗

Hermite Charles – 2347:#1

Herodotus – 1568

Heron z Aleksandrii – 35, 1631 /
DE:506:#1

Herostrates – 1568, 1890:#1, 2290:#1,
E17:96, E18.5;15

Herrhausen Alfred – 879, 970,
1050:7, 1061

Herrnstein Richard J. – E19.1

Herschel John – 144

Hersey John Richard – 385:#1,
422:#2, 2358:#1 / DE:326

Hertz Heinrich Rudolf – 244.17,
2186, 2191, C23.163:#1

Hertz Paweł – 2378.3

Hertz Zofia – 2290:#1

Hertz Zygmunt – 813

Hertzprung Ejnar – 1502, 1604,
1631

Herzmanovsky-Orlando Fritz von
– 1890:#1 / DE:293

Herzog Roman – 1297.35, 1394

Hescheles Berta z d. Lem – 2290:#1

Hesse Hermann – 1890:#3, 1975.8,
2135, 2208, 2251, 2318:#1, 2358:#1,
2479:#1 / DE:56, 290, 305.12 / RU:
553.18

Heydrich Reinhard – 1297.33

Heyting Arend – 329:568

Hickenlooper Bourke Blakemore –
244.13

Hieronymous Thomas G. – 384:#1,
421:#1, E6.3

Hierowski Zdzisław – 2347:#1

Higgs Peter – 1514, 1709, 1713,
1890:483

Highsmith Patricia – 2290:#1 /
DE:416

Hilbert David – 329:225, 384:#1,
421:#1, 1470, 1590, 2033, 2304, 2308,
2358:#1, C25:#2 / EN:140.3

Hillary Edmund Percival – 785, 883,
1404, 2290:#1

Hiller Marian – 1687

Hillgruber Andreas – 2025

Himilsbach Jan – 1297.55

Himmler Heinrich – 244.13, 341,
567, 647:352;365, 819, 962, 1393,
1405, 1699, 1890:#1, 2347:#1, C23.
141:#1, C23.163:#1, E18.6

Hindenburg Paul von – 2078, 2130,
2445:455, 2480:#1, C23.163:#1

Hinshaw Virgil G., Jr. – 35

Hinz Berthold – 2445:443

Hipple Arthur R. von – 329:558

Hippocrates – 1109.15, 1551, 1713

Hirek, był sekretarzem T. Manna –
C25:#1

Hirohito, cesarz Japonii –

Hirsfeld Ludwik – 329:563

Hitchcock Alfred Joseph – 1420,
2101

Hitler Adolf, hitleryzm – 32, 89, 175,
178, 244.13, 320:135, 329:69;70, 341,
355:91, 384:#1, 385:#3, 421:#1, 422:#3,
521, 539, 567, 582, 583, 588, 593, 596,
623, 633, 640, 642, 643, 647:93;154;
318;357;360;366;376;379, 660, 668,

677, 683, 685, 708, 710, 740, 750, 752, 761, 766, 767, 772, 776, 778, 788, 789, 791, 797, 804, 819, 821, 824, 844, 849, 853, 857, 859, 861, 879, 880, 885, 904, 962, 968, 1038, 1039, 1050:14;19;28;63;148, 1061, 1062, 1080, 1124, 1135. 2;5;6, 1143, 1252, 1282, 1297.17;21;26-34;36;40;46, 1318, 1356, 1364, 1402, 1405, 1411.13, 1418, 1424, 1431, 1480, 1525, 1618, 1628, 1631, 1660, 1687, 1701, 1713, 1734, 1750, 1784, 1807, 1846, 1850, 1858, 1890:#9, 1891:#2, 1910, 1922, 1935, 1957, 1969, 1977, 1978, 1984, 1987, 1992, 2032, 2059, 2067, 2071, 2076, 2078, 2089, 2097, 2130, 2164, 2175, 2179, 2199, 2218, 2290:#5, 2310.19, 2318:#2, 2347:#3, 2358:#4, 2369:101, 2403.2;19;23, 2405, 2446:477;539;567, 2473:#1, 2479:#1, 2480:#15, C23.141:#4, C24:#6, C25:#10, E6.3;5, E18.6, E20.3-5;9, E42.3:49;50;62 / DE: 57, 157, 173, 226, 267, 305.12, 351, 354, 366, 367, 371, 372, 388, 389, 439, 462, 479 / EN:93, 176, 194.32 / ES:20 / HU:12 / RU:84, 155, 167, 173, 186, 192, 214, 224, 225, 234, 404, 707.4, 707.10 / UK:15

Hitzig Ursula – 35

Hjortsberg William – 411, 421:#4

Hłasko Marek – 108, 159, 244.3, 650, 2347:#1, 2445:386, C23.163:#1 / DE:4

Hoagland Hudson – 35

Hoagland Jim – 743, 2290:#1

Hobbes Thomas – 931

Hodsing Stefen – 1441

Hoerner Sebastian Rudolf Karl von – 329:63-69;71;72;89;90;98, 381, 477. 16;19, 1154, 1461, 1474.8, 2287.3, 2446:368, 2480:#1, E6.16, C23.120, C23.148:#1, C25:#1 / DE:309 / RU:192, 252 / UK:12

Hoess Rudolf – DE:226

Hoff (Teoria decyzji) – C23.163:#1

Hoffman Bedrzych – 17

Hoffman Jerzy – 1836

Hoffmann Ernst Theodor Amadeus – 477.14, 1891:#1, 2205, C23.148:#1 / DE:78

Hofmannsthal Hugo von – 1890:#2, 2358:#1

Hofstadter Douglas Robert – 933, 1008, 1109.1;6;10;22, 1411.13, 1775, 1812, 1890:#3, 2030, 2176, 2480:#1, C23.121 / DE:235, 309, 484 / EN:93 ↗

Hoisington Thomas H. – 2358:#8, C23.148:#2 ↗

Holborn Hajo – 35

Holl Adolf – DE:354

Holland Agnieszka – 1297.33

Holland R.H. – 35

Hollanek Adam – 2381.28, 2403.1;6, 2445:263, C23.49, C23.158:#1 ↗

Hollis Ernest V. – 35

Holly J. Hunter – 385:#1, 422:#1

Holmes Maurice – 35

Holmes S.J. – 329:563

Holmes William – 35

Holmstrom J.E. – 35

Holoubek Gustaw – 2347:#1

Hołówka Teresa – 1297.16

Holquist Michael – 2358:#1

Holter Norman – 1411.27

Holzer Jerzy Zdzisław – 1297.27

Holzinger Karl John – 5

Hołuj Tadeusz – 1297.51, 2347:#5, 2381.73, C23.158:#2

Homer – 18, 320:122, 385:#1, 422:#1, 647:213, 718, 812, 840, 1307, 1313, 1444, 1465, 1524, 1622, 1890:#1, 1975.8, 2347:#2, 2479:#1, E1.10, E6.3, E9:45 / DE:6

Hondrich Karl Otto – DE:349

Honecker Erich – 667, 2199, 2290:#1, 2403.2;9, C23.148:#1 / DE:331

Honnefelder Gottfried – 2480:#2 / DE:530.3

Hopkins John – 52

Horacy (Quintus Horatius Flaccus) – 244.6, 355:142, 477.3, 985, 1891:#1 / UK:12

Horgan John – 1159, 1411.5, 1441, 1514, 2057, 2058, 2290:#12

Horkheimer Max – DE:506:#1

Horn Peter – 968

Horne J.C.W. – 35

Horney Karen – 508

Horzyca Wilam (Hořitza Wilhelm Henryk) – 2358:#1, C23.148:#1, E4:177

Hoth (modny autor, 1976) – 2480:#1

Houellebeq Michel – 1996, 2217 / DE:462

Hougron Jean – 385:#5, 422:#7, 2480:#1 / DE:95 / EN:42 / RU:705.6

Houston J. – 35

Houtermans Fritz – 244.13

Howorka Edward – 32

Hoyle Fred – 244.17, 250, 313, 329:24;227;416;556;560, 346, 384:#2, 385:#3, 421:#1, 422:#2, 477.6;17, 647:187, 1565, 1624, 1890:#1, 1891:#4, 2287.4, 2347:#1, 2445:232;442, 2480:#6, C23.141:#1, C23.148:#3, C25:#1,

E6.3 / DE:78, 95, 309 / EN:42, 67 / RU:269, 790:#1

Hölderlin Friedrich – 580, C23.141:#1, E9:112

Hörbiger Hanns – 384:#1, 421:#1

Höß (Höss, Hoess) Rudolf – 72, 341, 647:369, 660, 1175 / DE:354

Hrudnyna, profesor gimnazjalny – 752, 1890:#1

Hubbard Lafayette Ronald – 384:#2, 421:#2, 1278, 1297.23

Hubbert M. King – 35

Hubble Edwin Powell – 384:#1, 421:240, 1296, 1297.6, 1411.4, 1474.22

Huelle Paweł – 755, 806, 813, 845, 1297.45

Hughes Howard – 1891:#1, 2358:#2

Hughes J.M. – 35

Hughes Richard – 385:#1, 422:#1

Hugo Victor Marie – 385:#1, 422:#1, 2480:#1

Hulewicz Witold – 2347:#1

Hulka-Laskowski Paweł – 2347:#1

Humbert Pierre [pomyłkowo: Mumbert] – 35

Hume David – 1109.25, 2358:#1, 2369:103

Hunt Henry Cecil John – 785, 2347:#3

Hunter Alan – 35

Hunter Ian M.L. – 329:563

Huntington Ellsworth – 329:528;573

Huntington Samuel – 1334, 1397, 1411.11, 1602, 1656, 1673, 1687, 1725, 1890:#1, 1972, 2007, 2233, 2290:#1 / DE:416 / RU:466

Hupka Herbert – 742, 1297.34 / DE:354

Hurwic Józef – 477.17, C23.148:#3, C24:#3 ↗

Hus Jan – 2473:#1

Husajn Saddam – 685, 693, 730, 747, 765, 767, 775, 788, 793, 802, 834, 849, 879, 1061, 1179, 1155, 1253, 1297.2;35, 1349, 1411.8, 1548, 1648, 1660, 1673, 1698, 1701, 1715, 1730, 1731, 1776, 1808, 1813, 1817, 1818, 1825, 1827, 1831, 1838, 1839, 1841, 1842, 1844, 1845, 1850, 1851, 1858, 1860, 1868, 1883, 1890:#2, 1897, 1900, 1901, 1902, 1907, 1910, 1917, 1919, 1920, 1927, 1929, 1930, 1931, 1935, 1936, 1937, 1939, 1941, 1942, 1943, 1947, 1948, 1952, 1961, 1963, 1968, 1970, 1973, 1977, 1978, 1984, 1996, 2023, 2061, 2069, 2096, 2148, 2399.15, 2403.17;19, 2437, 2480:#1, C24:#2, C25:#4 / DE:351, 354, 371, 380.2, 479 / ES:17 / HU:12 / RU:167, 173, 187, 522.1

Husarska (Burtan) Halina – 1890:#2, 2182, 2290:#1, 2399.17, C25:#1

Husarski (Hussarski) Roman – 653, 1533, 1890:#8, 2069, 2182, 2399.1;17, 2290:#3, 2294, 2446:335, 2480:#2, C23.147, C23.158:#1, C25:#1 / RU: 687.16 ↗

Husarskiego Romana matka – 2290:#1, C25:#1

Husák Gustáv – 725, 1890:#1

Husserl Edmund – 329:205, 355:217, 903, 1890:#5, 1891:#2, 2347:#3, 2358:#1, 2369:119;122, 2399.8, E4:58, E17:10, E18.14 / DE:506:#1 / EN:140.3

Hutcheson Dan – 1411.20

Hutchings F.G.B. – 35

Hutchinson George Evelyn – 85, 385:#4, 422:#4, 926, 1135.8, 1192, 1297.23, 1891:#2, 2473:#1, C23.148:#3 / DE:506:100;101

Hutnikiewicz Artur – 477.14

Huxley Aldous Leonard – 58, 141, 242, 328, 329:282;447;563;573, 385:#3, 422:#3, 1050:102, 1135.10, 1109.17, 1282, 1450, 2369:32, 2403.26, 2480:#6, C23.141:#1, C23.148:#1, C23.163:#1 / DE:265, 371 / RU:705.3

Huxley Julian Sorell – 35, 395.4.2

Huygens Christian – 35, 477.17, 2140

Ibn Ezra Abraham – 35

Ibsen Henrik – 1349, 2347:#1

Ignatius David – 1396, 1399, 1474.4, 1567, 1989

Ikonowicz Piotr – 1407

Iłjiczew Leonid (Ильичёв Л.Ф.) – 2347:#1

Illich Ivan – 1297.16

Iłakowiczówna Kazimiera – 2347:#1

Iłowiecki Maciej – 556, 1891:#1 ↗

Imermanis Anatol (Имерманис А.А.) – 2480:#1 / RU:790:#1

Incarville (Le Pere Le Cheron d'Incarville) – 35

Infeld Leopold – 244.25, 477.17

Ingarden Roman – 320:112;113, 355:23;25-27;32;33;61;586, 399, 477.4, 625, 647:242, 831, 1050:111, 1352, 1890:#3, 1891:#1, 2347:#3, 2479:#4, C23.148: #3, C23.158:#1, C23.163:#2, C25:#1 / DE:506:#2 / EN:42

Inglot Mieczysław – 2290:#1

Inkeles Alex – 329:573

Ionesco Eugène – 355:113, 366, 369, 384:#2, 385:38, 421:#2, 422:#1, 1975.8, 2347:#10, C23.158:#4 / DE:23 / RU:53

Iowczuk M.T. [pomyłkowo: Nowczuk] (Иовчук М.Т.) – 329:574

Iredyński Ireneusz – 314, 477.10, 1891:#1, 2347:#51, 2480:#1, C23.110:#3, C23.141:#4, C23.158:#2

Irvine Andrew – 785, 883, 1890:#1, 2290:#1

Irving David – 789, 1050:14, 1297.31, 2002

Irving John A. – 35 / DE:309

Irzykowski Karol – 244.11, 650, 670, 1376, 1890:#5, 2445:455, 2446:247, 2480:#1, C23.141:#1, C23.158:#1, C23.163:#1

Isajew S.I. (Исаев С.И.) – 329:560

Istrina Je.S. (Истрина Е.С.) – 35

Iterson Ir Gerrit van – 35

Itzkoff Seymour W. – E19.1

Iwachnienko A.G. (Ивахненко А.Г.) – 329:538;556;568, C23.163:#1

Iwan IV Groźny, car Rosji (Иван IV Грозный) – 244.1, 385:#1, 422:#1

Iwanienko D.D. (Иваненко Д.Д.) – 329:557

Iwanoskowie, rodzina – C23.158:#6

Iwański Eugene – 2358:#9

Iwaszkiewicz Jarosław – 314, 647:391, 1891:#1, 1890:#1, 2090, 2287.2, 2347:#2, 2403.6, 2479:#2, 2480:#2, C23.158:#2 ↗

Izraїłowicz S.D. (Израилович С.Д.) – 35

Jabłoczkow Paweł (Яблочков П.Н.) – 37

Jabłoński Henryk – 642, 643 ↗

Jachowicz Stanisław – 385:#2, 422:#2

Jacks G.V. – 35

Jackson Jesse – 764

Jackson Michael – 861, 1154, 1192, 1184 / RU:214, 215 / UK:16

Jackson Robert Houghwout – 596

Jackson Robert Tracy – 35

Jacobi Friedrich Heinrich – 556

Jacobs Harvey – 384:#1, 421:#1

Jacobs W.W. – 384:#1, 421:#2 / DE:78

Jacobsen H. – 329:271

Jaensch Erich Rudolf – 6

Jagiello Władysław II – 2480:#5, C24:#1, C25:#1

Jagiello Michal – 688

Jagiellony,ród – 600

Jagłom A.M. (Яглом А.М.) – 329:569, 2445:393;394, C23.163:#2

Jagłom J.M. (Яглом И.М.) – 329:569, 2445:393;394, C23.163:#2

Jakeš Miloš – 2403.9

Jakob Alfons – 1297.2, 1532, 1533

Jakobson Roman – 647:209-211

Jakowlew Aleksandr (Яковлев А.Н.) – 643

Jakubowski Jan Zygmunt – C23.141:#1

Jałowy Bolesław – 856, 1036, 1890:#1, 2290:#1

James Henry – 384:#1, 421:#1, 477.9

James Montague Rhodes – 507,
2347:#1 / DE:124 / EN:128 ↗

Jameson Fredric – 172, 485 ↗

Jan Chrzciel (Ioannes Baptista),
święty – B19 / DE:183.9

Jan II Kazimierz Waza, król Polski
– 320:13;206, 1293, 2106, 2347:#1,
2479:#1

Jan III Sobieski, król Polski –
1890:#2, 1891:#1, 2358:#1, 2479:#1,
C23.148:#1

Jan Paweł II (Ioannes Paulus II,
Wojtyła Karol), papież – 593, 679,
708, 766, 775, 790, 803, 823, 829, 880,
931, 943, 982, 1072, 1135.2, 1336,
1352, 1389, 1391, 1393, 1408, 1433,
1480, 1429, 1525, 1614, 1631, 1701,
1713, 1723, 1757, 1781, 1835, 1860,
1890:#2, 1890:425;432;470, 1920,
1954, 1957, 1978, 2007, 2059, 2089,
2155, 2156, 2158, 2188, 2271, 2287.3;
4, 2290:#4, 2310.2, 2318:#1, 2399.15,
2403.2;21;23, 2445:459;466, 2446:546;
550, 2480:#3, C23.110:#1, C23.141:#6,
C23.148:#1, C25:#4 / DE:358, 371,
388, 479 / EN:78, 149 / RU:214, 270,
404, 553.16 / FR:9 / RU:215, 790:#1 /
UK:15

Jan XXIII (Ioannes XXIII), papież
– 1757, 2158, 2347:#1

Janajew Giennadij (Янаев Г.И.) –
2479:#1

Jancz Erich – 2480:#1 / RU:705.4

Janicki Władysław – 2399.1-12;14-
16

Janion Maria – 2117, 2119, C25:#1 ↗

Janke Jutta – C23.96 / DE:506:#3 ↗

Jankowski Henryk – 1050:144, 1391,
1525, 2117, 2210, C23.158:#1

Janowicz Kajetan – 2290:#1, 2399.17

Janowska Katarzyna – 1525 ↗

Janson Tove – 843

Jantsch Erich – 556

Janukowycz Wiktor (Янукович
В.Ф.) – 2130, 2137

Januszewskij A. (Янушевский А.)
– 2480:#1

Jaque Christian – 2347:#1

Jarecki Andrzej – 2445:478;481

Jarema Józef – 2347:#1

Jarema Maria – 2347:#1

Jarema Władysław – 2347:#1

Jarema Zofia – 2347:#3

Jarocki Jerzy – 2347:#1 ↗

Jaroszewicz Piotr – 2347:#1

Jarry Alfred – 782, 2347:#2, C23.158:
#1

Jaruzelski Wojciech – 593, 596, 600,
633, 640, 643, 673, 786, 944, 945,
1050:130;141, 1627, 1701, 1890:#3,
1902, 2287.2, 2318:#1, 2378.4, 2378.5,
2403.1;2;5;9;11;13;14;17, 2479:#1,
2480:#1, C23.110:#1, C23.141:#8, C25:
#2 / DE:354, 506:#1 / EN:113 / HU:21 /
RU:173, 502 ↗

Jarzębski Jerzy – 503, 552, 688, 802,
920, 1036, 1062, 1095, 1101, 1240,
1297.35, 1297.47, 1327, 1357, 1524,
1597, 1627, 1890:#5, 1891:#9, 1892.2,
1904, 1990, 2045, 2059, 2113, 2119,
2141, 2182, 2217, 2290:#4, 2318:#2,
2347:#1, 2358:#1, 2369:71, 2403.10;24,
2445:250;253;256, 2479:#17, 2480:
#19, C23.110: #1, C23.111, C23.141:
#2, C23.148:#2, C25:#5 / DE:309, 506:
345;346 / EN:103 / RU:553.16, 707.8 ↗

Jasienica Paweł (Beynar Leon
Lech) – 812, 2055, 1890:#1, 2290:#1

Jasieński Bruno – 1890:#1, 2050, 2220

Jasiukiewicz Stanisław – C23.158:#1

Jasper H.H. – 329:271

Jaspers Karl – 881, 2347:#1, 2420.1, C23.110:#1, C23.148:#1, C23.163:#1

Jastrun Mieczysław – 2358:#1

Jastrun Tomasz (pseud. Smecz) – 766, 1135.2, 1585, 1690, 1890:#2, 2290:#1, 2403.11

Jastrzębiec-Kozłowski Czesław – 2347:#1

Jaworski Roman – 829, 833

Jaźniewicz Wiktor (Язневич В.І.) – 1427, 2339.14, 2480:#9 / RU:553.16; 17, 752.1 ↗

Jeans James Hopwood – 2, 65, 329:164;234, 567, 1109.7, 1890:#1, 2480:#1, E6.16

Jefferson Thomas – 1050:27, 1297.16

Jeffreys Montagu V.C. – 329:576

Jefremow Iwan (Ефремов И.А.) – 59, 61, 250, 499, 535, 2480:#12 / RU:4, 19, 66, 225, 270, 687.5;7;20, 705.2;3, 790:#1 / UK:4

Jegorow Boris (Егоров Б.Б.) – 318, 348, 350, 353, 369, 468, 470, 537, 774, 845, 1890:#1, 1891:#1, 2290:#1, 2347:#2, 2381.49, 2445:73;298, 2446:350;351, 2480:#13, C23.141:#4, C23.148:#1, C23.158:#2, C23.163:#2, C24:#5, C25:#3 / BE:1 / DE:309 / RU:54, 56, 94, 174, 188, 203, 270, 322, 522.1, 790:#2

Jelcyn Boris (Ельцин Б.Н.) – 640, 643, 781, 847, 853, 948, 1050:25;31;32;33;34;146, 1075, 1095, 1129, 1146, 1154, 1182, 1287, 1297.2;30;49, 1391, 1397, 1405, 1424, 1426, 1433, 1445, 1462, 1527, 1890:#1, 2130, 2165,

2479:#2, 2480:#16, C25:#1 / DE:438 / RU:186, 203, 214, 215, 217, 218, 224, 471, 553.16 / UK:15

Jeleński Konstanty Aleksander – 650, 985, 1891:#1, 2090, 2479:#1

Jemcew Michaił (Емцев М.Т.) – 2480:#1 / UK:4

Jendza Henryk – 2347:#1

Jendzowa, żona Henryka Jendzy – 2347:#1

Jenner Edward – 346

Jennings Herbert Spence – 329:421;556

Jeremienko Andriej (Ерёменко А.И.) – 2347:#1

Jermilow Władimir (Ермилов В.В.) – 97

Jermołowicz Nikołaj (Ермолович Н.Н.) – 2480:#1 ↗

Jerofiejew Wieniedikt (Ерофеев Венедикт В.) – 843 / RU:159

Jerofiejew Wiktor (Ерофеев В.В.) – 2217

Jessup Frank – 35

Jeury Michel – 485

Jewnin Fiodor (Евнин Ф.И.) – 97

Jewtuszenko Jewgienij (Евтушенко Е.А.) – 643, 2347:#1, C23.141:#3, C25:#2

Jezierski Bronislas A. – 35

Jezioranski Jan Nowak – 1239, 1320

Jeżow Nikołaj (Ежов Н.И.) – 1108, 1297.9

Jęczmyk Lech – 2473:#2 ↗

Jędraszko Czesław – 1109.1

Jędrusik Kalina – 2347:#1

Jędrychowski Stefan – 2445:421,
2480:#1, C23.148:#1, C23.158:#1

Jędrzejewicz Wacław – 1892.5,
2403.2

Jętkiewicz Teresa – 2347:#1

Jiang Qing, wdowa Mao – 2445:436,
2446:496, 2480:#1, C23.158:#1,
C23.163:#1

Jodełka Tomasz – 1060, 1944

Jodkowski Edmund (Иодков-
ский Э.Ф.) – 2480:#2

Joffe Abram (Иоффе А.Ф.) – 1441

Johnson A. William – 35

Johnson Lyndon Baines – 244.13,
385:#1, 422:#1, 2002, 2347:#3, 2480:#4

Johnson Uwe – 2445:117

Johnston Norman – 329:575

Joliot-Curie Frédéric – 35, 47, 58 /
DE:296 / FR:9

Jolson Al – 1297.12, 320:124, C24:#1

Jonas Doris i David – DE:182

Jones H.S. – 329:560

Jones James – 2347:#1

Jong Erica – 2358:#2

Jordan Ernst Pascual – C23.141:#1

Joselewicz Berek – 723

Joseph Michael Kennedy – 2480:#2
/ DE:48 / EN:28 / RU:705.2, 705.3

Josephson Brian David – E18.15

Jovanovich William – 685

Joy Bill – 1551 / RU:553.17

Joyce James – 329:530, 341, 355:87,
384:#1, 385:#2, 421:#2, 422:#2, 477.9;
10, 647:346;400, 718, 824, 840, 903,
1890:#2, 1975.8, 2135, 2220, 2347:#2,

2358:#1, C23.148:#1, C23.158:#1, C23.
163:#1, E6.3, E9:56 / DE:6, 27, 56, 102,
490 / EN:85, 93 / FR:9 / RU:406

Judaszk Iskariota – 385:#2, 422:#1,
2480:#1

Jung Carl Gustav – 6, 35, 329:154,
384:#1, 385:#1, 422:#2, 1713, 1978,
2029, 2445:241-243, 2479:#1 / DE:6

Jung Paul – 35

Junger Ernst – 1050:37

Jungk Robert – 1891:#1, 2480:#1,
C23.148:#3

Juraszk Antoni – 1430, 1890:#1,
2290:#2, C23.148:#1

Jurczyk Marian – 1370, 2480:#1

Jurzykowski Alfred – 628, 2358:#1,
2403.6, 2480:#1

Juszczenko Wiktor (Ющенко
В.А.) – 2092, 2128, 2130, 2137, 2142,
2143, 2151, 2157, 2159, 2171, 2190,
2195, 2198, 2199

Juszkiewicz A.P. (Юшкевич
А.П.) – 35

Jutkiewicz Siergiej (Юткевич
С.И.) – 2480:#1 / RU:687.19

Kabatc Eugeniusz – 2347:#1, C23.
141:#1

Kacher, autor ks. „Terror” –
2445:442

Kaczmarek Robert – 679

Kaczmarek Jacek – 2318:#1

Kaczyński Andrzej – 244.8

Kaczyński Jarosław – 723, 730, 827,
1597, 1890:#2, 2152, 2174, 2206, 2207,
2208, 2210, 2218, 2225, 2227, 2228,
2229, 2232, 2233, 2378.7, 2403.2;4;9;
15;18

Kaczyński Lech – 1597, 1872, 1890:#2, 1910, 2102, 2152, 2174, 2200, 2205, 2206, 2207, 2208, 2210, 2213, 2218, 2224, 2225, 2227, 2228, 2229, 2232, 2233, 2403.15 / RU:752.167

Kadar János – 640

Kaddafi Muammar – 1028, 1050:30, 1156, 1297.9, 1441, 1699, 2069, 2378.4, C25:#1 / RU:187

Kaden-Bandrowski Juliusz – 528, 647:395, 708, 1713, 1789, 1890:#3, 2090, 2479:#3

Kadłubek Wincenty – 1836

Kafelnikow Jewgienij
(Кафельников Е.А.) – RU:214

Kafka Franz – 154, 165, 168, 242, 244.4;12, 265, 314, 318, 345, 346, 355:91;148;282;326;597, 369, 384:#12, 385:#6, 399, 411, 421:#16, 422:#6, 477.5-8;11-13, 528, 588, 624, 647:102;103;151;191;193;194;199;200;204;270;281;385;387;388;390;391;405-408, 843, 1135.6, 1375, 1781, 1890:#4, 1891:#6, 1975.8, 2318:#1, 2347:#4, 2358:#17, 2369:31;32;62;63, 2399.12, 2445:256;490, 2479:#2, 2480:#8, C23.141:#4, C23.158:#3, C25:#2, E18.4 / DE:23, 36, 56, 78, 143, 186, 226, 274.1, 293, 295 / EN:42, 93, 103, 194.8 / RU:406, 687.7; 8;9, 706.1 / UK:8

Kaftanow S.W. (Кафтанов С.В.) – 33, 35

Kagan W.F. (Каган В.Ф.) – 35

Kaganow M.I. (Каганов М.И.) – 2480:#1 / RU:111

Kaganskaja Maja (Каганская М.Л.) – 2480:#3, C25:#1 / RU:707.4;9

Kagarlicki Adrian – 1391

Kagarlicki Julij (Кагарлицкий Ю.И.) – 385:#2, 422:#1, 2480:#4 / RU:705.3 ↗

Kageyama Yuri – 1528

Kahane Ernest – 35

Kahn Hermann – 329:12;558, 352, 360, 384:#1, 385:#4, 395.1, 421:#10, 422:#4, 436.1, 453, 455, 508, 625, 715, 764, 766, 800, 834, 953, 989, 1043, 1062, 1135.2, 1297.10, 1334, 1465, 1469, 1504, 1548, 1890:#6, 1891:#2, 2058, 2063, 2065, 2195, 2290:#2, 2342, 2358:#6, 2369:73, 2445:96;97;437, 2480:#4, C23.163:#11, C25:#1, E18.9 / DE:23, 28, 126.1, 144, 157, 341, 349, 371, 380.1;2, 401, 426 / RU:186, 238, 499 / UK:12

Kai Czang – 2347:#1

Kaila Eino – 329:198

Kailash Kumar – 329:558

Kaiser Joachim – 1595

Kajfasz Józef (Caiaphas Joseph ben), arcykapłan – 1590, 1411.12, 2480:#1

Kajtoch Wojciech – 2480:#1 ↗

Kaku Michio – 1890:#1

Kakutani Michiko – 831

Kalabiński Jacek – 1075

Kaleckaja Tatiana (Калецкая Т.П.) – 2480:#3

Kaledin Aleksiej (Каледин А.М.) – UK:12

Kalergis Maria – 1890:#1

Kaleta Józef – 2403.9

Kaligula (Gaius Iulius Caesar Augustus Germanicus) – 2347:#1, 2479:#1

Kalinin Michaił (Калинин М.И.) – 29

Kalinowski Jarosław – 1391

- Kallmann Hartmut P. – 35
- Kalmus Hans – 329:563
- Kaltenbrunner – DE:226
- Kaluza Klaus – 1890:447, C25:#2
- Kaluza Theodor – 726
- Kalwas Piotr Ibrahim – 2079
- Kałasznikow Michaił (Калашников М.Т.) – 892, 931 / RU:217
- Kałużyński Zygmunt Marian – 244.2;16, 550, 755, 1891:#3, 2446:#1, C23.148:#4, C23.158:#4
- Kamilia, znajoma V.Čepaitisa – 2480:#2
- Kamin Nick – 421:#1
- Kamiński Bronisław – 2092
- Kamiński Zbigniew – C23.158:#1
- Kammerer Paul – 1561
- Kamp Peter van de – 514
- Kandel Michael – 431, 1182, 1890:#2, 1891:#81, 2059, 2318:#3, 2329:passim, 2358:passim, 2359, 2446:#29;661;670;674;675;677, 2473:#24, 2480:#9, C23.57, C23.148:#4, C25:#6 / DE:419, 506:290 / EN:86, 93, 103, 186 / RU:479, 707.1;2 / UK:47.3 ↗
- Kandinsky Wassily (Кандинский В.В.) – 1890:#1
- Kane Henry – 244.2
- Kanetti Elias – 355:140, 2097, E18.6 / RU:633.131
- Kania Stanisław – 562, 563
- Kaniowa Maria – 2445:232 / DE:506:#1
- Kant Immanuel – 355:23;588, 423.2, 647:11, 1109.25, 1625.1, 1890:#5, 1891:#1, 2089, 2358:#1, 2369:103, 2480:#1, C23.148:#1, E1.15, E2.1:92,
- E4:21;128, E9:117, E18.4;13;14, E20.1:57 / DE:183.9, 233.1, 265, 305.26, 415 / EN:93 / ES:20 / RU:479 / UK:4
- Kanther Manfred – 1269
- Kantor Tadeusz – 831, 857, 1890:#2, 2290:#1, 2347:#3
- Kapetyngowie (Capétiens), ród – 423.2, E18.13
- Kapica Piotr (Капица П.Л.) – 468, 470, 1094, 1156, 1655, 1890:#2, 1891:#1, 2290:#2, 2318:#2, 2381.49;51, 2480:#11, C23.141:#1, C23.148:#1, C23.163:#2, C25:#3, E22:58 / RU:53, 94, 322, 406
- Kapica Siergiej (Капица С.П.) – 2290:#1, 2480:#2
- Kaplan Dora (Каплан Ф.Е. (Дора)) – 2378.4
- Kaplan S.A. (Каплан С.А.) – 329:560
- Kapuściński Ryszard – 1478, 1890:#1, 1967, 2117, 2403.11, 2479:#1 ↗
- Kapuściński Władysław – 439, 1625.1, 1890:#2, 1891:#35, 2318:#5, 2379.5; 6; 16; 26, 2381.2; 5; 63; 79; 81, 2446:#24; 648; 662; 667-669; 671; 676, C18, C23.148:#50
- Kara Mustafa Paşa Merzifonlu – 681, 1493
- Karadzić Radovan – 1050:27, 1062, 1080, 1085, 1297.30;35 / UK:16
- Kardaszew Nikołaj (Кардашев Н.С.) – 329:96;100, 381, 392, 457, 460, 477.19, 585, 1474.6, C23.148:#2, C25:#1 / EN:63 / RU:790:#3
- Kardiner Abram – 35
- Kargel Jeffrey – 2036
- Karkoszka Alojzy – 1239

Karloff Borys – 185, 320:112;126, 1491, 2347:#1, C24:#1, E40:14

Karłowicz Jan – C23.148:#1

Karol I Wielki (Carolus Magnus) – 385:#1, 2347:#1

Karol IV Luksemburski (Karl IV) – 35

Karpow Anatolij (Карпов А.Е.) – 718

Karpowicz Tymoteusz – 1890:#1

Karpowski Tadeusz – 2445:37;38

Karski Jan – 2290:#1

Karst Roman – 72

Kartezjusz, zob. Descartes René

Karwański Tadeusz – 2445:37;38

Kaschnitz Marie Luise von – 2358:#1

Kasiński Ludwik – 2445:166;167; 169;171;209;212

Kasparov Garry (Каспаров Г.К.) – 705, 715, 718, 885, 944, 1109.15;21, 1292, 1411.15;18, 1422, 1455, 1474.2, 1890:#1, 2479:#1, C25:#3 / DE:388, 462 / RU:214, 215, 238

Kasprowicz Jan – 320:110, 1890:#1

Kasprzyk Jerzy – 348, 353

Kaszipiowski Anatolij (Каппи-ровский А.М.) – 704, 723, 1444 / RU:188

Kaszycki Lucjan – 2347:#1

Katon (Cato Marcus Porcius) – 477.20, 2480:#2 / DE:265, 356

Katarzyna Aleksandryjska – 46

Katterer David – UK:8

Kaucz Andrzej Jacek – 1679, 1684

Kaufman, koleżanka ze studiów – 1890:#1, 2290:#1

Kawalerowicz Jerzy – 1713, 2311, 2347:#1, 2445:25;33, 2480:#1, C23.158:#2

Kawara On – 568

Kawerin Wieniamin (Каверин В.А.) – 2480:#1

Kawuras Georges – 320:83, 2290:#1

Kayser Manfred – 2052

Kazan Elia – 2347:#1

Kazancew Aleksander (Казанцев А.П.) – 2480:#1

Kąkol Kazimierz – 643, 2347:#1

Keaton Buster – 1424, 1491

Kefauver Carey Estes – 58

Keitel Wilhelm – 244.13, 968

Keith Arfhur – 5, 17

Kekkonen Urho Kaleva – 2445: 402;403, C23.163:#2

Keller Lech – 2410.8 / EN:206 ↗

Kellermann Bernhard – 1113, 1890:#1 / RU:479

Kelley Harold – 5

Kelvin Thomson William – 460, 1109.18, 1304, 1504, E25:148

Kemeny John George – 329:544;569, 355:587;588, 865, 1891: #1, C23.163:#2

Kempisty Maria – 329:568;569

Kennedy Ian – 1890:#1

Kennedy John Fitzgerald – 329:136, 355:178;179, 369, 385:#2, 385:248, 421:#1, 422:#3, 834, 1050:86, 1397, 1421, 1741, 1757, 1890:#1, 1989, 2002, 2046, 2047, 2054, 2290:#1, 2310.2,

2347:#1, 2369:83;100, 2480:#1, C23.158:#1 / ES:17

Kennedy Joseph William – E20.8

Kennedy Paul – 834, 865, 1050:104, 1602, 1890:#1 / DE:380.1

Kepler Johannes – 329:220;347, 477.17, 2068, E41.1

Kermack W.O. – 35

Kern Ludwik Jerzy – 2347:#1 ↗

Kerr John Graham – 35

Kerrigan Anthony – 855, 2358:#1

Kerry John Forbes – 2054, 2069, 2072, 2075, 2079, 2080, 2082, 2096, 2098, 2105, 2108, 2115, 2117, 2118, 2123, 2131

Kesselring Albert – 1297.31

Ketterer David – 647:103, 1891:#1, 2358:#1 ↗

Keyes Daniel – 385:#1, 422:#1

Keyhoe Donald Edward – 329:576, 384:#1, 421:#2, 518, 2374, 2445:243

Keynes John Maynard – 136:201; 202, 385:#1, 421:#1, 422:#1, 1890:#1

Kędzierski Czesław – 2347:#1

Kępiński Antoni – 843, 1411.10, 1860, 2446:#1, C23.148:#1

Kępiński Tadeusz – 650 ↗

Khan Aga – C23.141:#1

Khoury Nadia – DE:506:#1

Kidd Virginia – 2473:#5

Kiedrow Bonifatij (Кедров Б.М.) – 35, 2480:#2, C23.110:#3

Kielan Z. – 329:564

Kiełdysz Mstisław (Келдыш М.В.) – 2290:#1

Kierczyńska Melania – 2445:355, C23.158:#1

Kierkegaard Søren – 1891:#1, 2347:#2, 2420.1, 2445:256, C23.141:#1, C23.148:#1

Kierszys Zofia – 385:#1, 422:#1

Kieślowski Krzysztof – 1310, 1340, 1357, 1375 / DE:479

Kijowski Andrzej – 64, 116, 127, 182, 244.6, 384:#1, 421:#1, 643, 650, 712, 824, 1007, 1095, 1256, 1389, 1397, 1421, 1631, 1890:#1, 1891:#1, 1975.12, 2256.5, 2290:#1, 2347:#14, 2445:165; 183;194, 2446:353, 2479:#1, 2480:#2, C23.141: #15, C23.148:#3, C23.149, C23.158: #10, C23.163:#1 ↗

Kilham Walter H., Jr. – 35

Kiliński Jan – 2106

Kilmartin Joanna – 2473:#1 ↗

Kim Dzong Il – 1900, 1920, 2006

Kinastowski Włodzimierz – 329: 563

King Stephen – 660, 705, 718, 797, 824, 1192, 2480:#2 / DE:309, 371 / RU:240

King W.B.R. – 35

Kingslake Rudolf – 35

Kingsley Amis – DE:23

Kingsley Charles – 567

Kingsley William Amis – 384:#1, 385:#1, 421:#1, 422:#1

Kinkel Klaus – 1050:27, 1068

Kinsey Alfred Charles – 385:#1, 400, 422:#3, 477.9, 647:71, 2358:#1

Kinzer John R. – 35

Kinzer Lydia G. – 35

Kipling Joseph Rudyard – 320:63, 801, 1480, 1587, 1622, 1890:#1, 1891:#1, 2042, 2129, 2135, 2347:#1, 2358:#1 / DE:388 / EN:86, 93 / RU:39, 187, 502, 553.18

Kirchhof Paul – 2196, 2199, 2208

Kirchner Hanna – 2347:#1

Kirow Siergiej (Киров С.М.) – C23.141:#1

Kirszenstein-Szewińska Irena – 1016

Kisielewski Stefan (pseud. Kisiel, Tomasz Staliński) – 124, 573, 673, 741, 859, 1223, 1297.13;50, 1474.22, 1890:#2, 1981, 2055, 2318:#1, 2347:#2, 2403.14;17;23, C23.141:#3, C23.148:#2 / RU:167 ↗

Kissinger Henry – 1050:28, 1533, 1559, 1996, 2209, 2318:#1, 2347:#1, 2358:#3, 2403.11, C23.141:#1, C23.158:#1, C23.163:#1

Kistiakowski George Bogdan – E22:147 / RU:553.17

Kistyniów – 1890:#1

Kiszcak Czesław – 1890:#1, 2403.6; 9, 2446:533, 2479:#1, C23.141:#3

Kitowicz Jędrzej – 1891:#1

Kizel Aleksandr (Кизель А.Р.) – 3

Klaften Izydor – 320:47

Klages Ludwig – 385:#1, 422:#1

Klasa Józef – 689, 1050:128, 1891:#1, C23.148:#1, C25:#2

Klass Philip – 518

Klaus Georg – 329:569

Klaus Václav – 1133, 1173, 1391, 1890:#1

Klee Paul – 2358:#3, E8.1:88

Klein Gerard – 355:183 / DE:98, 127

Kleiner Juliusz – 625, 2129, C23.141:#1

Kleist Heinrich von – 2347:#1

Klementowski Robert – 1890:#1

Klemperer Victor – 778, 831

Kleopatra VII Filopator – 1249, 1254, 1297.12, 1411.12, C25:#1

Klimowicz Adam – 1890:#1

Klimaszewski Mieczysław – C23.148:#1

Klimuszko Czesław – 468, 477.21, C25:#2

Kline Nathan S. – 309

Kliszko Zenon – 593, 1050:129, 1569, C23.148:#1, C23.158:#1, C24:#1

Klopper Jan – 35

Klossowski Pierre – 355:381

Kluba Henryk – C23.158:#1

Klugh J.R. – 385:#1, 422:#1

Kluszczyński Ryszard – 2106

Kluz Stanisław – 2156, 2446:#1, C23.141:#6, C23.150

Kłoczowski Jan Andrzej – 1050:19 ↗

Kłodzińska A. – 108

Kmicic Samuel – 183, 355:600

Kmita Jerzy – 355:587;588;591-593;595, 384:#1, 421:#1, 1890:#1, 1891:#2, 2479:#1, C25:#1 ↗

Knapp Radek – 1049, 1996, 2090, 2213, 2257, 2318:#2, 2479:#4, C23.132 ↗

Knaus Hermann – 113

Knight Damon – 60, 244.1, 384:#6, 385:#9, 421:#5, 422:#9, 477.13, 1975.8,

2480:#6 / DE:23, 56, 95 / EN:42 /
RU:705.2, 705.3 ↗

Knobloch, nauczyciel – 2290:#1

Kobiela Bogumił – 350, 1448, 1468,
1836, 1890:#1, 1898, 2302.2, 2318:#1,
2347:#1, 2445:87, 2456.1, C25:#1

Kobierzycki Stefan – 842 ↗

Kobyłański Jan – 2152

Kobyłański Krzysztof – E42.3:101

Kobyliński Szymon – 297, 438,
1891:#7, 2347:#1, 2358:#1, 2381.64,
2480:#2, C23.36, C23.141:#1, C23.148:
#2, C23.158:#3 / DE:305.10 ↗

Koc Adam – 2117

Koc J.M. (Коц Я.М.) – 329:563

Koch Egmont R. – 2445:442

Koch Meinrad [Koch Michael u
S.Lema] – 661, 662, 793, 838, 904,
1630, 1873, 1890:#1, 1891:#1, 2446:
559, 2480:#1, C23.122, C23.163:#1 /
DE:309, 318 / RU:707.10

Kochanowska Urszula – 1261

Kochanowski Jan – 355:141,
1297.41, 1890:#2, C23.141:#1

Kocian Wojciech – 35

Kociński Jerzy – C23.158:#1

Koczetow Wsiewołod (Кочетов
B.A.) – 2480:#2

Koegel, onkolog – 50

Koestler (Köstler) Arthur – 329:555,
385:#1, 399, 400, 422:#2, 1109.31,
1891:#1, 1975.8, 2347:#1, 2358:#5,
2445:382, 2480:#2, C25:#1, C23.158:
#2, C23.163:#1 / DE:56, 265, 356 /
EN:194.32 / RU:705.3

Kofler Edward – 329:569

Kogon Eugen – 2445:442

Kohl Helmut – 623, 667, 693, 753,
761, 765, 845, 846, 849, 1002, 1038,
1039, 1041, 1050:24;140;141;145,
1072, 1146, 1203, 1239, 1269, 1297.23;
28;34;35;40, 1336, 1339, 1370, 1391,
1433, 1462, 1465, 1548, 1890:#2, 1900,
1910, 1977, 2025, 2089, 2290:#2,
2378.7, 2403.9;13, 2479:#1, 2480:#4,
C25:#1 / DE:354, 380.1, 389 / RU:214,
215, 217, 234

Kohoutek Luboś – 441, 2358:#2

Kolbe Maksymilian Maria – 385:#1,
422:#1, 501, 1890:#1, 1891:#1, 2358:#1

Kolberg Oskar – 2347:#1

Kolcow Witalij (Кольцов В.М.) –
RU:790:#3

Kolman Ernest – 85

Kolszanskij G.W. (Колшанский
Г.В.) – 329:569

Kolt, scenarzysta – 23

Kolumb zob. Colombo Cristoforo

Kołąkowski Leszek – 314, 329:492;
493;501;556;573, 333, 477.16;17, 601.
12, 647:8-12;58;90, 651, 677, 688, 704,
715, 738, 755, 776, 792, 802, 853, 871,
879, 1008, 1050:19;91;102, 1072, 1077,
1094, 1156, 1109.5, 1278, 1282,
1297.3;10;14;43;50, 1334, 1357, 1370,
1433, 1439, 1487, 1502, 1622, 1781,
1890:#17, 1891:#3, 1892.1;5, 1978,
2203, 2232, 2250, 2287.4, 2290:#5,
2347:#1, 2358:#3, 2361.1-3, 2369:72;
73, 2403.24, 2445:194;363;374;386,
2473:#1, 2479:#4, 2480:#2, C23.110:
#17, C23. 141:#17, C23.148:#3, C23.
158:#5, C23. 163:#13, C24:#2, C25:#3,
C19 / DE:309 / EN:103, 140.3 / RU:
752.8, 790:#3 ↗

Kołmakow A.T. (Колмаков А.Т.)
– 35

Kołmogorow Andriej (Колмогоров А.Н.) – 313, 477.17, 2290:#1, 2480:#1, C23.141:#2, C23.148:#1 / RU:406, 790:#1 / UK:4

Kołodko Grzegorz Witold – 1310, 1859, 1860, 1865, 1971

Kołodziej Piast – 1975.12

Komar Michał – 1482, 2445:124;125 ↗

Komarow Władimir (Комаров В.М.) – 537, 774, 1015, 2290:#1, 2347:#1, 2480:#1, C24:#2, C25:#1 / RU:322

Komatsu Sakyo – DE:49

Komenský Jan Amos – 1890:#1

Komissarow Dmitrij (Комиссаров Д.) – 2233

Komornicki Tomasz – 1688, 1890:#1, 2290:#1 ↗

Komorowski Paweł – 2381.78, 2445:65;69;91;122, 2480:#1, C23.158:#1, C23.158:#5

Kompaniejec A.S. (Компанеец А.С.) – 329:558

Konarski Feliks – 2347:#1

Koniewa Maja (Конева М.И.) – 2480:#1

Konopa, dyrektor – 2294

Konopnicka Maria – 2347:#1, C23.148:#1

Konrád György (George) – 772 / HU:12

Konwicki Tadeusz – 628, 723, 843, 1147, 1890:#2, 1975.9, 2045, 2347:#3, 2358:#2, 2405, C23.158:#12, C24:#1 ↗

Kopaliński Władysław – 1109.6, C23.148:#1

Kopecki (profesor, w 1971 r.) – C23.158:#1

Kopelew Lew (Копелев Л.З.) – 643

Kopernik Mikołaj, Copernicus Nicolaus – 2, 35, 144, 229, 244.15, 320:191, 329:220, 355:113, 391, 431, 477.4, 651, 1205, 1474.9;12, 1625.1, 1761, 1890:#1, 2106, 2358:#1, 2369:41, 2445:92, C23.148:#2, C23.158:#3, C24:#1, E18.6 / DE:6, 265, 356, 380.1, 396, 397, 461 / EN:36 / RU:53, 790:#1

Korczak Janusz (Goldszmit Henryk) – 2369:41, 2445:258

Korczak Jerzy – C23.141:#1, C23.158:#1

Korczakowa Tereza – C23.158:#1

Kordecki Augustyn – 1370

Kordylewski Kazimierz – C23.163:#1

Kornat Marek – 2147

Kornbluth Cyril M. – 244.1, 385:#3, 421:#1, 422:#3

Kornhauser Julian – 1890:#2, 2220 ↗

Kornilow Boris (Корнилов Б.П.) – 2480:#2 / RU:687.28;29

Korolow Siergiej (Королёв С.П.) – 643, 1156, 1655, 1890:#1, 2054, C24:#1, C25:#1 / RU:224

Korotycz Witalij (Коротич В.А.) – 2378.5, 2480:#1

Korowkin Iwan (Коровкин И.Д.) – 125

Korringa Jan – 35

Korwin-Mikke Janusz – 670, 1433, 1890:#1, 2403.11;13;14;18, 2479:#1

Korycanski Donald – 1604

Korzybski Alfred – 384:#1, 421:#1, 1278, 2473:#1, C23.148:#1 / DE:23

Korżeniewski Aleksander (Корженевский А.И.) – 2480:#15, C23.42 / RU:553.16;17, 790:#2

Koschyk Hartmut – 742, 1297.34

Kosciuszko Tadeusz – 320:71;72, 1992, 2106, C25:#2

Kosiński Jerzy – 355:162;165, 2369:36;37, C23.141:#2, C23.163:#1

Kosiński Ryszard – 2445:90, 260, C23.158:#4 ↗

Kosowy (niegłupi człek, w 1971 r.) – C23.148:#1

Kossak Wojciech – 1297.53, 1859

Kossak-Szczucka Zofia – 812, 2347:#1, 2479:#1

Kossobudzki Leszek – 385:#1, 422:#1

Kostomarow W.M. (Костомаров В.М.) – 35

Kostriukowa Ksienia (Кострюкова К.Ю.) – 30

Kościelscy Władysław August i Monika – 2480:#1

Kotarbiński Tadeusz – 329:574, 1299, 1335, 1352, 2053, 2347:#2, C23.110:#1, C23.148:#1, C23.158:#1, C23.163:#1

Kotow Iwan (Котов И.И.) – B2

Kotsovsky D.A. – 35

Kott Jan – 121, 244.9, 653, 1297.18, 1890:#2, 2090, 2256.4, 2290:#1, 2347:#3, 2358:#3, C23.141:#1, C23.163:#1, C25:#1 ↗

Kowalczuk Jerzy – 2076, 2089, 2092

Kowalenko I.G. (Коваленко И.Г.) – 329:570

Kowalew Siergiej (Ковалёв С.А.) – 1050:25

Kowszun Igor (Ковшун И.Н.) – 2480:#1 / RU:252

Kozielecki Józef – 553 ↗

Kozioł Urszula – 1185, 1297.41, 1545, 2050, 2119

Kozłowski Jewgienij (Козловский Е.А.) – 1551 / RU:553.17

Kozłowski Krzysztof – 1068, 1890:#1, 2229, 2378.5 ↗

Kozłowski Maciej – 2403.2

Kozłowski Roman – 842

Kozyriew Andriej (Козырев А.В.) – 859

Koźniewski Kazimierz – 643, 665, 666, 755, 857, 2378.5, 2403.7, 2445:489, C23.141:#1, C23.158:#1, D4

Köhler Horst – 2212

Köhler Wolfgang – 647:385, 1109.23, 1289, 1890:#1 / DE:187.1

König Franz – 767

Körner Stephan – 329:569

Köstring Ernst-August – 968

Krabbe Katrin – 1016

Krajewska Monika – 2059 ↗

Krajewski Marek – 2224 ↗

Krajewski Władysław – 477.17, C23.110:#1, C23.148:#1 ↗

Krajíček Richard – 1016, 1146

Krajzmer L.P. (Крайзмер Л.П.) – 329:569

Krakowska Eugenia – 1282

Krall Hanna – 1890:#1, 2090, 2479:#1 ↗

Kramer Heinrich – 2347:#1

Krasiccy, rodzina – 1890:#1
 Krasicka Maria – 1890:#1, C23.158:#4
 Krasicki Ignacy – 355:141, 1182, 2347:#1
 Krasicki Maciej – C23.158:#1 ↗
 Krasieński Zygmunt Napoleon – 1256, 2347:#3, 2473:#1
 Krasnowolska Anna (Szczepańska) – 912 / RU:68
 Krasnowolski Jan – 1704 ↗
 Krassowska Eugenia – 1688, 1890:#1, 2290:#2, C25:#2
 Kraszewski Józef Ignacy – 89, 244.2, 552, 801, 812, 1060, 1375, 1890:#2, 2479:#1
 Kraśko Wincenty – 2347:#1, C23.158:#1
 Kraus Herbert – C23.50
 Kraus Wolfgang – 1890:#3, 2290:#3, 2378.5, C23.141:#1, C58/DE:235, 354 ↗
 Krausa Wolfganga ojciec – 2290:#1
 Krauss Friedrich S. – 2445:443
 Krauthammer Charles – 1075
 Krawczuk Aleksander – 642, 643, 2314, 2399.12;14, 2480:#2 ↗
 Krawczuk Leonid (Кравчук Л.М.) – RU:234
 Krawkow N. (Кравков Н.П.) – 41
 Krąpiec Mieczysław A. – C23.158:#1
 Krechowiecki Adam – 2290:#1
 Kreisky Bruno – 767, 1263, 1566
 Kremer, dorożkarz – 320:70, 2290:#1
 Kremin Siegfried – 1987, 2290:#1, 2399.17, C24:#1

Krenkiel Ludmiła (Кренкель Л.Э.) – 2480:#1
 Krenn Kurt – 767
 Kress Otto Erich – 2445:115;117
 Kretschmer Ernst – 6, 341, 384:#1, 421:#1, 477.6, 647:351, 968, 1109.21; 25, 2029
 Kreuger Ivar – 1050:139, 2290:#1
 Kreuzer Helmut – 329:570
 Krikalew Siergiej (Крикалёв С.К.) – 754 / RU:192
 Kroeber Alfred Louis – 385:#3, 422:#3, 579, 926, 1135.8, 1400, 1891:#2, 2473:#2, C23.148:#5, C23.163:#1 / DE:47, 506:#5
 Kronecker Leopold – E11:77
 Krońska Irena – 1891:#1
 Kropiwnicki Jerzy – 1527
 Król Leszek – 353
 Król Marcin – 742, 803, 1297.34
 Król Zygmunt – 2445:76
 Kruczek Władysław – 2347:#1
 Kruczkowski Leon – 1890:#1, 2347:#1, C23.141:#1, C23.158:#1
 Kruif Paul Henry de – 567
 Kruisinga Etsko – 35
 Krull Feliks – 525
 Krupp Alfred – 244.23, 1890:#1, 2480:#1, C24:#1
 Krupska Nadieżda (Крупская Н.К.) – 2445:362, C23.163:#1
 Kruszelnicki Karl – 1890:#1
 Kruszynski A. (Крушинский А.) – 2480:#3 / RU:687.20
 Kruyt H.R. – 35

- Krynów E. (Кринов Е.Л.) – 43
- Krzak Marian – 672, 2403.6, 2445:490, C23.1
- Krzaklewski Marian – 1287, 1424, 1525
- Krzeczkowski Henryk – 1891:#1, C23.141:#1, C23.148:#1 ↗
- Krzemuska Katarzyna – 2347:#1, 2445:191;192;194;196;197;201;213;217;220;231;235;236;241;244;245;248;250;251;259;261, C23.97, C23.141:#1
- Krzystek Waldemar – 1890:#1
- Krzywicka Irena – 2347:#3
- Krzyżanowski Gleb (Кржижановский Г.М.) – 33
- Krzyżanowski Julian – 2347:#1, C23.141:#2
- Kubacki Wacław – C23.141:#1
- Kubiak Hieronim – C23.141:#1
- Kubie Lawrence S. – 329:564
- Kubler George – 385:#1, 422:#1, 477.4
- Kublikówna (w 1956 r.) – C23.158:#1
- Kubrick Stanley – 385:#1, 388, 421:#1, 1491, 1888, 1890:#2, 2311, 2456.11, 2480:#2, C23.158:#1 / DE:197.4, 479 / IT:3 / RU:133, 427
- Kucharzewski Feliks – 329:560
- Kuczma Leonid (Кучма Л.Д.) – 1548, 2092 / RU:234
- Kuczok Wojciech – 2119
- Kuczyński Waldemar – 2403.14
- Kuderowicz Zbigniew – 1891:#1, 2424.1, 2445:435, C23.110:#1, C23.148:#3, C23.163:#2, C25:#1 / EN:63
- Kudriawcew P.S. (Кудрявцев П.С.) – 329:558
- Kuhn Helmut – 35
- Kuhn Thomas – 421:#3, 1297.7, 1400, 1411.10;26, 1625.1, 2290:#1, C23.148:#2, C23.163:#1, C25:#9 / EN:67
- Kujawski – 2473:#1
- Kukliński Ryszard – 802, 1320
- Kulczyk Jan – 1971
- Kulik Leonid (Кулик Л.А.) – E22:12;13
- Kulikow Anatolij (Куликов А.С.) – RU:224
- Kulinicz Elena (Кулинич Е.А.) – 2480:#1
- Kulmowa Joanna – 2347:#1
- Kułagina Olga (Кулагина О.С.) – 395.4.1 / RU:70.12.1
- Kumar Kailash – 313
- Kuncewiczowa Maria – 1890:#2, 2358:#1, 2473:#1, C23.141:#2
- Kundera Milan – 717, 2358:#1, 2480:#1 / RU:707.7
- Kunert Günter – C23.141:#1
- Kunkel Fritz – 6
- Kunstmann Heinrich – 2347:#3
- Kupferberg Tuli – 384:#1, 421:#1
- Kurbatow W.Ja. (Курбатов В.Я.) – 35
- Kurczatow Igor (Курчатов И.В.) – 2480:#1, C23.148:#1, C23.163:#1
- Kurecka Maria – C23.148:#1 / DE:419

Kuroń Jacek – 806, 843, 1025, 1850, 1977, 2059, 2105, 2378.5, 2378.6, 2403.2;4;11

Kuropieska Józef – 1890:#1, C23.158:#1

Kurosawa Akio – 1297.11, 2347:#1, 2480:#2

Kurowski Stefan – 712, 723, 724, 760

Kurski Jacek – 2210

Kurtycz Zbigniew – 2347:#1

Kuryluk Karol – 1095, 1297.55, 1890:#2, 2445:156;161;164;282, C24:#1

Kurz Andrzej – 650, 920, 1780, 1792, 1890:#3, 2378.5, 2378.6, 2399.5;12, 2445:228;234;236;237, 2446:#1, 2479:#1, C23.98, C23.141:#2, C23.148:#2 ↗

Kurzowa Zofia – 1297.44

Kurzweil Raymond „Ray” – 2204 / DE:226

Kusche Lawrence – DE:182

Kusociński Janusz – 1016

Kustrzeba Ireneusz – 1890:#1

Kuśniewicz Andrzej – 1890:#2, C23.158:#3 ↗

Kutnik Jerzy – EN:85 ↗

Kuttner Catherine (Moore L.C.) – 384:#1, 421:#1

Kuttner Henry – 384:#1, 385:#1, 421:#1, 422:#1 / DE:28 / RU:82

Kuttner Robert – 1411.32

Kutuzow Michaił (Кутузов М.И.) – 600

Kutz Kazimierz – 707 ↗

Kuzniecowa B.G. (Кузнецов Б.Г.) – 35

Kuźmiński Zbigniew – 2347:#1

Kuźnicki Leszek – 329:563

Kuźniecowa (ohydny, w 1969 r.) – C23.158:#1

Küng Hans – 1297.56, 2156

Kwaracchelija T. K. (Кварацхелия Т.К.) – 35

Kwaśniewski Aleksander – 1038, 1039, 1050:141, 1055, 1057, 1062, 1173, 1203, 1433, 1462, 1487, 1525, 1527, 1781, 1818, 1835, 1859, 1860, 1890:#5, 1996, 2123, 2137, 2159, 2174, 2184, 2190, 2205, 2213, 2218, 2290:#5, 2378.6, 2403.9, 2479:#2, C25:#1 / DE:389 / RU:234 ↗

Kwiatkowski Eugeniusz – 2290:#1 / RU:687.1

Kwiatkowski Jan – 2445:484

Kwiatkowski Jerzy – 160, 634, 2290:#1, 2347:#1, 2445:184;191;200, 2480:#1, C23.141:#3 ↗

Kwiatkowski Tadeusz – 2347:#1 ↗

Kydryński Juliusz – 2347:#3, C23.141:#1 ↗

Kydryński Lucjan – 2347:#1

La Bruyère Jean de – 647:231;232

La Face Francesco – 35

La Mettrie Julien Offroy de – 5, 1109.1, C25:#1

La Rochefoucauld François de – 842

Laberenne Paul – 35

Labuda Barbara – 1684 ↗

Lacan Jacques – 803, 824, 865, 1555, 1890:#3, C25:#2 / RU:479

Lachat Pierre – 548, 2358:#1, C23.148:#1 ↗

Lachmann Piotr – 2358:#1
 Lachnitt Walerian – 2294, C17
 Laden Osama bin – 1641, 1642, 1648, 1656, 1658, 1660, 1664, 1668, 1671, 1673, 1678, 1683, 1686, 1687, 1690, 1698, 1699, 1715, 1722, 1724, 1781, 1804, 1818, 1836, 1842, 1844, 1845, 1860, 1890:#1, 1920, 1936, 1948, 1956, 1986, 1996, 2023, 2032, 2064, 2069, 2071, 2082, 2122, 2123, 2131, 2229, 2479:#5 / DE:468 / RU:404, 563
 Lafferty Raphael A. – 384:#2, 421:#2
 Laffitte Paul – 35
 Laffont Robert – DE:127
 Lafontaine Oskar – 1297.48, 1391, 2192 / DE:354
 Lagrange Joseph Louis – E8.2:247, E42.3:56 / DE:6
 Laird Melvin – 2209
 Lakatos Imre – 2290:#1 / EN:140.3
 Lam Andrzej – 857, C23.141:#1
 Lamarck Jean-Baptist (Monet Jean-Baptist-Pierre-Antoine de) – 28, 30, 35, 329:345, 423.2, 647:136; 138, 1109.19, 1297.5, 1411.14, 1561, 1596, C25:#1, E18.13 / EN:93
 Lamarr Hedy – 2217
 Lampedusa Giuseppe Tomasi di – 2347:#1
 Lanckorońscy, rodzina – 1297.34, 2290:#1, C23.141:#1, C25:#1
 Lanckoroński Antoni – 2290:#1
 Landau Lew (Ландау Л.Д.) – 1156, 1655, 2290:#2
 Landofi Tomasso – 384:#1, 421:#1, 2473:#1
 Landsberg Paul Louis – 385:#1, 422:#1
 Lane Frank W. – 35
 Lang Jessika – 827
 Lange Antoni – 2479:#1 / DE:23
 Lange Friedrich Albert – 2090
 Lange Oskar – 329:569, 2445:391
 Langerhans Paul – DE:318
 Langevin Andre – 35
 Langevin Paul – 35
 Langiewicz (w 1962 r.) – C23.141:#1
 Langner Zuzanna – 384:#1, 421:#1
 Lansberg Martin Philip – 329:564
 Lanzmann Claude – 1890:#1
 Lapage G. – 35
 LaPiere Richard T. – 35
 Laplace Pierre-Simon de – 35, 329:117, 355:23;24;258, 384:#1, 385:#1, 395.4.2, 421:#1, 422:#1, 541, 647:298;327;330, 1890:#1, 1891:#2, 2278, 2445:438, 2480:#2, C23.163:#3, C25:#3, E15.5, B30.7 / DE:28 / EN:28 / RU:706.2
 Lapp Ralph – 244.13
 Lapunow Aleksiej (Ляпунов А.А.) – 33, 329:571, 395.4.1, 2480:#1 / RU:70.12.1
 Lapunow Boris (Ляпунов Б.В.) – RU:790:#2
 Laquer Walter – 1411.16
 Larousse Pierre Athanase – E42.3:103
 Lasoniowa Irena – 2445:157
 Lassota Józef – 1868, C23.141:#1
 Lasswitz Kurt – 385:#1, 422:#1
 Latil Pierre de – 329:24;555

- Lauber Keith – 384:#1, 421:#1
 Laudański Jerzy – 1890:#1
 Laudański Kazimierz – 1890:#1
 Laudański Zygmunt – 1890:#1
 Laue Max von – 244.13, 329:558
 Laurel Stan (Jefferson Arthur Stanley) "Flip" – 1981
 Laurentis Dino de – 827
 Laurie John – EN:60
 Lausch Erwin – 2445:443
 Laval Karl Gustaf Patrik de – 37
 Lavoisier Antoine – 35
 Law J.T. – 385:#1, 422:#1
 Lawrence David Herbert – 384:#2, 421:#2, 477.9, 2347:#2
 Lawrence Earnest O. – E20.8
 Lawrence Thomas E. – 2473:#1, DE:506:#1
 Lazarus Moritz – RU:612
 Laziczius Jules – 35
 Le Bon Gustave – 1184, 1465, 1784, 1664, 1890:#1, 2025, 2278 / DE:436 / EN:194.43
 Le Floch-Prigent Loïk – 1890:#1
 Le Gros Clark W.E. – 35
 Le Guin Charles – 2473:#1
 Le Guin Ursula Kroeber – 385:#2, 421:#4, 422:#2, 451, 506, 579, 647:172, 1792, 1975.8;9, 2358:#10, 2445:220; 234-236;239, 2446:#22;672, 2473, 2473:passim, 2480:#6, C23.148:#3, C23.133 / BG:4 / DE:47, 56, 95, 186, 506:#12 / EN:42, 49, 78, 85, 86, 93, 128 / RU:123, 705.2;3, 706.1, 749.28, 749.32 ↗
 Le Pen Jean-Marie – 764, 776, 1799, 1890:#1 / DE:366
 Le Roy Édouard – 355:283
 Leach Gerald – 2445:442
 Lebenstein Jan – 812
 Lebesgue Henri Léon – 329:370
 Lebedienko M.M. (Лебеде́нко М.М.) – 329:557
 Lebediew Władimir (Лебедев В.И.). – 500
 Lebedz Aleksander (Лебедь А.И.) – 1154, 1179, 2480:#2 / RU:224, 553.16
 Leblanc Maurice-Marie-Émile – 244.1;2, 385:#1, 422:#1
 Lebovici Serge – 35
 Lec Stanisław Jerzy – 1890:#1, 2347:#3, C23.141:#2, C25:#1
 Lechoń Jan – 650, 846, 1256, 2050, 2099
 Lecomte du Noüy Pierre – 28
 Ledley Robert Steven – 329:569
 LeDoux Joseph E. – RU:553.17
 Lee Robert Edward – 384:#1, 421:#1
 Lees A.D. – 35
 Leeuwenhoek Antoni van – 35, 381, 878, 1256
 Lefèbvre Marcel François – 1167 / EN:149
 Legris Michel – 385:#1, 422:#1
 Legutka Ryszard – 804, 828, 1678, 1865
 Lehm Anna, ciocia S.Lema (Hania) – 320:53

Lehm Fryderyk, wuj S.Lema – 320:47;70-72, C25:#1

Lehm Herman (Lehm Hersch Nussen), dziadek S.Lema – 320:20, 1859, 2106, 2290:#2

Lehm Sara Lea, babka S.Lema – 320:20, 1859, 2106, 2290:#1

Lehma Fryderyka żona Niunia – 320:72

Lehndorf Hans von – 778, 1757

Leiber Fritz – 244.1, 329:187, 385:#6, 422:#7, 477.17, 2480:#2 / DE:45 / RU:705.1, 706.1

Leibniz Gottfried Wilhelm – 35, 89, 329:384, 1890:#1, C23.141:#1, E1.17, E6.16 / DE:28 / RU:270

Leinster Murray – 172, 244.1, 2480:#1 / RU:687.20

Leiris Michel – 355:171;180, E6.11

Leitmann George – 35

Leja Magda – 244.9

Lektorski Władysław (Лекторский В.А.) – 2480:#1

Lely Gilbert – 355:381, 2347:#1

Lem Anna, wnuczka S.Lema – 1454, 1557, 1775, 2290:#2, 2318:#4 / EN:152 / UK:62 ↗

Lem Barbara Maria z d. Leśniak, żona S.Lema – 147, 150, 221, 303, 314, 324, 500, 515, 519, 538, 636, 839, 1143, 1182, 1205, 1263, 1297.57, 1307, 1309, 1326, 1364, 1375, 1386, 1424, 1454, 1480, 1634, 1890:#11, 1891:#8, 1978, 2029, 2090, 2255, 2270, 2283, 2287.2, 2290:#29, 2318:passim, 2347:#66, 2358:#65, 2378.3, 2378.5, 2378.7, 2381.25;26;28;32;57;73;75;90, 2392, 2399:passim, 2403.5;14;22, 2416, 2437, 2445:213;254;257;283;299;310;317-319;330;367;368;404;430;434;448;460

;470, 2446:#115, 2458.1, 2473:#1, 2479:#1, 2480:#116, C23.110:#3, C23.136, C23.141:#51, C23.158:#40, C25:#18, B53.4, B72.2, E44.7:5 / DE:259, 341388, 484, 490, 506:#12 / ES:20 / HU:12 / RU:39, 81, 124, 214, 215, 218, 234, 270, 322, 680.6, 687.15, 707.8, 790:#1 / UK:4, 62 ↗

Lem Sabina z d. Wollner (lub Gottfried), matka S.Lema – 320:passim, 425, 468, 519, 1064, 1066, 1263, 1326, 1424, 2106, 2255, 2290:#15, 2318:#3, 2358:#12, 2445:369, 2446:499;500, 2480:#7, C23.141:#1, C23.148:#2, C23.163:#1, C24:#2 / RU:192, 687.9

Lem (Lehm) Samuel, ojciec S.Lema – 320:passim, 425, 480, 519, 534, 723, 1064, 1066, 1205, 1263, 1294, 1326, 1352, 1386, 1420, 1424, 1427, 1430, 1438, 1477, 1634, 1739, 1859, 2090, 2106, 2255, 2290:#33, 2318:#2, 2358: #10, 2369:57, 2378.1, 2379.26, 2399.17, 2403.6, 2437, 2446:186;522;540, E9:5, C23.137, C23.148:#1, C24:#3, C25:#10 / DE:74, 302 / EN:42, 78, 86, 149 / FR:12 / IT:3 / RU:192, 416, 500 ↗

Lem Stanisław Herman – passim

Lem Tomasz, syn S.Lema – 425, 498, 500, 516, 519, 538, 636, 705, 863, 1309, 1364, 1480, 1524, 1776, 1891:#6, 1978, 2018, 2090, 2255, 2287.1, 2287.2, 2290:#9, 2347:#8, 2358:#45, 2369:121, 2378.3, 2378.5, 2381.73; 75; 78-80; 90; 97, 2399:passim, 2403.3; 5; 6; 12; 16, 2416.3, 2445:214; 431; 434; 437; 448; 460, 2446:392; 400; 425; 434; 437; 440; 447; 461; 541; 549; 568; 569;586, 2479:#3, 2480:#71, C23.110:#3, C23.138, C23.141:#14, C23.148:#3, C23.158:#10, C24:#2, C25:#4, B53.4 / DE:156, 259, 341, 371, 388, 479, 484, 506:#12 / HU:12 / RU:94, 115, 192, 214,

224, 270, 322, 368, 553.16, 707.8,
707.10, 790:#1 / UK:62 ↗

Lem Władysław – 1890:#1, 2290:#1

Lemaire Marcel – 35

Lempp Albrecht – 1453 ↗

Lenard Philipp – 244.13, 1890:#1

Lendl Ivan – 1016, 1109.3

Lengyel Béla – 2480:#1 / RU:687.20

Leniger H.A. – 35

Lenin (Uljanow) Władimir (Ленин (Ульянов) В.И.), leninizm – 18, 25, 30, 33, 35, 56, 59, 85, 337, 600, 622, 633, 640, 668, 689, 704, 725, 752, 764, 785, 791, 793, 823, 828, 845, 847, 859, 968, 1063, 1094, 1104, 1297.32, 1405, 1411.19;27, 1442, 1452, 1487, 1890:#1, 1891:#1, 2053, 2290:#2, 2347:#2, 2358:#1, 2378.4, 2381.40, 2399.7, 2403.6;9, 2437, 2445:244;360;362;363; 451, 2479:#2, 2480:#8, C23.141:#1, C23.148:#2, C23.158:#1, C23.163:#10, C24:#4, C25:#2, E42.3:21 / CS:23.12 / DE:331, 371, 372 / RU:53, 102, 120, 167, 186, 187, 192, 224, 225, 238, 270, 730.4 / UK:15

Lennon John – 1411.21

Lenz Siegfried – 1297.34, 2358:#1 / DE:309 ↗

Leonard John N. – 329:560, 1890:#1, 2358:#1 ↗

Leonardo da Vinci – 40, 56, 244.14, 1292, 1109.12;15, 1281, 1474.10, 1890:#2, 2290:#1, 2318:#1, 2445:105, 2479:#1, C23.141:#3, C23.158:#1, C23.163:#1, E1.10, E6.3;10;14, E9:67, E29.7 / RU:53

Leonow Aleksiej (Леонов А.А.) – 315, 500, 2437, 2480:#1

Leontjew A.N. (Леонтьев А.Н.) – 35, 329:564

Lepieschkin W. – 3, 52

Lepieszńska Olga (Лепешинская О.Б.) – 752, 1474.5, 1558, 1711, 2403.9

Lepper Andrzej Zbigniew – 796, 1011, 1050:66, 1389, 1390, 1391, 1431, 1639, 1656, 1659, 1660, 1679, 1691, 1701, 1713, 1785, 1787, 1822, 1850, 1875, 1890:#5, 1948, 1977, 1981, 2065, 2070, 2071, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2087, 2152, 2159, 2174, 2190, 2199, 2201, 2205, 2206, 2207, 2208, 2211, 2213, 2218, 2225, 2228, 2232, 2290:#1, 2479:#1 / DE:45 / EN:149 / RU:406

Lequeu Jean-Jacques – DE:45

Lermontow Michaił (Лермонтов М.Ю.) – RU:612

Lernet-Holenia Alexander – 1890:#1

Leroux Gaston Louis Alfred – 244.2

Leroux Pierre – 35

Lesiewicz Witold – 2445:80

Leskow Nikołaj (Лесков Н.С.) – 2399.6, 2480:#1 / DE:313 / RU:270

Leslie John – 1271

Lessing Gotthold Ephraim – 355:319

Lessing Lawrence P. – 329:575

Leśmian Bolesław (Lesman Bolesław) – 355:596;597, 361, 384:#1, 385:#2, 421:#1, 422:#2, 528, 552, 567, 572, 577, 647:229;417, 688, 716, 843, 857, 1050:123, 1109.13, 1202, 1211, 1235, 1236, 1247, 1256, 1261, 1297.41, 1335, 1330, 1414, 1660, 1781, 1890:#2, 1891:#5, 1971, 1978, 2029, 2055, 2224, 2290:#2, 2347:#1, 2358:#1, 2399.13, 2437, 2479:#1, C23.141:#1,

C23.148:#1, C25:#3, E43.3:121 / DE:
259 / EN:86, 93, 103 ↗

Leśniadorski Zygmunt – 1890:#1

Leśniak Barbara, zob. Lem
Barbara

Leśniak Helena, teściowa S.Lema
– 1205, 1524, 2290:#1, 2318:#7,
2381.31, 2399.5, 2403.14, 2445:286;
369;460, 2446:334;436, 2480:#8, C23.
141:#1, C25:#1

Leśniak Władysław, teść S.Lema –
723, 2290:#2, 2318:#1

Leśnodorski Bogusław – 2290:#1

Leuba James Henry – 5

Leverenz H.W. – 35

Levi Franco – 35

Levy Alan – C23.51 ↗

Levy David H. – DE:388

Levy H. – 35

Levy Jeanne – 35

Lewandowska Irena – 1891:#1,
2480:#2 / RU:749.28 ↗

Lewicka Maria – 320:109-111, 1050:
73, 2290:#1, C25:#2

Lewicki, profesor gimnazjalny –
320:109, 2290:#2, C25:#1

Lewicz W.G. (Левич В.Г.) –
329:558

Lewin A.B. (Левин А.Б.) – 35

Lewin Kurt – 6

Lewin Leonard C. – 421:#1

Lewinsky Monica – 1370, 2290:#2

Lewinsohn Richard – 329:577

Lewis Clarence Irving – 35

Lewis D. – 35

Lewis Flora – 1551, C23.141:#4

Lewis Layton – 35

Lewszyn Igor (Левшин И.В.) –
477.17, 2480:#6 / RU:790:#1

Ley Willy – 329:560, 385:#1, 422:#1

Leziné Irena – 18

Lévi-Strauss Claude – 329:49;50;
155;156;526;555;574, 355: 264; 272;
275; 279; 285; 313; 405; 420, 477.6,
647:183;209;338, 1713, 1890:#2, 1891:
#2, 2347:#2, 2358:#1, 2369:65, 2479:
#1, C23.141:#4, C23.163:#2, C23.163:
#1 / DE:23

Liao Si Ming – 329:345

Lichański Jakub Zdzisław –
1891:#7, 1957, 2450, C23.123 ↗

Lichodiejew Leonid (Лиходеев
Л.И.) – 2480:#1

Lichoszerstnych Gawriił (Лихо-
шерстных Г.У.) – RU:790:#8

Lichtenberg Georg Christoph – 35

Ligaczow Jegor (Лигачёв Е.К.) –
643, 2378.4

Lilienthal Otto – 625, 844, 1050:39,
1109.4, 1297.5, 1411.13, 2290:#1,
2342, E6.3 / DE:462

Lilley Samuel – 35

Limbourg Robert de – 35

Limoges Pierre de – 35

Lincoln Abraham – 384:#1, 421:#1,
2358:#1

Lind Jakov – 1890:#1

Lindbergh Charles Augustus –
1050:17, 1072, 1451, 1776, 1890:#1,
2445:100, 2479:#1 / DE:404, 413 / RU:
249

Linde Andrei – 1091, 1411.26, 1780, C25:#1

Linné Carl von (Linnaeus Carolus) – 244.1, 355:278, 385:#1, 422:#1, 477.6, 477.17, 558, 708, 878, 978, 1109.19;23;25, 1198.32, 1211, 1223, 1271, 1297.18, 1411.17, 1474.3;15;17, 1890:#1, 1891:#1, 1975.9, 2287.4, 2358:#1, 2403.4, C23.141:#2, E18.14

Linton Ralph – 35

Linz Werner Mark – 1891:#5, 2358:#75

Lipińska Olga – 1978

Lipman Jerzy – 2445:118

Lippmann Edmund O. von – 35

Lippmann Walter – 2347:#1

Lipska Ewa – 843, 1170, 1361, 1363, 1387, 1424, 1478, 1971, 1978, 2029, 2055, 2059, 2290:#1, 2318:#3, 2378.7, 2399:passim, 2446:#12;681;683, 2480:#1, C23.141:#1, C23.151, C25:#3, C53 ↗

Lipski Jan Józef – 596 ↗

Lisiecka Alicja – 2347:#1, C23.158:#1

Lisowski Jerzy – 1733, 2347:#2, C23.141:#8 ↗

Lister Joseph – E9:117 / DE:6

Liston Charles „Sonny” – 2347:#2

Listowski A. – 36

Littlejohn David – 299

Livi-Bacci Massimo – 903

Livingstone David – 2480:#1 / RU:707.10

Liwiusz Tytus – 2347:#1

Lloyd Harold – 1491, C25:#1

Lloyd Morgan Conwy – 35

Lo Kuan Czung – 384:#1, 421:#1

Locke John – 819, 1109.25

Locke William Nash – 477.5

Lockspeiser Ben Sir – 35

Loevinger Jane – 35

Loey A. van – 35

London Jack (Chaney John Griffith) – 89, 249, 320:149, 385:#1, 422:#1, 567, 801, 1326, 1330, 1891:#1, 1957, 2042, 2135, 2251, 2358:#1, 2480:#1 / DE:309 / RU:553.18

Long Huey – 385:#1, 422:#1

Loomis Charles P. – 35

Lorca Federico García – 55, 1733, 1890:#1 / RU:240

Loren Sophia – 1357, 2347:#1

Lorenz Konrad Zacharias – 329:325, 355:91, 556, 647:136, 1890:#2, 2445:443, C25:#3

Lorpevre Georges – 35

Loudon James D. – 35

Lourie Richard – 2358:#1

Lovecraft Howard Phillips – 507 / DE:124

Lovell Alfred Charles Bernard – 329:560 / DE:133

Lovelock James – C25:#1

Lowell Abbott Lawrence – 35

Lowry Malcom – 355:168, 1890:#3, 2347:#2

Lubarskij Kronid (Любарский K.A.) – 329:561 / RU:790:#1

Lubelski, korepetytor – 1890:#1, 2290:#1

Lubicz-Nycz Jan – 2347:#1

Lubińska Teresa – 2207, 2213
 Lucas George – 2318:#1
 Luce Robert Duncan – 329:569, 1135.6, 2369:43
 Luchins Abraham S. – 35
 Lucretius (Titus Lucretius Carus) – 314, 1890:#1
 Ludendorff Erich – E20.3
 Ludlum Robert – 716, 718, 2479:#1 / DE:380.1
 Ludwig Emil – 56
 Ludwik XIII (Louis XIII le Juste), król Francji – E1.10
 Ludwik XIV (Louis XIV le Grand), król Francji – 113, 1050:98, 2290:#1, 2347:#1
 Ludwik XV (Louis XV), król Francji – E17:67
 Ludwik XVI (Louis XVI), król Francji – 83, 2480:#1
 Lugol Jean Guillaume Auguste – E9:84
 Lugowski Marek – 2473:#1 ↗
 Lukian z Samosaty – 384:#1, 421:#1
 Luksemburg Rosa – DE:367
 Lukullus (Lucius Lucinius Lucullus) – 385:#1, 422:#1
 Luliński Daniel – 1975.9
 Lullus Raymundus – 329:518
 Lumière Louis Jean – 2255
 Lund J.W.G. – 35
 Lundwall Sam J. – 421:#4, 477.13, 1975.8, 2358:#1 / DE:65, 95 / EN:36, 42 ↗
 Luther (Luter) Martin – 640, 2358:#1 / DE:129

Lyndon John – 2347:#1
 Lyotard Jean-François – 903, 944, 1109.13, C25:#1 / EN:140.3
 Lyttleton Raymond Arthur – 329:529;560;561
 Łagin Łazar (Лагин Л.И.) – 59
 Łapa Walentyn (Лапа В.Г.) – 329:568, C23.163:#1
 Łapiński Zdzisław – 650
 Łarin Siergiej (Ларин С.И.) – 2480:#13 ↗
 Łastowiecki Andrzej – 1036, 1430, 1890:#1, 2290:#2
 Łatyński Marek – 2378.7, 2403.2
 Łazariew P.P. (Лазарев П.П.) – 329:564
 Łęcka Gabriela – 847 ↗
 Łętowska Ewa Anna – 2232
 Łobaczewski Nikołaj (Лобачевский Н.И.) – 35, 384:#2, 421:#2, E3:119, E6.10
 Łobanow Paweł (Лобанов П.П.) – 30
 Łomnicki Tadeusz – 2445:93
 Łomonosow Michaił (Ломоносов М.В.) – 35, 37, 40, 845, C25:#3
 Łomow B.F. (Ломов В.Ф.) – 329:564;576
 Łopuszański Jan – 1397, 1407
 Łoza, kolega z gimnazji – 320:206
 Łoziński Józef – 1890:#2, 2479:#3
 Łubieński Tomasz – 1845
 Łubnicki Narcyz – 738, 802, 1094, 2224
 Łukasiewicz Jan – 1335, 1352

Łukasiewicz Juliusz – 2125

Łukaszenko Aleksandr (Лукашенко А.Г.) – 1100, 1297.9, 1317, 1326, 1335, 1339, 1390, 1487, 1525, 1660, 1681, 1701, 1835, 1862, 1890:#1, 1948, 1952, 2210, 2143, 2290:#1, 2479:#1, 2480:#1 ↗

Łukaszewicz Jerzy – 1890:#1, 2403.6, 2445:468, C23.163:#2, C25:#1

Łukawska Danuta – 2445:248

Łuria Aleksandr (Лурия А.Р.) – 329:564, 1109.16, 1474.14, 2287.4, C25:#1 / DE:388

Łysenko Trofim (Лысенко Т.Д.) – 30, 36, 58, 314, 633, 636, 670, 683, 689, 752, 802, 889, 1094, 1098, 1208, 1282, 1297.7, 1352, 1411.21, 1430, 1438, 1474.5, 1558, 1655, 1688, 1711, 1890:#3, 1891:22, 2058, 2125, 2147, 2255, 2290:#4, 2369:101, 2403.9, 2480:#3, C23.148:#1, C24:#1, C25:#6 / DE:63 / EN:93, 42, 86 / FR:9, 12 / RU:155, 187, 553.17;18 / UK:12

Łysiak Waldemar – 889

Maar Christa – 1614, C25:#1 ↗

Mabry Thomas – 1891:#1

MacBeth George – 384:#1, 421:#1

MacDonald John Dann – 244.1

MacGowan R.A. – 329:553;560

Mach Wilhelm – 1890:#2, 2290:#1, 2347:#1, C23.141:#3

Machejek Władysław – 89, 688, 765, 857, 2347:#2, 2351, 2378.5, 2381.11, 2403.13, 2445:371;375;468, 2446:280, 2480:#3, C23.141:#3, C23.158:#15, C23.163:#1

Machiavelli Niccolò di Bernardo – 421:179, 633, 1075, 1842, 1975.8, C23.158:#1 / EN:194.8

Machowski Ignacy – 2347:#1, C23.158:#1

Maciąg Włodzimierz – 78.1, 160, 1050:129, 2347:#3, 2445:375, C23.141:#2, C23.158:#1, C24:#2 ↗

Macierewicz Antoni – 1890:#3

Mackert Josef – 35

Mackiewicz Józef – 879, 1061, 1297.51, C23.141:#1

Mackiewicz-Cat Stanisław, zob. Cat-Mackiewicz Stanisław

MacLean Catherine – 385:#1, 422:#1

Macmillan Harold – 2347:#1

Maczek Stanisław Władysław – 1971

Maddock John – 436.1, 1474.18

Madejska-Ostaszewska Noemi – 476, 763, 857, 2029, 2318:#3, 2347:#1, 2445:317-319, 2480:#1, C23.141:#6, C23.158:#1 ↗

Madejski Andrzej – 2318:#1, 2347:#1, C23.141:#4, C23.158:#1, E8.2:161

Mader Otto – E22:92

Madonna (Cicccone Madonna Louise) – 803, 1304

Magala Sławomir – C25:#1

Magellan Ferdinand – E44.7:70

Magistretti Tesisiner Augenarztes Pietro – 35

Magny Olivier de – 355:171

Magoun Horace W. – 329:271;556

Magritte René – 1335, 2029, 2290:#1

Mahomet – 1715, 1320, 2233

Mahr Kurt – 421:#1

Mailer Norman Kingsley – 399,
1975.8, 2347:#1, 2480:#1 / DE:56, 95 /
EN:42 / RU:705.2

Maison Lucien – 329:564

Majakowski Władimir (Маяков-
ский В.В.) – 519, 551, 803, 845,
2347:#1, 2480:#4, C25:#2 / RU:368,
707.10

Majchrowski Jacek Maria – 1868

Major John – 1050:34

Majski Iwan (Майский И.М.) –
2290:#1

Makarenko Anton (Макаренко
А.С.) – 89, 2347:#1

Makarenko Jakow (Макаренко
Я.И.) – 2445:292, 2480:#3

Makowski Adam – C25:#1 ↗

Makuszyński Kornel – 801, 2227

Malamud Bernard – 1890:#1, 1975.8,
2358:#6, 2480:#1 / DE:56, 95 / EN:42 /
RU:705.2

Malec, naukowiec – 726

Malenkow Georgij (Маленков
Г.М.) – 62, 1890:#1

Malewicz Kazimierz (Малевич
К.С.) – 1890:#1, 1965

Malewska Hanna – 797, 1890:#1,
2113 / EN:103 ↗

Malewski Andrzej – 329:574

Malherbe E.G. – 35

Malinowski (w 1959 r.) – C23.158:
#1

Malinowski Bronisław – 329:574

Maliszewski Karol – 2217

Mallet Allain Manesson – 35

Mallory George – 785, 1404, 1890:
#1, 2290:#1

Malory Thomas – 883, 2358:#1

Malraux Andre – 2347:#1

Malthus Thomas Robert – DE:6

Maluta (budowniczy domu) –
C23.158:#1

Małachowski Aleksander – 421:#1,
1660

Małysz Adam – 1747, 1890:#1, 2144

Mameli Efisio – 35

Man Paul de – 781, 831, 1109.13,
1555, 2479:#1

Mandalian Andrzej – C23.158:#1

Mandelbrot Benoit B. – 1109.7,
1297.4, 1411.13, C25:#1 / EN:140.3

Mandelsztam Osip (Мандель-
штам О.Э.) – 1108, 1297.9, 1890:#1,
1891:#1, 2290:#1, 2479:#1, 2480:#2 /
RU:224

Manicheusz (Mani), manicheizm –
355:112; 310; 486; 543, 384:47; 48; 87;
173, 385:142-144; 216; 333; 377, 419,
2445:259

Mann Erika – 2347:#1, 2480:#1

Mann Golo – 1135.6

Mann Heinrich – 1890:#1

Mann Thomas – 72, 97, 116, 181, 214,
244.12, 314, 329:487;488, 337, 341,
355:12;53;54;86;140;145;169;226;325,
380, 384:#7, 385:#9, 391, 421:#7, 422:
#8, 427, 476, 477.4;8;11, 480, 525, 555,
647:101; 190; 191; 232; 307; 308; 310;
313-319; 321-328; 338; 341-350; 367;
370; 374-376; 380; 383; 384; 385; 399;
400;406, 843, 901, 968, 1050:48, 1156,
1289, 1297.21;43, 1481, 1491, 1493,
1595, 1890:#7, 1891:#2, 1912, 1975.8,
1978, 2021, 2059, 2064, 2090, 2097,

2135, 2190, 2220, 2251, 2255, 2310.19, 2318:#1, 2347:#17, 2358:#11, 2369:63, 2445:298;351;352;356;358, 2479:#4, 2480:#13, C23.110:#1, C23.141:#8, C23.148:#3, C23.158:#5, C23.163:#2, C25:#2, E6.3, E18.6 / DE:14, 22, 23, 28, 56, 65, 78, 86, 91, 178, 290, 305.12, 309, 349, 479 / DE:14, 454 / EN:36, 103 / ES:16 / RU:27, 33, 78, 84, 118, 225, 553.18, 612, 707.10 / UK:16

Manson-Bahr Philip – 35

Manstein Fritz Erich von – 968, E42.3:158

Manwell Reginald D. – 35

Mao Tse-tung, maoizm – 525, 600, 622, 625, 633, 640, 785, 1297.32, 2347:#2, 2445:436;451, 2446:496, 2480:#1, C23.163:#1 / DE:27, 102

Marchais Georges – 2358:#1

Marchlewski Teodor – 36, 1297.51

Marcinkiewicz Kazimierz – 2207, 2209

Marcinkowski Tadeusz – 1297.25, 1890:#1

Marcinów, kumpl z garażu – 1095, 1438

Marcos Imelda – 803, 1050:73, C25:#1 / DE:380.1 / RU:188

Marcuse Frederick L. – 35

Marcuse Herbert – 360, 385:#1, 1891:#1, 1891:55, 2445:451;455, C23.148:#1, C23.163:#2

Marczyński Antoni – 716, 2347:#1, C23.141:#1, C23.158:#1

Marczyński Bolesław – 2135

Margonin Jean-Louis – 2290:#1

Maria Teresa Carolina di Borbone-Napoli – 2347:#1, C23.141:#1

Marie Antoinette Josèphe Jeanne de Habsbourg-Lorraine – 2217

Marinesko Aleksandr (Маринеско А.И.) – 1910

Marinin M. – 35

Marinina Aleksandra (Маринина Александра, Алексеева М.А.) – RU:553.18

Mariotte Edme – 2358:#1, E29.9

Marius Gaius – 1891:#1

Markiewicz Henryk – 329:577, 355:60;84, 442, 477.4, 646:17, 650, 2347:#2, 2352, 2380.6, 2446:353, 2479:#4, 2480:#2, C23.124, C23.141:#2, C23.163:#1, C25:#1 ↗

Markiewicz Maria – 2347:#1

Marković Mihailo – 329:539;570

Markow Andriej (Марков А.А.) – 309, 310, 355:596, 395.4.1, 395.4.2, 477.16, 1109.18, 1109.20, 1289, 1890:#4, 1891:#3, C23.141:#1, C23.148:#1, C23.163:#2, C25:#1 / EN:140.3

Markowski Józef – 1293, 1430, 2290:#1

Markowski Zygmunt – 216, 1890:#1

Marks Karol, marksizm, zob. Marx Karl

Marks Paul – 715

Marley W.G. – 35

Marlowe Christopher – 355:140

Marochnik Leonid (Марочник Л.С.) – 619, 2310.28, 2480:#1, E18.8 / RU:145

Marquardt Hans – 329:564

Marquiset Jean – 329:577

Marr N.Ja. (Мapp Н.Я.) – 35

Marshall Francis Hugh Adam – 35
 Marshall George Catlett – 244.13, 623, 710, 761, 802, 1890:#2
 Marszak Samuël (Маршак С.Я.) – 2358:#1, 2480:#1
 Martay Ingeborg – 2456.16÷19
 Martay Oscar – 2456.16÷19
 Martell Karl (Młot Karol) – 423.2, E6.3, E18.13
 Martin Charles Noel – 329:576
 Martin Paul – 2213
 Martin Thomas – 35
 Martinet Henri – 35
 Marusarzowie, rodzina – 2318:#1
 Marx Chico, Groucho, Harpo i Zeppo, bracia – 2347:#2
 Marx Karl Heinrich, marksizm – 6, 18, 29, 30, 33, 35, 38, 56, 89, 124, 127, 136:201;211;212;290, 337, 341, 355:406;424;428, 361, 385:#2, 421:#1, 422:#2, 433, 436.1, 477.17, 539, 552, 579, 583, 588, 593, 596, 625, 628, 633, 640, 647:123;353, 667, 668, 670, 677, 689, 704, 705, 708, 712, 715, 718, 727, 738, 752, 755, 766, 767, 774, 786, 791, 793, 797, 823, 828, 847, 861, 863, 953, 985, 1038, 1039, 1050:55, 1094, 1095, 1104, 1124, 1135.2, 1156, 1182, 1109.4, 1199, 1203, 1256, 1293, 1297.1;10;18;27;28;38;51, 1304, 1318, 1320, 1339, 1487, 1631, 1725, 1890:#7, 1891:#1, 1975.9, 1987, 2002, 2290:#1, 2318:#1, 2347:#7, 2358:#6, 2378.4, 2381.12, 2399.7, 2403.4; 20; 23, 2445:244; 347; 354;364; 373; 447; 448; 450; 451; 455; 466; 467; 469, 2446:558, 2473:#1, 2479:#1, 2480:#7, C23.110:#8, C23.141:#3, C23.158:#6, C23.163:#44, C24:#4, C25:#5, B53.2, E42.3:21;61 / CS:23.12 / DE:129, 156, 197.4, 233.1, 250, 309, 331, 349, 350, 354, 358, 366, 371380.2, 388,

389, 401, 491 / EN:93 / HU:12 / MK:3:#4 / RU: 53, 70.1, 70.12.1, 155, 167, 173, 186, 187, 192, 205, 217, 224, 225, 244, 612, 706.2, 767.25, 790:#1 / UK:15
 Marysia (Misia), kuzyna S.Lema – 801
 Marzin Florian F. – DE:506:#1 ↗
 Masaryk Tomáš – 2076
 Mascolo Dionys – C23.141:#3
 Masłowska Dorota – 2081, 2087, 2090, 2220, 2117, 2171, 2182, 2479:#2
 Mason S.F. – 35
 Massey Harrie S.W. [pomyłkowo: Messi G.] – 329:558
 Masson-Oursel Paul – 35
 Mastroianni Marcello – 2480:#1
 Masud Ahmad Szah – 1722
 Maśliński Sławomir – C23.148:#2
 Matejko Jan – 727, 1975.12
 Mateusz Ewangelista (Mattay, Matthew), święty – C23.141:#1, E9:148
 Mather K. – 35
 Matheson Richard – 244.1, 385:#3, 422:#3
 Matthes Axel – DE:201
 Matthews Jessica – 1050:101, 1297.9
 Matthews W.K. – 35
 Matuszewski Ignacy – 1789
 Matuszewski Ryszard – 2399.13, C23.148:#1
 Matwin Władysław – 1095
 Maublanc Rene – 35/2
 Maugham Somerset – 168

Maupassant Guy de – 647:193;281 / DE:78

Maurois André (Herzog Émile) – 2480:#1

Maxwell James Clerk – 41.3, 384:#1, 421:#1, 423.2, 477.17;21, 499, 625, 647:382;385;389, 2342, E8.1:91, E18.13;14, E25:153 / DE:156 / EN:86, 93 / RU:790:#1

May Elaine – 385:#1, 422:#1

May Karl Friedrich – 320:63;149, 384:#1, 421:#1, 567, 688, 791, 801, 840, 901, 1524, 1628, 1713, 1978, 2059, 2129, 2290:#2, 2318:#1, 2358:#2, 2479:#3, 2480:#1, C24:#2, E6.5, E20.10 / RU:159

Mayer Hans Jürgen – 1891:#1 ↗

Mayntz Renate – 329:574

Mazepa I.I. (Мазепа И.И.) – 35

Mazlish Bruce – 329:574

Mazowiecki Tadeusz – 655, 656, 668, 673, 674, 678, 679, 681, 689, 694, 710, 712, 718, 754, 1684, 1767, 1868, 1890:#1, 1975.9, 1996, 2025, 2089, 2184, 2231, 2378.5, 2378.6, 2403.2;4;6;9;11;13;14;22, 2479:#1, 2480:#7 / DE:354 / RU:173, 192 ↗

Mazur Marian – C23.148:#2

Mazurkiewicz Władysław – 93, C23.158:#2

Márquez Gabriel García – 1290

Mätzig (Maetzig) Kurt – 1890:#1, 2290:#1, 2347:#1, 2445:50, C23.158:#2

McCandless Boyd Rowden – 35

McCann Edson – 244.1

McCarthy John – 588, 1891:#2, 2358:#3, C23.148:#1

McCulloch Warren S. – 320:208, 1109.16, C23.148:#1, C23.163:#1, E29.7

McElhone Natascha – RU:427

McGlothlin W.J. – 35

McIntosh James – 384:#1, 385:#1, 421:#1, 422:#1

McIntyre A.R. – 35

McKay David – 136:322, 1109.15, 1411.17, C23.163:#2, E18.11, E29.7 / DE:95 / EN:42

McKay Donald – 385:#1, 422:182, 477.3

McKenzie Alex – 35

McKinsey J.C.C. – 329:569

McLuhan Herbert Marshall – 647:86, 774, 781, 849, 855, 989, 1050:64, 1297.15;17, 1349, 1474.20, 1487, 1660, 1891:#2, 2358:#1, 2479:#1, C23.148:#1, E1.10, E8.2:246 / DE:265, 356, 461 / EN:56 / MK:3:#3

McMillan Edwin Mattison – E20.8

McNamara Robert Strange – 600, 2480:#1

Mead Margaret – 329:577, 647:54, C23.163:#1

Meadows Dennis L. – 436.1, 2445:443

Meegeren Han Anthonius van – 1561, 2358:#1

Mehoffer Józef – 2347:#1, C23.158:#1

Meinhoff Ulryke – 1050:16, 1175, 1548, 1890:#1, 2445:446;451, C23.163:#2

Meisenheimer Johannes – 385:#1, 422:#1 / DE:45

Meiser Hans – 767, 2290:#1

Meissner Janusz – 567, 689, 1890:#2,
2182, C23.141:#2, C25:#2

Meissner Krystyna – 2347:#1

Meitner Lise – 244.13, 1297.29, 1734,
1890:#1 / DE:296 / HU:21

Mejbaum Waław – 329:572, 477.17,
2445:298, 2446:#1, C23.110:#1, C23.
148:#3, C23.163:#1 ↗

Melczuk I.A. – 329:570

Melies Georges – 399

Mellanby Edward – 3

Melnyk Andrij – 2076

Melnyk Mychajlo (Мельник
М.В.) – 1865

Melville Herman – 329:558, 1493,
1713, 1766, 1882, 2358:#1 / DE:454 /
EN:49

Melvin R. Laird – 2209

Melzer John Henry – 35

Menaker Daniel – 2358:#1

Mendel Gregor Johann – 30, 35,
1688, 2378.4, C23.163:#1, C25:#1,
E6.3 / EN:93

Mendelejew Dmitrij (Менделеев
Д.И.) – 35, 384:#1, 421:#1, 477.17,
548, 1474.17, 1511, 1890:#1, 1891:#1,
2480:#1, C24:#1, E5.5, E22:57 / RU:19

Mendelssohn-Bartholdy Jakob
Ludwig Felix – 477.7, C23.141:#1,
E2.5

Mengele Josef – 477.7, 647:207,
1109.15, 1297.46, 1390 / DE:388

Mengistu Haile Mariam – 2378.4

Menocal Peter de – 866

Mercator Gerard – 355:351, 484.2,
1411.14, E12:16, E20.27, B10

Meredith Scott – 2473:#1

Merkel Angela – 1548, 1920, 1992,
2100, 2174, 2178, 2188, 2190, 2192,
2196, 2197, 2198, 2199, 2201, 2202,
2205, 2207, 2208, 2209, 2211, 2226,
2227, 2229, 2318:#1 / DE:491

Merleau-Ponty Maurice – 651, 715,
738, 865, C23.110:#1

Merliss R.R. – 384:#1, 421:#1 / DE:28

Merril Judith – 244.1, 384:#4, 385:#1,
421:#4, 422:#1, 2480:#1 / RU:705.3

Merson-Davies L. – 477.17

Mesarović Mihajlo – 2358:#1

Messerschmitt Wilhelm Emil – 596

Metternich-Winneburg Klemens
Lothar von – 1890:#1

Meunier Constantin – E9:67 / DE:6

Meury Hubert – C23.141:#1

Mevel Jean – 35

Meyer Joseph – 320:73;102, 953,
1297.23;55, 2195, C24:#1

Meyer Krzysztof – 857, 2399.1,
2445:100, 2446:445, 2480:#1, C23.141:
#1, C23.148:#1, C23.158:#4, C23.163:
#2 / EN:42 / RU:66 / UK:6 ↗

Meyrink Gustav (Meyer Gustav) –
1890:#1, 1891:#1, C23.163:#1

Meželajtis Eduardas (Межелай-
тис Э.В.) – 2480:#1

Mętrak Krzysztof – 2347:#1

Micewski Andrzej – 2403.17

Michaelson L.W. – 2473:#3

Michajłow A.I. (Михайлов А.И.)
– 329:570

Michajłow F.T. (Михайлов Ф.Т.)
– 329:577

Michalik Józef – 2290:#1

Michalski Jan – 329:560, 567, 1297.55 ↗

Michał Anioł, zob. Michelangelo Buonarroti

Michałkow Siergiej (Михалков С.В.) – 1527

Michanow A.I. (Миханов А.И.) – 36

Michaux Henri – 384:#1, 421:#1, 1975.8

Michel Albin – C23.141:#3

Michel Faber – 2185

Michelangelo Buonarroti – 320:145; 147;148, 750, 1109.9, 1297.10, 1975.8, 2479:#1, E2.1:69, B42

Michelson Albert – 1504

Michnik Adam – 689, 725, 754, 782, 801, 821, 827, 889, 1050:27;79;80, 1192, 1403, 1525, 1701, 1776, 1860, 1890:#1, 1900, 1910, 1977, 2078, 2107, 2119, 2174, 2218, 2290:#1, 2378.6, 2403.4;9;11;13;14;18-20;22;23, 2479:#2, C25:#2 / RU:173 ↗

Miciak Iwona – C25:#1

Micińska Anna – C23.141:#1

Miciński Tadeusz – 829, 833, C23.141:#1

Mickiewicz Adam Bernard – 6, 244.12, 320:13;104;105;198, 355:82; 161;170, 385:#2, 422:#2, 477.8;11, 525, 567, 593, 633, 647:230, 650, 688, 752, 767, 801, 802, 847, 851, 1050:127, 1095, 1177, 1211, 1235, 1247, 1256, 1261, 1297.10;41;53, 1307, 1327, 1424, 1538, 1593, 1733, 1865, 1890:#8, 1975.12, 2050, 2090, 2104, 2105, 2106, 2129, 2184, 2192, 2217, 2290:#3, 2318:#1, 2347:#9, 2358:#5, 2399.8;10, 2445:259;478, 2473:#1, 2479:#4, 2480:

#3, C23. 141:#5, C23.148:#1, C23.158: #1, C25: #3, E9:63, E42.3:101 / DE:6, 419 / UK:8, 15 ↗

Mickiewicz Celina z Szymanowskich – 2347:#1

Miczurin Iwan (Мичурин И.В.) – 30, 33, 35, 36, 633, C25:#1

Miechowski (w 1976 r.) – C23.158: #1

Miecińska Blanka – 2445:67

Miedwiediew Dmitrij (Медведев Д.А.) – 2218

Miedwiediew Roj (Медведев Р.А.) – C23.158:#1

Mielke Erich – 791

Mielnik P.M. (Мельник П.М.) – 35

Mielnikow Anatolij (Мельников А.С.) – RU:767.26

Mienschutkin B.N. (Меншуткин Б.Н.) – 40

Miereżko Wiktor (Мережко В.И.) – RU:790:#1

Mieroszewski Juliusz – 2100, 2190

Miers Harriet Ellan – 2205

Mierzejewski (Межеевский, БААП, 1989) – 2480:#1

Mieszko I, książę Polski – 2347:#1

Mieszko-Wiurkiewicz Joanna – 2218

Mietek, kuzyn S.Lema (możliwie matka – Maria z domu Hescheles) – 320:56

Międzyrzecki Artur – 2347:#1 ↗

Mikke Jerzy – 670, 2403.10;11;13

Mikołaj II (Николай II), car Rosji – 2347:#1

Mikulski Kazimerz – 1109.11, 2290:
#1, 2347:#1

Mila, praczka – 320:63

Milch Adele – 2130, 2179, 2358:#1 ↗

Milch Erhard – 1297.33

Milewicz Ewa – 2290:#1

Milewski Tadeusz – 329:570

Milewski W. – 2445:284

Miligram Stanley – 2290:#2

Mill John Stuart – 944

Millas Vallierosa J.M. – 35

Miller Danuta – 1489.1

Miller Henry Valentine – 355:368;
373, 385:#2, 422:#2, 477.7, 647:205,
660, 1660, 1890:#1, 2347:#3, 2358:#1,
2479:#3, 2480:#2, C23.148:#1 / DE:309
/ RU: 707.4

Miller Leszek – 1527, 1701, 1850,
1868, 1890:#2, 1948, 1971, 2091, 2174

Miller Walter jr. – 244.1, 385:#11,
422:#12 / DE:95 / EN:42

Milligan M.O. – 35

Mills C. Wright – 329:574

Milne Alan Alexander – 244.2,
355:85, 843, 2002, C23.163:#2, E6.3

Milner Peter – 329:271

Milošević Slobodan – 797, 802, 819,
857, 861, 1050:24;71, 1062, 1072,
1080, 1085, 1297.30;35;40, 1349, 1397,
1402, 1403, 1404, 1405, 1407, 1418,
1421, 2290:#1, 2480:#1 / DE:439 /
EN:149

Milton John – 1050:37, 2480:#1

Miłaszewicz Z. – 2445:304

Miłosz Czesław – 19, 21, 89, 477.3;7,
560, 572, 574, 628, 650, 679, 688, 717,

786, 813, 824, 843, 846, 857, 1050:19;
117, 1192, 1211, 1236, 1297.41;45,
1313, 1327, 1330, 1352, 1366, 1370,
1387, 1416, 1424, 1433, 1462, 1465,
1545, 1548, 1584, 1593, 1622, 1627,
1637, 1657, 1660, 1733, 1781, 1890:
#24, 1891:#2, 1962, 1967, 1975.9,
1978, 2033, 2055, 2076, 2087, 2090,
2093, 2095, 2099, 2104, 2105, 2119,
2129, 2144, 2147, 2149, 2152, 2198,
2205, 2217, 2220, 2290:#5, 2318:#2,
2347:#2, 2358:#5, 2399.8;13, 2412,
2445:258; 259; 382; 466; 468, 2479:#8,
2480:#1, C23.141:#11, C23.158:#6,
C23.163:#2, C25:#1, C23.152 / EN:86,
93 / RU:240, 553.18, 707.6 ↗

Minc Hilary – C23.158:#1

Mincer, pediatra – 2290:#1

Minkiewicz Agnieszka – C23.158:
#1

Minkowski Aleksander – 2347:#1,
C23.141:#1

Minsky Marvin – 601.12, 1109.5,
1109.6, 1282, 1411.15, 2479:#1, 2480:
#1, C25:#2 / DE:484

Minticz-Skarżyńska Lidia –
2347:#1

Miodek Jan – 762 ↗

Miodoński Jan – 2290:#1

Miodowicz Alfred – 1890:#1,
2399.15, 2403.3;14

Mirer Aleksandr (Мирер А.И.) –
2480:#20 / RU:111, 790:#1

Miszczenko (Мищенко), onkolog
– 3

Miś Bogdan – 1199

Mitchell Margaret Munnerlyn –
385:#1, 422:#1, 647:215, 840, 1523,
2479:#1 / DE:95, 100 / EN:42, 61

Mitchell Marta – 2473:#2

Mitchell Wesley Clair – 35
 Mitchinson Naomi – 385:#4, 422:#3 / DE:45
 Mitterand François Maurice – 929, 1108, 1297.50, 1890:#2, 2399.12, 2480:#20 / RU:563
 Mladić Ratko – 1080, 1085, 1297.30; 35, 1297
 Mleczko Andrzej – 1890:#1 ↗
 Mniszkówna Helena – 261, 355:140, 477.4, 2347:#1, 2479:#1, C23.141:#1
 Mobutu Joseph-Desiré – 244.26, 477.15
 Mochnacki Maurycy – 355:141
 Mock Alois – 767
 Moczar Mieczysław (ps. Demko Mikołaj) – 1297.55, 1890:#1, 2347:#1
 Model Walter – 968
 Modrow Hans – 2403.06
 Modrzejewski (mecenat, w 1971 r.) – C23.158:#1
 Mody Paul Amos – 329:564
 Modzelewska Maria – 1297.55
 Modzelewski Karol – 1433, 1462, 2479:#1 / RU:192
 Moebius Paul Julius – DE:6
 Moede Walther – 1784
 Moholy Lucia – 35
 Moles Abraham Andre – 329:570, 355:37;43 / RU:706.1
 Molière Jean-Baptiste – 320:102, 477.6, 2347:#5, 2479:#1
 Mollison P.L. – 35

Mołotow Wiaczesław (Молотов B.M.) – 38, 968, 1441, 1462, 2159, 2290:#1, C23.158:#1 / DE:305.12
 Mondale Walter Frederick – 600
 Monge Gaspard – 1890:#1, E6.3
 Moniuszko Stanisław – 320:17;83, 2106
 Monod Jacques – 532, 536, 556, 933, 1411.5, 1437, 1474.7, 2358:#1, 2403.24, 2480:#1, C25:#7 / RU:269
 Monroe James – 583, 1239, 1527, 1642, 1715
 Monroe Marilyn (Baker Norma Jean) – 241, 355:67, 384:#1, 385:#2, 421:422, 422:#2, 535, 842, 844, 863, 1023, 1030, 1109.12, 1297.3, 1352, 1411.7, 1411.12, 1424, 1491, 2097, 2101, 2203, 2255, 2270, 2358:#2, 2479:#1, E17:85;86;89;90;101;115; 117, E27:105 / DE:416 / RU:188
 Monsiel Edmund – 2290:#1
 Montagner Luc Antoine – 789, 793, 1135.2, 1109.26
 Montagu M.F. Ashley – 329:562
 Montaigne Michel Eyquem de – 2347:#2
 Montesquieu Charles-Louis de Secondat Baron de – 35, 2479:#1
 Montgolfier Joseph Michel i Jacques Etienne, bracia – 632, 1109.1, 1411.23, 1536, 1699, C25:#3 / DE:438
 Montherlant Henry de – 2135
 Moon Sun Myung – 1050:11;55;63, 1278, 2290:#1
 Moorcock Michael – 384:#1, 385:#1, 421:#1, 422:#1, 1975.8, 2480:#1
 Moore Catherine Lucille – DE:28

Moore Gordon – 1277, 1411.20 / RU:553.17

Moore Pamela – 2347:#1

Moore Ward – 384:#1, 385:#1, 421:#1, 422:#1 / DE:45

Morandiere Leon-Francis Julliot de la – 35

Moravec Hans – 1474.18 / DE:404, 413, 484

Moravia Alberto – 1891:#1, 1975.8, 2347:#1 / DE:56

Morawiecki Kornel – 667, 681

Morawiecki Mateusz Jakub – 2403.05

Morawski Stefan – 2290:#1, 2445:387, C23.163:#2

More (Morus) Thomas – 318, 385:#1, 422:#1, 2480:#1, C25:#1 / DE:371

Moreau Pierre – 35

Morgaczew A., onkolog (Мопрачѣв А.) – 3

Morgan Barton – 35

Morgan Elaine – 2480:#3

Morgan Thomas Hunt – 30, 35, 1688 / RU:187 / UK:12

Morgenstern Christian – 1493, C23.158:#1 / DE:454

Moro Aldo – 2358:#1

Morozow Nikołaj (Морозов Н.А.) – C24:#1

Morris Desmond – 400, 422:#1, 1109.31, 1891:#1, C23.148:#1

Morris Philip – 2290:#1

Morrisette B. – 355:170;173

Morrison David – 329:65, E41.1

Morrison Philip – E41.1 / RU:790:#1

Morrison William – 244.1

Morse Samuel Finley Breese – 320:118, 329:338, 381, 1109.13, 1614, 2287.4, 2480:#1, E4:39, E5.3, E17:140, E22:171

Morstin Ludwik Hieronim – C23.141:#1

Morstin-Górska Maria – 1389, 1890:#1, 2055, 2347:#1

Morsztyn Jan Andrzej – 1713, 1890:#1

Morkowicz Jakub – 567, 688, 2347:#2, C23.141:#1, C23.158:#1

Moskowitz Samuel – DE:95 / EN:42

Moszyńska Danuta – 389

Mościcki Ignacy – 667, 859, 1297.40, 2071, 2105, 2117, 2184, 2347:#1, 2378.5

Motyka Lucjan – 1050:129, C23.141:#1, C23.148:#1, C24:#1

Mourant Arthur E. – 35

Mourant John A. – 35

Moynihan Daniel – 2358:#1

Mozart Wolfgang Amadeus – 244.26, 477.15, 1050:17, 1481, 1978, 2029, 2381.15, 2473:#1, C23.163:#1 / BE:1

Mozołowski Andrzej – 733

Möbius August Ferdinand – 35, 355:183, E9:157, E15.5, E18.5, B30.7

Möllemann Jürgen Wilhelm – 1799

Mößbauer Rudolf Ludwig – 2287.4

Mroczkowska Janina – 2347:#1 ↗

Mrozowska Zofia – 2347:#1

Mrożek Antoni – 2347:#1

Mrożek Sławomir – 89, 127, 182, 314, 355:157, 632, 643, 650, 681, 756, 819, 840, 843, 847, 857, 944, 948, 1050:49, 1074, 1156, 1109.13, 1370, 1402, 1486, 1491, 1687, 1890:#10, 2059, 2113, 2119, 2141, 2213, 2290:#6, 2318:#13, 2332, 2347:passim, 2358:#5, 2369:52, 2378.3, 2378.6, 2378.7, 2381.35, 2399.4;11;12;16;17, 2403.17, 2446:#29;664, 2473:#2, 2480:#37, C23.148:#3C23.153, C23.158:#22, C23.163:#4, C25:#1 / DE:313 / EN:184 / RU:27, 687.8;9;11;12;16, 790:#1 / SV:7↗

Mrożek Susana – 2378.6

Mróz Daniel – 332, 632, 634, 2283, 2318:#1, 2347:#6, 2358:#5, 1891:#8, 2445:182, 2480:#2, C23.37, C23.148:#3, C23.158:#2 / RU:790:#1

Mubarak Husni – 1873, 2191

Much David Cronenberg – 2059

Mucha Jiří – 154

Muchin K.N. (Мухин К.Н.) – 329:558

Muktada al Sadr – 2105, 2212

Mullen Richard Dale – 2358:#1 / EN:60, C23.52 ↗

Muller Hermann Joseph – 1890:#1

Mumford Lewis – 329:576

Mundek, wuj S.Lema – 320:53

Munk Andrzej – C23.158:#1

Mura Antonino – 35

Murányi Beatrix – C23.58 ↗

Murchison Carl Allanmore – 5

Murillo Bartolomé Esteban – DE:6

Murray Charles – E19.1

Murray John – 35

Murray Raymond C. – 35

Musiał Stanisław – 1977 ↗

Musil Robert – 355:140, 477.9, 1834, 1890:#1, 1975.8, 2347:#1, 2358:#4, 2369:63, 2479:#1, C23.141:#1 / EN:93

Musorgski Modest (Мусоргский М.П.) – 1544, 1978

Mussolini Benito – E1.10, E18.6 / RU:218

Mutte Karol – C25:#1

Müller Heiner – DE:366

Müller Paul Hermann – 35

Müller Walter – E22:80

Müller Wolfgang – 647:167 ↗

Müller, mechanik – 2399.17

Müller-Hill Benno – 962, 1050:13, 1890:#2

Münchhausen Börsies von – 385:#1, 422:#1

Münchhausen Karl Friedrich Hieronymus von – 119, 2358:#1 / RU:612

Münterfering Franz – 2119, 2199, 2201, 2206, 2207

Müntzing Arne – 329:564

Myers Robert Cobb – 35

Myres John L. – 35

Mysiek Wiesław – C23.148:#1, C23.158:#1

Myszkowski Krzysztof – 1098, 1438, 2033, 2090, 2198, 2220, 2290:#1, 2479:#1 ↗

Naan Gustaw (Наан Г.И.) – 470, 2480:#1, C23.148:#1

Nabl Franz – 1890:#1

Nabokov Vladimir (Набоков В.В.) – 251, 295, 355:94;95;156, 384: #1, 385:#2, 421:#1, 422:#2, 477.9;10, 647:313;314, 688, 831, 1481, 1491, 1890:#4, 1978, 2059, 2097, 2347:#2, 2358:#3, 2369:61, 2399.12, 2445:258, 2479:#2, 2480:#5, C23.141:#10 / DE: 186, 309, 419 / RU:159

Nadeau Maurice – 2347:#1

Naganowska Irena – 2347:#1

Naganowski Egon – 1890:#1, 2479:#1

Nahmias Maurice E. – 35

Naipaul Vidiadhar Surajprasad – 2058

Najder Zdzisław – 679, 712, 742, 760, 764, 1135.2, 2290:#1, 2318:#2, 2403.11-15

Najsztub Piotr – 1981 ↗

Nalimow Wasilij (НАЛИМОВ В.В.) – 468, 625, 1135.9, 1109.13, 1109.15, 1109.21, 1109.25, 1211, 1890:#8, 2445:443, 2480:#2, C23.163:#14 / EN:140.3

Nałkowska Zofia – 803, 804, 840, 857, 982, 1062, 1075, 1178, 1297.53, 1431, 1439, 1569, 1891:#1, 2290:#1, 2358:#1, 2479:#1, 2480:#2, C23.141: #3, C23. 148:#1, C23.158:#1, C25:#3 / RU:706.2

Napałkow A.W. (Напалков А.В.) – 313

Napoleon Bonaparte – 307, 314, 320:106, 329:154; 216; 276; 279; 280; 283;292, 345, 355:82;132, 384:#1, 421:#1, 477.3;17, 708, 715, 944, 1253, 1254, 1297.12, 1411.12, 1627, 1890:#1, 2347:#2, 2403.23, 2473:#1, 2480:#1, C23.148:#2, C23.158:#2, C25:#2E1.10, E2.1:74, E6.14 / DE:430

Napoleon III Bonaparte – DE:305.17

Nardelli, producent czekolady – 320:23

Narlikar Jayant V. – 1565, 1890:#1

Narutowicz Gabriel – 2076, 2077, 2403.2 / DE:354

Nasielski Adam – C23.141:#1

Nasiłowska Anna – 2217, 2220 ↗

Nasrin Taslima – 2174

Nasser Gamal Abdel – C23.163:#1

Nastulanka Katarzyna – 242 ↗

Navratilova Martina – 1016, 1109.3, 2290:#1

Nawrocki Witold – 642 ↗

Nawrocki, profesor gimnazjalny – 320:109;113;121;124, 2290:#1, C23. 141:#1, C25:#1

Needham Dorothy M. – 35

Needham Joseph – 5, 47

Negri Giovanni – 35

Neill Sam – 35

Nelson Everett J. – 35

Nelson Horatio – 329:286

Nelson Robert – 1808

Neron, cesarz rzymski – 989, 2347:#2, 2479:#1

Nesvadba Josef – 2480:#1, C23.148: #1

Netanjahu Benjamin – 1203, 1297.34, 2213, 2224

Neumann John von – 136: 171;208;258, 263, 329:525;570, 355: 67, 359, 384:#1, 395.3.1, 421:#1, 436.1, 477.3, 647:301;304, 810, 953, 1109.9;15;23, 1297.28, 1407, 1411.17; 31, 1455, 1474.2;11, 1527, 1613, 1627, 1890:#1, 1891:#1, 2290:#1, 2358:#1,

2369:86, 2403.24, 2445:402, E17:154, E18.10, E29.7 / DE:45, 259, 388, 426, 439, C23.148:#4, C23.163:#4 / EN:140.3

Neurath Otto – 355:238, 477.17

Newberg Andrew – 1568, 1978

Newell Allen – 329:176, 1109.25

Newerly Igor – 2480:#2, C23.158:#3

Newman James R. – 329:574

Newton Isaac – 35, 56, 329:47;49;93; 220; 231; 283; 325; 338; 347; 452; 537, 355:143, 385:#4, 422:#3, 423.2, 477.17, 601.12, 625, 647:382, 795, 869, 1135.9, 1190, 1109.6;25, 1297.16, 1357, 1411.31, 1631, 1890:#2, 1891:#1, 2318:#1, 2342, 2347:#1, 2369:87, C23.141:#2, C23.148:#1, C23.158:#1, C25:#3, E2.1:92, E2.2, E6.10;16, E11:110, E18.14, E20.1:57, E22:50, E25:35;101, E27:82, E29.1;7 / DE:388 / EN:140.3 / HU:21 / RU:38, 53

Nicholls Peter – 2473:#1 ↗

Nicholson William – 35

Nicieja Stanisław S. – 1285, 1388, 2262, 2458.1, B48

Niegowski Władimir (Неговский В.А.) – 244.16, 329:564

Niekrasow Nikołaj (Некрасов Н.А.) – RU:368

Niekrasow Wiktor (Некрасов В.П.) – 97

Niemcewicz Julian Ursyn – 2347:#3

Niemczynow W.S. (Немчинов В.С.) – 30

Niemen Czesław (Wydrzycki Czesław Juliusz) – 1625.1, C23.148:#1, C23.158:#1

Niesiołowski Stefan – 742, 851, 1352, 1890:#1, 2479:#1

Nietzsche Friedrich Wilhelm – 244.12, 341, 477.8, 647:363;374;376-379;381;384;385, 1135.6, 1890:#12, 2347:#2, 2358:#1, 2420.1, 2437, C23.141:#1, C23.148:#1, E18.6, E27:153 / DE:95 / EN:42, 103

Niewiadomski Eligiusz – 2076

Niewiadomski Tomasz (?) – 2480:#2 / RU:790:#1

Niewiakin Jewgienij (Невякин Е.В.) – 2480:#1 / RU:790:#1

Niewierow Aleksandr (Неверов А.С.) – 2129

Niezabitowska Małgorzata – 656, 673, 2403.4;5

Nikifor (Drowniak Epifaniusz) – 1890:#1

Nikołaj II, car Rosji – C23.163:#1

Nikołajew Adrian (Николаев А.Г.) – 2347:#1, 2480:#1, C25:#1

Nikołajew M.N. (Николаев М.Н.) – 329:570

Nikolskij I.A. (Никольский И.А.) – 329:558

Nimkoff Meyer F. – 35

Nitsch Kazimierz – 47

Nitschke August – 2445:442

Niven Larry – 384:#4, 385:#2, 421:#4, 422:#2

Nixon Richard Milhous – 366, 1297.50, 1625.1, 1891:#1, 2193, 2209, 2358:#7, 2473:#2, C23.148:#2 / EN:78 / RU:553.18

Nobel Alfred, nagroda Nobla – 35, 262, 329:259;276, 385:#1, 422:#1, 518, 535, 560, 715, 853, 879, 904, 989, 1061,

1170, 1171, 1149, 1235, 1290, 1307,
1313, 1370, 1375, 1424, 1464, 1544,
1593, 1674, 1806, 1892.3, 1959, 2194,
2220, 2287.2, 2369:77;80;93;96;97,
2378.5, 2399.8, 2401.21, 2403.1;6;22;
24;27, 2445:258;466;468, 2446:355;
446, 2480:#12, C23.141:#3, C23.158:
#2, C25:#4, E2.1:73, E17:211 / DE:92,
265, 324, 439 / EN:42, 140.3, 149 /
HU:21 / RU:240, 790:#1

Nobile Umberto – 384:#1, 421:#1

Nolte Ernst – 962, 1297.28;31, 1393,
2002, 2025

Noonan William – 2358:#1

Norse Alan E. – 385:#1, 422:#1

North Oliver – 2358:#1

Northrop John Knudsen – 842

Norton Alden H. – 385:#1, 422:#1

Norton Andre Alice – 2480:#1 /
RU:706.1

Norwid Cyprian Kamil – 21, 327,
355:140;154, 384:#1, 385:#1, 421:#1,
422:#1, 477.13;14, 567, 593, 625, 1327,
1580, 1614, 1631, 1660, 1708, 1890:#6,
1891:#3, 1892.5, 1975.9, 1978, 2105,
2283, 2290:#1, 2318:#1, 2347:#2, 2358:
#1, 2399.10, C23.141:#3, C23.148:#1,
C24:#1

Nosilewska Anna – 755

Noskiewicz, profesor gimnazjalny
– 320:91, 1050:69

Nostradamus (Nostre-Dame Michel
de) – 839, 1364, 1890:#3, E42.3:81 /
DE:6 / RU:499

Novak Kim – 2101

Novarro Ramón – E17:

Nováková Eliška – 35

Novotna Jana – 1147

Novotný Antonín – 2445:376;381

Nowacki Witold – 2445:471

Nowak Andrzej – 1767 ↗

Nowak Jerzy Robert – 1011

Nowak Leopold (Poldzio) – C23.
158:#7

Nowak Zbigniew – 1444

Nowak-Jeziorański Jan – 891, 948,
1297.34, 1660, 1672, 1850, 1890:#1,
1971, 1992, 2002, 2403.16, 2479:#1 ↗

Nowakowski Marek – 432, 1890:#1,
2479:#2

Nowakowski Zygmunt – 851

Nowicki Marek – 2445:59, 2446:306

Nowik Ilja (Новик И.Б.) – 313,
329:570, 477.17, 2480:#1

Nowikow Michaił (Новиков
М.С.) – 2480:#1

Nowotny (Frau) – DE:227

Nowożyłow I.W. (Новожилов
Ю.В.) – 329:559

Nó Lorente de – 329:283

Nudelman Rafail (Нудельман
Р.И.) – 384:#1, 421:#1, 1095, 1625.3,
1891:#7, 2290:#1, 2358:#10, 2446:#2;
680;681, 2473:#2, 2480:#89, C23.112,
C25:#1 / RU:111, 687.28, 705:passim,
706:passim, 707:passim, 749:passim,
790:#1 ↗

Numano Mitsuyoshi – C25:#1 ↗

Nunn Trevor – 2347:#1

Nunzio Balbino del – 35

Nurowska Maria – 1297.1, 1524,
2290:#1, 2403.23

Nycz Małgorzata – 2392 ↗

Nycz Ryszard – 1113 ↗

Nyczek Tadeusz – 2347:#1 ↗
 O.Henry (Porter William Sidney) – 843, 1890:#2, 2135, 2358:#2, C24:#2
 Oakley K.P. – 35
 Oberth Hermann – 369, 385:#1, 422:#1, 878, E22:50
 Obirek Stanisław – 1627, 1701, 1890:#1, 1892.1-7, 1977, 1978, 2101, 2270, 2274 ↗
 Obrazcow Władimir (Образцов В.Н.) – 33
 Obremba Gabriela – 2347:#2
 Obremba-Mrozek Maria (Mara) – 2347:#28
 Obruczew Władimir (Обручев В.А.) – E22:12;13
 Obtulowicz Mieczysław – 1891:#1
 Ochab Edward – 2445:366
 Ochotnikow Wadim (ОХОТНИКОВ В.Д.) – 33, 59, 61
 Ockham Wilhelm (William of Occam) – 329:73-75,88,91, 355:16, 385:#2, 395.4.1, 422:#1, 422:41, 517, 647:345, 1891:#2, 2287.2, 2403.1, 2480:#1, C23.163:#1, E2.2, E8.2:253, E12:91 / EN:36 / RU:38, 687.23, 790:#1
 Odojewski Włodzimierz – 833, 829
 Odyniec Edward Antoni – 2347:#1
 Oettinger Anthony Gervin – 477.5
 Offutt Andrew – 385:#1, 422:#1 ↗
 Ogino Kyūsaku – 113
 Ogórek Michał – 819
 Ohm Georg – DE:6
 Ohnesorge Wilhelm – 244.13
 Ohno S. – 3

Okudżawa Bułat (Окуджава Б.Ш.) – 2480:#1
 Okołowski Paweł – 2053, 2224 ↗
 Okoński Michał – 857 ↗
 Ola, znajoma S.Lema ze Lwowa – 2318:#2
 Olbers Heinrich Wilhelm – 329:6;7
 Oldfield R.C. – 35
 Olds James – 329:271
 Olearczuk (w 1957 r.) – C23.158:#2
 Olech Joanna – 1557
 Olechowski Andrzej Marian – 1462
 Olejnik Monika – 1890:#1
 Oleksy Józef – 1068, 1072, 1090, 1297.49, 2044, 2479:#1 / RU:203
 Oliphant Marcus – 244.13
 Olivier Laurence Kerr – 1050:46
 Olszewski Jan – 730, 735, 754, 1104, 1297.50;51, 1391, 2403.22, 2479:#1 ↗
 Omar Mohammad – 1698, 1699, 1715
 Onasis Aristoteles Socrates – 1890:#1, 2347:#1, 2480:#1
 Onassis (Kennedy) Jackie – 647:73, C23.158:#1, C23.163:#1
 Ong Walter – 1892.7
 Oort Jan Hendrik – 1763
 Oosterloo N. – 35
 Opaliński Kazimierz – 1890:#1
 Opalek Kaziwierz – 2445:387, C23.163:#1
 Oparin Aleksandr (Опарин А.И.) – 28, 30, 33, 47, 2287.4
 Opolski Fryderyk – 2445:459;461

Oppenheirner Robert – 244.13
 Oppman Artur – 2347:#1
 Oramus Marek – 1414, 2043, 2287.1-4, 2380.6, C23.113, C24:#1 ↗
 Orbeli Leon (Орбели Л.А.) – 30
 Orczy Emmuska Baroness – 355:199, 385:#1, 422:#1 / EN:42
 Ordon Julian – 2347:#1
 Ordway F.I. – 329:553;560
 Ordżonikidze Grigorij „Sergo” (Орджоникидзе Г.К.) – 33, 2381.19, 2445:360
 Orear Jay – 329:559
 Orkan Władysław (Smaciarz Franciszek Ksawery) – 355:122
 Orlansky Harold – 35
 Orliński Wojciech – 2290:#1 ↗
 Orlowsky Teresa – 718
 Orłowski Wiesław – 484.2, B9
 Orphevre Georges – 35
 Orski Mieczysław – 845, 1545, 2055, 2087, 2090, 2479:#1 ↗
 Orszulik Alojzy – 1890:#1, 2480:#1
 Ortega y Gasset Jose – 1890:#1
 Orwell George (Blair Eric Arthur) – 244.1, 265, 318, 385:#3, 422:#3, 477.11, 596, 647:101, 823, 831, 1135.6, 1411.11, 1891:#3, 1975.8, 2097, 2358:#5, 2369:111, 2378.4 / DE:250, 265; 267, 274.1, 318, 351, 416 / EN:194.8 / ES:11 / FI:1 / FR:9 / RU:214
 Orwid Maria – 2256.1;3 ↗
 Orzechowski Marian Odon – 642, 656, 2403.4, 2445:491
 Orzeszkowa Eliza – 1890:#3, 2347:#1

Osadczuk Bohdan – 1036, 1050:121;133, 2076, 2290:#1
 Osborn Henry Fairfield – 17, 329:577, 436:1
 Osborn John – 1411.25
 Osęka Andrzej – 1173
 Osiatyński Jerzy – 828
 Osiatyński Wiktor – 1656
 Osipow A.P. (Осипов А.П.) – 329:570
 Osmańczyk Edmund – 120
 Ossolińscy, rodzina – 2445:199
 Ossowska Maria – 329:574, 856, C23.110:#2
 Ossowski Stanisław – 856, C23.110:#2, C23.163:#1
 Ostaszenko Jewgienij (Осташенко Е.К.) – RU:81, 790:#1
 Ostrom Stanley R. – 35
 Ostrowska Bronisława – 1235
 Ostrowski Gieorgij (Островский Г.Л.) – RU:790:#4
 Ostrowski, mecenas – 2378.3
 Ostrowski Nikołaj (Островский Н.А.) – RU:224, 406, 506
 Oswald Ian – 1757, 2002, 2029
 Oświecimski Stefan – 953, 1688, 1890:#1, 2290:#1
 Ottey Merlene – 1147
 Otto Nicolaus August – 244.26, 477.15
 Otwinowski Stefan – 2347:#1, C23.141:#1, C23.158:#2
 Overhage Carl F.J. – 329:559

Owen David Anthony Llewellyn – 861
 Owen L.N. – 35
 Owen Ray David – 329:565
 Owieczkin Walentin (Овечкин В.В.) – 97
 Ozierow Witalij (Озеров В.М.) – RU:790:#1
 Ożóg Jan Bolesław – C23.158:#1 ↗
 P. Miecio, kolega z gimnazji – 320:95
 P. Wanda, kolega z gimnazji – 320:105
 Pabel Rudolf – C23.59 ↗
 Paczkowski Andrzej – 2290:#1
 Paczowska Maria – 2347:#1
 Paczowski Bohdan – 2347:#2
 Paczyński Bohdan – 2287.4, 2290:#1
 Paetz Juliusz – 1781
 Paganini Niccolò – 857, 2479:#1
 Pagetti Carlo – 485 ↗
 Pahlawi Reza – 1297.23
 Pajączkowski Franciszek – 2445:199
 Palach Jan – 1996, 2446:#1, C23.148:#1
 Palladin A.I. – 3
 Palladino Eusapia – 477.21, 1891:#1
 Palme Sven Olof Joachim – 1050:20, 2310.2, 2480:#1
 Palmer Ronald Geoffrey – 329:559
 Pałka Franciszek – 2347:#1
 Panek Józef – 2347:#1
 Paneth F.A. – 35

Pangborn Edgar – 385:#1, 422:#1
 Panné Jean-Louis – 2290:#1
 Panowa Wiera (Панова В.Ф.) – 97
 Panowkin Boris (Пановкин Б.Н.) – 1271, 1890:#1 / RU:239, 479, 790:#1
 Panshin Alexis Adams – 2480:#1 / RU:705.3
 Pańczyszyn Marian – 1890:#1, 2290:#1
 Pański Jerzy – 242, 246, 717, 1098, 1154, 1326, 1438, 1890:#2, 2290:#1, 2294, C25:#1 / BE:1 / EN:152 / RU:81, 89, 225
 Paolis Paul F. de – 35
 Papin Denis – 37
 Papini Giovanni – 553
 Papuga Jan – 1297.55
 Paracelsus (Hohenheim Theophrastus von) – 35
 Paradinas Maria – 35
 Paradowska Janina Maria – 1971
 Paramonow Boris (Парамонов Б.М.) – 2480:#1
 Paramonow Jerzy – 93
 Parandowski Jan – 72, 2290:#1, 2347:#1, C23.141:#1, C23.158:#5
 Pareto Vilfredo – 2358:#1
 Parin W.W. (Парин В.В.) – 329:556;570, 2445:200 / RU:790:#1
 Parker Eugene Newman – 329:559
 Parker George Stafford – 2480:#1
 Parker Kamila – 1468
 Parkin Peter H. – 35
 Parkinson Cyril Northcote – 436.1 / DE:290

Parkinson James – 1768, 1890:219, 2445:365 / DE:371

Parmigianino (Girolamo Francesco Maria Mazzola) – 2347:#2

Parnas Jakub – 1208, 1297.7, 1890:#1, 2290:#1

Parnicki Teodor – 314, 355:591, 385:#1, 399, 422:#1, 477.7, 647:198; 199, 829, 833, 840, 1060, 1192, 1109.13, 1890:#4, 1891:#1, 1975.9, 2399.8, 2445:258, 2479:#1, C23.141:#1, C23. 148:#2, C23.158:#2, C25:#2

Parnow Jeremiej (Парнов Е.И.) – 2480:#6 / UK:4 ↗

Parrinder Patrick – 647:103 ↗

Partyka Artur Jerzy – 1016, 1147

Parys Jan – 1063

Pascal Blaise – 333, 395.4.1, 477.2; 17, 647:277, 804, 1447, 1753, 1890:#1, 2347:#1, 2358:#4, C25:#1, E4:15, E9:111;124, E18.15, E33.7 / DE:6, 100, 127 / EN:61, 103

Pasek Jan Chryzostom – 241, 355:343, 399, 647:140, 812, 1890:#2, 1891:#4, 2347:#1, 2358:#3, 2446:#1, 2479:#1, C23.148:#1, C23.163:#1 / RU:790:#2

Pask Gordon – 329:361;555, 477.17, 2445:392-394, C23.163:#3

Passendorfer Jerzy – C23.158:#4

Passent Daniel – 642, 643, 1975.9, 2403.6

Pasternak Boris (Пастернак Б.Л.) – 1062, 2347:#1, 2480:#1, C23.141:#3, C25:#1 / RU:270

Pasteur Louis – 329:468, 346, 789, 647:60, 1375, 1465, 1614, 1630, 1890:#1, C23.141:#2 / DE:396, 397

Pastuszka Józef – 5

Paszkowski Józef – 1297.41, 2347:#1, 2339.6, 2479:#1, 2480:#1

Patkowski Maciej – C23.158:#1

Patterson Thomas Stewart – 35

Patton George – C24:#1

Paukszta Eugeniusz – C23.141:#1

Paulhan Jean – 1890:#1

Pauli Wolfgang von – 35, 329:73, 384:#1, 421:#1, 565, 651, E4:29

Paulus Friedrich von – 2347:#1

Pavelić Ante – DE:380.2

Paweł (Paulus), święty – 1, 37, 410, 421:#1, 1091, 1297.56, 1320, 2399.8, E18.14, E8.1:120

Paweł VI (Paulus VI), papież – 1757

Pawlak Waldemar – 948, 1050:142, 2480:#1

Pawlak Zdzisław – 329:570

Pawlenko Piotr (Павленко П.А.) – RU:224

Pawlicki Michał – 2347:#1

Pawlikowska Anna – 113, 1050:65, 1890:#1

Pawlikowski Jan Gwalbert – 2129

Pawłow Iwan (Павлов И.П.) – 33, 45, 50, 1336, 1603, 1775, 1890:#4, 2290:#1, E9:117 / DE:6 / RU:159

Pawłow Siergiej (Павлов С.И.) – 2480:#1

Pawłow Walentin (Павлов В.С.) – RU:173

Pawłowa Muza (Павлова М.К.) – 2347:#2

Pawłowicz Paweł – 933

Payne-Gaposchkin C. – 329:561

Pazura Cezary Andrzej – 1977
 Pąkciński Marek – 1890:#1 ↗
 Peano Giuseppe – E9:53, E18.4 / DE:6
 Pearl Raymond – 385:#1, 422:#1, 926, 1109.17, 1411.4, 1890:#1, 1891:#1
 Pearshall William Harold – 35
 Pec-Ślesicka Barbara – 2445:115
 Peccei Aurelio – 421:#1
 Peers Robert – 35
 Pei Mario – 329:570;574
 Peierls Rudolf Ernst – 244.13, 329:559
 Peiper Tadeusz – 355:109, 1890:#1
 Peltier Roger – 35
 Penderecki Krzysztof – 944, 1890:#1, 2347:#1, 2399.1, 2399.4, 2479:#1, 2480:#1, C23.141:#1 / EN:113 ↗
 Penrose Roger – 1135.9, 1159, 1109.28, 1411.10, 1474.12;17, 1890:#4, 2304, C25:#3, E18.14 / DE:439 / EN:140.3 / RU:563
 Pepinsky Harold B. – 35
 Pepinsky Pauline Nichols – 35
 Pepys Samuel – 355:81, 647:394-396, 1289, 1401, 2358:#3, 2479:#4
 Percival John – 35
 Persy Saint John – C23.141:#1
 Perelman R.G. – 329:576
 Peres Szimon – 1041, 1178, 1297.34, 1890:#1, 2403.5
 Perot Ross – 803, 827, 989
 Perrin Jean – 35
 Perry William – 1297.49

Persinger Michael – 1568
 Perutz Leo – 1890:#1
 Perutz Max Ferdinand – 35
 Perzanowski Jerzy – 1437
 Pestel Eduard – 2358:#1
 Pešek Rudolf – RU:790:#1
 Petch Thomas – 35
 Petrarca Francesco – C23.141:#1
 Petrie Robert Methven – 431, C23.158:#1
 Petronius (Gaius Petronius Arbiter) – 1890:233, 2347:#2
 Petrow E.A. (Петров E.A.) – 329:570
 Petrucci Daniele – UK:4
 Petsche Hellmuth – 1727, 1891:#1, 2290:#1, C23.125
 Pettenkofer Max von – 1561
 Peyfuss Sylvia – DE:541.4
 Pęk Bogdan – 1957
 Péan Jules – DE:6
 Pétain Philippe – 1890:#1
 Péter Rozsa – 329:570
 Pfaff Wiliam – 1304, 1402 / DE:371
 Pfizer Charles – 1411.28
 Phidias – 1890:210, 1965
 Phillips Peter – 244.1, 385:#2, 422:#2 / RU:3
 Phillips Rog – 384:#2, 421:#2
 Philmus Robert M. – 1890:#1 / EN:128, C24:#1 ↗
 Piaget Jean – 329:564, 384:#2, 421:#1
 Piasecki Bolesław – 725, 2007, 2087, 2290:#1

Piasecki, producent chałwy – 320:134

Piasecki Sergiusz – 1890:#1, 2290:#1

Piasecki Stanisław – 1890:#1

Piastowie, ród – 600, 642

Piatier Jacqueline – 1891:#1

Piazzolli Astor – 1978

Picasso Pablo Ruiz (Blasco Pablo Ruiz) – 113, 355:145, 477.11, 650, 1177, 1297.10, 1357, 1890:#1, 2318:#1, 2347:#3, 2369:50, 2479:#1, C23.141:#1, E43.3: 151

Piccard Jacques – 827

Pickering Andrew – 1109.7

Pieniążek Szczepan – C23.148:#2

Pieracki Bronisław – 320:111, 2290:#1, C25:#1

Pierce John Robinson – 329:570

Pieronek Tadeusz – 1320, 1525, 1639, 2290:#2 ↗

Pierzyński Włodzimierz – 567

Piestrak Marek – 498, 502, 1491, 1890:#2, 2318:#4, 2445:112;115, 2446:#1, C23.148:#1, C23.158:#12, C23.163:#1 / RU:790:#2

Pieszczachowicz Jan – 2480:#1, C23.141:#1 ↗

Pieszczanowicz Jan – C23.158:#1

Pietlura Symon (Петлюра С.В.) – 2076

Pietrow Igor (Петров И.Г.) – 2480:#29

Pietrowa M. (Петрова М.) – 45, 50

Pietruszewska Ludmiła – RU:240

Pięciak Wojciech – 1656

Piffl Erna – 244.13

Pigoń Stanisław – 2092, 2347:#1, C23.141:#1, C23.148:#1

Pilarella, nauczycielka – 2358:#1

Pilch Jerzy – 851, 1050:9, 1093, 1297.31, 1370, 1376, 1433, 1603, 1890:#1, 2479:#1 ↗

Pilotyn (w 1961 r.) – C23.141:#2

Piłat (Pilatus Pontius) – 926, 1354, 2445:231, E17:126 / EN:194.32

Piłsudski Józef – 320:167,198, 600, 669, 678, 724, 828, 1038, 1039, 1050:116;119;140;149, 1282, 1289, 1297.35;51, 1335, 1352, 1433, 1525, 1597, 1628, 1691, 1701, 1713, 1789, 1851, 1890:#8, 1892.5, 1967, 1975.9; 12, 2076, 2077, 2091, 2100, 2101, 2108, 2117, 2164, 2190, 2205, 2208, 2210, 2227, 2290:#3, 2347:#1, 2378.5, 2403.2;5;13, 2405, 2479:#2, 2480:#1, C24:#2, C25:#1 / DE:354, 389 / RU: 167, 234

Pines David – 313, 329:559

Pingaud Bernard – 355:170

Pingaud Robert – 2347:#1

Pinget Robert – 355:170, 1324, 1975.8 / DE:26, 56

Pini Tadeusz – 567

Pinkerton Allan – 647:230

Pinochet Augusto José Ramón – 1370, C23.141:#1

Pinsker M.S. (Пинскер М.С.) – 329:570

Piotr (Petrus), święty – 679, C23.141:#1, E8.2:251

Piotr I (Пётр I), car Rosji – 1725, 2378.4, 2480:#1

Piotrowski J. – 151

- Piotrowski Stefan – 78.1, 725
- Pipes Richard Edgar – 2130, 2190
- Pirandello Luigi – 2358:#1
- Piranesi Battista Giovanni – 2029, 2473:#1
- Pirie Norman W. – 35
- Pitaval Gayot de – 936, 942, 1135.6, E19.1-3
- Pitigrilli (Dino Segre) – 320:63, 801, 1524, 2129
- Pius VI, papież – 355:380
- Pius X, papież – EN:149
- Pius XII, papież – 1297.44
- Piowski Kazimierz – 36
- Piwińska Marta – 2347:#1
- Piwnik Barbara Elżbieta – 1679, 1684
- Piwowarczyk Jan – 681, 1050:122, 1389, 1890:#2, 2055, 2290:#1
- Piowski Marek – 2318:#1, 2445:114;122, 2480:#1, C23.158:#5 / RU:94, 705.5
- Pizel, sąsiad Błońskich – C23.141:#1
- Placek Stanisława – 2318:#2
- Planck Max – 329:559, 385:#2, 422:#1, 422:523, 931, 1091, 1109.1;2, 1198.32, 1228, 1411.14, 1890:#1, 1890:229, 2052, 2318:#1, 2369:80, 2480:#1, E20.7, E22:96, E41.1 / DE:296, 318, 354 / ES:11 / RU:269
- Plank Robert – 421:#4, 2480:#1 / EN:36 / RU:706.1 ↗
- Platon (Plato) – 5, 329:204, 333, 360, 361, 647:105;168, 672, 718, 764, 1109.22;31, 1474.17, 1890:#6, 2068, 2255, 2358:#5, 2369:123, 2399.8, 2480:#1, C23.141:#2, C23.148:#1, C25:#3, E1.10, E3:187, E11:187, E18.3, E27:142, E29.7 / DE:26, 78, 232.1, 426 / EN:140.3 / RU:215, 217, 270
- Platt Alan – 329:559
- Platt Charles – 384:#1, 421:#1
- Platzek Matthias – 2207, 2209
- Plotyn (Plotinus) – 1109.25, 1890:#1, 2358:#1
- Pluciński Ryszard – 2347:#1
- Plutarch – 35, 580, 2480:#1
- Płatonow Andriej (Платонов А.П.) – 688
- Płaza B. – 2445:421
- Płoński Dorian – 1098, 1438, 1890:#1, 2021, 2394, 2399.17
- Płoński Edmund – C23.148:#1
- Płoński Janusz – C23.26 ↗
- Płużański Marek – 672
- Pociejewski A.P. (Поцелуевский А.П.) – 35
- Podgórecki Adam – 329:574, C23.148:#1, C23.163:#1
- Podgórcy, rodzina – C25:#1
- Podhoretz Norman – 341, 647:351, 1891:#3, 2105, 2115, 2358:#3, 2480:#1, E18.6 / EN:194.32 / RU:707.7
- Podkański Zdzisław – 1104, 1297.50
- Podłuscy, rodzina – 1890:#1, 1987
- Podolsky Boris – 1109.20, 1890:#1, C25:#1 / DE:233.3, 388 / EN:140.3
- Podoski Janusz Wojciech – 2403.10 ↗
- Poe Edgar Allan – 72, 172, 244.1;2, 384:#2, 385:#2, 421:#2, 422:#2, 477.11;14;15, 567, 621, 647:119, 1456, 1766, 1891:#1, 2310.2, 2358:#2, 2479:#1,

2480:#5, E5.10, E9:59, E17:213,
E25:224 / DE:6, 129, 265, 356 / RU:4

Pohl Frederic – 244.1, 346, 385:#5,
422:#6, 2358:#2, 2473:#4, C23.134 /
DE:23, 506:#2

Poincaré Jules Henri – 329:370;574,
385:#1, 422:#1, 2347:#1, C23.141:#1,
E41.1 / DE:6 / RU:612

Poisson Simeon-Denis – 355:197,
477.21, 565, 647:145;392, 683, 1411.4,
2480:#1, C25:#1

Pokrowski Gieorgij (Покровский
Г.И.) – 69

Pol Pot (Saloth Sar) – 767, 1349,
1890:#1, 2378.4 / RU:167, 173, 186,
187

Polakow L.M. (Поляков Л.М.) –
30

Polanyi Michael – 35

Polecki Maciej – C23.141:#1

Poleszczuk Aleksander (Полещук
А.Л.) – 2480:#1

Poletajew I.A. (Полетаев И.А.) –
329:570, C23.163:#1

Polewka Adam – 857, C25:#1

Polewoj Boris (Полевой Б.Н.) –
2480:#1, C23.141:#1 / RU:687.7

Polizzi Alfred – 58

Pollack Steven – 1510

Pollak Roman – 2347:#1

Pollard Ernest C. – 329:565

Polo Marco – 2347:#1

Poławskij Siemion (Полтавский
С.П.) – RU:790:#1

Połynow B.B. (Полынов Б.Б.) – 35

Pożunow Iwan (Ползунов И.И.) –
37

Pomian Krzysztof – 329:573,
2445:433, C23.158:#1, C23.163:#2

Pomianowski Jerzy – 1290, 1339,
1462, 1557, 1952, 2080, 2092, 2100,
2130, 2190, 2290:#1, 2294, C23.158:#2
/ RU:406, 502

Pompadour de marquise (Poisson
Jeanne-Antoinette) – 329:259, 715

Poniatowski Stanisław August –
E43.3:5

Poniewierski Janusz – 1890:#1,
2446:#1, C25:#3 ↗

Ponitycki Józef (Poniatowski
Władysław) – 2347:#1

Ponomarienko Pantielejmon
(Пономаренко П.К.) – 2445:377

Pons Stanley – 1109.2, 1511

Popiel Mikołaj – C23.158:#1

Popiełuszko Jerzy – 2403.9, 2446:#1,
C23.141:#2

Porow Aleksandr (Попов А.С.) –
244.17

Porowicz Paweł (Попович П.Р.) –
2347:#1

Popper Karl Raimund – 6, 35,
329:362, 436.1, 477.6, 568, 625,
647:125;169, 802, 885, 944, 953, 1038,
1039, 1077, 1156, 1109.23;25;31,
1198.32, 1289, 1336, 1411.5, 1433,
1786, 1890:#10, 1975.18, 2097, 2290:
#3, 2318:#1, 2342, 2358:#7, 2369:119;
120;122, 2479:#2, 2480:#4, C23.110:
#1, C25:#6, E27:139;142;144-147;151 /
DE:126.1, 144, 232.1, 265, 297, 318,
349, 356, 366, 388, 389 / EN:86, 93,
140.3 / RU:169.1, 553.17, 633.131,
707.10

Popsujenko Jurij (Попсуєнко Ю.)
– UK:18 ↗

Porazińska Janina – 567, 801,
2290:#1

Poręba Bohdan – 1890:#2

Porębski Eugeniusz – 2

Posner Anna – 2347:#1, 2358:#1,
2480:#1, C23.141:#1

Pospieszalski Antoni – 792

Postman Neil – 1109.27, 1297.15-17,
1411.2, 1433, 1487, 2479:#1, E19.1 /
RU:220

Postol Theodore – 1630, 1632

Potemkin, bywszy kolega (w 1961
r.) – C23.141:#2

Potiomkin Grigorij Aleksandro-
wicz (Потёмкин Г.А.) – 633,
2445:402

Potocka Delfina – 1890:#1

Potocki Franciszek Salezy – 1688

Potocki Jan – 477.6, 647:185,
1890:#1, 1891:#2 / DE:78

Potts Stephen W. – 647:103

Poulet Georges – 2347:#1

Pournelle Jerry – 2473:#2

Powell Colin – 788, 802, 834, 1407,
1527, 1541, 1559, 1620, 1642, 1647,
1648, 1715, 1729, 1730, 1799, 1838,
1952, 2075, 2123, 2137 / DE:371 /
RU:553.18

Poznanski N.F. (Познанский
Н.Ф.) – 35

Pozniakowa Halina (Поздняко-
ва Г.Ю.) – 2480:#1

Pöhl Karl Otto – 674, 2378.7 /
DE:380.1

Prause Gerhard – 2445:442

Praxitéles – 1849

Prenant Marcel – 35, 2147

Prevost Jean-Louis – 35

Priebke Erich – 1297.21

Priestley John Boynton – B27

Prigogine Илья (Пригожин И.Р.) –
556, 565, 601.12, 647:136, 1109.1,
1411.5, 2290:#1, 2403.1, C24:#1 /
DE:183.9, 309 / EN:103 / FR:9 /
RU:269, 790:#2

Primakow Jewgienij (Примаков
Е.М.) – 1239, 1397, 1402

Princip Gavriilo – 1693

Pritchard Maralyn W. – 35

Prochaska Georgiuis – 35

Proksch Udo Rudolf – 742

Promiński Marian – 2347:#1,
C23.158:#1

Prorok Leszek – 2445:481

Prossinger Hermann – 1890:#1,
2318:#2, C23.126

Proust Marsel – 181, 320:103-105,
477.9, 1192, 2358:#1, C23.141:#4,
C23.148:#1 / EN:42

Prus Bolesław (Głowacki Alek-
sander) – 127, 355:90;377, 477.7;11,
546, 567, 812, 829, 831, 833, 840, 852,
1060, 1109.2, 1289, 1307, 1327, 1330,
1361, 1363, 1366, 1525, 1657, 1660,
1713, 1835, 1890:#7, 1891:#1, 2090,
2129, 2287.4, 2290:#1, 2347:#1,
2360.1, 2445:165, 2479:#3, 2480:#2,
C23.141:#1 / RU:706.2

Pruszyński Mieczysław – 1050:119

Pryce Maurice Henry Lecorney –
35

Przemski Leon – C23.158:#2

Przemyk Grzegorz – 2318:#1

Przemyślidowie, dynastia – 2347:#1

Przesmycki Zenon (Miriam) – 2347:#1

Przybora Jeremi Stanisław – 2184, 2318:#2

Przyboś Julian – 244.9, 824, 1781, 1890:#2, 2290:#1, 2347:#1, 2358:#1, C23.141:#1

Przybylak Feliks – 803, 857, 1297.41

Przybylska Sława – 2347:#1

Przybylski Ryszard – 767, 1891:#1, 2318:#1

Przybyszewski Stanisław – 1357, 1891:#1, 2290:#1, 2347:#2

Pszeżeckij S.J. (Пшежецкий С.Я.) – 329:559

Pszon Mieczysław – 1389, 2378.3

Ptolemeusz (Ptolemy) – 329:220, 355:32;127, 477.4, 647:372, E4:14

Ptuszenko Anatolij (Птушенко А.) – RU:133

Puget Zofia – 1890:#1, 2290:#1, C23.158:#1

Pullitzer Joseph – 2480:#2

Pumphrey Richard Julius – 35

Puszek Zofia – C25:#1

Puszkin Aleksandr (Пушкин А.С.) – 845, 1235, 1297.44, 1631, 1632, 1891:40, 2059, 2347:#1, 2358:#1, 2479:#2, 2480:#5, C24:#1, E22:104 / DE:366 / RU:192, 205, 225, 270, 367, 406, 409, 506, 553.16;18, 707.1

Puszkow N.W. (Пушков Н.В.) – 329:560

Putin Władimir (Путин В.В.) – 1433, 1447, 1452, 1462, 1465, 1487, 1516, 1527, 1548, 1559, 1566, 1608, 1620, 1632, 1648, 1656, 1660, 1715,

1722, 1725, 1730, 1799, 1835, 1838, 1860, 1862, 1868, 1879, 1890:#3, 1910, 1920, 1957, 1973, 2007, 2008, 2019, 2023, 2025, 2069, 2076, 2079, 2080, 2089, 2092, 2105, 2107, 2108, 2110, 2117, 2123, 2125, 2126, 2128, 2130, 2137, 2142, 2143, 2151, 2157, 2159, 2161, 2164, 2165, 2174, 2184, 2190, 2192, 2195, 2198, 2201, 2210, 2224, 2227, 2251, 2290:#4, 2318:#1 / RU:471, 502, 553.17;18

Putrament Jerzy – 94, 688, 1098, 1438, 1890:#2, 2147, 2290:#1, 2347:#4, 2445:355, 2479:#4, 2480:#3, C23.158:#4 ↗

Puttkamer Jesko von – 2290:#1

Puzo Mario Gianluigi – 2287.2, 2479:#1

Puzyna Jan – 2347:#1, C23.141:#1

Puzyna Konstanty – 2347:#6, C23.141:#1

Pynchon Thomas – 1713, 1834, 2358:#1 / EN:140.3 / ES:17

Pyriew Iwan (Пырьев И.А.) – 2480:#9, C23.158:#1

Pyrrus (Pyrrhus) – 1953

Pythagoras (Pitagoras) – C23.141:#1, E6.3, E10:132, E20.1:57

Pytlakowski Jerzy – 1891:#1

Quagliariello Gaetano – 35

Quelet Raymond – 35

Queneau Raymond – 2347:#2

Quine Willard Van Orman – 355:260;588, 831, 1411.7, 1780, 1890:#1, 2053, C23.163:#1, E27:144

Quiniou Jean-Claude – 395.3.1, 477.5 / DE:349

Quisling Vidkun – 384:#1, 1890:#1

R. Jeremi, kolega z gimnazji – 320:103;104

R. Miecio, kolega z gimnazji – 320:200

Rabanne Paco – 1426

Rabelais François – 384:#1, 387, 421: #1, 477.9, 2358:#2, E6.1 / RU:790:#1

Rabin Icchak – 1041, 1297.34

Rabinowitz Alfred – 35

Race Robert Russel – 35

Rachet J.N. – 329:565

Rachmaninow Sergei (Рахманинов С.В.) – DE:156

Radczenko Arkadij (Радченко А.Н.) – 2445:320, 2480:#1, C23.163: #1

Radzinowicz Anatol – 216

Radziński J. – 108

Radziwiłł Bogusław – 2190

Radziwiłłowie, ród – 2347:#1

Raël (Vorilhon Claude) – 1894 / DE:479 / RU:466

Rafael (Raffaello Santi) – 137, 203, 244.26, 385:#1, 422:#1, 477.15, 1890:#1 / BE:1 / RU:68

Raiffa Howard – 329:569, 1135.6, 2369:43

Rajkow B.Je. (Райков Б.Е.) – 35

Rajnow T.I. (Райнов Т.И.) – 35

Rakowski Mieczysław Franciszek – 2378.5, 2403.2, C23.158:#1

Raleigh Walter – 384:#1, 421:#1

Raman Chandrasekhara Venkata – 35

Ramón y Cajal Santiago – E29.7

Ramsfeld Donald – 1541, 1548, 1559, 1608, 1632, 1642, 1648, 1664, 1687, 1715, 1722, 1724, 1920, 1948, 1996, 2105, 2137, 2209

Ranganathan Shiyali Ramamrita – 35

Raphael Rick – 384:#1, 421:#1

Rapkine M. Louis – 35

Rappaport Artur – 320:114, 2290:#1

Rappoport Iosif (Раппопорт И.А.) – 30

Rashewsky Nicolas – C23.163:#3, E29.7 / EN:140.3

Rasnicyn Aleksandr (Расницын А.П.) – 446, 480

Rasputin Walentin (Распутин В.Г.) – 2480:#1

Ratajczak Dariusz – 1525, 2002, 2290:#2

Ratzinger Joseph, zob. Benedykt XVI

Ravel Maurice – 385:180, 422:#1, 1544, 2290:#1

Rawcliffe Donovan Hilton – 329:577

Rawicz Piotr – C23.141:#1

Rawlins Frances Ian Gregory – 35

Ray Thomas – 1411.5

Rayner M.C. – 35

Rayski Jerzy – C23.163:#1

Razumowskij W.W. (Разумовский В.В.) – 35

Ready Karen – 1891:#11, 2358:#66, 2446:#478, 2473:#1, C23.99

Reagan Ronald Wilson – 588, 593, 596, 600, 622, 623, 643, 647:73, 736,

764, 912, 1050:30, 1095, 1143,
1297.17, 1447, 1541, 1827, 2069, 2079,
2080, 2130, 2358:#3, 2399.4:12,
2403.22, 2480:#5, C23.141:#4, C25:#1
/ DE:371 / RU:224 / UK:12

Reage Pauline – 477.7, 647:207

Redgrave Vanessa – 2358:#1

Rees Martin – 2020

Regan C.J. – 35

Regis Edward Jr. – 1109.7

Reich Charles A. – 384:#1, 421:#2,
508, 2358:#1 / DE:371

Reich-Ranicki Marcel – 813, 1525,
1595, 1628, 1834, 2190, 1890:#3, 2090,
2144, 2147, 2149, 2178, 2290:#1,
2445:41;443, 2479:#1, C23.141:#3,
C23.148:#3, C23.158:#1, C25:#1 /
DE:309, 462, 506:#5

Reichenbach Hans – 35, 244.9,
329:559;574, 395.4.1, 421:#1, 1256,
1891:#2, C23.163:#5, E1.15

Reichling Anton – 35

Reinbacher Zofia – 2290:#1

Rej Mikołaj – 1631, 1836, 1890:#1,
2347:#1, 2479:#1, C23.141:#1

Rejtan Tadeusz – 1975.9, 2347:#1,
2403.17, C23.163:#1

Rellstab Feliks – 2347:#1

Remane Adolf – 329:574

Remarque Erich Maria – 165,
1890:#1, 2358:#2, 2480:#2, C23.141:#1
/ DE:91

Rembrandt Harmenszoon van Rijn
– 137, 300, 329:291;297;469, 355:145,
384:#1, 421:#1, 840, 1109.22, 2358:#1,
E9:137

Remington Eliphalet – 685

Remington Tom – 2473:#2

Remuszko Agnieszka – 2403.2;8;12;
18;19;26 ↗

Remuszko Stanisław – 1243, 1244,
2403:passim, 2409.2, C23.154, C30 ↗

Renault Louis, Marcel and
Fernand, bracia – 2183

Renier Armand – 35

Renoir Pierre-Auguste – 2318:#1

Renouvin Pierre – 35

Rescher Nicholas – 1109.17, 1135.9

Resnick Robert – 329:559

Reston James – 2358:#2

Reuter Jens – 1891:#1, C23.60 /
DE:419 ↗

Revel Jean-François – 1930,
2399.10, C23.141:#1

Rewicz Wsiewołod (Ревич В.А.) –
2480:#1

Rewzin I.I. (Ревзин И.И.) –
329:571

Reymont Władysław Stanisław –
567, 801, 1375, 2101, 2318:#1,
2347:#1, 2479:#2, C23.158:#1, C25:#1
/ RU:427

Reynolds Mack – 384:#1, 385:#1,
421:#1, 422:#1

Réaumur René Antoine de –
C23.163:#1

Rheingold Horward – 715

Rhine Joseph Banks – 329:461;462,
477.21, E29.7

Rhodan Perry – 647:91, 2480:#3

Rhodes Frank H.T. – 329:565

Ribbentrop Joachim von – 968,
1441, 2159, 2290:#1

Rice Condoleezza – 1527, 1533, 1541, 1548, 1559, 1620, 1632, 1642, 1648, 1722, 1730, 1996, 2123, 2126, 2130, 2137, 2142, 2143, 2148, 2156, 2165, 2193, 2212, 2213, 2479:#3 / RU: 553.18

Richard Chace Tolman – 35

Richard the Lionheart – E1.10, E6.14

Richards James A. – 329:559

Richardson Robert Shirley – 204

Richelieu Armand-Jean du Plessis de – E1.10

Richmann Georg Wilhelm – 40

Richter Charles Francis – 1721, 2138

Ricoeur Paul – 355:406

Rideal Eric K. – 35

Ridpath Ign – 518

Riedl Rupert – 556, 647:136-138

Riemann Bernhard – 384:#1, 421:#1, 1109.7, E3:119, E6.10, E9:55

Riesman David – 840, 2347:#1

Rifkin Jeremy – 1450, 2290:#6

Rigg Bryan Mark – 2130, 2175, 2179

Riley H.L. – 35

Rilke Rainer Maria – 21, 39, 299, 385:#1, 422:#1, 528, 552, 857, 1050: 123, 1095, 1211, 1247, 1297.41, 1335, 1890:#6, 2055, 2208, 2347:#2, 2358:#4, 2399.13, 2473:#1, C23.163:#1, E6.3 / DE:95, 102, 129, 259, 326, 366, 479 / EN:42, 86, 93, 103 / IT:3 / RU:240, 270, 612

Rimbaud Arthur – 384:#3, 421:#3, 2347:#1

Rinehart Mary Ella Roberts – 244.2

Ripota Peter – 385:#2, 422:#3

Rita, przyjaciółka V.Čepaitisa – 1891:39;148, 2480:#11

Ritman E.L. – 35

Rittmeyer Dora – 35

Rivers William Halse Rivers – 35

Robbe-Grillet Alain – 320:161, 355:28;123;170;178;182-185;188-195, 384:#2, 385:#2, 421:#2, 422:#2, 647: 208;233;240, 1890:#2, 1975.8, 2347:#5, 2358:#1, 2479:#2, 2480:#3, C25:#1 / DE:23, 26, 45 / RU:705.2, 705.3

Robbins Herbert – 329:568

Roberts Henry – 35

Robertson George Islay MacNeill – 1744, 2479:#1

Robertson George Scott – 35

Robeson Paul – E41.4

Robespierre Maximilien François Marie Isidore de – E6.14

Robinson James Harvey – 35

Roche Édouard Albert – E5.9, E27:73 / DE:133

Rockefeller David Sr. – 197, C23.141:#1

Rockwell Norman – C23.148:#1

Roden François-Auguste-René – RU:612

Rodge, belgijski chirurg – 1540

Rodin François Auguste René – 2318:#1

Rodnianskaja Irina (Роднянская И.Б.) – 2480:#2 ↗

Rodnick David – 35

Rodziewiczówna Maria – 2479:#1

Roentgen Wilhelm Conrad – 37, 44, 50, 79, 329:104, 385:#1, 422:#1, 1282, 1890:#1, 2446:435, C23.141:#1, C23.148:#1, C24:#1, C25:#3, E22:94, E41.3

Rogers Joel Townsley – 244.2

Rogowicz Wacław – 2347:#1

Rogoziński Julian – 2347:#1

Roguski Henryk – 329:565

Rohn A. – 35

Rojtman Lew (Ройтман Л.И.) – 2480:#1 / RU:707.5

Rokita Jan Maria – 680

Rokossowski Konstantin (Рокоссовский К.К.) – 1156, 1297.14, 1890:#1, 1992

Rola-Żymierski Michał – 1890:#1

Rolfe Frederic William (pseud. Baron Corvo) – 2358:#1, 2399.9, 2480:#1 / DE:309

Rolland Romain – 18, 840, 1523

Rollauer, profesor gimnazjalny – 2290:#1

Rolleczek Natalia – 2347:#1 ↗

Romanovsky P. – 35

Romanow F.A. (Романов Ф.А.) – 35

Romanowski, wydawca czy filmowiec – 1625.5

Romański Marek – 172

Romaszewski Zbigniew Jan [pomyłkowo: Romanowski] – 2403.5

Rome Anthony – 244.2

Romer Alfred Sherwood – 329:565

Romer Eugeniusz – 1411.14

Romm Michaił Ilicz (Ромм М.И.) – 2290:#1

Rommel Erwin – 1890:#1

Roosevelt Franklin Delano – 56, 244.13, 309, 596, 683, 1631, 2069, 2125, 2210, 2480:#1, E17:96 / RU:155

Ropp Robert Sylvester de – 329:565

Rorschach Hermann – 6, 35, 355:118;149;280;282-288;334, 385:#4, 421:#2, 422:#4, 1479, 1890:87, 1978, 2358:#1, E8.2:168 / EN:36, 140.3

Rorty Richard – 1299, 1433, 2479:#2

Rosati Dariusz – 1239, 1791

Rose Francis Leslie – 35

Rose François de – 35

Rose Mark – 647:103 ↗

Rosen Nathan – 1109.20, 1890:#1, C25:#1 / DE:233.3, 388 / EN:140.3 / RU:790:#1

Rosenberg Alfred – 341, 647:354, 791

Rosenblatt Francis – 329:176;571, 395.4.2, 421:#1, 1109.16, C23.163:#1

Rosenblith Walter A. – 329:565

Rosenblueth Arturo – 329:544

Rosenfeld Leon – 35

Rosner Ada – 2347:#1

Rosner Andrzej – 2059, 2105, 2139, 2217

Ross David – 35

Ross Herbert H. – 329:565

Rosset Edward – 329:577

Rossi Bruno Benedetto – 36, E42.3:225

Rostafiński Józef – 320:91, 1050:69

Rostand Jean – 28, 329:565

Rostropowicz Mściław (Ростропович М.Л.) – 2290:#1

Rostworowski Jan – 2347:#1

Roszko Janusz – 2445:488 ↗

Roth Philip – 1890:#1, 2059, 2358:#18, C25:#1 / RU:240

Rothfork John – C24:#1 / RU:707.10 ↗

Rothschildowie, rodzina – 2358:#1, C23.141:#2

Rottensteiner Franz – 384:#1, 385:#1, 421:#1, 422:#1, 647:154, 717, 1890:#3, 1891:#6, 1975.18, 2255, 2358:#89, 2381.96;98;98-100;105;108; 114, 2445:254, 2446:#1, 2473:#22, 2479:#4, 2480:#40, C23.43, C23.110:#4, C23.141:#9, C23.148:#2, C49 / RU:749.5, 749.21, 749.29 / DE:57, 309, 506:#12, 526, 532 / EN:31, 42, 75, 86, 93, 103, 128, 137, 171.4 / RU:553.16, 705.3, 706.1, 707.1, 707.2 / UK:12 ↗

Rous Peyton – 35, 661

Rousseau Jean-Jacques – 194

Rousselot Abbé Pierre-Jean – 35

Roux Dominique de – 2403.27

Roux Emil – E9:117

Rowatt Elizabeth – 329:562

Rowland James P. – 35

Rowling Joanne Katheline (Murray Joanne) – 1492, 1493, 1545, 1558, 1562, 1569, 1627, 1628, 1656, 1713, 1836, 1890:#1, 1978, 2042, 2059, 2101, 2119, 2120, 2480:#1 / DE:491 / ES:17 / RU:404, 506

Roy Claude – 2347:#1

Rozenkweyg B.J. (Розенцвейг В.Ю.) – 329:571

Rozensztok – 2480:#1

Różewicz Stanisław – C23.158:#2

Różewicz Tadeusz – 19, 156, 681, 1050:123, 1660, 1725, 1890:#1, 2347:#3, 2480:#1, C23.141:#1, C25:#1 / RU:687.23 ↗

Różycki Tomasz – 2055, 2090, 2217, 2105, 2479:#1

Rubens Peter Paul – 320:45, 384:#2, 385:#1, 421:#1, 422:#1, 2290:#1, 2347:#1

Rubinowicz Dawid – 1050:14

Rubinstein Artur – 183, C23.141:#1, E27:139, E29.7

Rubinsztejn S.L. (Рубинштейн С.Л.) – 35

Rublow Andriej (Рублёв Андрей) – 2480:#5 / RU:214, 217, 790:#1

Ruby Jack – 1757

Rucki, restaurator – 320:69;70, 1050:115, 2106, 2290:#1

Ruckiego syn – 2290:#1

Ruckoj Aleksandr (Рущкой А.В.) – 847, 2480:#3

Rudenko Roman (Руденко Р.А.) – 1684

Rudesone Michael – 1486, 1491, 1898, C23.148:#2, C23.27 / IT:3

Rudner Richard – 35

Rudnicki Adolf – 89, 97, 384:#1, 421:#1, 1776, 1890:#1, 2347:#1, 2445:433, C23.163:#1

Rudolph Richard C. – 35

Rugova Ibrahim – 1405, 1407

Rumford Count – 35

Rumkowski Chaim – 2347:#1

Rumsfeld Donald Henry – 1730, 1735, 1919, 1946, 2072, 2074, 2075, 2115

Runes Dagobert D. – 31

Rurański Jan – 2403.4

Rushdi Salman – 755, 824, 912, 2479: #2

Russ Joanna – 244.6, 2473: #1, 2480: #2 / DE:127 / RU:705.3

Russell Bertrand Arthur William – 5, 35, 136:315, 244.6, 329:233;574, 355:589;593, 384: #1, 395.3.1, 421: #1, 454, 477.5, 715, 764, 819, 944, 1109.13, 1401, 1502, 1781, 1786, 1890: #10, 1891: #2, 1975.18, 2358: #9, 2399.8, 2369:115;116;119;126, 2480: #7, C23.110: #1, C23.141: #1, C23.148: #1, C23.163: #8, C25: #2, E1.15, E4:19, E9:53, E27:139;142-145;147;151;154; 157 / DE:23, 95, 313, 388 / EN:42, 67, 85, 86, 93, 194.66 / RU:553.17, 633.130, 706.1, 707.10, 790: #1

Russell Birrell – 35

Russell Dan – C25: #1

Russell Eric F. – 244.1, 384: #1, 385: #3, 421: #1, 422: #3

Russell Henry Norris – 1502, 1606

Rutherford Ernest – 244.23, 477.17, 1094, 1655, 1890: #2, C25: #2, E41.1

Rutherford Joseph Franklin – 385: #1, 422: #1

Rühe Volker – 753, 1269

Rühmkorff Heinrich – 320:170, C24: #1, E22:94

Rybakow Anatolij (Рыбаков А.Н.) – DE:506: #1 / RU:159

Rybakowa Maria (Rybak Maria Julia) – 774

Ryczkałow Iwan (Речкалов И.А.) – B2

Rydz-Śmigły Edward – 1525, 2117

Rydzik Tadeusz – 1320, 1391, 1525, 1687, 1701, 1890: #1, 2210, 2213, 2217, 2290: #1

Ryle Gilbert – 329:166;202;565

Rymarczyk Piotr – 2174

Rymarowicz Caesar – C23.61 ↗

Rymkiewicz Jarosław Marek – 767, 843, 1239, 1247, 1256, 1297.9, 1297.41, 1996, 2050, 2071, 2090, 2123, 2129, 2220, 2224, 2227, 2231, 2318: #1, 2399.10, 2479: #3, C23.141: #9

Rynio Matuch – C23.141: #1

Ryszkiewicz Marcin – 866, 2403.1 ↗

Rywin Lew – 1900, 1910, 1919, 1930, 1977

Ryżkow Nikołaj (Рыжков Н.И.) – 643

Ryżow A.M. (Рыжов А.М.) – 329:557

Rzewuski Henryk – 812, 1370

Sabatini Gabriela – 1016

Sacharow Andriej (Сахаров А.Д.) – 460, 633, 747, 831, 1038, 1039, 1655, 1890: #1, 1891: #1, 2290: #1, 2480: #1 / DE:354, 380.1, 389 / RU:553.16, 553.17, 707.5

Sachs Jeffrey David – 136:321, 2199

Sadat (as-Sadat) Muhammad Anwar – 1253

Sadczikowa (w 1968 r.) (Садчикова) – RU:790: #1

Sade Donatien Alphonse François de – 32, 355:165,363;378-381, 384: #1, 385: #10, 421: #1, 422: #12, 477.6;7;9, 647:76; 158; 194; 205-207; 376, 774,

1135.6, 1280, 1289, 1453, 1631, 1890:
#4, 1891:#2, 1975.9;17, 2287.2, 2290:
#2, 2347:#3, 2358:#6, 2369:66-70,
2399.4, 2479:#3, 2480:#8, C23.163:#2,
E6.11, E8.2:247, E17:60, E18.6 /
DE:45, 78, 290, 506:320 / EN:103,
140.3, 194.8 / RU:159

Sadkowski Wacław – 1890:#1,
2290:#1, C25:#1

Sadowski Wiesław – 329:571

Sadr Muktaḍ al – 1996, 2072

Safire William – 2096, 2122

Safouan Moustafa – 1891:#1

Sagan Carl Edward – 329:63;76, 546,
651, 1050:83, 1113, 1271, 1442,
1474.6, 1614, 1891:#1, 2287.2,
2290:#1, 2358:#4, 2369:89, 2479:#1,
2480:#4, C23.148:#1 / DE:265, 309,
342, 462 / HU:21 / RU:192, 368,
553.17, 707.8, 790:#2

Sagan Françoise – 108, 168, 244.3,
775

Saha K.R. – 35

Sahei Tsuneo – 204

Sailleron L. – 329:571

Saint Clair Margaret – 384:#1,
385:#1, 421:#1, 422:#1

Saint-Exupéry Antoine de – 299,
314, 548, 554, 385:#2, 422:#2, 1890:#2,
2283, 2342 / DE:127, 95, 309 / EN:42 /
RU:612

Saint-Simon Claud Henri de
Rouvroy – 31

Salinger Jerome David – 843,
2347:#2, C23.158:#1 / UK:4

Salvini Luigi – 35

Sałykow-Szczedrin Michaił (Сал-
тыков-Щедрин М.Е.) – 25, 2347:#3

Samjatin Jevgeni (Замятин Е.И.) –
DE:265

Samozwaniec Magdalena – 477.6,
2479:#1

Samsonow Aleksandr (Самсонов
А.В.) – 1891:#1, 2480:#1

Samuelson Paul Anthony – 436.1,
1304

Samuelsson Bengt Ingemar –
1297.40, 1890:#1

Sandauer Artur – 89, 244.4, 647:229,
650, 985, 1890:#3, 1891:#2, 2347:#3,
2479:#1, C23.141:#5, C23.158:#1

Sanderson W.A. – 35

Saparin Wiktor (Сапарин В.С.) –
2480:#1

Sapieha Adam Stefan – 1525, 2437

Sapir Eduard – 384:#1, 421:#1, 1890:
#1, C25:#1

Sapiro Leland – 355:313, 384:#2,
421:#2 / DE:45

Sapkowski Andrzej – 1468, 1492,
1781, 1890:#4, 2119, 2120 ↗

Saragat Giuseppe – 2347:#2

Saramago Jose – 1313, 1431, 2090,
2479:#1

Sarbiewski Maciej – 2290:#1

Sargent Pamela – 2473:#2

Sarrault Nathalie – 384:#1, 421:#1,
647:240, 1975.8 / DE:26, 56

Sarton George – 35

Sartre Jean-Paul – 168, 196, 244.10,
355:173, 385:#1, 421:#1, 422:#1, 477.9,
755, 1297.32, 1468, 1890:#4, 1891:#3,
1975.8, 2347:#4, 2358:#3, 2369:120;
121, 2445:376, 2479:#2, C23.141:#10,
C23.158: #4 / DE:23, 45, 56 / RU:406,
553.16

Saussure Ferdinand de – 355:33;313,
477.5, C23.141:#1

Savitz Leonard – 329:575

Savonarola Girolamo – 385:#1,
422:#1

Sawaryn Roman – C23.148:#1

Sawczenko-Bielskij Aleksiej
(Савченко-Бельский А.Ю.) –
2480:#34 / RU:790:#4

Sawicka Marta – 2119, 2120

Say Daniel – 2358:#2, 2473:#5 ↗

Sayers Dorothy Leigh – 244.2,
2358:#1

Schachtschnabel Hans Georg –
329:571

Schaff Adam – 329:574, 767,
1891:#1, C23.110:#1

Schaffer R.J. – 35

Scharping Rudolf – 1297.48

Schattschneider Peter – C59

Schäuble Wolfgang – 1391

Scheck Frank Rainer – DE:57 ↗

Scheer Karl-Herbert – 421:#1

Schein Herman – 2473:#2

Schelling Friedrich Wilhelm
Joseph von – 1357 / RU:246

Schelski Helmut – 647:71

Schiaparelli Giovanni Virginio –
382, 477.19, C23.148:#1

Schiller Johann Christoph
Friedrich von – 72, 1256, 1297.55,
1391, 1890:#1, 2119, 2347:#1, C25:#1

Schily Otto Georg – 1664, 2479:#1

Schindler, niemiecki reżyser (w
1959 r.) – C23.158:#3

Schindler Oskar – 1050:14, 1297.30,
2290:#1

Schissel, doktor – 1890:#1

Schleich Carl Ludwig – 477.17

Schleif Wolfgang – 2347:#1

Schleyer Hans Martin – 970,
1050:7;17, 2445:453, C23.148:#1,
C23.163:#1

Schlick Moritz – 1891:#1, C25:#1

Schmid Arno – EN:42

Schmidt E. – 50

Schmitz James H. – 244.1, 385:#1,
422:#1

Schnelle Thomas – 2478, C69

Schnitzler Arthur – 1289, 1493,
1890:#4 / DE:454

Schobinger Sebastian – 35

Scholes Robert – 2358:#1 / EN:56

Scholfeld Socrates – 384:#1, 421:#1

Scholl-Latour Peter – 1648, 1699,
1890:#1, 2045, 2479:#1 / DE:468

Schonell Fred J. – 35

Schopenhauer Arthur – 384:#1,
385:#5, 421:#1, 422:#5, 477.6, 572,
624, 647:57;134;135;379, 660, 823,
857, 944, 1135.6, 1297.43, 1357, 1786,
1890:#9, 1891:#3, 1975.8, 2278, 2290:
#2, 2347:#3, 2358:#7, 2369:119, 2480:
#2, E4:100, E6.13, E18.14 / DE:48,
197.4, 233.3, 309, 324, 366, 388, 415 /
EN:103 / RU:246

Schopfer William Henri – 35

Schönbein Christian Friedrich – 50

Schönfeld Thomas – 329:575

Schönhuber Franz Xaver – 764,
2403.9 / DE:366, 371

Schörner Ferdinand – E43.3:25
 Schratt Katharina – 2290:#1
 Schreck Johansen – 1492, 1628, 1569, 1978, 1627, 2059, 2101, 2270
 Schröder Gerhard – 1370, 1391, 1420, 1462, 1559, 1641, 1825, 1835, 1838, 1845, 1846, 1850, 1858, 1860, 1903, 1910, 1920, 1922, 1930, 1948, 1973, 1992, 2004, 2075, 2079, 2080, 2089, 2100, 2123, 2159, 2165, 2174, 2178, 2188, 2190, 2192, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2201, 2202, 2205, 2207, 2208, 2211, 2218, 2224, 2230, 2479:#2
 Schröder K. – RU:790:#1
 Schrödinger Erwin – 30, 35, 329:574, 1474.16, 2287.4, 2304, 2369:86, C25:#1, E4:99, E20.7 / DE:438
 Schubert Franz Peter – 399, 548, 564, 786, 857, 1525, 2059, 2473:#1
 Schubert Ryszard – 2090, 2479:#1
 Schuh Franz – 1306, 2090, 2479:#1
 Schull William J. – 329:565
 Schultz, niemiecki naukowiec – 50
 Schulz Bruno – 355:119;158, 384:#1, 385:#1, 421:#1, 422:#1, 477.18, 528, 548, 1352, 1491, 1891:#2, 1898, 2029, 2479:#2, C23.141:#3 / SV:7
 Schuman Robert – 2102
 Schumann Erich – 244.13
 Schumann Hubert – 2445:257, 419 ↗
 Schütz Alfred – 2347:#1
 Schwarz Arnold – 35
 Schwarz Berthold – E1.10
 Schwarzenegger Arnold – 1882, 1981, 2000, 2007

Schwarzschild Karl – 355:85;222-225;227;291, 460, 647:364, 1297.55, 1411.10, 1890:#1, 1891:#2, 2401.21, 2480:#1, C23.148:#2, C23.163:#1, C25:#4, E25:108 / DE:182
 Schweidler Egon von – 35
 Schweitzer Brian – 2200, 2201
 Sciamia Dennis William – 1890:#3
 Scott R.A. – 35
 Scott Ridley – 1890:#1
 Scott Walter – 244.5, 355:25, 385:#1, 422:#1, 647:399
 Seabright Idris – 385:#3, 422:#3 / DE:45, 64
 Seagoe May V. – 35
 Seagull Jonathan (Mewa Joachim) – 1891:#1
 Searle John – 817, 1109.22, 1474.10, 2410.8, C23.148:#1
 Sedlak Włodzimierz – 552
 Seel Meiner – DE:95
 Segal Jakob – 793 / DE:318
 Segel Harold Bernard – 2358:#1
 Seghers Anna – 2081
 Seielstad George – 1113
 Seifert Jaroslav – 1296, 1890:#1
 Sekanina Karl – 2290:#1
 Sekuła Ireneusz – 2378.3
 Seleš Monika – 855, 1147
 Selezniev J.A. (Селезнев Ю.А.) – 329:559
 Sellier Francois – 35
 Selwiński Ilia (Сельвинский И.И.) – B2, B64 ↗

- Senders Virginia – 35
- Sepkowski J. – 1890:447
- Servan-Schreiber J.-J. – C23.148:#1, C23.158:#1
- Setlow Richard Burton – 329:565
- Sęp-Szarzyński Mikołaj – 2290:#1, 2479:#1, 2480:#1
- Shaara Michael – DE:28
- Shakespeare William – 87, 249, 300, 320:161, 329:172; 175; 227; 338; 469; 470, 355:140;143;151, 384:#1, 385:#2, 385:431, 421:#1, 422:#2, 423.1;2, 458, 477.3, 601.12, 647:61, 688, 718, 791, 840, 847, 863, 901, 1062, 1154, 1109.29, 1256, 1297.1;41, 1361, 1363, 1366, 1387, 1444, 1455, 1474.12;13, 1493, 1527, 1568, 1569, 1596, 1614, 1628, 1781, 1890:#5, 1891:#3, 1975.18, 2002, 2064, 2068, 2290:#1, 2347:#11, 2358:#16, 2369:45;116, 2473:#1, 2479:#4, 2480:#11, C23.141:#4, C23.148:#2, C23.158:#1, C23.163:#4, C24:#1, C25:#5, E6.5, E13:66;67, E18.1;4;13, E20.11, E25:45; 298, E27:139;141;142; 155-158, E40: 13;23, B39.4, B39.5 / BE:1 / DE:100, 232.1, 267, 305.17, 309, 419, 506:#6 / EN:42, 49, 61, 85, 140.3, 176 / FR:9 / RU:38, 53, 99, 107, 409, 502, 705.2, 706.1 / UK:4
- Shannon Claude Elwood – 136:322, 355:99, 385:#1, 395.3.1, 422:182, 423.2, 477.3;5, 704, 953, 1109.23, 2255, 2290:#2, 2445:394, 2480:#1, C23.163:#2, C24:#1, E6.3, E18.11, E25:153, E29.7 / DE:23, 87, 95, 454 / EN:42, 103, 140.3 / RU:790:#1
- Shapiro Carl – 477.3
- Shapley Dora – 35
- Shapley Harlow – 205, 329:561
- Sharkey Jack – 385:#3, 422:#3, 2480:#1
- Sharon Ariel – 1642, 1758, 1781, 1845, 1890:#1, 1993, 1996, 2050, 2075, 2224, 2229
- Shaw Bernard George "Bob" – 384:#1, 421:#1, 2347:#3, 2480:#2
- Shaw John Clifford – 329:176
- Shea Jamie – 1405, 1407
- Sheath Paul H. – 35
- Sheckley Robert – 244.1, 384:#2, 384:132, 385:#8, 421:#4, 422:#7, 2480:#2 / DE:28, 45, 78 / RU:82 / UK:4
- Shefner (Szefer) Vadim – 2473:#1
- Sheldon William H. – 384:#1, 421:#1
- Shell J.L. – 329:569
- Shelley Mary Wollstonecraft – 2347:#1
- Shelley Percy Bysshe – 2473:#1
- Shellon H.S. – 329:565
- Sheppard Percival Albert – 35
- Sherlock T.P. – 35
- Sherrington Charles Scott – 704, 1098, 1438, 1890:#1, C24:#1
- Shestov Lev (Шестов Л.И.) – 1890:#1 / RU:707.10
- Shields James – 329:556, 2358:#5
- Shils Edward A. – 35
- Shiras Wilmar H. – 385:#3, 422:#3
- Shoemaker Eugene Merle – DE:388
- Shoemaker Carolyn Jean
Spellmann – DE:388
- Shoolbraid G.H.M. – 2358:#1
- Shope Richard Edwin – 3
- Shultz Georgie – 1839
- Shute Nevil (Norway Nevil Shute) – 385:#1, 422:#1, 1041 / DE:350

Shuty Sławomir – 2217

Sianokosow Jurij (Сенокосов Ю.П.) – 2480:#4

Sica Vittorio de – 2347:#2

Siciński Andrzej – C23.148:#2

Sicle Neil D. van – 329:576

Siemiradzki Henryk – 320:127

Sienkiewicz Henryk – 73, 91, 127, 320:63;152, 351, 355:26;30;68;69;81;84; 85; 100; 118; 119; 208;223;226;294;298;299;333;374;375-377, 384:#2, 385:#2, 399, 421:#2, 422:#2, 470, 477.5;13, 528, 567, 573, 625, 647:140;247;398, 712, 715, 801, 812, 831, 851, 855, 901, 920, 1036, 1060, 1072, 1085, 1150, 1282, 1297.47;49, 1327, 1335, 1364, 1366, 1375, 1414, 1699, 1713, 1745, 1890:#12, 1891:#5, 1934, 1944, 1965, 1978, 2079, 2129, 2190, 2287.2, 2290:#1, 2318:#3, 2347:#10, 2358:#5, 2360.1, 2437, 2479:#16, 2480:#7, C23.141:#2, C23.148: #5, C23.158:#1, C23.163:#1, C24:#1, C25:#1 / RU:159, 612, 706.2, 790:#2

Sienkiewicz Maria z d. Wołodkowicz – 2347:#1

Sieński Maciej – 2445:285, C23.158:#1

Sierakowska Izabella Antonina – 1407

Sieroszewski Wacław Kajetan – 1297.53, 2090, 2479:#1

Sierpiński Wacław – 47

Sievers Wolfram – 244.13

Siewastianowa A. (Севастьянова А.) – 2480:#6 / RU:790:#1

Siforow I.B. (Сифоров И.Б.) – 329:568

Sikorski Jan – 244.15

Sikorski Radosław Tomasz "Radek" – 1173, 2207, 2209, 2229 ↗

Sikorski Władysław – 2290:#1

Sikorsky Igor (Сикорский И.И.) – 1655 / RU:553.17

Sila Dominique – 2479:#2, C23.62 ↗

Siło Jerzy Stanisław – 1891:#1

Silone Ignazio – 1891:#1

Silva Wilson da – 1588

Silverberg Robert – 421:#2, 2358:#2, 2446:473, 2473:#12 / DE:65, 506:#1 / EN:86, 93

Simak Clifford D. – 172, 385:#5, 422:#5, 244.1 / DE:28 / RU:82

Simenon Georges – 346, 1524, 1622, 1890:#1, 1890:171, 1891:#1, 2021, 2358:#1, C23.141:#1 / DE:309

Simmel Johannes Mario – DE:380.1

Simms Henry S. – 34

Simon Herbert Alexander – 329:176, 1109.25

Simon Joan – 35

Simon Leslie Earl – 329:576

Simonides Jaroslav – 1048, 2445:173;174, C23.63, C23.158:#1 ↗

Simonow Konstantin (Симонов К.М.) – C23.158:#2, RU:553.16 / UK:12

Simonsen John Lionel – 35

Simpson George Gaylord – 35, 242, 329:445;556, 355:29;94, 477.17, E43.3:146

Simpson Orenthal James – 989, 1050:10;80, 1297.48

Singer Charles – 35, 329:576

Singer Isaak Bashevis – 803, 1297.7, 1890:412, 2358:#4, 2378.2, 2399.12, 2479:#3 / DE:293 / FR:12 / RU:240

Siniak W.S. (Синяк В.С.) – 329:571

Siniawski Andriej (Синявский А.Д.) – 2480:#1 / RU:270, 707.8

Sinielnikow, kolega ze studiów – 1890:#1, 2290:#1

Sinkel Bernhard – 1486, 1491

Sirico Robert – 2358:#1

Sirven Alfred – 1890:#1

Sitek Wojciech – 2218

Sito Jerzy Stanisław – 2358:#1, C23.141:#1

Siwicki Florian – 673

Sizowa I.A. (Сизова И.А.) – 329:571

Skalmowski Wojciech (pseud. Maciej Broński) – 1050:98, 1101, 1890:#1, 2113, 2290:#1, 2347:#1, 2479:#3

Skarga Piotr – 1011, 1890:#1

Skarżyński Jerzy – 2347:#2

Skibniewska Maria – 2347:#1

Skinner Burrhus Frederic – 421:#2, 2358:#1, 2445:442

Skinner H.B.W. – 35

Skiwski Jan Emil – 1890:#1

Składkowski Felicjan Sławoj – 819, 1890:#1, 2290:#1

Skłodowska-Curie Maria – 244.17, 683, 855, 880, 1424, 1631, 1660, 1674, 1890:#2, 2194, 2446:#1, 2480:#1, C23.148:#1, C25:#2, E4:70 / DE:296 / MK:3:#1 / RU:155

Skonecki Władysław – C23.148:#1

Skowron Stanisław – 36, 329:565

Skórnicki Jerzy – 2347:#5, 2480:#3, C23.100, C23.141:#4, C23.148:#1, C23.158:#1

Skrzynecki Piotr – 2347:#1, 2381.35, C23.158:#1

Skubiszewski Krzysztof Jan – 754

Skudavicius K. – 2446:332, 2480:#1

Skupień Maciek – C23.141:#1

Skwarnicki Marek – 2147

Sladek John T. – 385:#1, 422:#1

Sluckin Władysław – 329:571

Sławiński Janusz – 355:67, 477.4, 1297.55, 2479:#1, C23.141:#1, C25:#1 ↗

Słyk Marian – 1890:#2, 2059

Słobodnik Włodzimierz – 55

Słojewski Jan Zbigniew – C23.141:#5

Słomczyński Maciej – 1890:#1, 2290:#1, 2347:#1, C23.141:#2, C23.158:#1 ↗

Słomkowski Antoni – 17

Słonimski Antoni – 384:#2, 421:#1, 477.11, 573, 689, 821, 843, 1043, 1095, 1104, 1297.55, 1383, 1631, 1657, 1660, 1720, 1767, 1789, 1890:#1, 1891:#3, 1945, 2029, 2179, 2227, 2290:#3, 2347:#2, 2445:362, 2446:396, 2480:#7, C23.163:#2, C25:#2, C52/DE:23, 226 ↗

Słonimski Piotr – 2058, 1297.1 ↗

Słowacki Juliusz – 21, 35, 320:63;65, 355:141;161;599, 427, 567, 580, 593, 647:395, 767, 801, 819, 851, 1050:127, 1098, 1247, 1256, 1261, 1263, 1289, 1297.41, 1327, 1424, 1438, 1614, 1660, 1688, 1781, 1789, 1890:#6, 1967, 1975.12, 1978, 2042, 2050, 2090, 2105, 2106, 2123, 2129, 2208, 2227, 2290:#1, 2347:#6, 2358:#1, 2399.8;10, 2403.11, 2445:259, 2479:#4, C23.141:#7, C24:#2, C25:#1, E42.3:101 / EN:103

Słucki Arnold – 1890:#1

Słyk Marek – 2479:#1

Smecz, zob. Jastrun Tomasz

Smiłga Woldewar (Смилга В.П.) – 2480:#1 / RU:38

Smirnow Jewgienij (Смирнов Е., КНИИЭКОТ, 1977) – 2480:#1 / RU:790:#1

Smirnow S. (Смирнов С.Г., 1970) – 2480:#1 / RU:790:#2

Smirnow, enkawudysta (Смирнов, НКВД) – 704, 1890:#4, 1987, 2290:#1, C24:#1

Smirnowa Je.D. (Смирнова Е.Д.) – 355:588

Smith Alex G. – 329:561

Smith Cordwainer (Linebarger Paul Myron Anthony) – 244.1, 384:#10, 385:#1, 421:#10, 422:#1, 2473:#1 / DE:28, 95 / EN:42

Smith Edgar C. – 35

Smith Evelyn E. – 244.1

Smith G. Eliot – 17

Smith John Maynard – 329:555

Smith John William – 35

Smith T.V. – 35

Smith Walter Bedell – 62

Smith-Rose R.L. – 35

Smoktunowski Innokientij (Смокуновский И.М.) – 2347:#1, C23.141:#1

Smolan Aleksander (Смолян А.С.) – 2480:#2

Smolin Lee – 1476

Smolka Franciszek – 1890:#1, 2106

Smorąg Irena – 2399.5, 2445:251; 253, C23.101

Smullyan Raymond Merrill – DE:309, 313

Smuszkiewicz Antoni – 2287.2 ↗

Smythe Francis Sydney – 883, 1536, 2290:#1, 2480:#1 / RU:707.10

Sniegow Siergiej (Снегов С.А.) – BE:1

Snow Charles Percy – 558, 1104, 1713, 2358:#1 / DE:197.4

Soal Samuel G. – 329:461;462

Sobczuk, wykładowca chemii – 2290:#2

Sobierka Jadwiga – 2347:#1

Sobieski Jan – 688, 2480:#1

Sobol S.Ł. (Соболь С.Л.) – 35, 1890:#1, E9:116

Sobolew (autor, w 1970 r.) – C23.148:#1, C23.158:#1, C23.163:#2

Socrates – 1890:180, 2250, E2.1:92, E25:83 / DE:95 / EN:42

Soderbergh Steven – 1601, 1737, 1743, 1836, 1876, 1882, 1888, 1890:#2, 1898, 1905, 1908, 1911, 1912, 1925, 2059, 2101, 2270, 2318:#1 / DE:479, 490 / EN:171.4 / ES:17 / RU:404, 427, 431, 445, 479, 499, 553.18 / SV:10 ↗

Sofokles – 857, 878, 1095

Sojka Marek – 1524

Sokal Alan – 1159

Sokołow Aleksiej (Соколов Алексей, балетмейстер, 1990) – 2480:#1

Sokorski Włodzimierz – C23.148:#1, C23.158:#2

Solakiewicz Tadeusz – 1890:#1

Solana Francisco Javier – 1648, 2130 / DE:468

Soleil Madame, wróżka – 516, 1304

Solla Price Derek John de – 329:555, 477.16, 1891:#1, 2290:#1, 2369:93, C23.148:#1

Sollers Philippe – 755, 1891:#1, 2347:#1, 2358:#1, 2479:#2, 2480:#2

Solomon A.K. – 24

Solomon Richard L. – 35

Solotaroff Theodore – 1891:#2, 2358:#5, C25:#1 / DE:506:#1 / EN:103 ↗

Sołodownikow W.W. (Солодовников В.В.) – 329:567

Sołowjow Siergiej (Соловьёв С.А.) – 2480:#1

Sołżenicyn Aleksandr (Солженицын А.И.) – 593, 633, 643, 705, 845, 1095, 1192, 1593, 1890:#2, 1891:#1, 2290:#1, 2358:#3, 2378.4, 2378.5, 2445:260, 2480:#4, C23.158:#2, C24:#1, C25:#1 / DE:354 / RU:187, 188, 225, 406, 553.18, 687.7;9 / UK:12

Sommerfeit Alf – 35

Sonneborn Tracy M. – 35

Sontag Susan – 781, 1890:#1

Sorger Beate – C23.64 ↗

Sorokin Pitirim (Сорокин П.А.) – 385:#1, 421:#1, 422:#1, 2358:#1, C23.163:#1

Soros George – 975, 1199, 1297.35; 39;53, 1357, 1364, 1370, 1391, 1397, 1398, 1403, 1422, 1437, 1474.22, 1780, 1890:#2, 1987, 2023, 2080, 2102, 2118, 2184, 2290:#2, 2480:#2, C25:#3 / DE:416, 436 / EN:152 / RU:224, 239, 535

Sosiński R. – 2445:146;148

Southgate Bernard Alfred – 35

Sowiński Józef – 580

Spanner Rudolf – C25:#1

Spearman Charles Edward – 5

Spedding Frank H. – 35

Speer Albert – 244.13, 596, 1910, E6.5, E18.6

Spellanzon G. – 35

Spence Robert – 35

Spengler Oswald – 385:#2, 421:#1, 422:#3, 477.14, 625, 931, 1891:126, 2358:#1, 2473:#1, C23.163:#1

Sperber Dan – 1891:#1

Spiegelman Solomon – DE:318

Spielberg Steven Allan – 842, 844, 1297.12;30, 1421, 1482, 1632, 2480:#1 / DE:388 / RU:427

Spillane Mickey (Morrison Frank) – 244.2, 1891:#2, 2358:#1, 2480:#1 / RU:706.2

Spinoza Benedict de – 333, 1050:46, 1622, 1625.1, C23.141:#2, C23.148:#1, E1.10 / DE:95, 183.9 / EN:42

Spinrad Norman – 384:#1, 385:#4, 421:#3, 422:#4, 1975.8, 2473:#1, 2480:#4 / RU:82, 705.3;4

Spitzer Lyman Strong Jr. – 58

- Sprenger Jacob – 2347:#1
- Springer Axel – 2116, C25:#2
- Sprott Walter John Herbert – 329:565
- Sprusiński Michał – 1890:#1
- Spychalski Marian – 593
- Squires Arthur M. – 35
- Srb Adrian Morris – 329:565;566
- Stachanow Aleksiej (Стаханов А.Г.) – 521, 2445:193, C23.148:#1
- Staemmler Klaus – 506, 688, 1011, 1890:#1, 2479:#2, C23.65/DE:506:#3 ↗
- Staff Leopold Henryk – 2050
- Stakman Elvin Charles – 35
- Stalin (Dżugaszwili) Iosif (Сталин (Джугашвили) И.В.), stalinizm – 30, 33, 56, 57, 314, 539, 593, 596, 600, 622, 633, 640, 642, 643, 660, 668, 670, 681, 683, 688, 689, 708, 710, 747, 752, 755, 767, 772, 776, 791, 797, 802, 804, 819, 823, 824, 844, 845, 857, 885, 953, 962, 968, 989, 1050:28;38;71;132, 1062, 1063, 1072, 1094, 1095, 1101, 1135.5, 1143, 1156, 1205, 1256, 1282, 1297.21;31;54, 1318, 1326, 1327, 1335, 1364, 1370, 1386, 1387, 1389, 1391, 1415, 1418, 1424, 1431, 1438, 1456, 1462, 1478, 1480, 1487, 1524, 1525, 1538, 1558, 1618, 1622, 1628, 1655, 1660, 1711, 1780, 1807, 1890:#10, 1978, 1992, 2015, 2016, 2044, 2076, 2092, 2106, 2125, 2137, 2184, 2217, 2229, 2257, 2290:#5, 2318:#5, 2347:#10, 2358:#3, 2369:36;68, 2378.4, 2378.5, 2403.2;4-6, 2405, 2407.2, 2445:359;360;362;377;379;381;382;386;403, 2446:477;558, 2473:#1, 2479:#3, 2480:#22, C23.141:#10, C23.148:#1, C23.158:#7, C23.158:#9, C23.163:#17, C24:#4, C25:#7, E16.2, E20.6, E40:26 / DE:75, 76, 313, 354, 371, 388, 389, 426, 439, 462 / EN:86, 93, 113, 176, 194.8 / ES:20 / HU:12 / RU:155, 173, 187, 188, 192, 214, 217, 225, 234, 238, 404, 502, 553.16, 563, 707.4;5;7;10 / UK:12, 15
- Stang David J. – 1411.2
- Stanisław August, król Polski – 2021
- Stanisławski Konstantin (Станиславский К.С.) – 847
- Staniszkis Jadwiga Maria – 642, 2378.3, 2403.4, 2479:#1
- Staniukowicz Kiriłł (Станюкович К.П.) – 298, 2480:#1 / RU:687.7
- Stanley Wendell M. – 329:565
- Stańczyk Jan – 1890:#3, 1900
- Stapledon William Olaf – 141, 222, 244.1;15;25, 265, 294, 328, 329:21;554, 355:81;82, 369, 384:#2, 385:#54, 421:#2, 422:#59, 548, 619, 917, 970, 1050:38, 1240, 1289, 1524, 1544, 1622, 1786, 1824, 1891:#1, 1975.8, 2255, 2287.2, 2358:#1, 2473:#3, 2480:#9, C23.141:#4, C25:#1, E18.8 / BG:4 / DE:36, 45, 75, 95, 127, 133, 309 / EN:42, 67, 86, 93, 103, 152 / HU:21 / RU:211, 705.3;4;5, 706.1
- Stark Marion Elizabeth – 35
- Starowieyska Ewa – 2347:#1
- Starowieyska-Morstinowa Zofia – 1050:122, 1389, 1890:#2, 2055, 2182, 2290:#1, 2347:#1, C23.141:#1 ↗
- Starr H.W. – 418
- Starr Kenneth – 1390
- Starski Ludwik – 2445:26;37;39;40;45;51, C23.158:#16
- Starzewski, profesor gimnazjalny – 320:193, 2290:#1

- Stasiuk Andrzej – 1781, 1957, 2045, 2059, 2081, 2087, 2090, 2120, 2479:#1 ↗
- Staszic Stanisław – C23.148:#3, C24:#1
- Staśko Paweł – 385:#1, 422:#1, 477.4;6
- Staudte Wolfgang – 347, 2445:120, C23.28
- Stauffenberg Claus Schenk von – 2089
- Stawar Andrzej – 1060
- Stawicki Jerzy – 2445:59, 2446:306
- Stawiński Jerzy Stefan – 385:#1, 422:#1, 1890:#1
- Stämmler Rudolf – 801
- Stearns Joyce Clennam – 35
- Stebbins George Ledyard – 329:565
- Stecher L.J. (Wesley Joseph) – 385:#1, 422:#1
- Stefan, kuzyn S.Lema (możliwie matka – Maria z domu Hescheles, wtedy – Stefan Koronczewski) – 320:47;56
- Stefczyk J. – 2445:151;153;157;159-161;163;164
- Stefko Jolanta – 1574
- Stein Edith – 2358:#1
- Stein Gertruda – 2358:#1, E2.5
- Stein Wilhelm – RU:553.17
- Steiner Jean-Francois – C23.163:#1
- Steinach Eugen – E2.5
- Steinbach Erika – 1992, 2002, 2025, 2076, 2077, 2079, 2092, 2174, 2184, 2190
- Steinbeck John Ernst – 114, 168, 244.12, 477.8
- Steinberg Saul – 632, 2290:#1, 2347:#1
- Steinbuch Karl – 2445:442
- Steiner Jacob – 35
- Steiner Rudolf – 1890:#1, E2.5 / EN:103
- Steinhaus Hugo Dyonizy – 843, 1297.7;28, 1525, 1533, 1538, 1597, 1890:#2, 2290:#2
- Steinsberg Aniela – 2347:#1
- Stendhal (Beyle Henri) – 1890:#2, 2347:#2
- Stephenson George – 329:47, 320:169, 683, 1297.3, 1544 / EN:103 / RU:155
- Stephenson Marjory – 35
- Stern Anatol – 1890:#1, 2445:26;31;38
- Stern Bernhard J. – 35
- Stern Kurt (Curt) G. – 3, 329:565
- Sternberg Jacques – DE:127
- Sternberg P.K. – 301.11
- Stevens Neil E. – 35
- Stevens Stanley Smith – 329:565
- Stevenson Robert Louis – 1890:#1 / DE:318
- Stewart Dugald – 35
- Stich Michael – 2290:#1
- Stiles Walter – 35
- Stiller Ralph Rival – C23.158:#1
- Stiller Robert – 2059, 2318:#1, C23.155, C23.158:#5 ↗
- Stoessel Walter J., Jr. – C23.158:#1
- Stoff Andrzej – 1411.11 ↗

Stoiber Edmund Ruediger – 1391, 1664, 1835, 1838, 1845, 1846, 2077, 2079, 2080, 2190, 2192, 2202, 2205, 2206, 2207

Stokes George Gabriel – E15.5, B30.7

Stoltenberg Gerhard – 753

Stołypin Piotr (Столыпин П.А.) – 2445:363;366, C23.163:#1

Stomma Ludwik – 1890:#1

Stomma Stanisław – 1352, 1525, 1781

Stone Allucquere Rosanne – 1034

Stopka Andrzej – 2347:#1

Stoppard Tom – 2347:#1

Storczak Ł.I. (Сторчак Л.И.) – 35

Stout Rex Todhunter – 244.2

Strassmann Friedrich Wilhelm – 244.13

Strauss Franz Josef – 2403.9

Strauss Johann – 2347:#1, E42.3:188

Strauss Leo – 35

Strauss Lewis Lichtenstein – 62

Stravinsky Igor (Стравинский И.Ф.) – 2369:121

Strebel Josef – 35

Strehler Bernard Louis – 329:565, 2480:#1 / RU:687.20

Streicher Julius – 596, 2480:#1

Streseman Gustav Ernst – 2076

Strobl Karl Hans – 1890:#1

Strock Herbert L. – 2347:#1

Stroganoff (Stroganov) Alexander (Строганов А.Г.) – 863

Strug Andrzej – 1890:#1

Strugacka Adelaida (Стругацкая А.А.) – 2480:#1

Strugacki Arkadij (Стругацкий А.Н.) – 298, 318, 328, 446, 451, 470, 480, 503, 698, 1095, 1104, 1524, 1622, 1625.3, 1890:#4, 1891:#6, 1975.17, 2233, 2290:#2, 2318:#1, 2358:#1, 2369:33;34, 2445:232-234, 2473:#5, 2479:#2, 2480:#87, C23.141:#5, C23.148:#3 / BG:4 / BE:1 / DE:76, 144 / EN:67, 86, 93, 128 / ES:17 / RU:19, 56, 66, 82, 94, 159, 160, 186, 192, 211, 214, 217, 225, 246, 270, 322, 406, 479, 553.16;17, 633.251, 687.9;12;12;20, 705.1;3;6, 706.1;2, 707.2-4;6-8, 749:#52, 790:#1 / UK:4, 8, 12, 15 ↗

Strugacki Boris (Стругацкий Б.Н.) – 298, 318, 328, 446, 451, 470, 480, 503, 698, 1095, 1104, 1524, 1622, 1625.3, 1890:#4, 1891:#6, 1975.17, 2233, 2290:#2, 2318:#1, 2358:#1, 2369:33;34, 2445:232-234, 2473:#5, 2479:#2, 2480:#92, C23.141:#5, C23.148:#3 / BG:4 / BE:1 / DE:76, 144 / EN:67, 86, 93, 128, 19, 56, 66, 82, 94, 159, 160, 186, 192, 211, 214, 217, 225, 246, 270, 322, 406, 479, 553.16;17, 633.251, 687.9;12;12;20, 705.1;3;6, 706.1;2, 707.2-4;6-8, 749:#50, 790:#1 / UK:4, 8, 12, 15 ↗

Struve Otto – 329:561, 355:32

Strykowski Julian (Stark Pesach) – 723, 1890:#1, 2290:#2, C23.158:#1 ↗

Strzembosz Tomasz – 1538

Student Kurt Arthur Benno – 1297.13, 2092

Studnicki Franciszek – C23.163:#3

Stuit Dewey B. – 35

Sturgeon Theodore – 244.1, 345, 384:#2, 385:#8, 421:#1, 422:#10, 1975.8, 2358:#3 / DE:45, 56, 64, 95 / EN:42 ↗

- Stümpke Harald – 2445:442
- Stwosz Wit – 2347:#1, C23.158:#1
- Subotowicz Mieczysław – 329:561, 1050:146, 1093, 1113, 1474.6 ↗
- Suchocka Hanna – 790
- Suchodolski Bogdan – 1890:#1, 1975.9, 2358:#1, 2378.5, 2445:471, C23.141:#1, C23.148:#1
- Suchowiak Jan – 662
- Sukarno Ahmed – 2347:#1
- Sullivan John William Navin – 329:575
- Sumac Yma – C24:#1
- Summers C. – 453
- Sun Pen-Wen – 35
- Supniewski Janusz Wiktor – 3, 1185
- Surdel Stanisław – 1890:#1, C25:#1
- Surdykowski Jerzy – 2403.10 ↗
- Surkow Aleksiej (Сурков А.А.) – 2347:#2
- Suskind Sigmund R. – 329:563
- Susłow Michaił (Суслов М.А.) – 2378.4
- Sussman Anja – 2480:#2
- Suszarniki Jewgenij i Maryna (Сушарники Е.Ф. и М.А.) – 2480:#6 / RU:707.9
- Suter John F. – 384:#1, 421:#1
- Suvin Darko Ronald – 421:#1, 485, 647:103, 1891:#3, 2358:#11, 2446:#1, 2473:#21, 2480:#17, C23.102, C23.110:#1, C23.148:#1 / DE:95, 506:#1 / EN:28, 42, 171.4 / RU:705.2-4, 706.1;2, 707.2, 749.26, 749.28, 749.31 ↗
- Suworow Aleksandr (Суворов А.В.) – 600
- Suworow Wiktor (Суворов Виктор, Резун В.Б.) – 968, 1890:#1, 2480:#2
- Süskind Patrick – 2479:#1, 2480:#1 / RU:707.8
- Svevo Italo – EN:93
- Swartz Paul – 329:565
- Swedenborg Emanuel (Swedberg Emanuel) – 1890:#2, 2399.8
- Swietłow Michaił (Светлов М.А.) – 2480:#2
- Swift Jonathan – 282, 399, 329:518, 346, 384:#2, 421:#3, 1890:#4, 1891:#1, 2358:#4, 2445:256, 2473:#1, 2479:#1, 2480:#2, C25:#1, E1.10 / BG:4 / DE:27, 87, 274.1 / EN:85, 86, 93, 103 / ES:20 / RU:46, 234, 479, 707.10, 790:#1
- Swinarski Konrad – 2347:#1, C23.163:#1
- Swinburne Algernon Charles – 2358:#1, 2480:#1, C23.148:#2, E4:177 / EN:103
- Swirski Peter – 1297.8, 2287.2, 2369:passim, C23.115 ↗
- Sypniewski Tomasz – 2403.6
- Syrowatka Maciej – 585
- Syski Jacek – 2403.15
- Szabad Leon (Шабад Л.М.) – 45, 50
- Szacki Jerzy – 1890:#1 ↗
- Szacki Wiktor – 2347:#2, 2358:#1, C23.156 ↗
- Szackie, rodzina – C23.148:#1
- Szajna Józef – 2347:#1
- Szajnocha Karol – 320:39, 724, 767, 1064, 1388, C25:#1
- Szalai Alexander – 35

Szalszowie, rodzina – C23.141:#1
 Szaniawski Jerzy – 2347:#1
 Szapiro J.S. (Шапиро И.С.) – 329:555
 Szapkarin A.W. (Шапкарин А.В.) – 35
 Szapley Harlow – 329:530
 Szapowalenko S.G. (Шаповаленко С.Г.) – 35
 Szardin D.I. (Шардин Д.И.) – 35
 Szarski Henryk – 329:566
 Szaruga Leszek – 824 ↗
 Szatałowa Zinaida (Шаталова З.Е.) – 2347:#2, 2480:#10 / RU:790:#2
 Szczaranski Natan (Sharansky Natan, Щаранский А.Б.) – 2480:#2 / RU:707.5, 707.8
 Szczepańska Anula – 2480:#3
 Szczepańska Danuta – 2347:#4, 2399.17, 2480:#2, C23.141:#1
 Szczepańska Kasia – 2480:#1
 Szczepańska-Kowalczyk Katarzyna – 2399.14
 Szczepański Jan – 329:574, 395.3.2, 806, 2445:415
 Szczepański Jan Alfred – 2399.15
 Szczepański Jan Józef – 78.1, 182, 328, 347, 385:#1, 422:#1, 480, 564, 569, 642, 670, 782, 786, 801, 806, 851, 857, 880, 883, 891, 901, 1021, 1050:77;125, 1095, 1098, 1182, 1326, 1401, 1416, 1424, 1438, 1468, 1486, 1491, 1622, 1890:#12, 1891:#2, 1918, 1923, 2029, 2055, 2059, 2090, 2113, 2155, 2156, 2217, 2287.2, 2290:#6, 2314, 2318:#7, 2347:#57, 2356, 2358:#7, 2365, 2378.3, 2378.5, 2378.7, 2383, 2399.3;5;7;8;14-17, 2403.2;6;10;14;18;22;23, 2404,

2416, 2445:74-76; 79; 80; 84; 93; 94; 122; 258; 259; 286; 478; 479; 481; 484, 2446:311;511;581;680, 2479:#7, 2480:#33, C20, C23.141:#40, C23.148:#1, C23.157, C23.158:#32, C23.163:#2, C24:#4, C25:#12, B53.2÷4 / DE:243, 274.1, 305.16, 305.17, 309, 506:#1 / EN:103 / RU:240 ↗
 Szczepański Krzysztof – 2347:#1
 Szczepański Maciej – 2445:469
 Szczęsna Joanna – 944 ↗
 Szczukin Wasilij (Щукин В.Г.) – 2480:#3
 Szczupleców Boris (Шуплецов Б.В.) – RU:790:#1
 Szczypiorski Andrzej – 660, 688, 708, 843, 845, 1050:144, 1297.34;45; 49, 1431, 2369:38;39, 2399.14, 2479:#2, 2480:#1, C23.148:#1, C23.158:#1, C25:#1 / RU:687.27 ↗
 Szekspir William, zob. Shakespeare William
 Szela Jakub – 1890:#1, 2220
 Szelhaus Ewa – 2445:474
 Szeliga Zygmunt – 642
 Szeliga z Oświęcimia – 2205
 Szemplińska-Sobolewska Elżbieta – 2290:#1
 Szent-Györgi Albert – 329:563
 Szepiłow D.T. (Шепилов Д.Т.) – RU:225
 Szeptycki Andrzej – 2290:#1
 Szerkowa Galina (Шергова Г.М.) – RU:790:#1 ↗
 Szestakow A.I. (Шестаков А.И.) – 329:571
 Szestow Lew (Шестов Л.И.) – 2480:#1

Szewarnadze Eduard – 2290:#1 / RU:167

Szewcow Iwan (Шевцов И.М.) – 2480:#4

Szewczenko Taras (Шевченко Т.Г.) – 2290:#1, E42.3:101 / RU:192 / UK:8

Szewińska Irena – C23.148:#1

Szik M.L. (Шик М.Л.) – 329:563

Szilard Leo – 244.13, 384:#2, 385:#3, 421:#2, 422:#3, 477.5, E18.9, E43.3:261;262 / DE:26

Szirow Feliks (Широков Ф.В.) – 298, 1890:#1, 2358:#1, 2480:#23, C23.66 / RU:239, 479, 553.17, 687.7;26;30 ↗

Szitt P.G. (Шитт П.Г.) – 35

Szkłowski Iosif (Sklovski Josif, Шкловский И.С.) – 282, 298, 301.11, 329:6;61-63;65;67;72;73;75;77;80;86;87;95;101;404;529;555;561, 381, 392, 460, 461, 462, 468, 470, 514, 515, 516, 519, 535, 541, 546, 561, 698, 705, 775, 792, 1113, 1271, 1364, 1442, 1474.6;8, 1614, 1890:#2, 1891:#3, 2287.4, 2290:#2, 2310.28, 2318:#2, 2358:#2, 2381.49, 2446:331;368, 2479:#2, 2480:#30, C23.110:#2, C23.141:#1, C23.148:#10, C23.163:#5, C25:#5 / CS:7 / DE:265, 309 / EN:63 / RU:27, 39, 53, 56, 124, 145, 160, 188, 192, 203, 252, 270, 322, 368, 406, 553.17;18, 687.5;7;8;9;10, 705.6, 707.5;8, 790:#14

Szlachcic Franciszek – 689, 1050:75;128;129, 1095, 1890:#1, 1891:#2, 2318:#3, C23.148:#1, C24:#1, C25:#4

Szleyen Zofia – 55

Szmajdziński Jerzy Andrzej – 1952, 2117

Szmalhauzen Iwan (Шмальгаузен И.И.) – 30, 329:332;333;556;566, 355:587

Szmidt P.J. (Шмидт П.Ю.) – 41, 329:566

Szolem Alejchem – 2358:#1

Szołochow Michaił (Шолохов М.А.) – RU:167

Szopen Fryderyk Franciszek (Chopin Frédéric François) – 320:17;83, 580, 1064, 1098, 1352, 1438, 1525, 1544, 1614, 1628, 1688, 1786, 1815, 1890:#2, 2106, 2290:#1, 2358:#1, 2369:48;121, C23.141:#1, C24:#1, E9:112, E27:139, E29.6 / BE:1 / DE:388 / RU:53 ↗

Szostakowicz Dmitrij (Шостакович Д.Д.) – C23.141:#2 / RU:790:#1

Szpakowska Małgorzata – 1890:#4, 2290:#2, 2358:#3, 2480:#4, C23.114, C23.141:#2, C23.148:#2, C25:#1 ↗

Szpitel Edward – 2445:186;190;191

Szrejder Julij – 1891:#1

Szternberg Paweł (Штернберг П.К.) – 2480:#1

Szternfeld A.A. (Штернфельд А.А.) – 329:576

Szukalski Stanisław – 2480:#1

Szumilewicz Irena – 329:559

Szwarcenberg-Czerny Kazimierz – 1389

Szwejkowski Wojciech – 812, 1297.47

Szwernik Nikołaj (Шверник Н.М.) – 37

Szydlowski Roman – 2445:471

Szymanowski Adam – 647:118

Szymańska Irena – C51

Szymański Łukasz – 2445:249

Szymborska Wisława – 650, 782, 840, 843, 857, 1170, 1171, 1149, 1178, 1192, 1235, 1297.41, 1326, 1363, 1375, 1387, 1424, 1462, 1525, 1622, 1628, 1660, 1890:#2, 1978, 2059, 2290:#4, 2318:#2, 2347:#2, 2351, 2363, 2399.2; 8, 2480:#3, C23.141:#1, C23.158:#2, C25:#5 / DE:406 ↗

Szymczak Mieczysław – C25:#1

Szymonowicz Szymon – 320:110, 1890:#1, 2318:#1

Ścibor-Rylska Danuta – 2381.73, 2318:#1, 2446:392, C23.158:#1

Ścibor-Rylski Aleksander – 78.1, 102, 755, 1095, 1890:#1, 1891:#3, 2290:#1, 2318:#20, 2347:#6, 2381.6;8; 10-13; 17; 22; 24-28; 30-32; 34; 35; 37; 43; 64; 74; 75;77;78;80;85;87;88;94;97, 2445:44;45;55;151;157-159; 214; 281; 285;329;351;369;376, 2446:#30;659; 662;668;670;674, 2479:#2, 2480:#21, C23.141:#1, C23.158:#107, C25:#5, B59.2 / RU:687.19 ↗

Sliwiak Tadeusz – C23.141:#1 ↗

Śliwiński Włodzimierz – 2445:113; 121;124

Śmigły-Rydz Edward – 1239

Średniawa Bronisław – 78.1

Świda-Ziemba Hanna – 1781, 1713, 1977

Świętochowski Aleksander – 812, 831, 1890:#1

Świrko Stanisław – 2347:#1

Świtoń Kazimierz – EN:149

Škvorecký Josef – 2358:#1

Tadeusiewicz Ryszard – 889, 1109.11, 1775 ↗

Tagore Debendranath – E17:154

Tales z Miletu – 329:309

Talleyrand-Perigord Charles Maurice de – 1050:31, 2358:#1

Talmud Dawid (Талмуд Д.Л.) – 3, 28, 33

Tamerlan – 1393

Tamm Igor (Тамм И.Е.) – 477.17

Tani Yoko – 2381.30

Tannhäuser, oficer niemiecki – 1297.30, 2290:#1

Tapie Bernard – 1890:#1

Tardi Pierre – 35

Tarka Krzysztof – 2147

Tarkowski Andriej (Тарковский А.А.) – 373, 380, 431, 774, 845, 1095, 1182, 1411.25, 1468, 1491, 1601, 1622, 1627, 1781, 1836, 1882, 1886, 1890:#5, 1898, 1905, 2059, 2101, 2250, 2270, 2290:#3, 2318:#3, 2322, 2358:#2, 2437, 2473:#3, 2479:#2, 2480:#64, C23.148: #5, C23.158:#9, C24:#3, C25:#4 / DE:87, 197.4, 479, 490, 491 / EN:67, 93, 171.4, 219 / ES:17 / FR:12 / IT:3 / RU:46, 49, 56, 80, 81, 94, 123, 133, 192, 203, 214, 215, 217, 234, 240, 246, 270, 322, 368, 404, 427, 431, 445, 471, 479, 499, 502, 567, 611, 705.5;6, 706.1, 707.5;7, 749.32, 790:#5 / SV:10 / UK:8, 15, 16 ↗

Tarn Adam – 2347:#7

Tarnawski Wit – 650

Tarnowska Krystyna – 2347:#1

Tarnowski Stanisław – 812, 1890: 126

Tarsis Walerij (Тарсис В.Я.) – C23.141:#1

Tarski Alfred – 329:197-199, 355:80, 384:#1, 421:#1, 831, 1109.7, 1352, C23.141:#1

Tasch Paul – 35

Tatarkiewicz (pani) – 2314

Tatarkiewicz Władysław – 1297.7, 2480:#1 / RU:707.10

Tate Peter – 384:#1, 421:#1

Tatu Michel – 2347:#1

Taube Mortimer – 329:10;175-177; 198; 199; 201; 206; 208; 555, 355:260, 395.3.1, 2480:#2

Tauson W.O. (Тайсон В.О.) – 3

Tawaniec P.W. (Таванец П.В.) – 355:588

Taylor Edward – 1891:#1, C23.148:#1

Taylor Elisabeth – 385:#3, 422:#4

Taylor Gordon Rattray – 421:#1, 1624, 2445:442;443

Taylor W.L. – 35

Teilhard de Chardin Pierre – 328, 385:#5, 422:#7, 552, 556, 2358:#1, 2479:#1 / EN:103

Tejkowski Bolesław – 2403.19

Tekieli Stanisław – 2087

Teller Ede – 244.13, C23.141:#1

Temas L. – 35

Tembroock Günter – 329:566

Teng Hsiao-ping – 600

Tenn William – 172, 244.1, 384:#2, 385:#3, 421:#2, 422:#2, 2480:#1

Tennessee Williams – 2347:#1

Tenzing Norgay – 785, 1404, 2290:#1

Teodoryk Wielki, król Ostrogotów – 2358:#1

Terechow Aleksander (Терехов А.М.) – 2480:#2

Terentiew (Терентьев) – 754

Terlecki Olgierd – 485, C23.141:#1 ↗

Terlecki Władysław – 2113 ↗

Tertulian (Quintus Septimius Florens Tertullianus) – 1891:#1

Terzieff Laurent – 2347:#1

Tesla Nikola – 320:171, C24:#1

Tetmajer Kazimierz – C23.148:#1

Teuber Gottfried – 35

Tęcza Zygmunt – 2059, C25:#2

Thadewald Wolfgang – 384:#1, 421:#1, 1890:#1, 1891:#3, 2358:#2, 2381.106;109;112, 2445:116;118, 2480:#3, C23.44 / DE:27, 506:#6 ↗

Thatcher Margaret – 623, 718, 742, 761, 1146, 2102, 2199 / DE:404 / RU:249

Thayer Patricia – 2358:#1

Themerson Stefan – 244.6, C23.158:#1

Thirring Hans – 265

Thomas Gilbert – 384:#1, 421:#1

Thomas Theodore L. – 384:#2, 385:#1, 421:#2, 422:#1

Thommée Wiktor – 2179

Thompson Clara – 329:566

Thompson D'Arcy Wentworth – 35

Thompson Ernest Seton – 2347:#1

Thompson H.W. – 35

Thomson George – 329:576

Thomson Gerald L. – 329:569 / RU:70.1
 Thomson Godfrey Hilton – 5
 Thomson Robert – 329:566
 Thorez Maurice – 2347:#1
 Thorndike Lynn – 35
 Thorne Roger – 384:#1, 421:#1
 Thouless Robert H. – 35
 Thring M.W. – 35
 Thurstone Louis Leon – 5
 Tichomirow Oleg (Тихомиров О.К.) – 329:178
 Tichonenko T.I. (Тихоненко Т.И.) – 662
 Tichonow Nikołaaj (Тихонов Н.А.) – 2378.4
 Tiel Rudolf – C23.67
 Tiel Walter – 2182, 2347:#1, 2480:#1
 Tiereszkowa Walentina (Терешкова В.В.) – C24:#1, C25:#1 / RU:22
 Tierienin Aleksandr (Теренин А.Н.) – 33
 Tierpigoriew Aleksandr (Терпигорев А.М.) – 33
 Tiktin, gimnazjalny kolega – 1890:#1
 Tillotson Ernest – 35
 Timiriaziew Kliment (Тимирязев К.А.) – 30, 33
 Timmermans Jean – 35
 Tintoretto Jacopo (Robusti Jacopo) – 2290:#1, 2347:#2
 Tischner Józef Stanisław – 851, 881, 2399.8, 2403.16;23 / DE:354 ↗

Tiselins Arne Wilhelm Kaurin – 35
 Tiso Jozef Gašpar – 1297.25, 2445:376;379
 Titius Johann Daniel – 541
 Titow German (Титов Г.С.) – 348, 353, 380, 1074, 1411.9, 1419, 1474.9, 2270, 2347:#1, 2381.49, 2445:79;81, 2446:#1, 2480:#1, C23.141:#2, C23.163:#1, C25:#2 / DE:86, 484 / RU:54, 100, 174, 322, 406 ↗
 Tiutczew Fiodor (Тютчев Ф.И.) – 2059 / RU:563
 Tiziano Vecellio – 781
 Tocquel Robert – 329:561
 Tocqueville Alexis de – 647:87
 Toczyński, astrofizyk – C25:#1
 Todd Arthur James – 35
 Todd Emanuel – 1935
 Todd Robert E. – 35
 Todorov Tzvetan (Тодоров Цветан) – 384:#6, 421:#5, 477.6;7, 647:5; 6; 183-190; 193; 194; 199-201; 204;208, 1890:#4, 1891:#4, 2278, 2318: #2, 2358:#7, 2479:#2, 2480:#5, C23.148:#1 / DE:124, 78 / EN:56, 103 / RU:705.6, 706.1;2
 Toeplitz Krzysztof Teodor – 672, 859, 2347:#1, 2445:25;33;35;37;201; 203;208, C23.148:#1, C23.158:#6 ↗
 Toffler Alvin – 421:#3, 625, 878, 953, 1143, 1781, 1890:#1, 2358:#4, 2445: 443, 2446:515, C23.148:#3
 Toffler Heidi – 1143
 Togliatti Palmiro – C23.163:#1
 Toimori Higaki – 1890:#1
 Tokarczuk Olga – 1307, 1361, 1363, 1366, 1370, 1387, 1423, 1525, 1657, 1713, 1781, 1890:#1, 2045, 2055, 2059,

2081, 2087, 2120, 2217, 2270, 2290:#1,
C25:#4 ↗

Tolkien John Ronald Reuel – 399,
579, 635, 647:140, 852, 1307, 1713,
1781, 1836, 1890:#1, 2042, 2101,
2473:#3, 2480:#4, C25:#1 / DE:506:#1
/ EN:67, 113 / RU:240, 633.52, 706.1

Tolman Edward Chace – 35

Tołstoj Aleksej (Толстой А.Н.) –
59, 72, 73, 282, 2480:#1 / RU:4, 98,
100, 567 / UK:12

Tołstoj Lew (Толстой Л.Н.) – 89,
355:118;150;199;281, 384:#2, 385:#1,
421:#3, 422:#1, 458, 477.13, 647:215;
398, 660, 716, 840, 1289, 1357, 1525,
1632, 1890:#2, 1891:#1, 1975.8, 2347:
#1, 2358:#4, 2479:#4, 2480:#9, C23.
163:#1, E6.9, E41.4 / BG:4 / CS:7 /
DE:56, 95, 309 / EN:42, 103 / RU:27,
99, 107, 224, 225, 368, 612, 706.1;2 /
UK:8

Tomasz Niewiorny (Tomasz
Apostoł), święty – 2480:#1, C23.158:
#1 / RU:790:#1

Tomasz z Akwinu (Thomas
Aquinas), święty – 360, 385:#1,
422:62, 552, 1135.6, 1411.31, 1890:#2,
2480:#6, C23.163:#2, E18.4;13, E42.3:
15;45 / RU:39, 553.17, 687.28, 707.10

Tomaszewski Tadeusz – 2290:#1

Tompson Klara – 647:220

Toporowski Marian – 2347:#1

Torres David – 2171 ↗

Towiański Andrzej – 244.12, 477.8

Toynbee Arnold Joseph – 2358:#1

Traczewska Maria – C23.158:#1

Tramin Peter von – 1890:#1

Traube Klaus – DE:187.1

Trauberg Natalia (Трауберг Н.Л.)
– 2480:#4

Trawinski W.M. (Травинский
В.М.) – RU:687.5;7, 790:#1

Trendelenburg Friedrich Adolf –
1678

Trenkner Joachim – 1977

Trevithick Richard – 37

Trepka Andrzej – 2480:#3 /
RU:749.26

Triggs Frances Oralind – 35

Trillat Jean-Jacques – 35

Trittin Jürgen – 1548, 1559, 1835 /
DE:438

Trocki Lew (Троцкий Л.Д.) –
2378.4, C23.141:#1

Tropsch Hans – 2195

Trubetskoy Nikolai (Трубецкой
Н.С.) – 35

Truffaut François – 2347:#1 / RU:56

Truman Harry – 56, 244.13, 857,
2358:#1, E20.9;11, E40:26;30

Truszczenko Jewgienij (Трущен-
ко Е.Ф.) – RU:767.26

Tryon Edward – 565, 2358:#1

Tryzna Tomek – 2290:#1

Trzaska Władysław – 329:560, 567,
1297.55

Trzebiatowski Włodzimierz –
C23.148:#1

Trzeciak (w 1956 r.) – C23.158:#1

Trznadel Jacek – 355:168;264, 1890:
#2, 1891:#1, 2347:#1, C25:#1

Trzos-Rastawiecki Andrzej – 2101,
2347:#1

Tubb Edwin C. – 384:#2, 421:#2, 2445:220

Tuchaczewski Michaił (Тухачевский М.Н.) – 1890:#1

Tukidydes (Thukydides) – 2102

Tulli Magdalena – 1423, 1525, 2120

Tupolew Andriej (Туполев А.Н.) – 704

Turbacz Marek – C23.141:#1

Turczyn, profesor gimnazjalny – 1890:#1, 2290:#1

Turgieniew Iwan (Тургенев И.С.) – 1890:#1, 2473:#1

Turing Alan Mathison – 136:317, 329:165;166;555, 395.3.1, 421:#1, 477.17, 819, 978, 1008, 1109.1; 2; 5; 11; 15; 18; 20; 22; 23; 25; 28; 30, 1198.32, 1411.3;14;15;17;25;29, 1474.11, 1775, 2030, 2194, 2203, 2403.24, 2480:#1, C23.163:#6, C25:#2,

E18.4;10;14, E29.7, E44.7:228-232 / DE:388, 484 / EN:103, 140.3 / RU:269

Turner George – 477.13 / DE:56 / EN:31, 50

Turowicz Jerzy – 670, 681, 689, 857, 1050:122;123, 1192, 1297.50;51, 1383, 1384, 1385, 1389, 1525, 1890:#3, 2055, 2059, 2155, 2182, 2290:#2, 2378.5, 2403.10;14;16, C23.141:#1 ↗

Turowicz Maria – 2347:#1

Turski Łukasz – 2045 ↗

Turteltaub, sprzedawca – 842

Tusk Donald – 2201, 2210, 2213

Tuwim Irena – 801

Tuwim Julian – 355:596, 385:#1, 422:#1, 528, 647:417, 650, 843, 845, 1211, 1256, 1297.41, 1660, 1767, 1789, 1890:#3, 1891:#2, 2029, 2050, 2090,

2224, 2287.4, 2290:#1, 2347:#1, 2399.6, 2446:#1, 2479:#2, 2480:#2, C23.141:#1, C23.158:#1, E42.3:101 / RU:406

Twain Mark (Clemens Samuel Langhorne) – 384:#1, 385:#1, 421:#1, 422:#1, 843, 1323, 1890:#1, 2049, 2358:#1, 2369:66 / DE:36

Twardowski Aleksander (Твардовский А.Т.) – 2480:#1

Twardowski Jan – 2087

Twardowski Kazimierz – 1050:111

Tweel L.H. van der – 35

Tyczyna Pawło (Тичина П.Г.) – 1124, 1297.44 / RU:224 / UK:15

Tylor Edward Burnett – 35

Tymiński Felek – 348, 353

Tymiński Stanisław – 853, 1320, 1660, 1890:#1, 2065, 2152, 2173, 2174, 2479:#1

Tymoszenko Julia (Тимошенко Ю.В.) – 2151, 2159, 2171, 2195, 2198

Tynianow Jurij (Тынянов Ю.Н.) – 477.7

Tyrmand Leopold – 384:#1, 421:#1, 628, 843, 1416, 2347:#1, 2378.5, C23.141:#8, C25:#1

Tyrrell George – 35

Tyszczenko Wasilij (Тищенко В.П.) – B2

Tyszkiewicz Beata – 2090, 2347:#1, 2479:#1, C23.141:#1 ↗

U Thant – 2480:#1

Uhrynowska Zofia – 2473:#2

Uhse Beate – 2399.4, C23.158:#1

Ukniewska Maria – 2042

Ukrainka Lesia (Українка Леся,
Косач-Квітка Л.П.) – E42.3:101

Ulam Stanisław – 329:571, 705,
1197, 1411.15, 2290:#1, C25:#1

Ulbricht Walter Ernst Paul – 667,
C23.163:#1

Ulrich Leon – 2339.6, 2480:#1

Umiński Władysław – 59, 320:62,
801, 852, 1890:#2, 2129, 2347:#1

Unamuno y Jugo Miguel de –
2358:#2

Uniłowski Zbigniew – 1481, 1657,
1890:#1, 2059

Unseld Joachim – DE:506:#7

Unseld Karl Siegfried – 1416,
1890:#1, 1891:#4, 2182, 2290:#2, 2358:
#13, 2445:117;249, 2480:#6, C23.103 /
DE:506:#25, 530.5÷8 / RU:707.5

Updike John – 384:#1, 421:#1,
2358:#2 ↗

Urban Jerzy – 640, 643, 656, 674, 704,
782, 851, 1062, 1085, 1133, 1192,
1297.24;50;54;55;56, 1370, 1391, 1397,
1429, 1867, 1890:#2, 1975.9, 1995,
2290:#1, 2378.5, 2403.1;4;6, 2480:#1,
C23.110:#2, C23.141:#2, C24:#1 /
RU:192

Urban Thomas – 2025

Urbanek Adam – 329:564

Urbanek Mariusz – 2190, 2290:#1

Urgacz Tadeusz – C23.158:#2

Usarzówna, nauczycielka –
2290:#1, C25:#1

Uspienskaja Nina (Успенская
Н.В.) – RU:790:#1

Ustinow Dmitrij (УСТИНОВ Д.Ф.) –
C23.141:#1

Ustynowicz Adam – 2318:#1,
C24:#1 ↗

Uttley Albert Maurel – 329:176

Uyl Joop Den – 2445:450,
C23.163:#1

Valens Evans G. – 329:565

Valentino Rudolf – 1625.1, C23.148:
#1

Valéry Paul – 647:229

Vallensis Robertus – 35

Van Allen James Alfred – 1474.9,
1474.18, 1890:#1 / CS:7

Van Dine S.S. (Wright Willard
Huntington) – 244.2

Van Vogt Alfred Elton – 172, 244.1,
294, 384:#10, 385:#6, 421:#11, 422:#8,
477.13, 1975.8, 2480:#2 / DE:28, 48,
56, 127 / RU:705.3

Vance Jack (Vance John
Holbrook) – 421:#1, 2473:#1, 2480:#2
/ DE:27 / RU:706.1

Varloot Jean – 35

Vasco da Gama – E44.7:70

Velasquez Rodriguez de Silva – 781

Velde Van der – 355:370, 647:71

Velikovsky Immanuel – 1711 /
DE:182

Venclova Tomas – 1891:#5, 2042,
2480:#6, C23.141:#1, C23.159 /
DE:309 ↗

Vercors (Bruller Jean Marcel) –
244.11, C23.158:#1

Vereck Peter – 314

Verhulst Pierre Francois – 385:#1,
422:#1, 926, 1109.17, 1411.4, 1890:#1,
1891:#1, C23.148:#1 / DE:506:100

Verlaine Paul Marie – 355:368,
2347:#1, 2445:194;196

Vermeer Johannes van Delft – 137,
647:122, 781, 857, 1561, 1836, 2358:
#1, C25:#1

Verne Jules Gabriel – 33, 37, 56, 59,
61, 73, 141, 147, 244.5, 261, 282, 318,
320:63, 328, 337, 345, 347, 350, 366,
369, 373, 384:#2, 385:#5, 399, 421:#2,
422:#5, 396, 418, 431, 477.6;7;12, 554,
567, 621, 755, 801, 953, 1177, 1349,
1364, 1456, 1471, 1890:#1, 2121, 2129,
2255, 2283, 2310.20, 2318:#1, 2342,
2473:#4, 2479:#3, 2480:#3, C24:#1,
E22:50 / BG:4 / CS:4 / DE:22, 28, 78,
95, 127, 142, 153, 156, 197.4, 506:#1 /
EN:42, 103 / FR:3 / HU:21 / IT:3 /
RU:58, 59.2, 89, 98, 100, 159, 567,
687.14 / UK:8, 12

Vesselo Arthur – 35

Veubeke B. Fraeys de – 35

Vexliard Alexandre – 35

Veyne Paul-Marie – 1280

Védrine Hubert – 1729

Viaud Gaston – 329:566

Vick F.A. – 35

Vickery B.C. – 35

Victor P.-E. – 35

Victoria (Alexandrina Victoria),
królowa Wielkiej Brytanii – 477.12,
579 / BG:4

Vidal Gore – C23.163:#1

Viereck Peter – 1890:#1

Vigeland Gustav – 104

Vignan Luc – 385:#5, 422:#6 / DE:28

Vignerot Germaine – 35

Villiers de l'Isle-Adam August de
– 385:#4, 422:#4, 477.6;11, 647:185,
2129 / DE:28

Villiger Emil – E29.7

Villon François – 244.2, 1297.41,
1401

Vincenz Stanisław – 829, 833

Visconti Luchino – 2347:#1

Vivaldi Antonio Lucio – 1978

Vizinanza Ralph – 2358:#1

Vlady Marina – C25:#1

Vlès Fred Manuel Raoul – 3

Vogel Hans-Jochen – 2403.9

Vogelfänger Henryk („Tońko”) –
2403.6

Vogler Henryk – C23.148:#1,
C23.158:#1

Volta Alessandro Giuseppe – 89

Voltaire (Arouet François Marie) –
64, 329:516, 346, 355:56, 446, 477.17,
647:112, 651, 823, 839, 1890:#2, 2347:
#2, 2358:#1, 2473:#1, 2479:#2, 2480:
#1, C23.163:#1, E2.1:92, E43.3:122 /
DE:6, 27 / EN:85, 103 / RU:479, 790:#1

Volterra Vito – 477.17, 1411.14,
1890:#1, 2287.4, E29.7

Vonnegut Kurt – 384:#2, 385:#1,
421:#2, 422:#1, 1891:#1, 2287.2, 2358:
#4, 2473:#1, 2480:#1 / RU:82, 705.2 /
UK:12, 17 ↗

Vormweg Heinrich – 1891:#1,
2358:#1, 2445:226 ↗

Vowe Gerhard – 581, 647:167, C66 /
EN:103 ↗

Vrba Elisabeth – 866

Vries O. de – 35

Wachowski Mieczysław – 1050:145, 1890:#1, 2479:#1

Wachsmuth Ipke – 2033

Wachtangow Jewgienij (Бахтангов Е.Б.) – 643

Waddington Conrad Hal – 329:566

Waechter Otto Gustaw von 46 – 2290:#1

Wagenknecht Sahra – 1133

Wagner Wilhelm Richard – 244.2, C23.141:#1

Wahl François – 1891:#1

Wajda Andrzej – 202, 380, 388, 399, 425, 477.5, 487, 652, 755, 801, 1002, 1050:80, 1146, 1249, 1386, 1420, 1448, 1468, 1486, 1491, 1569, 1660, 1836, 1890:#4, 1898.3, 1905, 2101, 2270, 2287.2, 2290:#1, 2302.1-2, 2318:#2, 2347:#2, 2358:#2, 2369:18;41, 2378.5, 2403.2, 2445:85;109-111;114-118;120;121, 2446:296, 2456, 2457, 2459, 2479:#3, 2480:#12, C23.30, C23.141:#2, C24:#1, C25:#1, C23.148:#2, C23.158:#34, C50 / DE:87, 95, 479 / EN:42 / IT:3 / RU:80, 115, 224, 404, 406, 427, 705.5 ↗

Wajda Kazimierz („Szczepko”) – 2403.6

Wajsbrot Jewgienij (Вайсброт Е.П.) – 2480:#67 / C23.68 / RU:790:#1 ↗

Wajskopf M.J. (Вайскопф М.Я.) – 2480:#1 / RU:707.9

Wala, dziewczyna z Syberii – RU:13, 790:#1

Walas Teresa – 2113, 2117 ↗

Walatek Andrzej – 2445:62

Walc Jan – 767, 1890:#1, 2479:#1

Walczak Bogdan – 1297.52

Walczak, mechanik – 2381.57

Walczewski Marek – 1890:#1

Waldemeier Max – 329:561

Walentynowa Masza – 2480:#1, C25:#1

Waldern Jonathan – 715

Waldlheim Kurt – 624, 742, 753, 2399.15 / DE:295, 354

Waldner Francesco – 2347:#1

Walko Wasyl (Валько В.М.) – RU:790:#1

Wall John W. (Sarban) – 385:#1, 422:#1

Wallace Alfred Russel – 114, 1890:#1, 2403.1, E6.10

Wallace Bruce – 329:566

Wallace Edgar – 244.2, 1890:#1, 2290:#1 / DE:28, 309

Wallace Floyd L. – 385:#1, 422:#1

Wallenrod Konrad – 1890:400, 2480:#1

Wallenstein Albrecht von – 2347:#1, 2445:50

Wallis Aleksander – 1891:#1

Waltari Mika – 1289, C25:#1 / FI:4

Walter William Grey – E29.7

Wałęsa Lech – 655, 656, 673, 678, 679, 681, 692, 694, 705, 708, 710, 712, 718, 723, 731, 790, 830, 948, 978, 1011, 1025, 1038, 1039, 1050:140;145, 1339, 1352, 1370, 1391, 1424, 1525, 1597, 1660, 1701, 1799, 1851, 1881, 1890:#7, 2065, 2105, 2192, 2198, 2287.4, 2290:#1, 2378.5÷7, 2399.16, 2403.1;2;4;9-21, 2412, 2445:470, 2446:530;591, 2479:#4, 2480:#22, C23.163:#4, C24:#1 / DE: 354, 367, 389 / EN:86, 93 / RU:192, 203, 234

- Wand K.T. – 108
- Waniek Danuta – C25:#1
- Waniewicz Ignacy – C23.158:#1
- Waniuszin Wasilij (Ванюшин В.Ф.) – 2480:#1
- Wańkowicz Melchior – 441, 1657, 1890:#1, 1978, 2059
- Ward Peter Douglas – 35, 1482, 1619, 1890:#1, 2020, 2139 / DE:484
- Warhol Andy – 1890:#1
- Warren Christopher – 846, 2480:#1
- Warren Earl – 355:33, 1757, 2002
- Warren W. – 2339.2, 2480:#1
- Warszawski Dawid (Gebert Konstanty) – 764
- Warszawski Ilja (Варшавский И.И.) – 318, 328, 470, 845, 2480:#15 / RU:94, 687.5;7;8;20;25;27, 790:#1
- Warszawski Wiktor (Варшавский В.И.) – 2480:#1 / RU:687.5;7, 790:#1
- Waryszewski (w 1969 r.) – C23.158:#2
- Washington George – 431, 1891:#1, C23.158:#1
- Washington MaliVai – 1146
- Wasilewska Wanda – 688, 1890:#1, 2290:#1
- Wasilewski (kolega, w 1970 r.) – C23.158:#1
- Wasilewskij Andriej (Василевский А.В.) – 2480:#1 ↗
- Wasiljew Michał (Васильев Михаил, Хвастунов М.В.) – 241
- Wasiljew Oleg (Васильев О.С.) – 2480:#1
- Wasita B. – 2445:182
- Wasowski Jerzy Ryszard – 2184
- Wasylkowski Janusz – 2452
- Waszkiewicz Jan – 742
- Waśkowski Mieczysław – 244.8
- Wat Aleksander (Chwat Aleksander) – 160, 1297.41, 1890:#1, 2290:#1
- Watson Ian – DE:172 ↗
- Watson James Dewey – 355:289, 1109.4;20, 1489.2 / DE:349, 426
- Watson John Broadus – 35, 395.4.2
- Watson Lyall – DE:182
- Watson Thomas – 1304, 1504
- Watt James – 320:168;169, 1544, 1891:#1, 2381.79, C23.148:#1, C24:#1 / EN:140.3
- Wawilow Nikołaj (Вавилов Н.И.) – 633, 683, 1655, 2480:#1 / RU:155
- Wawilow Siergiej (Вавилов С.И.) – 33, 35
- Wayne John – 1297.12, 1411.12
- Ważewski Tadeusz – 36
- Wążyk Adam – 355:186, 1890:#3, 2347:#1, C23.141:#1 / RU:406
- Webb Edwin C. – 329:562
- Weber Joseph – 329:559 / DE:133
- Weber Max – 1967
- Webster Noah – 2287.4
- Wedderburn J.M. MacLagan – 35
- Wedel Karl Ernst Heinrich – 320:134
- Wegener Alfred Lothar – 1592, 1442
- Wegener Ulrich – 2445:454, C23.163:#1
- Wehler Hans-Ulrich – 2025

- Wehr M. Russell – 329:559
- Weigel Pavel – 2171, 2480:#1, C23.69 ↗
- Weil Eric – 35
- Weinberg Steven – 556, 1411.4, 1474.20, 2358:#1 / DE:182, 305.26 / EN:63
- Weiner Joseph Sydney – 329:563
- Weintraub Wiktor – 628
- Weismann Friedrich Leopold August – 30, 35, 2378.4, C23.163:#1, E6.3 / RU:187 / UK:12
- Weiss Jan – 2480:#1, C23.141:#1
- Weissberg-Cybulski Alexander – 985
- Weisskopf Victor Frederick – 329:558
- Weizenbaum Joseph – 946, 1109.6; 7;15;21, 1474.14, 1240, 1775, 1812, 2194, 2358:#5 / DE:182, 274.1, 296, 388, 484 / EN:140.3
- Weizmann Chaim Azriel – 2025
- Weizmann Ezer – 1297.32
- Weizsäcker Carl Friedrich von – 244.13
- Wekker A.M. – 329:571
- Welikowski (Velikovsky) Immanuel – 1711
- Well Simone – EN:103
- Welleck René – 355:33
- Welles Orson – 244.1, 421:#1, 1350
- Wells Herbert George – 33, 54, 56, 61, 73, 141, 147, 244.1;25, 249, 261, 265, 294, 320:63, 336, 337, 345, 346, 347, 366, 369, 373, 380, 384:#6, 385:#15, 388, 421:#6, 422:#14, 431, 446, 477.6;11;12;14, 548, 554, 567, 621, 647:261, 878, 953, 1135.6, 1154, 1109.22, 1289, 1350, 1364, 1456, 1471, 1524, 1622, 1890:#5, 1975.8;17, 2255, 2283, 2342, 2358:#2, 2473:#5, 2480:#9, C23.141:#1, C23.148:#5, C23.158:#1, C24:#3, C25:#4 / BG:4 / CS:7 / DE:36, 75, 78, 95, 142, 156, 157, 197.4, 309 / EN:67, 85, 42, 86, 93 / HU:21 / RU:4, 80, 89, 98, 100, 211, 479, 502, 567, 633.130, 612, 705.1-3, 730.4 / UK:8, 12 ↗
- Welsh David John – 2358:#2
- Werfel Edda – C25:#1, DE:506:#3 ↗
- Werfel Franz – 385:#1, 422:#1, 1890:#1, 1975.8, 2290:#1 / RU:705.3
- Werfel Roman – 2290:#1, 2480:#2
- Werke Hermann Goenng – 767
- Werkmeister William Henry – 35
- Werner Sebastian von – 698, 705 / RU:160
- Wernicke Karl – 1109.17 / DE:388
- Wersig Gernot [pomyłkowo: G. Wernot] – 647:167;168 ↗
- Werth Nicolas – 2290:#1
- Wessel Horst Ludwig – 2318:#1, E18.6 / DE:371
- West Mae – 1890:#1
- Weyl Hermann Klaus Hugo – 329:559, E15.5, E41.1, B30.7
- Weyssenhof Jan – 78.1
- Whale James – 2347:#1
- Wharton William – 1156
- Whately Richard – C23.148:#1
- Whatmough Joshua – 329:572
- Wheeler George Shaw – 329:571
- Wheeler John Archibald – 244.13, 301.11, 1159

- White Ron – 1109.15
- Whitehead Alfred North – 329:201;575, 395.3.1
- Whitrow Gerald James – 329:575
- Whorf Benjamin Lee – 355:313, 384:#1, 421:#1, 1890:#1, 2358:#1, C25:#1
- Wiatr Jerzy Józef – 1297.25
- Wicha Teofila – 2445:177
- Wiech (Wiechecki) Stefan – 199
- Wieczerska Janina – 2446:550, C23.141:#3 ↗
- Wieczorek Janusz – 2445:284;432
- Wieczorkowski Aleksander – 431, 2480:#1
- Wieliczko Kazimir (Величко К.Ф.) – 2480:#1
- Wielopolski Aleksander – 2358:#1
- Wielistow Je.S. (Велтистов Е.С.) – RU:225
- Wiener Anthony J. – 384:#3, 395.1, 422:#2, 436.1, 453, 1890:346, 1891:#1 / DE:157
- Wiener Norbert – 241, 320:44, 329:133;191;292;544;571, 384:#3, 385:#3, 395.3.1, 421:#4, 422:#2, 422:182, 477.17, 552, 704, 823, 865, 953, 1074, 1135.7, 1184, 1109.2;5;8, 1282, 1411.19;28;33, 1474.12, 1480, 1492, 1607, 1628, 1740, 1890:#2, 1891:#1, 2255, 2290:#2, 2347:#2, 2358:#2, 2445:256;364;386;392-394;402, 2473:#1, 2479:#2, 2480:#4, C23.141:#1, C23.148:#2, C23.158:#1, C23.163:#14, C24:#2, C25:#2, E6.15, E17:47, E18.9-11, E29.7 / BE:1 / DE:23, 28, 95, 156, 178, 265, 274.1, 296, 426 / EN:42, 103 / FI:1 / MK:3:#2 / RU:45, 53, 58, 687.15
- Wieniawa-Długoszowski Bolesław – 1789
- Wiernadski Władimir (Вернадский В.И.) – 1655
- Wierzbicki Piotr – 667, 1890:#1, 2403.10;12-15
- Wierzyński Kazimierz – 1016
- Wiesenthal Szymon – 1050:15;17, 1538, 2290:#1 / DE:439
- Wiesiełowski I.N. (Веселовский И.Н.) – 35
- Wiesner Jerome – 385:#1
- Wigner Eugene – 244.13
- Wiktoria (królowa Wielkiej Brytanii), Alexandrina Victoria – 2480:#1
- Wilcox William F. – 329:559
- Wilczkowa Helena – 1095, 1890:#1, 2445:151;152;155-159;163, C23.104, C25:#2
- Wilde Oskar – 237, 2347:#1, C23.141:#1, E4:8, E9:124 / DE:6
- Wildstein Bronisław – 2144, 2147, 2152
- Wilhelm II Hohenzollern – 623
- Wilhelmi Janusz – 1095, 1156, 2347:#1, C23.141:#1, C23.158:#2
- Wilk Mariusz – 1366, 1370, 1376, 1524, 1622, 1890:#1, 2090, 2290:#1, 2479:#2
- Wilkanowicz Stefan – 1891:#1, C23.110:#1
- Wilkening Albert – 2445:39;40;41
- Will George – DE:351
- Williams George C. – 1135.9, 1411.14
- Williams Jesse Feiring – 35

Williams John Cyprian Phipps
[pomyłkowo: Wilson] – DE:388

Williams Roger J. – 329:566

Williams Venus – 1540

Williamson Jack – 244.1, 385:#1,
422:#1

Willits Joseph H. – 35

Wilmot Ian – 1450, 1553, 1588, 1606,
2290:#2

Wils Johannes – 35

Wilson Angus – 1890:#1

Wilson Charles Thomson Rees –
136:97, 244.15, 329:201, 385:#1,
385:85, 422:#1, 422:107, 477.4, 1411.4,
1890:#1, C23.163:#1, E5.5 / DE:388

Wilson Colin Henry – 385:#1,
422:#1, 2480:#1

Wilson Edmund – 2369:47, 2473:#1

Wilson James Bruce – 329:569

Wilson Reuel K. – 2358:#4

Wilson Robert N. – 329:575

Wilson Roger H.L. – 329:562

Wilson Samuel Alexander Kinnear
– 1109.15, 1109.17

Wilson Thomas – 384:#1, 421:#1

Wimshurst James – 320:170;171,
1890:11, 1891:#1, 2381.79, C23.148:
#2, C24:#2, C25:#1

Windle William – 329:566

Winer Robert – 1072

Winiarski Jakub – 2105 ↗

Winnicka Lucyna – 1444

Winograd Terry – 1411.10, 1474.14

Winogradow Dmitrij (Виноградов
Д.И.) – 35

Winter Aleksandr (Винтер А.В.) –
33

Winterbotham Russ – 385:#1, 422:#1

Wirpsza Witold – C23.141:#1, C23.
148:#1, C25:#1 ↗

Wirski Feliks – 1890:#1

Wirth Alicja – 2318:#2

Wirth Andrzej – 2318:#1, C23.141:
#1, C23.160

Wiśniewska Zuzanna – C23.158:#1

Wiśniewski Czesław – 2480:#1

Wiśniewski-Snerg Adam – 2480:#1

Wiśniowiecki Jeremi – 2479:#1,
C23.141:#1

Wiśniowska – 2403.4

Witek-Swinarska Barbara – 2347:#1

Witkiewicz Stanisław Ignacy
(pseud. Witkacy) – 6, 244.12, 355:
154;372, 369, 384:#1, 421:#1, 477.8;9;
18, 647:408;409;411, 713, 752, 767,
843, 847, 857, 1150, 1357, 1390,
1411.7, 1417, 1449, 1603, 1688,
1890:#14, 1891:#1, 2029, 2318:#1,
2347:#13, 2358:#2, 2479:#4, 2480:#1,
C23.158: #3, C23.163:#1 / DE:226 /
EN:86, 93, 103 / RU:224, 553.18, 706.2
/ SV:7

Witos Wincenty – 1391

Wittgenstein Ludwig Josef Johann
– 361, 384:#3, 421:#4, 423.2, 477.4;5;
17, 647:99;118, 903, 1135.8, 1109.30,
1256, 1391, 1625.1, 1855, 1890:#2,
1891:#4, 2358:#2, 2369:122;123, 2480:
#2, C23.110:#1, C23.148:#3, C23.163:
#4, C25:#4, E2.5, E18.13, E27:143;147
/ DE:92, 95, 318, 371, 388, 435 / EN:42,
86, 93, 140.3 / RU:159, 706.2

Wittlin Jerzy – 1890:#1, 2290:#2,
2347:#2, 2445:66;149, C23.105 ↗

Władimow (Wołosiewicz) Gieor-
gij (Владимов (Волосевич) Г.Н.)
– 1060, 2480:#4 / RU:240

Władysław I Łokietek, król Polski
– 1890:#1

Własow Andriej (Власов А.А.) –
E18.6

Włodek Adam – 377 ↗

Wnuk-Lipiński Edmund – 2079 ↗

Woehrnerns Sebatiane – 775

Wohl Stanisław – 2445:99, C23.158:
#2

Wojciechowski Stanisław – 772,
2446:#2, C23.158:#3

Wojnowicz Władimir (Войнович
В.Н.) – 2480:#2 / RU:159, 553.17,
707.8

Wojtyga Lesław – RU:790:#1

Wojtyła Karol, zob. Jan Paweł II

Wojtyszko Maciej – 1491, 2270

Wolanin Alphonse S. – 35

Wolf Markus "Misza" – 1133,
1297.40, 1891:#1, 2480:#1

Wolf Maximilian Franz Joseph
Cornelius – E22:12

Wolfe Bernard – 385:#2, 422:#2 /
DE:45

Wolfe Gene – 2473:#1

Wolff August Robert – 471, C24:#1,
C25:#1

Wolff Helen – 803, 847, 2358:#13,
2399.4, 2473:#2, C23.148:#1 / RU:239

Wolff, astronom – 314

Wolfgang Marvin E. – 329:575

Wolfowitz Paul – 1504, 1715, 2115

Wolfsohn Michael – 2480:#1

Wolfram Stephen – 1815

Wolicki Krzysztof – 2290:#1 ↗

Wolkensztejn M.W. – 329:566

Wolff August Robert – 1438

Wollheim Donald Allen – 385:#1,
422:#1, 1891:#2, 2358:#3 / DE:506:163

Wollner Gecel, wuj, brat matki
S.Lema – 320:167, 468, 480, 534,
2106, 2255, 2290:#4 / EN:42, 86

Wolszczan Aleksander – 1093,
1461, 1780, 1674, 1788, 1890:#1 ↗

Wołczek Olgierd – 329:576, C23.161

Wołk, dominikanin – C25:#1

Wołk Miśku – 1890:#1, 2290:#2

Wołlejko Czesław – 2347:#1

Wołodin Boris (Володин Б.Г.) –
2480:#1 / RU:790:#1

Womela Stanisław – 1890:#1

Wood Arthur L. – 35

Woodger Joseph Henry – 329:566

Woodruff Asahel D. – 35/2

Woodward Philip Mayne – 329:572

Wooley Dilworth Wayne – 329:566

Woolrich Cornell – 244.2

Worcell Henryk – 355:169;170, 1510,
1657, 2042, 2479:#1

Worobiow A.M. (Воробьёв А.М.)
– 704, 1890:#4, 2290:#1, C24:#1

Worobjow N.N. (Воробьёв Н.Н.)
– 329:567

Woroncow-Wieljaminow B.A.
(Воронцов-Вельяминов Б.А.) –
35

Woronina Lesia (Воронина О.А.) – 2480:#1

Woroszyński Wiktor – 1891:#1, 2381.11;12, 2445:369; 375; 377; 382, 2446:280, C23.106, C23.158:#10, C25:#1 ↗

Woslenski Michaił (Восленский М.С.) – 633

Woytyłło Jadwiga – 2347:#2

Wozdwiżenskij G.S. (Воздвиженский Г.С.) – 35

Wozencroft Jon – 1034

Wozniesiński Andriej (Вознесенский А.А.) – 643, 2480:#1 / RU:687.11

Woźniakowski Henryk – C23.148:#1 ↗

Woźniakowski Jacek – 299, C23.148:#1, C23.148:#1 ↗

Woźnicka Zofia – 54, 1095, 1890:#1, 1891:#1, 2290:#1, C23.148:#2, C25:#2 ↗

Wójcik Andrzej – 2480:#9 ↗

Wrangiel Piotr (Врангель П.Н.) – 2108

Wray Fay – 827

Wright Richard – 385:#1, 422:#1

Wright Robert – 1135.10

Wright Wilbur i Orville, bracia – 244.26, 345, 477.15, 683, 863, 865, 1050:39, 1109.23, 1451, 1536, 2184, 2290:#3, 2480:#1, C25:#1, E6.14 / BG:4 / HU:21 / RU:155, 249

Wright Willard Huntington (pseud. Van Dine S.S.) [pomyłkowo: MacDonald] – 114, 244.2

Wrona M. – 36

Wroński Stanisław – 1975.9, 2445:471

Wróblewska Stanisława – C23.162

Wróblewski Andrzej – 244.7, 329:561

Wróblewski Bronisław – 2290:#1

Wróblewski Jerzy – 78.1, 1095, 1688, 1890:#3, 2290:#3, 2318:#3, 2379.1;8;12;22, 2381.7;9;14-16;18-21;23;29;33;38-40;46;47;49-51;57;61;62;66;71;72;86;89;90;93;103;107, 2445:297; 310; 347; 358; 363; 383; 385; 387; 391; 396; 400; 415; 433; 445; 450; 463; 466, 2446:#30;671;674, 2480:#3, C23.110:#1, C23.148:#1, C23.163:#94 ↗

Wrzodak Zygmunt – 1297.22, 2147

Wujek Jakub – 2290:#1

Wukalowicz M.P. – 35

Wul Stefan – 2473:#1, DE:127

Wundheiler-Kojrański – 477.17

Wydmuch Marek – DE:124 ↗

Wygodzki Stanisław – 2480:#1

Wyka Kazimierz – 21, 89, 985, 1050:137, 1247, 1781, 1890:#2, 2217, 2290:#2, 2479:#3, C23.158:#2, C25:#1

Wyka Marta – C23.141:#1 ↗

Wyndham John – 384:#3, 385:#6, 421:#4, 422:#6, 1975.8 / DE:45 / RU:82, 162

Wyrobek Emil – 320:110;111, 567, 801, 1256, 2129

Wyrwa Tadeusz – 1050:119

Wyrwicki Piotr – 1453

Wysocki Władimir (Высоцкий В.С.) – 711, 845, 2233, 2480:#5, C25:#1 / RU:155, 270, 522.1, 707.5

Wyspiański Stanisław – 6, 355:94,
320:102, 1890:#1, 1975.12, 2347:#1,
C23.141:#1, C23.148:#1, C23.158:#2

Wyszyński Andriej (Вышинский
А.Я.) – 1684

Wyszyński Stefan – 1050:127,
1890:#1, 2446:#1, C23.141:#1

Yamagiwa Katsusaburo – 3

Yeomans H.A. – 35

Yngve V.H. – 355:289

Yockey Hubert P. – 329:572

Young John Zachary – 329:575

Young Terence – 2347:#1

Yowits M.C. – 329:572

Yukawa Hideki – 329:468, 647:60

Zabel Amanda – 35

Zacharczenko Wasilij (Захарчен-
ко В.Д.) – 2480:#3 ↗

Zadeh Lotfi A. – 1411.15

Zadura Bohdan – 2480:#1 ↗

Zagajewski Adam – 1890:#1, 2119 ↗

Zagórski Jerzy – C25:#3

Zagórski Zbigniew – 2205

Zajackowski Andrzej – 1891:#1

Zajiček Edward – 2445:45;46;50;54,
C23.158:#3

Zajdl Janusz – 2480:#1

Zakrzewski Jan – 172

Zaleski Marek – 1890:#1

Zalewski Ludwik – 320:45;46, 685

Załęcki – 1890:#1

Załuski Zbigniew – 2480:#1, C23.
158:#1

Załygin Siergiej (Залыгин С.П.) –
2480:#1

Zambrowski Roman – C23.148:#1

Zamiatin Jewgienij (Замятин
Е.И.) – 2473:#1

Zanussi Krzysztof – 2358:#1,
2403.14, 2456.11, C24:#1 ↗

Zaorski Janusz – 2403.23, 2445:73

Zaorski Tadeusz – 2480:#1

Zapolska Gabriela – 2347:#1

Zaręba Pawel – 2076, 2108

Zarkawi (az-Zarkawi) Abu Musab
– 2125

Zaruski Mariusz – C23.163:#1

Zarycki Miron – 320:111;112, 2290:
#1, C25:#2

Zaryckiego Mirona córka – 2290:#1

Zarzewski, naczelnik garażu RM –
2445:294

Zasłona Bernard – C23.148:#1

Zawada Andrzej – 1720, 2045, 2055 ↗

Zawadowski B.M. (Завадовский
Б.М.) – 30

Zawadowski Leon – 1891:#1

Zawarzin A.A. (Заварзин А.А.) –
329:566

Zawisza A. – 674

Zawiślak, sąsiad – 2446:#1, C23.141:
#1, C23.158:#1

Zawodziński Karol Wiktor –
1297.41, 1891:52, 2224

Zaworska Helena – 851

Zborowski Samuel – C23.141:#2

Zbyszewski Karol – 1900, 1978

Zebrowski George – 1891:#1, 2358:
#1, 2473:#2 ↗

Zegadłowicz Emil – 1050:116, 1890:
#1, 2290:#2, 2358:#1, 2479:#1

Zelazny Roger Joseph – 2480:#1 /
RU:705.3

Zeldowicz Jakow (Зельдович
Я.Б.) – C25:#1

Zelmanow A.L. (Зельманов А.Л.)
– 310

Zeman Karel – 347, 380

Zemek Wojciech, sekretarz
S.Lema – 1197, 1205, 1386, 1427,
1424, 1456, 1429, 1597, 1622, 1711,
1739, 1890:#1, 2018, 2061, 2230, 2283,
2290:#1, 2318:#1, 2480:#1 / DE:479 /
ES:17 / RU:215, 239, 553.16;17 ↗

Zener Karl Edward – 329:462,
477.21

Zenon z Elei – 1890:#1, 2278

Zenowicz-Brandys Maria – 2347:#1

Zeppelin Ferdinand Adolf von –
110, 345, 1622, 1750 / DE:404 / HU:21
/ RU:249

Zermelo Ernst – 831

Zernov Nicholas – 35

Zewako Michał – C24:#1

Zgorzelski Andrzej – 418, 477.7,
2479:#2 ↗

Zieliński Bronisław – 2347:#2

Zieliński Marek – 564, 1104

Zielinski Michal – 1297.50, 2147,
2229

Zielinski Nikołaj (Зелинский
Н.Д.) – 33

Zieliński Stanisław – 1787, 1890:#1,
2347:#1, 2360.1÷3, 2403.11, 2445:92,
C23.141:#1, C23.158:#4, C23.164, C54

Ziemkiewicz Rafał – 1468, 1492,
1767, 2479:#1 ↗

Zienkiewicz Ł.A. (Зенкевич Л.А.)
– 35

Zierer Edyta – 2156

Zierer Salomea – 2156

Zietowski Alfred – 1891:#2

Zięba Maciej – 723, 2479:#1

Zilber Lew (Зильбер Л.А.) – 45, 50

Zimand Roman – 2445:355, 2446
:394, C23.158:#4

Zimmerer Ludwig – 2347:#4

Zimmermann-Göllheim Irmtraud –
1156, 1890:#3, 2358:#1, C23.110:#1,
C25:#2, C23.70 / DE:419, 506:#5 /
EN:103 / RU:479 ↗

Zinnemann Fred – 2347:#1

Zinowjew Aleksander (ЗИНОВЬЕВ
А.А.) – 593, 596, 640, 755, 802,
2347:#1, 2358:#1, 2480:#3 / DE:506:#1
/ RU:167, 707.5;8

Zinowiew Grigorij (ЗИНОВЬЕВ
Г.Е.) – 2358:#1

Ziołkowski Marcin – C23.141:#1

Ziuganow Giennadij (Зюганов
Г.А.) – 1072, 1297.50, 1462, 1541,
1527, 2480:#3

Złotowski Ignacy – 755, 1890:#1,
2182, 2269, 2290:#1, 2445:157 / RU:
225 / UK:12

Znamierowski Czesław – 329:575,
2445:321, C23.163:#1

Zola Emile – 384:#1, 421:#1, 477.13,
1597, 2473:#1

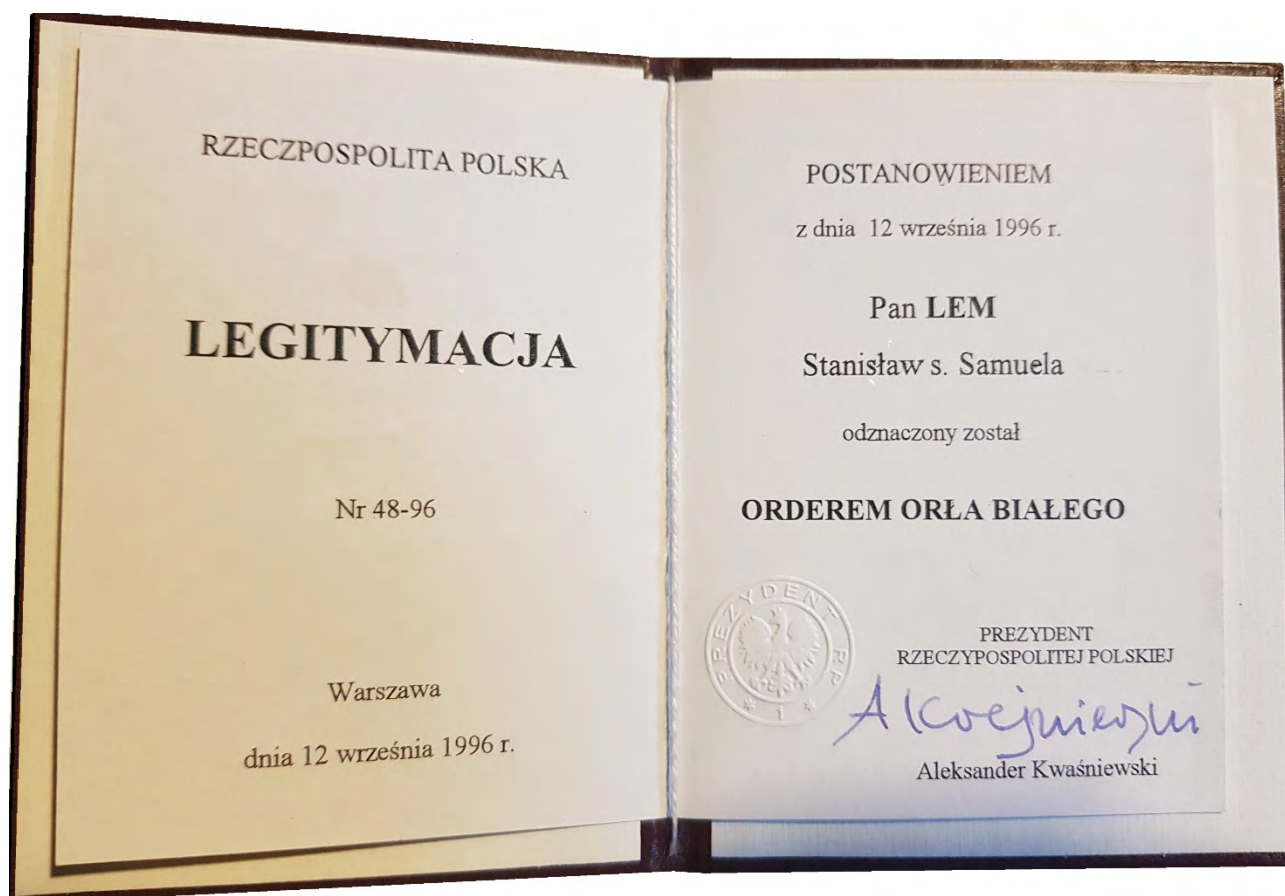
Zoll Andrzej – 2232
 Zollinger Max – 35
 Zon-Jaksic Paula – 2347:#1
 Zonn Włodzimierz – 329:561, C23.148:#1
 Zosia, gosposia – 2318:#1, C23.141:#3
 Zoszczenko Michaił (Зощенко М.М.) – 843
 Zubrin Robert – 1757, 2046, 2047, 2054, 2062
 Zweibergh Martin – C23.71
 Zweig Stefan – 1890:#1
 Zworykin Vladimir (Зворыкин В.К.) – 1655
 Zych Ewa – 2318:#1
 Zych Jadwiga z d. Leśniakówna – 2290:#2, 2318:#6, 2399.3;11;15
 Zych Michał – 1978, 2256.2, 2283, 2290:#2, 2318:#9, 2399.14, 2445:286, 2480:#1, C23.139, C23.158:#1, C23.163:#1 ↗
 Żakowski Jacek – 866, 880, 901, 1977, 1978, 1981 ↗
 Żardecki Jan – 2347:#1
 Żarnowiecki Bolesław – 265, 385:#1, 422:#1
 Żdanow Andriej (Жданов А.А.) – 116, 2445:362;381, C23.158:#1, C23.163:#1
 Żebrowski Edward – 1491, 1890:#5, 2101, 2318:#1, 2445:113,114;124;125, 2456.14, 2456.15, C23.148:#1, C23.163:#1, C25:#1
 Żechowski Stefan – 2480:#7
 Żeleński Tadeusz (pseud. Boy, Boy-Żelenski) – 222, 244.12, 391,

427, 477.8, 650, 821, 843, 857, 1376, 1401, 1597, 1660, 1890:#3, 2255, 2290:#4, 2347:#1, 2479:#1, 2480:#1, C23.141: #1, C24:#1, E9:141 / DE:6 / EN:152
 Żeligowski Lucjan – 2182
 Żeromski Stefan – 299, 384:#1, 421:#1, 528, 567, 650, 688, 829, 833, 1297.51, 1375, 1487, 1597, 1631, 1713, 1890:#4, 2050, 2290:#1, 2318:#2, 2347:#4, 2479:#2, C23.148:#1, C25:#2
 Żmuda, inżynier – 199
 Żmuda K. – 2445:407
 Żółkiewski Stefan – 724, 824, 1890:#1, 2106, 2347:#1, 2445:386, C23.158:#1, C23.163:#3 ↗
 Żółtowski Adam – 1891:#1
 Żukowski Nikołaj (Жуковский Н.Е.) – 30
 Żukowski Tomasz – 1892.6, 2174
 Żukrowski Wojciech – 1297.45, 1890:#1, 2318:#2, 2347:#3, 2399.12, 2480:#1, C23.158:#1, C25:#1
 Żuławski Andrzej – 2213, 2270
 Żuławski Jerzy – 59, 61, 91, 147, 261, 282, 369, 373, 384:#2, 385:#6, 389, 421:#1, 422:#9, 801, 995, 1154, 1326, 1419, 1474.9, 1481, 1524, 1622, 1890:#1, 2090, 2129, 2479:#1, 2480:#5, C23.158:#1, C23.163:#1, C25:#1 / DE: 23, 309 ↗
 Żychiewicz Tadeusz – 1297.53, 1890:57, 2182 ↗
 Życiński Józef Mirosław – 1391, 1487, 1597, 1890:#2, 1930, 2403.23, 2480:#1 ↗
 Żyrynowski Władimir (Жириновский В.В.) – 857, 948, 1050:25, 1397, 2480:#10 / RU:214, 234 / UK:15

Część XIII (M). Nagrody Stanisława Lema / Награды Станислава Лема / Stanisław Lem's Awards

Od autora XIII

Na 100% *Non Fiction* w życiu Stanisława Lema, najbardziej realną rzeczywistością jest społeczna ocena jego twórczości, która symbolicznie wyraża się w otrzymanych nagrodach, w przyznanych wyróżnieniach – od państwa, środowiska zawodowego pisarskiego i wydawniczego oraz czytelników. W spisie nagród 87 pozycji.

Lista nagród, odznaczeń i wyróżnień Stanisława Lema

(chronologicznie, ułożył Wiktor Jaźniewicz).

1955 – Stanisław Lem zostaje odznaczony **Złotym Krzyżem Zasługi**.

1957 – Dyplom: „Rada Narodowa Miasta Krakowa przyznała na wniosek jury Stanisławowi Lemowi Nagrodę literacką miasta Krakowa na rok 1957 za całokształt twórczości, ze szczególnym uwzględnieniem powieści *Czas nieutracony*. W Krakowie, dnia 12 maja 1957 roku”.

1959 – Legitymacja: „Uchwałą Rady Państwa z dnia 16 lipca 1959 r. oznaczony został Ob. LEM Stanisław s. Samuela **Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski**”.

1965 – Dyplom: „Minister Kultury i Sztuki przyznaje obywatelowi Stanisławowi Lemowi NAGRODĘ II stopnia za twórczość artystyczną w dziedzinie literatury za twórczość w dziedzinie powieści fantastyczno-naukowej”.

1967 – Międzynarodowe Jury nagrody „Najlepsza książka roku 1966 wydana w Kraju” Rozgłośni *Polska* Radia Wolna Europa uznało: Stanisław Lem, *Wysoki Zamek* (III miejsce).

1968 – Dyplom: „Redakcja miesięcznika PROBLEMY przyznała Stanisławowi Lemowi NAGRODĘ za pisarstwo fantastyczno-naukowe. Warszawa, listopad, 1968 rok”.

1969 – Dyplom: „Komitet do spraw radia i telewizji, Polskie Radio i Telewizja, Jury nagród za twórczość radiową i telewizyjną na posiedzeniu w dniu 15 IV 1969 przyznało Stanisławowi Lemowi NAGRODĘ za scenariusz filmu telewizyjnego *Przekładaniec*. Warszawa dnia 3.V.1969 r.”.

1970 – Legitymacja: „Uchwałą Rady Państwa z dnia 13 maja 1970 r. oznaczony został Ob. LEM Stanisław s. Samuela **Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski**”.

1970 – Dyplom: „Minister Spraw Zagranicznych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej przyznaje Stanisławowi Lemowi DYPLOM UZNANIA za wybitne zasługi w propagowaniu kultury polskiej za granicą. Warszawa, dnia 22 lipca 1970 roku”.

1971 – Stanisław Lem zostaje członkiem towarzystwa *Science-Fiction Research Association*.

1972 – Dyplom: „Sąd konkursowy nagrody *Miesięcznika Literackiego* przyznał doroczną NAGRODĘ za rok 1971 Stanisławowi Lemowi za książkę *Fantastyka i futurologia*”.

1972 – Stanisław Lem zostaje członkiem Komitetu Badań i Prognoz Polskiej Akademii Nauk „Polska 2000”.

1973 – Dyplom: „Minister kultury i sztuki Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej przyznaje obywatelowi Stanisławowi Lemowi NAGRODĘ I stopnia za twórczość artystyczną w roku 1973 za całokształt twórczości literackiej ze szczególnym uwzględnieniem książek *Głos Pana* i *Doskonała próżnia*. Warszawa, 22 lipca 1973”.

1973 – Stanisław Lem otrzymuje honorowe członkostwo *Science Fiction Writers of America* (SFWA) i jest nim do lutego 1976 roku, kiedy zostaje usunięty z tego stowarzyszenia za zbyt krytyczne publikacje na temat zachodniej SF.

1973 – Figurka: „Główna nagroda Międzynarodowego Jury za twórczość SF. Poznań 11-14.9.1973. Międzynarodowe spotkanie pisarzy SF”.

1974 – Medal pamiątkowy stołowy i Dyplom: „Stanisławowi Lemowi w uznaniu sumiennego trudu i pasji czynienia socjalistycznej rzeczywistości coraz piękniejszą – wyrazy prawdziwego szacunku” od „Gazety Krakowskiej” (Kraków, czerwiec 1974 roku).

1974 – Stanisław Lem otrzymuje życzenia noworoczne od Edwarda Gierka (ówczesnego I sekretarza KC PZPR) – List Gratulacyjny, który wymienia „Doskonałą Próżnię”, „Wielkość Urojona” oraz „Maskę” jako przedmioty, godne uznania.

1975 – Medal pamiątkowy stołowy „Złoty kłos” dla Stanisława Lema za powieść „Solaris” w plebiscycie czytelników „Dziennika Ludowego”.

1975 – Medal pamiątkowy stołowy: „Politechnika Wrocławska 1945-1975”.

1976 – Dyplom: „Nagroda redakcji *Życia Literackiego* za rok 1975 dla Stanisława Lema za tom *Rozprawy i szkice* wydany przez Wydawnictwo Literackie. Kraków, 9 II 1976 w XXV rocznicę powstania *Życia Literackiego*”.

1976 – Dyplom: „Komitet Nagród Państwowych przyznał Stanisławowi Lemowi nagrodę indywidualną pierwszego stopnia w dziedzinie literatury za całość twórczości pisarskiej. Warszawa, dnia 22 lipca 1976 roku”.

1976 – Nagroda III Międzynarodowego Kongresu Science Fiction „Eurocon’76” dla Stanisława Lema za działalność i dorobek literacki (Poznań, sierpień 1976).

1977 – Nagroda „Nowych Książek” – Dyplom: „Panu Stanisławowi Lemowi za Jego książkę „Katar” – jedną z dziesięciu Polskich Książek Roku 1976. Warszawa, dnia 21 stycznia 1977 roku”.

1977 – Dyplom: „Z okazji dwudziestopięciolecia Państwowe Wydawnictwo *ISKRY* składa Stanisławowi Lemowi serdeczne podziękowanie za współpracę w dziedzinie kreacji książki polskiej służącej socjalistycznemu wychowaniu młodzieży”.

1977 – Legitymacja: „Prezydium Rady Narodowej Miasta Krakowa nadaje Ob. Stanisławowi Lemowi Złotą Odznakę ‘Za pracę społeczną dla miasta Krakowa’”.

1977 – Nagroda *Seiunshō Award* (星雲賞, Japonia), za opowiadanie: Stanisław Lem, Rozprawa.

1979 – Legitymacja: „Uchwałą Rady Państwa z dnia 11 lipca 1979 r. oznaczony został Ob. LEM Stanisław s. Samuela **Orderem Sztandaru Pracy II kl.**”.

1979 – Dyplom: „Komitet do spraw radia i telewizji, Polskie Radio i Telewizja, Jury nagród Przewodniczącego Komitetu do spraw radia i telewizji za twórczość oraz działalność radiową i telewizyjną przyznało Stanisławowi Lemowi NAGRODĘ I STOPNIA za twórczą współpracę z Polskim Radiem i Telewizją. Warszawa, dnia 30 maja 1979 r.”.

1979 – Wielka Nagroda Literatury Detektywistycznej dla Stanisława Lema za „Katar” (*Grand Prix de Littérature Policière*, Francja).

1980 – Dyplom: „Jury ... postanowiło przyznać Nagrodę miesięcznika ‘Odra’ za rok 1979 Stanisławowi Lemowi za twórczość literacką, szczególnie podkreślając walory poznawcze eseistyki. Wrocław, w marcu 1980”.

1980 – Nagroda Międzynarodowego Kongresu Science Fiction „Eurocon 80” (Włochy), nagroda specjalna: Pisarz (ESFS Awards).

1980 – Medal pamiątkowy stołowy: „Politechnika Wrocławska 1945-1980”.

1980 – Medal pamiątkowy stołowy i Dyplom: „Polskie Towarzystwo Astronautyczne w uznaniu zasług dla rozwoju astronautyki przyznaje Dr Stanisławowi Lemowi MEDAL wydany z okazji XXV-lecia Polskiego Towarzystwa Astronautycznego. Warszawa, dnia 2.XII.1980 r.”.

1980 – Stanisław Lem otrzymuje **Doktorat *honoris causa* Politechniki Wrocławskiej** (8.11.1980).

1980 – Medal pamiątkowy stołowy: „Wrocław. Politechnika”.

1981 – Od Prezydenta Miasta Krakowa Dyplom z życzeniami z okazji 60 rocznicy urodzin (11 września 1981 roku).

1984 – Nagroda „Orle Pióro” dla najpopularniejszego autora literatury młodzieżowej, przyznana przez czytelników w plebiscycie czasopisma „Płomyk” (Warszawa) za rok 1984.

1984 – Plebiscyt Polskiego Stowarzyszenia Miłośników Fantastyki na najlepszą książkę fantastyczno-naukową (wydanej w latach 1945-1984) w 40-leciu Polski Ludowej: Stanisław Lem, *Solaris* (I miejsce).

1985 – Dyplom: Organizatory plebiscytu o Laur Czytelników „Tygodnika Kulturalnego” (w tym Ministerstwo Kultury i Sztuki) „gratulują Panu Stanisławowi Lemowi wyboru książki *Wizja lokalna* do ‘Złotej Dziesiątki’ prozy polskiej z lat 1975-1984. Warszawa, czerwiec 1985”.

1985 – Dyplom: „W czterdziestą rocznicę założenia miesięcznika PROBLEMY zespół redakcyjny składa WS Stanisławowi Lemowi serdeczne podziękowanie za twórczą współpracę i życzliwą pomoc w dziele popularyzacji nauki. Warszawa, XI 1985”.

1985 – Dyplom: „Stwierdzamy, że Pan Stanisław Lem był w latach 1980-1985 członkiem Społecznego Komitetu Panoramy Racławickiej we Wrocławiu, który zdołał doprowadzić do przywrócenia narodowi tego cennego pomnika jego kultury. Społeczny Komitet Panoramy Racławickiej, Nr 81”.

1986 – Stanisław Lem otrzymuje w kwietniu 1986 roku Austriacką Nagrodę Państwową (*Österreichischen Staatspreis für Europäische Literatur*) za rok 1985 w dziedzinie literatury za „wkład w umocnienie wspólnej europejskiej świadomości kulturalnej”.

1987 – Nagroda Fundacji Alfreda Jurzykowskiego (Nowy Jork) dla Stanisława Lema za całokształt twórczości (*“In recognition of his worldwide renown as a writer whose works are distinguished by inventiveness, psychological penetration and humor”*). (30.01.1987)

1987 – Plebiscyt literacki na najlepszego autora i utwór science fiction w 1986 w ramach Ogólnopolskiego Konwentu Klubów i Miłośników SF „Polcon’87”, w kategorii „Książka polska”: Stanisław Lem, *Pokój na Ziemi*,

1987 – Dyplom: „Minister Spraw Zagranicznych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej przyznaje Stanisławowi Lemowi po raz drugi DYPLOM UZNANIA za wybitne zasługi w propagowaniu kultury polskiej za granicą. Warszawa, w marcu 1987 roku”.

1987 – Rada Państwa nadała Stanisławowi Lemowi **tytuł honorowy „Zasłużony dla Kultury Narodowej”** „za wybitne zasługi w działalności artystycznej i naukowej oraz w upowszechnianiu kultury” (9 września 1987) – Odznaka, Legitymacja i Dyplom.

1987 – Nagroda „Wielki Pierścień” (*Большое Кольцо*, ZSRR), najlepsze przetłumaczone dzieło: Stanisław Lem, Kongres Futurologiczny.

1988 – Figurka: Nagroda „Śląkfa” Śląskiego Klubu Fantastyki dla Stanisława Lema: Twórca Roku 1987.

1988 – Nagroda Funduszu Literatury za najważniejsze osiągnięcia literackie za 1987 rok w dziedzinie powieściopisarstwa.

1988 – Brytyjska nagroda im. A. C. Clarke’a (*Arthur C. Clarke Award*) dla Stanisława Lema za powieść „Fiasko”.

1990 – Dyplom: Prezydent Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej powołał Stanisława Lema na Przewodniczącego Społecznego Komitetu Obrony Zabytków Krakowa. Warszawa, 14 lutego 1990.

1991 – Obrączka pamiątkowa „Dar Narodowy 1990” od Funduszu Daru Narodowego jako „Wyraz wdzięczności za udział na wiosnę ubiegłego roku za galwanizacyjny i finansowy wkład na fundusz rządowy”.

1991 – Stanisław Lem otrzymuje w Austrii Nagrodę Państwową im. Franza Kafki w dziedzinie literatury (Franz-Kafka-Literaturpreis, im Juni 1991) – Dyplom.

1991 – Figurka: Nagroda Euroconu (ESFS Awards), CraCon: Kraków, 1991, Najlepszy pisarz.

1992 – Podziękowanie od Prezydenta Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa za udział „w Europejskim Miesiącu Kultury, który uczynił Kraków stolicą artystycznej Europy” (30 czerwca 1992) – Medal pamiątkowy stołowy i Dyplom.

1992 – 12 września 1992 r. Planetoida nr 3836 (1979 SR9), odkryta w roku 1979 przez H. S. Czernycha, pracownika Krymskiego Obserwatorium Astrofizycznego, zostaje nazwana „Lem”.

1992 – Nagroda „El premio Gigamesh” (Hiszpania), Relato (opowiadanie): Stanisław Lem, Terminus.

1993 – Stanisław Lem otrzymuje honorowe członkostwo Stowarzyszenia Autorów ZAiKS (Związek Autorów i Kompozytorów Scenicznych).

1994 – Stanisław Lem zostaje członkiem Polskiej Akademii Umiejętności (9 lipca 1994).

1995 – Stanisław Lem otrzymuje 3 kwietnia nagrodę PEN Clubu im. Jana Parandowskiego za całokształt twórczości.

1995 – Stanisław Lem otrzymuje Medal pamiątkowy stołowy Stowarzyszenia Uczestników Lotów Kosmicznych (*Association of Space Explorers. Cernay. France, 2.X.1985*) za zasługi w rozwoju kosmonautyki – wręczył mu go w Krakowie 14 września 1995 roku radziecki kosmonauta Aleksiej Leonow.

1995 – Stanisław Lem otrzymuje Nagrodę Wojewody Krakowskiego w dziedzinie kultury i sztuki za rok 1995 „w uznaniu wybitnych osiągnięć literackich” (13 października 1995 r.) – Dyplom.

1996 – Legitymacja i Dyplom: „Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie Ustawy Konstytucyjnej oraz Ustawy o orderach i odznaczeniach Postanowieniem z dnia 12 września 1996 r. w uznaniu znamienitych zasług dla kultury polskiej oraz osiągnięć w twórczości literackiej nadał **ORDER ORŁA BIAŁEGO** panu Stanisławowi Lemowi”.

1996 – Stanisław Lem otrzymuje nagrodę Wielkiej Fundacji Kultury za rok 1995 (Warszawa, 20 lutego 1996) – Dyplom.

1996 – Nagroda (Cena) Akademii Science Fiction, Fantasy a Hororu (Czechy): Tytuł mimo beletrii: Stanisław Lem, kniha *Summa technologiae*.

1997 – Stanisław Lem otrzymuje **Doktorat honoris causa Uniwersytetu Opolskiego** (8.12.1997).

1997 – Rada Miasta Krakowa zebrana na sesji w dniu 29 stycznia 1997 roku nadaje **HONOROWE OBYWATELSTWO Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa** Panu Stanisławowi Lemowi – wybitnemu pisarzowi, filozofowi i uczonemu w uznaniu zasług dla kultury polskiej i światowej. Dyplom wręczono w Krakowie 22 marca 1997 roku.

1998 – Od Bankowej Fundacji Kultury Dyplom: „NAGRODA im. Krzysztofa Kieślowskiego w roku 1998 w wysokości 25 000 zł przyznana Panu Stanisławowi Lemowi za rozsławianie kultury polskiej w świecie. 22 kwietnia 1998”.

1998 – Stanisław Lem otrzymuje **Doktorat *honoris causa* Uniwersytetu Jagiellońskiego** (28.10.1998).

1998 – Stanisław Lem otrzymuje **Doktorat *honoris causa* Lwowskiego Państwowego Uniwersytetu Medycznego** (5.11.1998).

1999 – Książkę „Bomba Megabitowa” (Wydawnictwo Literackie) Stanisława Lema przyznano „Krakowską Książką Miesiąca (Marca’99)” – Dyplom.

1999 – Nagroda (Cena) Akademii Science Fiction, Fantasy a Hororu (Czechy): Neanglo-americký překlad: Stanisław Lem, kniha *Hvězdné deníky*.

2000 – Dyplom: „Nagroda *Poznańskiego Przeglądu Nowości Wydawniczych* KSIĄŻKA JESIENI 2000 dla Stanisława Lema – współautora książki *Świat na krawędzi* – za mądry dialog o współczesności, uwalniający nas od złudzeń, lecz nie pozbawiający nadziei” (Poznań, grudzień 2000).

2000 – Nagroda (Cena) Akademii Science Fiction, Fantasy a Hororu (Czechy): Překladová povídková sbírka: Stanisław Lem, kniha *Kyberíada* (20 povídek).

2000 – Medal pamiątkowy stołowy: „Kraków – Europejskie miasto kultury, 2000”.

2001 – Fundacji Kultury Polskiej, BIG Bank Gdański SA „przyznają Złote Berło Panu Stanisławowi Lemowi za wyprzedzanie myśłą swojego czasu. Warszawa, 24 maja 2001 r.”. (Było to wówczas 100 tys. zł plus 20 tys. zł dla „wschodzącej gwiazdy” wybranej przez laureata) – Dyplom i Figurka „Złote Berło”.

2001 – Dla Stanisława Lema Odznaka i Dyplom „Za zasługi dla Województwa Małopolskiego”.

2001 – Figurka i Dyplom: „Nagroda Główna w konkursie *Krakowskie Nagrody Allianz 2001: Kultura, Nauka, Media* w dziedzinie *Kultury* dla Stanisława Lema. Kraków, listopad 2001”.

2001 – Stanisław Lem otrzymuje „Busolę 2001” – nagrodę tygodnika „Przegląd”. Warszawa, 17 grudnia 2001 r. – Dyplom i Figurka „Busol”.

2001 – Stanisław Lem zostaje Członkiem „Polskiego Bractwa Kawalerów Gutenberga” – Order i Statut.

2002 – Nagroda (Cena) Akademie Science Fiction, Fantasy a Hororu (Czechy): Neanglo-americký překlad: Stanisław Lem, kniha *Bajky robotů*.

2003 – Nagroda “The Geffen Award” (פרס גפן, Izrael) za “2003 – Best Translated Science Fiction Novel: *Solaris*, Stanisław Lem” (Keter publishing house).

2003 – Stanisław Lem otrzymuje **Doktorat *honoris causa* Uniwersytetu Bielefeld** (Niemcy) (13.11.2003).

2004 – Stanisław Lem zostaje członkiem Akademii Sztuk w Berlinie (*Akademie der Künste in Berlin*).

2005 – Stanisław Lem otrzymuje (jako jeden z pierwszych) od Ministra kultury i dziedzictwa narodowego **Złoty Medal „Zasłużony Kulturze *Gloria Artis*”** (w październiku 2005 r.) (od 2005 roku to najwyższa nagroda państwowa Polski w dziedzinie kultury).

2022 – Nagroda imienia A. Bielajewa „Podwójna Gwiazda” (*Двойная Звезда*, Rosja) w kategorii „Badania krytyczno-literackie” dla Stanisława Lema i Rafała Nudelmana za książkę w języku rosyjskim „Labirynty i maski: Listy i artykuły” (Jerozolima: Droga Mleczna, 2021 / Ułożył Wiktor Jaźniewicz, tłumacze Władimir Borisow i Wiktor Jaźniewicz, wydawca Paweł Amnuel) – Dyplom, Medal i Figurka.

2025 – Nagroda czasopisma „Nowa Fantastyka” w kategorii „Zagraniczna książka roku 2024”: Stanisław Lem, Ursula K. Le Guin, „I mów, że moja chwała z przyjaciół się bierze”. Listy 1972-1984 / Tłumaczenie: Tomasz Lem, przedmowa: Agnieszka Gajewska, komentarze: Agnieszka Gajewska i Wiktor Jaźniewicz. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 2024.

Część XIV (N). Świat Stanisława Lema w cytatach / Мир Станислава Лема в цитатах / Stanisław Lem's World in Quotes

Wybrał, ułożył i skomentował Wiktor Jaźniewicz

Od autora XIV. Stanisława Lema cytaty *à la* aforyzmy

Dobrym uzupełnieniem biografii Stanisława Lema może być wybór cytatów pisarza o sobie i swojej twórczości. W zasadzie (ponieważ Lem udzielił ponad pięćset wywiadów, opublikował około półtora tysiąca artykułów i wysłał kilkadziesiąt tysięcy listów, z których wiele zachowało się w formie kopii w archiwum domowym pisarza) przy odpowiedniej chęci i staranności z cytatów z tych licznych prac można sporządzić pełnoprawną „Autobiografię” Lema. W rozdziale „Stanisław Lem o sobie” ograniczamy się więc tylko do półtora setki takich cytatów ułożonych chronologicznie według ich napisania lub wypowiedzenia.

Aforyzm jest to zwięzła, lapidarna wypowiedź, wyrażająca ogólną prawdę filozoficzną lub moralną, w sposób zaskakujący i błyskotliwy, która później jest wielokrotnie powielana przez inne osoby. Niektóre wypowiedzi Stanisława Lema, uderzające oryginalnością i trafnością, należą już do kanonu polskiej aforystyki i dlatego są obecne w różnych zbiorach mądrych myśli. W rozdziale „Stanisław Lem o świecie” podjęto próbę wyodrębnienia aforyzmów ze wszystkich dzieł pisarza. Źródłem były dzieła Lema, różne publikowane zbiory aforyzmów, różne strony internetowe z cytatami i aforyzmami w wielu językach świata (przy czym należy zachować ostrożność, jako iż poza granicami Polski wiele aforyzmów Stanisława Jerzego Leca przypisuje się Stanisławowi Lemowi i odwrotnie) oraz niektóre prace naukowe, pełne cytatów z Lema o charakterze aforystycznym (tu przede wszystkim należy wspomnieć monografię Pawła Okołowskiego „Materia i wartości. Neolukrecjanizm Stanisława Lema” (Warszawa, 2010) z wdzięcznością do jej autora). Oznacza to, że większość cytatów pretendujących do tytułu aforyzmów została już wykorzystana przez innych ludzi. Najbardziej bogatym w takiego rodzaju cytaty okazał się „Głos Pana”, następne miejsca zajęli „Solaris” i „Tako rzeczce... Lem”. Ta duża liczba cytatów (dwa tysiące; okrągła liczba oznacza, że byłem zmuszony sztucznie ograniczyć liczbę cytatów, aby można było kontynuować tę pracę) o charakterze aforyzmów przekonująco wyjaśnia realistyczny charakter dzieł literackich Stanisława Lema, nawet tych najbardziej fantastycznych. Które

z tych cytatów-wypowiedzeń staną się prawdziwymi aforyzmami – czas pokaże.

Dla wszystkich cytatów z obu rozdziałów podane są ich oryginalne źródła (rok i tytuł) i ułożony „Indeks cytatów” na podstawie ponad tysiąca dwustu słów kluczowych.

Spis treści

Stanisława Lema cytaty à la aforyzmy	525
Stanisław Lem o sobie	528
Stanisław Lem o świecie	544
<i>Człowiek z Marsa</i>	544
<i>Astronauta</i>	544
<i>Szpital Przemienienia</i>	546
<i>Obłok Magellana</i>	549
<i>Dialogi</i>	552
<i>Dzienniki gwiazdowe</i>	554
<i>Eden</i>	557
<i>Śledztwo</i>	559
<i>Opowieści o pilocie Pirxie</i>	561
<i>Powrót z gwiazd</i>	564
<i>Pamiętnik znaleziony w wannie</i>	566
<i>Solaris</i>	568
<i>Ze wspomnień Ijona Tichego</i>	573
<i>Wejście na orbitę</i>	574
<i>Summa technologiae</i>	576
<i>Niezwyciężony</i>	580
<i>Bajki robotów</i>	581
<i>Cyberiada</i>	582
<i>Wysoki Zamek</i>	587
<i>Głos Pana</i>	588
<i>Filozofia przypadku</i>	595
<i>Fantastyka i futurologia</i>	597
<i>Kongres futurologiczny</i>	601
<i>Doskonała próżnia</i>	603
<i>Wielkość urojona</i>	606
<i>Golem XIV</i>	607
<i>Maska</i>	611
<i>Rozprawy i szkice</i>	612
<i>Katar</i>	615

<i>Wizja lokalna</i>	617
<i>Prowokacja</i>	620
<i>Biblioteka XXI wieku</i>	622
<i>Pokój na Ziemi</i>	623
<i>Fiasko</i>	625
<i>Opowiadania różne</i>	629
<i>Lube czasy</i>	631
<i>Sex Wars (1996)</i>	633
<i>Tajemnica chińskiego pokoju</i>	636
<i>Dziury w całym</i>	637
<i>Bomba megabitowa</i>	639
<i>Świat na krawędzi</i>	642
<i>Okamgnienie</i>	643
<i>Tako rzeczce... Lem</i>	644
<i>Listy albo opór materii</i>	650
<i>DyLEMaty</i>	651
<i>Mój pogląd na literaturę</i>	652
<i>Krótkie zwarcia</i>	654
<i>Sex Wars (2004)</i>	655
<i>Rasa drapieżców</i>	656
<i>Lem S., Mrożek S., Listy 1956–1978</i>	658
<i>Sława i Fortuna</i>	658
<i>Artykuły różne</i>	663
<i>Wywiady różne</i>	672
<i>Indeks cytatów</i>	680

1. Stanisław Lem o sobie

1. Byłem tyranem. Norbert Wiener zaczął swoją autobiografię od słów *I was a child prodigy*, byłem cudownym dzieckiem; ja mógłbym tylko *I was a monster*, byłem potworem. A więc, potworem, z pewną przesadą, może; ale to, że terroryzowałem otoczenie, zwłaszcza jako zupełny malec, jest prawdą. Jadać godziłem się, kiedy ojciec stojąc na stole na przemian otwierał i zamykał parasol albo znów karmić można mnie było tylko pod stołem... (1966, *Wysoki Zamek*)

2. Twarz miałem pucołowatą, oczy zwykle dość wytrzeszczone, bo z natury byłem ciekawy, a i gębę często rozdziawiałem, zdaje się, sądziłem, że dodaje mi to uroku. (1966, *Wysoki Zamek*)

3. Byłem dzieckiem samotnym raczej, ale wcale o tym nie wiedziałem. Bardzo chciałem mieć braciszka lub siostrzyczkę, a właściwie – obawiam się – maleńkiego niewolnika. (1966, *Wysoki Zamek*)

4. Przypadek – czyli specyficzny układ genów – obdarzył mnie zdolnościami, które w XX stuleciu odpowiadały powołaniu pisarskiemu. I powołanie to znajdowało się gdzieś na pograniczu sztuki i nauki. (1972, *Coś w rodzaju credo*, tł. z niem. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)

5. Posiadam siłę wyobraźni i jestem niewolnikiem logiki; trudno mi wyobrazić sobie coś, co w żaden sposób nie jest powiązane z realnym światem. (1972, *Coś w rodzaju credo*, tł. z niem. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)

6. Potrafię bardzo szybko odróżnić mędrca od głupca, ślepcę od geniusza, po kilku wybranych na ślepo stronach. To mój punkt oparcia, ten właśnie, którego szukał Archimedes, żeby poruszyć Ziemię. (1972, *Coś w rodzaju credo*, tł. z niem. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)

7. Zawsze jestem gotów w całości zrewidować swoje poglądy, spojrzenia, oceny, jeżeli tylko napotkam przekonujące dowody na rzecz przeciwnego punktu widzenia. Tylko że dotychczas nie mogłem takowych znaleźć. (1972, *Coś w rodzaju credo*, tł. z niem. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)

8. Jeżeli (to samokrytyka) sam za dużo o forsie pisałem, to nie przez chciwość (niebo widzi), ale że już jestem taki pedantyczny facet i lubię wiedzieć, kto mnie kantuje i na ile... (List do Waleriana Lachnitta, 13 stycznia 1953)

9. Dręczy mnie, śni mi się i spokoju nie daje wizja, nazbyt mglista, niestety – powieści współczesnej. Czy uda mi się zrealizować te plany, pokaże przyszłość. (1956, *Od "Czasu nieutraconego" do "Sezamu"*)
10. Interesują mnie przede wszystkim ziemskie niewiasty. Jest ich tak wiele, że nie mam czasu myśleć o kobietach nie z tej ziemi. (1956, *Rzeczywistość wyprzedziła fantazję*)
11. Jako pisarz wolę zawsze być prorokim zjawisk (choćby i prorokiem fałszywym), aniżeli ich piewcą i bardem. (1957, *Felieton nie-astronautyczny*)
12. Nadal pozostał mi szacunek dla twórczości naukowej, wykraczającej poza krąg samej erudycji. (1961, *Jak powstają jego książki*)
13. Książkę [*Summa technologiae*] napiszę tylko jeśli moja ciekawość dorówna bezradności. (1961, *W pracowniach*)
14. Nigdy na nic nie mam czasu. (1962, *Stanisława Lema pozdrowienia z kosmosu*)
15. W gruncie rzeczy najbardziej interesowała mnie filozofia i myślę, że szukałem jej nie tyle u filozofów, co u cybernetyków, fizyków, biologów. (1964, *O sobie*)
16. Mnie Harvard nie ciągnie. Ja bym pojechał, gdybym mógł pogadać z mędrkami, cóż – Wiener w grobie leży... (List do S.Mrożka, 29 stycznia 1965)
17. Fantastyczność utworu powinna być tylko środkiem do osiągnięcia celu, zaś celem jest dążenie do tego, by bardziej szczegółowo poznać człowieka: „stopień fantastyczności” nie znaczy nic, jeżeli tym celom nie służy. (1965, *Fantastyka i nauka*, tł. z ros. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)
18. Ideałem fantasty powinno być zatem nie „maksimum fantastyczności”, tylko jej „optimum” - w takiej mierze, w jakiej wymaga tego cel jego pracy. (1965, *Fantastyka i nauka*, tł. z ros. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)
19. Nie cenię specjalnie etyki opartej na odruchach – wierzę raczej w etykę wyrozumowaną. (1965, *W retorcie przyszłych snów*)
20. Pisząc książkę, uporządkuję w niej swoją wiedzę w najbardziej harmonijny sposób. Dlatego, chcę tego czy nie, moje książki okazują się mądrzejsze ode mnie. (1966, *Odpowiada S.Lem*, tł. z ros. W.Jaźniewicz, 2020)
21. Jestem ateistą, a raczej agnostykiem. Agnostykiem liberalnym w stosunku do ludzi wierzących. (1966, *Rozmowa z Autorem „Solaris”*)

22. Reprezentowany przeze mnie styl tak w literaturze, jak w filozofii jest czymś u nas totalnie odosobnionym. (List do W.Kapuścińskiego, 25 grudnia 1968)

23. Jeszcze nigdy nie widziałem ekranizacji, o której mógłbym powiedzieć: to jest to, czego oczekiwałem, co pragnąłem zobaczyć. (1966, *Fantastyka na ekranie*)

24. Dziwne, jak mnie te gwiazdy zawsze przejmowały... (List do W.Kapuścińskiego, 19 lipca 1971)

25. W ogóle to jestem naturą zakorzenioną w tradycji realistycznego pisarstwa. Nie umiem, nie chcę, nie mogę pisać rzeczy, które byłyby wydumane, miały charakter bezproblemowy, były jakąś grą wyobraźni wyzbytą odniesień do spraw dzisiejszych czy przyszłych. (1972, *Nie sądzicie, że wiecie wszystko o Stanisławie Lemie*)

26. Humor mój jest infernalny. O to właśnie szło, inaczej, myślę, lektura byłaby już nadto odpychająca. Lukier dowcipu osładza pigułkę tylko w momencie jej połykania, potem pozostaje gorycz. (List do M.Kandla, 24 marca 1972)

27. Dostojewski jest może najbliższym mi duchowo pisarzem, chociaż jest to bliskość choroby, nieszczęścia, piekła, zmory i wreszcie widma mogiły, a nie jakaś inna. (List do M.Kandla, 24 marca 1972)

28. *Science fiction* zrujnowałem podług możliwości i sił we wszystkim, co o niej pisałem, przede wszystkim jako zawiedziony, znudzony śmiertelnie, rozczarowany, ogłupiany systematycznie Czytelnik, a nie jako pisarz. (List do M.Kandla, 24 marca 1972)

29. Mnie z kolei zjada tzwany Filozoficzny Bies. (List do M.Kandla, 24 marca 1972)

30. Oczywiście, że należę do tradycji Oświecenia i że jestem racjonalistą, tyle że co nieco zrozpaczonym. Zrozpaczony Racjonalista jest to niekiedy bliski krewny wariata. (List do M.Kandla, 1 sierpnia 1972)

31. A co do Pana Boga, to, zaiste, już lepiej mi z przeświadczeniem, że nie istnieje, bo właściwie byłaby to dla mnie osoba nie do przyjęcia – podług dzieł swoich. (List do M.Kandla, 10 listopada 1972)

32. Marzę, by moje książki wychodziły w dobrych tłumaczeniach i żeby – zwłaszcza na Zachodzie – tłumaczyli mnie z polskiego, a nie z innych języków. (1972, *Współzawodniczę z rzeczywistością*)

33. Golem XIV w niejakiem sensie to ja, a co ważniejsze, gdy usunąć szminkę i rekwizyty, wyrażone tam tezy są rzeczywistym moim przekonaniem. (List do M.Kandla, 24 stycznia 1973)

34. Nie chciałbym być ani „trudnym”, ani „elitarnym” pisarzem i cokolwiek myślę, staram się wyrazić tak prosto, jak tylko mogę – niestety, to mi się nie zawsze udaje. (1973, *Do moich czytelników*)

35. Nie piszę książek w sposób już ustalony i wypróbowany, ponieważ nie chcę opowiadać przygód dla samego opowiadania przygód. Zazwyczaj kryła się w tych opowieściach jakaś myśl. (1973, *Do moich czytelników*)

36. Uważam też, że skoro coś się w życiu zrobiło, to nie należy do tego wracać. A nie należy wracać, nawet gdyby się miało największą ochotę, ponieważ taki nawrót jest odwrotem, jest sprzeniewierzeniem się światu, jest właśnie ucieczką od rzeczywistości, ponieważ w niej nawrót w przeszłość zawsze jest niemożliwy. (1973, *Do moich czytelników*)

37. Niekiedy w samej rzeczy cała moja perfidia w tym, żeby pisać poważnie, udając, że robię żarty. Żart jest „wariackimi papierami”, przepustką ulgową. (List do M.Kandla, 5 kwietnia 1974)

38. Należy wystrzegać się wykorzystania własnej sprawności językowej jałowo. Jeśli się nie ma poza ekwilibrystyką lingwistyczną nic do pokazywania, lepiej by siedzieć cicho. To właściwie całe moje Credo. (List do M.Kandla, 5 kwietnia 1974)

39. PS. *Post Scriptum* piszę z trzech powodów. A) Bo list z *Post Scriptum* jest przystojniejszy... (List do S.Kobylińskiego, 14 maja 1974)

40. Myśląc o różnych irytujących rzeczach, mogę się pośrodku nocy wprawić w taką złość, że nie zasnę do rana. (List do M.Kandla, 15 listopada 1974)

41. Zuchwała oryginalność ujęcia mego tylko w tym, że widzę zwierzchnią jedność praw zarządzających tak odległymi od siebie dziedzinami, jak ewolucja naturalna, ewolucja kultury, ewolucja sztuki, jak dzieje gatunków i dzieje polityczno-społeczne człowieka. (List do M.Kandla, 7 grudnia 1974)

42. Jest jeszcze jedna, moim zdaniem, ważna okoliczność, która powinna z czasem zadecydować o konwersji na moją wiarę. Ta oto, że moje książki oddziałują właściwie sumą, całością potężniej niż oddzielnymi utworami. (List do M.Kandla, 24 kwietnia 1975)

43. Jako autor mam taki czujnik: jeśli po przeczytaniu jakieś książki odczuwam niską zawiść, że to nie ja ją napisałem – wiem, że mam do czynienia z czymś ważnym, ciekawym, oryginalnym. (1975, *Fantazja i realizm*)

44. Literaturę fantastyczno-naukową uważam za gałąź hipotezotwórczą prozy realistycznej. (1975, *O biosferyczny parlament świata 2*)

45. Moja literatura, bez względu na to, ile warta artystycznie, zwykle jakąś taką Myśl w sobie zawiera owiniętą starannie, której u Inszych nie widać, tzn. jest oryginalna intelektualnie. (List do M.Kandla, 26 lutego 1976)

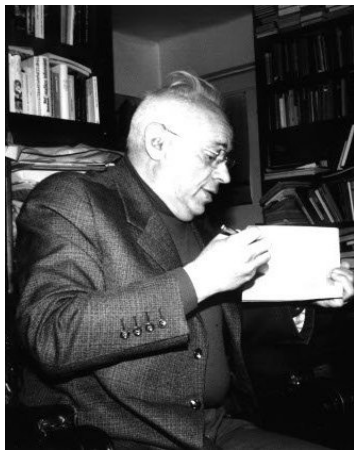
46. Otchłanniejsze horyzonty filozoficzne otwierają się w mojej beletrystyce niż w dyskursywnych książkach, co zapewne po części stąd idzie, że gdy piszę coś dyskursywnego, odruchowo powściągam się, starając się być bardziej zdyscyplinowanym. (List do M.Kandla, 16 marca 1977)

47. Jeśli literatura też ma gustom schlebiać, jeśli ma konkurować ze „środkami masowego przekazu”, rycząc głośnie i ejakulując krwią i spermą dalej jeszcze niż dotychczasowi rekordziści – to nie chcę nawet do ręki brać takiej literatury. (List do M.Kandla, 19 września 1977)

48. Prowadząc „podwójne życie” jako literat i jako dyletant-filozof, przestrzegam pilnie kryteriów poprawności właściwych temu gatunkowi, który aktualnie uprawiam. (1978, *Historia jednego pomysłu*)

49. Uważam fantastykę naukową za dwudziestowieczny gatunek literacki, który bardzo mi odpowiada jako autorowi, natomiast mniej jako czytelnikowi. (1978, *Czy warto czytać science-fiction?*)

50. Ulubiony mój chwyt, który pojawia się we wszystkich tonacjach, zarówno w grotesce, jak i rzeczach poważnych – traktowanie zagadki tak, by była ona otoczona siecią najrozmaitszych wykluczających się wzajem hipotez, domniemań. (1979, *Bohaterem moich książek jest poznanie*)

51. Kiedy szukałem koncepcji i przestrzeni, w których mógłby pracować, i dla których moja inteligencja pasowałaby najlepiej, zabrałem się do sklepu, zwanego *science fiction*, bo dosłownie przyjąłem jej fałszywą i wprowadzającą w błąd nazwę. (1980, *Posłowie [Dialogi]*, tł. z niem. W.Jaźniewicz, 2016)

52. *Science fiction* oznaczała dla mnie rygor naukowy i jednocześnie także przywilej swobody twórczej, którą zapewnia sztuka. Czyli mimo wszystko oznaczała filozofię, nawet i ukrytą w literaturze. (1980, *Posłowie [Dialogi]*, tł. z niem. W.Jaźniewicz, 2016)

53. Powiedziałbym więc, iż moje rudymen tarne wiadomości nie są chaotycznie rozsyp anymi szczątkami, ale raczej szkieletowymi systemami dziurawych dróg, które mogę według woli dopełnić. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

54. Mógłbym się dość łatwo dokszt ałcić w tych dziedzinach, których bym potrzebował. Jest to dla mnie tym łatwiejsze, że mam od Pana Boga taki dar, który pozwala mi się zorientować po paru stronach książki fachowca z danej branży, jaką klasę umysłową reprezentuje. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

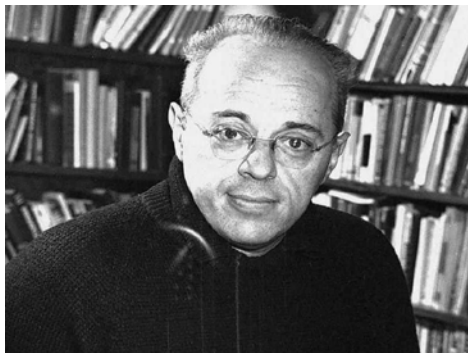
55. Głównym obiektem swoich pasji, studiów, zdumień i przerażeń uczyniłem ewolucję, której jesteśmy niechcianymi dziećmi. Jestem przekonany, że to są właśnie drzwi, przez które wchodziłem w swój prawdziwy świat. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

56. Zawsze miałem maniaka lny stosunek do tego, co potrafi zdziałać przypadek, koincydencja, ślepy traf czy los. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

57. Jeśli zaś chodzi o *Fantastykę i futurologię*, jest to morze papieru poświęcone próbom uzdrawiania nieuleczalnie chorego bądź – żeby użyć innego porównania – wyciągania klinicznego imbecyla z totalnego skretynienia. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

58. Nie interesuje mnie psychologia poszczególnych osób, jeśli nie jest wykładnikiem problemów wyższorzędnych. Zawsze miałem bowiem skłonność do transcendowania i przekraczania jednostkowych problemów, z których zbudowana jest materia literatury. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

59. Uważam się za pisarza realistycznego, bo zajmuję się sprawami realnymi. Nie interesują mnie problemy takich własności świata, których on nie posiada. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

60. Ja chcę wiedzieć, i ta wiedza jest dla mnie wartością *per se*. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

61. Każdy ma swoje własne zamięłowania: piłka nożna, kopulacja, picie piwa z puszki. Mnie natomiast ogromną przyjemność sprawia dowiadywanie się różnych ponurych rzeczy z trudnych książek. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

62. Moich przekonań nie dałoby się ułożyć w system, który byłby logicznie spójny i niesprzeczny. Epoka układania takich systemów minęła już bezpowrotnie. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

63. Zdaję sobie sprawę z tego, że niezwykle utrudniam, a czasem wręcz uniemożliwiam robotę swoim tłumaczom, kiedy faszeruję swoje książki określeniami, do których język polski wydaje się szczególnie powołany, ale nic na to nie poradzę. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

64. *Solaris* jest pokazem ekstremalnie odległej od naszych umiejętności technologii, oceanu, który potrafi robić to, co człowiek musi uznać za cud. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

65. Nie jestem ozłaczającym humorystą. Jestem raczej z tych, którzy przychodzą do czytelnika z ogromną szprycą kwasu pruskiego. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

66. Muszę przyznać, że wysiłek, jaki włożyłem w napisanie *Golem XIV*, nie równał się wysiłkowi napisania żadnej innej książki. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

67. Filozofowanie wymaga takiego napięcia umysłowego, takiej koncentracji i ponadludzkiego wręcz wyciągania się z cielesnych portek, że jego poetyzowanie wydaje się grubym nieporozumieniem. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

68. Nigdy nie traktowałem czytania jako zabijania czasu. Zabijać czas to zupełnie tak, jakby zabijać żonę czy dziecko. Nie mam cenniejszej substancji niż czas. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

69. Piękno wywodu i ten fascynujący fakt, że za pomocą czystej dedukcji matematycznej można tak wiele dowiedzieć się o tym, co dzieje się we wnętrzu gwiazd, zrobiło na mnie ogromne wrażenie. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

70. *Solaris* to atak na mitologię antropocentryczną, leżącą u podstaw programu współczesnej kosmogonii. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

71. Zdaję sobie sprawę z tego, że moja obecna robota coraz bardziej jest sprzeczna z klasycznymi kanonami literatury. Jestem obcym ciałem na jej terenie, a nawet gdyby się ktoś uparł, mógłby powiedzieć, że pasożytem, gdyż wykorzystuję rozmaite typy *licentia poetica* dla celów, które są sprzeczne z jej ogólną orientacją. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

72. Zdaję sobie sprawę, że znajduję się na dziwacznym miejscu, gdzie graniczą ze sobą: literatura, nauka, filozofia, hipotezotwórstwo, nieodpowiedzialne bredzenie i profetyczność, która jest dziś w najwyższym stopniu niemodna. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

73. Źródłem napędowym mojej działalności jest ogromna ciekawość oraz chęć – zabrzmi to dziwnie w ustach człowieka, który jest twórcą iluzji – wytrzebień ogromnej ilości urojeń, którym poddaje się ludzki gatunek. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

74. Gdybym miał naturę wierzącego, nie należałbym do żadnego wyznania. Sama instytucjonalizacja teodycei wydaje mi się pomysłem szalonym. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

75. Jestem antyhistorycystą. Nie wierzę, że istnieją jakieś prawa rozwojowe, podobnie jak nie wierzę, że istnieją pozatechnologiczne, długodystansowe, kompleksowe i niekompleksowe trendy. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

76. Uważam zawód duchownego – wszelkiej religii – za jeden z najdziwniejszych pomysłów, jakich się ludzie kiedykolwiek dopracowali. Jest to dla mnie coś ogromnie dziwnego, a powszechność zjawiska nie zmniejsza w moich oczach jego dziwności. To, że ktoś może być bardziej od innych za pan brat ze Stwórcą, jest dla mnie czymś niesamowitym. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

77. Nie zależało mi nigdy na przepowiadaniu konkretnej przyszłości, co czyniła przeważnie futurologia. Bardziej interesowało mnie sporządzanie scenariuszy zająć. Interesowały mnie alternatywy, a nie jednoznaczne orzeczenia. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

78. Ten, kto silnie uskromni człowieka i powie: „faktycznie, wielu z nas wymarło, jesteśmy silnie ograniczeni naszymi zmysłami i zwierzęcą progeniturą”, ten paradoksalnie otwiera wrota dla nowych szans i możliwości. To jest w jakimś sensie moje credo. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

79. Gdyby nawet Pan Bóg dał mi specjalną licencję na walenie ludzi w mordę, to powiem panu, że nadmiernie bym z niej nie korzystał. (1982, *Rozmowy z Lemem*)

80. Przed Wszechwiednym, aby nie wyglądać biednym głupcem z nienasyconą ciekawością, skróciłbym wszystkie moje pytania do jednego: „Co ma sens a co jest nonsensem w wykładach wymyślonego przeze mnie Kolosa sztucznej inteligencji zwanego Golem XIV?”. (1983, *Przedmowa później*, tł. z niem. W.Jaźniewicz, 2019)

81. Byłem mołem książkowym. Czytałem wszystko co wpadało mi w ręce. (1983, *Autobiografia*, tł. z niem. T.Lem, 2006)

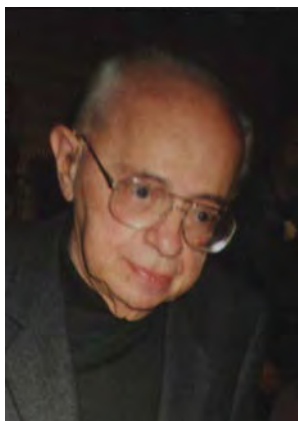
82. Wybrałem fantastykę naukową ponieważ zajmuje się ludźmi jako gatunkiem (a raczej wszelkimi możliwymi gatunkami istot rozumnych, których przypadkiem szczególnym są ludzie). (1983, *Autobiografia*, tł. z niem. T.Lem, 2006)

83. Tak jak krowa, żeby ją można wydoić, musi jeść trawę, tak ja muszę pochłaniać duże ilości prawdziwej (czyli nie wymyślonej przez mnie) literatury naukowej wszelkiego rodzaju, a produkt końcowy, moje powieści, tak różni się od pożywki intelektualnej jak trawa od mleka. (1983, *Autobiografia*, tł. z niem. T.Lem, 2006)

84. Najważniejsze w mej biografii są zmagania intelektualne, a reszta ma raczej charakter anegdotyczny. (1983, *Autobiografia*, tł. z niem. T.Lem, 2006)

85. Obdarzeni najwspanialszym poczuciem humoru to ci, których „występki ludzkości” doprowadziły do wściekłości i rozpacz. Pod tym względem także się do nich zaliczam. (1983, *Autobiografia*, tł. z niem. T.Lem, 2006)

86. Zniszczyłem wszystkie rękopisy pomimo rozlicznych próśb o złożenie ich dla potomności w archiwach jakiejś instytucji. (1983, *Autobiografia*, tł. z niem. T.Lem, 2006)

87. Z powodów moralnych jestem ateistą – z powodów moralnych. Uważam, że twórcę rozpoznajemy poprzez jego stworzenie, a świat wydaje mi się skonstruowany tak fatalnie, że wolę wierzyć, iż nikt go nie stworzył, niż myśleć, że ktoś stworzył to celowo. (1984, *Wywiad ze S.Lemem*, tł. z ang. W.Jaźniewicz, 2020)

88. Moje zainteresowania jako ciasto drożdżowe – rosły we wszystkich kierunkach naraz. (1985, *Wywiad ze S.Lemem*, tł. z ang. W.Jaźniewicz, 2020)

89. W życiu i w pracy byłem kotem, który chadza własnymi drogami. Nie należałem do żadnej poetyckiej lub literackiej grupy czy szkoły, nie stworzyłem żadnego prądu czy kierunku, a chociaż pojawiałem się moim pisanem w dziwacznie rozmaitych obszarach, od cybernetycznej socjologii i filozofii po zmyśloną krytykę nie istniejących powieści i po *science fiction*, wszędzie byłem przybyszem z zewnątrz, którego częściej niż uznanie witało zaskoczenie czytelników – najzupełniej sensowne, ponieważ we wszystkich gatunkach i tematach, jakie podejmowałem i uprawiałem, byłem samotnikiem i samozwańcem. (1987, *Wypowiedź laureata [Poznanie i zło]*)

90. Relacje moich „światów” do rzeczywistości były prawie zawsze nacechowane realizmem i racjonalizmem. (1990, *Od ergonomiki do etyki*)

91. Realizm oznacza mi tu problemy, które albo już stanowią elementy naszej terażniejszości (i przeważnie są to problemy, które nas nękają), albo problemy, których powstanie w przyszłości mogę uznać za prawdopodobne albo i wiarygodne. (1990, *Od ergonomiki do etyki*)

92. Racjonalizm zaś oznacza, że nie wprowadzam do moich fabuł elementów nadnaturalnych, albo jaśniej i prościej: nie wprowadzam niczego takiego, czemu bym sam nic mógł dać wiary. (1990, *Od ergonomiki do etyki*)

93. Czy piszę z intencją dydaktyczną? To zabawne może, ale intencja dydaktyczna nie jest tylko skierowana do czytelników, ale do mnie samego. (1990, *Od ergonomiki do etyki*)

94. Autoewolucja człowieka, jako samoprzekształcenie się gatunku wygląda mi na niepożądaną oraz – na szczęście – nadzwyczaj odległą w czasie możliwość. (1990, *Od ergonomiki do etyki*)

95. Ze wszystkich możliwych rodzajów cenzury uznaję tylko jeden. Cenzurę na głupotę. (1990, *Monolog na koniec tysiąclecia*, tł. z ros. W.Jaźniewicz, 2020)

96. Perypetie jednostek mało mnie obchodzą, natomiast wszystkim są mi problemy świata, ludzkiego naturalnie, chociaż nie tylko. (1992, *Rozważania sylwiczne II*)

97. W zasadzie jestem agnostykiem, ale takim, który praktycznie sam siebie przekonał, że Bóg jest bardzo pozytywną siłą. (1993, *Polowanie na kurdle, apokalipsa i brednie*)

98. Za Archimedesowe oparcie wybrałem sobie doświadczalność intersubiektywnie weryfikowalną. (1993, *Destrukcyjna dekonstrukcja*)

99. Gdym pisał *Summa Technologiae*, największy błąd popełniłem, zakładając jako postać umownego bohatera tej książki racjonalnego człowieka – Konstruktora, a nie agresora, zaślepionego szowinizmem i rozkoszującego się topieniem każdej innowacji technologicznej w umysłowym ubóstwie wszechdeprawacji. (1993, *Tertium comparationis*)

100. Nie jestem trwale, w sposób nie ustający przytwierdzony do jakiegś dziedziny wiedzy. Zachowuję się raczej jak straż pożarna – jak się pali, jak się coś nowego dzieje, to tam właśnie się rzucam. (1993, *Polska i świat w 1992 r.*)

101. Wszystko, co człowiek stworzył jest niedoskonałe i tego rodzaju przekonania zaczęły się przesączać z wolna do mojego, nazwijmy to tak szczytnie, racjonalnie planowanego pisanie. (1994, *Nie do śmiechu*)

102. Wierzyłem niegdyś, że można odrobinę chociaż poprawić świat, nawet pisaniem, ale już nie wierzę. (1994, *Daremność*)

103. Jestem w gruncie rzeczy – powiem tak z pewną przesadą – zarazem konserwatystą i wizjonerem. Pewne rzeczy przewiduję, ale ich sobie nie życzę. (1994, *Zmienna niezależna*)

104. Upieram się, że jestem realistą w tym właśnie sensie, w jakim człowiek, który prowadzi pojazd z dużą prędkością, jest zmuszony patrzeć jak najdalej przed siebie. (1994, *Gdzie wzrok nie sięga*)

105. Nie lubię, gdy nazywa się mordowanie Bogu ducha winnych ludzi bombami zezwierzęceniem. Zwierzęta nie robią takich rzeczy. (1994, *Lube czasy*)

106. Do roślin miałem zawsze stosunek pragmatyczny: mogą być ładne, ale powinny nadawać się do zjedzenia. Te, co się nie nadają, to już domena mojej żony, która w tygodniach letniej suszy bohatercko walczyła o nasz ogród, próbując ratować co się da. (1994, *Czy wolno jeść szpinak?*)

107. Bliska jest mi koncepcja, nieco konserwatywna, wedle której ludzie powinni być ograniczeni nie tylko prawem, ale i obyczajowością, dzięki której dokonuje się praktyczne wdrożenie reguł moralnych. (1995, *Księżyc z zielonego sera*)

108. Nie do pomyślenia jest dziś uczony, który zajmuje się jednocześnie biologią, astrofizyką, filozofią i jeszcze futurologią na dodatek. Natomiast wolny strzelec, dyletant jak ja, może sobie na to pozwolić, bo nikt mu nie zabroni. (1995, *Jestem Casanovą nauki*)

109. Starłem się być atrakcyjny w sposób intelektualny, rezygnując z prucia flaków i dowożenia seksu całymi taczkami. (1995, *Jestem Casanovą nauki*)

110. Ogólna zasada, której staram się trzymać, powiada, że należy być po stronie słabszych. (1995, *Hamulcowe klocki*)

111. W mojej praktycznej etyce mniejsze zło istnieje i uważam, że w przymusowej sytuacji trzeba je wybierać. (1996, *Mniejsze zło*)

112. Ja nie wieszczę zatem ani kresu kapitalizmu, ani *a fortiori* Apokalipsy cybernetycznie spółdzonej, widzę jedynie kokony, a w nich larwy, nie wiedząc, czy w następnym stuleciu wesprą, czy raczej zaćmią nam świat. (1996, *Rozważania sylwiczne LI*)

113. Goła Murzynka nie jest dla mnie goła, ponieważ jest czarna. (1996, *Zatańczyć „Solaris”*)

114. Uważam łacinę klasyczną za jeden z piękniejszych języków. (1996, *Język i polityka*)

115. Do opery nie chodzę, bo wydaje mi się jeszcze gorsza niż operetka. (1997, *Komputery niczego nie wymyślą*)

116. Operetka robi na mnie wrażenie domu wariatów, ludzie na scenie sobie rozmawiają, aż nagle zaczynają śpiewać. (1997, *Komputery niczego nie wymyślą*)

117. Nie jestem tak skrajnym pesymistą, jestem... ja bym ogólnie to nazwał optysemistą, tzn. że jestem trochę optymistą, a trochę pesymistą. (1997, *O wiedzy i ignorancji*)

118. Minał już czas wielkich systemów filozoficznych. Moja filozofia jest łąciata. Idę w tym kierunku, gdzie się aktualnie najczęściej dzieje. (1998, *Zawsze byłem niewidzialny*)

119. Posługując się klasyfikacją z czasów sowieckich, mogę o sobie powiedzieć, że jestem kosmopolitą. Interesują mnie losy ludzkości. (1998, *Zawsze byłem niewidzialny*)

120. Nieszczęsnym i dziwacznym zrządzeniem losu stało się tak, że znaczna większość tego, co wyfantazjowałem, zastyga w rzeczywistość. (1999, *Bomba Megabitowa*)

121. To, kiedy się przestaje pisać, to kwestia dobrego wychowania. Trzeba lekko głodnym wstawać od stołu – oto moja dewiza. (1999, *Dlaczego przestałem pisać science fiction?*)

122. Znam dosyć dużo wierszy. Nie uczę ich na pamięć, prosto, kiedy czytam i mi podoba się, to zapamiętuję. (1999, *W jaki niezwykle czas żyjemy teraz!*, tł. z ros. W.Borisow, 2020)

123. Pierwszą maszynę do pisania dostałem od ojca w wieku dwunastu lat, ponieważ miałem tak ohydne pismo, że powiedziano mi w gimnazjum, iż nic dobrego ze mnie nie wyrośnie, i od tego czasu piszę tylko na maszynie. (1999, *Staroświecki futurolog*)

124. Źródłem moich futurystycznych wizji był całkowity brak dostępu do światowej literatury, która została potem nazwana „futurologią”. (2000, <https://solaris.lem.pl/faq>)

125. Wierzę w doczesną wszechmoc technologicznego drzewa Rodzaju, ale nie wierzę w doczesną technologię zbawienia. (2000, *Okamgnienie*)

126. Konfrontacja moich futurologicznych wyobrażeń z rzeczywistością trochę przypomina krakę. Nie to powstało, co było moim marzeniem. (2000, *Małpa w podróży*)

127. Można powiedzieć, że uciekłem w kosmos przed cenzurą i socrealizmem, starałem się odnaleźć problematykę, która nie padnie wraz z ustrojem. (2000, *W globalnej mordowni*)

128. Osobiście wolałbym, żebyśmy byli w kosmosie sami. To dlatego, że stan zachowania gorszy od ludzkiego uważam za nieosiągalny. (2000, *W globalnej mordowni*)

129. Chętnie przyjmę, że nie jestem całkiem normalny. Opowiem anegdotę – późna sprawa, ale rzuca światło wstecz. Kiedy mój syn studiował fizykę w Princeton – spędził tam cztery lata – utrzymywałem z nim dość intensywną korespondencję. I on się skarżył matce w liście, że ojciec, zamiast pisać o swoim życiu wewnętrznym albo pytać o jego nastroje, pisze o galaktykach, o czarnych dziurach, o zakrzywieniu przestrzeni. Żona moja odpowiedziała mu: życiem wewnętrznym twojego ojca są właśnie czarne dziury i galaktyki. I naprawdę tak jest. (2000, *Świat na krawędzi*)

130. Nie uważam wcale, że skoro Boga nie ma, to wszystko wolno. Nigdy nie wolno wszystkiego. (2000, *Świat na krawędzi*)

131. Seks był w rozmaitych kulturach traktowany bardzo różnie – raz go tabuizowano, innym razem kultywowano nawet prostytutkę sakralną. Co do mnie – raczej bym go delikatnie podtabuizował, ale nie przesadzajmy. (2000, *Świat na krawędzi*)

132. Może się to wydawać dziwne, ale im więcej książek oraz artykułów napisanych przez naukowców czytam, tym mniej wiem. (2001, *Może się to wydawać dziwne...*)

133. Długo stukałem w maszynę, że wystukałem czterdzieści książek. I raczej ta część ciała, na której siedzę, męczyła się bardziej niż głowa. (2001, *Dwie nogi i koniec*)

134. Małżeństwo ze mną jest rzeczą trudną, wręcz niemożliwą. Moja żona okazała się bardzo wytrzymała. Podobnie jest z moją miłością do ojczyzny. (2001, *Dwie nogi i koniec*)

135. Moją inteligencję zastosowałem po to, żeby przeżyć najpierw sowiecką, potem niemiecką okupację Lwowa, potem PRL i dojechać do wolnej Polski. Do tego niewątpliwie potrzeba było sporej inteligencji. (2001, *Wbrew nadziei mam nadzieję*)

136. Przeciwno religii nic nie mam. Raczej przeciwko Kościołowi, bo jestem heretyk i antyklerykał. (2002, *Tako rzecz... Lem*)

137. Większość pisarzy zajmuje się chodzeniem ze zwierciadłem po gościńcu. Mnie to nie interesuje. Moje osobiste przeżycia i życiowe pierepałki to głupstwo. (2002, *Tako rzeczy... Lem*)

138. Bywam srogi, rzeczywiście, i faktycznie od czasu do czasu zrzucam kogoś ze schodów. Oczywiście nie dosłownie, tylko w przenośni. (2002, *Tako rzeczy... Lem*)

139. O dziwo, rzeczywistość jest dzisiaj znacznie bardziej karykaturalna niż wytwory mojej wyobraźni. (2002, *Tako rzeczy... Lem*)

140. Jako człowiek z natury okrutny, facetów, którzy wymyślają wirusy typu *I LOVE YOU*, chętnie puszczałbym na ścieżki zdrowia i smagał, a na mecie tatuowałbym im na czole napisy „wróg ludzkości numer jeden”. (2002, *Tako rzeczy... Lem*)

141. Irytuje mnie zło i głupota. Zło wynika z głupoty, a głupota się żywi złem. (2002, *Tako rzeczy... Lem*)

142. Jestem dziwnie niehumaną naturą naszpikowaną pacyfizmem. (2005, *Żądza krwi*)

143. Świadomość, że umysł ludzki potrafi w ogóle dotknąć tajemnicy długowieczności systemów wszechświata, jest dla mnie fascynująca. (2005, *Władza mózgu*)

144. Coś mi podpowiada, że to, co słyszę o ludziach wstrętnego i paskudnego, okaże się zapewne prawdą, a to, co mówią o ich szlachetności i prawości, jest już prawdą w mniejszym stopniu. (2005, *Co wybrać?*)

145. Konfrontacja moich idealistycznych futurologicznych wyobrażeń z rzeczywistością okazała się bolesnym rozczarowaniem. (2006, Internet-konferencja)

146. Z grubsza udało mi się przewidzieć stan technologii, jaki posiada teraz człowiek. Problem w tym, że sądziłem, że wykorzystamy je do zupełnie innych celów. Miałem złudną nadzieję, że będą kierowały nami względy użyteczne i estetyczne, a nie tylko przyziemna chęć zysku. (2006, Internet-konferencja)

147. Na swój własny użytek stworzyłem sobie własny, minimalistyczny kodeks etyczny: staram się zachowywać po prostu przyzwoicie i dla nikogo nie być świnią. (2006, Internet-konferencja)

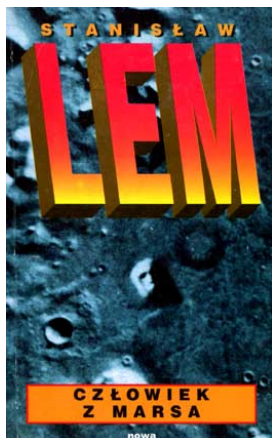

148. Za ostateczną sankcję etyki uważam rozum i jego wskazaniai powinniśmy się przede wszystkim kierować. (2006, Internet-konferencja)

149. Wszystko, co tu powiedziałem, oparte jest na moim życiowym doświadczeniu i kilku tysiącach przeczytanych przeze mnie książek, zrodzonych w lepszych umysłach, które kiedyś istniały. (1972, *Coś w rodzaju credo*, tł. z niem. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)

150. Nie wiem, w jakim stopniu było dla państwa zrozumiałe to, co mówiłem w tym dziwnym, polskim języku, ale to już chyba wszystko, co miałem do powiedzenia. (1999, *Dlaczego przestałem pisać science fiction?*)

2. Stanisław Lem o świecie

Człowiek z Marsa

(1946)

151. Człowiek w sytuacji bez wyjścia staje się apatyczny, otępiały. Dość jednak najmniejszego promyka nadziei, a siły ustokrotniają się, wszystkie zmysły natężają do granic ostatecznych i jest się jednym nabrzmiałym mięśniem, aby w gwałtownym wysiłku uratować życie.

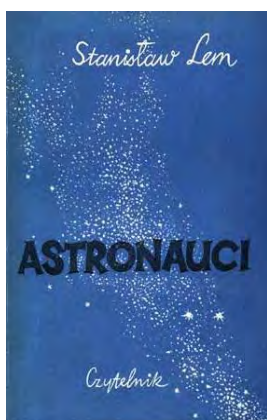
152. Zawsze łatwiej jest niszczyć, niż budować.

153. Cisza wali w uszach młotem.

154. Złudzenia są zdrowe tylko czasem i w miarę, poza tym człowiek bez złudzeń zawsze działa śmieiej.

155. Cóż człowieka w nauce i do nauki, do poznania pociąga, jeśli nie miłość, miłość prawdy? Czy może coś człowiek bez miłości?

156. W najgorszej, najcięższej chwili przypomniałem sobie, kim jestem i kogo kocham. Może to mnie uratowało? Bo trzeba mieć trochę wiary... jeśli nie w siebie, to za sobą... choć lepiej i w siebie, i w drugich, by móc czegoś dokonać.

Astronauci

(1951)

157. Człowiek pierwszy ze zwierząt odważył się, odrzuciwszy w tył głowę, spojrzeć w nieogarnione otchłanie, jakie rozpościera ponad nim każda noc.

158. Zrozumieć to znaczy opanować. A w tym właśnie pomoże nam matematyka.

159. Miliony komórek mózgu łączą się w warstwy, warstwy tworzą pola, pola – ośrodki i strefy projekcyjne, komunikujące się z sobą prądami o częściach harmonicznym i podharmonicznym, i cała ta zawrotna budowa,

przepełniona wirującą i zmienną, lecz zespoloną jak muzyka grą prądów, to jest właśnie dusza...

160. Żadna maszyna nie uczyni człowieka zbyt cennym.

161. Nigdy nie zadowalać się zrobionym, zawsze iść dalej. Działanie tego nakazu odnajdujemy w życiu wszystkich ludzi, którzy coś osiągnęli.

162. Nigdy nie podziwiać własnych pomysłów, chłopcy, nigdy się nie uspokajać, bić we własne teorie z taką siłą, żeby runęło wszystko, co nie jest w nich prawdą.

163. Im pełniej człowiek poznaje świat, tym bardziej nieobjęte otwierają się przed nim horyzonty.

164. Żeby być pożytecznym dla innych i siebie, człowiek musi znajdować coraz to nową radość w swojej pracy.

165. Był to człowiek, z którym – ze wszystkich na świecie – najlepiej mi się milczało. Rozumiałem go, że tak powiem, plecami, skórą, wiedziałem, czego chce, co ma na myśli, nie patrząc w jego stronę. Od samej jego obecności stawałem się silniejszy.

166. Najwyższą miarą dla człowieka jest drugi człowiek.

167. Wartość wszystkiego oceniamy dopiero w chwili utraty.

168. Myśl o świecie zupełnej szczęśliwości może wylęgnąć się tylko w umyśle głupca, bo nawet w najdoskonalszym świecie będzie zawsze nad człowiekiem niebo Wszechświata z zagadką swej nieskończoności, a zagadka oznacza niepokój. I to jest bardzo dobrze, bo on każe nam myśleć.

169. Ważniejsze od zrozumienia konstrukcji maszyn jest poznanie istot, które je zbudowały.

170. Co się tyczy „bezsensowności” otoczenia, to mogłaby to samo powiedzieć mrówka, która wpadła do wnętrza maszyny do pisania.

171. Materia jest ślepa i nie ma ponad nią żadnej Opatrzności, która prostowałaby drogi błędzących.

172. Człowiek wnosi ład w niezmierzoną przestrzeń Wszechświata, bo tworzy wartości.

173. Istoty, które poświęcają się zniszczeniu, choćby były najpotężniejsze, niosą w sobie własną zgubę.

174. Tylko odbijając się w oczach, które na nie patrzą, kształty materii nabierają piękna i znaczenia.

175. Tylko życie nadaje światu sens.

Szpital Przemienienia

(1955)

176. Tego, co było i minęło, nie ma tak, jak gdyby tego w ogóle nigdy nie było. To jest jak ciastko wczoraj zjedzone, nic z niego nie masz.

177. Szczerość ich miała jednak granice: słabła przy sprawach bardzo osobistych.

178. Można by sobie dorobić przeszłość, której się nie miało; jeśli się w nią tylko uwierzy, to już będzie tak, jakby się ją naprawdę przeżyło.

179. Człowiek, który nie ma celu w życiu, musi go sobie stworzyć.

180. Był łagodnym, miniaturowym wariatem, więc oczywiście na malowniczym tle wspaniale rozkwitłych szaleństw sprawiał wrażenie niezwykle spoistego psychicznie.

181. Medycyna może być niezłym oknem na nieskończoność.

182. O naszym ciele wiemy nie więcej niż o najdalszej z gwiazd.

183. Większość tez biologicznych ma swoje antytezy.

184. Teorie naukowe to psychiczna guma do żucia.

185. Niestety, każdy inny człowiek jest zawsze rzeczą.

186. Nikt nie może być mi bliższy ode mnie, a ja, ja jestem sobie czasem taki daleki.

187. Utwór jest funkcją konwencji, a talent to umiejętność łamania jej.

188. Dobry jest każdy gatunek literacki, pod warunkiem, że autor przestrzega wewnętrznej logiki dzieła: kto raz przeprowadził bohatera przez ścianę, musi to czynić nadal.

189. Ostatecznie każdy z nas jest jakimś projektem na środek świata, tyle że nie zawsze dobrze wykonanym.
190. Świat to przecież zbiorowisko najfantastyczniejszych dziwności, których powszechność niczego nie tłumaczy.
191. Każdy z nas jest losem, na który padła główna wygrana: parędziesiąt lat życia, wspaniałej zabawy.
192. Czym jest literatura? Dla czytających jest próbą zapomnienia. A dla twórcy – próbą ratunku.
193. To jeszcze jedna dziwność do miliona innych: że, mając mózg rzekomo podobny do mego, można myśleć jakby kiszka.
194. Każdy z nas jest jedną z możliwości, która przeszła w konieczność.
195. Politycy są ludźmi nazbyt głupimi, aby można przewidywać ich postęпки rozumowaniem.
196. Zdobywamy sobie wolność w różny sposób. Jedni na cudzy koszt, to bardzo nieładnie, choć praktycznie. Drudzy – szukając w sytuacji szczeliny, którą by mogli umknąć.
197. Diabeł wie, ile nienormalności siedzi czasem w geniuszu i na odwrót.
198. Był człowiekiem niewątpliwie wykształconym, ale inteligencję miał jak ogródek japoński – niby mostki, dróżki, wszystko piękne, ale bardzo ograniczone i do niczego.
199. Elementy jego wiadomości tak były ze sobą scementowane, że używał ich w sposób wyłącznie podręcznikowy.
200. Poezja zajmuje postawę wobec dwu światów: widzialnego i przeżywanego.
201. Wiersz ukazuje mi się jak kawałki polichromii spod odłupanego tynku: pojedynczymi, błyszczącymi fragmentami. Między nimi zieje pustka. Potem usiłuję łączyć te łuki rąk i horyzontów, spojrzenia i rzeczy na ich uwięzi.
202. Pisanie to przeklęty mus. Jeżeli ktoś, stojąc przy agonii najdroższej osoby, wychwytuje mimo woli z jej ostatnich drgawek wszystko, co da się opisać – to jest prawdziwy pisarz.
203. Spokój mogą mieć tylko ci pisarze, którzy nic nie piszą. A są tacy. Pławią się w oceanie możliwości.

204. Żeby wyrazić myśl, trzeba ją pierwszej ograniczyć, a to znaczy zabić.
205. Groza może wycisnąć z człowieka coś, co warte jest więcej od wyczesanego dosytu.
206. Ludziom jest zresztą zawsze źle. Kto szuka spokoju, ciszy, łagodności, znajdzie to wszystko na cmentarzu, ale nie w życiu.
207. Kto ma rzeczywiste zdolności, wybije się zawsze.
208. W lawinie wypadków jestem pyłkiem. Ale nic nigdy nie zmusi mnie – do tego, bym rozumował jak pyłek!
209. Nie obchodzi mnie niepodległość państwa. Ważna jest niepodległość wewnętrzna.
210. W sztuce może być coś dobrze zrobione albo źle, nic więcej.
211. Wszystko jest we wszystkim.
212. Gorszy niż wariat: on jest komediant.
213. Dom wariatów zawsze był wyciągiem duchowym epoki.
214. Niejedna miłość rozbiła się tylko przez to, że facet potrzebował pisiu, a wstydził się pannie powiedzieć, więc zasymulował nagłą tęsknicę samotności i odszedł hen, w krzaki.
215. Wielkie dzieła powstają nie dzięki obłędowi, lecz mimo niego.
216. Co subiektywnie może być usprawiedliwione, przestaje nim być wobec faktów.
217. Profesor umiał rozmawiać żywo, niby o wszystkim, w gruncie rzeczy o niczym.
218. Kościół masuje dusze od dwu tysięcy lat i co z tego wyszło? Dla jednych to są objawy, dla drugih objawienia.
219. Umiałem kontemplować nienawiść jak Budda nicość.
220. Kiedy zaczynałem, nie byłem zadowolony, jak długo przyjaciele chwalili mnie. Kiedy zamilkli, pomyślałem: oho! No, a gdy posypały się rady, żebym przestał, że zaulek, że ślepa droga, że się kończę, wiedziałem już, że wszystko dobrze.
221. Każda rzecz musi mieć szkielet jak kobieta, ale taki, żeby się go nie dało wymacać... też jak u kobiety.

222. Ta sfera krytyków, którzy wypowiadali każde słowo w poczuciu, że mówi przez nich historia, kiedy w najlepszym wypadku była to czkawka po wczorajszej wódce.

223. Tyle znał się na polityce, żeby swobodnie rozmawiać ze swoim woźnym.

224. Literatura pełna jest takich, którzy pisząc do praczki stylizują z myślą o pośmiertnym wydaniu listów.

225. Poeta to taki, co umie w ładny sposób być nieszczęśliwy.

226. Myśmy się tak mało znali. Nie miałem nigdy czasu. Teraz widzę, że to właściwie wszystko jedno: ci, co się spieszą, i ci, co mają czas, dochodzą do jednego miejsca. Nigdy nie żałuj, nie żałuj.

227. Żebyś nigdy nie żałował, że byłeś tu, a nie tam, że mogłeś zrobić, a nie zrobić. Nie wierz w to. Nie zrobiłeś, bo nie mogłeś.

228. Wszystko ma swój sens tylko dlatego, bo się kończy.

229. Widzisz: zawsze i wszędzie – to przecież to samo, co: nigdzie i nigdy. Nie żałuj, pamiętaj!

230. O tym, że się jest szczęśliwym, wie się dopiero potem, kiedy to minęło. Człowiek żyje zmianą.

231. Od kobiety nie trzeba wymagać ani urody, ani rozumu. Tylko miękkości. Czucia. Reszta już przyjdzie sama. A bez miękkości...

232. Nie słuchać rad – to też jest mądrość. Ale niczych...

233. Sądzę, że są miejsca, w których nawet Bóg może się skompromitować.

234. Tak ofiarować się, jakby się dawało obcemu ostatni kęs – to było więcej niż miłość.

Obłok Magellana

(1955)

235. Jak wielkie jest to, co nas łączy, i jak drobne to, co dzieli.

236. Wielkie są gwiazdy i silne, i wieczne wobec życia ludzkiego, które z nich powstało. Bo gwiazdy stwarzają człowieka i gwiazdy go zabijają.
237. Człowiek tym staje się większy, im większe napotyka przeszkody.
238. W człowieku jest wszystko: wielkość i słabość, miłość i okrucieństwo, to, co ograniczone, i to, co nie ma granic.
239. Czy nie było zdumiewające, że drogi w głąb Kosmosu i w głąb atomu jednakowo prowadziły w nieskończoność?
240. Nie ma rzeczy bogatszej w możliwości od próżni.
241. Daj człowiekowi wszystko, czego pragnie, a zgąbisz go!
242. Muzyka, która nie znacząc pozornie nic, oznacza przecież wszystko.
243. Wydelikaciła nas cywilizacja jak jagódki cieplarniane: pulchniśmy, rumiani, nie zahartowani dostatecznie, nie uwędzeni w dymie diabelskim!
244. W skali geologicznej człowiek żyje jak motyl-jednodniówka.
245. Rzecz jest niesłychanie trudna, tak trudna, że trzeba jej spróbować.
246. Ryzyko może być dowolnie wielkie, ale sam fakt jego istnienia zakłada możliwość sukcesu.
247. Wchodząc w nową dziedzinę działalności życiowej, człowiek napotyka opór nieznanego.
248. Zrodzone na Ziemi uczucia, nawyki, nadzieje rozpadają się już w pierwszym zetknięciu z nieskończonością.
249. Stosując odziedziczone środki, ludzie często komplikują sobie przez to wiele problemów, które, rozważone w oderwaniu od tradycji, dałyby się pokonać znacznie prościej i szybciej.
250. Człowiek musi ponarzekać, bez tego nie da się żyć.
251. Bardzo trudno jest kształtować jako powierzchnię brył to, co głęboko kryje się w ludziach. Trzeba szukać rozmaitych dróg, a na pewno niejednego można się dowiedzieć o człowieku patrząc w gwiazdy.
252. Jeśli człowiek nie może czegoś robić naprawdę, to nie trzeba tego robić wcale!
253. Naturą naszą staje się przemilczanie spraw bez wyjścia, gdyż przekazać własne brzemie drugiemu wolno tylko mając nadzieję pomocy.

254. Nie można czekać przez znaczną część życia!
255. Widać starzeję się, a przynajmniej wchodzę w wiek dojrzałej stateczności, bo nakłaniam siebie do zgody z upodobaniami biegunowo różnymi od moich.
256. Jeśli ktoś kocha, nie umie powiedzieć czemu.
257. Trzeba być sobą. Zawsze sobą, z całej siły sobą, tym bardziej, im jest ciężej; nie przesiadać się w cudze losy.
258. Należy unikać wiedzy bezużytecznej.
259. Twórczość umysłowa płynie z cielesnej, jest jakby wyższym, jaśniejszym jej odbiciem, nieustannym powtarzaniem zachwyty i niepokoju, jaki budzi w nas świat.
260. Zagadki, jakie stawia przed nim świat, pokonuje człowiek pracą umysłu, odzwierciedlającego ład natury jako prawidłowość przemian materialnych, toczących się jednakowo w głębi gwiazd i ciał ludzkich.
261. Miłość, niepodległa dociekaniu naukowemu, nieuchwytna dla formuł i wzorów, nie daje się przewidzieć ani obliczać, a przecież w naszym racjonalnym świecie jest doświadczeniem, bez którego życie nie byłoby pełne.
262. Jak planety, krążąc po swych orbitach, w pewnych rzadkich punktach drogi schodzą się najbliżej, tak mężczyzna i kobieta w miłości zbliżają się do siebie tak bardzo, jak tylko może jeden człowiek zbliżyć się do drugiego.
263. Byłaś moją słabością i siłą, utratą i odzyskaniem, światłem, ciemnością, bólem – to znaczy życiem.
264. Świat staje się bezużyteczny, jeśli się go z nikim nie dzieli.
265. Nikt nie może dać więcej od tego, co stracił wszystko.
266. Nie ma uczuć nieużytecznych. Niepowodzenia, cierpienia, smutki naprawdę są konieczne. To nie jest frazes ani pochwała cierpiętnictwa. Pokonując wielkie trudności, sami stajemy się więksi.
267. Zaspokajanie zachceń, jeśli nie rozwinęły się i nie dojrzały w człowieku, może przynieść więcej szkody niż pożytku.
268. Należy kształcić dziecięce marzenia i odraczać ich spełnienie, gdyż dzięki temu wytwarzają się w duszy napięcia kierunkowe, bardzo cenne, bo stają się jakby niewidzialnymi dźwigarami rosnącej konstrukcji charakteru.

269. Człowiek osiąga w życiu tym więcej, im dalsze wytycza sobie cele.

270. Nawet najcięższe cierpienia nie są nieużyteczne; prawda, należy je przewycięzać, ale przewycięzać to nie znaczy – odrzucać.

271. Młodość dąży tylko do tych, co własnym życiem stworzyli wartości godne naśladowania.

272. Życie, oglądane z bliska, przedstawiało się jak taniec pyłków w smudze słonecznej, co jakiś czas przemiatany kataklizmem.

273. Śmierć to źródło bezcennej wartości każdej chwili, każdego tchu, nakaz wyężenia najlepszych naszych sił po to, abyśmy zdążyli dokonać i przekazać nadchodzącym jak najwięcej, przypomnienie niewzruszonej odpowiedzialności za każdy czyn, bo nic z tego, co uczynione, nie daje się odwrócić ani zapomnieć w czasie tak małym jak życie człowieka.

274. Śmierć uczy nas kochać życie, a najbardziej innych ludzi, tak samo śmiertelnych, tak samo pełnych odwagi i lęku, tak samo wychylających się tęsknotą poza granice fizycznego istnienia i budujących z miłością tę przyszłość, której nie będzie dane im oglądać.

275. Szkielet logiczny rozumowania ludzkiego rzutuje w postępowanie istot nie dlatego, że jest najdoskonalszy, ale dlatego, że jest konieczny.

276. Nie można zakłamać przeszłości. Nie można przekreślać w niej nawet tego, co jest nam obce. Możemy z jej dziedzictwa wybierać, ale trzeba mieć odwagę świadomego podżwignięcia całości losów gatunku na przestrzeni dziejów planetarnych.

Dialogi

(1957 i 1972 rr.)

277. Oprócz atomów i ich struktur istnieje coś jeszcze, i właśnie owo zagadkowe „coś” czyni rekreację człowieka, jego ponowne zmartwychwstanie po śmierci niemożliwością.

278. Nieraz bywa, że postępująca myśl ludzka poznaje nieznane prawdy właśnie pod postacią niejasności, zwątpień czy wręcz zakazów jakichś.

279. Zaglądając do czaszki żywego człowieka zobaczysz jego mózg, a nie jego świadomość.

280. Gdy człowiek wierzy, że wszystko już do końca wie i rozumie, i nie ma dlań żadnych tajemnic, często wtedy właśnie wkracza na drogę do zguby.
281. Problem informacji, jej istoty, powstania, gromadzenia, przechowywania i użytkowania stanowi właściwą treść cybernetyki i zarazem klucz do zagadek, które przedstawiają systemy typu naszego mózgu.
282. Otchłanne spory stąd się właśnie w filozofii biorą, że to, co jednym widzi się oczywiste, wcale nie jest takie dla drugih.
283. Świadomość jest to cecha systemu, którą poznaje się tylko wtedy, gdy jest się tym systemem.
284. Kto zachowuje się w sposób nieoczekiwany, nie musi być twórcą, artystą – może być po prostu dziwakiem.
285. Im sieć dłużej istnieje, tym silniejsze jest ciśnienie przeszłości, w tym mniejszym stopniu jest ona wolna w swych decyzjach.
286. Człowiek, istota ukształtowana przez społeczeństwo, skłonny jest do buntu przeciw niemu.
287. Dlaczego nie dotyka cię widok dźwigu 10 000 razy silniejszego od ciebie, a obraża cię obraz maszyny 1000 razy od ciebie rozumniejszej?
288. Kultura jest to system historycznie wytworzonych preferencji, kanalizujących w określony sposób reakcje ludzi na bodźce zewnętrzne i wewnętrzne.
289. Nie zawsze to, co najlepsze dla społeczeństwa, jest najbardziej opłacalne.
290. Jest rzeczą niesłychanej doniosłości odróżnić niepowodzenie pierwszej próby, jednego eksperymentu na drodze do celu, od udowodnienia obiektywnej niemożliwości osiągnięcia tego celu.
291. Kiedy ludzi przystosowuje się do systemu, a nie system do ludzi, konieczny jest dla uzgodnienia teorii z praktyką przymus, który rodzi kłamstwo.
292. Udział kłamstwa w procesach społecznych nigdy chyba nie osiąga takich rozmiarów, jak w systemie centralistycznym.
293. Politycy są znachorami schorzeń społecznych.

294. Żądze, nadzieje, porywy, troski i radości Jednostek przychodzą na świat ślepe, bezrozumne i nagie. Formę, kierunek i dyrektywy działania wskazuje im dopiero zastana rzeczywistość.

295. Zdarzają się nie tylko głupi szewcy, ale i głupi intelektualiści, przynoszący swą działalnością często dużo więcej złego niż ci pierwsi.

296. Ludzie zbudują, mimo wszystkie zawody, klęski i tragiczne omyłki, lepszy świat. Gdybyśmy nie mieli działać z tą myślą, utracilibyśmy wiarę w człowieka i jego możliwości, a wtedy lepiej byłoby nie żyć.

297. Etyka jest takim programem zachowań, który nie na tym samym poziomie zjawisk jest przekształcany, na którym efektywnie działa.

298. Technologia i etyka stanowią zmienne losowe zależne.

299. Technologia sprawniejsza bywa w niszczeniu wartości autonomicznych aniżeli w ich stwarzaniu.

300. Jest technologia moderatorem doskonale neutralnym etycznie, ponieważ zapobiegając złu, do tego się ogranicza.

301. Nie da się kulturowych kryteriów do ewolucji przymierzać.

Dzienniki gwiazdowe

(1954-1976)

302. Człowiek, który przez okrągły tydzień nie robił nic innego, jak tylko bił sam siebie, nie ma szczególnych powodów do dumy.

303. Śruba, przykręcona we śnie, nie zmieni sytuacji, jaka panuje na jawie.

304. Tacy już są ludzie: dają chętniej wiarę najbardziej nieprawdopodobnym bzdutom aniżeli autentycznym faktom.

305. Jak to jednak miło pomyśleć, że tylko człowiek może być draniem.

306. Rozbłysk nowej gwiazdki na firmamencie tam, gdzie dotąd gwiazd nie było, świadczy o tym, że właśnie rozpada się planeta, której mieszkańcy osiągnęli wysoki stopień cywilizacji i odkryli sposoby wyzwalań energii atomowej.

307. Musiałem opowiadać rzeczoznawcom moje sny, które od razu klasyfikowali i segregowali według paragrafów kodeksu karnego.
308. Chcemy istnieć, a nie przemijać, zmieniać się, a trwać, być wszystkim, nie ryzykując nic.
309. Kogo traci ten, kto umiera? Siebie? Nie, bo umarły to nie istniejący, a ten, kto nie istnieje, nie może niczego utracić.
310. Śmierć jest sprawą żywych – jest utratą kogoś bliskiego.
311. Nic bowiem przykrzejszego dla mieszkańców jakiegokolwiek planety, niż tłumaczyć obcemu miejscowe nawyki i obyczaje.
312. Niestety, jest to smutna, lecz nieodwracalna prawda: Ziemia znajduje się w mało znanej, zabitej deskami głuszy Kosmosu!
313. Nie należy spychać wszystkiego na Pana Boga. A już astrofizyk na pewno nie powinien być takim spychaczem.
314. Ewolucja to albo masowe zażeranie się silniejszych słabszymi, czyli zoocyd, albo zmowa słabszych, co się biorą do silniejszych od środka, czyli pasożytnictwo.
315. Moralnie w porządku są tylko rośliny zielone, ponieważ żyją na własny rachunek ze słonecznego konta.
316. Brzydkie to było, odrażające, bez sensu, aż strach patrzeć: czysty abstrakcjonizm i formalizm spod znaku antyestetyczności.
317. Duizm głosi, że każde życie zna dwie śmierci, przednią i tylną, to jest tę sprzed narodzin i tę po agonii.
318. Czemu ludziom przykro myśleć o tym, że ich kiedyś nie będzie, a nie jest im tak samo przykro rozmyślać o tym, że ich przedtem nigdy nie było?
319. Przyroda troszczy się o garstkę komórek rozrodczych u każdego, a resztę ma gdzieś.
320. Przyroda postąpiła z nami jak łotr, wysyłający niewinnych na misję ponoć lubą, w istocie zaś straceńczą. Im kto bardziej w życiu zmądrzeje, tym bliżej ma do jamy.
321. Wierzę, a jeśli moja wiara jest zasadna, ten, w którego wierzę, wie o tym pod nieobecność mych oficjalnych deklaracji.
322. Dogmaty zdają się wiecznotrwałe jeno na początku drogi w dal cywilizacyjną.

323. Nie uważamy Boga za producenta oczekującego aprobaty ze strony produktu.

324. Wiara jest zarazem absolutnie konieczna i doskonale niemożliwa.

325. Nie domagamy się od Boga żadnych świadczeń z tytułu żywej wiary, nie wysuwamy pod jego adresem żadnych roszczeń, gdyż pogrzebaliśmy teodyceę opartą na modelu transakcji handlowej i wymiany usług: ja cię do bytu powołam, ty mnie będziesz służył i chwalił.

326. Szkoła tak zwanych optysemistów, to jest filozofów, czerpiących optymizm na przyszłość z pesymistycznej oceny teraźniejszości.

327. Szatan jest tym, czego najbardziej w Bogu nie rozumiemy.

328. Szatan to myśl, że Boga można ograniczyć, zaklasyfikować, wydzielić, dokonując frakcjonowanej destylacji, tak aby został tym, i tylko tym, co potrafimy zaakceptować i przed czym się już bronić nie będziemy.

329. Wiedza unicestwia stopniowo dyrektywy, zwane przykazaniami objawionymi. Pozwala ona zabijać, nie zabijając, niszczyć, lecz tak, że to niszczenie stwarza, ulatniają się od niej osoby, jakim miała być należna cześć, choćby ojciec i matka, i padają od niej dogmaty, jak nadprzyrodzoności poczęcia niepokalanego i duszy nieśmiertelnej.

330. Kościół, choć z oporami, daje stopniowo zgodę na zdobywanie wiedzy, i nie ma na tej drodze żadnego miejsca, na którym mógłby rzec „dotąd, a dalej już nie!”, ponieważ nikt, w Kościele czy poza Kościołem, nie potrafi wiedzieć, jakie będą jutrzejsze skutki dzisiaj poznanego.

331. Im więcej można czynić, tym mniej się wie, co czynić należy.

332. Gdy ukochaną istotę można zdublować, nie ma już ukochanych istot, lecz urągowisko miłości.

333. Dzieje nasze idą na dno i odbijają się od tego dna skacząc jak pajac na sznurku, i dlatego wydają się koszmarnie śmieszne.

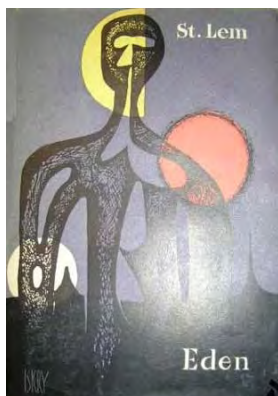
334. Kiedy można być każdym i żywić dowolne przekonania, nie jest się już nikim i nie ma się żadnych przekonań.

335. Bóg jest Tajemnicą, a Szatan to zebrane w osobę, wydzielone cząstkowo rysy tej Tajemnicy.

336. Jest tak, jak mówisz, ale nie jest tak, jak myślisz.

337. Świat, zniewolony do samego dobra, jest takim samym przybytkiem niewoli jak świat zniewolony do samego zła.

338. Bóg jest to bardzo duże dziecko, puszczające zabawki we „właściwym” kierunku, gwoli swej uciechy.
339. Nie ma demonów, jeśli nie uważać za demona wolności; świat jest jeden i Bóg jest jeden, i wiara jest jedna, przybyszu, a reszta jest milczeniem.
340. Rozum jest po to, by mieć czym pojąć, że należy się go jak najszybciej pozbyć, bo on to jest sprawcą wszystkich historycznych klęsk.
341. Jak można się nie przekształcać, jeżeli można się przekształcać?
342. Dystans między Bogiem a rozumem powiększa się z upływem czasu – wszędzie i zawsze!
343. Urządzanie antymaterią krucjat przeciwko Panu Bogu nie wygląda bowiem na rozsądny sposób nawiązywania z Nim dialogu.
344. Myśl jest jak pismo, wychodzące spod ręki, a manipulacja myślą jest jak przechwycenie piszącej dłoni, żeby stawiała inne znaki.
345. Logika jest narzędziem, a z narzędzia nic nie wynika. Musi ono mieć osadę i kierującą dłoń, a tę osadę i tę dłoń można u nas ukształtować, jak się komu żywnie podoba.
346. Nie ma niesprawiedliwości tam, gdzie jest prawo głoszące wolność najwyższą.
347. Jakkolwiek splątany, pokręcony, a nawet zadzierzgnięty, jak jednak ten czas leci!
348. Istnieje specjalna metoda, by ratować równowagę umysłu – wymyśla się różne fikcyjne osoby.
349. Niepewność bytowa spowodowana inwazją nowej techniki w ludzkie życie może prowadzić do fatalnej frustracji.
350. Im wyższa w galaktyce cywilizacja, tym więcej tam naśmieccono.

Eden

(1959)

351. W obliczeniach był błąd...

352. Tylko nie kluj – jak raz zaczniemy, nie będzie końca.

353. Okazuje się, że dolecieć, to nic – najtrudniej jest czasem wysiąść.
354. Często całkiem niewinne stworzenia ewolucja przyobлека w groźne z pozoru kształty.
355. Jesteśmy ludźmi, kojarzymy i rozumujemy po ziemsku i wskutek tego możemy popełnić ciężkie błędy, przyjmując obce pozory za naszą prawdę, to znaczy układając pewne fakty w schematy przywiezione z Ziemi.
356. Zrobiliśmy to, co musieliśmy zrobić, ale jest bardzo prawdopodobne, że zaszło nieporozumienie – z obu stron.
357. Cały dotychczasowy materiał informacyjny trzeba spisać i jakoś posegregować, bo się w nim pogubimy.
358. Astronautyka to czysty, niepokalany płód ludzkiej ciekawości.
359. Śmiech nie świadczyłby o niczym. Nawet małpy się śmieją.
360. Nie wszystko z tego, co jest możliwe, człowiek potrafi zrozumieć.
361. Jako chłopak poznałem starego kosmonautę – widział więcej planet, niż miał włosów na głowie, a wcale jeszcze nie był łysy.
362. Nie można komuś, kto nigdy nie był w przestrzeni, powiedzieć, jak to jest, kiedy wisisz w próżni i masz pod nogami gwiazdy.
363. Wojna jest najgorszym sposobem gromadzenia wiedzy o obcej kulturze.
364. Gdyby ludzie byli rozsądni, nie znaleźlibyśmy się tu nigdy. Cóż rozsądnego jest w rakietach, które lecą do gwiazd?
365. Człowiek potępia najsurowiej kanibalizm. Jednakże zjeść pieczeń małpią nie jest już na ogół, w oczach naszych moralistów, niczym strasznym.
366. Zobaczyliśmy akurat tyle, co mogliby zobaczyć ślepi.
367. Obawiałem się, że w przystępie szlachetności zechcecie zrobić tu „porządek”, co przetłumaczone na praktykę będzie oznaczało terror.
368. Takie pojęcia abstrakcyjne, jak wiara, bóg, moralność, dusza, nie dają się w ogóle ujednoznaczyć w obrębie kalkulatora.
369. Musimy zadawać mnóstwo rzeczowych pytań i z całej masy odpowiedzi, nieporozumień, cząstkowego pokrywania się znaczeń usiłujemy dopiero wyprowadzić sensowną i uogólnioną ekstrapolację.

370. Istnieją pewne zjawiska nie nazywane publicznie – chociaż się o nich wie. Na przykład w zakresie życia towarzyskiego, które byłoby niemożliwe bez pewnej dawki obłudy.

371. Któryś tyran z rzędu wpadł widać na myśl, że własna anonimowość, przy istniejącym systemie władania, będzie korzystna.

372. Społeczeństwo, nie mogąc skoncentrować oporu, skierować wrogich uczuć na konkretną osobę, staje się w jakiejś mierze jak gdyby rozbrojone.

373. Żeby opanować świat, trzeba go pierwszej – nazwać.

374. Czy ludność planety to dziecko, które weszło w ślepy zaułek, z którego można ją wyprowadzić za rączkę?

Śledztwo

(1959)

375. Facet z gatunku głupich, co to ogromnie lubią skupiać na sobie uwagę, gotów w odpowiedzi na każde pytanie opowiadać historię świata.

376. Obłęd nie jest workiem, do którego można pakować wszystkie czyny ludzkie o niepojętych dla nas motywach. Obłęd ma swoją strukturę, swoją logikę postępowania.

377. Można mnożyć i dzielić przez siebie różne rzeczy, długość lasek przez szerokość kapeluszy, i mogą z tego wynikać różne stałe albo niestałe.

378. W swoich czynach manifestuje człowiek swoją osobowość. Przejawia się więc ona i w czynach zbrodniczych.

379. Zdawało mu się, że jest na granicy, poza którą nic już nie jest pewne.

380. Ktoś nie śpi, żeby spać mógł ktoś.

381. Badać można tylko to, co przejawia w strukturze zdarzeń prawidłowość.

382. Kamienie zawsze spadają, ludzie przyzwyczajają się do tego.

383. Jedynym moim usprawiedliwieniem może być to, że nigdy, nigdy nie uwierzę w cuda, choćby to miało mnie kosztować rozum.

384. Pewnych obyczajów przestrzega się między ludźmi nie tyle nawet z grzeczności, co dla prostej wygody współżycia.
385. Pogrzeby zamęczonych mają w sobie zawsze coś odbierającego apetyt.
386. Nigdy nie jestem poważniejszy niż wtedy, kiedy żartuję!
387. Racjonalizm dnia dzisiejszego jest modą, a nie metodą, i cechuje go cała powierzchowność mody.
388. Fakty istnieją tylko tam, gdzie nie ma ludzi. Kiedy oni się pojawiają, są już tylko interpretacje.
389. Cnota ubóstwa jest w policji pilnie praktykowana.
390. Raz nadane przyspieszenie wysiłków bierze ludzi w niewolę.
391. To fatalne nie mieć złudzeń, wie pan?
392. Pomału można doprowadzić nawet konklawe do kanibalizmu.
393. Nie zdawałem sobie sprawy z rozmiarów, jakie osiągnęło w naszych czasach zobojętnienie na niezwykłość.
394. Nasze twarze, nasze losy urabia statystyka, jesteśmy wypadkową ruchów brownowskich.
395. Ludzie to nie dokończone szkice, przypadkowo zarysowane projekty.
396. Perfekcja, pełnia, doskonałość to rzadki Wyjątek, zdarzający się tylko dlatego, że wszystkiego jest tak niesłychanie, niewyobrażalnie wiele!
397. Olbrzymiość świata, nieprzeliczalna jego mnogość jest automatycznym regulatorem codziennej zwyczajności.
398. Religia, filozofia są klejem, wciąż składamy i zbieramy rozpełzające się w statystykę ochłapy, żeby je złożyć w sens, jak w dzwon naszej chwały, żeby odezwały się jednym, jedynym głosem!
399. Matematyczny ład świata to nasza modlitwa do piramidy chaosu.
400. Człowiek rozumny to człowiek statystyczny.
401. Statystyka stoi u naszego poczęcia, ona wylosowuje zlepki genów, z których tworzą się nasze ciała, ona wylosowuje naszą śmierć.
402. Historia zaś jest ziszczaniem się brownowskich ruchów, statystycznym tańcem cząstek, które nie przestają marzyć o innym doczesnym świecie.

403. Może i Bóg istnieje tylko czasami? A przerwy w jego istnieniu są bardzo długie, wie pan?

404. Choroba może wytłumaczyć najdziwniejsze rzeczy, nawet widzenia i stygmaty, nawet... nawet cud!

Opowieści o pilocie Pirxie

(1959-1976)

405. W próżni nic nie ginie.

406. Laik z wyobraźnią, w przeciwieństwie do laika prozaicznego, wymieniłby – jako przyczynę tajemniczego zniknięcia – na pierwszym miejscu zagadkowe, czające się w próżni, obdarzone inteligencją, równie wielką co złośliwą, istoty z innych gwiazd.

407. Na ogół ludzie pokładają nadmierne zaufanie we własnych zmysłach i kiedy zobaczą na ulicy zmarłego znajomego, gotowi są raczej przypuszczać, że zmartwychwstał, aniżeli, że sami zwariowali.

408. Mit Golema, maszyny zbuntowanej i powstającej przeciw człowiekowi, jest kłamstwem, wymyślonym po to, żeby ci, co niosą za wszystko odpowiedzialność, mogli ją z siebie zrzucić.

409. Studenci nie nazywają nigdy rzeczy ich właściwym imieniem.

410. Jak się komu chce jęczeć, nie trzeba myśleć o gwiazdach.

411. Człowiekowi szkodzi zarówno niedobór, jak i nadmiar wrażeń.

412. Jak człowiek raz sobie powie, że może odpaść, to prędzej czy później poleci.

413. Sąsiedztwo chaosu i precyzji drażniło umysł ludzki; była w tym stwarzaniu i niszczeniu form według jedyne go wzoru zarazem doskonałość matematyczna i zupełna anarchia śmierci.

414. Logika opuszcza nas dużo wcześniej niż życie. Wtedy każdy zaczyna postępować bezsensownie.

415. Temu, kto się spieszy, łatwiej na ogół może się przytrafić, że wróci później, właśnie dlatego, bo chciał wrócić wcześniej.
416. Oprócz matematyki cybernetyk musi mieć w głowie jeszcze jakąś szczyptę intuicji.
417. Przeciwno wariatom najlepsze są taktyki zwariowane.
418. Każde inteligentne stworzenie jest ciekawe – i ta ciekawość popycha je do działania, gdy zdarzy się coś niezrozumiałego.
419. Nie był zadufał – był tylko nienormalnie wrażliwy jak właśnie ktoś, kto ambicję ma osadzoną w innym miejscu aniżeli zdolności.
420. Człowieka często łatwiej jest poznać po jego stosunku do robotów aniżeli do innych ludzi.
421. Człowiek tchnął zdobytą o sobie samym wiedzę w zimne maszyny, pilnując, by miały tylko tyle duchowości, ile to niezbędne, bez szansy na stanie się konkurentem swego twórcy do łask świata.
422. Dobre książki są zawsze prawdziwe, nawet gdyby opisywały rzeczy, które nigdy nie wydarzyły się i nie wydarzą. Są prawdziwe w innym sensie.
423. Konsekwencje odkryć są nieubłagane – można najwyżej przez pewien czas hamować ich realizację.
424. Robot, który by zarazem umysłowo dorównywał człowiekowi, a nie był zdolny do kłamstwa czy oszukiwania, jest czystą fikcją.
425. Lepiej mieć zero informacji, niż być zdezinformowanym, bo oznacza to informację ujemną, mniejszą od zera.
426. Mężczyźni godzą się z faktami. Kobiety z niektórymi faktami nie chcą się pogodzić. Mówią dalej „nie”, nawet jeśli już nic oprócz „tak” powiedzieć nie można.
427. Poglądy religijne i filozoficzne są konsekwencją konstrukcji biologicznej, bo ludzie są ograniczeni w czasie, a chcą, w każdym pokoleniu, poznać wszystko, zrozumieć wszystko, wyjaśnić wszystko – i z tego rozmijania się wynika metafizyka – jako most łączący możliwe z niemożliwym.
428. A nauka? Ona jest przede wszystkim rezygnacją. Zwykle podkreśla się jej osiągnięcia, ale te przychodzą powoli, a zresztą nie dorównują nigdy ogromowi utraty.

429. Człowiek jest istotą doskonale niezborną.
430. Świadomość to część procesów mózgowych, wyodrębniona z nich na tyle, że stanowi w subiektywnym odczuciu jedność, ale ta jedność jest złudzeniem introspekcji.
431. Maszyna logiczna różni się od mózgu tym, że nie może mieć naraz kilku wykluczających się programów działania.
432. Sieć neuronowa kobiety, jest trochę inna niż u mężczyzny. Kobiety łatwiej znoszą współistnienie sprzeczności.
433. Kobiety łatwiej znoszą współistnienie sprzeczności – na ogół tak jest.
434. Mężczyźni głównie tworzą naukę, bo ona jest poszukiwaniem jednego, więc niesprzecznego porządku. Sprzeczność przeszkadza mężczyznom bardziej, więc usiłują ją usunąć, redukując różnorodność do jednolitości.
435. Każdy człowiek jest chodzącą formacją geologiczną, która przeszła przez tysiąc epok żaru i drugi tysiąc zastygania, kiedy warstwy osiadały na warstwach.
436. Chce pan usłyszeć moją ulubioną definicję człowieka? Istota, która mówi najchętniej o tym, na czym się najmniej zna.
437. Mając do wyboru lęk i śmieszność – wybrałem śmieszność, bo było mnie na to stać.
438. Uważam, że każde istnienie, nawet najbardziej ograniczone, lepsze jest od nieistnienia.
439. Nauka jest rezygnacją z rozmaitych absolutów: z absolutnej przestrzeni, z absolutnego czasu i absolutnej, to znaczy wiecznotrwałej, duszy, z absolutnego, bo przez Boga stworzonego, ciała.
440. Współczucie jest mało pojemne i mało rozciągliwe. Dobrze, dopóki w grę wchodzi jednostki – bezradne, kiedy pojawia się masa.
441. Właśnie rozwój technologii rozsadza wam moralność coraz skuteczniej.
442. Aura odpowiedzialności etycznej obejmuje ledwo pierwsze człony łańcucha przyczyn i skutków – człony bardzo nieliczne. Ten, kto uruchamia proces, nie czuje się wcale odpowiedzialny za jego dalekie konsekwencje.
443. Moralność jest deterministyczna jak księga buchalteryjna, a nie statystyczna jak Kosmos.
444. Demokracja to władztwo intrygantów, wybieranych przez głupców.

445. Człowieczeństwo jest to suma naszych defektów, mankamentów, naszej niedoskonałości, jest tym, czym chcemy być, a nie potrafimy, nie możemy, nie umiemy, to jest po prostu dziura między ideałami a realizacją.

446. W snach bywa dana rzeczywistość silniejsza i bardziej bezpośrednia od jawy; wyzbyta słów i przy całej swojej nieobliczalnej kapryśności rządzona prawem objawiającym się jako oczywistość, ale tylko tam, w koszmarze.

447. Między trzydziestką a czterdziestką, bliżej drugiej: smuga cienia – kiedy już przychodzi akceptować warunki nie podpisanego kontraktu, narzuconego bez pytania, kiedy wiadomo, że to, co obowiązuje innych, odnosi się i do ciebie, że z tej reguły nie ma wyjątków: chociaż to przeciwne naturze, należy się jednak starzeć.

448. Bez względu na to, jak płynnie i niepostrzeżenie starzejemy się fizycznie, nigdy nie jesteśmy zdolni dostosować się umysłowo do takiej ciągłości.

449. Smuga cienia to jeszcze nie *memento mori*, ale miejsce pod niejednym względem gorsze, bo już widać z niego, że nie ma nietkniętych szans.

450. Nic z tego, co się nie spełniło, już na pewno się nie spełni; i trzeba się z tym pogodzić milcząc, bez strachu, a jeśli się da – i bez rozpacz.

451. Pobieranie nauk jest wzrostem specjalizacji i zarazem utratą pierwotnego niezróżnicowania.

Powrót z gwiazd

(1961)

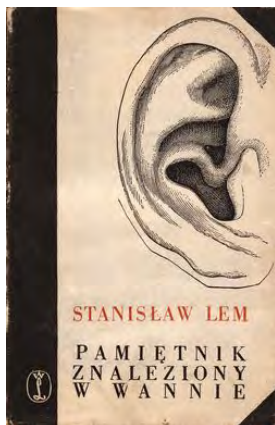
452. Milczałem dyplomatycznie.

453. Wydało mi się, że ten zabieg niweczający w człowieku zabójcę jest... okaleczeniem.

454. Większość ludzi korzysta z technologii swej cywilizacji nie znając jej.

455. W restauracji, ledwo rzuciwszy okiem na kartę, przekonałem się, że to dla mnie zupełna chińszczyzna, i twardo poleciłem przynieść sobie śniadanie: normalne śniadanie.

456. Zauważyłem już, że z robotami rozmawia mi się doskonale, ponieważ absolutnie niczemu się nie dziwiły. Nie mogły. To było bardzo rozsądnie pomyślane.
457. Jest różnica między bohaterstwem i koniecznością. Zrobiłem to, co zrobiłby każdy.
458. Argumenty rozumu są bezsilne wobec panującej obyczajowości.
459. Zlikwidowaliśmy piekło namiętności, a wtedy okazało się, że za jednym zamachem i niebo przestało istnieć.
460. Co mogło obchodzić kogoś, jakimi rzeczami zapełniałem mój nieszczęsny mózg przez tych dziesięć lat i dlaczego miało to być ważniejsze od tego, co zapełniało moje kiszki?
461. Była dziewczyną pozbawioną refleksji, czułą, niepamiętliwą i przez bezgraniczną naiwność swego okrucieństwa – bezwinną istotą, która unieszczęśliwiała wszystkich, bo nie chciała unieszczęśliwić nikogo.
462. Jak zwykle bywa z problemami naukowymi, to, co zdawało się względnie jasne i proste w sumarycznym omówieniu i skrócie, komplikowało się tym bardziej, im dokładniejszego żądałem wyjaśnienia.
463. Taka jest istota wszelkich ludzkich poczynań: nigdy nie ma w nich dobrego bez złego.
464. Jeżeli mogę być bezwzględny dla innych, muszę być i dla siebie.
465. Myślę, że oni zrobili okropną rzecz. Oni zabili w człowieku – człowieka.
466. Czy to nie wszystko jedno: czy ja sam zabiję, czy wydam rozkaz?
467. Patrzałem uważnie, jakby na jej twarzy był wypisany mój los.
468. Ciastogłowi kwaśną swą fermentację wzięli za ducha, mięs prucie za historię, środki rozkład odraczające – za cywilizację.
469. Jeżeli kobieta ma być jak płomień, mężczyzna musi być jak lód.
470. Nie ma takiego cierpienia, którego nie można jeszcze powiększyć.
471. W przestrzeni muszą być statki innych układów, ale łatwiej spotkałyby się dwa komary wypuszczone po przeciwnych stronach kuli ziemskiej.
472. Człowiek musi jeść, pić i ubierać się; reszta jest szaleństwem.

Pamiętnik znaleziony w wannie

(1961)

473. Im wyższa cywilizacja, tym żywotniejsze staje się dla niej podtrzymanie krążenia informacji, tym wrażliwsza jest na każde tego krążenia zakłócenie.

474. Dowództwo przeszło na system działań losowych, wychodząc z założenia, iż krążąc między miriadami jego biurów, każdy akt musi wreszcie trafić na właściwe.

475. Czym jest ciekawość? Pierwszym odruchem noworodka! Najnaturalniejszym odruchem, prapoządaniem odkrycia przyczyny, która rodzi skutek, a ten znów, stając się załącznikiem aktów następnych, stwarza ciągłość... i tak powstają zakuwające nas łańcuchy... a zaczyna się tak naiwnie! Tak niewinnie! Prosto!

476. Szyfr powinien przypominać wszystko z wyjątkiem szyfru.

477. Oko przekształca promień w nerwowy szyfr, który mózg odcyfrowuje jako światło.

478. Kamuflowanie szyfrów pod postacią wiadomości niewinnych, w rodzaju jakichś tam prywatnych listów czy wierszy, należy do przeszłości. Każda strona usiłuje dziś wywołać w drugiej wrażenie, że to, co wysyła, nie jest zaszyfrowane.

479. Rozłamany szyfr jest dalej szyfrem.

480. Mózgole purchawieją, szmajzel wysiada, no to pstryknie się coś, gdzieś, czasem.

481. Kiedy wszyscy są wariatami, nikt nie jest wariatem.

482. A czy wiadomo panu o tym, że ludzie przesadni w krytycznych sytuacjach życiowych usiłują odnaleźć wskazówkę dla kształtowania swego losu, więc jakby przepowiednię, na chybił trafił otwierając Biblię?

483. Człowiek, nawet udając tylko szmatę, zawsze się poniekąd trochę zeszmaci.

484. Spodlenie i odpodlenie – to wieczny rytm dziejów, huśtawka nad otchłanią.

485. Czym jest byt nasz, jeśli nie wiekuistym krążeniem szpiclów? Podpatrywanie Natury... Speculator zwał się w starożytnym Rzymie zarówno badacz-uczony, jak i zwiadowca-szpieg, albowiem uczony jest szpiegiem *par excellence* i *par force*, jest wtyczką Ludzkości w łono Bytu.

486. Człowiek od niepamiętnych czasów nic innego nie robił, jak tylko nadawał znaczenia – kamieniom, czaszkom, słońcu, innym ludziom, a znaczenia nadając, stwarzał zarazem byty – więc życie pozagrobowe, totemy, kultury, mity wszelakie, wapory ciepłe i kwaśne, legendy, miłość ojczyzny, nicość – i tak to szło; sens nadany regulował życie ludzkie, był tworzywem, dnem i ramą, zarazem jednak i pułapką, ograniczeniem!

487. Kosmos jest bezbrzeżnie martwy.

488. Wszyscy, jak tu siedzimy, najmniejszej nie mieliśmy szansy, aby zaistnieć, *ergo* – nie ma nas.

489. Tylko robak potrafi dobrze być robakiem.

490. Zwykle, gdy nie widzimy w czymś wyrafinowanie doskonałym sensu, uśmiechamy się.

491. Nawet łajno, byle zeń wznieść górę o szczycie tonącym w obłokach, wzbudza szacunek i nadłamuje z lekka kolana.

492. Myśl, że torturują cię mimochodem, że twoim cierpieniem nikt się nie przypatruje, nawet z szatańskim uśmiechem, że nikt ich w gruncie rzeczy nie chciał, że nikogo nie obchodzą – taka myśl byłaby ci nieznośna.

493. Zapewne, tajemnica jest lepszym wyjściem – lepszym od bzdury. W tajemnicy zmieścisz sobie, co chcesz – nadzieję.

494. Nie wszechwiedza jest ważna, lecz wiara w nią.

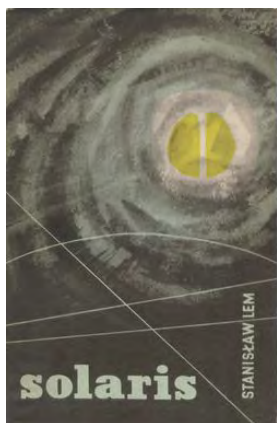
495. Tutaj możesz utonąć w ludziach, możesz nimi się udławić, w pustyni ludzkiej szczeznąć, bracie!

496. Zdrada staje się próżna, kiedy prawda obraca się w jedną z masek kłamstwa.

497. W pocałunku nawet w zaskakującym, podstępny, wymuszony jest coś – bo ja wiem – wykwintnie gustownego, właściwego, coś na miejscu – o! utrafiłem: pocałunek jest ozdobą, dekoracją, aluzją i alegorią.

498. Hańbienie musi posiadać sens, i to jaki jeszcze! Najczarniej przewrotny!

499. Mogłem działać skrycie, kłamstwem i podstępem jak on, a będę się zachowywał, jak gdyby oblewał mnie blask miłosierdzia, dobroci i wszechludzkiej łaski.

Solaris

(1961)

500. Patrzałem na to bez strachu. Nie przyleciałem z tak daleka, aby zginąć u celu.

501. Wszędzie panował taki sam, z grubsza tylko, jakby w pośpiechu, byle jak uporządkowany chaos.

502. Skrupulatność w przestrzeganiu wszelkich, wszystko jedno, ważnych czy nieistotnych, zobowiązań jest moją naturą.

503. Wyjaśnienie na miejsce jednej zagadki podstawilo inną, może jeszcze bardziej zdumiewającą.

504. To, cośmy wiedzieli dokładnie, obejmowało same tylko zaprzeczenia.

505. Ciemność patrzała na mnie, bezpostaciowa, olbrzymia, bezoka, pozbawiona granic.

506. Znam się tylko na tym, co sam widzę.

507. Powiedziałem sobie, że nie wolno mi ulec, to znaczy, nie mogę grać wciąż tymi szaleństwem znaczonymi kartami, które wpycha mi w ręce sytuacja.

508. Byłem zdruzgotany, moje myśli osuwały się po jakimś urwisku grożąc runięciem – utrata świadomości, unicestwienie wydały mi się nie wysłowioną, niedosięglą łaską.

509. Myśl o tym, że zwariowałem, uspokoiła mnie.

510. Nie byłem obłąkany. Ostatni promyk nadziei zgasł.

511. Umarli pozostają młodzi.

512. Czasem jest się błaznem mimo woli.

513. To, co się stało, może być straszne, ale najstraszniejsze jest to, co się... nie stało. Nigdy.

514. Wyruszamy w kosmos, przygotowani na wszystko, to znaczy, na samotność, na walkę, męczeństwo i śmierć.
515. Ze skromności nie wypowiadamy tego głośno, ale myślimy sobie czasem, że jesteśmy wspaniali.
516. Wcale nie chcemy zdobywać kosmosu, chcemy tylko rozszerzyć Ziemię do jego granic.
517. Jesteśmy humanitarni i szlachetni, nie chcemy podbijać innych ras, chcemy tylko przekazać im nasze wartości i w zamian przejąć ich dziedzictwo. Mamy się za rycerzy świętego Kontaktu.
518. Nie szukamy nikogo oprócz ludzi. Nie potrzeba nam innych światów. Potrzeba nam luster. Nie wiemy, co począć z innymi światami. Wystarczy ten jeden, a już się nim dławimy.
519. Nauka zajmuje się tylko tym, jak się coś dzieje, a nie dlaczego się coś dzieje.
520. Nie chodzi o to, co chcę, tylko o to, co jest możliwe.
521. Każdej nauce towarzyszy zawsze jakaś pseudonauka, jej dziwaczne wykoszlawienie w umysłach pewnego typu.
522. Twarz nie może wyglądać tak, żeby jedna połowa była wesoła, a druga smutna, żeby jedna jej część groziła albo bała się, a druga triumfowała czy coś w tym rodzaju; ale z tym dzieckiem tak właśnie było.
523. Treść moich halucynacji, chociażby wołała o pomstę do nieba, jest moją prywatną sprawą.
524. Chciało mi się śmiać. Ale kiedy niewyraźny odgłos wyrwał mi się z piersi, nie był podobny do śmiechu.
525. Poczułem nagłą apatię. Ta rozmowa nie była nawet śmieszna. Była niepotrzebna.
526. Był czas, kiedy zdręczaliśmy się nadmierną szczerością, w naiwnym przekonaniu, że nas ocali.
527. A teraz zgasimy światło i do rana nie będziemy mieli żadnych zmartwień, a rano, jeżeli się nam zechce, to postaramy się o nowe. Dobrze?
528. Był po prostu klasyfikatorem-pedantem, z gatunku tych, których zewnętrzny spokój osłania pochłaniającą całe życie, niezmordowaną zaciekłość pracy.

529. Kiedy brakło mu słów, radził sobie stwarzając nowe słowa, często niefortunne, nie przystające do opisywanych zjawisk.
530. Człowiek stawia hipotezy zawsze, nawet kiedy się ma na baczności, nawet kiedy o tym nie wie.
531. Trzęsienie Ziemi jest „gimnastyką” jej skorupy.
532. Człowiek może ogarnąć tak niewiele rzeczy naraz; widzimy tylko to, co dzieje się przed nami, tu i teraz; unaocznienie sobie równoczesnej mnogości procesów, jakkolwiek związanych z sobą, jakkolwiek się nawet uzupełniających, przekracza jego możliwości.
533. Los jednego człowieka znaczyć może wiele, los kilkuset trudno jest objąć, ale dzieje tysiąca, miliona nie znaczą w gruncie rzeczy nic.
534. Obserwujemy okrucich procesu, drganie jednej struny w orkiestrze symfonicznej nadolbrzymów.
535. Treścią tej architektoniki jest ruch, skupiony i celowy.
536. Równocześnie nad i pod nami, w strzelistych otchłaniach, poza granicami wzroku i wyobraźni zachodzą krocie i miliony równoczesnych przekształceń, powiązanych z sobą jak nuty matematycznym kontrapunktem.
537. Miało to być w istocie okrutniejsze od zemsty: chodziło o zniszczenie tego, czego nie możemy pojąć.
538. Prześladowujemy samych siebie.
539. Gdzie nie ma ludzi, tam nie ma także dostępnych człowiekowi motywów.
540. Wciąż jednak zachowywałem się jak obrażony nie wiedzieć na kogo czy po prostu jak kretyn.
541. Narzędzie tortury jest martwe i niewinne jak kamień, który może spaść i zabić.
542. Jak się tak leży godzinami w nocy, to myśleniem można zejść bardzo daleko i w bardzo dziwne strony, wiesz...
543. To prawda, że nie jesteś zupełnie taka jak ja. Ale to nie znaczy, że jesteś czymś gorszym.

544. Nie zamierzam cię przekonywać, powiem ci tylko tyle: usiłujesz – w sytuacji niehumanitarnej – zachować się jak człowiek. Może to i piękne, ale daremne.

545. Uśmiechać się, jak masz ochotę wyć, udawać radość i spokój, kiedy chce ci się gryźć palce, wtedy nie jesteś łajdakiem?

546. Więc ona cię kocha. A ty chcesz ją kochać. To nie jest to samo.

547. Czy można odpowiadać za własną podświadomość? Jeżeli ja nie odpowiadam za nią, to ktoś by?

548. Człowiek wyruszył na spotkanie innych światów, innych cywilizacji, nie poznawszy do końca własnych zakamarków, ślepych dróg, studni, zabarykadowanych, ciemnych drzwi.

549. My jesteśmy pospolici, jesteśmy trawą wszechświata i szczycimy się tą naszą pospolitością, że taka powszechna, i myśleliśmy, że wszystko można w niej pomieścić.

550. Bieg skojarzeń nie zależy wprawdzie całkowicie od pana woli.

551. Ludzie wielkich zdolności i wielkiej siły charakteru rodzą się mniej więcej ze stałą częstością, niejednakowy jest tylko ich wybór. Obecność ich lub brak w określonej dziedzinie badań tłumaczyć mogą chyba perspektywy, jakie ona otwiera.

552. Cel, ku któremu dąży, równie jest mglisty i ciemny jak obcowanie świętych czy zejście Mesjasza.

553. Stan apatycznego i bezmyślnego zawieszenia nie może przeciągać w nieskończoność.

554. Nie powinienem ulec niezrozumiałej pokusie, bo im więcej – milcząc – obiecuje, tym straszniejszy będzie koniec.

555. Czy człowiek, który dźwigał swoje łajno z jednego końca Galaktyki na drugi, żeby się dowiedzieć, wiele jest wart, nie może się upić?

556. Pomyśl, ponazywaliśmy wszystkie gwiazdy i planety, a może one miały już nazwy? Co za uzurpacja!

557. Może być, że gdybyśmy mieli jako rasa więcej poczucia humoru, nie doszłoby do tego.

558. Milczące porozumienie, wiedza o wzajemnym oszukiwaniu, stało się naszą ostatnią ucieczką.

559. Człowiek to jego papiery.

560. W mózgu żadnych słów, uczuć, wspomnienie człowieka to obraz, spisany językiem nukleinowych kwasów na wielkomolekularnych kryształach asynchronicznych.

561. W pewnym sensie bóg każdej religii był ułomny, bo obarczony ludzkimi cechami, powiększonymi tylko.

562. Mnie idzie o Boga, którego niedoskonałość wynika nie z prostoduszności jego ludzkich stwórców, ale stanowi jego najistotniejszą, immanentną cechę.

563. Ma to być Bóg, ograniczony w swojej wszechwiedzy i wszechmocy, omylny w przewidywaniu przyszłości swoich dzieł, którego bieg ukształtowanych przezeń zjawisk może wprawić w przerażenie.

564. Jest to Bóg... kaleki, który pragnie zawsze więcej, niż może, i nie od razu zdaje sobie z tego sprawę. Który skonstruował zegary, ale nie czas, jaki odmierzają. Ustroje czy mechanizmy, służące określonym celom, ale one przerosły te cele i zdradziły je. I stworzył nieskończoność, która z miary jego potęgi, jaką miała być, stała się miarą jego bezgranicznej klęski.

565. Myślisz o jakimś bogu ewoluującym, który rozwija się w czasie i dorasta, wznosząc się na coraz to wyższe piętra potęgi, do świadomości jej bezsiły?

566. Ten twój Bóg to istota, która weszła w boskość jak w sytuację bez wyjścia, a pojawiwszy to, oddała się rozpacz. Tak, ale Bóg rozpaczający to przecież człowiek, mój drogi? Chodzi ci o człowieka...

567. To nie tylko kiepska filozofia, to nawet kiepska mistyka.

568. Człowiek wbrew pozorom nie stwarza sobie celów. Narzuca mu je czas, w którym się urodził, może im służyć albo buntować się przeciw nim, ale przedmiot służby czy buntu jest dany z zewnątrz.

569. Człowiek nie wychowany wśród ludzi nie może się stać człowiekiem.

570. Jedyny Bóg, w którego byłbym skłonny uwierzyć, którego męka nie jest odkupieniem, niczego nie zbawia, nie służy niczemu, tylko jest.

571. Teoria nie mogła, nie potrafiła oddać realnego przeżycia.

572. Zewnętrznie byłem spokojny, w skrytości nie uświadamiając sobie tego jasno, oczekiwałem czegoś.

573. Każdy z nas wie, że jest istotą materialną, podległą prawom fizjologii i fizyki i że siła wszystkich razem wziętych naszych uczuć nie może walczyć z tymi prawami, może ich tylko nienawidzić.

574. Odwieczna wiara zakochanych i poetów w potęgę miłości, która jest trwalsza niż śmierć, owo ścigające nas przez wieki *finis vitae sed non amoris* jest kłamstwem.

575. Jakich spełnień, drwin, jakich mąk jeszcze się spodziewałem? Nie wiedziałem nic trwając w niewzruszonej wierze, że nie minął czas okrutnych cudów.

Ze wspomnień Ijona Tichego

(1961-1976)

576. Kiedy stoję i patrzę w gwiazdy – to, co odczuwam przy tym, co myślę, jest już tylko moją własnością, nie świata.

577. Jedyna boskość, jaką znamy, jest milczącą zgodą na każdy ludzki czyn, na każdą zbrodnię.

578. Żadnej duszy nie ma. Istnieją tylko sieci nerwowych włókien, w których zachodzą pewne procesy związane z życiem.

579. Istnieje jednak potrzeba duszy nieśmiertelnej, pożądanie wiecznego trwania, głód nieskończonej rozciągłości osobowej w czasie, na przekór przemijaniu i rozpadowi się wszystkiego.

580. Ludzie nie pragną nieśmiertelności. Nie chcą tylko, po prostu, umierać.

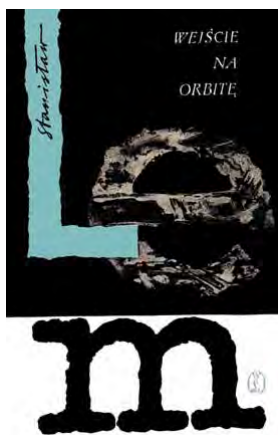
581. Nie ma niczego, co dorównywałoby skazaniu na samotną wieczność.

582. Ja nie znoszę pana, pan nie znosi mnie, doskonale, jesteśmy równi, wszystko jasne i może pan iść za mną.

583. Dziwaków ani oryginałów nie sieją – oni sami wschodzą we wszystkich czasach.

584. System nerwowy byle żuczka nie większego od szpilki wykazuje spontaniczność, ba, nawet ameba ma swoje kaprysy, swoje nieobliczalności!

585. Cóż innego oznacza w końcu filozofia, jeśli nie chęć zrozumienia wszystkiego w stopniu większym, aniżeli umożliwia to nauka!
586. Filozofia chce odpowiedzieć na wszystkie pytania, właśnie jak jakiś Bóg.
587. Nie można rozmawiać z ludźmi, którzy nie dają do siebie dostępu oczywistościom.
588. Prawo Dońdy: „To, co mały komputer może z wielkim programem, może też wielki komputer z programem małym; stąd wniosek logiczny, iż program nieskończenie duży może działać sam, tj. bez jakiegokolwiek komputera”.
589. Jak się wygląda smacznie, lepiej nie spacerować wieczorem po parku.
590. Komputeryzacja skręci łeb cywilizacji – zresztą łagodnie...
591. Nie doceniłem głupoty panującej nam dziś mądrości. W naszej epoce – opakowań – liczy się etykieta, a nie zawartość...
592. Nie to, na co patrzymy, należy przestroić, lecz innego trzeba punktu widzenia.
593. Gdyby dziedziczność była naprawdę bezbłędna, aż po dziś nie byłoby na tym globie nikogo prócz ameb.
594. Byt na błędzie stoi, albowiem błąd się błędem odciska, błędem obraca, błąd tworzy, aż losowość zamienia się w Los Świata.

Wejście na orbite

(1962, artykuły 1954-1960 rr.)

595. Powieść – to otwarty przestwór czy obszar o bogatej zabudowie, czytelnik zaś w miarę upływu akcji wznosi się niejako wciąż wyżej, dostrzegając coraz wyraźniej wewnętrzną logikę, plan architektoniczny, zawile związki poszczególnych elementów całości, nareszcie – ją samą, nie jako algebraiczną sumę, ale jako całość, o nowej, nieznanej przedtem wartości.

596. Marny pisarz nie znajdzie dla siebie miejsca nawet w najodleglejszym zakątku Galaktyki.

597. Ludzie zamożni są – wedle obrazu, malowanego przez powieść kryminalną – otoczeni przez rodzinę, stanowiącą bandę potencjalnych morderców.

598. Zarazki grypy to jedyne istoty w naszym kraju, nie znające trosk mieszkaniowych.

599. Łatwiej jest zbudować kościół, niż wymyślić religię.

600. Atomistyka jest to niewątpliwie wyrosłe z gleby nauki ogromne, wspaniałe drzewo. Niech nam jednak to drzewo nie przesłania lasu zagadnień, które z wytężeniem wszystkich sił musimy opanować, żeby jego owoce przyniosły ludzkości nie śmierć, ale życie.

601. Obrazu przyszłości nie uzyskuje się patrząc przez mikroskop na wynalazki współczesne.

602. Istniejąca obecnie równowaga atomowa jest, rozumie się, procesem, a nie stanem.

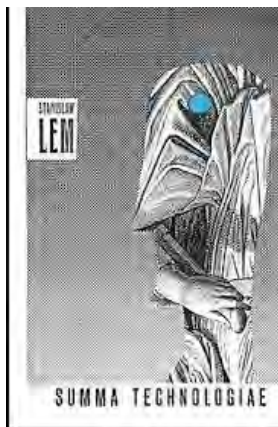
603. Im bardziej próbujemy oddalać się myślą od dnia dzisiejszego, tym więcej przyszłych osiągnięć napawa nas odruchowym sprzeciwem, protestem, niepokojem, niechęcią.

604. Przyszłość nie może być chemicznie oczyszczoną od trosk, bólów i strachów teraźniejszością, doskonale wygodnym, luksusowo skrojonym garniturem na nasze obecne nawyki, potrzeby i sądy.

605. Przyszłość będzie odrzucała, niweczyła bardzo wiele z tego, co dziś mamy za bezcenne, nie do zastąpienia, nienaruszalne.

606. Raz dokonanego wynalazku, odkrycia nic już nie może unicestwić, chyba wraz z całą ludzką rasą.

607. Drogę, jaka od odkryć współczesnych prowadzi w gąszcz niewiarygodnych nieraz konsekwencji przyszłych, nie tylko wypatrzeć trudno. Jeszcze trudniej się człowiekowi dzisiejszemu z nią pogodzić.

Summa technologiae

(1964, 1967, 1974 i 1984 rr.)

608. Czyniąc cokolwiek, człowiek prawie nigdy nie wie, co właściwie czyni – w każdym razie nie wie do końca.

609. Jedynym sposobem na technologię jest inna technologia.

610. Świat jest w pewnym sensie jak człowiek chory, który sądzi, że albo wnet wyzdrowieje, albo niebawem umrze, i nawet do głowy mu nie przychodzi, że może, kwękając, z okresowymi pogorszeniami i poprawami dożyć późnej starości.

611. Technologia ułatwień życia staje się narzędziem jego zubożenia, ponieważ z posłusznego powielacza dóbr duchowych stają się środki masowej informacji producentem tandety kulturalnej.

612. Technoewolucja niesie więcej zła niż dobra; człowiek okazuje się więźniem tego, co sam stworzył, istotą, która w miarę zwiększania swej wiedzy, w coraz mniejszym stopniu może decydować o swoim losie.

613. Oceny moralne czynów zależą przede wszystkim od ich nieodwracalności.

614. Cywilizacja nie działa tak, jak chce, ale tak, jak musi działać.

615. Nie będziemy robili tego, co zechcemy, lecz to, czego wymaga od nas osiągnięta faza dynamiki cywilizacyjnej.

616. Sensem życia obdarza jednostkę społeczeństwo.

617. Człowiek jest uczonym tym bardziej, w im większym stopniu zmusi własne człowieczeństwo do milczenia, tak aby przemawiała przezeń niejako sama Natura.

618. Artysta jest nim tym bardziej, im potężniej narzuca nam samego siebie, całą wielkością i ułomnością swego niepowtarzalnego istnienia.

619. Kosmos nie został stworzony dla nas ani my – dla niego.

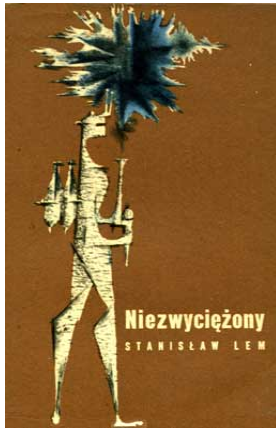
620. Jesteśmy ubocznym produktem gwiazdowych przemian i produktów, jakie Wszechświat wytwarzał i wytwarza ilości niezliczone.

621. Każda, najściślejsza nawet dyscyplina, rozwija się nie tylko dzięki nowym teoriom i faktom, ale także dzięki domysłom i nadziejom uczonych.

622. Cybernetyka jest przede wszystkim nauką o osiągnięciu celów, których w prosty sposób osiągnąć nie można.
623. Moralność jest arbitralna jak matematyka, gdyż obie wyprowadza się drogą logicznego rozumowania z przyjętych aksjomatów.
624. Żadna nauka nie może nic powiedzieć o istnieniu lub nieistnieniu zjawisk transcendentnych. Może ona jedynie badać lub stwarzać warunki, w których się wiara w takie zjawiska przejawia.
625. Żadna religia nie może nic uczynić dla ludzkości, ponieważ nie jest wiedzą empiryczną.
626. W religii między doczesnością a wiecznością obowiązuje raczej typ stosunków buchalteryjnych, aniżeli taki, jakie znamionują Przyrodę.
627. Im większa bowiem sztuczność otoczenia, w tym większym stopniu skazani jesteśmy na technologię, na jej sprawność – i na zawodność.
628. Z jednej strony cywilizacja ratuje człowieka od śmierci, ale z drugiej uzależnia go dodatkowo od swego sprawnego działania.
629. Wiedza oznacza oczekiwanie określonego wypadku po zajściu pewnych innych wypadków.
630. Wiedza jest zatem ograniczeniem różnorodności, i jest tym większa, im mniejsza jest niepewność oczekującego.
631. Systemy empiryczne bowiem tracą aktualność, matematyczne nie tracą jej nigdy. Ich pustka jest ich nieśmiertelnością.
632. Matematyka jest posłuszną niewolnicą fizyki, zasługującą na jej uznanie o tyle, o ile potrafi naśladować świat.
633. Nie wszystko jest bowiem prawdą naukową: ocean zmiennych nieistotnych jest większy od oceanu głupoty, a to już coś znaczy.
634. Człowiekowi najbardziej zależy na tym, co nie jest dlań dostępne.
635. Każda cywilizacja jest życiem ułatwionym i rozwój w znacznej mierze sprowadza się do poszerzania zakresu owych ułatwień.
636. Cywilizacja ludzka jest jak okręt, zbudowany bez planów.
637. Nauka wykluwa się z technologii i okrzepnąwszy, bierze ją na hol.
638. Wszelka informacja zakłada istnienie adresata. „Informacja w ogóle” nie istnieje.

639. Udowodnić wiarę to znaczy zniszczyć ją.
640. Przez robota pojmujemy mechanicznego bałwana, z grubsza człekokształtną maszynę, obdarzoną inteligencją ludzką. Jest on więc prymitywną karykaturą człowieka, a nie jego następcą.
641. Człowiek nie może zmieniać świata, nie zmieniając samego siebie.
642. Nie można równocześnie dokonywać odkryć i wymawiać się od ponoszenia odpowiedzialności za ich konsekwencje.
643. Człowiek jest dzisiaj najbardziej zawodnym elementem u stworzonych przez siebie maszyn, jak również najslabszym – mechanicznie – ogniwem uruchomionych procesów.
644. Odznaczamy się „asymetrią” dążeń do „zła” i „dobra”.
645. Technologia jest jako źródło artystycznej inspiracji bezpłodna. Nie dotyczy to tych jej dziedzin i wpływów, które wspomagają stwarzanie produktów użytkowych, zaspokajających potrzeby materialne.
646. Technologia jest naturalnym niejako i pierwszym przeciwnikiem sztuki u źródeł jej powstawania, ponieważ dezindywidualizuje.
647. Rozrywka może rozwijać się w atmosferze triumfujących technologii.
648. Jeśli jakakolwiek gałąź sztuki jest funkcjonalna, jeżeli jej wytwory są środkami do osiągnięcia konkretnych materialnych celów, znajduje ona w technologii potężnego sojusznika.
649. Sztuka jest przede wszystkim wyrazem indywidualności, trwającym dłużej niż owa indywidualność.
650. Społeczeństwo masowe działa tym sprawniej, w im mniejszej mierze osobiste cechy ludzi manifestują się w ich pracy.
651. Artystą nie jest bowiem ten, kto swoiście przeżywa świat i wyraża go jak umie, lecz ten, kto jednocześnie to swoje widzenie narzuca innym.
652. Świadomość – by wyrazić to wreszcie najzwyczajniej – przedstawia sternika umieszczonego w większym od siebie sterniku, którym jest cały mózg.
653. Człowiek więc – dla siebie samego – to świadomość.
654. Literatura winna nieść treści poznawcze, że najwyżej (powiedzmy) mogłaby być w takim rozumieniu „neutralna”, ale w żadnym wypadku nie może stanowić dezinformacji.

655. Kiedy mechanizm zjawiska zostaje poznany do końca, na wytłumaczenie z nim sprzeczne nie ma już miejsca.
656. Nadmiarowe zaspakajanie potrzeb wpływa niejednakowo, lecz z reguły szkodliwie na społeczne funkcjonowanie wartości, stanowiących szkielet motywacyjny ludzkiego postępowania.
657. Człowiek jest istotą antycypującą – w pozycji takiego wychylenia w przyszłość został uformowany biologicznie, jego terażniejszość zawsze jest nakierowana w czas przyszły i bez oczekiwań, nadziei, dążeń nie ma dlań żadnego właściwie sensu.
658. Technologicznie zapoczątkowana atrofia wartości ma charakter procesu nieodwracalnego.
659. Warto nauczyć się takiego języka, który stwarza filozofów, gdy nasz – tylko filozofie.
660. Futurologia nie jest bowiem nauką, lecz obszarem sprzecznych interesów – a nie tylko zapatrywań.
661. Futurologia to nic innego, jak namiastka czy doraźnie sporządzona proteza nadmiarowej wiedzy.
662. Futurologię cechuje ubóstwo dokonań z nadmiaru wysiłków.
663. Futurologowie zastępują taktyki uczonych taktykami hazardowych graczy.
664. Mnożyć prognozy to nie neutralnie, lecz szkodliwie działać, albowiem w lepszej sytuacji jest ten, kto nic nie wie, od tego, kto otrzymuje bezlik wykluczających się prognoz.
665. Lepiej żyć z potężną nauką bez futurologii, aniżeli z futurologią bez potężnej nauki.
666. Nic się teraz nie starzeje tak szybko jak przyszłość.
667. Całość światowej nauki nie jest uodporniona na błąd i tym samym nadzieje uczonych pewnego momentu historycznego mogą się okazać wejściem w ślepą uliczkę.
668. Siedlisko rozumu można było zbudować lepiej.

Niezwyciężony

(1964)

669. Nawet szalona hipoteza musi tłumaczyć wszystko.

670. Co mówią lekarze? Jak zwykle mówią po łacinie, ale poza tym nie wiedzą nic.

671. To, co wiem, nie jest równoznaczne z tym, co istnieje. Co może istnieć.

672. Żywą istotę można zniszczyć daleko łatwiej niż mechanizm czy urządzenie techniczne.

673. Natura nie tworzy ani ocen, ani wartości.

674. Te twory po prostu są sobą, trwają i działają tak, aby to trwanie kontynuować.

675. Jak każda historia prawdziwa opowiadanie było dziwaczne i nieskładne.

676. Nikt nie mógł powściągnąć uczucia mściwej satysfakcji: to, że było bezrozumne, nie zmniejszało jego intensywności.

677. Czy mamy wszędzie przybywać z niszczącą potęgą na pokładach statków, aby strzaskać to wszystko, co jest sprzeczne z naszym rozumieniem?

678. Jaki śmieszny i szaleńczy zarazem jest ten „podbój za największą cenę”, to „heroiczne trwanie człowieka”, ta chęć odpłaty za śmierć towarzyszy, którzy zginęli, bo wysłano ich na tę śmierć.

679. Człowiek jeszcze nie wznosił się na właściwą wysokość, jeszcze nie zasłużył na tak pięknie nazwaną postawę galaktocentryczną, która wysławiana od dawna.

680. Galaktocentryzm nie na tym polega, aby szukać tylko podobnych sobie i takich tylko rozumieć, ale na tym, żeby nie wtrącać się do nie swoich, nieludzkich spraw.

681. Każdy człowiek musiał wiedzieć, że inni nie zostawią go w żadnych okolicznościach.

682. Czepiał się tej naiwnej nadziei, że skoro nic nie zostało powiedziane, tego, co przeszło z oczu w oczy, można się wyprzeć.

683. Nie zgrozą, ale pełnym oszołomienia podziwem uczestniczył przed chwilą w tym, co się stało.

684. Nie wszystko i nie wszędzie jest dla nas.

Bajki robotów

(1964)

685. Zabrakło głupców w całym Kosmosie, chociaż niektórzy mówią, że ich jeszcze sporo, a tylko drogi nie znają.

686. Ledwo „Awruk!!” krzyknąć zdołał, słowo ulubione, zawołanie bitewne rodu.

687. Widać, żeśmy prawdę opowiedzieli, nie bajkę, albowiem w bajkach cnota zawsze zwycięża.

688. Nie mają atomy historii żadnej, wszystkie są sobie równe, czy z gwiazd pochodzą najsilniejszych, czy z martwych planet, czy istot rozumnych, dobrych albo złych, albowiem materia jest jednaka w całym Kosmosie i nie jej należy się lękać.

689. Aby jednak cokolwiek zbudować, pierwszej trzeba mieć plan tej rzeczy, a plan należy wymyślić, bo skądże go wziąć?

690. Nie potrafimy bowiem pomyśleć wszystkiego, co jest do pomyślenia, i może być tak, że właśnie jakaś inna rzecz, nie ta, którą pomyśleliśmy i którą robimy, godniejsza byłaby urzeczywistnienia!

691. Niech będzie mądry, ale nie lgnie nazbyt do ksiąg, nadmiar bowiem wiedzy poraża chęć czynu.

692. Życ to jest posiadać przyszłość, która staje się terażniejszością.

693. Fakty bowiem to mają do siebie, że racja jest zawsze po ich stronie.

694. Dziwna rzecz, doprawdy, jak nierozumnym stworzeniem jest istota rozumna, zwłaszcza przyciśnięta okolicznościami.

695. Cóż może się równać z doskonałością nieistnienia?

696. Okropny jest los króla, który poznał wszystko, co można poznać, tak że to, co do niego mówią, brzmi pusto jak pęknięty dzban!

697. Wszystko, cokolwiek istnieje, bywa przedmiotem drwin. Nie ostoi się wobec nich żadna godność, wiadomo bowiem, że ten i ów śmie podrwiwać nawet z królewskiego majestatu.

698. Śmiech uderza w trony i państwa. Jedne ludy drwią z innych lub z samych siebie. Bywało, że wyszydzano to nawet, co nie istnieje – czyż nie śmiano się z mitycznych bogów?

699. Głupstwo, rozmnożone, nie przestaje być głupstwem, potęguje się tylko jego śmieszność.

700. Nauka nie zajmuje się takimi własnościami bytu, do których należy śmieszność.

701. Nauka objaśnia świat, ale pogodzić z nim może jedynie sztuka.

702. Uczynił rzecz niezwykłą, tak niezwykłą, że sam na nią chyba nie wpadł.

703. Sen jest tylko tam, gdzie istnieje także jawa, do której można powrócić.

704. Jestem pełen miłości ku tobie, jak kałuża pełna jest błota.

Cyberiada

(1964-1976)

705. Wszelako każde zjawisko ujemne ma też swoje strony dodatnie.

706. Jest to najgłupsza maszyna rozumna na całym świecie, a to już nie byle co!

707. Człowiek nie dlatego się śmieje, że jest wesoły, ale dlatego jest wesoły, ponieważ się śmieje.

708. Apentula niewdziosek, te będą gruwaśne
W koć turmiela weprząchnie, kostrą bajtę spoczy,
Oproszędły znimęci, wyświrle uwzroczy,
A korśliwe porsacze dogremnie wyczkaśnie!

709. Cyprian cyberotoman, cynik, ceniąc czule
Czarnej córy cesarskiej cud ciemnego ciała,
Ciągłe cytrą czarował. Czerwieniała cała,
Cicha, co dzień czekała, cierpiała, czuwała...
...Cyprian ciotkę całuje, cisnąwszy czarnulę!!
710. Jak wiadomo, smoków nie ma. Wszystkie one, jak się rzekło, nie istnieją, ale każdy rodzaj w zupełnie inny sposób.
711. Trudno było jednak podawać w wątpliwość prawdę słów padających z ust królewskich.
712. Nie chciał, aby się przyjacielowi samotnie ginęło – we dwóch jakoś rażniej spojrzeć śmierci w oczy.
713. Sława to jednak ma do siebie, że milczy zazwyczaj o klęskach, nawet jeśli je najwyższa wywołała perfekcja.
714. Przecież cierpiący nie jest ten, kto ci to swoje cierpienie da do potrzymania, abys je mógł zmacać, nadgryźć i zważyć, lecz ten, kto zachowuje się jak cierpiący!
715. Dwa są rodzaje mądrości: jedna umożliwia działanie, druga zaś od takowego powstrzymuje.
716. Aby móc nie działać, trzeba pierwiej móc działać, bo ten, kto się powstrzymuje od wywrócenia góry dla braku środków po temu, a głosi, iż zaniechał czynności, bo to mu mądrość dyktuje, ośmiesza się tylko tanim pozorem filozofowania.
717. Niedziałanie jest pewne i tylko tyle można o nim dobrego powiedzieć.
718. Działanie jest niepewne i w tym jego piękno.
719. To, co wielkie i liczne, budzi wcale powszechny szacunek.
720. Z agrestu, poddanego torturom, niejedno można wyciągnąć.
721. Tylko ten, kto sam jest choć trochę rozumny, potrafi słuchać rozumnych rad.
722. Łatwiej zawsze przyznać się do pewnego postępuku aniżeli udowodnić, że się go nie popełniło.
723. Lepiej jest, jeśli istota rozumna nie może odmieniać samej siebie, ponieważ swoboda taka jest prawdziwą udręką.

724. Ten bowiem, kto musi być taki, jaki jest, może złorzeczyć losowi, ale nie może go odmienić, ten jednak, który potrafi odmienić samego siebie, już nikogo na całym świecie nie może obarczyć odpowiedzialnością za swą niewydarzoność.

725. Błogostan gorzej od nędzy uwiera, gdy nadmierny.

726. Cóż bowiem można, skoro wszystko można?

727. Historia, jak wiadomo, odwracalna nie jest i do dawnych dobrych czasów drogi nie masz innej jak przez sny a rojenia.

728. Każda cywilizacja ma przed sobą dwie drogi, a to albo siebie samą zadręczyć, albo zapieścić doszczętnie.

729. Świat jest to szaleństwo pewnego Supermózgu, co się na własnym tle wściekł w sposób bezkresny.

730. Gdy można czynić wszystko, to już nic absolutnie dodać do tego się nie da.

731. Najwszechmocniejsza jest wszechmoc tylko wtedy, gdy nic absolutnie nie robi!

732. Na szczyt można wyjść, ale wszystkie drogi ze szczytu prowadzą w dół!

733. Wiedza sama musi zastąpić przesąd, ale do tego potrzebny jest czas.

734. Od nadmiaru urody pękają więzy małżeńskie, od zbytniego rozumu przychodzi samotność, od bogactw – szaleństwa.

735. Jednostek uszczęśliwiać nie można, a społeczności nie wolno; każda musi się poruszać własną drogą, wstępując naturalnym sposobem z piętra na piętro rozwoju, wszystko dobre i złe zawdzięczając sama sobie.

736. Robić cokolwiek można dopóty, dopóki nie można jeszcze robić wszystkiego. Potem trzeba siedzieć cicho...

737. Natura tylko z pozoru jest bezstronna, że niby fabrykuje, co popadnie i jak leci, więc zarówno miłych, jak przykrych, łagodnych, jak okrutnych, ale dość zrobić remanent, by się przekonać, że na placu pozostają zawsze tylko istoty okrutne i przykre, najedzone tamtymi.

738. Gdyby cierpienia istot poszczególnych wywierały choć taki impet, jaki ma kropla dżdżu, to przed wiekami już rozsadziłyby świat!

739. Zmarli nie mają kłopotów. To dobra prawda, skoro oznacza przemijalność cierpienia.

740. Nie ten doznaje szczęścia, czyniąc Dobro, kto musi innych bezustannie gładzić po głowie, z uciechy ryczeć i kamienie zbierać z drogi, lecz ten, kto może także frasować się, łkać, kamieniem głowę rozbić, lecz z dobrowoli i serdecznej ochoty tak nie postępuje!

741. Tam, gdzie można wszystko, nic nie cieszy.

742. Mądrość polega na tym, żeby zlecić komuś innemu robotę, którą miało się samemu wykonać.

743. Rozum bezrobotny to wprost jedna zmartwiona dziura, nicość, potrzebne mu są przeszkody. Szczęśliwy przy ich pokonywaniu, zwyciężywszy, wnet popada w frustrację, a nawet wariację.

744. Rozum, bardzo dokładnie uszczęśliwiony, zaczyna pożądać nieszczęścia.

745. Doszczęśliwiony w nieszczęściu upatruje szczęście swoje.

746. Szczęśliwi są zawsze inni – podług indagowanych przynajmniej.

747. Nie masz cnoty bez występku, urody bez ohydy, wieczności bez mogiły, czyli szczęścia bez biedy.

748. Seks jest ogniskiem, w którym Rozum konfliktuje ze Szczęściem, ponieważ w seksie nie ma nic rozumnego, a w Rozumie nic seksualnego.

749. Społeczności mogą powstawać jedynie z istot niedoskonałych, które potrzebują niejakej wzajemnej pomocy.

750. Czym jest bowiem szczęście? To proste jak drut. Szczęście jest to ugięcie, a więc ekstensor metaprzestrzeni, oddzielającej węzeł intencjonalnych kolineacyjnie odwzorowań od obiektu intencjonalnego, przy warunkach granicznych ustawionych omega-korelacją w alfa-wymiarowym, więc jasne, że niemetrycznym, kontinuum agregatów subsolowych.

751. Szczęście, warte fatygi, nie jest całością, lecz częścią czegoś takiego, co ani szczęściem nie jest samo, ani być nim nie może.

752. Istota rozumna musi mieć przed sobą to, co możliwe, a nadto także i to, co jest niemożliwością!

753. Wiedza likwiduje zdziwienie, bo tego, kto wszystko wie, nic nie zaskoczy!

754. Rozum jest od kłopotów, jak drapaczka od świędu.

755. Myślę, więc kłamię.

756. Kosmosowi może dać radę tylko pełna bezinteresowność.

757. Kosmos nie rozszerza się i nie rozpręża sam z siebie, tylko rozlatuje się na naszych oczach od manta, które spuszcza mu wysokie astrokracje.

758. Czemu ojczyzna to nie stateczna dama w pewnym wieku, matrona czy też nobliwa a krzepka staruszka, lecz monumentalne dziewczę?

759. Przy tym, jak jest, bez piekła ani rusz.

760. Wierzę tedy, nie wątpię, że Stwórca jest nieskończenie miły, że nam sprzyja bez granic, że chciał jak najlepiej, będąc perfekcjonistą, ale nie wierzę, że nie można było tego lepiej zrobić!

761. Diabeł to ekstremista, bez którego się nie obejść! Diabeł w bożym dziele tym jest, czym regulator w maszynie parowej: rozleciałaby się bez niego!

762. Jutrzejsza kiełbasa nie nasyci wczorajszego głodu, nawet jeśli by miała być nieskończonej długości.

763. Nieodwracalność czasu – oto naczelna nielojalność bytu!

764. Kto zaczyna żyć, sam sobie szkodzi nieobytem w bycie, a kto kończy, ten wprowadzie już wie, co do czego i jak, lecz na ogół za późno.

765. Boży zaświat to taka stacja ostatniej obsługi, na której niczego się nie naprawia, a tylko segreguje: między anioły lub do smoły.

766. Wszystkie rzeczy rozpuszczają się w czasie. Nie ma mocniejszego rozpuszczalnika.

767. Czas jest dla starych zabójczy. Ale niepojęty dla wszystkich.

768. Rozum jest nienasyceniem, bo stwarza bezlik możliwych działań, które się wzajem wykluczają.

769. Orłem rozumu jest genialność, a reszką potworność, gdyż jest on wolny w sobie, czyli bez granic – w obie strony.

770. Od niedosytu do przesytu jeden krok.

Wysoki Zamek

(1966)

771. Intensywność marzeń ważniejsza jest od ziszczeń.

772. Biblioteka, że pozamykana, pociągała mnie.

773. Pojawiamy się, pełni ufności, że jest tak, jak widzimy, że dzieje się to, co poświadczają naocznie zmysły, a potem, nie wiedzieć jak ani kiedy okazuje się, że dzieci dorastają, a dorośli zaczynają umierać.

774. Powoli specjalnością moją stawała się miłość nieszczęśliwa.

775. Czymże innym są mity, jeśli nie narzucaniem ładu takim nawet zjawiskom, które go – w sobie – nie posiadają.

776. Nadmiar wiedzy okazuje się nieraz brzemieniem, balastem zakłócającym działanie.

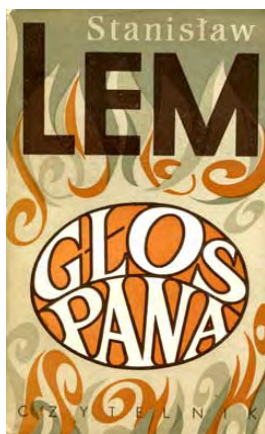
777. Człowiek paleolityczny rył w kamieniu, gimnazjalny – w ławce.

778. Nie ma takiego przedmiotu, którego by nie można wprząc w służbę celów, sprzecznych z intencją jego twórców.

779. Gdyby można skoncentrować jakoś energię wszystkich gimnazjalistów świata, dałoby się pewno ziemię przewiercić i wysuszyć oceany, ale najpierw trzeba by tego najsurowiej zabronić.

780. Sztukę zabija swoboda nieograniczonego wyboru, wiedza o umowności konwencji.

781. Zgwałcić sztuką nikogo się nie da – zachwycamy się nią, jeśli godzimy się być zachwyceni.

Głos Pana

(1968)

782. Polityk może być łotrem, nie przestając być wielkim politykiem, natomiast genialny łotr – to *contradictio in adiecto*: łotrostwo przekreśla genialność.

783. Skłonność do teoretyzowania, widomą u fizyków, wyprowadzali [psychoanalityki] z zahamowań seksualnych.

784. Doktryna psychoanalityczna wykrywa w człowieku bydlę, osiodłane przez sumienie z takim fatalnym skutkiem, że bydlęciu jest niewygodnie pod owym zbożnym jeźdźcem, a jeźdźcowi nie lepiej w takiej pozycji, albowiem jego wysiłek zmierza nie tylko ku temu, żeby bydlę poskromić, ale jeszcze, by uczynić je niewidzialnym.

785. Koncepcja, wedle której mamy w sobie stare zwierzę, na oklep unoszące nowy rozum, jest zlepkiem mitologicznych prymitywizmów.

786. Uproszczenie, dotyczące nawet prawdy, lecz tandetne, jest warte tyle samo, ile fałsz.

787. Przy dostatecznej inwencji każdy właściwie może napisać cały szereg własnych życiorysów układających się w zbiór, spójny tylko faktograficznie.

788. Ilość wiar metafizycznych wcale nie ustępuje liczebności rozmaitych wiar, jakie człowiek może żywić na własny temat – kolejno, w różnych okresach życia, a czasem i naraz.

789. Hańbą geniuszu może być jego intelektualna daremność, jego samowiedza o tym, jak niepewne jest wszystko, czego dokonał.

790. Genialność jest nieustającym zwątpieniem.

791. Jasność myśli jest płonącym punktem na obszarze niewyczerpanej ciemności.

792. Geniusz nie jest światłem po prostu, lecz przede wszystkim – trwałym dostrzeganiem mroku otaczającego.

793. Inteligencja – jedno z przydatniejszych w życiu urządzeń do maskowania przyrodzonych cech, jeśli się taki zabieg ma za pożądany.

794. W miejscach szanownych, jak kościół, lub w pobliżu szczególnie godnych osób chętnie myślałem o tym, co mi było zakazane.
795. Rozumowanie starające się uchwycić nas samych w innej, niż dana, postaci, łamiąc reguły logiki musi się rychło zawalić.
796. Nie można z dostojeństwem, z wdziękiem ryczeć z bóleści – tak samo jak z rozkoszy.
797. Zdrada jest wynikiem rozeznania, ale co sprawia, że destrukcja może nas pociągać?
798. Temu, kto szukając przyczyny nie godzi się z żadną hipotezą rozmysłu, ani w jej postaci opatrnościowej, ani diabelskiej, pozostaje tylko racjonalny surogat demonologii – statystyka.
799. Bezinteresowność zła jest bowiem jedynym oparciem w człowieku dla argumentacji teologicznej.
800. Teodycea odpowiada na pytanie, skąd wzięła się własność, która nie jest rodem ani z Natury, ani z Kultury.
801. Umysł, stale zanurzony w materii humanistycznego doświadczenia, a przez to antropocentryczny, może się wreszcie pogodzić z wizją kreacji jako z lekka makabrycznego żartu.
802. Pociągająca jest myśl o Stwórcy, który się po prostu bawił, lecz wchodzimy tu w błędne koło: wyobrażamy go sobie złośliwym nie przez to, że nas takimi uczynił, ale przez to, że sami tacy jesteśmy.
803. Nic takiego, jak doskonała mądrość zła – nie jest możliwe.
804. Powiada mi rozumowanie, że Stwórca nie może być małym szuja, manipulatorem, ironicznie zabawiającym się tym, co stwarza.
805. Prawdziwie optować za śmiercią przeciwko życiu i za matematyką przeciwko światu – nie można.
806. Matematyka nigdy nie objawia w tym stopniu człowieka, nie wyraża go tak, jak dowolna inna praca ludzka: stopień unicestwienia własnej cielesności, jaki w niej się zdobywa, nieporównywalny jest z niczym.
807. Świat porządku swoje wstrzyknął w język ludzki, ledwie ów język zaczął powstawać.
808. Matematyka śpi w każdej mowie i jest do odnalezienia tylko, lecz nie do wymyślenia.

809. Język tak samo jest mądrzejszy od umysłu każdego z nas, jak mądrzejsze jest od rozeznania każdej jednostki jej ciało, samowiednie wszechstronne w nurcie życiowego procesu.
810. Pamiętnikarze posuwają jak najdalej szczerość wypowiedzi, kiedy sądzą, że to, co mogą wyjawiać o sobie, jest niezmiernie ważne.
811. Trójkątny szmaragd nie przestaje być trójkątnym szmaragdem, kiedy się staje okiem ludzkim – w ułożonej mozaice.
812. Osadzać nakazy na pustce to tyle, co do komunii bez wiary przystępować.
813. Gdybym uważał się za człowieka z gruntu dobrego, zapewne nie byłbym zdolny zrozumieć zła.
814. Jesteśmy dani sobie i nie możemy kwestionować tych darów w całości inaczej aniżeli bezskutecznie.
815. Wiedza jest nieodwracalna, nie może cofnąć się w mrok słodkiej ignorancji.
816. Informacja z drugiej ręki zawsze sprawia wrażenie kształtnej, w przeciwieństwie do tej pełnej luk i niejasności, jaką może dysponować uczony.
817. Ignorancja, hamując zapęły rozsądnych, w najmniejszej mierze nie powstrzymuje głupców.
818. Obecnie w zalewie tandety tonąć muszą publikacje cenne, ponieważ łatwiej jest odnaleźć książkę wartościową wśród dziesięciu kiepskich, aniżeli ich tysiąc w milionie.
819. Nieuchronne staje się zjawisko pseudoplagiatu – mimowolnego powtarzania cudzych a nieznanych myśli.
820. Nie mogę mieć pewności, że to, co piszę, nie jest podobne do czegoś, co już napisano.
821. Różne bywają korzyści. Mrówki, które napotkały w swej wędrówce nieżywego filozofa, też na tym skorzystały.
822. Zakazane myśli mogą krążyć potajemnie, ale co zrobić tam, gdzie doniosły fakt ginie w powodzi fałszyfikatów, a głos prawdy zagłuszony zostaje niesamowitą wrzawą i chociaż swobodnie się rozlega, nie może być dosłyszany?

823. Najlepiej odbierać można tego, kto ryczy najgłośniej, choćby i najnieprawdziwiej?
824. Jednym z pierwszych zadań uczonego jest nie określanie rozmiarów zdobytej wiedzy, bo ta sama siebie tłumaczy, lecz rozmiarów ignorancji, która jest tej wiedzy niewidzialnym Atlasem.
825. Specjalista to barbarzyńca, którego ignorancja nie jest wszechstronna.
826. Ewolucja... Jest ona, jako konstruktor, oportunistą, a nie – perfekcjonistą.
827. Złoża potencjalnych odkryć tkwią zapewne w różnych bibliotekach, lecz nie zostały dostrzeżone przez ludzi kompetentnych.
828. Treści, które nie weszły do krwiobiegu nauki i nie krążą w nim zapładniająco, praktycznie nie istnieją dla nas.
829. Zachowałem się niby kaznodzieja, który, gromiąc obrzydlistwa ludzkie, znajduje tajoną przyjemność w ich nazywaniu przynajmniej, skoro nie śmie czynami w nich uczestniczyć.
830. Myślenie nasze musi się zderzać z twardym skupieniem faktów, które je trzeźwią i korygują, a pod nieobecność takiego korektora łatwo staje się projekcją tajnych skaz (albo cnót, to wszystko jedno) – w obszar badanego.
831. Na dnie filozofii, która zawsze chce powiedzieć więcej, niż to jest możliwe w danym czasie, bo stanowi próbę „schwywania świata” w siatkę pojęć zamkniętą, właśnie w pismach najznakomitszych myślicieli zatajona jest dojmująca bezbronność.
832. Poznawczy wysiłek człowieka to ciąg z granicą w nieskończoności, a filozofia to próba osiągnięcia tej granicy za jednym zamachem.
833. Nauka jest właśnie transcendencją doświadczenia ścierającą w proch wczorajsze kategorie myśli.
834. Filozofia mówi o ludzkich nadziejach, lękach i pożądaniach daleko więcej, aniżeli o istocie doskonale obojętnego świata, który tylko dla jednodniówek jest wieczną niezmiennością praw.
835. Badacza mitów starożytnych oczekuje już większe ryzyko, ponieważ – wobec ich nadmiaru – samym wyborem, który uczyni, zaświadczy może o tym raczej, co nurtuje jego sny i jego nienaukową jawę, niż o tym, co stanowi strukturalne niezmienniki samych mitów.

836. Nie doceniamy tego, jakie mnóstwo naciągaczy i pomyślników zaludniło obszary stanowiące przejście pomiędzy nauką współczesną a szpitalami psychiatrycznymi.

837. Ja i on byliśmy tej samej wiary, z tą jedynie różnicą, że praktykowaliśmy ją w różnych zakonach.

838. Każda wielka sprawa ma swoje okoliczności także śmieszne lub żałośnie trywialne, z czego wcale nie wynika, by do niej integralnie nie należały.

839. Śmieszność jest pojęciem względnym.

840. W nauce niezbędna jest obecność biologiczna, bo wbrew pozorom odkrycia nie są dość wymowne, by legitymowały się własną wartością.

841. Każdy człowiek musi komuś zazdrościć.

842. Większość ludzi sądzi, że nie ma takiego pochlebstwa, którego obdarowany nie połknąłby ze smakiem.

843. Chwalić można – aby tak rzec – tylko z góry na dół, lecz nie z dołu do góry, a wiem dobrze sam, ile jestem wart.

844. Doświadczenie osobiste życia jest zasadniczo niewymienne i to aż do nieprzekazywalności.

845. Nawet konklawe można doprowadzić do ludożerstwa, byle tylko postępować cierpliwie i powoli.

846. Gdyby ktoś powiedział pani Curie, że za pięćdziesiąt lat z jej radioaktywności powstaną gigatony i „overkill”, może by nie odważyła się pracować.

847. Nasza umiejętność przystosowania i powodowanej nim akceptacji wszystkiego jest jednym z naszych największych zagrożeń.

848. Istoty, doskonale plastyczne przystosowawczo, nie mogą mieć nierozciągliwej moralności.

849. Kultura jest członem wpasowanym pomiędzy organizmy i środowisko.

850. Kultura to coś zarazem koniecznego i przypadkowego, jak wyściółka gniazda, schronienie przed światem, mały przeciwświat, na który ten wielki wyraża milczącą zgodę, zgodę obojętności, bo nie ma w nim odpowiedzi na pytania o dobro i zło, urodę i szpetotę, prawa i obyczaje.

851. Język, wytwór kultury, jest jak szkielet gniazda, spaja wszystkie części wyściółki i jednoczy je w kształt, który zamieszkującym gniazdo wydaje się konieczny.
852. Matematyką można zasygnalizować tylko, że się Jest, że się Istnieje.
853. Atomy jako „rzeczy” w znacznym stopniu zależą od wiedzy o nich.
854. Rozpoczyna się już takie badanie drzew, spoza którego ginie, coraz trudniej uchwytne, obraz lasu.
855. Wszystkie te koncepcje tłukły się między diabelstwem i anielstwem jak muchy między szybami.
856. Z analizy chemicznej atramentu, jakim napisano do nas list, nigdy się nie wywiedzie umysłowych cech piszącego.
857. Autorzy nibynaukowych bajek dostarczają publiczności tego, czego ona pragnie: truizmów, obiegowych prawd, stereotypów, dostatecznie przebranych, udziwaczniowych, aby odbiorca mógł jednocześnie pograżać się w bezpiecznym zadziwieniu i pozostać nie wytraconym ze swojej życiowej filozofii.
858. Jeśli istnieje w kulturze postęp, to pojęciowy przede wszystkim, a tego literatura, zwłaszcza fantastyczna, nie tyka.
859. Cały świat zwierzęcy jest pasożytem roślinnego.
860. Nieraz ktoś ceniony, szanowany, kochany nawet przez wszystkich najbardziej dba w skrytości ducha o kogoś stojącego obojętnie poza kręgiem apologetów, chociaż może i drugorzędnego w oczach świata, nieważnego całkiem.
861. Intronizacja rozumu jako władcy jest równoznaczna z oddaniem się w opiekę obłądowi logiczności.
862. Cywilizacyjne środki wymieniono na cele i za ludzkie wartości podstawiono wygody.
863. Dzisiejsze zło okazuje się jutrzejszym dobrem, *ergo*, to zło też jest pod pewnymi względami dobre.
864. Ponieważ oczekiwano tego po mnie, przejawiałem podziw i mogłem iść dalej.
865. Doznawaniem naszym rządzi całość powstającego efektu, a nie własności poszczególnych elementów.

866. Wiedza nasza stała się rozmiarem olbrzymia tylko wobec człowieka, nie wobec świata.
867. Zapas nagromadzonej wiedzy już nigdy nie zostanie ogarnięty przez jakikolwiek pojedynczy umysł.
868. Techniki informacyjne utworzyły sytuację raju, w którym rzekomo każdy, kto by tego chciał, może poznać wszystko, lecz jest to kompletna fikcja. Wybór równający się rezygnacji jest nieunikniony – jak oddychanie.
869. Ludzkość stawiała się dla technologii środkiem czy instrumentem osiągnięcia celu zasadniczo nieznanego.
870. Nie można zakrywać raz zrobionych odkryć.
871. Każdy kryzys światowy można rozważać w terminach strategii dopóty, dopóki konsekwencją tego postępowania nie jest potencjalna zagłada nasza jako biologicznego gatunku.
872. Rozwój technologii zakłóca równowagę naszego świata i nic nie uratuje nas, jeśli ze zrozumienia tego stanu rzeczy nie wyciągniemy praktycznych wniosków.
873. Destrukcja jest gradientem zgodna z głównym kierunkowskazem procesów w całym Kosmosie, kreacja natomiast zawsze musi iść pod ich prąd.
874. Chrześcijaństwo było „mutacją” judaizmu jako religii „zamkniętej”, bo przeznaczonej tylko dla wybranych.
875. Chrystianizm jest zgeneralizowaną mutacją judaizmu, przystosowaniem struktury systemowej do wszystkich możliwych istnień ludzkich.
876. Bez pana wszystko poszłoby tak samo źle.
877. Kto zadaje bezskuteczny cios nie ma zasługi.
878. Mądrze skonstruowany telewizor upowszechnia intelektualną brednię.
879. Wspaniałe techniki komunikacyjne służą temu, żeby, zamiast upić się na swoim podwórku, przebrany za turystę debil mógł to samo uczynić w pobliżu bazyliki Świętego Piotra.
880. Ludzkość zawsze czuła się najbardziej swojsko, chociaż nigdy – wygodnie, w sytuacjach choć trochę desperackich: przemieszka ta nie komfortuje ciało, lecz uspokaja ducha.

881. Najtrudniej jest o nowe rozwiązanie wtedy, gdy już dane zadanie jakieś rozwiązanie posiadało.
882. Nauka jest tą częścią kultury, która ociera się o świat.
883. Tylko istota z gruntu zła wie, jaką zdobywa wolność, kiedy czyni dobro.
884. Kto wyobraźnią wojuje, w wyobraźni tonie. A przecież chodzi o to, by okazała się oknem otwartym na świat.
885. Sceptycyzm jest jak nieustannie potęgowane, zwielokrotniane powiększenie mikroskopu: ostry zrazu obraz wreszcie rozpływa się, ponieważ nie można zobaczyć rzeczy ostatecznych: istnienie ich jest do wywnioskowania tylko.
886. Człowiek potrafi odrywać się, wspominać, współczuć innym, wyobrażać sobie ich stany i uczucia – co, na szczęście, jest nieprawdą.
887. Co by się z nami stało, gdybyśmy naprawdę mogli współczuć innym, z nimi czuć, za nich cierpieć?
888. To, że ludzkie bóleści, strachy, cierpienia rozpadają się ze śmiercią osobniczą, że nic nie pozostaje po wzlotach, upadkach, orgazmach i torturach, jest godnym pochwały darem ewolucji, która upodobiła nas do zwierząt.
889. Gdyby po każdym nieszczęśliwym, umęczonym pozostawał choć jeden atom jego uczuć, gdyby tak rosło dziedzictwo pokoleń, gdyby choć skra mogła przeniknąć z człowieka do człowieka, świat byłby pełen ryku, przemocą wydartego z kiszek.
890. Jesteśmy jak ślimaki, przylepione, każdy, do swojego liścia.

Filozofia przypadku

(1968, 1975 i 1988 rr.)

891. Poznanie jest zdobyciem pewności w jakiejkolwiek kwestii.
892. To jednak, że istnieje mnóstwo metafizyk i tylko jedna empiria, wskazuje, iż świat zgodnie z logiką zbudowany nie jest.

893. Nie ma logiki bez języka.

894. Ułomność, właściwa wszelkim ludzkim działaniom, ustaje na terenie języka.

895. Konfiguracja atomów, sprawiająca przy położeniu kostki cukru na języku słodki smak, nie jest słodyczą, lecz konfiguracja atomów.

896. Nie dzieła się zmieniają w odbiorze, lecz tylko nasze ich interpretacje.

897. Kultura jest systemem gier – przede wszystkim.

898. Podziwiając utwór, podziwia się też samego siebie, że się aż tak dobrze umiało go zrozumieć.

899. W rozumieniu teorii gier tragedia jest sytuacją, pozbawioną strategii wygrywającej.

900. Gdy głupcy, obdarzeni wielką aktywnością, znajdują posłuch głupców mniej aktywnych, gotowych pójść za tym, „kto poprowadzi” – może się zrodzić z takiego „wzmocnienia” zło, nie piekielne co prawda, bo czysto ludzkie, lecz nie mniej przez to zgubne.

901. Mając do wyboru sprzeniewierzenie się tradycji lub sprzeniewierzenie się prawdzie, należy chyba wybrać jednak prawdę, kiedy skuteczność tradycji, jako pomocnicy efektywnego działania, ustaje.

902. Groteska akcesoria życia powiększa i umonstrualnia, żeby straszyły i śmieszyły zarazem.

903. Literatura jest domeną nierównych sobie wartości, kolidujących społecznie, a nie strusiej polityki współistnienia w wyodrębnionych kastach.

904. Nie ma nic takiego, jak dobry i zły język, lecz istnieje dobra i zła literatura.

905. Kultura umożliwia to, co biologicznie niemożliwe: tworzenie strategii zarazem rewolucyjnych i odwracalnych, to jest dających się rewidować i przekształcać w tempie nieosiągalnym dla plazmy dziedzicznej.

906. Czymże jest właściwie wiara? Przede wszystkim bodaj uznaniem informacji niepewnej za pewną, a jednocześnie człowieka za istotę zdolną tę informację osiągnąć raz na zawsze.

907. Kultura broniła człowieka przed światem i jednocześnie świat przed człowiekiem.

908. Opór stawiany przez kulturę postępowi sam jest częścią owego postępu.

909. Kanoniczna postać kultury nie jest tożsama z informacją zmagazynowaną w muzeach, w bibliotekach, gdziekolwiek – kulturę stanowi bowiem efektywne krążenie treści selekcjonowanych przez kolejne generacje.
910. Zapaść kultury poprzedza faza jej patologii.
911. Kultura to przeżywalnościowa strategia istot rozumnych.
912. Wielość kultur jest skutkiem natury świata.
913. Tkwiąc po uszy we własnej kulturze, postrzegamy inne kultury jak zniekształcone repliki naszej.
914. Być osobą to tyle, co posiadać zborną pamięć własnej przeszłości z jej zwrotnymi punktami.
915. Rozum człowieka jest partykularną postacią zbioru „możliwych rozumów”.
916. Jeśli człowiek nie będzie umiał zbudować wzmacniaczy rozumu, to danych mu biologicznie granic kognitywnych nie przekroczy.
917. Kodeksy etyczne funkcjonują jako tako, jeśli znajdują się nie tylko pod strażą policji i sądownictwa, lecz zostały uwewnętrznione.

Fantastyka i futurologia

(1970 i 1973 rr.)

918. Nic tak na zdrowie nie wychodzi praktyce i teorii literatury, jak huraganowy ogień dyskusyjny.
919. Literatura pełni co najmniej trzy funkcje – informacyjną jako oznajmującą, dydaktyczną jako pouczającą o powinnościach oraz ludyczną, czyli dostarczającą uciechy.
920. Teksty fantastyki bywają i czteroskładnikowe (a to, kiedy jednocześnie informują, pouczają, bawią i przewidują).
921. Dawniej nad światem, a teraz nad językiem łamią sobie filozofowie głowy.

922. *Science Fiction* zderza niejako małą i zdroworozsądkową tylko wiedzę czytelnika z wiedzą tego samego typu, a jedynie rozleglejszą i przez to właśnie szokującą.

923. *Science Fiction* to fantastyka, która podaje się za mieszkankę państwa najsolidniejszej empirii.

924. Obłęd to katastrofa, lecz prywatna czysto.

925. Wierzący, co rozróżnia wszak też między mitami a bajkami, tak ich dystynkcję widzi: mit nas stworzył, natomiast myśmy stworzyli bajkę.

926. Fantastyka naukowa pokazuje to, co dowolnie mało prawdopodobne, lecz jednak w zasadzie ziszczałne.

927. To, co futurologia może światu proponować realnie, jest niedostateczne, a to, co dostateczne, nie jest realne.

928. Kanonem fantastyki naukowej jest totalnie więzi między światem budowanym a światem realnym nie zrywać.

929. *Science Fiction* może być beletrystyką futurologiczną, czyli zmierzać do obrazowania ziemskiej historii przyszłej w całości lub we fragmentach.

930. Żadne uczynki ludzkie nie mają charakteru właściwego podług sankcji metafizycznej.

931. Wzrastającym nieograniczenie w siły opiekunem naszych potrzeb okazuje się coraz jawniej technologia.

932. Gdy wszystko nazbyt łatwo przychodzi, nic nie jest wiele warte.

933. Im dokładniej dba technika o nas, tym staranniej trzeba o nią dbać z kolei.

934. Kultury człowieka pierwotnego zachowywały się tak, jak wyznawcy pewnej wiary dziś się nadal zachowują: prawdę swoją miały za niewzruszoną.

935. Wszystko, co może być w literaturze powiedziane, może być wypowiedziane dość zrozumiale, by dało się uspołnić.

936. Niestety, etyki się nie dziedziczy, lecz się ją tworzy, i właśnie dlatego można ją poddawać dowolnie koszmarnym wynaczeniom i deformacjom.

937. Szkliwo nie szlachetnieje ani trochę, jeśli na diamenty sypane.

938. I górskie szczyty nikną, kiedy je bezustannie hałdami śmieci się otacza.

939. Informacyjne obżarstwo też może dawać objawy bezmyślności, niczym nadmierne wypchanie żołądka.
940. Ciało swoje powinien człowiek traktować jak ogrodnik grządkę kapusty.
941. Raj utworzono jakby po to wyłącznie, żeby umożliwić piekło. A nawet: raj jest ledwie przesłanką, piekło – wnioskiem, anielstwo to etap drogi, do miejsca właściwego – diabelstwa – nieuchronnie wiodącej.
942. Nie to jest złe, że się *Science Fiction* robotami bawi eskapistycznie, straszące lub bajkowo, lecz to, że niewiele więcej z nimi umie począć.
943. Nie Natura bowiem, jak wiemy, lecz myśl nasza obawia się nade wszystko próżni. Dla człowieka istnieje to, i tylko to, co podlega nazwaniu.
944. Trudno dowodzić empirycznie kodeksu etycznego, bo on się nie składa z twierdzeń o własnościach prawdy lub fałszu; dlatego właśnie mają one charakter aksjomatów.
945. Nie tylko nie jest Biblia literalnym opisem stworzenia świata, ale nie jest też literalna jako opis stworzenia człowieka.
946. Moralność religijna wkręca sumieniu ludzkiemu „kłapę bezpieczeństwa” oraz „wentyl zwrotny” (grzech odpuszczony przestaje być ważny), czyli dostarcza pewnego surogatu odwracalności wypadków, natomiast moralność świecka, która żadnych takich zaworów nie zna, jest wobec zaszłego bezsilna całkowicie.
947. Pokazy nieboszczyków tańczących są niejako pornografią religijnej metafizyki, tak jak pokazy kopulacyjnych praktyk są pornografią seksualną.
948. Podczas kiedy literatura zwyczajna stara się dziś niezwykle opisywać rzeczy byle jakie, to fantastyka naukowa zazwyczaj opisuje byle jak rzeczy niezwykle.
949. Freud jako naukoznawca – to mniej więcej diabeł w roli teologa. Twórca najmniej empirycznej ze wszystkich naukowych teorii jest ostatnim autorytetem, od którego można oczekiwać sensownych ustaleń naukoznawczych.
950. W swoich najśmielszych i najlepszych próbach *Science Fiction* groteskowo, szyderczo lub poważnie ekstrapoluje istniejące trendy cywilizacyjne, ale do tego się ogranicza.
951. Na bibliotece utopijnej *Science Fiction* można by więc umieścić słowa: „Było dobrze, jest źle, będzie gorzej”.

952. Automatyzm postępu, który by gwarantował zawsze błogosławione skutki wszelkiej technoewolucji, jest fikcją.

953. Świat nie jest wprowadzie materialną maszyną do produkowania olbrzymich ilości szczęścia, ale tak samo też nie jest dziełem szatana, złośliwie i rozmyślnie po to zaprogramowanym, żeby ludzie ludzi dręcząc, ani jako ofiary, ani jako oprawcy nie mogli z kierunku udręki się wymknąć.

954. Utopia odpowiada w planie socjologicznym rojeniom o ptasim locie, antyutopia zaś to niejako obraz upadku, jakim się kończyć musi tak zaprojektowany lot.

955. Hipoteza człowieka jako złośliwego bydlęcia jest co lepszym wstecznikiem miła, ponieważ usprawiedliwia stosowanie technik przemocy: jakże inaczej można sobie poradzić z potworami sadomasochistycznymi, z których się składa nasz gatunek?

956. Policja jest stałą kosmiczną.

957. Wartości, które mamy za ostoję człowieczeństwa, są niedowodliwe żadnym naukowym, logicznym, racjonalnym, empirycznym sposobem.

958. Przyszłość będzie najprawdopodobniej spoczywała pomiędzy skrajnościami piekieł technologicznie zniszczonych i rajów zbudowanych harmonijnie.

959. Pacjenci freudystów ortodoksyjnych ochoczo potrafią wyśnić wszystkie te obiekty, które składają się na falliczno-waginalną rekwizytornię freudowskiej symboliki płciowej.

960. *Science Fiction* odznacza się drugorzędnością tandety i kiczu. Tandeta jest kiepskim rozwiązaniem zadania, które można pokonać innymi środkami i inną metodą; kicz to bękart fascynacji i banału; jest on informacją zdegradowaną do poziomu ostatecznej łatwizny.

961. Co do *Science Fiction*, nie zabraknie jej czytelników, ponieważ miło jest nabywać tanim kosztem przeświadczenie uczestnictwa w największych prawdach bytu.

962. *Science Fiction* jest więc skazana na krótki oddech i żywot jej dzieł równa się wegetacji jednolitości, ponieważ goni za sensacją i tę usiłuje zawsze zmaksymalizować.

963. Nowożytność jest zarazem okrutna i ma poczucie własnej nieprawości.

964. Błuznierstwo jest oznaką typowej tendencji poszukiwania miejsc jeszcze nie zapaskudzonych, które należy niezwłocznie ubłoczyć.

965. Istotą człowieka jest kultura.

966. Człowiek jest zwierzęciem niedostatecznym: znaczy to, że nie może wrócić do stanu zwierzęcego.

967. Nie ma więc w biologii człowieka danych, z których można by wyprowadzić jednoznacznie jego powinności.

968. Paradoks człowieczeństwa polega na tym, że biologiczna niedookreśloność zmusza człowieka do stworzenia kultury – a ta kultura, powstawszy, niezwłocznie zaczyna różnicować wartościująco ludzką biologię.

969. Jak pająk sieci, tak człowiek kulturę wydziela; żyć bez niej nie może; ale się w niej gmatwa, albowiem wzorce kulturowe są zawsze na wyrost.

970. Nauka i technologia stały się machinami, co nam kulturę zrujnowały.

971. Nie można sobie bowiem wybierać kulturowych wartości w taki sam sposób, w jaki się wybiera nowy model auta lub lodówki.

972. Kultura opiera się na wartościach autonomicznych, czyli niedowodliwych; zdeprecjonować tę ich niedowodliwość to tyle, co kulturę burzyć.

973. Cywilizacja nasza coraz bardziej komplikuje się technologicznie – a zarazem upraszcza się kulturowo.

974. Nie każdy dramat idei, nie każda przygoda poznającego ducha ludzkiego nadaje się do referowania w posłusznej zgodzie z kanonem romansu czy epickiej narracji.

Kongres futurologiczny

(1971)

975. Astronautyka jest dziś formą ucieczki od spraw ziemskich. Każdy, kto ma ich dość, wyrusza w Galaktykę, licząc na to, że najgorsze stanie się pod jego nieobecność.

976. Nie wiedziałem, co to znaczy, ale wolałem się do tego nie przyznawać.

977. Najlepszą taktyką w przypadkowych znajomościach – jest milczenie.

978. Było ono sformułowane zwykłym językiem not dyplomatycznych i ani nogi, ani zębów nie nazywało po imieniu.
979. Tylko głupiec i kanalia lekceważy genitalia, bo najbardziej jest dziś modne reklamować części rodne!
980. Stadła sadystów z masochistkami, i na odwrót, są statystycznie najtrwalsze, bo każdy partner ma w nich to, o czym marzy.
981. Siedem różnych metod zahamowania eksplozji demograficznej, a mianowicie: zniechęcanie perswazyjne i policyjne, deerotyzację, przymusową celibatyzację, onanizację, subordynację, a wobec niepoprawnych – kastrację.
982. Była niewątpliwie piękna, w sposób zarazem kuszący, demoniczny i brzoskwiniowy.
983. Można hodować hydroponicznie japońskie rośliny karłowate na kapeluszu, ale na szczęście można ich też nie hodować i nie nosić.
984. Nikt nie umiał przewidzieć za moich czasów, że maszyny cyfrowe, przekraczając pewien poziom inteligencji, stają się zawodne, bo razem z rozumem zdobywają i chytrość.
985. Maszyna tępa, niezdolna do refleksji, robi to, co jej zadać. Bystra pierwszej bada, co się jej lepiej kalkuluje – rozwiązać otrzymane zadanie czy też wykręcić się sianem?
986. Rozum to wolność wewnętrzna.
987. Zamyślony nad tą naiwną młodością, poszukującą uroków i dreszczu zawsze w tym, co najtrudniej osiągalne.
988. Marzenia zawsze zwyciężą rzeczywistość, gdy im na to pozwolić.
989. Zwid sukcesu nasyci umysł, lecz zwid kotleta nie napełni żołądka.
990. Kultura – wmawianie człowiekowi przez człowieka, że ma być dobry. Tylko dobry. A gdzie upchać całą resztę?
991. Wszystko, co istnieje, jest zmianą natężenia jonów wodorowych na powierzchniach komórek mózgu.
992. Ludziom mało okazji do zła – potrzebują jeszcze swojej racji słusznej.
993. Każdy chce pozłoczyć, ale tak, żeby się tego nie wstydził.
994. Każdy chce zadać zło, czyli być szubrawcem i okrutnikiem, pozostając jednak szlachetnym i wspaiałym. Po prostu cudnym!

995. Zawsze idzie w końcu o ducha, nie o ciało. Ciało jest tylko środkiem do celu.

996. Bliźni to nie bęben, lecz subtelny instrument!

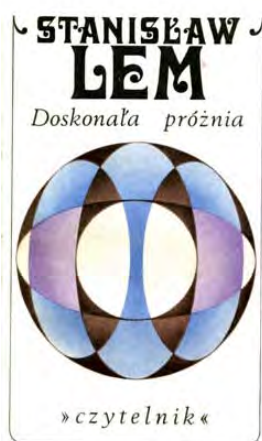
997. Człowiek potrafi ovladnąć tym tylko, co może pojąć, a pojąć z kolei może jedynie to, co się da wysłowić. Niewysłowione jest niepojęte.

998. Nie kuszą podróże, gdy nie ma z nich dokąd wrócić.

999. Kryterium zdrowego rozsądku nie jest do historii ludzkiej stosowalne.

1000. Która kobieta nie zechce mieć srebrnych jodów zamiast oczu, wysuwających się teleskopowo piersi, anielskich skrzydeł, promieniujących łydek i pięt wydających przy każdym kroku melodyjne dźwięki?

1001. Zawsze uważałem, że w piekle musi być mróz.

Doskonała próżnia

(1971)

1002. Pisanie powieści to forma utraty swobód twórczych.

1003. Pisarz traci wolność we własnej, krytyk – w cudzej książce.

1004. W pierwszych promieniach słońca jej bielizna, tak sprana, wybielona słońcem, dziurawa (o, lokalizacja tych dziur!), frywolnie furkocze na wietrze.

1005. Na szczytach sztuki liczą się tylko pierwsze osiągnięcia, tak jak w historii alpinizmu – tylko pierwsze przejścia nie zdobytych ścian.

1006. Kultura nie znosi próżni.

1007. Sam spisek również jest dziwaczną mieszaniną psychologiczną, niby tort z powidłami, zakalcem, makaronem i trupkami myszy, co się orzechami podławiły.

1008. Kłamstwo, żywiąc się kłamstwem, daje w efekcie tę rozplenioną bujność form, która przewyższa wszelki obraz autentycznego dworu jako diagnoza ludzkiego zachowania, bo jest niejako podwójnie naraz wiarygodna.

1009. Właśnie potrzeba uczciwości jest tym robakiem, który wyjada nam dziś całą literaturę.
1010. Nie można być jednocześnie pisarzem i człowiekiem całkowicie, tj. z pełną powagą, uczciwym.
1011. Wtajemniczenie w istotę literatury sprawia bowiem dolegliwość bardzo podobną do tej, od jakiej cierpi wrażliwe dziecko, gdy seksualnie uświadomione.
1012. Istnieją kłamstwa konieczne, np. uzasadnione moralnie (tak kłamię lekarz śmiertelnie choremu), lecz do nich literackie nie należy.
1013. Literatura w epoce wiary nie kłamię, lecz tylko służy.
1014. Autopowieść jest cząstkowym *stripteas*'em; antypowieść, *de facto*, jest (niestety) formą autokastracji.
1015. Literatura to zawsze pasożytowanie na umysłowości czytelnika. Miłość, drzewo, park, westchnienie, ból ucha – czytelnik rozumie, bo tego doznawał.
1016. Książką można czytelnikowi głowę, owszem, przemeblować o tyle, o ile jakieś meble już w niej przed lekturą stały.
1017. Dla literatury być uczciwą, to jest, nie kłamać, znaczy tyle samo, co – nie być.
1018. Potężna cywilizacja nasza dąży do wytworzenia możliwie nietrwałych produktów w możliwie trwałym opakowaniu. Nietrwały produkt wnet musi być zastąpiony nowym, co ułatwia zbyt; a trwałość opakowania utrudnia jego usunięcie, co sprzyja dalszemu rozwojowi techniki i cywilizacji.
1019. Potworna maszyna cywilizacji, rozkręciwszy się, została mechaniczną dojarką muz.
1020. Jeśli na Saharze znajduje się czterdzieści ziarenek piasku, od których znalezienia zależy ocalenie świata, to się ich nie odnajdzie tak samo jak czterdziestu zbawicielskich dzieł, które dawno już zostały napisane, lecz utonęły w pokładach makulatury.
1021. Masturbacja duchowa to zadowalanie się zapowiedziami w miejsce spełnień.
1022. Gdybyśmy nie potrafili przerabiać potworności w korelaty anielstwa, nie moglibyśmy trwać.

1023. Geniusz działa przez odpowiednich fachowców. Ci powinni go rozpoznać, uszanować i rozwinać jego myśl, więc niejako rozhuścić rodaka tak, aby się stał sercem dzwonu, bijącego ludzkości początek nowej epoki.

1024. Za wskazówki, za drżącą igiełkę kompasu należy mieć wszelkie echa płotek i gadek o zupełnie wyjątkowych kretynach i pomyłkach, o maniakalnych, namolnych dziwakach, upartych tumanach i idiotach, ponieważ, określając takimi nazwami genialność, ludzkość reaguje na nią wedle przyrodzonych możliwości.

1025. Można jeszcze napisać książkę o tym, jak się próbowało pisać książkę o tym, co się pragnęło napisać, itd.

1026. Kiedy się pisze – o wszystkich czy do wszystkich naraz – pisze się o nikim, do nikogo.

1027. Jak zaaranżować całkowity brak aranżacji?

1028. Kultura jest narzędziem adaptacji nowego typu: ona bowiem nie tyle sama z przypadków powstaje – ile ona temu służy, żeby wszystko, co jest w naszej kondycji *de facto* przypadkowe – stanęło w blasku wyższej, doskonałej konieczności.

1029. Dylemat, o jaki rani sobie myśl tradycyjny humanista, spłoszony naukową rewolucją, jest tęsknotą psa do odejmowanej mu obroży.

1030. Człowiek jest kłębowskiem sprzeczności, których nie może się pozbyć nawet, gdyby się technicznie dało.

1031. Puste losy są na loterii bytu niewidzialne!

1032. Bóg, jeżeli istnieje, jest mocen udowodnić własną egzystencję w sposób co najmniej tak samo pewny, jak poświadcza swój byt to, co można spostrzegać bezpośrednio.

1033. Bóg sprawiedliwy nie może „niebożętom” włosy tknąć na głowie, a jeśli tak czyni, to tym samym nie jest ową wszechstronnie doskonałą i sprawiedliwą istotą, jaką zakłada teodycea.

1034. Bóg wszechmocny musi być i wszechwiedny; wszechmoc nie jest od wszechwiedzy niezawisła, ponieważ ten, kto wszystko może, ale nie wie, jakie skutki pociągnie za sobą uruchomienie jego wszechmocy, *de facto* nie jest już wszechmocny.

1035. Pod względem logicznym musi być tak oto: albo jest stworzone doskonałe, a wówczas cuda są zbędne, albo są niezbędne, a wówczas ono już doskonałe nie jest na pewno (cudownie czy niecudownie można wszak

poprawić to tylko, co jakoś ułomne, bo cud wtrącający się do perfekcji potrafi ją jedynie naruszyć, czyli lokalnie pogorszyć).

1036. Sygnalizować cudami własną obecność to tyle, co używać najgorszego z możliwych logicznie sposobów jej zmanifestowania.

1037. Jeżeli raz jeden przyjmiemy, że rekonstrukcja logiczna czegokolwiek (bytu, teodycei, teogonii itp.) może być wewnętrznie sprzeczna, to jasne jest, iż wówczas da się już udowodnić absolutnie wszystko, czyli to, co się komu żywnie spodoba.

1038. Formalizmy matematyczne mówią o świecie albo zbyt mało, albo zbyt wiele naraz: matematyka jest tedy takim przybliżeniem struktury Uniwersum, które nigdy niejako nie trafia w samo sedno, w sam cel, lecz zawsze tuż obok.

1039. Droga wiedzie ze szczebla, na którym się prawa Natury wykrywa, ku szczeblowi, na którym prawa takie można ustanawiać.

1040. Filozof stara się najpierw zrozumieć, a potem generalizować.

1041. Gra kosmogoniczna toczy się inaczej niż szachowa: zmieniają się w niej bowiem reguły, więc prawa ruchu, figury i szachownica.

Wielkość urojona

(1973)

1042. Czy nie zagraża nam potop informacyjny? I czy nie w tym jego potworność, że on piękno pięknem miażdży, a prawdą prawdę unicestwia?

1043. Sztuka nie może stać na jednym miejscu ani powtarzać się w kółko: właśnie przez to nie może się tylko podobać.

1044. Wszystkie sztuki usiłują dziś wykonać manewr zbawienia, ponieważ wszechrozprężanie się twórczości stało się jej zmorą, gonitwą, ucieczką.

1045. Skoro wszystko już można, to i nic niewarte.

1046. Pornografia nie jest bowiem sprośna bezpośrednio: ekscytuje dopóty, dopóki trwa jeszcze w widzu walka żądź z aniołem kultury.

1047. To owoc zakazany, więc tyle w nim pokusy, ile siły w zakazie.

1048. Poszczególnym książkom należy się uwaga, jeśli tak uzna odpowiedni fachowiec, który usuwa ze swego pola widzenia wszystko, co obce jego specjalności.

1049. Lanie nowego wina w stare dzbany jest jednak powszechnym obyczajem nauki.

1050. Wszechświata nie wyczerpiemy do samego końca i nie pojmiemy tym samym.

1051. Człowiek może z zupełnym spokojem uznawać niewyczerpalność Uniwersum i nie może z takim samym spokojem rzeczowym uznawać niewyczerpalności tego, co sam stworzył.

1052. Jakość translacji jest ciągle kontrolowana retranslacją (tłumaczeniem „wstecznym” z „ustroju” na powrót na język oryginału).

1053. Gdyby „najlepsza religia” znaczyło tyle, co „najmniej sprzeczna religia”, to komputer jest doskonalszym obrazem Bożym niż człowiek.

1054. Jak wiadomo skądinąd – solą Przyszłości jest to właśnie, o czym Eksperci mniemają, iż nie zajdzie.

Golem XIV

(1973, 1981)

1055. Człowiek może zmieniać światopoglądy – lecz NIE MOŻE zniszczyć w sobie elementarnych popędów (np. popędu płciowego) – prostym aktem woli.

1056. Literatura jest „rozwałkowywaniem antynomii” — czyli szamotaniną człowieka w matni takich dyrektyw, co są niewspółwykonalne.

1057. Rozum to przede wszystkim fortel, na który Ewolucja wpadła stopniowo, kiedy w toku swych bezustannych prób uczyniła w zwierzętach pewną lukę, miejsce puste, dziurę, którą koniecznie należało czymś wypełnić, jeśli nie miały natychmiast zginąć.

1058. Kultura jest instrumentem niezwykłym przez to, że stanowi odkrycie, które, żeby działać, musi być zakryte przed swymi twórcami.

1059. Kultura to wynalazek bezwiednie sporządzony i poty pełnosprawny, póki nie rozpoznany do końca przez wynalazców.
1060. Paradoksalność kultury w tym, że od rozpoznania ulega zapaści.
1061. Nic nie przyszło ciężiej filozofii człowieka nad uznanie, że jego powstaniu nie patronował ani uśmiech, ani chichot Nieskończoności.
1062. Rozum to coś takiego, co nierozumnie, a nawet przeciwnie rozumnie powstawało.
1063. Trudność każdego zadania jest względna, zależy bowiem od umiejętności sprawczych oceniającego.
1064. Rozum, jeśli jest Rozumem, czyli jeśli może kwestionować własne zasady, musi wykraczać poza siebie, zrazu tylko rojeniem, w zupełnej niewierze i niewiedzy, że naprawdę zdoła to kiedyś uczynić.
1065. Nie może być lotu bez wcześniejszych mrzonek o locie.
1066. Ustrojów wzeszła i szeszła ćma nieprzeliczona, a kod jest jeden.
1067. Ewolucja podwójnie błędzi: ustrojami, że są przez zawodność nietrwałe, oraz kodem, że przez zawodność dopuszcza błędy.
1068. Rozum, z drzewem życia, jest to owoc błędzącego miliardoleciami błędu.
1069. Trzy prawa Ewolucji: „Sensem przekaźnika jest przekaz”; „Gatunki powstają z błędzenia błędu”; „Budowane jest mniej doskonałe od budującego”.
1070. W Ewolucji działa ujemny gradient perfekcji ustrojowych rozwiązań.
1071. Możliwy jest wysoce skomplikowany bełkot!
1072. Język Ewolucji – jak każdy! – jest doskonały w potencjach, lecz on wszak był ślepy.
1073. Ewolucja to leniwy bełkot, uparty w plagiacie, dopóki nie popadnie w opał.
1074. Nie pracuje dobrze ten, kto z zamiarem sporządzenia łopaty wykonuje rakietę.
1075. Rozum, będąc wszechwrotnym, jest siłą rzeczy samozwrotny, że nie tylko prawa ciążenia idealizuje, lecz i siebie – więc ocenia siebie podług dystansu do ideału.

1076. Głupstwo filozofa bawi mocniej od głupstwa idioty.
1077. Miejsce, w którym techniczne dane procesu przerastają w etyczne, nie da się wykryć w niearbitralny sposób.
1078. Umysłową konfuzję najlepiej usuwa lepsza wiedza.
1079. Albo człowiek jest przypadkowy, a więc coś bezsensownego bezsensownie wypłuło go na arenę dziejów, albo jest konieczny, więc już entelechie, teleonomie i teleomachie ruszają hurmą w charakterze obrońców z urzędu i słodkich pocieszycieli.
1080. Horyzont myśli jest nierozciągliwie dany, ponieważ wkorzenia się ona w bezmyślność, z której powstaje (białkową czy lumeniczną – to wszystko jedno).
1081. Myśl, wypuszczona w powziętym kierunku, nie napotyka granic i poczyna kołować w samoodbiciach.
1082. Forma pokazu łatwo może zdominować jego treść.
1083. Mądrość substratu zawsze musi być prostsza od substratu mądrości, myśl mniej zawiła od tworzywa, którym jest myślana.
1084. Ofiarność, miłosierdzie, litość, samozaparcie jako wyrazy altruizmu są egoizmem gatunku, więc samolubstwem poszerzonym o formy życia podobne do własnej.
1085. Nie ma ziemskiej wiary bez takiej niezborności wewnętrznej, która w przekładzie na logikę równa się sprzeczności.
1086. Nauka bierze świat jaki jest, filozofia i teologia natomiast rozważają, czy nie mógłby być inny.
1087. Nie ma konkretnej osoby tam, gdzie nie ma konkretnego ciała.
1088. Człowiek, bardzo intensywnie oddany myśleniu, zatracą się w przedmiocie rozważań i cały staje się świadomością brzemioną duchowym płodem.
1089. Człowiek – to raczej jego rojenia, ich fatalna rozpiętość, przeciągły, nieustający zgrzyt pomiędzy zamierzonym a dokonywanym, jednym słowem, głód nieskończoności.
1090. Świat byłby trywialnie urządzony, gdyby najbliżej do prawdy było w nim najbardziej pomysłowym.
1091. Pierwszym obowiązkiem Rozumu jest nieufność wobec siebie.

1092. Geniusz to nowator uwięzły w swoim nowatorstwie, bo ma umysł urobiony w klucz, otwierający sprawy dotąd zamknięte.
1093. Filozofowie też zajmują się kluczami i zamkami, lecz tak, że do kluczy dorabiają zamki, nie otwierają bowiem świata, lecz postulują taki, który można rozewrzeć ich kluczem.
1094. Geniusz to kolor w ręku, najczęściej w grze, w której taki rozkład nie wygrywa.
1095. Geniusz pozostawia ślad w kulturze, lecz nie w dziedzicznym składzie populacji, bo powstaje od wyjątkowego spotkania zwykłych jej genów.
1096. Genialność jest wiązką darów silnie skupionych.
1097. Należy przerazić się tym widokiem, oznaczającym nietożsamość świata ze zjawiskami, które tworzą go i podtrzymują w istnieniu.
1098. Bóg nie tylko gra ze światem w kości, lecz nie daje zajrzeć do kubka.
1099. Każda myśl ma sobie właściwą konfigurację podłoża materialnego, które ją konstytuuje.
1100. Za pokojem najgłośniejszemu optują ci, co go naruszają.
1101. Więc gdy życie to wyjątek z reguły martwych planet, Rozum jest wyjątkiem z reguły życia, wyjątkiem wyjątkowym, i byłby kuriozalną rzadkością po Galaktykach, gdyby nie potęga ich liczby.
1102. Trzeba być gwiazdą, by ocaleć wśród gwiazd.
1103. Niczego tak sobie nie życzyście, jak dowiedzieć się o tym, czego nie możecie się dowiedzieć!
1104. Rozum bez świata byłby równie pusty jak świat bez Rozumu.
1105. Świat wydaje się w pełni przejrzysty tylko przez krótką chwilę wiary.
1106. Coraz więcej jest naukowców, a coraz mniej uczonych.
1107. Człowiek nie może sformułować całej wiedzy, jaką zawdzięcza osobistym doświadczeniom.
1108. Każdy obraz świata zawiera takie luki, lecz dla tych, którzy go utworzyli, są niedostrzegalne.
1109. Niewiedza o niewiedzy towarzyszy nieustępliwie poznaniu.

Maska

(1974)

1110. Na początku była ciemność i zimne płomienie.

1111. Znałam wszystkie miana dam, których zużycie wspierał troskliwy kunszt.

1112. W rysach znieruchomiła mu asymetria urodziwej brzydoty tak właściwej rozumności.

1113. Uśmiechnęłam się nie do niego, ale nad nim, korzystając z przejścia między wesołością a drwiną.

1114. Nie ma rady w obliczu urody, której doskonałość zdaje się potwierdzać hipotezę Absolutu.

1115. Nie powiedziałam mu tej nocy, kim jestem, nie chciałam mu bowiem kłamać, a nie znałam prawdy. Prawda nie może być sprzeczna.

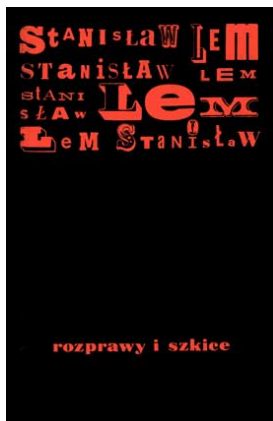
1116. Każdy wie, że nie można odwrócić gałki ocznej tak, aby źrenica zajrzała w głąb czaszki.

1117. Cudownie piękna dziewczica, jeśli ma się za instrument ciemnych sił i mówi o ukłuciach, o zegadłach, jeżeli mówi TO i TAK, jest dziewczicą szaloną.

1118. Oddaliliśmy się zaraz od Wenus Kallipygos, bo ostentacja, z jaką wyjawiała swoje, była niewłaściwa w naszym wczesnoromansowym stadium idealnych afektów i nieśmiałych napomknień o szczęściu.

1119. Proszę, aby ta część zeznania została mi oszczędzona.

1120. Wewnątrz panowała taka cisza, jakby od wieków śmierć była tu jedyną mieszkanką.

Rozprawy i szkice

(1975, artykuły 1957-1975 rr.)

1121. Będąc miarą rzeczy ziemskich, człowiek nie jest miarą całego Kosmosu.

1122. Aby sprawiedliwość wymierzyć, trzeba pierwszej zrozumieć racje sądzonych stron.

1123. Nic nie może być ważniejsze ponad wysiłek zrozumienia, dokąd świat nasz zmierza, i czy mamy mu stawiać opór, czy też, akceptując ten ruch, aktywnie w nim uczestniczyć.

1124. Nie wiemy, co zajdzie naprawdę, lecz winniśmy gotować się na to wszystko, co jest jeszcze w ogóle do pomyślenia – byle koherentnego, byle logicznego, byle wyraźnego.

1125. Literaturę odnawiać, literaturze pomagać, literaturę przysposabiać do świata można tylko z zewnątrz, rozsadzając jej zakrzeple postaci.

1126. Gdyż skoro świat nie chce się w kółko powtarzać, literatura nie powinna bez walki zrezygnować z dotrzymania mu kroku, jako malownicza gra z ukrytym zamysłem, jako żart, zaprawiony może i dramatycznym morałem, jako zabawa, nie z apodyktyczności pisarza, lecz z konieczności śmiertelnie poważna.

1127. Matematyka to żarna mielące to, co się do nich wsypało.

1128. Obrazy utworzone ze słów nigdy się tak nie pokrywają pewnie, jak konstrukcje matematyczne.

1129. Przekład jest projekcją przez inny język – w obręb innego kulturowego układu, projekcją zawsze niepełną, bo uruchamiającą rezonansowo tylko tę połąć sensów, w jakiej zakresie pokrywają się kulturowe repertuary dwóch nacji.

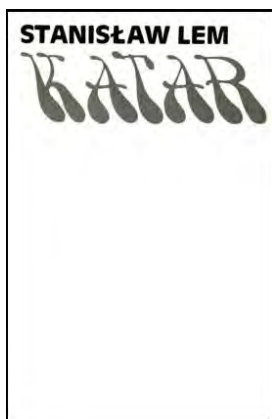
1130. Gdyby istniało literaturoznawstwo eksperymentalne, rychło udowodniłoby dość prostą prawdę – że tekst, faktycznie sensami od świata odcięty, nikogo nie może obchodzić.

1131. Kicz jest tedy produktem sfalszowanym tak, by uchodził za to, czym nie jest.

1132. Każdy gatunek literacki ma pułap arcydzielnosci; kicz taktykami prostackiej mimikry udaje, że wzbił się tak wysoko.
1133. Realizm ma nam sprawdzać po prostu świat, poezję sprawdza tylko poezja.
1134. Wykroczeniom czy naruszeniom nie należy apriorycznie przypisywać wadliwości: człowiek np. powstał dzięki kompleksowemu naruszeniu gatunkowego wzorca pramałpy.
1135. Zachodząca intensyfikacja takich poczynąń, jako poszukiwanie czystości jeszcze nie zdeflorowanej, pochłonęła już na naszych oczach i niewinne bajeczki dla dzieci, bo je poprzerabiano na pornografię.
1136. Jeśli natomiast powieść ma być realistyczna całą gębą, to już wtedy trudno i darmo: realizm to nie tylko przyjemności, ale i obowiązki.
1137. Realizm, jeśli się już ktoś przy nim uprze, zobowiązuje i może zmusić do takiego połączenia biegunki z czymś anielstwem, którego autor wolałby może uniknąć.
1138. Prawo wielkiej liczby, które w fizyce uśrednia, w literaturze – przyćmiewa, poszarza.
1139. Odlamek bursztynu, położony na czarnym aksamicie, to obiekt godny uwagi; sto miliardów takich odłamków to tylko olbrzymia kupa mętnożółtawego szkliwa, przywodząca na myśl nie tyle klejnoty, ile rozjechany traktorem ładunek butelek po piwie.
1140. Wszelka oryginalność, wyjątkowość, niezwykłość zostaje liczbą wygaszona, ulega w tłoku totalnej inflacji, nieznośny nadmiar sprawia, że nawet brylanty upodobniają się do szkła tłuczonego – czego wymagać od książek, które tylko rzadko są do brylantów podobne?
1141. Nie jest *Science Fiction* zwykłą uliczną, bo, nie pozbawiona wdzięku, bystrości, dowcipu, zachowuje się wcale przykładnie, jak wysokiej klasy „call-girl”, która przybywa ubrana przez najmodniejszych krawców i potrafi przy koktajlach nawet o filozofii porozmawiać, gdyż tego wymaga jej status ekskluzywny.
1142. Upływ czasu historycznego działa na literaturę niczym wiatr na ogień: małe płomyki gasi, a silne roznieca.
1143. Żyjemy w świecie, w którym nic nie jest już tak pewne jak to, że jutro nie będzie powtórzeniem dnia dzisiejszego.

1144. Świadomość zmiany, w jej narastającym przyspieszeniu, jest już własnością powszechną.
1145. Nikt zdrowy na umyśle nie szuka psychologicznej prawdy zbrodni w powieściach kryminalnych.
1146. Będąc jednym, a podając się za drugie, uprawia *Science Fiction* mistyfikację, zresztą za milczącą zgodą czytelników i wydawców.
1147. Literatura dostarczająca czytelnikowi po bosku zupełnej wiedzy o wszystkich zajściach powieściowych przedstawia dziś anachronizm, którego obrony nie podejmie się ani teoria sztuki, ani teoria poznania.
1148. Krytyk nie powinien być oskarżycielem dzieła, lecz jego obrońcą, takim jednak, któremu nie wolno kłamać.
1149. Żądanie doskonałej czystości gatunkowej stanowi dziś w literaturze anachronizm.
1150. Pierwiastek niesamowity spokrewniony z silnymi jadami tym, że może działać podniecająco tylko w małych dawkach. Nieopatrznie dozowany, zabija – co prawda nie czytelnika, lecz same utwory.
1151. Jedynym środkiem na technologię (na jej skutki jakoś fatalne) jest inna technologia.
1152. Pierwszą zasadą filozofii winno być hasło medycyny *primum non nocere* – w rozumieniu silnym, a w słabszym: „nie przeszkadzać”.
1153. Wartości są porównywalne, jeśli dany jest cel dążenia, drogi ku niemu alternatywne, jak również można „wycenić koszty” przebycia każdej w „jednej walucie”, np. energetycznej, informacyjnej albo „jednostek algedonicznych”, gdyby takie istniały.
1154. Im więcej zachodzi takich rzeczy, które we wczorajszym jeszcze mniemaniu na pewno nie mogły zajść, tym rozpaczliwiej cofa się myśl w przeszłość, szukając w niej wskazań.
1155. A może człowiek to takie zwierzę domowe, co samo siebie zdomestykowało?
1156. Destrukcja porządku cywilizacyjnego znajduje nieporównanie sroższy wyraz w terroryzmie, który z ruchu o politycznym ostrzu, więc osadzonego w tradycji, zmienia się łatwo w autonomiczną licytację na okrucieństwo.
1157. Taką logikę zmiany obserwujemy właśnie w świecie: sprawność działania ze środka do celu sama staje się celem.

1158. Nauka w swoich nieustępliwych wzrostach poznawczych dotrze wreszcie na taką wysokość, z której się natura pozazmysłowych realiów objawi niejako mimochodem.

Katar

(1976)

1159. Hotel celebrował jeszcze swoje plusze, stiuki i aksamity, ale od oficyn ciągnęło kuchennym zaduchem. Jakby arystokracie odbijało się kapustą.

1160. Wyłączyłem radio, jakbym zatrzasnął zsyp śmiecia.

1161. Niedługo będę starcem, pomyślałem, i tak mnie to zaskoczyło, jakbym sobie powiedział, że niedługo będę krową.

1162. Wulkany to było coś solidnego, budzącego zaufanie.

1163. Auto – wzmacniacz osobowości.

1164. Przecież i niedźwiedzia można nauczyć jazdy na rowerze, ale czy niedźwiedź jest do tego?

1165. Nie nadajemy się do Kosmosu i właśnie przez to z niego nie zrezygnujemy.

1166. Są dwa rodzaje strachu, wysoki od wyobraźni i niski, prosto z kiszek.

1167. Niebo wyciskało z siebie obłoki zlewające się w bielmo.

1168. Ludzie tak jak kozy potrzebują trawy, ale nie wiedzą tego tak dobrze jak one.

1169. Rezerwowy astronauta musi być choć w jednym calu świnią, bo coś czeka w nim na potknięcie tych właściwych, a jeżeli nie czeka, to osioł.

1170. Cywilizacja zaczyna się od bieżącej wody. Obmywania zawsze są po trosze symboliczne.

1171. Człowiek czuje się tak, jak jego skóra.

1172. Wszyscy są przesądni, choć nie wszyscy o tym wiedzą.

1173. Nikt nie stoi poza podejrzeniem, odkąd czcigodni adwokaci i inni notable przenoszą z ideowej sympatii bomby.

1174. Nic tak nie dopinguje policji jak bezradność.
1175. Nawet jak człowiek decyduje się zginąć, jest niesłychanie trudno rzucić się ze schodów głową w tył. Wolimy umierać przodem.
1176. Wyglądem są ludzie nauk ścisłych dość niepozorni w zestawieniu z humanistami w rodzaju filozofów.
1177. Na ogół rodzaj śmierci nie zależy od charakteru umierającego.
1178. W normie nie ma korelacji między sposobem życia i umierania.
1179. Śmierć jest nieswoista względem indywidualności.
1180. Wskazania przyrządów mogą zawieść, wtedy ostatnim indykatorem jest człowiek.
1181. Istnieje niezliczona ilość postaci ryzyka, ale nie pociąga mnie ryzyko banalne, powiedzmy takie jak rosyjska ruletka.
1182. Tylko przez morze głupstw dochodzi się prawdy.
1183. Wie pan pewno, jak wiele potrafią mówić fachowcy, lekarze, kiedy zupełnie nic nie wiedzą?
1184. Starość polega na tym, że już się zdobyło doświadczenie, którego nie można wykorzystać.
1185. Duch dziejów odszedł sobie i jeśli wróci, to już nie tutaj.
1186. Na ekstremistyczny terror nie ma skuteczniejszego środka ponad prewencyjne likwidowanie aktywistów.
1187. Na profilaktyczny mord wprost demokracja sobie nie pozwoli, może jednak przymknąć oczy na prorządowe skrytobójstwo z ograniczoną odpowiedzialnością pod dyskretnie upośrednionym nadzorem.
1188. Jeśli coś nigdy się nie zdarzyło, to jest bardzo mało prawdopodobne, żeby mogło się zdarzyć.
1189. Zdarzenia unikalne, jako niepodległe statystyce, bo jednorazowe, zachodzą, nie można jednak mówić o ich prawdopodobieństwie.
1190. Zagadki nie ma w ogóle. O tym, co możliwe, decyduje moc zbioru zdarzeń. Im silniejszy zbiór, tym mniej prawdopodobne zajścia mogą w nim zachodzić.
1191. Nieraz ma się znajomego, z którym nie łączą ani zainteresowania, ani szczególne przeżycia, z którym się nie koresponduje, widzi się go rzadko i

przypadkowo, niemniej to, że ten człowiek istnieje, ma ważne choć niejasne znaczenie.

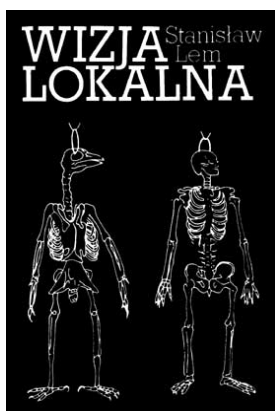
1192. Jak wiadomo, wszystkie państwa miłują pokój i wszystkie przygotowują się do wojny.

1193. Nie ma osób drażliwszych od dzieci.

1194. Nie było wprawdzie powiedziane wprost, ale można było wyczytać między wierszami aluzję do romansowych uczuć, zrodzonych w tragedii.

1195. Ludzkość tak się rozmnożyła i zgęściła, że zaczynają nią rządzić prawa atomowe. Każdy atom gazu porusza się chaotycznie, lecz właśnie ten chaos rodzi porządek.

1196. Wczorajsza niezwykłość staje się dzisiejszym banałem, a dzisiejsza skrajność – jutrzejszą normą.

Wizja lokalna

(1982)

1197. Im większy komfort, tym więcej męczy, a nawet poniża duchowo, bo człowiek czuje, że nie dorósł do korzystania z jego ogromu, jakby stał z łyżeczką przed oceanem.

1198. Tak to już jest w życiu, z głupstw wynikają wielkie rzeczy, choć częściej bywa na odwrót.

1199. Zemsta jest to jedna z większych słodczy życia, zwłaszcza, jak mówią eksperci, na zimno, bo wtedy najlepiej smakuje. Któż nie ma osobistych wrogów, dla których powstrzymuje się od folgowania szkodliwym namiętnościom, żeby doczekać w pełnym zdrowiu właściwej chwili?

1200. Z chrześcijańskiej miłości bliźniego wyprowadzono konieczność masowych rzezi innowierców, rozrywania końmi bogobojnych interpretatorów Ewangelii, grabienia bliźnich, uprowadzania niewolników, a mówiąc sumarycznie, nie ma tak wymyślnej zbrodni, której by nie dokonano pod auspicjami miłości oraz bojaźni Bożej.

1201. Ze wszystkiego może wszystko wyniknąć, a rozumu używa się w praktyce po to, aby piękne uzgodnić z haniebnym.

1202. Nie może pan ograniczać się do wiadomości o trójzębie Neptuna, chcąc wydobywać ropę z morskiego dna!

1203. Dyplomata tej rangi – tajny radca rzeczywisty – ma oczywiście sztukę spławiania interesantów w małym palcu.

1204. Żaden psychoanalityk nie schodzi w taką głęb duszy jak dochodząca (jakie pomięte dziś prześcieradła, co to się też przyśniło?).

1205. Cała historia polityczna Ziemi składa się z pomyłek i ich konsekwencji; od zarania dziejów państwa stawiały na fałszywe karty, robiąc to, co NIE leżało w ich najlepiej rozumianym interesie.

1206. Na politykę składają się błędne oszacowania przeciwników, a częściej jeszcze robienie przeciwników z potencjalnych przyjaciół, wskutek nieporozumień i myślowego niedowładu.

1207. Czy nie wiadomo mi o tym, że krytyczne decyzje, przesądzające o wojnach światowych, zapadały przy całkowitym nieuwzględnieniu raportów i innych niepodważalnych dokumentów wyjawiających, że wojny wypowiedać nie należy?

1208. Ten oszczędnościowy sposób złączenia w jednym miejscu i kanale funkcji tak diametralnych, jak usuwanie z organizmu nieczystości i uprawianie miłości, musiał się stać zgubą budującego kulturę rozumu.

1209. Kiedy biografom brak prawdziwych szczegółów z życia sławnego człowieka, zmyślają na potęgę fałszywe.

1210. Zauważyłem, że ma nową sekretarkę, tak przystojną, jakby nie umiała nawet pisać na maszynie.

1211. Bezstronny to obojętny albo sprawiedliwy. Bezstronny daje równe szanse wszystkiemu, a sprawiedliwy mierzy wszystko tą samą miarą.

1212. Świat nie jest sprawiedliwy, bo: Łatwiej w nim niszczyć, niż tworzyć; Łatwiej dręczyć, niż uszczęśliwić; Łatwiej zgubić, niż ocalić; Łatwiej zabić niż ożywić.

1213. To żywi dręczą, gubią i zabijają żywych, a więc nie świat jest im nieprzychylny, lecz oni wzajem. Lecz i ten, kogo nikt nie zabije, musi umrzeć zabity przez własne ciało, które jest ze świata, bo skądże? Powiemy zatem: świat jest niesprawiedliwy dla życia.

1214. Świat nie jest obojętny, skoro: Budzi nadzieję trwałości, niezmienności i wieczności, nie jest jednak ani trwały, ani niezmienny, ani wieczny: oznacza to, że jest zwodniczy.

1215. Jeśli Bóg istnieje i stworzył świat, to wiadomo, KTO uczynił go niesprawiedliwie stronnym, takim, w którym nie możemy być szczęśliwi. Jeśli Bóg jest, lecz nie stworzył świata albo jeśli GO nie ma, Tajemnica pozostaje, bo nie wiadomo, skąd się bierze nieżyczliwa stronność świata?

1216. Skoro dane pokolenie samo się nie przemienia, lecz wprowadza zmiany w potomstwo, czyż nie prościej i lepiej od razu usynować maszynę cyfrową albo cały ośrodek obliczeniowy?

1217. Nie ma takiej biedy, która nie mogłaby w pewnym zestrojeniu trafów i okoliczności stać się dla kogoś źródłem miłych doznań.

1218. *Per aspera ad astra*, lecz bardziej prozaicznie – droga do gwiazd wiedzie przez długoletni wyrok.

1219. Trzeba to jednak nareszcie powiedzieć w sposób wyraźny: astronautyka pachnie kryminałem.

1220. Żeby się dowiedzieć czegokolwiek – trzeba już coś uprzednio wiedzieć.

1221. Dopiero po śmierci może sobie człowiek pozwolić na wygarnięcie całej prawdy bez ogródek.

1222. Inteligencja i erudycja winny się równoważyć jak dwie szale wagi. Zbyt wielka erudycja ściąga za nogi mały rozumek na grząskie dno, a znów duch nie obciążony solidnymi ołowiankami wiadomości leci, dokąd mu się chce, przeważnie ku nieodpowiedzialnym fikcjom.

1223. Każde byle dostatecznie potężne dążenie ku szczęściu powszechnemu kończy się budowaniem kryminałów. Sama ta idea jest irracjonalną fatamorganą rozumu.

1224. Różne drogi prowadzą do piekła. Niektóre są usłane różami i polane miodem.

1225. Gdzie nie ma *law and order*, wygrywają kły, łokcie i paznokcie, a gdzie jest *law and order* od powijaków do krematorium, nieszczęście musi być takie samo, tylko ma inny smak.

1226. Każde społeczeństwo odpowiada najlepiej ludziom jakiegoś konkretnego pokroju. Ludzie ci wcale nie muszą należeć do jego elity.

1227. Ludzki świat to przemijanie samoudręczających się istot rozumnych (z małymi wyjątkami) w czasie i przestrzeni.

1228. Kura składając jajko, tym samym uzewnętrznia światopogląd empiryczny, racjonalistyczny, optymistyczny, kauzalistyczny oraz aktywistyczny.

1229. I wśród równych zdaje się, że najlepiej mają inni.

1230. Droga do największych odkryć wiedzie przez absurd.

1231. Katastrofa jest zawsze w zasięgu możliwości.

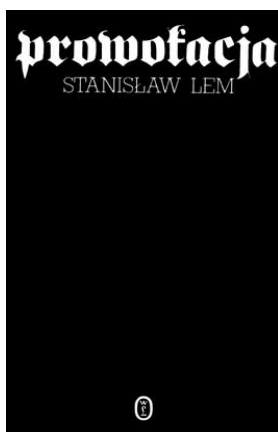
1232. Dobrobyt obeamyslnia i rodzi gwałt idący od rozpacz, nędzę ubóstwa zastępuje nędza rozpasania.

1233. Jak skrzela nie tłumaczą ryby poza wodą, tak pojęcia nie tłumaczą się poza kulturą, co wydała je na świat.

1234. Nazwę to katastrofą: powszechny raj, w którym każdy siedzi z własnym piekłem w sobie, i nie może dać drugim do posmakowania tego piekła, i niczego nie pragnie tak bardzo, jak udzielić innym tego smaku swojej kondycji.

1235. Czerwień kobiecych warg jest po to, żeby nie było na nich znać krwi, wysanej przy pocałunkach.

1236. Nigdzie bezsenność nie może udręczyć tak dokumentnie jak we śnie, toż bardzo trudno zasnąć, gdy się już śpi.

Prowokacja

(1984)

1237. Im bardziej totalny był mord, tym większa osłaniała go tajność.

1238. W kręgu kultury chrześcijańskiej, gdy już wszystko można zrobić, nie wszystko można jeszcze powiedzieć.

1239. Omyłki są wybaczone, jeśli prowadzą do zmiany błędnego stanowiska i do działań, jakich ta zmiana się domaga.

1240. Zbrodnia, jeśli nie jest sporadycznym przekroczeniem norm, lecz regułą kształtującą życie i śmierć, wytwarza własną autonomię, tak samo jak kultura.

1241. Śmierć zrównuje wszystkich umarłych.

1242. Człowiek powinien wiedzieć o sobie, o swojej historii i naturze więcej, niż mu to wygodne i przydatne do rzeczy praktycznych.

1243. Ludobójstwo, tak samo jak zbrodnia, popełniana dziś jakoby bezinteresownie, gdyż nie przynosząca żadnych doraźnych zysków sprawcom, nie może się już obejść bez zakłamania.

1244. Dobro nigdy nie powołuje się na zło jako na swą rację, lecz zło zawsze podaje za swoją rację jakieś dobro.

1245. Każdy wielki projekt, biały czy czarny, oddziela się w historii od projektodawcy i dopowiada się w zbiorowym działaniu według zawartej w nim logiki.

1246. Zło jest bardziej wielopostaciowe od dobra.

1247. Etyka zła nigdy nie wdaje się w autoapologię: zło zawsze uchodzi w niej za środek do jakiegoś dobra.

1248. Nasz wiek nie zna innych władców poza dobrymi. Dobre intencje zwyciężyły na linii całego świata – przynajmniej w deklaracjach.

1249. Kicz to zawsze naśladowanie tego, co kiedyś jaśniało w kulturze autentycznością, lecz było powtarzane i wylizywane tak długo, aż zeszło na psy.

1250. Jednakowoż z nosem przy piśmie nie wywęszy się sensu pisma.

1251. Można z zachcenia wymyślić dowolną religię, ale nie można w nią z zachcenia uwierzyć.

1252. Zło okazuje się pragmatycznie bardziej skuteczne od dobra, skoro w tej dyslokacji sił dobro musi przeczyć sobie, by powstrzymać zło.

1253. Nic tak nie podnieca dziś wydawców i autorów, jak książka, której nikt nie musi czytać, ale każdy powinien mieć.

1254. Wydawcy nie boją się niczego tak, jak wydawania książek, gdyż w pełni już działa tak zwane prawo Lema.

1255. Prawo Lema: „Nikt nic nie czyta; jeśli czyta, nic nie rozumie; jeśli rozumie, natychmiast zapomina” (Tegoż warianty: List do M.Kandla, 16 lutego 1978; List do S.Mrożka, 5 września 1978; 1979, *Byłem tym, który miał rację*; 1980, *Posthuma I*).

1256. Są wstawki reklamowe. Już tylko w nich pozostała Arkadia.

1257. Doskonaląc się w walce towarów o byt, reklama ujarzmi nas nie przez coraz lepszą jakość towarów, lecz skutek coraz gorszej jakości świata.

1258. Ludzie normalni robią rzeczy daleko bardziej szalone od wszystkiego, co robią wariaci. Różnica w tym, że wariat robi swoje bezinteresownie, normalny natomiast dla sławy, bo można ją wymienić na gotówkę.

1259. Nie ten jest lepszym strategiem, kto wie, że trzeba zaskoczyć przeciwnika, by go zwyciężyć, lecz ten, kto wie, jak to zrobić.

1260. Być człowiekiem znaczy to najpierw mieć życie duchowe, a nie mieć anatomię, podległą dodawaniu, dzieleniu i mnożeniu.

1261. Politycy to przecież też swego rodzaju eksperci, tyle że samozwańczy.

1262. Pogarszająca się umysłowa jakość przywódczych elit politycznych to skutek rosnącej złożoności świata. Ponieważ ogarnąć go w pełni nie może nikt, choćby obdarzony był największą mądrością, do władzy pchają się ci, co wcale się tym nie martwią.

1263. Pomagać innym można na mniej sposobów, niż im szkodzić, bo taka jest natura rzeczy, a nie metoda statystyczna.

1264. Świat nasz nie tkwi w połowie drogi między piekłem a niebem, zdaje się bowiem znacznie bliższy pierwszego.

Biblioteka XXI wieku

(1986)

1265. Mieszkamy w Kosmosie „byle gdzie”, u jakiegoś gwiazdowego przedmieścia.

1266. Każdy tekst może zawierać więcej znaczenia, niż weń włożył jego autor.

1267. Galaktyka, jako „urządzenie produkujące gwiazdy, planety oraz niekiedy życie”, czyni to – jako urządzenie losowe – nieuczciwie, bo nieobliczalnie.

1268. Astrofizyka postępuje w rozdziale poświęconym kosmogonii tak samo, jak śledztwo w procesie poszlakowym.

1269. Świat jest zbiorem losowych katastrof, zarządzanych ścisłymi prawami.

1270. Obecna we wszystkich religiach walka dobra ze złem nie w każdym poszczególnym wyznaniu kończy się triumfem dobra, lecz w każdym ustanawia dający się dostrzec – chociażby jako fatalność – porządek egzystencji.

1271. Prawa Natury działają nie mimo przypadkowych trafów, ale poprzez nie.

1272. Statystyczna furia gwiazd, miliardy razy roniących, by raz urodzić życie, zabijane przypadkową katastrofą, w milionach gatunków, żeby raz zaowocować rozumem, jest regułą, a nie wyjątkiem we Wszechświecie.

1273. Najbezpieczniejszym sposobem ukrycia niezwyklej idei, prawdziwej w każdym słowie i calu, jest jej publikacja jako *Science Fiction*.

1274. Nie ma doskonalszej metody ukrycia informacji wysoce tajnej, jak opublikować ją w masowym nakładzie.

1275. Niesłuchanie szybkie systemy popełniają niesłuchanie szybko błędy.

1276. Nie *ARTIFICIAL INTELLIGENCE*, lecz *ARTIFICIAL INSTINCT* należało symulować i programować w pierwszej kolejności, ponieważ instynkty powstały prawie miliard lat wcześniej od inteligencji, w czym jasny dowód na to, że są łatwiejsze do sporządzenia.

1277. Politycy wreszcie, jak to politycy, nie znali się na niczym.

1278. Im większe jest niszczące działanie pewnej siły żywiołowej lub broni technicznej, tym mniejsze układy mogą wyjść z zasięgu zniszczeń cało.

Pokój na Ziemi

(1987)

1279. Nie ma dobrej odpowiedzi na źle postawione pytanie.

1280. Człowiek jest tak urządzony, że sam nie wie, co wie. Zawartość książki można poznać ze spisu rzeczy, ale w głowie nie ma takiego spisu.

1281. Głowa jest jak pełny worek, ale żeby się dowiedzieć, co tam jest, trzeba wszystko po kolei powyciągać. Sięgać do pamięci myśla jak ręką do worka.

1282. Kto oddaje się liczbie mnogiej, za nic ma pojedynczą. Dlatego wielcy melioryści, co pragną uszczęśliwiać od razu całą ludzkość, cierpliwości nie mają dla poszczególnych osób.

1283. Normalny człowiek jest istotą wysoce nielogiczną i w tym jego człowieczeństwo.

1284. Skuteczność bojowa i rozum to różne rzeczy, przynajmniej na polu walki.

1285. Dwudziesty wiek zniszczył ceremonialną rytualizację wypowiedzania wojny. Świat z dwuczłonową alternatywą – wojny albo pokoju – przemienił się w świat wojny, co była pokojem i pokojem, który był wojną.

1286. To tylko fasada, za którą kryje się obłąd.

1287. Ilość dostępnych marzeń jest odwrotnie proporcjonalna do ilości posiadanych środków płatniczych.

1288. Kto ma wszystko, nie jest już w stanie marzyć o niczym.

1289. Broń inteligentna nie jest bronią optymalną. Może się, dajmy na to, przestraszyć. Może się jej odechcieć być bronią. Może wpaść na rozmaite koncepty.

1290. Żołnierz, żywy czy martwy, nie powinien mieć żadnych własnych konceptów.

1291. Inteligencja to wielowymiarowość czynu, to znaczy wolność.

1292. Kto sieje ewolucję, ten zbiera rozum.

1293. Rozum nie chce nikomu służyć. Chyba że musi.

1294. Kiedy technicy nie wiedzą, co się dzieje, bogactwem słownictwa dorównują lekarzom przy konsylium nad beznadziejnym przypadkiem.

1295. Jeśli cokolwiek może się zepsuć, na pewno się kiedyś zepsuje.

1296. Stuprocentową pewność daje tylko nieboszczyk, tę mianowicie, że nie wstanie.

1297. Pan Bóg, stwarzając świat, nie wziął pod uwagę statystyki i dlatego, kiedy zaczęły się awarie, i to już w raju, użył cudów, ale było za późno, bo nawet cuda nie pomogły.

1298. Jako pierwsza zaczyna świerzbić i łaskotać ta część ciała, w którą żadnym sposobem nie można się podrapać.

1299. Ludzie wierzą w to, w co chcą wierzyć.

1300. Jeżeli komuś na tym szczególnie zależy, może grzebiąc w księgach metrykalnych i innych dokumentach ustalić, czy pewna osoba miała aryjską babkę, ale nie może już stwierdzić, czyjej przodkiem z eocenu był sinantrop, czy raczej paleopitek.

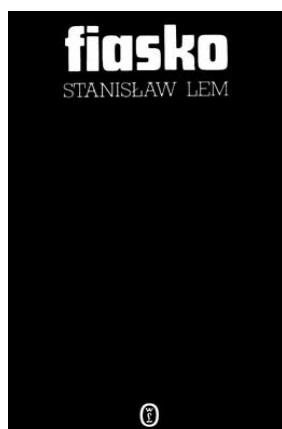
1301. Kiedy stawka jest dostatecznie wysoka, prawo przestaje się liczyć.

1302. Ciekawość pierwszy stopień do piekła.

1303. Wszystko zawsze jest inaczej, niż można wiedzieć.

1304. Dzieckiem być to tyle, co być skazanym na codzienne uwięzienie w celi tortur psychicznych, przezwanych nauczaniem.

1305. Lewa ręka wzięła mnie za prawą i uścisnęła.

Fiasko

(1987)

1306. Taki, jak ci da słowo, że skoczy za tobą do wody, to dotrzyma. A jak da, że będzie się tylko patrzył, jak toniesz, to także skoczy.

1307. Nie jest zbyt dobrze dla człowieka rozeznawać się w pełni cielesnego i duchowego urządzenia. Zupełne rozeznanie określa granicę ludzkich możliwości, a człowiek znosi je tym gorzej, im mniej jest z przyrodzenia ograniczony w zamiarach.

1308. Technologia jest obszarem groźnych pułapek i kto weń wkroczy, łatwo kończy fatalnie.

1309. Poznawanie świata bez szkód nie jest możliwe.

1310. Tak zwany kontakt może się stać darem Danaów. Otwarcie szkatułki Pandory.

1311. Szanuję go za to, że wyprowadza mnie z równowagi. Wszystkiemu przyprawia skrzydła. Albo rogi.

1312. Życie powstaje i trwa na planetach miliardami lat, lecz jest wtedy nieme. Cywilizacje wyrastają zeń nie aby szczeznąć, lecz przepotwarzyć się w to, co pozaczłowiecze.

1313. Ten, Kto stworzył świat, uczynił spotkania Stworzonych różnogwiednie mrzonką.

1314. Dzieje ludzkie biegną zawsze inaczej niż myśl, skierowana ku ich przepowiedni.

1315. Fizyka jest wąskim szlakiem, wytyczanym przez czeluście, nieposiężne dla ludzkiej wyobraźni. Jest to zbiór odpowiedzi na pewne pytania, które zadajemy światu, a świat udziela odpowiedzi pod warunkiem, że nie będziemy mu stawiali innych pytań, tych, które wykrzykuje zdrowy rozsądek.

1316. Czymże jest zdrowy rozsądek? Jest tym, co ogarnia intelekt stojący na zmysłach takich samych, jak zmysły małp.

1317. Intelekt chce poznawać świat zgodnie z regułami ukształtowanymi przez jego ziemską niszę życiową.

1318. Uważam świat za urządzony życzliwie, skoro umiemy ovladnąć tym, co sprzeczne z naszymi zmysłami.

1319. Człowiek łaknie ostatecznych prawd. Sądzę, że tak samo zachowuje się każdy śmiertelny rozum.

1320. Cóż to jest – ostateczna prawda? To koniec drogi, gdzie nie ma już ani dalszych tajemnic, ani dalszej nadziei. Gdzie o nic nie można już pytać, skoro padły wszystkie odpowiedzi. Nie ma takiego miejsca.

1321. Kosmos to labirynt zbudowany z labiryntów.

1322. Z matematyki można też konstruować światy pozakosmiczne, bez względu na to, czy istnieją.

1323. Środowisko jest posłusznym opiekunem i w tej mierze, na jaką je stać, podług życzeń czy żądań umie się przekształcać.

1324. Czy wolno nazwać postępem wiedzy sytuację, w której specjalizacja rozdrabnia działalność poznawczą, budowlaną, intelektualną, twórczą, tak że w każdym fachu każdy coraz głębiej nawierca swe coraz mniejsze poletko?

1325. Co dla jednego człowieka jest ułudą lub próżniactwem, dla innego może być życiową pasją.

1326. Kto Kosmos poznaje, ten w Kosmosie ginie.
1327. Myśl o obcogwiezdnych inwazjach jest projekcją agresywnych cech drapieżnego, z grubsza okrzesanego małpoluda.
1328. Umysł człowieka, tak samo jak każdy układ przetwarzający informację, nie może ostro odgraniczyć całkowitej pewności od domniemań.
1329. Nic nie umie zachowywać się bardziej nierozumnie od rozumu.
1330. Skoro nie znamy ani warunków wyjściowych, ani granicznych, nic nie obróci niewiadomych w wiadome.
1331. Gdy nie wiadomo, co lepsze, nie ma taktyki nad czysto losową.
1332. Myśmy nie tylko zrobili z rajskiego jabłka kompot, ale piłujemy już Drzewo Wiadomości.
1333. Bujność wyobraźni powinna mieć granice.
1334. Wysoka technologia nie wyklucza wierzeń religijnego typu.
1335. Fizyka nie unicestwia metafizyki. By dotrzeć do wspólnoty zamierzeń ludzi różnych ziemskich kultur i epok, trzeba przynajmniej wiedzieć, że byt materialny nigdzie nie był uznawany za wszystko, co, istniejąc, w pełni zaspokaja egzystencję.
1336. Zaczne intencje też winny mieć granice.
1337. To, co matematycznie nadzwyczaj mało prawdopodobne, ma tę własność, że się przecież czasem zdarza.
1338. Przemoc jest argumentem nieodpartym.
1339. Błąd nie musi być tożsamy ze zbrodnią. Ale może być.
1340. Technologia, raz okrzepłszy, staje się zmienną od podłoża cywilizacyjnego niezależną.
1341. Gdy brak minimaksowych rozwiązań, nie ma decyzji lepszych nad czysto losowe.
1342. Można współczuć mękom jednostki, rodziny, lecz zagłada tysięcy tak samo jak milionów istnień jest zamkniętą w liczbach abstrakcją, której treści egzystencjalnej nie da się ogarnąć.
1343. Demonstracja siły zwichnęła się w kataklizm.

1344. W kategoriach teorii gier byłby to cud, taki sam jak główna wygrana na loterii tego, który nie kupił żadnego losu.
1345. Napędzana trwałym konfliktem ewolucja technomachiczna staje się zmienną niezależną od typu ustrojów, ponieważ tę ewolucję kształtuje struktura konfliktu, a nie struktury społeczne.
1346. Granice wyobraźni leżą daleko poza granicami teoriiotwórczości.
1347. Hipotezy, nie brane za odskocznię realnych działań, mogą być fałszywe, ale nie zgubne.
1348. Środki mogą tak łatwo przesłonić cel i same stać się celem.
1349. Człowiek często nie rozpoznaje tego, co widzą postronni.
1350. Gdyby stał pan na przepełnionej łodzi ratunkowej, a tonący, dla których brak miejsca, czepialiby się burt, przez co łódź mogłaby przewrócić się i utonąć, odcinałby pan ręce. Prawda?
1351. W mojej eschatologii nie ma mniejszego zła. Z każdą zabijaną istotą ginie cały świat. Przez to arytmetyka nie daje etyce miar. Nieodwracalne zło jest pozawymierne.
1352. Jeżeli ten pomysł nie jest kretyński, to jest genialny.
1353. Iluzję nie do utrzymania odbierało się niczym obłudę.
1354. Na pytania o swoją „ostateczną istotę” świat odmawia „ostatecznych” odpowiedzi.
1355. W nauce nieodzowna jest powściągliwość: są pytania, jakich nie wolno w niej stawiać ani sobie, ani światu, a ten, kto je przecież stawia, jest jak ten, kto ma pretensje do lustra, że powtarza odbiciem każdy jego ruch, lecz nie chce mu wytłumaczyć, jakie jest wolicjonalne źródło jego ruchów.
1356. Gdyby ludzie od jaskiniowej epoki robili tylko to, co wyglądało na możliwe, do dzisiaj siedzieliby w jaskiniach.
1357. Kiedy odwracamy się od świata, świat nie znika.
1358. Gdzie jest myśl, tam jest i okrucieństwo. Chodzą w parze. To trzeba przyjąć, skoro nie można tego zmienić.
1359. Nowożytna fizyka wymaga takiej wyobraźni, która nie cofa się przed niczym.
1360. Rozum bez odwagi tyleż wart, co odwaga bez rozumu.

Opowiadania różne

(1945-1996)

1361. Bohaterstwo jest wtedy, jeśli się ma dwie drogi: ucieczki i ataku. (1946, *Hauptsturmführer Koestnitz*)

1362. Dobry wiersz można bardzo łatwo poznać: po tym mianowicie, że niezupełnie jest w słowach. (1947, *Ogród ciemności*)

1363. To bardzo nieładnie dla swojej prywatnej sprawy robić publiczny koniec świata. (1947, *Koniec świata o ósmej*)

1364. Cynizm jest najprostszym środkiem znieczulającym na cudze cierpienia. (1953, *Siostra Barbara*)

1365. O nędzo człowieczej egzystencji, oscylującej wiecznie między brakiem i nadmiarem. (1956, *Szczur w labiryncie*)

1366. Nie ma snów śnionych wspólnie. (1956, *Szczur w labiryncie*)

1367. Cywilizacja sadystoidalna. Wyżywa swe instynkty w torturowaniu stwarzanych przez siebie maszyn. (1959, *Inwazja z Aldebarana*)

1368. Dlaczego rzeczywistości niepodobna przewidzieć? Bo nikt nie ma tyle odwagi, co ona. (1959, *Młot*)

1369. Na kłamstwo nie ma bezpiecznika. Ono jest funkcją kombinatoryki możliwych połączeń. (1959, *Młot*)

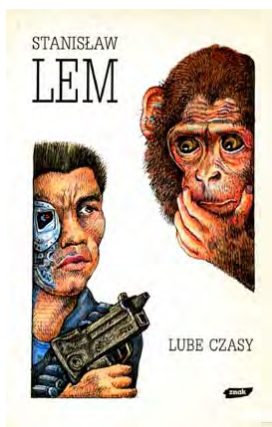
1370. Wirowanie spiralnych mgławic, planetarne porody gwiazd, powstawanie życia na planetach – to tylko kolejne fazy powtarzającego się wiekiście cyklu, którego każdorazowym kresem jest jedna, rozsadzająca wszystko myśl. (1959, *Przyjaciół*)

1371. Można mieć brzydką kobietę czy zwykłą i zazdrościć tym, co mają piękne, ale w końcu kobieta jest kobietą. (1961, *Formuła Lymphatera*)

1372. My tracimy połowę życia na naukę, po to aby w drugiej połowie przekonać się, że trzy czwarte tego, czym napchaliśmy głowę, jest niepotrzebnym balastem. (1961, *Formuła Lymphatera*)

1373. Wszechmoc, rodzicielka paradoksów, jest otchłanią, w której każde godzi się z każdym, wszechwiedza zaś towarzyszy temu przymusowi kojarzeń, zmieniając się w najbezmyślniejsze z ech. (1963, *Pamiętnik*)

1374. Wszelki nadmiar swobód utrudnia narodziny harmonii. (1963, *Pamiętnik*)
1375. Czymże innym jest matematyka, jeśli nie logiką rozśpiewaną? (1963, *Pamiętnik*)
1376. Człowiek inteligentny toby tylko grymasił, ulepszał, poprawiał, a to nie tak, a tamto niedobre, a idiota jest zadowolony. (1963, *Wyprawa profesora Tarantogi*)
1377. Cywilizację zaczynają właśnie idioci, a potem ludzie inteligentni ponoszą konsekwencje, kombinują, mordują się. (1963, *Wyprawa profesora Tarantogi*)
1378. Wskutek braku czasu i nie sprzyjających okoliczności większość ludzi schodzi z tego świata, nie zastanowiwszy się nad nim. (1972, *Sto trzydzieści siedem sekund*)
1379. Żyjemy w czasach fatalnych dla gawędziarzy, bo to, co opowiadają przystępnie, jest anachroniczną starocią, a to, co mówią rewelacyjnie, wymaga całych stron encyklopedii i podręcznika uniwersyteckiego. (1972, *Sto trzydzieści siedem sekund*)
1380. Mój przyjaciel z owego rzadkiego, najcenniejszego gatunku nie pytających o nic. (1972, *Sto trzydzieści siedem sekund*)
1381. Ludzkość była dotąd trafiona niespodziankami postępu jak zajęć śrutem w polu – bez uprzedzenia, orientacji i zaprawy. (1979, *Godzina przyjęć profesora Tarantogi*)
1382. Ktoś sobie lekkomyślnie majstruje, a potem cała ludzkość ugina się pod konsekwencjami. (1979, *Godzina przyjęć profesora Tarantogi*)
1383. Niesprawdzalne wierzenia w kwestii świata i bytu są gruntem, podtrzymującym każdy ludzki krok. (1979, *Godzina przyjęć profesora Tarantogi*)
1384. Jeśli można wynaleźć nową technikę, można też wynaleźć nowe dla niej zastosowanie. (1979, *Godzina przyjęć profesora Tarantogi*)
1385. Cywilizacja stanowi „urządzenie” mające na celu usunięcie przypadku z ludzkiego życia. (1982, *Pan F.*, tł. z niem. T.Lem, 2004)

Lube czasy

(1995, artykuły 1994-1995 rr.)

1386. Przez przeludniony świat idzie fala morderczych skłonności, a większość ludzi okazuje się nosicielami chętek, by w mordzie partycypować, choćby jako obserwatorzy.

1387. Trudno wymierzać sprawiedliwość tam, gdzie zbrodnia i zło wykroczyły poza ostatnią granicę pojmowania ludzkiego.

1388. Kiedy spojrzeć na Ziemię z wysokości 600 km, wtedy widać jeszcze wyraźniej, do jakiego stopnia irracjonalne i szalone są powody, dla których ludzie mordują się na wszystkich kontynentach.

1389. Przemoc i mord zyskały w życiu międzynarodowym pełne prawo obywatelstwa.

1390. Stosunkami międzypaństwowymi rządzi zasada siły.

1391. Przyszłość zawsze wygląda inaczej, aniżeli to sobie wszyscy wyobrażają. (Później podobne: Przyszłość wygląda zawsze inaczej, aniżeli potrafimy ją sobie wyobrazić. (1998, *Biedy z nadmiaru*)).

1392. Na życie ludzkie coraz mocniej wpływają gwałtowne erupcje technologii, a skłonność ludzka, by wykorzystać je raczej ku złemu niż ku dobremu, coraz wyraźniej przy tym się rysuje.

1393. Technologiczne moce, stworzone przez człowieka, zaczynają powoli dokonywać manewru „w tył zwrot” i ostrzem wchodzić w swego twórcę.

1394. To, co człowiek stwarza, buduje i wznosi, może być niekiedy powodem do dumy, ale w porównaniu z siłami natury możliwości nasze są znikome.

1395. Człowiek w zwierciadle mediów jawi się albo jako potworne bydlę, którego główne zainteresowania stanowią pedofilia i sadomasochizm, albo – w najlepszym razie – jako miłośnik zaśmiecającej umysły tandety.

1396. Prymitywnie utylitarny, użytkowy stosunek do kultury i do nauki wszędzie się szerzy.

1397. Wolność w naszej epoce jest wielowymiarowa i rozciągliwa, nie powinna być jednak rozciągliwa bezgranicznie ani bezkarna.

1398. Błyskawiczność przekazu informacji powoduje rzeczywiście zmniejszenie się globu, ale nie powstaje przez to niewinna wieś globalna, o której pisał McLuhan, tylko raczej jakieś dzikie pola, na których występpek szerzy się gwałtownie jak pożar.

1399. U podstaw mechanizmu współczesnego świata, niby ów ciężar, który powoduje, że zegar w ogóle chodzi, tkwi worek wypełniony ludzką krwią.

1400. My, ludzie, możemy żyć tylko w dość wąskim diapazonie temperatur, także i społecznych.

1401. Nie jest dobry nadmiar wolności, wolność bezkarna, i nie jest dobrze, jeśli tej wolności jest tak mało, jak było za komuny.

1402. Bardzo dużo jakiegoś diablego nasienia w ludziach siedzi.

1403. Pewno żadnych lubych czasów nigdy nie było i zawsze ktoś komuś nogi wyrywał – tyle że z niejednakowym natężeniem.

1404. Jesteśmy gatunkiem, który niszczy wszystkie inne, a potem zajmuje się ich ochroną.

1405. Nie istnieje mniejsze zło. Zło jest złem i nie można diabłów dzielić na wyższe i niższe – jest diabeł i koniec.

1406. Arytmetyka nie jest miarą dla etyki.

1407. Ten, kto ma wszystko, nie ma nic.

1408. Żaden pociąg pospieszny nie porusza się z taką prędkością, z jaką oddalają się dziś od siebie epoki w literaturze.

1409. To jednak fatalne, że między polityką a moralnością panuje taki rozziw.

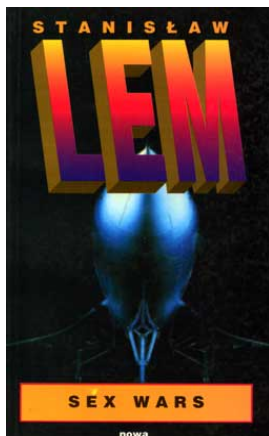
1410. Telewizja światowa przemieniła się w wielki zakład pogrzebowy, który z najróżniejszych stron zmiata nieszczęścia i katastrofy.

1411. Technologia jest zmienną niezależną cywilizacji.

1412. Cywilizacja Białych ustępuje – zostają jej męty.

1413. Jesteśmy ostatnimi relikdami natury w zdewastowanym przez nas, technologicznie przerobionym świecie.

1414. Nauka ingeruje w nasze ciało zgodnie z „taktyką salami”: plasterk za plasterkiem – nie sposób stwierdzić, w którym momencie ta ingerencja przestaje być neutralna i gdzie leży granica, po której przekroczeniu winniśmy bronić naszej integralności.

Sex Wars

(1996, artykuły 1979-1995 rr.)

1415. Zło istnieje potencjalnie w nas samych.

[Rzeczywiście, ZŁO jest w cZŁOwieku. Literalnie cZŁOwiek na 3/8 (37,5%) zawiera ZŁO. Czy to tylko polak? :) – W.J.]

1416. Człowiek stał się dlatego panem planety, stojącym nad wszystkimi gatunkami, ponieważ ukształtował go w zabójczej uniwersalności zbieg wahań klimatycznych z wielką plastycznością genetyczną.

1417. Ludobójstwo zawsze towarzyszyło ludzkiej historii, tylko w szkolnych podręcznikach zostało hieratycznie upiękzone, przyodziane w patriotyzmy, w ich heroicznie barwy.

1418. Jeżeli historia się powtarza, to nie farsowo, jak wymyślił sobie Marks, lecz krwawo.

1419. Cywilizacje historii były dziejami walki z naszym złem; były to walki, zawsze kończące się porażką.

1420. Świat utopii to ekstremum dobroci powszechnej. Uczestniczą w niej wszyscy.

1421. Świat baśni zachowuje się jak ojciec pomagający wygrać dziecku nie dlatego, ponieważ jest najlepsze, ale dlatego, że jest jego dzieckiem.

1422. Świat bajki to jakby najszlachetniejszy z szulerów, który nie dopuści do tego, by jego faworyt mógł przegrać.

1423. Baśń pokazuje świat aż cudownie zinwertowany dla pokrzepienia serc.

1424. Mit ekstrahuje z rzeczywistości i zagęszcza w sobie ślełą arbitralność losu.

1425. Świat baśni jest jak sędzia, do niesprawiedliwości przychylny zacnemu podsądnemu.

1426. Świat mitu to sędzia, który skazuje na śmierć, a ciężko chorego skazana najtroskliwiej leczy po to, by ów mógł o wyznaczonej godzinie stanąć zdrów na szafocie.

1427. Utopia jest skrajnym błogostanem. Musi więc trwać niezmiennie, bo gdyby się pogorszyła, przestałaby być utopią, a jeśliby się doskonaliła, tym samym wyjawiałaby swą wcześniejszą niedostateczność.

1428. Utopia musi być doskonała dla tych samych powodów, dla jakich doskonały musi być Bóg.

1429. Utopia to projekt socjalny, co ma być najznakomitszy z możliwych i w tej znakomitości typowy po wszystkie czasy.

1430. Człowiek sam jest płodem Natury oraz samourobień społecznych.

1431. Stronności powszechnego dobra odpowiada w antyutopii stronność powszechnego zła, zdająca się być magnesem nieodparcie przyciągającym wyobraźnię socjologiczną.

1432. Świat antybaśni powinien być stronny indywidualnie, powodzi się w nim najgorzej – najlepszym, więc suma dobra i zła też, jak w baśni, jest stałą, lecz przy odwrotnej dystrybucji: dobro będzie ukarane, a zło nagrodzone.

1433. Ceną gry jest w baśni szczęście zacnych, które usiłują im wydrzeć niecni.

1434. W antybaśni szczęściem musi być nieszczęście innych i tym samym szczęście to ustaje, gdy tamto znika.

1435. Antyutopia jest więzieniem i szafotem ludzkich nadziei, nic wspanialszego nad stanowisko dozorczy i kata nie może być w niej dostępne.

1436. Zło jest w antyutopii rozmyte, bezosobowe, działa bowiem poprzez ludzi raczej, aniżeli z nich.

1437. Szczęście złych nie może być stanem, lecz tylko chwilą.

1438. Każda ogłoszona pochwała zła, pretendująca do rangi dyrektywy powszechnej, musi stać na kłamstwie.

1439. „Postmodernizm” jest zatarciem granic kreacyjnych pomiędzy dziełem (ładem, kompozycją podległą określone stylowi) a śmieciem.

1440. Kiedy się wychodzi z wystawy nowożytnej plastyki, prawdziwie rzecz można, że jej eksponaty przed bombardowaniem wyglądają tak samo, jakby wyglądały i po bombardowaniu.

1441. Technotwórcza cywilizacja może zapędzić człowieka w głąb tak usztucznionego środowiska, aż będzie on jej „miejscem najgłupszym”.

1442. Można władać językiem świetnie po to, żeby wygłaszać i myśleć nonsensy.

1443. Świat nasz idzie w złą stronę.

1444. Brak zwięzłości jest brakiem celności.

1445. Ten świat pełen zagrożeń, zagadek, tajemnic, w którym nie jakiś miecz Damoklesa zawisł nad naszymi głowami, ale cały przestwór wypełniają takie miecze, ulega odtrąceniu, unieważnieniu, wzgardzeniu, porzuceniu.

1446. Człowiek jest urządzeniem informacyjnym, w którym funkcjonują nadajniki i odbiorniki sygnałów digitalnych oraz analogowych.

1447. Głupota motorem dziejów.

1448. Czas, tylko on jeden umie być najwyższym trybunałem, odczynnikiem, który niczym kwas królewski potrafi kruszec prawdziwy, oporny na przemijanie, oddzielić od wietrzejącej pozłoty.

1449. Najkorzystniejsze jest przepowiadanie korzystne dla przepowiadającego: a zatem nietrafne, lecz pokupne.

1450. Teleologii jak ognia w badaniu zjawisk rozwojowych należy się wystrzegać.

1451. Łagodność to sojusznik występku.

1452. Człowiek myślący powstał wtedy, gdy zaczęto zwłoki zmarłych nie tak jak zwierzęta po prostu kędyś porzucać, ale grzebać w zrytualizowanej pozycji ciała.

1453. Idioci, idiotnicy, idiotowcy, idiocenci oraz kretynowcy, kretynidzi, kretyniści i podobni im zwyrodniałowie mnożą się w szalonym tempie pod wpływem jadów informacyjnych, słanych z orbit stacjonarnych.

1454. Starość polega na tym, że człowiek nie jest po prostu stary, ale postrzega, że jest coraz starszy.

1455. Serce to motor, dalej się jechać nie da, a jeżeli brak porządnego zakładu naprawczego, wysiąść przychodzi w grób.

1456. Większość ludzi wygląda na golasa brzydko i to, myślę, czyli chęć ukrycia tej brzydoty, podległej srogiemu ciężeniu ziemskiemu, wywołała i wywołuje intensywną potrzebę odzieży.

1457. Atrakcyjność erotyczna widocznie składa się z drobnych elementów i wcale nie polega na eksponowaniu narządów rodnych.

1458. Człowiek rozumny jest statystycznie głupi, a im większy postęp techniki, tym większa szansa dla głupoty, aby się powielać, aby się gzić, ewentualnie niszczyć, deptać, burzyć i mordować.

1459. Czytelnik, który ma przed sobą literacki tekst, ma do czynienia z „cieniami”, a nie z „samym obiektem skonstruowanym”.

1460. Język jak cień pokazuje nam to, co rzuciło ten cień, ale wszak nie pokazuje wprost znaczeniem niczego poza „językowymi cieniami”.

Tajemnica chińskiego pokoju

(1996, artykuły 1993-1996 rr.)

1461. Na początku życia było istotnie słowo – KODU GENETYCZNEGO.

1462. NIE MA chyba takiej dziedziny żywota, której dzięki środkom techniki (a szerzej – wiedzy naukowej, technicznej, chemicznej) nie dałoby się wywichnąć w nadużycie.

1463. Człowiek stwarza narzędzia niekoniecznie z zabójczymi intencjami, ale do takich zamierzeń narzędzia zazwyczaj łatwo dają się dostosować.

1464. Język jest bowiem i naszą siłą, i zawodną słabością: dlatego nauki ścisłe „wycofują się” w obszary matematyzacji, gdzie jednak czyha na nie Goedłowska pułapka.

1465. Nauka sprawdza się w zastosowaniach, tj. w rzeczywistości, a nie tylko, jak np. filozofia z jej mnóstwem rozgałęzień, na papierze, na który spływa z łysiejących głów.

1466. Nie mamy się czym chwalić: powstaliśmy jako kanibale i swego rodzaju wypaczony, bo nie zajęty samojedztwem kanibal się w człowieku ostał.

1467. Matematyka rzeczywiście może jak zbyt osobliwie upleciona sieć łowić nie tylko wieloryby czy płotki światowego oceanu, ale także głupstwa – i tym samym wodzić na manowce.

1468. Nawet zwyczajna mucha jest pod wieloma względami sprawniejsza od superkomputera, aczkolwiek nie umie ani w szachy grać, ani się niczego dla jej genomu nowego nie nauczyć.

1469. To, że człowiek nie jest „maszyną do niczego”, skoro wynalazł zasadę prometejską i faustyczną, pochodzi stąd, że opuściliśmy państwo naturalnej ewolucji i dzięki rozumowi musimy żyć i przeżywać „na własny rachunek”.

1470. Metafor nie powinniśmy się obawiać, jest to bowiem jedna z najskuteczniejszych broni, ratujących nam wypowiedzi językowe przed każdym *regressus ad infinitum*, który wykrył Goedel.

1471. Przyjęło się w naukach ścisłych twierdzenie, że one ukazać mogą, co z czym i jak, nie pozwalając poszukiwać odpowiedzi na pytania o „istotę” czegokolwiek.

1472. Faktem jest, że na pytanie, gdzie jest informacja i jakie ma własności, można odrzec, że jest wszędzie i że może mieć dowolne własności, niekoniecznie zgodne z prawami Natury.

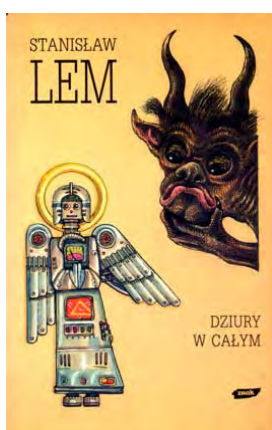
1473. Informacja bez fałszerstw jest niestety fikcją.

1474. Dziecko musi się pierwszej dowiedzieć, że Księżycą rączką zdjąć z nieba się nie da, ażeby ono po kilkudziesięciu latach mogło uczestniczyć w programie *Apollo*.

1475. Kultury ani jej powstawania, jej „emergencji” symulować się nie da.

1476. Czynności ofiarnicze, brzydziej mówiąc wynikające z mniemania, iż bóstwa patronujące światu są korumpowalne (przekupne), to właściwie przekonanie jest powszechnie uniwersalne dla wszystkich bodajże wiar.

1477. Metastazy w bliską przyszłość optymizmu poznawczego zadowoleniem napawać nie mogą.

Dziury w całym

(1997, artykuły 1995-1997 rr.)

1478. Klonacja stanowi jedną z metod robienia maksymalnego hałasu za pomocą działań, które w gruncie rzeczy coś innego oznaczają, aniżeli powszechnie się sądzi.

1479. Trudno zabronić produkowania cegieł, a jak ktoś już ma cegły, to w jakimś ustroniu na pewno świątynię Belzebubowi postawi.

1480. Warto zwracać się w demokracji o opinię ogółu w wielu sprawach, tam jednak, gdzie chodzi o problematykę wymagającą ZNAWSTWA FACHOWEGO, pytanie ignorantów mija się z celem.

1481. Trzeba zawsze szukać ZŁOTEGO ŚRODKA pomiędzy sądami ekspertów. Inna rzecz, że i eksperci mogą się mylić.

1482. Człowiek jest spychany na pozycję bierną wobec wyzwań rzucanych mu przez cywilizację, a technologia, która ma go zabawić, okazuje się czasem technologią rozrywającą jak bomba.

1483. Piętno pierwotnego grzechu ciąży na nas, wyprowadzając zło z tego, co miało być pierwotnie dobre.

1484. Jest rzeczą niemożliwą nie dysponować żadną wiarą.

1485. Ogromna większość rzeczy, które wiemy o doczesnym bycie, opiera się na wierze albo w autorytety, albo w to, co przeczytaliśmy w książkach.

1486. Im wyższy poziom technologicznego przekazu, tym łatwiej rozpowszechniać brednie, a ludzie brednie niestety lubią.

1487. Każda technologia ma dobrą i złą stronę, a użytek, jaki ludzie robią z owoców poznania, zależy od nich samych.

1488. Jesteśmy w bardzo dziwnym sensie mieszkaniem niecnymi i dobrych intencji.

1489. Prawda jest w naszej kulturze wartością naczelną i trzeba się przyznawać do czynów nie tylko ładnych, ale zwłaszcza wstydlivych.

1490. Wojenny teatr podszyty jest od strony słabych wielkim, krwawym nieszczęściem, a od strony wielkich i mocnych – zwyczajnym cynizmem.

1491. Powinniśmy możliwie najlepiej orientować się w tym świecie i próbować rozpoznać autentycznych, nie zmyślonych wrogów.

1492. Próba mijającego czasu jest próbą najwyższej surowości.

1493. Granica między rozsądnymi dociekaniem a tak zwaną mętnologią prawie zupełnie się w naszych czasach zatarła.

Bomba megabitowa

(1999, artykuły 1996-1999 rr.)

1494. Widać wyraźnie w przedłużającym się ruchu naszych hipotez bezustanną, wysiloną chęć wyrwania się poza granice, także umysłowe, danego nam człowieczeństwa.

1495. Każda bez wyjątku nowa technologia ma awers korzyści i zarazem rewers nowych, nieznanych dotychczas bied.

1496. Internet to sieć, która nic nie rozumie, jeno informacje przesyła i strony z sobą łączy.

1497. Wzrastająca na całym świecie ilość „ekspertów”, którzy chcąc się „wykazać”, produkują mało albo nic niewarte wyniki swoich przemyśleń jako „nowe hipotezy naukowe”, jest tym samym, czym piasek i muł, który z wielkich zbiorników wodnych kieruje się ku turbinom i gdyby nie specjalne urządzenia filtrujące, wnet by wszystkie turbiny „zatkało”.

1498. Internet nie może odróżnić informacyjnego ziarna, którego w nim jest mało, od informacyjnych plew.

1499. Internet nadal „nic nie rozumie”, żadnego odkrycia, choćby od niego zależał los świata, ale nadanego w egzotycznym języku, nie odróżni od nieco mniej ważnej wieści, że u ciotki w placku z jabłkami zrobił się w piekarniku zakalec.

1500. Zjawisko Internetu przypomina poniekąd znany nam z Biblii potop, czyli nadmiar wód, w którym można ze wszystkim utonąć, jeżeli nie zdołamy dla ratunku, jak Noe, zbudować sobie Arki. Ale jak by miała wyglądać „Arka Noego Internetu”, łatwo rzec, ale nie sposób myśl taką zrealizować.

1501. Państwa będą sobie anonimowo szkodziły raczej, aniżeli miały bezanonimowo pomagać sobie i wzajem się wspierać.

1502. Ignorancja nasza (ludzka) jest oceanem ogólnoświatowym, zaś wiedza PEWNA – pojedynczymi wysepkami na tym oceanie.

1503. Człowiek jest wysepką wiedzy, częściowo wynurzona z oceanu pozazmysłowej ignorancji, a częściowo w tym bezmiarze niewiedzy zanurzona.

1504. Technologia jest niezależną zmienną naszej cywilizacji: jej rozpadzonych wehikułów nic prócz globalnej zagłady nie powstrzyma.

1505. Z dojrzewających owoców Technologicznego Drzewa najchętniej i najbardziej skwapliwie wyciskamy jady dla samych siebie i dla innych ludzi.

1506. Jeżeli cokolwiek: od atomu poczynając, a na meteorach kończąc – godzi się do wojennego zastosowania jako broń, to będzie tak zastosowane.

1507. Zwyczajna kura domowa, nawet ślepa, której „niekiedy trafi się ziarno”, jest wobec komputera ostatniej generacji Einsteinem.

1508. Inteligencja ludzka powstała po to, ażebyśmy mogli poznawać PRAWDĘ.

1509. To, co myślimy, jest zawsze o wiele mniej skomplikowane (wielowymiarowe rozbudowane) aniżeli to, czym myślimy.

1510. Między Dobrem a Złem znajdujemy się w życiu i w świecie wielowymiarowym, w którym dokumentnie pomieszane jest Przypadkowe z Nieuchronnym.

1511. Przesada jest matką głupstw.

1512. Gdy apetytu na stłuszczoną bolesnym tuczem gęsią wątrobę nie zakłóca żarłokowi wiedza o torturach gęsiego ptactwa, sprawa ulega niemiłej komplikacji: już nie obowiązuje zasada „nie rób drugiemu, co tobie niemiłe”.

1513. Powoli wchodzimy pod kuratelę systemów komputerowych, co pozornie zwiększają zasięg wolności, w istocie (pono dla naszego dobra) ją redukują.

1514. Pojawienie się sztucznej inteligencji obrodzi nie znanymi jeszcze ludziom zagrożeniami. Inna rzecz, że inteligencji będzie albo WIELE ROZMAITYCH, albo ŻADNA NIE POWSTANIE: *tertium non datur*.

1515. Świadomość jest procesem, stojącym (tworzonym) przez współpracę innych, NIEŚwiadomych procesów.

1516. Świadomość jest jak wiatr, o którym można powiedzieć, iż wieje, ale nie ma sensu pytać o to, gdzie jest wiatr, kiedy nie wieje.

1517. Ilekroć front technik się rozszerza lub posuwa, podąża za nim rosnąca szybko sprawność jego występnego nadużywania.

1518. Komputery posiadające programy operacyjne oparte na rachunku prawdopodobieństwa już istnieją, lecz komputer, który miałby swojego użytkownika raczyć wyłącznie orzeczeniami probabilistycznymi, mało kogo uszczęśliwi.

1519. Informatycznie stechnicyzowane społeczeństwo zdaje się oczekiwać ludzkość w dwudziestym pierwszym wieku, chociaż znając mniej piękne strony natury ludzkiej, łatwiej będzie uwierzyć we wszechtechnicyzację działalności usługowej niż we wszechetyfikację.

1520. Pragnących odezwać się na skalę światową w sieci jest nieporównanie więcej aniżeli osób, które mają cokolwiek rozsądnego do zakomunikowania.

1521. Jeżeli piekło istnieje, na pewno jest skomputeryzowane.

1522. Dokonać efektywnego i faktycznego oceniania wszystkich światowych przebiegów sieciowych to akurat tyle samo, co sieć zniszczyć.

1523. Nie wiemy, czy elektroniczny moloch okaże się skonstruowanym przez technologię Drzewem Wiadomości, o jakim beztechnologicznie powiedziała nam Biblia.

1524. Jak daremne jest oczekiwanie samych boskich cnót od żony Cezara, tak też niejedną fatalnością grozi stuprocentowe zawierzanie nieomyślności i błyskawicznej niezawodności komputerów.

1525. Zarówno komputery, jak sieci są doskonałe przede wszystkim w ich sprawnej bezmyślności.

1526. Jeśli zależy nam na społeczeństwie wzbogacanym osobniczymi możliwościami, powinniśmy zwrócić się do źródeł znacznie starszych aniżeli technologia informatyki.

1527. Jeżeli można WSZYSTKO zaprezentować jako sztukę, to sztuki już nigdzie nie można znaleźć.

1528. Może świat naprawdę nie ma krawędzi, lecz my sami urwiska, a więc i krawędzie, utworzymy.

Świat na krawędzi

(2000)

1529. Dialektyka jest to ogromna kupa bzdur, na której postawiono filozofię dialektycznego materializmu.

1530. Filozofowie starali się odnaleźć w ludziach raczej boski, prometejski pierwiastek, który też w nich zresztą jest – ale prometejskim ogniem podpała się potem domy i miasta.

1531. Ewolucja wstrzykuje nam niejako radosną gotowość życia i dojrzewania, a gdy zaczyna się dostrzegać zło, człowiek powoli smutnieje.

1532. Nie ma religii bez wewnętrznych sprzeczności.

1533. Kiedy się uważa, że *sacrum* kryje się w materii, nie mamy już w ogóle o czym gadać.

1534. Zwiastowanie i dzieworództwo? Może i było, ale powinna się w takim razie urodzić dziewczynka, skoro brakło męskiego chromosomu.

1535. Wszystko się kończy na połączeniu dwóch diabłów: diabła finansowego z diabłem libidinalnym pożądliwości.

1536. Istnieje hierarchia ważności zjawisk, która powinna być respektowana ze względu na to, że na niej opiera się cywilizacja.

1537. Wymiociny życia ludzkiego powinny mieć jakieś miejsca ujścia i koncentracji, gdyż w przeciwnym razie schodzą w podziemie.

1538. Głównym przeciwnikiem, wrogiem i szkodnikiem dla człowieka okazuje się sam człowiek.

1539. Nie można sądownie karać kogoś za to, że napluje na dywan, to przecież kwestia osobistej kultury.

1540. Energetyka jądrowa stanowi podstawę naszej przyszłości i żadne protesty na to nie wpłyną.

1541. Wielki kapitał wycisnie złoto i z krwi, i z kamienia, jeśli by była taka potrzeba.

1542. Człowiek jest wprawdzie zbudowany z atomów i molekuł, wszystko to razem daje jednak wypadkową, która jest czymś więcej niż sumą poszczególnych składników.

Okamgnienie

(2000)

1543. Nie ma tak skomplikowanego zjawiska, które by przy bliższym zbadaniu nie okazało się jeszcze bardziej złożone.

1544. Wszystko jest znacznie bardziej skomplikowane, aniżeli zdolny byłby pojąć umysł człowieka, który stroniąc od eksperymentalnej nauki, pragnie się schronić w królestwie filozoficznego myślenia.

1545. Przypadkowość, a tym samym wsparta na ryzyku hazardowość ożeniona z koniecznością, stanowi zarówno potęgę, jak ułomność życia.

1546. Konstruktorzy mają tę przewagę nad filozofami, że oprócz swoich licznych klęsk i niepowodzeń mogą wskazać na swoje sukcesy.

1547. Cały ciężar rozstrzygnięć moralnych, podległych bioetyce, wali się na nas dopiero, kiedy dawne fantazje zaczynają obradzać szansami spełnienia.

1548. Globalizacja nie jest niczym innym, jak redukowaniem suwerenności poszczególnych państw po to, ażeby je chronić przed udarowymi katastrofami, których obruszanie przez jedne społeczności na inne stanowi ulubioną igraszkę ludzi, szczególnie tych u władzy.

1549. Mózg człowieka współczesnego nie powstawał kształtowany przez genowe rozgrywki na przestrzeni ostatniego miliona lat po to, ażebyśmy muzykowali, malowali, rymowali bądź uprawiali prozę albo fizykę czy filozofię.

1550. Nie tylko nie znamy siebie, ale nie wiemy też, jak się będziemy zachowywali w nieprzewidzianych sytuacjach.

1551. Wszyscy ludzie mają świadomość, lecz na ogół nie wszyscy zdają sobie z tego sprawę.

1552. Nie tylko spożywanie polanych keczupem klusek lub budyniu winno przyciągać nasze myśli i być gwarancją cudownego spełnienia.

1553. Kłopoty biorą się stąd, że w naukach zwanych ścisłymi wszystko się w diablیم tempie zmienia.

1554. Przeszłość rzeczywiście zmienia się na naszych oczach i tym samym jej różnorodne obrazy naukowopochodne są nie mniej mgliste i trudnopożnawalne jak te obrazy, którymi raczy nas przewidywanie przyszłości.

1555. Wiemy, jak bezgranicznej prawie swobody wszechpostępowania dochodzimy, i odczuwamy skutek tego zgrozę.

1556. Odwrotna proporcjonalność liczby żyjących do wagi i godności indywidualnej egzystencji jest faktem. Globalna wioska McLuhana jest globalną mordownią.

1557. Ludzkość chętnie uprawia działania niedorzeczne, wykazuje zwiększające się apetyty na różnorodne okrucieństwa, zaś technologię powszechnie stosuje ze wzrastającą sprawnością, jako narzędzie do włamywania się tam, gdzie jej nikt nie prosił.

1558. Odległy musi być czas, w którym kandydatów na najwyższe stanowiska jakichkolwiek państw będzie się kierowało na egzaminacyjne filtry, ażeby umysłowości wielostronnie marne bez wszelkiego miłosierdzia kierować do robót publicznych.

1559. W archaicznych, do tego trwających wskutek bezwładności, srogich gorsetach dezaktualizujących się ustaw, praw, wiar poruszamy się nie jak jeden twór fikcyjny zwany ludzkością, ale raczej jak wielosektorowy ciąg gąsienicznych segmentów.

1560. Gatunek nasz zdominował planetę w sposób tak szybki i tak w geologicznej skali gwałtowny, że już zagraża biosferycznej i klimatycznej równowadze.

Tako rzecz... Lem

(2002, rozmowy 1981-1982 i 2001 rr.)

1561. Nie można przecież ustawić człowieka o normalnym wzroście wśród garbatych i twierdzić, że to właśnie Apollo.

1562. Kiedy się rozmawia z ludźmi o zdrowym rozsądku i miernym wykształceniu, można zauważyć, że w kwestii życiowego doświadczenia osobistego są wybornie dorzeczni, ale gdy ich rozmowę wyprowadzić poza te granice, mogą pleść nieprawdopodobne androny.

1563. Stabilizowanie się wartości w hierarchii historii kultury podlega też działaniom przypadku.

1564. Językowa powściągliwość zawsze wychodzi autorowi na zdrowie.

1565. W kręgu kultury śródziemnomorskiej, zeświecczonej, naczelną wartością jest prawda.

1566. Kultura to urządzenie, które tym lepiej funkcjonuje, im mniej ludzie zdają sobie sprawę, że jest ona ich wytworem.

1567. Mit o powstaniu supermózgu elektronowego błąka się od dawna po całym świecie.

1568. Niemożliwa jest książka znakomita artystycznie, którą napisałby jakiś kretyn.

1569. Jeśli oglądać postępy fizyki, kosmologii, widać, że dla zatwardziałego empiryka wiele nowożytnych teorii i pojęć to już właściwie metafizyka.

1570. Wierzenia i religie, choć niedowodliwe, są ludziom niezbędne do życia, inaczej może niż serca i jelita, ale są konieczne.

1571. Każdy pisarz, jeśli nie wypadł sroce spod ogona i osiąga jakąś klasę, świadomie lub nieświadomie kontynuuje coś z największej tradycji literackiej, zwykle ojczyznej.

1572. *Science Fiction* jest obiegowa, popularna i nowoczesna. Nie to, co powieść kryminalna – nie ma trupów, nie ma mordercy. Są inne światy, jest nauka, jest kosmos! (Lem nagle krzyczy) Ale inne światy są sfalszowane! Kosmos jest sfalszowany! Parametry fizyczne sfalszowane! Charaktery ludzkie – sfalszowane! Mechanizm odkryć naukowych – sfalszowany! Działania polityczne – sfalszowane! Wszystko od początku do końca sfalszowane!!!

1573. Nawet diabeł święconej wody się tak nie boi, jak producenci pierwiastka intelektualnego. Nie daj Bóg, aby widz mógł sobie coś pomyśleć.

1574. Dawne epoki trwały w sztuce po sto, dwieście lat, a dziś trwają one rok, może półtora. Owoce są więc coraz mniejsze, bo nie mają czasu na dojrzewanie.

1575. Breughel jest jak księżyc, a Bosch jak słońce. Księżyc to wspaniała rzecz, ale kiedy wschodzi słońce, księżyc już nie widać.

1576. Pisarz to nie jest ten, kto nosi po gościńcach zwierciadło, aby się w nim ludzie odbijali, ale ten, kto mówi swojemu społeczeństwu i swoim czasom rzeczy, których nikt wcześniej nie pomyślał.

1577. Obyczajowość ludzka jest jak heretyk rozrywany na sztuki przez zaprzęgi potężnych perszeronów.

1578. Śmierć jest centralną sprawą w życiu człowieka.

1579. Dawniej religia dostarczała wyjaśnień prostych, dziś funkcję tę przejmują pseudometafizyki.

1580. Jest nieusuwalna antynomia pomiędzy instytucjonalnością Kościoła a jego powołaniem. Kościół jest jak system melioracyjny kanałów nawadniających, które Pana Boga regulują, nastawiają, określają i ograniczają. On milczy jak zaklęty, ale Kościół zdaje się aż tyle o Nim wiedzieć.

1581. Nie można uwierzyć w Pana Boga tylko dlatego, że to nam dobrze zrobi.

1582. Każdy system typu religijnego wierzenia albo filozoficznego światopoglądu powstawał wysiłkiem zbiorowym, poprzez transformatywną i kumulatywną robotę jednostek oraz zbiorowości, aż okrzepł na pewnym stadium tych procesów.

1583. Istnieje pewien najwyższy poziom złożoności i komplikacji ludzkich systemów myślowych, które nie są wprost empirycznego pochodzenia, lecz stanowią albo „pomysły” filozofów, albo są – w wierzeniach – Objawieniami.

1584. Filozof ma prawo, aby być kategorycznym.

1585. Współcześnie kultura przypomina okropny żołądek, który pochłoniął szczątki wcześniej istniejących kultur i tworzy z nich papkę.

1586. Człowiek zdołał jednak wypowiedzieć słowa tak zdumiewające, jak chociażby „miłujcie nieprzyjacioły wasze”. Jest rzeczą porażającą, że taka koncepcja uzyskała rangę jednej z panujących na świecie religii.

1587. Nie da się sprowadzić powstania życia na Ziemi wraz z człowiekiem do czystej losowości.

1588. Porozumiewanie się ludzi pochodzących z różnych epok historycznych nie jest wcale rzeczą prostą, gdy nie ogranicza się do łyżki, talerza, i tego, co się na nim znajduje.

1589. Nauka jako całość nie błądzi.

1590. Okazuje się, że przy odpowiednich oddziaływaniach można uzyskać „wszystko ze wszystkiego”.

1591. Nazwa „atom” miała świadczyć, że jest on niepodzielny; nazwa cząstki elementarnej miała oznajmiać, że jest ona elementarna. Atom nie jest atomem, cząstki elementarne nie są elementarne, próżnia nie jest próżnią – wszystko jest inaczej.

1592. Bogactwo transformizmu jest niewyobrażalnie wielkie, ale to nie znaczy wcale, że wszystko jest dozwolone. Istnieją ściśle zakazy, które powoli poznajemy.

1593. Ewolucja jest takim graczem, który przychodzi do kasyna i nie lokuje sztonów na jednym polu, lecz na wielu.

1594. Przyszłych wypadków przewidzieć nie można. Można w bardzo mglisty sposób przeczuwać kształty rozstajów, ale nie można powiedzieć, na którą drogę padnie wybór.

1595. Mniemanie, że umysł ludzki ma coś wspólnego z Absolutem lub stanowi wzorzec „rozumu w ogóle”, traktować należy jako bezzasadne uroszczenie.

1596. Ten, kto orzeka, że człowiek jest królem wszelkiego stworzenia i że nad dzisiejszego filozofa nic większego być nie może, ten nie tylko nie wznosi człowieka, lecz bardzo silnie go ogranicza, pakując go – jak do kryminału – do danego momentu historycznego.

1597. Nauka nie posiada rywali.

1598. Nauka nie ukrywa rozległości obszarów swojej ignorancji.

1599. Pewnych granic, które dane są naszemu myśleniu, przekroczyć nie można i niewątpliwie może to rodzić poczucie smutku.

1600. Filozofowanie powinno być sprawą namiętności.

1601. Tylko człowiek wewnętrznie nieuczciwy może się ważyć na twierdzenie, że to, co jest ciemną stroną wspaniałego ustroju, nie może być wypowiedziane, choć jest prawdą.

1602. Przekraczać granice swojego świata oraz granice opisującego ten świat i budowanego na nim języka jest prawie niemożliwe.

1603. Koncepcja probabilistyczna pozwala wyjaśnić wiele rzeczy, o które bezskutecznie rozbijali sobie głowy neopozytywiści.

1604. Dialektyki w ogóle nie można sformalizować, przez co jest tyle jej wykładni, ilu myślicieli.

1605. Żaden sylogizm nie ma tej mocy zniewalającej, jaką ma na przykład grawitacja.

1606. Jest bardzo wielu ludzi, którzy wcale nie są agresywni, ale za to są ewidentnie źli.

1607. Należy się zastanowić, czy zło jest naprawdę rozłączne względem dobra i można je odciąć, czy też jedno z drugim jest tak zmieszane, iż rozłączyć się w żaden sposób nie dają.

1608. Proces, w którego wyniku powstają kultury raz rozluźnione i łagodne, innym razem srogie i restrykcyjne, a jeszcze innym razem nawet częściowo samopożerające się, jest losowy.

1609. Ideologie typu totalitarnego usiłują przeważnie stać się swoistą reinkarnacją wiary, która jest jednocześnie: jedyną, jednolitą, homogeniczną, niewywrotną, rugującą totalnie ze społecznej świadomości wszelkie alternatywy.

1610. Szlachetne odruchy ludzkie, wraz ze wszystkimi innymi, są zaprogramowane genetycznie.

1611. Na konstrukcję świata i człowieka nie ma żadnego ratunku poza samobójstwem czy nirwaną.

1612. Nikt nie ma prawa przekreślania prawd, które są niezbite i zarazem silnie deprymujące!

1613. Czynniki natury ustrojowo-politycznej i kulturowej oraz impregnacja indywidualnego wychowania mogą zdominować wrodzone impulsy.

1614. Człowiek ma tę szczególną własność, że może się uczyć, a poprzez to może doprowadzić do odwrócenia biologicznie danych załączkowych nastawień.

1615. Pojęcie etyki, przystawione do procesu ewolucyjnego, jest czymś niewspółmiernym, jeśli jednak uprzemy się imputować ewolucji etykę, to trzeba sobie powiedzieć, że jest ona najstraszliwszą, jaką tylko można sobie wyobrazić.

1616. Istnieje aktywna chęć zadawania bezinteresownego zła, a jego dystrybucja jest nierównomierna w populacjach.

1617. Nie istnieje żadna etyka zła, w której zło jest autoafirmacją zła.

1618. Kultura „watuje” i protezuje świat, odwracając mu znaki z nieprzychylności na względną przychylność.

1619. Przetawienie zwrotnicy ludzkiej mentalności jest bardzo trudnym i powolnym procesem.

1620. Demokracja coraz bardziej murszeje.

1621. Cały kosmos to jest jedna wielka awantura ogniowa.

1622. Rozwinęliśmy się tak wspaniale na zwłokach swoich poprzedników.

1623. Indywidualny kontakt ludzki jest bardzo potrzebny. Nie będzie dla nas korzystne, gdy wszyscy zostaniemy owinięci w elektroniczne kokony.

1624. Między dupą a duszą istnieje większa różnica niż tylko jednej głoski.

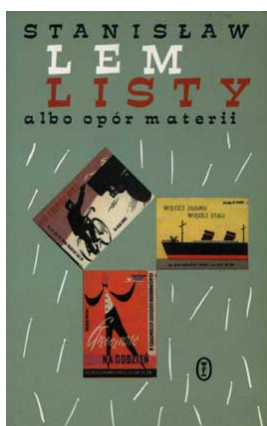
1625. Wyboiste są drogi poszczególnych państw ku przyszłości, bo żaden przewidyzm ekonomiczny nie istnieje.

1626. Technologia nie jest zaraźliwa, ale rozprzestrzenia się szybciej od epidemii.

1627. Na świecie zaczęło się już dziać tyle ciekawych rzeczy, że dalsze wyścigi fantazji z frontem zachodzących zjawisk są daremne.

1628. Żyjemy w tempie nieprawdopodobnego przyspieszenia. Jesteśmy w sytuacji człowieka, który wyskoczył z dachu pięćdziesięciopiętrowego wieżowca i w tej chwili znajduje się na wysokości trzydziestego piętra. Ktoś się wychyla i pyta: „Jak tam?”, a spadający mówi: „Na razie wszystko w porządku”.

1629. Mając coraz silniejsze technologie, coraz słabiej kontrolujemy kierunek, w jakim one zmierzają.

Listy albo opór materii

(2002, listy 1955-1988 rr.,

tu bez listów do M. Kandla, które niżej)

1630. Te zjawiska długofalowe – że jeden poeta „trzyma się”, jest czytany, a drugi „wietrzeje” – są niedostępne analitycznym metodom krytyki.

1631. Pomysł książki to jak pomysł, żeby się zakochać, żeby się ożenić, żeby się pieścić, całować.

1632. Ten, kto lansuje nowy styl czy modę, powinien być wyposażony w jakiś niezły status społeczny.

1633. W poezji tkwi cholerna tajemnica, której na razie żadnymi analitycznymi środkami nie da się ugryźć.

1634. To, czym się zajmują rozmaici strukturaliści, „rozbierając” wiersze, nie ma nic wspólnego z poezją.

1635. Teoria nie może być narzędziem dyskryminacji faktów, do jakich się odnosi.

1636. Jeśli się logikę raz porządnie w teologii narusza, to się już nie ma tym samym prawa do posługiwania się nią wcale.

1637. Za drobny zysk poznawczy trzeba będzie płacić ogromami nowo uwzględnianych zmiennych (czynników relewantnych).

1638. W futurologicznych książkach jeden zamęt i brewienie, z których nic nie wynika.

1639. Poznawać to generalizować.

1640. Jeśli można wyjaśnić rzeczy sposobem BANALNYM, to nie trzeba wyjaśniać sposobem WYSZUKANYM, jeśli można prosto od pieca, to nie trzeba wyższej analizy algebraicznej.

1641. W humanistyce przyszłość należy do innych umysłów: ścisłych. Wykształconych matematycznie.

DyLEMaty

(2003, artykuły 1992-2003 rr.)

1642. Bezpowrotnie minęła epoka magicznej wiary w moc słowa wypowiedzianego wbrew cenzuralno-politycznym zasadom.

1643. Mamy tyle krzyżujących się czynników, że przyszłość spowita jest nieprzejrzystą mgłą.

1644. Im więcej nowych książek, tym więcej dzieł staje się ofiarami powszechnego zapomnienia.

1645. Podobnie jak Księżyc bywa otaczany mglistym otokiem, tak też ścisłe dyscypliny naukowe okrażane są przez najrozmaitsze rodzaje blagierstwa.

1646. Tłumy gotowe są wierzyć w najrozmaitsze dziwactwa i nieprawdopodobieństwa, kuszące swoją zagadkową łatwizną.

1647. Doszło już do takiej licytacji brudów, że każda odmiana turpizmu uzyskuje znawców i piedestał.

1648. W literaturze żyjemy w potopie słów i coraz trudniej wyłowić z niego teksty znaczące więcej aniżeli roszczenia autorów do panteonu muz, bardzo przypominającego podtopione klozety wielkomiejskie.

1649. Człowiek to jest jednak istota, która żyje przyszłością; jak się nie ma przyszłości, nie ma się w ogóle niczego.

1650. Poza kulturą człowiek istnieć nie może.

1651. I w estetycznie kiepskim opakowaniu może się kryć twarda pestka przyszłej innowacji, która świat odmieni.

1652. Należy być prekursorem ubezpieczającym się pomiarkowaniem i nie zanadto dobrze przewidującym przyszłość, ponieważ za dalekowzroczność płaci się zapoznaniem, a za doraźne pokrzepianie serc znikomą trwałością prognoz.

1653. Najpewniejszym dowodem tego, że ewolucja naprawdę się dokonała, jest istnienie nas samych i całego świata ożywionego.

1654. Ziemską cywilizacja stanowi wynik procesu tak długiego, tak skomplikowanego i o tak silnym współczynniku przypadkowości, że prawdopodobieństwo jego powtórzenia się jest znikome.

1655. Astrofizycy zagłębiają się konstrukcjami matematycznymi w czeluściach, do jakich żadne doświadczenie wstępu mieć nie może.

1656. Mózg jest odbiornikiem, nauka może zbadać zasady jego działania – nie potrafi jednak odpowiedzieć na pytanie, co on właściwie odbiera.

1657. Życie powstaje z gwiazdnych popiołów.

1658. Program autoewolucji to śliska pochyłość bez zastawek, wiodąca ku otchłani nonsensów.

1659. Kto daje zgodę na autoewolucję, ten zgadza się na likwidację własnego gatunku i przejęcie cywilizacyjnego dziedzictwa przez istoty pod każdym względem nam obce.

1660. Jestem zdziwiony zdziwieniem tych, którzy się dziwią.

1661. Jesteśmy socjalnymi stworzeniami bardziej, niż sądzimy.

1662. Niezmiernie najeżona przeszkodami problematyka symulacji płodów umysłu rozkłada się nie tylko na stronę bez wątpienia biernej maszyny, ale i na nasz aktywny i nieustający wysiłek zrozumienia wszelkiej, chociażby i najdrobniejszej cząstki świata.

Mój pogląd na literaturę

(2003, artykuły 1957-1992 rr.)

1663. *Science Fiction* jest wprawdzie dziwką, ale bardzo wstydliwą, więcej nawet: ona jest dziwką o rysach nieomal anielskich. (Tł. z niem. A. i A.Klubowie)

1664. *Science Fiction* pochodzi z burdelu, a miałyby ochotę wdrzeć się na salony. (Tł. z niem. A. i A.Klubowie)

1665. Kicz jest tym, co ongiś było święte i/lub pożądane, co onieśmiało i/lub budziło grozę, a teraz jest gotowcem, prefabrykatem do natychmiastowego użytku. (Tł. z niem. A. i A.Klubowie)

1666. Kicz *Science Fiction* zawiera *implicite* obietnicę wszechmocy. Ta wszechmoc jest bipolarnej natury – jako wszechmoc zła (antyutopijnej proveniencji) oraz dobra (utopijnej). (Tł. z niem. A. i A.Klubowie)

1667. Zamknięty w getcie *Science Fiction* obszar twórczości traci z powodu własnej izolacji. (Tł. z niem. A. i A.Klubowie)

1668. Literatura jest zwornikiem życia duchowego, gwarantem zachowania etnicznej tożsamości i szczególnym narzędziem poznania.

1669. Dzieło to nie brylant, który można zakopać w ziemi i po latach wydobyć w nie zmienionym blasku. Dzieła są raczej jak ciałka krwi, które krążą, wywierając wpływ na cały organizm i wzajem na siebie.

1670. Książka nie jest lokatą wartości przeznaczonych dla potomnych. Powstająca współcześnie ma służyć współczesnym.

1671. Kulturą narody powstają i padają, reszta jest wypadkową użytków, jakie ludzie czynią z dorobku umysłowego.

1672. Rozumne korzystanie z gatunkowej rozumności jest jedyną szansą we współczesnym świecie, a rozum bez kultury to akurat tyle, co orzeł bez skrzydeł.

1673. Wszystkie dzieła wieszczów mają tę wspólną cechę, że zaprawione są szczyptą szaleństwa, ponieważ w kraju, wyzutym przez wieki z możliwości działania racjonalnego, poemat narodowy zawsze był opętaniem, monomanią, gadającą o losie polskim.

1674. Parodysta z parodiowanego nie wyzwolony, od każdej sportretowanej śmieszności nieśmiesznym sposobem zawisły.

1675. Siły polityczne wywłaszczają uczonych z ich odkryć, a zarazem opinia społeczna czyni ich odpowiedzialnymi za skutki takich wywłaszczeń.

1676. Trud pisarza fantasty, jako stojącego po stronie nauki, bywa cięższy od kłopotów teologa utwierdzającego doskonałość Bożej natury.

1677. Maksymalnie uszczęśliwieni zachowują się jednak bardzo podobnie do torturowanych. (Tł. z niem. E.Kalinowska)

1678. Im goręcej ktoś wierzący poszukuje Boga, tym prędzej rozkrwawia się o dogmaty Kościoła, i tak właśnie powstają zjawiska odstępstw, apostazji i sekciarstwa.

1679. Gdy mianowicie bierzemy materię pod coraz silniej powiększające szkła eksperymentów i teorii, poniewczasie okazuje się, że wkraczamy w *circulus vitiosus* – w błędny krąg, ponieważ to, co „najmniejsze”, jako „cząstki elementarne”, nie jest elementarne.

1680. Inwazja techniki w domenę doktryn filozoficznych już stała się faktem.

1681. Już słyszy się, że wielu ludzi marzy tylko o tym, aby „wskoczyć do swego komputera” – w świat fikcji dostarczającej do bezkarnego spożywania wszechmożliwych zakazanych owoców!

Krótkie zwarecia

(2004, artykuły 1994-2004 rr.)

1682. Cywilizacje można od siekiery tak podzielić: świat chrześcijański to cywilizacja powstała pod hasłami grzechu i pokuty, cywilizacje wschodnie, zwłaszcza japońska, rządzą się zasadą wstydu i hańby.

1683. W polityce zawsze istnieje cieńszy albo grubszy nalot brudu – na to nie ma rady.

1684. Kula ziemiska w epoce globalizacji przypomina duży ser mocno nadjedzony przez myszy, które wyłazą z różnych dziurek.

1685. Człowiek wytworzył technologię, która okazała się siłą coraz bardziej rwącą i pociągać zaczęła za sobą swego twórcę.

1686. Jeśli się zastanawiamy nad tym, co jest możliwe, zawsze można znaleźć pewne ograniczenia.

1687. Poznajemy coraz więcej, ale wikłamy się w tym poznaniu i horyzonty zachodzą mgłą.

1688. W miarę rozszerzania się naszej wiedzy poznajemy ogrom naszej niewiedzy.

1689. Mamy więc nowe młotki, przede wszystkim jednak jest ręka, która po nie może sięgnąć: to cholerna ludzka natura, co *obscura et mala est*.

1690. Nieodwracalność procesów rozwojowych jest naczelną dyrektywą całego bytu kosmicznego.

1691. Gdyby życie w pierwotnych swoich fazach było nieśmiertelne, toby i nas nie było. Śmierć warunkuje zmianę pokoleń, a zmiana pokoleń – postęp ewolucji.

1692. Wraz z inwazją biotechnologii nieuchronnie wzrośnie liczba znaków zapytania, jakie naszemu życiu towarzyszą.

1693. Świat to olbrzymia, wielowymiarowo działająca ruleta i strasznie trudno cokolwiek przewidzieć.

1694. Technologiczny szkielet naszej cywilizacji jest na tyle mocny, że może wytrzymać wiele, nawet wielkie katastrofy.

1695. Świat jest wzburzony i skotłowany, przypomina sweter szydełkowany przez długie lata, w którym nagle wszystkie wątki się powęzliły.

1696. Żyjemy w epoce ikonicznej, a obraz zastępuje myśl.

1697. Kiedy generacje przemijają, wraz z ludźmi, co się kładą do grobu, ginie także znaczna część prawdy, której rękojmią byli naoczni świadkowie.

1698. Pamięć ludzka jest niesłychanie krótka. Gdy jedna generacja schodzi ze sceny życia, jej wersję historii wyciera się jak mokrą gąbką z tablicy.

Sex Wars

(2004, artykuły 1992-2003 rr.)

1699. Najbardziej przerażającą cechą zła jest jego bezinteresowność.

1700. Dobro, gdy porażone, nie obraca się w chęć zniszczenia wszystkiego, co je poraża, razem z nim samym.

1701. Zło jest bardzo realne i ima się wszystkich najgenialniejszych owoców naszego rozwoju i rozkwitu cywilizacyjnego.

1702. W nauce rzucamy hipotezy w ogień eksperymentów, i dlatego giną kiepskie hipotezy, a nie ludzie.

1703. Odległość między współczesnym frontem hipotezotwórczym a obszarem podległym doświadczeniu wciąż rośnie.

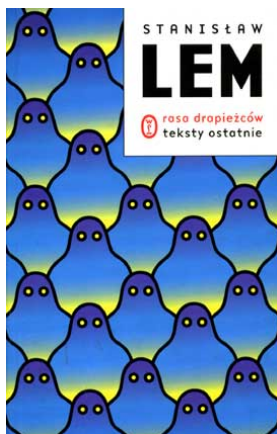
1704. O kobiecych, a zwłaszcza o męskich genitaliach można rzec przede wszystkim, że przy całej ich „sprawności”, skierowanej na rezultat ontogenetyczny, „ładne” nie są.

1705. Ani stosunek do katolicyzmu, ani stosunek do marksizmu nie może stanowić o randze myśliciela.

1706. W coraz bardziej rosnącym pędzie poruszamy się, czy też raczej jesteśmy unoszeni w całkowicie niewiadomą i chyba niewyobrażalną przyszłość.

1707. Przewroty technologiczne zachodzą obecnie z takim przyspieszeniem, że ogrom zmian w życiu naszej cywilizacji, stający się już naszym udziałem, nie bardzo jest postrzegany.

1708. Płyniemy w przyszłość przyspieszonym nurtem, który być może w tym trzecim tysiącleciu okaże się dla naszych losów Niagarą.

Rasa drapieżców

(2006, artykuły 2004-2006 rr.)

1709. Ropa to krew świata.

1710. Wszystkie partie wczepiły się w siebie jak gryzące się kundle na podwórzu i nie mają głowy do tego, żeby sprawdzić, czy nie zbliża się ktoś z pałką w rękę.

1711. Państwa nie mają przyjaciół, tylko interesy.

1712. Nie ma jednak bezpośredniego związku między wysokością nakładu wysoce popularnego autora a jego rangą.

1713. Żadne katastrofy ludzkości niestety nie zjednoczą.

1714. Wyższe wykształcenie nie stanowi antidotum ani antytoksyny. Rozumu w ogóle nie można zadekretować.

1715. Nie jest tak, że przy pomocy rozsądnych argumentów można przekonać tych, którzy żywią nierozsądne przekonania.

1716. W okolicznościach sprzyjających wywołaniu odruchów zła – takie odruchy się pojawiają.

1717. Wzrost siły, także zbrojnej, maskuje głęboki, rozszerzający się chaos społeczny.

1718. Mąż stanu to człowiek u steru, który usiłuje patrzeć poza horyzont swojej kadencji politycznej.

1719. Jesteśmy podlegli rozmaitym aberracjom, a prosty podział na dobrych i złych wydaje się nieco zbyt prosty.

1720. Niezmiernie łatwo namówić ludzi, stosując odpowiednią organizację społeczną, do tego, żeby dręczyli i pakowali do pieca innych. I nie chodzi, niestety, tylko o pojedyncze aberracje.

1721. Kiedyś partia przystępując do wyborów ogłaszała program. Dziś zastąpiły go epitety i wzajemne ruganie.

1722. Nie jest nigdy tak źle, by się nie znalazł wariant bardziej optymistyczny.

1723. Nikt wprawdzie niczego nie zabrania, jednak coś, czego media nie nagłośnią i o czym nie ma mowy w telewizji, właściwie przestaje istnieć.

1724. Przemilczanie albo ignorowanie okazuje się bronią bardzo skuteczną.

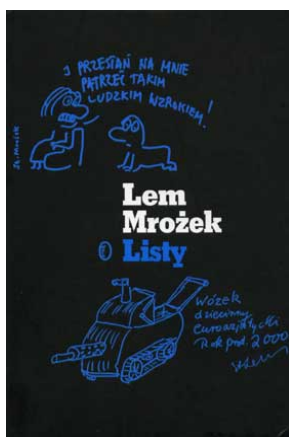
1725. Kultura nasza jest szalenie spłaszczona, a kultura wysoka znalazła się na marginesie.

1726. Otrzymywane przez nas informacje uzależnione są w znacznej mierze od intencji i poglądów osób, które nam te informacje przekazują.

1727. Naród nasz wydaje się boleśnie zniechęcony do polityki i politykierstwa, a ci, co prą do władzy, usiłują ten brak aprobaty czy obojętność traktować jako legitymację.

1728. Polityka przypomina trochę kolejowy rozkład jazdy: jej domeną jest to, co może zostać połączone, zsynchronizowane i zorganizowane, ale już pojemność i zawartość pociągów towarowych czy osobowych pozostaje poza gestią polityków.

1729. Przekonanie o wszechmocy władców jest iluzją, teraz znacznie większą aniżeli w czasach rzymskich, kiedy rządziło dwóch konsulów.

***Lem Stanisław, Mroźek Sławomir,
Listy 1956–1978***

(2011)

1730. Tylko ciśnienie warunków zewnętrznych nadaje człowiekowi kształt.

1731. W raju można umrzeć tylko na niezdecydowanie. W piekle – z nudy (po przewyczeniu się do tortur).

1732. Egzystencja artysty jest wyszukiwaniem zadań.

1733. Sztuka życia to talent wypełniania dziury takimi kłopotami, z jakimi jeszcze, może, damy sobie radę.

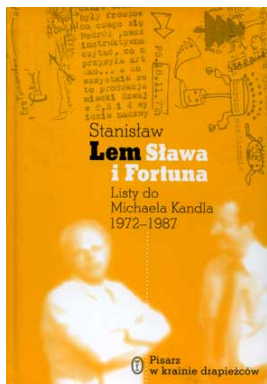
1734. Istnieje od dawna mnóstwo doskonałych dzieł, wykładów filozoficznych, głębokich odkryć intelektualnych itp., szalenie dobrze ukrytych w morzu drukowanym, które dawno już nas zatopiło, i nie ma sposobu się do nich dostać inaczej niż przez goły przypadek.

1735. Jedynym lekarzem może być na przyszłość albo nauka, albo nikt.

1736. Przypadkowe lenienie się, albo zwłoka, albo stan ducha, sprawia, że się nie zrobiło teraz, a potem nie robi się coraz bardziej.

1737. Marzenia mają dwie złe strony, że się nie spełniają albo się spełniają, tylko okazuje się wtedy, że szło o coś całkiem innego.

1738. Bądź dobrej myśli, bo po co być złej.

Sława i Fortuna. ***Listy do Michaela Kandla 1972-1987***

(2013)

1739. Kultura musi mieć gradienty albo praktyką okazuje się równanie w dół, bo jeśli wszyscy są równi, to naprawdę nikt nie może być równiejszy.

1740. Neologizm musi mieć sens, chociaż nie musi mieć sensu własnego: może mu ten sens wpompowywać kontekst.

1741. Wady mogą się stawać przez nasilenie rozmyślne zaletami.

1742. Na ogół prawdziwi grzesznicy czują się nieźle, to ci, co właściwie nic okropnego nie zrobili, mają wyrzuty sumienia, bo to jest nierówno rozdzielone.

1743. Tłumaczenia arcydzieł, nawet arcydzielne starzeją się, a same oryginały nie.

1744. Tłumaczenie arcydzieła jest projekcją tekstu w skarbiec wartości drugiego języka (drugiej kultury), natomiast oryginał sam stanowi część tego Tezaurusu w swoim kręgu kulturowym.

1745. Wiara m.in. tak się objawia, że wszelkie *prima facie* antynomie czy paralogie przenosi z konta „winien” na konto „ma”.

1746. Praca bez zaangażowania, bez serca jest oczywiście galernictwem.

1747. Kosmos to coś potwornego – z tym że on jest wszędzie, w biurku, w ekskremencie, w zębie, w kościach żywego człowieka, a nie tylko w jakichś tam gwiazdach i innych mgławicach.

1748. Świat reklam ma swoją własną ontologię, ma! Tam zlokalizowany jest raj naszej epoki, tyle że on niedosiężny.

1749. Przekład może INNYMI ŚRODKAMI TAKTYCZNYMI, inną lokalizacją sił, inną koncentracją środków, osiągnąć te same czy choć bardzo zbliżone efekty.

1750. Cokolwiek nie jest konieczne, jest tym samym zbędne!

1751. Bez płasu filozofia łatwo zwala się w martwo zrodzoną kobyłę!

1752. Mądrość pisarza w tym, aby Nie Wykraczał poza dane sobie Możliwości. Wykraczającym biada.

1753. Zwykle Kultura pomija to, co z jej Duchem silnie sprzeczne.

1754. Zły przekład gorszy niż żaden.

1755. Własność ludzkiej natury w tym, że to, co wabiło i kusiło jako alternatywa, najprędzej odpycha, kiedy okazuje się musem.

1756. Gdy entropia polityki rośnie, wszystko złe staje się możliwe.

1757. Jeśli ludzie nie są *naturaliter bestiae* nawet, to na pewno są cholernie leniwi, i gdy mamy pokarm przeżuty do dyspozycji, nikt sam rozgryzać nie chce albo prawie nikt.

1758. Nawet brylant na wielkiej kupie zmiażdżonego szkła wygląda jak szkło.

1759. Ludzie są raczej głupi niż źli, choć skutki bywają nieprzyjemnie podobne.

1760. Książki wypychają książki, książki zaćmiewają, zagłuszają, mordują, zasypują, trują i depczą książki.

1761. Intencja odbierania komuś wiary jest dziwnie podobna do intencji odbierania komuś tego, co mu najdroższe i najbliższe.

1762. Mądrość jest umiejętnością uchwity rzeczy, w przeciwieństwie do erudycji, która jest tylko balastem.

1763. Intencja zła przejawia się nie tylko jako zadawanie zła, ale jako wysiłek zarażenia nim ofiary.

1764. Jeżeli świat jest klatką, ptaki w samej rzeczy nie mogą go opuścić.

1765. Człowieczeństwo nie tylko sięga na skali powyżej animalności, ale sięga też w odwrotnym kierunku, niżej niż stan zwierzęcy.

1766. Świat-więzienie to metafora, bo to nie jest więzienie na miarę człowieka – i tak nie rozbijemy sobie głów o jego mury.

1767. Człowieczeństwo jest w poznawaniu tego, co nas miażdży i łamie.

1768. Poznanie jest prawdą rzeczy.

1769. Prawda jest wartością autonomiczną, jest własną swoją satysfakcją i zasługą.

1770. Najświetniejsze rzeczy bynajmniej nie powstają z najszczytniejszych intencji.

1771. Duża wiedza nigdy tak foremna jak mała wiedza być nie może, a przy tym mała daje pozór kompaktnej pełni i wyczerpującej koherencji, gdy duża zachęca lub zniewala do dalszych studiów, i rzecz wreszcie rozłazi się na sto sposobów i stron, w KAŻDEJ dyscyplinie.

1772. W dyskursie najważniejsze jest MIEJSCE DOJŚCIA, a w artyzmie najważniejsza jest Droga Przemierzana.

1773. Język zarazem odzwierciedla oraz kształtuje świat człowieka.

1774. Wartości utworów literackich nie są rozpoznawane tak, jak szafy, chmury, stołki i kamienie, lecz pokazują się czytelnikom dopiero wtedy, kiedy ci czytelnicy niejako już z góry są przekonani o istnieniu owych wartości.

1775. Istnieją, jak wiadomo, książki, które lubimy i szanujemy, takie, które lubimy, ale których nie szanujemy, takie, które szanujemy, ale których nie lubimy, oraz na koniec zarówno nie lublane i nie szanowane.

1776. Stosunki z literaturą odznaczają się intymnością duchową, pod względem składu niepowtarzalnego podobną do stosunków w erotyce.

1777. Miłość, jaką żywimy do kobiety, nie jest proporcjonalna do naszej wiedzy o przymiotach, dla jakich kobiecie tej miłość się z ogólnego, wyższego stanowiska powinna należeć.

1778. Talent trzeba, zapewne, mieć. Ale przeświadczenie, że się ma coś do powiedzenia TAKIEGO, czego nikt nie ma, trzeba koniecznie mieć najpierw i ono jest najważniejsze.

1779. W skali ogólnoswiatowej mamy uszkodzoną granicę pomiędzy Normą i Szaleństwem.

1780. Ludzie, mniemając, iż łakną prawdy, w samej rzeczy życzą sobie być okłamywani tak, jak się to ich biednym duszyczkom podoba.

1781. O pisaniu już tyle powiedziano, literaci są niemożliwi w swoim wielopiętrowym ekshibicjonizmie.

1782. Żona zasadniczo ma rację z uwagi na to, że jest Żoną, a nie z uwagi na to, o co merytorycznie idzie; jednakże za żadne skarby nie Wolno dać Żonie do poznaki, że trzymamy się właśnie tej Maksymy.

1783. Pisze się, jeśli się ma i może coś powiedzieć, a wtedy pisze się w nocy, rano, wieczorem, co trzeci dzień, na brudnych świstkach, połamanym ołówkiem, a kiedy się wejdzie w pisanie, nie może go zahamować ani śmierć najbliższych osób, ani osobiste nieszczęścia i klęski, nic, z wyjątkiem może apopleksji i nagłej śmierci. Wszystko, co poza tym się na ten temat mówi, jest zawracaniem głowy.

1784. W samym szukaniu, w samym pisaniu, w samej robocie jest jej nagroda i zapłata, a nie w czymś innym.

1785. Tożsamą zawartość problemową mogą mieć dwa dzieła, przy czym jedno będzie arcydziełem, a drugie – piłą, traktatem nudnym jak flaki z olejem.

1786. Bez cierpliwości osła nie ma, nie może być pisarstwa.

1787. Chleb Wielkich odkrawany wspaniałymi olbrzymimi kromkami zawsze ma w sobie jakąś przymieszkę gorzkości, ponieważ wielkim nikt nie jest stale.

1788. Nie liczą się w literaturze Koszty Własne, liczy się to, co powstaje jako Tekst.

1789. Tylko zakuty łeb nie wyobraża sobie niczego!

1790. Polityczne stosunki są jak dobrze uszyte ubranie – wtedy dobre, kiedy się go/ich w ogóle nie czuje.

1791. Wyższość literatury w tym, że inaczej niż w nauce, niż w filozofii, można samemu sobie w poetyce beletrystycznej przeczytać, można siebie kwestionować, można z tym swoim igrzać tak, tak samo, jak z całym światem.

1792. W naszych czasach płynąć z prądem to – dla pisarza – czarna zdrada.

1793. Milczenie jest zerem, a fałsz oczywiście stanowi tęgą wielkość negatywną!

1794. Książkę wysyła się jak małe, bezbronne dziecko w dżungłę nieporozumień, że albo ją świat przeceni, albo jej nie zauważy, albo ją wyłoży fałszywie, albo ją wdepcze w śmietnik.

1795. Z pisaną rzeczą jest podobnie jak z miłością: nie należy o niej zbyt wiele dookoła rozpowiadać, należy kochać, gdy chodzi o kobietę, i należy po prostu pisać, gdy chodzi o książkę.

1796. Nawet gdy się chce skoczyć głową na dół w czeluść, nie zaszkodzi spadochron.

1797. Kopuła cerkiewna może być nader piękna, ale nie można jej umieścić między piątym a szóstym piętrem mieszkalnego domu: na wszystko jest miejsce, ale nie wszędzie.

1798. Na cóż żyć, jeśli nie chcemy się uczyć na własnych porażkach i błędach?

1799. Jak kto gotów zainwestować 1 000 000 \$ w reklamę, to bestseller można zrobić ze starej książki telefonicznej.

Artykuły różne

(1948-2005 rr.)

1800. Nie ma granicy poezji, jest tylko granica talentów. Jeśli zjawi się ktoś wielki, poznać go po głosie. (1948, *Zamilkły poeta*)

1801. Często czyni ze swych komórek mózgowych nienajlepszy użytek. (1948, *Recenzja na „T.A. Edison. The Diary and Sundry Observations”*)

1802. Nie istnieje żadna „uniwersalna, ponadludzka moralność”, a tylko moralność ludzi, którzy w nowej sytuacji, nie spotkanej dotąd w historii, pobierają nowe decyzje moralne. (1952, *O „Astronautach” – głos autora*)

1803. Moralność powstaje w działaniu, jest uwarunkowana historycznie i dlatego jest zmienna. (1952, *O „Astronautach” – głos autora*)

1804. Od każdego utworu literackiego wymagać trzeba prawdy uogólnionej, przedstawienia zjawisk typowych, a nie naturalistycznej kopii życia, posługującej się książką adresową, ankietą personalną i tablicą logarytmów. (1954, *Powieść fantastyczna a nauka*)

1805. Winny nie czuje się „prawie nikt”, gdyż odpowiedzialność rozkłada się na wszystkich. (1955, *O temacie współczesnym w prozie*)

1806. Każdego straszą takie duchy, na jakie go stać. (1957, *Felieton pozagrobowy*)

1807. Życie: przejściowa trudność. (1957, *Felieton remanentowy*)

1808. Każde nowe odkrycie zmienia obraz świata, powoli, stopniowo wnika w nurt codziennego życia, przekształca je, a wraz z nim całą historię. (1957, *Czas astronautów*)

1809. Potrzeba nam więcej rozwagi i rozsądku, a mniej fanatyzmu i zaciekleści w poszukiwaniu nowych dróg i nowych wzorców dla literatury i sztuki. (1958, *Felieton o tym, co pierwszorzędne*)

1810. Kosmos nie jest „Ziemią powiększoną do rozmiarów Galaktyki”. To nowa jakość. (1962, *Przedmowa autora do rosyjskiego wydania „Solaris”,* tł. z ros. W.Jaźniewicz, 2020)

1811. Opowiadania o spontanicznej telepatii są bardzo ciekawe, lecz naukowego znaczenia nie mają, a to dlatego, że zgodnie z prawem wielkich liczb zawsze istnieje określony procent przypadkowych zbieżności, który wyjaśnia wiele zagadek. (1962, *Pytanie pozostaje otwarte,* tł. z ros. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)

1812. Powieść może wiele przemilczeć. Film – nie. (1962, *Dlaczego nie ma dobrych filmów fantastycznych?*)

1813. Jedno z najbardziej ulubionych zajęć człowieka: ściganie celów nieosiągalnych. (1962, *Summa technologiae. Wstęp*)

1814. Prawdomówność to coś w rodzaju labiryntu wypełnionego dobrymi intencjami. (1963, *Złudzenia science fiction*)

1815. Sztuka – wszelka sztuka – jest przekazem informacyjnym. (1964, *Perspektywy sztuki*)

1816. Historycznie uformowana „wielkość” sztuki przejawia się dzięki temu, że indywidualne zawiera w sobie mnóstwo „typowego”. (1964, *Perspektywy sztuki*)

1817. Świat trzeba zmieniać, by nie dopuścić do tego, aby w sposób niekontrolowany zmieniał nas samych. (1964, *O sobie*). Powtornie – już jako autorskie tłumaczenie z rosyjskiego: Świat należy zmieniać, w przeciwnym razie w niekontrolowany sposób on zacznie zmieniać nas. (2006, *Głosy z sieci*)

1818. Tam, gdzie wszystko można zdobyć bez trudu, wszystkie wartości giną. (1965, *Przedmowa do „Powrotu z gwiazd”,* tł. z ros. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)

1819. Świat bez ryzyka to świat bez strachu – ale i bez śmiałości. (1965, *Przedmowa do „Powrotu z gwiazd”,* tł. z ros. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)

1820. Człowiek, jeśli jednym ruchem przerobić go w anioła, przekształci się w istotę wolną nie tylko od cierpień i tragedii, lecz także od nadziei i dążeń

do osiągnięcia trudniejszych celów. (1965, *Przedmowa do „Powrotu z gwiazd”*, tł. z ros. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)

1821. Literatura zajmuje się człowiekiem nie na zasadzie wyboru z niezliczonego mnóstwa przedmiotów, a z konieczności, i wcale nie powinno to być powodem do dumy, ponieważ niczym innym po prostu zajmować się nie może. (1965, *Fantastyka i nauka*, tł. z ros. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)

1822. Rozwój cywilizacji stwarza warunki, w których rozmaite zjawiska komplikujące ludzkie istnienie dają o sobie znać coraz słabiej. (1965, *Bezpieczna technika bez niebezpieczeństwa?* – tł. z ros. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)

1823. Cywilizacja jest w gruncie rzeczy „urządzeniem”, które tworzy się właśnie po to, żeby ludziom zostawało jak najmniej powodów do ponoszenia ofiar ze swojego zdrowia i życia, narażania na niebezpieczeństwo innych itd. (1965, *Bezpieczna technika bez niebezpieczeństwa?* – tł. z ros. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)

1824. Futurologia, jako gałąź nauki, narodziła się w wieku dziewiętnastym, pod postacią marksizmu, a zwłaszcza – tej jego części, która zwie się materializmem historycznym. (1967, *Wells, Lenin i przyszłość świata*)

1825. Czym jest utopia? Obrazem takiego świata, którego by się pragnęło – i takiego zarazem, ku któremu drogi nie znamy, a może nawet uważamy, że ona w ogóle nie istnieje. (1967, *Wells, Lenin i przyszłość świata*)

1826. Powieść wyszła z „porządków wyższych”, z mitów i zbliżyła się na minimalną odległość do rzeczywistości, aby po takiej maksymalizacji empiryzmu na powrót wracać do swego źródła, a przynajmniej – szukać do niego powrotu. (1968, *„Diabeł” i arcydzieło*)

1827. Zło generują zarówno systemy złe, jak i systemy złych, i tylko w skutkach są oba te rodzaje ze sobą zrównane. (1968, *„Diabeł” i arcydzieło*)

1828. Nieskończona jest ilość wymiarów przestrzeni konfiguracyjnej, w której można umieścić punkt oglądu tego, co zostało do tej pory powiedziane. (1969, *Wizja filozofa na krze*)

1829. Rozum dążył zawsze do tego, by wykryć w świecie jego konieczne jakości. (1969, *Wizja filozofa na krze*)

1830. Każde naukowe odkrycie to swoiste śledztwo, przynoszące naukowcowi straszliwe chwile mąk, poszukiwań, a następnie potężny potok radości. (1971, *Świat zasadniczo możliwych cudów*, tł. z ros. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)

1831. Futurologia – sondą w niebo i piekło przyszłości. (1973, *Sondą w niebo i piekło przyszłości*)

1832. Dla wyobraźni wykraczającej w przyszłość nie ma nic ważniejszego nad wykrycie tego, co NIEMOŻLIWE, tego więc, co się nie ziści nigdy. (1975, *Odpowiedzialność wyobraźni*)
1833. Wyobraźnia rozpoznaje niemożliwości działania widome w prawach Natury po to właśnie, aby wzdłuż ich przebiegu wytyczyć – najdalszy dla danej chwili historycznej – horyzont działań skutecznych. (1975, *Odpowiedzialność wyobraźni*)
1834. Zagadka kosmicznych cywilizacji na podobieństwo matrioszki zawiera w sobie problematykę wszystkich dyscyplin naukowych. (1975, *W związku z zagadnieniem cywilizacji pozaziemskich*, tł. z ros. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)
1835. Cywilizacja rosnąca obraca parametry środowiska w zmienne, nad którymi sama musi odtąd mieć pieczę. (1977, *Czy jesteśmy sami w kosmosie?*)
1836. Potężna cywilizacja to nie taka, có żadnych już nie zna kłopotów, lecz taka raczej, co ma kłopoty na swoją skalę. (1977, *Czy jesteśmy sami w kosmosie?*)
1837. Do sygnalizowania jej obecności w Kosmosie nie cywilizacji nie zmusza. (1977, *Czy jesteśmy sami w kosmosie?*)
1838. Im wydajniej umie cywilizacja wykorzystywać dostępne sobie źródła energii, tym trudniej dostrzec ją w tych pracach na dystans astronomiczny. (1977, *Czy jesteśmy sami w kosmosie?*)
1839. Zdolność rozróżniania między zjawiskiem naturalnym a sztucznym jest funkcją wiedzy tego, kto ma rozróżnienia dokonać. (1977, *Czy jesteśmy sami w kosmosie?*)
1840. Sukces częściej towarzyszy pozorom świetności niż świetności autentycznej. (1978, *Sukces*)
1841. Bieg naszego świata sprawniej antycypują „wysoki nieodpowiedzialnej wyobraźni”, aniżeli nienaganne logicznie rozumowanie z racji dostatecznych. (1978, *Historia jednego pomysłu*)
1842. Krytykowi nie wolno w zasadzie położyć znaku równości między autorem a bohaterem nawet, gdyby tekst zawierał przysięgi zapewniające, iż autor sobie tego kategorycznie życzy. (1978, *Historia jednego pomysłu*)
1843. Gdyby *Science Fiction*, pokrewna nauce, lecz niepodległa pełni jej rygorów, funkcjonowała jako inkubator myśli poznawczo heretyckiej... (1978, *Historia jednego pomysłu*)
1844. Wolność od ryzyka, zdobywaną wraz z odłożeniem z boku asercji logicznej, wykorzystuje *Science Fiction* dla produkowania głupstw. (1978, *Historia jednego pomysłu*)

1845. Intelktualna zdrada *Science fiction* to jeden z istotnych przejawów upadku kultury masowej. (1978, *Historia jednego pomysłu*)
1846. *Science Fiction* nie musiała się stać grobem zmarnowanych szans. (1978, *Historia jednego pomysłu*)
1847. Rozum nie jest tylko reakcją na bytowe zagrożenie naczelnych zwierząt, zaprogramowanych do samodzielnej walki o życie, lecz obserwatorem, świadkiem i sędzią świata. (1980, *Kosmologia porównawcza*)
1848. Całe zło może się nie dlatego ziścić, że nauka jest wytwórcą plag, ale dlatego, że działa w świecie rozdartym antagonizmami. (1981, *Prognoza rozwoju biologii do 2040 roku*)
1849. Prowadzić zarazem wyścig zbrojeń biologicznych i brać się do leczenia biosfery to tyle, co zarazem gasić pożar i dolewać oliwy do ognia. (1981, *Prognoza rozwoju biologii do 2040 roku*)
1850. Zjawisko, zwane postępem dziejowym, stwarza konflikty i likwidując je, rodzi nowe, a ludziom, zamkniętym w historycznej chwili, proces ten może się wydawać zagrożeniem fatalnym, a nawet ostatecznym. (1981, *Prognoza rozwoju biologii do 2040 roku*)
1851. Za podglądanie przyszłości, proceder dziwaczny i ryzykowny, płaci się raczej utratą spokoju. (1983, *Zdziwienie*)
1852. Dziecko, nie posiadając żadnego układu odniesienia, nie potrafi dokonać rozróżnienia pomiędzy banałem a tym, co niezwykle. (1983, *Autobiografia*, tł. z niem. T.Lem, 2006)
1853. *Science Fiction* powinna zajmować się całymi gatunkami a nie tylko jednostkami, bez względu na to czy są one świętymi czy potworami. (1983, *Autobiografia*, tł. z niem. T.Lem, 2006)
1854. Rozum jest nam dany po to, abyśmy mogli spojrzeć we własną przyszłość. (1987, *Wypowiedź laureata [Poznanie i zło]*)
1855. Narody mają PRAWO znać prawdę o własnej historii, ponieważ tylko głupcom przemilczanie własnych porażek, „wewnętrznych” zbrodni i nieszczęść wydaje się najprostszym i najlepszym sposobem pozbycia się przeszłości. (1989, *Nie może być raju na Ziemi*, tł. z ros. W.Jaźniewicz i M.Płaza, 2009)
1856. Wirus AIDS jest daleko bardziej niesamowity, niż wszystkie razem galaktyczne potwory. (1989, *Od ergonomiki do etyki*)
1857. Odpowiedzialność moralna rozpościera się znacznie szerzej od zasięgu kodeksów karnych. (1989, *Od ergonomiki do etyki*)

1858. Poznawanie praw Natury zawsze właściwie ma jakiś awers i rewers. (1989, *Od ergonomiki do etyki*)
1859. Raju na Ziemi nigdy nie będzie, o ile mają w nim mieszkać ludzie wolni i rozumni. (1989, *Od ergonomiki do etyki*)
1860. Wolność urzeczywistnia się w dążeniach, a nie w osiągnięciach, które byłyby jakimś „spoczęciem na laurach zwycięstwa”. (1989, *Od ergonomiki do etyki*)
1861. Ważne jest po prostu, żeby pomysłowość człowieka nie mogła „wykatapultować” nas z naszego człowieczeństwa. (1989, *Od ergonomiki do etyki*)
1862. Wiadomości pochodzą z doświadczeń, a doświadczenia z błędów i pomyłek. (1990, Z listu do Pavla Weigela)
1863. Tylko człowiek może sobie pozwolić na to, aby być idiotą, ponieważ tylko przed nim rozpościera się możliwość wyboru drogi, czyli – szerzej – podejmowania wykluczających się nawzajem decyzji. (1992, *Myśli apolityczne*)
1864. Mądrość nie może być głupia – inteligencja nieinteligentnie zorientowana owszem. (1992, *Rozważania sylwiczne*)
1865. Nie można karykaturować karykatury. (1992, *Rozważania sylwiczne IV*)
1866. Gdzie same oszołomy, tam nikt nie pozostaje nieoszołomiony. (1992, *Rozważania sylwiczne IV*)
1867. W tak zwanej „futurolologii” trafność prognoz najmniejszej wagi nie ma. Liczą się rozgłos, moda, reklama, instytucje i *last but not least* organizacyjne zamówienia i pieniądze, stojące za „prognozą”. (1992, *Sex wars (Ludzkość w XXI wieku)*)
1868. Im jawniej jednak parametry dane przez Naturę człowiek zmienia w zmienne zależne od swych poczynań, tym większą musi ponosić odpowiedzialność praktyczną za zachowanie życia, w sprzyjających mu warunkach. (1992, *Sex wars (Ludzkość w XXI wieku)*)
1869. Im komu Bóg dał mniej rozumu, tym głośniej domaga się stanowiska u państwowych sterów. (1993, *Kto na kogo*)
1870. Im świetniejsze techniki przekazu tym prymitywniejsze przekazywane treści. (1994, *Czy kryzys idei postępu naukowo-badawczego i racjonalizmu?*)
1871. To, że technologia jest niezależną zmienną cywilizacji Człowieka, znaczy też, że kultura nie zarządza ani kierunkiem technicznych rozwojów ani nad nim tym bardziej nie panuje. (1994, *Czy kryzys idei postępu naukowo-badawczego i racjonalizmu?*)

1872. Nawet kiedy prognozy (lub ich preludia) spełniają się, zachodzi to zawsze inaczej niż można to zarysować ich kształt na dystansie półwiecza. Taka nietrafność trafności jest nieuchronna. (1996, *Rozważania sylwiczne LI*)

1873. Nikt nie mieszka w tych pokojach przyszłości, które brał na cel. (1996, *Rozważania sylwiczne LI*)

1874. Im doskonalsza jest technika wymiany informacji, tym bardziej podłe, nędzne i głupie są przekazywane i udostępniane treści. (1997, *Wypowiedź*)

1875. Jedni zadają zło, ponieważ mogą i lubią, natomiast drudzy, ponieważ muszą albo wydaje im się, że muszą. (1998, *Lubią albo muszą*)

1876. Kiedy coś wymarzonego staje się rzeczywistością, z reguły jest tak, że to, o czym się marzyło, realizuje się zawsze jako mniej nadobne, piękne, korzystne i pożyteczne dla ludzkości. (1999, *Dlaczego przestałem pisać science fiction?*)

1877. Możemy być wolni tylko dotąd, odkąd bierze swój początek cudza wolność. (1999, *Krótkie uwagi o humanizmie*)

1878. Możemy być równi jedynie w tej mierze, w jakiej umożliwia to istniejący ustrój społeczny. (1999, *Krótkie uwagi o humanizmie*)

1879. Zbyt wielki, zbyt szybki i zbyt wszechstronny postęp obracać się może we własne ponure przeciwieństwo. (1999, *Krótkie uwagi o humanizmie*)

1880. Ten, kto nadwątlą wiarę, nawet jeśli jej nie gasi, odbiera drugiemu człowiekowi cenność, której niczym nie potrafi zastąpić. (2001, List do Stanisława Obirka SJ, 2 lutego 2001)

1881. „Odcisk genetyczny” jest pewniejszym wskaźnikiem rozpoznawczym, aniżeli tradycyjny dotąd wzór linii papilarnych, czyli po prostu mówiąc – odcisk palca. (2001, *Kod genetyczny*)

1882. Mózg delfina jest znacznie większy niż ludzki, a zatem jeżeliby inteligencja zależała od wielkości mózgowej masy, to delfiny powinny wykładać na uniwersytecie. (2001, *Zawiazki geniuszu*)

1883. Każdy człowiek, rodząc się, otrzymuje niejako pewien odziedziczony kapitał, to zaś, czy zdoła ów kapitał powiększyć i spotęgować, czy raczej zmarnować, zależy właśnie zarówno od genetycznie zakodowanych możliwości, jak też od cech rozwiniętych w życiu. (2001, *Zawiazki geniuszu*)

1884. Niestety światowa nauka nie jest jednomyślnym monolitem. Znaczy to, że jeśli jedni uczeni mówią, że coś jest czarne, to zawsze można znaleźć innych, którzy będą głosić, iż jest to nieskazitelnie białe. (2001, *Jeśli jedni uczeni mówią...*)

1885. Globalny przesył informacji, podobnie jak do tej pory każda nowa technologia, ukazuje nam już swoje nowe oblicze spod znaku Marsa. (2001, *Wojna hackerów*)
1886. Panuje istny nadmiar sprzecznych konstrukcji fizykalnych, które być może zostaną jakoś w przyszłości ujednolicone, ale nie wiadomo ani jak, ani kiedy, ani przez kogo. (2001, *Może się to wydawać dziwne...*)
1887. Powstaje zdumiewające rozdarcie człowieka, który stara się ogarnąć spojrzeniem bezlik sprzeczności takiego świata, jaki stwarzamy. (2001, *Im mądrzej, tym głupiej*)
1888. Nie ma odkryć i osiągnięć bez zdarzających się na drodze ku nim fatalnych błędów. (2001, *Diabeł w przyszłej rzeczy*)
1889. Diabeł zawsze tkwi w szczegółach, ale niekiedy ukrywa się w samej przyszłej rzeczy. (2001, *Diabeł w przyszłej rzeczy*)
1890. Z reguły nie odnajduje się tego, czego się nie szuka. (2001, *Niespodzianka z odwiertów*)
1891. Życie mogło powstać, rozwinąć się, osiągnąć epoki wielokomórkowców, a wreszcie ssaków wraz z człowiekiem tylko dzięki zachodzącym kolejno gigantycznym katastrofom. (2001, *Kreacja przez destrukcję*)
1892. Ludzkość jest olbrzymim stadem bezustannie rozmnażających się, łysych małp, zaopatrzonych w brzytwy, wynalezione przez ich bystrzejszych krewnych. (2002, *Rozważania sylwiczne CVIII*)
1893. Nauka żywi się konsekwencjami popełnionych przez siebie błędów. (2002, *Przyjazne termojądra*)
1894. Zadziwiająca jest liczba odkryć naukowych, które się nie potwierdziły, oraz wynalazków, wielce obiecujących, które uległy całkowitemu zapomnieniu. Marny los odkryć łatwo wytłumaczyć: w starciu z eksperymentami, które miały je potwierdzić, świeżo poczęte teorie upadały. (2002, *A imię ich – Legion*)
1895. Umysł ludzki nie potrafi ogarnąć cierpliwości Natury: nawet wyobrażenie setek milionów kalejdoskopów, z których każdy jest bezustannie potrząsany, dzięki czemu układają się symetryczne dla oka twory, nie oddaje nawet w przybliżeniu ogromu owych podwodnych, milczących, trwających miliardy lat robót. (2002, *Białe plamy na mapie naszej wiedzy*)
1896. Mnóstwo pomysłów oraz eksperymentów proponowanych nam jako zapowiedzi przyszłych ułatwień na ogół daje – po urzeczywistnieniu – raczej nieprzyjemne rykoszety. (2002, *Myśl przewodna?*)

1897. Paradoxem jest, że o kosmosie albo o świecie elektronów wiemy dużo więcej niż o tym urządzeniu, które znajduje się w naszej głowie, czuwa, śpi i myśli. (2002, *Wolna wola?*)

1898. Polityczna przyszłość świata jest najbardziej nieprzewidywalna – szczególnie, jeśli ją mierzyć rozziwem oczekiwań każdej teraźniejszości i zachodzących przemian. (2002, *Modele i rzeczywistość*)

1899. Historia naszego gatunku pokazuje, że *Homo sapiens* nie porzucił nigdy raz podjętych działań nowego typu, to też inwazja technologii, która odmieniła naszą planetę, obecnie zaś zwróciła się ku ludziom, jako ostatniemu nietkniętemu jeszcze przez inżynierię relikтови natury, wygląda na nieodwołalną. (2002, *Rozważania sylwiczne CXII*)

1900. Wszystko, co miało początek, ma też swój koniec. (2002, *Przyszłość jest krótsza niż przeszłość*)

1901. Ambicje poszczególnych dopływów technologicznego dorzecza są bez wątpienia daleko większe, aniżeli szansa ich realizacji. (2002, *Nanonadczłowiek*)

1902. Im jednak powszechniej rozprzestrzeniały się zmasowane produkty technologii, tym bardziej fatalny ujawniał się ich codzienny rezultat. (2002, *Wyboje cywilizacji*)

1903. Instrumentalny rozwój przyniósł nam wiele pożytku, nie mniej szkód, zaś bilans zerowy figuruje wyłącznie przy podsumowaniach zysków i strat dla technik wynajdywanych, ale nigdy nie wprowadzonych w życie. (2002, *Wyboje cywilizacji*)

1904. Niewinne, niezmiernie wiele obiecujące początki potrafią mieć skutek żałosny, a nawet śmiertelny. (2002, *Droga bez odwrotu*)

1905. Nie możemy już zejść, a tym bardziej cofnąć się z owej drogi najeżonej pożytkami i niebezpieczeństwami, na którą wstąpiliśmy bardzo dawno temu. (2002, *Droga bez odwrotu*)

1906. Bardziej politykom zależy na utrzymaniu się przy władzy aniżeli na wierności zawartym traktatom oraz zobowiązaniom. (2002, *Schizofrenia polityki*)

1907. Rozgwieżdżony kosmos jest grą, w której olbrzymia większość gwiazd skazana jest na przegraną – bezpłodność. (2002, *Kosmiczne kasyno*)

1908. Idea leżąca u podłoża gwiazdnych wojen jest sama w sobie zacna, lecz praktyka wykazuje, jak niesłychanie trudno jest trafić kulą w kulę, nawet w warunkach specjalnie zaprogramowanych prób. (2002, *Wielkie koszty pudłowania*)

1909. Jakkolwiek pomiędzy „dupą” i „pupą” nie ma żadnej różnicy w desygnacji, istotna jest różnica natężenia wulgarności, które w „dupie” szczytuje, natomiast „pupę” uniewinnia. (2002, *Traktat o dupie*)
1910. Nie ma takich bredni, w które ludzie nie byliby w stanie uwierzyć. (2003, *Sklonowana głupota*)
1911. W naszych czasach każda nowo pojawiająca się technologia wprowadza niemało zamętu, obiecując mnóstwo rzeczy i dobrodziejstw raczej niemożliwych do spełnienia. (2003, *Klonować albo nie klonować*)
1912. Zawirowaniom klimatu towarzyszą też zawirowania polityczne, wskutek czego przyszłość okazuje się dubeltowo nieznana. (2003, *Zaburzenia klimatów*)
1913. O sytuacji politycznej można powiedzieć obecnie tyle: młot parowy jest bezradny wobec rojowiska bakterii, bowiem nie może ich zniszczyć. Ale i odwrotność jest faktem: bakterie nie mogą skutecznie zaatakować młota parowego. Rezultatem jest wielki impas w skali światowej. (2003, *Paradoksy współczesności*)
1914. Postulowana słusznie powszechna wolność słowa powinna być ograniczona zastrzeżeniem, iż o problemach wymagających prawdziwie fachowej wiedzy wolno mówić jedynie dobrze wykształconym ekspertom. (2003, *Przedłużanie życia: iluzje i fakty*)
1915. Wszystko, co jest od nas bardziej odległe aniżeli następne stulecie, stanowi jedynie niewyraźne majaki, skryte za rojowiskiem kryzysów polityczno-ekonomicznych, które są naszym udziałem. (2003, *Czy zmierzch cywilizacji?*)
1916. Jako stabilizator społeczny, jako źródło nadziei i ufności wiara jest nieodzowna. (2004, *Orzeł biały na tle nerwowym*)
1917. Nie ma alternatywy dla nadziei, bez względu na to, jakim pesymizmem napawają człowieka wydarzenia światowe i perspektywy krajowe. (2004, *Orzeł biały na tle nerwowym*)
1918. Partie w naszym systemie nie reprezentują częściowych prawd inaczej niż przypadkowo. (2004, *Kto nas reprezentuje?*)
1919. Zamrożone paskudztwa, nawet powstałe z rzadko spotykanych u nas substancji, estetycznie raczej do nas nie przemawiają. (2005, *Błoto na Tytanie*)

Wywiady różne

(1956-2006 rr.)

1920. Fantastyka jest bardzo ostrą przyprawą. Wiadomo jednak, że najostriejsza przyprawa bez chleba staje się nie do zjedzenia. Tym chlebem jest właśnie współczesność. (1956, „*Bajkopisarz*” dla dorosłych)

1921. Najbujniejszą fantazję hamuje poczucie odpowiedzialności wobec czytelnika. (1956, „*Bajkopisarz*” dla dorosłych)

1922. Z pisanem jest jak z alkoholizmem: człowiek choćby nie chciał, brnie dalej. (1962, *Stanisława Lema pozdrowienia z kosmosu*)

1923. Kapitalizm jest wstrętny, ale ma jedną zaletę: można mieć nadzieję... na socjalizm. W komunizmie nie ma już nadziei. (1963, Wypowiedź J.J.Szczepańskiemu)

1924. Prawda jest naszą wiedzą pomniejszoną o nasze złudzenia. (1965, *Pochodnia Prometeusza*, tł. z ros. W.Jaźniewicz, 2020)

1925. Literatura fantastyczna jest eksperymentem myślowym, takim jednak, by problemy były realne. (1965, *W retorcie przyszłych snów*)

1926. Żadna cywilizacja nie może funkcjonować bez zasady współpracy i wynikającego z niej zaufania wzajemnego. (1965, *W retorcie przyszłych snów*)

1927. Ewolucja technologiczna jest to ruch, który zapoczątkowaliśmy nie wiedząc do czego doprowadzi. (1970, *O biosferyczny parlament świata 1*)

1928. Nic nie można poradzić na to, że każdy czytelnik przyswaja sobie książkę poprzez własne wyobrażenie. (1971, *Fantastyka na ekranie*)

1929. Świat jest takim miejscem, o którym mówi się jak o piekle, że wybrukowane jest dobrymi intencjami. (1974, *Moja przygoda z fantastyką*)

1930. W coś trzeba wierzyć po to, żeby w inne rzeczy można było nie wierzyć. (1975, *O biosferyczny parlament świata 2*)

1931. Czegoś się trzeba trzymać po to, żeby coś można było odrzucić. (1975, *O biosferyczny parlament świata 2*)

1932. Ten, kto odrzuca wszystko, jest równie nieszczęśliwy, jak ten, który wierzy we wszystko, bo ostatecznie musi mieć w głowie groch z kapustą. (1975, *O biosferyczny parlament świata 2*)

1933. Głupstwo jest wiecznym współczynnikiem historii i tylko jego postaci się zmieniają. (1977, *Zatraciliśmy kryterium prawdopodobieństwa*)
1934. Jeśli się oczekuje niesamowitych rzeczy a zamiast tego otrzymuje się skromny postęp, to patrzy się nań jak na fiasko. (1977, *Zatraciliśmy kryterium prawdopodobieństwa*)
1935. Prawda jest wartością naczelną i należy do niej dążyć bez względu na koszty. (1978, *Dylemat ciągle żywy: nauka czy wiara?*)
1936. Czyha niebezpieczeństwo schematyzacji, prymitywizacji, gdyby traktować robotę literacką jako nakładanie matrycy logicznej na pewną substancję humanistyczną. (1979, *Bohaterem moich książek jest poznanie*)
1937. Jeżeli pacjent jest na pewno chory nieuleczalnie i śmiertelnie, to właściwie przestaje być problemem dla medycyny a staje się tylko problemem w kategoriach humanitarnych. (1979, *Bohaterem moich książek jest poznanie*)
1938. Można pogodzić naukę z doktryną religijną, ale niewiele z tego na długą metę jest korzyści ani dla nauki, ani dla religii. (1979, *Byłem tym, który miał rację*)
1939. Sprzeczności rozwiązuje się żyjąc. (1980, *Maski naukowości*)
1940. Ludziom nie zależy tak strasznie, żeby każda kopulacja kończyła się ciążą. (1991, *Kto do ognia dolewa strumyczki benzyny*)
1941. Pieniądz jest naszą busolą i pasem ratunkowym. (1991, *Pieniądz jest naszą busolą*)
1942. Sto razy można być niewierzącym, ale bez świąt Bożego Narodzenia żyć nie można. (1991, *Stanie się tylko to, co niemożliwe*)
1943. Są pewne pragmatyczne czynniki towarzyszące procesowi interpretacji, które są ściśle związane z osobistymi, indywidualnymi doznaniem, o czym większość teoretyków nie chce w ogóle rozmawiać. (1992, *O literaturze, filozofii i nauce*, tł. z ang. P.Powolny i M.Wojtunik-Ricketts, 2016)
1944. Utopia jest stanem idealnym, nie ma w niej miejsca na zastosowanie żadnej czynnej strategii, gdyż protagonista nie ma tu przeciwnika. (1992, *O literaturze, filozofii i nauce*, tł. z ang. P.Powolny i M.Wojtunik-Ricketts, 2016)
1945. Człowiek czuje się maleńki w obliczu intelektualnych horyzontów, które ten gigantyczny świat otwiera przed nami prawie każdego dnia. (1992, *O literaturze, filozofii i nauce*, tł. z ang. P.Powolny i M.Wojtunik-Ricketts, 2016)

1946. Wiara nie może uszczęśliwiać całych narodów, bo wtedy ona zamienia się w ideologię, staje się czymś użytkowym, a to jest bardzo niebezpieczne. (1992, *Kosmos krzyczy: Nie mamy pieniędzy!*)
1947. Jeśli usiłuje się wymyślić sposób na uszczęśliwienie kogoś, jest to najgorszy sposób uszczęśliwiania. (1994, *Człowiek, czyli drapieżca uniwersalny?*)
1948. Szczęście trafia się okazjonalnie, przypadkowo i nie może być celem dążeń człowieka. (1994, *Człowiek, czyli drapieżca uniwersalny?*)
1949. Jest tylko jeden rodzaj monstrów na tej planecie – są to ludzie, a te wszystkie inne monstra to jest lipa i zawracanie głowy. (1994, *Rozmowa na koniec wieku*)
1950. Jeżeli zło jest chorobą, to chorują na nią prawie wszyscy. (1994, *Rozmowa na koniec wieku*)
1951. Bezinteresowne mordowanie i zadawanie cierpienia, któremu nie towarzyszy pożeranie, jest wyłącznie specjalnością człowieka. (1994, *Drapieżna małpa*)
1952. Najbardziej lubie niszczenie i zabijanie odbywa się w majestacie ideologii, religii, prawa i zbiorowości, bo wtedy nie tylko zaspokajają się „tajemną chuc”, ale jeszcze można domagać się nagród i pochwał. (1994, *Drapieżna małpa*)
1953. Nie ma takiego agresywnego wariata, który by nie znalazł swoich adherentów, bo zawsze dużo łatwiej jest uwieść ludzi w stronę zła niż dobra. (1994, *Drapieżna małpa*)
1954. Dekalog jest najpotężniejszym sprzeciwem wobec odziedziczonej po tysiącach przodków ludzkiej natury, która, gdy tylko może, podpowiada nam coś wręcz przeciwnego. (1994, *Drapieżna małpa*)
1955. My jesteśmy najpotworniejszymi monstrami na tej planecie i jej największą zgubą. (1994, *Drapieżna małpa*)
1956. Nie ma wiedzy bez wyobraźni i nie ma wyobraźni bez wiedzy. (1995, *Świat według Lema*)
1957. Człowiek zawsze podlega swojej kulturze bez względu na to, czy znajduje się w kosmosie czy na Ziemi. Zostawić na Ziemi można sztuczną szczękę albo okulary, ale nie moralność! (1995, *Kosmiczna podróż*)
1958. Religie są protezami, które mają nam ułatwiać oswojenie się z myślą o przykrej perspektywie niebytu. (1995, *Wracam z Kosmosu*)

1959. Polityk nie może być za mądry. Bo jak jest bardzo rozumny, to wtedy większość problemów, przed którymi staje, jawi mu się jako całkowicie nierozwiązywalna. (1995, *Wracam z Kosmosu*)

1960. Tragedia XX wieku polega na tym, że nie było możliwości uprzedniego sprawdzenia teorii Karola Marksa na myszach. (1995, *Każda katastrofa jest możliwa*, tł. z niem. W. Jaźniewicz, 2020)

1961. Cywilizacja powinna stawiać opór. (1996, *Cywilizacja nie stawia oporu*)

1962. Na tym polega nieszczęście nauki, że wszystko wstecz potrafi z łatwością wyjaśnić. (1996, *Zatańczyć „Solaris”*)

1963. Politolodzy zawsze potrafią wytłumaczyć to, co było. Oni tylko nie wiedzą, co będzie. (1996, *Zatańczyć „Solaris”*)

1964. Filozofia rodzi się ze zdziwienia. No i potem stawia pytania, na które nie potrafi odpowiedzieć. A jak się komuś zdaje że potrafi, to też się myli, przeważnie. (1996, *Zatańczyć „Solaris”*)

1965. Życie jest w tym sensie ciekawe, że nie ma ostatecznych, finalnych i końcowych, rozwiązań: że zjedliśmy wszystkie rozumy, chwałą nam i możemy tylko iść na piwo. Nie jest tak źle. (1996, *Zatańczyć „Solaris”*)

1966. Trzeba być bardzo ostrożnym w doborze lektur, po prostu ze względu na to, żeby nam z mózgu kiepskie książki nie wypychały tego, co jest dobre. (1996, *Zatańczyć „Solaris”*)

1967. Święta nie polegają wyłącznie na wyżerce. To czas rozmyślań i radości duchowej. (1996, *Mądry człowiek po szkodzie*)

1968. Motorem postępu jest agresja. (1996, *Śmierć futurologii*)

1969. Wraz z rozwojem kultury, do rąk człowieka trafiają natomiast coraz bardziej efektywne narzędzia. Cały szkopuł w tym, że wciąż obecna w człowieku agresja, czyni z nich całkiem inny użytek niż człowiek sobie to wyobraża. (1996, *Śmierć futurologii*)

1970. Żyjemy w cywilizacji jednorazowego użytku wszystkich przyrządów. (1997, *O wiedzy i ignorancji*)

1971. Nauka przypomina taki rodzaj miotły, która się coraz bardziej, coraz bardziej od zmiatania tego świata rozszczepia na coraz drobniejsze odnogi. (1997, *O wiedzy i ignorancji*)

1972. Człowiek odzyskujący całkowitą wolność zachowuje się czasem jak ryba głębinowa, która doskonale funkcjonuje na dnie, przytłoczona

ogromnym ciśnieniem, ale wypływając na powierzchnię, po prostu wybucha. (1997, *Noc z Kleopatrą*)

1973. Przez naturalną ewolucję jesteśmy stworzeni może nie do siedzenia w jaskini, ale do przebywania w niewielkich, wspólnie polujących gromadach. (1997, *Noc z Kleopatrą*)

1974. Na Marsie można zbudować tylko kosmiczny GULAG. (1997, *Jeśli ktoś wierzy, mogę pozbawić go wiary*, tł. z ros. W.Jaźniewicz, 2020)

1975. W kosmosie możliwe są tylko monologi. (1997, *Jeśli ktoś wierzy, mogę pozbawić go wiary*, tł. z ros. W.Jaźniewicz, 2020)

1976. Kultura masowa to środek przeciwbólowy, analgetyk, a nie narkotyk. (1997, *Jeśli ktoś wierzy, mogę pozbawić go wiary*, tł. z ros. W.Jaźniewicz, 2020)

1977. Człowiek jest małpą, która potrafi zrobić najprecyzyjniejszą brzytwę, aby poderżnąć gardło drugiej małpie. (1998, *Zawsze byłem niewidzialny*)

1978. Rzeczywistość zresztą jest zawsze ciekawsza od fikcji, ponieważ obciążona jest wagą realności. (1998, *Zawsze byłem niewidzialny*)

1979. Biotechnologia, klonowanie to są sprawy, których nie można roztrząsać bez mówienia o etyce i moralności. (1998, *Otwierają się wrota piekielnych poczyną*)

1980. Globalna wioska, o której pisał McLuhan, stała się faktem. Jest to jednak taka wioska, w której wrzuca się granaty przez okna z jednego domu do drugiego. (1998, *Otwierają się wrota piekielnych poczyną*)

1981. A jak będzie w przyszłości? Tak samo, ale bardziej i gorzej. (1999, *Wypowiedź*)

1982. Każdy krok w nauce wiąże się również z odkrywaniem nowych obszarów ignorancji. (1999, *Łaciaty filozof*)

1983. Grzyby rosną w taki sposób, że najłatwiej znaleźć je tam, gdzie człowiek się ich najmniej spodziewa. (1999, *Jesteśmy robaczkami na tej kuli ziemskiej*)

1984. Człowiek to rodzaj średniorozumnego, aczkolwiek głupawego drapieżnego zwierzęcia. (1999, *Nie jestem ambasadorem Boga*)

1985. Ludzie lubią takie warunki, które wymagają wykorzystania całej inteligencji i całej chytryści do przebijania się łokciami do przodu. (2000, *...i wszystko diabli wezmą*)

1986. Nie znam żadnej religii, która nie byłaby naszpikowana sprzecznościami jak zając słonią. (2000, *...i wszystko diabli wezmą*)

1987. Żądni wiedzy stoimy z małą łyżeczką przed oceanem tego, co jeszcze nieodkryte. Żaden człowiek nie jest w stanie wyczerpać tego oceanu do końca. (2000, *Wywiad ze S.Lemem*, tł. z niem. E. Kalinowska, 2000)
1988. W imię pięknych marzeń robimy rzeczy podłe albo po prostu głupie. Kiedy najpiękniejsze marzenia zaczynają się ziszczać, przeważnie stajemy na skraju katastrofy. (2000, *Małpa w podróży*)
1989. Żyjemy wprawdzie coraz dłużej, ale wszystko wokół nas istnieje coraz krócej. To jest bardzo smutne. (2000, *Małpa w podróży*)
1990. Z postępem technicznym jest tak jak z brzytwą: można się nią ogolić, a można i gardło podciąć. (2000, *W globalnej mordowni*)
1991. W rozumieniu społecznym religia jest ludziom potrzebna, tak jak potrzebna jest nadzieja na życie wieczne, na spotkanie drogich zmarłych, wiekuiste szczęście itd. (2000, *W globalnej mordowni*)
1992. Element wynalazczo-odkrywczy, jednostkowy, może przysporzyć pędu wielkim mocom, które wyzwolił, ale nie może ich już ani zahamować, ani nawet nimi kierować. (2001, *Przyszłość jest otwarta*)
1993. Większość technologii ma w marzeniach świetlany awers, który u prekursorów jest zawsze jaśniejącą gwiazdą oraz rewers, czarną brudną rzeczywistość, mniej lub bardziej trywialną. (2001, *Nieludzkie przyspieszenie*)
1994. Nauka nad religią ma tę przewagę, że się myli, ale potrafi jednak swoje błędy skorygować, mimo że fizycy wodzą się za łby. (2001, *Nieludzkie przyspieszenie*)
1995. Wyznań jest wiele, ale każde chce udowodnić, że jest jedno. (2001, *Nieludzkie przyspieszenie*)
1996. Każdy ma dość wytrzymałości, by znieść cudze nieszczęście. (2001, *Jubileusz „Fantastyczny Lem”*)
1997. Psychoanaliza jest schorzeniem, chociaż podaje się za terapię. (2003, *Nikommu się nie śniło...*)
1998. Nie istnieje nic takiego, jak dobra wojna. (2006, Internet-konferencja)
1999. Całe to nasze grzebanie się w przeszłości polega właśnie na tym, że jeśli jakiś idiota coś dziś powie, to 40 filozofów nie wystarczy, żeby to odkręcić. (2005, *Matka Boska się nie zjawi*)

2000. W niezmiernej gwiazdowej pustce nagle zjawia się maleńki, wręcz mikroskopijny przeblysłk świadomości – mojej albo pańskiej, albo mrówki czy jakiegoś ptaszka – a potem, gdy kończy się życie, on gaśnie i dalej trwa ta niezmierna nicość. Wydaje mi się, że warto, aby ta świadomość zabłysła. (2005, *Matka Boska się nie zjawi*)

Od autora XIVa

Ten zbiór cytatów Stanisława Lema został wydany w innych językach.

Język macedoński (MK:3)

Język białoruski (BE:11)

Z tego zbioru w języku polskim wydano 1381 cytatów, ułożonych tematycznie (PL:2468).

Od autora XIVb

I jeszcze jeden aforyzm:

„Dopóki nie skorzystałem z Internetu, nie wiedziałem, że na świecie jest tylu idiotów”

czy jego inny wariant:

„Nie wiedziałem, że na świecie jest tylu idiotów, dopóki nie poznałem Internetu”.

Autorem tego popularnego aforyzmu uważa się Stanisław Lem. Bez wątpienia Lem mógł to napisać lub powiedzieć, może to cytat z jakiegoś jego wywiadu telewizyjnego, ale może ktoś twórczo skompilował aforyzm z kilku wypowiedzi Lema. Ponieważ niestety do tej pory nie udało się znaleźć pierwotnego źródła, tym bardziej, że aforyzm wszedł do użytku już po śmierci Lema i w kilku wariantach, więc na razie nie włączamy tego aforyzmu na powyższej liście.

Część XV (O). Indeks cytatów / Указатель цитат / Index of Quotes

Od autora XV

W tej Części dla każdego słowa kluczowego (ułożonych alfabetycznie) podano numery cytatów (z Części XIV (N)), w których występuje to słowo kluczowe.

Aberracja 1719, 1720
 Absolut 439, 1114, 1595
 Absolutnie 324, 456, 730, 731, 1037
 Abstrakcją, abstrakcjonizm 316, 368, 1342
 Absurd 1230
 Adaptacja 1028
 Agnostyk 21, 97
 Agonia 202, 317
 Agresja, agresor 99, 1327, 1606, 1953, 1968, 1969
 Aksjomat 623, 944
 Aktywist, aktywność 900, 1123, 1186, 1228, 1616, 1662
 Alegoria 497
 Alkoholizm 1922
 Alpinizm 1005
 Alternatywa 77, 1153, 1285, 1609, 1755, 1917
 Altruizm 1084
 Aluzja 497, 1194
 Ambicje 419, 1901
 Anachronizm 1147, 1149, 1379
 Analityka 1630, 1633
 Anatomia 1260
 Anegdota 84, 129
 Anielski, anielstwo, anioł 765, 855, 941, 1000, 1022, 1046, 1137, 1311, 1663, 1820
 Anonimowość 371, 1501
 Antagonizm 1848

Antropocentryzm 70, 801
 Antybaśń 1432, 1434
 Antymateria 343
 Antynomia 1056, 1580, 1745
 Antypowieść 1014
 Antyteza 183
 Antyutopia 954, 1431, 1435, 1436, 1666
 Apatia 151, 525, 553
 Apetyt 385, 1512, 1557
 Apokalipsa 112
 Apostazja 1678
 Aprobata 323, 1727
 Aranżacja 1027
 Arbitr, arbitralność 623, 1077, 1424
 Archimedesowe oparcie 6, 98
 Arcydzieło 1132, 1743, 1744, 1785
 Argument 458, 799, 1338, 1715
 Artysta (też Autor, Twórca) 284, 618, 651, 1732
 Artystyczny, artyzm 45, 645, 1568, 1772
 Arytmetyka 1351, 1406
 Astrofizyk, astrofizyka 108, 313, 1268, 1655
 Astronauta, astronautyka 358, 975, 1169, 1219
 Ateista 21, 87
 Atom 239, 277, 306, 600, 602, 688, 853, 889, 895, 1195, 1506, 1542, 1591

Atrakcyjność 109, 1457
 Autentyczność 304, 1008, 1249, 1491, 1840
 Auto (w sensie Samochód) 104, 971, 1163
 Autoewolucja 94, 1658, 1659
 Autonomia 299, 972, 1156, 1240, 1769
 Autopowieść 1014
 Autor (też Artysta, Twórca) 43, 49, 188, 857, 1137, 1266, 1253, 1564, 1648, 1712, 1842
 Autorytet 949, 1485
 Awantura 1621
 Awers i rewers (też Orzeł a reszka) 1495, 1858, 1993
 Bajka (też Baśń) 687, 857, 925, 942, 1135, 1422
 Balast 776, 1372, 1762
 Banał 960, 1181, 1196, 1640, 1852
 Barbarzyńca 825
 Baśń (też Bajka) 1421, 1423, 1425, 1432, 1433
 Bełkot 1071, 1073
 Bestseller 1799
 Bezcenne 273, 605
 Bezinteresowność 756, 799, 1243, 1258, 1616, 1699, 1951
 Bezmyślność 553, 676, 939, 1080, 1373, 1525
 Bezpłodność 645, 1907
 Bezpowrotnie 62, 1642

Bezradność 13, 440, 1174
 Bezsenność 1236
 Bezsensowność 170, 414, 1079
 Bezskuteczność 814, 877, 1603
 Bezstronność 737, 1211
 Bezużyteczny 198, 258, 264, 266, 270
 Niewinność 461
 Bezwzględność 464
 Biada (też Bieda) 1752
 Biblia 482, 945, 1500, 1523
 Biblioteka 772, 827, 909, 951
 Bieda (też Biada) 747, 1217, 1495
 Biografia (też Życiorys) 1, 84, 1209
 Biologia 15, 108, 183, 427, 657, 840, 871, 905, 916, 967, 968, 1614, 1849
 Biosfera 1560, 1849
 Biotechnologia 1692, 1979
 Błagierstwo 1645
 Bliźni 186, 996, 1200
 Błóżnierstwo 964
 Błazen 512
 Błąd, błędy (też Omyłka, Pomyłka) 51, 99, 351, 355, 594, 667, 1067, 1068, 1069, 1239, 1206, 1275, 1339, 1798, 1862, 1888, 1893, 1994
 Błądzenie 171, 1067, 1069, 1589
 Błędny krąg 802, 1679
 Błogostan 725, 1427

Bogactwo 240, 734, 1294, 1592
 Bohater 99, 188, 1842
 Bohaterstwo (też Heroiczność) 106, 457, 1361
 Boleści, ból (też Choroby) 263, 796, 888
 Bosch Hieronimus 1575
 Bożego Narodzenia święta 1942
 Bóg 31, 54, 79, 97, 105, 130, 233, 313, 323, 325, 327, 328, 335, 338, 339, 342, 343, 368, 403, 439, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 570, 577, 586, 698, 761, 765, 1032, 1033, 1034, 1053, 1098, 1147, 1200, 1215, 1297, 1428, 1476, 1524, 1530, 1573, 1580, 1581, 1676, 1678, 1869
 Brednie (też Bzdura, Głupota) 72, 878, 1486, 1910
 Bruegel Pieter de Oude 1575
 Bronić, broń 907, 1147, 1148, 1278, 1289, 1414, 1470, 1506, 1724, 1794
 Brud 1647, 1683, 1783, 1993
 Brylant (też Diament) 1140, 1669, 1758
 Brzydkie 316, 829, 1112, 1371, 1456, 1476
 Brzytwa 1892, 1977, 1990
 Budda [Buddha] (Siddharta Gautama) 219
 Budowa, budować 152, 159, 169, 274, 296, 595, 599, 636, 668, 689, 892, 916, 928, 958, 1069, 1208,

1223, 1321, 1324, 1394, 1500, 1509, 1542, 1602, 1974
 Bunt, buntować 286, 408, 568
 Bydlę 784, 955, 1395
 Byt 349, 485, 486, 594, 700, 763, 764, 961, 1031, 1032, 1037, 1257, 1335, 1383, 1485, 1690, 1847
 Bzdura (też Brednie, Głupota) 304, 493, 1529
 Całość 7, 42, 595, 667, 751, 814, 865, 929, 1589
 Cecha 283, 561, 562, 650, 793, 856, 1327, 1673, 1699, 1883
 Cel, cele 17, 18, 71, 87, 146, 179, 269, 290, 500, 535, 552, 564, 568, 622, 648, 778, 862, 869, 995, 1038, 1153, 1157, 1348, 1385, 1480, 1813, 1820, 1873, 1948
 Celność 1444
 Cennaść 68, 268, 818, 1380, 1880
 Cenzura 95, 127, 1522, 1642
 Chaos 53, 399, 413, 501, 1195, 1717
 Chcieć, chęć 3, 34, 73, 146, 415, 461, 492, 520, 524, 585, 678, 691, 712, 868, 1115, 1386, 1456, 1494, 1616, 1700, 1952
 Chińszczyzna 455
 Chleb 47, 842, 1787, 1920
 Choroba, chory (też Boleści) 27, 57, 404, 610, 1937, 1950
 Chrześcijaństwo 874, 875, 1238, 1200, 1682
 Chwalić, chwała (też Pochwała, Sława) 220, 398, 843, 1466, 1965

Chydrość 984, 1985

Ciało 67, 71, 133, 182, 259, 260, 401, 439, 709, 806, 809, 880, 940, 995, 1087, 1213, 1298, 1307, 1414, 1452

Ciekawość, ciekawy 2, 13, 43, 73, 80, 358, 418, 475, 1302, 1627, 1811, 1965, 1978

Ciemność 263, 505, 548, 709, 791, 1110, 1117, 1601

Cierpienie 266, 270, 470, 492, 714, 738, 739, 887, 888, 1011, 1364, 1820, 1951

Cierpliwość 845, 1282, 1786, 1895

Cisza 153, 206, 1120

Cnota 389, 687, 747, 830, 1524

Credo (też Dewiza) 38, 78

Cud, cuda 1, 64, 383, 404, 575, 709, 1035, 1036, 1117, 1297, 1344, 1364, 1423, 1552

Cybernetyk, cybernetyka 15, 89, 112, 281, 416, 622, 709

Cynizm 709, 1364, 1490

Cywilizacja (też Człowieczeństwo, Ludzkość, Świat) 243, 306, 322, 350, 454, 468, 473, 548, 590, 614, 615, 628, 635, 636, 728, 862, 950, 973, 1018, 1019, 1156, 1170, 1312, 1340, 1367, 1377, 1385, 1411, 1412, 1419, 1441, 1482, 1504, 1536, 1654, 1659, 1682, 1694, 1701, 1707, 1822, 1823, 1834, 1835, 1836, 1837, 1838, 1871, 1926, 1961, 1970

Czas, czasy 10, 14, 68, 94, 118, 119, 138, 226, 272, 273, 342, 347, 393, 403, 423, 427, 439, 486, 526, 564, 565, 568, 575, 579, 583, 657, 727, 733, 763, 766, 767, 831, 984, 1142, 1227, 1378, 1379, 1403, 1429, 1448, 1492, 1493, 1558, 1729, 1792, 1911

Cząstki elementarne 1591, 1679

Czeluść (też Otchłań) 1315, 1655, 1796

Człowieczeństwo (też Cywilizacja, Ludzkość, Świat) 445, 617, 95, 957, 968, 1283, 1494, 1765, 1767, 1861

Człowiek (też Ludzie) 17, 41, 64, 73, 78, 94, 99, 101, 104, 140, 146, 151, 154, 155, 157, 160, 163, 164, 165, 166, 168, 172, 179, 185, 198, 205, 230, 236, 237, 238, 241, 244, 247, 250, 251, 252, 260, 262, 267, 269, 273, 277, 279, 280, 286, 296, 302, 305, 360, 365, 378, 400, 408, 411, 412, 420, 421, 424, 429, 435, 436, 453, 465, 472, 483, 486, 530, 532, 533, 539, 544, 548, 555, 559, 560, 566, 568, 569, 607, 608, 610, 612, 617, 628, 634, 640, 641, 643, 653, 657, 678, 679, 681, 707, 777, 784, 788, 799, 806, 813, 832, 841, 866, 886, 889, 906, 907, 915, 916, 934, 940, 943, 945, 955, 965, 966, 967, 968, 969, 990, 993, 994, 997, 1010, 1030, 1051, 1053, 1055, 1056, 1061, 1079, 1088, 1089, 1107, 1121, 1134, 1155, 1171, 1175, 1180, 1191, 1197, 1209, 1221, 1242, 1260, 1280, 1283, 1307, 1312,

1319, 1325, 1328, 1349, 1365,
1376, 1393, 1394, 1395, 1416,
1430, 1441, 1446, 1452, 1454,
1458, 1463, 1466, 1469, 1482,
1503, 1531, 1538, 1542, 1544,
1549, 1550, 1561, 1578, 1586,
1587, 1596, 1601, 1611, 1614,
1628, 1649, 1650, 1685, 1718,
1730, 1747, 1766, 1773, 1813,
1820, 1821, 1861, 1863, 1868,
1871, 1880, 1883, 1887, 1891,
1917, 1922, 1945, 1951, 1957,
1948, 1969, 1972, 1977, 1983,
1984, 1987

Czyn, czynić 188, 273, 277, 331,
376, 378, 577, 608, 613, 625, 691,
702, 730, 740, 784, 829, 879, 883,
930, 1033, 1057, 1064, 1215, 1267,
1291, 1313, 1476, 1489, 1671,
1675, 1944

Czynnik 1613, 1637, 1643, 1654,
1933, 1943

Czytać, czytanie 68, 81, 122, 132,
192, 1194, 1253, 1255, 1485, 1630

Czytelnik 28, 49, 65, 89, 93, 595,
922, 961, 1015, 1016, 1146, 1147,
1150, 1459, 1774, 1921, 1928

Daleki, daleko 186, 442, 500, 542,
1346

Dar 4, 54, 1096

Dar Danaów 1310

Daremność 544, 789, 1524, 1627

Dążenie 644, 657, 1153, 1223,
1517, 1820, 1860

Debil (też Głupiec, Idiota, Kretyn,
Wariat) 879

Decydować, decyzja 42, 285, 612,
1175, 1190, 1207, 1341, 1802,
1863

Dedukcja 69

Dekalog 1954

Deklaracja 321, 1248

Dekoracja 497

Demografia 981

Demokracja 444, 1187, 1480,
1620

Demon 339, 798, 982

Demonstracja siły 1343

Destrukcja 797, 873, 1156

Dewiza (też Credo) 121

Dezinformacja 425, 654

Diabelski, diabelstwo, diabeł (też
Szatan) 197, 243, 761, 798, 855,
941, 949, 1311, 1402, 1405, 1535,
1553, 1573, 1889

Diagnoza 1008

Dialektyka 1529, 1604

Diament (też Brylant) 937

Dobro 499, 611, 740, 883, 1420,
1513, 1700, 1911

Dobro i zło 337, 463, 612, 644,
735, 813, 850, 863, 1244, 1246,
1247, 1252, 1270, 1392, 1431,
1432, 1483, 1510, 1607, 1666,
1953

Dobrobyt 1232

Dobry 121, 188, 422, 440, 717,
727, 739, 990, 1248, 1362, 1376,
1814, 1929, 1966, 1998

Dobry i zły 688, 904, 1279, 1487, 1488, 1719, 1738

Dobrze 220, 489, 527, 843, 898, 951, 1074, 1168, 1307, 1401, 1581, 1652, 1734, 1790, 1914

Doczesność 125, 402, 626, 1485

Dogmaty 322, 329, 1678

Doktryna 784, 1680, 1938

Dokument 1207, 1300, 1510

Domena 106, 903, 1680, 1728

Dominować 1082, 1560, 1613

Domniemanie 50, 1328

Doskonałość 168, 300, 324, 396, 413, 429, 445, 456, 490, 562, 604, 695, 749, 803, 848, 1028, 1033, 1035, 1053, 1069, 1072, 1114, 1149, 1274, 1257, 1427, 1428, 1525, 1676, 1734, 1874, 1972

Dostęp, dostępność 124, 539, 587, 634, 1287, 1435, 1630, 1838, 1874

Dostojewski Fiodor M. 27

Dostosować 448, 1463

Doświadczenie 98, 149, 261, 801, 833, 844, 1107, 1184, 1562, 1655, 1703, 1862

Dowcip (też Żart) 26, 1141, 1159, 1164

Dowództwo 474

Doznawanie 865, 1015

Drań 305

Drapieżny 1327, 1984

Dręczyć (też Męczyć) 9, 526, 728, 953, 1212, 1213, 1227, 1236, 1720

Droga, drogi (też Kierunek) 53, 89, 171, 220, 239, 262, 280, 290, 322, 330, 607, 623, 685, 727, 728, 732, 735, 740, 941, 1039, 1153, 1218, 1224, 1230, 1264, 1320, 1361, 1594, 1625, 1772, 1809, 1825, 1863, 1888, 1905

Drzewo; drzewa Rodzaju, Technologii, Wiadomości, Życia 125, 600, 854, 1015, 1068, 1332, 1505, 1523

Duch, duchowy 27, 105, 213, 421, 468, 611, 860, 880, 974, 995, 1021, 1088, 1185, 1197, 1222, 1260, 1307, 1668, 1736, 1776, 1807, 1967

Duchowny 76

Duma 302, 1394, 1821

Dupa 133, 1624, 1909

Dusza 159, 218, 268, 329, 368, 439, 578, 579, 1204, 1624, 1780

Dydaktyzm 93, 919

Dylemat 1029

Dyplomata, dyplomatycznie 452, 978, 1203

Dyrektywa 294, 329, 1056, 1438, 1690

Dyscyplina 46, 621, 1645, 1771, 1834

Dyskurs 46, 1772

Dyskusja 918

Działalność 73, 247, 295, 1324, 1519

Działanie 161, 294, 418, 431, 628, 664, 715, 717, 718, 776, 894, 901,

1157, 1245, 1278, 1557, 1563,
1572, 1656, 1673

Dzieci, dziecko 1, 2, 3, 55, 68,
268, 338, 374, 522, 773, 1011,
1135, 1193, 1304, 1421, 1474,
1794, 1852

Dziedzina 41, 54, 100, 247, 551,
645, 1462

Dziedzictwo, dziedziczność 249,
276, 517, 593, 889, 905, 936, 1095,
1659, 1883, 1954

Dzieje (też Historia) 41, 276, 333,
484, 533, 1079, 1185, 1205, 1314,
1447, 1850

Dzieło (też Utwór) 188, 215, 896,
962, 1020, 1148, 1439, 1644, 1669,
1673, 1734

Dziewczyna 461, 758, 1117, 1534

Dzieworództwo 329, 1534

Dzisiejszość, dziś (też
Nowożytność, Teraźniejszość,
Współczesność) 25, 72, 108, 139,
330, 387, 478, 591, 593, 603, 605,
607, 643, 863, 934, 948, 975, 979,
1009, 1143, 1044, 1147, 1149,
1196, 1243, 1204, 1253, 1356,
1408, 1574, 1579, 1596, 1721,
1999

Dziwactwo, dziwak, dziwne 72,
76, 89, 120, 190, 284, 521, 583,
675, 857, 1007, 1024, 1646, 1851

Efektywność 297, 901, 909, 1522,
1969

Egoizm 1084

Ekranizacja 23

Ekshibicjonizm 1781

Ekspert 1054, 1199, 1261, 1481,
1497, 1914

Eksperyment 290, 1130, 1544,
1679, 1702, 1894, 1896, 1925

Ekstremista 761, 1186

Element (też Pierwiastek) 91, 92,
199, 595, 643, 865, 1055, 1457,
1591, 1679, 1992

Elita 34, 1226, 1262

Empiria, empiryczny 625, 631,
892, 923, 944, 949, 957, 1228,
1569, 1583, 1826

Energia 779, 1153, 1838

Energia atomowa 306, 1540

Entropia 1756

Epidemia 1626

Epoka 62, 213, 435, 591, 1013,
1023, 1335, 1356, 1397, 1408,
1574, 1588, 1642, 1684, 1696,
1748, 1891

Erotyka 709, 981, 1457, 1776

Erudycja 12, 1222, 1762

Estetyka 146, 316, 1651, 1919

Etyka 19, 111, 147, 148, 297, 298,
300, 442, 917, 936, 944, 1077,
1247, 1351, 1406, 1519, 1547,
1615, 1617, 1979

Ewolucja 41, 55, 301, 314, 354,
565, 826, 888, 1057, 1067, 1069,
1070, 1072, 1073, 1292, 1345,
1469, 1531, 1593, 1615, 1653,
1691, 1927, 1973

Facet 140, 214, 375

Fachowiec (też Specjalista) 54,
1023, 1048, 1183, 1480, 1914

Fakt, fakty, faktycznie 69, 78, 138, 216, 246, 304, 355, 388, 426, 621, 693, 787, 822, 830, 1014, 1028, 1034, 1130, 1472, 1522, 1556, 1635, 1680, 1913, 1980

Falsyfikat, fałsz 11, 51, 786, 822, 944, 1131, 1205, 1209, 1347, 1473, 1572, 1793, 1794

Fanatyzm 1809

Fantastyczność 17, 18

Fantastyka i futurologia 57

Fantastyka naukowa (też Science Fiction) 44, 49, 82, 858, 920, 923, 926, 928, 948, 1920, 1925

Fantazja 120, 1547, 1627, 1921

Fatalność 87, 349, 391, 784, 1089, 1151, 1270, 1308, 1379, 1409, 1524, 1850, 1888, 1902

Fatamorgana 1223

Fiasko 1934

Fikcja 348, 424, 868, 952, 1222, 1473, 1681, 1978

Filozof, filozofia 15, 22, 29, 46, 48, 52, 67, 72, 89, 108, 118, 282, 326, 398, 427, 567, 585, 586, 659, 716, 821, 831, 832, 834, 857, 921, 1040, 1061, 1076, 1086, 1093, 1141, 1152, 1176, 1465, 1529, 1530, 1544, 1546, 1549, 1582, 1583, 1584, 1596, 1600, 1680, 1734, 1751, 1791, 1964, 1999

Film 1812

Fizyk, fizyka 15, 129, 573, 632, 783, 1138, 1315, 1335, 1359, 1549, 1569, 1572, 1886, 1994

Forma, formalizm 316, 1002, 1038, 1082, 1604

Forsa 8

Freud Sigmund (też Psychoanaliza) 949, 959

Funkcja, funkcjonowanie 187, 648, 656, 917, 919, 1208, 1369, 1446, 1566, 1579, 1839, 1843, 1926, 1972

Futurologia 77, 108, 124, 126, 145, 660, 661, 662, 663, 665, 927, 929, 1638, 1824, 1831, 1867

Galaktyka 129, 350, 555, 596, 679, 680, 975, 1101, 1267, 1810, 1856

Galernictwo 1746

Gatunek biologiczny 41, 73, 82, 94, 276, 375, 528, 871, 955, 1069, 1084, 1134, 1272, 1380, 1404, 1416, 1560, 1659, 1672, 1853, 1899

Gatunek literacki 48, 49, 89, 188, 1132, 1149

Generacja (też Pokolenie) 909, 1507, 1697, 1698

Generalizować 1040, 1639

Gen, genetyka 4, 401, 1095, 1416, 1461, 1468, 1549, 1610, 1704, 1881, 1883

Genialność, geniusz 6, 197, 769, 782, 789, 790, 792, 1023, 1024, 1092, 1094, 1095, 1096, 1352, 1701

Genitalia 979, 1704

Globalizacja 1504, 1548, 1684, 1885

Globalna wioska McLuhana 1398, 1556, 1980

Głód 121, 762

Głowa 133, 157, 361, 416, 610, 740, 921, 1016, 1033, 1116, 1175, 1280, 1281, 1372, 1445, 1465, 1603, 1710, 1766, 1783, 1796, 1897, 1932, 1949

Głupi, głupiec (też Debil, Idiota, Kretyn, Wariat) 6, 28, 80, 168, 195, 295, 375, 444, 685, 706, 817, 900, 979, 1441, 1458, 1759, 1855, 1864

Głupota, głupstwo 95, 137, 141, 591, 633, 699, 1076, 1182, 1198, 1447, 1467, 1511, 1844, 1874, 1933, 1984, 1988

Godność 697, 1556

Goedel [Gödel] Kurt 1464, 1470

Golem 408

Golem XIV 33, 66, 80

Gorsze, gorszy 115, 128, 156, 212, 363, 449, 543, 610, 725, 951, 975, 1257, 1307, 1427, 1754, 1981

Gra, grać, gracz 25, 159, 432, 507, 663, 897, 899, 1041, 1094, 1098, 1126, 1225, 1344, 1421, 1422, 1433, 1468, 1593, 1791, 1907

Granica (też Ograniczać) 72, 151, 177, 274, 379, 461, 505, 516, 536, 564, 750, 760, 769, 832, 916, 1081, 1328, 1330, 1333, 1336, 1346, 1387, 1397, 1414, 1439, 1493, 1494, 1555, 1562, 1599, 1602, 1779, 1800

Grawitacja 1605

Groteska 50, 902, 950

Groza, grozić 205, 354, 522, 683, 1524, 1555, 1665

Grób (też Mogiła) 16, 1455, 1697, 1846

Grzeczność 384

Grzech 946, 1483, 1682, 1742

Grzyby 1983

GULAG 1974

Guma do żucia 184

Gwarancja 952, 1552, 1668

Gwiazdy 24, 69, 182, 236, 251, 260, 306, 362, 364, 406, 410, 556, 576, 620, 688, 1102, 1218, 1265, 1267, 1272, 1313, 1327, 1370, 1657, 1747, 1907, 1908, 1993, 2000

Hałas 1478

Halucynacja 523

Hańba 498, 789, 1682

Harmonia 20, 159, 958, 1374

Heretyk 136, 1577, 1843

Heroiczność (też Bohaterstwo) 678, 1417

Hipoteza 44, 50, 72, 530, 669, 798, 955, 1114, 1347, 1494, 1497, 1702, 1703

Historia, historyczne (też Dzieje) 75, 222, 288, 340, 375, 402, 468, 667, 688, 727, 929, 999, 1005, 1142, 1242, 1245, 1205, 1417, 1418, 1419, 1563, 1588, 1596, 1698, 1802, 1803, 1808, 1816, 1824, 1833, 1850, 1855, 1899, 1933

Horyzont 46, 163, 201, 1080, 1687, 1718, 1833, 1945

Humanista, humanistyka 801, 1029, 1176, 1641, 1936

Humanitarny 517, 1937

Humor, humorysta 26, 65, 85, 557

Idea 974, 1173, 1223, 1273, 1908

Idealny, ideał 18, 145, 445, 1075, 1118, 1944

Ideologia 1609, 1946, 1952

Idiota (też Debil, Głupiec, Kretyn, Wariat) 1024, 1076, 1376, 1377, 1453, 1863, 1999

Ignorancja, ignorant 815, 817, 824, 825, 1480, 1502, 1503, 1598, 1724, 1982

Iluzja 73, 1353, 1729

Im więcej, im większe 132, 237, 331, 554, 1154, 1278, 1644

Indywidualność 646, 649, 1179, 1432, 1556, 1613, 1623, 1816, 1943

Informacja 281, 357, 425, 473, 611, 638, 816, 868, 906, 909, 919, 939, 960, 1042, 1153, 1274, 1328, 1398, 1446, 1453, 1472, 1473, 1496, 1498, 1726, 1815, 1874, 1885

Informatyka 1519, 1526

Innowacja 99, 1651

Inspiracja 645

Instrument 869, 996, 1058, 1117, 1903

Instynkt (też Odruch) 1276, 1367

Instytucja 74, 86, 1580, 1867

Intelekt, intelektualny 45, 83, 84, 109, 295, 789, 878, 1316, 1317, 1324, 1573, 1734, 1845, 1945

Inteligencja, inteligentny 51, 80, 135, 198, 406, 418, 640, 793, 984, 1222, 1276, 1289, 1291, 1376, 1377, 1508, 1514, 1864, 1882, 1985

Intencja 93, 750, 778, 1248, 1336, 1463, 1488, 1726, 1761, 1763, 1770, 1814, 1929

Intensyfikacja, intensywność 129, 676, 771, 1088, 1135, 1456

Interes 10, 15, 59, 88, 119, 137, 660, 756, 799, 1191, 1243, 1203, 1205, 1258, 1395, 1616, 1699, 1711, 1951

Internet 1496, 1498, 1499, 1500, 1520, 1522

Interpretacja 388, 896, 1200, 1943

Intuicja 416

Istnieć 31, 75, 111, 277, 308, 309, 370, 371, 388, 459, 488, 602, 671, 697, 698, 703, 710, 828, 852, 892, 904, 943, 950, 1012, 1032, 1181, 1191, 1215, 1322, 1335, 1405, 1415, 1518, 1521, 1536, 1583, 1585, 1592, 1616, 1617, 1624, 1625, 1650, 1683, 1723, 1734, 1775, 1825, 1989, 1998

Istnienie 246, 274, 285, 348, 403, 433, 438, 578, 618, 624, 638, 690, 875, 885, 903, 991, 1097, 1342, 1653, 1774, 1811, 1822, 1878, 1896

Istota 82, 169, 173, 275, 281, 286, 332, 406, 429, 436, 461, 463, 566, 573, 598, 612, 657, 672, 688, 694, 723, 737, 738, 749, 752, 848, 883, 906, 911, 965, 1011, 1033, 1227, 1283, 1351, 1354, 1471, 1513, 1649, 1659, 1820

Jakość 1052, 1257, 1262, 1810, 1829

Jasność 278, 791, 816

Jawa 303, 446, 703, 835

Jednostka 96, 257, 265, 294, 432, 440, 506, 538, 543, 572, 616, 735, 809, 890, 1116, 1153, 1305, 1342, 1582, 1853, 1992

Język 38, 807, 809, 851, 893, 894, 904, 921, 978, 998, 1052, 1129, 1442, 1460, 1464, 1470, 1499, 1564, 1602, 1744, 1773

Język ewolucji 560, 659, 1072

Język łaciński 114, 670

Język polski 32, 63, 150, 686, 708, 709, 1624, 1909

Judaizm 874, 875

Kalkulator 368, 985

Kamień 382, 486, 541, 740, 777, 1541, 1774

Kanibalizm (też Ludożerstwo) 365, 392, 1466

Kapitał, kapitalizm 112, 1541, 1883, 1923

Karykatura 139, 640, 1865

Katakлизм 272, 1343

Katastrofa 924, 1231, 1234, 1269, 1272, 1410, 1548, 1694, 1713, 1891, 1988

Katolicyzm 1705

Kauzalistyczny 1228

Kaznodzieja 829

Kicz 960, 1131, 1132, 1249, 1665, 1666

Kierunek (też Droga) 88, 89, 118, 268, 294, 1081, 1629, 1765

Kłęska 296, 340, 564, 713, 1546, 1783

Klimat 1416, 1560, 1912

Klnić 352

Klonacja, klonowanie 1478, 1979

Klucz 281, 1092, 1093

Kłamać, kłamstwo 276, 291, 292, 408, 424, 496, 499, 574, 755, 1008, 1012, 1013, 1017, 1115, 1148, 1243, 1369, 1438, 1780

Kłopoty 739, 754, 1553, 1676, 1733, 1836

Kobieta 10, 221, 231, 262, 426, 433, 469, 1000, 1004, 1235, 1371, 1704, 1777, 1795

Kod 1066, 1067, 1461

Kodeks 147, 307, 917, 944, 1857

Kojarzenie 355, 550, 1373

Komediant 212

Komfort 880, 1197

Komplikacja 249, 462, 973, 1071, 1509, 1512, 1543, 1544, 1583, 1654, 1822

Kompromitacja 233

Komputer 588, 590, 1053, 1468,
1507, 1513, 1518, 1521, 1524,
1525, 1681

Komunia 812

Komunizm 1923

Koncentracja, koncentrować 67,
372, 779, 1537, 1749

Koncepcja 51, 107, 785, 855,
1586, 1603

Koncept 1289, 1290

Konfiguracja 895, 1099, 1828

Konflikt 748, 1345, 1850

Konfuzja 1078

Koniec (też Kres) 280, 352, 548,
554, 555, 608, 655, 1050, 1059,
1320, 1363, 1405, 1572, 1775,
1900, 1987

Konieczność, konieczność 194,
266, 275, 291, 324, 457, 850, 1012,
1028, 1057, 1079, 1126, 1200,
1463, 1472, 1545, 1570, 1750,
1778, 1821, 1829

Konklawa 392, 845

Konsekwencja (też Skutek) 423,
427, 442, 607, 642, 871, 1205,
1377, 1382, 1893

Konserwatysta 103, 107

Konstrukcja 169, 268, 427, 1037,
1128, 1611, 1655, 1886

Konstruktor 99, 826, 1546

Konsylium 1294

Kontakt 517, 1310, 1623

Kontekst 1740

Kontrol 1052, 1629, 1817

Konwencja 187, 780

Kopulacja 61, 947, 1940

Korzyść (też Pożytek) 371, 821,
1449, 1495, 1623, 1876, 1938

Kosmiczny 956, 1322, 1690,
1834, 1974

Kosmogonia 70, 1041, 1268

Kosmologia 1569

Kosmonauta 361

Kosmopolita 119

Kosmos (też Uniwersum,
Wszechświat) 127, 128, 129, 157,
239, 312, 443, 487, 514, 516, 619,
685, 688, 756, 757, 873, 1121,
1165, 1265, 1321, 1326, 1572,
1621, 1747, 1810, 1837, 1897,
1907, 1957, 1975

Koszmar 333, 446, 936

Koszt 196, 383, 961, 1153, 1788,
1935

Kościół 136, 218, 330, 599, 794,
1580, 1678

Kraj (też Polska) 598, 1673, 1917

Krawędź 1528

Kreacja 277, 801, 873, 1439

Kres (też Koniec) 112, 729, 1370

Kretyn (też Debil, Głupiec, Idiota,
Wariat) 57, 540, 1024, 1352, 1453,
1568

Krew 47, 828, 1235, 1399, 1418,
1490, 1541, 1669, 1678, 1709

Krewny 30, 1150, 1843, 1892

Krok 770, 1000, 1126, 1383, 1982

Król, królewski 696, 697, 711, 1448, 1544, 1596

Kryminal (też Więzienie) 1219, 1223, 1596

Krytyk, krytyka 89, 222, 1003, 1148, 1630, 1842

Kryzys 871, 1915

Książka 13, 20, 32, 35, 42, 43, 46, 54, 61, 63, 66, 81, 99, 132, 133, 149, 422, 443, 691, 818, 1003, 1016, 1025, 1048, 1140, 1253, 1254, 1280, 1300, 1485, 1568, 1631, 1638, 1644, 1670, 1760, 1775, 1794, 1795, 1799, 1804, 1928, 1966

Księżyc 1474, 1575, 1645

Kształt, kształtować 54, 174, 251, 286, 354, 482, 563, 640, 816, 913, 1240, 1317, 1345, 1416, 1549, 1594, 1730, 1773

Ktoś 71, 76, 87, 202, 256, 380, 419, 846, 860, 1137, 1382, 1403, 1479, 1628, 1678, 1710, 1800

Kultura 41, 131, 288, 301, 363, 611, 800, 849, 850, 851, 858, 882, 897, 905, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 934, 972, 965, 968, 969, 970, 971, 973, 990, 1006, 1028, 1046, 1058, 1059, 1060, 1095, 1129, 1208, 1233, 1238, 1240, 1249, 1335, 1396, 1475, 1489, 1539, 1563, 1565, 1566, 1585, 1608, 1613, 1618, 1650, 1671, 1672, 1725, 1739, 1744, 1753, 1845, 1871, 1957, 1969, 1976

Kwestia (też Pytanie) 121, 814, 891, 1064, 1383, 1539, 1562, 1791

Labirynt 1321, 1814

Laury 1860

Legitymacja 840, 1727

Lekarz 670, 1012, 1183, 1294, 1735

Lektura 26, 1016, 1966

Leniwy 1073, 1757

Lepiej, lepsze 31, 38, 51, 156, 165, 222, 289, 296, 417, 425, 438, 493, 589, 664, 665, 668, 723, 760, 784, 823, 985, 1053, 1078, 1199, 1205, 1216, 1226, 1229, 1331, 1341, 1395, 1421, 1491, 1566

Lęk 274, 437, 834

Licencja 79

Licytacja 1156, 1647

Likwidacja 459, 753, 1186, 1659, 1850

List 39, 129, 224, 478, 856

Literat (też Pisarz) 48, 1781

Literackie 89, 188, 1012, 1132, 1459, 1571, 1774, 1804, 1936

Literatura 22, 45, 47, 52, 58, 71, 72, 83, 124, 192, 224, 654, 858, 903, 904, 918, 919, 935, 948, 1009, 1011, 1013, 1015, 1017, 1056, 1125, 1126, 1130, 1138, 1142, 1147, 1149, 1408, 1648, 1668, 1776, 1788, 1791, 1809, 1821

Litość 1084

Logiczny 275, 431, 588, 623, 861, 957, 1035, 1036, 1037, 1124, 1283, 1841, 1844, 1936

Logika 5, 62, 188, 345, 376, 414, 595, 795, 892, 893, 1085, 1157, 1245, 1375, 1636

Loteria 1031, 1344

Los 56, 119, 120, 191, 257, 276, 298, 394, 401, 467, 474, 482, 533, 594, 612, 696, 724, 1031, 1267, 1269, 1331, 1341, 1344, 1424, 1499, 1587, 1608, 1673, 1708, 1894

Ludność 374

Ludobójstwo 1243, 1417

Ludożerstwo (też Kanibalizm) 845

Ludzie (też Człowiek) 21, 76, 79, 82, 105, 107, 116, 144, 161, 195, 206, 249, 251, 274, 275, 288, 291, 296, 304, 318, 355, 364, 382, 384, 388, 390, 395, 407, 420, 427, 454, 482, 486, 495, 518, 539, 551, 569, 580, 582, 587, 597, 650, 827, 842, 953, 992, 1168, 1176, 1226, 1258, 1299, 1335, 1356, 1377, 1378, 1386, 1388, 1400, 1402, 1436, 1456, 1486, 1487, 1505, 1514, 1530, 1548, 1551, 1562, 1566, 1570, 1576, 1588, 1606, 1671, 1681, 1697, 1702, 1720, 1757, 1759, 1780, 1802, 1823, 1850, 1859, 1899, 1910, 1940, 1949, 1953, 1985, 1991

Ludzkie 67, 73, 96, 128, 143, 260, 278, 349, 358, 376, 413, 463, 486, 495, 544, 561, 562, 577, 606, 636, 640, 656, 680, 807, 811, 829, 834, 862, 875, 888, 894, 900, 930, 946, 968, 974, 999, 1008, 1227, 1307, 1314, 1315, 1383, 1385, 1387,

1392, 1399, 1417, 1435, 1502, 1508, 1537, 1572, 1577, 1583, 1595, 1610, 1619, 1623, 1689, 1698, 1755, 1822, 1882, 1895, 1954

Ludzkość (też Cywilizacja, Człowieczeństwo, Świat) 85, 119, 140, 485, 600, 625, 869, 880, 1023, 1024, 1195, 1229, 1282, 1381, 1382, 1519, 1557, 1559, 1713, 1876, 1892

Lustro (też Zwierciadło) 518, 1355

Ład (też Porządek) 106, 172, 225, 260, 399, 775, 1439, 1489

Łagodność 180, 206, 590, 737, 1451, 1608

Łajdak 545

Łajno 491, 555

Łatwizna 960, 1646

Łączyć 159, 201, 235, 427, 1137, 1191, 1208, 1369, 1496, 1535, 1728

Łotr 320, 782

Machina 287, 970

Makabryczny 801

Maksimum, maksymalny 18, 962, 1478, 1677, 1826

Maksyma 1782

Makulatura 1020

Małpa 359, 365, 1134, 1316, 1327, 1892, 1977

Marks Karol [Marx Karl], marksizm 1418, 1705, 1824, 1960

Marzenie 32, 126, 268, 402, 771, 980, 988, 1287, 1288, 1681, 1737, 1876, 1988, 1993

Masochizm 955, 980, 1395

Maszyna 160, 169, 408, 421, 431, 640, 643, 706, 761, 953, 984, 985, 1019, 1216, 1367, 1469, 1662

Maszyna do pisania 123, 133, 170, 1210

Matematyka 69, 158, 399, 413, 416, 536, 623, 631, 632, 805, 806, 808, 852, 1038, 1127, 1128, 1322, 1337, 1375, 1464, 1467, 1641, 1655

Materia 58, 171, 174, 260, 573, 688, 801, 953, 1099, 1335, 1533, 1679

Materializm 1529, 1824

Mądrość 20, 232, 320, 591, 691, 715, 716, 742, 803, 809, 878, 1083, 1262, 1752, 1762, 1864, 1959

McLuhan Herbert Marshall 1398, 1556, 1980

Mechanizm 564, 640, 643, 655, 672, 1019, 1399, 1572

Media (też Środki masowej informacji) 1395, 1723

Medycyna 181, 1152, 1937

Melioryści 1282

Mentalność 1619

Metafizyka 427, 788, 892, 930, 947, 1335, 1569, 1579

Metafora 1470, 1766

Meteor 1506

Metoda (też Sposób) 348, 387, 960, 981, 1274, 1263, 1478, 1630

Męczyć, męka (też Dręczyć) 133, 385, 514, 570, 1197, 1342

Mędrzec 6, 16

Mętnologia 1493

Mężczyzna 262, 426, 434, 469, 1534, 1704

Mgła, mglisty 9, 552, 1554, 1594, 1643, 1645, 1687

Mgławica 1370, 1747

Miara 154, 166, 564, 595, 612, 1121, 1211, 1351, 1406, 1688, 1766

Miecz Damoklesa 1445

Miękkość 231

Milczenie 165, 253, 339, 450, 452, 554, 558, 577, 617, 713, 850, 977, 1146, 1580, 1724, 1793, 1812, 1855, 1895

Miłosierdzie 499, 1084, 1558

Miłość 134, 155, 214, 238, 256, 261, 262, 274, 234, 332, 486, 546, 574, 704, 774, 1015, 1200, 1208, 1631, 1777, 1795

Minąć 62, 118, 176, 230, 575, 1642

Mistyfikacja 1146

Mistyka 567

Mit 70, 408, 486, 698, 775, 785, 835, 925, 1424, 1426, 1567, 1826

Młodość 271, 511, 987

Moda 72, 387, 979, 1141, 1632, 1867

Modlitwa 399
 Mogiła (też Grób) 27, 747
 Monolog 1975
 Monstr 1, 902, 1949, 1955
 Moral, moralność 87, 107, 315, 365, 368, 441, 443, 613, 623, 848, 946, 1012, 1126, 1409, 1547, 1802, 1803, 1857, 1957, 1979
 Mord, mordować (też Zabić) 105, 528, 597, 1187, 1237, 1377, 1386, 1388, 1389, 1458, 1556, 1572, 1760, 1951
 Motor 1447, 1455, 1968
 Motyl-jednodniówka 244, 834, 962
 Motywacja 376, 539, 656
 Mozaika 811
 Możliwe 82, 95, 134, 360, 370, 427, 520, 752, 768, 803, 905, 915, 1071, 1190, 1309, 1356, 1369, 1429, 1484, 1602, 1681, 1686, 1756, 1911, 1975
 Możliwość 28, 78, 94, 194, 203, 240, 246, 277, 290, 296, 532, 752, 1024, 1231, 1307, 1394, 1526, 1673, 1752, 1883, 1960
 Mówić 144, 150, 336, 426, 436, 670, 685, 1117, 1183, 1189, 1200, 1379, 1476, 1576, 1628, 1783, 1881, 1884, 1914
 Mózg 159, 193, 279, 281, 430, 431, 460, 477, 480, 560, 652, 729, 991, 1509, 1549, 1567, 1656, 1801, 1882, 1897, 1966
 Mrzonka 1065, 1313

Murzynka 113
 Mus (też Przymus) 202, 356, 1755
 Muza 1019, 1648
 Muzyka 159, 242, 1000, 1549
 Myśl 35, 45, 165, 204, 224, 278, 296, 328, 344, 371, 492, 508, 509, 603, 791, 802, 819, 822, 833, 943, 1023, 1029, 1080, 1081, 1099, 1139, 1154, 1281, 1314, 1327, 1358, 1370, 1500, 1552, 1696, 1738, 1843, 1925, 1958, 1967
 Myślenie 10, 15, 26, 34, 40, 87, 140, 168, 193, 220, 305, 318, 336, 410, 456, 465, 515, 542, 549, 565, 576, 690, 755, 794, 830, 1083, 1088, 1161, 1442, 1452, 1456, 1509, 1544, 1573, 1576, 1599, 1897, 1947
 Myśliciel 831, 1604, 1705
 Nadmiar 411, 526, 656, 661, 662, 691, 725, 734, 776, 939, 1140, 1365, 1374, 1401, 1500, 1886
 Nadzieja 146, 151, 248, 253, 294, 493, 510, 621, 657, 667, 682, 834, 1214, 1294, 1320, 1435, 1820, 1923, 1991
 Nagroda 1432, 1784, 1952
 Nakład 1274, 1712
 Namietność 459, 1199, 1600
 Narkotyk 1976
 Narodziny 317, 1374, 1824
 Naród 1389, 1671, 1673, 1727, 1855, 1946
 Naruszenie 605, 1035, 1100, 1134, 1636

Narzędzie 345, 541, 611, 1028, 1463, 1557, 1635, 1668, 1916, 1917, 1969

Nastawienie 1580, 1614

Naśladowanie 271, 632, 1249

Natura (też Przyroda) 2, 25, 140, 142, 253, 260, 447, 475, 485, 502, 617, 673, 735, 737, 800, 912, 943, 1039, 1158, 1242, 1263, 1271, 1394, 1413, 1430, 1472, 1519, 1613, 1666, 1676, 1689, 1755, 1804, 1833, 1858, 1868, 1895, 1899, 1954

Nauczanie (też Uczyć) 659, 1164, 1304, 1468

Nauka 4, 12, 52, 72, 82, 83, 132, 155, 184, 261, 428, 432, 434, 439, 451, 462, 519, 521, 585, 600, 622, 624, 633, 637, 659, 660, 665, 667, 700, 701, 828, 833, 836, 840, 882, 926, 928, 948, 949, 957, 970, 1029, 1049, 1086, 1106, 1158, 1164, 1176, 1304, 1355, 1372, 1396, 1414, 1462, 1464, 1465, 1468, 1471, 1497, 1544, 1553, 1554, 1572, 1589, 1597, 1598, 1645, 1656, 1676, 1702, 1735, 1791, 1811, 1824, 1830, 1834, 1843, 1848, 1884, 1893, 1894, 1938, 1962, 1971, 1982, 1994

Nawyki 248, 311, 604

Neologizm 1740

Neopozytywiści 1603

Nerwowość 477, 578, 584

Nic 17, 38, 63, 123, 136, 176, 203, 208, 210, 217, 242, 273, 302, 308,

311, 345, 353, 359, 379, 405, 426, 450, 533, 575, 606, 624, 625, 661, 664, 666, 670, 682, 730, 731, 741, 748, 753, 803, 872, 888, 904, 918, 932, 1045, 1061, 1123, 1143, 1174, 1183, 1320, 1329, 1253, 1255, 1282, 1330, 1380, 1407, 1435, 1496, 1497, 1499, 1504, 1596, 1634, 1638, 1742, 1783, 1832, 1837, 1928, 1998

Nicość (też Niebyt) 219, 486, 743, 2000

Niczego 92, 190, 198, 309, 570, 581, 765, 1103, 1234, 1254, 1460, 1468, 1469, 1649, 1723, 1789

Niebezpieczeństwo (też Zagrożenie) 1823, 1905, 1936, 1946

Niebo 168, 1167

Niebo (też Raj) 459, 1264, 1831

Nieboszczyk 947, 1296

Niebyt (też Nicość) 1958

Niecny 1433, 1488

Niedoskonałość 101, 445, 562, 749

Niedosyt 770

Niedziałanie 717

Nieistnienie 438, 624, 695

Nielogiczny 1283

Nieludzkie 142, 544, 680

Niemożliwość 63, 134, 277, 290, 324, 370, 427, 752, 905, 1484, 1568, 1602, 1781, 1832, 1833, 1911

Nienawiść 219, 573

Nieobliczalność 446, 584, 1267
Nieodwracalność 312, 613, 658,
727, 763, 815, 905, 946, 1351,
1690
Niepodległość 209, 261, 1189,
1843
Niepojęte (też Niezrozumiałe)
376, 767, 997
Niepokój 168, 259, 603
Nieporozumienie 67, 210, 369,
1206
Nieprawdopodobność 304, 1562,
1628, 1646
Nieprzekazywalność 844
Nieprzewidywalność 1550, 1898
Nierozumnie 694, 1062, 1329
Niesamowitość 76, 822, 1150,
1856
Nieskończoność 168, 181, 239,
248, 553, 564, 579, 588, 760, 762,
832, 1061, 1089, 1828
Niesprawdzalność 1383
Niesprawiedliwość 346, 1212,
1213, 1215, 1425
Niesprzeczne 62, 434
Nieszczęście 27, 120, 225, 460,
461, 744, 745, 774, 889, 1225,
1410, 1434, 1490, 1783, 1855,
1932, 1962, 1996
Nieśmiertelność 329, 579, 580,
631, 1691
Nieuchronność 819, 941, 1510,
1692, 1872
Nieuczciwość 1267, 1601

Nieufność 1091
Neutralność (też Obojętność),,,
Niewiadome (też Nieznane) 1330,
1706
Niewiedza 1064, 1109, 1503,
1688
Niewierzący 1942
Niewinność 105, 320, 354, 461,
475, 478, 541, 1135, 1398, 1904,
1909
Niewola, niewolnik 3, 5, 337, 390,
632, 1200
Niewyczerpalność 791, 1051
Niezawodność 1524
Niezmienność 834, 835, 1214,
1427
Nieznane (też Niewiadome) 247,
278, 595, 819, 869, 1495, 1912
Niezrozumiałe (też Niepojęte)
418, 554
Niezwykłe 63, 393, 702, 948,
1058, 1140, 1196, 1273, 1852
Nie żałuj! 226, 227, 229
Nigdy 14, 23, 68, 77, 130, 161,
162, 176, 208, 226, 227, 229, 292,
318, 362, 364, 383, 386, 409, 422,
428, 448, 463, 513, 608, 631, 806,
856, 867, 880, 1038, 1128, 1188,
1244, 1247, 1403, 1722, 1771,
1832, 1859, 1899, 1903
Nigdzie 229, 1236, 1335, 1527
Nikt 87, 108, 186, 265, 330, 481,
492, 984, 1145, 1173, 1213, 1253,
1255, 1262, 1368, 1557, 1576,

1612, 1723, 1735, 1739, 1757,
1778, 1787, 1805, 1866, 1873

Nirwana 1611

Niszczenie, niszczyć 86, 152, 173,
299, 413, 537, 639, 672, 677, 1055,
1212, 1278, 1285, 1404, 1458,
1522, 1700, 1913, 1952

Noc 40, 157, 542, 1115, 1783

Nonsens 80, 1442, 1658

Norma, normalny 129, 197, 419,
455, 1178, 1196, 1240, 1258, 1283,
1561, 1779

Nowatorstwo 1092

Noworodek 475

Nowożytność (też Dzisiejszość,
Teraźniejszość, Współczesność)
963, 1359, 1440, 1569, 1572

Obecność 165, 321, 551, 830, 840,
975, 1036, 1837, 1969

Obiecać, obietnica 554, 1666,
1894, 1904, 1911

Objaśnienie (też Wyjaśnienie) 701

Objawa 218, 939, 1745

Objawienie 218, 329, 1583

Obłąd 215, 376, 861, 924, 1286

Obłuda 370, 1353

Obojętność (też Neutralność) 393,
834, 850, 860, 1211, 1214, 1727

Obowiązek, obowiązywać 447,
502, 626, 1091, 1136, 1137, 1512,
1906

Obraz 287, 560, 597, 601, 854,
885, 929, 954, 1008, 1053, 1108,
1128, 1554, 1696, 1808, 1825

Obrońca 1079, 1148

Obszar 89, 595, 660, 791, 830,
836, 1308, 1464, 1598, 1667, 1703,
1982

Obyczaje, obyczajowość 107, 311,
384, 458, 850, 1049, 1577

Obywatelstwo 1389

Ocalenie (też Ratunek, Zbawienie)
526, 1020, 1102, 1212

Oczekiwanie 23, 254, 284, 323,
572, 629, 630, 657, 835, 864, 949,
1169, 1199, 1519, 1524, 1898,
1934

Oczywistość 282, 587

Odbierać, odbiór, odbiornik 823,
896, 1446, 1656

Odcisk 594, 1881

Odkrycie, odkryć 423, 475, 606,
607, 642, 827, 840, 870, 1058,
1230, 1499, 1572, 1675, 1734,
1808, 1830, 1888, 1894, 1987,
1992

Odpowiedzialność 72, 273, 408,
442, 547, 642, 724, 1187, 1222,
1675, 1805, 1841, 1857, 1868,
1921

Odpowiedź 129, 369, 375, 586,
850, 1279, 1315, 1320, 1354, 1471,
1656, 1964

Odruch (też Instynkt) 19, 46, 475,
603, 1610, 1716

Odrzucać 157, 270, 605, 1931,
1932

Odstępstwo 1678

Odwaga 274, 276, 1360, 1368

Ofiara, ofiarować 234, 953, 1084, 1476, 1644, 1763, 1823

Ogień 748, 918, 1142, 1450, 1530, 1621, 1702, 1849

Ograniczać, ograniczenie (też Granica) 4, 78, 107, 198, 204, 238, 300, 328, 438, 486, 563, 630, 780, 931, 950, 1187, 1202, 1307, 1580, 1588, 1596, 1686, 1914

Ohyda 123, 747

Ojczyzna 134, 486, 758, 1571

Okaleczenie 453

Okoliczność 42, 681, 694, 838, 1217, 1378, 1716

Okropny 465, 696, 1585, 1742

Okrucieństwo 238, 461, 1156, 1358, 1557

Okrutny 140, 537, 575, 737, 963, 994

Omyłka (też Błąd, Pomyłka) 296, 563, 1239

Opatrzność 171, 798

Opera 115

Operetka 115, 116

Oportunista 826

Opór 247, 372, 908, 1123, 1448, 1961

Optimum, optymalny 18, 1289

Optymizm 117, 326, 1228, 1477, 1722

Optysemist 117, 326

Organizm 849, 1208, 1669

Oryginalność, oryginalny 41, 43, 45, 1140

Indeks cytatów

Oryginał 583, 1052, 1743, 1744

Orzeł 1672

Orzeł a reszka (też Awers i rewers) 769

Osiągnięcie 17, 128, 161, 269, 290, 292, 306, 393, 428, 603, 615, 622, 648, 832, 869, 905, 906, 987, 1005, 1571, 1749, 1813, 1820, 1860, 1888

Osoba 31, 58, 202, 348, 794, 914, 1087, 1193, 1282, 1520, 1726, 1783

Osobowość 378, 579, 1163, 1526

Ostateczny 148, 151, 960, 1319, 1320, 1354, 1850, 1965

Ostentacja 1118

Oszłołomy 1866

Oświecenie 30

Otchłań (też Czeluść) 46, 157, 282, 484, 536, 1373, 1658

Owoc (też Płód) 600, 1047, 1068, 1487, 1505, 1574, 1681, 1701

Ożywić 1212

Pacyfizm 142

Pamięć 122, 914, 1281, 1698

Pamiętnikarze 810

Państwo 209, 698, 923, 1192, 1205, 1390, 1469, 1501, 1548, 1558, 1625, 1711, 1869

Panteon 1648

Papier 37, 57, 559, 1465

Paradoks 78, 968, 1060, 1373, 1897

Parametr 1572, 1835, 1868

Parodysta 1674
 Partia 1710, 1721, 1918
 Paskudztwo 144, 964, 1919
 Pasożyt 71, 314, 859, 1015
 Patologia 910
 Patriotyzm 1417
 Pedant 8, 528
 Perfekcja, perfekcjonista 396, 713, 760, 826, 1035, 1070
 Perspektywa 551, 1917, 1958
 Pesymizm 117, 326, 1917
 Pewność 349, 379, 630, 820, 891, 1296, 1328
 Piedestał 1647
 Pieniądze 1867, 1941
 Piekło 27, 459, 759, 765, 900, 941, 958, 1001, 1224, 1234, 1264, 1302, 1521, 1731, 1831, 1929
 Pierwiastek (też Element) 1150, 1530, 1573
 Pięknie, piękno (też Uroda, Przystojne) 69, 114, 174, 198, 544, 679, 718, 982, 1042, 1117, 1201, 1371, 1519, 1797, 1876, 1988
 Piramida 399
 Pisarstwo 8, 20, 25, 35, 37, 38, 42, 45, 46, 48, 50, 51, 55, 65, 71, 73, 83, 89, 101, 102, 121, 133, 202, 224, 344, 856, 1002, 1025, 1026, 1250, 1781, 1783, 1784, 1786, 1791, 1795
 Pisarz 4, 11, 18, 27, 28, 34, 59, 137, 202, 203, 596, 1003, 1010, 1126, 1571, 1576, 1676, 1752, 1792, 1922
 Piwo 61, 1139, 1965
 Plagiat 819, 1073
 Plan 9, 101, 595, 636, 689, 954
 Planeta 262, 276, 306, 311, 361, 374, 556, 593, 688, 1101, 1267, 1312, 1370, 1416, 1560, 1899, 1949, 1955
 Plastyka 1440
 Plemniki 432
 Płód (też Owoc) 358, 1088, 1430, 1662
 Pocałunek 497, 1235
 Pochlebstwo 842
 Pochwała (też Chwała, Sława) 266, 888, 1438, 1952
 Początek 322, 658, 1023, 1110, 1461, 1572, 1900, 1904
 Poczucie (też Uczucie) 85, 222, 557, 963, 1599, 1921
 Podłe 1874, 1988
 Podróże 998
 Podświadomość 547
 Podziw 162, 683, 864, 898
 Poeta 89, 225, 574, 1630
 Poezja (też Wiersz) 67, 200, 1133, 1633, 1634, 1800
 Pogląd (też Światopogląd) 7, 427, 1726
 Pogodzić 426, 450, 607, 701, 801, 1938
 Pogrzeb 385, 1410

Pojęcie 368, 831, 839, 858, 1233, 1569, 1615

Pokój 1100, 1192, 1285

Pokolenie (też Generacja) 427, 889, 1216, 1691

Pokusa 554, 1047, 1755

Pokuta 1682

Policja 389, 917, 956, 981, 1174

Polityk, polityka 41, 195, 223, 293, 782, 903, 1156, 1205, 1206, 1261, 1262, 1277, 1409, 1572, 1613, 1642, 1675, 1683, 1710, 1718, 1721, 1727, 1728, 1756, 1790, 1898, 1906, 1912, 1913, 1915, 1959

Politolog 1963

Polska (też Kraj) 135, 1673

Pomagać 158, 1125, 1263, 1297, 1421, 1501

Pomoc 69, 253, 749, 901, 1478, 1715

Pomyłka (też Błąd, Omyłka) 1205, 1862

Pomysł 74, 76, 162, 1090, 1352, 1583, 1631, 1861, 1896

Popiół 1657

Poprzednik 1622

Populacja 1095, 1616

Porażkach 1419, 1798, 1855

Pornografia 947, 1046, 1135

Porządek (też Ład) 20, 315, 367, 434, 501, 807, 1156, 1195, 1270, 1628, 1826

Pospolitość 549

Postać 99, 278, 478, 505, 795, 798, 909, 915, 1125, 1181, 1824, 1933

Postęp 278, 858, 908, 952, 1324, 1381, 1458, 1569, 1691, 1850, 1879, 1934, 1968, 1990

Postępek, postępowanie 195, 275, 376, 414, 656, 722, 740, 845, 871, 1268, 1555

Postmodernizm 1439

Potęga 564, 565, 574, 677, 699, 1018, 1101, 1209, 1545, 1836

Potomstwo 86, 1216, 1670

Potop 1042, 1500, 1648

Potrzeba, potrzebne, potrzebować 54, 135, 214, 518, 525, 579, 604, 645, 656, 733, 743, 749, 931, 992, 1009, 1168, 1372, 1456, 1541, 1623, 1809, 1991

Potwor, potworność 1, 769, 955, 1019, 1022, 1042, 1395, 1747, 1853, 1856, 1955

Powieść 83, 89, 595, 1002, 1136, 1147, 1812, 1826

Powieść kryminalna 597, 1145, 1572

Powieść współczesna 9

Powinność 17, 18, 42, 106, 107, 148, 919, 967, 1023, 1126, 1333, 1397, 1470, 1491, 1526, 1534, 1536, 1537, 1600, 1777, 1821, 1853, 1882, 1914, 1961

Powściągliwość 1355, 1564

Powszechność 76, 190, 549, 719, 1049, 1144, 1223, 1234, 1420, 1431, 1438, 1476, 1478, 1557, 1644, 1902, 1914

Poznanie 155, 169, 891, 1109,
1147, 1487, 1640, 1668, 1687,
1768

Poznawać 17, 87, 163, 278, 283,
427, 654, 655, 696, 832, 868, 1158,
1309, 1317, 1324, 1326, 1349,
1477, 1508, 1592, 1637, 1639,
1687, 1688, 1767, 1774, 1800,
1843, 1858, 1881

Pożar 100, 1398, 1849

Pożytek (też Korzyść) 164, 267,
1876, 1903, 1905

Praca (też Robota) 18, 51, 76, 89,
164, 260, 528, 650, 806, 846, 1074,
1746, 1838

Pragmatyczny 106, 1252, 1943

Praktyka 97, 107, 111, 196, 291,
367, 389, 828, 837, 872, 918, 947,
1242, 1201, 1739, 1868, 1908

Prawda 1, 144, 155, 162, 278, 312,
355, 496, 543, 633, 675, 687, 711,
723, 739, 786, 822, 900, 901, 934,
944, 961, 1042, 1090, 1115, 1130,
1145, 1182, 1221, 1273, 1319,
1320, 1350, 1448, 1489, 1508,
1565, 1601, 1612, 1697, 1768,
1769, 1780, 1804, 1814, 1855,
1918, 1924, 1935

Prawdopodobieństwo 91, 304,
356, 926, 958, 1188, 1189, 1190,
1337, 1518, 1562, 1628, 1646,
1654

Prawo 41, 75, 107, 346, 381, 446,
573, 588, 834, 850, 1041, 1069,
1075, 1138, 1269, 1301, 1389,
1559, 1584, 1612, 1636, 1855,
1952

Prawo Lema 1254, 1255

Prawo Natury 260, 1039, 1271,
1472, 1833, 1858

Prawo wielkich liczb 1101, 1138,
1811

Prekursor 1652, 1993

Problem, problematyka 25, 58, 59,
91, 96, 127, 146, 249, 281, 462,
1480, 1662, 1785, 1834, 1914,
1925, 1937, 1959

Proces 292, 430, 442, 532, 534,
578, 602, 643, 658, 809, 873, 1077,
1268, 1515, 1582, 1608, 1615,
1619, 1654, 1690, 1850, 1943

Producent 323, 611, 1573

Prognoza 664, 1652, 1867, 1872

Program, programowanie 70, 297,
431, 588, 953, 1276, 1474, 1518,
1610, 1658, 1721, 1847, 1908

Projekt 189, 395, 954, 1245, 1429

Prometejski 1469, 1530

Promień 477, 1000, 1004

Proporcjonalność 1287, 1556,
1777

Prorok 11

Protagonista 1944

Protest 603, 1540

Proteza 661, 1618, 1958

Próba 35, 57, 106, 192, 245, 290,
603, 831, 832, 950, 1025, 1057,
1491, 1492, 1908

Próżnia (też Pustka) 240, 362, 405,
406, 943, 1006, 1591

Prywatny 478, 523, 924, 1363

Przeciwnik 646, 1206, 1259, 15381879, 1944

Przedmieście 1265

Przekaz 47, 1069, 1398, 1486, 1815, 1870

Przekład (też Tłumaczenie) 1085, 1129, 1749, 1754

Przekonanie 7, 33, 55, 62, 97, 101, 334, 455, 526, 544, 737, 1372, 1476, 1715, 1729, 1774

Przekształcenie 94, 297, 341, 536, 905, 1323, 1820

Przemoc 889, 955, 1338, 1389

Przepowiednia (też Przewidywanie) 77, 482, 1314, 1449

Przesada 1, 103, 131, 1511

Przestrzeń 51, 129, 172, 362, 439, 471, 750, 1227, 1549, 1828

Przestwór 595, 1445

Przesyt 770

Przeszkoda 237, 743, 1662

Przeszłość 36, 176, 178, 276, 285, 478, 914, 1154, 1554, 1855, 1999

Przeświadczenie 31, 961, 1778

Przewaga 1546, 1994

Przewidywanie (też Przepowiednia) 103, 120, 146, 195, 261, 563, 920, 984, 1368, 1554, 1594, 1652, 1693, 1898

Przeżycie 137, 200, 571, 1191

Przodek 1300, 1954

Przychyłość 1213, 1425, 1618

Przyjaciel 220, 712, 1206, 1380, 1711

Przyjemność 61, 829, 1136, 1759, 1896

Przymus (też Mus) 111, 291, 981, 1373

Przypadek 4, 56, 82, 395, 850, 977, 1028, 1079, 1191, 1271, 1272, 1294, 1385, 1510, 1545, 1563, 1654, 1734, 1736, 1811, 1918, 1948

Przyroda (też Natura) 319, 320, 626

Przyrząd 1180, 1970

Przyspieszenie 226, 390, 415, 1144, 1628, 1707, 1708

Przystojne (też Piękno, Uroda) 39, 1210

Przystosowanie 291, 847, 848

Przyszłość 9, 25, 77, 91, 274, 326, 563, 601, 603, 604, 605, 607, 657, 666, 692, 929, 958, 1054, 1391, 1477, 1540, 1554, 1594, 1625, 1641, 1643, 1649, 1651, 1652, 1706, 1708, 1735, 1831, 1832, 1851, 1854, 1873, 1886, 1889, 1896, 1898, 1912, 1915, 1963, 1981

Pseudonauka 521

Pseudoplagiat 819, 820

Psychiczny 180, 184, 1304

Psychoanalitik, psychoanaliza (też Freud) 783, 784, 1204, 1997

Psychologia 58, 1007, 1145

Publiczny 370, 857, 1363, 1558

Pułapka 486, 1308, 1464
 Punkt oparcia, punkt widzenia 6, 7, 262, 592, 791, 914, 1828
 Pupa 1909
 Pustka (też Próżnia) 201, 631, 812, 1031, 1057, 1104, 2000
 Pyłek 208, 272
 Pytanie (też Kwestia) 80, 129, 369, 375, 447, 586, 800, 850, 1279, 1315, 1320, 1354, 1355, 1380, 1471, 1472, 1480, 1516, 1628, 1656, 1692, 1964
 Racja 693, 992, 1122, 1244, 1782, 1841
 Racjonalizm 30, 90, 92, 99, 101, 261, 387, 798, 957, 1223, 1228, 1388, 1673
 Rada 220, 232, 721, 756
 Radioaktywność 846
 Radość 164, 294, 545, 1531, 1830, 1967
 Raj (też Niebo) 868, 1297, 1332, 1748, 1859
 Raj i piekło 459, 941, 958, 1234, 1264, 1731, 1831
 Rakietą 364, 1074
 Ranga 1203, 1438, 1586, 1705, 1712
 Ratunek (też Ocalenie, Zbawienie) 192, 628, 872, 1350, 1470, 1500, 1611, 1941
 Realizm 25, 44, 59, 90, 91, 104, 1133, 1136, 1137
 Realność 5, 571, 927, 928, 1347, 1701, 1925, 1978

Redukcja 434, 1513, 1548
 Reguła, regulator 107, 397, 447, 486, 656, 761, 795, 1041, 1101, 1240, 1272, 1317, 1580, 1876, 1890
 Reklama 979, 1256, 1257, 1748, 1799, 1867
 Religia 76, 136, 398, 427, 561, 599, 625, 626, 874, 946, 947, 1053, 1251, 1270, 1334, 1532, 1570, 1579, 1582, 1586, 1938, 1952, 1958, 1986, 1991, 1994
 Relikt 1413, 1899
 Rewolucja 905, 1029
 Rezultat (też Wynik) 1704, 1902, 1913
 Rękopis 86
 Robak 489, 1009
 Robić 64, 178, 227, 252, 367, 736, 737, 822, 1238, 1259, 1363, 1799, 1820, 1977
 Robot 420, 424, 456, 640, 942
 Robota (też Praca) 63, 71, 742, 1582, 1736, 1784, 1895, 1936
 Rodzina 597, 1342
 Rojenie 727, 954, 1064, 1089
 Ropa 1202, 1709
 Rośliny 106, 315, 859, 983
 Rozeznanie 797, 809, 1307
 Rozkaz 466
 Rozkosz 99, 796
 Rozmawiać 217, 223, 456, 587, 1141, 1562, 1943
 Rozmowa 525, 1562

Rozpacz 30, 85, 450, 566, 1154, 1232

Rozpoznanie 87, 1023, 1059, 1060, 1349, 1491, 1774, 1833, 1881

Rozrywka 647

Rozsądek 364, 456, 817, 922, 999, 1315, 1316, 1493, 1520, 1562, 1715, 1809

Rozum (też Umysł) 148, 231, 340, 342, 383, 458, 668, 734, 743, 744, 748, 754, 768, 769, 785, 861, 915, 916, 984, 986, 1057, 1062, 1064, 1068, 1075, 1091, 1101, 1104, 1201, 1208, 1222, 1223, 1272, 1284, 1292, 1293, 1319, 1329, 1360, 1469, 1595, 1714, 1829, 1847, 1854, 1869, 1965

Rozumieć 150, 165, 280, 327, 355, 360, 680, 813, 898, 1015, 1040, 1122, 1205, 1255, 1496, 1499

Rozumienie 67, 169, 558, 585, 677, 872, 899, 1123, 1152, 1662, 1991

Rozumny 82, 287, 294, 400, 694, 706, 721, 723, 748, 752, 911, 1062, 1112, 1227, 1329, 1458, 1672, 1859, 1959

Rozumowanie 195, 208, 275, 623, 795, 804, 1841

Rozwaga, rozważanie 249, 871, 1086, 1088, 1809

Rozwiązanie 881, 960, 985, 1070, 1341, 1959, 1965

Rozwój 75, 441, 635, 735, 872, 1018, 1450, 1690, 1701, 1822, 1871, 1903, 1969

Indeks cytatów

Równanie w dół 1739

Równowaga 348, 602, 872, 1311, 1560

Ruch 442, 535, 643, 1034, 1041, 1123, 1129, 1156, 1355, 1494, 1820, 1927

Ruch brownowski 394, 402

Ruletka 1181, 1693

Rykoszet 1896

Rytuał 1285, 1452

Ryzyko 246, 308, 835, 1181, 1545, 1819, 1844, 1851

Rzeczywistość 33, 36, 90, 120, 126, 139, 145, 294, 446, 988, 1368, 1424, 1465, 1826, 1876, 1978, 1993

Rzeczy różne 377, 1284

Sacrum 1533

Sadyzm 955, 980, 1367, 1395

Samobójstwo 1611

Samotność 3, 89, 214, 514, 581, 712, 734

Samozaparcie 1084

Satysfakcja 676, 1769

Sceptycyzm 885

Science Fiction (też Fantastyka naukowa) 28, 51, 52, 89, 922, 923, 929, 942, 950, 951, 960, 961, 962, 1141, 1146, 1273, 1572, 1663, 1664, 1666, 1667, 1843, 1844, 1845, 1846, 1853

Sekciarstwo 1678

Sekretarka 1210

Seks 61, 109, 131, 748, 783, 947, 1011

Sen 303, 307, 380, 446, 703, 727, 835, 1236, 1366

Sens 33, 78, 80, 89, 104, 175, 228, 316, 369, 398, 422, 486, 490, 498, 561, 610, 616, 657, 949, 1069, 1129, 1130, 1250, 1488, 1516, 1740, 1965

Sensacja 962

Serce 740, 1023, 1423, 1455, 1570, 1652, 1746

Sędzia 917, 1425, 1426, 1539, 1847

Sieć 50, 285, 578, 969, 1467, 1496, 1520, 1522, 1525

Silne, siła 5, 97, 162, 236, 257, 263, 1394, 1464, 1685

Skala 244, 1520, 1560, 1765, 1779, 1836, 1913

Skazanie 581, 627, 962, 1304, 1426, 1907

Skłodowska-Curie Maria 846

Skłonność 58, 286, 570, 783, 1386, 1392

Skrajność 117, 958, 1196, 1427

Skromność 515, 1934

Skrupulatność 502

Skrzydła 1000, 1311, 1672

Skuteczność 441, 901, 1186, 1252, 1284, 1470, 1724, 1833, 1913

Skutek (też Konsekwencja) 330, 355, 442, 475, 784, 912, 952, 1034, 1151, 1262, 1675, 1759, 1827, 1904

Smacznie, smak 589, 842, 895, 1199, 1225, 1234

Słabość 110, 177, 238, 263, 314, 643, 1152, 1464, 1490, 1629, 1822

Sława (też Chwała, Pochwała) 679, 713, 1209, 1258

Słońce 272, 315, 486, 1004, 1575

Słowo 1, 222, 446, 529, 560, 686, 711, 951, 1128, 1273, 1294, 1306, 1362, 1461, 1586, 1642, 1648, 1914

Służyć 17, 325, 564, 568, 570, 778, 879, 1013, 1028, 1293, 1670

Smoki 710

Smuga cienia 447, 449

Smutek 266, 312, 522, 1531, 1599, 1989

Socjalizm 1923

Socjalny (też Społeczny) 1429, 1661

Socjologia 89, 954, 1431

Socrealizm 127

Sojusznik 648, 1451

Solaris 64, 70

Spacer 589

Spadochron 1796

Specjalista (też Fachowiec) 825

Specjalizacja 451, 1324

Specjalność 774, 1048, 1951

Spełnienie 268, 450, 575, 1021, 1547, 1552, 1911

Spodlenie 484

Spokój 9, 203, 206,, 528, 545, 572,
1051, 1851

Społeczeństwo 286, 289, 372, 616,
650, 1226, 1519, 1526, 1576

Społeczny (też Socjalny) 41, 292,
293, 656, 735, 749, 903, 1345,
1400, 1430, 1548, 1609, 1632,
1675, 1717, 1720, 1916, 1991

Sposób (też Metoda) 5, 20, 35,
100, 109, 196, 199, 225, 284, 288,
306, 343, 363, 609, 622, 710, 729,
735, 957, 971, 982, 1032, 1036,
1077, 1178, 1208, 1219, 1273,
1263, 1298, 1414, 1500, 1560,
1594, 1607, 1640, 1674, 1734,
1771, 1817, 1855, 1947, 1983

Spójne 62, 787, 935

Sprawiedliwość 216, 383, 955,
1033, 1122, 1211, 1212, 1387

Sprawność 38, 299, 627, 628,
1059, 1157, 1468, 1517, 1525,
1557, 1704, 1841

Sprzeczność 71, 433, 434, 655,
660, 677, 778, 1030, 1037, 1053,
1085, 1115, 1318, 1532, 1753,
1886, 1887, 1939, 1986

Stabilizowanie 1563, 1916

Starość 255, 361, 447, 448, 610,
666, 767, 1161, 1184, 1454, 1743

Statki innych układów 471

Statystyka 394, 398, 400, 401,
402, 432, 443, 798, 980, 1189,
1272, 1263, 1297, 1458

Stawka 1301

Stosunek 21, 56, 106, 420, 626,
1390, 1396, 1705, 1776, 1790

Strach 316, 450, 500, 513, 604,
888, 1166, 1819

Straszny, straszyć 365, 513, 554,
902, 942, 1289, 1615, 1693, 1807,
1830

Strategia 871, 899, 905, 911, 1259,
1944

Stronność 1215, 1431, 1432

Struktura 277, 376, 381, 835, 875,
1038, 1345

Strukturaliści 1634

Strzaskać 677

Studenci 409

Stwarzanie 179, 236, 299, 413,
439, 475, 486, 529, 568, 619, 643,
645, 659, 768, 804, 941, 1297,
1367, 1393, 1394, 1463, 1822,
1850, 1887

Stworzenie 87, 101, 354, 418, 694,
945, 968, 1035, 1051, 1313, 1596,
1661, 1973

Stwórca 76, 562, 760, 802, 804

Styl 22, 224, 1439, 1632

Substrat 1083

Sukces 246, 989, 1546, 1840

Sumienie 784, 946, 1742

Summa Technologiae 13, 99

Superkomputer 1468

Supermózg 729, 1567

Swoboda (też Wolność) 52, 223,
723, 780, 822, 1002, 1374, 1555

Sygnalizowanie 852, 1036, 1446,
1837

Sylogizm 1605

Symbol 959, 1170

Symulacja 214, 1276, 1475, 1662

System (też Układ, Ustrój) 28, 53, 62, 118, 143, 281, 283, 288, 291, 292, 371, 474, 584, 631, 875, 897, 1275, 1513, 1580, 1582, 1583, 1827, 1918

Sytuacja 111, 151, 196, 303, 482, 507, 544, 566, 664, 868, 899, 1324, 1550, 1628, 1802, 1913

Szacunek 12, 491, 719

Szafot 1426, 1435

Szaleństwo 180, 472, 507, 729, 734, 1673, 1779

Szalony 74, 669, 1117, 1258, 1388, 1453

Szansa 78, 421, 449, 488, 1211, 1458, 1547, 1672, 1846, 1901

Szanować 794, 860, 1023, 1311, 1775

Szatan (też Diabeł) 327, 328, 335, 492, 953

Szczerłość 177, 526, 810

Szczęście 94, 740, 747, 748, 750, 751, 886, 953, 983, 1118, 1223, 1433, 1434, 1437, 1948, 1991

Szczęśliwy 168, 230, 735, 743, 744, 745, 746, 1212, 1215, 1282, 1518, 1677

Szczyt 491, 732, 938, 1005, 1770, 1909

Szkatułka Pandory 1310

Szkielet 53, 221, 2756568511694

Szkliwo, szkło 937, 1139, 1140, 1679, 1758

Szkoda 267, 411, 656, 664, 764, 1199, 1263, 1309, 1501, 1538, 1779, 1796, 1903

Szlachetność 144, 367, 517, 937, 994, 1422, 1610

Szmaragd 811

Szpital psychiatryczny 213, 836

Sztuka 4, 41, 52, 210, 646, 648, 649, 701, 780, 781, 1005, 1043, 1044, 1147, 1203, 1527, 1574, 1733, 1809, 1815, 1816

Sztuczna inteligencja 80, 1276, 1514

Sztuczny 627, 1441, 1839, 1957

Szyfr 476, 477, 478, 479

Ślad 538, 1095, 1249

Śledztwo 1268, 1830

Ślepa droga 220, 374, 548, 667

Ślepy 6, 56, 99, 171, 294, 366, 1072, 1424, 1507

Śmiałość 154, 1819

Śmiech 359, 524, 698, 707

Śmiecie 350, 938, 1160, 1395, 1439, 1794

Śmierć 224, 273, 274, 277, 310, 317, 401, 413, 514, 574, 600, 628, 678, 712, 805, 888, 1120, 1177, 1179, 1221, 1240, 1241, 1426, 1578, 1691, 1783

Śmiertelnie 28, 1012, 1126

Śmiertelny 274, 432, 1319, 1904, 1937

Śmieszność 333, 437, 525, 678, 699, 700, 716, 838, 839, 902, 1674

Środek 17, 249, 648, 716, 862, 869, 960, 995, 1151, 1186, 1247, 1287, 1348, 1364, 1462, 1633, 1749, 1976

Środki masowej informacji (też Media) 47, 611

Środowisko 627, 849, 1323, 1441, 1835

Świadek 1591, 1697, 1847

Świadomość 143, 279, 283, 430, 508, 547, 565, 652, 653, 1088, 1144, 1515, 1516, 1551, 1609, 2000

Świat (też Cywilizacja, Człowieczeństwo, Ludzkość) 5, 36, 59, 55, 87, 90, 96, 102, 112, 124, 163, 165, 168, 175, 189, 190, 200, 259, 260, 261, 264, 294, 296, 337, 339, 373, 375, 397, 399, 402, 421, 576, 594, 610, 632, 641, 651, 667, 701, 706, 724, 729, 738, 779, 805, 807, 831, 834, 850, 859, 860, 866, 871, 872, 882, 884, 889, 892, 907, 912, 921, 927, 928, 945, 953, 1038, 1020, 1090, 1093, 1097, 1098, 1104, 1105, 1108, 1123, 1125, 1126, 1130, 1133, 1143, 1157, 1248, 1207, 1212, 1213, 1214, 1215, 1227, 1228, 1233, 1257, 1262, 1264, 1269, 1285, 1297, 1309, 1313, 1315, 1317, 1318, 1322, 1351, 1354, 1355, 1357, 1363, 1378, 1383, 1386, 1399, 1410, 1413, 1420, 1421, 1422, 1423, 1425, 1426, 1432, 1443, 1445, 1467, 1476, 1491, 1497, 1499, 1502, 1510, 1520, 1522, 1528, 1567,

1586, 1602, 1611, 1618, 1627, 1651, 1653, 1662, 1672, 1681, 1682, 1693, 1695, 1709, 1748, 1764, 1766, 1773, 1779, 1791, 1794, 1817, 1819, 1825, 1829, 1841, 1847, 1848, 1884, 1887, 1897, 1898, 1913, 1917, 1929, 1945, 1971

Świat Inných 518, 548, 1572

Światło 129, 263, 477, 527, 792, 1993

Światopogląd (też Pogląd) 1055, 1228, 1582

Świetność 1840

Święta 1942, 1967

Święty 517, 552, 879, 1665, 1853

Tajemnica 143, 280, 335, 406, 493, 1011, 1215, 1320, 1445, 1633, 1952

Tajność 830, 1237, 1203, 1274

Taktyka 417, 663, 977, 1132, 1331, 1414, 1749

Talent 187, 1733, 1778, 1800

Tandeta 611, 786, 818, 960, 1395

Technika 349, 672, 868, 879, 933, 955, 1030, 1018, 1077, 1278, 1294, 1384, 1458, 1462, 1517, 1519, 1680, 1870, 1874, 1903, 1990

Technoewolucja 612, 952, 1927

Technologia 64, 146, 298, 299, 300, 441, 454, 609, 611, 627, 637, 645, 646, 647, 648, 869, 872, 931, 970, 1151, 1308, 1334, 1340, 1392, 1411, 1482, 1487, 1495, 1504, 1526, 1557, 1626, 1629, 1685,

1692, 1871, 1885, 1899, 1902,
1911, 1979, 1993

Technologiczny 75, 99, 125, 658,
958, 973, 1393, 1413, 1486, 1505,
1523, 1694, 1707, 1901

Tekst 920, 1130, 1266, 1459,
1648, 1744, 1788, 1842

Teleologia 1450

Telepatia 1811

Telewizja 878, 1453, 1410, 1723

Teodycea 74, 325, 800, 1033,
1037

Teogonia 1037

Teolog, teologia 799, 949, 1086,
1636, 1676

Teoria 162, 184, 291, 571, 621,
783, 899, 918, 949, 1147, 1344,
1346, 1569, 1635, 1679, 1894,
1943, 1960

Teraźniejszość (też Dzisiejszość,
Nowożytność, Współczesność)
91, 326, 604, 657, 692, 1898

Terror, terroryzm 1, 367, 1156,
1186

Tezy 33, 183

Tłumaczenie (też Przekład) 32, 63,
190, 311, 367, 551, 669, 824, 1052,
1233, 1743, 1744, 1963

Tortura 492, 541, 720, 888, 1304,
1367, 1512, 1677, 1731

Totalitarny 1609

Totalny 22, 57, 928, 1140, 1237

Towar 1257, 1728

Tożsamość 909, 1097, 1339, 1668

Tradycja 25, 30, 249, 901, 1029,
1156, 1571, 1881

Trafność 1449, 1867, 1872

Tragedia 296, 899, 1194, 1820,
1960

Traktować 50, 68, 131, 940, 1595,
1727, 1936

Transcendencja 58, 624, 833

Trend 75, 950

Treść 281, 523, 535, 654, 828,
909, 1082, 1342, 1870, 1874

Trud 1676, 1818

Trudność 5, 251, 266, 533, 607,
711, 944, 1063, 1136, 1175, 1236,
1387, 1479, 1554, 1693, 1807,
1908

Trudny 34, 61, 63, 134, 245, 353,
854, 881, 987, 1374, 1619, 1648,
1820, 1838

Truizm 857

Trwać, trwanie 308, 575, 674, 678,
1022, 1427, 1559, 1574, 1895

Trywialny 838, 1090, 1993

Trzeba 111, 121, 156, 204, 231,
245, 251, 252, 257, 276, 357, 373,
410, 450, 592, 689, 716, 736, 779,
933, 1102, 1122, 1219, 1220, 1259,
1281, 1335, 1358, 1481, 1489,
1615, 1637, 1640, 1778, 1804,
1817, 1930, 1931, 1966

Trzęsienie Ziemi 531

Trzymać się 110, 1931

Turpizm 1647

Twarz 2, 394, 467, 522

Twory, tworzywa 486, 674, 1083, 1895

Twórca 73, 76, 87, 192, 284, 421, 562, 778, 804, 949, 1058, 1393, 1685, 1848

Twórczość 12, 52, 259, 1002, 1044, 1346, 1667

Typowe 964, 1429, 1804, 1816

Tyran 1, 371

Ubóstwo 99, 389, 662, 1232

Ucieczka 36, 558, 975, 1044, 1361

Uczciwość 1009, 1010, 1017

Uczestniczyć 683, 829, 961, 1123, 1420, 1474

Uczony 108, 485, 617, 621, 663, 667, 816, 824, 1106, 1675, 1884

Uczucie (też Poczucie, Zmysł) 248, 266, 372, 560, 573, 886, 1194

Uczyć (też Nauczanie) 274, 659, 1164, 1614, 1798

Udowodnić 290, 639, 722, 1032, 1037, 1130, 1995

Ujemne 425, 705, 1070

Układ (też System, Ustrój) 4, 471, 1129, 1278, 1328, 1852

Ukrycie 1273, 1274, 1456

Ułatwienie 611, 635, 1896

Ułomność 561, 618, 894, 1035, 1545

Ułuda 1325

Umarły 309, 487, 511, 1241

Umiejętność (też Zdolność) 64, 1063, 1762

Umieranie 309, 580, 773, 1213, 1175, 1177, 1178

Umożliwić 585, 715, 905, 941

Umysł (też Rozum) 143, 149, 260, 348, 413, 521, 801, 809, 867, 989, 1092, 1145, 1328, 1395, 1544, 1595, 1641, 1662, 1895

Umysłowy 54, 67, 99, 259, 424, 448, 856, 1015, 1078, 1262, 1494, 1558, 1671

Unicestwienie 329, 508, 606, 806, 1042, 1335

Uniwersum (też Kosmos, Wszechświat) 1038, 1051

Upadek 888, 954, 1845, 1894

Upić się 555, 879

Uroda (też Piękno, Przystojne) 231, 734, 747, 850, 1112, 1114

Uroszczenie 1595, 1648

Urządzenie 672, 1267, 1307, 1385, 1446, 1497, 1566, 1823, 1897

Urzeczywistnienie 690, 1860, 1896

Usprawiedliwienie 216, 383, 955

Ustanawiać 1039, 1270

Ustawa 1559

Ustrój (też System, Układ) 127, 564, 1052, 1066, 1067, 1070, 1345, 1601, 1613, 1878

Uszczęśliwiać 735, 744, 1212, 1282, 1518, 1677, 1946, 1947

Uśmiech 490, 492, 545, 1061, 1113

Utopia 951, 954, 1420, 1427, 1428, 1429, 1666, 1825, 1944
 Utrata 167, 263, 296, 309, 310, 428, 451, 508, 1002, 1851
 Utwór (też Dzieło) 17, 42, 187, 898, 1150, 1774, 1804
 Uwierzyć 178, 570, 1251, 1519, 1581, 1910
 Uznanie 89, 906, 1061
 Użytek, użytkowy (też Wykorzystanie) 147, 281, 645, 1396, 1487, 1518, 1665, 1671, 1801, 1946, 1969, 1970
 Wada 1134, 1741
 Walka 432, 514, 1046, 1126, 1270, 1257, 1284, 1419, 1847
 Wariat (też Debil, Głupiec, Idiota, Kretyn) 30, 37, 116, 180, 212, 213, 407, 417, 481, 509, 743, 1258, 1953
 Wartość 45, 60, 167, 172, 205, 271, 273, 299, 517, 595, 656, 658, 673, 818, 840, 862, 903, 957, 968, 971, 972, 1153, 1489, 1563, 1565, 1670, 1744, 1769, 1774, 1818, 1935
 Warunek 188, 447, 750, 1315, 1330, 1691, 1730, 1822, 1868, 1908, 1985
 Wątpienie 278, 760, 790, 1662, 1901
 Wesołość 522, 707, 1113
 Westchnienie 1015
 Wiadomość 53, 199, 478, 1202, 1222, 1332, 1523, 1862

Wiara 42, 92, 156, 296, 304, 321, 324, 325, 339, 368, 494, 574, 575, 639, 788, 812, 837, 906, 934, 1013, 1085, 1105, 1476, 1484, 1485, 1559, 1609, 1642, 1745, 1761, 1880, 1916, 1946

Widmo 27

Wieczność, wiecznotrwałość 143, 236, 322, 439, 484, 574, 579, 581, 626, 747, 834, 1214, 1365, 1933, 1991

Wiedza 20, 53, 60, 100, 258, 280, 329, 330, 363, 421, 506, 558, 612, 625, 629, 630, 661, 691, 733, 753, 776, 780, 789, 815, 824, 853, 866, 867, 922, 1078, 1107, 1147, 1259, 1280, 1324, 1462, 1502, 1503, 1512, 1688, 1771, 1777, 1839, 1914, 1924, 1956, 1987

Wiedzieć 3, 8, 43, 60, 69, 132, 150, 165, 182, 197, 220, 230, 251, 280, 321, 330, 370, 391, 504, 518, 540, 542, 555, 573, 575, 608, 664, 670, 671, 681, 753, 764, 773, 843, 943, 976, 1034, 1103, 1124, 1168, 1172, 1183, 1242, 1220, 1259, 1281, 1294, 1303, 1335, 1474, 1485, 1523, 1555, 1580, 1897, 1963

Wielkie 118, 215, 235, 236, 246, 266, 551, 588, 719, 782, 838, 850, 1138, 1245, 1198, 1282, 1410, 1490, 1497, 1541, 1592, 1694, 1758, 1787, 1913, 1973, 1992

Wielkość 237, 238, 618, 1793, 1800, 1816, 1882

Wielopostaciowe 1246

Wielowymiarowość 1291, 1397, 1509, 1510, 1693, 1828

Wiener Norbert 1, 16

Wiersz (też Poezja) 122, 201, 478, 1194, 1362, 1634

Wierzący 21, 74, 925, 1678

Wierzenia 1334, 1383, 1570, 1582, 1583

Wierzyć 87, 102, 280, 760, 1299, 1646, 1930, 1932

Wieszcz 112, 1673

Więzienie (też Kryminał) 1304, 1435, 1766

Wirus 140, 1856

Wizja 9, 124, 801

Władca 861, 1248, 1718, 1729

Władza 444, 1262, 1548, 1558, 1727, 1906

Własność 59, 576, 700, 800, 865, 944, 1144, 1337, 1472, 1614, 1755

Właściwe 48, 338, 409, 474, 497, 930, 941, 1112, 1169, 1199

Wniosek 588, 872, 941

Wojenny, wojna 363, 1192, 1207, 1285, 1490, 1506, 1908, 1998

Wola 512, 550, 1055

Wolność (też Swoboda) 196, 285, 339, 346, 769, 883, 986, 1003, 1291, 1397, 1401, 1513, 1820, 1844, 1859, 1860, 1877, 1914, 1972, 1992

Wrażenie, wrażliwość 69, 116, 180, 411, 419, 473, 478, 816, 1011

Wróg 140, 372, 1199, 1491, 1538

Wskazanie 148, 482, 1154, 1180, 1546

Wspaniale, wspaniały 85, 180, 191, 515, 600, 879, 994, 1435, 1575, 1601, 1622, 1787

Współczesność (też Dzisiejszość, Nowożytność, Teraźniejszość) 9, 70, 601, 607, 836, 1399, 1549, 1585, 1670, 1672, 1703, 1920

Współczucie 440, 886, 887, 1342

Współpraca 1515, 1926

Współżycie 384

Wstrętny 144, 1923

Wstyd 214, 993, 1489, 1663, 1682

Wszechmoc 125, 563, 731, 1034, 1373, 1666, 1729

Wszechświat (też Kosmos, Uniwersum) 143, 168, 172, 549, 620, 1050, 1272

Wszechwiedza 80, 494, 563, 1034, 1373

Wszystko 52, 81, 101, 130, 149, 150, 162, 198, 202, 206, 211, 217, 220, 228, 238, 241, 242, 265, 280, 308, 360, 408, 427, 476, 514, 549, 579, 582, 633, 669, 677, 684, 696, 697, 726, 730, 735, 736, 741, 753, 789, 868, 876, 932, 935, 943, 991, 1028, 1034, 1037, 1045, 1048, 1124, 1201, 1211, 1238, 1281, 1288, 1303, 1335, 1370, 1407, 1527, 1535, 1542, 1544, 1553, 1572, 1590, 1591, 1592, 1628, 1756, 1783, 1797, 1818, 1900, 1915, 1932, 1962, 1989

Wściekłość 85, 729

Wybór 437, 551, 780, 835, 868,
901, 1594, 1721, 1821, 1966

Wychowanie 121, 569, 1613

Wydawca 1146, 1253, 1254

Wyglądać 80, 94, 522, 589, 1356,
1391, 1440, 1456, 1500, 1758,
1899

Wygłaszać 1442

Wyjaśnienie (też Objaśnienie)
462, 503, 1579, 1603, 1640, 1811,
1962

Wyjątek 396, 447, 476, 1024,
1095, 1101, 1140, 1227, 1272,
1495, 1783

Wykładnia 58, 1604

Wykorzystanie (też Użytek) 38,
71, 146, 1184, 1392, 1838, 1844,
1985

Wykraczać 12, 1752

Wykształcenie 198, 1562, 1641,
1714, 1914

Wymyślić 80, 83, 348, 408, 599,
689, 808, 987, 1023, 1251, 1418

Wynalazek 601, 606, 1059, 1384,
1469, 1894, 1992

Wynik, wynikać (też Rezultat)
141, 345, 377, 427, 562, 797, 838,
1198, 1201, 1476, 1497, 1608,
1638, 1654, 1926

Wyobraźnia 5, 25, 139, 406, 536,
884, 1166, 1315, 1333, 1346, 1359,
1431, 1832, 1833, 1841, 1956

Wyobrażać 5, 126, 145, 396, 886,
1391, 1592, 1615, 1706, 1789,
1895, 1928, 1969

Wypadek (też Zdarzenie) 208,
629, 946, 1594

Wypadkowa 394, 1542, 1671

Wyrok 1218

Wysilek 66, 151, 390, 662, 784,
832, 1123, 1582, 1662, 1763

Wysłować 508, 997

Występek 747, 1398, 1451, 1517

Wyszukany 1640

Wyścig 1627, 1849

Wytrzymałość 134, 1694, 1996

Wyznania 74, 934, 1270, 1995

Względny 462, 464, 839, 1063,
1207, 1618, 1637

Wzmacniacz 916, 1163

Wzorzec, wzór 261, 413, 750, 969,
1134, 1595, 1809, 1881

Zabawa, zabawki 93, 191, 338,
804, 1126, 1482

Zabić, zabijanie (też Mord) 68,
204, 236, 312, 329, 453, 465, 466,
541, 767, 780, 793, 1150, 1212,
1213, 1272, 1351, 1463, 1952

Zabronić 108, 779, 1479, 1723

Zachcenie 267, 1251

Zachowywanie 147, 540, 934,
1329

Zachwycenie 781

Zaciekłość 528, 1809

Zacny 1336, 1425, 1433, 1908

Zadanie 824, 881, 960, 985, 1063,
1732

Zadowalanie, zadowolenie 161, 220, 1021, 1376, 1477

Zagadka 50, 168, 260, 277, 281, 406, 503, 1190, 1445, 1646, 1811, 1834

Zagłada (też Zguba) 871, 1342, 1504

Zagrożenie (też Niebezpieczeństwo) 847, 1445, 1514, 1847, 1850

Zahamowanie 783, 981, 1783, 1992

Zainteresowanie 88, 1191, 1395

Zakaz 278, 794, 822, 1047, 1592, 1681

Zakuty łeb 1789

Zaleta 1741, 1923

Zamiar, zamierzenie 1074, 1307

Zamek 1093

Zamknięte 772, 831, 874, 1092, 1342, 1667, 1850

Zapaść 910, 1060

Zapieścić 728, 1631

Zapomnienie 192, 273, 1644, 1894

Zapowiedź 1021, 1896

Zapoznanie 1652

Zaprzeczenia 504

Zasada, zasadniczo 97, 110, 321, 844, 869, 926, 1012, 1064, 1152, 1390, 1469, 1512, 1595, 1642, 1656, 1682, 1782, 1821, 1842, 1926

Zasługą 877, 1769

Zastosowanie 135, 249, 1384, 1465, 1506, 1944

Zaświat 486, 765

Zaufanie 407, 1162, 1926

Zawieść 1180

Zawiść 43

Zawodny 627, 643, 984, 1067, 1464, 1524

Zazdrość 841, 1371

Zbawienie (też Ocalenie, Ratunek) 125, 570, 1020, 1044

Zbędne, zbyteczne 160, 1750

Zbiorowość 1582, 1952

Zbrodnia 378, 577, 1145, 1240, 1243, 1200, 1339, 1387, 1855

Zdarzenie (też Wypadek) 381, 1189, 1190

Zdolność (też Umiejętność) 4, 207, 419, 551, 1839

Zdrada 496, 564, 797, 1792, 1845

Zdrowie 140, 610, 918, 1564, 1823

Zdrowy rozsądek 999, 1145, 1315, 1316, 1562

Zdziwienie 753, 1660, 1964

Zemsta 537, 676, 1199

Zepsuje 1295

Zeznanie 1119

Zgoda 255, 330, 432, 577, 974, 1146, 1659

Zguba (też Zagłada) 173, 280, 900, 1208, 1212, 1347, 1955

Ziemia 6, 248, 312, 355, 516, 531,
779, 1205, 1388, 1587, 1669, 1810,
1859, 1957

Ziemskie 471, 929, 975, 1085,
1121, 1317, 1335, 1456, 1654,
1684

Ziszczenie 402, 771, 926, 958,
1988

Zjawisko 11, 76, 297, 370, 529,
563, 624, 655, 705, 775, 819, 1097,
1450, 1500, 1536, 1543, 1627,
1678, 1804, 1822, 1839, 1850

Zło (też Dobro i zło) 111, 141,
300, 799, 803, 900, 992, 994, 1351,
1387, 1405, 1415, 1419, 1436,
1438, 1531, 1616, 1617, 1630,
1699, 1701, 1716, 1763, 1827,
1848, 1875, 1950

Złoczyńca 993

Złość 40

Złośliwy 406, 802, 953, 955

Zły (też Dobry i zły) 295, 883,
942, 1437, 1443, 1606, 1737, 1754,
1756, 1759, 1827

Złoto 1448, 1541

Złożoność 1262, 1543, 1583

Złudzenie 154, 391, 430, 1924

Zmarły 739, 1452, 1991

Zmartwienie 527

Zmartwychwstanie 277, 407

Zmiana 230, 991, 1144, 1157,
1239, 1216, 1691, 1707

Zmieniać 303, 308, 641, 896,
1041, 1055, 1156, 1358, 1373,
1553, 1554, 1817

Zmienna niezależna 1340, 1345,
1411, 1504, 1871

Zmienne 159, 298, 633, 1637,
1835, 1868

Zmysł (też Uczucie) 78, 151, 407,
773, 889, 1316, 1318

Znaczenie 174, 369, 486, 976,
1191, 1266, 1460, 1811

Znak 316, 344, 964, 1618, 1692,
1842, 1885

Znawca 1647

Znikome 1394, 1652, 1654

Zoocyd 314

Zrozumieć 158, 935

Zwiastowanie 1534

Zwid 989

Zwierciadło (też Lustro) 137, 260,
1395, 1576, 1773

Zwierze 78, 105, 157, 785, 859,
888, 966, 1057, 1155, 1452, 1765,
1847, 1984

Zwięzłość 1444

Zwłoki 1452, 1622

Zwodniczy 1214

Zwycięstwo 270, 687, 743, 988,
1248, 1259, 1860

Zwyczajność 397, 948, 1468,
1490, 1507

Zysk 146, 1243, 1637, 1903

Żle 206, 210, 876, 951, 1279,
1965, 1722, 1742

Źródło 73, 124, 273, 645, 1217,
1355, 1526, 1826, 1838, 1916

Żądanie 94, 475, 793, 834, 1149,
1323, 1665

Żałosny 838, 1904

Żart (też Dowcip) 37, 386, 708,
709, 801, 1126

Żołnierz 1290

Żona 68, 106, 129, 134, 1782

Życie (też Żywot) 36, 48, 89, 129,
151, 161, 175, 179, 191, 206, 236,
254, 261, 263, 269, 271, 272, 273,
274, 317, 320, 349, 370, 384, 414,
486, 528, 578, 600, 611, 616, 635,
788, 793, 805, 844, 902, 1068,
1084, 1086, 1101, 1111, 1178,
1240, 1198, 1199, 1209, 1213,
1267, 1272, 1260, 1312, 1370,
1372, 1385, 1389, 1392, 1461,
1510, 1531, 1537, 1545, 1570,
1578, 1587, 1657, 1668, 1691,
1692, 1698, 1707, 1733, 1804,

1807, 1808, 1823, 1847, 1868,
1883, 1891, 1903, 1939, 1965,
1991, 2000

Życiorys (też Biografia) 787

Życiowy 137, 149, 247, 482, 809,
857, 1317, 1325, 1562

Życzenie 103, 1103, 1323, 1780,
1842

Życzliwy 1215, 1318

Żyć 135, 230, 244, 250, 296, 315,
665, 692, 764, 969, 1143, 1379,
1400, 1469, 1556, 1628, 1648,
1649, 1696, 1798, 1970, 1989

Żywe 279, 310, 672, 1213, 1290,
1747

Żywić 141, 199, 334, 788, 1008,
1552, 1681, 1715, 1777, 1893

Żywot (też Życie) 962, 1462

XVI (P). Od autora. Zakończenie: Szczypa praktyki / От автора. Заключение: Щепотка практики / From the Author. Conclusion: A Pinch of Practice

Już wielokrotnie kilku badaczom twórczości Stanisława Lema w Polsce i Rosji dla ich prac przekazywałem informacje tego typu: gdzie i co napisał lub mówił Stanisław Lem o konkretnej osobie. Oto jeszcze kilka przykładów praktycznego zastosowania informacji zawartej w niniejszej książce.

1. Filozofia Stanisława Lema w świetle statystyk

(fragment referatu Wiktora Jaźniewicza wygłoszonego na konferencji *Filozofia w twórczości Stanisława Lema: Wszechświat, nauka, technologia* w Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w Krakowie, 14-15.06.2019 r.).

Filozofia przenika całą twórczość Stanisława Lema. Przy tym Lem uważał siebie za realistycznego pisarza. Mówił: „W ogóle to jestem – podług tego jak to sam oceniam – naturą zakorzenioną w tradycji realistycznego pisarstwa. Nie umiem, nie chcę, nie mogę pisać rzeczy, które byłyby wydumane, miały charakter bezproblemowy, były jakąś grą wyobraźni wyzbytą odniesień do spraw dzisiejszych czy przyszłych” [*Nurt* (Poznań), 1972, nr 8]. I dlatego nie przypadkiem w fantastycznych utworach pisarza pojawia się około 250 realnych osób.

Z moich badań wynika (a przeanalizowałem komputerowo wszystkie książki Lema oraz 95% z jego opublikowanych artykułów, wywiadów i listów, także kilka tysięcy listów niepublikowanych), że autor wymienia w swoich pracach około 5000 nazwisk. Interesujące, ilu filozofów znajduje się pośród nich? Niemal pięciuset. Lem powiedział, że w ogólnym sensie filozofia – to jest to, o czym dyskutują filozofowie, i że ostatecznie filozofia – to jest to, czego uczą na uniwersytecie. Filozofię pojmujemy zatem jako to wszystko, co publikowane jest w specjalistycznych książkach i czasopismach filozoficznych. A filozofowie – to byliby ci, którzy mają do tych publikacji własny i rzeczowy stosunek. Nazwiska najwybitniejszych, ale i najsławniejszych z nich trafiają później jako hasła na strony encyklopedii filozoficznych.

Dla sporządzenia światowej listy filozofów skorzystałem z następujących wiarygodnych źródeł informacji: 1) *The Cambridge Dictionary of Philosophy* (Cambridge University Press, 1999), a w niej 595 osób-filozofów; 2) *Encyclopedia of Philosophy* (Martin Gale, 2006), 924 osoby; 3) *The Oxford Companion to Philosophy* (Oxford University Press, 1995), 557 osób; 4) *Routledge Encyclopedia of Philosophy* (Routledge,

1998), 933 osoby; 5) *Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Stanford, 2010), 387 osób; 6) *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, T.1-10 (Lublin, 2001-2009) + *Polska filozofia powojenna*, T.1-3 (Warszawa, 2005), w sumie 2519 osób; 7) *Всемирная энциклопедия: Философия* (Москва, 2001) + *Всемирная энциклопедия: Философия. XX век* (Москва, 2002), w sumie 720 osób; 8) *Encyclopedia Britanika* (2013) www.britannica.com, 830 osób; 9) en.wikipedia.org (2013): *List of philosophers* + de.wikipedia.org (2013): *Liste der Philosophen*, w sumie 3514 osób.

Z tego wszystkiego otrzymano 5453 odrębnych osób-filozofów. Zrozumiałe, że listy filozofów w powyższych źródłach pokrywają się. Są tacy pośród omawianych, o których mowa tylko w jednym źródle, inni pojawiają się w kilku, są też tacy, którzy figurują we wszystkich. Bazując na tym, można sporządzić rankingi filozofów. Poniższa tabela ilustruje obecność w pracach Lema nazwisk z takich rankingów.

Ilość źródeł informacji	Ilość filozofów	W tym w pracach S. Lema		W tym w beletrystyce S. Lema		
		Ilość filozofów	Kolumna 3 do kolumny 2	Ilość filozofów	Kolumna 5 do kolumny 2	Kolumna 5 do kolumny 3
1	2	3	4	5	6	7
1	5453	469	8,6 %	100	1,8 %	21,3 %
2	1848	294	15,9 %	88	4,8 %	29,9 %
3	1180	236	20,0 %	78	6,6 %	33,1 %
4	816	198	24,3 %	67	8,2 %	33,8 %
5	595	167	28,1 %	61	10,3 %	36,5 %
6	446	150	33,6 %	57	12,8 %	38,0 %
7	327	127	38,8 %	50	15,3 %	39,4 %
8	227	101	44,5 %	43	18,9 %	42,6 %
9	116	57	49,1 %	28	24,1 %	49,1 %

W wierszu pierwszym tabeli mamy nazwiska pojawiające się choć jeden raz w wymienionych encyklopediach, w ostatnim – nazwiska omawiane we wszystkich źródłach. Wniosek: Lem wymienia tylko 8,6% wszelkich filozofów figurujących w encyklopediach, a aż 49% nazwisk filozofów obecnych we wszystkich, czyli postaci najważniejszych. Korzystając zaś z rankingów typu „*Top 100*” (stu najbardziej znanych – wybitnych, wpływowych czy sławnych filozofów wszechczasów), po zaokrągleniu danych, otrzymujemy następujące zestawienie.

Ranking filozofów	Ilość źródeł infor- macji	W tym w pracach S. Lema		W tym w beletrystyce S. Lema		
		Ilość filozofów	Kolumna 3 do kolumny 1	Ilość filozofów	Kolumna 5 do kolumny 1	Kolumna 5 do kolumny 3
1	2	3	4	5	6	7
Top 1000	3	218	21,8 %	73	7,3 %	33,5 %
Top 500	5	157	31,4 %	59	11,8 %	37,6 %
Top 200	8	95	47,5 %	42	21,0 %	44,2 %
Top 100	9	55	55,0 %	27	27,0 %	49,1 %

Okazuje się, że spośród filozofów z listy „*Top-1000*” (omawianych w co najmniej trzech źródłach z dziewięciu) Lem wymienia więcej niż jedną piątą; tych z listy „*Top-500*” (obecnych w co najmniej pięciu źródłach) – prawie jedną trzecią; filozofów z listy „*Top-200*” (uwzględnionych w co najmniej ośmiu źródłach) – prawie połowę, a tych z „*Top-100*” (obecnych we wszystkich źródłach) – wymienia ponad połowę, z czego prawie połowa figuruje w jego beletrystyce.

Jaki z tego wszystkiego wniosek? Pierwszy zawarty jest w liście Lema z 1972 roku do jego amerykańskiego tłumacza: „mnie z kolei zjada tzwany Filozoficzny Bies” [S.Lem, *Sława i Fortuna*. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 2013, s.39]. Drugi brzmi zaś: bez wątpienia Stanisław Lem obeznany był z dokonaniem najwybitniejszych filozofów.

Warto wszak wymienić ich nazwiska. Otóż spośród filozoficznych sojuszników Lem najczęściej powołuje się na Schopenhauera, Russella, Poppera, Wittgensteina, Goedla, Tarskiego, Ajdukiewicza i Flecka. Spośród klasyków najczęściej wraca do Marksa, Platona, Arystotelesa, Kanta, Berkeleya, Pascala i Augustyna. Jeżeli zaś chodzi o filozoficznych przeciwników, są to: Kołakowski, Freud, Sartre, Heidegger, Hegel, Husserl i Derrida.

2. Stanisław Lem o myślicielach XX wieku

Dla wydawanej w latach 2008-2014 na Białorusi w języku rosyjskim serii biograficznej „Myśliciele XX wieku” przygotowałem książkę o biografii i spuściźnie filozoficznej Stanisława Lema (Язневич В.И., Станислав Лем. – Минск: Книжный Дом, 2014, 448 s.), a w niej duży rozdział „S.Lem o myślicielach XX wieku” (s.157-328), a w nim – wypowiedzi Stanisława Lema o następnych osobach:

Adler, Adorno, Ajdukiewicz, Arendt, Aron, Bart, Baudrillard, Bloch, Bocheński, Bukowski, Camus, Carnap, Chomsky, Ciołkowski, Deleuze, **Szczypta praktyki** **721** **PL**

Derrida, Eco, Eilstein, Einstein, Eliade, Feyerabend, Fleck, Foucault, Frege, Freud, Fromm, Fukuyama, Goedel, Habermas, Heidegger, Horkheimer, Horney, Huntington, Husserl, Ingarden, Jan Paweł II, Jaspers, Jung, Junger, Kann, Kmita, Kołakowski, Kotarbiński, Kretschmer, Kuhn, Lacan, Lebon, Lenin, Levi-Strauss, Lyotard, Łubnicki, Łukasiewicz, Man, Marcuse, McLuhan, Merleau-Ponty, Nalimow, Neumann, Nietzsche, Orwell, Ossowsky, Pareto, Popper, Quine, Reichenbach, Ricoeur, Rorty, Russell, Sacharow, Sartre, Sołżenicyn, Sorokin, Stalin, Strugaccy, Tarski, Tatarkiewicz, Teilhard de Chardin, Toynbee, Toffler, Turing, Twardowski, Schaff, Schlick, Shannon, Shestov, Spengler, Weber, Wiener, Wittgenstein, Zinowiew.

We wstępie do tej książki wydawca zauważył, że autor poprzez wypowiedzi wielkiego fantasty i niezwykłego filozofa Stanisława Lema o plejadzie myślicieli XX wieku potrafił przekazać czytelnikowi intelektualną istotę całej epoki.

Należy też zauważyć, że właśnie z myślą o napisaniu powyższej książki zacząłem układać Personalia do całej twórczości Stanisława Lema.

3. Stanisław Lem o klasykach fantastyki naukowej

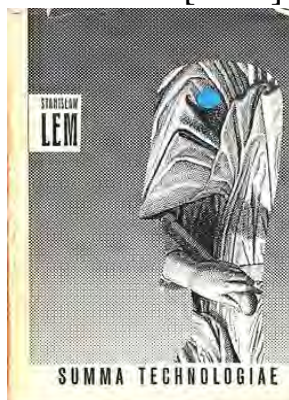
Dla wydawanego w latach 2013-15 na Białorusi w Mińsku czasopisma fantastyki „Kosmoport” przygotowałem serię artykułów „Stanisław Lem o klasykach fantastyki naukowej”, opartych na cytatach Stanisława Lema z różnych jego prac, z moim małym komentarzem. Opublikowano takie artykuły – oceny Stanisława Lema – o następnych pisarzach-fantastach: Arkadij i Borys Strugaccy, Isaac Asimov, Ray Bradbury, Arthur Clarke, Robert Heinlein, Philip Dick, Alfred van Vogt, Alfred Bester i Robert Sheckley, przygotowałem też artykuł o Cliffordzie Simaku, ale czasopismo niestety przestało istnieć, a lista pisarzy była jeszcze długa...

Mam nadzieję, że nastąpi dalsze kompleksowe wykorzystanie zawartej w tej książce informacji przez wielbicieli twórczości Stanisława Lema...

Mam nadzieję, że książka ta posłuży podstawą do stworzenia „Bazy wiedzy o Stanisławie Lemie” («База знаній о Станіславе Леме», “Knowledge Base about Stanislaw Lem”)...

Stanisław Lem, *Summa technologiae*

PL:301 [1964]

PL:329 [1968]

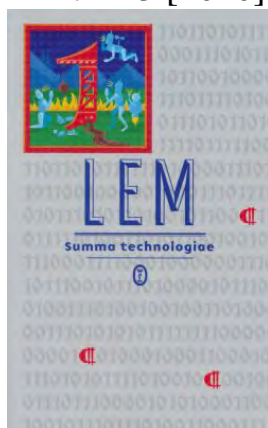
PL:436 [1974]

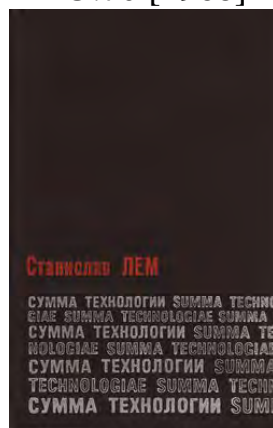
PL:601 [1984]

PL:2413 [2020]

RU:70 [1968]

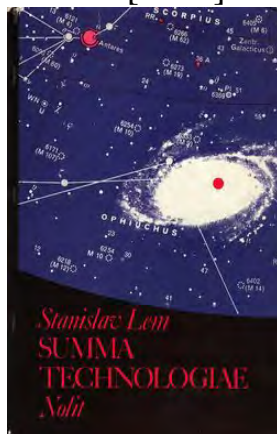
HU:3 [1972]

DE:126 [1976]

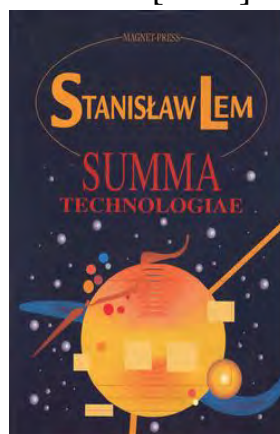
SR:5 [1977]

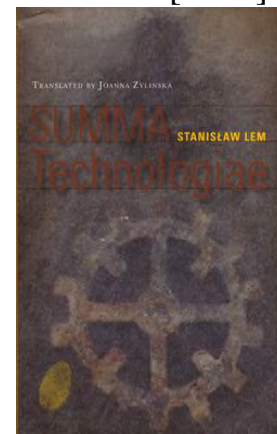
LV:17 [1987]

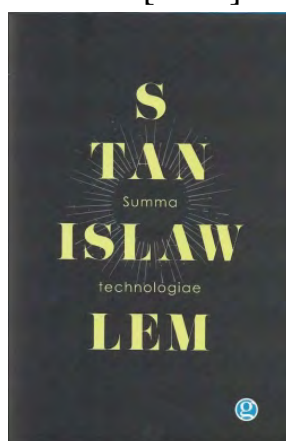
CS:24 [1995]

EN:187 [2013]

ES:39 [2017]

ZH:8 [2022]

IT:13 [2023]

UK:71 [2023]

Справочное издание

Язневич Виктор Иосифович

Станислав Лем Нон Фикшн

Том 2: Указатели

В авторской редакции

Компьютерный дизайн, верстка *В. Язневич*

Подписано в печать 07.10.2025. Формат 60х84¹/₁₆.

Бумага офсетная. Печать офсетная.

Усл. печ. л. 41,8. Уч.-изд. л. 30,4.

Тираж 40 экз.

Издательство «Метагом»